RALPH ERSKINE

TOTAAL 6 DELEN PREKEN EN VERHANDELINGEN

VAN

DEEL 1
7 preken

van

RALPH ERSKINE

bedienaar van het Evangelie te Dunfermline - Schotland

Vertaald door C. B. van Woerden

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2021

INHOUD

INDEX: 6 DELEN PREKEN VAN RALPH ERSKINE

1STE Deel
LEVENSSCHETS RALPH ERSKINE

5 PREKEN OVER
Spreuken 3:17 De wegen van de Wijsheid, lieflijkheid en haar paden vrede.
Haar wegen zijn wegen der lieflijkheid, en al haar paden vrede.
6E PREEK
Prediker 9:14, 15 De kleine stad belegerd en verlost; of: de verlossing van de Kerk door Christus, en de ondankbaarheid van de mensen aan de heerlijke Verlosser voorgesteld.
Er was een kleine stad, en weinig lieden waren daarin; en een groot koning kwam tegen haar, en hij omsingelde ze, en hij bouwde grote vastigheden tegen haar. En men vond daar een arme, wijze man in, die de stad verloste door zijn wijsheid; maar geen mens gedacht denzelve arme man.
7E PREEK
Jesaja 8:18 Het oordeel van de wereld, over Christus en Zijn volgelingen, of: de ware Godvrezende door de goddelozen bespot en gesmaad.
Ziet, ik en de kinderen, die mij de HEERE gegeven heeft, zijn tot tekenen en tot wonderen in Israël, van den HEERE der heirscharen, Die op den berg Sion woont.

2e Deel
2 PREKEN
Jona 2:4 Het geloof in Christus, de zekerste weg om in de droevigste toestand geholpen te worden.
En ik zei: Ik ben uitgestoten van voor Uw ogen; nochtans zal ik den tempel Uwer heiligheid weder aanschouwen.
3e PREEK
Joh. 16:15 De schatten van Christus door Zichzelf open gelegd, verklarende, dat alles wat God de Vader heeft, het Zijne is.
Al wat de Vader heeft, is Mijne.
Gedeelte van de toespraak voor het Avondmaal; wie de toegang tot de tafel verboden en wie daar genodigd worden.
De toespraak bij de bediening van de eerste tafel.
De predicatie nadat het plechtig werk was geëindigd.
4e PREEK
Zacharia 14:7 Enige tekenen van een sombere avondtijd voor de Kerk van God.
En het zal geschieden, ten tijde des avonds, dat het licht zal wezen.
5e PREEK Het beste gezelschap in de grootste verlatenheid.
Johannes 16:32.
En nochtans ben Ik niet alleen, want de Vader is met Mij.
Avondmaalstoespraak vóór de bediening van de tafel.
Toespraak bij de bediening van de eerste tafel.
6e PREEK

Psalm 40:8 en Hooglied 2:8 De vereniging en verbinding van verheugingen; of de heugelijke komst van de Zaligmaker, hartelijk verwelkomd door de echo van het geloof van de Kerk.

Psalm 40:8. ***Zie, Ik kom!***
Hooglied 2:8. ***Dat is de stem mijns Liefsten, ziet Hem, Hij komt!***

3e Deel
1ste preek over Romeinen 12:12. ***"Volhardt in het gebed."***
Algemene overwegingen over het gebed.

2e preek. Het voorwerp van het gebed: **de Vader, door de Zoon, door de Geest.**
3e preek. Het onderwerp van het gebed.
4e preek. De delen van het gebed: Smeking, belijdenis van zonde, en dankzegging; de eigenschappen van het gebed en verschillende wijzen van bidden.
5e preek. Over het uitschietend gebed en het verborgen gebed.
6e preek. Vervolg over het eenzaam bidden. Het huiselijk gebed.
7e preek. Over het openbaar gebed. De noodzakelijkheid van het gebed.
8e preek. De voortreffelijkheid en de kracht van het gebed.
9e preek. **Toepassing.** Tot onderrichting; Tot beklag; Tot vermaning.
Antwoord op tegenwerpingen tegen het gebed in het algemeen.
10e preek. Tegenwerpingen tegen het verborgen en het huiselijk gebed overwogen.
11e preek. Klacht over biddeloze personen en huisgezinnen.
12e preek. Beweegredenen tot het gebed in het verborgen en in het huisgezin.
13e preek. Besturingen betreffende het gebed.
14e preek. Consciëntie gevallen met betrekking tot het gebed overwogen.

4e Deel
1ste PREEK
Romeinen 8:28 De liefhebbers Gods, hoog bevoorrecht, of de grote vertroosting van de gelovigen, in de medewerking van alle dingen hun ten goede.
En wij weten, dat degenen, die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede, Enz.
2e PREEK
Prediker 1:2 De ijdelheid van de aardse dingen en van werelds genot.
IJdelheid der ijdelheden, zegt de prediker; ijdelheid der ijdelheden, het is al ijdelheid.
3e PREEK
Romeinen 12:2 Het bevel om de wereld niet gelijkvormig te zijn; of het kwaad en het gevaar, van het kenmerk van de goddelozen te dragen, opengelegd.
Wordt dezer wereld niet gelijkvormig.
4e en 5e PREEK
Hábakuk 3:2 Om ontferming bidden, een gepaste plicht in tijden van zonde en toorn.
O HEERE, in den toorn gedenk des ontfermens.

5e Deel
1ste PREEK
Matthéüs 3:17 Het kort begrip van het Evangelie, of, God in Christus.
Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in Denwelke Ik Mijn welbehagen heb!

2e PREEK
Jesaja 26:8 De plicht van de heiligen in boze tijden.
Wij hebben ook in den weg Uwer gerichten, U, o HEERE! verwacht.
3e en 4e PREEK
Galaten 1:6 Vleselijke beraadslaging ontvouwd, of, het grote kwaad van, in de dingen Gods door vleselijke beginselen te worden gedreven, blootgelegd.
Zo ben ik terstond niet te rade gegaan met vlees en bloed
5e PREEK
Handelingen 13:26 Het woord der zaligheid tot zondaren gezonden.
Tot u is het woord dezer zaligheid gezonden.
6e PREEK
Haggaï 2:20 Het begin van alle zaligmakende zegeningen.
Van deze dag af zal Ik u zegenen.

6e Deel
1ste PREEK
Kolossenzen 3:3 De beste bewaarplaats voor het beste leven, of, een leven met Christus, verborgen in God.

Want uw leven is met Christus verborgen in God.

Een gedeelte van de toespraak voor het bedienen van de tafel.
De toespraak bij de bediening van de eerste tafel.
Een toespraak bij het einde van de plechtigheid.

2e PREEK
Handelingen 7:34 Christus, de ware Mozes, gezonden om Zijn ware Israël te verlossen uit hun geestelijk Egypte.
Ik heb merkelijk gezien de mishandeling Mijns volks, dat in Egypte is, en Ik heb hun zuchten gehoord en ben nedergekomen, om hen daaruit te verlossen; en nu, kom herwaarts, Ik zal u naar Egypte zenden.
3e PREEK
Ezechiël 16:63 Evangelische verootmoediging gegrond op het gelovig zien, dat God bevredigd is.
Opdat gij het gedachtig zijt, en u schaamt, en niet meer uw mond opent vanwege uw schande, wanneer Ik voor u verzoening doen zal over al hetgeen gij gedaan hebt, spreekt de Heere HEERE.
4e en 5e PREEK
Romeinen 4:18 De hoorders van het Evangelie hebben in de slechtste tijden een vaste grond voor het geloof en de hoop.
Welke tegen hoop op hoop geloofd heeft.
6e PREEK
Jesaja 30:7 Standvastigheid in het geloof, de sterkte van de Kerk.
Stilzitten zal hun sterkte zijn.
7e PREEK
Openbaring 2:10 Getrouwheid tot de dood bekroond met het eeuwige leven.
Zijt getrouw tot de dood, en Ik zal u geven de kroon des levens.

Levensschets van Ralph Erskine

Ralph was de zoon van Henry Erskine te Cornhill-Northumberland. Deze voortreffelijke dienstknecht van Jezus Christus werd met andere getrouwe broeders in Engeland in 1662 uitgeworpen Hij predikte enkele jaren in een vergaderzaal in Whitsome, waar hij het middel was tot de bekering van Thomas Boston, die toen een jongen van elf jaar was.

Ralph Erskine was een volle broer van Ebenezer Erskine en geboren te Monilaws, Northumberland (in het noorden van Engeland), de 18e maart 1685. Hij gaf reeds vroeg blijken van een bedachtzame en godvruchtige gesteldheid. Zelf de genade Gods ondervonden hebbende, achtte hij het zijn plicht, met toestemming van zijn ouders, zich aan het werk van de bediening te geven, opdat hij een middel mocht zijn, om anderen tot de gehoorzaamheid van het geloof te brengen. Hij studeerde daartoe aan de Universiteit van Edinburgh. In die tijd bewoonde hij een kamer in Parliament Square, dat toen bijna geheel afbrandde, waarbij hij door de goddelijke voorzienigheid wonderlijk bewaard werd, daar hij nauwelijks de dood ontkwam, als hij met enige boeken door de vlammen heen moest. Hij was een aanmerkelijke tijd onderwijzer en huisprediker in het gezin van Kolonel Erskine, dichtbij Culross, waar hij de evangelische bediening en de stichtelijke omgang genoot van de Eerwaarde heer Cuthbert, predikant van die plaats.

Terwijl hij hier was bezocht hij bij gelegenheid zijn broeder te Portmoak, en bleef dan enige tijd bij hem. Bij een van deze gelegenheden had hij de volgende liefelijke bevinding, die hij in een brief aan de Eerwaarde heer Shaw te Leith meedeelde. "Het is nu, naar mijn schatting, meer dan vijf en twintig jaren geleden, dat ik, toen ik zo nu en dan in Portmoak vertoefde en diep bekommerd was over mijn eeuwige zaligheid, u bij een avondmaalsbediening te Ballingray hoorde prediken over Joh. 18:37: "Zijt Gij dan een Koning?" Door welk middel enige stralen van Koning Jezus in mijn hart schenen, zodat alle wereldse heerlijkheid verdonkerde, en mijn ziel in onverzadiglijke uitgangen naar Hem werd uitgehaald. En hoewel ik er niet van tussen kan te hopen, dat Hij sedert, van tijd tot tijd, verdere en helderder gezichten heeft geschonken van Hemzelf, en van de heerlijke verborgenheid van Zijn zaligmaken van zonde en toorn uit vrije genade, lopend door het kanaal van het bloed van de Middelaar, en van de genade, heersend door Zijn rechtvaardigheid tot het eeuwige leven (Rom. 5:21): nochtans, omdat dit een van de allereerste gezichten was, die Hij opmerkelijk beliefde te schenken, kan ik dat nooit geheel vergeten. Ik denk, dat de bergen achter het huis van mijn broeder, getuigen zullen van enkele van de zaligmakende vruchten en uitwerkingen van die preek, die u die maandag gedaan hebt. Maar o! Vele heuvelen en bergen van een ander soort heb ik sedert in mijn weg gezien, en dat genade er nochtans overheen is komen springen. Onlangs heeft de Heere mij, in diepe wateren van verdrukking gevoerd, en ik meen, dat Hij mij ook enige van Zijn wonderwerken in de diepte heeft doen zien." Omtrent die tijd zou hij een avondmaalsbediening te Libberton, bij Edinburgh, bijwonen. Haast hebbende om over de Firth te komen, verzuimde hij zijn morgengodsdienst. Op zijn weg tussen Leith en Edinburgh ontmoette hij een arme man, wie hij, zonder daarom gevraagd te worden, een aalmoes

gaf. De arme man scheen zeer aangedaan over Erskine's milddadigheid, en bedankte hem hartelijk voor zijn vriendelijkheid, te kennen gevend, dat hij hem des te meer verplicht was, omdat hij er niet om gevraagd had. Onmiddellijk kwamen Erskine deze woorden voor (Jes. 56:1): "Ik ben gevonden van degenen, die Mij niet zochten." Terwijl hij over die woorden liep te peinzen, dacht hij: "Wat een goedertierenheid zou dat zijn, als de Heere mij in Zijn instellingen te Libberton zou bezoeken, niettegenstaande mijn plichtverzuim van deze morgen. Deze overdenking wekte zijn ziel op, in het gebed om de tegenwoordigheid Gods te worstelen, welke hem bij die gelegenheid op een aanmerkelijke wijze te beurt viel. Hoe goed is God, door de gebeurtenissen en voorvallen van het leven, als instrumenten te gebruiken om zijn volk te bestraffen en te onderwijzen.
Binnen de Classis Dunfermline verblijf houdende, werd hem door haar, de 8e Juni 1709, vergunning gegeven het Evangelie te prediken. Hij stond daar echter niet lang als proponent, want hij werd door de gemeente van Dunfermline spoedig met algemene stemmen beroepen als predikant naast Mr. Buchanan. Door zijn vriend Mr. Cuthbert werd hij daar in Augustus 1711 bevestigd.
Men verhaalt van hem het volgende, waaruit zijn ernstige godsvrucht blijkt. Gedurende zijn bediening te Dumfermline werd daar iemand terechtgesteld wegens roverij. Erskine bezocht hem dikwijls in de gevangenis, waar hij ernstig met hem sprak en bad. Met de overheden, vergezelde hij hem op het schavot, vanwaar hij de menigte en de misdadiger toesprak: "Had weerhoudende, zaligmakende genade mij niet bewaard, dan zou dit verdorven hart mij in dezelfde staat hebben gebracht als deze ongelukkige man."
Hoewel hij grote natuurlijke gaven had, trachtte hij al zijn geleerdheid dienstbaar te maken aan zijn theologische studie. Hij was ervan doordrongen, dat zijn evangeliebediening een zwaar werk was, en daarom oefende hij zich door onvermoeid te studeren. Deze begeerte naar vermeerdering van kennis bleef hem tot het laatst toe bij, en hij was ogenschijnlijk nooit meer verblijd dan wanneer hij zonder onderbreking in zijn studeervertrek mocht doorbrengen. Hij was waarlijk evangelisch en verzette zich krachtig tegen de wettische leer, die in zijn dagen als een vloed trachtte in te komen. Mr. Brown van Haddington, in zijn laatste dagen met een broeder sprekende, kwam Dunfermline ter sprake. Hij zeide met hoeveel genoegen hij zich de tijd herinnerde, wanneer hij over de heuvels van Cleis ging om die grote man Gods, Ralph Erskine, te horen, wiens preken door de Geest Gods aan zijn hart werden toegepast. "Het was mij bij tijden", zeide hij, "of ik de God van Bethel daar ontmoette, en Hem zag van aangezicht tot aangezicht." Erskine zelf zegt: "Ik heb mijn bediening van de Heere gekregen, en hoe onwaardig ik die geweest ben, toch durf ik niet ontkennen, dat Hij mij daarin vele malen heeft erkend, en er van tijd tot tijd vele zegels aan gehecht heeft."
In het laatst van September 1752 werd hij door een zenuwkoorts aangegrepen, welke slechts kort duurde. Toen zijn einde naderde hief hij zijn handen op en riep uit: "Overwinning! Overwinning voor eeuwig!" En ook zeide hij: "Ik sterf als een grote schuldenaar aan vrije genade." Na een ziekte van acht dagen ontsliep hij in de Heere in het 68e jaar van zijn leven en 42e van zijn bediening.

Hij heeft een zeer gelukkig huwelijk gehad. In een brief aan een vriend schrijft hij: "Ik heb een goede vrouw, die van de Heere is. Één vrouw is in de hemel, en de tweede heb ik nu op aarde, en ik mag geloven, dat ik ze beiden van Hem heb gekregen. Ik heb

ze begeerd, en Hij heeft ze gegeven. Ere zij de vrije genade, door Jezus Christus, zonder welke ik niet kon vragen, noch verkrijgen." Uit zijn eerste huwelijk had hij tien kinderen, en zijn tweede vrouw, die hem enkele jaren overleefde, baarde hem vier kinderen. Drie van zijn zonen zijn predikant geworden. Zij zijn echter allen in de bloei van hun leven gestorven, toen zij hoge verwachtingen hadden verwekt, dat zij nuttig zouden zijn in de kerk.

Heeft het de Heere behaagd de prediking van de Erskines bij hun leven te zegenen, en heeft Hij ook tot hiertoe door Zijn Geest getuigenis gegeven aan hun nagelaten geschriften; dat ook dit getuigenis van God nog verder het deel moge zijn van velen, die deze preken zullen lezen of horen, is de hartelijke wens en bede van de vertaler.

Uw dienstwillige dienaar,
C. B. van Woerden

1. De wegen van de Wijsheid, liefelijkheid, en haar paden vrede

Spreuken 3:17. ***Haar wegen zijn wegen der lieflijkheid, en al haar paden vrede.***

Gelijk de weg van de godsdienst een *veilige en zekere* weg is (Spreuken 10:9), zo wordt hij hier beschreven als een *aangename en liefelijke* weg. In de voorafgaande verzen worden verscheidene andere kentekenen gegeven, welke als zoveel gronden zijn, om ons te bewegen, naar de ware wijsheid en Christus, de Wezenlijke Wijsheid van de Vader, te vragen. De gelukzaligheid van hen die wijsheid vinden is een zeer voortreffelijke gelukzaligheid, ver te boven gaande wat in deze wereld te vinden is, (vers 14, 15). Het is ware gelukzaligheid, waarin al die dingen begrepen zijn, welke verondersteld worden een mens gelukkig te maken (vers 16, 17). De wijsheid wordt hier voorgesteld als een verstandige en schone koningin, die giften uitdeelt aan haar geliefde onderdanen; zoals, lengte van dagen, ja, het eeuwig leven; rijkdom en eer. Hier zijn ware rijkdommen, de onnaspeurlijke rijkdommen van Christus; ware eer, "de rechtvaardige is voortreffelijker dan zijn naaste;" ja, al waren zij in deze wereld in donkerheid begraven, in de toekomende zullen zij blinken gelijk de zon. Hier is waar genoegen; "haar wegen zijn wegen der liefelijkheid."

Het is geen bewijsgrond tegen dit onderwerp, dat de goddeloze wereld geen vermaak kan scheppen in de wegen van de Wijsheid; want gelijk dat voedsel verrukkelijk is voor een beest, dat voor een mens walglijk zou zijn als de dood, zo ook zijn die dingen liefelijk voor een onvernieuwd mens, waar een geheiligde ziel van zou walgen. Het is daarom geen wonder, dat die dingen die voor een vernieuwde ziel zeer liefelijk zijn, verafschuwd worden door hen, van welke de beestachtige natuur nooit werd veranderd, of die geen geestelijke gezondheid hebben. Indien wij wilden bewijzen, dat wijn aangenamer smaakt dan azijn, of brood dan as, zouden wij ons daartoe niet wenden tot een zieke of kranke; een gezonde, die moet dat beoordelen. Zij die geringe gedachten van God hebben, kunnen Hem niet liefhebben, of zich in Hem verlustigen, maar allen, die Hem in Christus eren, weten en erkennen, dat "de wegen der wijsheid wegen der liefelijkheid zijn, en al haar paden vrede."

Zoals de mensen zijn, zo is datgene waarin zij zich vermaken. Wij zijn van nature vol van boosaardige vijandschap tegen God en de Godzaligheid, en daarom zijn zij door geen rede te overtuigen, dat God en de Godzaligheid de liefelijkste dingen zijn; ik zeg, geen rede zal hen van die vijandschap overtuigen, geen rede zal een luiaard overtuigen, dat arbeid beter is dan slaap of luiheid; geen rede zal een dronkaard, vraat, of wellusteling overreden, dat onthouding en matigheid het aangenaamste leven zijn. Zolang God hun harten niet verandert, zullen zij niet veranderen van datgene waarmee zij zich vermaken.

De woorden van onze tekst bevatten tweeërlei leer.

- De ene is, "dat de wegen der wijsheid, liefelijkheid zijn;"
- de andere, "dat haar paden vrede zijn."

Verscheidene vragen kunnen hier worden voorgelegd en opgelost, om de woorden daardoor nauwkeuriger te verklaren en tot een beter begrip van hun mening.

(1) *Wat moeten wij verstaan door de wegen van de Wijsheid?*
Aangezien wij door de Wijsheid voornamelijk Christus moeten verstaan, Die de Wijsheid Gods is, in Wie al de schatten van wijsheid en kennis verborgen zijn, zo moeten wij door de wegen van de Wijsheid verstaan, of de wegen waarin de Wijsheid tot ons komt, welke zijn goedertierenheid en waarheid: "Gij zult Jakob de trouw [of waarheid] Abraham de goedertierenheid geven, die Gij onze vaderen van oude dagen af gezworen hebt" (Micha 7:20); "Hij is gedachtig geweest Zijner goedertierenheid, en Zijner waarheid aan het huis Israëls" (Psalm 98:3). Goedertierenheid legt het fondament; waarheid legt de hoeksteen aan; of de wegen welke de Wijsheid ons aanwijst, om er in te wandelen, welke zijn, geloof en liefde. Het geloof ziet Christus en neemt de toevlucht tot Hem: de liefde verlustigt zich in Hem. Door het geloof komen wij tot Christus: door de liefde wandelen wij in Zijn liefelijke wegen.

(2) *Waarom wordt er gezegd, dat de wegen der Wijsheid liefelijkheid zijn?* Zij zijn niet slechts liefelijk, maar liefelijkheid in het afgetrokkene.
Dit is om aan te wijzen, dat de wegen van de Wijsheid zodanig zijn, dat er overvloedige verlustiging en voldoening in te vinden is. Al de genietingen en vermakelijkheden van de zinnen, zijn niet te vergelijken bij het vermaak, dat de begenadigde ziel vindt in de omgang en de gemeenschap met God, en in de loopbaan van heilige Evangeliedienst en gehoorzaamheid. Het is dan ook niet slechts deze of die weg van de Wijsheid, maar haar wegen zijn alle bestrooid met rozen en vermaken.

(3) *Wat moet men verstaan door de paden van de Wijsheid?*
Indien dit iets anders betekent dan de wegen van de Wijsheid, en niet maar een andere uitdrukking voor dezelfde zaak is, dan schijnt het te betekenen, dat niet slechts de wegen van de godsdienst in het algemeen, maar dat al de bijzondere paden van die weg liefelijk zijn. Iedere genadedaad, elke plicht, elk bijzonder deel van de geestelijke dienst, ja het verborgen pad van de godsdienstplichten zowel als de openbare wegen van de godsdienst, zijn alle liefelijkheid.

(4) *Wat moet verstaan worden door vrede?*
Dat de paden der Wijsheid niet alleen vredig, maar vrede zelf zijn; niet alleen op vrede uitlopen, want: "Let op de vrome, en ziet naar de oprechte; want het einde van die man zal vrede zijn:" want zij brengen ook mee, bevorderen en vermeerderen vrede en verzoening tussen God en de mens; vrede van het geweten tussen de mens en Hem; en vrede in overeenstemming tussen mensen onderling. Van het eerste leest u in Rom. 5:1 "Wij dan, gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God door onze Heere Jezus Christus;" van het tweede in Spreuken 15:15 "Een vrolijk hart is een gedurige maaltijd;" en van het derde in Psalm 133:1 "Ziet hoe goed en hoe liefelijk is het, dat broeders ook samen wonen."

De woorden zelf zijn een leerstellig voorstel, waaraan wij in de behandeling niets toevoegen, namelijk:
Dat de wegen van de Wijsheid liefelijkheid en haar paden vrede zijn.
De volgorde waarin wij dit leerstuk ter opheldering, met de Goddelijke bijstand, zullen behandelen is de volgende:

I. Zullen wij de waarheid van dit voorstel aantonen, dat de wegen van de Wijsheid liefelijkheid zijn.

II. De hoedanigheid overwegen van dat vermaak, dat in de wegen van de Wijsheid wordt gevonden.
III. Over de bijzondere paden van de Wijsheid spreken, welke alle vrede zijn.
IV. De natuur en de eigenschappen van die vrede verklaren, en
V. Het gehele onderwerp toepassen.

I. Wij zullen de waarheid van dit voorstel trachten aan te tonen, namelijk, "dat de wegen der Wijsheid liefelijkheid zijn." Dit kunnen wij doen,

1. bij wijze van gevolgtrekking uit bijzonderheden, door sommige van de wegen van de Wijsheid, die liefelijkheid zijn, voor te stellen.
2. Door enkele van de bronnen van vermaak te ontsluiten, waaruit de kinderen der Wijsheid, die hun wegen bewaren, hun vermakingen en vertroostingen putten.

1e Wij kunnen de waarheid van de opmerking bewijzen, uit een gevolgtrekking van bijzonderheden, door sommige van de wegen der Wijsheid die liefelijkheid zijn, na te speuren. Ik zal hier vier wegen van de Wijsheid vermelden, namelijk: voorzienige besturingen; leerstellingen; evangelische genaden; en geestelijke weldaden en werken van God in en omtrent de kinderen der Wijsheid, die alle liefelijkheid zijn.

[1] Er zijn voorzienige besturingen, die een deel zijn van de wegen der Wijsheid. Deze zijn wonderlijk vermakelijk en onnaspeurlijk. (Rom. 11:33) "O diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods! Hoe ondoorzoekelijk zijn Zijn oordelen, en onnaspeurlijk Zijn wegen!" (Openb. 15:3) "Groot en wonderlijk zijn Uw werken, Heere, Gij almachtige God; rechtvaardig en waarachtig zijn Uw wegen; Gij Koning der heiligen." De Heere geeft Zijn volk dagelijks reden Hem te loven voor Zijn goedertierenheid, (Psalm 35:27) "Groot gemaakt zij de Heere, die lust heeft tot de vrede Zijns knechts."

Tegenwerping. Maar *wat te zeggen van Zijn roeden en verdrukkingen?* "Alle kastijding, als die tegenwoordig is, schijnt geen zaak van vreugde maar van droefheid te zijn" (Hebr. 12:11)

Antwoord. Men moet in aanmerking nemen, dat er niet geschreven staat, dat zij een zaak van droefheid zijn, maar dat zij dat schijnen te zijn. Zij zijn niet waarlijk smartelijk, maar verblijdend, want er kan veel blijdschap zijn in de verdrukking (1 Thess. 3:7). Indien wij de Schrift raadplegen, zullen wij vinden, dat grote verdrukking gepaard gaat met blijdschap (Hab. 3:16, 17, 18). Zo ook, David was zeer bang; Saul jaagde hem na als een veldhoen en vervolgde hem; de Filistijnen verdachten hem; zijn vrienden, in plaats van hem te kunnen troosten, waren gevangen genomen; het volk sprak van hem te stenigen; Maar David sterkte zich in zijn God (1 Sam. 30:6). Ziet ook Jak. 1:2 en 2 Kor. 12:10. "Acht het voor grote vreugde, mijn broeders, wanneer gij in velerlei verzoekingen valt." "Daarom heb ik een welbehagen in zwakheden, in smaadheden, in noden, in vervolgingen, in benauwdheden om Christus wil. Want als ik zwak ben, dan ben ik machtig." Zij waren verblijd in hun verdrukking. Zij hebben de roving van hun goederen met blijdschap aangenomen (Hebr. 10:34). Er zijn veel voorbeelden, die dit bewijzen; zelfs verheugden de martelaars zich in de vlammen. Waarom riep die martelaar uit, dat het vuur en de pijniging welke hij verduurde, liefelijker waren dan een bed van rozen? Waarom waren Paulus en Silas zo opgewekt en vrolijk in een duistere kerker en hun voeten verzekerd in de stok? Wel, zij bezegelden dit met hun bevinding, dat de wegen der Wijsheid liefelijkheid zijn,

namelijk in voorzienige besturingen en zeer droevige bedelingen, zowel als in voorspoedige.

[2] Er zijn leerstellingen die een deel zijn van de wegen der Wijsheid, en ook die zijn alle liefelijkheid. De waarheden en leerstukken van Gods Woord zijn zoeter dan honig en honigzeem (Psalm 19:11). "Uw getuigenissen zijn mijn vermakingen", zegt David (Psalm 119:24). "Als Uw woorden gevonden zijn, zo heb ik ze opgegeten, en Uw Woord is mij geweest tot vreugde en tot blijdschap mijns harten (Jer. 15:16). Hiermee wordt te kennen gegeven, dat Zijn woorden moeten worden opgegeten en verwerkt, voordat de zoetigheid daarvan kan worden gesmaakt. Er is voornamelijk in de leer van het Evangelie van Christus een bijzondere aangenaamheid, Hoe liefelijk is het leerstuk van Zijn vleeswording! Ziet hoe de engelen die bezingen voor de herders (Lukas 2:10-14). Gaat van Zijn vleeswording tot Zijn dadelijke gehoorzaamheid; wat is die liefelijk! Zij is de gerechtigheid Gods; de menselijke natuur van Christus had nimmer enig bestaan, afgescheiden van de Goddelijke; zodra zij er was, was zij verenigd met God. Zo verheerlijkte Hij de wet. Laat ons voortgaan van Zijn doen tot Zijn lijden. Hoe liefelijk is de leer van Zijn lijdelijke gehoorzaamheid! Hij is om onze overtredingen verwond; bevredigde de rechtvaardigheid Gods, "heeft Zichzelf voor ons overgegeven tot een offerande en een slachtoffer, Gode tot een welriekende reuk" (Ef. 5:2). O, wat een liefelijk en smakelijk leerstuk kan dat voor ons zijn! Maar, laat ons van Zijn lijden voortgaan tot Zijn opstanding. Hoe liefelijk is de leer van Christus' opstanding! Hier is de grondslag van onze blijde hoop. "Wij zijn wedergeboren tot een levende hoop door de opstanding van Jezus Christus uit de doden" (1 Petrus 1:3). Gaan wij van Zijn opstanding over tot Zijn hemelvaart. Hoe liefelijk is de leer van de hemelvaart van Christus! (Ef. 4:8) "Als Hij opgevaren is in de hoogte heeft Hij de gevangenis gevangen." (Hand. 5:31) "Deze heeft God door Zijn rechterhand, verhoogd tot een Vorst en Zaligmaker om Israël te geven, bekering en vergeving van de zonden. (Psalm 68:19) "Gij zijt opgevaren in de hoogte, Gij hebt de gevangenis gevankelijk gevoerd, Gij hebt gaven genomen, om uit te delen, onder de mensen. De woorden zijn zeer nadrukkelijk: "Hij is opgevaren in de hoogte, Hij heeft gaven genomen voor de mensen." Ziet verder, van Zijn hemelvaart op Zijn voorbidding. Hoe liefelijk is de leer van Zijn voorbidding in de hemel. Hiervan lezen wij: (1 Joh. 2:1, 2) "Indien iemand gezondigd heeft, wij hebben een Voorspraak bij de Vader, Jezus Christus de Rechtvaardige." (Hebr. 7:25) "Hij kan volkomen zaligmaken degenen die door Hem tot God gaan, alzo Hij altijd leeft om voor hen te bidden." Hij is God in onze natuur; niets kan de mens nader zijn dan de mensheid. Christus is van ons geslacht, en Gods eeuwige Zoon, Zijn geliefde Zoon; al wat Hij vraagt verkrijgt Hij; "de Vader hoort Hem altijd." Deze leerstellingen zijn zoveel bronnen, waaruit ware gelovigen veel vertroosting en zoetigheid kunnen putten.

Ik kan over dit punt een menigte liefelijke dingen aanvoeren; zoals, de liefelijke raadgevingen van Christus, de liefelijke nodigingen, de liefelijke beloften, en de liefelijke getuigenissen van het Woord.

1. De liefelijke raadgevingen van Christus in het Woord zoals: (Openb. 3:17, 18) "Ik raad u, dat gij van Mij koopt goud, beproefd, komende uit het vuur, opdat gij rijk moogt worden; en witte klederen, opdat gij moogt bekleed worden, en de schande van uw naaktheid niet geopenbaard worde; en zalf uw ogen met ogenzalf, opdat

gij zien moogt." O, wat een liefelijke Raadgever is Christus, de Wijsheid Gods! "Hij zal u leiden door Zijn raad, en daarna zal Hij u in heerlijkheid opnemen."

2. De liefelijke nodigingen van het Woord, zoals deze: (Jesaja 55:1) "O alle gij dorstigen, komt tot de wateren, en gij die geen geld hebt, komt, koopt en eet, ja komt, koopt zonder geld, en zonder prijs wijn en melk;" en, (Matth. 11:28) "Komt herwaarts tot Mij allen, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven."(Hoséa 14:2) "Bekeer u, o Israël, tot de Heere uw God toe, want gij zijt gevallen om uw ongerechtigheid." (Jer. 3:4, 14, 22) "Zult gij niet, van nu af tot Mij roepen: Mijn Vader, Gij zijt de Leidsman mijner jeugd." Bekeert u, gij afkerige kinderen, spreekt de Heere, want Ik heb u getrouwd; en Ik zal u aannemen, één uit een stad, en twee uit een geslacht, en zal u brengen te Sion." "Keert weder, gij afkerige kinderen, Ik zal uw afkeringen genezen." En hoe liefelijk zal Hij hen op de laatste dag nodigen, die hier Zijn nodiging gehoor geven. "Komt, gij gezegende Mijns Vaders! Beërft dat koninkrijk, hetwelk u bereid is van de grondlegging der wereld."

3. De liefelijke beloften van het Woord, die groot en dierbaar, en Ja en Amen zijn, in Christus, zoals
   - de belofte van wedergeboorte; (Ezech. 36:26) "En Ik zal u een nieuw hart geven, en zal een nieuwe Geest geven in het binnenste van u, en Ik zal het stenen hart uit uw vlees wegnemen, en Ik zal u een vlezen hart geven."
   - De belofte van rechtvaardigmaking en vergeving der zonde; (Hebr. 8:12) "Want Ik zal hun ongerechtigheden genadig zijn, en hun zonden en hun overtredingen zal Ik geenszins meer gedenken."
   - De belofte van aanneming tot kinderen; (2 Kor. 6:18) En Ik zal u tot een Vader zijn, en gij zult Mij tot zonen en dochteren zijn, zegt de Heere, de Almachtige."
   - De belofte van heiligmaking; (Ezech. 36:27) "En Ik zal Mijn Geest geven in het binnenste van u; en Ik zal maken, dat gij in Mijn inzettingen zult wandelen, en Mijn rechten zult bewaren en doen.
   - De belofte van de Geest daartoe, overvloediglijk te zullen geven; "Want Ik zal water gieten op de dorstige, en stromen op het droge; Ik zal Mijn Geest op uw zaad gieten, en Mijn zegen op uw nakomelingen" (Jesaja 44:3).
   - De belofte van vernieuwde mededelingen uit Zijn volheid; (Joh. 1:16) "En uit Zijn volheid hebben wij allen ontvangen, ook genade voor genade."
   - De beloften van vrede en vertroosting; (Joh. 16:33) "Deze dingen heb Ik tot u gesproken, opdat gij in Mij vrede hebt."
   - De belofte van sterkte en ondersteuning, en van alles wat nodig is tot de verrichting van de dadelijke en lijdelijke plicht, tot doen en lijden; (Jesaja 40:29) "Hij geeft de moeden kracht, en Hij vermenigvuldigt de sterkte, dien, die geen krachten heeft."
   - De belofte van Zijn altijddurende tegenwoordigheid; (Hebr. 13:5) "Ik zal u niet begeven, en Ik zal u niet verlaten."
   - De belofte van volharding; (Jer. 32:40) "En Ik zal een eeuwig verbond met hen maken, dat Ik van achter hen niet zal afkeren, opdat Ik hun weldoe; en Ik zal Mijn vrees in hun hart geven, dat zij niet van Mij afwijken."

4. De liefelijke getuigenissen van het Woord, met betrekking tot andere dingen, behalve wat ik nu vermeld heb; zoals:

(1) Een getuigenis van liefelijke gelijkenissen; onder andere die van de verloren penning, en welke blijdschap het terugvinden daarvan verschafte. Daardoor wordt voorgesteld welke waarde de Heere stelt op de verloren ziel, wanneer zij gevonden wordt; alsof het een schat is waarin Hij bijzonder vermaak schept. De gelijkenis van het verloren schaap; zo één als wij zijn, en welke blijdschap er was toen het gevonden werd. De gelijkenis van de verloren zoon, en wat een vreugde er was toen hij terugkwam. Deze zijn alle drie aangetekend in Lukas 15.

(2) Een getuigenis van liefelijke voorzienigheden; zoals de voorzienigheid over Jozef; de voorzienigheid over Esther; alle voorzienigheden in betrekking tot Israël; de voorzienigheid omtrent de drie jongelingen en Daniël, die in het boek van Daniël zijn aangetekend: Wat een veld van liefelijke overdenking is hier!

(3) Een getuigenis van liefelijke bevindingen van de heiligen; zoals de bevinding die David had, dat de Heere hem uit de klauw van de leeuw gered en uit de ruisende kuil opgehaald had; zijn bevinding van gemeenschap met God; (Psalm 84:11) Één dag in Uw voorhoven is beter dan duizend elders"; (Psalm 63:2) "Voorwaar, ik heb U in het heiligdom aanschouwd, ziende Uw sterkheid en Uw eer." De bevinding van de bruid: (Hoogl. 2:3) "Ik heb grote lust in Zijn schaduw, en zit er onder, en Zijn vrucht is mijn gehemelte zoet. Hij voert mij in het wijnhuis, en de liefde is Zijn banier over mij." Ja, tot onze vertroosting zijn er getuigenissen opgetekend van hun bevindingen onder verlating en duisternis; (Psalm 77:8) "Zal dan de Heere in eeuwigheden verstoten? Heeft God vergeten genadig te zijn? (Jesaja 49:14) Maar Sion zegt: De Heere heeft mij verlaten, en de Heere heeft mijner vergeten."

(4) Een getuigenis van liefelijke benamingen, die God, Christus, de Geest en de heiligen worden gegeven.

1. Vele liefelijke benamingen worden aan God gegeven, als: "de Vader der barmhartigheden;" de God en Vader van onze Heere Jezus Christus;" de Vader der wezen." O! Laten arme, vaderloze, hulpeloze zondaren opmerken, wat een liefelijke, aangename bron hier voor hen geopend wordt. (Psalm 10:14) "Gij ziet het immers, want Gij aanschouwt de moeite en het verdriet, opdat men het in Uw hand geve; op U verlaat zich de arme; Gij zijt geweest een Helper der wezen." Hij wordt genoemd; (Jer. 2:13) De Springader des levenden waters;" een Fontein die altijd opspringt en overvloeit. (Jesaja 35:6, 7) "Alsdan zal de kreupele springen als een hert, en de tong des stommen zal juichen; want in de woestijn zullen wateren uitbarsten, en beken in de wildernis. En het dorre land zal tot staand water worden, en het dorstige land tot springaders der wateren; in de woning der draken, daar zij gelegen hebben, zal gras met riet en biezen zijn." Hij wordt genoemd, de Hoop Israëls; (Jer. 14:1) "O Israëls (hoop, of) verwachting, zijn Verlossing in tijd van benauwdheid!" Hij wordt een zondevergevend God genoemd; (Exod. 34:6, 7) Heere, Heere, God, barmhartig en genadig, Die de ongerechtigheid, en overtreding, en zonde vergeeft." Hij wordt een gebedverhorend God genoemd; (Psalm 65:3) "Gij hoort het gebed; tot U zal alle vlees komen."

2. Veel liefelijke namen worden Christus gegeven. Hij wordt de Herder genoemd; de getrouwe Herder; de overste Herder; de goede Herder, Die niet zal dulden, dat Zijn volk iets ontbreekt; hun zal geen voorraad, bescherming, besturing, raad, of wat ook ontbreken; ook een goedertieren Herder; Hij zal Zijn kudde weiden gelijk een herder; Hij zal de lammeren in Zijn armen vergaderen en in Zijn schoot dragen; de zogenden zal Hij zachtjes leiden (Jesaja 40:11). Hij wordt de Heelmeester genoemd; de barmhartige Samaritaan; de Heere onze Heelmeester. Hij wordt de Verlosser genoemd, Die ons rantsoen betaalt. Hij wordt de Wens aller heidenen genoemd; een Vriend; een Man; een Bruidegom; een Broeder; een Voorspraak; Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid, Vredevorst, Zon der gerechtigheid, de Zaligmaker van zondaren. Elk van deze betrekkelijke titels is vol van zoetheid en liefelijkheid. Ook Zijn vergelijkende benamingen zijn vol liefelijkheid: Hij is veel schoner dan de mensenkinderen; heerlijker dan de roofbergen; de blinkende Morgenster; de Roos van Saron; de Appelboom onder de bomen des wouds. En naast al deze, zijn Zijn volstrekte namen vol van liefelijkheid: Hij is God boven allen te prijzen in der eeuwigheid; de Waarachtige God en het eeuwige leven. O wat een heerlijk veld van overdenking is hier voor de begenadigde ziel!

3. Vele liefelijke benamingen worden gegeven aan de Heilige Geest. Hij wordt de Indachtigmaker genoemd (Joh. 14:26); de Helper, Die onze zwakheden te hulp komt (Rom. 8:26); de Leraar (1 Joh. 2:27); de Openbaarmaker van diepe en verborgen dingen, Die alle dingen onderzoekt, ook de diepten Gods; de Overtuiger (Joh. 16:8); Hij Die heiligt; de heidenen worden geheiligd door de Heilige Geest (Rom. 15:16). Daarom wordt Hij de Geest der heiligmaking genoemd (Rom. 1:4); de Trooster (Joh. 14:26); de Getuige (Joh. 15:26); Die zal van Mij getuigen; de Voorbidder, Die voor ons bidt met onuitsprekelijke zuchtingen (Rom. 8:26). Het woord, dat door Trooster is overgezet, betekent een Voorspraak. O, wat zijn hier liefelijke dingen!

4. Vele liefelijke benamingen worden de kinderen Gods gegeven. Zij worden Gods tempel genoemd (1 Kor. 3:16); Gods gewenste akker (Jer. 35:10) zij hebben Hem veel gekost: de leden van Zijn lichaam; elke gelovige mag Hem zijn Hoofd noemen; de beminden des Heeren, die zeker zullen wonen; de beminde van Zijn ziel (Jer. 12:7) de bruid, de vrouw des Lams (Openb. 21:9). O, wat een liefelijke verwantschap is dit! Zij zijn Zijn kroon; zij zullen een sierlijke kroon zijn in de hand des Heeren (Jesaja 62:3); het eigendom van de Heere der heirscharen (Mal. 3:17); Zijn kudde; ja Zijn oogappel, "want die ulieden aanraakt, raakt Zijn oogappel aan" (Zach. 11:8).
   Al deze liefelijke dingen en een grote verscheidenheid van andere, zijn te vinden in de leerstellingen van Zijn Heilig Woord, welke een deel zijn van de wegen der Wijsheid. Zij zijn dan voorzeker liefelijkheid.

Tegenwerping. *Maar wat zegt u van de geboden en bedreigingen van het Woord? Is daar enige liefelijkheid in?*
Antwoord. Zeker het Woord is een magazijn van verlustiging. De geboden leggen ons een liefelijk werk op; de striktste dienen slechts om onze ellenden van ons te weren,

en ons van het mes af te houden waarmee wij onze vingers, indien niet onze keel, zouden afsnijden. De strengste bedreigingen weerhouden ons slechts van in het verterend vuur te lopen en ons enig genot te ontlopen. Zo dragen zelfs de bitterste delen van Gods Heilig Woord bij tot ware verlustiging en wezenlijk genoegen.

[3] Behalve voorzienige besturingen en leerstellingen zijn er evangelische genaden, die een deel zijn van de wegen der Wijsheid. Iedere genadedaad brengt voldoening en verlustiging mee. Ik zal tot voorbeeld nemen: *kennis, geloof, liefde en hoop.*
1. De kennis, welke een deel is van de wegen der Wijsheid, in welke wij genodigd worden te wandelen, is liefelijk. Wat een liefelijke zaak is het, God in Christus te kennen, zoals dat geopenbaard is in het Evangelie! Dit is een spiegel waarin zoveel uitnemende dingen te zien zijn. Het genot van de natuurlijke kennis is groot, maar de liefelijkheid van de zaligmakende kennis is veel groter. Het genot, dat de groten hebben in hoven, in grootsheid, in praal en luister, is niet te vergelijken bij het genot, dat een ijverig student in zijn boeken heeft; nochtans is dat genoegen niets bij hetgeen een gelovige heeft, in de kennis van God en Christus. Indien u dat genot en dit genoegen bij elkaar vergelijkt, versmaden wij de vergelijking; Maar wanneer u het genot, dat dronkaards, hoereerders en wellustelingen hebben in hun vleselijk wegen, vergelijken wilt met de liefelijkheid van de wegen der Wijsheid, dat versmaden wij niet alleen, maar dat verfoeien wij. De Wijsheid geeft ons de kennis van de beste dingen; de kennis van toekomende dingen; de kennis van dingen die zeer liefelijk zijn. O, wat is liefelijker dan de kostelijke zaligheid, God, en de heerlijkheid! De verlustigingen van de zintuigen zijn de laagste en dierlijkste, ja walgelijk, in vergelijking met de hemelse verlustigingen van een vernieuwd gemoed. Hoe liefelijk is de kennis van de dingen die het nauwst in verband staan met onze zielen en de eeuwige zaligheid! Dit moet een feestmaal zijn voor de gemoederen van de wijzen. Vraag iemand, die kermt onder het gewicht van de zonde en de vrees voor de toorn Gods, of de geruststellende kennis van vergeving der zonde, en verzoening met, en aanneming bij God, hem niet aangenamer zou zijn, dan al uw vleselijk genot u zijn kan. Vraag een ziel, die het bewijs van haar genade heeft verloren en in duisternis wandelt, of de ontdekking van haar deel aan Christus, en de verzekering van de liefde Gods, en het terugkeren van het licht van Zijn aanschijn haar niet aangenamer zou zijn, dan enig vermaak of genoegen, dat de aarde kan verschaffen. Vraag iemand op zijn sterfbed, als hij niet onzinnig is, of de kennis van zijn zaligheid hem nu niet beter en liefelijker zou zijn, dan al de zinnelijke vermaken en waardigheden van de wereld. Hoe liefelijk is de kennis die zeker en onfeilbaar is! En dat is deze kennis. Zij is gegrond op het onfeilbaar Woord van God, dat duurt tot in eeuwigheid. Hoe liefelijk is de kennis die bevindelijk is! Dat de ziel gesmaakt heeft, dat de Heere genadig is, en dat zij de zoetigheid van Zijn liefde heeft geproefd, is een liefelijker kennis, dan de geleerdste goddelozen in de wereld kunnen hebben.

2. Wat is het geloof een liefelijke genade! Te ervaren, dat wij op een rots staan, en dat onder ons eeuwige armen zijn, en dat wij zo'n volkomen zekerheid van onze zaligheid hebben als de onveranderlijke eed van de onveranderlijke God, wat een genot moet dat zijn voor de gelovige ziel! De moeite van de Godvruchtigen vloeit meest voort uit hun ongeloof, maar hoe meer zij geloven, hoe meer zij vertroost worden; (Joh. 14:1) "Uw hart worde niet ontroerd: Gijlieden gelooft in God gelooft ook in Mij." Het leven van het geloof is een liefelijk leven. Dewelke gij niet gezien hebt, en nochtans

liefhebt; in dewelke gij nu, hoewel Hem niet ziende, maar gelovende, u verheugt met een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde (1 Petrus 1:8). Gij, "die in de kracht Gods bewaard wordt door het geloof, tot de zaligheid, die bereid is, om geopenbaard te worden in de laatste tijd. In welke gij u verheugt, nu een weinig tijd (zo het nodig is) bedroefd zijnde door menigerlei verzoekingen (1 Petrus 1:5, 6). Er is blijdschap en vrede in het geloven (Rom. 15:13). O, hoe liefelijk is het geloof van de onzienlijke dingen (Hebr. 11:1) Hem te zien Die onzienlijk is! Hoe liefelijk is het geloof van eeuwige liefde! De terugblik van het geloof, en het vooruitzien van het geloof van eeuwige liefde!

3. De liefde is een liefelijke genade; de liefde Gods. Helaas! Alle genoegens van de wereld zijn maar beuzelingen en als het speelgoed van een kind, vergeleken bij het genot van de liefde Gods. Er is een liefelijkheid in het uitgaan van de ziel naar zo'n voorwerp. Indien de zinnelijke mensen vermaak hebben in hun snode en ongeoorloofde begeerten, en de eerzuchtige wereld genot vindt in haar ijdele begeerten, dan moeten de Godvruchtigen zeker een ander soort van genoegen hebben in hun geestelijke verlangens, en nog veel meer in hun liefde. En, indien elke liefde, krachtens haar natuur, een liefelijkheid ziet in het geliefde voorwerp, wat een onuitsprekelijke liefelijkheid moet er dan zijn in de liefde Gods! Hoe liefelijk zijn de diensten van de liefde! Zoals die van Jakob voor Rachel. Hoe liefelijk zijn de smarten van de liefde! Er is een liefelijkheid in krankheid van liefde (Hoogl. 2:4).

4. De hoop is een liefelijke genade. Wat een blijdschap is er in de hoop van de heerlijkheid (Rom. 5:2). Het is niet een hoop op verderfelijke rijkdommen, maar op een onverderfelijke kroon. Het is niet een hoop op het woord van een bedrieglijk mens, maar op het woord van de eeuwige God. Deze hoop zal ons nooit beschamen. Hoe liefelijk is het, wedergeboren te zijn tot een levende hoop op die hemelse erfenis (1 Petrus 1:3). O, wat is het genot van spijs en drank, van vrolijkheid en dartelheid, van hoogmoed en dapperheid? Niets dan blote, verdwijnende dromen. "Indien wij alleen in dit leven zijn hopende, zo zijn wij de ellendigste van alle mensen", maar deze hoop op het toekomende leven hebbende, zijn wij de gelukkigste van alle mensen.

Zo zou ik over al de genaden van de Geest kunnen handelen. Elke genadedaad bevat een bron van liefelijkheid in zich, zelfs die geestelijke handelingen van bekering of berouw, droefheid naar God en doding, welke zeer moeilijk en bitter schijnen te zijn. Geestelijk vasten gaat gepaard met geestelijk feesthouden. (Zach. 8:19) "Alzo zegt de HEERE der heirscharen: Het vasten van de vierde, en het vasten van de vijfde, en het vasten van de zevende, en het vasten van de tiende maand, zal den huize Juda tot vreugde, en tot blijdschap, en tot vrolijke hoogtijden wezen." Hoe kon hun vasten een hoogtijd zijn? Wel, er is liefelijkheid in evangelische boetvaardigheid. De tranen van droefheid naar God zijn tranen van blijdschap. Nooit heeft de gelovige meer genoegen, dan wanneer hij met een betraand oog tot Christus opziet. (Psalm 126:5, 6) "Die met tranen zaaien, zullen met gejuich maaien. Die het zaad draagt, dat men zaaien zal, gaat al gaande en wenende, maar voorzeker zal hij met gejuich wederkomen, dragende zijn schoven." Zij maaien zowel terwijl zij zaaien als daarna; en als de zaaitijd een oogsttijd is, wat zal dan wel de oogst zelf zijn? Zo ziet u; dat de wegen van de Wijsheid, liefelijkheid zijn.

[4.] Er zijn geestelijke weldaden en werken Gods in en omtrent de kinderen der Wijsheid, die een deel zijn van de wegen der Wijsheid, en die alle liefelijkheid zijn. De werken Gods zijn de wegen Gods. (Openb. 15:3) "Groot en wonderlijk zijn uw werken, Heere, Gij almachtige God; rechtvaardig en waarachtig zijn Uw wegen, Gij Koning der heiligen." Ik zal vier van Zijn weldadige werken vermelden, die vol van liefelijkheid zijn, namelijk: *verlichting, rechtvaardigmaking, heiligmaking en verheerlijking.*

1. Verlichting is het werk van Christus, de Wijsheid Gods, zoals hij een Profeet is. O, hoe liefelijk is dit Goddelijk licht. (2 Kor. 4:6) "God, Die gezegd heeft, dat het licht uit de duisternis zou schijnen, is Degene, die in onze harten geschenen heeft, om te geven verlichting der kennis, der heerlijkheid Gods in het aangezicht van Jezus Christus." Het is een licht, dat in de ziel schijnt, waardoor niet alleen het hoofd onderricht, maar ook het hart verzadigd en veranderd wordt. Is het licht van de natuurlijke zon liefelijk, wat moet dan het licht van de Zon der gerechtigheid wel zijn?

2. Rechtvaardigmaking is het werk van Christus, zoals hij een Priester is. O, wat een liefelijkheid ontdekt zich in dit werk, in deze weg der Wijsheid! (Rom. 5:1, 2, 11.) "Wij dan, gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God, door onze Heere Jezus Christus; door Welke wij ook de toeleiding hebben door het geloof tot deze genade, in welke wij staan, en roemen in de hoop der heerlijkheid Gods. En niet alleenlijk dit, maar wij roemen ook in God, door onze Heere Jezus Christus, door Welke wij nu, de verzoening gekregen hebben." Ziet, hoe David zich in dit werk verheugt: (Psalm 103:3, 4, 5) Loof den HEERE, mijn ziel, en vergeet geen van Zijn weldaden; Die al uw ongerechtigheid vergeeft, die al uw krankheden geneest; Die uw leven verlost van het verderf, die u kroont met goedertierenheid en barmhartigheden; Die uw mond verzadigt met het goede, uw jeugd vernieuwt als eens arends." Wat een vrede geeft een bekendmaking van de vergeving der zonde in de ziel: "Zoon! wees welgemoed, uw zonden zijn u vergeven."

3. Heiligmaking is het werk van Christus, zoals hij een Koning is, want hiermede richt Hij Zijn troon op in het hart. O, wat een liefelijkheid is daarin te zien, want overeenkomstig de mate van heiligheid, zijn de geestelijke zinnen geoefend. Als het oog zich verlustigt in het geliefde voorwerp, en het oor gestreeld wordt door welluidende tonen, en de smaak geniet van voedsel, en de reuk van welriekende geur; hoe liefelijk moet het dan wel zijn de heerlijkheid van Christus te aanschouwen, Zijn stem te horen, Zijn goedheid te proeven, Zijn kracht gewaar te worden en Zijn geur te ruiken. Is er enige liefelijkheid in versiering en in schoonheid, hoe liefelijk moet het dan wel zijn, versierd te wezen met het schone beeld van God! De vruchten van dit werk zijn liefelijk, zowel voor God als voor de ziel. (Hoogl. 4:16; 5:1; en 2:14) "Ontwaak Noordenwind, en kom, gij Zuidenwind, doorwaai mijn hof, dat zijn specerijen uitvloeien. O, dat mijn Liefste tot Zijn hof kwame, en ate Zijn edele vruchten! Ik ben in Mijn hof gekomen, o Mijn zuster, o bruid. Ik heb Mijn mirre geplukt, met Mijn specerijen; Ik heb Mijn honigraten met Mijn honig gegeten, Ik heb Mijn wijn, mitsgaders Mijn melk gedronken. Eet, vrienden, drink en wordt dronken, o Liefste. Mijn duive, zijnde in de kloven der steenrotsen, in het verborgene van een steile plaats, toon Mij uw gedaante; doe Mij uw stem horen, want uw stem is zoet, en uw gedaante is liefelijk."

4. Verheerlijking en volkomen zaligheid is het werk van Christus en daarin is het genot van de heiligen volkomen. Hij is hun een oorzaak van de eeuwige zaligheid geworden (Hebr. 5:9). Het is Zijn werk hen te roepen tot deze vreugde, en hen in Zijn vreugde te doen ingaan, en hen daarvan ten volle te overtuigen. "Gij zult mij het pad des levens bekend maken; verzadiging van vreugde is bij Uw aangezicht; liefelijkheden zijn in Uw rechterhand eeuwiglijk" (Psalm 106:11). Dan zijn gewis de wegen van de Wijsheid liefelijkheid.

2e Om deze waarheid verder te bewijzen, namelijk, dat de wegen der Wijsheid liefelijkheid zijn, door enige liefelijke bronnen van genot te ontsluiten, waaruit de kinderen der Wijsheid, die haar wegen bewaren, hun vertroosting putten, zal ik een viervoudige bron en fontein vermelden, waaruit de gelovige zijn genot kan trekken, namelijk: God en Zijn eigenschappen; Christus en Zijn volheid; de Geest en Zijn werkingen; het verbond en zijn beloften.

1. God en Zijn eigenschappen zijn de bron en fontein van de vergenoeging van de gelovigen. O, wat is hier een oceaan van verlustiging! Hij is een God van oneindige macht, wijsheid en goedheid. Hier is wijsheid om te besturen, macht om te beschermen, heiligheid om te heiligen, rechtvaardigheid om te voldoen, goedheid om medelijden te hebben, en getrouwheid om alles te doen wat Hij gezegd heeft. Waar zult u troost vinden, als u die niet in God vindt? Wat een schraal portie is de wereld. Maar God is het eeuwig en onveranderlijk Deel van Zijn volk. Er is meer grond van troost in dat ene woord: "Ik zal uw God zijn", dan in duizend werelden. Wat kan hun ontbreken, die een God hebben om er heen te gaan? Kan hem water ontbreken die de Oceaan bezit? Kan hij licht missen, die de Zon tot zijn beschikking heeft?
2. Christus en Zijn volheid zijn de Fontein en Bron van zijn genot; de Schatkamer van zijn verlustiging waaruit hij dagelijks mag halen wat hij tot zijn troost behoeft. De grote dingen die Hij voor Zijn bruid doet zijn onuitsprekelijk. Hij betaalt al haar schulden en voorziet in al haar behoeften. Al haar fonteinen zijn in Hem, en uit Zijn volheid ontvangen zij ook genade voor genade (Joh. 1:16). In Hem woont al de volheid der Godheid lichamelijk (Kol. 2:9, 10) en zij zijn volmaakt in Hem. Hij is ons geworden wijsheid van God, en rechtvaardigheid, en heiligmaking, en verlossing (1 Kor. 1:30).
3. De Geest en Zijn werkingen zijn de Bron en Fontein van de vertroostingen van de gelovigen. Hij is de Trooster (Joh. 16:7) en Hij geeft soms een sterke vertroosting: (Hebr. 6:18) "Opdat wij door twee onveranderlijke dingen, in welke het onmogelijk is, dat God liege, een sterke vertroosting zouden hebben, wij namelijk, die de toevlucht genomen hebben, om de voorgestelde hoop vast te houden." Zij die de Geest van het geloof en van de bekering hebben, hebben de belofte van de Geest tot vertroosting, en in al Zijn onderscheiden werkingen zijn menigvuldige vertroostingen. De Geest wordt in Zijn werking vergeleken bij de wind: (Hoogl. 4:16) "Ontwaak Noordenwind, en kom gij Zuidenwind, doorwaai mijn hof, dat zijn specerijen uitvloeien"; bij water: (Joh. 3:5) "Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, zo iemand niet geboren wordt uit water en Geest, hij kan in het koninkrijk Gods niet ingaan;" bij vuur: (Matth. 3:11) "Die zal u met de Heilige Geest en met vuur dopen;" bij olie: (Psalm 45:8) "Gij hebt gerechtigheid lief en haat goddeloosheid;

daarom heeft U, o God, Uw God gezalfd met vreugdeolie boven Uw medegenoten; (1 Joh. 2:27) "En de zalving, die gijlieden van Hem ontvangen hebt, blijft in u, en gij hebt niet nodig, dat iemand u lere; maar gelijk dezelve zalving u leert van alle dingen, zo is zij ook waarachtig, en is geen leugen; en gelijk zij u geleerd heeft, zo zult gij in Hem blijven." Nu, dit is de wind, die liefelijk hun zeilen vult, en hun reis naar de hemelse haven bevordert. Dit is die fontein van water in hen, opspringende tot in het eeuwige leven; en de beekjes van deze rivier verblijden de stad Gods. Dit is het vuur, dat hun harten brandende in hen maakt, en dit is de vreugdeolie, die de raderen van hun ziel smeert, om de Christelijke loopbaan te lopen, terwijl de blijdschap des Heeren hun sterkte is.

4. Het verbond en zijn beloften zijn voor de gelovigen fonteinen en bronnen van vermaak. De gehele schat van het Evangelie is hun gegeven, om er zich in te verlustigen. De zinnelijke, onwetende wereld weet er weinig van, welke liefelijke en ondersteunende genoegens daar voor hen uit voortvloeien. Wat verschafte dit een vertroosting aan David: "Hoewel mijn huis alzo niet is bij God. nochtans heeft Hij mij een eeuwig verbond gesteld, dat in alles wel geordineerd en bewaard is, voorzeker is daarin al mijn heil, en alle lust, hoewel Hij het nog niet doet uitspruiten." (2 Sam. 3:5). Gods verbond der belofte, dat in Christus vast staat, is de vertroosting van de Christen in al zijn ellenden: (Psalm 119:50) "Dit is mijn troost in mijn ellende; want Uw toezegging heeft mij levend gemaakt." Een belofte uit de Schrift, van de liefde Gods en van het toekomende leven, is oneindig meer waard dan al de rijkdommen, waardigheden en genoegens van de wereld; deze vergaan, "maar het Woord des Heeren bestaat in der eeuwigheid." Wij hebben beloften, die gepast zijn voor elke staat en iedere moeilijkheid. O vrienden, welke vertroosting zouden wij kunnen vinden, als wij geen belofte hadden? Wat anders dan een belofte kan hen vertroosten, die in het gemis verkeren? Wij kunnen meer verblijd zijn in ziekte met een belofte, dan anderen in hun gezondheid zonder een belofte. Een belofte in de gevangenis is meer dan vrijheid; een belofte in armoede is meer dan rijkdom; een belofte in de dood is beter dan het leven. Al wat u hebt, zonder een belofte, kunt u in één ogenblik verliezen, samen met uw ziel en uw hoop; Maar al wat u hebt, met een belofte, staat vast. Ja gelovige, u bent onuitsprekelijk veel zekerder van hetgeen u in belofte hebt, dan van wat u bezit. De vertroosting die u bezit is de stroom-vertroosting, die spoedig kan ophouden, maar de vertroosting die u in de belofte hebt is de fontein-vertroosting, die nooit kan worden afgesneden. Daarom worden wij geroepen door het geloof te leven en niet door gevoel. Gevoelige vertroostingen zijn hier niet vast, maar de belofte, de grond van het geloof, is vast en onbeweeglijk. Wij kunnen met blijdschap door de dood gaan met een belofte van het leven in onze hand, terwijl de ongelovigen in wanhoop in het stof terneer liggen. Al zouden wij door ongeloof aan de belofte Gods twijfelen, nochtans zal dat de belofte niet krachteloos maken, want: "Het vaste fondament Gods staat." Al zouden hemel en aarde voorbij gaan, Zijn Woord zal niet voorbij gaan, totdat alles zal vervuld zijn.

De wegen van de Wijsheid, liefelijkheid, en haar paden vrede (2e preek)

Spreuken 3:17. ***Haar wegen zijn wegen der lieflijkheid, en al haar paden vrede.***

Onze gezegende Verlosser wordt gedurig in de heilige boeken en voornamelijk in dit Spreukenboek voorgesteld onder de naam van *Wijsheid;* niet alleen in dit teksthoofdstuk van ons, vanaf vers 13-18, maar ook in hoofdstuk 4:7; 8; 9:1; enz. Onder deze Naam, wordt Zijn heerlijke voortreffelijkheid, in vele van de bovengenoemde plaatsen, in een helder licht gesteld, dat Zij kostelijker is dan robijnen, en dat al wat u lusten mag, niet met Haar is te vergelijken. Wat zo sierlijk en verheven door Job, (Hoofdstuk 28:12-20) wordt gezegd tot lof van de wijsheid, kan met recht van Hem worden gezegd. Gelijk Christus, de Wezenlijke Wijsheid Gods, zozeer voortreffelijk heerlijk is in en van Zichzelf, zo ook draagt alles wat Hem aangaat en tot Hem behoort een indruk van Zijn heerlijke waardigheid. Hij is het Afschijnsel van de heerlijkheid des Vaders en het uitgedrukte Beeld Zijner zelfstandigheid, en de Zijnen vertonen uit kracht van hun vereniging met Hem het beeld Gods; zij zijn de Goddelijke natuur deelachtig geworden en worden aangemerkt als de heerlijken op aarde. De rechtvaardige is voortreffelijker dan zijn naaste; des Konings dochter is geheel verheerlijkt inwendig. De godsdienst van de gezegende Jezus is heerlijk, voortreffelijk en Goddelijk, en het onderscheidend kenmerk van allen, die toebereid worden voor de heerlijkheid. De belijdenis hiervan is ten hoogste raadzaam en waarlijk een sieraad en de oprechte en Godvruchtige beoefening, het kenmerk van de ware Christen, en dat een Goddelijk levensbeginsel in de ziel geplant is. In één woord, alles wat God aangaat is beminnelijk en liefelijk, en brengt de grootste verlustiging en voldoening voort, want "de wegen der Wijsheid zijn liefelijkheid en al haar paden vrede."

Wij hebben reeds volbracht wat ons voornemen was te zeggen over het eerste algemene hoofdpunt volgens de voorgestelde wijze van behandeling, welke was om de waarheid te betogen van het voorstel, namelijk, dat de wegen van de Wijsheid liefelijkheid zijn. Wij hebben dit gedaan bij wijze van gevolgtrekking uit bijzonderheden, door enige van de wegen der Wijsheid die liefelijkheid zijn, te behandelen, en daarna door enige van de bronnen van vermaak te ontsluiten, welke Sions kinderen hebben, die haar wegen bewaren. Wij zullen nu voortgaan tot:

II. De tweede zaak die wij voorstelden, welke was: *te spreken over de hoedanigheid van dat vermaak, dat in de wegen der Wijsheid wordt gevonden.*
Hier zullen wij gelegenheid hebben de voortreffelijkheid, van de liefelijkheid van de wegen der Wijsheid na te gaan, en hoe die al het werelds genoegen overtreffen.

1. Het liefelijk genot van de wegen der Wijsheid is wezenlijk en duurzaam. Het wordt genoemd, een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde (1 Petrus 1:8), terwijl daarentegen de zinnelijke vermaken, evenals het lachen van de kinderen, voorbijgaand, vluchtig zijn. Evenals kinderen het ene ogenblik lachen en het volgende schreien, zo wordt de wereldse blijdschap op de hielen gevolgd door droefheid, want zij heeft geen diepte en versterkt het hart niet tegen benauwdheid, gelijk de blijdschap van het geloof dat doet. Daarom wordt van het vermaak van de wereld, wanneer het met het geestelijk

genoegen wordt vergeleken, gezegd, dat "gelijk het geluid van de doornen onder een pot, (Pred. 7:6) alzo het lachen eens zots is;" het is niets dan een flikkering en het is voorbij. Hierom ook kunnen de wereldse genoegens worden vergeleken bij Jona's wonderboom, die in één nacht werd, en in één nacht verging (Jona 4:6, 7). Wij zijn vlug klaar ons te verheugen in de troost, die het schepsel biedt, maar God beschikt een worm, en hij verdort. Wanneer een mens er de meeste verwachting van heeft, dan komt er een worm, die ze met wortel en tak opeet. Het zijn zulke vertroostingen, die de wind kan uitdrogen, of het water kan ze verdrinken, het vuur kan ze verbranden; de mot kan ze opeten, of de dief kan ze stelen; krankheid kan ze doen vergaan, of de dood kan ze vernietigen; de een of andere worm kan er aan knagen en ze opeten. Maar de genoegens van de Godzaligheid zijn zo hecht en wezenlijk, dat zij vuur en water kunnen trotseren. (Jesaja 43:1,2) "Maar nu, alzo zegt de Heere, uw Schepper, o Jakob, en uw Formeerder, o Israël; Vrees niet, want Ik heb u verlost, Ik heb u bij uw naam geroepen, gij zijt Mijn. Wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn, en door de rivieren, zij zullen u niet overstromen; wanneer gij door het vuur zult gaan zult gij niet verbranden, en de vlam zal u niet aansteken." Zij kunnen verdrukking, of benauwdheid, of vervolging, of honger, of naaktheid, of gevaar, of zwaard uitdagen: (Rom. 8:35, 38, 39) zij kunnen dood, of leven, of engelen, of overheden, of machten, of tegenwoordige of toekomende dingen trotseren; noch hoogte, noch diepte noch enig ander schepsel zal ons kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus onze Heere.

2. De liefelijkheden van de wegen der Wijsheid zijn redelijke genoegens, en wel gegrond, en veilig. Zij zijn niet gegrond op misvattingen en inbeeldingen, maar zij zijn bekrachtigd door de belofte en de eed van God, de twee onveranderlijke dingen, in welke het onmogelijk is dat God liege (Hebr. 6:18). Niemand, behalve een liegende duivel, of een ongelovig hart vol van godslastering zal de grondslag van hun geloof en vertroosting in twijfel trekken. De goddelozen echter verheugen zich in hun waan, zij hebben het aan hun onwetendheid en dwaling te danken, dat zij vrolijk kunnen zijn; zij lachen maar in hun slaap, en als krankzinnigen in hun verdwaasdheid. Als zij de kortstondigheid van hun vermaken en de langdurigheid van hun smarten kenden: als zij wisten hoe zij God ergeren met hun vleselijk genot, hoe de duivel zich verblijdt in hun vreugde, en hoe dicht zij bij de hel, en eeuwig wee en gejammer zijn, het zou hun gelach in een klaaglied veranderen. Zij verblijden zich op een blote vergissing; het hart zal ook in het lachen smart hebben, en het laatste van die blijdschap is droefheid (Spreuken 14:13). "Zoveel als zij zichzelf verheerlijkt heeft, en weelde gehad heeft, zo grote pijniging en rouw doet haar aan" (Openb. 18:7). Ik heb van een zeker onkruid gelezen, dat de schepselen, die het eten, hun leven lang doet lachen; zo'n onkruid eten de goddelozen van de wereld, dat zij lachende naar de hel gaan.

3. Het liefelijk genot van de wegen der Wijsheid is geestelijk, rein en heilig. De duivel is er een vijand van; het is in strijd met de zonde, en het is een gebod: "Verblijdt u te allen tijd" (1 Thess. 5:16). Het is de gave Gods, de vrucht van de Geest Gods, en het gaat gepaard met de vreze Gods. (Hand. 9:31) "De gemeenten wandelden in de vreze des Heeren en de vertroosting des Heiligen Geestes." Het is gewaarborgd door Zijn gebod en bevorderd door Zijn belofte. De vermakingen van de goddelozen daarentegen zijn onrein en zondig, dat zijn verboden vermakingen, die door God veroordeeld en door Zijn bedreigingen vervloekt zijn. De goddelozen hebben geen

vrede, zegt de Heere (Jesaja 48:22). Hij verbiedt de blijdschap aan een wederstrevig volk: Verblijdt u niet, o Israël, tot opspringens toe, gelijk de volken: want gij hoereert van uw God af (Hos. 9:1). Hij vermaant hen tot wenen, en rouwklagen, en het hart te scheuren. (Joël 2:12, 13) "Bekeert u tot Mij met uw gehele hart, en dat, met vasten en geween, en met rouwklage. En scheurt uw hart en niet uw klederen, en bekeert u tot de Heere uw God, want Hij is genadig, en barmhartig, lankmoedig, en groot van goedertierenheid, en berouw hebbende over het kwade." (Zie Jak. 5:1-5) God betuigt tegen hun vrede, en spreekt het vonnis over hen uit, dat zij zullen wenen en huilen. "Welaan nu, gij rijken, weent en huilt over uw ellendigheden, die over u komen. Uw rijkdom is verrot, en uw klederen zijn van de motten verteerd geworden; uw goud en zilver is verroest en hun roest zal u zijn tot een getuigenis en zal uw vlees als een vuur verteren."

4. De liefelijkheden van de wegen der Wijsheid zijn verlichtend, zij schenken rust in het midden van ellende en moeilijkheden. (Psalm 94:19) "Als mijn gedachten binnen in mij vermenigvuldigd werden, hebben Uw vertroostingen mijn ziel verkwikt." Zij geven verlichting van tegenwoordige vrezen voor gevaar en benauwdheid, en ontslag van toekomende vrezen voor dood en oordeel. Maar de wereldse genoegens, in plaats van verlichting van ellende te geven, vermeerderen die. Ja, de gedachten over de dood, het oordeel en de eeuwigheid, zullen al hun blijdschap schielijk bederven en een einde maken aan hun verheuging.

5. De liefelijke genietingen van de wegen der Wijsheid zijn zowel reinigende, als reine wegen; zij zijn verbeterende, zij maken ons beter. Het is er zo ver van af, dat zij het gemoed zouden krenken en tot de zonde leiden, dat zij het integendeel in orde brengen en reinigen, en de zonde, meer dan ooit, hatelijk maken. Niemand haat de zonde zozeer als hij, die het meest van de liefelijkheid van de Goddelijke genade heeft geproefd en die het meeste geniet van de blijdschap van Gods heil. Zij worden niet gevangen in de strikken van het vlees, zolang zij de smaak van de Goddelijke genietingen niet verliezen, en hun verlustiging in Christus niet laten verwelken. Zolang wij ons in God blijven verlustigen is de wereld maar drek, is eer ons als rook, en is begeerlijkheid ons een stank. Dat is de beste en sterkste Christen, die de meeste geestelijke verlustiging en genieting heeft; en waarom? God ontmoet de vrolijke en die gerechtigheid doet, degenen die Hem gedenken op hun wegen (Jesaja 64:5). Maar de vleselijke vermaken bederven, in plaats van reinigen; zij maken de mens erger en niet beter. Dat zijn strikken om de mensen te vangen, en om hun zielen te betoveren en te bevlekken, die zuiver voor God moesten zijn. Het geraas van de zinnelijke genietingen smoort de stem Gods en van de rede. O! Wat is er weinig van God in de jacht, in dobbelen en kaarten, drinken, dansen, tieren en brassen, waarmee de mensen zich vermaken. Hoe weinig is er van de hemel in hun gemoed, wanneer het hart in zinnelijke lusten verzonken en verdronken ligt. Dan is het versteend en verhard tegen het Woord en de waarschuwingen van God. Dan zijn zij dwaas, ongehoorzaam, dwalende, wanneer zij menigerlei begeerlijkheden en wellusten dienen (Tit. 3:3). Dezulken zijn onwillig, de dingen die hun eeuwige vrede aangaan, kalm en ernstig te overwegen, en daarom zien wij zo dikwijls, dat zij verachters en bespotters van de genademiddelen worden.

6. De liefelijkheden van de wegen der Wijsheid zijn edel en hemels. Zij zijn van dezelfde natuur als die welke de heiligen en engelen van God hebben. Welk verschil er ook is in graad, zij zijn nochtans van dezelfde soort. Het is dezelfde God en dezelfde heerlijkheid, die nu de gelovige verheugt, zoals die met ongedekt aangezicht aanschouwd worden. Indien de hemel de staat van de hoogste blijdschap en vergenoeging is, dan moet de staat van genade, welke er het dichtst bij komt, een liefelijke staat zijn. Maar de zinnelijke genietingen zijn laag en aards, zo ongelijk aan de genietingen van de hemel, dat niets het hart meer van de hemel aftrekt en het er meer ongeschikt voor maakt.

7. De liefelijke genietingen van de wegen der Wijsheid zijn hoog en verheven; hier verlustigt de ziel zich in dingen van de hoogste waarde. De vermakingen van de heiligheid zijn heerlijke en verheven verlustigingen, die voortkomen uit de grootste en heerlijkste dingen, en onderhouden worden door God, en Zijn genade, en eeuwige heerlijkheid, terwijl het genot van de zinnen gevoed wordt met beuzelingen en zwijnendraf. De genoegens van de vleselijke mens in deze wereld zijn als die van jonge kinderen, die met poppen, en speelgoed, en snuisterijen, en vlinders spelen. Wij kunnen aan de stof waarmee hun vermaken worden gevoed, oordelen, welk van de twee het liefelijkste en vermakelijkste leven is; met de goddelozen zich te vermaken in hun schande, en aan de rand van de ellende te liggen, of met de ware gelovige zich te verlustigen in de liefde Gods, en zich te verblijden in de zekerheid van de hoop der heerlijkheid Gods. Het ware genot van de gelovigen is met de engelen, zich in God en in de heerlijkheid Gods in Christus te verlustigen, maar het genot van de zondaars is, evenals de zwijnen, in het slijk van de zonde te wentelen, en evenals de honden hun eigen uitbraaksel op te eten (2 Petrus 2:22).

8. De liefelijkheden van de wegen der Wijsheid zijn duurzaam, ja eeuwig. Wij verheugen ons niet in een beweeglijk, maar in een onbeweeglijk goed, in de onveranderlijke God; in de onveranderlijke liefde Gods; in de onveranderlijke belofte van het verbond, en in de hoop van een onbeweeglijk koninkrijk. Deze liefelijkheden zijn liefelijkheden eeuwiglijk (Psalm 16:11). Wel is waar, dat de blijdschap van de gelovigen hier in deze wereld dikwijls wordt onderbroken door de nabijheid van het vlees, en de overmacht van de zonde, en de verbergingen van Gods aangezicht, maar nochtans houdt God, ten minste in de wortel, hun vertroostingen in leven, en Hij zal ze doen uitspruiten, als wij ze nodig hebben en het goed voor ons is, en niemand zal hun blijdschap van hen wegnemen (Joh. 16:22). De dood kan de blijdschap van een gelovige niet doden, het graf kan die niet begraven, miljoenen eeuwen zullen haar niet doen eindigen, want God heeft ons gegeven een eeuwige vertroosting, en goede hoop in genade (2 Thess. 2:16). De wereldse genoegens zijn echter maar van korte duur; zij zijn al voorbij voordat wij gewaarworden, dat wij ze gehad hebben, en de wereldlingen zaaien daarmede de zaden van eeuwige smart. De duivel is daarin bezig hen te krauwen, evenals de slachter de keel van een varken scheert voordat hij het de nek afsnijdt. Hij, die vele dagen, en maanden, en jaren in zondige vermaken heeft doorgebracht, heeft er geen genot meer van wanneer het voorbij is; niet meer, dan wanneer het er nooit geweest was, ja veel erger. De beenderen en het stof van vele duizenden liggen op het kerkhof, die menige zoete bete geproefd en menige vrolijke, wulpse dag gehad hebben; en wat zijn zij er nu te beter om? Wat hebben zij meer, dan diegenen die hun tijd in smart en droefheid hebben doorgebracht? Die armoede en

smart geleden heeft is daar hun gelijke. Hun zielen hebben even weinig van dat genot, als hun stof. In de hemel worden die vleselijk verlustigingen verafschuwd, in de hel zijn zij in eeuwige vlammen omgezet, en de nagedachtenis is als brandhout voor het verterend vuur. Helaas! Hoe dwaas is het, de genieting van de zonde te verkiezen, die maar voor een tijd is (Hebr. 11:25). De blijdschap van de goddelozen gaat schielijk ten onder in eeuwige droefheid. (Job. 20:4-9) Weet gij dit? Van altoos af, van dat God den mens op de wereld gezet heeft, dat het gejuich de goddelozen van nabij geweest is, en de vreugde des huichelaars voor een ogenblik? Wanneer zijn hoogheid tot den hemel toe opklom, en zijn hoofd tot aan de wolken raakte; zal hij, gelijk zijn drek, in eeuwigheid vergaan; die hem gezien hadden, zullen zeggen: Waar is hij? Hij zal wegvlieden als een droom, dat men hem niet vinden zal, en hij zal verjaagd worden als een gezicht des nachts. Het oog, dat hem zag, zal het niet meer zien; en zijn plaats zal hem niet meer aanschouwen." (Job 21:12, 13) "Zij heffen op met de trommel en de harp, en zij verblijden zich op het geluid des orgels. In het goede verslijten zij hun dagen; en in een ogenblik dalen zij in het graf." Dan zal de kortstondige droefheid van de vromen, in eeuwige blijdschap vergeten zijn. (Joh. 16:20) "Voorwaar, voorwaar Ik zeg u, dat gij zult schreien, en klaaglijk wenen, maar de wereld zal zich verblijden; en gij zult bedroefd zijn, maar uw droefheid zal tot blijdschap worden." O vrienden! wie kan de vermaken van de goddelozen op prijs stellen, die op hun einde let? Indien dwaas en onzinnig te zijn een wonder was, dan zou het een wonder zijn, dat de goddelozen vrolijk kunnen zijn, wanneer hun gewetens hun aanzeggen, dat zij niet verzekerd zijn, dat zij nog één uur buiten de hel zullen blijven. Wanneer zij toch zeggen; "Ziel neem rust, eet, drink en wees vrolijk", dan kan God plotseling tot hen zeggen: "Gij dwaas, in deze nacht zal men uw ziel van u afeisen; en hetgeen u bereid hebt, wiens zal het zijn", en waar is dan uw sport en uw pret? Gelijk een papieren muur geen weerstand kan bieden aan het verterend vuur, evenmin kunnen uw vergankelijke genoegens bestaan voor het fronsen van God, of voor het gezicht van de dood. Ja, zij kunnen maar nauwelijks verduren, dat men eens ernstig denkt aan de dag van de dood en van het oordeel dat ophanden is. Zij hebben hun gerustheid en plezier te danken aan hun dwaasheid, zekerheid en onzinnigheid. Ook verhindert en verijdelt hun tijdelijk genot hun eeuwige genietingen, terwijl het liefelijk vermaak van de heiligen eeuwig is.

III. Ons derde punt was, *dat wij zouden spreken over enige van de bijzondere paden der Wijsheid, welke beide, vrede en liefelijkheid zijn.*
Vrede en liefelijk vermaak zijn zo nauw aan elkaar verwant, dat de vrede als het vuur, en het vermaak als de vlam is. Vrede is de wortel van de liefelijke genietingen, en het genot is de vrucht van de vrede. Ik heb in de verklaring gezegd, dat de paden van de Wijsheid òf zulke wegen zijn waarin de Wijsheid tot ons komt, òf zulke die de Wijsheid ons aanwijst, opdat wij die zullen bewandelen. Bij de behandeling van het eerste algemene hoofd, heb ik voornamelijk die wegen geschetst waarlangs de Wijsheid tot ons komt, en wel in het bijzonder: haar liefelijke, voorzienige besturingen, waaraan wij ons met blijdschap onderwerpen en waarin wij liefelijk berusten; liefelijke leerstellingen welke wij met blijdschap mogen geloven en aankleven; liefelijke, evangelische genaden welke wij met vermaak ontvangen en beoefenen; en liefelijke, geestelijke weldaden en werken Gods in en omtrent ons, welke wij met blijdschap hebben te koesteren en waarvoor wij Hem aanbidden.

Behalve de algemene wegen van de Wijsheid zijn er echter ook bijzondere paden, voornamelijk zodanige welke de Wijsheid ons aanwijst, om die te bewandelen, welke zullen bevonden worden liefelijkheid en vrede te zijn. Die paden zijn òf inwendig, dat zijn zulke, welke het oefenen van de genaden betreffen, òf uitwendig, en dat zijn de zodanige, die het verrichten van de plichten betreffen

1e Er zijn inwendige paden van de Wijsheid, die betrekking hebben op de genaden, die geoefend worden. Ik heb dit reeds aangestipt bij de behandeling van het eerste algemene hoofd, waarin ik over de algemene, evangelische genaden heb gesproken, en zal daarom hierover niet verder uitweiden, noch herhalen wat ik daarover gezegd heb, maar alleen een paar dingen daaraan toevoegen, en wel voornamelijk de beide volgende:

1. Blijdschap. Inwendige blijdschap is een genade waartoe de gelovigen vermaand worden die te beoefenen. Gelijk het Koninkrijk Gods bestaat in rechtvaardigheid zo ook in vrede, en blijdschap door de Heilige Geest (Rom. 14:17). Zij ontvangen niet de Geest der dienstbaarheid wederom tot vrees, meer de Geest der aanneming tot kinderen, door welke zij roepen. Abba, Vader (Rom. 8:15). O vrienden! Wat moet dat liefelijk zijn, bekwaam gemaakt te worden met vrijmoedigheid, liefde en vertrouwen, om God, Vader te noemen, en in elk gevaar en elke nood tot Hem de toevlucht te nemen om hulp en onderstand. Zij alleen, die het genieten, kennen er de liefelijkheid van. De vrucht des Geestes is liefde, blijdschap en vrede (Gal. 5:22). Indien de blijdschap zelf een deel is van de staat der genade, dan kunt u beseffen dat het een allerliefelijkst pad is.

2. Inwendige droefheid, vrezen, zorgen en onrust worden de kinderen van God verboden. De kinderen der Wijsheid, en daarom ook de wegen der Wijsheid, moeten liefelijkheid en vrede zijn. God heeft ons bevolen onze bekommernissen op Hem te werpen, en heeft beloofd voor ons te zorgen (1 Petrus 5:7). Hij vermaant ons in geen ding bezorgd te zijn, maar dat wij onze begeerten in alles, door bidden en smeken, met dankzegging laten bekend worden bij God. (Filip. 4:6). Kan er een liefelijker koers zijn dan die, welke alle buitensporige zorgen, vrezen en smarten uitsluit, evenzeer als gezondheid ziekte buitensluit? Hier wordt het ongeoorloofd verklaard, ellendig en bedroefd te zijn; geen droefheid wordt vergund dan die, welke tot onze blijdschap strekt. Ja, God heeft zorg, en vrees, en onrust verboden, want Zijn gebod is: "Zijt niet bezorgd, (Jesaja 35:4 en 41:10) Zegt de onbedachtzamen van hart: Weest sterk en vreest niet, ziet ulieder God zal ter wraak komen met de vergelding Gods, Hij zal komen en ulieden verlossen." "Vreest niet, want Ik ben met u, zijt niet verbaasd, want Ik ben uw God, Ik sterk u, ook help Ik u, ook ondersteun Ik u met de rechterhand Mijner gerechtigheid." Wat vreest u dan? Vreest u smaadheid? Dan doet u dat in strijd met de wil van God, die zegt: "Vreest niet de smaadheid van de mens, en voor hun smaadredenen ontzet u niet" (Jesaja 51:7). Vreest u de grimmigheid van de mensen, de macht en woede van de vijanden? (Jesaja 51:12) "Wie zijt gij, dat gij vreest voor de mens, die sterven zal? En voor eens mensen kind, dat hooi worden zal? Wel, het is in strijd met uw godsdienst, want God zegt: Vreest hen niet. (Jesaja 45:5, 13) "Vreest niet, want Ik ben met u, Ik zal uw zaad van de opgang brengen, en Ik zal u verzamelen van de ondergang. Ook eer de dag was, ben Ik, en daar is niemand die uit Mijn hand redden kan; Ik zal werken en wie zal het keren?" (Jesaja 44:2, 8) "Zo zegt de Heere

uw Maker, en uw Formeerder van de buik af, Die u helpt: Vrees niet, o Jakob Mijn Knecht, en gij Jeschurun, die Ik uitverkoren heb." "Verschrikt niet, en vreest niet, heb Ik het u van toen af niet doen horen, en verkondigd? Want gijlieden zijt Mijn getuigen. Is er ook een God behalve Mij? Immers is er geen andere Rotssteen, Ik ken er geen." Vreest u vervolging of de dood door wreed geweld? Wel, dat is in strijd met de wil van God, Die zegt: (Matth. 10:28) "Vreest u niet voor degenen die het lichaam doden, en de ziel niet kunnen doden; maar vreest veel meer Hem, Die beide, ziel en lichaam kan verderven in de hel." O, wat moet dit dan een liefelijk, vredig pad zijn, waar alles wat kwellend en smartelijk is, is verboden, en alles wat verrukkelijk en verblijdend is, geboden is! Hier wordt ons het werk en de plicht opgelegd, ons in de Heere te verblijden: ja, ons te aller tijd te verblijden (Filip. 4:4). Nu, o arme misleide zondaar, die graag vrij zou willen zijn van zorgen, vrees en droefheid, als u zichzelf aan Christus geven en de paden der Wijsheid kiezen wilt, dan zult u van die alle vrij zijn, uitgenomen in zoverre ze noodzakelijk zijn voor uw blijdschap. (Psalm 33:1 en 97:11) "Gij rechtvaardige, zingt vrolijk in de Heere, en verheugt u gij rechtvaardige, en zingt vrolijk alle gij oprechten van hart." (Psalm 132:9, 16) "En dat Uw gunstgenoten juichen; en hun gunstgenoten zullen zeer juichen." (Psalm 5:12) "Maar laten verblijd zijn allen die op U betrouwen; tot in eeuwigheid, laat ze juichen omdat Gij ze overdekt; en laat in U van vreugde opspringen die Uw Naam liefhebben." (Filip. 3:1) "Voorts, mijn broeders, verblijdt u in de Heere." U die geen leven liefhebt dan een leven van genot en vrolijkheid, hier is het te krijgen. Als u God tot uw God, en Christus tot uw Meester wilt hebben, en u verkiest de wegen der Wijsheid, dan zullen vrolijkheid en geestelijke blijdschap uw werk en uw bezigheid zijn. Maar er zijn ook:

2e Uitwendige paden der Wijsheid, die betrekking hebben op het verrichten van de plichten, welke ook alle vol van liefelijkheid en vrede zijn. Ik zal enkele van deze behandelen.

1. De plicht van het horen en lezen van het Woord: wat is het liefelijk daarin bezig te zijn. Dit blijkt helder uit de bevinding van allen, die door het Woord verlevendigd, vernieuwd en verkwikt zijn geworden. Indien u die er geen liefelijkheid in ziet, hen niet wilt geloven die zeggen, dat zij het ervaren, gelooft dan ten minste het Woord van God en de verklaringen van de heiligen vanouds. (Psalm 119:14, 16, 24, 47, 92, 93, 72, 103, 111, 127, 162, 165.) "Ik ben vrolijker in den weg Uwer getuigenissen, dan over alle rijkdom. Ik zal mijzelven vermaken in Uw inzettingen; Uw woord zal ik niet vergeten. Ook zijn Uw getuigenissen mijn vermakingen, en mijn raadslieden. En ik zal mij vermaken in Uw geboden, die ik liefheb. De wet Uws monds is mij beter, dan duizenden van goud of zilver. Indien Uw wet niet ware geweest al mijn vermaking, ik ware in mijn druk al lang vergaan. Ik zal Uw bevelen in der eeuwigheid niet vergeten, want door dezelve hebt Gij mij levend gemaakt. Ik heb Uw getuigenissen genomen tot een eeuwige erve, want zij zijn mijns harten vrolijkheid. Daarom heb ik Uw geboden lief, meer dan goud, ja, meer dan het fijnste goud. Ik ben vrolijk over Uw toezegging, als één, die een groten buit vindt. Die Uw wet beminnen, hebben grote vrede, en zij hebben geen aanstoot." Het is het werk en het kenmerk van een welgelukzalig mens, dat zijn lust is in des Heeren wet, en hij overdenkt Zijn wet dag en nacht (Psalm 1:1, 2).

Vraagt u: *Wat is er in het Woord, dat zoveel genoegen verschaft?*
Dan antwoord ik:
1. Daarin worden vele liefelijke dingen gevonden voor Gods kinderen, om er zich in te verlustigen. Behalve de aangename leringen van het Woord, vindt men er ook liefelijke raadgevingen, nodigingen, beloften en getuigenissen, zoals ik reeds heb aangemerkt.

2. De plicht van het gebed, zowel in het verborgen als in gezelschap, wat is die liefelijk voor hen, die daarin geoefend zijn? (Jer. 33:3) "Roept tot Mij, en Ik zal u antwoorden; en Ik zal u bekendmaken grote en vaste dingen, die gij niet weet." Wij kunnen de vraag, wat het horen zo onaangenaam maakt, in betrekking tot het vorige punt beantwoorden: Wel, omdat zij horende, niet horen. Indien zij toch de stem Gods hoorden, zou het hun de liefelijkste zaak ter wereld zijn, want het is een levendmakende, een hartversterkende en opwekkende stem. En zo ook, wat maakt het gebed verdrietig? Wel, omdat zij, biddende, niet bidden. Als de mensen wisten wat dat was, evenals Jakob, met God in het gebed te worstelen, zij zouden de naam van de plaats, Bethel, een huis Gods, de poort van de hemel noemen; zij zouden die Pniël noemen, waar zij God gezien hadden, van aangezicht tot aangezicht (Gen. 28:17 en 32:30). Kan iemand menen, dat het een smartelijk werk voor een schuldige ziel is, om vergeving, en voor een vuile ziel, om reiniging te bidden? Zou het verdrietig werk voor een liefhebbend kind zijn met zijn vader om te gaan en te spreken? Het is het godloochenend hart; dat zegt: Het is tevergeefs God te dienen, want wat nuttigheid is het, dat wij Zijn wacht waarnemen? Ziet, wat een vermoeidheid" (Mal. 3:14 en 1:13); dat is maar een kreupele en levenloze dienst. De tijd zal echter komen, wanneer zij, die nu het gebed verachten, zullen gaan bidden; ziekte, dood en verschrikking zullen hen, die het nu met een paar dode, vormelijke en harteloze woorden afmaken, leren ernstig te bidden.

3. De plicht van loven en danken, wat is die liefelijk voor hen, die daarin geoefend zijn! Zij weten voorzeker niets van dit werk, die er het genot niet van kennen. Indien er iets in de wereld liefelijk is, dan is het de lof van God, die voortvloeit uit een liefhebbend, gelovig hart, dat vervuld is met de majesteit, barmhartigheid, goedheid en voortreffelijkheid van God in Christus, om Zijn heerlijke en aanbiddelijke eigenschappen te vermelden, zoals die in het aangezicht van Jezus uitblinken, met een licht, dat de zon in helderheid oneindig te boven gaat. O! Wat is dat liefelijk, de Vader in de Zoon, de Godheid in de mensheid van onze Heere Jezus Christus, en de rijkdom van de genade in de spiegel van het Evangelie, de menigvuldige wijsheid Gods, te zien en te aanbidden! Er is niet één volmaaktheid Gods, niet één plaats in het Evangelie, niet één deel van het werk van de Geest in de ziel, of het bevat zodanige stof van lof aan God, dat die de gelovige zielen met blijdschap kan vervullen, en het een zeer liefelijk werk doet zijn. Zij weten niets van het leven van de godsdienst, die zich nooit in het loven hebben vermaakt; zij moeten aan een gevaarlijke kwaal lijden, die hen van de liefelijkste dingen doet walgen. Ziet, hoe de Geest van God de aangenaamheid van deze bezigheid voorstelt. (Psalm 147:1; 149: 1, 2; 95:1, 2, 3; 96:1, 2, 3). "Looft den Heere, want onze God te psalmzingen is goed omdat Hij liefelijk is; de lof is betamelijk. Halleluja. Zingt den Heere een nieuw lied; Zijn lof zij in de gemeente van Zijn gunstgenoten. Dat Israël zich verblijde in Degenen Die hem gemaakt heeft; dat de kinderen Sions zich verheugen in hun Koning. Komt, laat ons de

Heere vrolijk zingen, laat ons juichen, de Rotssteen onzes heils. Laat ons Zijn aangezicht tegemoet gaan met lof, laat ons Hem juichen met psalmen. Want de Heere is een groot God, ja een groot Koning, boven alle goden. Zingt den Heere een nieuw lied, zingt den Heere gij ganse aarde. Zingt de Heere, looft Zijn Naam; boodschapt zijn heil van dag tot dag. Vertelt onder de heidenen Zijn eer, onder alle volken Zijn wonderen." O, wat is dat verblijdend, wanneer de drang van de liefde onze lippen opent, zodat onze mond Zijn lof verkondigt. Dit is de verlustiging van heiligen en engelen. Hoe zijn zij te beklagen, die geen betere ontspanning, of genezing van zwaarmoedigheid kennen, dan het gebruik van een glas bier, een stel kaarten en een gezelschap van onheilige vloekers, dronkaards en losbollen! Wie ook zich wil overladen met de genietingen van het vlees, er zijn nog enige weinige, gelukkige zielen, die het met dat ene ding van David houden: (Psalm 27:4) "Eén ding heb ik van de Heere begeerd, dat zal ik zoeken: dat ik al de dagen mijns levens mocht wonen in het huis des Heeren, om de liefelijkheid des Heeren te aanschouwen, en te onderzoeken in Zijn tempel." (vers 5 en 6) "Want Hij versteekt mij in Zijn hut, ten dage des kwaads; Hij verbergt mij in het verborgene Zijner tent; Hij verhoogt mij op een rotssteen. Ook nu zal mijn hoofd verhoogd worden boven mijn vijanden, die rondom mij zijn, en ik zal in Zijn tent offeranden des geklanks offeren; ik zal zingen, ja, psalmzingen den HEERE."

4. De plicht van het deelnemen aan het Heilig Avondmaal; wat is dat liefelijk, waardige avondmaalsgangers te zijn. Zij, die weten wat het is God bij zulke gelegenheden te ontmoeten, zullen weten, dat er niets op aarde te vergelijken is bij hetgeen soms bij die plechtige maaltijd wordt genoten. Dit heilig feestmaal is opzettelijk door de Koning van de heiligen van spijs voorzien tot liefelijk onderhoud van Zijn geslacht. Daar is het geslachte Lam van God, ons Pascha, dat voor ons geslacht is om onze zonden weg te nemen, het liefelijk voedsel. Gelijk onze zondige vermaken Zijn droefheid waren, zo ook is Zijn droefheid onze blijdschap: Zijn smart ons genoegen; Zijn dood ons leven; Zijn lijden ons feestmaal. (Joh. 6:33, 50, 51) "Want het Brood Gods is Hij, Die uit den hemel nederdaalt, en Die der wereld het leven geeft. Dit is het Brood, dat uit den hemel nederdaalt, opdat de mens daarvan ete, en niet sterve. Ik ben dat levende Brood, dat uit den hemel nedergedaald is; zo iemand van dit Brood eet, die zal in der eeuwigheid leven. En het Brood, dat Ik geven zal, is Mijn vlees, hetwelk Ik geven zal voor het leven der wereld." Hier hebben wij gemeenschap met God, als een verzoend God in Christus, Zijn eeuwige Zoon, Die Hij, de beledigde Majesteit, gezonden heeft, om onze Verlosser, Zaligmaker en Borg te zijn. Hier hebben wij met Christus, als voor ons gekruisigd en verheerlijkt, voor ons geofferd en tentoongesteld als ons levendmakend en versterkend Hoofd. Hier hebben wij gemeenschap met de Heilige Geest, Die de weldaad van de verlossing aan onze zielen toepast, ons tot de Zoon trekt, en licht, leven, sterkte en vertroosting uit Hem aan ons meedeelt. Hier hebben wij gemeenschap met het lichaam van Christus, Zijn geheiligd volk, de erfgenamen van het eeuwig leven in Christus; ook worden ons hier vergeving van zonden en de zaligheid verzegeld en de grootste goedertierenheden, die in de wereld worden genoten, in zichtbare afbeeldingen voorgesteld, opdat de middelen gepast zouden zijn voor de broosheid en zwakheid van onze tegenwoordige staat. Indien u nooit enig vermaak in deze dingen hebt gevonden, dan is dat omdat u voor de zonde levend, en voor God dood bent en geestelijke zin mist. De hemel zelf toch zal u niet liefelijk zijn, wanneer niet uw natuur veranderd is, en u dus een

verandering hebt ondergaan in betrekking tot hetgeen u liefelijk is. Indien de kinderen Gods, op enige tijd, weinig genot vinden in die Goddelijke instelling, dan vindt dit zijn oorzaak hierin, dat de een of andere ongesteldheid de eetlust wegneemt en de zoetste dingen bitter doet smaken, omdat dan het geloof niet geoefend wordt en hun geestelijke zintuigen verstompt zijn.

5. De plichten van de Sabbatdag dienst, of van het werk van de dag des Heeren. Hoe liefelijk is dit voor allen, die de Sabbat een verlustiging noemen, opdat de Heere geheiligd worde, die te eren is! (Jesaja 58:13) Hoe liefelijk gaat dan de geoefende gelovige van bloem tot bloem, om voor zijn ziel honing te vergaderen voor de winter! Hoe liefelijk gaat hij van belofte tot belofte; van plicht tot plicht; van bidden tot lezen en horen, en wederom van lezen en horen tot bidden; van bidden tot loven; van de openbare tot de verborgen, en van de verborgen tot de openbare dienst van God; van de ene stichtelijke bezigheid tot de andere en van de ene stichtelijke lering tot de andere, om daardoor honig en zoetigheid voor zijn ziel te vergaderen en voorraad op te leggen voor de dood en de eeuwigheid! Helaas! Mijn vrienden, indien zinnelijke wereldlingen, die de Sabbat maar een dag van spel en ledigheid maken, wisten welk onuitsprekelijk genot, geoefende zielen soms in hun openbare en huiselijke godsdienst vinden, zij zouden zich schamen over hun dwaasheid en onzinnigheid, dat zij een dag in een kroeg verkiezen boven een dag in Gods huis! Wat moest het hen beschaamd maken, als zij de koning David horen zeggen: Één dag in Uw voorhoven is beter dan duizend elders." O vleselijke, dierlijke zondaar! Wat voor u zwaar werk is, is de ontspanning van de heiligen, en die dwaasheden welke uw sport en uw ontspanning zijn, zouden hun gevangenis, en blok, en zware arbeid zijn, want zij verlustigen zich in op die Heere te wachten, Die u niet kent.

6. De plicht van heilige samenspreking is een ander liefelijk deel van het werk. Hoezeer dit ook onder Gods volk in onbruik is geraakt, nochtans blijft de plicht altijd bindend, en is de oefening liefelijk voor allen, die er zich mee bezighouden, die met elkaar spreken, niet van horen zeggen, maar bij bevinding, over de gemeenschap met God die zij genoten hebben: de gebeden, die Hij verhoord, de verlossingen, die hij geschonken, en de ondersteuning en vertroosting in ellende, die hij vergund heeft. Zij spreken over de strijd met hun verzoekingen en hoe zij die mochten overwinnen; zij besturen elkaar in hun zwarigheden, en vertroosten elkaar met dezelfde vertroosting waarmee zij door de Heere zijn vertroost geworden; en zo stichten zij elkaar door hun geestelijke gesprekken. O Christenen! Indien uw genade niet kwijnend en uw ziel de smaak van de hemelse dingen niet verloor, zou u meer lust hebben in heilige samenspreking met de vromen en daartoe meer behoefte hebben aan onderlinge bijeenkomsten. (Mal. 3:16; Hebr. 10:24, 25; 3:13) "Alsdan spreken, die den HEERE vrezen, een ieder tot zijn naaste: De HEERE merkt er toch op en hoort, en er is een gedenkboek voor Zijn aangezicht geschreven, voor degenen, die den HEERE vrezen, en voor degenen, die aan Zijn Naam gedenken. En laat ons op elkander acht nemen, tot opscherping der liefde en der goede werken; en laat ons onze onderlinge bijeenkomst niet nalaten, gelijk sommigen de gewoonte hebben, maar elkander vermanen; en dat zoveel te meer, als gij ziet, dat de dag nadert. Maar vermaant elkander te allen dage, zolang als het heden genaamd wordt, opdat niet iemand uit u verhard worde door de verleiding der zonde." O vrienden! U die zich nooit hebt kunnen vermaken in de gesprekken van de vromen, over geestelijke onderwerpen, wat

is het onderwerp van uw gesprekken met hen met wie u omgang hebt? Spreekt u over betere dingen dan God? Over hogere dingen dan de hemel? Of over dingen waarbij u nader belang hebt dan die van uw eeuwige belangen? Gaat naar een gezelschap van vrolijke kerels, zoals u ze noemt, en naar een gezelschap van ernstige, Godvrezende mensen, en schrijft heimelijk al de woorden op, die u in beide gezelschappen hoort, en leest ze over, en ziet wat het liefelijkst en aangenaamst is. Wat een mengelmoes van onzin, onbeschaamdheid, lichtzinnigheid, wereldsgezindheid, hoogmoed en dwaasheid, en misschien ook wel onreinheid en godslastering zult u in het ene vinden; en wat een smakelijk, noodzakelijk en stichtelijk gesprek in het andere. Het is vrij wat aangenamer onder blatende schapen, en onder zingende vogels te verkeren, dan onder nietsdoende, kakelende, dwaze gezellen. Bij de eerste zult u nog enig natuurlijk goed vinden zonder inmenging van zondig kwaad, maar wat anders zult u in een goddeloos, dwaas gezelschap bespeuren, dan hoezeer de natuur verdorven is? Hoe zijn de zondaars buiten zichzelf, hoe verdwaast de duivel hen, en wat wordt God vergeten, terwijl Hij bij hen tegenwoordig is en zij in de ketenen van de duivel aan de rand van de dood en de hel liggen! Gewis, heilig samenspraken met de vromen is in zichzelf liefelijker, dan al de onbetekenende pret en de onbeduidende grappen van de goddelozen. Als u er niet zo over denkt, is dat, omdat u uw smaak hebt verloren, de duivel u bedrogen en de zonde u van uw verstand beroofd heeft. Zo heb ik u enige van de paden aangetoond, die vrede zijn, welke de Wijsheid ons aanwijst, opdat wij er in zullen wandelen.

IV. Ik kom nu tot ons vierde punt, namelijk: *De natuur en de eigenschappen te verklaren van die vrede, die in de paden der Wijsheid wordt gevonden.*
Het is een vrede, die onmetelijk verschilt van de vrede die de goddelozen kunnen hebben. Ik zal daarom,
1e Die vrede ontkennenderwijze beschrijven, door aan te tonen welke soort van vrede die van de goddelozen is, en
2e zullen wij die vrede stellig behandelen, door aan te tonen wat voor soort van vrede in de paden der Wijsheid wordt gevonden.

1e Laten wij die vrede ontkennenderwijze bezien, en aantonen wat voor soort van vrede de goddelozen hebben.
1. Het is een vrede, die geen schriftuurlijke proef kan doorstaan. De mens kan niet verdragen, dat hij doorzocht wordt, omdat hij het licht haat. (Joh. 3:19, 20) "En dit is het oordeel, dat het licht in de wereld gekomen is, en de mensen hebben de duisternis liever gehad dan het licht, want hun werken waren boos. Want een ieder die kwaad doet, haat het licht, en komt tot het licht niet, opdat zijn werken niet bestraft worden." De ware vrede echter heeft lust onderzocht te worden bij de regel van het Woord. (Psalm 26:2) "Proef mij, Heere, en verzoek mij; toets mijn nieren en mijn hart." (Psalm 139:23, 24) "Doorgrond mij, o God, en ken mijn hart; beproef mij, en ken mijn gedachten. En zie of bij mij een schadelijke weg zij, en leid mij op de eeuwige weg."

2. Het is een vrede, die niet op schriftuurlijke kenmerken gegrond is. Welke schijn van waarheid en echtheid iemands vrede ook mag hebben, ja, al beroept hij zich op een groot deel van de Schrift, hij is vals indien hij geen volledig bewijs uit het Woord heeft (Jesaja 8:20) "Tot de wet en tot het getuigenis; zo zij niet spreken naar dit woord, het zal zijn, dat zij geen dageraad zullen hebben."

3. Het is een vrede, die stand houdt met zonde en luiheid. Hij is bestaanbaar met het aan de hand houden van bekende zonden; terwijl de ware vrede de ziel doet volharden in de strijd tegen elk kwaad. (Psalm 68:17) "Waarom springt gij op, gij bultige bergen? Deze berg heeft God begeerd tot Zijn woning, ook zal er de Heere wonen in eeuwigheid." Hij blijft bestaan, niettegenstaande traagheid en zekerheid, terwijl de ware vrede de luiheid doodt en tot geestelijke werkzaamheid opwekt. (Filip. 4:6, 7) "Weest in geen ding bezorgd; maar laat uw begeerten in alles, door bidden en smeken, met dankzegging bekend worden bij God. En de vrede Gods, die alle verstand te boven gaat, zal uw harten en zinnen bewaren in Christus Jezus." (Psalm 119:32) "Ik zal de weg van Uw geboden lopen, als Gij mijn hart verwijd zult hebben."

4. Het is een vrede, die de duivel behaagt en geen tegenstand tegen hem verwekt; terwijl de ware vrede door de gehele macht en al de list van de hel wordt tegengestaan. (Lukas 11:21) "Wanneer een sterk gewapende zijn hof bewaart, zo is al wat hij heeft in vrede." (Ef. 6:11) "Doet aan de gehele wapenrusting Gods, opdat gij kunt staan tegen de listige omleidingen van de duivel."

5. De vrede van de goddelozen is een goddeloze vrede. (Deut. 29:19) "Zij zeggen: Ik zal vrede hebben, wanneer ik schoon naar mijns harten goeddunken zal wandelen." Zij denken, dat zij mogen liegen, en stelen, en zweren, en hoereren, en Sabbatschenden, en toch vrede hebben. Dit is een onheilige vrede. Het is beter een brullend geweten te hebben, vol van de verschrikkingen van de Almachtige.

6. Het is een vrede, die op bedrog gegrond is. "Hij voedt zich met as, het bedrogen hart heeft hem terzijde afgeleid; zodat hij zijn ziel niet verlossen kan, noch zeggen: Is er niet een leugen in mijn rechterhand?" (Jesaja 44:20). Het is alsof iemand in de top van een mast slaapt, op het punt van in de oceaan geslingerd te worden, en nochtans droomt, dat hij over alles heerst. Zou iemand hem benijden? Dit is de toestand van de onheiligen. Zij zijn aan alle gevaar onderhevig, aan de zwaarste donder van de hemel blootgesteld, en nochtans over niets dromende dan gerustheid en stilheid, terwijl zij elk ogenblik in de oceaan van Gods toorn kunnen storten; want zij hebben geen schuilplaats, geen sterkte; wie zou hen benijden?

7. Het is een gevaarlijke, verderfelijke vrede. (Jesaja 50:11) "Ziet, gij allen die een vuur aansteekt, die u met spranken omgordt: wandelt in de vlam van uw vuur, en in de spranken die gij ontstoken hebt; dat geschiedt u van Mijn hand, in smart zult gijlieden liggen." (1 Thess. 5:3) "Want wanneer zij zullen zeggen: Het is vrede, en zonder gevaar, dan zal een haastig verderf hen overkomen, gelijk de barensnood een bevruchte vrouw, en zij zullen het geenszins ontvlieden." De voorspoed van de zotten zal ze verderven, en zo verderft de vrede van de goddelozen hen. Zij wachten naar vrede en aanschouwen moeite; zij menen, dat zij veilig zijn, terwijl zij op het punt zijn voor eeuwig om te komen.

8. Het is een heiligschennende vrede, want God vergunt Zijn vijanden geen vrede. "De goddelozen, zegt God, hebben geen vrede" (Jesaja 57:21). Indien u een onbekeerd mens bent, die in een staat van vijandschap tegen God leeft, Hij zal u geen ogenblik gemoedsrust toestaan; en als u het neemt, dat is diefstal, dan neemt u wat het uwe niet

is. Overweeg dit, o mens, in uw vrolijke en luidruchtige uren. Uw gemoed moest op de pijnbank liggen, zolang niet de vijandschap tussen God en u is weggenomen, en u deel hebt aan de gezegende Vredemaker. En dat temeer, aangezien er sluitbomen zijn, zowel aan de zijde van God, als aan uw zijde, die u buiten alle vrede sluiten, welke alleen het voorrecht is van hen, die de wegen der Wijsheid betreden.

[1] Aan de zijde van God zijn er vier sluitbomen, die ons buiten de vrede sluiten.

(1) De macht van God is een slagboom, die uitsluit. God alleen is met gezag bekleed, om vrede te geven. Alle engelen in de hemel kunnen geen troostelijk woord tot een zondaar spreken, indien God tegen hem is. Hij schept de vrucht der de lippen, vrede, vrede, degenen die ver zijn, en degenen die nabij zijn (Jesaja 57:19). Mensen of engelen kunnen niet scheppen, dit is een werk, dat aan God alleen eigen is. Vleselijke mensen beschouwen vergevende genade als een lichte zaak; zij menen, dat het licht is vergeving te schenken en gemakkelijk die aan te nemen. Maar neem een schuldige geweten, die zichzelf, als het ware, boven de hel ziet hangen. elk ogenblik verwachtende er in te storten, dan kunnen alle leraars in de wereld zo iemand geen goed doen, wanneer de Heere hem niet bemoedigt. Helaas, dit is zo'n zwaar slot, dat niemand dan de Geest Gods het kan omdraaien.
(2) De heiligheid Gods is een sluitboom, die de goddelozen buiten de vrede sluit. Zijn heiligheid, in de geboden van de wet geopenbaard, zegt: voordat u vrede zult hebben, moet Ik volmaakte gehoorzaamheid ontvangen. Wat vrede, zolang als uw geestelijke hoererijen daar zijn?
(3) De rechtvaardigheid Gods is een sluitboom, want Zijn rechtvaardigheid, in de bedreiging, zegt: voordat u vrede zult hebben, moet Ik voldoening ontvangen. (Gal. 3:10) "Want zo velen als er onder de werken der wet zijn, die zijn onder de vloek." (Jesaja 57:21) "De goddelozen, zegt mijn God, hebben geen vrede".
(4) Ja, de goedertierenheid Gods sluit ons van de vrede uit, want gelijk goedertierenheid zich niet zal uitlaten tot oneer van de rechtvaardigheid, zo volgt op verachte goedertierenheid de hevigste wraak. "Of veracht gij de rijkdom Zijner goedertierenheid, en verdraagzaamheid, en lankmoedigheid, niet wetende, dat de goedertierenheid Gods u tot bekering leidt? Maar naar uw hardigheid en onbekeerlijk hart vergadert gij uzelf toorn, als een schat, in de dag des toorns en der openbaring van het rechtvaardig oordeel Gods" (Rom. 2:4, 5). "Ziet toe, dat gij Dien die spreekt niet verwerpt; want indien dezen niet zijn ontvloden, die degene verwierpen, welke op aarde Goddelijke antwoorden gaf, veel meer zullen wij niet ontvlieden, zo wij ons van Die afkeren Die van de hemelen is (Hebr. 12:25).

[2] Aan de zijde van de zondaar zijn er ook vier sluitbomen, die hen van de vrede uitsluiten.

(1) Hun verdorvenheid is een belemmering; de ene zonde maakt plaats voor de andere, en verschillende begeerlijkheden verwekken grote beroering. "De goddelozen zijn als een voortgedreven zee, want die kan niet rusten, en haar wateren werpen slijk en modder op" (Jesaja 57:20).
(2) Hun geweten is een slagboom, die hun vrede belet. Het geweten laat zich niet bevredigen zonder onderhouding van de wet. Gods afgevaardigde is een verschrikking voor de mens. Zij is als een Rebekka, toen de kinderen zich samen stieten in haar lijf. Het geweten veroordeelt en doorsteekt het hart van de zondaar met dolken.

(3) Hun kruisen staan hun vrede in de weg. Evenals de Israëlieten toen zij in Egypte waren en in de woestijn, hoewel God hun monden stopte, dit hun murmureringen niet kon stoppen, zo kunnen zij niet leren in elke staat vergenoegd te zijn. Zij murmureren tegen God. Het kruis verbittert hen, en alles maakt hen bevreesd; terwijl van de rechtvaardige geschreven staat: "Hij zal van geen kwaad gerucht vrezen; zijn hart is vast, betrouwende op de Heere" Zo is het met de goddeloze niet.

(4) Hun vertroostingen zijn een sluitboom, die deze vrede van hen weert. Gelijk zij God niet kunnen dienen zonder afgetrokken te worden, zo ook kunnen zij niet in voorspoed leven zonder afgeleid te worden. (Pred. 5:11) "De slaap des arbeiders is zoet, hij hebbe weinig of veel gegeten: maar de zatheid des rijken laat hem niet slapen." Een begenadigd mens kan rustig slapen, omdat hij zijn hoofd neerlegt op de hoofdkussens van Gods voorzienigheid en belofte, terwijl de goddelozen, wanneer zij beweren, dat zij hun ziel aan God toevertrouwen, nochtans hun rijkdommen Hem niet kunnen toevertrouwen. Zij kunnen Hem hun tijdelijke belangen niet opdragen; hun vertroostingen weren hun vrede van hen.

2e Wij zullen nu deze vrede stellig omschrijven, door aan te tonen wat die vrede is, die in de paden der Wijsheid wordt gevonden.

1. Het is een innerlijke vrede. Er is een uitwendige, uiterlijke vrede in de wereld, tussen mensen en mensen, zoals ik in de verklaring van de woorden heb opgemerkt; Maar de wereldse vrede wordt Gods volk dikwijls onthouden: "In de wereld zult gij verdrukking hebben." Maar Hij heeft de Zijnen, vrede van een geestelijke natuur beloofd, zeggende (Joh. 16:33) "In Mij zult gij vrede hebben." Deze innerlijke vrede is, of een vrede boven ons, met God, of vrede binnen in ons, in ons hart. De ene is de oorzaak, de ander het gevolg. Vrede met God hebben alle ware gelovigen in de eerste ogenblikken van hun rechtvaardigmaking. (Rom. 5:1) "Wij dan gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God door onze Heere Jezus Christus." Deze innerlijke vrede, welke ontstaat uit de vrede met God, kan beschouwd worden, òf in betrekking tot de zonde, òf tot verdrukking. Zoals die betrekking heeft op de zonde, heeft hij drieërlei gezichtspunt. Hij ziet op de zonde en haar schuld; op God en Zijn toorn, het loon, dat de zonde verdient; en op Christus en Zijn bloed, als het middel voor beide, dat de schuld van de zonde en de toom Gods wegneemt, zoals Hij de zonde verzoend heeft door het bloed van Zijn kruis. In dit opzicht is deze vrede "een liefelijke bedaardheid en stilheid van het gemoed, ontstaande uit een besef van vergeving en verzoening in en door de Heere Jezus Christus, door de Geest Gods in de ziel gewerkt." En zoals deze vrede betrekking heeft op verdrukking, sluit het dezelfde zaak in, "namelijk een zoete bedaardheid van geest en stilheid van het gemoed, voortvloeiend uit een besef van de gunst van God door Christus." Verder houdt hij drie dingen in;

(1) Een berusten in en onderwerping aan de wil van God, wat de mens ook overkomt, vast besloten het kruis op te nemen met een volstrekte onderwerping aan het welbehagen Gods.

(2) Een heldenmoed, om alle moeilijkheden het hoofd te bieden, zeggende: (Psalm 60:14) "In God zullen wij kloeke daden doen, en Hij zal onze wederpartijders vertreden." (Psalm 18:30) "Want met U loop ik door een bende, en met mijn God spring ik over een muur."

(3) Heilige zekerheid en een liefelijk inwendig gevoel van kalmte, te midden van moeite en ellende. Te midden van de stormen bezitten zij hun zielen in lijdzaamheid.
Deze vrede, zoals hij betrekking heeft op de zonde, staat tegenover vijandschap. De vijandschap heeft een dodelijke slag gekregen in de wedergeboorte en rechtvaardigmaking. God heeft vrede met de ziel, en de ziel heeft vrede met God. En zoals deze vrede betrekking heeft op verdrukking, is hij het tegenovergestelde van ontrustende gedachten, onlijdzaamheid onder moeite, en een murmurerende gesteldheid.

2. Het is een Goddelijke vrede en hij heeft een Goddelijke oorsprong. Al de drie Personen van de heerlijke Drie-eenheid werken hierin samen, als de Oorzaak van deze vrede. God de Vader wordt de God des vredes genoemd, Die de Satan onder onze voeten verplettert. Hij geeft vrede, Hij schept, onderhoudt, bewaart en volmaakt die. De Zoon wordt Vredevorst genoemd. Als Profeet predikt hij vrede, als Priester verwerft Hij hem; en als Koning roept Hij die uit en beveelt hem. Ja, in het afgetrokkene, Hij is onze vrede en blijdschap in het geloven, Die door Zijn krachtige, heilzame, onwederstandelijke werking alle stormen van de ziel overmeestert. Vrede is een vrucht van de Geest (Gal. 5:22).

3. Het is een heilige vrede; "Die Uw wet beminnen hebben grote vrede, en zij hebben geen aanstoot." Zo velen als er naar deze regel zullen wandelen, over dezelven zal zijn vrede, en barmhartigheid, en over het Israël Gods." Gelijk geschreven staat: "Een ieder, die deze hoop op Hem heeft, die reinigt zichzelf, gelijk Hij rein is," zo ook, die deze vrede heeft, die is de zonde bitter. Vrede met God kan niet bestaan zonder oorlog met de zonde. Wanneer de zonde de overmacht heeft kunnen de gelovigen niet rusten, totdat zij opnieuw besprengd zijn met het bloed van de Vredemaker.

4. Het is een wonderlijke vrede; het is een wonder, want het is een vrede in het midden van vuur en water. De drie jongelingen wandelen in het midden van het vuur en hebben vrede; de Israëlieten gaan door de Rode Zee, en hebben vrede. Dit is overeenkomstig Zijn belofte: "Wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn, en door de rivieren, zij zullen u niet overstromen; wanneer gij door het vuur zult gaan zult gij niet verbranden, en de vlam zal u niet aansteken" (Jesaja 43:2).

5. Het is een edele en veredelende vrede. Hij verheft de ziel boven alle lagere dingen, zodat zij met een edelmoedige verachting neerziet op de niet noemenswaardige ijdelheden, welke de genegenheden van de wereld betoveren. Een mens, die deze vrede heeft, kan kronen en diademen vertreden, alsof zij mest waren. Hij is niet bevreesd noch met teveel ontzag vervuld voor de verschrikkingen, die de geesten ontmoedigen, en kleinmoedige mensen in de wereld verslaan, maar hij overwint de wereld. (1 Joh. 5:4, 5) "Want al dat uit God geboren is overwint de wereld; en dit is de overwinning die de wereld overwint, namelijk ons geloof. Wie is het die de wereld overwint, dan die gelooft, dat Jezus is de Zoon van God?" (Psalm 46:2-6) "God is ons een Toevlucht en Sterkte; Hij is krachtelijk bevonden een Hulp in benauwdheden. Daarom zullen wij niet vrezen, al veranderde de aarde haar plaats, en al werden de bergen verzet in het hart der zeeën. Laat haar wateren bruisen, laat ze beroerd worden; laat de bergen daveren, door derzelver verheffing! Sela. De beekjes der rivier zullen

verblijden de stad Gods, het heiligdom der woningen des Allerhoogsten. God is in het midden van haar, zij zal niet wankelen; God zal haar helpen in het aanbreken van den morgenstond."

6. Het is een vaste en welverzekerde vrede, vaster dan de bergen en heuvelen. (Jesaja 54:10) "Want de bergen zullen wijken, en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere uw Ontfermer." Het is een eeuwige vrede en vertroosting, gebouwd op eeuwige grondvesten, zoals de eeuwige liefde Gods en de eeuwige gerechtigheid van Christus.

7. Het is een zoete en verzoetende vrede. Hij verzoet ieder lot en doet een mens zeggen: "Ik heb geleerd vergenoegd te zijn in hetgeen ik ben." Hij verzoet het kruis en doet hem daarin roemen, zeggende: "Maar het zij verre van mij, dat ik zou roemen anders dan in het kruis van onze Heeren Jezus Christus." Hij kan een gevangenis in een paleis, en een pijnbank in een bed van rozen veranderen. Hij doet de ziel kennismaken met die wonderspreuk: (2 Kor. 6:10) "Als droevig zijnde, maar altijd blijde; als arm, maar velen rijk makende; als niets hebbende, en nochtans alles bezittende" Hij verzoet het aanzien en het vooruitzicht van de dood. O, hoe zal deze vrede de gedachten over de koning der verschrikkingen verzachten! en de ziel doen zeggen: "O dood! Waar is uw prikkel?" Hij verzoet de overdenkingen en bevattingen van de dag van het oordeel, omdat de mens de Rechter als zijn Vriend en zijn Gerechtigheid aanmerkt, en dat hij bevredigd is met de Goddelijke rechtbank, door het bloed van Jezus. Dat is een ellendige vrede, die niet bestaan kan met, maar verslagen en verward wordt bij de gedachten aan de dood, het oordeel en eeuwigheid. Daarom verbant de goddeloze, te midden van zijn vleselijke vrede, de gedachten aan die ontzaglijke dingen, die anders zijn vrede zouden verstoren. Maar hier is een vrede die de ziel bevredigt met de dood, het oordeel en de eeuwigheid, ja, haar zich doet verheugen in het gezicht van deze ontzaglijke en onvermijdelijke dingen.

8. Het is een volmaakte vrede. "Gij zult hem in volmaakte vrede bewaren, wiens gemoed vast op U staat" (Engelse overzetting Jesaja 26:3). Hij is volmaakt daarin, dat het niet een flauwe indruk is, maar het is zo'n vrede, die het doel zal bereiken waartoe hij gegeven is en die niet vruchteloos zal zijn. Ja, hij is volmaakt daarin, dat hij niet alleen na de tijd tot volmaaktheid zal aanwassen maar zelfs reeds in de tijd een soort van volmaaktheid heeft. Het is toch een vrede, die alle verstand te boven gaat, een onuitsprekelijke en onbegrijpelijke vrede, er is geen einde aan zijn toeneming: "Der grootheid (of aanwas) van deze heerschappij en des vredes zal geen einde zijn" (Jesaja 9:6). Hij is ook volmaakt ten opzichte van zijn grondslagen, zodanige als: God en Zijn eigenschappen; Christus en Zijn gerechtigheid; de Geest en Zijn werkingen: het verbond en Zijn beloften.
Wanneer het geloof de vrijheid van het verbond in het oog krijgt, dan komt de vrede in als een rivier, hoe onwaardig de ziel ook in zichzelf is; ziet het op de volheid van het verbond, dan komt de vrede in, hoe leeg de ziel ook in zichzelf is; beschouwt het geloof de vastheid van het verbond, dan komt de vrede in de ziel, al is zij nog zo veranderlijk. Wanneer het geloof de Middelaar van het verbond beschouwt, brengt dat vrede in. Onder een besef van onwetendheid komt de vrede in, daaruit, dat Hij een Profeet is, om te onderwijzen; onder een bewustzijn van schuld, daaruit, dat Hij een

Priester is; onder een gevoel van dienstbaarheid, daaruit, dat Hij een Koning is. Wanneer het geloof deze dingen in het oog heeft komt de vrede in de ziel. De verbondsbelofte door het geloof gezien, verwekt vrede. Kan ik vrede hebben, die zo'n bedrieglijk hart heb? Ja, wanneer ik op de belofte zie, die de waarachtige God geschonken heeft. Kan ik vrede hebben, die zo'n afkerig hart heb, dat nooit woord houdt? Ja, omdat, al breek ik mijn woord, God Zijn woord niet breken kan. De waarheid zal de gordel van Zijn lendenen zijn, en Zijn verbond zal Hem vast blijven. Wanneer het geloof de voorwaarde van het verbond ziet, namelijk; de gerechtigheid van Christus, komt de vrede in als een waterstroom, want de beloften zijn daardoor bekrachtigd. Het geloof maakt gebruik van de gerechtigheid van Christus, als een rechtvaardigheid, bevredigende gerechtigheid, als een schuldbetalende en zaligheid verwervende gerechtigheid, als een verbond verzegelende en sterkte gevende gerechtigheid. Het geloof gebruikt haar als een rantsoen, een wasvat en een ladder.

De wegen van de Wijsheid, liefelijkheid, en haar paden vrede (3e preek)

Spreuken 3:17. ***Haar wegen zijn wegen der lieflijkheid, en al haar paden vrede.***
De dingen, die voor de goddelozen liefelijk zijn, kunnen niet op prijs gesteld worden door iemand die waarlijk ziet wat het einde van die dingen is. Wie zou hem benijden, die slechts voor één dag een kroon draagt, en de volgende dag een voorwerp van bespotting van de goddelozen is? Of wie zou een dag van pret en vermaak verkiezen, als hij wist, dat die zou veroorzaken, dat het overige van zijn leven vol van smart en ellende zou zijn? Wie zou de staat van de bozen en goddelozen benijden, van welke de levenstijd maar op zijn best een dag van zondig vermaak is, die uitloopt in een eeuwigheid van wee en pijniging? Wat kan dat smartelijk zijn voor een nadenkende gelovige, een werelds zinnelijk mens te zijn, te midden van zijn verwaandheid en vrolijkheid, als hij overdenkt waar die mens binnenkort zal wezen, en hoe spoedig zijn gehele toestand veranderd zal zijn? Het zou onze harten bedroeven wanneer wij zo iemand, plotseling dood zagen neervallen, en helaas! zou het ons niet smarten, wanneer wij de slag van de dood en van de toorn zien aankomen, waaronder zij voor eeuwig zullen omkomen? Als de zaak zo staat, wie zou dan niet hechter en duurzamer genoegens verkiezen, zulken als ons hier worden voorgesteld: De wegen der Wijsheid zijn liefelijkheid."
Nu wij hebben afgehandeld wat wij wilden zeggen over het leerstellig gedeelte van het onderwerp, door de waarheid van het voorstel aan te tonen, namelijk, dat de wegen der Wijsheid, liefelijkheid zijn; de hoedanigheid hebben overwogen van dat vermaak, dat in de wegen der Wijsheid wordt gevonden; over sommige van de bijzondere paden der Wijsheid hebben gesproken, welke alle vrede zijn; en de natuur en de eigenschappen van die vrede hebben verklaard, zullen wij overgaan tot de toepassing van ons onderwerp.

V. Ons vijfde punt was de *toepassing.* Is het zo, dat "de wegen der Wijsheid liefelijkheid zijn", dan is de gevolgtrekking welke ik er voor het ogenblik uit wil afleiden, de misvatting en dwaling van de wereld en van alle vleselijk mensen open te leggen, die het er voor houden, dat iemands genoeglijke dagen ten einde zijn, dat hij gek, gemelijk en zwaarmoedig zal worden, wanneer hij zijn goddeloosheden begint te verzaken, en Christus gaat zoeken. Omdat zij zelf niet weten wat een liefelijke smaak, de geestelijke vertroostingen en Goddelijke genietingen hebben; omdat zij geen verlustiging kennen dan die, welke vleselijk en werelds is, daarom beelden zij zich in, dat de weg van de godsdienst een zeer onaangename weg is.
Om er dit gebruik van te maken, zal ik de volgende drie dingen behandelen:
1. Dit denkbeeld bestrijden, om er de ongerijmdheid van aan te tonen.
2. Enige vleselijk tegenwerpingen tegen de liefelijkheid van de godsdienst beantwoorden.
3. Aantonen wat die dingen zijn, waarin de gelovigen een liefelijkheid zien, welke de wereld niet kent.

1e Ik zal iets spreken tot de bestrijding van die misvatting en dwaling van de wereld, dat de weg der Wijsheid en van de ware godsdienst geen liefelijke weg is.

1. Moet niet die weg liefelijk zijn, die God aangenaam is? En dat is de weg van de Wijsheid en van de godsdienst, zoals wij kunnen zien in 1 Petrus 2:5, waar de gelovigen genoemd worden: "Een heilig priesterdom om geestelijke offeranden op te offeren, die Gode aangenaam zijn door Jezus Christus." De Heere heeft een welgevallen aan hen, die Hem vrezen, die op Zijn goedertierenheid hopen (Psalm 147:11). En moet dat niet het voornaamste genot van de heiligen zijn, God te behagen?

2. Moet dit voor de ziel niet liefelijk zijn, wat haar leven en gezondheid is? Nu, de weg van de Wijsheid, of de weg van geloof, liefde en heiligheid is de wezenlijke gezondheid van de gelovige ziel. De weg van ongeloof, vijandschap en zonde daarentegen is de zwaarste krankheid van de ziel. Leven en gezondheid is een voortdurend, liefelijk genot. Alleen de zonde staat tegenover zielsgezondheid. "Genees mijn ziel, want ik heb tegen U gezondigd."

3. Moet dat niet een liefelijke, aangename weg zijn, die alle vrezen en moeiten wegneemt? Nu, zodanig is de weg van de Wijsheid, de weg van het geloof in de Heere Jezus Christus. (Joh. 14:1) "Uw hart worde niet ontroerd; gijlieden gelooft in God, gelooft ook in Mij." Hij neemt de vrees van de dood en van de verdoemenis weg, en moet daarom groter genot schenken, dan deze wereld kan geven. Een ernstige gedachte van de eeuwige zaligheid, waarvan de wegen van de Wijsheid de eerstelingen zijn, kan die ware vergenoeging aan de ziel schenken, welke alle wereldse rijkdom en eer nooit kan geven.

4. Moet niet die weg liefelijk zijn, die de oorzaak van alle droefheid, namelijk, de zonde wegneemt? Zodanig is de weg der Wijsheid; hij neemt de zonde, de oorzaak van de ellende, weg. Op deze weg, wordt de schuld van de zonde, door de rechtvaardigmaking, en de heerschappij van de zonde, door de heiligmaking weggenomen, totdat haar bestaan zal worden weggenomen in de verheerlijking. De weg der Wijsheid is de weg van heiligheid, welke de ondergang van de zonde is.

5. Moet die weg niet liefelijk en vermakelijk zijn, welke bestaat in zich te verblijden en in genaden die niet zonder vermaak kunnen worden geoefend; zoals, kennis, geloof, liefde, hoop en blijdschap? "Want het koninkrijk Gods is niet spijs en drank, maar rechtvaardigheid en vrede, en blijdschap door de Heilige Geest" (Rom. 14:17). De weg der Wijsheid bestaat in die blijde oefeningen, hetzij men die beschouwt als de weg, welke de Wijsheid ons aanwijst, opdat wij er in zullen wandelen, of als de weg waarin de Wijsheid tot ons komt.

6. Moet niet die weg aangenaam zijn, die bestaat in gemeenschap met God, Die de Fontein van liefelijkheid en verlustiging is, en ons dicht bij Hem brengt, als een God van liefde? Zodanig is de weg der Wijsheid: (1 Joh. 4:16) "En wij hebben gekend en geloofd de liefde, die God tot ons heeft. God is liefde; en die in de liefde blijft, die blijft in God, en God in hem."

7. Moet dat niet een liefelijke weg zijn, die een ieder, die dat verkiest, vrijwillig alle genietingen in de wereld doet verlaten en die laat varen voor het genot van deze weg. Zij verkiezen met Mozes het minste van Christus, boven het beste van de wereld.

"Verkiezende liever met het volk Gods kwalijk gehandeld te worden, dan voor een tijd de genieting van de zonde te hebben. Achtende de versmaadheid van Christus meerdere rijkdom te zijn, dan de schatten in Egypte" (Hebr. 11:25, 26). Zouden zij zo'n ruil doen, als zij het niet een liefelijker weg hadden gevonden, en die tot eeuwig genot strekt? Allen, die ooit de weg der Wijsheid hebben beproefd kunnen er nooit genoeg van krijgen. Hoe heiliger zij zijn, hoe heiliger zij zouden willen zijn. Die het meeste heeft, verlangt nog meer te hebben. (Filip. 3:12, 14) "Niet dat ik het reeds gekregen heb, of reeds volmaakt ben; maar ik jaag daarnaar, of ik het ook grijpen mocht, waartoe ik van Christus Jezus ook gegrepen ben. Maar een ding doe ik, vergetende hetgeen dat achter is, en strekkende mij tot hetgeen dat voor is, jaag ik naar het wit, tot de prijs der roeping Gods, die van boven is in Christus Jezus." (Psalm 27:4) "Een ding heb ik van de Heere begeerd, dat zal ik zoeken; dat ik al de dagen mijns levens mocht wonen in het huis des Heeren, om de liefelijkheid des Heeren te aanschouwen, en te onderzoeken in Zijn tempel."

8. Moet niet dat een liefelijke weg zijn, die zodanig is, dat zij, die hem eens verkozen en beproefd hebben, nooit zullen verkiezen weer tot hun vorige genoegens terug te keren? Nu, zo één is de weg der Wijsheid. Elk proefje van het genot daarvan doet de gelovige met Efraïm zeggen: "Wat heb ik meer met de afgoden te doen?" (Hos. 14:8). "Uw hand zij over de Man Uwer rechterhand, over des mensen Zoon, Die Gij U gesterkt hebt, zo zullen wij van U niet terugkeren" (Psalm 80:18). Het doet de mens zeggen: "ik zal Uw bevelen in der eeuwigheid niet vergeten, want door dezelve hebt Gij mij levend gemaakt." Als Gods weg niet aan hun verwachtingen had beantwoord, dan hadden zij overvloedige gelegenheid en meer dan voldoende verzoekingen gehad, om tot de staat waaruit zij gekomen waren, en tot een loszinnig, goddeloos leven terug te keren. Dat leven willen zij echter voor de hele wereld niet weer verkiezen. Daarom is het zeker, dat zij dit de liefelijkste weg vinden, zij het niet altijd in gevoelige verlustiging, dan toch ten minste terwijl hun geweten daar bevrijd en hun gemoed beveiligd blijft voor de verschrikkingen welke die zondige genoegens teweegbrengen. Ja, wanneer zij op hun plaats zijn, dan walgen zij zelfs van de nagedachte over hun zondige vermaken.

9. Moet niet die weg liefelijk zijn, die de smartelijkste dingen in aangename kan veranderen? Dat, wat gal en alsem kan zoet maken, moet noodzakelijk zelf zeer zoet zijn. Zodanig is de weg der Wijsheid. die de ziel onder alle verdrukkingen kan opbeuren en verblijden, ja, daarin doen roemen (Rom. 5:3). Leest tot dit einde 2 Kor. 12:9, 10: "En Hij heeft tot mij gezegd: Mijn genade is u genoeg, want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht. Zo zal ik dan veel liever roemen in mijn zwakheden, opdat de kracht van Christus in mij wone. Daarom heb ik een welbehagen in zwakheden, in noden, in vervolgingen, in benauwdheden om Christus' wil. Want als ik zwak ben, dan ben ik machtig.

10. Moet niet dat een liefelijke weg zijn, die voor de verlichte ziel het gezicht van de dood en het oordeel zo beminnelijk kan maken, als het ooit schrikkelijk geweest is voor het ontwaakt geweten? Zeker, die weg en dat genoegen is niet veel waard, dat geen ernstige gedachte over de dood en het oordeel kan verdragen. Hoe onbetekenend is dat genot, dat vergaat bij het gezicht van de dood, en dat verschrikt wordt en wegvliedt bij het vooruitzicht van het oordeel! Maar in de weg der Wijsheid kan men

de dood in het aangezicht zien, en zeggen: Kom, o vriend! Waarom vertoeft uw wagen te komen? De dood toch, als een vijand, is een van de zegetekens van de overwinning van het geloof: "De dood is verslonden tot overwinning" (1 Kor. 15:54); en als een vriend is hij de wagen, waarmee de ziel naar de hemel gevoerd wordt. Die deze weg bewandelt kan tot het oordeel opzien en tot de Rechter zeggen: "Kom, Heere Jezus, kom haastelijk" (Openb. 22:20). "Kom haastelijk, mijn Liefste, en wees Gij gelijk een ree, of gelijk een welp der herten op de bergen der specerijen" (Hoogl. 8:14).
In één woord, het moet een eeuwig liefelijke weg zijn, die tot liefelijk genot leidt.

2e Wij zullen enige tegenwerpingen beantwoorden, die het vlees bedenkt tegen de liefelijkheid van de wegen der Wijsheid, of het vermaak van de godsdienst.

Tegenwerping. 1. *Hoe kan die weg liefelijkheid zijn, die alle vermaak verbiedt? Die vereist het vlees te doden, de wereld te laten varen, onszelf te verloochenen, en dus al onze genoegens op te geven?*
Antwoord. De kracht van deze tegenwerping ligt hierin, dat de wegen der Wijsheid ondenkbaar zijn voor het vlees en ons verplichten van onze zonden te scheiden. Gelijk zij die in het vlees zijn, God niet kunnen behagen, zo kunnen zij ook geen behagen hebben in God of in Zijn wegen. Een nieuwe en geestelijke natuur is noodzakelijk zullen wij lust hebben in deze nieuwe en geestelijke dingen, want, "de natuurlijke mens begrijpt niet de dingen, die des Geestes Gods zijn. Want zij zijn hem dwaasheid, en hij kan ze niet verstaan, omdat ze geestelijk onderscheiden worden." Denkt u toch, o zondaar, dat de zonde zo liefelijk is, dat een mens niet genoeglijk of vrolijk kan leven zonder haar? Terwijl zij waarlijk het aangenaamste leven hebben, die het meest vrij zijn van de zonde. De zonde is een verbreking van de wet van God en een verzet tegen Zijn gezag. Is er dan geen vrolijkheid behalve in zich tegen God te verzetten, geen ander genot dan onze Schepper en Verlosser te beledigen? Wat een zondige naturen hebben wij, die zulke genoegens moeten hebben! Kan een mens niet vrolijk leven, tenzij hij de God des levens tergt en Zijn barmhartigheid vertreedt? Kan hij niet genoeglijk leven, tenzij hij zich in het slijk wentelt en vergif drinkt? Helaas! Welk genot is daarin, God te onteren en onszelf te verwoesten? Laat het wel overwogen worden dat het tot onze eeuwige blijdschap is, en om eeuwige pijn te verhoeden, dat de genietingen van de zonde verboden zijn, die toch alle geestelijke en eeuwige blijdschap uitsluiten. Zult u het Woord van God en de weg der Wijsheid beschuldigen, omdat die u willen behoeden voor zulk duur genot en zulke gevaarlijke genoegens? U zult het gebruik van de heerlijkste vruchten en dranken nalaten, als uw dokter u zegt, dat het uw leven in gevaar zal brengen, of u zware pijn zal veroorzaken; en zou u zich ergeren wanneer de Heelmeester van de zielen u waarschuwt, u te wachten voor dat liefelijk vergif, dat de ziel verwoest? Ja, is niet, zelfs voor het tegenwoordige, de deugd liefelijker dan de ondeugd? Matigheid liefelijker dan dronkenschap? Kuisheid liefelijker dan onreinheid, en matigheid liefelijker dan vraatzucht en onmatigheid? Brengen niet die dingen zulke beroeringen van het geweten, ongesteldheid, schande en wroeging teweeg, dat zij hun straf meebrengen? Al is het, dat iemands rijkdom en uitwendige staat er niet door verteerd zouden worden, dan toch zijn kostelijke ziel.

2e Tegenwerping. *Hoe kan de weg van de Wijsheid, liefelijkheid zijn, wanneer het een deel van die weg is ons kruis op te nemen en op verdrukking te rekenen, want er staat*

geschreven, dat "wij door vele verdrukkingen moeten ingaan in het koninkrijk Gods"; en, dat "allen die Godzaliglijk willen leven zullen vervolgd worden."

Antwoord.

1. Wat het lijden en de kastijdingen betreft, daarvan ligt de oorzaak in de zonde. God straft de mensen niet omdat zij in de weg der Wijsheid wandelen, maar omdat zij er niet in wandelen. Het is geen gering deel van de liefelijkheid van de weg der Wijsheid, dat die de mensen buiten de weg van de straf houdt. Is het dan niet onredelijk wanneer wij het onszelf moeilijk maken met het in onze Heelmeester af te keuren, dat Hij ons pijn aandoet, om ons te genezen? Wanneer wij onszelf ziek gemaakt hebben met teveel te gebruiken van het schepsel en van zinnelijk genot, dan is het geen wonder, dat een pijnlijke en onaangename behandeling voor ons nodig is.
2. Wat het lijden voor de zaak van Christus betreft, dat wordt gewoonlijk beloond met liefelijke genietingen, zowel hier als hiernamaals. Als wij de vreugde van de martelaren kenden, wij zouden nooit huiveren voor hun lijden. Wat anders hebben velen van hen, die voor Christus hebben geleden, de zwaarste kwellingen met onverschrokken moed en vastberadenheid doen tegemoet treden, dan het innerlijk genoegen, dat zij in God en Zijn dienst hebben gevonden?
3. In één woord, het lijden en de beproevingen van de kinderen Gods zijn alleen een kastijding tot hun nut; of om tot beproeving te dienen; of als geneesmiddel tot bevordering van de gezondheid. Een weinig van de edik van de verdrukking zal hen hun genoegen en hun voorspoed des te beter doen smaken. O, wat hebben voorspoed, rijkdom en eer al een jammerlijk werk in de wereld gemaakt! Zien wij niet dat zij, die in de wereld het voorspoedigst zijn, gewoonlijk de trotste en weerstrevigste zijn? En zullen wij dan tegenzin hebben in die noodzakelijke, gematigde verdrukking, welke strekt om ons tegen zo'n verkeerdheid te beveiligen? Gods volk zou, door hun zwakheid, geneigd zijn zich met hun genoegens te overladen, indien niet oneindige Wijsheid hun de een of andere bittere saus toediende, om de spijsvertering te bevorderen. Nochtans weten zij allen bij ervaring, dat de tijden van hun grootste verdrukking gewoonlijk de tijden zijn waarin zij het meest vertroost worden. Wanneer Hij ze voert in de woestijn, dan spreekt Hij naar hun hart, en geeft hun het dal Achor tot een deur der hoop, zodat hun verdrukkingen hun vertroosting niet verhinderen, maar die bevorderen (Hos. 2:13, 14). Gelijk hun verdrukkingen overvloedig zijn, alzo zijn ook hun vertroostingen overvloedig (2 Kor. 1:5). Wanneer hun gedachten binnen in hen vermenigvuldigd werden, hebben Zijn vertroostingen hun ziel verkwikt (Psalm 94:19). Hun lijden werkt mee tot hun blijdschap en hun beproevingen tot hun overwinning.

Tegenwerping. 3. *Hoe kan de weg der Wijsheid, liefelijkheid zijn, of kunnen wij voor waar aannemen, dat zij die God vrezen het hoogste genot hebben, wanneer wij het tegendeel zien in de bedruktheid van hun aangezichten, in hun hevige twijfelingen, en vrezen, en klachten; zodat, terwijl vele goddelozen een leven van vrolijkheid hebben, zij daarentegen een leven van smart en rouw hebben?*

Antwoord. Deze tegenwerping, aangaande hetgeen over het algemeen het geval schijnt te zijn, vereist nader overwogen te worden.

1. Wij moeten onderscheid maken tussen jongbekeerden en bevestigde heiligen. Het is geen wonder, dat iemand die pas veranderd is, grote smart en droefheid

onderworpen is, dat hij zolang in de zonde en ellende heeft geleefd. Maar wie zal hieruit afleiden, dat de weg van de Godzaligheid niet liefelijk is, omdat iemand, die er pas op gekomen is, het beklaagt, dat hij zolang de weg van de goddeloosheid heeft bewandeld? De klacht van boetvaardige zielen betreft niet hun tegenwoordige godsvrucht, maar hun vroegere goddeloosheid.

2. Wij moeten onderscheid maken tussen zwakke en sterke christenen. Hoe meer genade en godsvrucht iemand heeft, hoe meer vrede en genot daarmede gewoonlijk gepaard gaan. Luistert naar de klachten van de Godzaligen; hebben zij droefheid over hun Godzaligheid? Of gaat het daarover, dat zij niet Godzalig zijn? Klagen zij over hun geloof, of over hun ongeloof? over hun geestelijkheid, of over hun vleselijkheid? Wie zal dan zeggen dat de heiligheid niet liefelijk is, omdat de mensen die haar bezitten er graag meer van zouden willen hebben?
3. Wij moeten onderscheid maken tussen gelovigen, die sedert hun bekering in de een of andere grote en verwondende zonde zijn gevallen, en tussen gelovigen, die meer oprecht met God wandelen en hun tere wandel en vrede hebben behouden. Het is geen wonder, dat David, na zijn zonde, klaagt, dat zijn beenderen verbrijzeld zijn, en dat Petrus naar buiten gaat, bitterlijk wenende. De gelovigen kennen zoveel van het kwaad van de zonde, dat zij er niet zo gemakkelijk onder kunnen wandelen, als de blinde, verstokte wereld, die er ongevoelig voor is.
4. Wij hebben onderscheid te stellen tussen de verzekerde gelovige en de twijfelende, die bevreesd is, of hij wel in een staat van genade en van vereniging met Christus is. De droefheid van die mens gaat daarover, dat hij vreest of hij niet misschien nog ongeheiligd is. Dit geeft niet te kennen, dat de godsdienst onaangenaam is; neen het toont juist, dat de weg der Wijsheid zeer liefelijk en aangenaam in zijn ogen is. Waarom zou hij anders zo ontroerd zijn, wanneer hij er aan twijfelt of hij zijn voeten wel op die weg heeft gezet.
5. Wij moeten onderscheid maken tussen gelovigen, die de uitgebreidheid van het genadeverbond recht verstaan, en anderen, die dat licht missen. Indien een gelovige, door een verkeerde bevatting, van gedachte is, dat de genade van het Evangelie, zich niet tot zo'n onwaardig schepsel, tot zo'n groot zondaar als hij is, uitstrekt, dan is het geen wonder, dat hij verontrust is. Dit sluit echter niet in, dat zo iemand overtuigd is, dat er geen liefelijkheid in de weg van de Wijsheid is: neen, dat geeft veeleer te kennen, welke hoogachting hij heeft voor de voortreffelijkheid van het Evangelie en de welgelukzaligheid van de erfgenamen van de belofte, hoewel hij door een verkeerde opvatting zichzelf uitsluit en daardoor onder vrees verkeert.
6. Overweegt, dat de droefheid van de gelovigen met blijdschap bestaanbaar is. Beproeft de meest ontmoedigde, treurigste Christenen, of zij hun staat en hun genietingen zouden willen ruilen voor het beste en grootste, dat de bozen en goddelozen genieten, en u zult ervaren, dat zij het niet voor heel de wereld zouden willen doen, noch tot de staat waarin zij geweest zijn terugkeren. Ja, de droefheid naar God van een gelovige gaat gepaard met een duurzame blijdschap, in vergelijking met welke het vleselijk genot en gelach maar onzinnigheid en dwaasheid is. Kleine, niet noemenswaardige, belachelijke voorvallen en beuzelingen prikkelen tot luid gelach, maar grote dingen geven ons innerlijke, liefelijke vergenoeging en blijdschap, welke er een afkeer van heeft zich door lachen te uiten. De genietingen van de gelovigen zijn daarom gewoonlijk niet zo zichtbaar voor anderen, als het vleselijk genot van de wereld.

7. Overweegt, dat de wortel van het vermaak van de gelovigen niet naar buiten te onderscheiden is; de wereld kan hun vrede en hun genoegen niet verstaan. Het is een vrede, die alle verstand te boven gaat, en een vreemde zal zich met de blijdschap ervan niet vermengen. Zij hebben het manna, dat verborgen is, en de witte keursteen, en de nieuwe naam, welke niemand kent, dan die hem ontvangt (Openb. 2:17). De wereld kan de genade van Christus, noch de vertroostingen van de Geest binnen in hen, niet zien. Hun kruisen zijn zichtbaar, maar niet hun zalving door de Heilige Geest, de Trooster.
8. Overweegt, dat hoe bedrukt de heiligen dikwijls zijn door menigerlei verzoekingen, zij dat echter niet altoos zijn: neemt hen waar als zij in hun element zijn, en dan zult u zien hoe verheugd zij zijn. Wanneer zij tot Gods heilige berg gebracht zijn, dan verheugen zij zich in Zijn bedehuis (Jesaja 56:7). Misschien ontmoet u ze, wanneer zij in een dal zijn. Een vis is een zeer levendig schepsel, maar het moet in het water zijn, niet op het land. Zo is het ook met een gelovige. (Psalm 122:1, vergeleken met Psalm 120:5, 6) "Ik verblijd mij in degenen, die tot mij zeggen: Wij zullen in het huis des Heeren gaan."- "O wee mij, dat ik een vreemdeling ben in Mesech, dat ik in de tenten Kedars woon. Mijn ziel heeft lang gewoond bij degenen, die de vrede haten." Neemt een gelovige, wanneer hij zichzelf is, wanneer de Heere Zijn lamp over hem doet lichten, wanneer er geen twist tussen hem en zijn God is, wanneer zijn geweten besprengd en zijn hart gereinigd is, wanneer de Heere het licht van Zijn aanschijn over hem verheft, en ziet dan of hij geen verheugd mens is (Psalm 4: 7, 8).
9. Als u wilt beoordelen of de weg van de Wijsheid liefelijk is, ziet dan naar hen, die door het geloof in de Heere Jezus Christus leven en overeenkomstig de barmhartigheid van het Evangelie, en staart niet op de neerslachtigheid en droefheid van hen, die zichzelf smart aandoen door hun afzwerven van de weg der Wijsheid en der heiligheid. Toch hebben zelfs de zwakke en treurende gelovigen meer vreugde dan de goddeloze wereld, ja zelfs zij, die vele malen door zwakheid vallen. De bewaring van een ziel voor die wanhoop, waarin zij zouden worden geworpen, als zij geen Christus hadden om daarheen te vlieden, en de proefjes van barmhartigheid die zij hebben genoten, en de verlevendigingen die zij ontvangen onder hun smarten, en de hoop die zij hebben op betere dagen, zijn voldoende om al hun smarten te boven te komen, hoeveel temeer al die beuzelachtige, lichte, voorbijgaande genoegens van de wereld.
10. U moet in aanmerking nemen, dat dit het leven van volmaakte blijdschap niet is; het zal altijd met enige droefheid vermengd zijn. Vertroosting zal niet volmaakt zijn, zolang niet de heiligheid volmaakt is. Wat hier ontbreekt zal in het Nieuwe Jeruzalem vergoed worden, wanneer de gelovigen zullen ingaan in de vreugde huns Heeren.

Tegenwerping. 4. *Hoe kan de weg der Wijsheid, liefelijkheid zijn, wanneer die het tegenovergestelde gebiedt, namelijk: vasten, en wenen, en treuren? Zodat het niet alleen aan de zwakheid van de belijders, maar aan de weg, die hun wordt voorgeschreven, te wijten is.*

Antwoord. Indien Gods kinderen vallen en hun beenderen breken, moeten zij de pijn verduren, dat zij weer gezet worden; sommige van hun smarten zijn tot genezing. Hun wordt zowel bevolen te rouwklagen, als zich te verblijden. Zij worden niet geroepen tot een klagen, dat onbestaanbaar is met hun blijdschap en met zich ten allen tijde te

verblijden. Indien de gelovigen maar leefden zoals God het van hen eist, zij zouden de wereld tot een wonder zijn wegens hun zeer grote blijdschap; de wereld zou verbaasd staan, en de vreugde, en hoop, en vertroosting met welke zij vervuld worden, bewonderen. Zij zouden zo bezig zijn in de liefde en de lof van de heerlijke Verlosser, dat zij nauwelijks tijd over zouden hebben, om er op te letten of zij arm of rijk waren, of om er acht op te slaan of de wereld hen eerde, of niet eerde. Die beuzelachtige dingetjes zouden hen ternauwernood in de gedachten komen. O! De blijdschap, die zij zouden hebben in hun eenzaam bidden; in hun hemelse overdenking; in hun heilige samenspraken; in hun lezen en horen van de beloften, en in hun openbare godsdienst, als zij maar meer in alles de leiding van de Geest, hun Trooster, volgden! Wat maakt, dat de gelovigen deze wereld verachten, en dat zij al haar genoegens niet waardig achten ze na te lopen, of er enige aandacht aan te schenken, maar dat zij een smaak voor liefelijker dingen hebben en door het geloof, in plaats van haar kinderachtige ijdelheden, iets beters hebben gekregen? Indien God en Zijn gunst beter zijn dan zulke wormen als wij, en de hemelse heerlijkheid beter is dan deze vergankelijke beuzelingen, dan kunt u wel nagaan, dat de blijdschap van de gelovigen, die door hen genoten wordt, beter moet zijn dan alle genot van deze ondermaanse wereld. Indien u lust hebt in een leven van genot, komt dan over tot Christus en gelooft Hem dat "de wegen der Wijsheid, liefelijkheid zijn, en al haar paden vrede."

Wij zullen nu
3e overwegen wat deze dingen zijn, waarin de gelovigen een liefelijkheid zien, welke de wereld niet kent. Niemand anders weet welke vertroosting deze weg oplevert, want het bewandelen van deze weg is de vrolijkheid van zijn hart (Psalm 119:111).
1. Hij vindt troost in zijn God, die de God aller vertroosting is, Wiens liefde voor de gelovige ziel is, wat de zon is voor het lichaam, namelijk: om haar te verlichten, te verwarmen, te verlevendigen en te vertroosten. Was het niet, dat de zonde soms verduistering veroorzaakte, of enige wolken verwekte, of het venster sloot, dan zou hij zich voortdurend verheugen; hij zou zich met David versterken in de Heere zijn God, en ervaren hoe liefelijk het is, gerechtvaardigd zijnde door het geloof, vrede bij God te hebben (Rom. 5:1). Welke troost is deze gelijk, God te hebben tot onze vertroosting!

2. Hij vindt troost in zijn Hoofd, de Heere Jezus Christus, Die de Vertroosting Israëls is. De gelovige trekt door het geloof, troost uit de dood van Christus, uit het leven van Christus en uit de opstanding van Christus; uit Zijn voorbidding, uit Zijn ambten, uit Zijn bloed en uit Zijn gerechtigheid; uit Zijn Woord, Zijn verbond en Zijn middelaarschap. Daarom kan hij met de apostel triomferen: (Rom. 8:34) "Wie is het die verdoemt? Christus is het die gestorven is, ja dat meer is, die ook opgewekt is; die ook ter rechterhand Gods is; die ook voor ons bidt."

3. Hij troost zich in Zijn Leidsman, de Geest Gods, Die hem tot een Trooster gegeven is, (Joh. 14:16, 17) "En Ik zal de Vader bidden, en Hij zal u een andere Trooster geven, opdat Hij bij u blijve in der eeuwigheid. Namelijk de Geest der waarheid, welke de wereld niet kan ontvangen, want zij ziet Hem niet, noch kent Hem niet; maar gij kent Hem, want Hij blijft bij ulieden, en zal in u zijn." (Joh. 15:26) "Maar wanneer de Trooster zal gekomen zijn, Die Ik u zenden zal van de Vader, namelijk, de Geest der waarheid, Die van de Vader uitgaat, Die zal van Mij getuigen." Hij kan troost scheppen uit de bewegingen, invloeden en bewerkingen van de Geest; uit Zijn

verlichtende, levendmakende, versterkende, onderwijzende en besturende werkingen, en uit Zijn voortdurende inwoning, als een Fontein van water in hem, springende tot in het eeuwige leven.

4. Hij heeft vertroosting in zijn geweten, omdat hij haar getuigenis heeft. (2 Kor. 1:12) "Want onze roem is deze, namelijk het getuigenis van ons geweten, dat wij in eenvoudigheid en oprechtheid Gods, niet in vleselijke wijsheid, maar in de genade van God in de wereld verkeerd hebben." Wanneer heel de wereld als in een vloed is, is een goed geweten als een ark, het geweten van een goddeloos mens is zijn hel, maar het geweten van een gelovige is zijn hemel op aarde. Wanneer zij besprengd is met het bloed van Christus, geeft zij een mens vrede in zijn gemoed, welke beroeringen ook buiten hem plaats grijpen.

5. Hij vindt troost in zijn genade, hoewel Christus, de Fontein van de genade, zijn voornaamste vertroosting is. Maar ook de stromen zijn liefelijk, aangezien die als zoveel tekenen van eeuwige liefde, en zoveel onderpanden van het eeuwige leven, ja, de eerstelingen daarvan zijn.

6. Hij vindt troost in zijn godsdienstplichten, omdat hij die hun eigen plaats geeft. Het is hem liefelijk God te dienen en te verheerlijken. Er ligt zoetigheid in de meest stipte waarneming ervan. Hoe meer hij verenigd is met de wil van God, in zelfverloochening, in het vergeven van zijn vijanden, of in welk deel ook van zijn gebiedende of voorzienige wil, hoe meer zoetigheid en vertroosting hij ondervindt. Ja er is een liefelijkheid in zijn bitterste wegen, zelfs in zijn tranen, want zijn water wordt in wijn veranderd en zijn vasten in een feestmaal. Dit wordt als een beweeggrond gebruikt tot het kiezen van de weg van de Wijsheid, en om de waarheid en de vrede lief te hebben: (Zach. 8:19) "Alzo zegt de Heere der heirscharen: Het vasten van de derde, en het vasten van de vijfde, en het vasten van de tiende maand zal den huize Juda tot vreugde, en tot blijdschap, en tot vrolijke hoogtijden wezen; hebt dan de waarheid en de vrede lief."

7. Hij trekt vertroosting uit zijn bevindingen, omdat hij kan terugzien op de Bethels bezoeken, die hij van God heeft ontvangen, en wanneer hij gedenkt dat God, de God van Bethel is, dezelfde God in zijn slechtste tijden, Die Hij ooit in zijn beste tijden voor hem geweest is. Hoe vertroostend zijn de bevindingen van de goedertierenheid van hun Vader, in hun gebeden te verhoren, hen te helpen in hun engten, hen te verlossen in hun benauwdheden; bevindingen van Zijn terugkeren na verberging, en van hen te verlevendigen na diep verval; bevindingen van plotselinge wendingen in hun toestand, van dienstbaarheid tot vrijheid, van vrezen tot blijdschap; van onverwachte verschijningen en betoningen van Zijn heerlijkheid na verlating, en van hun verwachting te voorkomen, wanneer zij niet anders dachten, dan dat zij zouden vergaan. Hoe heeft Hij hen verrast wanneer Hij hen uit een ruisende kuil opgehaald, hun ongerechtigheden vergeven en hun afkeringen genezen heeft, en hen met vrijmoedigheid, heilige moed en vertrouwen tot Zijn troon heeft doen toegaan!

8. Hij vindt vertroosting in Zijn medewerkers; ik bedoel, de uitdelers van het Evangelie, die medewerkers van onze blijdschap worden genoemd (2 Kor. 1:24). Het is hun ambt, in de Naam des Heeren, de gevangenen te prediken loslating, en de

treurigen te troosten. Hoe liefelijk zijn de voeten desgenen die vrede verkondigen, desgenen die het goede verkondigen (Rom. 10:15). Hoe beminnelijk zijn de inzettingen Gods voor de gelovigen! Zij zullen water scheppen met vreugde uit de fonteinen des heils.

9. Hij vindt vertroosting in Gods gunstbewijzen: in de tijdelijke gunstbewijzen waarmee God hem zegent in zijn korf en in zijn baktrog, en zo verblijdt hij zich in het gebruik van het schepsel, dat voor hem geheiligd is door het Woord Gods. Ook in zijn geestelijke gunstbewijzen; in zijn kleed waarmee hij bekleed is: Christus' eeuwige gerechtigheid; is zijn vrijbrief welke hem beveiligt: het eeuwig verbond. O, wat een grond van vertroosting is hier! Menigten van goedertierenheden omringen hen, en elke dag worden de gunstbewijzen over hen vernieuwd, tot onderhouding van hun vertroosting. Gezegend zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, Die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegeningen in de hemel in Christus (Ef. 1:3).

10. Hij wordt vertroost in zijn kruisen. Dit is duidelijk te zien in 2 Kor. 1:4: "Die ons vertroost in al onze verdrukking, opdat wij zouden kunnen vertroosten degenen die in allerlei verdrukking zijn, door de vertroosting met welke wijzelf van God vertroost worden." Het is vertroostend te weten, dat zijn kruisen middelen zijn tot zijn genezing. Daardoor zal de ongerechtigheid Jakobs verzoend worden, en dit is de gehele vrucht, dat Hij zijn zonde zal wegdoen. Alle dingen zullen hem medewerken ten goede, en zo zal ook zelfs de verdrukking voor hem voordelig zijn.

11. Hij heeft vertroosting in zijn leven, want, "Immers zullen hem het goede en de weldadigheid volgen, al de dagen zijns levens" (Psalm 23:6). O, wat een vertroostend leven heeft hij, wanneer hij beleeft wat hij is! Wanneer zijn leven een leven van het geloof, een leven van de liefde, een leven van gemeenschap met God, een leven van verzoening en vrede met God, een leven van heiligmaking en heiligheid is, dan is het een troostelijk leven.

12. Hij heeft blijdschap in zijn dood, omdat het een sterven in het geloof, (Hebr. 11:13) en een sterven in de Heere is (Openb. 14:13). Niet alleen is het sterven hun gewin (Filip. 1:21), maar de dood is hun liefelijk, terwijl zij sterk zijn in het geloof, en de dood beschouwen als het voorportaal van eeuwige blijdschap en liefelijkheden in Gods rechterhand.
Zo hebben wij getracht enige dwaalbegrippen weg te nemen, welke de wereld en vleselijke mensen hebben, over hen die hun goddeloze levenskoers opgeven, en de wegen der Wijsheid kiezen; wij hebben enige vleselijke tegenwerpingen uit de weg geruimd tegen de genietingen, die in de weg van de godsdienst te vinden zijn, en de veelzijdigheid behandeld van die dingen, waarin de gelovigen een duurzaam genot vinden en welke hun liefelijk zijn.

De wegen van de Wijsheid, liefelijkheid, en haar paden vrede (4e preek)

Spreuken 3:17. ***Haar wegen zijn wegen der lieflijkheid, en al haar paden vrede.***

Het is mogelijk, dat velen overtuigd zijn van de waarheid, van hetgeen hier verklaard wordt van de wegen der Wijsheid, en dat zij daarom menen, dat het onnodig is woorden te vermenigvuldigen over dit onderwerp. Wie toch zou zo onzinnig zijn, niet te erkennen, dat de weg van de ware godsdienst de beste en liefelijkste weg is? Maar, helaas! Dit is een grove misvatting. Het is waar, dat velen, die niet bekeerd zijn, oppervlakkig overtuigd zijn; velen hebben een flauwe mening, dat Christus en de hemel, en heiligheid het beste zijn, terwijl nochtans hun werkelijk oordeel niet overeenstemt met hun mening. Zij hebben dan ook lust tot de wereld en haar begeerlijkheden, die zijn hun het liefst, en zij verlustigen zich niet in God en Zijn wegen; hun hart wandelt hun gierigheid, de wereld en haar begeerlijkheden na: zondige vermaken zijn hun keuze. Wij kunnen gemakkelijk nagaan wat hun wezenlijk oordeel is, uit hetgeen zij verkiezen, en waar zij zich aan onttrekken. Dat zij hun geestelijke genoegens kunnen missen bewijst, dat zij geen grondige overtuiging hebben, dat "de wegen der Wijsheid, liefelijkheid zijn en al haar paden vrede."

Het leerstellig deel van het onderwerp besproken zijnde, en een onderrichtende toepassing van de leer verhandeld hebbende, door enige misvattingen aan te wijzen en te herstellen, welke de goddeloze wereld geneigd is te koesteren omtrent de liefelijkheid van de wegen van de Wijsheid, zullen wij nu overgaan tot een ander gebruik.

Het tweede gebruik, dat wij van dit leerstuk maken. zal zijn tot onderzoek en beproeving, of u met de vrede en de liefelijkheid van de wegen der Wijsheid bekend bent, of niet. Als u in de weg van de Wijsheid wandelt, zult u ook zeker iets van het genot daarvan kennen.

Wij zullen vier dingen nagaan, die in de weg van de Wijsheid gevonden worden, en welke de begenadigde ziel genot schenken.
1. Liefelijke gezichten.
2. Liefelijke bevindingen.
3. Liefelijke indrukken.
4. Een liefelijke overbuiging en neiging van de ziel tot geestelijke vermaken.

1e Onderzoekt wat u kent van de liefelijke gezichten die in de weg van de Wijsheid worden gevonden. Er zijn sommige gezichten, die daartoe de weg bereiden en pijnlijk zijn, maar die daartoe strekken om het genot teweeg te brengen. Die welke voorafgaan zijn: een gezicht van uw verloren staat: uw gemis van al het goed, dat Adam in de staat der rechtheid had, en van al het kwaad, dat Adam na de val onderworpen was; uw gemis van al de genade welke de tweede Adam heeft mee te delen; uw onbekwaamheid om uzelf te verlossen en uw algehele onmacht om uzelf te helpen. Hebt u een persoonlijk bedroevend gezicht hiervan gekregen, waardoor u bekommerd bent geworden omtrent uw zaligheid? De weg zo gebaand zijnde, wat kent u van het liefelijk gezicht van Christus de Zaligmaker en van God in Christus, waarvan melding

gemaakt wordt in 2 Kor. 4:6, en Joh. 1:14. "God, Die gezegd heeft, dat het licht uit de duisternis zou schijnen, is Degene, Die in onze harten geschenen heeft, om te geven verlichting der kennis van de heerlijkheid Gods in het aangezicht van Jezus Christus." "En het Woord is vlees geworden en heeft onder ons gewoond en wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als des Eniggeborene des Vaders; vol van genade en waarheid." Deze gezichten van Christus, de Zon der gerechtigheid, zijn zo liefelijk, dat zij medewerken, om de vreselijkste dingen, troostelijk en liefelijk te maken, wanneer zij in Christus worden aanschouwd. Een gezicht van God is vreselijk voor een zondaar, maar wanneer Hij in Christus wordt aanschouwd is Hij een verzoend God. Een gezicht van de rechtvaardigheid is vreselijk, maar in Christus is het een bevredigde rechtvaardigheid. Een gezicht van toorn is verschrikkelijk, maar in Christus gezien is het gestilde toorn, dan ziet men de hel geblust met Zijn bloed. Een gezicht van de wet en haar vloek is vreselijk, maar in Christus gezien is het een vervulde wet, want "het einde der wet is Christus, tot rechtvaardigheid een ieder, die gelooft." Hij heeft de wet verheerlijkt en haar heerlijk gemaakt. Een gezicht van de dood is verschrikkelijk, maar in Christus gezien heeft hij zijn prikkel verloren. De gelovige kan dan ook over hem zegepralen en uitroepen: Dood! Waar is uw prikkel? Alles buiten Christus heeft een vreselijk uitzicht, maar in Christus ziet alles er liefelijk uit.

Vraag. *Maar kunnen zij geen liefelijke gezichten van God in Christus hebben, die nochtans nooit zaligmakende gezichten hebben gehad?*
Antwoord. Om misvattingen te voorkomen zal ik u vier eigenschappen opnoemen van deze liefelijke, gelovige gezichten, die zaligmakend zijn, en welke de gelovigen hebben wanneer zij eerst geloven, of in hun verdere geloofsoefeningen. Zaligmakende gezichten van Christus zijn

1. Klaar en onderscheiden.
2. Persoonlijk.
3. Krachtig.
4. Verzekerend, onder de invloed van die krachtige onderscheidende genade. Dit betekent de verzekering en de overreding van het geloof. Een zondaar, die van zonde en toorn overtuigd, en door de wet van God veroordeeld is, zou geen verlichting kunnen krijgen door in Christus te geloven, wanneer hij niet in het geloven zoveel verzekering had van de barmhartigheid Gods in Christus, hem in het Evangelie geopenbaard, als hij verzekerd was van de toorn Gods, hem in de wet geopenbaard. Zoveel persoonlijke krachtige overtuiging als hij tevoren had van toorn door de wet, welke hem deed wanhopen, zoveel persoonlijke overreding krijgt hij nu van genade door het Evangelie, welke hem doet hopen. De persoonlijke verzekering die hij heeft als hij onder overtuiging is, de persoonlijke verzekering van de bedreigingen van de wet welke hem veroordelen, kan op geen andere wijze worden genezen, dan door een even persoonlijke verzekering van de belofte van het Evangelie welke hem vrijspreekt.
   Of het tegenwoordig geslacht deze leer wil horen en kan verdragen, of niet, zij zal nochtans waar bevonden worden. Wee ons indien wij er niets van kennen, dat er in het zaligmakend geloof evenzeer verzekering en overreding van de belofte van het Evangelie is, als er in de overtuiging een persoonlijke verzekering en overreding van de bedreiging van de wet is, en als wij vreemdelingen zijn van ware overtuiging van zonde en ellende.

Indien de Geest van God, als een Geest der dienstbaarheid, u nooit een bijzondere verzekering van de bedreiging van de wet heeft gegeven, met toepassing op uzelf, zodat u zag, dat u persoonlijk met toorn werd gedreigd; zo ook bent u vreemdelingen van het waar zaligmakend geloof, indien de Geest van God, als een Geest van het geloof, u nooit een persoonlijke verzekering van de een of andere evangeliebelofte heeft gegeven, met toepassing op uzelf, zodat u zag, dat er barmhartigheid voor u in het bijzonder was. Indien het zo niet was, dan zou het middel niet gepast zijn voor de kwaal; de pleister zou te klein zijn voor de wond; de balsem door het Evangelie toegediend zou niet geschikt zijn voor de wond, die de wet heeft toegebracht. Maar zo is het, dat, gelijk er in de overtuiging zo'n geloof van de wet is, dat een mens daardoor persoonlijk overreed wordt van de kwaal aan welke hij lijdt; er zo ook in de bekering zo'n geloof van het Evangelie is, dat een mens daardoor persoonlijk overreed wordt, dat er voor een geneesmiddel voor hem gezorgd is. Anders zou er geen verlichting of hulp voor hem zijn.

Wel is waar kan het overblijvende ongeloof iemand zeer in dienstbaarheid houden, maar evenals wij spreken over wat er in de natuur van het geloof is, zo ook spreken wij over wat er plaats grijpt, wanneer het geloof werkzaam is en geoefend wordt. Het geloof ziet, dat het Evangelie zoveel plaats maakt voor de hoop van de zaligheid, als de wet in hem gemaakt heeft voor de vrees van de verdoemenis. Hier is een deel van de liefelijke gezichten, die te verkrijgen zijn in de wegen van de Wijsheid.

2e De kinderen van de Wijsheid hebben liefelijke bevindingen in hun weg, waarbij u zichzelf kunt beproeven wat u van het liefelijke daarvan kent. Het zijn niet alleen bevindingen van dingen die in zichzelf liefelijk en aangenaam zijn, maar ook van onaangename dingen, die op iets, dat liefelijk en begeerlijk is, uitlopen. Ik spreek hier niet van buitengewone bevindingen, maar zelfs van zulke die gewoon zijn, zoals: bevindingen van het kwaad van de zonde. Deze worden deels door het Woord, deels door de roede verkregen, doende een mens weten, hoe kwaad en bitter de zonde is, en wat een fontein van boosheid in zijn hart is. Bevindingen van de bedrieglijkheid van het hart, dat als een bedrieglijke boog is, spoedig afwijkende van de zoetste gestalte, zodat de plagen van het hart de mens geheel schijnen te zullen overwinnen. Bevindingen van de ijdelheid van de wereld; ijdelheid in het afgetrokkene. Dit leren zij, met Salomo, bij bevinding: "IJdelheid der ijdelheden, het is al ijdelheid." En wie kan het beter weten dan hij, want hij had meer van de genoegens, rijkdom en eer van de wereld, dan iemand die voor of na hem geweest is, nochtans zegt de Prediker: "Het is al ijdelheid." Bevindingen van de listigheid van de duivel, die een sluwe vijand is: zijn listen zijn hun niet onbekend. Hij schikt zich in zijn verzoekingen naar ons beroep en onze aard. Bevindingen van de waarheid van de bedreiging, zoals die genadige bedreiging: "Indien zijn kinderen Mijn wet verlaten, zo zal Ik hun overtreding met de roede bezoeken, en hun ongerechtigheid met plagen." Zij voelen dit met David bewaarheid in hun verbrijzelde beenderen. Bevindingen van de waarheid van de belofte, evenals Israël (Joz. 23:14) "En ziet, ik ga heden in de weg van de gehele aarde, en u weet in uw gehele hart, en in uw gehele ziel, dat er niet een enig woord gevallen is van al die goede woorden, welke de Heere uw God over u gesproken heeft, zij zijn u alle overkomen, er is ervan niet een enig woord gevallen." Bevindingen van de goedheid van de belofte en van de zegeningen, die er als een schat in opgelegd zijn.

Dit ervaren zij soms in voorzienigheden en soms in de instellingen van de godsdienst, wanneer zij er toe gebracht worden te zeggen: "Het is mij goed nabij God te zijn. Bevindingen van de tekenen van de gunst van God, wanneer Hij hun gebeden hoort; hun genade geeft om te bidden en te worstelen; wanneer Hij tot hen spreekt, dat hun zonden vergeven zijn: liefelijke invloeden van Zijn genade meedeelt; hen herstelt na hun afwijkingen; tot hen terugkeert na verlating, hen te hulp komt in hun noden en ondersteunt in benauwdheid.
Maar opdat de mensen zich niet met bevindingen mogen bedriegen, maar mogen weten of zij betrouwbaar zijn, zal ik u een kenmerk van de ware bevindingen voorstellen, namelijk, dat het werkende bevindingen zijn, zoals er geschreven staat: (Rom. 5:4) "De bevinding werkt hoop." Dit is waar van alle gegronde bevindingen, wanneer zij met elkaar vergeleken en aan elkaar verbonden worden. Hoewel verschillende bevindingen, verschillende uitwerkingen hebben, nochtans werken zij alle enig voordeel en nut voor ons. De bevinding van het kwaad van de zonde werkt uit, dat zij de mens der zonde doet haten, dat hij een walging van zichzelf zal hebben, en zich van alle schijn van kwaad zal onthouden. Bevinding van de bedrieglijkheid van het hart werkt, dat een mens over zijn hart zal waken, het zal verdenken en wantrouwen, en dat hij zal begeren, dat het doorzocht en beproefd wordt. Bevinding van de ijdelheid van de wereld werkt een hartelijke gespeendheid aan de wereld en de vertroostingen van de tijd, en strekt om het hart voor de Heere in te winnen en aan Hem te verbinden. Bevinding van de listigheid van de duivel werkt in de ziel een begeerte om de gehele wapenrusting Gods aan te doen, en door het gebed de toevlucht te nemen tot God in Christus: "Hierover heb ik de Heere driemaal gebeden." De mens wordt daardoor vernederd, "een scherpe doorn wordt gegeven", opdat hij zich niet zou verheffen. Bevinding van de waarheid van de bedreiging werkt een heilige, kinderlijke vrees, zoals die van David: "Het haar mijns vleses is te berge gerezen van verschrikking voor U, en ik heb gevreesd voor Uw oordelen." En zo wordt hij bewaard voor vermetelheid. Bevinding van de waarheid van de belofte werkt meer en meer afhankelijkheid van een belovend God, zoals Hij de Waarheid en Getrouwheid Zelf is, en dat bewaart hem voor wanhoop. Heeft Hij in deze of die bijzondere zaak Zijn belofte vervuld, en zou Hij feilen in hetgeen Hij verder gesproken heeft? Bevinding van de goedheid van de belofte en de liefelijkheid, die de ziel ziet in de weg des Heeren, in een gepastheid van de belofte, zal het geloof van de mens verder versterken. Toen de Israëlieten het grote werk van God aan de Rode Zee zagen, toen zongen zij Zijn lof. Wanneer zij ondervonden, dat de Heere Zijn belofte vervulde, dan ontvlamde dit hun liefde, en zij spraken: "Ik zal de Heere liefhebben, want Hij heeft de stem mijner smekingen gehoord" (Psalm 116:1). Bevinding van de tekenen van Gods liefde, werkt ook liefde en dringt hen tot liefde, het wekt ook blijdschap op, en maakt dat zij in de Heere roemen en zich verheugen in de schaduw van Zijn vleugelen. In één woord, door alle bevinding worden zij meer en meer geworteld in het geloof en komen zij trapsgewijze meer en meer tot een gevoelige verzekering van de liefde Gods. Beproeft u, wat u van deze dingen weet.

3e Er zijn liefelijke indrukken, waaraan u ook kunt beproeven of u bekend bent met de liefelijkheden van de wegen van de Wijsheid. Wat zijn deze indrukken? In één woord gezegd, zij zijn Gods zegel en indruk op het hart, waardoor het blijkt een nieuw hart te zijn, wanneer het met een gepaste gestalte wordt ingedrukt. De voornaamste indruk is die, welke in 2 Kor. 3:18 vermeld wordt: "Zijn heerlijkheid aanschouwende worden

wij naar hetzelfde beeld van gedaante veranderd, van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van des Heeren Geest." Zij zien een stempel en indruk van de Geest Gods op het hart, waardoor het van een werelds, een hemels hart, in plaats van een trots, een nederig hart, en in plaats van een vleselijk, een heilig hart wordt. Het maakt de ziel geheel heerlijk inwendig, naar de mate van de openbaring van Zijn heerlijkheid. Iets van Gods beeld blijft ingegrift. Dit wordt echter zeer weinig onderscheiden, maar er is een tweevoudige, meer blijvende gestalte en indruk, die zelfs wanneer de gelovigen op zijn laagst zijn nog op hun geest ingedrukt blijft.

1. De eerste is een arme en nooddruftige gestalte. (Matth. 5:3) "Zalig zijn de armen van geest, want hunner is het koninkrijk der hemelen." Zij zijn arm ten opzichte van zichzelf, leeg van zichzelf; arm ten opzichte van hun gerechtigheid; arm ten opzichte van hun sterkte; en daarom bereid te zeggen: "In de Heere alleen heb ik gerechtigheden en sterkte", want ik heb die niet van mijzelf; geen genade, geen goed heb ik in mijzelf. Zij dragen indrukken om van hun armoede en hun gemis, zij zijn er ver van af, dat zij zouden menen rijk en verrijkt te zijn, en niets nodig te hebben. Deze indruk, deze gestalte is aan God zo aangenaam, dat Hij van zulken zegt: "Op deze zal Ik zien, op de arme en verslagene van geest, en die voor Mijn Woord beeft" (Jesaja 66:2).
2. De andere is een hongerige en dorstige gestalte, waarvan in Matth. 5:6 geschreven staat: "Zalig zijn die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid; want zij zullen verzadigd worden." Dit blijft gewoonlijk ook in de gelovige, wanneer hij op zijn laagst en slechtst is, en volgt het voorgaande op de voet. Omdat hij arm en van alle dingen in zichzelf verstoken is, daarom begeert hij bediend te worden uit de volheid van Christus. Er blijft enig uitzien in zijn ziel: "O, dat ik nabij God werd gebracht! O, dat Hij mij nog eens beliefde te bezoeken? O, dat ik Zijn kracht en heerlijkheid in het heiligdom mocht aanschouwen! Hoelang, Heere! hoelang!" Dit is ook zo'n liefelijke gestalte in de ogen van God dat Hij zulken verzadiging beloofd heeft. "Omdat Hij de dorstige ziel verzadigd en de hongerige ziel met goederen vervuld heeft" (Psalm 107:9). "Want de nooddruftige zal niet voor altoos vergeten worden, noch de verwachting van de ellendige in eeuwigheid verloren zijn" (Psalm 9:19).
   Deze twee bijzonderheden veronderstellen en geven te kennen, dat zij een indruk omdragen van hun gemis en zwakheid, en van de volheid en algenoegzaamheid van Jezus Christus. Maar aangezien zij, die geveinsden en onwedergeborenen zijn, op zekere tijden, vele goede en zeer wonderlijke, ja zelfs verblijdende indrukken kunnen hebben, evenals zij, die op de steenachtige plaatsen bezaaid worden, welke als zij het Woord gehoord hebben, terstond het met vreugde ontvangen, zal ik u het onderscheid voorstellen tussen de liefelijke, geestelijke indrukken, die op de weg der Wijsheid worden gevonden, en die, welke geveinsden en verworpenen kunnen hebben:

(1) Ware en zaligmakende indrukken gaan samen, zij vergezellen elkaar en gaan hand in hand. Bij voorbeeld: heilige vrees drijft de liefde niet uit, noch drijft de liefde de vrees uit; heilige roem in de Heere neemt het leven in Zijn tegenwoordigheid niet weg, noch neemt het heilig leven de roem weg; blijdschap vernietigt de Goddelijke droefheid over de zonde niet, noch verhindert Goddelijke droefheid de geestelijke blijdschap; het geloof neemt de bekering niet weg, noch de bekering het geloof; de

nederigheid van een mens beneemt hem zijn vrijmoedigheid voor God niet, noch neemt zijn vrijmoedige toegang zijn nederigheid weg; zijn geringe gedachten van zichzelf staan zijn hoge gedachten van Christus niet in de weg, noch zijn hoge gedachten van Christus zijn lage gedachten van zichzelf; zijn gemis van vertrouwen in zichzelf vernietigt zijn heilig vertrouwen niet, noch vernietigt zijn heilig vertrouwen zijn wantrouwen aan zichzelf. Ja, in plaats van elkaar te bestrijden zijn zij eensgezind in elkaar voort te helpen en aan te sporen. De blijdschap van de huichelaar echter neemt zijn droefheid weg; zijn geloof en zijn vals vertrouwen vernietigen zijn bekering en sluiten die uit; zijn vrees verdrijft zijn liefde, en zijn vermeende liefde tot God verdrijft zijn vrees voor Hem: de ene goede indruk die hij heeft neemt de andere weg, zij kunnen niet in elkaars gezelschap verkeren. Geestelijke indrukken echter in de gelovigen wekken elkaar op en verlevendigen elkaar.

(2) Ware en zaligmakende indrukken zijn onbeperkt en onbegrensd, en de goede gestalten van de huichelaars zijn beperkt en begrensd, in zover, dat zij er in rusten en er mee voldaan zijn, zonder dat zij er iets door verkregen hebben. Zo ver gaan zij en zij houden het er voor, dat zij niet verder behoeven te gaan, als zij maar denken, dat zij zoveel hebben als hen uit de hel houden, of in de hemel brengen zal. Maar de ware gelovigen hebben geen beperkte maten van genade. Welke heilige indrukken zij ook ontvangen, zij begeren meer en meer en altijd meer, jagende naar volkomen volmaaktheid. "Ik acht niet, dat ik zelf het gegrepen heb. Maar één ding doe ik, vergetende hetgeen achter is, en strekkende mij tot hetgeen voor is, jaag ik naar het wit, tot de prijs van de roeping Gods, die van boven is in Christus Jezus.

(3) De ware en zaligmakende indrukken zijn blijvende indrukken; zij zijn voor de gelovige als zijn dagelijks brood. Al eet en drinkt een mens niet altijd, nochtans is het gebruiken van voedsel tot onderhoud van het lichaam het dagelijks werk van een mens. Evenzo is de gelovige, al is hij niet altijd onder Goddelijke indrukken, of in een geestelijke gestalte, maar aan veranderingen onderhevig, voortdurend aldus werkzaam. Wanneer enkele dagen voorbijgaan, waarin hij deze spijs moet missen, zijn die hem als dagen van honger en geestelijke schaarste; zijn ziel kwijnt en is moeilijk wegens het gemis van datgene waarnaar hij in de plicht uitziet. De huichelaars zijn echter volkomen op hun gemak wanneer zij die dingen missen, zonder dat zij ooit verlangend uitzien naar de Heere, dat Hij tot hen mocht terugkeren. De gelovige daarentegen sterft van armoede en gebrek; dat zijn z'n droevige dagen, die hij zuchtende doorbrengt, totdat alles weer herstelt, wanneer de Heere door Zijn Geest terugkeert en zijn hart verlevendigt en zijn ziel verkwikt. Wel is waar, leert de bevestigde gelovige, in het gemis van gevoelige genietingen, door het geloof van de Zoon van God te leven, maar ook dat geloof zendt menige verlangende blik uit tot de Heere, dat Hij mag terugkeren met Zijn liefelijke en gevoelige omhelzingen.

(4) Deze indrukken in de gelovigen zijn niet alleen blijvend maar ook natuurlijk. Indien de huichelaar soortgelijke indrukken kan hebben, zijn zij hem niet natuurlijk, ze zijn z'n element niet. Hij heeft geen nieuwe natuur; daarom kan hij niet verdragen, dat hij lang onder enigerlei goede en geestelijke indrukken zou zijn. Zijn vleselijk onvernieuwde natuur verzet er zich tegen, en omdat het bedenken van zijn vlees vijandschap tegen God is, is het hem goed, dat de indrukken verdwijnen. Maar bij een kind van God zijn deze indrukken natuurlijk: zij zijn z'n nieuwe natuur, zijn element.

Zij zijn als de ademtocht van zijn nieuwe natuur, aan zijn geheiligd deel zo natuurlijk eigen, als de adem aan zijn lichaam, ja, zij zijn hem zo natuurlijk, dat zij als een deel van zijn leven zijn, terwijl het als de dood voor hem is, wanneer zij worden weggenomen. Wanneer hij dan ook onder deze liefelijke en hemelse indrukken verkeert is hij geneigd de hele wereld te bezweren, hem toch niet van zijn blijdschap te beroven en die te verstoren. "Ik bezweer u, gij dochteren Jeruzalems, die bij de reeën of bij de hinden des velds zijt, dat gij die liefde niet opwekt, noch wakker maakt, totdat het dezelve luste" (Hoogl. 2:7).

In één woord, de huichelaar en de Godzalige, verschillen in hun bewegingen en genegenheden van elkaar, als de beweging van een uurwerk verschilt van de beweging van de zon. Het ene beweegt door kunst, de andere krachtens zijn natuur. De bewegingen en de indrukken van de huichelaar zijn kunstmatig, evenals het werk van een klok, onder de invloed van de gewone werkingen van de Geest, waardoor hij bewerkt wordt door uitwendige middelen en voorzienigheden. De indrukken van de gelovigen zijn hun echter natuurlijk, onder de invloed van de Geest, Die in hen woont. Welke uitwendige voorzienigheden en Goddelijke inzettingen ook als ondergeschikte middelen gebruikt worden, om ze te bevorderen, nochtans zijn zij de vruchten van de bijzondere werkingen van de Geest Die in hen is, als een Fontein van water springende tot in het eeuwige leven. Hun indrukken verschillen dan ook zoveel van elkaar, als een door de regen veroorzaakte overstroming, die spoedig weer opdroogt, verschilt van een levende bron, die nooit geheel opdroogt, ook wanneer de toevoer vermindert.

4e Er is een liefelijke overbuiging en neiging van de ziel tot geestelijke dingen en geestelijke vermaken. Indien een mens weet wat hem het meest behaagt en waarin hij het meeste genot vindt, dan kan hij weten, of hij de liefelijke weg van de Wijsheid kent, of niet, en of hij de Geest van Christus heeft, of dat hij Die mist, want die de Geest van Christus hebben bedenken de dingen, die des Geestes zijn. Dit is een duurzaam en onfeilbaar kenmerk, dat zelfs de zwakste Christenen ternauwernood zullen durven ontkennen, namelijk: wat zij het liefst zouden doen, en wat hun het meest behaagt en mishaagt. Konden zij heiliger zijn, daar zouden zij meer lust in hebben, dan in rijker te zijn. Konden zij meer van God hebben, dat zou hun meer genoegen doen, dan meer van de wereld te genieten, ja, dan al de genoegens en eerbewijzen van de wereld. Zij zijn nooit zo met zichzelf en met hun hart ingenomen, dan wanneer zij het dichtst bij de hemel zijn, en de meeste kennis van God, en een indruk van Zijn eigenschappen, en een gevoel van Zijn tegenwoordigheid hebben. Zij hebben nooit zoveel op met hun leven, dan wanneer het zeer heilig en vruchtbaar is, en het meest heeft van een wandel met God. Zij zijn nooit zo misnoegd over hun harten, dan wanneer zij het minst van God in zich vinden, en zij zeer dood, en duister, en loom, en ongeschikt voor gemeenschap met Hem zijn. Zij zijn nooit zo ontevreden over hun leven en het nooit zo moe, dan wanneer het zeer vleselijk, en onvruchtbaar, en onheilig, en onbedachtzaam is. Dit is een zeker blijk van hun oprechtheid. Het toont aan wat zij liefhebben, en waar hun hart en hun wil naar uitgaat, en doet zien wat een mens in oprechtheid zou willen zijn. Zijn behagen en zijn mishagen zijn de onmiddellijke, zekere openbaringen van zijn lust en neiging; en arme twijfelende zielen moesten dikwijls tot dit kenmerk de toevlucht nemen. Bij de goddelozen is het geheel anders en het is een zeker kenmerk van hun ellende, dat het hun aangenamer

zou wezen, groot dan goed, rijk dan rechtvaardig en godsdienstig te zijn; hun begeerlijkheden, dan de Heere te dienen. Zij zijn meer ingenomen met de toejuiching van mensen dan met de goedkeuring van God, en willen liever ver van God dan nabij God zijn. Zij houden de wereld en de zonde voor hun ontspanning en verlustiging, en zij beschouwen de weg der Wijsheid als een zwaarmoedige, vermoeiende en onaangename weg. Dit toont, dat zij hun oude verdorven natuur en hun boosaardige vijandschap tegen de Geest en het leven van Christus nog hebben. Daarom kunnen zij God niet meer behagen, dan Zijn heilige wegen hun behagen, want "het bedenken des vleses is de dood, maar het bedenken des Geestes is het leven en vrede. Daarom dat het bedenken van het vlees vijandschap is tegen God; want het onderwerpt zich der wet Gods niet; want het kan ook niet. En die in het vlees zijn kunnen Gode niet behagen" (Rom. 8:6-8).
In één woord, het is de liefelijke bezigheid van de gelovigen, zich naar de inwendige mens in de wet des Heeren te verlustigen, zich te verblijden in Zijn Woord.

Tegenwerping. *Kunnen huichelaars en ongelovigen zich niet in het Woord verblijden en verlustigen, zoals die, waarvan Jesaja 58:2 zegt: "Hoewel zij Mij dagelijks zoeken, en een lust hebben aan de kennis Mijner wegen, als een volk, dat gerechtigheid doet en het recht zijns Gods niet verlaat, vragen zij Mij naar de rechten van de gerechtigheid, zij hebben een lust tot God te naderen;" en als Herodes, die het Woord graag hoorde, en de hoorders, die bij de steenachtige grond worden vergeleken, die het Woord met blijdschap ontvingen?*

Antwoord. Er is een groot onderscheid tussen geestelijke en vleselijk blijdschap. Zelfs de droefheid naar God in de gelovige is de stof van zijn blijdschap, in zoverre hij meer verblijd is, wanneer zijn hart wegens de zonde wil smelten, dan hij zou zijn, al had hij alle vleselijk genietingen van de wereld. Maar de vleselijke blijdschap van de goddeloze is de stof van zijn droefheid, ja, zijn hart heeft ook in het lachen smart. Zelfs de grootste smarten van degenen die God vrezen zijn geneeskrachtig, gezondmakend, en worden door blijdschap gevolgd; terwijl de grootste blijdschap van de goddelozen, schadelijk en verderfelijk voor hen zijn en smart tot gevolg hebben. De droefheid naar God drijft het gif van de zonde uit, dat hun blijdschap zou bederven.
Het onderscheid tussen de Godvruchtigen en de goddelozen in hun verlustiging is echter meer in het bijzonder te zien in de volgende vier zaken, namelijk in de stof, de wijze, de mate en het einde van hun blijdschap en verlustiging.

1. Wat de stof en grond van de verlustiging betreft, van een mens die God vreest, die is God Zelf, Christus Zelf, en het Evangelie zelf; terwijl de stof van de blijdschap van de huichelaar meer gelegen is in zijn kennis van die dingen, en zo maakt zijn kennis hem opgeblazen.
2. Er is ook onderscheid in de wijze van hun verlustiging. Die van de Godzalige is hecht en duurzaam en komt voort uit de bijzondere genade van de Geest. Maar de blijdschap van de goddeloze en huichelaar is onbetrouwbaar, zwak en voorbijgaand, voortvloeiende uit de gewone genade van de Geest en niet uit de nieuwe natuur, maar uit enige indruk op de oude natuur. Zijn blijdschap is dan ook niet natuurlijk; hij is ook niet in zijn element, zoals wij hiervoor reeds hebben duidelijk gemaakt.

3. Zij zijn ook onderscheiden in de mate van hun blijdschap. De blijdschap, die de gelovige in de Heere heeft, is zijn voornaamste verlustiging, zij is zijn verheugende blijdschap. (Psalm 43:4). De natuurlijke mens daarentegen heeft iets waarin hij meer lust heeft; die heeft meer genot in wereldse rijkdom en eer; Maar de Godzalige heeft meer vermaak in het Woord dan in allerlei werelds genot. "Hoe lief heb ik Uw wet! Zij is mijn betrachting de ganse dag. Zij zijn mij zoeter dan honig en honigzeem. Daarom heb ik Uw geboden lief, meer dan goud, ja meer dan het fijnste goud" (Psalm 19:11; 119:97, 127). "Velen zeggen: Wie zal ons het goede doen zien? Verhef Gij over ons het licht Uws aanschijns, o Heere. Gij hebt vreugde in mijn hart gegeven, meer dan ter tijd, als hun koren en hun most vermenigvuldigd zijn" (Psalm 4:7, 8).
4. Zij verschillen in hun doeleinde en uitwerking. De blijdschap van de Godzaligen verwekt in hen een begeerte naar gelijkvormigheid aan de wet, inwendig en uitwendig, terwijl de goddelozen zichzelf, op zijn best, tevreden stellen met een uitwendige reformatie. Er is een zelfde onderscheid tussen hen als tussen de twee schilders of ervaren kunstenaars, die samen een en hetzelfde schilderstuk beschouwden. De ene bezag het met bewondering en vergenoegde zich in het te bezien en te prijzen, maar trachtte niet zelf een dergelijk stuk te schilderen, maar de ander bezag het met een begeerte om het na te maken, en prees het door zijn kunde te werk te stellen in het na te bootsen. Evenzo is het met de wedergeborene en de onwedergeborene. De wedergeborene houdt van Gods Woord en verlustigt er zich in, zodat hij verlangt en tracht het gelijkvormig te worden; Maar de onwedergeborene vindt rust in de beschouwing van het Woord, en blijft tevreden, al wordt hij het niet gelijkvormig.

Zo hebben wij u enkele van de liefelijke gezichten aangewezen, die in de weg van de Wijsheid worden gevonden; wij hebben u enige van de liefelijke bevindingen voorgesteld, die de kinderen der Wijsheid op hun weg ontmoeten; wij hebben gesproken over sommige van de liefelijke indrukken, welke zij ontvangen, die bekend zijn met de wegen van de Wijsheid; en wij hebben de liefelijke overbuiging en neiging van de ziel tot geestelijke dingen en geestelijke vermakingen overwogen.
Wij zouden dit gebruik van beproeving, om te weten of wij in de weg van de Wijsheid wandelen en bekend zijn met Zijn liefelijkheden, nog verder kunnen uitbreiden en er de grond en oorzaak van kunnen onderzoeken, namelijk, de werkende en de middellijke oorzaak, de Geest en het Woord van God. Wij zouden dit kunnen doen door een nadere beschouwing van het Voorwerp, namelijk, Christus in Zijn persoon, Zijn koop, Zijn verbond en Zijn instellingen; van de eigenschappen, namelijk, een onuitsprekelijke en zeer heerlijke vreugde; van de uitwerkingen, zoals verblijdende, verheffende, versterkende, heiligende en ondersteunende liefelijkheden die er in worden gevonden, maar de overweging daarvan zou ons in een te uitgebreid veld van stof voeren. Aangezien wij kortheid wensen te betrachten, zullen wij het voor het tegenwoordige hierbij laten en ons niet verder uitbreiden.

De wegen van de Wijsheid, liefelijkheid, en haar paden vrede (5e preek)

Spreuken 3:17. ***Haar wegen zijn wegen der lieflijkheid, en al haar paden vrede.***

Het is in het geheel niet te verwonderen, dat de weg van de godsdienst en de heiligheid, liefelijkheid en vrede is, wanneer men in aanmerking neemt, dat Christus Zelf de Weg is, en dat al wat in en met Hem is, aan de ware gelovige, onbegrijpelijk genot verschaft. Wat een voldoening de begenadigde ziel vindt, in de gemeenschap met een verzoend God in Christus, weten alleen zij, die gemeenschap hebben met de Vader en de Zoon, door de Geest. Hoewel niets zekerder is, dan dat de wegen van de Wijsheid niet alleen liefelijk, maar liefelijkheid zijn, en dat elk afzonderlijk pad van die weg vrede is, nochtans is er bijna niets zozeer een paradox voor het vleselijk bedenken. Dit is echter niet te verwonderen, daar de mens een vreemdeling is van het leven en de kracht van de godsdienst, en van het wezenlijk genot en de voldoening, die ontstaan uit de beschouwing van God en Zijn voortreffelijkheden, en uit de verheffing van het licht Zijns aanschijns over de ziel. Het getuigenis van de Geest Gods in de Schrift, zoals de bevinding der heiligen dat het getuigenis bevestigt, stelt het echter buiten alle twijfel, dat de wegen der Wijsheid liefelijkheid zijn, en al haar paden vrede.
Van deze leer gebruik gemaakt hebbende tot onderrichting en onderzoek, zullen wij nu tot een ander gebruik overgaan.

Het derde gebruik zal zijn tot vermaning van tweeërlei personen.
(1) Van de goddelozen, die geen genoegen kunnen vinden in de weg der Wijsheid.
(2) Van de vromen, in het bijzonder van zulken die bezwaard en bedroefd zijn; dat zij meer moesten trachten te tonen, dat de weg die zij bewandelen, liefelijk is.

1e Wij zullen onze vermaning richten tot de goddelozen, die nooit enig vermaak vonden in de weg van de Wijsheid, noch ooit andere vermaken konden genieten, dan die zinnelijk en dierlijk zijn. O vrienden! Laat u vermanen de weg der Wijsheid te komen beproeven en haar liefelijkheid te proeven. Om u hiertoe op te wekken zullen wij eerst enige beweegredenen voorstellen en dan enige besturingen geven.
(1) Wij zullen u de volgende vier beweeggronden voorstellen, welke wij u aanraden ernstig te overwegen.

1. Overweegt hoe snood het hart is, dat meer vermaak heeft in de zonde, dan in God en in heiligheid, dat het schepsel vermakelijk en God onaangenaam vindt. Wat een schande is dit voor uw verstand en uw wil! Wat is het een schande, dat het verstand de duisternis liever heeft dan het licht, en dat de wil, de dood verkiest boven het leven! Is het geen schande voor beide, dat zij de slechtste dingen liefelijker achten dan de beste? Als u niet meer verstand had dan dat u meer ingenomen was met drek dan met spijs, met naaktheid dan met kleding, men zou u niet wijs genoeg achten aan uw eigen beschikking en aan uzelf te worden overgelaten. Toch is de dwaasheid die u openbaart onuitsprekelijk veel groter, wanneer u meer lust hebt, in u met zwijnendraf te voeden dan met hemels manna; wanneer u liever uw schandelijke naaktheid aan de wereld vertoont, dan dat u bekleed wilt zijn met een hemelse mantel, met een mantel van

volmaakte gerechtigheid tot uw rechtvaardigmaking, en met een kleed van genade en heiligmaking. O zondaar! U hebt een God van oneindige goedheid om zich in te verlustigen en u hebt vrijheid tot Hem te komen. U hebt, evenzeer als anderen, vrijheid Hem lief te hebben, te bewonderen, te aanbidden, op Hem te betrouwen en uw harten in het verborgen voor Hem open te leggen, en toch hebt u geen lust in Hem, noch begeerte aan Hem te denken of over Hem te spreken. U komt tot de openbare inzettingen, maar u schept er geen behagen in, omdat u vreemdelingen bent van hun innerlijke en geestelijke delen; u ziet op de begaafdheid en de gaven van de leraar, op zijn voorstelling en voordracht van de leer, maar u bent nooit ingenomen met de geestelijke stof die hij heeft behandeld, en toch hebt u misschien lust genoeg in drinken, en feesthouden, en ijdel geklap; die dingen bent u zelden moe. Maar elke geestelijke inspanning is voor u een vermoeidheid. Het is één van de dingen die uw bekering in de weg staan, dat u vreest, dat de godsdienst u van uw pret zal beroven en veroorzaken, dat u het overige van uw dagen in bezwaardheid zult doorbrengen. Helaas! Wat openbaart zich hier een blindheid en boosheid!

2. Overweegt hoe ondankbaar uw hart is, dat, waar God zulke voorrechten en verlustigingen heeft daargesteld, en Christus verworven heeft dat zondaren erdoor zouden bekoord worden, u nochtans zou zeggen, dat u ze in ‘t geheel niet als verlustigingen wilt aanmerken. Indien uw kind, of een bedelaar, de beste dingen die u hem kunt geven zou afwijzen en wegwerpen, zeggende: "Er is niets liefelijks in;" zou u dat niet als monsterachtige ondankbaarheid beschouwen? Waarom handelt u dan zo met Christus en Zijn liefelijke zegeningen, zeggende: "Ziet, wat een vermoeidheid!" (Mal. 1:13). Maar indien u het lezen, bidden, horen, en andere godsdienstige oefeningen nog moe bent, ziet toe, dat u God niet tergt, u in een plaats te werpen, waar u meer reden zult hebben moe te zijn. Zult u het helse vuur, en de smartelijke terugblikken op uw dwaasheid, en het ontzaglijk besef van de nimmer eindigende toorn van God niet moe zijn, welke uw deel zullen zijn, omdat u de liefelijkste diensten moe bent en de grootste goedertierenheden welke Hij kan aanbieden, hebt verworpen, alsof het lastige, waardeloze dingen waren? Indien God niet waardig is, dat men Hem liefheeft en zich in Hem verlustigt boven alle andere dingen, dan voorzeker is Hij niet God. Indien de hemel en de heiligheid niet liefelijker zijn dan alle genoegens van de aarde en van de zonde, dan behoren zij niet zulke heerlijke namen te hebben. Men mag de zonde en de aarde de hemel noemen, maar wee hun, die geen betere hebben.

3. Overweegt en wees ervan verzekerd, als Gods heiligheid en Zijn weg, u niet liefelijk zijn, dat Hij geen lust in u heeft, omdat u meer lust hebt in vuile, verwelkende beuzelingen dan in God en Christus. Hij kan geen lust hebben in uw persoon, noch in uw gebeden. "Het offer des goddelozen is den Heere een gruwel" (Spreuken 5:5, 6). Hoe rechtvaardig zullen zij allen verdoemd worden, die de waarheid niet geloofd hebben, maar een welbehagen hebben gehad in de ongerechtigheid. Indien u voortgaat feitelijk te zeggen, dat u geen lust in Hem hebt; hoe vreselijk zal dat zijn, wanneer u Hem zult horen zeggen, dat Hij geen lust in u heeft. Heeft Christus heiligheid en eeuwige liefelijkheden gekocht tot de prijs van Zijn bloed, en meent u, dat vleselijke, zinnelijke vermaken beter zijn dan die? O vrienden, wat dunkt u, heeft Christus Zich vergist, of vergist u zich, in het bepalen van haar waarde?

4. Overweegt, dat, indien God en de wegen der Wijsheid u niet liefelijk toeschijnen, dat dan ook de hemel zelf u niet liefelijk kan voorkomen, wanneer u waarlijk aanmerkt wat de hemel is. De hemelse gelukzaligheid bestaat in de volmaaktheid van die heiligheid, dat zien, die liefde, blijdschap en genieting van God, welke u zozeer haat, en waarin u geen behagen kunt hebben. Indien het weinigje heiligheid, dat zich hier op aarde in de onvolmaakte heiligen vertoont, u zo onaangenaam is, welk genot zou u dan kunnen hebben in die volmaakte heiligheid, welke boven wordt gevonden? Indien de gedachten aan, en het vermelden van God, en het zingen van Zijn lof u onaangenaam zijn, dingen waarin u geen lust hebt, wat zou u dan in de hemel doen, waar dit in volmaaktheid uw eeuwig werk zou zijn? U hebt waarlijk geen recht begrip van de hemel, indien u hoopt daar te kunnen zijn, zonder dat u hier lust hebt in hemelse dingen. Welke soort van hemel verwacht u toch? Kunt u God smeken u in de heerlijkheid te brengen, wanneer u de heerlijkheid een ellende, genade een last en de godsdienst een vermoeidheid acht? Indien u meent, dat er een hemel is van zulke zinnelijke vermaken als u begeert, of indien u de hemel alleen verkiest, als een plaats van meer draaglijke ellende dan de hel, dan zult u binnenkort ervaren, dat u in al uw verwachtingen bedrogen en in uw hoop ellendig teleurgesteld bent.

(2) Opdat u niet alleen zou komen, om de liefelijkheden van de weg der Wijsheid te beproeven, maar dat u die ook zou proeven, zullen wij de volgende besturingen geven: 1. Wilt u de liefelijkheden van de weg van de Wijsheid en de vrede van die weg proeven, komt dan en ziet; komt en speurt de liefelijkheid na van de weg der Wijsheid. Blijft niet op een afstand staan kijken, waar u niets ziet dan de buitenzijde; oordeelt niet naar horen zeggen, waaraan geen reuk of smaak is: "Smaakt en ziet, dat de Heere goed is" (Psalm 34:9). De zoetheid van de honig of van spijs wordt niet behoorlijk gekend door er naar te zien, maar door ze te proeven. Komt naderbij en beproeft wat het is in het geloof en de hoop van het eeuwige leven, en in de liefde en gunst van God door Jezus Christus te leven. De dop is niet zoet, maar dient alleen om de pit te verbergen, die het zoetste deel is; en waarlijk de kern van de godsdienst is bedekt met een schaal die zo hard is, dat vlees en bloed haar niet kunnen breken. Een harde rede, en moeilijke voorzienigheden over de kerk en particuliere gelovigen zijn zulke harde schalen, dat velen die nooit kunnen klein krijgen en daarom nooit de zoetheid ervan proeven.

2. Werpt uw vooroordelen en uw verkeerde bevattingen weg, welke u bedrogen, en uw gemoed tegen de wegen van de Wijsheid hebben opgezet. Dit zou natuurlijk op het voorgaande volgen, want de mensen zullen nooit van hun vooroordelen tegen Christus bevrijd worden, voordat zij komen en zien. Nathanaël zei: "Kan uit Nazareth iets goeds zijn? (Joh. 1:47) Filippus zeide tot hem: Kom en zie." Hij gaf daarmee te kennen, dat een gezicht van Christus zou uitwerken, dat de vooroordelen zouden worden weggenomen. Kan er enig genot zijn in de wegen der Wijsheid, in een godsdienstig leven? Ja, indien u wilt komen en zien, zult u uw vooroordelen spoedig wegwerpen. Deze twee dingen zijn nauw aan elkaar verbonden en oefenen wederkerig invloed op elkaar uit. Zij, die niet willen komen en zien, zullen hun vooroordelen niet loslaten, en die hun vooroordelen niet willen laten varen, zullen niet komen en zien. Een mens kan overreed worden zijn spijs te verafschuwen, indien u hem maar kunt doen geloven, dat zij vergiftigd is; of zijn klederen te haten, als u hem maar kunt wijsmaken, dat zij met de pest besmet zijn; zo ook, indien u toelaat, dat uw verstand

zodanig misleid wordt, dat het de beminnelijke natuur van de heiligheid en van de weg der Wijsheid over het hoofd ziet, en meent, dat het beeld Gods maar inbeelding, een hemels leven maar geveinsdheid is, en dat het maar hoogmoed is in de mensen, heiliger te zijn dan anderen. Als u gelooft wat de duivel en zijn werktuigen zeggen, dan is het geen wonder, dat u zelfs de naam van heiligheid haat; ja, dan zult u nooit God liefhebben, noch enige beminnelijkheid in Zijn dienst zien. Hoe kunt u liefelijkheid zien in het grootste goed, zolang u het aanmerkt als een kwaad.

3. Laat het u in het gebruik van de ingestelde middelen daarom te doen zijn, dat de Heere Jezus uw natuur vernieuwt, en dat Zijn Geest u een nieuw verstand geeft, om geestelijke dingen te onderscheiden, en een nieuw hart om er smaak in te vinden. Ons oude verdorven verstand en hart zullen dit nooit doen; die zijn onvatbaar voor de dingen Gods, en kunnen ze daarom niet ontvangen, noch gunstig gezind zijn. (1 Kor. 11:14, 15) "De natuurlijke mens begrijpt niet de dingen, die des Geestes Gods zijn: want zij zijn hem dwaasheid, en hij kan ze niet verstaan, omdat zij geestelijk onderscheiden worden. Maar de geestelijke mens onderscheidt wel alle dingen, maar hij zelf wordt van niemand onderscheiden." (Rom. 8:6, 7) "Want het bedenken des vleses is de dood; maar het bedenken des Geestes is het leven en vrede; daarom dat het bedenken des vleses vijandschap is tegen God: want het onderwerpt zich der wet Gods niet, want het kan ook niet." De eetlust en de smaak van elk levend schepsel komt overeen met zijn natuur. Een vis kan geen lust hebben in het droge, noch een vogel in onder water te zijn. Hetgeen uit het vlees geboren is, dat is vlees, en heeft daarom slechts lust in vleselijke dingen; en hetgeen uit de Geest geboren is, dat is geest, en vindt daarom smaak in geestelijke dingen. Zoekt daarom de nieuwe natuur deelachtig te worden.

4. Indien u de liefelijkheid van de weg der wijsheid wilt proeven, onthoudt u dan van de liefelijkheden van de weg der dwaasheid, namelijk die zondige, vleselijke vermaken waarmee u zo ingenomen bent, want zij verdwazen uw verstand, bederven uw eetlust, en maken, dat de liefelijkste dingen u walgelijk toeschijnen. Wanneer het hart met zinnelijke genoegens overladen is, maakt dit het Woord en de wegen Gods onsmakelijk. De verloren zoon (Lukas 15) dacht niet eerder over de liefelijke en volle overvloed in het huis van zijn vader, dan toen hij honger en gebrek begon te lijden en hem de draf werd onthouden. Daarom bevordert God zo dikwijls het werk van de bekering, door verdrukking. Misschien kunt u zich niet indenken hoe u er toe zou komen uw zinnelijke vermaken te verlaten. U, die nooit edeler vermaken gekend hebt, dan eten, drinken, pret maken en dergelijke, wat zult u doen, wanneer pijn en ziekte u uw eten, en drinken, en pretmaken moe zullen doen worden, en u zult zeggen: "Ik heb er geen lust in?" Deze dingen waarvan u nu zo afkerig bent die te verlaten, zullen misschien binnenkort zo'n last voor uw ziel zijn, als onverteerde spijs voor een ongestelde maag, zodat u geen rust zult hebben, voordat u ze uitgespuwd hebt. Helaas! U zult nooit weten wie uw vrienden zijn, zolang u uw bedriegers niet verlaat; noch de liefelijkheden van een heilig leven kennen, tenzij u de vergiftige vermaken van de zonde laat varen. Dan zult u ervaren, dat de wegen van de Wijsheid uw genoegens niet zullen verwoesten, maar dat zij uw vermaak en lust zullen veranderen en herstellen, en die edel, hemels, geestelijk, hecht en duurzaam maken. Zij zullen u het leven voor de dood, licht voor duisternis, goud voor schuim, en de grootste vrede en veiligheid in plaats van het grootste gevaar geven.

2e **Wij zullen een woord van vermaning spreken tot de vromen,** in het bijzonder tot zulken, die bezwaard en bedroefd zijn, die zo treurig leven alsof zij meer droefheid dan liefelijkheid in de wegen der Wijsheid vinden.
Wij vermanen hen, dat zij zich zullen beijveren door hun blijmoedige wandel als zulken die vrolijk zijn en gerechtigheid doen, te tonen, dat de weg die zij bewandelen een liefelijke weg is en dat haar paden vrede zijn. Om de vermaning aan te dringen, zullen wij enige beweegredenen aanvoeren, enige besturingen geven en enige tegenwerpingen uit de weg ruimen, die onder de behandeling kunnen worden gemaakt.

[1] Wij zullen als beweegredenen de volgende zes bijzonderheden overwegen:
1. Laat de neerslachtige gelovige overwegen, dat hij door zijn treurigheid en neerslachtigheid, God en Zijn dienst, bij de wereld schijnt te beschuldigen, alsof Hij een harde Meester en Zijn dienst een onaangename dienst was. Ik weet wel, gelovigen, dat u er zo niet over denkt; ik weet wel, dat u niet over God en Zijn dienst klaagt, en dat u niet neerslachtig daar heengaat omdat u heilig bent, maar omdat u vreest, dat u niet heilig bent. Toch kunt u zodoende aan onkundige mensen, grote oorzaak geven anders te oordelen. Als u zag, dat een knecht altijd stroef en zwaarmoedig was, die vrolijk en opgeruimd placht te zijn, toen hij in een andere dienst was, zou u dan niet menen, dat hij een meester had die lastig voor hem was? Als u zag, dat een vrouw sedert haar huwelijk altijd droevig was, die tevoren veel hartelijker en opgeruimder was, zou u dan daaruit niet besluiten, dat zij een onaangenaam huwelijksleven had? Nu, zo kan uw droevigheid uw hemelse Meester, Die u dient, smaad berokkenen; en bent u niet met de Heere Jezus Christus getrouwd? Zult u aan de onwetende wereld oorzaak geven uw hemelse Man oneer aan te doen? Kunt u over uw hart verkrijgen, dat God, Die u hoogacht, oneer en ongelijk wordt aangedaan?

2. Overweegt wat een beklagenswaardige verhindering u hierdoor kunt zijn, voor de bekering en zaligheid van anderen. Uw treurig aangezicht en uw moedeloze klachten kunnen de mensen een schrik aanjagen voor de wegen van de Wijsheid alsof dat geen liefelijke maar veeleer droevige wegen waren. U behaagt de duivel en zijn instrumenten, die de mensen van Christus en zijn wegen trachten af te houden door hun te doen geloven, dat de dienaars van Christus een gezelschap van ziekelijke, neerslachtige, zwaarmoedige zielen zijn, en dat Godzaligheid de weg is, om de mensen gek te maken. Dit is dan ook inderdaad één van die wegen waarvan de Profeet Jesaja zegt: (Hoofdstuk 59:15) "de waarheid ontbreekt er, en wie van het boze afwijkt, stelt zich tot een roof", of, zoals in de kanttekening staat: "maakt dat hij voor onwijs gehouden wordt." Satan en de goddelozen maken de mensen wijs, dat zij, als zij hun hart op de hemel willen zetten, nooit meer een aangenaam leven op aarde moeten verwachten. Wilt u dan meewerken om deze laster van de duivel en zijn instrumenten te bevestigen? Kunt u vrede hebben, met zo'n struikelblok in de weg van uw ellendige kennissen te leggen, om hun zaligheid te verhinderen? Misschien hebt u die vroeger verhinderd door uw zondige vrolijkheid en zult u het nu doen door uw zondige bedruktheid? Als u een hemels, blij leven kon leven, zodat de heerlijkheid van uw hoop zich vertoonde in uw gelaat, gedrag en omgang, hoe aantrekkelijk zou dat zijn voor de onwetenden, die krachtens hun natuurlijke vijandschap de voortreffelijkheid

van de godsdienst niet kunnen zien, maar er slechts een oordeel van vormen uit het gedrag van de personen die hem belijden. Dat zullen voorzeker de beste en gelukkigste personen zijn, die de grootste vertroostingen hebben en de zwaarste onrust van het gemoed overwinnen. O, als het genoegen en de uitnemendheid van de godsdienst meer uitblonk in het leven van de Christenen, de wereld zou gedwongen worden te bewonderen wat zij zo ontzaglijk haten, en sommigen zouden nieuwsgierig worden, om te weten wat het toch is, dat ons zo vervrolijkt, en wensen deelgenoten gemaakt te worden van onze blijdschap! O vrienden! Zullen zij roemen, die niets hebben dan een ijdele, voorbijgaande wereld om hen te troosten, en zult u niet roemen in de Heere? Zullen zij zich beroemen op hun vergankelijke rijkdommen, en zult u zich niet beroemen op de onnaspeurlijke rijkdommen van Christus? (Psalm 34:2, 3, 4) "Ik zal den HEERE loven te aller tijd; Zijn lof zal geduriglijk in mijn mond zijn. Mijn ziel zal zich beroemen in den HEERE; de zachtmoedigen zullen het horen en verblijd zijn. Maakt den HEERE met mij groot, en laat ons Zijn Naam samen verhogen." (Psalm 44:9) "In God roemen wij de gehele dag, en Uw Naam zullen wij loven in eeuwigheid." Het zou kunnen zijn, dat arme vergankelijke zondaren, dit horende zichzelf gingen beklagen en bij zichzelf gingen denken: "Het is waarlijk niet voor niets, dat deze mensen zich verblijden, en zo'n aangenaam, troostelijk leven hebben, en er zo verheugd uitzien, zelfs bij het verlies van al die dingen waarin al onze verkwikking gelegen is." Daarom, o gelovige! Als u de Heere niet wilt onteren, en uw naaste de moed niet wilt benemen zijn weg te bewandelen, tracht, door genade, tot dit blijmoedig leven en dit roemen in de Heere te komen.

Tegenwerping. *"Ik vrees, als ik zou trachten zo te leven, om anderen daardoor te bemoedigen, dat dit, zolang ik niet in staat ben mij inwendig te verblijden en geen voldoende reden van verheuging in mijzelf kan vinden, mij tot een huichelachtige schijnvertoning van blijdschap en moed zou brengen."*
Antwoord. Elke gelovige in Christus heeft voldoende reden tot onuitsprekelijke vreugde, buiten zichzelf, in de volmaaktheden Gods, de volheid en gerechtigheid van Christus en de beloften van het verbond, welke als onwankelbare fondamenten staan tot zijn gelovige verzekering, zelfs wanneer hij die goede kenmerken en tekenen, die soms de grondslag van zijn duidelijke verzekering zijn, niet in zich kan vinden. U moet weten, dat u uw vertroosting niet behoort op te schorten en uw blijdschap en vreugde niet behoeft na te laten, zolang u die volle, duidelijke verzekering niet hebt, die u zo graag zou willen hebben, Ja, ik verzeker u, dat het zwakste geloof en de kleinste hoop, recht geven op een troostelijker leven, dan u kunt leven. Dat is geen huichelarij, maar plicht, dat u naar buiten in daden vertoont, wat u bevolen is in betrekking tot heilige moed en vertrouwen, ook al kunt u niet komen tot die mate van inwendige vertroosting, welke u begeert.
Ik herinner mij, dat ik eens een stervende heilige, hierop doelende, tot sommigen die daar aanwezig waren, hoorde zeggen: "Ik had dikwijls een sterke begeerte meer over Christus en de godsdienst te spreken en u die aan te prijzen, dan ik gedaan heb, maar wat mij de moed en de vrijmoedigheid benam was de vrees, dat het van achteren zou blijken, dat ik zelf maar een huichelaar was; dit was een verzoeking voor mij." Misschien zijn er sommigen van het volk des Heeren, die onder verzoekingen van dit soort verkeren. Het zij ver van mij, mijn vrienden, dat ik iemand zou willen overhalen om te liegen en te huichelen, gelijk sommigen misschien doen, die vrijmoedig over de godsdienst kunnen spreken, alleen om zich bij anderen aan te bevelen en een naam te

maken, dat zij beter met de godsdienst bekend zijn, dan inderdaad het geval is;
Maar ik spreek tot matige, ernstige en geoefende zielen. U liegt niet, ook beweert u niet, dat u een blijdschap hebt, die u niet hebt, wanneer u slechts, zo goed als het u mogelijk is, dat weinigje tracht uit te drukken, dat u hebt. Waarlijk, een weinigje vrede en vermaak, een klein weinigje van deze blijdschap en dit genoegen is van zo'n hoge en hemelse natuur, gegrond op de kleinste hoop van het eeuwig leven in Christus, dat het u in staat zal stellen, in het uitdrukken daarvan, de grootste verlustigingen van de goddelozen te overtreffen. In gemoede te trachten het uitwendig deel te verrichten is zowel een geboden plicht, als een middel om de inwendige blijdschap van de ziel te bevorderen, evenals uitwendige ongemakken van het lichaam kunnen medewerken tot inwendige versterking van het gemoed, en de verrichting van uitwendige plichten het middel kunnen zijn tot een inwendige gestalte. Het is geen huichelarij, de uitwendige middelen te beproeven, al gevoelt u een gemis van de inwendige gestalte en bemoediging. Indien u uw toorn niet kunt inhouden zoals u wel zou willen, is het geen geveinsdheid, maar uw plicht die te verbergen en zijn zondige werkingen tegen te staan; ja, in zo te handelen zal uw toorn des te spoediger worden onderdrukt. Zo is het geen huichelarij, maar uw plicht, wanneer u uw ongeregelde trek in spijs en drank niet kunt inhouden, uw handen te bedwingen en uw mond te sluiten, en u te onthouden van die dingen waarin u zo'n trek hebt; zo te handelen kan die trek zelf wegnemen. Indien de dronkaard wilde aflaten van zijn drinken en de vraat van zijn zondige spelen, dan zou misschien het vuur van zijn zinnelijkheid uitgaan uit gebrek aan brandstof, gelijk het met andere lusten van het vlees zou gaan, wanneer de mensen geen gelegenheid hadden ze te voldoen. (Rom. 13:14) "Maar doet aan de Heere Jezus Christus en verzorgt het vlees niet tot begeerlijkheden." Zo ook, wanneer u uw inwendige twijfelingen en smarten niet naar wens kunt te boven komen, laten zij u daarom niet verschrikken, noch zo bedrukt voor het oog van de wereld uw weg doen gaan, dat God daardoor onteerd en uw heilige belijdenis veracht zou worden. U zult ervaren, dat uw pogen om een heilige opgeruimdheid van gelaat, uitdrukking en gedrag te vertonen, ook wanneer u de inwendige vertroosting, die u wel zou wensen te hebben, mist, kan medewerken om uw buitensporige onrust te overwinnen en de blijdschap die u begeert zeer te bevorderen.
Maar opdat u reden mag zien voor de vrolijke wandel waarover wij hebben gesproken, vermaan ik u, bij wijze van beweegreden:

3. Overweegt, dat indien u maar een sprankeltje zaligmakende genade hebt, het niet mogelijk is het geluk van uw staat, en de reden die u hebt om in blijdschap te leven, te bevatten of uit te drukken. Als u in het geheel geen genade hebt, dan spreek ik tot u niet, maar als u ze hebt en toch vreest, dat u ze mist, daar het nauwelijks mogelijk is genade te missen en toch zeer bedrukt te zijn en te klagen, dat u ze mist, dan bezit u, indien u ze in de geringste mate hebt, daarin een onuitsprekelijke schat van verlustiging. Ik heb reeds eerder, kenmerken aangewezen en indien u waarlijk op de weg der Wijsheid uw voeten hebt gezet, dan is God de Uwe, Christus is de Uwe, de Geest is de Uwe, de belofte is voor u, de hemel is van u krachtens recht en zal van u zijn krachtens bezit. Zullen zij in droefheid leven en vertroosting weigeren, die over een paar dagen in blijdschap zullen verslonden zijn? Als u hiervan zeker was, en dat u eeuwig met de Heere zult zijn nadat u nog een paar dagen geleefd hebt, zou niet uw geweten u beschuldigen wegens uw kleinmoedigheid, en getuigen dat uw gemis van blijdschap een bewijs is van gebrek aan dankbaarheid voor zo'n goedertierenheid?

Tegenwerping. *"Ja, ik zou mij kunnen verblijden, indien ik van dit alles zeker was; Maar daar ik eerder denk, dat ik er geen deel aan zal hebben, kan ik er maar weinig door vertroost worden."*
Antwoord.

(1) Vanwaar hebt u zulke vrezen? Hebt u niet in uw ziel die liefde tot God en Christus, die haat tegen, en dat moe zijn van de zonde, die begeerte naar gemeenschap met God in Christus, die hoogachting voor het Evangelie en voor het onderzoekend Woord van God, die liefde tot de heiligen, tot Gods kinderen, die blijken zijn van genade, en dingen die met de zaligheid gevoegd zijn? En zult u niettegenstaande dit nog in twijfel trekken, of u die kenmerken hebt en of het koninkrijk van u zal zijn; het zijn uw zwakheid en onbedachtzaamheid, die uw droefheid veroorzaken.
(2) Bent u niet zeker, dat Christus en Zijn weldaden de uwe zijn? Wel man, vrouw, ik ben er zeker van, dat zij de uwe zijn in de aanbieding en in de algemene belofte. Indien zij de uwe niet zijn op een bijzondere, zaligmakende wijze, dan is het niets dan uw voortdurende weigering welke u er van berooft. Indien u Christus en Zijn aangeboden weldaden niet wilt hebben, waarom veinst u dan zo met uw klagen, dat u ze niet hebt? Als u toch gewillig bent, dan zijn zij de uwe.

Tegenwerping. *"Hoe kunnen wij getroost leven, beide, onder zoveel zonde, en zoveel lijden? Misschien kent u onze omstandigheden niet, anders zou u ons niet aanmanen tot blijdschap en vrolijkheid."*
Antwoord. Als u naar die maatstaf oordeelt zult u zich nooit verblijden voordat u in de hemel komt, want voor die tijd, zult u nooit vrij van zonde en lijden zijn. Het schijnt wel, dat u meent, dat niemand anders zich mag verblijden en zo zou u alle troost uit de wereld bannen, want niemand is zonder zonde en lijden. Zijn uw zonden groot, gelovigen? Wel, wees er dan bedroefd over naar God, maar laat dat uw dankbaarheid en blijdschap niet verhinderen, want de vergeving van zonde en de beloften van begonnen verlossing hier en van volkomen verlossing hiernamaals zijn van u. Zijn uw verdrukkingen groot? Wel, wees er nederig onder, maar verblijdt u, dat zij vaderlijke kastijdingen zijn, die uit Zijn liefde voortvloeien en tot uw hoger goed medewerken, en dat u door de Heere gekastijd wordt, opdat u met de wereld niet zou veroordeeld worden. Zegt mij, is er meer kwaad in uw zwakheden en lijden, dan er goedheid in God, liefelijkheid in Christus, gelukzaligheid in de hemel, en volheid in het verbond is? Als u dat niet durft zeggen, dan hebt u voorzeker meer grond om u te verblijden, dan om treurig te zijn. Ja, God geeft Zijn kinderen geen stof tot treuren, die niet met blijdschap vermengd is, of daartoe de weg baant: "Zalig zijn die treuren; want zij zullen vertroost worden " (Matth. 5:4). Evangelievernedering gaat gepaard met, en wordt gevolgd door een weldadige, hartvertederende vertroosting.

4. Overweegt, dat bevordering van vrede en blijdschap het voorname einddoel van het eeuwig Evangelie is. Gelijk God geen lust heeft in de dood van de goddelozen, maar daarin, dat zij zich bekeren en leven, zo ook heeft Hij zeker geen lust in de neerslachtigheid van Zijn kinderen, maar daarin, dat zij in liefde en in vrolijke gehoorzaamheid voor Zijn aangezicht wandelen. Het is het ambt van Christus, rust te geven aan hen, die vermoeid en belast zijn" (Matth. 11:28). Hij is gezalfd om de armen het Evangelie te verkondigen (Lukas 4:18). Toen Hij de wereld ging verlaten

was Zijn legaat, dat Hij Zijn discipelen naliet, vrede en troost: (Joh. 14:1,18,27) "Uw hart worde niet ontroerd; gijlieden gelooft in God, gelooft ook in Mij. Ik zal u geen wezen laten; Ik kom weder tot u. Vrede laat Ik u, Mijn vrede geef Ik u; niet gelijkerwijs de wereld hem geeft, geef Ik hem u. Uw hart worde niet ontroerd en zijt niet versaagd." Hij voorzegt aan hen hun lijden; maar Hij belooft hun, dat hun droefheid tot blijdschap zou worden; dat zij in Hem vrede zouden hebben. wanneer zij in de wereld verdrukking zouden hebben (Joh. 16:20, 33). Toen Hij na Zijn opstanding aan hen verscheen, was Zijn groetenis aan Zijn vrienden: "Vrede zij ulieden" (Joh. 20:19, 21, 26). En het overvloedig zijn en het vermeerderen van deze heilige vrede is de wens en de groetenis van Paulus, aan de Kerk, in al zijn zendbrieven. Het Evangelie zelf is de boodschap des vredes; het werk van de bediening, is de prediking van vrede en verzoening met God. De boodschap van de engelen, toen zij de geboorte en vleeswording van de Vredevorst aankondigden was: "vrede op aarde, in de mensen een welbehagen." God maant Zijn volk aan, zich te alle tijd te verblijden, en het is het merkteken waarmee de gelovigen worden beschreven, dat zij, gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, vrede met God hebben, zich verblijden in de hoop der heerlijkheid Gods, en roemen in de verdrukking (Rom. 5:1, 2). Menigten van Schriftuurplaatsen, die hetzelfde bevestigen, kunnen dienen om de vromen met schaamte te doen zien op hun gedrag onder hun voorkomende moeilijkheden en bezwaren; evenals men een schreiend kind in een spiegel doet zien hoe misvormd zijn aangezicht is. Indien u daardoor uw ziel verwondt en uzelf smart aandoet, blijft dan niet staan in die verwonde staat, maar wendt u, evenals David, tot uw Heelmeester en bidt Hem, u de vreugde Zijns heils weer te geven en u vreugde en blijdschap te doen horen, opdat uw beenderen zich verheugen en uw verbroken hart zich mag verblijden (Psalm 51:10, 14). Waarom zou u uw gemis blijven zitten beklagen, terwijl de Fontein, Die alles bevat, voor u openstaat om er heen te gaan? Of waarom zou u over uw wonden zitten te klagen zonder tot de Heelmeester te gaan, Die u Zijn hulp om niet aanbiedt? En wat zou het, al genezen zij niet zo gauw? Wonden kunnen in een uur worden toegebracht, maar zij worden gewoonlijk niet in een uur genezen. Wacht Zijn tijd af en gebruikt de middelen; vertrouwt bemoedigd op Hem en u zult ervaren, dat de genezing gunstig voortgaat, hoewel zij voor de dood niet volkomen zal uitgewerkt zijn.

5. Overweegt, dat, evenals liefelijkheid en vrede het leven van de hemel zijn, het zo ook het heiligst en zaligst leven moet zijn, dat het leven van de hemel het dichtst nabij komt. Naar de hemel te gaan is in te gaan in de vreugde van onze Heere. Aangezien de meest blijde Christenen de zaligste zijn, zo zijn die ook de heiligste. Blijdschap is een deel van onze heiligheid en van onze godsdienst: (Rom. 14:17) "Het koninkrijk Gods is rechtvaardigheid, en vrede, en blijdschap door de Heilige Geest." Daarom onthouden wij God zonder deze heilige verlustiging, een voornaam deel van Zijn dienst, namelijk het dankoffer. Hoe ongeschikt is een twijfelende, kwijnende, neerslachtige ziel tot het groot en verheven werk van lof en dank, dat onze dagelijkse offerande behoorde te zijn! Wij snoeren zodoende onze monden, wanneer wij de lof des Heeren moesten vertellen en uitgalmen. Wat een schande is het, dat de dienstknechten van de duivel zo opgewekt en de dienaars van God zo neerslachtig zijn! Zult u zo kwijnend naar de hemel gaan, terwijl zij dansend naar de hel gaan? O gelovige, u kon zo vrolijk leven voor uw bekering, toen u de zonde diende, en zult u, nu u Christus dient, zo mismoedig leven alsof u een slechte ruil had gedaan, of ten

minste aanleiding geven, dat de mensen dit denken? Ik weet, dat u voor de hele wereld niet zou willen, dat u nog in die staat was, waarin u was voor uw bekering en het geloof in Christus Jezus; waarom zou u dan leven alsof u nu ellendiger bent dan u tevoren was?

6. Overweegt, dat het bijzondere werk van de Heilige Geest, de Derde Persoon van de heerlijke Drie-eenheid, is, te troosten, zowel als te heiligen. Als u niet graag het heiligend werk van de Geest zou tegenstaan, waarom zou u dan niet even afkerig zijn van het tegenstaan van Zijn vertroostend werk? Het is toch dezelfde Geest Die u in beide weerstaat, en wanneer u Zijn vertroostend werk weerstaat, verzet u zich ook tegen Zijn heiligend en versterkend werk, dat u bekwaam en krachtig zou maken zowel om Hem te dienen als voor Hem te lijden. De blijdschap des Heeren toch zou uw sterkte zijn.

[2] Wij zullen tot besturing, om dit genot en deze blijdschap te verkrijgen de volgende raadgevingen voorstellen:
1. Tracht een meer volkomen en vaste kennis te verkrijgen van God en Zijn eigenschappen en verbondsbetrekking tot u, in Christus Jezus. Indien oneindige volmaaktheden u geen stof van vermaak zijn, is het omdat u ze niet kent. Indien het u toeschijnt, dat de zon niet licht is, vloeit dit daaruit voort, dat u het gezicht mist, of dat u niet naar het licht ziet. Indien u geen smaak kunt vinden in het beste voedsel of in de aangenaamste spijs, dan vindt dit zijn oorzaak hierin, dat uw trek van streek is, of dat u het niet proeft. Indien uw meest gepaste en toegenegen vriend u niet beminnelijk is, is dit omdat u zijn gepastheid en liefde niet kent. Zo ook, indien de oneindige en eeuwige God, Die alle oneindige en eeuwige volmaaktheden bezit, u geen genot kan verschaffen, is dit omdat u Hem niet kent. Bestudeert dan Zijn oneindige volmaaktheden en wees veel werkzaam in het eenzaam gebed en in overpeinzing, wetende, dat het de liefde zelf is waarmee u te doen hebt, want "God is liefde"; het is dus de Fontein van al wat liefelijk is, tot Welke u nadert. Het is een koud hart, dat door het vuur niet kan worden verwarmd; het is waarlijk een dood hart, dat door het leven niet kan worden levend gemaakt. Staat ook naar een volkomen en vaste kennis van Zijn verbondsbetrekking tot u, als uw God, uw Vader, uw Vriend in Christus. Als u Hem liefhebben, of zich in Hem verlustigen wilt, denkt dan niet van Hem dat Hij wreed is, of een vijand. Liefde en verlustiging worden nooit uitgehaald door blote geboden en bedreigingen, maar, als door een zeilsteen, magnetisch in beweging gebracht door aantrekkende goedheid. Indien God niet allerbeminnelijkst, allerliefelijkst en liefhebbend was, zou nooit het zeggen: "heb Mij lief, of Ik zal u verdoemen", enig mens Hem doen liefhebben, maar hem eerder in vrees en haat van Hem doen vlieden. Nu, Zijn liefde is geopenbaard in Zijn verbond van de belofte, dat u hebt aangegrepen in de dag waarin u geloofd hebt. Daarin heeft Hij Zich verbonden uw Vader, uw Zaligmaker en uw Heiligmaker te zijn, en dat verbond kan niet vernietigd worden. "Want bergen zullen wijken, en heuvelen wankelen; maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere, uw Ontfermer" (Jesaja 54:10). Gods voorzienigheid geeft u niet zo'n zekerheid, dat de zon zal schijnen, en dat de beken zullen stromen, en dat de aarde vruchtbaar zal zijn, als Gods verbond u geeft van alles, dat noodzakelijk is tot uw zaligheid.

Vraag. *Maar hoe zal ik zeker weten, dat ik met God in verbond ben?*
Antwoord. Uit uw toestemming. God biedt Zichzelf aan uw Vader te zijn; Zijn Christus, dat Hij uw Zaligmaker, Zijn Geest, dat Hij uw Heiligmaker mag zijn. Bent u het daarmee eens geworden, of niet? Indien de zonde u zo zoet en liefelijk is, dat u onwillig bent God tot uw Deel te hebben; als u Hem niet tot uw verzoende Vader, uw Zaligmaker en uw Heiligmaker wilt hebben; waarom veinst u dan zo, met over uw ellende te klagen, terwijl u uw zaligheid afwijst? Maar bent u tot een hartelijke toestemming gebracht, dan bent u waarlijk en geestelijk in het verbond en de weldaden zijn van u, en daarom moesten de blijdschap, het genot en de vertroosting daarvan ook de uwe zijn.

2. Indien u de liefelijkheid van de wegen der Wijsheid wilt ervaren, laat dan het werelds genot varen. Laat uw hart niet overstelpt zijn met wereldse zorgen, of droefheid, of onrust. U kunt zich niet in God verlustigen, wanneer u zich van Hem afkeert om het in het schepsel te zoeken. Als u minder uw genot zocht in vrienden, en gezondheid, en rijkdom, en voorspoed in de wereld, dan zou u meer in God hebben. Het vlees is geneigd de mensen te verdwazen, in zinnelijke bevattingen te geven van de natuur van de zaligheid. Eerst beeldt u zich in, dat het een uitnemend iets is rijk en beroemd te zijn, en over anderen te heersen, en overvloed te hebben van alles wat geriefelijk is voor het vlees; en omdat God aan al die vleselijk inbeeldingen niet voldoet gaat u menen, dat Hij u verwaarloost, of hard met u handelt. Alsof elke persoon in een stad moest murmureren omdat hij geen burgemeester, of overheidspersoon, of rechter is, terwijl men, als men slechts verstand genoeg had om het te bezien, zou weten, dat men bewaard wordt van een dubbel bezwaar en van een last waaronder men misschien zou bezwijken. Maar wanneer het vlees de mensen verdwaast, zodat zij deze wereldse dingen overschatten, zien zij altijd uit naar bedrieglijke genoegens, of zij zijn moeilijk, omdat hun vleselijke begeerten dwarsgezeten worden, zodat zij hoe langer hoe minder ophebben met de ware en duurzame verlustigingen en er geen rechte trek meer in hebben.

3. Wacht u, dat u zichzelf niet in enige zonde toegeeft, en blijft wakende tegen verzoeking, want de zonde zal droefheid en smart voortbrengen in plaats van blijdschap en genoegen. De zonde is de oorzaak van lijden. Wanneer zij u blijdschap belooft, bereidt zij u slechts droefheid; wanneer zij u overhaalt tot vermetelheid, voert zij u tot wanhoop; wanneer zij u veiligheid belooft, geeft zij u onrust; en wanneer zij u geheimhouding belooft, leidt zij u tot schande. Weest er zeker van, dat u op de een of andere wijze uw zonde zult gewaarworden, als zij u vinden zal (Num. 32:23). Daarom, indien u gezondigd hebt, stelt niet uit door geloof en bekering tot Christus te vlieden. Indien u dus de doorn kunt uitrukken, die u kwelt, zal de weg der Wijsheid u liefelijker zijn. Als u het vermaak van de godsdienst niet wilt verbeuren, verlaat dan het huis, verlaat het gezelschap tot schande, en de gelegenheden die u in de zonde verstrikken. Wanneer u dit niet doet, zullen uw beste besluiten en voorzorgen zo zwak blijken te zijn, dat het vlees u zal verlokken en u van uw geluk en genot zal beroven.

4. Voegt u bij vrolijk gezelschap; niet vleselijk, maar heilig; niet zulken die hun tijd verspillen met onprofijtelijk, onbetekenend, ijdel gesnap; die zich meer bezighouden met kwaad van hun naaste, dan met goed van Christus te spreken; die zelden iets anders doen dan hun eigen goed uitbazuinen, of wanneer zij soms iets goeds van een

ander zeggen, daarmede slechts op het oog hebben van anderen kwaad te spreken. Wacht u voor het gezelschap van zulken, die slechts vleselijk, ijdel en werelds in de omgang zijn, maar zoekt het gezelschap van hen, die het best bekend zijn met de liefelijkheid van de godsdienst, en van welken de opgeruimde gesprekken hun kennis van de liefde Gods en de genade van Christus openbaren. Er gaat een verrukkelijke kracht uit van de omgang met blijde Christenen en dankbare hemelsgezinde gelovigen. IJzer scherpt men met ijzer; alzo scherpt een man het aangezicht zijns naasten (Spreuken 27:17).

5. Laat uw gebeden gepaard gaan met dankzegging. Wanneer u tot God spreekt, onderzoekt dan niet alleen nauwkeurig uw behoeften, om die in het gebed voor te stellen, maar ook de goedertierenheden welke u ontvangt, om daarvoor te danken; laat een dankbare erkenning daarvan niet vergeten worden. Ik raad bezwaarde en vreesachtige zielen aan zoveel van hun tijd en woorden te besteden aan het erkennen van het goed, dat zij ontvangen, als aan het belijden van hun zonden, en in het danken van God voor hetgeen zij hebben, als in het bidden tot Hem om wat zij missen. Dan zult u ervaren, dat opgewektheid van hart wordt bevorderd door uitdrukkingen van dankbaarheid. Ik geef u dezelfde raad ten opzichte van uw gedachten, namelijk, dat u tracht zoveel gedachten te besteden aan de overdenking van genade en goedertierenheid, als van zonde en ellende; de goedertierenheid en liefde Gods in Christus evenzeer te overdenken, als Zijn verschrikkingen en bedreigingen. Waarom zult u alleen uw gedachten bepalen bij uw verdrukkingen en noden, terwijl u in een land woont, dat overvloeit van melk en honig? Waarom zult u steeds de gal en de alsem in uw mond houden? Dit is de weg, om zowel het voordeel van de verdrukking, als het genot van de godsdienst te verliezen. Hoedt u, dat u geen vrezen of smarten koestert, behalve de zodanige, die dienstig zijn tot bevordering van het geloof, de hoop en de liefde, en de weg bereiden tot dankbaarheid en blijdschap, want de godsdienst bestaat niet uit enige, andere soort van droefheid. Overdenkt naarstig, boven alle dingen, de liefde Gods geopenbaard in Christus, hetwelk het meest uw liefde tot Hem zal uithalen en u alle ingevingen zal doen haten, die God als onbeminnelijk en onbegeerlijk aan u willen voorstellen.

6. Indien u de rust en het genot van de gelovigen wilt kennen, zoekt dan in alle omstandigheden in de wil van God te berusten. U kunt geen rust en geen genot verwachten, zolang u alleen de vervulling van uw wil zoekt en mort over de beschikking van de wil van God. Indien u in uw wil rust, zal uw rust verstoord en onvolkomen zijn, maar indien u in Gods wil rust, dan zal een voortdurende vrede en rust uw deel zijn. U bidt dat Zijn wil geschiede, en indien u berust in wat Zijn wil doet, zult u rust en voldoening vinden, wat u ook overkomt. Onderwerpt u in elke plicht aan Zijn gebiedende wil, want de vertroostingen van de godsdienst houden gelijke trek met de oefeningen daarvan, en kunnen niet verwacht worden in een weg van luiheid. Onderwerpt u aan Zijn beschikkende wil, want zodoende zult u ervaren, dat uw kruisen in vertroostingen veranderd en uw verdrukkingen met troost vermengd zullen worden. Zoals: "Vreest niet, gij klein kuddeken! Want gelijk het uws Vaders welbehagen is ulieden "het kruis te geven", zo is het ook uws Vaders welbehagen ulieden "het koninkrijk en de kroon te geven." Waarlijk, het vooruitzicht hiervan is stof van onuitsprekelijke vreugde; "wij roemen in de hoop van de heerlijkheid Gods (Rom. 5:2). Gelijk het genot van de vleselijken bestaat in het gevoel voor wat zij

onder handen hebben, zo bestaat het genot van de gelovigen hoofdzakelijk in een besef of gezicht van wat zij in hoop hebben, of van hetgeen zij voor eeuwig bij God zullen genieten, en dat zij altijd met de Heere zullen wezen.

7. Overdenkt veel de nadelen die er aan verbonden zijn, dat u zich niet in de Heere vermaakt en verlustigt. Weinig blijdschap in de Heere getuigt van weinig licht en veel duisterheid, en daaruit ontstaan de verkeerde bevattingen van God en Zijn bedelingen. Weinig vermaak in de Heere getuigt van weinig leven en sterkte, weinig geloof en liefde, en weinig nederigheid.

8. Overpeinst de grote voordelen, die aan de verlustiging en het vermaak in de Heere verbonden zijn. Deze genieting is uw heiligheid, uw zaligheid, uw hemel. Dit is de hemel van de strijdende Kerk en de hemel van de triomferende Kerk; het is de hemel en de gelukzaligheid van God, Zich in Zichzelf te verlustigen. Hoe meer u zich in de Heere vermaakt, hoe nauwer u aan Hem verbonden wordt. (Joh. 14:21) "Die Mijn geboden heeft, en dezelve bewaart, die is het, die Mij liefheeft; en die Mij liefheeft zal van Mijn Vader geliefd worden; en Ik zal hem liefhebben, en Ik zal Mijzelf aan hem openbaren.

9. Weet en overweegt, dat uw tegenwerpingen tegen deze verlustiging niet zo gewichtig zijn, dat zij uw verplichtingen daartoe in het minst zouden kunnen verzwakken. Wat betekenen tegenwerpingen, die aan schuld zijn ontleend, wanneer u Christus als uw gerechtigheid aanmerkt? Welk gewicht hebben bezwaren, die u opwerpt wegens uw onreinheid, uw duisterheid en uw dodigheid, wanneer u Christus beschouwt als uw Heiligmaking, uw Licht en uw Leven? Gedenkt in welke gevallen u geroepen wordt u in de Heere te verblijden, namelijk in die omstandigheden en tijden waarin u geneigd bent te denken, dat het uw plicht is de moed op te geven. Wanneer God bitterheid schrijft op alle dingen; waarom anders zou Hij het schepsel bitter maken, dan opdat u zich in Christus zou verlustigen? Want dan spreekt Hij: "bij Mij van de Libanon af" (Hoogl. 4:8). Wanneer u teleurgesteld bent in uw verwachtingen van andere dingen, van geliefde betrekkingen en genietingen, misschien van zo'n leraar; wel, gaat dan een weinig verder. Wanneer u onder twijfelmoedigheid en moedeloosheid, vrezen en bezwijkingen van de geest bent, verlustigt u dan in de Heere en hoopt op Hem. (Psalm 42:12 en 43:5) "Wat buigt gij u neder, o mijn ziel? En wat zijt gij onrustig in mij? Hoop op God, want ik zal Hem nog loven; Hij is de menigvuldige verlossing mijns aangezichts, en mijn God." Wanneer u in de duisternis wandelt en geen licht hebt; wanneer u onrustig van geest bent en niet weet wat te doen; dan zegt Hij: "Komt herwaarts tot Mij, allen, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven. Neemt Mijn juk op u, en leert van Mij, dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart; en gij zult rust vinden voor uw zielen." Wanneer u op een plaats komt, waar twee wegen ineen lopen en u niet weet welke te kiezen, vergenoegt u dan met Hem, Die zegt: "Ik zal de blinden leiden door de weg, die zij niet geweten hebben; Ik zal ze doen treden door de paden, die zij niet geweten hebben; Ik zal de duisternis voor hun aangezicht tot een licht maken, en het kromme tot recht. Deze dingen zal Ik hun doen, Ik zal hen niet verlaten" (Jesaja 42:16). Wanneer moeilijkheden en verdrukkingen aan elke zijde al hoger rijzen, ook dan hebt u zich in de Heere te verlustigen. "Wanneer de afgrond roept tot de afgrond, en al Zijn baren en golven over ons heengaan; ook dan zal de Heere des daags Zijn goedertierenheid

gebieden, en 's nachts zal Zijn lied bij ons zijn" (Psalm 42:8, 9). Wanneer de wereld zo slecht is, dat u niet weet wie u zult vertrouwen en met wie u zult omgaan; verlustigt u ook in dat geval in Christus, Die een betrouwbare Vriend is, aan Wie u alles kunt vertellen wat in uw hart is: Hij is een "Vriend, Die meer aankleeft dan een broeder." Wanneer de wereld ondersteboven gaat en alle dingen verkeerd lopen: als er niets dan een Babel van verwarring te zien is, in de gang van zaken in de kerk, of in de staat; dan is het een tijd om u in de Heere te verblijden. "God is ons een Toevlucht en Sterkte; Hij is krachtelijk bevonden een Hulp in benauwdheden. Daarom zullen wij niet vrezen, al veranderde de aarde haar plaats, en al werden de bergen verzet in het hart der zeeën. Laat haar wateren bruisen, laat ze beroerd worden; laat de bergen daveren, door derzelver verheffing! Sela. De beekjes der rivier zullen verblijden de stad Gods, het heiligdom der woningen des Allerhoogsten." (Psalm 46:2-5). In al deze omstandigheden en in duizend andere is er liefelijkheid in Christus en in Zijn wegen. Verblijdt u hierin, dat Christus altijd Dezelfde is, wanneer andere dingen u begeven of verlaten. Verblijdt u hierin, dat Hij vol is; wanneer op alle andere dingen ledigheid geschreven staat, dan is er een onmetelijke volheid in Hem. Verblijdt u hierin, dat Hij zo mild is; zo milddadig in de uitdeling van Zijn volheid. Verblijdt u hierin dat Hij onveranderlijk is. Al verandert u, en al verandert de hele wereld, nochtans is Hij onveranderlijk in Zijn liefde, onveranderlijk in Zijn Woord, onveranderlijk in Zijn verbond: "Want bergen zullen wijken, en heuvelen wankelen; maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere, uw Ontfermer." Verblijdt u hierin, dat Hij zo vol medegevoel is; dat Hij in al uw benauwdheden benauwd is; dat hij die u aanraakt, Zijn oogappel aanraakt. Verblijdt u hierin, dat Hij zo zoet is, dat Hij al de wateren van Mara voor u zoet maakt; dat Hij u zo na, zo nauw aan u verwant is; dat Hij uw Hoofd, uw Man, uw oudste Broeder, uw Herder, uw Vriend, uw Heelmeester, uw Alles in allen is. Hij is Been van uw been, en Vlees van uw vlees, krachtens de natuurlijke verwantschap, die er tussen Hem en u is: uw Borg uit kracht van de wettelijke betrekking en eenheid tussen Hem en u; en uw Leven krachtens de mystieke en geestelijke vereniging met, en betrekking tot u. "Die de Heere aanhangt, of met Hem verbonden is, is één geest met Hem. De overweging van deze dingen kan troost verschaffen in alle omstandigheden.

6. De kleine stad belegerd en verlost; of: de verlossing van de Kerk door Christus, en de ondankbaarheid van de mensen aan de heerlijke Verlosser voorgesteld

Prediker 9:14, 15. ***Er was een kleine stad, en weinig lieden waren daarin; en een groot koning kwam tegen haar, en hij omsingelde ze, en hij bouwde grote vastigheden tegen haar. En men vond daar een arme, wijze man in, die de stad verloste door zijn wijsheid; maar geen mens gedacht denzelve arme man.***

Het is geen uitgemaakte zaak onder de uitleggers, of dit een geschiedenis of een gelijkenis is. Ik zal hier over deze zaak niet twisten, maar vat het op als een gelijkenis. Ik houd het er voor, dat de Geest Gods aan ons heeft overgelaten de toepassing te maken, hetwelk ik zal trachten te doen, naar ik hoop zowel in overeenstemming met het geloof, als gepast voor de tegenwoordige gelegenheid.
De verzen bevatten een tijding uit de hemel.

1. Hier wordt een stad beschreven: "Daar was een kleine stad, en weinig lieden waren daarin."
2. De stad werd belegerd: "en een groot koning kwam tegen haar, en hij omsingelde ze, en hij bouwde grote vastigheden, tegen haar."
3. De stad werd verlost, en het beleg opgebroken: "En men vond daar een arme, wijze man in, die de stad verloste door zijn wijsheid.
4. De ondankbaarheid van de burgers: "maar geen mens gedacht dezelve arme man."

1e Hier wordt een stad beschreven in haar hoedanigheid: het was een kleine stad; alsmede het geringe aantal inwoners: weinig lieden waren daarin. Nu, wat hebben wij door deze stad te verstaan? Wel,
1 Indien wij door deze stad de wereld in het algemeen verstaan, kan het vreemd toeschijnen, dat de wereld een kleine stad zou worden genoemd. Maar hij, die als Henoch met God wandelt, en zoals de profeet Jesaja het uitdrukt, in de hoogte woont, ziet, dat deze wereld slechts een schaduw is; ja, voor God zijn alle volkeren als niets. En gelijk zij klein is, zo zijn er ook weinig mensen in; omdat zij, die wij mensen noemen, volgens de Schrift niet kunnen worden onderscheiden van dieren en adderen, van welke er velen zijn. Maar er worden maar zeer weinig mensen in de wereld gevonden, niemand dan zij, die veranderd en van dieren tot mensen gemaakt zijn: "Het gedierte des velds zal Mij eren, de draken en de jonge struisen. Dit volk heb Ik Mij geformeerd, zij zullen Mijn lof vertellen (Jesaja 43:20, 21).

2. Door de stad hebben wij de Kerk van God in het bijzonder te verstaan. De naam van de stad is *Jehovah shammah,* de Heere is daar; de muur van de stad is heil, door God gesteld tot muren en voorschansen; het voedsel van de burgers is het Woord van God, en het Brood, Dat uit de hemel is nedergedaald. Wij zullen echter later overwegen in welk opzicht de Kerk zo dikwijls in de Schrift bij een stad wordt vergeleken. Het is maar een kleine stad, en weinig mensen zijn daarin, vergeleken bij haar vijanden en het overige van de wereld, die buiten de Kerk zijn.

2e *De stad wordt belegerd.* Waarin wij aanmerken:

1. De grootheid van de belegeraar: "een groot koning kwam tegen haar, en hij omsingelde ze." Hetzij wij, in één opzicht, God aanmerken als deze grote Koning, of, in een ander opzicht, de duivel en de zonde en de dood, die hem vergezellen; deze, omsingelen of belegeren de stad in velerlei opzicht.
2. Let op de grootheid van het beleg: "hij bouwde grote vastigheden tegen haar." God in zijn ontzaglijke rechtvaardigheid; de duivel in zijn woedende boosaardigheid; de zonde in haar verwoestende listigheid; en de dood in zijn vreselijke verschrikkingen. Een groot koning, die grote vastigheden bouwt tegen een kleine stad, daar weinig mensen in zijn, dat moet hen in een zeer sombere toestand brengen. Maar,

3e *De kleine stad wordt verlost, en het beleg opgebroken.* "Men vond een arme, wijze man in de stad, die haar door zijn wijsheid verloste." Let hier weer op twee dingen, namelijk: Hoe de verlosser wordt beschreven; en hoe de stad door hem verlost werd.
(1) Hoe de verlosser wordt beschreven: "Men vond een arme, wijze man in de stad." Naar mijn gedachte is het niet alleen in overeenstemming met het geloof, maar ook zeer waarschijnlijk het oogmerk van de woorden, een beschrijving te geven van Christus, de Verlosser en Zaligmaker van Zijn gemeente, die ons hier wordt beschreven:

1. In Zijn mensheid, als een Man; want "Hij was een Man van smarten: Het Woord is vlees geworden."
2. In Zijn godheid, als een wijze Man; want Hij was, en is, de Wezenlijke Wijsheid van God.
3. In Zijn vernedering, als een arme Man; want, "Hij is om uwentwil arm geworden, daar Hij rijk was."
4. In Zijn bestemming tot dit werk; Hij werd in de stad gevonden. Wie vond Hem? God, Die zegt: "Ik heb een rantsoen, ik heb verzoening gevonden; ik heb David Mijn Knecht gevonden." Waar werd Hij gevonden? In de stad zelf, onder de mensen: "Ik heb hulp besteld bij een Held, zegt God. Ik heb een Verkorene uit het volk verhoogd" (Psalm 89:20).

(2) Hoe en op welke wijze Hij de stad verloste, namelijk: door Zijn wijsheid: Hij verloste de stad door Zijn wijsheid." Door Zijn Godheid, want was Hij niet de oneindig, wijze God geweest, Hij zou nooit de stad hebben kunnen bevrijden. Hij is het, Die door Zijn wijsheid de hemelen uitbreidde toen Hij de wereld maakte; die door Zijn wijsheid de wet vervuld en de toorn Gods gestild heeft; Die door Zijn wijsheid de oude slang verslagen en de werken van de duivel verbroken heeft: Die door Zijn wijsheid de overtreding gesloten en de zonde verzegeld en de dood overwonnen heeft, en zo door Zijn wijsheid de stad der gerechtigheid, van duivel, zonde, hel en dood heeft verlost. Hij verlost de Gemeente, de Kerk, de stad Gods, in Zijn wijsheid, door de prijs van Zijn bloed en door de kracht van Zijn Geest. Aldus is de stad verlost en het beleg opgebroken.

4e Merkt in de woorden op *de ondankbaarheid van de burgers,* of hoe de burgers hun liefdeloosheid wordt verweten: "maar geen mens gedacht dezelve arme man." Wij zien hier;

1. De aard van hun verkeerde handeling en de verzwaring van hun ondankbaarheid. Zij waren er zo ver vanaf hem liefderijk te vergelden en te zeggen: "Wat zullen wij

de Heere vergelden voor al Zijn weldaden aan ons bewezen?", dat zij hem niet gedachten, zij dachten niet eens aan hem. Zij maakten zich schuldig aan een zondig vergeten; zij vergaten hem en wat zij hem te danken hadden: zij vergaten spoedig zijn grote werken.

2. De algemeenheid van deze ondankbaarheid: "geen mens gedacht dezelve arme man;" niemand, neen, niet één was er, die hem gedacht; zij waren allen volkomen ondankbaar. Zo hebben wij de geschiedenis open gelegd en met enkele woorden gewezen op de verborgenheid, welke er in vervat is.

Uit de aldus geopende woorden kunnen wij deze leer afleiden:
Dat, hoewel het werk van de verlossing, of de verlossing die door Christus voor zondaren is teweeggebracht, een zeer groot en gedenkwaardig werk is, als het opbreken van een zwaar beleg tegen een kleine stad; er nochtans in de mens een neiging is, om de Verlosser of Bevrijder en al Zijn liefderijk werk voor hen te vergeten.

Wij behoeven ter bevestiging van deze leer niet verder te gaan, dan tot de instelling van het Avondmaal des Heeren: "Doet dat tot Mijn gedachtenis." Alsof daar gezegd werd: Behoort u Mij, uw Verlosser, niet te gedenken, die het grote beleg, dat om u geslagen was, heeft doen opbreken. Nochtans bent u geneigd Mij, en alle vriendelijkheid die Ik u bewezen heb, te vergeten; daarom heb Ik deze instelling gegeven, opdat u het zou gedenken: "Doet dat tot Mijn gedachtenis." Maar deze leer zal nader bevestigd worden in de verdere behandeling van dit leerstuk, op de volgende wijze volgens de voorgaande verdeling.

I. Ik zal eerst iets spreken over de kleine stad, en de weinige lieden, die daarin zijn.
II. Over het zwaar beleg, dat om haar geslagen was.
III. Over de verlossing daarvan, en de opheffing van het beleg.
IV. Over de ondankbaarheid van de burgers, en hun geneigdheid om de verlosser te vergeten.
V. Het geheel toepassen.

I. Ik zal eerst spreken over de kleine stad. "Daar was een kleine stad, en weinig lieden waren daarin." In dit deel van de tekst komen vier aanmerkelijke dingen voor, die de Kerk betreffen.

1. Dat de Kerk van God bij een stad kan worden vergeleken en in de Schrift dikwijls daarbij vergeleken wordt. (Psalm 46:5) "De beekjes der rivier zullen verblijden de stad Gods." De Kerk, bij een stad vergeleken, is een versterkte plaats tot beveiliging. "Wij hebben een sterke stad; God stelt heil tot muren en voorschansen: en er zijn wachters op haar muren besteld." Het is een plaats van samenleving, waar de heiligen gemeenschap met elkaar hebben, elkaar vermanen en vertroosten. Het is een plaats van enigheid, waar de enigheid van de Geest door de band des vredes moet worden behouden. Het is een plaats van handelsverkeer, waar wij handel kunnen drijven met de hemel, en waar goud, beproefd, komende uit het vuur, en witte klederen, en ogenzalf, om niet te koop worden aangeboden. Het is een plaats van vrijheid, waar al de ware burgers vrijgemaakt zijn van de wet als een verbond; van de vloek van de

wet, de toorn Gods en alle onderwerping daaraan; alsmede van de schuld en van de heerschappij van de zonde. Het is een plaats van orde en regel, in welke de burgers volgens orde en regel zijn ingekomen, ingaande door de poort van de stad, namelijk door Christus, Die de Deur is. Het is een plaats van rust, geriefelijk om er in te wonen; hier alleen wordt een rustplaats voor de ziel gevonden. Het is een liefelijke, vreugdevolle planting: "Schoon van gelegenheid, een vreugde voor de gehele aarde." Daar wordt het liefelijk geklank gehoord, door de zilveren bazuin van het Evangelie; alsmede de liederen Sions. Het is een plaats van pracht en luister, de zetel van de Koning. Daar is het hof van de Koning, de troon van de Koning; de troon der genade, en een dagelijkse toegang, om de Koning in Zijn schoonheid te zien. Het is een plaats van voorrechten, een bevoorrechte plaats, waar voorrechten zijn die de zichtbare Kerk geschonken zijn. Daar is een Fontein, Die voor hen openstaat; zij hebben in de doop een bezegeld recht op het verbond, hebbende de belofte, dat zij recht hebben op het zegel van het verbond van de belofte en dus een gezegelde machtiging om tot Christus te komen, een algemene aanneming tot kinderen, en daarop vele vaderlijke daden van ontferming, die hun betoond worden. God onderwijst hen door Zijn Woord, tuchtigt hen door Zijn roede, bestraft hen door Zijn dienstknechten en wanneer zij van de weg afwijken wijst Hij hen terecht door Zijn Woord, zeggende: "Dit is de weg." Zij hebben inzettingen, sacramenten, dienaars, en een recht om de dienaars en ambtsdragers van de stad te kiezen. Dit is het voorrecht van elke stad, veel meer van de stad Gods. En als dit gemist wordt is zij in zoverre, een beroofde en geplunderde stad. De zichtbare Kerk geniet vele voorrechten, als: vergeving van zonde, vrede met God, heiligmaking, het eeuwige leven, toegang tot de tafel van de Koning, het Lam, het licht van de plaats en de tempel; de Heere Zelf is de Tempel tot Welke zij komen; zij hebben aanspraak op het Nieuwe Jeruzalem, een pas van de Koning voor de hemel, "Ik verordineer u het koninkrijk."

2. Dat de Kerk een kleine stad is; het is een klein kuddeke (Lukas 12:32). Het is maar een klein plekje, vergeleken bij de uitgestrekte wildernis van deze wereld; het is een besloten hof (Hoogl. 4:12). De Kerk wordt bij een kleine stad vergeleken, in vergelijking bij deze wereld, en zij is maar een kleine stad in de ogen van de wereld; klein en veracht. En waarlijk, de ware burgers zijn ook maar klein in hun eigen ogen; de allerminste van al de heiligen; de minste van al Gods goedertierenheden onwaardig; ja, niets in hun eigen schatting, en minder dan niets, erger dan niets. De Kerk is een kleine stad, een kleine steen, afgehouwen uit de berg, voor welke nochtans vele steden en koninkrijken zijn gevallen. Deze kleine stad heeft de grote stad Ninevé en het prachtige Tyrus overleefd, en de graven van vele beroemde en merkwaardige steden betreden, omdat, al is het maar een stad, het nochtans de stad van de grote God is. "Zeer heerlijke dingen worden van u gesproken, o stad Gods, Sela!" (Psalm 87:3).

3. Dat het een stad is met mensen; een kleine stad met mensen daarin. Het heeft de oneindige wijsheid Gods goedgedacht, deze beroemde kleine stad te doen bestaan, niet uit gevallen engelen, maar uit gevallen mensen. "Aan de zijde van de poorten, voor aan de stad, aan de ingang van de deuren, roept de Wijsheid overluid: Tot u, o mannen, roep Ik, en Mijn stem is tot der mensen kinderen" (Spreuken 8:3, 4). En zalig zijn die mensen, die door de Wijsheid overmocht, besluiten zich als burgers van deze kleine stad te laten inschrijven, niet alleen, om door een belijdenis van Christus, in haar voorsteden te komen wonen, maar om door de poorten in de stad te gaan, terwijl

de Koning van de stad aan de deur van hun harten staat en klopt, en hun verzekert, dat Hij de Deur van de stad is, zeggende: "Ik ben de Deur; indien iemand door Mij ingaat, die zal behouden worden; en hij zal ingaan en uitgaan en weide vinden" (Joh. 10:9). Het is een stad met mensen, een stad voor het menselijk geslacht, een vrijstad voor zondaren uit de mensen. Laat daarom niemand buiten blijven staan, zeggende: "Het zijn niet zulken als ik ben, die God roept in te komen." Als u van het geslacht van Adam, en van de kinderen der mensen bent, wordt Christus u aangeboden en u wordt geroepen tot het aannemen van de schenking van vrijheid, van al de voorrechten en vrijstellingen van de stad Gods, en van daarin vrije mensen te zijn. O vrienden! "Indien de Zoon u zal vrijgemaakt hebben, zo zult gij waarlijk vrij zijn." Verder moeten wij nog aanmerken:

4. Dat in deze kleine stad, namelijk in de zichtbare Kerk, maar "weinig mensen zijn." Ik bedoel, dat er in vergelijking van het overige van de wereld maar weinigen zijn, die een zichtbare en betrouwbare belijdenis van het geloof hebben; terwijl de onzichtbare Kerk, zij, die de kracht van de godsdienst en de waarheid van het geloof hebben, maar weinigen zijn, vergeleken bij de grote menigte belijders. In deze stad dan waren, zoals de tekst zegt "slechts weinig lieden." Velen zijn buiten de stad en velen zijn in de omtrek van de stad, maar weinigen zijn binnen de stad, en die alleen zijn veilig, want: "Buiten zijn de honden, en de tovenaars, en de hoereerders, en de doodslagers, en de afgodendienaars, en een ieder die de leugen liefheeft en doet" (Openb. 22:15). Buiten zijn de dronkaards, zweerders, Sabbatschenders en goddelozen ja, behalve de openbare onheiligen zijn buiten, de vormdienaars, de geveinsden en de ongelovigen. Maar binnen zijn de heiligen, de gelovigen, de liefhebbers van God; "velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren." Ja, wij mogen zeggen, dat er vele nabijkomenden, maar weinig inwonenden zijn; velen komen in als honden, die weer uitgaan (1 Joh. 2:19) "Zij zijn van ons uitgegaan, maar zij waren uit ons niet:" Maar weinigen zijn inwonenden, gelijk de kinderen Sions, en medeburgers van de heiligen (Ef. 2:19). De overigen van de wereld, of zij nabijkomenden zijn of niet, worden niet gerekend mensen te zijn, maar veeleer honden en dieren. Zo toch, worden allen genoemd die buiten Christus, en dus buiten de stad zijn: (Jesaja 43:20) "Het gedierte des velds zal Mij eren, de draken en de jonge struisen; want Ik zal in de woestijn water geven, en rivieren in de wildernis, om Mijn volk, Mijn uitverkorenen drinken te geven." Zo kon in de uitgestrekte volkrijke stad Jeruzalem, geen mens worden gevonden: "Gaat om door de wijken van Jeruzalem, en ziet nu toe, en verneemt, en zoekt op haar straten, of gij een mens vindt" (Jer. 5:1). Hoe, niet één mens? Neen, zij alleen werden als mensen aangemerkt, die recht deden, die de waarheid zochten; Maar zulken waren niet te vinden: zij waren allen in beesten ontaard, zij waren allen door dierlijke lusten als redeloze schepselen geworden. Nochtans zal van Sion gezegd worden: "Die en die is daarin geboren." Maar het is maar hier en daar één: "een kleine stad en weinige lieden daarin."

II. Ons tweede punt was te spreken over *het zwaar beleg, dat om de kleine stad geslagen was.*
Ik zal hier overwegen wie de grote koning is, die tegen de stad opkwam, en wat de grote vastigheden zijn, die tegen haar gebouwd waren. Ik verklaar dit overeenkomstig ons inzicht als volgt.

1. Door de grote koning kunnen wij de grote God verstaan in Zijn ontzaglijke gerechtigheid, die op het zondigen van de mens, een woedende Vijand werd van de gehele wereld der mensenkinderen. Aan deze toorn is de kleine stad, die Hij uit de wereld heeft uitverkoren, van nature evenzeer blootgesteld als het overige van de wereld, want zij zijn allen "kinderen der ongehoorzaamheid, en daardoor van nature kinderen des toorns, gelijk ook de anderen" (Ef. 11:2, 3). Daarom is Zijn eerste verschijning aan hen, die Hij voorgenomen heeft Zich tot een stad te maken om er in te wonen, in vreselijke majesteit, door hun zielen te omsingelen en grote vastigheden tegen hen te bouwen. Maar misschien zult u vragen: Welke vastigheden? Wel, de grote vastigheden of versterkingen van de vloeken en bedreigingen van de wet. Door een werk van overtuiging en aanklacht van het geweten en wettische vernedering, welke gewoonlijk een evangelische en een zaligmakende verandering voorafgaan, past Hij de vloek en de bedreigingen van de wet aan hun geweten toe, zeggende: "Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet, om dat te doen" (Gal. 3:10). Dit brengt de ziel tot de kennis, dat zij een vervloekt, een veroordeeld schepsel is, en dit brengt haar in vrees voor de eeuwige verdoemenis. De overigen in de wereld, die deze zware toorn Gods in een andere wereld zullen gewaarworden, liggen, zonder vrees daarvoor, in deze wereld te slapen, maar de kleine stad, die er voor eeuwig van zal verlost worden, wordt nu, in deze wereld, genadig door de vrees voor die toorn verschrikt en wakker geschud, opdat zij de Zaligmaker en Verlosser van de stad op prijs zullen stellen. De grote God bestormt de stad met Zijn vreselijk geschut, evenals een kleine stad, die met zware oorlogskanonnen omringd is. Hij dondert van Sinaï, en bouwt grote vastigheden tegen haar: de grote vastigheid van een verbroken wet; het grote bolwerk van een gedreigde vloek; de grote sterkte van beledigde heiligheid; en het sterke fort van in woede ontstoken rechtvaardigheid. In één woord, al de oneindige volmaaktheden van God, die door haar zonde beledigd en onteerd zijn, worden in slagorde rondom de stad geschaard. Wanneer de grote God Zich als een Vijand vertoont, breekt Hij hen met breuk op breuk, en Hij loopt soms op hen aan als een Geweldige, zeggende; (als in Deut. 32:39-42) "Er is niemand, die uit Mijn hand redt! Want Ik zal Mijn hand naar den hemel opheffen, en Ik zal zeggen: Ik leef in eeuwigheid! Indien Ik Mijn glinsterend zwaard wette, en Mijn hand ten gerichte grijpt, zo zal Ik de wraak op Mijn tegenpartijen doen wederkeren, en Mijn hateren vergelden. Ik zal Mijn pijlen dronken maken van bloed." Ja, God ontdekt Zich niet alleen zo geducht aan hen, wanneer Hij ze voor het eerst doet ontwaken tot hun vernedering en overtuiging, maar ook later verschijnt Hij hun soms zo vreselijk tot hun beproeving en tuchtiging. Zo ervoer Job welke grote vastigheden van Gods vreselijke majesteit tegen hem gebouwd waren, als hij zei: (Hoofdstuk 6:4) "want de pijlen des Almachtigen zijn in mij, welker vurig venijn mijn geest uitdrinkt; de verschrikkingen Gods rusten zich tegen mij." Zo ook Heman: (Psalm 88:16, 17) "Ik draag Uw vervaarnissen; ik ben twijfelmoedig. Uw hittige toornigheden gaan over mij: Uw verschrikkingen doen mij vergaan." Maar,

2. Wij kunnen door de grote koning ook de duivel verstaan, in zijn verwoede boosheid tegen de kleine stad. Hij wordt een overste, "de overste van de macht des luchts, of der duisternis, genoemd, die heerschappij voert in de harten van de kinderen der ongehoorzaamheid." (Ef. 11:2). Deze machtige en boosaardige overste kwam in het begin van de wereld tegen de kleine stad van het menselijk geslacht, toen er maar weinig mensen in waren. Er was toen, in letterlijke zin, slechts één man en één vrouw

in de stad, en hij omsingelde ze, en bouwde grote vastigheden van vleiende leugentaal en leugenachtige verzoekingen tegen haar. Hij overwon de stad en verwoeste ze; zoals ons in Gen. 3 de zonde en de val van onze eerste ouders, door de machtige listigheid van de slang, worden beschreven. Hij gaat nog altijd voort zondaren door zijn boosheid en listigheid, geweld en bedrog, te belegeren en te verwoesten, en hij bouwt hoofdzakelijk grote vastigheden tegen haar. Welke vastigheden? Wel, zijn menigvuldige verzoekingen, listige vonden en vurige pijlen: "want zijn gedachten zijn ons niet onbekend" (2 Kor. 2:11). Wij worden vermaand (Ef. 6:12-16) "bovenal aan te nemen het schild des geloofs, met hetwelk gij al de vurige pijlen van de boze zult kunnen uitblussen; want, wij hebben de strijd niet tegen vlees en bloed, maar tegen de overheden en machten." De duivel valt de stad aan zowel door hoge bolwerken te bouwen, als door diepe mijnen te leggen. Wij lezen van de diepten van de satan (Openb. 2:24), en dat hij de overste van deze wereld is, zoals hij in Joh. 12:31 en elders wordt genoemd. Hij heeft duizenden boze werktuigen tot zijn beschikking waarmee hij de kleine stad omsingelt en beschiet. Hij heeft een verraderlijke partij, die aan zijn zijde staat, zowel binnen als buiten de kleine stad: in de Kerk zowel als buiten haar. Hij heeft in de zichtbare kerk zijn verraderlijke Judassen, om de belangen en vrijheden en voorrechten van de stad te verraden en de stad door verraad in zijn handen over te leveren. Wij lezen Lukas 11:21,22 van de wapenrusting van de duivel; hij wordt daar de sterkgewapende genoemd, die zijn hof of paleis bewaart; maar als Eén daarover komt, die sterker is dan hij, en hem overwint, Die neemt zijn gehele wapenrusting daar hij op vertrouwde. Wat die wapenrusting is kunnen wij voor een deel weten uit 2 Kor. 4:4: "In dewelke de god van deze eeuw, de zinnen verblind heeft, namelijk van de ongelovigen." Helse duisternis sluit het licht van het Evangelie buiten en staat het tegen; de duisternis van onkunde, de duisternis van dwaling, en de duisternis van misleiding. Dit is een groot deel van de wapenrusting van de duivel, samen met hoogten van overleggingen, vleselijke redeneringen, hoogmoed, vooroordelen en zich verheffende gedachten (2 Kor. 10:5). Deze zijn een deel van zijn wapenrusting en van zijn grote vastigheden.

3. Wij kunnen door de grote koning ook de zonde verstaan. De zonde is de grote koning, die van nature in en over ons heerst. Daarom zegt de apostel: "Dat dan de zonde niet heerse in uw sterfelijk lichaam" (Rom. 6:12). De zonde en de duivel zijn altijd bondgenoten. Hun macht is zeer groot, zo groot, dat alle mensen aan hun regering en heerschappij onderworpen zijn. Gelijk alle mensenkinderen slaven van de zonde zijn, als hun koning, zo ook worden alle kinderen van God in deze wereld dikwijls door haar gevangen genomen. (Rom. 7:23) "Ik zie een andere wet in mijn leden, welke strijdt tegen de wet mijns gemoeds, en mij gevangen neemt onder de wet der zonde, die in mijn leden is." De kracht en het gezag van de zonde wordt een wet genoemd, namelijk de wet der zonde en des doods, van welke niets ons kan vrijmaken, dan de wet des Geestes des levens in Christus Jezus (Rom. 8:2).
Nu, welke vastigheden bouwt deze grote koning tegen de kleine stad? Waarlijk, de zonde heeft de sterkste vastigheden in de wereld. Zij heeft het eigen ik tot een sterkte, zodat een mens, zal hij de zonde vernietigen, in het wezen van de zaak, zichzelf en de beste en nuttigste leden van zichzelf, zijn rechterhand, zijn rechteroog, zijn leden vernietigen moet. (Kol. 3:5) "Doodt dan uw leden, die op de aarde zijn." Wanneer een mens zijn begeerlijkheden doodt, verloochent hij zichzelf. Het zelf, het eigen ik, is zo machtig, dat het met Koning Jezus wedijvert, en om de troon vecht, zelfs nadat

Christus het hart heeft in bezit genomen. Eigen gemak, eigen genot, eigenzinnigheid, eigenwijsheid, eigenliefde, eigen achting, eigengerechtigheid, zijn de sterkten van de zonde. Ook de wet is een van haar sterkten: (1 Kor. 15:56) "De kracht van de zonde is de wet." De kracht van de zonde ontvangt sterkte uit de wet van de werken. De kracht van de zonde is een voornaam deel van de vloek van de wet der werken, in zover, dat geen macht die vastigheid kan vernietigen, dan de macht, die een volkomen voldoening aan de wet kan geven. Die sterkte van de zonde wordt dan ook nooit terneder geworpen, zolang niet een mens, door het geloof, de wet-voldoenende gerechtigheid van Christus heeft aangenomen.

4. Wij kunnen verder door de grote koning ook de dood, de koning van de verschrikkingen verstaan (Job. 18:14). De dood is een machtige koning, van wie het gehele zondige geslacht van Adam wettige gevangenen zijn. De voortdurende strijd waarin de dood voortdurend gewikkeld is, zelfs met de ware kinderen die in Sion geboren zijn, de kleine stad, is van die aard, dat wanneer alle andere vijanden verslagen en vernietigd zijn, de dood het langste het veld behoudt: "De laatste vijand, die te niet gedaan wordt, is de dood" (1 Kor. 15:26).
En welke vastigheden bouwt deze koning tegen de kleine stad? Hij bouwt twee grote vastigheden, de ene voor, en de andere achter haar. Voor de dood staat de sterkte van verschrikking en vrees wegens de zonde, welke de prikkel des doods is, en daardoor worden velen, die in de kleine stad wonen, lange tijd, "met vreze des doods, in dienstbaarheid gehouden" (Hebr. 2:15). De verschrikkingen des doods omvangen hen soms, en de vrees van de hel achtervolgen hen bij de gedachte aan de dood. Er is nog een andere sterkte achter de dood, namelijk: schijnbare overwinning. Wanneer ziel en lichaam door de dood worden gescheiden, en het lichaam als de gevangene van de dood in het graf ligt, waar de wormen het verslinden en verrotting er over schijnt te triomferen. Daarom wordt de dood de laatste vijand genoemd, die te niet gedaan zal worden, omdat hij een schijnbare overwinning over het zichtbaar deel van de gelovige behaalt, totdat de laatste bazuin zal slaan, en de doden onverderfelijk en onsterfelijk zullen worden opgewekt.

III. Ons volgende punt was, te spreken over *de verlossing van de stad en de opheffing van het beleg.* Hier geeft de tekst ons aanleiding, om te overwegen:
1e Hoe de Verlosser wordt beschreven; en
2e Hoe de verlossing is teweeggebracht.

1e Overweegt hoe de Verlosser wordt beschreven: "En men vond daar een arme, wijze Man in." Hij wordt ons hier zo voorgesteld, dat wij Hem kunnen aanmerken

1. In Zijn mensheid, als een Man. Onze Heere Jezus Christus, de heerlijke Zaligmaker en Verlosser was een Mens, een Man. Tevoren was van Hem geprofeteerd, dat Hij het Zaad van de vrouw, het Zaad Abrahams, zou zijn; en in de volheid van de tijd is Hij geworden uit een vrouw, geboren uit een maagd: "Het Woord is vlees geworden." Hij werd mens, een waarachtig mens. Hij maakte al de verschillende trappen door van de mens, ontvangenis, kindsheid, jongelingsjaren, rijpere leeftijd: Hij was een ellendig mens, "een Man van smarten en verzocht in krankheid." Hij was sterfelijk evenals wij zijn, en Hij stierf werkelijk, evenals wij moeten sterven. Hij stierf een pijnlijke, smadelijke en schandelijke dood, die wij gedenken in het Heilig Avondmaal.

2. Wij kunnen de Verlosser in Zijn Godheid aanmerken, als een wijze Man. Wijsheid wordt onder de gevallen mensen niet gevonden. Zij hebben allen door de val van Adam het verstand verloren en zijn dwazen geworden; dwaasheid is in hun natuur gebonden. Daarom moet Hij, Die de Verlosser is, een mens zijn, Die nooit in Adam viel, een wijze Man, dat is, Die God is zowel als Mens; een Persoon, Die bij de natuur van de mens, de wijsheid van God bezit, ja, Die "de Wijsheid Gods" is (1 Kor. 1:24). Hij is het, Die zegt: (Spreuken 8:12) "Ik, Wijsheid, woon bij de kloekzinnigheid." Van Hem getuigt de Vader: "Ziet, Mijn Knecht zal verstandiglijk handelen." Deze heeft door Zijn oneindige wijsheid de stad verlost; Maar hierover later. Hij is wezenlijk wijs, zijnde de Wijsheid Zelf; God, Wiens verstand oneindig is. Hij is mededeelbaar wijs, want in Hem zijn al de schatten der wijsheid en der kennis verborgen, en Hij heeft de Geest der Wijsheid, om Die te geven.

3. Wij kunnen de Verlosser in Zijn vernedering aanmerken als een arme Man; arm ten opzichte van uitwendige dingen: (2 Kor. 8:9) "Want gij weet de genade van onze Heere Jezus Christus, dat Hij om uwentwil is arm geworden, daar Hij rijk was, opdat gij door Zijn armoede zou rijk worden." Hij had al de rijkdommen en al de volheid van de Godheid in Hem, nochtans werd Hij arm. Velen zijn tegen hun wil arm, maar Hij werd vrijwillig arm; Hij werd een arme Dienstknecht. "Hoewel Hij het geen roof behoefde te achten Gode evengelijk te zijn, heeft Hij nochtans de gestaltenis van een dienstknecht aangenomen." Hij nam onze natuur aan, niet in haar beste staat, maar de geringste staat van onze natuur. Hij werd arm in Zijn geboorte, arm in Zijn leven, en arm in Zijn dood. Hij werd geboren, niet uit een koningin, maar uit een geringe maagd; niet in een paleis, maar in een stal, in een kribbe neergelegd: "De vossen hebben holen en de vogelen des hemels nesten; maar de Zoon des mensen heeft niet, waar Hij het hoofd nederlegge." Hij had niets om schatting te betalen voordat Hij een vis bevel gaf het te brengen. Hij werd in Zijn leven en in Zijn dood door anderen verzorgd wegens Zijn wezenlijke, uiterste armoede. Hij was arm als een mens, en nochtans wijs als God. In Hem ontmoetten de armoede van de mensen en de wijsheid Gods elkaar; en in Hem kwamen zij als in een Middelpunt samen.

4. Wij kunnen de Verlosser beschouwen in Zijn bestemming tot dit werk: Hij werd in de stad gevonden. Hij werd gevonden door God, Die zegt: Ik heb verzoening (Engelse overzetting een Rantsoen) gevonden; Ik heb David, Mijn Knecht gevonden (Job. 33:24; Psalm 89:21). Hij werd gevonden in de stad, onder de mensen, Hij was uit het volk verkoren (Psalm 89:20). Hij werd in gedaante gevonden als een mens (Filip. 2:8). Hij werd gevonden, gewillig en met blijdschap, gereed zijnde dit werk van verlossing en bevrijding te ondernemen. "Ziet, Ik kom, Ik heb lust, o Mijn God, om Uw welbehagen, Uw wil te doen (Psalm 40:8, 9; Hebr. 10:9). Hij werd machtig bevonden, en in elk opzicht bekwaam om het werk te doen: (Psalm 89:20) "Ik heb hulp besteld bij een Held." En gelijk Hij persoonlijke geschiktheid had, zijnde zowel God als mens, en God-mens in één persoon, zo heeft Hij, Die Hem vond, Hem ook bekwaam gemaakt door de zeer voortreffelijke zalving van de Heilige Geest: (Psalm 89:21) "Ik heb David, Mijn Knecht gevonden; met Mijn heilige olie heb Ik Hem gezalfd." Aldus heeft God de Vader Hem, tot dit werk verzegeld (Joh. 6:27). Christus erkent dat Zelf, (Jesaja 61:1, 2) zeggende: "De Geest des Heeren HEEREN is op Mij, omdat de Heere Mij gezalfd heeft, om een blijde boodschap te brengen de zachtmoedigen; Hij heeft

Mij gezonden om te verbinden de gebrokenen van hart, om de gevangenen vrijheid uit te roepen, en de gebondenen opening der gevangenis. Om uit te roepen het jaar van het welbehagen des Heeren, en de dag van de wraak onzes Gods"; om de stad te verlossen.

2e Hoe de verlossing is teweeggebracht. Wij moeten hier twee dingen een weinig ontsluiten.
1. De stof van Zijn werk: "Hij verloste de stad."
2. De wijze van de verlossing: "Door Zijn wijsheid."

(1) In het algemeen, de stof van Zijn verlossingswerk: Hij verloste de kleine stad; Hij deed het beleg opbreken. Wij zullen hier bezien hoe Hij het werk aanvat tegenover de grote koningen, die grote vastigheden tegen de kleine stad bouwden.

Indien wij het beleg beschouwen als geslagen door de grote Koning, dat is, de grote God, dan zijn de grote vastigheden, die tegen de stad gebouwd zijn: de gebroken wet van God, die de zondaar vervloekt, en de beledigde eigenschappen van God, namelijk, rechtvaardigheid, heiligheid en waarheid, die alle in slagorde geschaard staan tegenover de zondaar. Maar ziet, de arme wijze man komt en vervult die wet, welke wij hadden gebroken, en draagt de vloek, die wij op ons hadden gehaald. (Gal. 4:4) "Maar wanneer de volheid des tijd gekomen is, heeft God Zijn Zoon uitgezonden, geworden uit een vrouw, geworden onder de wet, opdat Hij degenen, die onder de wet waren, verlossen zou." (Gal. 3:12) "Christus heeft ons verlost van de vloek der wet, een vloek geworden zijnde voor ons." Op deze wijze bevredigt Hij de rechtvaardigheid Gods, verdedigt Hij de heiligheid Gods, en verheldert Hij de waarheid Gods. (Ef. 5:2) "Christus heeft ons liefgehad en Zichzelf voor ons overgegeven tot een offerande en een slachtoffer, Gode tot een welriekende reuk." Hij is de Heere, onze gerechtigheid geworden en het einde der wet tot rechtvaardigheid een ieder die gelooft. In Hem hebben de goedertierenheid en waarheid elkaar ontmoet, en de gerechtigheid en vrede elkaar gekust, opdat God, de kleine stad zou kunnen zaligmaken, en haar barmhartigheid bewijzen in een weg, die bestaanbaar was met de eer van Zijn beledigde eigenschappen, welke nu door Zijn gehoorzaamheid en voldoening meer verheerlijkt zijn, dan zij ooit onteerd waren door onze zonde en rebellie. Zo brak Hij de grote vastigheden af, die de grote Koning van hemel en aarde tegen de kleine stad had gebouwd, en dat op het bevel en met toestemming van de Koning, overeenkomstig Zijn wil en Zijn gebod: "Dit gebod heb Ik van Mijn Vader ontvangen" (Joh. 10:18).

2. Beschouwen wij de omsingeling als het werk van de duivel, de grote koning van de hel en de overste van de macht der duisternis, die heerst in de harten van de kinderen der ongehoorzaamheid, dan zullen wij zien, dat Hij het beleg opheft, deels door de prijs van Zijn bloed, dat Hij voor ons vergoot, en deels door de kracht van Zijn Geest, die ons is gegeven. Door de prijs van Zijn bloed verlost Hij van het koninkrijk van de duivel; want Hij heeft door de dood te niet gedaan, degene die het geweld des doods had, dat is, de duivel" (Hebr. 2:14) "Hiertoe is de Zoon van God geopenbaard, opdat Hij de werken van de duivel verbreken zou" (1 Joh. 3:8). Zo was Hij aangekondigd volgens de eerste belofte: (Gen. 3:15) "Het zaad van de vrouw zal de slang de kop vermorzelen." Christus nam een houten kruis, een boom, in Zijn armen, en sloeg daarmee de grote sterkten neer, die de satan tegen de kleine stad bouwde. Evenals de duivel door middel van een boom zijn batterijen opwierp: evenzo brak Christus door

een boom zijn sterkten af. Want, aan het kruis heeft Jezus Christus "de overheden en de machten uitgetogen en die in het openbaar tentoongesteld, en heeft door hetzelve over hen getriomfeerd" (Kol. 2:15). Ook vernielt Hij door de kracht van Zijn Geest de vastigheden van de duivel, wanneer Hij de burgers een geestelijke wapenrusting geeft, namelijk: het schild van het geloof, de helm der zaligheid, het zwaard des Geestes en al dat geestelijk wapentuig, dat vermeldt wordt in Ef. 6:14-17. Daarmee blussen zij de vurige pijlen van de duivel uit; werpen zij zijn sterkten neer, weerstaan zij de duivel, en overwinnen hem door de kracht en sterkte van de overste Leidsman van hun zaligheid. Hoewel zij voortdurend strijden, zolang zij hier zijn, nochtans verslaan zij langzamerhand de duivel en zijn werktuigen, die Christus en Zijn volk, Zijn zaak en belangen tegenstaan. De waarheid overwint tenslotte, en de vrienden van de waarheid overwinnen door het bloed des Lams en door het woord van hun getuigenis (Openb. 12:11).

3. Beschouwen wij de belegering als het werk van de grote koning, de zonde, die van nature in onze sterfelijke lichamen heerst, en vraagt u, hoe de arme wijze Man haar vastigheden vernietigt, dan is het antwoord, dat Hij dit verdienstelijk en krachtdadig doet. Hij doet dit verdienstelijk door Zichzelf te geven tot een offerande voor de zonde: (Joh. 1:29) "Ziet, het Lam Gods, Dat de zonde der wereld wegneemt." (Hebr. 9:26) "Maar nu is Hij eenmaal in de voleinding der eeuwen geopenbaard, om de zonde te niet te doen, door Zijns Zelfs offerande." En dan doet Hij het krachtdadig, deels door de dadelijke toerekening van Zijn gerechtigheid, om in de rechtvaardigmaking, de schuld van de zonde weg te nemen, en deels door de krachtdadige werking van Zijn Geest, om in de heiligmaking, de heerschappij van de zonde weg te nemen. In de rechtvaardigmaking vernietigt Hij de wettelijke macht van de zonde; want "de kracht van de zonde is de wet;" Maar wanneer de gerechtigheid Gods toegerekend en aangenomen is, en Christus voor de persoon het einde der wet tot rechtvaardigheid is geworden, dan heeft de wet, omdat zij voldoening heeft ontvangen, niet langer macht, om die persoon onder de vloek te houden, waarvan de kracht van de zonde het voornaamste deel is. Eveneens vernietigt Hij in de heiligmaking de dadelijke, heersende macht van de zonde. Deze beide worden, dunkt mij, ingevoerd in dat woord: (Rom. 8:2) "De wet des Geestes des levens in Christus Jezus heeft mij vrijgemaakt van de wet der zonde en des doods." Ook wordt van beide in het bijzonder gesproken: (vers 3 en 4) "Want hetgeen der wet onmogelijk was, omdat zij door het vlees krachteloos was, heeft God, Zijn Zoon zendende in gelijkheid des zondigen vleses, en dat voor de zonde, de zonde veroordeeld in het vlees; opdat het recht der wet vervuld zou worden in ons, die niet naar het vlees wandelen, maar naar de Geest." Hier hebben wij de vernietiging van de wettelijke macht van de zonde; en in vers 13, "Indien gij door de Geest, de werkingen des lichaams doodt, zo zult gij leven;" dat is de verbreking van de werkelijke, heersende macht van de zonde. Zo slecht Hij, door Zijn vergevende en reinigende genade, de sterkten van de zonde, en dat door middel van het Evangelie, zoals het de kracht Gods tot zaligheid is. "De wapenen van deze krijg zijn niet vleselijk, maar krachtig door God, tot nederwerping van de sterkten; omdat wij de overleggingen ter neerwerpen, en alle hoogte, die zich verheft tegen de kennis van God, en alle gedachten gevangen leiden tot de gehoorzaamheid van Christus" (2 Kor. 10:4, 5).

4. En beschouwen wij het beleg als geslagen door de grote koning, de dood; ziet, onze Koning Jezus, "de arme, wijze Man", verlost de stad door de grote vastigheden, die de dood heeft gebouwd, omver te werpen. Hij doet dit door de prikkel van de dood en de overwinning van het graf weg te nemen. De prikkel van de dood is de zonde. welke Hij, zoals ik zo-even gezegd heb, beide verdienstelijk en krachtdadig wegneemt, totdat hij volkomen zal weggenomen zijn in de heerlijkheid, waar wij Hem zullen gelijk wezen: want wij zullen Hem zien, gelijk Hij is. De overwinning van het graf, welke is het verderf, het verderf van het lichaam, zal Hij wegnemen in de grote dag, "wanneer dit verderfelijke zal onverderfelijkheid aangedaan hebben, en dit sterfelijke zal onsterfelijkheid aangedaan hebben; en dat woord zal geschieden, dat geschreven is: de dood is verslonden tot overwinning." Daarom mag de gelovige in het geloof van dit alles dat triomflied zingen: "Dood! Waar is uw prikkel? Hel! Waar is uw overwinning? De prikkel nu des doods is de zonde; en de kracht der zonde is de wet. Maar God zij dank, Die ons de overwinning geeft door onze Heere Jezus Christus" (1 Kor. 15:54,57). Zo hebben wij de stof van het verlossingswerk bezien, maar verder zullen wij,

(2) De wijze daarvan, in het bijzonder aanmerken. Het geschiedde in oneindige wijsheid. Hij verloste de stad door Zijn oneindige wijsheid. Evenals van Zijn scheppingswerk wordt gezegd: "Gij hebt ze alle met wijsheid gemaakt"; zo ook van Zijn verlossingswerk: "Hij verloste de stad door Zijn wijsheid." Hij heeft de aarde gemaakt door het Woord van Zijn kracht, de wereld bereid door Zijn wijsheid, en de hemel uitgebreid door Zijn verstand (Jer. 10:12). Deze is het, Die door Zijn wijsheid de stad verloste.

1. In het bijzonder, heeft Hij door Zijn wijsheid, alle beletselen weggenomen, die onze zaligheid in de weg stonden, toen Hij zichzelf gaf tot een rantsoen voor velen: de wet en de rechtvaardigheid Gods bevredigde; de duivel versloeg; de zonde te niet deed, en de dood overwon. En zo versloeg Hij, behalve die ene grote Koning, Die Hij met de stad verzoend en bevredigd heeft, al de andere grote koningen en hun grote vastigheden, zodat wij mogen zeggen: "Die grote koningen geslagen heeft; want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid. En heeft heerlijke koningen gedood; want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." O, wat een oneindig wijze Overste Leidsman der zaligheid, die door Zijn wijsheid een kleine stad, die zo zwaar belegerd was, kon verlossen!

2. Door Zijn wijsheid heeft Hij de verst van elkaar gelegen en meest strijdige uitersten verenigd, door de vereniging van God en mens in één Persoon: De oneindige en eeuwige God met een stukje leem. Dit is een verborgenheid, die tienduizend maal groter is dan dat een engel een worm was geworden. Hij is een arme, wijze Man geworden, om de kleine stad te verlossen. "De verborgenheid der Godzaligheid is groot: God is geopenbaard in het vlees."

3. Door Zijn wijsheid heeft Hij de meest tegenstrijdige belangen, die van God en van de mens, verenigd: het belang van Zijn eer en van onze zaligheid, die na de val zo in elk opzicht verschillen. In sommige opzichten, aangezien de mensen in een staat zijn gekomen waarin het belang van de duivel ook het hunne is, schenen het belang en de eer van God, het verderf van de mens te vereisen, terwijl ‘t het belang van de mens

was, verlost te worden. In oneindige wijsheid is er overeenstemming gebracht tussen Gods belang, en het belang van de kleine stad, doordat Christus is voorgesteld tot een verzoening, opdat de eer van Gods gerechtigheid en rechtvaardigheid evenzeer, ja nog meer, zou bereikt worden door de kleine stad te verlossen, dan door hen die buiten de stad zijn te verderven.

4. Door Zijn wijsheid heeft Hij de meest tegenstrijdige eigenschappen in God tot overeenstemming gebracht, namelijk: haat en liefde; Zijn haat tegen de zonde en Zijn liefde tot de zondaar. Er is bij God niets hatelijker dan de zonde, en nochtans is God niets liever dan de zondaar die in Christus is, in wie God een welbehagen heeft. Oneindige wijsheid beraamde de verzoening van de schijnbaar tegenstrijdige eigenschappen in God, opdat de stad door de wijsheid Gods in een verborgenheid: de menigvuldige wijsheid Gods, zou verlost worden.

5. Door Zijn wijsheid voert Hij de grootste zaken uit door de meest onwaarschijnlijke middelen. Wie zou hebben kunnen denken, dat het zaad van een arme vrouw, die bedrogen was, de kop zou vermorzelen van de slang, de bedrieger; dat een arme vrouw zo'n mannelijke Zoon zou baren; dat een arme Man, de gewapende legioenen van de hel zou overwinnen, dat door Zijn striemen ons genezing zou worden; dat wij door Zijn bloed zouden worden gewassen; en dat dit bloed al de grote vastigheden zou ondermijnen, die tegen de kleine stad waren gebouwd?

6. Door Zijn wijsheid doet Hij het grootste goed uit het grootste kwaad voortkomen. Kan er iets ergers zijn dan de zonde? Nochtans brengt de wijsheid hieruit, voor God grotere eer en de mens grotere zaligheid toe. God had, als het ware, het oude verbond met baksteen opgebouwd, de duivel en onze eerste ouders braken het echter af. Nu, zegt God, zal Ik met cederen bouwen en alle duivels in de hel zullen het niet neerhalen: "Goedertierenheid zal eeuwiglijk gebouwd worden" (Psalm 89:3). O, hier is wijsheid! En wij mogen zeggen: De Koning nu der eeuwen, de onverderfelijke, de onzienlijke, de alleen wijze God, zij eer en heerlijkheid in alle eeuwigheid. Amen. (1 Tim. 1:17).

IV. Ons vierde punt, dat wij hebben voorgesteld, was, *dat wij zouden spreken over de ondankbaarheid van de burgers, en hun geneigdheid om hun Verlosser te vergeten:* "Maar geen mens gedacht dezelve arme Man." Dit is de zonde waarvan God Zijn kerk vele malen heeft beschuldigd. (Deut. 32:18) "De Rotssteen, Die u gegenereerd heeft, hebt gij vergeten; en gij hebt in vergetenis gesteld de God, Die u gebaard heeft." (Psalm 106:21) "Zij vergaten God, hun Heiland, Die grote dingen gedaan had in Egypte. Zij vergaten haast Zijn werken.
Ik zal iets spreken over de volgende vier dingen:

1. Over de natuur van hun vergeetachtigheid.
2. Over het voorwerp daarvan: zij vergaten "de arme, wijze Man" en Zijn werk.
3. Over de algemeenheid van deze vergeetachtigheid: "geen mens gedacht dezelve arme man."
4. Over de reden van deze vergeetachtigheid.

1. Wij zullen eerst de natuur van deze vergeetachtigheid bezien. Tot recht verstand daarvan moet u weten dat het vergeten van Christus, of geheel, of gedeeltelijk is. Een

totaal vergeten heeft in de goddeloze mens plaats, van wie geschreven staat: "Al zijn gedachten zijn, dat er geen God is," Een gedeeltelijke vergeetachtigheid wordt ook nog in de gelovigen gevonden, die in een grote mate kunnen vergeten wat God aan hun zielen gedaan heeft. De vromen kunnen aan dadelijke vergeetachtigheid schuldig zijn, evenals David, toen hij, na zijn grove zonde van overspel, liep te beramen hoe hij Uria zou vermoorden. Maar er is een hebbelijke vergeetachtigheid, welke de goddelozen eigen is, die de kennis van God niet begeren, en God nooit gedenken, dan wanneer zij er door toorn toe worden gedreven, evenals zij, van wie geschreven staat: "Als Hij hen doodde, zo vraagden zij naar Hem; en keerden weder, en zochten God vroeg; en gedachten, dat God hun Rotssteen was, en God de Allerhoogste, hun Verlosser." Zij gedenken God nooit, zolang Hij hun niet een dodelijke slag toebrengt. Deze vergeetachtigheid geeft het gemis van een geestelijk gezicht en een ontdekking van God te kennen; alsmede het gemis van die levendige indruk van Hem, welke tot een recht gezicht van Hem vereist wordt. Wij kunnen God niet recht gedenken indien wij Zijn volmaaktheden niet in Zijn werk zien uitblinken, evenals David, toen hij van Gods werken zei: "Gij hebt ze alle met wijsheid gemaakt." Wanneer wij de wijsheid, en macht, en andere eigenschappen van God in Zijn werken zien uitblinken, in het bijzonder in Zijn verlossen van de kleine stad, de kerk, dan, en niet eerder zullen wij Hem recht gedenken; ook wanneer wij zien dat Zijn grote doeleinde in alles, de eer en heerlijkheid van deze volmaaktheden is, en hiervan rechte indrukken omdragen, zodat wij Hem niet alleen bespiegelend maar in werkelijkheid en met toe-eigening gedenken; alsmede wanneer wij gedenken hoe Hij ons in het bijzonder heeft verlost uit de macht en het beleid van de grote dingen, die tegen ons waren, en Zijn Naam daarvoor de verschuldigde lof toebrengen.

2. Het voorwerp van deze vergeetachtigheid: "Geen mens gedacht dezelve arme, wijze man." Wij zijn van nature geneigd onze Schepper, onze Verlosser, Zaligmaker, Beschermer en Weldoener, onze beste Vriend te vergeten. Wij vergeten de Verlosser, de arme, wijze Man, Die in de stad werd gevonden. Wij vergeten Zijn mensheid, dat Hij een Man is; Zijn godheid, dat Hij de wijsheid Gods is; Zijn vernedering en armoede, dat Hij om onzentwil is arm geworden; Zijn bestemming tot dit verlossingswerk; alles wordt vergeten. Wij vergeten al de verlossingswerken, welke Hij heeft gewrocht; de verlossing, die Hij heeft voleindigd. Wij vergeten Zijn scheppingswerken, hoewel de hemelen Zijn eer verkondigen. Wij vergeten de werken van Zijn voorzienigheid, zowel die van voorspoed, als van tegenspoed; beide de gewone en buitengewone, evenals Israël, waarvan geschreven staat: "Als nu Jeschurun vet werd, zo sloeg hij achteruit, en hij liet God varen, Die hem gemaakt heeft, en versmaadde de Rotssteen zijns heils." Zij vergaten de plagen van Egypte; het verdrinken van de Egyptenaren; de plechtige verschijning Gods op Sinaï, toen de berg beefde onder het gewicht van God en de vlammen opstegen tot de middelste hemel. Wij vergeten Zijn verlossingswerk. Hij verlost van de grimmigheid van de gerechtigheid, de vloek van de wet, de dienstbaarheid van de zonde, de slavernij van de duivel. en de prikkel des doods; van de toorn Gods, die vreselijke toorn, die onverdraaglijke toorn, die eindeloze toorn, die machtige en eeuwige toorn, die eeuwig komende toorn; Hij verlost van de toekomende toorn; en toch zijn wij geneigd de Verlosser en de verlossing te vergeten. Wij vergeten deze verlossing en haar noodzakelijkheid; haar genoegzaamheid; haar voortreffelijkheid; haar kracht; haar volheid; haar aangenaamheid; alles wordt vergeten. Wij vergeten ook Zijn werk van

wedergeboorte: het werk van overtuiging en vernedering; het werk van bekering en heiligmaking. Hoewel dit werk van genade een wezenlijke verandering, een gevoelige verandering, een algemene verandering teweegbrengt; nochtans kan alles vergeten worden, zover, dat wij de gelovige in de war kunnen brengen met hem de vraag te stellen: Hebt u een wedergeboorte-gestalte, dezelfde gemoedsgesteldheid als toen u eerst geloofde? Waar is de weldadigheid van uw jeugd, de liefde van uw ondertrouw? Ja, mededelingen en openbaringen, en gemeenschapservaringen, ze kunnen alle vergeten worden.

3. De algemeenheid van deze vergeetachtigheid: "geen mens gedacht dezelve arme Man", Dat dit ongelovig vergeten van Christus, de Verlosser, algemeen is, blijkt duidelijk uit twee bewijsgronden.
(1) Uit de voorbeelden van alle eeuwen van de wereld. De eerste mens, die gemaakt is, begon zijn afval van God door zijn zonde. Hij vergat de goedgunstigheid van God, in hem, zo'n uitnemend bestaan en zulke voortreffelijke weldaden te schenken. Hij vergat het verbond, dat God met hem gemaakt had, waardoor hem verboden was van de boom te eten, die in het midden van de hof was, op gevaar van eeuwige verwoesting van zichzelf en zijn nakomelingschap, en toch dreef het gesis van de slang alles uit zijn gedachte. Hoe schielijk vergat Noach de grote verlossing uit de zondvloed, toen de gehele wereld buiten hem en zijn huis, door de wateren was verzwolgen; hij was niet zodra uit het water verlost of hij verdronk in de wijn. Hoe schielijk vergat Lot de verlossing uit de vlammen van Sodom, en viel hij in het vuur van de begeerlijkheid. Salomo vergat die God, Die hem tweemaal verschenen was en verviel tot afgoderij. David vergat spoedig hoe de Heere hem uit de hand van Saul had verlost en viel in de zonde van overspel en doodslag. Israël vergat God en al Zijn wonderwerken. De tien melaatsen, op één na, vergaten terug te keren en God te danken, Die hen genezen had. De discipelen van Christus vergaten spoedig het wonder van de broden; zij genoten zoete gemeenschap met Christus, en toch dreven Judas en zijn partij alles uit hun gedachten. "Geen mens gedacht dezelve arme Man."

(2). Het blijkt uit de vele tekenen welke de Heere van Zichzelf en Zijn werken ter herinnering en gedachtenis heeft opgericht als bewaarmiddelen tegen dit vergeten van Hem. Gods scheppingswerken herinneren aan Hem; de hemelen verkondigen Zijn eer. De werken van Zijn voorzienigheid herinneren aan Hem. "Hij heeft Zichzelf niet onbetuigd gelaten", zelfs onder de heidenen, "gevende hun regen en vruchtbare tijden." Elke droppel regen is een gedenkteken van God. Gods inzettingen herinneren aan Hem. Waartoe anders heeft Hij ons Sabbatten en sacramenten gegeven, dan om ons de werken van God en de dood van Christus in gedachtenis te brengen? "Doet dit tot Mijn gedachtenis." In één woord: de Heilige Geest is ons gegeven, opdat wij Hem zouden gedenken. (Joh. 14:26) "Maar de Trooster, de Heilige Geest, Welke de Vader zenden zal in Mijn Naam, Die zal u alles leren, en zal u indachtig maken alles wat Ik u gezegd heb." Het was alsof Christus zei: Ik heb lange tijd onder u gepredikt, u hebt menige preek van Mij mogen horen; maar alles is weg, u vergeet alles; daarom zal Ik u de Heilige Geest zenden, om het u indachtig te maken. Deze dingen bewijzen de algemeenheid van deze zonde: "Geen mens gedacht de arme, wijze Man." Beschouwt verder:

4. De reden van deze vergeetachtigheid. Wij zullen u daartoe bepalen bij de volgende vier redenen.

(1) Zij vloeit voort uit de algemene verdorvenheid van onze natuur. Het geheugen heeft evenals alle andere vermogens van de ziel een slag gekregen door de val van Adam; onze hoofden zijn verpletterd toen wij van zo'n hoogte van zaligheid in zo'n diepte van ellende vielen.

(2) Het vloeit voort uit de weinige achting welke de mensen hebben voor de arme, wijze Man en Zijn groot verlossingswerk, en dat zij het zo weinig op prijs stellen, dat Hij ons heeft verlost. Het is vreemd, als men bedenkt, hoe de werken van mensen bewonderd en de werken van God gering geacht worden. Indien een dokter een man onder behandeling zal nemen, die ernstig ongesteld en gevaarlijk ziek is, zal die man meer ingenomen zijn met het werk van de dokter dan met het werk van God. Hij zal zijn dokter betalen, maar nooit zijn God danken. Velen zullen de werken van mensen met bewondering en de geschiedenis met opgetogenheid lezen, die het verhaal van het leven en de dood van Christus zullen lezen zonder in het minst bewogen te worden.

(3) Het vloeit hieruit voort, dat het geheugen volgepropt zit met andere dingen, met de prullen van de hel. Het was een lage behandeling voor Christus, toen Hij naar een stal gebracht en in een kribbe gelegd werd, omdat voor Hem geen plaats was in de herberg. Maar het is duizendmaal erger, wanneer uw hart zo vol is van de wereld, begeerlijkheden en drekgoden, dat er geen plaats voor Christus is.

(4) Het vloeit voort uit de geringe indruk die Christus en Zijn verlossingswerk op ons maakt. De natuurkundigen geven dit als reden op van de herinnering, dat iets een krachtige indruk op de hersenen maakt. Maar, helaas! De werken Gods vliegen als een schaduw over ons heen, en zo zijn ze vergeten. Het is het beste voor het geheugen, dat de Geest van God met leven en kracht tot de ziel komt: "Uw woorden zal ik niet vergeten", zegt David, "want door dezelve hebt Gij mij levend gemaakt." Het liet een indruk na, en daarom bleef het. Wanneer het Woord van God en de werken van God geen indruk maken, is het geen wonder, dat zij spoedig vergeten worden. Er is een vogel van de hemel, de overste van de macht van de lucht, de duivel, die alles wegpikt wat u hoort, indien uw hart geen binnenkamer voor Christus is. Indien Hij uw Schat was, zou uw hart het kabinet zijn. Waar uw schat is, daar is ook uw hart.

V. Het vijfde en laatste punt is *de toepassing van het onderwerp.* Wij zullen dit pogen te doen in een gebruik van onderrichting, van beklag, van beproeving en van vermaning.

Wij zullen er eerst enige gevolgtrekkingen uit afleiden ter onderrichting.

Is het zo, als gezegd is, dan zien wij hieruit,

1. De verachtelijke staat van de Kerk van God in deze wereld. Zij is maar als een kleine stad, en weinig mensen zijn daarin. Het is een verachte stad. De wereld noemt haar een verdrevene; "het is Sion, zeggen zij, niemand vraagt naar haar" (Jer. 30:17). Evenals Christus veracht en van de mensen verworpen was, zo zijn het ook Zijn vrienden en volgelingen; zij zijn een klein kuddeke, een verachte kudde. Wat ook de staat van de zichtbare Kerk is; al ziet zij er soms uit, schoon gelijk de maan, zuiver als de zon, schrikkelijk als slagorden met banieren, wanneer haar zichtbare heerlijkheid, de leer, dienst, tucht en regering, niet voor het oog bedekt is; toch is de onzichtbare Kerk in deze wereld, gewoonlijk een arm, klein,

veracht hoopje, waarvan (in Zef. 3:12) geschreven staat: "Ik zal in het midden van u doen overblijven een ellendig en arm volk; die zullen op de Naam des Heeren betrouwen."

2. Ziet hieruit de gevaarlijke toestand van de gemeente Gods in deze wereld. Het is een stad, door een grote koning belegerd, die grote vastigheden tegen haar bouwt. De Kerk is als een brandende braambos, te midden van het vuur; zij is in een gevaarlijke, strijdende staat. De Kerk van God is de mannelijke zoon, waarop de rode draak staat te wachten, om het kind te verslinden zodra het geboren is (Openb. 12:4). In wat een schijnbaar hulpeloze toestand is de gemeente Gods! Een grote stad kan het niet best uithouden tegen een grote koning en grote sterkten; hoeveel te minder een kleine stad met weinig mensen daarin.
3. Ziet hieruit de wonderlijke genade van God, in de uitvinding van een Zaligmaker, en dat een grote, om de kleine stad te verlossen. Ziet de genade van onze Heeren Jezus Christus, "Die, daar Hij groot en rijk was, om onzentwil is arm geworden", en in de gestalte van een arme Man, nochtans oneindig wijs zijnde, zowel God als Mens, de stad verlost heeft en het beleg heeft doen opbreken. O ziet en bewondert Zijn wijsheid waardoor Hij de stad heeft verlost!
4. Ziet hieruit de weergaloze ondankbaarheid van de zichtbare Kerk, waar zo'n grote verlossing is teweeggebracht; dat geen mens de arme, wijze Man gedenkt, dat zij zich aan zo'n algemene vergeetachtigheid schuldig maakt. Ongeloof ontdekt zich door onachtzaamheid. Het leven van het geloof is een leven van geestelijk gedenken, maar het ongeloof openbaart zich door vergeetachtigheid. Door het geloof gedenken wij aan Christus, maar door het ongeloof vergeten wij Hem en al Zijn goedertieren en liefderijke daden, hoewel er een blijvende bediening is ingesteld om ons geheugen te hulp te komen! O, wat een afschuwelijke ondankbaarheid is dat, Hem te vergeten, Die aan ons gedacht heeft! Vergeetachtigheid is die fontein van godloochening en goddeloosheid, welke de wereld en het tegenwoordig geslacht overstroomt; de mensen vergeten God en Christus. Indien zij gedachten, dat er een God in de hemel is, die acht geeft op hetgeen zij doen, zij zouden niet leven zoals zij doen. De mensen gaan zo op in de tegenwoordige wereld, dat zij aan geen andere wereld denken. Zij vergeten Hem Die gekomen is, om uit deze tegenwoordige, boze wereld te verlossen en voor een andere te zorgen. Zolang wij alleen aardse dingen bedenken geven wij geen acht op de grote zaligheid en de grote Zaligmaker en Verlosser.
5. Ziet hieruit, wat hier als gevolgtrekking wordt afgeleid, (vers 16) "dat wijsheid beter is dan kracht." Christus wordt hier en in de Spreuken dikwijls voorgesteld onder de naam van Wijsheid. De wijsheid van Christus is ontegenzeglijk beter dan de kracht van de mensen, beter dan de kracht van vleselijk vernuft, beter dan de kracht van de menselijke rede, beter dan de kracht van grote legers. Toch wordt de wijsheid van de arme Man veracht, en naar Zijn woorden wordt niet gehoord; Christus wordt veracht en Zijn Evangelie wordt verwaarloosd en verworpen.

2e Gebruik.

Laat ons dan deze leer toepassen als de stof, voor een klacht over de belegerde stad, in het bijzonder van de Kerk van Schotland. Laat ons eerst de Kerk bezien en dan de belijders die daar in zijn.

1e Wij zullen de Kerk van Schotland bezien, meer algemeen als een belegerde en een verloste stad; en nochtans een zeer ondankbare, haar Verlosser vergetende stad. Als

een stad, die vele malen en op velerlei wijzen belegerd is, voornamelijk door de duivel en zijn instrumenten, die God in rechtvaardigheid toeliet de stad te kwellen en te verstoren en grote vastigheden tegen haar te bouwen.

- Ik zou hier kunnen beginnen met de eerste steen, die meer dan 1600 jaren geleden in de Kerk van Schotland is gelegd, namelijk kort na de hemelvaart van Christus, toen God door middel van de vervolging,voor het eerst Christenen en belijders van het Evangelie onder ons zond. Toen waren wij in letterlijke zin een kleine stad en weinig mensen daarin. Hoeveel grote vastigheden van heidense duisternis en heidense afgoderij werden tegen de kleine stad en het kleine kuddeke, de volgelingen van Christus, gebouwd. Toen was hier een tempel voor Apollo en daar een tempel voor Diana; hier één voor Jupiter en daar één voor Juno; één voor Mercurius en een andere voor Venus; één voor de zon en een andere voor de maan; hier één voor deze god en godin en daar één voor die; alsmede vele tempels voor de duivel, waar zoveel bloedige, onmenselijke offeranden werden geofferd! Men zou zeggen, hoe kon de kleine stad blijven staan, wanneer zij omsingeld was met zulke grote vastigheden, die tegen haar gebouwd waren.
- Ik zou kunnen voortgaan tot de vijfde eeuw, toen de kleine stad eerst formeel werd belegerd en de grote vastigheid van paapse duisternis en antichristelijk bijgeloof tegen haar werd gebouwd. Toen Palladius door de Paus van Rome naar Schotland werd gezonden, hield de kleine stad het een lange tijd tegen Rome uit, maar de belegering van de kleine stad duurde niet minder dan tien eeuwen; want van de tijd van Palladius tot de Reformatie was ongeveer duizend jaren. Tot de vijftiende eeuw toe was de kleine stad met die donkere wolk bedekt, werd zij overlopen, onderdrukt en bijna geheel verwoest. Alleen had God, te midden van die donkere dagen, van tijd tot tijd Zijn getuigen, die tegen Rome en de hel getuigden, ook wanneer zij allen voor hen gebracht werden.
- Ik zou tot latere tijden kunnen afdalen, toen de kleine stad weer werd aangevallen, en de grote vastigheid van bisschoppelijke tirannie en despotische willekeur tegen haar gebouwd werd; toen de inwoners van de stad werden bespied, nagejaagd, ja, tot de dood toe vervolgd, gevangen gezet, beboet, van hun vrijheid beroofd, verbannen, gemarteld en gedood, omdat zij voor de rechten en het koningschap van de heerlijke Heere en Koning van de stad opkwamen. Meermalen werd de stad vóór de laatste revolutie zo geplaagd, en er leven nog vele getuigen, die getuigenis kunnen afleggen van de zware beproevingen, onder de laatste regeringen ondergaan.
- Verder kan ik hier opmerken hoe ook in onze tijd, waarvan wij nog heugenis hebben, zowel als op dit ogenblik, de stad vele malen belegerd en aangevallen is; deels van buiten af, door invallen van vreemden en door een onmenselijke opstand, waarin paapse raddraaiers getracht hebben de stad in haar meest kostbare en heilige belangen ten onder te brengen, welke pogingen heimelijk werden begunstigd door parlementswetten, welke de dwalingen toelieten en de patronaten herstelden; en deels van binnen uit, wijl onnatuurlijke burgers in zekere mate haar fondamenten zoeken te ondermijnen.

Vraag. *Wie zijn zij binnen de kleine stad, die de vrede verstoren en de fondamenten van de stad vernielen?*
Antwoord. Dit is zeker, indien er zo'n partij in de stad is, bestaande uit dieven en moordenaars, die niet inkomen door de deuren en poorten van de stad, maar van

elders inklimmen; indien er zijn, die niet het welzijn van de stad, maar zichzelf zoeken; die haar graveerselen, de leer, de dienst, de tucht en het bestuur van de stad, met houwelen en beukhamers in stukken slaan; indien daar zulken zijn, die niet vaststaan tegen het veroordelen van de Evangeliewaarheid, en verdoemelijke dwalingen dulden; indien er zulken zijn, die niet ophouden het geslacht van de rechtvaardigen te ergeren, en de burgers te verwonden en te slaan en de sluier van hen te nemen; indien er zijn, die de gemeenten met geweld, zonder er de burgers in te kennen, herders of opzieners over de stad opdringen; die een heilig en Godvrezend stel ambtsdragers tegenstaan en een los, wettisch, dwalend en schandelijk stel steunen: ik zeg, het is zeker, dat die de verstoorders van de vrede van de stad zijn: deze zijn het, die grote vastigheden tegen de stad bouwen.

2e Beziet de kerk van Schotland, niet alleen als een belegerde stad, maar ook als een stad, die tot hiertoe verlost is door de wijsheid van de arme, wijze Man, de heerlijke Heere Jezus Christus.

- Door Zijn wijsheid heeft Hij de stad eerst van het heidendom verlost. Niet alleen bracht Hij het Evangelie, in de eerste tijden van het Christendom, reeds zo spoedig na de opstanding van Christus, in Schotland, dat Hij volgens de berekening van sommigen, nog geen vijftien jaren in de hemel was, toen Hij het Evangelie tot Schotland zond; en ongeveer vijftien jaren daarna een andere groep Christenen zond, die voor de tweede, eerste vervolging naar ons land vluchtten, omdat zij hoorden, dat het Evangelie daar was aangenomen.
- Maar Hij zette ook in het tweehonderd en derde jaar na Christus, een Christelijke koning op de troon, Donald de Eerste, die de Christelijke godsdienst bij de wet vaststelde en de sterkten van het heidendom, die door de Barden, Druïden en heidense priesters werden verdedigd, afbrak. Deze verlossing werkte Hij langzamerhand uit, totdat de heidense afgoderij verdreven was.
- Door Zijn wijsheid verloste Hij de stad op een merkwaardige wijze door de heerlijke Reformatie van het Pausdom, en het duistere, antichristelijke bijgeloof. Hij wendde onze duizendjarige gevangenis, gelijk waterstromen in het zuiden en deed het licht uit de duisternis voortkomen, door brandende en schijnende lichten, heilige, wijze en ijverige instrumenten te verwekken, om dat heerlijk werk te beginnen, uit te werken en voort te zetten, en dat van tijd tot tijd door een Plechtig, Nationaal Verbond maken, waarover de Heere zichtbare blijken van Zijn genadige tegenwoordigheid en goedkeuring gaf.
- Door Zijn wijsheid verloste Hij genadig de stad bij de laatste revolutie, waarin Hij ons meer dan een weinig leven gaf in onze dienstbaarheid, aan welke wij waren onderworpen onder de Bisschoppelijke regering en dwingelandij. Toen gaf Hij ons gelegenheid om het werk van de reformatie voort te zetten, meer dan waartoe wij op die tijd hart en moed hadden. En hoewel de heerlijkheid van de tweede tempel niet gelijk was aan die van de eerste; (ik meen dat de revolutie niet kon halen bij de Reformatie) nochtans was het zo'n heerlijk werk van God, door de stad te verlossen van hen, die haar geheel zochten te verwoesten, dat menigten in dit geslacht de heerlijkheid Gods in Zijn heiligdom gezien hebben en de voorrechten en vrijheden van de stad Gods hebben mogen genieten. Sommigen waren van mening, dat er zovelen in de gezegende vruchten van deze gelukkige Revolutie binnen de laatste veertig jaren hebben mogen delen, zij het dan in een meer verspreide weg door de gehele natie, als er vroeger in de gezegende vruchten van

de vorige Reformatie, op een meer begrensde wijze, op bijzondere tijden en plaatsen hebben gedeeld, toen de Geest over grote menigten tegelijk werd uitgestort. Hoe dit ook zij, wij hebben nochtans reden om de wijsheid, kracht en genade van onze heerlijke Verlosser op te merken.

- Door Zijn wijsheid heeft Hij van tijd tot tijd, en tot hiertoe, de stad verlost, niet alleen van invallen en opstanden, waardoor de kerk en de staat met ondergang werden bedreigd, en dat wij tot Paapse dienstbaarheid en Antichristelijke duisternis zouden worden teruggebracht.
- Maar Hij heeft de stad zover verlost, ook van rustverstoorders en verwoesters van binnen, dat het evangelielicht nog onder ons schijnt, en wij nog de zuivere inzettingen van het Evangelie mogen hebben. Wij mogen nog in vrede onze kerkelijke, plechtige dagen hebben; wij hebben Sabbat op Sabbat, preek op preek, "gebod op gebod en regel op regel"; en welke verwarringen ook in de stad geweest zijn en nog zijn, tot hiertoe is er nog enig getuigenis overgebleven. En ik hoop, dat Hij voor Zichzelf nog een worstelend overblijfsel in Schotland heeft overgelaten, zowel onder leraars als volk, dat, terugziende op de verlossing, die Hij ons tot hiertoe heeft geschonken, reden heeft te zeggen: "Tenware de Heere, Die bij ons geweest is, als de mensen tegen ons opstonden, toen zouden zij ons levend verslonden hebben; toen zouden ons de wateren overlopen hebben: een stroom zou over onze zielen gegaan zijn, toen zouden de stoute wateren over onze zielen gegaan zijn (Psalm 124:2-5). Zo kunnen wij haar als een verloste stad beschouwen.

3e Wij kunnen deze Kerk ook beschouwen als een zeer ondankbare stad, die haar Verlosser niet gedenkt. Dit is de voornaamste oorzaak van alle verwarringen, verdeeldheden en moeilijkheden, van alle ellenden, die de stad overkomen, "geen mens gedacht dezelve, arme Man." Wij zijn algemeen ongelovig en onachtzaam; wij vergeten de Verlosser, de verschuldigde dank te betuigen. Wij overwegen niet recht wat God voor ons gedaan heeft; wij hebben geen diepe indrukken van Zijn wonderlijke goedertierenheid; wij gedenken Zijn gunst niet, Zijn goedertierenheid heeft ons niet tot bekering geleid. Het is geen wonder, dat de stad vele verwoestingen te aanschouwen geeft, want vele malen heeft Christus, evenals tot Jeruzalem, tot ons gesproken: "Hoe menigmaal heb ik uw kinderen willen bijeen vergaderen, gelijkerwijs een hen haar kiekens bijeen vergadert onder de vleugelen, en gij hebt niet gewild? Ziet, uw huis wordt u woest gelaten. "Geen mens gedacht de arme, wijze Man", Die die grote Verlosser van de stad is.

- Waar is de man, die recht gedenkt aan de grote verlossing, welke God Schotland schonk bij de eerste inkomst van het Evangelie, toen Hij reeds zo vroeg tot ons kwam, als wij niets dan hout en steen en duivelen aanbaden?
- Waar is de man, die de grote verlossing gedenkt, welke Hij ons schonk in de heerlijke Reformatie, toen Hij de vastigheden van het pausdom omverwierp, zo vele eeuwen nadat Hij de bolwerken van het heidendom had geslecht?
- Waar is de man, die de genadige verlossing gedenkt, welke Hij voor ons teweegbracht in de Revolutie, (want ik bepaal mij slechts tot de meest bekende en aanmerkelijke tijdperken) waarvan wij de vruchten nog genieten (onder de invloed van een vreedzame vorst, wiens erfopvolging op de troon samenviel met dat aanmerkelijk tijdperk): welke goedheid en genade van onze grote en heerlijke

Verlosser, wij behoorden te gedenken zolang wij deze inzettingen van het Evangelie in vrede en vrijheid genieten, zonder vrees voor vijandelijke verstoring van buiten, zoals die, welke de volgelingen van Christus onder vorige regeringen, voor de genoemde genadige revolutie, te verduren hadden?

- Nog eens, waar is de man, die de vele, vele andere bijzondere verlossingen gedenkt, waarmee dit land, vroeger en later, is begunstigd geweest? En wat heeft Hij dikwijls de grote vastigheden neergeworpen, die de hel tegen de kleine stad gebouwd had.

O, ondankbaar Schotland! Hoe hebben wij ons plechtig trouwverbond met onze heerlijke Verlosser vergeten! Telkens en telkens weer hebben wij met opgeheven handen gezworen Hem en Zijn waarheid getrouw te zullen zijn, en de leer, dienst, tucht en regering van Zijn huis, volgens het voorbeeld, dat in de Schrift wordt gegeven te zullen beschermen, en alle dwalingen en antichristelijke verdorvenheden te zullen weren. Welke blijken hebben wij gegeven van onze ondankbaarheid en vergeetachtigheid daarin, dat wij, in plaats van deze nationale verbintenissen te gedenken in vele gevallen onze verbondstrouw hebben verbroken, en onze in het verbond bezworen beginselen, hebben verlaten, en onze verbonden hebben verbrand en begraven! Zult gij dit de Heere vergelden, gij dwaas en onwijs volk? Hoe blijkt onze ondankbaarheid aan onze Verlosser uit de inbreuken op de regels van Gods Woord, waarnaar wij gezworen hebben te zullen wandelen, en op de grondwet van deze Kerk, waarvan onze hervormers verklaard hebben, dat zij op Gods Woord gegrond was, daarin, dat Gods volk het recht is ontroofd zijn eigen leraars te kiezen; een recht, waarvan onze Kerk in haar belijdenisgeschriften, op grond van Gods Woord, verklaart, dat het hun toekomt. Maar onze afwijking en verlating van de goede oude weg, in dat punt, heeft langs verscheidene trappen een aanmerkelijke hoogte bereikt. Het komt mij voor, dat het loslaten hiervan is begonnen in de Synodale vergadering van 1649; is bevestigd en voortgezet in het Parlement in 1690; en nu enigermate in dit jaar 1732 is voltooid, zoals het nooit tevoren door enigerlei handeling van de Kerk is geschied.

Wat een ondankbaarheid aan onze Verlosser openbaren wij, in ons vergeten en verzuimen van nationale dankdagen uit te schrijven voor de vele goedertierenheden en de menigvuldige verlossingen welke God ons van tijd tot tijd heeft geschonken, en nationale vast- en bededagen wegens onze nationale schuld; in het bijzonder wegens die algemene zonde, dat wij onze Verlosser en onze verlossing niet gedenken, maar al Zijn goedheid achter onze rug werpen! Aan wat een ondankbaarheid staan wij schuldig, dat wij geen beter gebruik maken van het licht van het Evangelie, dat nog onder ons blijft schijnen!

Wat zijn wij schuldig, dat wij God niet gedenken en de rechtvaardigheid Gods in alle kwaden, die de kleine stad overkomen! Zal er een kwaad in de stad zijn, dat de Heere niet doet? Al kunnen wij geen verraderlijke Judas rechtvaardigen, die Christus en Zijn waarheid verraadt; noch een vreesachtige Petrus, die onder de een of andere beproeving tegelijkertijd Christus en Zijn zaak kan verloochenen; noch enigerlei goddeloze werktuigen van de onvrede, de verwoesting en de verstoring van de stad; nochtans behoren wij, in alles wat ons overkomt, God te rechtvaardigen en Zijn gerechtigheid te erkennen. Doet gij u dit niet zelf? Doordien gij de Heere uw God verlaat, Die de Verlosser van de stad is? Onze boosheden kastijden ons, en onze afkeringen straffen ons (Jer. 2:17, 19). Wij hebben geen recht gebruik gemaakt van de

vrijheden en voorrechten van de stad, die wij soms hebben genoten; daarom laat God rechtvaardig toe, dat wij een beroofd en geplunderd, een gescheurd en verstoord volk zijn. Laat ons daarom niet schimpen op leraars, kerkelijke vergaderingen, gerechtshoven, of andere werktuigen. Wij behoren tegen de duivel zelfs geen beschimpende beschuldiging in te brengen, maar laat ons liever zeggen: "De Heere schelde u"; de Heere schelde de duivel en zijn werktuigen; de Heere schelde een verkeerde geest; de Heere schelde een afkerige geest; de Heere schelde de instrumenten van de rampspoeden van de Kerk. "De Heere is rechtvaardig, want wij hebben gezondigd." Zegt niet: die en die personen hebben verwoesting over de Kerk gebracht, want u en ik, wij zijn het, die door onze zonden God getergd hebben het te doen en wij zullen Hem tot nog verschrikkelijker toorn aanporren, indien wij niet vernederd worden wegens onze zonden, voornamelijk daarover, dat wij onze Heere Jezus, de Verlosser van de stad niet hebben gedacht. Maar,

Ten tweede: wij zullen niet verder uitweiden over de Kerk in het algemeen, en ons verder bepalen bij hetgeen een ieder van ons persoonlijk betreft, hoe wij reden hebben ons vergeten van Christus te beklagen.
Hoewel Zijn Naam is, als een olie die uitgestort is, toch gedenken wij Zijn liefde, Zijn voorschriften, Zijn beloften, Zijn voorzienigheid en Zijn inzettingen niet. Waaruit blijkt dit? Helaas! Wanneer zetten wij ons neer om Hem en Zijn verlossende liefde te bewonderen? Als u een zeldzaam kunststuk ziet, hoe verwondert u zich daarover. En wat bent u weinig met verwondering vervuld over hetgeen God gedaan heeft! Wij zouden sommigen verlegen kunnen maken met de vraag, of zij wel ooit in hun gehele leven een kwartier hebben doorgebracht vol verwondering over de grote verlossing, die Christus voor zondaren heeft teweeggebracht. Wanneer hebt u de verlossing, die Christus gewerkt heeft, uitgebazuind, en aan anderen verkondigd wat Christus voor u of voor Zijn Kerk gedaan heeft. Dit is het werk van de heiligen, op liefelijke toon uit te roepen: "Gij zijt heerlijk in heiligheid, vreselijk in lofzangen, doende wonder; groot van raad en machtig van daad." Wanneer denkt u ernstig na over Hem, en over hetgeen Hij heeft gedaan voor u, en de Kerk, en de kleine stad? Dit is de beoefening van de heiligen, die Hem gedenken: "Mijn overdenking van Hem zal zoet zijn." Helaas! Ons allen ontbreekt verstand. "Een os kent zijn bezitter, en een ezel de kribbe zijns heren; maar Israël heeft geen kennis, Mijn volk verstaat niet." Overweegt wat een zondig en tergend kwaad deze vergeetachtigheid is, en hoe schadelijk die is: het is een openlijke verachting, het werk van Zijn handen niet te gedenken of gade te slaan. Indien een ervaren kunstenaar de helft van zijn leven zou besteden aan het maken van een wonderlijk kunstwerk, en hij zou dat u brengen, en u zou het niet waarderen, zou die man niet ten hoogste beledigd zijn? Hoeveel temeer beledigt u God wanneer u Zijn werken vergeet! God heeft zes dagen besteed aan het werk van de schepping; bijna zes duizend jaren aan het werk van de voorzienigheid; en evenveel tijd – ja een eeuwigheid – aan het werk van de verlossing, en zullen wij dat alles vergeten en onderschatten? Wat is dit een openlijke verachting van God en Zijn Christus! Het is ook afschuwelijke ondankbaarheid, dat Hij voor ons werkt, en in ons werkt, en dat wij er nooit over denken. Het is een verijdeling van het doel van Zijn werk. Zijn doel is, dat wij Zijn eigenschappen zullen zien uitblinken in Zijn werken van genade en barmhartigheid, waarin zoveel wonderen heerlijk uitkomen: wonderlijke wijsheid; wonderlijke macht; wonderlijke heiligheid, wonderlijke rechtvaardigheid; wonderlijke goedertierenheid; wonderlijke waarheid. Zijn doel is, dat Zijn daden ons tot onze

plicht zullen aansporen, en dat wij die aan het nageslacht zullen vermelden, terwijl wij door vergeetachtigheid Zijn doel geheel trachten te verijdelen. Deze vergeetachtigheid is de moeder van afvalligheid. Als wij onze plicht vergeten, verzaken wij die; als wij God vergeten, verzaken wij Hem en wij verlaten Hem. Deze vergeetachtigheid tergt God. Wanneer de stad vergeet wat Hij voor haar heeft gedaan, tergt dit God, om niets meer voor de stad te doen. Het verbittert God, zodat Hij in plaats van werken van verlossing en goedertierenheid, werken van oordeel, vreemde werken en vreemde daden zal doen. Indien wij God vergeten, tergen wij Hem, ons krachtens de wet van de vergelding, ook te vergeten; ja, een geheel vergeten van God brengt een algemene verwoesting teweeg: "De goddelozen zullen terugkeren naar de hel toe; alle God vergetende heidenen."

3e Gebruik. *Laat ons deze leer toepassen tot beproeving.* U kunt er uw staat aan toetsen. Indien uw staat goed is;

1. Dan zult u als een kleine stad zijn: u zult zeer klein zijn in uw eigen ogen; een arm, hulpbehoevend schepsel in uw eigen schatting.
2. Dan hebt u zichzelf belegerd gezien: dan hebt u gezien, dat u onder de toorn Gods, onder de macht van de duivel, onder de heerschappij van de zonde en des doods was. Dan hebt u leren kennen, dat het u onmogelijk was de grote vastigheden, die tegen u gebouwd waren, terneder te werpen, en dat u voor eeuwig verloren was, tenzij er Eén kwam, om u te verlossen.
3. Indien uw staat goed is, dan is Christus, de Verlosser en Zaligmaker, aan u ontdekt; dan hebt u een gezicht van Hem gekregen als een Mens, de Godmens, een arm Mens, een arm maar wijs Mens, als een Man van God tot dit werk gegeven. Hebt u Hem gezien als de Wijsheid en de Kracht Gods? Hebt u de wijsheid Gods gezien, in het verlossen van de stad door Hem, door de rechtvaardigheid Gods te bevredigen; de werken van de duivel te verbreken; Zichzelf te geven tot een offerande voor de zonde; en door de dood, van de prikkel des doods te verlossen. Hebt u alzo de wijsheid Gods gezien in het slechten van de vastigheden, die tegen u gebouwd waren?
4. Bent u gebracht tot een gelovig gedenken aan Hem, tot een dagelijks gedenken aan Hem; en bent u bedroefd, dat u Hem zo weinig gedenkt? Was uw toegaan tot een Avondmaalstafel, Hem te gedenken, en hetgeen Hij voor u heeft gedaan; en is dat nog uw begeerte en uw uitzien, Zijn Liefde te gedenken meer dan de wijn, en uit Hem en tot Hem te leven?

4e Gebruik. *Ik zal sluiten met een woord van vermaning.*

1. Komt tot Christus, de Verlosser van de stad. O zondaar! Zolang u buiten Christus bent, bent u in een gevaarlijke staat; u bent aan deze kleine stad gelijk; grote koningen omsingelen u en bouwen grote vastigheden tegen u. Gods vastigheden omsingelen u en zijn tegen u: Zijn rechtvaardigheid, Zijn toorn, Zijn vloek, Zijn wraak; hoe zult u ontvlieden? Bent u machtig tegen God te strijden? -De bolwerken van de duivel zijn tegen u en u kunt zijn verzoekingen niet verhinderen. Als hij zijn zin kan krijgen, zal hij u zolang tot zondigen verzoeken, totdat hij u in de hel heeft. – De sterkten van de zonde zijn tegen u gericht: de schuld van de zonde; de kracht van de zonde daar u onder ligt; de zonde zal u naar de hel drijven, als u niet verlost wordt. - De macht van de dood is tegen u. Het is onzeker hoe spoedig u zult sterven, misschien nog deze nacht, of morgen, of overmorgen; u weet de juiste tijd niet, maar wanneer het ook is,

als hij u buiten Christus vindt, zal hij een vreselijke prikkel hebben, een vreselijk gevolg van weeën en ellenden tot in alle eeuwigheid: de eerste dood zal gevolgd worden door de tweede dood, dat is de poel, die daar brandt van vuur en sulfer (Openb. 21:8). Daarom, o zondaar! Vliedt de toekomende toorn, neemt de toevlucht tot Christus de Verlosser.
Wilt u tot de Godmens om verlossing komen? Wilt u zich laten inschrijven bij de arme, wijze Man? Wilt u met deze Man gaan? U hebt geen wijsheid om uzelf te verlossen, evenmin als macht; maar Hij verlost de stad door Zijn wijsheid. Al hebt u zichzelf uw gehele leven als een dwaas aangesteld, al bent u nog zo'n onverstandige dwaas, deze Man gedenkt u: hier is wijsheid om u te verlossen: Hij is ons geworden wijsheid van God. Door Zijn wijsheid heeft Hij Gods rechtvaardigheid bevredigd; door Zijn wijsheid heeft Hij de duivel verslagen; door Zijn wijsheid heeft Hij de zonde te niet gedaan; door Zijn wijsheid heeft Hij de dood overwonnen. O, kiest de Verlosser, en de verlossing is van u, want Hij, Die de Zaligmaker is, is de zaligheid van zondaren. Al kunt u niets doen, dat behoeft u niet in de weg te staan, want wijsheid kan alles voor u doen. O, wees tevreden, dat u niets bent, en dat Hij door Zijn wijsheid alles voor u en tot u zij. Het is een voornaam deel van het geloof, te weten dat u zichzelf niet kunt zaligmaken of verlossen, en de Zaligmaker en de zaligheid, die u worden aangeboden te verwelkomen; alsmede gelovig te gedenken wat Hij voor u heeft gedaan en nog wil doen. Zegt niet: er staan zoveel dingen in de weg: duisternis, doodheid, hardheid, ongeloof, vijandschap en onnoemelijke andere kwaden waarvan u verlost moet worden; want het is Zijn ambt de stad te verlossen, de ziel te verlossen van al die sterkten van de hel. Biedt Hij aan u door Zijn oneindige wijsheid te verlossen, geeft u dan het gehele werk in Zijn wijze en machtige handen.

2. Ik vermaan u de Verlosser te gedenken. Laat Zijn klacht niet zijn: "Geen mens gedacht de arme, wijze Man." O, gedenkt Hem, Die aan ons gedacht heeft in onze nederigheid; Die van eeuwigheid aan u gedacht heeft; Die aan u gedacht heeft toen Hij aan het kruis hing; Die u gedenkt nu Hij in de hemel is en voor u bidt aan de rechterhand des Vaders, want Hij leeft altijd om voor ons te bidden. Hij gedenkt u altijd en zult u Hem dan niet gedenken? Gedenkt wat Hij voor u heeft gedaan; gelooft dat alles wat Hij deed, voor u was; Zijn werken van de schepping, van de voorzienigheid en van de verlossing, zijn u ten goede. U hebt belang bij al Zijn werken; daarom, vergeet ze niet. Overweegt, dat Hij u gedenkt, wanneer u Hem vergeet; ja, wanneer u zichzelf vergeet. Sion zei: "de Heere heeft mij verlaten, en de Heere heeft mij vergeten"; Maar de Heere zei: "Kan ook een vrouw haar zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontferme over de zoon haars buiks? Ofschoon deze vergate, zo zal Ik toch u niet vergeten."

Wij zullen nu onze rede beëindigen met u nog twee besturingen te geven.

1. Ziet op tot de Heilige Geest, dat Hij u gedenkt. Sommigen hebben op het horen van het woord, het in vurig gebed aan de Heere opgedragen, of Hij het voor hen wilde bewaren, en datzelfde woord is, toen zij in duisternis verkeerden, met onuitsprekelijke blijdschap aan hun harten toegepast. De Geest van God is de beste Indachtigmaker; vraagt of Hij u alle dingen leren en alles indachtig maken wil.
2. Ziet uit naar een vernieuwde blik van Christus. Christus zag Petrus aan en toen gedacht Petrus, Christus en Zijn woord. Één blik van Christus zal u uw zonden

met smart en droefheid doen gedenken. O, beijvert u Hem voortdurend te gedenken, zodat u Hem en Zijn goedheid nooit vergeet. Een werkzaam gedenken van Hem, al kunt u Hem niet zodanig gedenken, dat u alles gedenkt wat Hij zegt, zou u kunnen doen gedenken, te doen wat Hij zegt en alzo uw Verlosser te verheerlijken met uw hart, en mond en leven. Gedenkt welke grote dingen Hij voor de kleine stad heeft gedaan en nog zal doen. Wacht op Hem totdat Hij Zijn werk voleindigt.

7. Het oordeel van de wereld over Christus en Zijn volgelingen, of: de ware Godvrezende door de goddelozen bespot en gesmaad

Jesaja 8:18. ***Ziet, ik en de kinderen, die mij de HEERE gegeven heeft, zijn tot tekenen en tot wonderen in Israël, van den HEERE der heirscharen, Die op den berg Sion woont.***

Vergelijken wij deze tekst met de onderwerpen waarover ik onlangs heb gepredikt, dan zien wij, dat er vierderlei oordeel wordt geveld over Christus, de heerlijke Verlosser van een uitverkoren wereld.

1. Het oordeel van de Vader over Hem: "Ik heb Hem gegeven tot een Verbond des volks, tot een Licht der heidenen."
2. Het oordeel van de Geest, Die van Hem getuigt, volgens de woorden van Christus: "Die zal van Mij getuigen."
3. Zijn Eigen oordeel over Zichzelf: "Ik en de Vader zijn Één."
4. Het oordeel van de wereld over Hem en Zijn volgelingen: "Ziet, Ik en de kinderen, die Mij de Heere gegeven heeft, zijn tot tekenen en tot wonderen in Israël." – In het eerste beveelt de Vader Hem ons aan door Zijn goedkeuring: "Ik zal U geven tot een Verbond des volks." In het tweede beveelt de Geest Hem, ons aan door Zijn getuigenis: "Die zal van Mij getuigen." In het derde beveelt hij Zichzelf ons aan in Zijn bekendmaking: "Ik en de Vader zijn Één." Maar in het vierde misprijst de wereld Hem en zij behandelt Hem met verfoeiing: "Ziet, Ik en de kinderen, die Mij de Heere gegeven heeft, zijn tot tekenen en tot wonderen in Israël." Ziet, hoe de Gift van de Vader wordt veracht, hoewel Hij Hem tot een Verbond van het volk gaf! Ziet, hoe het getuigenis van de Geest wordt verworpen, als Hij van Christus getuigt! Ziet, hoe Zijn Eigen bekendmaking wordt veronachtzaamd, waarin Hij afkondigt, dat Hij en de Vader Één zijn! Ziet hoe onwaardig deze Heerlijke, over het algemeen wordt onthaald door hen die Hem horen, namelijk met Hem en al Zijn kinderen, op ongehoorde wijze met smaad en verachting te overladen.

Men mocht wel denken, dat Christus en Zijn kinderen door de lieden van de wereld beter zouden worden onthaald, in aanmerking genomen, dat Hij van de Vader is gegeven tot een Verbond van het volk, maar de meeste mensen zijn zulke vreemdelingen van hun waarachtig belang, zulke afvalligen en vijanden van Christus, dat Zijn beste vrienden, de heftigste tegenstand zullen ontmoeten, wanneer zij het krachtigst voor Hem getuigen. Dat Hij, Die van de Vader tot een Verbond van het volk is gegeven, echter steeds sommige vrienden onder de mensen zal vinden, die voor Hem getuigen, blijkt uit dat woord: "Die zal van Mij getuigen; en gij zult ook getuigen." Zij zullen voorzeker geen reden hebben zich te schamen over hun getuigenis van Hem, aangezien Hij zo'n heerlijk persoon is, dat Hij en Zijn Vader één in wezen zijn. Welke behandeling zijn van Hem getuigende vrienden nochtans hebben te wachten, zelfs in Israël, wordt in deze tekst verklaard door hun heerlijke Leidsman: "Ziet Ik en de kinderen die Mij de Heere gegeven heeft, zijn tot tekenen en wonderen in Israël."

Opdat u niet mag denken, dat wij de bedoeling van de woorden verkeerd verstaan, en men ons zou kunnen vragen: "Van wie spreekt de profeet hier, van zichzelf of van een ander?" Antwoorden wij: Hij spreekt zowel van Zichzelf, als van een ander. Dat hij van zichzelf spreekt blijkt duidelijk uit het verband, dat u op uw gemak kunt nazien; en dat hij ook van een ander spreekt blijkt uit Hebr. 2:13, waar deze tekst wordt aangehaald en op Christus toegepast: "Ziet daar, Ik en de kinderen die Mij God gegeven heeft." Zodat hier de profeet het voorbeeld en Christus het Tegenbeeld is. Daarom is het duidelijk, dat ik in het behandelen van dit onderwerp van de betekenis niet zal afwijken, wanneer ik het, òf op Christus, òf op Zijn dienaars en vrienden toepas. Ik zal het beschouwen, òf als de taal van de Profeet, het voorbeeld, die over zichzelf spreekt en over zijn kinderen, die door middel van hem bekeerd zijn; en zo kan het worden toegepast op alle getrouwe gezanten van Christus, en degenen die door middel van hen bekeerd zijn; òf als de taal van Christus, het Tegenbeeld, sprekende van Zichzelf en van al Zijn vrienden en volgelingen, die, naar Zijn wil, gebaard en wedergeboren zijn door het Woord der waarheid: "Ziet, Ik en de kinderen, die Mij de Heere gegeven heeft, zijn tot tekenen en tot wonderen in Israël."

Het doel van dit en verscheidene volgende hoofdstukken, is aan te tonen wat een grote verwoesting binnenkort, wegens hun zonden, over het koninkrijk van Israël zou worden gebracht door de koning van Assyrië. In deze tijd van gedreigde en voor de deur staande ellende, vertroost de Profeet, Gods volk (vers 11) met de zelfde vertroosting waarmee God hem vertroost had: "Want alzo heeft de Heere tot mij gezegd met een sterke hand, en Hij onderwees mij van niet te wandelen op de weg dezes volks." Hier kunnen wij aanmerken:

1e Dat er een neiging in de mensen is om te wandelen in de weg van het volk waaronder zij leven, al is het geen goede weg; de beste van de mensen zijn daartoe geneigd.

2e God zal hen, die Hij liefheeft en de Zijnen zijn, bekwamen tegen de stroom van de gewone verdorvenheid in te zwemmen, al worden zij daarom zonderling genoemd. In deze tijden van benauwdheid waarschuwt de Heere Zijn volk, ook door de profeet tegen alle zondige vrezen: (vers 12) "Gijlieden zult niet zeggen; Een verbintenis, van alles daar dit volk van zegt: Het is een verbintenis; en vreest gijlieden hun vrees niet, en verschrikt niet." Verbindt u niet met hen en wees niet bevreesd voor hun verbintenis. Wanneer de vijanden van de Kerk zondige verbintenissen op touw zetten moeten de vrienden van de Kerk waken tegen zondige vrezen voor deze verbintenissen. Wij behoren in zware tijden voornamelijk te waken tegen zulke vrezen, die ons verkeerde wegen zouden doen inslaan tot onze veiligheid, of van zondige wapenen zouden doen gebruik maken om het kruis te ontvlieden. Dan raadt hij hun een godsdienstige en Goddelijke vrees aan: (vers 13) "De Heere der heirscharen, Die zult gijlieden heiligen, en Hij zij uw vrees; en Hij zij uw verschrikking." De gelovige vrees van God, is een bijzonder bewaarmiddel tegen de angst en de vrees voor mensen. Zij, die waarlijk God vrezen, behoeven geen kwaad te vrezen, want die zal Hij tot een heiligdom zijn, maar anderen zal Hij tot een Steen des aanstoots wezen, waarover zij zullen struikelen, en vallen, en verbroken worden (vers 14, 15). Zij die hulp ontvangen, om de vrees van God te bewaren en voor mensenvrees bewaard te worden, zullen ervaren dat God hun hoog vertrek is. Maar de goddelozen en al hun bondgenoten zullen, al is het dat zij de handen ineenslaan, niet ongestraft blijven, maar struikelen, en verstrikt, en gevangen worden. Verder, (vers 16) stelt hij

het onuitsprekelijk voorrecht van Gods volk voor, dat hun de woorden Gods zijn toebetrouwd: de Schrift als een getuigenis, om ons geloof te besturen, en een wet, om er onze praktijk naar te regelen. Het is Gods afkondiging, met het zegel van de hemel verzegeld; het is dat goede pand, dat toevertrouwd is aan hen, die discipelen zijn. Daarna onderwijst ons de profeet (vers 17) uit eigen praktijk, welk goed gebruik wij van dit voorrecht moeten maken, en wat zijn vast besluit was. Hij omhelsde de wet en het getuigenis en werd er door vertroost te midden van alles wat hem ontmoedigde. De profeet volgt hier de raad op, vers 12, die God had gegeven: (vers 17) "Daarom zal ik de Heere verbeiden, Die Zijn aangezicht verbergt, voor den huize Jakobs, en ik zal Hem verwachten." God keek Zijn volk dreigend aan, en de profeet verbeidde en verwachtte Hem. Wanneer God Zijn aangezicht verbergt en dreigt met Zijn oordelen te zullen komen, ook dan moet Zijn volk, Hem opwachten en Zijn wederkomst verwachten in een weg van goedertierenheid. Zij die in geloof en biddende de Heere verbeiden, mogen Hem met hoop en blijdschap verwachten.

Dat de profeet deze weg volgde, oordeelde men zeer onvoorzichtig en belachelijk. Hij en zijn leerlingen, onder wie de wet en het getuigenis verzegeld waren, werden daarom beschimpt en bespot, veracht en gesmaad: "Ziet, ik en de kinderen, die mij de Heere gegeven heeft zijn tot tekenen en tot wonderen in Israël." U kunt, om de woorden kort te verdelen, daarin de zes volgende dingen opmerken.

1. Het teken van verwondering of weeklacht: "ziet." De profeet drukt zijn verwondering uit, dat de Godzaligheid zo vreemd geacht wordt; of, hij klaagt over de zonde van die tijd, dat godsvrucht en godsdienst zo ongewoon onder hen waren.
2. De partij die hier bespot en veracht wordt, en waarover men zich zo verwondert: "Ik en de kinderen, die mij de Heere gegeven heeft", de profeet en zijn leerlingen; leraars en die door hun dienst bekeerd zijn; Christus en Zijn vrienden.
3. Let op het stempel van smaad en bespotting, waarmee zij bestempeld worden: "zij zijn tekenen en wonderen"; zij worden beschouwd als wangedrochten en monsters, zij zijn voorwerpen van bespotting en belaching.
4. Zij die schuldig zijn aan deze hooggaande verachting: en dit is de bijzondere overweging, waarom hun spreken, de stof is van verwondering en klacht: "het is in Israël." Was het in Egypte geschiedt of onder de heidenen, dan zou het niet zo vreemd geweest zijn; maar dat zij tot tekenen en wonderen waren in Israël, dat zij met verachting werden behandeld door een volk, dat de ware godsdienst beleed, dat maakte het des te vreemder.
5. De oorsprong van deze bedeling: het is van de Heere der heirscharen. God had het in Zijn voorzienigheid zo beschikt: Zijn heersende, vrijmachtige hand was, ter beproeving van Zijn volk, in die dingen, waarin de mensen een zondige hand hadden.
6. De grond van vertroosting die Gods kinderen hebben, onder al deze en dergelijke ontmoedigingen; welke ligt opgesloten in de namen, die Hem hier worden gegeven.

(1) Hij is de Heere der heirscharen, Die alle heirscharen van de hemel en van de aarde tot Zijn beschikking heeft, zodat de smaders en verachters van Zijn volk hun geen

kwaad kunnen doen; ja, geen haar van hun hoofd kunnen aanraken, zolang Hij hun daartoe geen vrijheid en verlof geeft.

(2) Hij woont op de berg Sion. Daar waren de tekenen van Zijn tegenwoordigheid en de ark, die een type van Christus was. Zijn wonen op de berg Sion beduidt niet alleen Zijn tegenwoordigheid bij Zijn volk, maar ook, dat Hij op een troon van genade en barmhartigheid woont, als een God, Die in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende was. Hij woont op de berg Sion, daar Hij zich aan Zijn volk openbaart, altijd bereid om hun gebeden te horen en naar hun klachten te luisteren; bereid om hun begeerten in te willigen, hun kruisen te heiligen, en hen in hun lijden en in de smaad, die zij om Zijn Naam hebben te verduren, te ondersteunen. Hoewel Hij voor het tegenwoordige Zijn aangezicht verbergt voor het huis van Jakob, en de tijd van verberging ook een tijd van smaad voor hen is, waarin zij verachting en schande ondergaan, nochtans woont Hij op de berg Sion, zodat zij weten waar Hij te vinden is en zij Hem weer zullen zien.

In plaats van vele opmerkingen uit de woorden aan te voeren, zal ik mij voornamelijk bij deze ene bepalen:

Dat gelijk het altijd zo geweest is, het nog het deel van Christus en Zijn vrienden is, hetzij het leraars of het volk zijn, die Zijn beeld dragen, als monsters te worden aangemerkt; gehaat, veracht, gesmaad, en over wie men zich verwondert. Of, kort gezegd, Christus en Zijn volk zijn de wonderen van de wereld. "Ziet, Ik en de kinderen, die Mij de Heere gegeven heeft, zijn tot tekenen en tot wonderen in Israël."

In de behandeling van dit voorstel, zal ik, met de bijstand van de Heere, de volgende dingen verhandelen.

I. Enige opmerkingen maken ter verdere verklaring van de tekst.
II. Enige Schriftuurplaatsen bijbrengen tot bevestiging van de leer.
III. Sommige van die smetten onderzoeken, welke op Christus en Zijn volgelingen plegen geworpen te worden.
IV. De redenen van het leerstuk aanwijzen, vanwaar het komt, dat zij zo als monsters worden beschouwd, en tot tekenen en wonderen in Israël zijn.
V. Enige gevolgtrekkingen afleiden tot toepassing van het gehele onderwerp.

I. Wij zouden eerst enige opmerkingen maken tot de verdere verklaring van de tekst. De zes volgende opmerkingen liggen er duidelijk in opgesloten.

1. "Dat bekeerde mensen, de kinderen van Christus zijn, en de kinderen van die leraars, die het middel tot hun bekering geweest zijn." Zij zijn de kinderen van Christus als de enige Bewerker van hun wedergeboorte en aanneming tot kinderen: "Ziet daar, Ik en de kinderen, die Mij God gegeven heeft" (Hebr. 2:13). Zij zijn de kinderen van de leraars, die het middel zijn geweest tot hun wedergeboorte. "Mijn kinderkens", zegt de apostel, "die ik wederom arbeide te baren, totdat Christus een gestalte in u krijge" (Gal. 4:19). "In Christus Jezus heb ik u, door het Evangelie geteeld" (1 Kor. 4:15). "Ik heb ulieden toebereid, om u als een reine maagd, een Man voor te stellen, namelijk Christus." Christus is de eeuwige Vader van alle gelovigen; gelijk zich een vader ontfermt over zijn kinderen, zo zal Hij Zich over hen ontfermen, want naar Zijn wil heeft Hij hen gebaard, door het Woord der waarheid. Leraars zijn de vaders van allen aan wie de Heere hun bediening zegent, als het middel tot hun

wedergeboorte. Niet zodra baart de Kerk, de vrouw van wie in Openb. 12 wordt gesproken, aan God enige kinderen, of de draak staat gereed, om ze, zodra zij geboren zijn, te verslinden. "Ziet, Ik en de kinderen, die Gij Mij gegeven hebt, zijn tot tekenen en tot wonderen."

2. "Dat het de kracht Gods is, welke hen, die door het Woord Gods zijn bekeerd en wedergeboren, bekeert en wederbaart:" "Wie is dan Paulus, en wie is Apollos, anders dan dienaars, door welke u geloofd hebt, en dat, gelijk de Heere aan een ieder gegeven heeft? (1 Kor. 3:5, 6.) Leraars moeten zulken, die door hun dienst bekeerd zijn, beschouwen als de kinderen, die God hun gegeven heeft. Tot welk goed ook zij voor anderen dienstbaar geweest zijn, het is alleen aan de vrije genade van God te danken; had God ze niet gegeven, zij zouden nooit in staat geweest zijn, hun enig zaligmakend goed te doen. Christus beschouwt de gelovigen als Zijn kinderen, welke de Vader Hem heeft gegeven: "Ik heb Uw Naam geopenbaard aan de mensen, die Gij mij uit de wereld gegeven hebt. Zij waren Uwe, en Gij hebt Mij dezelve gegeven, en zij hebben Uw Woord bewaard" (Joh. 17:6). Zij waren Uwe, door verkiezing van eeuwigheid en Gij hebt hen Mij gegeven, om te worden verlost door Mijn bloed en wedergeboren door Mijn Geest. Dit werk van de wedergeboorte geschiedt voornamelijk door de kracht van de Vader, want: "Niemand", zegt Christus, "kan tot Mij komen tenzij de Vader Die Mij gezonden heeft, hem trekke."

3. "Dat de beste, die ooit in de wereld was, daarin de slechtste behandeling ondervindt." Ik, en de kinderen, die Gij Mij gegeven hebt, zijn tot tekenen en tot wonderen." Wij worden als monsters, en wangedrochten, en als voorwerpen om aan te gapen beschouwd. Wie? Wel, Christus en Zijn kinderen; leraars en hun geestelijke kinderen: de opperste Herder en de schoonste van Zijn schapen: de onderherders en de bloem van hun kudde. Christus en Zijn vrienden, beide leraars en anderen, worden over het algemeen door de goddelozen, gehaat en veracht.

4. "Dat zij die de godsdienst belijden en de ware God aanbidden, nochtans Christus en Zijn volk kunnen verachten: Zij zijn tot tekenen en tot wonderen. Waar? Zelfs in Israël: niet alleen in Babel, maar zelfs "in Israël." Velen die de naam van Christenen dragen, zijn vijanden van Christus; zij belijden de godsdienst en toch zijn zij verachters van allen, die waarlijk godsdienstig zijn: "Die zijn niet allen Israël, die uit Israël zijn;" want zelfs in Israël worden verachters gevonden van de God van Israël en van het Israël Gods. Zelfs in de zichtbare kerk, worden verachters gevonden van de onzichtbare kerk en haar heerlijk Hoofd.

5. "Dat het niet buiten Gods voorzienigheid omgaat, dat de kinderen Gods veracht, gesmaad en met verwondering aangezien worden: Het is van de Heere der heirscharen, Die op de berg Sions woont." Zal er een kwaad in de stad zijn, dat de Heere niet doet?" Hij bestelt het kwaad van de verdrukking; Hij laat het kwaad van de zonde toe tot wijze doeleinden. Hij is niet de bewerker van de zonde, maar Hij heerst over de goddeloosheid van de mensen, en doet die ten goede medewerken tot verheerlijking van Zijn Naam en ten goede voor Zijn volk. De mensen hebben een goddeloze hand in alle tekenen van verachting, die zij over de vromen uitgieten; Maar God heeft een heilige hand, in die te regelen tot beproeving van het geloof en de lijdzaamheid. Het is, te midden van alle ontmoediging van buiten, tot vertroosting van

Zijn kinderen, dat het niet buiten de wijze voorzienigheid Gods om gaat, dat verachting over hen wordt uitgegoten. Het is van de Heere der heirscharen; Hij heeft Simeï geboden David te vloeken. Het is ook tot hun vertroosting, dat Hij de Heere der heirscharen is, Die door zo'n werktuig als Hij belieft te gebruiken, Zijn wil uitvoert. en dat Hij die God is, Die op de berg Sion woont, Die krachtiglijk is bevonden, een hulp in benauwdheden, en om vertroosting te geven in tijden van moedeloosheid. Hij is niet op een grote afstand, Hij woont op de berg Sion.

6. Dat het stof voor verwondering en klacht is, voor al Gods kinderen, zowel leraars als volk, dat de kracht van de godsdienst en van ware godsvrucht zo zeldzaam, en in een zondige wereld aan zoveel verachting blootgesteld is, en dat in het bijzonder in Israël. En toch is het zo: Hoort des Heeren Woord, gij, die voor Zijn Woord beeft; uw broeders die u haten, die u verre afzonderen om Mijns Naams wil, zeggen: Dat de Heere heerlijk worde; Maar Hij zal verschijnen tot ulieder vreugde, zij daarentegen zullen beschaamd worden" (Jesaja 66:5). Daar zien wij, dat het niets nieuws is, dat de Godzaligen, zelfs in Israël, vervolgd worden om de Naam van Christus; door mensen die aanspraak maken op hun weten, en een ijver hebben voor de eer en de heerlijkheid Gods, en het goede en het welzijn van de Kerk; die hun haat en verachting voortzetten met een gedaante van godsvrucht. Christus getuigt dit, als Hij zegt: "Zij zullen u uit de synagogen werpen; ja, de ure komt, dat een iegelijk die u zal doden, zal menen Gode een dienst te doen" (Joh. 16:2). Deze opmerkingen acht ik genoegzaam tot nadere verklaring van de tekst. Wij zullen nu,

II. Enige schriftuurplaatsen bijbrengen tot bevestiging van de leer, namelijk: *dat gelijk het altijd zo geweest is, het nog het deel van Christus en Zijn vrienden is, hetzij het leraars of het volk zijn, die Zijn beeld dragen, als monsters te worden aangemerkt; gehaat, veracht, gesmaad, en over wie men zich verwondert.*
U kunt hiervan beide in het Oude en het Nieuwe Testament voorbeelden vinden. Ziet hiervan in het Oude Testament een voorbeeld in David: (Psalm 71:7) "Ik ben velen als een wonder geweest; Maar Gij zijt mijn sterke Toevlucht." Een ander voorbeeld van de gelovigen in de Kerk onder het Oude Testament, vinden wij vermeld (in Psalm 123:3,4): Wees ons genadig, o Heere, wees ons genadig, want wij zijn der verachting veel te zat. Onze ziel is veel te zat, des spots der weelderigen, der verachting der hovaardigen." Een ander voorbeeld hebben wij in Josua en zijn vrienden: (Zach. 3:8) "Hoor nu toe Josua, gij hogepriester, gij en uw vrienden, die voor uw aangezicht zitten; want zij zijn een wonderteken." Wenden wij ons tot het Nieuwe Testament dan zien wij een voorbeeld in de gelovige Hebreeën: (Hebr. 10:33) "Wij zijn door smaadheden en verdrukkingen een schouwspel geworden." Een ander voorbeeld hebben wij in al de eerste Christenen: (Hand. 28:22) "Want wat deze sekte aangaat, ons is bekend, dat ze overal tegengesproken wordt." Dan zien wij een voorbeeld in de bloem van de kudde, Christus Zelf, de overste Leidsman van de kudde: (Lukas 2:34) "Ziet, Deze wordt gezet tot een val en opstanding van velen in Israël, en tot een teken, dat wedersproken zal worden." "Christus is de Steen, Die verworpen zou worden" (Psalm 118:22). "Aanmerkt Deze, Die zodanig een tegenspreken van de zondaren tegen Zich heeft verdragen" (Hebr. 12:3).
"Ik zou hier de waarheid van de leer kunnen bewijzen door een gevolgtrekking uit bijzondere feiten, door aan te tonen hoe Christus en Zijn Vader, Zijn Geest en Zijn

Woord, Zijn dienaars en Zijn volk, alsmede Zijn godsdienst, tot tekenen en wonderen geweest en gesmaad zijn.

1. Christus Zelf werd wedersproken en gesmaad. Zij weerspraken Zijn Persoon, als gering en verachtelijk: (Jesaja 53:2) "Hij had geen gedaante noch heerlijkheid." Zij weerspraken Zijn prediken als vals, partijzuchtig, onzinnig en verleidend: (Joh. 7:12; Lukas 22:2 en 16:14). Zij smaadden en spraken kwaad van de wonderen die Hij deed, zeggende dat Hij die deed in bondgenootschap met Beëlzebul, de overste van de duivelen (Matth. 12:24). Zij weerspraken Zijn zedelijk gedrag, Hem beschuldigende, dat Hij een sabbatschender, een godslasteraar, een wijnzuiper en een vriend van tollenaars en zondaren was. Zij weerspraken Zijn volgelingen, die beschouwende als een onwetende en verachtelijke schare (Joh. 7:48, 49). Zij smaadden Hem in Zijn ambten: in Zijn lerend ambt, wanneer zij Hem uitdaagden te profeteren wie het was, die Hem geslagen had; in Zijn zaligmakend ambt, wanneer zij Hem uitdaagden Zichzelf te verlossen, gelijk Hij anderen gedaan had; in Zijn koninklijk ambt, wanneer zij Hem uitdaagden door af te komen van het kruis, en te bewijzen, dat Hij de koning van de Joden was.
Het is lang geleden, dat de wereld Hem zo weersprak en smaadde; dat Hij voor een teken en een wonder in Israël werd gehouden, dat men Hem zelfs in Israël tegensprak. Maar zijn er ook in deze tijd niet velen, die Hem tegenspreken en smaden, zelfs nu, nu Hij verhoogd is tot de plaats der heerlijkheid en macht? Ja, hoe weerspraken de Joden Hem nog in deze en in vele andere opzichten! Hoe weerspreken de Mohammedanen Hem, als zij hun lage bedrieger in Zijn plaats verkiezen! Nog eens, hoe weerspreken Arianen en Socinianen Christus dagelijks, als zij stellen dat Hij slechts een bloot mens was, hoewel Hij het geen roof behoefde te achten, Gode evengelijk te zijn? Hoe weerspreken Kwakers en geestdrijvers Hem als zij leren, dat Hij een zuiver niets, of een lege naam was, en een, wij weten niet wat voor soort van Christus, stellen, in plaats van die Jezus, Die te Jeruzalem gekruisigd werd! Hoe weerspreken Atheïsten en Deïsten Hem, alsof Hij een echte bedrieger was, en de godsdienst die Hij heeft ingesteld een groot bedrog, en Zijn Evangelie slechts scherts! Hoe wordt Hij door onheilige en onwetende mensen weersproken, alsof onze Liefste niet meer was dan een andere liefste, als zij zeggen: "Wat is uw Liefste meer dan een andere liefste?" Hoe smadelijk spreken de Vrijzinnigen van Hem, alsof Hij een dienstknecht van de zonde was! Hoe weerspreken de wettische mensen Hem, alsof niet Hij alleen de Heere onze gerechtigheid was! Hoe weerspreken de Roomsen Hem, Hem smedende, en door hun leer tot een valse Christus makende. Zij beroven Hem van Zijn waarachtige mensheid, als zij leren, dat Zijn lichaam niet alleen in de hemel is, maar dat Hij wezenlijk lichamelijk in alle plaatsen is, waar het offer van de mis geofferd wordt. Zij maken het daarom overalomtegenwoordig en nemen daardoor de wezenlijke natuur van een lichaam weg. Zij smaden Hem in Zijn ambten en beroven Hem daarvan. Zij ontzetten Hem uit Zijn profetisch ambt, als zij de Paus stellen tot een onfeilbare rechter over alle geschillen. Zij ontzetten Hem uit Zijn priesterlijk ambt, dat bestaat in voldoening en voorbidding. Zij maken Zijn voldoening van nul en geen waarde, door er de voldoening van menselijke werken mee te verenigen, alsof de Zijne zonder die onvolmaakt was; en zij ontnemen Hem Zijn voorbidding, als zij die ook aan de heiligen meedelen. Ja, zij verheffen in dit werk de maagd Maria ver boven Christus, want zij bidden haar de Vader te vragen, dat Hij Christus, haar zoon, gebiedt, krachtens moederlijk gezag, zo en zo voor hen te doen.

Dit blijkt duidelijk uit de echte paapse leerstukken uit het Reimse Testament. Zij ontzetten Hem ook uit Zijn koninklijk ambt, door de Paus als de plaatsbekleder van Christus te erkennen, terwijl Hij Zelf tegenwoordig is, en hem de macht toe te schrijven, de algemene, christelijke kerk te regeren, de zonde te vergeven en wetten te maken die bindend zijn voor de gewetens van de mensen, hetwelk dingen zijn, die alleen aan Christus Eigen zijn. Daardoor nemen zij Christus de kroon van het hoofd en zetten die op het hoofd van de Paus. Dit staat vast, dat aanspraak te maken op het recht van regering, terwijl de wettige vorst tegenwoordig is, opstand is tegen die vorst, omdat de opdracht van het regentschap ophoudt in de tegenwoordigheid van Hem, Die de aanstelling heeft gegeven. Christus, nu, is altijd met Zijn gemeente. (Matth. 28:20) en daarom moet de Paus noodzakelijk, door Zijn aanmatiging, Christus uit Zijn ambten ontzetten.
Helaas! Wat is het beklagenswaardig, dat deze verdoemelijke leer zich zelfs zozeer in dit land verbreidt, vooral in het noorden, waar naar wij horen, de paapse mis even plechtig wordt bediend, als wij onze Goddelijke instellingen bedienen. En aangezien de bisschoppelijke regering de grondslag en het fondament was, waarop het Pausdom eerst werd opgebouwd, wat was het dan een stof van klagen, dat men in de Episcopale, of Bisschoppelijke Kerk zoveel op heeft met de paapse ceremoniën, die daar worden gehandhaafd. Daardoor toch worden de instellingen van onze Heere Jezus Christus zo'n smaadheid aangedaan, alsof die zonder de door hen, daaraan toegevoegde uitvindingen, onvolmaakt, onvolkomen en gebrekkig waren. Ik denk niet dat het de kostelijke tijd waard is, mij hier in te laten met bijzondere personen en hun beginselen, waartoe ik nu, naar sommigen misschien denken, een schone gelegenheid heb. Wij moesten medelijden hebben met, en bidden voor hen, die ons, of onze heerlijke Heere en Zijn inzettingen verachtelijk behandelen. In het bijzonder behoorden wij een onwetend geslacht met medelijden aan te zien en te beklagen dat zo verblind is, dat het niets meer begeert, dan dat dit rijk geheel onderworpen mocht worden aan een paapse regering, en een Antichristelijk juk, dat noch wij, noch onze voorvaderen hebben kunnen dragen. Gewis, zulken weten en overwegen niet, wat een smaad Christus en het ware Christendom door het Pausdom wordt aangedaan. Deze zijn de harde woorden, die de goddeloze zondaars tegen Hem gesproken hebben (Jud. vers 15), dat het teken is, dat wedersproken zal worden.

2. Evenals Christus Zelf, zo wordt ook Zijn Vader weersproken en gesmaad. Sommigen ontkennen Zijn bestaan, hoewel dat zo noodzakelijk is, dat indien Hij niet is, het onmogelijk is, dat er iets anders zou zijn. Toch zeggen vele dwazen in hun hart wat zij niet durven uitspreken: "Er is geen God" (Psalm 14:1). Hij die zegt, dat er geen God is, zou wel wensen, dat er geen was, en als hij er wat aan doen kon, zou er geen zijn. Sommigen beschuldigen godslasterlijk, het alziend Oog van blindheid, zeggende: "de Heere ziet het niet" (Psalm 94:7); zij beschuldigen de Eeuwige van vergeetachtigheid, zeggende: "God heeft het vergeten" (Psalm 10:11); zij beschuldigen de Almachtige arm, van zwakheid, zeggende: "Zou God een tafel kunnen toerichten in de woestijn? Zou Hij ook brood kunnen geven? Zou Hij Zijn volk vlees toebereiden?" (Psalm 78:19, 20); zij beschuldigen Zijn rechtvaardigheid van onrechtvaardigheid, zeggende: "Al is het, dat wij zondigen, wij zullen de dood niet sterven." Sommigen weerspreken en berispen Zijn voorzienigheid, door op haar beschikkingen aanmerkingen te maken, daarover te murmureren en te klagen. Sommigen ontheiligen Zijn Naam, door die als een stopwoord te gebruiken, waardoor

zij aan hun buitensporige hartstochten lucht geven en waarmee zij de onbeduidendheid van andere ijdele woorden, aanvullen. De Naam van God wordt zo niet alleen misbruikt door hen, die hun vervloekte eden uitbraken, waardoor zij de oren van elk fatsoenlijk mens doen tuiten: Maar ook door hen die, in hun gewone gesprekken, de Naam van God lichtvaardig of oneerbiedig gebruiken; Hij is nabij in hun mond, maar ver van hun hart. Zulke uitdrukkingen, waardoor eigenlijk het bestaan van God erkend wordt, als: O God! O Heere! Of dergelijke; of een beroep op Zijn alwetendheid, als: God weet het! De Heere weet het! Of een inroeping van Zijn gunst, als: God zegene mij! God zij mij genadig! Ik zeg, dat men deze of dergelijke uitdrukkingen, onbehoorlijk gebruikt, wanneer men daarmede niets bedoelt dan zijn verwondering of verbazing, of zijn hartstochtelijke verontwaardiging uit te drukken, of iets anders dan haar eigenlijke en ontzaglijke betekenis is, en dit is een blijk van een ijdel gemoed, waarin een verschuldigde hoogachting van die heerlijke en vreselijke Naam gemist wordt. De mond van de goddelozen verheft zich aldus tegen de hemel. De Heere schelde hen, Die Jeruzalem verkiest! (Zach. 3:2).

3. Evenals Christus Zelf en Zijn Vader, zo wordt ook Zijn Geest gesmaad. Velen zijn waarlijk grof onkundig van de Heilige Geest, evenals die waarvan vermeld wordt, (in Hand. 19:2) dat zij zeiden: "Wij hebben zelfs niet gehoord of daar een Heilige Geest is." Anderen, die van de Heilige Geest horen, lasteren de Geest van Christus en komen vreselijk dichtbij de onvergeeflijke zonde, wanneer zij smadelijk spreken van Zijn roeringen, als van geestdrijverige inbeeldingen, van Zijn bewerkingen, als van dwaze begrippen, en van al Zijn genaden en werkingen, als van dromen en bedriegerijen.

4. Zijn Woord wordt gesmaad: "Maar de Joden, de scharen ziende, werden met nijdigheid vervuld, en wederspraken hetgeen van Paulus gezegd werd, wedersprekende en lasterende" (Hand. 13:45). Godloochenaars weerspreken het gezag van de Schrift. De roomsen weerspreken de duidelijkheid van de Schrift en nemen opgeschreven overleveringen met dezelfde achting en genegenheid aan. Sommigen spotten goddeloos met de woorden van de Schrift en maken zich vrolijk over de taal van de Schrift: (Jer. 6:10) "Het Woord des Heeren is hun tot een smaad; zij hebben geen lust daartoe." Wufte verstanden genieten geen grappen zo zeer, dan die, waardoor het heilig Woord belachelijk wordt voorgesteld; evenals Belsazar in Zijn dronkemanspret geen bekers beter konden behagen, dan de heilige vaten uit de tempel. Maar Hij Die in de hemel woont zal lachen; de Heere zal ze bespotten. Ten spijt van machteloze boosaardigheid zal Hij de wet verheerlijken en die heerlijk maken.

5. Zijn godsdienst en Zijn leer worden weersproken en gesmaad. De waarheid daarvan en van het Evangelie wordt vele malen gesmaad, bespot en tegengesproken als vals en ongegrond; evenals de Atheense filosofen de spot dreven met het middelaarschap, en de opstanding van de doden. Zijn wetten werden aangemerkt als hard en onredelijk, als harde woorden. Zijn inzettingen werden veracht, als gering en zonder gedaante of liefelijkheid; dat plaats maakte voor de opzichtige versierselen van menselijke vinding in de dienst van God. Sabbatten en sacramenten worden bespot en veracht. Het eerste Christendom werd ijverig belasterd omdat het de afgoderij uitwierp, want toen de duivel tot zwijgen was gebracht in zijn orakelen, opende hij zijn mond met leugen en laster. Juliaan gelastte, dat de Christenen met geen andere naam, dan die van Galileeërs mochten worden genaamd. De hervormde godsdienst werd eveneens

gesmaad. Waar, zeggen de Roomsen, was uw godsdienst voor Luther en Calvijn? Wel, toen was die in de Bijbel; daar is het Pausdom nooit geweest. Hoewel in die godsdienst de gehele leer wordt gehandhaafd, die Christus en Zijn apostelen predikten, toch worden zij, die Hem belijden en prediken, scheurmakers en ketters genoemd. En hoe wordt zelfs onder hen, die de hervormde godsdienst belijden, de bloem van de Godzaligheid tegengesproken en veracht door hen, die alleen in een vorm rusten! Zij die vurig van geest zijn, dienende de Heere, moeten verwachten, dat zij die lauw en onverschillig in de godsdienst zijn, kwaad van hen zullen spreken.

6. Zijn dienstknechten en Zijn volk worden ook gesmaad. De predikers van Christus worden overal met grote vijandschap weersproken. Zij zijn vertrapt "als uitvaagsels van de wereld en aller afschrapsel tot nu toe" (1 Kor. 4:1316). De vaandeldragers hebben het meest te verduren gehad. Ook de belijders van de godsdienst zijn gesmaad, beschimpt en vervolgd: (Matth. 5:11, 12) "Zalig zijt gij als u de mensen smaden, en vervolgen, en liegende alle kwaad tegen u spreken om Mijnentwil. Verblijdt en verheugt u, want uw loon is groot in de hemelen; want alzo hebben zij vervolgd de Profeten, die voor u geweest zijn." Gods erfdeel was altijd een gespikkelde vogel, en Zijn kinderen zijn altijd tot tekenen en tot wonderen geweest, en zij, die in hun tijd de grootste zegeningen waren, werden altijd als beroerders van Israël gebrandmerkt. Indien zij de Heere des huizes, Beëlzebul hebben geheten, behoeft het niet te bevreemden, dat men Zijn volgelingen scheldnamen geeft. Maar dit leidt ons tot het derde punt, dat is:

III. Sommige van die merktekenen van smaad en verachting te onderzoeken, welke op Christus en Zijn volgelingen plegen geworpen te worden. Het is een waar woord, dat de apostel spreekt, in betrekking tot de kinderen Gods: "Indien wij alleen in dit leven op Christus zijn hopende, zo zijn wij de ellendigste van alle mensen" (1 Kor. 15:19). Hij spreekt dit met het oog op de beproevingen waarop zij in de wereld moeten rekenen. Zij toch moeten het mikpunt van de vijandschap van de wereld en het onderwerp van de bespotting van de goddelozen, ja, zelfs van vele belijders in Israël zijn: "Ziet, ik en de kinderen, die mij de Heere gegeven heeft, zijn tot tekenen en tot wonderen in Israël."

De volgende en dergelijke smetten worden op hen geworpen:

1. Het eerste smadelijke merkteken is, dat zij als monsters en gedrochten van dwaasheid en onbeschaamdheid worden aangemerkt: (1 Kor. 4:10) "Wij zijn dwazen om Christus' wil": dat is, wij zijn dat, naar het oordeel van de wereld, omdat wij verdrukking verkiezen boven de zonde; omdat wij God meer vrezen dan de mens, en de toorn Gods meer dan de toorn van een koning. De wereld acht het dwaasheid, dat men liever verdrukking lijdt dan dat men zondigt. De drie jongelingen werden ongetwijfeld als dwazen beschouwd, dat zij zich aan de vurige oven van de koning blootstelden, maar het getuigde voorzeker van meer wijsheid dan dat men zich blootstelt aan de vurige oven van God, Wiens toorn vreselijker is dan de grimmigheid van alle koningen der aarde. De wereld acht de keuze van Mozes, dwaasheid, dat hij verkoos liever met het volk van God kwalijk gehandeld te worden, dan voor een tijd de genieting van de zonde en de weelde en pracht van Farao's hof te hebben.

2. De tweede smaadheid welke hun wordt aangedaan is, dat zij soms als monsters en wonderen van goddeloosheid en slechtheid worden beschouwd. Christus Zelf werd gesmaad als de meest doortrapte schurk, die de aarde betrad, als iemand die met de duivel in verbond stond; Zijn volgelingen werden van de grootste goddeloosheid beschuldigd; hun godsdienstige, onderlinge bijeenkomsten werden gesmaad, alsof die slechts klederen waren om het doel van hoererij en onreinheid te bedekken. De Roomsen beschouwden de Protestanten als de ergste soort van gevleesde duivels; en worden niet zij, die nauwgezet zijn, door loszinnige mensen aangemerkt als lage mensen, een troep huichelaars, leugenaars en bedriegers? Zij trekken hun een berenhuid aan en dan gaan zij hen aanbassen en plagen. Er zijn gezelschappen waarin een ellendige, genadeloze, vloekende en tierende lichtmis, een kind van God zal vervolgen, trachtende u te doen geloven, dat hij zo zwart is als de hel, en als u hem nauwkeurig gadeslaat, dan zult u bemerken, dat de duivel, de vader van de leugens, de aanklager van de broederen, door hem spreekt, en dat zijn tong hen belastert, wanneer hij hen als vijanden van de wet en van heiligheid voorstelt. Zo zei men van Paulus: "Deze raadt de mensen aan dat zij God zouden dienen tegen de wet" (Hand. 18:13).

3. Een derde smet welke hun wordt aangewreven is, dat men hen soms voorstelt als monsters van verongelijking en schadelijkheid. Hoewel om hunnentwil de wereld blijft staan en de goddelozen vele goedertierenheden worden bewezen, nochtans worden zij veelal beschouwd als de beroerders van Kerk en Staat. Niemand, die de zonden van de kinderen Israëls meer betreurde dan Elia, en nochtans werd hij de beroerder Israëls genoemd. Zo worden zij dikwijls beschuldigd, dat zij oproermakers zijn en vijanden van het burgerlijk bestuur, van welken de wetten verschillen van alle volkeren: (Esther 3:8) "Want Haman had tot de koning Ahasveros gezegd: Daar is een volk, verstrooid en verdeeld onder de volkeren in alle landschappen uws koninkrijks, en hun wetten zijn verscheiden van aller volkeren wetten; ook doen zij des konings wetten niet; daarom is het de koning niet geoorloofd hen te laten blijven." Wanneer zij de wetten van koning Jezus houden en zich verzetten tegen de wetten van de aardse regering die met de wet van God in strijd blijken te zijn, dan worden zij als wetteloze mensen behandeld. Toen Amos de zonden van Israël bestrafte, klaagden de priesters van Bethel hem aan bij de regering. Dit werd ook de Christenen verweten: (Hand. 17:7) "Dezen, die de wereld in roer brengen, zijn ook hier gekomen, en al deze doen tegen de geboden des keizers, zeggende, dat er een andere koning is, namelijk een Jezus." Zo werden ook de bouwers van Jeruzalem's muren bij de regering aangeklaagd en van oproer beschuldigd: (Neh. 2:19) "Zij bespotten ons en verachten ons, zeggende: Wat is dit voor een ding, dat gijlieden doet? Wilt gijlieden tegen de koning rebelleren?"

4. Een vierde smet die op hen wordt geworpen is, dat zij soms voor monsters van hoogmoed en inbeelding worden uitgemaakt; mensen die graag iets zonderlings zijn: mensen die menen, dat zij wijzer zijn dan anderen; men beschouwt ze als een sekte en partij, die zich boven alle anderen verheft: (Hand. 28:22) "En wat deze sekte aangaat, ons is bekend, dat ze overal tegengesproken wordt." De Godvrezenden worden hier voorgesteld onder de boosaardige, onbillijke benaming van een sekte of partij die zonderling wilde zijn. Zij die een sekte oprichten of

vormen, worden beschouwd als vijanden van de maatschappij; maar er is niet de minste aanleiding om de ware belijders of volgelingen van Christus dit schandelijk karakter aan te wrijven. Zij toch stellen datgene vast wat van algemeen belang voor alle mensen is.

- Wel lezen wij van de sekte van de Sadduceeën, die met recht die naam verdienden, omdat zij de grondslag van de godsdienst omkeerden, doordat zij een toekomende staat en de onsterfelijkheid van de ziel loochenden; terwijl het Evangelie en de ware godsdienst die beginselen zijn, welke het eeuwig welzijn van de mens betreffen en vaststellen. Het kan ook geen sekte worden genoemd omdat het een natuurlijke strekking heeft om de kinderen der mensen door liefde aan de Zoon van God en aan elkaar te verbinden. Christus is gestorven om de middelmuur des afscheidsels af te breken en alle vijandschap te doden: en Hij heeft al Zijn volgelingen geleerd, dat zij niet alleen elkaar, maar ook hun vijanden zullen liefhebben. Zijn Evangelie en zij die het geloven zijn er ver van af, dat zij een sekte zouden zijn, want die leidt tot verdeeldheid en dient om onenigheid te zaaien. Weliswaar heeft de prediking van het Evangelie veel twist in de wereld verwekt: waardoor de predikers van het Evangelie als twistzoekers zijn gebrandmerkt, zoals de profeet zegt: (Jer. 15:10) dat hij een man des twists en een man des krakeels was, den ganse lande. Christus zegt, in die betrekking, (Matth. 34, 35) "Meent niet, dat Ik gekomen ben om vrede te brengen op de aarde: Ik ben niet gekomen om vrede te brengen, maar het zwaard. Want Ik ben gekomen om de mens tweedrachtig te maken tegen zijn vader, en de dochter tegen haar moeder, en de schoondochter tegen haar schoonmoeder:" daarmee te kennen gevend, dat het Evangelie strijd en twist zou veroorzaken, en hoeveel smaad dit Zijn volgelingen zou berokkenen, alsof zij twistzoekers en scheurmakers weren. Maar welke verdeling er ook door wordt veroorzaakt, nochtans was de prediking op generlei wijze de oorzaak van twist, want haar doel was juist die weg te nemen. Zover de waarheid en de beginselen van het Evangelie de harten van de mensen krachtig overmogen, zover maakt het hen zachtmoedig, rustig en liefderijk, want de wijsheid die van boven is, is zuiver en vreedzaam, en het Evangelie verkondigt vrede op aarde. In één woord, zij die in waarheid het Evangelie geloven zijn er zo ver van af, dat zij een verdeeldheid zoekende sekte zijn, dat, terwijl de stichters van sekten gewoonlijk door wereldlijk belang werden gedreven en rijkdom, eer en grootsheid op het oog hadden, daarentegen de ware godsdienst, in plaats van hem eer toe te brengen, een mens open legt voor schande. In tijden van openbare vervolging stelt het hem ook bloot aan boeten en verbeurdverklaring, aan brandstapels, pijnbanken en gevangenissen, zoals het lot was van de eerste Christenen en gedurende vele eeuwen daarna, en ook, sedert de Reformatie, van sommigen in Brittannië, en ook in Schotland. En dat het in deze tijd ons lot niet is, is alleen aan de weerhoudende Voorzienigheid te danken; Maar wie weet hoe spoedig het uw lot kan zijn. Het is er echter in dit opzicht ver van af, dat het een sekte zou zijn die door wereldlijk belang wordt gedreven.
- Wij lezen ook van de sekte van de Farizeeën. Dat die een sekte waren bleek duidelijk daaruit, dat zij naar de lof van mensen dorstten: de huizen van de weduwen opaten, en dergelijke dingen. Sommige gezworen vijanden van de Christelijke godsdienst, zoals Caesar Vanimus, hebben alles wat daar tegen werd ingebracht ijverig onderzocht en moesten erkennen dat er niets in was, dat naar

wereldlijke of vleselijk doeleinden riekte. Het ware Christendom is een hemelse roeping en wordt niet door vleselijk wijsheid geleid.

Maar indien niettegenstaande dit alles de ware volgelingen van Christus voor een sekte worden uitgemaakt; indien een nauwgezette en ernstige wandel - indien een ijverig strijden voor het geloof – indien een vlijtig waarnemen en aankleven van de Goddelijke waarheden en inzettingen – indien een samenkomen in godsdienstige bijeenkomsten tot onderling gebed en samenspreking, en een staan naar de onderdrukking van dwaling, onzedelijkheid en onheiligheid – indien een krachtige tegenstand van alles wat inbreuk maakt op de rechten van Christus, of strekt om de leer, de dienst, de tucht en de regering van Zijn huis te benadelen; ik zeg, indien deze en dergelijke dingen de kenmerken van een sekte worden genoemd; laat dat ons niet ontroeren, maar eerder met David doen spreker: "Indien dit goddeloos is, dan zal ik mij nog lager aanstellen" (Engelse overzetting van 2 Sam. 6:22). Laat ons door de onbillijke naam van "een sekte" niet worden afgeschrikt van de beginselen en praktijken van het Evangelie; het is beter, dat de mensen ons smaden omdat wij Christus volgen, dan onder de vloek Gods te zijn omdat wij die verlaten.

5. Een vijfde smet die hun wordt aangewreven is, dat zij soms als monsters van dwaling, en tekenen en wonderen wegens nieuwigheid in leer en gedrag worden beschouwd. (Hand. 17:19, 20) "Welke nieuwe leer is dit, daar gij van spreekt? Want gij brengt enige vreemde dingen voor onze oren." En toch was het niets dan de leer van het Evangelie, die van het begin van de wereld in het Paradijs gepredikt en onder het Oude Testament beleden was. Deze leer werd gesmaad als een nieuw ontwerp, als een leer die de wet omverwierp: "Deze raadt de mensen aan, dat zij God zouden dienen tegen de wet" (Hand. 18:13). Christus Zelf was verplicht Zich te verdedigen tegen deze beschuldiging: Meent niet, dat Ik gekomen ben, om de wet of de profeten te ontbinden; Ik ben niet gekomen om de wet te ontbinden, maar te vervullen" (Matth. 5:17). Paulus verdedigde zich aldus: "Doen wij dan de wet te niet door het geloof? Dat zij verre; maar wij bevestigen de wet" (Rom. 3:31).

6. Een zesde smaad die hun wordt aangedaan is, dat zij als monsters van zwaarmoedigheid, botheid en domheid worden beschouwd. Dat is een gewone smaad die op de godsdienst wordt geworpen alsof die de mensen somber, suf, stomp en zwaarmoedig maakt, dat voornamelijk wordt veroorzaakt door de neerslachtigheid, waaraan de nieuwelingen in de godsdienst gewoonlijk onderworpen zijn, zolang zij onder een geest van dienstbaarheid en onder een wetswerk van overtuiging en vernedering zijn. Maar laten arme, vernederde zielen, die bezwaard zijn onder een gevoel van de zonde, en vrees van toorn, en smartelijke terugblikken op hun verwaarloosde tijd; en die bekommerd zijn wat in het oordeel en de gehele, lange eeuwigheid door van hen zal worden; ik zeg, laten die gedenken, dat het beter is, voor een poosje dat juk te dragen, totdat de Heere Zelf het van hen aflicht, al worden zij dan voor gek en zwaarmoedig gehouden, dan het juk van Gods eeuwige toorn te dragen, dat om de nek van alle verachters van God en de Godzaligheid zal worden gebonden. Soms wordt deze smaad veroorzaakt, doordat de ware godsdienst zijn volgelingen zo geheel anders maakt, dan de wereld is. Ware Godzaligheid doet een mens alle zondig vermaak en genot, zowel als alle zondig voordeel en gewin verlaten. Omdat dit zo geheel het

tegenovergestelde is van hetgeen de wereld najaagt, wordt de mens, die aan de wereld gestorven is, dadelijk als zwaarmoedig veroordeeld, terwijl geen genot in de wereld te vergelijken is bij de liefelijkheid en het vermaak van de godsdienst: "De wegen der Wijsheid zijn liefelijkheid." Het is er zover van af, dat de godsdienst een zwaarmoedig en droevig iets zou zijn, dat niets een godsdienstig mens met meer smart en bedruktheid vervult, dan dat hij niet godsdienstig genoeg is, en dat hij denkt, dat hij geen godsdienst heeft. Enig vooruitzicht van eeuwige zaligheid in Christus Jezus, vrijheid van Goddelijke toorn, gemeenschap en omgang met God, en het leven en de kracht van de godsdienst is het beste tegengif tegen zwaarmoedigheid, dat ik ken, en de grootste bevorderaar van matige vrolijkheid en geestelijke blijdschap.

7. In één woord, menigvuldig zijn de smadelijke aanmerkingen welke op de ware godsdienst en de vrienden ervan worden gemaakt. Soms wordt hun verweten. dat zij monsters van ondankbaarheid aan de wereld zijn, omdat zij haar niet willen toegeven en behagen in de weg van de goddeloosheid; omdat zij haar alleen van dienst willen zijn, zover het geoorloofd is, en niet verder. Soms worden zij gesmaad als monsters van toorn en wrevel, omdat hun ijver voor God boosaardigheid, gemelijkheid en wrok wordt genoemd. De zachtmoedigen van de aarde kunnen beledigingen verdragen, die hun persoonlijk worden aangedaan, maar indien zij niet kunnen verdragen, dat de eer van God wordt aangeraakt; indien zij de kwaden niet kunnen verdragen, zoals tot lof van de gemeente van Efeze wordt vermeld (Ef. 2:2), dan worden zij bedild en als heethoofdige dwepers gebrandmerkt. Indien zij getrouw zijn in het bestraffen van de zonde, en tegen andere algemene gebreken of persoonlijke buitensporigheden getuigen, dan zullen zij geen beter onthaal ontvangen dan de profeet Micha: "Ik haat hem, omdat hij over mij niets goeds profeteert." Soms worden zij gesmaad als beuzelaars en klappers. De Atheense wijsgeren, de Epicuristen en Stoïcijnen, streden met Paulus en beledigden hem, zeggende: "Wat wil toch deze klapper zeggen?" Soms worden zij gesmaad wegens de genade van God, die zich in hen openbaart: (Gal. 4:29) "Die naar het vlees geboren was, vervolgde degene die naar de geest geboren was. Alzo ook nu." De vervolging waarop hier gedoeld wordt, was die van smaad en bespotting namelijk, gelijk Ismaël Izak bespotte. Waarlijk, spot en hoon, welke oprijzen uit haat en verachting van onze broeder, zijn een graad van doodslag: "Maar ik zeg u: zo wie ten onrechte op zijn broeder toornig is, die zal strafbaar zijn door het gericht. En wie tot zijn broeder zegt, Raka, die zal strafbaar zijn door de grote Raad. Maar wie zegt, gij dwaas, die zal strafbaar zijn door het helse vuur (Matth. 5:22). Raka betekent hier, alle tekenen en gebaren die verachting uitdrukken, zoals: sissen en beledigen en zijn broeder verachtelijk aanzien. Nu, het bespotten waarmee Ismaël Izak bespotte, kwam voort uit de verachting van en de haat tegen de genade van God in Izak. Dit geeft Paulus te kennen, als hij zegt, dat hij vervolgde degene die naar de geest geboren was. Zo haatte Kaïn zijn broeder, omdat de genade van God in hem was; omdat zijn werken goed waren (1 Joh. 3:12). Een voornaam deel van het lijden van Christus bestond hierin, dat Hij bespot werd om Zijn vertrouwen op God: "Hij heeft op God vertrouwd; dat Hij Hem nu verlosse, indien Hij Hem wel wil" (Matth. 27:43). De kleine jongens van Bethel bespotten Elisa wegens zijn persoon, zeggende: "Kaalkop ga op, kaalkop ga op." En wegens de genade en gunst Gods, waarmee Zijn Meester Elia bedeeld

had: Ga op, of vaar op, evenals Elia; ga op, niet naar Bethel, zoals sommigen aanmerken, maar ga op naar de hemel; dit goddeloos bespotten, vloekte hij in de Naam van God. Laat dit de kinderen leren dat zij zich wachten om de vromen te bespotten. De vloek van God ontbrandde over deze kinderen, en twee beren kwamen uit het woud en verscheurden van hen, twee en veertig kinderen (2 Kon. 2:23, 24). Dit zijn enkele van de vele smetten, die op de godsdienst en de volgelingen ervan worden geworpen, omdat zij tot tekenen en tot wonderen zijn in Israël.

IV. Ons vierde punt was de redenen van deze leer aan te wijzen: *vanwaar het komt, dat Christus en Zijn kinderen zijn, tot tekenen en tot wonderen in Israël; of waarom zij zo met tekenen van smaad en verachting werden en nog worden gebrandmerkt.*

1. Zij zijn tot tekenen en tot wonderen omdat men hen niet kent. (1 Joh. 3:1) "Daarom kent ons de wereld niet, omdat zij Hem niet kent." De wereld kende Christus niet en daarom mishandelden zij Hem; "indien zij Hem gekend hadden, zij zouden de Heere der heerlijkheid niet gekruist hebben" (1 Kor. 2:8). Christus was veracht omdat de wereld Hem niet kende. "Hij was in de wereld en de wereld heeft Hem niet gekend" (Joh. 1:8). De wereld kende de waardigheid van Zijn Persoon niet, dat Hij de Zoon van God was; ja, wanneer Hij Zich de Zoon van God noemde, noemden zij Hem een godslasteraar en stenigden Hem. Zij kenden de voortreffelijkheid van Zijn leer niet, anders zouden zij nooit hebben gezegd, dat Hij het volk bedroog. Zij kenden het doel van Zijn komst niet, of dat Hij de Zaligmaker van de wereld was en zou sterven opdat zij mochten leven. Zij kenden Hem niet in de kracht van Zijn opstanding of in de gemeenschap van Zijn lijden, en daarom smaadden zij Hem. De wereld kent Zijn volgelingen niet, noch Zijn vrienden; al kent zij hen wat hun uitwendige omstandigheden betreft, nochtans kent zij Gods volk niet. De wereld kent hen niet in hun geestelijke betrekking tot God, als de kinderen van God. De wereld kent hen niet in hun geestelijke staat van gunst bij, en vriendschap met God. De wereld kent hen niet in hun geestelijke voorrechten, genaden en giften. De wereld kent hen niet ten aanzien van hun liefde tot God, en Gods liefde tot hen, en hoe Hij hen gezind is. De wereld kent hen niet, in hun geloofsdaden omtrent een God in Christus. De wereld kent hen niet in hun verborgen plichten en in hun verborgen gemeenschap met God; hun leven is met Christus verborgen in God. Evenals in een vorstige nacht de sterren te zien zijn door hen, die in dat gewest wonen, terwijl zij, die in een ander klimaat wonen, ze niet kunnen onderscheiden; zo ook zullen de genaden van de vromen zich als zovele, schitterende diamanten vertonen aan het geestelijk onderscheidingsvermogen van hen, die met hen in hetzelfde geestelijk klimaat wonen. Maar de wereld kan hen niet onderscheiden; die leeft in een andere luchtstreek. "De natuurlijke mens begrijpt niet de dingen die des Geestes Gods zijn. Want zij zijn hem dwaasheid." De wereld kent hen niet ten opzichte van hun nuttigheid; hoe nuttig zij zijn, om zegeningen te doen afdalen op hen, onder wie zij wonen, en vele droevige oordelen van hen te weren, zodat tien rechtvaardigen, Sodom voor het verderf zouden bevrijd hebben. De wereld kent hen niet in al die opzichten. Zij kennen hen niet, omdat zij geestelijk blind zijn; zij kennen hen niet, omdat zij niet met hen verkeren; zij zoeken hun gezelschap niet, zij mogen handel met hen drijven, maar zij hebben geen geestelijke omgang met hen. Hoe uitnemend zijn de wegen Gods, dat zij alleen worden afgekeurd door hen, die ze niet kennen!

2. Zij zijn tot tekenen en tot wonderen in de wereld, omdat zij de wereld niet gelijk zijn; zij zijn geheel anders dan de goddelozen. Evenals de mensen zich zullen verwonderen over iemand, die niet is als een ander mens, zo zijn zij ook tot wonderen omdat zij van de wereld verschillen, ja, zij zijn van een andere wereld. (Joh. 15:18, 19) "Indien u de wereld haat, zo weet, dat zij Mij eerder dan u gehaat heeft. Indien gij van de wereld waart, zo zou de wereld het hare liefhebben: Maar omdat gij van de wereld niet zijt, maar Ik u uit de wereld heb uitverkoren, daarom haat u de wereld." Zij zijn wedergeboren en hebben een andere natuur; zij zijn hier vreemdelingen en hebben hun aangezicht naar een andere wereld gewend. Zij zijn op velerlei wijzen anders dan de wereld. De wereld en zij zijn onderwerpen van verschillende aandoeningen; de ene wordt van God gehaat, en de andere heeft Hij lief. Zij zijn onderdanen van verschillende heren, namelijk, God en de duivel. Deze twee heren gebieden tegenovergestelde dingen; zij beloven tegenovergestelde lonen, en zij bedreigen met tegenovergestelde straffen. De duivel gebiedt de mensen hun lusten te dienen; hij belooft hun tijdelijk genot en dreigt hen, die hem niet willen dienen met tijdelijke ellenden. Maar Gods geboden, beloften en bedreigingen zijn van een andere natuur, en zo is er een groot verschil tussen de ene en de andere, omdat zij onderdanen zijn van verschillende heren. De vromen zijn uit de duisternis tot het licht gebracht en uit de macht van de satan tot God. De goddelozen worden door de Satan gevangen geleid naar zijn wil. De duivel heerst in de harten van de kinderen der ongehoorzaamheid, ja, de god van deze wereld verblindt hun ogen, en geeft hen allerlei kwaad in, en vervult hen met vooroordeel en vijandschap tegen de heiligen. Gelijk zij voorwerpen zijn van verschillende genegenheden, en onderdanen van verschillende heren, zo zijn zij ook personen, die uit verschillende grondbeginselen werken. De één werkt alleen uit het vlees de ander werkt uit de Geest; tegengestelde geesten bewerken hen onderscheiden: "Wij hebben niet ontvangen de geest der wereld, maar de Geest die uit God is." Verder zijn zij ook mensen van verschillende doeleinden, hetzij wij aanmerken het doel, dat zij beogen, of het doel, dat met hen beoogd wordt. Wat betreft het doel, dat zij beogen; hij die God vreest, bedoelt de eer van God als zijn voornaamste en hoogste oogmerk, maar de goddeloze heeft de voldoening van zijn begeerlijkheden ten doel. Wat betreft het doel, dat met hen beoogd wordt: het einde van hem die God vreest zal zijn, dat hij zal ingaan in de vreugde zijns Heeren, om voor eeuwig bij Hem te wezen, terwijl het einde van de goddeloze zal zijn, dat hij in de hel zal worden geworpen om met de duivel en zijn engelen gepijnigd te worden. Nu, aangezien zij in elk opzicht zo geheel anders zijn dan de wereld, is het geen wonder, dat zij voor de wereld tot tekenen en tot wonderen zijn, want, "wat mededeel heeft de gerechtigheid met de ongerechtigheid? En wat gemeenschap heeft het licht met de duisternis? En wat samenstemming heeft Christus met Belial? Of wat deel heeft de gelovige met de ongelovige?" (2 Kor. 6:14, 15). Omdat zij nu zo in alles van de wereld verschillen en met de wereld niet kunnen meedoen, daarom worden zij daarin door haar gesmaad: "Waarin zij zich vreemd houden, als gij niet meeloopt tot dezelfde uitgieting der overdadigheid, en u lasteren" (1 Petrus 4:4).

3. Zij zijn tot tekenen en tot wonderen in de wereld, omdat zij vijanden zijn van de weg van de wereld. De goddeloosheid van de wereld is hun een kwelling: "Want deze rechtvaardige man Lot, wonende onder hen, heeft dag op dag zijn rechtvaardige ziel gekweld door het zien en horen van hun ongerechtige werken" (2 Petrus 2:8). "Een

ongerechtige man is den rechtvaardigen een gruwel, maar die recht is van weg, is den goddelozen een gruwel" (Spreuken 29:27). De vromen haten hun wegen, niet hun personen; wij zijn verplicht uw personen lief te hebben, maar uw ondeugden te haten: (Psalm 139:21, 22) "Zou ik niet haten, Heere, die U haten? En verdriet hebben in degenen die tegen U opstaan? Ik haat ze met een volkomen haat, tot vijanden zijn ze mij." Het kan niet anders of zij moeten de goddelozen tot tekenen en wonderen zijn, voornamelijk wanneer zij haten wat die liefhebben, en liefhebben wat zij haten. De wereld staat ook niet bij hen ten achter in haar haat, want gelijk de vromen de goddeloosheid van de goddelozen haten, naarmate hij God vreest, zo ook haten de goddelozen de vromen en hun Godzaligheid. Het bedenken van het vlees is vijandschap tegen God, en omdat het hart vol van vijandschap is, spreekt de mond uit de overvloed van het hart, en hij spreekt smadelijk. De wortel van al deze tegenstand is de vijandschap die gezet is tussen het zaad van de vrouw en het zaad van de slang.

4. Zij zijn tot tekenen en tot wonderen in Israël en in de wereld, omdat zij de wereld bestraffen en doen wat in hun vermogen is, om hen hun vleselijk genot, hun lievelingsvermaken en hun zondige plezieren, waarop zij zo verzot zijn, te doen verlaten. Gods kinderen zijn de lichten van de wereld: (Filip. 2:15) "Opdat gij moogt onberispelijk en oprecht zijn, kinderen Gods zijnde, onstraffelijk in het midden van een krom en verdraaid geslacht; onder welke gij schijnt als lichten in de wereld" De natuurlijke mens wil tot dit licht niet komen: "Want een ieder die kwaad doet haat het licht, en komt tot het licht niet, opdat zijn werken niet bestraft worden" (Joh. 3:20). Zij willen, om zo te spreken, niet in de nabijheid van de Godzaligen komen; zij willen niet met hen in gesprek komen over enig geestelijk onderwerp; zij willen niet graag met hen praten, opdat hun praat, welke niet anders is dan de taal van Asdod, niet door hen bestraft worde; zij willen liefst niet met hen wandelen of omgaan, omdat anders hun wandel en omgang de hunne zou veroordelen. Daarom moeten zij er niets van hebben om zich bij hen te voegen; hun gezelschap is hun slechts tot een last; zij gevoelen zich gebonden wanneer zij verplicht zijn enige tijd in hun gezelschap door te brengen, voornamelijk wanneer het zeer geestelijke Christenen zijn. Hoe geestelijker hun wandel is, hoe hatelijker die is voor de vleselijke mens. De vromen zijn het zout der aarde om de wereld voor bederf te bewaren; dit zout zal hun wonden en zweren pijn doen, en zij kunnen niet verdragen tegengestaan te worden; daarom haten zij in de poort degene die bestraft en zij hebben een gruwel van die, die oprecht spreekt (Amos 5:10). "Bestraft de spotter niet, opdat hij u niet haat", zegt Salomo, en, "wie de spotter tuchtigt behaalt zich schande en die de goddeloze bestraft, zijn schandvlek" (Spreuken 11:7, 8). De mensen weerspreken de godsdienst, omdat die hén weerspreekt. Waarom anders waren de Farizeeën zo verbitterd tegen Christus, dan omdat Hij Zijn gelijkenissen tegen hen sprak: (Joh. 7:7) "De wereld kan ulieden niet haten, maar Mij haat zij, omdat Ik van dezelve getuig, dat haar werken boos zijn." Hij was gezet tot een teken, dat overal wedersproken zou worden, omdat Zijn leer overal de wandel van de wereld weerspreekt. Het is dan ook geen wonder, dat allen die Zijn leer haten uit vrees van daardoor overtuigd en veroordeeld te worden, het weerspreken. Waarom anders worden getrouwe leraars in de wereld zo gehaat, dan omdat zij de mensen hun overtredingen, hun dronkenschap, hun hoererij, hun zweren, liegen en sabbatschenden, hun slechtheid, schurkerij en ondeugd aanzeggen? Niemand zal echter beweren, dat zij hen daarom haten, maar zij zullen misschien zeggen, dat het om het een of ander kwaad is, dat zij tegen hen aanvoeren. De Satan toch verbergt zijn

laster en zijn wreedheid het best onder de dekmantel van het voorwendsel van godsdienst. Wilden zij de mensen maar vleien en van vrede spreken tot hen, tot wie God niet van vrede spreekt, dan zouden zij veel smaad en veroordeling vermijden, maar dat durven zij niet doen; hun werk is niet een nieuwe wet, of een nieuw Evangelie te maken, maar dat te prediken, dat gemaakt is. De lastbrief van een leraar luidt: "Laat hen tot u wederkeren, maar gij zult tot hen niet wederkeren" (Jer. 15:19). De harten en het leven van de mensen moeten met het Woord van God in overeenstemming worden gebracht, want het Woord van God kan zich nooit schikken naar de humeuren en de inbeeldingen van de mensen. Die mensen willen behagen kunnen geen bewijzen leveren, dat zij dienstknechten van Christus zijn; daarom zal men hen smaden en kwaad van hen spreken.

V. *Ons vijfde punt was, de toepassing van het onderwerp.* Wij zullen dit trachten te doen in een gebruik van onderrichting, beproeving, en vermaning.
Het eerste gebruik zal dan zijn tot onderrichting. Is het zo, zoals gezegd is, dat Christus en Zijn volk worden gehaat, veracht en gesmaad, en dat de wereld zich over hen verwondert? Dan kunnen wij hieruit zien:
1. De noodzakelijkheid van de dag van het oordeel. Als toch de wereld hier moest geoordeeld worden, dan zouden de beste die er in zijn, smadelijk afgekamd en veroordeeld, ja, als monsters gehaat worden. Maar wat een wonder van Goddelijke lijdzaamheid is het, dat deze Heerlijke, tegen Wie en Wiens volgelingen zoveel gesproken is, terwijl Hij en Zijn kinderen met smaad overladen zijn, al deze smadingen niet met donder en bliksem beantwoordt. Nu is het een dag van lijdzaamheid, maar de dag van de wraak komt, waarin Hij niet langer zal stilzwijgen. (Judas: 14, 15) "En van deze heeft ook Enoch, de zevende van Adam, geprofeteerd, zeggende: Ziet, de Heere is gekomen met Zijn vele, duizenden heiligen; om gericht te houden onder hen, vanwege al hun goddeloze werken, die zij goddeloos gedaan hebben, en vanwege al de harde woorden, die de goddeloze zondaars tegen Hem gesproken hebben." Deze dag zal God niet verhaasten, want Hij weet, dat hij komt. (Psalm 37:13) "De Heere belacht hem, want Hij ziet, dat zijn dag komt."

2. Ziet hieruit de plicht van allen, die deze tijding horen: de plicht van de belijders, de plicht van de goddelozen, en de plicht van de heiligen. Ziet de plicht van de belijders, dat zij de goddelozen geen aanstoot geven. Uw schandelijke wandel kan oorzaak geven, dat de heiligen door de goddelozen gesmaad worden, want wanneer u, die de godsdienst belijdt, ijdel en dartel bent in uw omgang, dubbelhartig en bedrieglijk in uw handelingen, los en onteder in uw wandel, dan zult u een kwaad gerucht van de godsdienst brengen en maken, dat de vijanden denken, dat de godsdienst maar bedrog is. Ziet de plicht van de goddelozen, dat zij zich wachten, onder welk voorwendsel ook, voor het smaden en verachten van de godsdienst en de godsdienstigen. Indien er geen anderen dan heiligen in de hemel zullen komen, wat zal dan van hen worden, die zulken als monsters beschouwen. Ziet ook de plicht van de heiligen, en van alle kinderen van God, die gesmaad worden, dat zij het niet vreemd moeten achten, als de wereld hen als monsters beschouwt; ja, zo blind is de wereld, dat zij u houden voor zulken, die uit de wereld moesten gebannen worden. Paulus beschouwde, voor zijn bekering, de heiligen als de dood waardig: (Hand. 26:9-11) "Ik meende waarlijk bij mijzelf, dat ik tegen de Naam van Jezus van Nazareth, vele wederpartijdige dingen moest doen. Hetwelk ik ook gedaan heb te Jeruzalem; en ik heb velen van de heiligen

in de gevangenis gesloten, de macht van de overpriesters ontvangen hebbende; en als zij omgebracht werden stemde ik het toe. En door al de synagogen heb ik hen dikwijls bestraft en gedwongen te lasteren; en bovenmate tegen hen woedende, heb ik ze vervolgd ook tot in de buitenlandse steden." Acht het niet vreemd, als de wereld u veroordeelt en veracht, u bent daar in goed gezelschap, ja, het beste gezelschap, bij Christus Zelf. "Ziet, Ik en de kinderen, Die Mij de Heere gegeven heeft, zijn tot tekenen en tot wonderen." Ik vrees, dat ik mijzelf nog meer van die smaad zou berokkenen, wanneer ik over dit onderwerp nog verder zou uitweiden.

3. Hier zien wij de reden waarom de Godzaligen in alle eeuwen vervolgd en als barbaren, als monsterachtige mensen, en de godsdienst als een monsterachtig gevoelen, beschouwd en mishandeld zijn. Het volk des Heeren behoeft dit niet als iets vreemds te beschouwen: "Houdt u niet vreemd over de hitte der verdrukking onder u, die u geschiedt ter verzoeking, alsof u iets vreemds overkwame" (1 Petrus 4:12). Het behoeft ons niet vreemd voor te komen als ook de godsdienst zelf bespot wordt. Wij konden nog vele dingen tot opheldering van dit punt bijbrengen, maar daar wij bij de behandeling van dit punt reeds vele voorbeelden hebben aangewezen zullen wij dit nu niet verder uitbreiden.

4. Ziet hieruit welke reden de Godzaligen hebben, smaad en tegenspreking met lijdzaamheid te verdragen, aangezien Christus Zelf en al Zijn volgelingen zo zijn behandeld geworden. Wij zijn geneigd wanneer wij gesmaad worden, dat zeer afschuwelijk voor te stellen, en te zeggen: "Mijn toorn is billijk ontstoken: het is niet te verdragen"; en echter hoeveel verdraagt God wanneer Zijn Naam gesmaad wordt. Wat is Christus verdraagzaam onder het smaden van Zijn Naam. O, hoe moest dit onze verontwaardiging over de hoon, die onze naam wordt aangedaan, matigen. Dit verhindert niet, dat wij alle gepaste middelen aanwenden, om onze goede naam te verdedigen, welke als kostelijke olie is. Het behoort alleen onze toornigheid te matigen, want wie zijn wij, dat wij niet zouden worden tegengesproken, ziende, dat Christus de tegenspreking van zondaren heeft willen verdragen?

Ziet hieruit wat een wonder van Goddelijk vermogen het is, dat het ware Christendom en de volgelingen ervan, in de wereld zijn staande gebleven, gehandhaafd en bewaard, niettegenstaande de algemene tegenspraak en de tegenstand waarmee zij hebben te kampen gehad. De nederzetting van de Evangeliekerk werd in het eerst door al de machten van de hel tegengestaan, en alle eeuwen door heeft zij zoveel tegenstand ondervonden, dat zij, als het niet uit God geweest was, zou te niet gedaan zijn: "Dit is van de Heere geschied, en het is wonderlijk in onze ogen." Dat een belijdenis, die zo in strijd is met vleselijke gedachten en zinnelijke lusten van de mensen, in de wereld zou bewaard worden is een wonder, aangezien zij overal wordt wedersproken, gesmaad en beschimpt, en nochtans wonderlijk overwinnende is, niet alleen zonder, maar tegen alle menselijk vermogen en geweld in, en dat eeuwen lang. Hier is het braambos, dat brandt en niet verteert.
De bedriegerijen van Mohammed konden in de wereld geen voortgang maken, zolang niet met het zwaard in de hand, op straf van de dood, verboden werd hem of zijn leer te weerspreken; en door zulke barbaarse middelen hebben die het nu meer dan duizend jaren uitgehouden. Zo heeft ook de Antichrist zijn belangen gehandhaafd door te maken, dat allen, die het beeld van het beest niet zouden aanbidden, zouden gedood

worden (Openb. 13:15). Zo zijn de dwalingen en de valse godsdienst verbreid geworden, maar ontneemt hun die steunsels en zij moeten te niet gaan. Waar is al de luister van de heidense goden en afgoderijen? Zwijgen niet hun godsspraken, zijn niet hun altaren verlaten en hun goden van de aarde vergaan? Wij kunnen niet alleen zeggen: "Waar zijn de goden van Hamath en Arpad? Waar zijn de goden van Sefarvaïm, Hena en Ivva?" Maar waar zijn de goden van Babel en Egypte, Griekenland en Rome, en de doorluchtige namen van Saturnus, Jupiter, Juno en Diana, enz? Waar zijn de goden van onze voorvaderen, voordat zij het licht van het heerlijk Evangelie ontvingen? Hun namen zijn in het stof geschreven. Maar ziet! Christus en Zijn heerlijke leer bloeien nog tot op deze dag in sommige plaatsen van de wereld. Hoewel gedurende vele eeuwen van alle menselijke steun verstoken en aan alle kanten aangevallen door onverschrokken en onverzoenlijke vijanden, nochtans staat zij door haar eigen innerlijke waarheid en voortreffelijkheid, en die Goddelijke kracht welke er mee gepaard gaat. Ja, tot het einde van de wereld zal de overste Leidsman van de zaligheid, in Zijn evangeliekoets rijden, met Zijn kroon op Zijn hoofd en Zijn boog in Zijn hand, overwinnende en opdat Hij overwon.

6. Ziet hieruit, de dwaasheid en de snoodheid van hen die kwaadspreken van de weg des Heeren, die Christus weerspreken en Zijn heilige godsdienst als monsterachtig beschouwen. Zeker, wij moesten hun toestand beklagen wegens de oneer, welke hierdoor de naam van God in Christus wordt aangedaan. Hoe moest het ons aandoen dat die God, Die de wereld heeft gemaakt, in de wereld zo gelasterd wordt! Dat Christus, Die de wereld zo heeft liefgehad, door de wereld zo gehaat wordt! Wat anders moesten wij doen met de smaad, die op Hem en Zijn volgelingen wordt geworpen, dan wat koning Hiskia deed met de godslasterlijke brief van Rabsake? Hij breidde die uit voor het aangezicht des Heeren. zeggende: "O Heere, neig Uw oor en hoor; Heere, doe Uw ogen open en zie;" en met de Psalmist zeggen: "Hoe lang, o God, zal de wederpartijder smaden? Zal de vijand Uw Naam in eeuwigheid lasteren?" In wat een ellendige toestand zijn zij, die zo vermetel de weg van de Heere smaden! Hoewel zij het met een voorkomen van zekerheid doen, nochtans zal deze steen zeker terugkomen op hem, die hem rolt, en op wie deze steen valt, die zal hij zeker tot gruis vermalen. Hoe weinig overwegen deze smaders welk kwaad zij de zielen van anderen doen. Onbezonnen zielen worden gemakkelijk bedrogen en ertoe gebracht ingewortelde vooroordelen te voeden tegen datgene, wat zij overal horen weerspreken en smaden. Niet velen hebben genoeg onderscheiding en beslistheid om een goede gedachte te onderhouden van datgene, wat zij, die zich voor verstandig uitgeven, ten allen tijde belachelijk voorstellen en afbreken. Vele arme zielen zijn door deze middelen geheel verleid. Onder voorwendsel van vrijheid van denken, een fatsoenlijke wandel en een edelmoedige verachting van iets zonderlings te willen zijn, worden atheïstische en deïstische beginselen ingezogen, weerhoudingen van het geweten afgeschud, dierlijke lusten ingewilligd, ja bepleit; en ernstige Godzaligheid, en vurige vroomheid worden met verachting aangezien; en zo wordt het hart onneembaar versterkt tegen Christus en het Evangelie.

Van deze leer kan gebruik worden gemaakt bij wijze van beproeving.
Bij deze leer kunt u uw staat beproeven. Hoewel elk merkteken van smaad geen kenmerk van genade is; want van sommigen is met recht veel te zeggen, die nochtans begenadigde mensen zijn, en anderen worden ten onrechte gesmaad, die toch

genadeloos zijn; nochtans zijn er enkele dingen waaraan wij kunnen beproeven, wanneer wij gesmaad worden, of de smaad, die op ons wordt geworpen, zodanig van ons wordt ontvangen, dat wij het besluit kunnen opmaken, dat wij de kinderen van Christus zijn, die met Hem, Zijn smaadheid dragen. Ik mag hierop toepassen wat de apostel van de kastijding zegt: (Hebr. 12:8) "Indien gij zonder kastijding zijt, welke allen deelachtig zijn geworden, zo zijt gij dan bastaarden en niet zonen;" en toch is de kastijding op zichzelf, als een verdrukking, geen merkteken van het kindschap, als die niet geheiligd wordt. Zo is het ook hiermee, indien u zonder smaad bent dan bent u bastaarden en niet zonen, en toch is de smaad op zichzelf geen teken, dat u kinderen bent, indien die niet gepaard gaat met zaligmakend goed, en als het niet wordt geheiligd.

Misschien zult u vragen: *Hoe zullen wij weten of wij uit de smaad, enig zaligmakend goed ontvangen, waaruit wij kunnen weten, dat wij kinderen zijn? "Ziet, ik en mijn kinderen, zijn tot tekenen en wonderen."*
1. Het is een kenmerk, dat iemand zaligmakend goed uit de smaad trekt, als hij die met hetzelfde gemoed en dezelfde Geest ontvangt, waarmee Christus hem ontving. Hoe ontving Christus de smadingen? Wel, Hij ontving die als uit de hand van Zijn Vader. Smaad was een deel van Zijn bittere beker. Nu, Christus zegt: "De drinkbeker, die Mij de Vader gegeven heeft, zal Ik die niet drinken?" Zo beschouwt ook een kind van God de smaad, als komende uit de hand van God. Al ziet hij er de zondige hand van de mens in, hij ziet er ook de heilige hand van de Voorzienigheid in. Dit wordt in de tekst opgemerkt: "Wij zijn tot tekenen en tot wonderen, van de Heere der heirscharen, die op de berg Sions woont;" wij zien er de hand van onze God in. Zo ook David: God heeft Simeï geboden, vloek David. Nog eens; Christus ontving de smaad met zachtmoedigheid, want Hij was zachtmoedig en nederig van hart. Wanneer Hij gescholden werd, schold Hij niet terug, en Hij dreigde niet, als Hij leed; ja, Hij was zo ver van terug te schelden, dat Hij om vergeving bad voor Zijn smaders. Wanneer de smaad ons goed doet, dan zal iets van dezelfde Geest in ons zijn. (1 Petrus 2:23) "Hij ontving het met onderwerping: "Hij gaf het over aan Dien, Die rechtvaardig oordeelt." Zo zullen wij ons ook onderwerpen aan Gods voorzienige, verdrukkende wil en daardoor meer vernederd worden.

2. Het is een teken, dat iemand zaligmakend goed uit de smaadheden trekt, als die hem tot zelfonderzoek brengen, of hij ook reden heeft gegeven, dat men hem zou smaden: en wanneer hij bevindt, dat hij de mensen daartoe geen rechtvaardige reden heeft gegeven, dat hij dan zijn ziel gaat onderzoeken, om de zonde te zien en te betreuren waarmee hij God getergd heeft om hem met de gesel van de tong te bezoeken; en daarop met Job gaat bidden: "Doe mij weten, waarover Gij met mij twist" (Job. 10:2). En als hij bovendien God dankbaar is, het alleen aan Zijn genade toeschrijvende, dat hij bewaard werd, voor enige gegronde aanleiding tot zulk een laster te geven.

3. Het is een bewijs, dat de smaad ons nuttig is geweest, als die ons is overkomen terwijl wij in een weg van afwijking verkeerden en het middel is geweest tot ons herstel; zodat wij de Heere moesten danken, dat Hij ons die heeft toegezonden, om daardoor een einde te maken aan onze afvalligheid. Dit is een blijk, dat de smaad ons goed heeft gedaan, gelijk David van de verdrukking zei: "Het is mij goed, dat ik verdrukt ben geweest; eer ik verdrukt werd, dwaalde ik; maar nu onderhoud ik Uw

Woord" (Psalm 119:67, 71). Dat smaad een deel van Zijn verdrukking was blijkt uit: (vers 69) "De hovaardigen hebben leugens tegen mij gestoffeerd."

4. Het is een blijk, dat de smaad ons goed is geweest, wanneer wij, op een geestelijke wijze, naar behoren aangedaan zijn over datgene waaruit die is ontstaan. Indien het uit onze zonde ontstaat, zodat wij aanleiding hebben gegeven tot de smaad en God er door onteerd is; indien in dat geval de ziel meer bedroefd is over de oneer die God is aangedaan, dan over iets, dat in betrekking staat tot haar persoonlijk belang, dan is dit een blijk, dat het goed voor haar geweest is. Dan legt men zijn eigen eer in het stof en men treurt over de oneer, die God is aangedaan. Indien de smaad ontstaan is uit het nakomen van onze plicht, en de ziel daarop meer tot de plicht wordt bekrachtigd, zoals die, waarvan wij in Neh. 5:9 lezen: "Zou gij niet wandelen in de vrees van onze God, om de versmading van de heidenen, onzer vijanden?" David zeide ook: (Psalm 119:69) "De hovaardigen hebben leugens tegen mij gestoffeerd; Maar ik bewaar uw bevelen van ganser harte." Wanneer een mens in plaats van, van zijn plicht te worden afgehouden door de smaad, die op hem wordt geworpen in het doen van zijn plicht, meer versterkt en omzichtiger is geworden. Indien de smaad ontstaan is uit ijver voor de belangen en de zaak van Christus, en men het daarop tot zijn eer rekent: "Achtende de versmaadheid van Christus meerdere rijkdom te zijn, dan de schatten in Egypte." En men meer smart heeft over de smaad, die Christus wordt aangedaan, dan over wat men ons aandoet, zeggende: (Psalm 69:10) "De ijver van Uw huis heeft mij verteerd; en de smaadheden van degenen, die U smaden, zijn op mij gevallen." Dit zijn ook blijken, dat de smaad een mens goed doet: wanneer het hem naar de dag van de openbaring der kinderen Gods doet verlangen; wanneer onze goede naam zal worden opgeklaard en de laster waarmee wij gelasterd zijn, zal worden weggevaagd. Zover over de kenmerken ter beproeving.

Wij kunnen deze leer ook toepassen tot vermaning.

Geen tijd hebbende om verschillende soorten van mensen aan te spreken, zal ik de volgende raadgevingen voorstellen en die in het algemeen geven.

1. Laten alle belijders van de godsdienst zorg dragen, dat zij niemand oorzaak geven, hen en hun godsdienst als monsterachtig te beschouwen. Sommigen die de livrei van Christus dragen mogen beschuldigd worden, dat zij door hun liegen, bedriegen, dronkenschap, hoererij en ondeugden een schande voor Zijn geslacht zijn. Hoewel het onrechtvaardig en onbillijk is de godsdienst te smaden, omdat sommigen die Hem belijden, zich aan smaad blootstellen, nochtans is het ongetwijfeld een betreurenswaardige zonde in hen, die daartoe oorzaak geven. Wij moeten met David bidden: "Leid mij in het rechte pad, om mijner verspieders wil." Onze vijanden zijn onze verspieders; en hoewel geen zondige praktijk met de godsdienst bestaanbaar is, nochtans zullen de vijanden dat denken en zeggen, indien zij zien, dat wij die met de belijdenis van de godsdienst bestaanbaar maken.

2. Indien de wereld er op gezet is smadelijk van de godsdienst te spreken, laat dat ons des te meer verbinden er gunstig over te spreken. Elke gelovige behoort een getuige en een pleitbezorger voor zijn godsdienst en voor de waarheid te zijn. Wanneer u hoort hoe Gods Naam misbruikt, Zijn waarheid tegengesproken en Zijn volk gesmaad wordt, hebt u dan nooit een woord voor Hem te zeggen? Wie zich nu hier voor Hem en voor Zijn woorden zal geschaamd hebben, voor die zal Hij Zich schamen, wanneer Hij komen zal in de heerlijkheid Zijns Vaders. Als wij onze liefste vrienden in de

wereld horen belasteren, zullen wij klaar staan om het voor hen op te nemen en hen te verdedigen; en zijn wij niet gebelgd over de smaad en verachting, die God, en Christus, en de Schriften der waarheid worden aangedaan? Zijn wij bevreesd, dat wij geen bekwaamheid hebben om de waarheid te verdedigen, dan mogen wij bemoediging trekken uit die belofte: "Het zal u in dezelve ure gegeven worden, wat u spreken zult." Uit de mond van de kinderkens en van de zuigelingen kan Hij sterkte grondvesten, en zo de vijand en wraakgierige stillen.

3. Houdt de Godzaligen voor de heerlijken die op de aarde zijn, hoe verachtelijk en hatelijk de wereld ook over hen oordeelt. De rechtvaardige, hoe ook gesmaad, is voortreffelijker dan zijn naaste: de goddelozen, die zijn de monsters. Laat niemand daarom te erger van de weg van godsdienst en Godzaligheid denken, noch vrezen die weg te bewandelen, wegens de verachting die er over uitgegoten wordt. Overweegt wie de smaders zijn; over het algemeen mensen met een liederlijk losbandig leven. Indien u zulken tot uw leidslieden kiest, dan leidt de blinde de blinde en beiden zullen in de gracht vallen. Ziet, hoe beuzelachtig hun smadingen zijn; zij die de godsdienst weerspreken, stellen de leugen tot een toevlucht en onder die valsheid verbergen zij zich. Overweegt hoeveel ten gunste van de goede, oude weg kan worden gezegd, wie het ook zijn, die het smaden: "De wegen der Wijsheid zijn liefelijkheid en al Haar paden vrede." Al de rijkdom en al het genoegen van de wereld heeft de waarde niet van één uur gemeenschap met God in Christus, in de weg van het geloven van het Evangelie en het omhelzen van de waarheid genoten. Overweegt, dat de Godzaligen, hoe zij ook worden afgekamd, weer zullen worden opgericht, want hun smaadheid is de smaadheid van Christus en Zijn godsdienst. Hoewel niemand zal beweren, dat het de godsdienst is, die hij haat, maar alleen zulke en zodanige belijders van de godsdienst, nochtans houdt Christus het er voor, dat Hijzelf in die twist is betrokken. Als Zijn volk met tongen of handen vervolgd wordt, is het een vervolging van Christus: Saul, Saul, wat vervolgt gij Mij? Christus zal gewis een te machtige Partij zijn voor Zijn vijanden; Hij zal Zich de zaak van Zijn vrienden en kinderen aantrekken, en daarom zullen Hij en Zijn volk, Zijn zaak en Zijn waarheid, eer alles geschied is, gelukkig overmogen en de overhand hebben, laat de wereld doen en zeggen wat zij wil.

4. Wacht u, dat u uw naaste in geen geval smaadt, opdat u niet gevonden wordt onder de smaders van Christus en Zijn kinderen. De apostel zegt: "Broeders, spreekt niet kwalijk van elkander."

(1) God verbiedt dit: "Gij zult geen vals gerucht opnemen (Engelse overzetting uitstrooien): en stelt uw hand niet bij de goddelozen om een getuige tot geweld te zijn" (Exod. 23:1) "Gij zult geen vals gerucht uitstrooien"; dit kan ook worden overgezet: "Gij zult geen vals gerucht aannemen, of opnemen." Dit geeft te kennen, dat het uitstrooien en het opnemen van een vals gerucht evengelijk verboden worden.

(2) God geeft bijzonder acht op dit slecht gedrag: "Ik heb de beschimping Moabs gehoord en de scheldwoorden van de kinderen Ammons, daarmede zij Mijn volk beschimpt hebben" (Zef. 2:8).

(3) God bedreigt in dezelfde plaats hen, die aan deze goddeloosheid schuldig staan: "Daarom, zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere der heirscharen, de God Israëls, Moab zal zeker zijn als Sodom, en de kinderen Ammons als Gomorra; Dat

zullen zij hebben in plaats van hun hoogmoed, want zij hebben beschimpt en hebben zich groot gemaakt tegen het volk des Heeren der heirscharen (Zef. 2:9, 10). "Wat zal u de bedrieglijke tong geven? Of wat zal ze u toevoegen? Scherpe pijlen eens machtigen: mitsgaders gloeiende jeneverkolen" (Psalm 120:3, 4).

(4) De Schrift toont aan, dat dit de gewone praktijk van de goddelozen en van de kinderen van de duivel is. Christus zegt tot Zijn smaders: (Joh. 8:44) "Gij zijt uit de vader de duivel, en wilt de begeerten uws vaders doen." "Gij doet de werken uws vaders."

(5) Lasteraars zullen geteld worden onder het getal van degenen, die verbannen zullen worden van het aangezicht des Heeren: Dwaalt niet: noch hoereerders, noch afgodendienaars, noch overspelers, geen lasteraars zullen het koninkrijk Gods beërven" (1 Kor. 6:10).

(6) Banden van menselijkheid moesten ons verplichten elkaar niet te smaden: de banden van wederkerige verplichting, broederschap en nabuurschap. Het verbreken van deze banden, verzwaarde de smaad die David onderging: (Psalm 55:13-15) "Want het is geen vijand, die mij hoont, anders zou ik het hebben gedragen; het is mijn hater niet, die zich tegen mij groot maakt, anders zou ik mij voor hem verborgen hebben. Maar gij zijt het, o mens, als van mijn waardigheid; mijn leidsman en mijn bekende, die wij samen in zoetigheid heimelijk raadpleegden, wij wandelden in gezelschap ten huize onzes Gods."

Geeft, om dit grote kwaad te vermijden, nauw acht op uw hart; want dat is de bron waaruit valse getuigenissen en lasteringen voortkomen (Matth. 15:19). Zoekt uw hart vervuld te krijgen met liefde tot God en de mensen. De liefde denkt geen kwaad en spreekt het evenmin. Wacht u, dat u te haastig één of ander kwaad gerucht van uw naasten zou geloven. Zoals wij reeds aanhaalden is Gods gebod: "Gij zult geen vals gerucht opnemen." Wilt u geen smader zijn, wacht u dan voor ledigheid; dat is de wortel van veel smaad: "Zij leren ook ledig omgaan bij de huizen, en zijn niet alleen ledig, maar ook klapachtig en ijdele dingen doende, sprekende hetgeen niet betaamt" (1 Tim. 5:13). Indien u geen smader wilt zijn, wacht u dan voor hoogmoed en eigenliefde: die wekken op tot smaadtaal. Zo deed Sanballat: (Neh. 4:2, 3, 4) "Wat doen deze amechtige Joden? Zal men ze laten geworden? Zullen zij offeren? Zullen zij het in één dag voleinden? Zullen zij de stenen uit de stofhopen levend maken, daar ze verbrand zijn? En Tobia de Ammoniet was bij hem, en zei: Al is het, dat zij bouwen, zo daar een vos opkwam, hij zou hun stenen muur wel verscheuren. Hoor, o onze God, dat wij zeer veracht zijn, en keer hun versmaadheid weder op hun hoofd, en geef hen over tot een roof in een land der gevangenis." Evenals uit hovaardigheid gekijf voortkomt, zo ook versmading; omdat een mens niet kan verdragen, dat anderen boven hem staan. Wilt u geen smader zijn, wacht er u dan voor, dat u het bidden niet verzuimt. Als u gesmaad wordt, smaadt dan niet terug, maar laat de smaad, die u wordt aangedaan u tot God uitdrijven, opdat u niet verbitterd wordt. Zo handelde Nehemia ook. David sprak, als hij Achitofels smadingen had overdacht: (Psalm 55:17) "Mij aangaande, ik zal tot God roepen, en de Heere zal mij verlossen." In één woord, wilt u geen smader zijn, wacht u dan voor geveinsdheid en voor het najagen van de lof van de mensen, zoals de Farizeeën deden. Als zij maar worden toegejuicht, trekken zij er zich niets van aan hoezeer hun naaste gesmaad wordt; zij nemen alle maatregelen en wenden alles aan, om hun eigen naam op te bouwen op de puinhopen van de goede naam van hun naasten. Maar

indien iemand, onder de dekmantel van godsdienst, of onder voorwendsel van nauwgezetheid, zich benaarstigt om te maken, dat anderen veracht en zij vermaard worden, dan slaan zij slechts een weg in, die hun naam stinkende zal maken: "Die daar zeggen, Houdt u tot uzelf, en naakt tot mij niet, want ik ben heiliger dan gij: deze zijn een rook in Mijn neus, een vuur de ganse dag brandende" (Jesaja 65:6).

5. Ik vermaan u, die om Christus gesmaad wordt, dat u de smaad om Zijnentwil draagt. Dat is Gods uitdrukkelijk bevel: (Hebr. 13:13) "Zo laat ons dan tot Hem uitgaan buiten de legerplaats, Zijn smaadheid dragende." (Jesaja 51:7, 8) "Vreest niet de smaadheid van de mens, en voor hun smaadredenen, ontzet u niet. Want de mot zal hen opeten als een kleed, en het schietwormpje zal hen opeten als wol." Christus heeft voor ons menige smaadheid gedragen, en zullen wij geen smaad om Hem dragen? "Indien zij de Heere des huizes, Beëlzebul hebben geheten, hoe veel temeer Zijn huisgenoten?" De heiligen is in alle eeuwen dit kruis tot een gewoonte geworden. (Psalm 69:8) "Om uwentwil draag ik versmaadheid." De heiligen onder het oude Testament, in Hebr. 11 vermeld, hadden wrede bespottingen te verduren. Maar er is een zegen ook in dit deel van het kruis:(Matth. 5:11) "Zalig zijt gij, als u de mensen smaden, en vervolgen, en liegende alle kwaad tegen u spreken, om Mijnentwil." (1 Petrus 4:14) "Indien gij gesmaad wordt om de Naam van Christus, zo zijt gij zalig; want de Geest der heerlijkheid, en de Geest van God rust op u." Ja, het strekt tot heerlijkheid Gods, want er volgt: "Wat hen aangaat, Hij wordt wel gelasterd, maar wat u aangaat, Hij wordt verheerlijkt." Er komt een dag, waarin zij, die om Christus wil gesmaad worden, openlijk door Hem zullen worden gerechtvaardigd en voor de Zijnen erkend: "Een ieder, die Mij belijden zal voor de mensen, die zal Ik ook belijden voor Mijn Vader, Die in de hemelen is"; dat is, welke beledigingen hun ook van de mensen worden aangedaan, omdat zij zich aan Mijn Evangelie houden, de dag komt, waarin Ik hen openlijk tegen zulke boosaardige verwijten zal verdedigen. De smaders zullen in die dag rekenschap moeten geven van al hun woorden (Judas vers 15). Smaadheid te dragen voor Christus geeft een goede staat te kennen. (Lukas 6:22, 23) "Zalig zijt gij, wanneer u de mensen haten, en wanneer zij u afscheiden, en smaden, en uw naam als kwaad verwerpen, om des Zoons der mensen wil. Verblijdt u in die dag, en zijt vrolijk: want, ziet, uw loon is groot in de hemel: want hun vaders deden desgelijks de profeten." Het is daarentegen geen goed teken, wanneer alle mensen goed van ons spreken: (vers 26) "Wee u, wanneer al de mensen wel van u spreken! Want hun vaders deden desgelijks de valse profeten." Gods volk is meestal veel levendiger gesteld, wanneer het onder smaad verkeert, dan op andere tijden: (2 Kor. 12:10) "Daarom heb ik een welbehagen in zwakheden, in smaadheden, in noden, in vervolgingen, in benauwdheden, om Christus' wil: want als ik zwak ben, dan ben ik machtig. Wij zijn hier pelgrims, in een vreemd land, in het land van onze vijanden, wij blijven hier niet, daarom moeten wij om Christus, smaadheid dragen. Laat ons Zijn smaadheid dragen, want wij hebben hier geen blijvende stad, maar wij zoeken de toekomende (Hebr. 13:13, 14). Christus heeft ons vooraf gewaarschuwd, dat wij om Zijn Naam, gesmaad zullen worden. "Gedenkt des woords, dat Ik gezegd heb: een dienstknecht is niet meerder dan zijn heer. Indien zij Mij vervolgd hebben, zij zullen ook u vervolgen." (Joh. 15:20). Op deze gronden moeten wij om Christus wil smaadheid dragen wanneer wij daartoe worden geroepen.

Vraagt u: *Wat hebt u tot onze ondersteuning, om smaadheid te dragen om Christus' wil?*

Dan antwoord ik: Een mens, zal hij om Christus, smaadheid dragen, moet waarlijk een Christen, waarlijk een gelovige zijn; anders zal hij de smaad nooit recht kunnen dragen. Hij is het en de kinderen, die Hem de Heere gegeven heeft, die tot tekenen en tot wonderen zijn. Behoort u niet onder Zijn kinderen, dan kunt u niet vurig voor Hem lijden. Zal een mens smaadheid om Christus dragen, dan moet hij noodzakelijk niet alleen een gelovige, maar een sterke gelovige zijn, die Christelijke moed genoeg heeft, om zowel een gefluit als een gezang te verdragen; ik bedoel, zowel een gefluit of gejouw van smaad en verachting, als een gezang van toejuiching en lof. Om dit te dragen, dat men de verachting en het gevaar van de wereld doorloopt, als een monster beschouwd en tot een smaad van de dwazen gesteld wordt, wordt de wapenrusting van lijdzaamheid en geestelijke moed vereist. En dit alles vereist sterkte van geloof: "Ziende op de overste Leidsman en Voleinder van het geloof Jezus, Die voor de vreugde, die Hem voorgesteld was, het kruis heeft verdragen en de schande veracht, en is gezeten aan de rechterhand op de troon van God" (Hebr. 12:2). In de volgende woorden worden wij vermaand Hem aan te merken, Die zodanig een tegenspreken van de zondaren tegen Zich heeft verdragen, opdat wij niet verflauwen en bezwijken in onze zielen; want wij hebben tot den bloede toe niet tegengestaan, strijdende tegen de zonde. Het vereist veel ijver voor en liefde tot God. Helaas! wie kan zeggen: "De ijver van Uw huis heeft mij verteerd?" Het vereist een goede zaak en een goed geweten. Indien iemand vast overtuigd is, dat zijn zaak goed is, dat zal hem helpen smaadheid te dragen. Dat men niet lijdt als een kwaaddoener, al wordt men als zodanig gesmaad en daarin een goed geweten te hebben is zeer bemoedigend in deze strijd. (1 Petrus 3:16; 4: 15) "En hebt een goed geweten, opdat in hetgeen zij kwalijk van u spreken, als van kwaaddoeners, zij beschaamd mogen worden, die uw goede wandel in Christus lasteren. Maar dat niemand van u lijde als een doodslager, of dief, of kwaaddoener, of als een, die zich met eens anders doen bemoeit." In één woord, er is een gedurige afhankelijkheid toe nodig van de overste Leidsman der zaligheid, Die door lijden geheiligd is.

Tenslotte. Laat ons aanmerken en gedenken, dat de zaak van Christus bij het einde zal blijken een overwinnende zaak te zijn, hoe zij ook in de wereld gesmaad wordt. Sedert de val van Adam is er scheiding, en scheuring, en verdeeldheid in de wereld: een strijd tussen het zaad van de vrouw en het zaad van de slang; tussen Michaël en zijn engelen en de draak en zijn engelen. Maar Michaël en zijn engelen, Christus en Zijn kinderen zullen het veld behouden, en wedersproken waarheden zullen krachtig verdedigd en opgeklaard worden. Zal het hier niet ten volle geschieden, de dag des Heeren zal de dag der beslissing zijn, wanneer de grote zaak van de ware godsdienst zal beslist, en de kop van de slang zodanig zal vermorzeld worden, dat die nooit zijn gesis meer zal doen horen of zijn venijn uitspuwen.

- Het is nu een dag van smaadheid, een dag om een klaaglied aan te heffen wegens de bittere laster, die daarin plaats grijpt. Ja, ik mag de hemel en de aarde tot getuigen roepen, of de predikers en belijders van het Evangelie ooit meer gesmaad en belasterd zijn geworden, dan in deze afvallige eeuw, waarin, indien sommige leraars de zonden en dwalingen van de tijd in haar gruwelijkheid voorstellen, het noemen daarvan reeds genoeg is om ergernis te geven, hoewel de natie onder haar gewicht wegzinkt. Nooit was de bediening van het Evangelie verachtelijker dan in onze dagen. De duivel heeft vele instrumenten gebruikt en de meeste van die

hebben uitgewerkt, dat de inzettingen van het Evangelie er door in verachting geraakt zijn. Nog meer te beklagen is, dat velen een zondige hand hebben gehad in hun eigen bediening in verachting te brengen, die door een droevig toegeven aan, en meegaan met de algemene openbare afwijkingen en dwalingen van onze tijd, struikelblokken hebben gelegd in de weg van de voortgang van het Evangelie en de stichting en opbouwing van de zielen hebben verijdeld.

- Het is een dag waarin het Evangelie van Christus veracht is. Er is een tijd geweest, waarin sommigen het de moeite waard hebben geacht over zee te gaan, om het eeuwig Evangelie te genieten, maar nu het zo overvloedig en goedkoop is geworden, is het velen te veel er de straat voor over te steken, om het op een werkdag te horen, tenzij zij er iets anders te doen hebben, misschien wel om een buurman met hun tegenwoordigheid genoegen te doen, of bij een doop of een huwelijk. Hoe afkerig zijn wij van het Evangelie en vertreden wij het honigzeem!
- Wij beleven een tijd waarin sommigen van de vrienden van Christus openlijk bespot, en in schotschriften gesmaad, en als tekenen en wonderen aangestaard worden; waarin sommige heilige waarheden in het openbaar gelasterd en bespottelijk voorgesteld worden. Ondertussen maken aartsvijanden van de godsdienst en van het zuiver Evangelie, van de gelegenheid gebruik om het Evangelie af te breken. Wat zeg ik! In de Naam van de grote God, daag ik alle machten van de aarde en de hel uit, om het af te breken: eerder zullen zij de vloed, of het opkomend tij kunnen tegenhouden, of het opgaan van de zon kunnen keren, dan dat zij het minste van de voorschriften van de eeuwige waarheid zullen kunnen afbreken: geen jota noch tittel daarvan zal op de aarde vallen. Dagon zal voor de ark vallen, en de staf van Aäron zal de staven van de tovenaars verslinden.
- Wij beleven een tijd waarin de voorzienigheid beide Kerk en Staat doen schudden. Voornamelijk de Ark moet schudden, wanneer met houwelen en beukhamers geslagen wordt naar hen die haar dragen. Velen lopen op al haar vier hoeken, namelijk, de leer, dienst, tucht en regering tegelijk aan, om haar in stukken te breken, terwijl openbare vijanden, het Pausdom en de afgezworen Bisschoppelijke regering, op alle hoeken van het land inbreuk maken, onder het oog van de kerk, die intussen, onbewust van het gevaar, dat haar dreigt, niets schijnt te doen, dan door inwendige twisten met haar linkerhand, haar rechterhand af te houwen.
- In één woord, het is een dag waarin dat woord schijnt vervuld te worden, dat er spotters zullen komen, die naar hun eigen begeerlijkheden zullen wandelen. Dronkaards, hoereerders, godloochenaars, godslasteraars, losbandigen, en goddelozen spotters vieren nu hoogtij; het is nu hun uur, en de macht van de duisternis. Dit is stof voor weeklacht en diepe jammerklacht. Maar eerlang zal God Zijn dag hebben, en dat zal een heerlijke dag zijn, wanneer Christus zal verschijnen in al de heerlijkheid en pracht van de bovenwereld, tot eeuwige verschrikking en verwarring van al Zijn wederpartijders, en tot eeuwige blijdschap en eer van al Zijn vrienden, die, hoewel zij nu tot tekenen en tot wonderen zijn, wegens versmading, dan tot tekenen en tot wonderen zullen zijn, wegens vermaardheid: wanneer Christus hen aan Zijn Vader onberispelijk zal voorstellen, zeggende: "Ziet, Ik en de kinderen die Gij Mij gegeven hebt, die, gelijk zij in de tijd met Mij in versmaadheid hebben geleden, nu met Mij tot in alle eeuwigheid in Mijn heerlijkheid moeten heersen."

O vrienden, laat ons boven alles zoeken, aan de kant van Christus te staan; nu aan de zijde van de waarheid en op de rechtse weg naar de hemel, welke beschimpingen ook onderweg ons deel zijn, zodat wij in de weg van de openbaring van de kinderen Gods, een plaats mogen ontvangen rechts van de troon.

Moge de Heere het gesprokene zegenen; Zijn Naam zij lof en dank. Amen!

7 PREKEN

en Avondmaalstoespraken

DEEL 2

van

RALPH ERSKINE

bedienaar van het Evangelie te Dunfermline - Schotland

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2003

INHOUD

2 PREKEN
Jona 2:4 Het geloof in Christus de zekerste weg, om in de droevigste toestand geholpen te worden.
En ik zei: Ik ben uitgestoten van voor Uw ogen; nochtans zal ik den tempel Uwer heiligheid weder aanschouwen.

3e PREEK
Joh. 16:15 De schatten van Christus door Zichzelf open gelegd, verklarende, dat alles wat God de Vader heeft, het Zijne is.
Al wat de Vader heeft, is Mijne.
Gedeelte van de toespraak voor het Avondmaal; wie de toegang tot de tafel verboden en wie daar genodigd worden.
De toespraak bij de bediening van de eerste tafel.
De predicatie nadat het plechtig werk was geëindigd.

4e PREEK
Zacharia 14:7 Enige tekenen van een sombere avondtijd voor de Kerk van God.
En het zal geschieden, ten tijde des avonds, dat het licht zal wezen.

5e PREEK Het beste gezelschap in de grootste verlatenheid.
Johannes 16:32.
En nochtans ben Ik niet alleen, want de Vader is met Mij.
Avondmaalstoespraak vóór de bediening van de tafel.
Toespraak bij de bediening van de eerste tafel.

6e PREEK
Psalm 40:8 en Hooglied 2:8 De vereniging en verbinding van verheugingen; of de heuglijke komst van de Zaligmaker, hartelijk verwelkomd door de echo van het geloof van de Kerk

7e PREEK
Psalm 40:8. ***Zie, Ik kom!***
Hooglied 2:8. ***Dat is de stem mijns Liefsten, ziet Hem, Hij komt!***

1. Het geloof in Christus, de zekerste weg om in de droevigste toestand geholpen te worden (1e preek)

Jona 2:4. ***En ik zei: Ik ben uitgestoten van voor Uw ogen; nochtans zal ik den tempel Uwer heiligheid weder aanschouwen.***

De Geest van God, maakt ons in het Woord van God bekend dat "vele zijn de tegenspoeden des rechtvaardigen, maar uit die alle redt hem de Heere." Hoewel zij gelovigen zijn, zijn hun benauwdheden vele, waardoor de kinderen Gods in deze wereld soms zeer treurig, en op andere tijden weer zeer aangenaam gesteld zijn. In het eerste deel van onze tekst bevindt de profeet zich in een zeer moeilijke gesteldheid: "Ik zei: ik ben uitgestoten van voor Uw ogen": in het tweede deel is hij in een zeer aangename en verlevendigende gestalte: "nochtans zal ik de tempel Uwer heiligheid weer aanschouwen."
In deze woorden komen ons voor:

1. De droevige toestand waarin Jona verkeerde: "Ik zei: ik ben uitgestoten van voor Uw ogen."
2. Het herstel uit die toestand: "nochtans zal ik den tempel Uwer heiligheid weer aanschouwen."

1. Jona verkeerde in een droevige toestand. "Ik zei: ik ben uitgestoten van voor Uw ogen." Het is geen wonder, dat hij vreesde, dat het met hem gedaan was, toen hij in de buik van de walvis was geworpen en wel moest denken, dat hij geheel zou worden verslonden, Jona was zijn God ongehoorzaam geweest. Hij weigerde met de boodschap, die God hem had opgedragen, naar Ninevé te gaan en uit te roepen: "Nog veertig dagen, dan zal Ninevé worden omgekeerd." Jona hield dit mogelijk voor een zeer onaangenaam werk, en misschien dacht hij wel: Als het volk van God, Israël zelf, zich op mijn prediking niet wil bekeren, waarom zou ik dan tot deze gaan, die vreemdelingen van God zijn? Volgens sommigen zal hij misschien hebben gedacht, een trotse gedachte, dat zijn voornemen zou worden verijdeld, dat Ninevé hem zou verdelgen omdat hij met zo'n onaangename boodschap kwam; of, indien zijn prediking aan het doel beantwoordde, dat het God zou berouwen, zodat Hij het oordeel niet uitvoerde, waardoor hij voor een valse profeet zou worden gehouden. Hierop was hij willens, de hemelse boodschap ongehoorzaam. Maar God achtervolgde hem met vaderlijke toorn en gramschap, totdat hij hier in deze droevige omstandigheden was gebracht. En hij ontwaakte niet, voordat hij in de zee geworpen en in de buik van de grote vis gebracht was, die hij de buik van het graf of (Engelse overzetting) de buik van de hel noemt. Jona was midden in zee, nadat hij was neergegaan aan de zijden van het schip en zich had neergelegd, met een diepe slaap bevangen; en hij was door de storm niet wakker geworden. Vrienden, wanneer de mensen slapen in de tijd van een storm, of in tijden van de toorn, dan is dat een droevig teken, dat de storm om hunnentwil is opgestoken en dat zij de Jona's zijn, die de storm hebben verwekt. Maar God had in de zin, dat Jona zou worden wakker gemaakt, en daarom ging hij niet aan het roepen tot God, zolang hij niet in de buik van de vis was. Daar had hij zijn vrees, daar riep hij uit zijn benauwdheid; "Ik zei: ik ben uitgestoten van voor Uw ogen." Jona wist, dat hij in de tegenwoordigheid Gods was,

daar God wezenlijk overal is, want God achtervolgde hem nu. Merkt hier op, dat Jona hier in een zeer droevige toestand was, want hij verkeerde in de bevatting, dat God hem geheel had verstoten; "Ik zei: ik ben uitgestoten van voor Uw ogen." Alsof hij zei: ik heb nu geen grond Gods genadige tegenwoordigheid te verwachten; er schijnt nu geen genade voor mij te zijn. In die toestand bleef hij, totdat het geloof zijn stem deed horen; hier is ondersteuning en hulp: "Nochtans zal ik de tempel Uwer heiligheid weer aanschouwen." Zien wij verder:

2. Het herstel uit deze droevige en deerniswaardige toestand: het geloof aanschouwt de tempel van Gods heiligheid. Jona wist wat het was, op te zien tot een God in Christus, de tempel van Gods heiligheid. De tempel beeldde Christus af; daarin was de Ark des verbonds; daar waren de zoenoffers, die een afschaduwing waren van de enige, verzoenende offerande, de Heere Jezus Christus. Jona zag tot God op in zijn benauwdheid en hij werd geholpen door deze geloofsdaad.

In deze twee gevallen zijn de volgende twee dingen opmerkelijk:
1. Dat de ware kinderen van God onder grote vrezen kunnen worden gebracht en onder bevattingen, dat zij uitgestoten zijn van voor Gods ogen; of, in andere bewoordingen, dat begenadigde zielen soms onder overheersende vrezen kunnen worden gebracht, dat zij geheel zijn verstoten, en dat er geen genade voor hen is; "Ik zei: ik ben uitgestoten van voor Uw ogen."
2. Dat de zekerste weg, om uit de droevigste toestand waarin Gods volk kan komen, geholpen te worden, het geloof in de barmhartigheid Gods door Jezus Christus is; of, dat het geloof opnieuw de tempel van Gods heiligheid aanschouwt; nochtans zal ik de tempel Uwer heiligheid weer aanschouwen.

Wij zullen nu de eerste van deze opmerkingen voor u open leggen, namelijk:
Dat een waarlijk begenadigde ziel soms onder twijfelmoedige vrezen kan geraken, of zij niet van voor Gods aangezicht verstoten is.

Wij zullen met Gods hulp deze leer op de volgende wijze behandelen:
I. De uitdrukking: "ik ben uitgestoten van voor Uw ogen", een weinig verklaren.
II. Enkele opmerkingen maken over de vrezen, die het volk des Heeren kunnen bevangen, of zij niet verworpen zijn.
III. Enige van de gronden voor deze vrees blootleggen.
IV. Enige gevolgtrekkingen afleiden tot toepassing.

I. Wij wensen eerst de uitdrukking: "Ik ben uitgestoten van voor Uw ogen" een weinig te verklaren. Wij zullen dit trachten te doen in de drie volgende bijzonderheden:
1. "Ik zei: ik ben uitgestoten van voor Uw ogen." Het is, alsof Jona zei: Nu ben ik uitgestoten van nog langer een profeet van God te zijn: de Heere wil mij voortaan niet meer gebruiken. Ik ben uitgestoten uit dit ambt: er is voor mij geen plaats meer in Gods wijngaard.
2. "Ik zei: Ik ben uitgestoten van voor Uw ogen": dat is, ik heb geen hoop meer, dat ik de heerlijkheid van God in het heiligdom zal zien; ik heb die vroeger gezien, doch ik zal haar niet meer zien. Ik verwacht niet, dat God mij ooit weer Zijn liefelijk aangezicht zal doen aanschouwen.

3. Ik zeide, door ongeloof, toen ik onder droevige omstandigheden was gebracht, dat er nu geen grond van hoop meer was; ik kon niet anders zien dan grond voor wanhoop; ik had geen andere bevatting dan, dat er geen genade bij God voor mij was. O vrienden! Dat is een sombere toestand voor de ziel, wanneer de hoop op Gods ontferming weg is, en wanneer zij zegt: Ik ben verworpen; God zal mij nooit weer Zijn genadig aangezicht doen aanschouwen.

II. Wij zullen u drie of vier opmerkingen geven over de vrezen, welke Gods volk kunnen bevangen.

1. Het is zeker, dat zij, die in een staat van vereniging met Christus zijn, nooit zullen verloren gaan. Er is iets, dat hen beveiligt; Christus zal hen nooit geheel verwerpen. Zij worden beveiligd door de onveranderlijkheid van de liefde van Christus; die Hij liefheeft, "heeft Hij lief tot het einde toe." De onbeweeglijkheid van Zijn genade en van Zijn verbond getuigt, dat zij nooit geheel zullen worden verstoten. De belofte Gods spreekt: "Ik zal u niet begeven, noch zal Ik u verlaten" (Hebr. 13:5). "Want bergen zullen wijken, en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere, uw Ontfermer" (Jesaja 54:10).

2. Een andere opmerking is deze, dat hoewel de Heere Zijn volk nooit geheel zal verstoten, zij nochtans voor een tijd wezenlijk verlaten kunnen zijn. Zij kunnen zo ver van voor Gods ogen uitgestoten zijn, dat zij wezenlijk menen, dat zij geheel verworpen zijn, dat zij zich hebben bedrogen. (Psalm 30:23) "Ik zeide in mijn haasten: Ik ben afgesneden van voor Uw ogen." Hij zeide het, doch het was door ongeloof, en in Zijn haasten; daarom voegt hij er onmiddellijk aan toe: "dan nog hoorde Gij de stem mijner smekingen als ik tot U riep." Hoewel de kinderen van de genade kunnen menen, dat zij verstoten zijn, wanneer zij alleen maar voor een tijd zijn verlaten, toch vergissen zij zich wanneer zij zeggen, dat zij geheel zijn afgesneden. "Voor een klein ogenblik heb Ik u verlaten" (Jesaja 54:7). Ik zeg, dit toont, dat er een wezenlijke verlating kan zijn. Dit was ook het geval met het heerlijk Hoofd van het lichaam. Hij riep uit: Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten? Zo kan ook Zijn volk wezenlijk verlaten en, als het ware, van voor Zijn ogen uitgestoten zijn.

3. Ik merk op, dat er trappen zijn in Gods verlaten van Zijn volk. Hij kan op een afstand zijn; soms, als het ware, achter onze muur staan, niet veraf, en soms kan Zijn troostrijke tegenwoordigheid verder van ons af zijn. Waarlijk, wanneer zij ver van God afwijken, is het een droevig bewijs, dat de Heere ver van hen geweken is. Er zijn vele trappen van verlating, en het is moeilijk te zeggen hoever God een kind van Hem kan verlaten. Deze verlating wordt soms een verbergen van Zijn aangezicht genoemd; soms een sluiten van Zijn oren voor hun gebed en soms een Zich bedekken met een wolk, zodat er geen gebed door kan.

4. Ik merk op, dat er voor Gods kinderen niets meer benauwend is dan, dat de Heere hen verlaat. Dat is een zeer zware verdrukking voor hen, die waarlijk kinderen van God zijn. Vandaar hun geroep: "Hoelang, Heere, zult Gij Uw aangezicht verbergen? Zal dan de Heere in eeuwigheden verstoten? En voortaan niet meer goedgunstig zijn?" Dit leidt mij tot het volgende punt.

III. Ons derde punt was: enige van de gronden bloot te leggen waaruit deze vrezen ontstaan, die Gods kinderen kunnen bevangen. Zij kunnen oprijzen uit zulke dingen als in de toestand van Jona plaatsgrepen.

1. Zware bedelingen van de voorzienigheid beroerden Jona. Zo ook, wanneer Gods volk omringd is van vreselijke voorzienigheden, vermeerdert dit hun vrezen, hetgeen hen doet uitroepen: "Ik ben uitgestoten van voor Uw ogen."
2. Jona werd in het grootste doodsgevaar gebracht waarin een mens kan komen: Jona kon niet verwachten, dat hij verlost kon worden, of er moest een wonder geschieden; ook kon hij niet verwachten, dat God een wonder zou werken voor hem, die tegen Zijn gebod gerebelleerd had. Hetzelfde is dikwijls het geval met Gods volk.
3. Jona kon niet inzien hoe hij van de ondergang zou kunnen worden bevrijd. Zo ook vloeien de vrezen van Gods volk dikwijls hieruit voort, dat zij onder zeer moeilijke omstandigheden verkeren en geen weg van ontkoming kunnen zien: zij kunnen niet inzien hoe de belofte Gods zou kunnen worden vervuld.
4. Jona was in die toestand, dat de Trooster was weggegaan. Hij was de troostrijke hoop op de hemel kwijtgeraakt. Dit vervult ook dikwijls Gods volk met vrezen, of zij niet verworpen zijn: "Omdat de Trooster, die hun ziel zou verkwikken, ver van hen is."
5. De toorn van God achtervolgde Jona. Dit is ook een reden waarom een kind van God kan vrezen, dat hij verworpen is: Hij ziet de ene golf na de andere op hem aanrollen.
6. Een andere oorzaak van Jona's vrezen was, dat zijn geweten nu ontwaakt was en zijn zonde hem in het aangezicht staarde. Hij moest zeggen: ik ben in het grootste gevaar, doch het is mijn zonde, die mij in deze toestand heeft gebracht. Door mijn zonde ben ik tot aan de poorten van de dood gekomen. Dit is ook de reden waarom Gods kinderen menen, dat zij verworpen zijn. Een bewustzijn van schuld vliegt hen in het aangezicht, en dat God hen daarom vervolgt: dat zij zelf de storm hebben verwekt. Dit zijn enige van de gronden waarom Gods volk kan vrezen, dat zij verworpen zijn.

IV. Ons vierde punt was de toepassing. Uit hetgeen ik gezegd heb kunnen wij afleiden:

1. Hoe dankbaar een kind van God behoord te zijn, als hij voor zulke wanhopige gedachten wordt bewaard van te besluiten, dat hij verworpen is. Het is een droevige toestand, wanneer een kind van God vreest, dat hij verworpen zal worden. De Heere vergadert de verdrevenen Israëls; doch het ongeloof kan hen met Jona doen zeggen: "Ik ben uitgestoten van voor Uw ogen." Toch is er nog grond van hoop, wanneer zij zich tot God wenden.
2. Hieruit kunnen wij afleiden wat Gods volk behoort te zijn, zullen zij de Heere niet tergen, hen voor een tijd van Zijn aangezicht te verstoten; opdat zij Hem niet verbitteren, zodat Hij hen aan zichzelf overgeeft.
3. Wij kunnen hier zien, dat, hoewel twijfelingen en vrees onbestaanbaar zijn met het geloof, zij nochtans daar kunnen zijn waar het ware geloof is. Jona was een profeet en een gelovige en toch verviel hij tot die twijfelingen: "En ik zei: Ik ben uitgestoten van voor Uw ogen."

4. Hieruit kunnen wij zien, dat die twijfelingen en vrezen zolang de overhand over Gods kinderen zullen hebben, totdat het geloof zijn stem doet horen. Jona dacht, dat hij uitgestoten was, totdat hij een gezicht kreeg van God in Christus.

Ten tweede. Wij kunnen van deze leer gebruik maken ter beproeving voor allen die onze Heere Jezus Christus toebehoren en menen, dat zij onder verlating zijn. Laat hen zichzelf onderzoeken, of zij onder wezenlijke verlating zijn, of niet.
Vraag. *Hoe zal ik weten of de verlating, waaronder ik ben, wezenlijke verlating is?*
Ik zal u met twee dingen in kennis stellen, die in de toestand van Jona voorkwamen.
1. Het was zijn aanhoudende weerspannigheid en zijn toegeven aan de zonde en de verdorvenheid, die bewezen, dat hij onder wezenlijke verlating was. Zo ook, wanneer Gods kinderen aan de zonde toegeven, en aan weerspannigheid, en evenwel afkerig heengaan in de weg huns harten, dan is dat zeker een teken van werkelijke verlating.

2. Het is een teken van wezenlijke verlating, wanneer men, evenals Jona, gemakkelijk kan slapen onder een schuldig geweten. De storm wekte de heidense zeelieden, doch hij kon Jona niet doen ontwaken. Wanneer mensen onder schuld in slaap zijn gevallen, is dat een droevig teken van wezenlijke verlating. Wanneer de Heere bij Zijn volk tegenwoordig is, zijn zij wakker en zullen zij met de Kerk zeggen: "Ik bezweer u, gij dochteren Jeruzalems, die bij de reeën, of bij de hinden des velds zijt, dat gij die liefde niet opwekt, noch wakker maakt totdat het dezelve luste." Doch op andere tijden vinden wij de Kerk zo vast slapende, dat zij niet wakker te krijgen was. Wanneer haar Heere haar wekte, was zij onwillig om wakker te worden, en onwillig om op te staan: "Ik heb mijn rok uitgetogen, hoe zal ik hem weer aantrekken? Ik heb mijn voeten gewassen, hoe zal ik ze weer bezoedelen?" Wanneer een kind van God de tegenwoordigheid Gods geniet, zal de geringste schuld op het geweten hem tot de troon uitdrijven, doch wanneer hij gemakkelijk kan slapen met opgelopen schuld op het geweten, dat is een teken van wezenlijke verlating.

Anderzijds moet u er op letten, of er iets hoopvols in uw toestand is. Ik zal u twee dingen aanwijzen, die in Jona's toestand hoopvol waren.
1. Één ding was hoopvol bij hem; hij had hoge gedachten van God te midden van zijn verlating. Hij sprak evenals de Psalmist: "Gij zijt rechtvaardig in mij, in deze hel van ellende te werpen. Gij zijt rechtvaardig, Heere! Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten? Doch Gij zijt heilig." Gij hebt mij verlaten, doch Gij zijt heilig. Jona rechtvaardigt God hier, dat Hij deze verdrukking over hem doet komen. Daarom is het een hoopvol iets, wanneer men hoge gedachten van God blijft koesteren, en God rechtvaardigt in zijn ellende.
2. Het is een hoopvol teken in de toestand van Jona, dat hij enige begeerten had naar een God, Die van hem was geweken. Dit blijkt uit het volgende deel van de zin: "Nochtans zal ik de tempel Uwer heiligheid weer aanschouwen;" of, "Nochtans zal ik voortvaren te zien naar Uw heilige tempel." Die ziel is niet werkelijk van God verlaten, die nog verlangend uitziet naar een verlatende God.

Ten derde. Ik zal nog een woord van vermaning spreken tot zulken, die in een toestand van verlating zijn, die moeten uitroepen: "Ik ben uitgestoten van voor Uw ogen."

Ik vermaan zulken, dat zij er zich voor wachten het besluit op te maken, dat zij geheel verworpen zijn: daar is hoop voor Israël, deze aangaande. Al bevindt gij u in de buik van de walvis, de deur van de hoop staat nog open, omdat Christus Jezus u nog wordt voorgesteld als Die van God gegeven is tot wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking en verlossing, en zo als een tegengif dient tegen alle ellende. Het zou een blijk zijn van uw deel aan deze zegeningen, indien u van uw eigen wijsheid werd gebracht tot Christus, Die ons geworden is Wijsheid van God; van uw eigen gerechtigheid tot Christus, Die ons geworden is rechtvaardigheid; van uw eigen heiligheid, eigen goedheid, en alle waan van eigen geschiktheid tot een gezicht van de volstrekte noodzakelijkheid van Christus tot heiligmaking; en indien u uit een bewustzijn van uw ellende tot Christus werd gebracht tot volkomen verlossing. O, zegt dan niet, dat de deur van de hoop voor u gesloten is; zulke gevolgtrekkingen geeft de duivel u in, om u van Christus af te leiden. O, zegt u; ik vind vreselijke toorn en gramschap in Gods bedelingen met mij. Dat kan zijn. maar bevond Jona niet hetzelfde, en nochtans zegt Hij: "Ik zal voortvaren naar Uw heilige tempel te zien." Ja, maar zegt u, ik ben in diepten van ellende gedompeld. Laat dat zo zijn; was dat ook niet het geval met Jona? Zijn opstand tegen God bracht hem in die verschrikkelijke diepten, en toch zegt hij: "Nochtans zal ik de tempel Uwer heiligheid weer aanschouwen."
Wat ik gezegd heb betreffende gelovigen, die in zulke grote diepten zijn gekomen, is niet voor u, die vreemdelingen bent van zulke werkzaamheden, of die niet weet wat geloofsoefening is. U ziet, dat het geloof in deze en vele andere Schriftuurplaatsen uitgedrukt wordt door zien of aanschouwen. (Jesaja 45:22; Engelse overzetting) "Ziet op Mij en wordt behouden." Dit is de roeping van God tot gelovigen, telkens weer naar Gods heilige tempel te zien. U, die nooit tot Christus hebt opgezien. Hij roept u toe: "Wendt u naar Mij toe en wordt behouden'. Hij zegt: "Ik ben de grote God, werpt uzelf uit uw oude schip, waarin u hoopt behouden te worden en kom tot de Rots der eeuwen. En opdat u tot Hem mag komen, gelooft de wet. Ik verwacht niet, dat u het Evangelie zult geloven zolang u de wet niet gelooft: dat is, zolang u niet gelooft, dat u buiten Hem verloren bent. Gelooft de volstrekte noodzakelijkheid vanonder het oude verbond uit te komen en uzelf uit het oude schip te werpen. Mensen die op het punt staan schipbreuk te lijden zullen er niet zo spoedig toe overgaan in het water te springen, tenzij ervaren zeelieden hem zeggen, dat er geen hoop is, indien zij niet overboord springen en trachten zwemmende het strand te bereiken.

Nu, dit is het geval met verloren zondaars, zij hebben niet de minste lust hun oude schepen te verlaten, zij vertrouwen op hun doen; zij denken, dat God hun genadig zal zijn als zij zo en zo doen; zij willen de oude schepen niet verlaten, tenzij die getrouwe Gezagvoerder, de Geest van God, hen onderricht, dat zij in de diepten van Goddelijke toorn zullen vergaan, wanneer zij de Rots niet bereiken. Maar misschien zegt u: ik kan niet zwemmen, hoe zal ik de Rots bereiken. O vrienden, verlaat de oude schepen en tracht op Hem te zien, naar Hem u toe te wenden. "Wendt u naar Mij toe, wordt behouden, alle gij einden der aarde: want Ik ben God en niemand meer." Dit was hier de toestand van Jona: "Nochtans zal ik voortvaren te zien naar Uw heilige tempel."

Het geloof in Christus, de zekerste weg, om in de droevigste toestand geholpen te worden (2e preek)

Jona 2:4. ***Nochtans zal ik den tempel Uwer heiligheid weder aanschouwen.***

Dat de zaligheid uit genade is, is een krachtig argument en een grote bemoediging voor het geloof, dat in onze tekst wordt gevonden, namelijk: telkens en telkens weer naar Gods heilige tempel te zien. Dit is de geloofsoefening waartoe Jona gebracht was. Jona had in het schip vast liggen slapen; doch hier vinden wij hem, wakker geschud zijnde in de buik van de vis, biddende en roepende tot God. In het grootste gevaar doet de Heere de Zijnen goed, door verdrukkingen, en Hij werpt dikwijls stormen over hen om ze wakker te schudden. Overtuigingen rijzen op in het geweten en het gebed wordt uitgestort: (Jesaja 26:16) "Heere, in benauwdheid hebben zij U bezocht; zij hebben hun stil gebed uitgestort, als Uw tuchtiging over hen was." Zo vinden wij Jona hier werkzaam.
Ik behandelde gisteren de toeleiding tot deze woorden, en merkte na een korte inleiding aan, dat de tekst bevatte:

1. De toestand in welke Jona zich bevond: "En ik zei: Ik ben uitgestoten van voor Uw ogen."
2. Het middel tot herstel dat is, het geloof: "Nochtans zal ik de tempel Uwer heiligheid weer aanschouwen", of, "nochtans zal ik weer naar Uw heilige tempel zien." Uit het eerste deel van het vers merkte ik op: "Dat begenadigde zielen onder twijfelmoedige vrezen kunnen worden gebracht, of zij niet verworpen zijn." "En ik zei: Ik ben uitgestoten van voor Uw ogen." Dit voorstel heb ik eerst verklaard en toen enige opmerkingen gemaakt betreffende de vrezen, die zij kunnen hebben. Daarop heb ik enige van de gronden voor deze vrees blootgelegd; en tenslotte enige gevolgtrekkingen ter toepassing afgeleid uit het verhandelde.

Ik ga nu over tot de tweede leer, die ik heb getrokken uit het tweede deel van ons tekstvers: "Nochtans zal ik de tempel Uwer heiligheid weer aanschouwen." Ik heb reeds verklaard waarom het zo is uitgedrukt en in welk opzicht het een aanschouwen van God, of een zien op God genoemd wordt.
Lering: ***De zekerste weg, om uit de droevigste toestand waarin Gods volk kan komen, geholpen te worden, is het geloof in de barmhartigheid van God, door Jezus Christus, of, dat het geloof opnieuw de tempel van Gods heiligheid aanschouwt.***

Wij zullen met Gods hulp deze leer op de volgende wijze behandelen:

I. Enkele opmerkingen maken ter opheldering van het leerstuk.
II. Wens ik onderzoek te doen naar hetgeen begrepen is onder dat besluit, dat Jona in de tekst uitspreekt.
III. Wens ik te letten op sommige van de bijzondere ontmoedigingen, waarmee het geloof heeft te worstelen en die het heeft te overwinnen wanneer het naar Gods heilige tempel ziet.
IV. Verder zal ik enige redenen aanwijzen, waarom dit de beste weg is, om uit de grootste moeilijkheden waarin Gods kinderen kunnen komen, geholpen te worden.
V. En tenslotte, wil ik het geheel toepassen.

I. Wij zullen eerst enkele opmerkingen maken om het leerstuk op te helderen.

1. Ik merk op, dat er in de beste van Gods kinderen, een krachtige worsteling is tussen hun geloof en het ongeloof. Onze tekst vertoont ons die worsteling. Er zijn twee uitspraken in dit ene vers. De kracht van het ongeloof spreekt: "En ik zeide; ik ben uitgestoten van voor Uw ogen." In de andere zin wordt de zegepraal van het geloof uitgedrukt: "Nochtans zal ik de tempel Uwer heiligheid weer aanschouwen." Zodat de gelovige in Christus een wonderlijk soort van schepsel is: er zijn, als het ware, twee volkeren in hem aan ‘t worstelen.
2. Ik merk op, dat de verdorvenheid en het ongeloof dikwijls overwicht hebben op het geloof en op de genade. Wij zien hoe in de tekst het ongeloof spreekt: "Ik ben uitgestoten van voor Uw ogen." De kracht van het ongeloof kan zo groot zijn, dat het geloof geheel uit het gezicht verdwenen is, zoals zeker het geval is, wanneer de ziel zegt: Ik ben uitgestoten van voor het aangezicht Gods.
3. Merkt op, dat, al zijn de werkingen van het geloof voor een tijd nog zo gering, het nochtans zijn hoofd weer zegevierend zal opheffen. Hij toch, Die het geloof werkt, is ook de Onderhouder en de Voleinder van het geloof. Deze gezegende Heere heeft voor Zijn volk gebeden, dat hun geloof niet ophoude. Hij heeft op Zich genomen hen te bewaren door de sterkte van Zijn macht.
4. Ik merk op, dat het eerste wat de ziel verlevendigt, en de eerste genade, die in de ziel wordt verlevendigd, het geloof is. Wanneer het geloof eenmaal werkzaam is, in op de Heere Jezus Christus te zien; worden al de andere genaden ook verlevendigd. Het geloof toch werkt in op de liefde, en werkt door de liefde, en werkt berouw en bekering: "Zij zullen Mij aanschouwen, Die zij doorstoken hebben, en zij zullen over Hem rouwklagen." Het geloof werkt in op al de andere genaden, en het is het eerste wat in de ziel verlevendigd wordt, nadat de machten van de hel haar omringd en omvangen hebben.
5. Ik merk op, dat, wanneer na groot verval het geloof weer wordt verlevendigd, de Geest der gebeden met het geloof meekomt. Dit is duidelijk, wanneer u beschouwt, hoe de woorden biddende tot God worden gesproken: "Nochtans zal ik de tempel Uwer heiligheid weer aanschouwen."

II. Ons tweede punt was, onderzoek te doen naar wat begrepen is onder dit besluit: "Nochtans zal ik voortvaren te zien naar Uw heilige tempel."

Het geloof komt in de Schrift voor onder verschillende benamingen, overeenkomstig de vele namen waaronder het Voorwerp ervan wordt voorgesteld. Indien Christus als onvergelijkelijk wordt voorgesteld, dan wordt het geloof een aanschouwen genoemd: "Gaat uit, en aanschouwt, gij dochteren Sions, de koning Salomo." Wordt Hij als een Gift voorgesteld dan wordt het geloof een aannemen van deze Gave genoemd: "Zo velen Hem aangenomen hebben, die heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden." Wordt Christus als Spijs en Drank voorgesteld, dan komt het geloof voor onder de naam van eten en drinken: "het vlees van de Zoon van God eten, en Zijn bloed drinken." Wordt Christus een Rots of een Fondament genoemd, dan heet het geloof een rusten op dit Fondament. Wordt Christus voorgesteld als een Vrijstad, dan heet het geloof een toevlucht nemen tot Hem. Wanneer Hij als een heerlijk Voorwerp wordt voorgesteld, dan komt het geloof voor onder de benaming van een naar Hem

zien, of zich tot Hem wenden. "Ziet Mij aan, of, wendt u naar Mij toe, wordt behouden, alle gij einden der aarde, want Ik ben God en niemand meer."

Onder dit besluit zijn vier dingen begrepen, daar wij acht op zullen geven.
1. De daad van het geloof en wat onder dit zien begrepen is.
2. Het besluit tot deze daad: "Ik zal aanschouwen."
3. Het voorwerp van deze daad: "de tempel Uwer heiligheid."
4. De omstandigheden van dit besluit. Het sluit in, een zien naar Hem, met een nochtans: "Nochtans, zal ik voortgaan te zien naar Uw heilige tempel."

1e De daad van het geloof. Het geloof wordt een zien of aanschouwen genoemd, en onder die benaming zijn er de volgende dingen onder begrepen:
1. Deze geloofsdaad sluit de kennis van Christus, of een gezicht van Hem in. Het is een zien van de Zoon; het is een kennis van Hem als een onbeweeglijke grond van betrouwen voor Zijn volk. Jona had de kennis van God; hij kende een God in Christus, toen hij Hem aanschouwde als de tempel Gods.
2. Het sluit in, dat de ziel wanhoopt aan enigerlei hulp van een ander oord. "Waarlijk, tevergeefs verwacht men het van de heuvelen en de menigte der bergen; waarlijk in de Heere onze God is Israëls heil." De ziel ziet in het geloven, dat alle andere toevluchten haar ontvallen, en zo wordt zij er toe gebracht haar ogen alleen op Christus te vestigen.
3. Deze geloofsdaad, hier een zien op de Heere Jezus Christus genoemd, sluit een gezicht van Zijn algenoegzaamheid in. Dit is een aangrijpen in het geloof zowel van de macht van de Heere Jezus om zalig te maken, als, dat Hij komt in de Naam van Zijn Vader, met gezag bekleed om te verlossen. Het geloof ziet op Hem als zeer bevoegd om volkomen zalig te maken.
4. In deze geloofsdaad, dit zien op Jezus, is niet alleen een gezicht van Zijn genoegzaamheid of gepastheid, maar ook een hoop van door Hem geholpen te zullen worden. Waar geen hoop is, daar is geen zien op de Heere Jezus Christus. Maar door dit zien hebben wij te verstaan dat de ziel zich op de Heere Jezus Christus wentelt en in Hem rust vindt. "Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven." Het is het vlieden van de ziel tot Christus, als tot een vrijstad.
5. Dit zien op Christus sluit in, dat de ziel op Hem wacht te midden van alle moeilijkheden: "Ik zal de Heere verbeiden, Die Zijn aangezicht verbergt voor het huis van Jakob."

2e Het besluit tot deze daad: "Ik zal voortgaan te zien naar Uw heilige tempel." Dit besluit sluit de vier volgende dingen in.
1. Het sluit in, dat Jona tevoren Gods heilige tempel had aanschouwd. Hij had tevoren op Jezus Christus gezien wanneer hij in een benauwde toestand was, en zo te handelen was voor hem nuttig en voordelig geweest. Daarom besloot hij weer op Hem te zien: "Zij hebben op Hem gezien, ja, Hem als een waterstroom aangelopen" (Psalm 34:6).
2. Het sluit in, dat dit de beste weg, de enige weg is: "Ik zal voortvaren naar Gods heilige tempel te zien." Wanneer een kind van God in moeilijkheid verkeert, kan hij van geen andere zijde hulp en vertroosting ontvangen, dan door op te zien tot

God in Christus. Dit is de weg die de Geest van God aanwijst: "Ziet op Mij, wendt u naar Mij toe, wordt behouden, alle gij einden der aarde."

3. Het sluit in, dat deze weg nog even veilig is als hij ooit was: "Ik zal voortvaren te zien." Alsof Jona zeide; hoewel ik God heb beledigd met de hemelse boodschap ongehoorzaam te zijn, nochtans weet ik, dat Hij in Christus bevredigd en verzoend is; "daarom zal ik voortvaren naar Zijn heilige tempel te zien", als de enige, veilige weg, dat Hij Zijn toorn van mij afkeert.
4. Het sluit in, dat hij overtuigd was, dat hij nooit goed handelde zolang hij een andere kant uitzag, sedert hij, door zijn roeping ongehoorzaam te zijn, van God af liep: "Ik zal weer naar Zijn heilige tempel zien." Ja, "ik zal heengaan, en keren weder tot mijn vorige man, want toen was mij beter dan nu."

3e In de derde plaats zouden wij het voorwerp van deze daad bezien: Ik zal naar Uw heilige tempel zien. De tempel was een type van Christus. Daar was het heiligdom: daar was het altaar; daar werden de offeranden geofferd; daar waren zo vele zinnebeelden van de tegenwoordigheid van God, die alle afschaduwingen waren van onze Heere Jezus Christus. Zodat "ik zal voortgaan te zien" de volgende zes zaken insluit:

1. Dat overal waar God gaat, het geloof daar ook heengaat; waar de volheid Gods heengaat, daarheen wendt zich ook het geloof. God is uit de eerste Adam en al zijn natuurlijk zaad uitgegaan; God is in de tweede Adam, en het geloof moet God volgen. Het geloof achtervolgt de volheid van God, overal waar zij verblijf houdt: "In Christus woont de volheid Gods lichamelijk."
2. Het sluit in, dat het geloof met God handelende, dienovereenkomstig niet met God onmiddellijk werkzaam is, doch in en door de tussenkomst van middelen; en wel in het bijzonder, door het voornaamste Middel, Jezus Christus. Het geloof ziet naar God in Christus. Het kan geen toegang hebben tot een volstrekte God; het durft tot geen absolute God opzien. Wij mogen tot God komen door Jezus Christus en naar God zien in Zijn heilige tempel.
3. Het geloof, aangemerkt zoals het naar Gods heilige tempel ziet, sluit in, dat het zijn oog vestigt op de heiligheid en reinheid van de Heere Jezus Christus, en op deze grond, verwacht het de toegang tot de tegenwoordigheid van God. Onze Heere Jezus Christus was heilig, onnozel, onbesmet. Hij werd verhoord uit de vrees; of zoals het ook kan worden overgezet: "om Zijner godvruchtigheid wil." De heiligheid Gods is in Hem, en het geloof ziet op de heiligheid van Christus en verwacht om Zijn godvruchtigheid en heiligheid verhoord te worden. "Nochtans zal ik de tempel Uwer heiligheid weder aanschouwen."
4. Het geloof, zoals het geoefend wordt, door naar Gods heilige tempel te zien, sluit in, dat het, in het geloven, met de eer van Gods heiligheid rekent. "Nochtans zal ik weer naar Uw heilige tempel zien." Daar schijnt schoonheid; daar schijnt de heiligheid van God; daar blinken al de eigenschappen van God uit; en het geloof verwacht de zaligheid van God, door Jezus Christus. "Nochtans zal ik de tempel Uwer heiligheid weder aanschouwen."
5. Het geloof aanschouwt Christus, in het zien naar Gods heilige tempel, als de geheiligde weg tot God: "Ik zal weer naar Uw heilige tempel zien." Het is Gods weg; Gods geheiligde weg. Ik hoop door deze weg tot God te genaken; het is de weg die door het voorhangsel, van het vlees van de Verlosser is ingewijd. "Nochtans zal ik de tempel Uwer heiligheid weer aanschouwen."

6. Deze geloofsdaad, zoals het een zien naar Gods heilige tempel is, sluit in, de vrijmoedige toenadering van het geloof tot God, door Jezus Christus: "Wij hebben vrijmoedigheid om in te gaan in het heiligdom, door het bloed van Jezus." Hoe schuldig en vuil ook in onszelf, hier is een grond van vrijmoedigheid. Deze vrijmoedigheid van het geloof wordt voor het aangezicht van God uitgedrukt in de woorden van de tekst: "Nochtans zal ik weer naar Uw heilige tempel zien." Zo heb ik u iets doen zien van wat begrepen is onder het geloof, zoals het een zien, een wederom zien, en een zien naar Gods heilige tempel is.

4e De vierde zaak is: onder welke omstandigheden het geloof naar Gods heilige tempel ziet, namelijk met een *niettegenstaande*, of een *nochtans*. Niettegenstaande alles dat gebeurd is: niettegenstaande alle moeilijkheden, die mij zijn overkomen; niettegenstaande ik het besluit had opgemaakt, dat ik verworpen was; nochtans komt het geloof alle bezwaren te boven. "Nochtans zal ik de tempel van Gods heiligheid weer aanschouwen."

III. Ons derde punt was: op sommige van de ontmoedigingen acht te geven, waarmee het geloof heeft te worstelen, zoals in het nochtans van de tekst ligt ingesloten. Het geloof is een genade, die vele, ja, alle moeilijkheden heeft te overwinnen. Mocht u vragen; wat zijn die moeilijkheden? Ik zal mij aan de samenhang van de tekst houden, en dan zal ik mij bepalen tot drie grote bezwaren, die Jona in de weg stonden, om te geloven en op te zien naar Gods heilige tempel. Er staan vele moeilijkheden in de weg van velen van Gods volk, indien niet van allen; en wel deze:

1. Zeer grote schuld;
2. Sterke en krachtige verdorvenheden;
3. Pijnlijke voorzienigheden en vreselijke bedelingen.

1e Grote schuld kan het geloven in de weg staan, welke het geloof nochtans moet te boven komen door het zien naar Gods heilige tempel. Dit blijkt uit de toestand, in welke Jona hier was. Lag er niet een grote schuld op zijn geweten?

1. Hij had het duidelijk gebod van God, naar Ninevé te gaan en hun te prediken: "nog veertig dagen, dan zal Ninevé worden omgekeerd." Maar hij verzette zich hardnekkig tegen het gebod van God.
2. Zijn schuld moest noodzakelijk groot zijn, in aanmerking genomen, dat God hierdoor de ondergang van Ninevé wilde voorkomen; nochtans wilde hij niet gaan om hen Gods boodschap over te brengen.
3. De verontschuldigingen die Jona maakte, of de drijfveren die hem verhinderden zijn last uit te voeren, waren een profeet Gods zeer onwaardig. Hij was misnoegd, dat God de Ninevieten genade zou bewijzen.
4. Zijn schuld werd zeer verzwaard, doordat God hem barmhartigheid had bewezen. Hij had hem genade geschonken; Hij had hem verwaardigd een profeet te zijn; Hij had hem vele dingen geschonken, die zijn schuld in grote mate verzwaarden. En wat zal er nu van hem worden? Wel, het geloof komt die alle te boven: "Nochtans zal ik de tempel Uwer heiligheid weer aanschouwen." Hoe komt het geloof die zware schuld te boven? Wel, het ziet op de barmhartigheid van God; het ziet, dat God, de Heere God is, Die de ongerechtigheid vergeeft, barmhartig en genadig, in de tempel. Het ziet vergeving en uitdelging van zonden in deze tempel; het ziet, dat al de beloften, ja, en amen zijn, in Christus Jezus; het grijpt de belofte aan: "Ik,

Ik ben het, Die uw overtredingen uitdelg, om Mijnentwil, en Ik gedenk uw zonden niet." Het geloof, Gods tempel, of God in Christus aanschouwende, ziet dat Gods ingewanden van barmhartigheid rommelen, ziet God als een belovend God, en komt zo het bezwaar van zware schuld, die op het geweten ligt, te boven.

2e Een ander bezwaar is: sterke verdorvenheden. Dit was het geval bij Jona. Hij lag niet alleen onder zware schuld, doch zijn verdorvenheden waren sterk, zijn vijandschap tegen de wil van God was krachtig.
Merkt hier op:

1. Jona zondigde tegen veel licht: zijn verdorvenheid overwon zijn bekering.
2. Jona hield in dit geval het licht voor hen verborgen.
3. Jona was door de kracht van zijn verdorvenheid verhard geworden. Hij kon niet bidden en tot zijn God roepen, zijn hart was vervreemd geworden van de plicht van het gebed, totdat hij in de buik van de walvis was geworpen.
4. Door deze dingen was hij aan de rand van het verderf gebracht.

Wat kan de ziel doen onder zulke krachtige verdorvenheden? Kan Jona verwachten, dat God een wonder zal werken voor hem, die tegen God in opstand was? Hoe zou hij God kunnen aanschouwen, nu God hem achtervolgde met toorn en grimmigheid? Doch het geloof heft zijn hoofd op en komt deze zwarigheden te boven. Hoe? Door naar Gods heilige tempel te zien. "Nochtans zal ik de tempel Uwer heiligheid weer aanschouwen." Wel, wat is daar te zien, dat gepast is tegen de kracht van de verdorvenheid? Het geloof ziet, dat Christus, de kracht Gods, niet alleen machtig is de schuld van de zonde weg te nemen, doch ook de kracht van de zonde te verbreken. Het ziet, dat Christus, de Kracht van God is. "Ik zal naar Uw heilige tempel zien." In deze tempel ziet het geloof de belofte van God, niet alleen in betrekking tot de vergeving van de zonde, doch ook tot wegneming van de kracht van de zonde. "De zonde zal over u niet heersen."

3e Een ander groot bezwaar, dat het geloven in de weg staat, dat een zien met een *niettegenstaande*, of een *nochtans* zal ik weer aanschouwen, noodzakelijk maakt, is: pijnlijke voorzienigheden en vreselijke bedelingen. En was dat niet het geval met Jona? Ja, waarlijk. Hij was onder verschrikkelijke bedelingen van de voorzienigheid, want hij was nu geheel verstoken van de troostrijke tegenwoordigheid van God. De Trooster, Die zijn ziel zou verkwikken, was ver van hem, en op dezelfde tijd achtervolgde God hem wegens zijn ongehoorzaamheid. Een ieder, die het verhaal hiervan naleest, kan zien onder welke verschrikkelijke bedelingen hij was gebracht. God achtervolgt hem, en allen die met hem waren, wegens zijn ongehoorzaamheid. Men zegt, dat de zeelieden, die bij Jona waren, te Ninevé woonden, en dat zij na hun thuiskomst, gedachten wat hun was overkomen; hoe God Jona in de zee had geworpen; hoe hij door de walvis was ingeslokt, en hoe God een wonder voor hem had gewerkt. Dit maakte zijn prediking van des temeer kracht. Maar Jona was onder zeer wonderlijke en dreigende voorzienigheden. Bovendien kon hij onderstellen, dat zijn zien naar Gods heilige tempel geen oprecht werk was, omdat het uit nood en vrees, en niet uit vrije verkiezing voortvloeide, toen het zover met hem gekomen was. Maar zijn geloof overwon al deze zwarigheden: "Ik zeide, nochtans zal ik de tempel Uwer heiligheid weer aanschouwen." Wij kunnen in deze voorzienigheid opmerken hoe het geloof door deze en dergelijke middelen de overwinning behaalt.

1. Hoewel de ziel, in engten, onder zijn moeilijkheden tot Christus wordt gedreven, nochtans zal de ziel, die Christus tot haar laatste Toevlucht stelt, onze Heere Jezus Christus welkom zijn, en het geloof zal daarna des te krachtiger werken.
2. Het geloof is een genade, die, te midden van alle pijnlijke bedelingen Gods, tot de barmhartigheid van God kan opzien; het kan ontferming zien te midden van de toorn.
3. Het geloof ziet op de grimmige voorzienigheden van God en op Zijn vreselijke bedelingen waarmee de ziel wordt bezocht, ja, het aanschouwt die in de spiegel van de belofte, en wel voornamelijk die belofte: (Jesaja 57:17,18) "Ik was verbolgen over de ongerechtigheid van hun gierigheid, en sloeg ze; ik verborg Mij en was verbolgen, evenwel gingen zij afkerig heen in de weg huns harten." Dit was een zeer beproevende voorzienigheid: hier was toorn ontstoken en in toorn werd de ziel achtervolgd; hier waren pijnlijke voorzienigheden, die als het ware, de verdorvenheid opwekten en haar meer tegen God deden strijden: "zij ging afkerig heen"; en nochtans, zelfs in deze toestand, ziet het geloof op vrijmachtige ontferming: "Ik zie hun wegen en Ik zal ze genezen."
4. Het geloof overwint te midden van verschrikkelijke tijden, waarin God Zich toornig toont, door naar Gods heilige tempel te zien en over alle grimmige bedelingen die in de weg staan heen te zien. De Kanaänese vrouw (Matth. 15) komt tot Christus, zeggende: "Heere, Gij Zone Davids, ontferm U mijner." Zij kreeg de ene afstoting na de andere. De eerste was: "Hij antwoordde haar niet één woord;" Hij wilde, als het ware, niet eens naar haar omzien. Toen Zijn discipelen voor haar kwamen spreken, wordt haar een tweede ontmoediging tegengeworpen: "Ik ben niet gezonden dan tot de verloren schapen van het huis Israëls." Doch de vrouw kwam voor de derde maal en aanbad Hem, zeggende: "Heere, help mij." Weer wordt zij afgestoten: "Het is niet betamelijk het brood van de kinderen te nemen, en de hondekens voor te werpen." Dit was genoeg om haar met wanhoop te vervullen, doch het geloof was bij de hand en voert bewijsgronden aan uit datgene wat stof van ontmoediging voor haar kon geweest zijn: "Ja Heere, doch de hondekens eten ook van de brokjes, die daar vallen van de tafel hunner heren." En hierop zegt onze gezegende Heere: "o vrouw, groot is uw geloof." Zo gaat ‘t het geloof, dat op Christus ziet, niettegenstaande alle bezwaren die in de weg staan, en te midden van alle grimmige bedelingen van de Goddelijke voorzienigheid.

IV. Ons vierde punt was, dat wij enige redenen zullen aanwijzen, waarom het geloof de zekerste weg is, om uit de grootste moeilijkheden waarin Gods kinderen kunnen komen, geholpen te worden. Ik zal kort de volgende vier redenen aanwijzen:

1. Omdat het de weg is, die God geboden heeft. God heeft ons bevolen in de diepste ellende op Hem te betrouwen: "Vertrouwt op de Heere tot in der eeuwigheid, want in de Heere HEERE is een eeuwige rotssteen." God heeft ons geboden de weg te kiezen om naar Zijn heilige tempel te zien.
2. Een andere reden is, omdat de belofte aan deze weg is verbonden: "Die gelooft zal zalig worden."
3. Dit is de weg, die al de heiligen in al hun moeilijkheden hebben bewandeld: (Hebr. 11) "Want door het geloof hebben de ouden getuigenis bekomen", en u ziet hoe zij door het geloof wonderen hebben verricht.

4. Dit is de weg waarin Gods volk in Zijn nabijheid zijn gekomen, en zij hebben bevonden, dat dit een veilige weg is. Er staat geschreven: "Zij hebben op Hem gezien, ja, Hem als een waterstroom aangelopen. Deze ellendige riep, en de Heere hoorde. Op Hem heeft mijn hart vertrouwd en ik ben geholpen. Zo ik niet had geloofd, dat ik het goede des Heeren zou zien in het land der levenden, ik ware vergaan."

V. Wij zullen nu overgaan tot de toepassing van het onderwerp in een gebruik van onderrichting, beproeving en vermaning.

1e Zullen wij er gebruik van maken tot onderrichting.

1. Wij kunnen hieruit zien, waarom het geloof een doorn in het oog van de hel is. De satan bestrijdt noch kleinen, noch groten, maar deze genade van het geloof alleen. Het is door het geloof, dat wij de kop van de satan vermorzelen; door het geloof zijn wij krachtig bij God en overwinnen wij.
2. Ziet hieruit, wat de grond is van al de moedeloosheden waaraan Gods kinderen onderhevig zijn. Het is hun ongeloof; zij zijn niet werkzaam door naar Gods heilige tempel te zien.
3. Ziet hieruit wat de plicht is van afkerige gelovigen en van afkerige kerken en belijders, die hun ogen hebben afgewend van Gods heilige tempel. Hun plicht is terug te keren tot de Heere, van Wie zij zich door hun ongerechtigheden hebben afgekeerd. Dit is de plicht van het tegenwoordig geslacht en van ons afkerig land, om tot de Heere terug te keren. Het is de plicht van hen, die zich neigen tot hun kromme wegen, tot de Heere terug te keren. Het is de plicht van hen, die van de weg Gods zijn afgeweken en hun heilige belijdenis hebben verlaten, tot de Heere weder te keren. In zoverre iemand zijn heilige belijdenis verlaat, waarin hij gedoopt is, in zoverre heeft hij zijn ogen afgewend van Gods heilige tempel. Het is de plicht van het afwijkend geslacht weder te keren; en waarlijk, zij die openlijke getuigen voor God en Zijn zaak zijn geweest, hebben meer te doen dan vroeger. Zij hebben niet alleen te getuigen tegen de Gerechtshoven (Judicatories), hetgeen het oorspronkelijk doel van het Verbonden Hof (Associate Court) was, omdat wij de leer, de tucht, de dienst en de regering van de Kerk van Schotland handhaven; doch wij hebben meer te doen, dat is, te getuigen tegen de buitensporigheden van nieuwe Afgescheidenen (Separatists). Wij behoeven hen niet te noemen, alsof ons voornemen zou zijn hen openbaar te maken; neen, door hun gewelddadige en dolzinnige handelingen hebben zij zichzelf voor de verstandige toeschouwers reeds aan de kaak gesteld, evenals die in 2 Tim. 3:3 genoemd worden en van wie gezegd wordt: "Maar zij zullen niet meerder toenemen, want hun uitzinnigheid zal allen openbaar worden." Wij hebben echter reden te verwachten, dat vreselijke oordelen over dit geslacht zullen komen, voornamelijk wegens het toenemend verval. O vrienden, roept tot God, dat Hij zulken, die door de verzoekingen van de tijd verstrikt zijn, mag terechtbrengen, dat zij tot de goede oude weg mogen terugkeren en weer naar Gods heilige tempel zien.

4. Zie hieruit, wat een gezegend voorrecht het is een gezicht van Christus te hebben. O, wat is dat goed, wanneer zo iemand in engten is gebracht! Zijn verlossing is nabij; wederom te zien en daar hulp te vinden. O vrienden! Zij hebben veel voor, die een gezicht van God in Zijn tempel gekregen en Zijn heerlijkheid in Zijn heiligdom gezien hebben. Welke wisselingen hen ook in de wereld mogen

overkomen, de gelovigen hebben een onuitsprekelijk voordeel, als zij aan deze God van Bethel mogen denken, dat Hij is wat Hij was: "Ik ben de God van Bethel." In welke engte ook de gelovige in Christus ooit kan komen, als Hij eens naar Christus heeft gezien, behoeft hij slechts weer naar Christus te zien.

Een 2e gebruik is tot beproeving.
Beproeft uzelf, vrienden, of u ooit naar Christus hebt gezien, Die de heilige Tempel is. Hebt u nooit een gezicht van Gods Heilige tempel, dat is, een gezicht van God in Christus gehad? Vraagt u: hoe zal ik dat weten? Wel, beproeft het aan de volgende zaken:

1. Indien u er toe gebracht bent naar Gods heilige tempel te zien, dan bent u ook op de een of andere tijd in de zee der benauwdheid geworpen. Nooit krijgt een mens het onderpand, dat God hem goedertieren zal zijn, wanneer hij niet op het punt geweest is om in de oceaan van Goddelijke toorn tenonder te gaan.
2. Beproeft of uw ogen zijn geopend geworden, om de heiligheid van God in Zijn Tempel, in Christus Jezus, te zien: of u hebt gezien, dat de weg van de zaligheid door Christus zodanig is, dat hij Gods heiligheid eer toebrengt, en dat alle eigenschappen en volmaaktheden Gods er door verheerlijkt worden. Dit is een gezicht, dat het geloof krijgt, wanneer het naar Gods heilige Tempel ziet.
3. Beproeft wat dit op u heeft uitgewerkt. Indien u ooit Gods heilige Tempel hebt aanschouwd, hebt u dan niet ondervonden, dat het een hart vertederend gezicht was? Was het geen hart veranderend gezicht? Door Zijn heerlijkheid te aanschouwen, bent u ook naar datzelfde beeld veranderd. Was het niet een hart vernederend gezicht? En hebt u niet ervaren, dat het een hart spenend gezicht was, waardoor u van de wereld bent gespeend, en dat u alle dingen schade heeft doen rekenen en drek heeft doen achten om Christus wil? Hebt u het ook niet een zonde dodend gezicht bevonden te zijn, dat u heeft doen zeggen: "Wat heb ik meer met de afgoden te doen?" Maakte het u Christus dierbaar? "Hen die geloven is Hij dierbaar." Onderzoekt welke kracht van het aanschouwen van Christus is uitgegaan: het zal u alle andere dingen met verachting doen beschouwen.
4. Beproeft uzelf of u naar Gods heilige tempel hebt gezien, dan zult u zeker uw blik volgen en vervolgen de Heere te kennen. Vrienden, zij die eens Christus hebben aanschouwd zullen niet terugzien. Één blik zal hen niet verzadigen, zij zullen telkens weer naar Hem zien; zij zullen naar Hem zien, Die het tegenspreken van de zondaren tegen Zich heeft verdragen. Zo, zeg ik, indien u naar Christus hebt gezien, zult u uw blik volgen; uw leven zal een gelovig leven zijn: "Het leven, dat zij nu in het vlees leven, dat leven zij door het geloof des Zoons Gods." Weliswaar krijgt het ongeloof dikwijls de overhand over hen, doch wanneer het ongeloof de overhand heeft, dat is niet het leven van de gelovigen, dat is veeleer hun krankheid en hun dood; hun leven is een leven door het geloof des Zoons Gods.
5. Beproeft u hierbij: indien u naar Hem gezien hebt, zal het zijn en is het geweest met een *niettegenstaande*, of een *nochtans*, evenals in de tekst: "Ik zei: ik ben uitgestoten van voor Uw ogen; *nochtans* zal ik voortvaren te zien naar Uw heilige tempel." Al hebt u vele moeilijkheden in uw weg gehad, nochtans bent u ze te boven gekomen; bergen stonden u in de weg, en nochtans bent u er overheen gekomen; u is gegeven in de Zoon van God te geloven, niettegenstaande de grote schuld daar u onder lag en niettegenstaande sterke verdorvenheden. "Nochtans zal ik zien;" en niettegenstaande grimmige voorzienigheden en zware beproevingen.

nochtans mocht u de tempel van Gods heiligheid weer aanschouwen. Hoewel u moest denken, dat uw toestand de vreselijkste, de meest wanhopige, de verschrikkelijkste toestand was, waarin ooit een ziel geweest was, nochtans hebt u gezegd: "Nochtans zal ik de tempel Uwer heiligheid weder aanschouwen."

Het 3e gebruik is tot vermaning. Deze leer kan gebruikt worden tot vermaning:
1. Van hen, die nooit naar Christus, de heilige tempel Gods hebben gezien.
2. Van hen die eens gezien hebben, doch onder zulke omstandigheden verkeren, dat zij niet weer durven zien.
3. Van hen, die tot dit besluit in de tekst zijn gekomen en niettegenstaande alle zwarigheden zeggen: "Nochtans zal ik voortvaren naar Uw heilige tempel te zien."

1. U die tot op deze dag nooit naar Christus hebt gezien, die nooit geloof hebt gekregen:
(1) Overweegt, dat u uw leven lang nooit Gods heerlijkheid hebt aanschouwd, dat u niets dan ijdelheid hebt gezien. Waar ziet u naar? Naar voorbijgaande schaduwen, de ijdele voordelen en genoegens van de tijd. U hebt uw gehele leven door niets dan ijdelheid aanschouwd.
(2) Wat zult u doen in de dag der bezoeking? Wat zult u aanschouwen wanneer de dood u in het aangezicht ziet; wanneer u de dood, het oordeel en de eeuwigheid zult moeten zien? Tot wie zult u vlieden om hulp?
(3) Overweegt, u die nooit naar Christus hebt uitgezien, in welke ellendige toestand u zult zijn, wanneer alle andere dingen u verlaten.
(4) O bedenkt, waar u nu toe geroepen wordt. Gij zijt gewis eeuwig verloren, wanneer u niet naar Gods heilige tempel ziet. Daarom raad ik u, o zondaar, zich tot de Heilige Geest Gods te wenden, dat Die uw ogen zalft met ogenzalf, opdat u de Christus Gods mag zien en Hem aanschouwen; want er is ook onder de hemel geen andere naam, die onder de mensen gegeven is, door welke wij moeten zalig worden, dan de Naam van Jezus. O, komt tot Hem, Die de Rots der eeuwen is: rust niet in gerustheid in het oude schip, of in uw eigen wettische gerechtigheid onder het verbond der werken, want daar is geen zaligheid te verkrijgen. U moet uit dat oude schip uitspringen en naar de Rots der eeuwen zwemmen. Wanneer mensen in groot gevaar verkeren van te zinken, of op een rots verpletterd te worden, zullen zij er niet licht toe overgaan het schip te verlaten, zolang niet hun ervaren schipper hen zegt, dat zij zullen zinken en vergaan, wanneer zij er niet uit springen en naar de rots zwemmen. Zo ook, vrienden, u, die in het oude schip vaart, onder het werkverbond, die meent, dat het er niet zo kwaad met u voorstaat, en u inbeeldt, dat u vrij goed kunt geloven, en denkt, dat u God een goed hart toedraagt, en dat God tevreden over u zal zijn, wanneer u uw best doet, zoveel u kunt: O, verlaat dat oude schip en zwemt naar de Rots der eeuwen. O, zegt u, ik kan niet zwemmen. O vrienden, dat is uw grootste ellende niet, dat u niet tot Hem kunt komen, maar dat u niet tot Hem wilt komen. Indien u niet naar Christus toe kunt zwemmen, ziet dan naar Hem; "ziet op Mij en wordt behouden." O vrienden, Hij is tevreden met één blik; de Rots is een levende Rots, die tot u kan komen. Ziet naar de Rots, en de Rots zal u tot Zich trekken. Mij komt in de gedachte wat die kleine jonge dochter, die in de dienst van de huisvrouw van Naäman was, zei: "Och, of mijn heer was voor het aangezicht van de profeet, die te Samaria is, dan zou hij hem van zijn melaatsheid ontledigen." Zo zeg ik ook: Och, of u was voor het aangezicht van

Christus, Hij zou u genezen; zijn naam is JEHOVAH ROFÈ, *Ik ben de Heere uw Heelmeester.*

2. Een woord tot u, die Christus hebt gezien, doch niet weer tot Hem durft opzien. Zegt het ongeloof: "Ik ben van voor Uw aangezicht verstoten?" Zo was het ook met Jona; en nochtans zag hij op. Ligt er zware, smartelijke schuld op uw geweten? Bij Jona ook, en nochtans zag hij naar Gods heilige tempel. O mijn lieve vrienden! Laat niets u verhinderen naar Christus te zien. Is uw ellende zeer groot; hebt u met een toornig God te doen? Jona ook, en nochtans zag hij op. Zijn uw zonden de oorzaak, dat er een storm van toorn over u is losgebroken? Jona was ook zelf de oorzaak van de vreselijke storm, die de zee beroerde en nochtans zag hij weer naar Gods heilige tempel. Zegt niet, dat u niet weer durft zien; dat u eens gezien hebt, doch, dat uw toestand nu zodanig is, dat u vreest niet meer welkom te zullen zijn. Wel, wat scheelt u, arme ziel, dat u niet weer durft zien? Is Christus niet zo goed als Hij ooit tevoren was? Welke veranderingen u ook ondergaat, Hij is God, Hij verandert niet. Laat daarom niets u verhinderen tot Hem te komen.

3. Nog een woord tot hen, die tot dit besluit in de tekst zijn gekomen, dat zij, hoewel zij in de mening verkeren, dat zij uitgestoten zijn van voor Gods ogen, nochtans naar Gods heilige tempel zullen zien en wederom zien. Is dit uw werk? Is dit uw besluit? O, dan zal Gods zegen dit werk vergezellen. O, ziet niet op mensen, noch engelen, noch schepselen; ziet naar geen leraars, naar geen plichten noch gestalten, doch ziet naar Gods heilige tempel. Ziet daarheen, niettegenstaande alle moeilijkheden die u in de weg staan; volvoert uw besluiten; een vast besluit kan veel doen. De zeeman vertrekt uit zekere haven: zijn besluit is zekere haven binnen te lopen; zijn besluit doet hem koers zetten naar die haven, hoewel hij met stormen heeft te worstelen; vele stormen die hem weer achteruitslaan; nochtans tracht hij zijn besluit te volvoeren, en eindelijk bereikt hij de begeerde haven. Heeft God zo'n besluit in u gewerkt naar Zijn heilige Tempel te zien? O, houdt u bij uw besluit, dat zal u tenslotte in de begeerde haven brengen; naar de Heere Jezus Christus uitziende, van Hem levende, op Hem rustende. O, ziet naar de tempel waarin God woont; daar is genoeg voor u in Gods heilige tempel. Al heeft het ongeloof krachtig de overhand in u, zodat u zegt: "Ik ben uitgestoten van voor Uw ogen;" nochtans, niettegenstaande dit, zal de geloofsoefening op de Heere Jezus Christus u uithelpen, wanneer het u gaat zoals het hier Jona te beurt viel: "Nochtans zal ik de tempel Uwer heiligheid weer aanschouwen." Amen.

3. De schatten van Christus door Zichzelf open gelegd, verklarende, dat alles wat God de Vader heeft, het Zijne is

Johannes 16:15. ***Al wat de Vader heeft, is Mijne.***

De heerlijke voortreffelijkheid, volheid en algenoegzaamheid van onze Heere Jezus Christus is onuitsprekelijk groot. Niemand kan er zo goed over spreken dan Hijzelf; en Hijzelf is hier de Prediker. Aangezien wij hier Zijn woord hebben, kunnen wij, indien het met Zijn Geest gepaard gaat, in deze spiegel, Zijn weergaloze heerlijkheid aanschouwen, want die wordt hier zo wonderlijk beschreven, dat de tongen van mensen, noch die van engelen, in zo weinig woorden zoveel kunnen zeggen van Zijn heerlijke volheid en uitrusting: "Al wat de Vader heeft is Mijne."
Onze Heere zegt Zijn discipelen eerlijk aan, welke kruisen zij in deze wereld hebben te wachten: (vs. 2). Zij zullen u uit de synagogen werpen; ja, de ure komt, dat een iegelijk die u zal doden, zal menen Gode een dienst te doen." Och, op dezelfde tijd verzekert Hij hen welke vertroostingen Hij hun zou verschaffen. Gelijk de profeten onder het Oude Testament, de Kerk in dagen van tegenspoed plachten te vertroosten met de belofte van de Messias, zo ook, de Messias gekomen zijnde, vertroost Hij Zijn volk met de belofte van de Geest, de Trooster, welke de grote belofte van het Nieuwe Testament is.
Christus belooft hier (vanaf vs 5) de Geest, als een vrucht van Zijn hemelvaart, zeggende: Indien ik heenga, zo zal Ik hem zenden;" en dat omdat het zenden van de Geest niet alleen de vrucht was van hetgeen Hij op aarde had verworven, doch het antwoord op Zijn gebeden in de hemel en van Zijn voorbidding binnen het voorhangsel (Joh. 16:16). Voor de gift van de Geest moet betaald en gebeden worden, opdat wij dit voorrecht zeer hoog zouden waarderen.
Vanaf vs. 8 en verder lezen wij welk een grote weldaad de komst van de Geest zou zijn voor een blinde wereld: "Die, gekomen zijnde, zal de wereld overtuigen van zonde, en van gerechtigheid, en van oordeel." Verder lezen wij, vanaf vs. 13, wat een grote weldaad Zijn komst voor de discipelen zou zijn: "Wanneer die zal gekomen zijn, namelijk de Geest der waarheid, Hij zal u in al de waarheid leiden."
Verder wordt het voornaamste werk opgesomd: (vs. 14) "Die zal Mij verheerlijken: want Hij zal het uit het Mijne nemen, en zal het u verkondigen." En nu volgt deze tekst als een reden van het voorgaande. Wilt u een reden weten, waarom de Geest, wanneer Hij zal komen, Mij zal verheerlijken, door het uit het Mijne te nemen en het u te verkondigen? Wel hierom, omdat al wat de Vader heeft het Mijne is: daarom heb Ik gezegd, dat Hij het uit het Mijne zal nemen, en u verkondigen. Daar Hij zowel de Geest van de Vader als de Geest van de Zoon is, komt Hij wanneer Hij komt, om Mij te verheerlijken, en om de Vader in Mij te verheerlijken. En door u de dingen die Mijne zijn, te verkondigen, welke niet verschillen, maar die dezelfde zijn als de dingen des Vaders, zo zal Zijn verkondigen van het Mijne, u verkondigen hoe Heerlijk Ik ben, want "al wat de Vader heeft is Mijne."

Onze Heere Jezus spreekt nooit alleen over Zijn verheerlijkt zijn, zonder te melden, dat de Vader in Hem verheerlijkt is, noch van Zijn Eigen heerlijkheid afgescheiden, van de heerlijkheid van de Vader. Toen Zijn lijdenswerk op aarde zou beginnen, sprak Hij: "Nu is de Zoon des mensen verheerlijkt, en God is in Hem verheerlijkt" Joh.

13:31). Toen Hij Zijn voorbiddend werk op aarde begon, sprak Hij: (Joh. 17:1) "Vader, de ure is gekomen, verheerlijk Uw Zoon, opdat ook Uw Zoon U verheerlijke." En zo ook hier, in Zijn bekendmaking, wat na Zijn verhoging het werk van de Geest in Zijn Naam zou zijn: "Die zal Mij verheerlijken, want Hij zal het uit het Mijne nemen, en zal het u verkondigen." Zal dan de verheerlijking van de Vader hier over het hoofd gezien worden? Neen, neen: door Mijn heerlijkheid te verkondigen, zal Hij de heerlijkheid des Vaders verkondigen; door het Mijne te verkondigen, zal Hij de dingen des Vaders verkondigen, want "al wat de Vader heeft is Mijne." Deze dingen zal de Geest tonen of bekend maken; dat is, Hij zal die zo aan u en in u verklaren en bewijzen, dat u ze bij bevinding zult verstaan, en dat beide door openbaring, in u daarin te onderwijzen, en door mededeling, in er u deel aan te geven.

Ik zal bij deze gelegenheid voornamelijk spreken over de reden die onze Heere Jezus hier geeft: "Al wat de Vader heeft is Mijne." Wij hebben hier de onmetelijke uitgestrektheid van de dingen die van Christus zijn, welke de gelovigen door de Geest zullen worden verkondigd; het is alles wat de Vader heeft: dat is Mijne, zegt Christus. Deze dingen nu, kunnen genomen worden, of volstrekt, met betrekking tot de Persoon van de Zoon: of bepalend, met betrekking tot het ambt van Christus, als Middelaar tussen God en de mens.

1. Volstrekt beschouwd is alles wat de Vader heeft, het Zijne, namelijk de ganse, gehele Goddelijke natuur, hebbende Zijn persoonlijkheid van de Vader, door een eeuwige, noodzakelijke en onuitsprekelijke generatie. Al wat de Vader heeft moet noodzakelijk het Zijne zijn, want "Hij en Zijn Vader zijn Één." In deze zin kon Christus zeggen: Al wat de Vader heeft is Mijne, namelijk, al de Wezenlijke eigenschappen van de Godheid; er is geen verschil tussen het Zijne en het Mijne, Zijn natuur en wezen zijn Mijne, alleen Onze persoonlijke eigenschappen zijn onderscheiden: Hij is de eerste en Ik ben de tweede Persoon van de heerlijke Drie-eenheid, volgens de orde van bestaan van de drie-enige God; Hij is Mijn eeuwige Vader en Ik ben Zijn eeuwige Zoon door onuitsprekelijke generatie. Maar het *al* waarvan hier wordt gesproken, schijnt niet in deze absolute zin genomen te moeten worden, het sluit niet alles in van de Goddelijke natuur, welke Hij door eeuwige generatie had. Daarom,

2. Moeten wij het in een meer beperkte zin nemen in betrekking tot het ambt van Christus als Middelaar. Al wat de Vader van eeuwigheid in Zijn hart en voornemen had, om het in de tijd bij vrije schenking te ontdekken en uit te delen, is Mijne, volgens deze Schriftuurplaatsen: (Matth. 11:27) "Alle dingen zijn Mij overgegeven van Mijn Vader;" (Joh. 3:35) "De Vader heeft de Zoon lief, en heeft alle dingen in Zijn hand gegeven." (Joh. 13:3) "Jezus, wetende dat de Vader Hem alle dingen in de handen gegeven had, nam een linnen doek en omgordde Zichzelf, en begon de voeten van Zijn discipelen te wassen." Al, dat is, al de uitwerkingen van de liefde, de genade en de wil van de Vader, alles wat Hij van eeuwigheid in Zichzelf had voorgenomen; al wat Zijn oneindige kracht en goedheid in de uitvoering daarvan zou voortbrengen, het was alles aan Christus gegeven en toevertrouwd; en aldus is "al wat de Vader heeft het Mijne."

De orde van werking in de Heilige Drie-eenheid, met betrekking tot onze zaligheid, is overeenkomstig de orde van bestaan van de onderscheiden Personen van de Godheid. Wij zien hier dan ook:

1. De dingen, die ons bekend gemaakt en geschonken worden, zijn oorspronkelijk de dingen van de Vader; Hij is de oorspronkelijke Fontein van die alle; Zijn liefde en goedheid, Zijn raad en wil zijn hun hoogste oorzaak en oorsprong; daarom worden zij hier genoemd: al wat de Vader heeft.
2. Zij zijn de dingen van de Zoon: zij zijn Mijne, zegt Christus, als Middelaar. Zij zijn Mij gegeven en tot Mijn beschikking gesteld, krachtens Mijn middelaarsambt; waardoor zij voor ons bereid en ons gegeven zijn tot heerlijkheid Gods.
3. Zij worden ons werkelijk medegedeeld door de Heilige Geest; "Daarom heb Ik gezegd, dat Hij het uit het Mijne zal nemen en u verkondigen." Hij deelt ze ons niet onmiddellijk van de Vader mee. Wij kunnen niet onmiddellijk met de Vader handelen of te doen hebben; alleen door de Zoon hebben wij toegang tot Hem, en alleen door de Zoon geeft Hij ze ons uit Zijn genade en milddadigheid. Alle genade en barmhartigheid zijn aan Christus als de grote Schatmeester van de hemelse dingen toevertrouwd. Daarom verkondigt de Heilige Geest ze ons, niet eerst als de dingen van de Vader, maar zoals zij de vruchten zijn van Christus' middelaarschap, en daardoor als de vruchten van de liefde en milddadigheid van de Vader.
Hier dan is de honig, die ons heden zal worden te eten gegeven, zoals geschreven staat: (Hoogl, 5:1) "Ik ben in mijn hof gekomen, o mijn zuster, o bruid; Ik heb mijn mirre geplukt met mijn specerijen; Ik heb mijn honigraten met mijn honig gegeten: Ik heb mijn wijn, mitsgaders mijn melk gedronken, Eet vrienden, drinkt en wordt dronken, o Liefste." Deze honing wordt hier voorgesteld overeenkomstig de orde van bestaan van de drie onderscheiden Personen van de Godheid.

1. Als honig in de bloem, welke zover buiten ons bereik ligt, dat wij die er nooit zouden kunnen uithalen, namelijk: "Al wat de Vader heeft."
2. Als honig in de raat, die voor ons bereid is in onze Immanuël, Godmens, Verlosser, het Woord Dat vlees geworden is, zeggende: "Al wat de Vader heeft is Mijne", Mijne tot uw nut en u ten diepste, want:
3. Hier is honig in de mond; de Geest neemt alles en past het toe, door het ons te verkondigen, en ons te doen eten en drinken met Christus, en in al die dingen te doen delen. Ja, Hij doet ons niet alleen de honig, maar de honigraat met de honig eten; Hij verkondigt niet alleen Zijn weldaden, maar Zichzelf, Zijn Persoon met Zijn weldaden: Hemzelf en alle dingen, die de Vader Hem heeft toevertrouwd. Hier is brood genoeg, ja, meer dan genoeg in het huis van onze Vader; hier spreekt de Huisbezorger, "Alles is het Mijne", om het u uit te delen door de hand van Mijn Geest.

Het onderwerp waarover hier wordt gesproken is *niet minder dan alle dingen, die betrekking hebben op onze eeuwige zaligheid, en van deze wordt gesproken.*
1. In betrekking tot hun oorsprong: het zijn de dingen Mijns Vaders.
2. De schenking daarvan aan Christus, als Middelaar: ze zijn Mijne.
3. Hun mededeling, zij worden ons wezenlijk medegedeeld door de Heilige Geest.

Uit het eerste deel van dit vers stellen wij de volgende leer vast:
De weergaloze heerlijkheid van Christus in de volheid en in de voorraad van Zijn Middelaarschap is zodanig, dat Hij kan zeggen: "Al wat de Vader heeft is Mijne." Hij, als Middelaar, bezit alles wat de Vader heeft ten goede van zondaren, Dit is de reden waarom de Geest, als Hij de dingen van Christus neemt en die ons

verkondigt, Christus verheerlijkt, omdat al de heerlijke dingen des Vaders van Christus zijn; zij zijn Mijne. Hoe zou de openbaring en de mededeling door de Geest van de dingen van Christus, Zijn weergaloze heerlijkheid openbaren, als die niet de dingen Gods waren? Of aldus:
Alles wat de Vader heeft ten goede van zondaren, is aan Christus onze Verlosser toevertrouwd. Indien deze dingen alleen van de Vader en niet van Christus waren, konden wij tot die dingen geen toegang, noch er deel aan hebben: wij konden ze dan nooit in het hart van de Vader zien; want, "Niemand heeft ooit God gezien", hoewel alles wat in betrekking staat tot ons eeuwig leven, daar zijn oorsprong heeft; doch de eniggeboren Zoon, Die in de schoot des Vaders lag, is daaruit gekomen, beladen met al de goede en grote en heerlijke dingen, die daar van eeuwigheid verborgen waren, en heeft ze ons verklaard, en bekend gemaakt, dat alle dingen die de Vader heeft de Zijne zijn.

In de verdere behandeling van dit onderwerp zal ik, met Gods hulp, de volgende dingen onderzoeken:
I. Welk recht en aanspraak Christus heeft op alles wat de Vader heeft.
II. Enkele van al die dingen aanwijzen, die de Vader heeft en welke de Zijne zijn.
III. Onderzoeken hoe en in welke zin zij de Zijne zijn.
IV. Aantonen waarom het zo geordend is; of, de schoonheid van deze beschikking, dat alles wat de Vader heeft het Zijne is.
V. Het gehele onderwerp toepassen.

I. Het eerste voorgestelde punt is: *Aan te tonen welk recht en aanspraak Christus heeft op alles wat de Vader heeft.*

1e Hij heeft een natuurlijk recht op alles wat de Vader heeft, en dat zoals Hij God is, één God met de Vader en de Heilige Geest; in welke zin Hij zei: "Ik en de Vader zijn één." Zo heeft Hij hetzelfde wezenlijke recht en dezelfde aanspraak met de Vader op alle dingen, ten opzichte van de eenheid van wezen van de heerlijke Drie, en hun gelijkheid in macht en heerlijkheid: De Heere onze God is een enig Heere.

2e Hij heeft een middelaarsrecht en aanspraak op alle dingen.
1. Als Middelaar heeft Hij een verbondsrecht op alles: (Psalm 89:4,25) Ik heb een verbond gemaakt met Mijn Uitverkorene; Mijn getrouwheid en Mijn goedertierenheid zullen met Hem zijn", (vs. 5 en 12) "Ik zal Uw zaad tot in eeuwigheid bevestigen En Uw troon opbouwen van geslacht tot geslacht. De hemel is Uwe, ook is de aarde Uwe;" te kennen gevend, dat Hij een verbondsrecht op alle dingen heeft krachtens het verbond met Zijn Vader,
2. Als Middelaar heeft Hij, een bij schenking ontvangen recht en aanspraak op al wat de Vader heeft: De Vader heeft de Zoon lief, en heeft alle dingen in Zijn hand gegeven" (Joh. 3:35). Christus zegt: (Matth. 28:18) "Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde."
3. Als Middelaar heeft Hij een verkregen recht door Zijn verwerving van alles wat de Vader aan de kinderen der mensen heeft weg te schenken. Door Zijn dood aan het kruis heeft Hij een Naam, die boven allen naam is verdiend en verkregen, en is Hij de gemeente gegeven tot een Hoofd boven alle dingen.

4. Als Middelaar heeft Hij, krachtig zijnde in de strijd, een recht door verovering; de overheden en de machten uitgetogen hebbende, en overwinnende degenen die tegen Hem krijgen (Openb. 17:14). "Hij kan alle dingen aan Zichzelf onderwerpen" (Filip. 3:21). En dienovereenkomstig zijn alle dingen onder Zijn voeten onderworpen (Hebr. 2:8). Hij onderwerpt Zijn volk aan Zich, en maakt hen zeer gewillig op de dag van Zijn heirkracht (Psalm 110:3).
5. Hieraan kan nog worden toegevoegd, dat Hij een erfrecht heeft, want Hij is de Erfgenaam van alle dingen. Er staat geschreven: (Psalm 89:28) "Ook zal Ik Hem ten eerstgeboren Zoon stellen; ten hoogste over de koningen der aarde." Ook wordt Hij (Kol. 1:18) "de Eerstgeborene uit de doden genoemd, opdat Hij in allen de Eerste zou zijn."
6. Hij heeft een recht krachtens toestemming van Zijn Vader. "Want het is des Vaders welbehagen geweest, dat in Hem al de volheid wonen zou."

Zo zien wij ook, dat de Vader het recht, dat Christus, als Middelaar, op alle dingen heeft, met een bijzondere plechtigheid heeft vastgesteld en bevestigd. Het is bevestigd door een plechtige verkiezing: (Jesaja 42:1) "Ziet Mijn Knecht, Die Ik ondersteun: Mijn Uitverkorene in Dewelke Mijn ziel een welbehagen heeft." Door een plechtige en formele roeping: (vs. 6) "Ik, de Heere, heb U geroepen in gerechtigheid, en Ik zal U geven tot een Verbond des volks, tot een Licht der heidenen." Door een plechtige opdracht onder het zegel van de Vader: (Joh. 6:27) "Deze heeft God de Vader verzegeld." Verzegeld om alles te zijn wat de Vader aan arme zondaren wil schenken. Het is bevestigd met de plechtigheid van een belofte: "Dat Hij zal heersen van de zee tot aan de zee, en van de rivier tot aan de einden der aarde (Psalm 72:8). Alsmede met de plechtigheid van een eed: (Psalm 89:36) "Ik heb eens gezworen bij Mijn heiligheid. Zo Ik aan David liege!" Doch wij zullen dit niet verder uitbreiden.

II. Ons tweede punt was: *enkele van al die dingen aan te wijzen, die de Vader heeft en welke de Zijne zijn.*
Over alles te spreken, wat de Vader heeft en aan Christus is toevertrouwd, is onmogelijk, maar ik zal er enkele vermelden.
1. Al de volmaaktheden van de Vader zijn de Zijne. Er is niets dat de Vader heeft, behalve Zijn persoonlijk bestaan, of, dat Hij de Eerste is in orde van bestaan, wat niet de Zoon als Middelaar heeft; ja, Hij heeft niet alleen, maar Hij ís de kracht Gods en de wijsheid Gods (1 Kor. 1:24). Hier is wijsheid voor alle verstandeloze schepselen, die niets weten. Hier is kracht voor de machteloze, die niets kan doen. Hij, Die zegt: "Al wat de Vader heeft is Mijne"; zegt hierover: Zijn wijsheid is Mijne, u ten goede, Zijn kracht is Mijne en al Zijn andere volmaaktheden. Hij, Die het wezenlijk Beeld is, is ook het vertegenwoordigend beeld van God; het Beeld van de onzienlijke God, in Wie alle onzienlijke eigenschappen Gods door het geloof kunnen worden gezien. Ziet de heiligheid Gods in deze heilige God, Die ons heiligmaking van God geworden is, en Die de heiligheid Gods in het gebod van de wet verheerlijkt, door alle gerechtigheid te vervullen. Ziet de rechtvaardigheid Gods in Jezus Christus de rechtvaardige, Die ons rechtvaardigheid van God geworden is, en Die zonde voor ons is gemaakt, opdat wij zouden worden, rechtvaardigheid Gods in Hem. Zodat de schuldige zondaar rechtvaardiger kan worden in Gods ogen, dan hij ooit in eigen ogen schuldig was, en niet alleen door Zijn bloed en gerechtigheid gerechtvaardigd, doch hij kan ook ervaren en zien, dat God rechtvaardig is in en door Hem te rechtvaardigen, Welke God

voorgesteld heeft tot een verzoening door het geloof in Zijn bloed, waardoor de rechtvaardigheid ten volle bevredigd en ten hoogste verheerlijkt is. Over enkele andere volmaaktheden zullen wij misschien hierna nog handelen.

2. Al de heerlijkheid die de Vader heeft is Zijne: ja, de heerlijkheid van al de volmaaktheden van Zijn Vader is in Hem te zien: want Hij is het afschijnsel Zijner heerlijkheid en het uitgedrukte beeld van Zijn zelfstandigheid (Hebr. 1:3). "Want God die gezegd heeft, dat het licht uit de duisternis zou schijnen, is Degene Die in onze harten geschenen heeft, om te geven verlichting der kennis der heerlijkheid Gods in het aangezicht van Jezus Christus." Het is niet alleen het licht van de kennis van God, maar het licht van de kennis van de heerlijkheid Gods. En waar is die? In het aangezicht of de Persoon van Jezus Christus.

3. Al de volheid welke de Vader heeft is Zijne: "Want het is des Vaders welbehagen geweest, dat in Hem al de volheid wonen zou (Kol. 1:19); Want in Hem woont al de volheid der Godheid lichamelijk" (Kol. 2:9). O! Op wat een hechte grondslag zegt Hij: Al wat de Vader heeft is Mijne", wanneer al de volheid van de Vader in Hem is en woont. O! Moesten niet alle arme zielen op Hem zien en Zich op Hem verlaten, en uit Zijn volheid ontvangen genade voor genade? O! Mogen wij komen wonen waar de volheid woont!

4. Al de beloften welke de Vader in Zijn verbond heeft zijn Zijne. Zij zijn eerst aan Hem, en aan ons in Hem gedaan in Wie het verbond vaststaat: "Al de beloften Gods zijn in Hem Ja, en zijn in Hem Amen, Gode tot heerlijkheid" (2 Kor. 1:20). Gelijk de beloften Gods alle door Zijn Woord bevestigd en door Zijn Bloed bekrachtigd zijn, zo is ook Hem de schenking en toepassing van de beloften toevertrouwd. Daarom is Hij de overste Leidsman en Voleinder van dat geloof, waardoor wij Christus in de belofte en de belofte in Christus zien.

5. Alle genade en goedertierenheid, die de Vader voor zondaren beschikbaar heeft zijn Zijne. "Genade is uitgestort op Zijn lippen" (Psalm 45:3). Dit is ook een aanmerkelijk deel van de heerlijkheid Gods, die in Hem te zien is: "Het Woord is vlees geworden, en heeft onder ons gewoond, (en wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als des eniggeborene van de Vader) vol van genade en waarheid" (Joh. 1:14). Er is in Hem zo'n volheid en genoegzaamheid van genade voor ons, dat deze uitspraak voldoende is: "Mijn genade is u genoeg. "De Geest aller genade is in Hem boven mate; Hij is met deze olie gezalfd, opdat Hij die op ons zou kunnen uitgieten. Gelijk Hij genade heeft voor de genadeloze, zo heeft Hij goedertierenheid voor de ellendige: gelijk alle genade, zo ook is alle goedertierenheid Gods, de Zijne: (Psalm 89:25) "Mijn goedertierenheid zal met Hem zijn." Goedertierenheid wordt uitgelaten door Zijn bloed evenals van de genade gezegd wordt, dat zij heerst door Zijn rechtvaardigheid. God heeft Zijn wet tot Christus gezonden om die te gehoorzamen, en Zijn rechtvaardigheid om die te voldoen, opdat goedertierenheid zich zou kunnen uitlaten, en genade zou heersen door Zijn rechtvaardigheid tot in het eeuwige leven.

6. Al de waarheid en getrouwheid van God de Vader zijn Zijne: "Mijn getrouwheid zal met Hem zijn." Waarheid en genade worden samengevoegd: (Joh. 1:14) "Vol van genade en waarheid." O, wat is Christus terecht de liefde en getrouwheid Gods! De

goedertierenheid en waarheid Gods elkaar ontmoet hebbende en gewikkeld in een kleed van vlees en bloed! In een vorige preek heb ik tussen de dertig en veertig teksten aangehaald, waarin de goedertierenheid en de waarheid Gods zijn samengevoegd. Het was het werk van de goedertierenheid, de belofte te geven, en het is het werk van de waarheid, de belofte te vervullen. Daarom, o gelovige, wanneer u niets hebt om bij een belovend God op te pleiten of te overwinnen tot uw hulp of onderstand, gedenk dan, dat er twee redenaars in Zijn boezem zijn, die krachtdadig tot uw hulp zullen tussenbeide komen, namelijk: Zijn goedertierenheid en waarheid in Jezus Christus. "God is geen man, dat Hij liegen zou, noch eens mensen kind, dat het Hem berouwen zou; de hemel en de aarde zullen voorbijgaan, maar Zijn woorden zullen geenszins voorbijgaan." God heeft nooit iets in Zijn Woord gezegd, dat Hij niet kan en zal doen. Hij sprak: Het Zaad van de vrouw zal de slang de kop vermorzelen, en Hij heeft het vervuld door Christus' komst in het vlees en door Zijn lijden in het vlees. God sprak tot Abraham, dat hij bij Sara een zoon zou hebben, en hoewel de baarmoeder verstorven is, nochtans leeft de belofte: Izaäk, het kind van de belofte moet uit deze verstorven baarmoeder voortkomen, om te tonen, dat God een getrouw God is. God zei tot Mozes, dat Hij Israël uit Egypte zou uitleiden, en daarom heeft Hij, niettegenstaande de hardheid van Farao's hart en de kracht van zijn tegenstand, nochtans door vele wonderen, Zijn woord gestand gedaan. O vrienden! Getrouwheid, en waarheid, is de gordel van Zijn lendenen, en deze gordel om Hem zijnde, mogen wij deze gordel vasthouden, zelfs wanneer Hij Zijn rug toekeert en Zich verbergt achter de meest duistere voorzienigheden, want Zijn goedertierenheid is in eeuwigheid en Zijn waarheid van geslacht tot geslacht. De goedertierenheid van de mens verandert spoedig in wreedheid en Zijn waarheid in leugen, doch de goedertierenheid en waarheid Gods hebben elkaar in Jezus Christus ontmoet. Wanneer u dan ook geen goedertierenheid noch waarheid bij mensen kunt vinden, aanschouwt en ziet dan alle goedertierenheid en waarheid Gods in Christus en schuilt daar, want Hij zegt: "Al wat de Vader heeft is Mijne."

7. Alle werken die de Vader werkt zijn Zijne, het werk van de schepping, van de voorzienigheid en van de verlossing. Gods scheppingswerk was het Zijne: Alle dingen zijn door Hetzelve gemaakt, en zonder Hetzelve is geen ding gemaakt, dat gemaakt is" Joh. 1:3). De werken van Gods voorzienigheid zijn al de Zijne, want, "Hij draagt alle dingen door het woord Zijner kracht" (Hebr. 1:3). Hij is de Bestuurder van de natiën, en al de teugels van de voorzienigheid zijn in Zijn hand. Gods verlossingswerk is het Zijne; het werk van de verlossing door betaling was het Zijne; Hij heeft voleindigd dit werk, dat de Vader Hem gegeven heeft om te doen. Het werk van de verlossing door macht is het Zijne, en Hij zal nooit rusten totdat Hij dat ook voleindigd heeft, en daartoe belooft Hij hier de Geest om Hem te verheerlijken, door alle dingen die Zijne zijn te openbaren, en tot dat doeleinde zijn al de invloeden van de Geest Gods de Zijne. En wij mogen zeggen al de winden van de hemel zijn Zijne. Het is de begeerte van Zijn volk, dat die op hen zullen blazen: "Ontwaak noordenwind, en kom gij zuidenwind." Hij belooft die, wanneer de Trooster zal komen: "Ik zal Hem tot u zenden." (Ezech. 37:9) "Zo zegt de Heere HEERE: Gij Geest, kom aan van de vier winden, en blaas in deze gedoden, opdat zij levend worden." O zegt: Amen, ja kom Heere Jezus; kom haastiglijk in de kracht van de Geest. In één woord, al de werken van Zijn Vader zijn Zijne. Daarom zegt Hij: "Mijn Vader werkt tot nu toe, en Ik werk ook" (Joh. 5:17).

8. Alle macht, die de Vader heeft, is de Zijne, en die is Hem als Middelaar toevertrouwd Daarom zegt God de Vader: "Mijn Naam is in het binnenste van Hem;" en, "Hij heeft Hem macht gegeven ook gericht te houden, omdat Hij des mensen Zoon is" (Joh. 5:27). "Want ook de Vader oordeelt niemand, maar heeft al het oordeel de Zoon gegeven. Deze heeft God de Vader verzegeld", en heeft Hem macht gegeven om beide de Zaligmaker en de Rechter te zijn.

9. Al de uitverkorenen die de Vader heeft, zijn Zijne: "Ik heb Uw Naam geopenbaard de mensen, die Gij Mij uit de wereld gegeven hebt; zij waren Uwe, en Gij hebt Mij dezelven gegeven" (Joh. 17:6). Zij waren Uwe door verkiezing, en Gij hebt ze Mij gegeven, om door Mij verlost te worden. Zij waren uitverkoren in Hem voor de grondlegging der wereld (Efeze 1:4). Zij worden Zijn zaad genoemd: (Jesaja 53:10). "Als Zijn ziel zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben, zo zal Hij zaad zien; om de arbeid Zijner ziel zal Hij het zien en verzadigd worden."

10. Hierom zijn al de zegeningen die de Vader heeft om die uit te delen, de Zijne; Hij is aangesteld als de Uitdeler daarvan. (Psalm 21:6) "Gij zet Hem tot zegeningen in eeuwigheid;" om de Uitdeler van eeuwige zegeningen te zijn. Het was beloofd, (Psalm 72:17) dat mensen in Hem zullen gezegend worden, en dienovereenkomstig is Hij gezonden om ons te zegenen. "God opgewekt hebbende Zijn kind Jezus, heeft Dezelve eerst tot u gezonden, dat Hij ulieden zegenen zou, daarin dat Hij een ieder van u afkere van uw boosheden" (Hand. 3:26). In Hem zegent God ons met alle eeuwige zegeningen; met de zegeningen van vergeving van zonde, vrede en verzoening met God; met de zegeningen van rechtvaardigmaking, heiligmaking en vertroosting; met de zegeningen van genade en heerlijkheid en alle goed. Wilt u Gods zegen hebben? U moet die uit de hand van Christus ontvangen; want de zegen van de Vader, en al wat de Vader heeft is Mijne, zegt Christus; zij zijn Mijne om uit te delen, en zij zouden nooit de uwe zijn geweest, als zij niet de Mijne geweest waren.
In één woord, alles wat de Vader van eeuwigheid in Zijn hart en in Zijn raad had, en wat in Zijn eeuwig gemoed verborgen lag, is Mijne, om het u te openbaren; want, "Niemand heeft ooit God gezien; de eniggeboren Zoon des Vaders, Die in de schoot des Vaders is, Die heeft Hem ons verklaard." Al wat de Vader in Zijn hart en in Zijn ontfermende ingewanden heeft voor de kinderen der mensen, is Mijne, om het te openbaren, en Ik ben gekomen om Zijn hart te verklaren, zeggende: "Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid." Al wat de Vader heeft in Zijn gedachten, die een eeuwige diepte zijn, is Mijne, om die in woorden te brengen. Al zijn Zijn gedachten hoger dan onze gedachten, gelijk de hemelen hoger zijn als de aarde; ziet nochtans, dat het gedachten des vredes en niet des kwaads zijn, om u te geven het einde en de verwachting. Alles wat de Vader heeft, dat Hij in Zijn vrijmachtig welbehagen voor zondaren zal doen, is Mijne, opdat Ik het doe. Daarom is in de rol des boeks van Mij geschreven: "Zie, Ik kom; Ik heb lust, o Mijn God, om Uw welbehagen te doen." O, oneindig, heerlijke Christus, Die kon zeggen: "Al wat de Vader heeft is Mijne", daarom zal de Geest Mij verheerlijken!

III. Ons derde punt was: *aan te tonen hoe en op welke wijze al wat de Vader heeft, Zijne is.*

Ik heb reeds bij de behandeling van het eerste punt, betreffende Zijn recht en aanspraak op al wat de Vader heeft, aangetoond, dat alles van nature het Zijne is zoals Hij God is; en krachtens schenking, of volgens de huishoudelijke orde zoals Hij Middelaar is. Ik zal hier met een paar woorden nog het volgende aan toevoegen.

1. Al wat de Vader heeft is wezenlijk het Zijne, niet symbolisch, of zinnebeeldig, zoals van Christus wordt gezegd, dat Hij in het Avondmaal in de elementen van het brood en de wijn is: of zoals van God geschreven staat, dat Hij in de tempel was door de symbolen of zinnebeelden van Zijn tegenwoordigheid. Neen, het is niet zinnebeeldig maar wezenlijk, het is niet de schaduw, maar het wezen, van alles wat de Vader heeft is Zijne. Daarom staat geschreven, (Kol. 11:9) dat "in Hem al de volheid der Godheid lichamelijk woont; dat is wezenlijk, en dus op een heerlijke, verheven, zeer voortreffelijke, alles te boven gaande wijze. Christus is het Wezen van alle schaduwen, offeranden en ceremoniën onder de wet. Zij waren maar een schaduw van de toekomende goederen (Hebr. 10:1). Alle goed is in Christus wezenlijk.

2. Al wat de Vader heeft is mededeelzaam het Zijne. De volheid des Middelaars is mededeelbaar aan ons. Zoals zij de dingen van de Vader zijn, hebben wij er geen onmiddellijke toegang toe, doch zoals zij in de handen van Christus zijn gegeven, Die de Vader, de Uitdeler daarvan gemaakt heeft, hebben wij onmiddellijk toegang tot Hem. Christus heeft de deur ontsloten van het schathuis van Zijn Vader en beschikt nu over alles wat de Vader heeft. Alle andere winkels zijn gesloten, vergunt mij die uitdrukking, doch de winkel van Christus is open; met dit opschrift boven de deur: "Die wil, die kome, en hij neme van alles wat de Vader heeft, want het is Mijne." De volheid van Christus, welke de volheid Gods is, is mededeelbaar; daarom kunnen wij uit Zijn volheid alles ontvangen (Joh. 1:16). Het zou niet nodig zijn over deze voorraad te prediken, indien die in Hem was opgesloten; neen, in Hem woont al de volheid van de Godheid, opdat wij in Hem volmaakt kunnen zijn (Kol. 2:10). Christus is een kabinet vol kostbare en zeldzame juwelen. die u rijk kunnen maken tot in eeuwigheid. Er zijn twee sleutels waarmee dit kabinet wordt geopend: het geloof is een sleutel, want wij ontvangen uit Zijn volheid door het geloof; het gebed is ook een sleutel, want "indien iemand van u wijsheid ontbreekt, dat hij ze van God begere." Hebt u misschien deze sleutels nog niet in uw handen, zij zijn toch zeker in de handen van Hem, Die zegt: "Alles is Mijne." O vrienden, smeekt Hem, u de sleutels toe te werpen, en u de Geest van het geloof en van de gebeden te geven.

3. Alles wat de Vader heeft is genoegzaam, bij Hem is overvloed van brood (Luk. 15:17). Overvloed voor de behoeftigen; licht genoeg voor die in duisternis verkeren; leven genoeg voor de doden; vergeving in overvloed voor schuldige zondaren; volop van alles voor de armen en nooddruftigen; overvloed van brood. Denkt u, dat er niets voor u over is, dat is omdat u niet gelooft dat er genoeg in Hem is, en dat alles wat de Vader heeft, het Zijne is. O, laat ons onze oneindig edele en heerlijke Heere niet door ongeloof die schande aandoen, dat wij zouden denken, dat er niet genoeg in Hem is. Filippus zei eens tot Christus: (Joh. 14:8) "Heere, toon ons de Vader, en het is ons genoeg." Er is zo'n genoegzaamheid in God de Vader, dat wij, als Hij ons getoond wordt, zullen hebben wat genoeg is, om al de onverzadelijke begeerten van de onsterfelijke ziel volkomen voldoening te geven; daarom; "Toon ons de Vader, en het is ons genoeg." Wel, wat doet Christus hier heden onder ons; toont Hij ons niet de Vader en al Zijn schatten in Zichzelf, in Wie alleen al de schatten van de wijsheid en

van de kennis verborgen zijn, en door Wie alleen zij voor ons kunnen worden ontsloten, hetwelk Hij doet, als Hij zegt: Al wat de Vader heeft is Mijne." O vrienden! er is genoeg in Hem, en hoe gemakkelijk kan Hij de dorstige ziel verzadigen en de hongerige ziel met goed vervullen.
Niets anders is er in de wereld, dat de ziel kan verzadigen. Het was een dwaas, die, toen hij volle schuren had, zei: "Ziel, gij hebt vele goederen, die opgelegd zijn voor vele jaren, neem rust." Wij kunnen even goed van een kist vol van genade en heerlijkheid dromen, als van een ziel vol koren en most. Christus alleen heeft een gepaste en verzadigende volheid voor de ziel, genoeg om een volkomen, degelijke, duurzame en eeuwige verzadiging te geven.

4. Alle dingen die de Vader heeft, zijn krachtdadig of uitwerkende, zodat wij van die voorraad zullen gebruik maken en er deel aan hebben. Hij kan ons liefelijk maken door Zijn schoonheid; rechtvaardig door Zijn gerechtigheid; en heerlijk door Zijn heerlijkheid: "Uw schoonheid was volmaakt door Mijn heerlijkheid, die Ik op u gelegd had" (Ezech. 16:14). Hij rekent de rechtvaardigheid toe zonder werken (Rom. 4:6). "En wij allen met ongedekt aangezicht, de heerlijkheid des Heeren als in een spiegel aanschouwende, worden naar hetzelfde beeld in gedaante veranderd, van heerlijkheid tot heerlijkheid als van des Heeren Geest" (2 Kor. 3:18). Er is een kracht en werkdadigheid in elke zaligmakende ontdekking van deze heerlijke schat, hij maakt allen rijk, die Hem aanschouwen, en verzadigt volkomen allen, die er recht toe hebben en die er deel aan hebben.

5. Al wat de Vader heeft is onveranderlijk het Zijne, want Hij is gisteren en heden Dezelfde, en in der eeuwigheid (Hebr. 13:8). Wat u ook van Hem ontvangt, Zijn voorraad en overvloed blijft steeds dezelfde. Laat het geloof nog zoveel wissels op Hem trekken om in allerlei behoeften te voorzien, telkens weer; al zou Hij niet eens, (hoe zal ik het noemen?) jaarlijkse rente of dagelijkse rente ontvangen, toch blijven kapitaal en interest beide in Zijn hand: en daar, bij Christus, is alles voor de gelovige in veilige handen, al hebt u alles doorgebracht wat u ooit in handen hebt gekregen; deze Bron en Fontein van zaligheid zal altijd springen tot in het eeuwige leven. U mag dan eens vol, en dan eens leeg zijn, doch Hij is onveranderlijk dezelfde: "Ik, de Heere, word niet veranderd."

6. Alle dingen die de Vader heeft, zijn eeuwig; het zijn de eeuwige dingen van de eeuwige Vader. De volheid des Vaders, die de Zijne is, is een inblijvende volheid. Het is het welbehagen des Vader, dat in Hem alle volheid wonen zou. Al de volheid van de Godheid woont in Hem, en zij woont eeuwiglijk in Hem. Daarom zijn de zegeningen, die Hij meedeelt, eeuwige zegeningen, eeuwige vrede, eeuwige vergeving, eeuwige vertroosting. Zo worden zij genoemd, omdat, al mogen de mensen uit vergankelijke dingen, vergankelijke vertroostingen ontvangen, de vertroostingen van de Geest uit eeuwige dingen voortvloeien, zoals eeuwige liefde, eeuwige gerechtigheid, en een eeuwig erfdeel. Hier is een diepte om eeuwig in te duiken, o arme sterveling, die eeuwig zalig zou willen zijn! Alle dingen die Christus heeft te geven zijn eeuwigdurende en eeuwige dingen; omdat Hij kan zeggen: "Al wat de Vader heeft is Mijne."

IV. Ons vierde punt was: *Aan te tonen waarom al wat de Vader heeft van Christus is, of waaruit de schoonheid blijkt van deze beschikking.*

1. De schoonheid en wijsheid van deze beschikking blijkt hieruit, dat geen van de partijen in Zijn recht en eigendom, verlies of schade lijdt. Wanneer Christus zegt: "Al wat de Vader heeft is Mijne", wordt het recht van de Vader niet verkort. Wanneer onder mensen een erfenis van de ene op de andere wordt overdragen dan doet de overdrager afstand van zijn recht, en de andere kan alleen zeggen: Het is alles het mijne. Maar zo is het hier niet; wanneer Christus zegt: "Al wat de Vader heeft is Mijne", dan stemt Hij toe, dat God de Vader alles heeft, en tegelijk verklaart Hij Zijn eigen recht en eigendom; het is alles van Mij. Ja, wanneer God ons Christus en alles geeft, houdt Hij toch Zijn recht op alles wat Hij geeft: (1 Kor. 3:22) "Alle dingen zijn Uwe, maar gij zijt van Christus, en Christus is Gods." Dus blijft wat de Vader in de hand van Christus geeft, toch in de hand van de Vader: "En Ik geef hun het eeuwige leven; en zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid, en niemand zal dezelve uit Mijn hand rukken. Mijn vader, Die ze Mij gegeven heeft is meerder dan allen, en niemand kan ze rukken uit de hand Mijns Vaders. Ik en de Vader zijn één" (Joh. 10:28,- 29, 30).

2. Hierin vertoont zich de schoonheid en wijsheid van dit bestel, namelijk, in de geschiktheid van de grote Beheerder, aan Wien alles wat de Vader heeft, is opgedragen, dat Hij Die, om zo te zeggen, het Middelpunt van de heerlijke Drie-eenheid, de middelste Persoon is, ook het Middelpunt van alle dingen zou zijn. O vrienden, hoe gepast is het, dat alle dingen zich naar hun middelpunt bewegen en daar samenkomen! Dat Hij de Middelaar zou zijn tussen God en de mens, het centrale punt van bijeenkomst, waar God en de mens, onderling, alle dingen gemeenschappelijk kunnen hebben, en om weer alles tot één te vergaderen in Christus, beide, dat in de hemel is, en dat op de aarde is (Ef. 1:10). Van alle dingen, goede en kwade, kan worden gezegd, dat zij onder Christus' bestuur zijn gesteld: alle goede dingen zijn in Zijn hand tot bewaring gegeven en alle kwade dingen zijn onder Zijn voeten gesteld, opdat Hij ze beheerst tot heerlijkheid van God en ten goede van Zijn volk. Niemand dan Christus kon zoiets worden toevertrouwd; geen bloot schepsel onder mensen of engelen was machtig deze eer te dragen. "Ja, Hij zal de tempel des Heeren bouwen, en Hij zal het sieraad (of de eer) dragen" (Zach. 6:13). Niemand dan Hij was bekwaam de algemene Ontvanger te zijn van al wat de Vader heeft, en daarover te beschikken en die uit te delen.

3. Hierin ontdekt zich schoonheid en wijsheid, dat in deze bedeling alle Partijen zijn geraadpleegd; namelijk al de Personen van de heerlijke Drie-eenheid. "Het is des Vaders welbehagen geweest, dat in Hem al de volheid wonen zou." Het woord Vader is daar bijgevoegd, het staat niet in de grondtekst. Dit werk van alle dingen, alle volheid, in Christus een plaats te geven, moet dan ook niet alleen als het werk van de Vader worden aangemerkt, maar als het werk van de heerlijke Drie-eenheid; het behaagde Vader, Zoon en Heilige Geest, dat in Christus, als Middelaar, alle volheid zou wonen: de Vader stelde voor, de Zoon nam aan, de Heilige Geest gaf Zijn instemming te kennen, dat in Hem alle volheid wonen zou. Dit geschiedde met een verrukkelijk welgevallen. Het behaagde de Vader het voor te stellen, want Hij zegt: "Ik heb hulp besteld bij een Held;" en, "deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in Dewelke Ik Mijn welbehagen heb." Het behaagde de Zoon het aan te nemen, want Hij zegt:

"Zie, Ik kom; in de rol des boeks is van Mij geschreven; Ik heb lust, o Mijn God, om Uw welbehagen te doen." Het behaagde de Heilige Geest er mee in te stemmen, want Hij rustte op Christus, en voorzag Hem van alles wat Hij tot Zijn werk nodig had: "De Geest des Heeren HEEREN is op Mij, omdat de Heere Mij gezalfd heeft" (Jesaja 61:1). Dit onuitsprekelijk welgevallen wordt uitgedrukt: (Jesaja 42:1) "Ziet, Mijn Knecht, Die ik ondersteun, Mijn Uitverkorene in Dewelke Mijn ziel een welbehagen heeft;" alsmede: (Spr. 8:30, 31) "Ik was dagelijks Zijn vermakingen, te aller tijd voor Zijn aangezicht spelende. Spelende in de wereld Zijns aardrijks; en Mijn vermakingen zijn met der mensen kinderen." Gelijk God Zijn Eigen welbehagen hierin raadpleegde, zo is het ook de lust van alle verlosten, van welken de ogen geopend zijn om de heerlijkheid te zien van deze weg der zaligheid. Wat vervult het hen met onuitsprekelijke vreugde, dat zij in Christus alles hebben!

4. Hierin vertoont zich schoonheid en wijsheid, dat in deze beschikking gelet is op het aanzien en de eer van allen, die er bij betrokken zijn.

(1) Hierin heeft God het aanzien en de eer van Zijn majesteit en grootheid beraadslaagd, dat Hij alle dingen in de hand van de tweede Adam heeft gegeven, dat Hij, nu de mens in opstand is gekomen tegen Zijn kroon en waardigheid, niet meer met hem persoonlijk, maar onmiddellijk met Christus, een Persoon van gelijke waardigheid met Hem, onderhandelt, en ons alle dingen door Hem schenkt. Dit leert ons, ons op een behoorlijke afstand van deze oneindig, heerlijke Heerser te houden, en dat wij niet onmiddellijk tot God moeten gaan om zegeningen, doch dat wij die ontvangen uit de hand van de Middelaar, Die zegt: "Ik ben de Weg; niemand komt tot de Vader dan door Mij."

(2). Hij beraadslaagde het aanzien en de eer van Zijn Naam, en van al Zijn andere voortreffelijkheden: de eer van Zijn verbroken wet, hoe die niet alleen vervuld, maar ten hoogste verheerlijkt zou worden; de eer van Zijn beledigde rechtvaardigheid, hoe die niet alleen voldoening ontvangen, maar ook op het hoogst verheerlijkt zou worden. De oneindige Wijsheid wist, dat er niets was, dat de geschonden wet of de beledigde eigenschappen van God konden eisen tot herstel van hun eer, waaraan de Borg van de zondaar, alles hebbende, niet met gemak en tot oneindige voldoening kon voldoen. De Schuldeiser wist wel, dat de Borg niet alleen betrouwbaar, en verantwoordelijk zijnde in staat was de gehele schuld te betalen, maar ook machtig, zalig te maken, machtig, al de geëiste oneindige voldoening te geven: zodat goedertierenheid aan zondaren wordt bewezen zonder krenking van de rechtvaardigheid, en de schijnbaar strijdige eigenschappen van God elkaar in eensgezindheid in Christus ontmoeten: "De goedertierenheid en waarheid zullen elkaar ontmoeten; de gerechtigheid en vrede zullen elkaar kussen;" waarop God de zonde vergeeft en rechtvaardigt, zodat Hij niet alleen barmhartig maar ook rechtvaardig is in het rechtvaardigen van de goddeloze.

(3). Hij beraadslaagde daarin de eer van Zijn Zoon, Christus Jezus, Die aldus vereerd is met een Naam, die boven allen naam is, dat alle dingen van Hem zijn, niet alleen om Hem te voorzien van alles wat Hij nodig had voor Zijn middelaarsbediening, maar ook om Hem daarvoor te belonen. "Hij,

gehoorzaam geworden zijnde tot de dood, ja de dood des kruises; daarom heeft Hem ook God uitermate verhoogd, en heeft Hem een naam gegeven, welke boven allen naam is" (Filip. 2:8, 9). Hij is vereerd met een aanmerkelijke schare, een groot gevolg van smekelingen, want nu alles wat de Vader heeft het Zijne is, kan Hij de vergadering der volken van al het nodige voorzien en zullen de inkomsten van lof, Hem tot in eeuwigheid worden toegebracht.

4. Ja, hierin is zowel de eer als het voordeel van alle verlosten beoogd. Nooit heeft God de Kerk, het volk van God, meer geëerd, noch tot een hogere waardigheid bevorderd, dan door Christus, als het Hoofd van het lichaam, aan de gemeente een algemene volheid over te dragen. Elke gelovige kan nu zeggen, mijn Hoofd, mijn Man, mijn Heere, heeft alles wat de Vader heeft; dit is de eer van alle heiligen, dat zij alles in Christus hebben. "Hij is ons geworden Wijsheid van God, en rechtvaardigheid, en heiligmaking, en verlossing. Opdat het zij, gelijk geschreven is: Die roemt, roeme in de Heere."

V. Ons vijfde of laatste punt is de toepassing. *Is het zo, dat onze Heere Jezus Christus als Middelaar, alles bezit wat de Vader heeft, dan:*
1. Is het zeer natuurlijk daaruit het besluit te trekken dat de Heere Jezus er Zelf door beoogt, namelijk: dat er goede reden is waarom de Heilige Geest Christus verheerlijkt, door het uit het Zijne te nemen en ons te verkondigen; omdat al wat de Vader heeft het Zijne is. De dingen van Christus zijn heerlijke dingen. Waarom?
1e Het zijn de dingen van de Vader, de dingen van God.
2e Het zijn alle dingen; in onze Heere Jezus ontbreekt niets.
3e Het zijn alle dingen, die de Vader wezenlijk heeft; het zijn werkelijk de Zijne. Het is alles het Mijne, zegt Christus; daarom wanneer de Heilige Geest het uit het Mijne neemt, en het u verkondigt, dan kan dit niet anders dan Mij verheerlijken en Mijn heerlijkheid verkondigen. Indien toch wat de Vader heeft heerlijk is, dan is het Mijne dat ook, want "al wat de Vader heeft is het Mijne." Het is opmerkelijk in het verband, dat alles wat hier de Geest wordt toegeschreven, wanneer Hij komt om de wereld te verlichten, door Hem met een bewijsvoerende helderheid wordt gedaan; en met een helder, duidelijk bewijs. Hoe overtuigt Hij de wereld van zonde? Door deze betoging: "Omdat zij in Mij niet geloven." Dit zal meer dan alles de zonde en de vijandschap van de wereld tegen God ontdekken en bewijzen, wanneer Hij hen van ongeloof overtuigt, of daarvan, dat zij in Mij niet geloven maar dit grootste Voorbeeld van Goddelijke liefde verwerpen. Hij zal overtuigen van gerechtigheid; en hoe? Door dit aan te tonen, dat Ik ben heen gegaan tot Mijn Vader: want dit toont aan, dat God een welbehagen heeft in deze Mijn gerechtigheid, anders zou Mijn Vader Mij niet zo hartelijk ontvangen, en Mij een plaats gegeven hebben in het midden van de troon. Hij zal van oordeel overtuigen, en hoe? Door dit te betogen, dat de overste van deze wereld geoordeeld is. Ik heb door de dood te niet gedaan, degene die het geweld des doods had, en voer persoonlijk het oordeel uit over Mijn vijanden; daarom zal Hij het oordeel uitbrengen tot overwinning ten behoeve van al Zijn volk. En zo ook hier: "Hij zal Mij verheerlijken", zegt Christus, en hoe? En door welke betoning? Wel, Hij zal het uit het Mijne nemen, en zal het u verkondigen. Wel, hoe zal dit Mijn heerlijkheid betogen?

De bewijsgrond is vol bewijsvoerende helderheid: "Al wat de Vader heeft is Mijne; daarom heb Ik gezegd, dat Hij het uit het Mijne zal nemen, en u verkondigen." Onze Heere verklaart hier door de uitdrukking te verdubbelen, hoe de Geest Zijn heerlijkheid aantoont; want altijd wanneer de Geest iets uit Christus neemt en het ons verkondigt, dan laat Hij een straal van de heerlijkheid van de Vader in. Omdat nu al wat de Vader heeft, het Mijne is, en het Mijne het Zijne is, daarom is het onmogelijk, dat niet de heerlijkheid van God de Vader zal uitblinken, wanneer Hij Mijn heerlijkheid verkondigt en toont, en Mij verheerlijkt.

2. Indien al wat de Vader heeft het Zijne is, dan is de Geest van de Vader de Zijne. Hij is God, evengelijk met de Vader, en de Geest Gods is de Geest van Christus, en de Geest van Christus is de Geest Gods. De Geest van de Vader is de Zijne, niet alleen van nature als God, doch ook krachtens schenking als Middelaar. Het is in Zijn macht de Geest aan de mensen te geven, want "als Hij opgevaren is in de hoogte, heeft Hij de gevangenis gevangen genomen, en heeft de mensen gaven gegeven" (Ef. 6:8); en Hij heeft nog macht de Geest te geven. De Vader zegt: (Jesaja 42:1, 3, 4) "Ik heb Mijn Geest op Hem gegeven, Hij zal het recht den heidenen voortbrengen. Met waarheid zal Hij het recht voortbrengen. Hij zal niet verdonkerd en Hij zal niet verbroken worden, totdat Hij het recht op aarde zal hebben besteld, en de eilanden zullen naar Zijn leer wachten." Daarom zegt Hij: "De Geest des Heeren HEEREN is op Mij, omdat de Heere Mij gezalfd heeft." "Hij heeft gaven genomen om uit te delen onder de mensen, ja, ook de wederhorigen" Ziet hieruit, op welk gezag wij zulk plechtig werk doen en onze bediening uitvoeren. Al de gaven en genaden van de Geest van de Vader zijn Zijne, om ze ons mee te delen, en daarom, gelijk Hij macht en gezag had de Geest te beloven, zeggende: "Indien Ik heenga, zo zal Ik Hem tot u zenden, en Hij zal Mij verheerlijken, want Hij zal het uit het Mijne nemen, en zal het u verkondigen": zo heeft Hij ook macht en gezag om Zijn belofte te vervullen. Zijn macht is nog heden dezelfde die zij was, toen Hij eerst heeft gegeven, sommigen tot apostelen, en sommigen tot profeten, en sommigen tot evangelisten, en sommigen tot herders en leraars. Tot de volmaking van de heiligen, tot het werk der bediening, tot opbouwing des lichaams van Christus; en naar ik hoop, geeft en verzegelt Hij nog tot op deze dag onze lastbrief; want Hij die gezegd heeft: "Al wat de Vader heeft is Mijne", en, "Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde", laat er in één adem op volgen: "Gaat dan heen, onderwijst al de volkeren, en ziet Ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding der wereld."
Het is daarom in de Naam van Hem, Die zegt: "Al wat de Vader heeft is Mijne", en op Zijn gezag, dat wij deze last uitvoeren; en wie zijn de mensen op aarde, of engelen in de hemel, die zich durven vermeten te zeggen, dat het ongeoorloofd is, of die onder enige nieuwe voorwendsels, of eigengemaakte vindingen zich de macht durven aanmatigen Zijn bevelen tegen te werken? Onze Heere heeft zelfs Zijn apostelen nooit enige macht of gezag gegeven, anders dan tot opbouw en niet tot neerwerping. Wat een vernederende en verbazende voorzienigheid is het, dat enigen, die de naam van heiligen en dienstknechten Gods dragen, door God worden overgegeven aan zulke verbazende dwaasheid en verbijstering, dat zij zich een macht tot nederwerping aanmatigen, een macht om de geheiligde ambten van dienaars en ouderlingen te schenden en te beroven; een macht om de deur te sluiten, die Hij heeft geopend, Die alleen kan zeggen: "Ik heb de sleutel Davids, Die opent en niemand sluit." Van deze sleutelen, de sleutelen van het koninkrijk des hemels kan niemand zeggen, dat hij

recht heeft ze te geven en te nemen, ja geen Engel zou durven zeggen: zij zijn de mijne. Maar Hem zij de eer en heerlijkheid, Die alleen het recht heeft te zeggen: "Al wat de Vader heeft is Mijn." En wat de geliefde broederen aangaat, die losgelaten zijn om zich zulke onwettige macht aan te matigen, het ergste wat ik, in de geest der zachtmoedigheid, van hen zal zeggen is, wat Christus eens tot Zijn discipelen zei: "Zij weten niet van hoedanige geest zij zijn."

Doch om terug te keren tot de zaak waarover ik sprak: De Geest van Christus is de Geest van de Vader, en waarlijk een vaderlijke en vriendschappelijke, geen grimmige noch gewelddadige geest. Alzo zegt de Heere: Grimmigheid is bij Mij niet." Het is door deze Geest, dat Hij de lastbrief verzegelt, die Hij de Evangeliedienaar geeft.
Wij lezen in Joh. 20:22, dat "de Heere Jezus op Zijn discipelen blies, en tot hen zei: Ontvangt de Heilige Geest." Wij beweren geen nieuwe openbaring van de Geest, of zulke buitengewone uitstortingen van de Geest, als de apostelen hadden, doch nochtans, *hetgeen wij gezien en gehoord hebben, dat verkondigen wij u, opdat gij met ons gemeenschap zou hebben in dezelfde Geest.* Ik hoop, dat ik kan zeggen, dat de Heere van de tijd af, dat ik deze tekst begon te overdenken, zo nu en dan op mijn ziel heeft geblazen; en mag ik niet hopen, dat Hij sedert ik er over ben gaan spreken ook op u heeft geblazen? Ja wie weet, of Hij niet nu op sommigen die hier zijn blaast, zeggende: "Ontvangt de Heilige Geest." Want gelijk al wat de Vader heeft Mijne is, zo zijn ook alle giften, en genaden, en invloeden van de Geest des Vaders, Mijne, om die uit te delen; daarom: "Ontvangt de Heilige Geest." En zover dit enigermate plaatsgrijpt, zover verzegelt Hij onze bediening, hoezeer ook de mensen die, op hun eigen verantwoording verscheuren en vertreden.

3. Ziet, waarin de wezenlijke, persoonlijke heerlijkheid van Christus, als Middelaar, gelegen is. Zijn persoonlijke heerlijkheid ligt hierin, dat alle dingen die de Vader heeft de Zijne zijn; en opdat deze heerlijkheid zal worden verkondigd, openbaart Hij die dingen en deelt ze mee door Zijn Geest. Het is niet mogelijk, dat Hij al die dingen voor Zichzelf kan houden zonder ze uit te delen; neen, daar is Zijn eer en goede naam als Middelaar en als Schatmeester van de Kerk mee gemoeid, dat Hij die schat van genade en volheid, die in Hem ten onze behoeve is opgelegd, uitdeelt. Hier is een deur der hoop voor zondaren, dat Christus, als een getrouwe Beheerder, Zijn genade moet uitdelen, om Zijn volk gewillig te maken en tot Hem toe te brengen. (Joh. 10:16) "Ik heb nog andere schapen, die van deze stal niet zijn, dezen (heidenen zowel als Joden) moet Ik ook toebrengen, en zij zullen Mijn stem horen": Ik moet die toebrengen. Zo lezen wij in Joh. 4:4: "En Hij moest door Samaria gaan." En waartoe? Het was om Zijn genade uit te delen aan een arme hoer, een goddeloze, zondige vrouw, die daar woonde. Zo ook, hoop ik, moet Hij heden door deze vergadering gaan, om uit die voorraad en volheid van alle dingen, die Hij heeft, uit te delen aan de een of andere arme, goddeloze zondaar, die hier tegenwoordig is. Gelijk er een gezegende noodzakelijkheid was voor Zijn lijden te Jeruzalem; want, "moest de Christus niet deze dingen lijden, en alzo in Zijn heerlijkheid ingaan?" (Luk. 24:6). Evenzo is er een gezegende noodzakelijkheid, om de kracht van Zijn dood en Zijn lijden toe te passen, door Zijn Geest uit te storten en uit Zijn volheid mee te delen. Het verband hier toont aan, dat Zijn heerlijkheid en eer, en ook die van Zijn Vader, vereisen, dat de Geest wordt gezonden, om Zijn schatten te verkondigen, die beide van de Vader en van Hem zijn. Christus is niet trots op Zijn schatten. Ziet hoe hoog, en tevens hoe nederig onze

Heere Jezus is, dat Hij het niet beneden Zich acht, Zich neer te buigen om daarvan onder arme zondaren uit te delen. Het ongeloof zegt: O, zal Hij zo laag bukken, om zulk een melaatse als ik ben te wassen, daar Hij zo verheven en zo oneindig heerlijk is, dat al wat de Vader heeft het Zijne is? Doch Zijn grootheid en heerlijkheid maakt Hem niet verachtend en heerszuchtig. (Joh. 13:3) "Jezus, wetende dat de Vader Hem alle dingen in de handen gegeven had, omgordde Zichzelf, en nederbukkende, begon de voeten van de discipelen te wassen." O vrienden, wat is dat wonderlijk! Een mens, die niets heeft is zeer trots, doch Hij Die alles heeft, is zeer nederig. Omdat Hij zo buitengewoon verhoogd is, daarom buigt Hij Zich zo laag neer, om arme, vuile zondaren te wassen, zeggende: "Indien Ik u niet was, gij hebt geen deel met Mij." Hij is daartoe verhoogd, om schuldige, vuile zondaren de zonde te vergeven en te reinigen. (Hand. 5:31) "Deze, heeft God door Zijn rechterhand verhoogd tot een Vorst en Zaligmaker, om Israël te geven bekering en vergeving van de zonden." Het is geen smaad voor Zijn verhoogde staat, te bukken en uw voeten te wassen, en uw hart te wassen, en dit is de wijze waarop Hij wast, dat Hij bekering geeft en vergeving der zonden. Hij weet, hoe lager Hij bukt, hoe hoger Hij geëerd zal worden in de harten van Zijn volk. Denkt u daarom te minder van Hem, o gelovige, dat Hij bukt en Zich neerbuigt om u te wassen? Neen, dat doet u des te hoger van Hem denken. O zondaar, denk door uw ongeloof niet, dat Hij te hoog is om op u neer te zien. Neen, hoe hoger Hij is, hoe lager Hij bukt: daarom hoe hoger bevatting u van Hem hebt, hoe meer hoop u mag koesteren, dat Hij u ontferming en genade wil bewijzen, en hoe meer gezicht u hebt van de Goddelijke overvloed die Hij heeft, hoe hoger uw verwachting mag rijzen, want dan heeft het geloof des te meer grond onder de voeten.

4. Ziet hieruit, hoe de oneindige wijsheid van God, de listigheid van de duivel, de oude slang, heeft te schande gemaakt, toen hij meende het gehele menselijk geslacht te verderven, door de eerste Adam al zijn voorraad te ontroven; want ziet, de tweede Adam komt te voorschijn met een voorraad, die onvergelijkelijk veel groter is dan die, welke de eerste Adam verloor! Het was een droevige zaak op de verbreking en schending van het oude verbond zo'n treurige tijding te horen: Ziet, alles wat de mens had is verloren! Doch Christus, het nieuwe Verbondshoofd komt in, met de blijde tijding: Ziet, al wat God heeft is het Mijne! O, zalige wisseling van Adams! Zalige wisseling van verbonden en verbondshoofden! O, wat een welvoorziene Zaligmaker is hier! Alle dingen zijn Mijne. En, o, hoe veilig is het bewaard in de handen van beide, de Vader en de Zoon; want: "Al wat de Vader heeft is Mijne." O, hoe volkomen, Goddelijk, heerlijk is de schat! Wat is meer volledig en uitgebreid dan alle dingen? En wat meer Goddelijk dan alle dingen Gods? Deze heerlijke dingen, die anders nooit konden worden aanschouwd, namelijk al de heerlijkheid Gods, is te zien in het aangezicht en de Persoon van Christus, Die, niet in sommige, maar in alle dingen, de Vader vertegenwoordigt. Hier is al de heerlijkheid van God vertegenwoordigd en te aanschouwen.

5. Zie hieruit wat een groot gemis het is, Christus te missen. O, in wat een ellendige toestand is de boze goddeloze, Christusloze wereld; zij zijn vervloekt in het gemis van alle dingen: Zij missen alles wat God heeft omdat zij buiten Christus zijn. Buiten Hem zijn de Goddelijke inzettingen niets dan een lege dop; het Avondmaal zonder Christus, is maar een ledige tafel; preken zonder Christus is maar een ijdel geklank; de hemel zonder Christus zou slechts duisternis zijn, als Christus er niet was als het licht van die

plaats. Doch, anderzijds, wat moet dat iets groots zijn Christus te hebben. Want die Hem hebben, hebben alles. Wanneer God Christus geeft, kan Hij niet anders, dan ons met Hem alle dingen schenken, alle dingen die Christus heeft, en alle dingen die de Vader heeft. O, wat zijn de gelovigen welgelukzalig! "Alles is uwe, want gij bent van Christus, en Christus is Gods." U hebt wijsheid gerechtigheid, heiligmaking, verlossing, en alle dingen in Christus. Het is voor Christus gemakkelijk al uw noden te vervullen, en u in alles een algenoegzaamheid te geven. O, wat een welvoorziene tafel is de Tafel des Heeren, waarop de Heere Zelf vertegenwoordigd is! In Christus is een overvloeiende oceaan van alle goed voor zondaren, oneindig, al onze zonden en al onze behoeften te boven gaande. Het ongeloof vermindert en beperkt de volheid van Christus; het openbaart een menigte van zonden en gebreken, maar het verbergt en ziet niet de schat van genade en de volheid van alle dingen, die in Christus zijn.

6. Zie hieruit de plicht van alle arme en nooddruftige zondaren en waar zij zich heen moeten wenden om al wat zij nodig hebben, alsook wat een groot vast fondament hier is voor het geloof. God in Christus is de Fontein van levende wateren. God de Vader heeft alle dingen; maar hoe zullen wij die verkrijgen? Wel, zegt Christus, komt tot Mij, want alles is het Mijne; het Mijne om het uit te delen onder arme, nooddruftige zondaren. Hier is genoeg, zowel tot opwekking als tot besturing van uw geloof.

1e Om uw geloof gaande te maken en op te wekken. O, dat de Geest daartoe mocht komen. Hier wordt alles beantwoord wat u kunt tegenwerpen.

(1) Denkt u bij uzelf: Ach! ik ben van alles ontbloot, ik heb niets? Wel, hier is alles, zegt Christus, het is alles het Mijne; daarom, kom tot Mij.

(2) Denkt u, dat God toornig op u is wegens uw zonde; en dat de Vader van Christus u geen genade zal bewijzen? Ja, maar de volheid die hier wordt tentoongesteld is de volheid van God de Vader; ja, alles wat de Vader heeft.

(3) Denkt u: O, de Vader is ver van mij! Hoe kan ik alles hebben wat de Vader heeft? Het antwoord is: Het is alles opgelegd in de handen van een nauw verwante Vriend en Bloedverwant; het is alles het Mijne, zegt Christus, u tot nut.

(4) Denkt u: Helaas! Ik hoor van deze heerlijke dingen, maar ik bevat ze niet; ik ben blind en in het duister, zodat ik niets van al die dingen, die Christus en Zijn Vader hebben, kan zien? Wel, Christus zegt: Mijn Geest is er, om het uit het Mijne te nemen en het u te verkondigen en aldus Mij te verheerlijken; Hij Zou mij niet verheerlijken, als Hij het u niet verkondigde. Maar nu verheerlijkt Hij Mij, in zoverre Hij het u verkondigt, door u te tonen hoe heerlijk Ik ben, veel heerlijker dan de roofbergen.

De Geest doet ons deze heerlijkheid van Christus in de spiegel van het Woord aanschouwen (2 Kor. 3:18). Indien Hij u Die toont, dan moet u gewis gaande gemaakt worden, om met toepassing te geloven, dat als Christus zo veel heeft, u niets zal ontbreken, dat Hij volop voor u heeft. Is het mogelijk te geloven, dat alles het Zijne is, dat Hij een onmetelijke volheid bezit, en dat Hij niet volop voor u zou hebben? Laat het geloof zeggen: Het is voor mij, ja voor mij. Hij heeft gaven genomen, om uit te delen onder de mensen; ja, ook de wederhorigen, O vrienden, gelijk de volheid van God in Hem is, zo ook, al waren er tienduizenden miljoenen werelden, zou dat Christus niet in verlegenheid kunnen brengen al uw behoeften te vervullen. Hier is de Fontein van het leven, doch wie kan haar diepte peilen? Dit recht te overwegen, zou de hele wereld aanzetten uit deze Fontein des heils, die voor u geopend is, water te komen scheppen met vreugde.

2. Hier is genoeg om uw geloof te besturen, in en door dezelfde zaken, die de tekst zelf aanwijst.
(1) Gedenkt waar alles is te verkrijgen, en dat daarom, als u zou willen geloven, ook het geloof om in de Zoon van God te geloven daar te verkrijgen is, waar alle andere dingen zijn opgelegd. Het geloof is een gave Gods, en Christus is het, Die het geloof werkt. Zoekt daarom het geloof niet uit uw eigen ingewanden te spinnen, want gelijk het geloof uit het gehoor is, zo ook kan niets dan de kracht Gods het geloof krachtdadig werken, daardoor, dat het Evangelie niet alleen in woorden komt, maar in kracht en in de Heilige Geest. Deze kracht bewerkt heimelijk en in stilheid het hart in het horen, terwijl misschien de persoon er weinig van weet, dat het de kracht Gods is, die zijn hart bewerkt. Nochtans kan het zijn, dat, terwijl de Geest in het Woord is en de dingen van Christus verkondigt, zijn hart naar Hem uitgaat, bloedt, verbreekt en brandende in hem is: misschien ook smelt het hart, dat hard was als een rots, nu als water voor de Heere; ja, onder deze trekkende kracht van de Geest kan zijn hart hijgen naar de Heere, en dat nochtans de arme ziel niet weet, dat de kracht Gods tegenwoordig is. Dit geloof komt niet door werken of doen, of door uzelf met geweld het doen van krachtige daden op te dringen, maar het komt door het gehoor. De werkingen van het geloof komen door het horen van het Voorwerp van het geloof, zoals Dat in het Woord wordt voorgesteld, en door te horen wat de Geest van Zijn heerlijkheid zegt. Waarom staat u zich dan blind te staren op uw gemis van vermogen om geloof te oefenen, alsof u dat uit uw eigen ingewanden moest scheuren? U zult dichter bij uw doel zijn, als u op het Voorwerp van het geloof staart, waarin alle dingen zijn. Als de ziel gelovig werkzaam is, denkt zij niet: Wat kan ik doen, maar, wat kan Christus doen? Niet: Wat heb ik in mij, maar, wat heeft Christus in Zich? Hij houdt zich met niets bezig dan met Christus, en dat is de beste geloofsdaad waarbij men zichzelf verliest en in Zijn volheid verslonden wordt.

(2) De volgende besturing voor uw geloof is: Laat de rechtmatige aanspraak, welke Christus heeft op alles wat de Vader heeft, ook uw aanspraak zijn. Christus heeft eerst alle dingen van de Vader ontvangen, en wij kunnen niets ontvangen dan uit Zijn hand. Wij hebben geen recht of aanspraak op iets wat de Vader heeft, dan in Hem, Die de Vader liefheeft en in Wiens hand Hij alle dingen heeft gegeven; zij moeten de Zijne zijn, voordat zij de onze kunnen wezen. Alles is eerst van Mij, zegt Christus, voordat u er in kunt delen. Alle dingen zijn van Mij, opdat zij de uwe kunnen zijn; Mijn middelaarsrecht daarop is om uwentwil. Zijn liefde is op Mij gevallen, opdat zij op u kan afdalen; Zijn zegen daalt op Mij af, opdat u die kunt ontvangen; Zijn Geest is Mij gegeven, opdat Die u kan worden geschonken; Zijn volheid woont in Mij, opdat gij uit Mijn volheid mag ontvangen, genade voor genade; Zijn belofte rust op Mij, opdat zij aan u wordt vervuld. Laat daarom uw aanspraak op iets, dat de Vader heeft, gegrond zijn op Mijn recht, want: "Al wat de Vader heeft is Mijne." Hij is uw God, omdat Hij Mijn God, en uw Vader, omdat Hij Mijn Vader is; Hij is de uwe, omdat Hij de Mijne is, en alle dingen, die de Vader heeft zijn voor u, omdat zij van Mij zijn. Alles is uwe, want gij zijt van Christus en Christus is Gods. Gods goedertierenheid over ons is alleen in Christus Jezus. Wij zijn alleen gezegend met alle geestelijke zegeningen in Christus, en alleen begenadigd in de Geliefde (Ef.: 3, 6).

(3) De derde besturing voor uw geloof is: O, laat het geloof het getuigenis van Christus, aangaande Zijn heerlijkheid, dat hier ingewikkeld is in het midden van de heerlijkheid van de Vader, uit Zijn Eigen mond aannemen! "Al wat de Vader heeft is Mijne." Christus, de Middelaar, spreekt hier, en gelijk Hij tot lof en eer van Zijn Vader verklaart, dat alle dingen die Hij voor ons heeft, oorspronkelijk de dingen van de Vader zijn, namelijk van die God, Die de wereld alzo lief heeft gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft; zo ook verkondigt Hij Zijn Eigen heerlijkheid, die Hij van de Vader heeft, zeggende: Al wat de Vader heeft is Mijne. Hij zegt op een andere plaats: "Komt tot Mij, en Ik zal u rust geven." Welke rust? Welke gelukzaligheid? Welke goede dingen? Alle dingen, die de Vader heeft, zij zijn alle in Mijn hand gegeven om ze uit te delen. Christus Zelf is hier de Prediker, Die Zichzelf aanbeveelt en aanbiedt. O vrienden, is er hier niemand die naar Hem luistert? En zegt: O! "Dat is de stem mijns Liefsten, ziet Hem, Hij komt, springende op de bergen, huppelende op de heuvelen. Dat is de stem mijns Liefsten, Die zegt: Sta op Mijn vriendin, Mijn schone, en kom. Want zie, de winter is voorbij: de plasregen is over, hij is overgegaan;" de hevige plasregen van de toorn van de Vader om uw zonden, is op Mijn hoofd gevallen, en nu zijn al de schatten van de genade en liefde van de Vader in Mijn hand gegeven; en wilt u niet tot Mij komen? Sta op, Mijn liefste, Mijn schone, u zult schoon zijn in Mijn ogen, al bent u in uzelf een snood monster en zwart als de hel, die tussen de potten van zonde en schuld ligt. Sta nochtans op, Ik roep u; laat uw hart opstaan, laat uw ziel opstaan: "Sta op, Mijn vriendin, Mijn schone, en kom; alle dingen zijn gereed, kom tot de bruiloft." Indien u, voornemens bent tot het Avondmaal van de bruiloft te komen, komt eerst tot de bruiloft. Alle dingen zijn voor u gereed, wat u ook ontbreekt: vergeving van zonde, vrede, genade, heerlijkheid en al wat goed is. Al wat de Vader heeft is Mijne; en Ik ben het, Die tot u spreek. Tot u, o mannen, roep Ik; en Mijn stem is tot der mensen kinderen. "Zo iemand dorst, die kome tot Mij en drinke." Komt en drinkt tot dronken wordens toe van alles wat uw ziel nodig heeft; komt maar tot Mij en drinkt dan. De Vader heeft de beker des heils in Mijn hand gegeven; komt dan en neemt een grote teug wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking, verlossing en alles wat de eeuwige God heeft; "Al wat de Vader heeft is Mijne." Hier is een grote dronk van de Geest te verkrijgen.

(4) De laatste besturing welke ik uw geloof geef is: O, wilt u dit getuigenis van Christus aannemen? Ontvangt het dan in de betoning des Geestes, Die gekomen is om Christus te verheerlijken. Ziet uit naar de zalving, die u van alle dingen leert; het is de Geest, Die ze neemt en u verkondigt. Al de heerlijke dingen, die van Christus gesproken zijn, zullen smakeloos zijn, zolang niet de Geest er u trek in geeft. O vrienden! Hebt u nu niet voldoende grond, om de Geest te verwachten, wanneer Hij, Die alles heeft wat de Vader heeft, gezegd heeft: "Hij zal komen, Hij zal het uit het Mijne nemen en zal het u verkondigen?" Ja, nog eens: "Hij zal het uit het Mijne nemen en zal het u verkondigen." O verkondigt Hij u niet heden, dat de dingen Gods de dingen van Christus, en de dingen van Christus de dingen Gods zijn? Ja, zover als Hij u heeft verkondigd, dat al wat de Vader heeft van Christus is, zover heeft Hij Christus verheerlijkt en al de heerlijkheid Gods in Zijn aangezicht doen zien. Indien u hebt gehoord wat Christus van Zichzelf zegt, dan hebt u gehoord wat de Geest zegt. O! De stem van de duif komt geheel overeen met de stem van Christus. Dit is de tortelduif, die op Christus blijft, en wanneer de stem van de tortelduif wordt gehoord, is het een nieuwe beweeggrond waardoor Christus Zijn bruid vrijt: "Sta op, Mijn

vriendin, Mijn schone, en kom; de stem van de tortelduif wordt gehoord in ons land." En nu is ook hier de stem van de tortelduif weer gehoord; de Geest is gekomen om Christus te verheerlijken, door de woorden van Christus in onze oren te doen klinken: "Al wat de Vader heeft is Mijne."

Misschien zal iemand vragen: *Hoe zal ik weten, of ik heb geloofd wat Christus hier zegt en de Geest verkondigt? Mij dunkt, ik ben nog zo onkundig; ik ken niets van deze verborgenheid, van die heerlijkheid, hoe alles wat de Vader heeft het Zijne is; ik heb er geen recht begrip of verstand van.*
Antwoord. Leest en overdenkt hierop (Jer. 24:7) "En Ik zal hun een hart geven om Mij te kennen, dat Ik de Heere ben: en zij zullen Mij tot een volk zijn, en Ik zal hun tot een God zijn: want zij zullen zich tot Mij met hun ganse hart bekeren." Waaruit u kunt zien, dat de belofte niet aan hoofdkennis maar aan hartkennis verbonden is. Vele grote geleerden, die zeer hoge begrippen en verheven beschouwingen hebben gehad, liggen in het onderste van de hel; doch al hebt u geen hoofd om te kennen, hebt u nochtans een hart gekregen om de Heere te kennen, hebt u niet een begeerte van het hart om Hem te kennen, zoals vele geleerde rabbijnen die nooit hebben gehad? En hoewel u zich niet kunt beroemen, dat u weet wat een Heere Hij is, (want Zijn heerlijkheid gaat de taal van engelen en mensen ver te boven) hebt u toch een hart gekregen om te weten, dat Hij de Heere is? Niet *wat* Hij is, maar *dat* Hij de Heere der heren en de Koning der koningen is; dat Hij zo'n Heere is, die over uw hart heerst, en het tot Zich trekt, en het aftrekt van alle begeerlijkheden en drekgoden, zodat u met uw gehele hart tot Hem wederkeert? Dan verlicht Hij in zoverre uw verstand in de kennis van Zijn heerlijkheid, daarin dat Hij alles heeft wat de Vader heeft, dat Hij reeds bezig is u te geven wat oneindig beter is dan een hoofd om te weten, namelijk een hart om Hem te kennen, dat Hij de Heere is, een hart, dat brandt van begeerte om Hem te mogen kennen. Ja, zegt Hij: Ik geef u een hart om Mij te kennen, dat Ik de Heere ben, dat Ik uw Heere ben; daarom aanbidt Mij, want "al wat de Vader heeft is Mijne"; al Zijn heerschappij en gezag is Mijne; al Zijn schatten en onnaspeurlijke rijkdommen zijn Mijne; en nu u een hart hebt gekregen om Mij te kennen, bent u zelf ook van Mij. Ik heb u een hart gegeven om Mij te kennen, lief te hebben, te vrezen, en te aanbidden. U hebt van nature nooit zo'n hart gehad, het was een hart vol van vijandschap tegen Mij, en ook tegen Mijn Vader; doch Mijn Vader was u genegen, had een liefde van het hart voor u, en gelijk al wat de Vader heeft Mijne is, zo ook is Zijn hartsliefde de Mijne, en Hij heeft die Mij gegeven, opdat ik ze u geven, en dat door Mijn Geest verklaren zou. Ik zet Zijn hart voor u open met Zijn Eigen woorden: "Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid"
"Zeg mij, ziel, gelooft u nu en verwelkomt u in het geloof de Gezondene van de Vader, zeggende: "Gezegend is Hij, Die daar komt in de Naam des Heeren, beladen met alle geestelijke zegeningen, ja met alles wat de Vader heeft? Verwelkomt u de Trooster, Die gezonden is om Christus te verheerlijken, door het uit het Zijne te nemen en het u te verkondigen, en het licht van de kennis van de heerlijkheid Gods in uw hart te doen schijnen? Dan verwelkomt uw heerlijke Heere u aan Zijn tafel, zeggende: Sta op, Mijn vriendin, Mijn schone, en kom;" wat uw behoeften ook zijn, Mijn Vader heeft het Mij aan niets laten ontbreken. Hebt u behoefte aan leven, of licht, of sterkte, of vergeving van zonde, of genade? Laat Mij al uw behoeften vervullen, want, "Al wat de Vader heeft is Mijne."

Gedeelte van de toespraak voor het Avondmaal; wie de toegang tot de tafel verboden en wie daar genodigd worden

Wij staan nu gereed om de liefde van Christus te gedenken in Zichzelf te geven tot een offerande om aan de rechtvaardigheid van God te voldoen voor onze zonden; en de liefde van God in Christus te gedenken, in Wie alle dingen zijn opgelegd, die de Vader heeft, om die aan arme zondaren uit te delen. Hier is een vette maaltijd voor ons. Maar hoewel die op de Evangelietafel wordt voorgesteld aan alle zondaren, die het Evangelie horen, nochtans wordt die op de Avondmaalstafel alleen aangeboden aan gelovigen en vrienden, die alleen gemeenschap met Hem kunnen hebben in al die dingen welke de Vader Hem heeft toevertrouwd.

Daarom moet ik in de Naam van Jezus Christus alle vijanden de toegang verbieden, die blijk geven, dat zij dit zijn, doordat zij onboetvaardige overtreders van Gods geboden blijven, enz.

Doch anderzijds nodig ik in dezelfde Naam en op Zijn gezag tot de tafel des Heeren, alle gelovigen en allen die onze Heere Jezus Christus liefhebben, ook al hebben zij tevoren op die zwarte lijst gestaan, die ik gemeld heb; wanneer zij, op een gezicht van de heerlijkheid van Christus, er toe gebracht zijn zichzelf te verfoeien en berouw te hebben in stof en as. Allen die tot het geloof zijn gebracht, dat al wat de Vader heeft van Christus is, en die er met vreugde in hebben toegestemd, dat zij vernederd zouden worden om niets te zijn, en dat Christus alles voor hen zijn zou; in het bijzonder zoals Hij hun van God geworden is, wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking en verlossing. Brengt u uw naam, uw dwaasheid, schuld, zonde en ellende mee, en zou u nochtans graag Christus de eer van Zijn Naam geven, dat Hij u van God geworden is tot de daar tegenoverstaande geneesmiddelen, namelijk; wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking en verlossing? Komt u met uw verachtelijke naam, zeggende: "Ja Heere, ik ben een hond, doch de hondekens eten ook van de brokskens, die daar vallen van de tafel van hun heren"? Komt u met uw naam: Niets, Niets? Zeggende: "Ik ben niets dan zonde; ik heb niets dan zonde; ik kan niets doen dan zonde; ik verdien niets dan hel en toorn; en nochtans, niettegenstaande dat zo is, springt mijn hart op van vreugde bij de gedachte, dat Christus alles voor mij is, en alles heeft wat de Vader heeft" Bent u er mee tevreden, dat u niets bent, opdat Christus alles voor u is? Is dit de gestalte van uw ziel waarin u heden bent, of geweest bent? O, komt dan tot Zijn tafel, en hebt deel aan alles wat Hij heeft.

Hebt u die heerlijke waarheid mogen geloven, die uit de mond van Christus is uitgegaan: "Al wat de Vader heeft is Mijne"? Hebt u daarin Zijn heerlijkheid gezien? Zo ja, dan:

(1) hebt u de heerlijkheid van Christus aanschouwd, een heerlijkheid als des eniggeborene van de Vader, vol van genade en waarheid.
(2) Dan hebt u gezien, dat de schat van Christus zeer groot en uitgestrekt is, niet minder dan alles wat u voor eeuwig zalig kan maken.
(3) Dan hebt u gezien, dat de voorraad en de schat, die Hij heeft, Goddelijke en uitnemende dingen zijn, dat het de dingen zijn van God de Vader.
(4) Dan hebt u gezien, dat de belangen van Christus en van de Vader ineengestrengeld zijn, zodat u zag, dat de dingen van Christus, de dingen van God zijn, en de dingen van God, de dingen van Christus: het bloed van Christus, het

bloed Gods; de gerechtigheid van Christus, de gerechtigheid Gods; de woorden van Christus, de woorden Gods; en de volheid van Christus, de volheid Gods.

(5) Dan hebt u gezien, dat, al hebt u niets, Hij nochtans volop heeft, dat in het huis van uw Vader overvloed van brood is. Als u van gedachte was, dat er niets voor u over was, dan vloeide dat voort uit die ongelovige gedachte, dat er geen volheid genoeg in Christus is. Indien u toch gelooft, dat er brood genoeg in Hem is, dan zult u ook geloven, dat er over is. En hebt u dan ook niet gezien, dat daarin uw tegenwoordig, hoogst, en enig goed ligt? Roemt dan hierin als genoeg, en beroemt u in Christus; want "in de Heere zullen gerechtvaardigd worden en zich beroemen, het ganse zaad Israëls."

(6) Waardeert u en stelt u de Gezalfde, die alle dingen leert, op hoge prijs, en schat u het werk van de Geest hoog daarin, dat Hij Christus verheerlijkt door het uit het Zijne te nemen en het u te verkondigen? Verblijdt u zich over elke lichtstraal van Zijn heerlijkheid, die de Geest u geeft in het Woord der genade; en hebt u in zoverre als Hij een hart geeft om Hem te kennen, ook een verlangen van het hart naar Hem en een verlustiging van het hart in Hem? O, bent u in deze tekst enige flikkering gewaar geworden van de heerlijke Drie-eenheid en hoe nauw elke Persoon daarbij betrokken is, volgens de huishoudelijke orde van de heerlijke Drie-enige God, in de uitvoering van dit werk der verlossing en van de zaligheid? Hebt u groot welgevallen in deze vinding als zeer God verheerlijkend en zeer voordelig voor u? Heeft iets dergelijks vroeger of nu uw hart in verrukking vervoerd? Dan, o man of vrouw, bent u een zeer geliefde. Christus Zelf nodigt u hier tot Zijn tafel, en zegt: Sta op, Mijn vriendin, Mijn schone, en kom. Steun op Mij om alle dingen, want, "Al wat de Vader heeft is Mijne."

De toespraak bij de bediening van de eerste tafel

Nu gelovige, u bent neergezeten aan een vette maaltijd, een maaltijd van grote en heerlijke dingen. De Heere des huizes, Die de Stof van de maaltijd is, zegt: "Al wat de Vader heeft is Mijne", en het is van Mij voor u. Al de schatten van Mijn Vader zijn Mijne, en al Mijn schatten zijn voor u. Ik ben van de Vader gezonden om u alles te geven, om u Zijn liefde te geven, welke Hij Mij gegeven heeft. Ik ben tot u gezonden met het Woord der zaligheid, met de beker der verlossing, en met het brood des levens.

"Onze Heere Jezus, in de nacht in welke Hij verraden werd, nam het brood; En als Hij gedankt had brak Hij het, en zei: Neemt, eet, dat is Mijn lichaam, dat voor u gebroken wordt; doet dat tot Mijn gedachtenis."

O mijn vrienden, gedenkt, dat gelijk alles wat God heeft, van Christus is, zo ook alle dingen die Christus heeft, van God zijn. Dit brood hier, dat sacramenteel het gebroken lichaam van Christus vertegenwoordigt, is het brood Gods. (1 Joh. 3:16) "Hieraan hebben wij de liefde Gods gekend, dat Hij Zijn leven voor ons gesteld heeft"; opdat

zonde en schuld verzoend, en de rechtvaardigheid voldaan zijnde, een weg geopend mocht worden voor alles, wat de Vader had om het u mee te delen.

"Desgelijks nam Hij ook de drinkbeker, na het eten des Avondmaals."

Nu, alle dingen die God de Vader heeft, al de vruchten van de liefde Gods in Christus zijn in deze drinkbeker der dankzegging. U ontvangt nu het zegel van het verbond der belofte, en u kunt er zeker van zijn, dat het verbond in alles wel geordineerd is, aangezien alles wat de Vader heeft het Zijne is, en aan Zijn bestuur is toevertrouwd; daarom zullen alle dingen, al zijn zij nog zo zwaar en beproevend, wel geordend zijn. Al de kinderen zullen dit bij het einde van al hun ellenden moeten zeggen: "Hij heeft alles wel gedaan."
Het is het ongeloof, dat zegt: O! Dit en dat is een slechte voorzienigheid, een verkeerd geordende beproeving. Wacht een weinig, totdat het geloof opziet en aanschouwt, dat Christus het in handen heeft, en u zult er oneindige wijsheid en heiligheid, waarheid en getrouwheid in zien. In het geloof, dat alles, door het bestel van de Vader, in de hand van Christus is, zult u grond hebben om te zeggen: O, wel geordineerde verzoeking, die gestrekt heeft om mij te vernederen; wel geordineerde beproeving, die mij God heeft doen zoeken, en in Hem als mijn verberging heeft doen rusten; wel geordineerde verdrukking, die mij is overkomen, die mij, door genade, tot Hem heeft uitgedreven, die een hoog Vertrek is voor de verdrukten; wel geordineerde kastijding, die mij tot mijn hemelse Vader heeft gebracht; wel geordineerde verliezen en kruisen, die medegewerkt hebben om mijn hart in te winnen, en Christus dierbaar voor mij te maken; wel geordineerde verlating, die de zonde, welke een scheiding maakte tussen God en mijn ziel, bitter, en Gods tegenwoordigheid dierbaarder heeft gemaakt, dan ooit tevoren; wel geordineerde overwinning, welke zonde en Satan over mij behaalden, dat bijgedragen heeft om mijn ziel met een heilige wraak tegen de zonde te vervullen, en mij de macht van de hemel tegen de macht van de hel, en de kracht van Christus tegen de kracht van de zonde heeft doen stellen; wel geordineerde teleurstelling, die ik op zo'n tijd ontmoette, waardoor ik heb leren kennen, dat God een soeverein God is, op Wie ik moet wachten, en die ik geen tijd mag bepalen; wel geordineerde laster en smaad, die op mijn naam zijn geworpen, die mij hebben doen zoeken, dat mijn naam doortrokken mocht worden met de geur van de Naam van Christus, welke is als een olie die uitgestort is, en mij hebben doen zien hoe ik vereerd was, enige gelijkvormigheid te mogen hebben met Christus, die zeer onschuldig en nochtans zeer gesmaad was; ja, ook te roemen in het kruis van Christus, en de versmaadheid van Christus, grotere rijkdom te achten dan de schatten in Egypte; want ik heb ervaren, dat, wanneer ik gesmaad werd om de Naam van Christus, de Geest der heerlijkheid en de Geest Gods op mij rustte. O, wel geordineerde voorzienigheid, die de stromen van schepselvertroosting en wereldse genietingen heeft opgedroogd, opdat ik mijzelf tot de Fontein der vertroosting zou begeven; wel geordineerde bedeling, dat vrienden en broederen mij de rug toekeerden; want toen zij mij allen hadden verlaten, heeft de Heere mij bijgestaan, en mij bekrachtigd, en ik was niet alleen, maar de Vader was met mij. O, wel geordineerde zwakheid en bezwijking onder zo'n schokkende en moedbenemende voorzienigheid, welke mij tot de Naam des Heeren als een sterke Toren heeft doen heenlopen, tot die God "Die de moeden kracht geeft, en Hij vermenigvuldigt de sterkte dien, die geen krachten heeft: want, de Schepper van de einden der aarde wordt niet moede noch mat; daar is geen doorgronding van

Zijn verstand." Het verbond, dat in alles wel geordineerd is, maakt zelfs de uiterste nood wel geordineerd, omdat zij het verschijnen des Heeren op zo'n tijd te wonderlijker en welkomer maakt. En alles is wel geordineerd, omdat Christus alles heeft wat de Vader heeft, en alle voorzienigheid ordent, en zal maken, dat alle dingen zullen medewerken ten goede voor degenen die Hem liefhebben.

U kunt er zeker van zijn, dat alles, wat God heeft beloofd, zal vervuld worden; want "de beloften Gods zijn alle in Hem Ja, en zijn in Hem Amen." U kunt er zeker van zijn, dat alles wat u gelovende begeren zult, u dat zult ontvangen. (Joh. 14:13, 14) "En zo wat gij begeren zult in Mijn Naam, dat zal Ik doen, opdat de Vader in de Zoon verheerlijkt worde. Zo gij iets begeren zult in Mijn naam, Ik zal het doen." (Joh. 16:23) "Voorwaar, voorwaar Ik zeg u, al wat u de Vader bidden zult in Mijn Naam, dat zal Hij u geven."
Hier is een nooit uitdrogende Fontein van blijdschap en vertroosting voor u, al zou u alle andere dingen moeten missen; al zouden uw vlees en uw hart bezwijken; al zou u uw goede gestalte verliezen; al zou u leraars en volk moeten missen, God zal u nooit begeven; want, "Hij zal de Rotssteen uws harten en uw Deel in eeuwigheid zijn." Alles wat u hebt en wat de schepselen hebben kan u ontvallen, omdat alle vlees gras is; doch al wat de Vader heeft kan u nooit ontgaan, omdat Christus dat in handen heeft; Hij heeft gezegd: *Het is alles het Mijne.*

De predicatie nadat het plechtig werk was geëindigd

Nu, o gelovigen, doet uw voordeel met de leer, die u uit de mond van Christus is overgeleverd, zeggende: "Al wat de Vader heeft is Mijne"; en ziet daarin het nieuwe verbond, en, hoeveel hoger en heerlijker de tweede Adam is dan de eerste. Alles wat wij in de tweede Adam hebben is veel meer in ons voordeel, dan het ons ooit had kunnen zijn, als alles in handen van de eerste Adam was gebleven. In Christus toch hebben wij alles:

1. Veel heerlijker. Hij is de heerlijke God, het Afschijnsel van de heerlijkheid des Vaders. Van de bediening des Nieuwen verbonds staat geschreven, dat het veel meer overvloedig is in heerlijkheid (2 Kor. 3:19), en het Evangelie wordt het heerlijk Evangelie genoemd; omdat de heerlijkheid Gods daarin veel helderder uitblinkt, dan het ooit onder de wet deed, of in het eerste verbond had kunnen doen.
2. In Christus hebben wij alle dingen meer overvloedig. Hij zegt: (Joh. 10:10) "Ik ben gekomen, opdat zij het leven hebben, en overvloed hebben. Hij is gekomen om heerlijkheid te geven, en die overvloediger te geven: om overvloediger gehoorzaamheid aan de wet te geven; ja, om die te verheerlijken; om overvloediger voldoening aan de rechtvaardigheid te geven; om aan alle eigenschappen Gods meer voldoening te geven, dan op enige andere wijze ooit zou hebben kunnen geschieden.
3. In Christus hebben wij alle dingen veel veiliger, omdat de gehele voorraad in Zijn hand zowel verzekerd is, als verzegeld met Zijn bloed. Al de beloften Gods zijn zo vele verplichtingen en verbintenissen, waarop het geloof zich kan beroepen; zij zijn alle Ja en Amen, in Christus Jezus, Gode tot heerlijkheid.

4. In Christus hebben wij alles veel troostelijker. Het is zowel de vertroosting als de eer van al de heiligen, dat hun voorraad nu opgelegd is in de hand van de Geliefde van de Vader, Die ook hun Liefste is, in Wie God een welbehagen heeft en zij ook; alsmede, dat zij door zo'n zoet kanaal van alles worden voorzien, want: "Wij roemen ook in God, door onze Heere Jezus Christus door Welke wij nu de verzoening gekregen hebben" (Rom. 5:11).
5. In Christus hebben wij alle dingen veel wonderlijker tot verrassing en verwondering van mensen en engelen. Christus' Naam is wonderlijk voor al wat met rede begaafd en verlicht is in de kennis van Hem. "De verborgenheid der Godzaligheid is groot." De engelen zijn begerig er in te zien, en steeds de eeuwigheid door, zullen zich nieuwe wonderen uit deze beraming van oneindige wijsheid ontsluiten.

6. In Christus hebben wij alle dingen meer duurzaam (Psalm 89:3) "Ik heb gezegd: Uw goedertierenheid zal eeuwiglijk gebouwd worden." Het verbond der genade en goedertierenheid is een eeuwig verbond, het staat vast in Christus. Het verbond der werken was tussen God en de mens, evenals een brug, van welke het ene einde van vaste steen, en het andere einde van vergankelijk leem was gebouwd, en zo is de zwakke kant ingestort. Er is geen mogelijkheid om langs zo'n weg, of door zo'n verbond naar de hemel te gaan. Zo is het Arminiaans verbond, dat Gods wil tot het ene einde en de vrije wil van de mens tot het andere einde maakt; geen wonder dan ook, dat het zwakke einde instort, en dat er langs die weg geen overtocht is. Maar het verbond der genade is beter geordend, en steviger gebouwd. Het is gemaakt tussen God en Christus, twee Goddelijke en eeuwige Personen, daarom zal "goedertierenheid eeuwiglijk gebouwd worden." Indien ons gevraagd wordt, wat ons deel is aan het verbond, dan antwoord ik: Wij maken in het geheel geen deel van de brug uit; wij worden slechts geroepen door het geloof over deze brug te gaan. Dit geloof is eigenlijk geen deel van de brug, maar een gebruikmaken van de brug, wanneer wij in de dag der heirkracht overreed worden er gebruik van te maken; dat is, Christus omhelzen, Hem aannemen en dan in Hem wandelen; en zo de brug te blijven bewandelen totdat wij in de hemel komen, en alzo in een leven van geloof en gehoorzaamheid naar het Evangelie te leven.

7. In Christus hebben wij alle dingen om niet. Gelijk de brug van het nieuwe verbond stevig is, zo is zij ook vrij voor allen, die er gebruik van maken. Bij sommige bruggen moet geld betaald worden, voordat wij er over mogen gaan, doch zo is het hier niet; een ieder die wil mag komen en er over lopen. Maar aan de oude verbondsbrug moet nog steeds dezelfde prijs betaald worden. Daar wordt een hoger bedrag aan persoonlijke gehoorzaamheid aan de wet geëist, dan u in staat bent te geven; terwijl de overtocht over de nieuwe verbondsbrug zo goedkoop is, dat er minder wordt gevraagd, dan u graag zou willen geven (Jesaja 55:1, 2, 3). Totdat God door een werk van vernedering u uw ledige beurs laat zien, en u gewillig maakt door vrije genade te worden zalig gemaakt en u er tevreden mee bent alles aan Christus verplicht te zijn, en dat omdat al wat de Vader heeft het Zijne is. U die een volle beurs hebt, en rijk en verrijkt bent, en aan wie niets ontbreekt; die uzelf schat naar uw goede hart, uw goede plichten, uw goede pogingen en bedoelingen, uw kerkelijke voorrechten, verrichtingen en vorderingen, u vergist u, als u meent voor uw geld over de oude brug van het

verbond der werken de overkant te bereiken. Weet, dat u met uw geld ten verderve zult gaan, die brug zal u ontvallen, want "uit de werken der wet zal geen vlees gerechtvaardigd worden; al uw gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleed"; u zult in de afgrond van de toorn vallen. Maar wat u betreft, die arm, ellendig, jammerlijk, blind en naakt bent, die, zover u kunt zien, geen geld, geen genade, geen goede hoedanigheden hebt, dat inderdaad met allen het geval is, hoewel de ogen van allen niet geopend zijn om het te zien; hier is een goede weg voor u, een vrije overtocht; hoe armer u komt, hoe meer welkom u bent. Gelijk Christus Zichzelf als een Brug over de afgrond van Gods toorn en verschrikkelijke rechtvaardigheid heeft gelegd, waarover wij tot de genieting van God kunnen komen; zo heeft Hij ook voor alles gezorgd voor de armste voetganger. Christus is de Weg tot de Vader; en zij die deze Weg kiezen behoeven niet te vrezen, dat hun iets zal ontbreken; want "Al wat de Vader heeft is het Zijne."

8. In Christus hebben wij alles meer eervol. Dat is de eer van al de heiligen, dat Christus hun Alles is, en dat zij uit God in Christus Jezus zijn, die hun geworden is Wijsheid van God, en Rechtvaardigheid, en Heiligmaking, en Verlossing, en alle dingen. Hier is Goddelijke overvloed en verscheidenheid; want in Hem, als een Profeet, hebben zij alles wat nodig is tot hun onderrichting en verlichting; in Hem, als een Priester, hebben zij alles wat zij nodig hebben tot hun rechtvaardigmaking; in Hem, als een Koning, hebben zij alles wat nodig is tot hun heiligmaking; in Hem, als een Heelmeester, hebben zij alle dingen die nodig zijn tot hun genezing; in Hem, als een Borg, hebben zij alles wat nodig is tot betaling van hun schulden; in Hem, als een Schatmeester, hebben zij alles wat nodig is, om in hun behoeften te voorzien; in Hem, als een Raadsman, hebben zij alles wat nodig is tot hun besturing; in Hem, als een Gebieder hebben zij alle dingen, die zij nodig hebben tot hun bescherming; in Hem, als een eeuwige Vader, hebben zij alles wat nodig is tot hun eeuwige voorziening. Hier is inderdaad een koninklijke voorraad en een eervol onthaal. Waar alle dingen zijn, ontbreekt niets. Indien u een evangelie-gelovige bent, die deze blijde boodschap hoort, zult u niet op onterende voorwaarden in betrekking tot God staan. Het zou onterend zijn voor een hooggeplaatst mens, als hem geld werd aangeboden voor een maaltijd, waaraan hij zijn gasten vrijwillig nodigt; hoe onterend moet het dan zijn voor de grote God, dat men Hem voorwaarden wil stellen. Hij eist niets van ons, die niets hebben, wanneer Hij ons nodigt te komen en alles om niet, te nemen.
   God maakte voorwaarden met de Borg, Jezus Christus, voorwaarden die eervol waren voor de wet en de rechtvaardigheid, namelijk: volmaakte gehoorzaamheid en volkomen voldoening. Christus heeft aan deze voorwaarden voldaan en daarom stelt God de zondaar geen nieuwe voorwaarden, maar Hij vergunt hen tot Hem te komen, Die alles heeft, om alles om niet van Hem te ontvangen. Dit is waarlijk een eervolle weg. In deze weg ontvangt God meer eer dan in enige andere weg, en het is eervoller voor de arme ziel, die om alles wat tot het leven nodig is tot deze heerlijke, edele Uitdeler komt, Die zegt: "Al wat de Vader heeft is Mijne."

- Laten daarom alle gelovigen leren, alles wat zij missen, te stellen tegenover alles wat Christus heeft. Wanneer u over uw schuld denkt, ziet dan op de gerechtigheid van Christus, en stelt die daar tegenover; wanneer u uw zwakheid ziet, grijpt dan

Christus' sterkte aan, en stelt die daar tegenover; wanneer u uw ledigheid beschouwt, ziet dan op de volheid van Christus, en legt die daar tegenover.
Neemt nauwkeurig kennis van beide, van Christus en van uw toestand. Als u alleen uw toestand overweegt, zonder u te beijveren op Christus te zien, dan zal dat u met wanhoop en moedeloosheid vervullen; en denkt u over Christus zonder uw staat naarstig te onderzoeken, dan zal dat u met hoogmoed en vermetelheid vervullen. Bent u onwetend, denkt over Christus, als Profeet; bent u schuldig, denkt over Christus, als Priester; bent u in slavernij, bestudeert Hem, als Koning. Christus heeft titels, die voor uw toestand gepast zijn: legt daarom Zijn titels en uw toestand bij elkaar. Het is opmerkelijk, dat al de zendbrieven aan de zeven gemeenten van Azië met de een of andere titel van Christus beginnen. Zo betitelt Hij Zich bijvoorbeeld aan de gemeente van Smyrna: "De Eerste en de Laatste, Die dood geweest is, en weer levend is geworden"; en waarom? Omdat zij zwaar moesten lijden en vermaand werden, getrouw te wezen tot de dood, enz.; Hij toont hen, dat Hij titels heeft overeenkomstig elke toestand. Daarom, zet Zijn Namen en titels, die op uw toestand passen, recht daar tegenover, en houdt u verzekerd, dat Christus zal beantwoorden aan de titels, welke Hij heeft aangenomen. Is de titel: De Heere is mijn Herder", dan kan mij dat verzekeren: "mij zal niets ontbreken." Handelt aldus; wanneer de heiligen in benauwdheid en nood verkeren, gedenkt dan, dat Zijn Naam is: De Koning der heiligen; als er wanorde is onder de volken, gedenkt dan aan Zijn titel: De Koning der natiën; wanneer zich duisternis uitspreidt over uw zielen: Zijn titel is: "Ik ben het Licht der wereld", verkeert u onder dood en dodigheid, gedenkt Zijn titel: "Ik ben de Opstanding en het leven"; wordt u gesmaad, benauwd en verdrukt, gedenkt die naam, dat "Hij krachtiglijk bevonden is een Hulp in benauwdheden." Weet, dat gelijk Christus en de belofte, de uwe zijn in de aanbieding en in de bekendmaking van het Evangelie, zo ook Christus zover de Uwe is in het bezit, als u door genade gebruik van Hem maakt en op Hem vertrouwt; en dat ook de belofte zover uw eigendom is, als u daarvan gebruik maakt en er op betrouwt. Zo kunnen alle dingen de uwe zijn.

- Leert hieruit hoe ongegrond de klachten van de gelovigen zijn, wanneer zij klagen over hetgeen zij missen. Wat u ook ontbreekt, ziet nochtans op Hem, en u zult zien, dat u niets ontbreekt. Zegt u: Helaas! Ik mis die en die bloedverwant? Wel, klaagt u daarover, zolang u zo'n Bloedverwant hebt als de levende Christus? Zegt u: Ik mis een geliefd kind? Is Hij u niet beter dan tien kinderen? Mist u een vader zolang uw eeuwige Vader nog overblijft? Hier is genoeg vertroosting al zou u van alles wat in de wereld is, gescheiden zijn. U mag met blijdschap zeggen: Vaarwel voorbijgaande schaduwen en ijdele, nietige dingen; ik verwelkom Jezus, Die alles heeft wat de Vader heeft en Die mij nodigt die eeuwig te genieten. Laat geen uiterste nood u ontmoedigen, en u doen denken: O! Het is onmogelijk, dat er nu uitkomst kan komen. Wat? Zijn niet alle dingen mogelijk bij Hem, Die alle dingen in Zijn hand heeft? Ja, alle dingen zijn mogelijk degenen die geloven en u vermag alle dingen door Christus, Die u kracht geeft; met Hem kunt u over de hoogste muren springen, stalen bogen in stukken breken en de diepste stromen doorwaden. "Wat was u, gij zee, dat gij vlood? Gij Jordaan, dat gij achterwaarts keerdet? Beef, gij aarde, voor het aangezicht des Heeren, voor het aangezicht van de God Jakobs."

O gelovige! Laat Hem, Die alles heeft wat de Vader heeft, alles voor u zijn; laat Hem het al van uw kennis zijn, met Paulus zeggende: "Ik heb niet voorgenomen iets te weten dan Jezus Christus, en Dien gekruisigd." Wel Paulus, was u dan niet bekend met de heidense poëten, en al de geleerdheid van uw tijd? Ja gewis, maar ik acht alle dingen schade en drek te zijn, om de uitnemendheid van de kennis van Christus Jezus, mijn Heere; in Hem te kennen, ken ik alle dingen. Laat Christus het al van uw begeerten zijn, zeggende: "Wien heb ik nevens U in de hemel, nevens U lust mij ook niets op de aarde (Psalm 73:25). Eén ding heb ik van de Heere begeerd, dat zal ik zoeken, dat ik al de dagen mijns levens mocht wonen in het huis des Heeren, om de lieflijkheid des Heeren te aanschouwen en te onderzoeken in Zijn tempel" (Psalm 27:4); daarin is al mijn heil en al mijn lust. Laat Hem het al van uw liefde en verlustiging wezen; laat Hem het al zijn van uw achting, het al van uw vreugde, het al van uw roemen, het al van uw leven, en het al van uw hoop en uw vertrouwen.

O gelovige! Houd uw aanspraak op alle dingen vast, alleen in Hem Die zegt: "Al wat de Vader heeft is Mijne", en verzeker uzelf van niets, dan wat u in Hem hebt. Welke aanspraak maakt u op de beloften, dan in Hem, in Wie zij alle, Ja en Amen zijn? Welke aanspraak op vergeving van zonde, dan alleen in Zijn bloed? Welke aanspraak op een troostvol leven, dan in Hem, Die de Vertroosting Israëls is? Welke aanspraak op een zalige dood, dan in Hem, Die de sleutelen der hel en des doods heeft? Welke aanspraak op een zalige opstanding, dan in Hem, Die de Opstanding en het Leven is, en Die opgestaan is als de Eersteling van degenen die ontslapen zijn? Welk recht op het eeuwige leven, dan in Hem, Die de waarachtige God en het eeuwige Leven is? Welk recht hebt u op God, als úw God en Vader, dan in Hem, Die gezegd heeft: "Ik vaar op tot Mijn Vader en uw Vader; tot Mijn God en uw God?" Als een gezond gelovige zijn aanspraak op alle dingen, alleen in Christus vasthoudt, dan zal hij zichzelf van niets verzekerd houden, dan van hetgeen hij in Christus heeft. Van wat u in de wereld hebt, bent u geen dag, ja geen ogenblik zeker; wat u in uw handen hebt kan schielijk verloren zijn, of het tijdelijke, of geestelijke genietingen zijn; vlees en hart, gestalten en genietingen kunnen alle bezwijken; doch op alles wat u in Christus hebt kunt u vast rekenen; dat is zo veilig in Zijn hand, als in die van de Vader, Want Hij en Zijn Vader zijn Één.

De grote belofte van het Nieuwe verbond is: "Ik zal uw God zijn." Deze belofte bevat alles wat God heeft te geven en alles wat wij nodig hebben om ons voor tijd en eeuwigheid gelukzalig te maken. Maar indien de vraag gesteld wordt: Hoe zal de belofte aan ons worden vervuld? dan moeten wij gedenken, dat deze belofte van het nieuwe verbond eerst aan Christus, het Zaad van de vrouw, is gedaan, waarvan in Gen. 3:15 wordt gesproken en die in Gen. 20:18, het Zaad Abrahams genoemd wordt; "En in uw Zaad zullen gezegend worden alle volken der aarde." In Gal. 3:16 wordt duidelijk verklaard, dat dit op Christus ziet: "Nu, zo zijn de beloftenissen tot Abraham en zijn zaad gesproken. Hij zegt niet: En de zaden, als van velen; maar als van één: En uw Zaad; hetwelk is Christus." Nu, al de beloften, in de eerste plaats aan Christus gedaan zijnde, zie deze belofte: "Ik zal uw God zijn" is eerst op Christus.

- Hij maakt er aanspraak op, als Middelaar, gelijk geschreven staat: (Psalm 89:27) "Hij zal Mij noemen: *Gij zijt Mijn Vader, Mijn God.*
- Hij maakte er aanspraak op toen Hij aan het kruis hing, uitroepende: *Eli, Eli, Mijn God, Mijn God.*

- Hij maakte er aanspraak op, toen Hij de troon beklom: Ik vaar op tot Mijn Vader en uw Vader, en tot Mijn God. en uw God."

Daarom is het duidelijk hoe God, onze God wordt volgens die belofte: "Ik zal uw God zijn." Wij moeten die beschouwen als een belofte, die eerst aan Christus, onze heerlijke Middelaar en ons verhoogd Hoofd is gedaan. Als Hij er niet eerst recht op had, konden wij er nooit recht op hebben. God en alles wat Hij heeft zijn Zijne, en in Hem zijn God en alles wat Hij heeft van ons, die in Hem geloven, die zodanig in Hem geloven, dat zij Zijn getuigenis aannemen, dat Hij van Zichzelf geeft: "Al wat de Vader heeft is Mijne."

Indien verder wordt gevraagd: *Hoe wordt alles wat de Vader heeft het onze?*
Dan antwoorden wij: Door openbaring en mededeling, gelijk het verband aantoont. "Alles wat de Vader heeft is Mijne"; dat is, of:
(1) Het is het Mijne om het u te openbaren; of:
(2) Het is het Mijne om er u, door mededeling deel aan te geven; of:
(3) Het is het Mijne, om het u zowel te openbaren als het u mee te delen. Daartoe zal de Geest gezonden worden om Mij te verheerlijken, door "het uit het Mijne te nemen, en het u te verkondigen."

Hier zien wij een reden om naar de stem van Christus te luisteren, wanneer Hij komt om de schatten van de Vader voor ons te ontsluiten, en aan ons te ontdekken en uit te delen. De Vader heeft van Hem gezegd: Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in Dewelke Ik Mijn welbehagen heb; hoort Hem." Nu dan, laat ons horen wat Hij zegt.
1e Wat Hij zegt van Zijn Vader, namelijk, dat de Vader alle dingen heeft. Maar wat hebben wij daar aan? De Vader is onze Verlosser niet; Hij neemt onze natuur niet aan. Hij is onze Losser niet geworden. Goed, doch
2e Wat zegt Hij van Zichzelf? "Al wat de Vader heeft is Mijne." En daarom hebt u belang bij Hem, betrekking tot Hem, en een recht om op het Zijne, als het uwe aanspraak te maken, in Hem die de Vader heeft gegeven tot een Verbond van het volk, tot een licht der heidenen, en om u een Profeet, Priester en Koning en alles te zijn, tot wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking en verlossing.

Onze Heere spreekt hier van alles wat de Vader heeft als het Zijne; niet wezenlijk, van nature, zoals Hij God is, want zo zijn Hij en de Vader één; doch huishoudelijk, krachtens ambt, zoals Hij Middelaar is. Zo toch, is Hij des Vaders Knecht en Gevolmachtigde, om al Zijn schatten, die Hij heeft, ons te geven, en die wij als schepselen kunnen ontvangen en genieten, te ontdekken en uit te komen delen; meer in het bijzonder wanneer Hij zegt: "Al wat de Vader heeft is Mijne."

1. Hij zegt: de Vader Zelf is de Mijne; Hij is Mijn Vader en Mijn God. Dit heb Ik u gezegd, opdat u in Mij mag zien, dat Hij uw Vader en uw God is. Hoort hoe Hij in Jer. 3:4 spreekt: "Zult gij niet van nu af tot Mij roepen: Mijn Vader?" Het is in Christus, dat Hij het eerste gebod gaf: Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben; maar weet en erkent, dat Hij, de Heere, uw God en Verlosser is. Zo ontdekt God Zich, en schenkt Hij Zich door de hand van Christus aan ons weg, als onze God en Vader. Dit sluit al het andere in wat bovendien kan worden gezegd; alles wat Hij heeft is het Mijne, omdat Hijzelf de Mijne is. Deze ontdekking ontsluit ook uw recht op Mij, en u hebt zo'n recht op Mij, omdat Ik de Gift van de Vader aan u ben, dat u op Mij, als de Uwe aanspraak moet maken. "Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn

eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe." "Mijn Vader geeft u dat ware Brood", opdat u het als het uwe zult gebruiken; en indien u het verwerpt, verwerpt gij ulieder weldadigheid, evenals de Joden van wie geschreven staat: "Hij is gekomen tot het Zijne, en de Zijnen hebben Hem niet aangenomen." Door Hem te verwerpen, verwerpen zij de Vader, en alles wat Christus en de Vader hebben om het hun te geven. Wanneer Christus zegt: de Vader is Mijn God en Vader, dan ontdekt en schenkt Hij ons het recht, dat wij op de Vader hebben, als onze God en Vader; Hij is de Mijne en daarom ook van u, die Hem aannemen. "Want alles is uwe. Hetzij Paulus, hetzij Apollos, hetzij Cefas, hetzij leven, hetzij dood, hetzij tegenwoordige, hetzij toekomende dingen; zij zijn alle uwe; doch gij zijt van Christus en Christus is Gods."

2. Meer in het bijzonder, gelijk de Vader Mijne is, zo is ook "Al wat de Vader heeft het Mijne." Hier is ook een veld te doorwandelen, waarvan tot in alle eeuwigheid het einde nooit te bereiken is. Behalve wat ik hier tevoren van heb gezegd, zal ik nog enkele bijzonderheden vermelden, die wij uit de woorden van onze tekst afleiden. Wat dan de bijzondere dingen betreft, waarvan Christus spreekt, als Hij zegt: "Zij zijn Mijne, om die aan de kinderen der mensen te ontdekken en uit te delen, zij zijn deze:
Het hart van de Vader is Mijne, om dat te ontdekken en te ontsluiten. Gods hart is Hijzelf, en wanneer Zijn hart wordt bekend gemaakt, wordt Hijzelf verklaard. (Joh. 1:18) "Niemand heeft ooit God gezien; de eniggeboren Zoon, Die in de schoot des Vaders is, Die heeft Hem ons verklaard." Het hart van de Vader is Zijn schoot, en Christus was en is eeuwig in de schoot van de Vader, en Hij heeft Hem verklaard, niet alleen als een Profeet, Die het hart Gods verklaart, maar zoals de hemelen Zijn heerlijkheid verkondigen. Christus is niet alleen een groot Profeet om te leren, maar een schitterende hemel om het hart van de Vader te verklaren, want Hij is het Afschijnsel van des Vaders heerlijkheid en het uitgedrukte Beeld Zijner zelfstandigheid. Wanneer Hij dan ook zegt: "Al wat de Vader heeft is Mijne", zegt Hij: het hart des Vaders is Mijne, om dat aan u te ontdekken en uit te delen.

Vraagt u: *wat zijn de bijzondere dingen in het hart van de Vader, waarvan de ontdekking en uitdeling aan Christus zijn opgedragen?*
Dan antwoord ik: Christus verklaart in deze predicatie vele van deze dingen aan Zijn discipelen, van het 14e hoofdstuk af, tot het einde van dit hoofdstuk. Ik zal er vijf of zes opnoemen.
1. Het was in het hart van de Vader, dat Christus tot ons zou spreken van een plaats der rust in benauwdheden, zelfs in deze wereld, en dat deze rustplaats niet God op Zichzelf aangemerkt, maar God in Christus is. (Joh. 14:1) "Uw hart worde niet ontroerd, gijlieden gelooft in God, gelooft ook in Mij." Dus, en zo alleen, zult u rust vinden voor uw zielen, namelijk in God door Mij, want "niemand komt tot de Vader dan door Mij." Het was in het hart van Mijn Vader, dat Ik zou komen om u tot God te brengen; want er staat geschreven: (1 Petrus 3:18) "Christus heeft ook eens voor de zonden geleden, Hij rechtvaardig voor de onrechtvaardigen, opdat Hij ons tot God zou brengen." "Want Gij zijt geslacht, en hebt ons Gode gekocht met Uw bloed" (Openb. 5:9). Gijlieden gelooft in God, gelooft ook in Mij, Welke God voorgesteld heeft tot een verzoening; en in Wie God rust en voldoening aan Zijn rechtvaardigheid heeft gevonden, opdat u veilig mag rusten waar God rust, namelijk in Mij.

2. Het was in het hart van de Vader, dat Christus tot ons zou spreken van een plaats der rust in de toekomende wereld, nadat onze ellenden in deze wereld voorbij zijn. Daarom zegt Hij: "In het huis Mijns Vaders zijn vele woningen, anderszins zo zou Ik het u gezegd hebben; Ik ga heen om u plaats te bereiden. En zo wanneer Ik heen zal gegaan zijn en u plaats zal bereid hebben, zo kom Ik weder, en zal u tot Mij nemen, opdat gij ook zijn moogt waar Ik ben" (Joh. 14:2, 3). Het was in het hart van de Vader, dat Christus ons zou ontdekken en uitdelen en verkondigen, hoe wij hier in de rust kunnen ingaan, en van alle ellenden verlost worden, want "wij die geloofd hebben gaan in de rust;" en om ons te tonen wat een zalige rust er aan het einde van de tijd voor Gods volk overblijft. Het was in het hart van Christus dat Hij ons van het huis van Zijn Vader zou spreken, dat hun eeuwig huis zou zijn, en dat daar hun eeuwige rust zou zijn bij Hem en Zijn Vader.

3. Het was de gedachte van de Vader, dat Christus zou komen en ons vertellen, dat wij gehoor zouden krijgen bij de Vader, zo dikwijls als wij tot de troon der genade zouden toegaan. "En zo wat gij begeren zult in Mijn Naam, dat zal Ik doen, opdat de Vader in de Zoon verheerlijkt worde. Zo gij iets begeren zult in Mijn naam, Ik zal het doen" (Joh. 14:13, 14). Dit zegt ons, dat wij nooit een verdere boodschap nodig hebben, om tot God te komen, doch dat wij, zo dikwijls wij willen, in de Naam van Christus mogen komen, en dat wij een open oor zullen vinden voor onze smekingen bij Hem, Die de Hoorder van het gebed en de Beantwoorder van onze verzoeken is.

4. Het was in het hart des Vaders, dat Christus tot ons zou spreken over de gezegende Trooster: van Zijn Naam, en dat Hij bij ons zal blijven (vs. 16, 17, 18), van de Vader en de Zoon, dat Die met Hem zullen komen (vs. 23); van Zijn bediening (vs. 26; 15:26, 16:8 9, 10, 14, 15); alles aantonende, hoe Hij hen zou bevestigen en vertroosten.

5. Onder de verborgenheden van de gedachten van de Vader was ook dit, dat Christus Zijn discipelen zou tonen of verkondigen, wat het eigenlijke en onmisbaar vagevuur is, waar Hij hen naar Zijn voornemen door zou doen gaan; niet het antichristisch vagevuur na dit leven, want daar vermeldt het Woord van God niets van. De Christelijke zuivering of reiniging is drieërlei: De eerste is de bloedige reiniging met het bloed van Christus dat van alle zonde reinigt; de tweede is de vurige reiniging door de Geest en Zijn werkingen, welke bij vuur wordt vergeleken; de derde is de roepende en besnoeiende reiniging. Onze Heere schijnt in Joh. 15:2 over deze alle, doch voornamelijk over de laatste te spreken. "Alle rank, die in Mij geen vrucht draagt, die neemt Hij weg; en al die vrucht draagt, die reinigt Hij, opdat zij meer vrucht drage." Er zijn twee dingen in deze wereld waarvan Hij gebruik maakt om Zijn discipelen te beproeven, te reinigen, en te zuiveren, en het is een deel van de gedachte des Vaders, dat Hij hen daarover spreekt, namelijk:

(1) De haat van de wereld: (Joh. 15:18, 19) "Indien u de wereld haat, zo weet, dat zij Mij eerder dan u gehaat heeft. Indien gij van de wereld waart, zo zou de wereld het hare liefhebben; doch omdat gij van de wereld niet zijt, maar Ik u uit de wereld heb uitverkoren, daarom haat u de wereld."

(2) De grimmigheid van de wereld: (Joh. 16:2) "Zij zullen u uit de synagogen werpen: ja, de ure komt, dat een ieder, die u zal doden, zal menen Gode een dienst te

doen." Het was in Zijn hart, dat hun het ergste zowel als het beste zou worden medegedeeld.

6. Het was in het hart van de Vader, dat Christus de vrede des Vaders en Zijn vrede, te midden van al hun verdrukkingen zou komen bekendmaken. (Joh. 16:27 en 33) :Want de Vader Zelf heeft u lief, omdat gij Mij liefgehad hebt, en hebt geloofd, dat Ik van God ben uitgegaan. Deze dingen heb Ik tot u gesproken, opdat Gij in Mij vrede hebt. In de wereld zult gij verdrukking hebben; maar hebt goede moed, Ik heb de wereld overwonnen." Het is een ander soort van vrede dan die van de wereld, welke een zondige en vleselijke vrede is, terwijl deze heilig is; die is een breekbare, vergankelijke vrede, doch deze is een blijvende; die, een uiterlijke vrede, die door uitwendige dingen ontstaat, deze is gegrond op innerlijke en geestelijke dingen; die is uitwendig, voorwerpelijk, deze is inwendig, onderwerpelijk, een duurzame vrede van het hart, de vrede Gods (Filip. 4:7) "En de vrede Gods die alle verstand te boven gaat, zal uw harten en uw zinnen bewaren in Christus Jezus"; die is een vrede welke spoedig verbroken wordt, doch van deze staat geschreven: (Psalm 119:165) "Die Uw wet beminnen hebben grote vrede, en zij hebben geen aanstoot." De liefhebbers van de waarheid zijn het minst aan aanstoot of ergernis onderhevig. Velen ergeren zich waar geen aanstoot wordt gegeven; zo was Christus Zelf een Steen des aanstoots en een Rots der ergernis. Hij was voor de Joden een Steen des aanstoots; zij ergerden zich aan Zijn leer. "Jezus dan zeide tot hen: voorwaar, voorwaar zeg Ik ulieden; tenzij dat gij het vlees van de Zoon des mensen eet, en Zijn bloed drinkt, zo hebt gij geen leven in uzelf, enz. Ergert ulieden dit?" Wanneer mensen zich aan het Woord van God ergeren, is dat een bewijs van weinig liefde voor het Woord, want: "Die Uw wet, (of Uw woord) beminnen hebben geen aanstoot." Deze Goddelijke vrede is het deel van de gedachten van God, welke Christus Zijn discipelen bekend maakt. God is de God des vredes, en wat God heeft, heeft Christus weg te schenken. Daarom zegt Hij: "Vrede laat Ik u; Mijn vrede geef Ik u; opdat gij in Mij vrede hebt."

Ik zal alleen nog een enkel woord tot allen hieraan toevoegen. Laat niemand van deze gelegenheid weggaan met de klacht: Er schoot niets voor mij over. Want ziet voordat u heengaat zal ik iets geven, dat duizend werelden waard is, en dat is een aanbieding van Christus, en van alle dingen in Hem, die uw zielen eeuwig gelukzalig kunnen maken, namelijk, de onnaspeurlijke rijkdommen van Christus. Hij vrijt u en Hij prijst Zich bij u aan, met deze woorden: "Al wat de Vader heeft is Mijne." Daarom staat u niets in de weg, u aan Hem te verbinden en met de Zoon van God te trouwen. "Alle dingen zijn gereed, komt tot de bruiloft" (Matth. 22:4). De Vader heeft de Zoon lief, en heeft alle dingen in Zijn hand gegeven, en Hij is ons geworden tot wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking, verlossing, en alles, opdat u Hem zou aannemen en verwelkomen. Hem ontbreekt niets, want Hij heeft alles gereed. Zegt u, dat u niet gereed bent, want dat u alles ontbreekt; geloof, bekering, liefde, en elke genade, dan zeg ik u, dat uw gemis geen verontschuldiging is, maar een reden waarom u tot Hem moet komen om alle dingen, die u mist. U zult er nooit deel aan krijgen, noch ze vinden, dan alleen waar zij zijn. Indien u niet tot Hem komt, zult u ze eeuwig missen, en moet u in het gemis van alle dingen vervloekt leven en sterven. O, mochten uw oren geopend worden om de stem van Christus te horen, die zegt: "Komt tot Mij; en die wil, neme het water des levens om niet"; dat is, alle goede dingen, die Ik heb te geven, want "Al wat de Vader heeft is Mijne."

4. Enige tekenen van een sombere avondtijd voor de Kerk van God

Zacharia 14:7. ***En het zal geschieden, ten tijde des avonds, dat het licht zal wezen.***

Gelijk de gehele Schrift van Christus getuigt, zo getuigt ook deze tekst, hoe Hij met Zijn kerk en Zijn volk handelt, zowel in Zijn voorzienigheid als in Zijn genade. In ons tekstvers komt tweemaal het woord *maar* voor; het ene ziet op de wijze regeling, het andere op het blijde einde van de handelingen Gods met Zijn kerk en Zijn volk.

In de voorgelezen woorden wordt onze aandacht bepaald bij:
1. De droevigste kruisen en rampen, die de Kerk van God en Gods volk in deze wereld overkomen, voorgesteld onder de gelijkenis van een avondtijd.
2. De aangenaamste vertroostingen en bemoedigingen, die in hun lot voorkomen, voorgesteld onder de gelijkenis van licht.
3. Het tijdperk, of de opmerkelijke tijd, wanneer hun hoop vergaat, en
4. De onfeilbare zekerheid van dit blijde einde. "En het zal geschieden ten tijde des avonds, dat het licht zal wezen."

Wij hebben deze dingen vroeger reeds omsloten; ons tegenwoordig doel is te doen zien, dat de tijd waarin wij nu leven een avondtijd is. Onze begeerte is, dat u de tekenen van de tijd met aandacht gadeslaat, en indien u dat doet, zal het maar al te duidelijk blijken, dat het voor de Kerk van God een avondtijd, een duistere tijd, een boze tijd is. Om u hierin te helpen, zullen wij enkele tekenen van een avondtijd voor de Kerk voorstellen. Aangezien de Geest Gods de treurige toestand van een volk bij een avondtijd vergelijkt, vergunt Hij ons daarmee, wanneer wij over dezelfde zaak spreken, dezelfde spreekwijze te gebruiken. De tekenen, die wij zullen melden, zullen wij dan aan die gelijkenis ontlenen, omdat u ze des te beter in uw geheugen kunt bewaren, wanneer zij worden voorgesteld door zulke dingen, die duidelijk zijn voor een ieder, die het onderscheid weet tussen dag en nacht.
Van deze tekenen nu, zijn twee soorten:
- Sommige, die men voorspellende tekenen zou kunnen noemen, die verkondigen, dat een donkere avond op komst is;
- en sommige, die men openbaar makende tekenen kan noemen, die verkondigen, dat de tegenwoordige tijd een avondtijd is.

1e Er zijn voorspellende tekenen, die niet alleen veel tegenwoordige duisternis verkondigen, maar dat een nog duisterder avondtijd met spoed op komst is, zoals in de volgende 12 tekenen:
1. Het is een teken dat een avondtijd voorspelt, wanneer de schaduwen lang worden. Zolang de zon hoog staat zijn de schaduwen kort; maar hoe meer de zon daalt, hoe langer de schaduwen zijn. Zo ook hier, mijn vrienden, is het een teken, dat er een avondtijd over de Kerk komt, wanneer ijdele schaduwen lang beginnen te worden en van meer belang geacht worden dan wezenlijke godsdienst. Als iemands schaduw twee of drie maal zo lang is als hijzelf, dan geeft dat te kennen, dat de zon laag staat, en dat de nacht nabij is. Is het niet ook zo in een geestelijke zin, wanneer de belijders veel meer van de gedaante, dan van de kracht van de Godzaligheid hebben, meer van

de schaduw, dan van het wezen van de godsdienst? Sommigen hebben nog niet eens de gedaante of schaduw van de godsdienst, hetzij in hun huisgezinnen, of in hun binnenkamers, hetgeen te kennen geeft, dat het bij hen geheel duister is, dat zij verstoken zijn van de verlichting van de kennis van Christus; waar toch geen licht is, daar is in het geheel geen schaduw, daar is alles zwarte duisternis. Of hebben zij een schaduw van vroomheid, en niets of weinig meer, dan wijst dat aan, dat het licht, dat zij hebben, een afnemend licht is en dat een duistere avond op komst is. Wanneer de Kerk in een bloeiende staat is en de zon hoog aan haar uitspansel staat, zijn de schaduwen van ledige vormen, bijgelovige ceremoniën, en menselijke vindingen zeer kort, ja, ze zijn er niet meer. U weet hoe die, in de dagen van ons verbondmaken plechtig werden herroepen en afgezworen; doch, wanneer de schaduwen weer langer worden, velen die dingen weer gaan verdedigen en weinigen zich daar tegen verklaren, doch eigenlijk niets dan blote schaduwen in de Kerk voorstaan, een naam hebbende, dat zij leven, doch dood zijn: ik zeg, wanneer dit begint te heersen, dan geeft dit een avondtijd te kennen.

2. Het is een teken dat een avondtijd aankondigt, wanneer de arbeiders vlug van hun arbeid terugkeren. Als u ziet, dat zij die in het veld arbeiden zich van hun werk naar huis spoeden, besluit u daaruit, dat de avond nadert. Zo ook, wanneer in de Kerk van God, vele getrouwe arbeiders snel naar huis gehaald worden, van hun arbeid op aarde naar de hemel, is dat een teken, dat de avondtijd nadert. Gelijk de wegneming van de Godzaligen in het algemeen een teken is, dat voorspelt, dat een avond van oordeel op komst is, dat de rechtvaardige weggeraapt wordt voor het kwaad; zo ook voorspelt in het bijzonder de wegneming van uitstekende arbeiders in Gods wijngaard, een avondtijd. Wanneer de Lots uit Sodom worden weggenomen voorspelt dat een storm van toorn. Methusalah werd in het jaar voor de zondvloed weggenomen; Ambrosius voor de ondergang van Italië; Luther voor de oorlogen van Duitsland; en ook in dit land, en uit deze landstreek, heeft de Heere onlangs vele getrouwe arbeiders weggenomen. Wij mogen daaruit slechts besluiten, dat wanneer de Noachs in hun arken worden opgenomen, dit een zondvloed betekent, en dat God Zijn oogst inhaalt voor de winterstorm, en arbeiders thuis haalt, voordat de donkere nacht daar is.

3. Het is een teken dat een avondtijd voorspelt, wanneer de mensen over het algemeen loom en slaperig beginnen te worden; want evenals, zoals de apostel zegt, zij die slapen, slapen ‘s nachts, zo ook, wanneer de mensen slaperig worden, toont dit, dat de nacht aanstaande is. Wanneer dus een algemene zekerheid en geestelijke slaapzucht en luiheid een Kerk begint te overvallen, voorspelt dit, dat een nacht van oordeel op komst is. Al de maagden, zowel de wijze als de dwaze, werden sluimerig en vielen in slaap, voordat het middernachtgeroep geschiedde. Wanneer de mensen zullen zeggen: "Het is vrede en zonder gevaar. dan zal een haastig verderf hun overkomen." Er zijn vele verschijnselen van slaap en zekerheid onder ons, en het is niet waarschijnlijk, dat wij zullen wakker worden voordat het middernachtgeroep des Heeren, in een weg van oordeel, zal gehoord worden: ook zal dat geroep een zeker geslacht niet doen ontwaken, tenzij de kracht des Heeren er in meekomt.

4. Het is een teken, dat een avondtijd op komst is, wanneer de dauw begint te vallen. Wij vinden, dat de Heere tot Zijn slapende Kerk in deze bewoordingen spreekt: (Hoogl. 5:2) "Doe Mij open, Mijn zuster, Mijn vriendin, Mijn duive, Mijn volmaakte,

want Mijn hoofd is vervuld met dauw, Mijn haarlokken met nachtdruppen": daarmede te kennen gevend, wat Hij voor haar had geleden, namelijk de dauw en de druppen van Goddelijke toorn en wraak. Dit is één van de voornaamste beweegredenen, waarom wij onze harten behoren te ontsluiten voor Hem, Die Zich voor ons aan de toorn Gods heeft blootgesteld. Maar nu, zeg ik, wanneer de dauw begint te vallen wijst dit op een avondtijd, en zo ook, wanneer de dauw en de druppen op een Kerk beginnen te vallen, voorspelt dit, dat een duisterder avondtijd nadert: voornamelijk wanneer die mindere druppen van oordeel niet de rechte uitwerking hebben, om haar wakker en levend te maken, maar zij onverbeterlijk blijft. Evenals een dokter, wanneer mindere hoeveelheden hun werk niet doen, een krachtigere voorschrijft, zo ook, zijn kleine oordelen die gering geschat worden, voorboden van zwaardere oordelen: "Indien gij nog, door deze dingen van Mij niet getuchtigd zult zijn, zegt de Heere, zal Ik u ook zevenvoudig over uw zonden slaan." Hoe vele nachtdruppen in de laatste tijd op ons zijn gevallen, is duidelijk voor allen, van wie de ogen open zijn, ja, zelfs voor gewone beschouwers. Niet alleen de dood van vele begenadigde mensen, maar ook dat de Goddelijke heerlijkheid zover van ons geweken is: de grote scheuring en verdeeldheid in de Kerk: bovendien vele tijdelijke oordelen: binnenlandse uitbarstingen, opstanden, zwaard, armoede en slavernij en meer in het bijzonder geestelijke oordelen: verblinding verharding, onvruchtbaarheid onder het Evangelie, en ontelbare dauwdroppen, die gevallen zijn: voorspellen niet al deze een avondtijd?

5. Het is een teken, dat een avondtijd nadert, wanneer de lucht, die warm was door de zonnestralen, zeer koud wordt: wanneer de zon onder is en de lucht sterk afkoelt, dat is een teken, dat de duistere nacht nadert. Zo ook, wanneer de ongerechtigheid vermenigvuldigd zal worden, zal de liefde van velen verkouden (Matth. 24:12). Deze koudheid van de Christelijke liefde jegens God en de mensen, is een zekere voorloper van een duisterder avondtijd van rampen. De gemeente van Efeze verliet haar eerste liefde en haar kandelaar werd van zijn plaats geweerd (Openb. 2:4, 5). Toen de gemeente van Laodicéa lauw werd, noch koud, noch heet, spuwde God haar uit Zijn mond; dat is, Hij verwierp haar met verafschuwing. Misschien is er nooit een koudere lucht geweest dan die welke het tegenwoordig geslacht inademt. Liefde tot God en Zijn volk, ijver voor God en Zijn eer, die niet zolang geleden de harten van de Christenen verwarmden, is in zo'n avondkoelte veranderd, dat de koude van de lucht een storm voorspelt.

6. Het is een teken, dat een avondtijd nadert wanneer de wolken en de hemel bloedrood van kleur worden, en als het ware een scharlaken tint aannemen. Hoewel dit kan aanduiden, dat er later schone dagen op kunnen volgen, nochtans is het in de eerste plaats een teken, dat de avond invalt. Zo ook, wanneer waterloze wolken, door weerkaatsing van de zonnestralen een schone schijn geven, dat er enige zegen zal volgen, en het daarbij blijft: Ik meen, wanneer geveinsdheid algemeen is en de belijders slechts waterloze wolken zijn, die zich uiterlijk schoon en blinkend vertonen, doch leeg en ontbloot van de Geest zijn; en wanneer tegelijkertijd de groten van het land, hetzij in kerk of staat, die, evenals de wolken, over anderen heen vliegen, in plaats van hen, die beneden hen zijn, te bevochtigen, niets anders zijn dan een rode hemel, blinkende, ledige nieten, zonder vochtigheid en genade. Waarlijk, wanneer de groten van een land door God zijn overgegeven en over het algemeen genadeloos en

zonder ware godsdienst zijn, is dat een verschijnsel, dat op een avondtijd van toorn wijst. Wanneer Saul van God verworpen is en zich tot de duivel wendt in zijn raadplegen van de waarzegster van Endor; dan vallen hij en Israël op de bergen van Gilboa. Wanneer Zedekia en zijn edelen losgelaten zijn, om tegen de koning van Babel te rebelleren en het verbond te verbreken; dan worden hij en zijn volk gevankelijk naar Babel gevoerd. Wanneer David zover van de Geest Gods was verlaten, dat zijn hart door hoogmoed werd weggevoerd, om het volk te tellen, dan wordt Israël door een zware slag van God getroffen. Helaas! Wanneer de groten, adel en hoog geplaatsten, van God verlaten en vleselijk worden, de Geest niet hebbende, wat zijn zij dan anders als zoveel roodgetinte wolken, aan wie God Zich geheel heeft onttrokken; als zoveel bloedige tekenen, dat een duistere nacht op komst is?

7. Nog een teken van een avondtijd is, dat de heuvelen en bergen tussen ons en de zon komen te staan; wanneer zij de zon voor ons beginnen te verbergen, dan nadert de nacht. Zo ook is het een teken, dat een avondtijd over een Kerk nabij is, wanneer bergen van zonde en schuld, grote bergen, scheiding maken tussen God en ons, tussen Christus, de Zon der gerechtigheid en Zijn gemeente. Wie kan de gebeurtenissen van onze tijd en de overvloedige ongerechtigheden en goddeloosheden, onder alle soorten en standen met ernst beschouwen, zonder te zien, dat er goede reden is om de Heere te rechtvaardigen, dat Hij Zijn tegenwoordigheid onttrekt en de beschuldiging uitspreekt: (Jesaja 59:2) "Uw ongerechtigheden maken een scheiding tussen ulieden en tussen uw God, en uw zonden verbergen het aangezicht van ulieden, dat Hij niet hoort." De heuvelen zijn tussen ons en de zon gekomen, en de nacht nadert.

8. Nog een teken van de avondtijd, is, dat het licht langzamerhand afneemt. Zo is het een teken, dat het een avondtijd voor de Kerk is, wanneer de heerlijkheid Gods meer en meer van haar wijkt. Wij lezen (in Ezech. 10:4, 18 en 11:23) hoe de heerlijkheid des Heeren langzamerhand van het huis des Heeren week; eerst van boven de Cherub op de dorpel van het huis, en daar bleef zij staan; van daar ging zij naar het midden van de stad; en van daar rees zij op en stond op de berg. Dit toont ons, hoe de Heere bij trappen en stappen van een zondig volk wijkt, als afkerig om weg te gaan en wachtende om te zien of iemand met Hem wil pleiten, dat Hij wederkeert. De trapsgewijze wijking van de heerlijkheid Gods is een teken van een trapsgewijze nadering van een sombere avondtijd.

9. Een ander teken, dat de avondtijd nadert is, dat de zangvogels stil worden, en hun welluidende tonen inhouden. Nu, u weet, dat een heldere tijd voor de Kerk vergeleken wordt bij een zangtijd van de vogels (Hoogl. 2:12); zo is het ook een teken, dat een donkere avondtijd genaakt, wanneer het zingen van de vogels ophoudt: Ik bedoel, wanneer de lieflijke zangers van Israël hun gezang niet meer laten horen en niet meer aan het hof mogen komen; wanneer zij in zoverre ontslagen zijn, dat er geen werk meer voor hen is in de voorhoven van Sion. Toen God de oude Eli uit zijn ambt ontzette en niet meer tot hem, maar tot de jonge Samuel wilde spreken, toen was een nacht van toorn nabij over het huis van Eli, over Hofni en Pinehas; ja, over de Kerk van God, want de ark van God werd genomen en in de handen van de Filistijnen overgegeven. Toen Salomo, Gods verbond en inzettingen niet hield, verwekte de Heere een menigte van vijanden, die op hem en zijn volk aanvielen. Wanneer oude belijders geen toegang meer aan het hof hebben, de zangvogels tot zwijgen gebracht

zijn en uitstekende dienaars, die zolang het dag was gebruikt werden, ontslagen worden, alsof er geen werk meer voor hen was, dan geeft dit te kennen, dat er een avondtijd op handen is. Wanneer God, in Zijn voorzienigheid, tot Zijn oude vrienden en gunstelingen zegt, dat Hij in deze wereld niets meer voor hen te doen heeft, dat hun zangtijd op aarde voorbij is; wanneer nuttige instrumenten als smakeloos zout zijn geworden, dat zij hun nuttigheid, geur, en welluidendheid hebben verloren, is dit een teken, dat de nacht nadert, dat de dagvogels wegschuilen.

10. Het is een teken, dat de avondtijd op handen is, wanneer, gelijk de dagvogels òf naar hun nesten vliegen, òf zich verschuilen en hun snavels onder hun vleugels steken; evenzo de nachtvogels te voorschijn komen en rondvliegen. Wanneer de morgenvogels verdwijnen, en de avondvogels, zoals de vleermuis en de uil, die het daglicht niet kunnen verdragen, te voorschijn komen, is dat een teken, dat de nacht nadert. Zo ook, mijn vrienden, is het een droevig verschijnsel dat een zeer donkere nacht voor de Kerk aankondigt, wanneer niet alleen, enerzijds, de dagvogels, die liefelijk zingen in de verkondiging van het vrolijk geklank, naar hun hemelse nesten vliegen; of, indien er enige van hen worden overgelaten, gelijk ik hoop, dat er nog velen zijn, dan zijn die over het algemeen onder de een of andere tot stilzwijgen brengende wolk of sluier, welke hun stemgeluid bederft en hun nuttigheid verijdelt; doch ook, anderzijds, wanneer de nachtvogels, zoals ketters en dwaalgeesten rondvliegen en zich vertonen. Als het een heldere dag voor de Kerk was, zouden zulke nachtvogels, die lust hebben in de duisternis van de dwaling, niet uit hun holen gluren; doch hun te voorschijn komen voorspelt een donkere avondtijd, want een vloed van dwalingen brengt een vloed van toorn teweeg (2 Thess. 2:10-12; 2 Petrus 2:1, 2). Voorzeker is geen dwaling verdoemelijker en verderfelijker dan die van het verloochenen van de Heere, Die hen gekocht heeft, en van de verdonkering van de Allerhoogste Godheid van de Heere Jezus Christus. Deze zwarte wolk van Arianisme is een van de donkerste, die ooit de evangelieleer bedekt heeft; doch behalve deze, hebben nog vele andere wolken van dwaling onze kerkhemel verdonkerd. Evenwel, er moeten ook dwalingen en ketterijen zijn, zegt de Geest Gods, opdat degenen die oprecht zijn openbaar mogen worden; en zij moeten er ook zijn opdat de beproefde waarheid des te schitterender mag blinken, wanneer zij door de donkere wolk van dwaling heen breekt.

11. Het is een teken, dat de avondtijd ophanden is, wanneer de mensen over het algemeen vermoeid zijn van de inspanning, en de arbeid van de dag moe zijn. Zo ook is het een teken van een avond voor de Kerk, wanneer de grote hoop daarin, van de dienst van God en van het werk van de dag zeggen: "Wat een vermoeidheid!" Wanneer de mensen Christus en Zijn juk, en de ware godsdienst moe zijn, is dit een teken, dat God hen moe is, dat God en zij niet langer samen wandelen; of dat een zwaarder juk op hun nek zal worden gelegd, om hen naar Zijn zacht en licht juk te doen verlangen en dat te kiezen. Deze vermoeidheid van de dienst Gods blijkt uit algemene godloochening en ongelovigheid; als de mensen tot God zeggen: "Wijk van ons, want aan de kennis van Uw wegen hebben wij geen lust. Wat is de Almachtige, dat wij Hem zouden dienen?" (Job. 21:14, 15). Het blijkt uit de stilstand van een werk der reformatie, het is als een ontijdige geboorte, het blijft in de geboorte steken, of liever, het gaat achteruit en trekt zijn hand weer in; dat te kennen geeft, dat het kind des toorns gebaard wordt voor het kind van de barmhartigheid: Ik zinspeel op die

gebeurtenis, die wij lezen in Gen 38. Het blijkt hieruit, dat er niemand is die in de bres staat, waardoor de toorn inkomt (Ezech. 22:30,31). Wanneer de mensen over het algemeen het bidden moe zijn, is de bres open en staan de oordelen klaar om in te komen. Soms zijn de mensen God zo moe, en zo rijp voor een slag, dat, al was er nog een biddend en worstelend overblijfsel voor hen werkzaam, het niet zou baten. De zonde kan zo'n hoogte bereiken, en het recht van Gods gerechtigheid en rechtvaardigheid kan zodanig eisen, dat zij, in een Kerk of natie, gestraft wordt, dat de krachtigste voorbidding van mensen niets vermag. Er is een tijd wanneer geen bidden noch pleiten, een volk enig voordeel zullen aanbrengen, ja, dat er geen geneesmiddel is, dat iets zal uitwerken (Ezech. 24:13, 14).

12. Het is een teken van de naderende avondtijd, wanneer het licht dat er is, ongemakkelijk wordt, en de vensters nutteloos worden om licht in te laten; en wanneer men de blinden gaat sluiten, om het licht, dat er nog is, buiten te sluiten. Wanneer men dat doet is het een teken, dat de nacht ophanden is. Zo ook, is het een droevig teken van een naderende duistere nacht voor de Kerk van God, wanneer het licht van het Evangelie voor de mensen ongemakkelijk wordt, wanneer zij de duisternis van onkunde verkiezen boven het licht van de kennis, en de duisternis van de dwaling boven het licht van de waarheid; de duisternis van wettische kennis boven het licht van de verborgenheden van het Evangelie (Joh. 3:9). De inzettingen van het Evangelie worden (Hoogl. 2:9) bij vensters of tralies vergeleken, om het licht in te laten. Nu wanneer deze voor dit doel nutteloos worden, en het Evangelie over het algemeen in verachting komt, is het een droevig teken, dat de nacht op komst is (2 Kron. 36:15, 16) "En de Heere, de God hunner vaderen, zond tot hen door de hand van Zijn boden, vroeg op zijnde om die te zenden; want Hij verschoonde Zijn volk en Zijn woning. Maar zij spotten met de boden Gods, en verachtten Zijn woorden, zij verleidden zichzelf tegen Zijn profeten; totdat de grimmigheid des Heeren tegen Zijn volk opging, dat er geen helen aan was." Jeruzalem had een uitstekende evangeliedag, doch zij stenigde de profeten en bekende de tijd van haar bezoeking niet, daarom kwam zware toorn over haar: "Ziet uw huis worde u woest gelaten." Wij hebben onze evangeliedag, en er is een tijd geweest, dat het Evangelie hoog geschat en gewaardeerd werd; doch misschien een dertig- of veertigjarig bezit heeft vele mensen hun bekomst ervan gegeven zodat zij van het hemels manna walgen; het is voor de meesten, laffe en onsmakelijke spijs geworden, er is niets waarin zij minder trek hebben, dan in de wateren van het heiligdom. Het licht schijnt in de duisternis, en de duisternis sluit het licht buiten, of, men houdt de waarheid in ongerechtigheid ten onder (Rom. 1:18).

2^{e} Er zijn openbaar makende tekenen, die verkondigen, dat de tegenwoordige tijd een avondtijd is. Vele van de dingen, die ik gemeld heb, verkondigen niet alleen, dat het een avondtijd is, maar zijn ook voorspellingen, dat een nog donkerder avond te verwachten is. En, gelijk ik niet buiten mijn Bijbel ben gegaan met te voorzeggen wat wij te wachten hebben, zo zijn ook de tekenen en bewijzen niet ver te zoeken, dat de tijd waarin wij leven, in velerlei opzicht waarlijk een avondtijd is. Wanneer ik u deze merktekenen van een avondtijd voorstel, kunt en behoort u zichzelf te beproeven, of het zowel bij u, als bij de Kerk van God in het algemeen, een donkere nacht is, opdat u zich des te dieper mag bedroeven over de duisternis waarin u verkeert, en u des te krachtiger tot Christus, de Fontein des lichts mag wenden, dat Hij ten tijde des avonds

het licht mag doen schijnen. De tekenen van een avondtijd zijn tegenwoordig vele. Wij zullen de volgende melden, steeds gebruikmakende van de figuurlijke spreekwijze, waarvan de Geest van God Zich bedient.

1. Het is een droevig teken van een tegenwoordige avondtijd, wanneer de sterren alleen verschijnen en de zon verdwijnt. De evangeliedienaars worden bij sterren vergeleken, die hun licht aan de zon ontlenen; zij worden sterren in Zijn rechterhand genoemd, doch Christus Zelf is de Zon der gerechtigheid. Nu, is dat niet een bewijs, dat het een avondtijd is, wanneer het licht van de zon, de heerlijkheid van Christus, niet kan worden gezien en alleen het sterrenlicht gezien wordt? En wanneer er alleen een uiterlijk voorwerpelijk licht van een evangeliebediening is, zonder een innerlijk onderwerpelijk licht van de kennis der heerlijkheid Gods, in het aangezicht van Jezus Christus? En wanneer de mensen alleen op de sterren staren, alleen op de instrumenten zien en met hen ingenomen zijn, en niet op Christus Zelf zien?

2. Het is een droevig teken van een avondtijd, wanneer, wat men het vallen van de sterren noemt, te zien is. Doorleeft de Kerk niet een avondtijd, wanneer men de sterren, als het ware, uit de hemel op aarde ziet vallen; wanneer zij, die voortreffelijke leraars en belijders waren, van het geloof afvallen; wanneer men hen schipbreuk ziet lijden van het geloof en een goed geweten; wanneer de Draak de sterren met zijn staart van de hemel trekt, en de zonen des dageraads uit de hemel vallen? En zo is een tijd van afval en afdrijving.

3. Het is een teken van een avondtijd, wanneer dwaallicht gezien wordt en men vals licht volgt, en dat naloopt, en er op vertrouwt. En is het niet, in geestelijke zin, een donkere avondtijd, wanneer het licht van de dwalende natuur, het licht van menselijke wijsheid en van de vleselijk rede de plaats innemen van geestelijk, schriftuurlijk, en evangelisch licht; wanneer de mensen blinde leidslieden en valse lichten volgen, met wie zij in de gracht zullen vallen; en voornamelijk wanneer de mensen op hun eigen licht vertrouwen? Er is geen klaarder teken, dat een mens in de donkere nacht van de staat van de natuur is, zonder zaligmakend licht, dan wanneer hij op zijn kennis vertrouwt en zijn blindheid en duisternis niet ziet. "Niemand bedriege zichzelf; zo iemand onder u dunkt, dat hij wijs is in deze wereld, die worde dwaas, opdat hij wijs mag worden. En zo iemand meent iets te weten, die heeft nog niets gekend, gelijk men behoort te kennen" (1 Kor. 3:18 en 6:2).

4. Het is een teken, dat het een avondtijd is, wanneer een mens met kunstlicht tevreden is, zoals met kaarsen en lampen, in plaats van daglicht en zonlicht. Zo ook is het een avondtijd voor de Kerk wanneer de voorkeur wordt gegeven aan wijsheid van woorden en menselijke letterkennis, boven de eenvoudigheid van het Evangelie en de zuivere prediking van Gods Woord. Wanneer enerzijds de kandidaten voor de bediening en velen die het predikambt reeds bekleden, al zijn zij met ruime en wettische beginselen bezet, een nieuwmodische wijze van preken aannemen, met sierlijkheid van taal, zonder dat zij zich beijveren Christus en de wezenlijke waarheden van het Evangelie te prediken, maar zich ophouden met ledige beschouwingen en een levenloze zedenleer; en anderzijds, wanneer een menigte, die zich onder de naam van verstandig en als mensen van fijne smaak aandienen, in geen andere preken behagen scheppen, dan zulke die kunstig versierd zijn met de bloemen

van opzichtige voordracht en kittelende welsprekendheid; ik zeg, wanneer hieraan algemeen de voorkeur wordt gegeven boven een eenvoudige, krachtige en geestelijke prediking, geheel in strijd met de wijze van prediking van de apostel Paulus, niettegenstaande zijn grote kennis van menselijke letterkunde en zijn verkregen bekwaamheden (1 Kor. 2:1, 2, 4). Nu, wanneer deze kunstlichten gekweekt en hooggeacht worden, en het enig licht zijn, dat in trek is, verkondigt dat een duistere staat van de Kerk en voornamelijk de dikke duisternis waarin zij verkeren, die zichzelf met kaarsen van dat soort, behagen, in plaats van het waarachtige licht.

5. Het is een teken van een avondtijd, wanneer de duisternis het licht belemmert, het onderscheiden verhindert, en vele misvattingen veroorzaakt. (Jesaja 5:20) "Wee degenen, die het kwade goed heten, en het goede kwaad; die duisternis tot licht stellen, en het licht tot duisternis." Zo toont het, dat het voor de Kerk in het algemeen een avondtijd is, wanneer dikke duisternis van onkunde haar bedekt en het bewindsel van het aangezicht blijft, zodat er geen onderscheiden kennis is van goed en kwaad, waarheid en dwaling, en wanneer de grote hoop zich bedriegt. Hoe licht worden de mensen in het donker bedrogen, doordat men hun slechte waar in de handen stopt! Zij uiten bedriegerijen in plaats van waarheden; vormelijkheid in plaats van heiligheid, en zij kunnen alles kwijt bij mensen die in het donker zitten. De bedrieglijkheid van de zonde heerst over de mensen, omdat zij in een staat van duisternis zijn, en van een geestelijk onderscheidingsvermogen zijn ontbloot, zodat zij de dingen die des Geestes Gods zijn, niet kunnen verstaan (1 Kor. 2:14).

6. Het is een teken van een avondtijd, wanneer het dagwerk aan kant gelegd en het avondwerk onder handen genomen wordt. Is het zo ook niet een avondtijd, wanneer de werken van de duisternis over het algemeen worden uitgeoefend? (Rom. 13:12, 13) "De nacht is voorbij gegaan en de dag is nabij gekomen. Laat ons dan afleggen de werken der duisternis, en aandoen de wapenen des lichts. Laat ons in de dag eerlijk wandelen, niet in brasserijen en dronkenschappen, niet in slaapkamers en ontuchtigheden, niet in twist en nijdigheid." Wanneer belijders goddeloos worden en de werken van de duisternis algemeen in zwang zijn, dan is het voorzeker een avondtijd. Een tijd van zondigen is altijd een duistere tijd; onheiligheid is een dochter van de duisternis. Duisterheid en onkunde van God in Christus, is de wortel van alle boosheid en goddeloosheid.

7. Het is een teken van een avondtijd, wanneer de mensen over het algemeen van de weg afdwalen; want in de duisternis geraakt men aan het dwalen. Is het niet evenzo een avondtijd voor de Kerk, en in het algemeen, wanneer de werken van de duisternis niet alleen worden uitgeoefend in kwaaddoen, maar ook de plichten van de godsvrucht worden nagelaten en verzuimd, doordat men van de goede weg afdwaalt. Geen wonder dan ook, dat Gods geboden door doen worden verbroken, wanneer men door nalaten van Hem afdwaalt. Maar wat doet zozeer dwalen, als duisternis en gebrek aan verstand, dat een dodende zonde is? (Spr. 21:16) "Een mens, die van de weg des verstands afdwaalt, zal in de gemeente der doden rusten."

8. Het is een teken van een avondtijd, wanneer het struikelen algemeen wordt; want gelijk de mensen in het duister dwalen, zo ook struikelen zij als het donker is. Helaas! wat is het in geestelijke zin een droevig blijk van een avondtijd, wanneer men over

elke steen die in de weg ligt, struikelt en onverhoeds aan de rand van gevaarlijke afgronden loopt; voornamelijk wanneer Christus Zelf, een Steen des aanstoots is geworden. O! Zij zijn in verschrikkelijke duisternis, die zich stoten aan de Rots der eeuwen, waarop zij moesten bouwen! Wel, zegt u, wie zijn dat, die zich aan Christus stoten in plaats van op Hem te bouwen? Dat zijn zij, die evenals de Joden, "een ijver tot God hebben, doch niet met verstand, want alzo zij de rechtvaardigheid Gods niet kennen, en hun eigen gerechtigheid zoeken op te richten, zo zijn zij der rechtvaardigheid Gods niet onderworpen" (Rom. 10:2, 3). U ziet hier, dat de duisternis van de onkunde waarmee zij omringd waren, de oorzaak was van hun struikelen. Zij waren niet onkundig van de wet Gods, neen, daar ijverden zij voor; maar zij waren onkundig van de rechtvaardigheid Gods, die in het Evangelie geopenbaard is, dat is, van Christus als het einde der wet tot rechtvaardigheid; daardoor struikelden zij in de donkerheid. Velen zijn zeer verlicht in de kennis van de wet, en branden van ijver voor Gods wet, die toch in de duistere nacht van grove onkunde van Christus en van Gods rechtvaardigheid leven, en zo struikelen zij in het duister en gaan ten verderve.

9. Het is een somber teken van een avondtijd, wanneer alles in rust en vrede is; want overdag is er altijd enig geraas om het huis heen, doch gedurende de nacht is er gewoonlijk niets dan ongestoorde vrede en rust. Zo ook is het een teken, dat het bij de mensen, de donkere en doodstille ure van de nacht is, wanneer zij met hun hart rustig liggen in het bed van vleselijk gerustheid en vrede; dat geeft te kennen, dat de duivel hen in het bed van zekerheid in slaap wiegt. "Wanneer een sterk gewapende zijn hof bewaart, zo is al wat hij heeft in vrede" (Luk. 11:21). Sommigen zijn zeer geneigd te denken" "God zij dank, dat ik nooit door de duivel verontrust word." Ja, maar man, waarom verontrust hij u niet? De reden is, omdat hij zeker genoeg van u is. Als u hem tegenstond, zou hij u niet zo met vrede laten, maar hij zou al de machten van de hel tegen u in de weer brengen, doch wanneer alles zich in een helse vrede stil houdt, is het een pikdonkere avondtijd, waarin velen zeggen: "Ik zal vrede hebben, wanneer ik schoon naar mijns harten goeddunken zal wandelen, om de dronkene te doen tot de dorstige."(Deut.29:19)

10. Het is een duidelijk teken van een avondtijd, ja, dat het middernacht bij hen is, wanneer alle deuren gesloten en gegrendeld zijn, wanneer geen kloppen gehoord en beantwoord, en de deur niet geopend wordt; dat komt in de nacht dikwijls voor. Is het dan niet een droevig blijk, dat het een avondtijd is; ja, dat het bij velen in de zichtbare Kerk middernacht is, wanneer de deuren van hun harten zo stevig gesloten zijn voor Christus, dat zij, hoewel Hij aan de deur staat en klopt, nochtans niet horen, noch antwoorden, noch Hem open doen? Wanneer de zondaren bij Hem aankloppen is Hij steeds gereed hen open te doen, volgens Zijn Woord: "Klopt en u zal opengedaan worden"; doch wanneer Hij aan de deur van de zondaar klopt, kan Hij wel duizend maal kloppen zonder dat Hij gehoord of beantwoord wordt. Hij heeft al menigmaal aan de deur van dit geslacht geklopt, en dat doet Hij nog steeds: Hij klopt door het woord van Zijn gebod; door het woord van Zijn bedreiging; door het woord van Zijn belofte en vriendelijke nodiging; door het woord van Zijn vermaning en overreding; door het woord van Zijn klacht; door het woord van Zijn raad. En Hij klopt ook door Zijn Geest; door het geweten; door verdrukkingen; door algemene goedertierenheden; door oordelen; door goede voorbeelden en raadgevingen van anderen, en door voorsmaken van liefde.

11. Het is een teken, dat het een avondtijd is, wanneer de maan is opgegaan en hoog aan de hemel staat. Gelijk het toch een teken is, dat de zon ondergaat, wanneer de maan opkomt; zo ook is, over het algemeen, naarmate de maan hoger staat, de nacht verder gevorderd, en de zon verder weg. Wanneer de maan op is, is de zon onder. Nu, gelijk Christus bij de zon, en deze wereld bij de maan wordt vergeleken, zo wordt ook de luister van de Kerk van God, wanneer het daglicht bij haar is, vergeleken bij een vrouw bekleed met de zon, en de maan was onder haar voeten (Openb. 12:1). En gelijk het een dagtijd van geestelijk licht is, wanneer zij de zon boven hun hoofd en de maan onder hun voeten hebben; wanneer de genegenheden van de mensen geheel op deze veranderlijke wereld, deze beweeglijke maan gezet zijn; wanneer de wereld de hoogste plaats in hun hart inneemt, heeft Christus de laagste plaats. Zijn niet de wereldse harten, de wereldse genegenheden, de wereldsgezindheid van de mensen, die alleen aardse dingen bedenken, blijken, dat zij duisternis zijn; Sommigen verstaan door de maan, de maan van eigengerechtigheid, en dan betekent het, dat wanneer de mensen, in plaats van met de Zon der gerechtigheid bekleed te zijn en de maan van eigengerechtigheid onder hun voeten te hebben, met de maan, de gevlekte maan van hun eigengerechtigheid bekleed zijn, zij dan de Zon der gerechtigheid onder hun voeten hebben. Zij vertreden Christus en Zijn gerechtigheid, terwijl zij zichzelf en hun eigen gerechtigheid verhogen en de werken van de wet verheffen, niet wetende dat zij zo doende, Christus, het einde der wet tot rechtvaardigheid, verwerpen, in Wie wij alleen gerechtigheid en sterkte hebben.

12. Het is een teken, dat het een avondtijd is, wanneer de spiegels nergens toe dienen, en wanneer de mensen, wegens de duisternis, geen gebruik van een spiegel kunnen maken, om zichzelf te bezien, of van een verrekijker, om naar andere dingen te zien. Zo is het ook een teken van een zeer donkere nacht, een avondtijd van dikke duisternis, wanneer Gods twee glazen van geen nut zijn. Ik bedoel, noch de wet, noch het Evangelie; wanneer de mensen zichzelf niet in de spiegel van de wet kunnen zien, zoals Paulus (Rom. 7:9): en wanneer zij ook Christus, en de heerlijkheid Gods in Hem, niet in de verrekijker van het Evangelie kunnen zien, zoals Paulus en anderen: (2 Kor. 3:18) "En wij allen met ongedekte aangezicht de heerlijkheid des Heeren als in een spiegel aanschouwende, worden naar hetzelfde beeld in gedaante veranderd, van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van des Heeren Geest." Doch het is een tijd van duisternis voor de Kerk, en voor afzonderlijke personen, en een droevig blijk, een zeker teken, van hun volslagen gemis van zaligmakend licht, wanneer de wet ondienstig is, om hun zondige natuur, hart en leven te ontdekken; en wanneer het Evangelie ondienstig is, om de heerlijkheid Gods, in de wijze van zaligmaken door Christus, te ontdekken. Wanneer zij noch van zonde en ellende worden overtuigd, doordat de Geest het gebod ontsluit en de bedreiging van de wet toepast: noch van gerechtigheid en oordeel, doordat de Geest komt als een Geest der wijsheid en der openbaring in de kennis van Christus, als de Heere onze gerechtigheid.
Zegt mij nu, nadat u deze tekenen van een avondtijd hebt gehoord, of er niet veel stof en reden is van diepe smart en weeklacht over de tegenwoordige tijd? Ligt niet de grote hoop in de zichtbare Kerk, ja, het merendeel van ons, die hier zijn, onder dikke duisternis? Is het niet een donkere avond, bij u, man; bij u, vrouw? Indien God u daarvan door deze tekenen wilde overtuigen, zou u zien, dat u omringd bent met de

wolken en de dikke duisternis van de hel, en u zou zien hoe nodig het voor u is, te roepen: Heere, zend licht; Heere, zend Uw licht en Uw waarheid! Amen.

3. Het beste gezelschap in de grootste verlatenheid

Johannes 16:32. ***En nochtans ben Ik niet alleen, want de Vader is met Mij.***

Van Christus onze Verlosser, Die Zelf God is, en Immanuël, God met ons, worden twee zeer heerlijke dingen getuigd, welke de hoogste aandacht verdienen van mensen en engelen:
1. Dat God in Hem was.
2. Dat God met Hem was.
Hoe God in Hem was, wordt verklaard in 2 Kor. 5:19: "Want God was in Christus, de wereld met Zichzelf verzoenende, hun zonde hun niet toerekenende, en heeft het woord der verzoening in ons gelegd." Hoe God met Hem was, wordt niet alleen door anderen verklaard, zoals in Hand. 10:38, waar Petrus spreekt: "Belangende Jezus van Nazareth, hoe Hem God gezalfd heeft met de Heilige Geest en met kracht: welke het land doorgegaan is, goed doende, en genezende allen, die van de duivel overweldigd waren: want God was met Hem;" en door Nicodemus, die tot Hem zei: "Rabbi! Wij weten, dat Gij zijt een leraar van God gekomen: want niemand kan deze tekenen doen, die u doet, zo God met hem niet is." Maar ook wordt het hier uit Zijn Eigen gezegende mond verklaard, hoe God de Vader met Hem was, en wel toen Hij het meest verlaten en verdrukt was, toen, zoals in Jesaja 63:3 geschreven staat: "Hij de pers alleen trad en er niemand van de volkeren met Hem was." Dat kon Hijzelf het best vertellen, hoe het toen met Hem gesteld was: "En nochtans ben Ik niet alleen, want de Vader is met Mij."
Wij verwachten, dat dit een dag van gemeenschap, een Avondmaalsdag, zal zijn, hoewel het een dag van donkerheid en duisternis is, waarin de mensen ons zeer zondig en schandelijk verlaten. Nochtans mogen wij uit de zalige ondervinding van Christus, hoop hebben dat het voor ons een dag van Gods gezegende tegenwoordigheid zal zijn, en dat, al wordt op zondige wijze inbreuk gemaakt op onze gemeenschap met mensen, wij nochtans een zalige gemeenschap met God zullen mogen genieten
De discipelen hadden op Zijn duidelijke lering, door Hem in de vorige verzen uitgesproken, een schone belijdenis gedaan van hun geloof en hun vaardigheid; doch Hij hun verkeerdheid en vermetelheid kennende, beteugelt die met deze woorden: "Gelooft gij nu?" En Hij waarschuwt hen, hoe spoedig hun geloof zou worden beproefd en het gemis en de zwakheid daarvan zich zou ontdekken.

Hieruit mogen wij aanmerken, dat vermetelheid in belijders en discipelen van Christus voorspelt, dat een wannende en ziftende storm ophanden is: "Ziet, de ure komt, en is nu gekomen, dat gij zult verstrooid worden een ieder naar het zijne, en gij Mij alleen zult laten." Christus leidt Zijn waarschuwing in met een "Ziet!" opdat wij er nauwkeurig acht op zullen geven. De leer toch, dat beproevingen op komst zijn, wordt door geruste en vermetele Christenen maar zorgeloos aangehoord en weinig ernstig overwogen. Hier wordt ons echter geleerd dat het uur van de beproeving door God vastgesteld en verordend is, en dat de storm zeer hevig kan zijn, als een verstrooiende wind, gelijk die heden ten dage schijnt te blazen: "Gij zult verstrooid worden, een ieder naar het zijne, en gij zult Mij alleen laten." Dit geschiedde toen, want: "Toen vluchtten al de discipelen, Hem verlatende" (Matth. 26:56).

Hieruit kunnen wij leren, dat de verstrooiing en de verspreiding van Gods volk, dan niet alleen de verdrukking, maar ook de zonde van de belijders is; en dat het hun grote zwakheid is, wanneer de beproeving en de verzoeking hen, hun goede, oude Meester doen verlaten, om van Hem af te keren en met de een of andere nieuwe vinding mee te gaan.
"Gij zult verstrooid worden, een ieder naar het zijne"; dat is, zoals de kanttekening zegt: naar zijn eigen huis; of naar zijn eigen weg; of naar zijn eigen plaats of partij; "En gij zult Mij alleen laten." Ziet hieruit, dat zelfs ware discipelen, voor een tijd verlaters van Christus kunnen zijn; en zo kunnen ook zij, die wezenlijk om de Naam van Christus lijden, evenals Christus, van ware discipelen worden verlaten. En hoewel niemand met Hem kon samengaan, in het lijden te verdragen dat Hij onderging, waardoor Hij Zijn volk verloste; en hoewel Hij er voor zorgde dat zij werden vrijgesteld van met Hem te lijden, als Hij tot de krijgsknechten sprak: "Indien gij dan Mij zoekt, zo laat dezen heengaan" (Joh. 18:8); nochtans was het een deel van Zijn beproeving, dat Hij zo alleen gelaten werd. Merkt op, dat al zijn er nog zovelen, die Christus verlaten en Zijn waarheid prijsgeven, Hij hen nochtans zal erkennen en er voor staat. Zo behoren wij ook bij de waarheid te blijven, al zouden wij alleen staan; ook behoren wij ons niet te schamen, al worden wij, evenals Christus, alleen gelaten.
Christus, nu voorzegd hebbende, dat Zijn discipelen zouden verstrooid worden en Hem alleen laten, geeft te kennen welke vertroosting Hij had te midden van de verdrukking, dat men Hem alleen liet staan, en dat allen Hem verlieten.
Dit drukt Hij uit:

1. Ontkennend: "Nochtans ben Ik niet alleen", dat is volstrekt alleen. Al word Ik door u verlaten, nochtans ben Ik niet geheel van gezelschap ontbloot.
2. Stellig: Hij geeft te kennen waarom Hij niet alleen was, en Hij deelt mee welk gezegend gezelschap Hij had: "Want de Vader is met Mij."

Onze Heere Jezus wist, dat Zijn hemelse Vader in al Zijn lijden voortdurend bij Hem zou zijn, en Hem krachtig zou bijstaan. In deze zaak was onze Heere Jezus, het heerlijk Hoofd des lichaams, de Kerk, in Zijn Eigen toestand, een voorbeeld van de staat en toestand van Zijn volk, wanneer zij moeten lijden en in eenzaamheid en verlating verkeren. Zij zijn dan niet zo alleen en verlaten, als de mensen wel menen; want hoewel zij alleen zijn, nochtans zijn zij niet alleen, want de Vader is met hen. Zodanig is de verborgen en geestelijke vereniging tussen Christus en al de gelovigen, dat Hij en zij één genoemd worden: (1 Kor. 12:12) "Want gelijk het lichaam één is, en vele leden heeft, en al de leden van dit ene lichaam, vele zijnde maar één lichaam zijn, alzo ook Christus." Daarom beschouw ik, dat Christus hier als een openbaar Persoon spreekt, namelijk als het openbare Hoofd en de Plaatsbekleder van Zijn volk, en dat bijgevolg, wat door het heerlijk Hoofd in Zijn lijden en in Zijn verlatingen gezegd is, toepasselijk is op, en gezegd mag worden door elk lid van Christus, in welke omstandigheden van verdrukking en verlating zij zich ook mogen bevinden; "Nochtans ben Ik niet alleen, want de Vader is met Mij."

Daarom is de leer waarover ik zal handelen, als de Heere mij daartoe zal bekwamen, tot verdere opening van deze tekst, de volgende:
Dat, gelijk het de vertroosting van Christus persoonlijk was, in Zijn eenzaam lijden, het zo ook de vertroosting van Christus' verborgen lichaam, de Kerk, is,

in al hun beproevingen en verlatingen, als zij mogen zeggen: "Ik ben niet alleen, want de Vader is met mij."

Dat God met Christus was, was Hem genoeg; en als Hij bij ons tegenwoordig is kan ons dat genoeg zijn. Niemand is alleen, die God bij zich heeft. Wij zullen dit onderwerp op de volgende wijze behandelen:

I. Zullen wij spreken over de tegenwoordigheid van God de Vader bij Christus, zoals Hij het hier uitdrukt: "Ik ben niet alleen, want de Vader is met Mij."

II. Over Gods tegenwoordigheid bij Zijn volk, zoals die van Christus, het Hoofd, op hen als de leden afdaalt, aantonende hoe zij niet alleen zijn, maar de Vader met hen is.

III. De bijzondere vertroosting aanwijzen, welke ingesloten is in de tegenwoordigheid Gods, als voorgesteld door, of onder de benaming van de eerste Persoon van de heerlijke Drie-eenheid: "De Vader is met Mij;" hoe dit tot vertroosting van Christus strekte in Zijn lijden, en hoe het ook onze vertroosting bevordert.

IV. Enige gronden en redenen van deze leer aanwijzen, waarom God zo met Christus was, en waarom Hij met Zijn volk is.

V. Uit het geheel van ons onderwerp, enige gevolgtrekkingen afleiden tot toepassing.

I. Wij zullen eerst een weinig spreken over de tegenwoordigheid van God met Christus in Zijn middelaarswerk en in Zijn lijden, zoals dit hier wordt uitgedrukt: "Ik ben niet alleen, maar de Vader is met Mij."

Om dit te verklaren, kunnen wij in de volgende punten bezien wat dit inhoudt:

1e kunnen wij het beschouwen zoals het ontkennenderwijze wordt uitgedrukt: "Ik ben niet alleen."

2e Zoals het stellig wordt uitgedrukt: "De Vader is met Mij."

3e Betrekkelijk, zoals het de tegenwoordigheid van de Vader is.

4e Onderwerpelijk, zoals Hij met Christus is; met mij.

1e Beschouwt het zoals het ontkennenderwijze wordt uitgedrukt: "Ik ben niet alleen." Wie Mij ook verlaat, of zal verlaten, en wie ook nu tegen Mij is, zodat Ik schijn verlaten te zijn en van de mensen wezenlijk verlaten ben, nochtans ben Ik niet alleen; dat is, ten opzichte van gezelschap; Ik ben niet alleen, want de Vader is met Mij.

- Het is niet zo erg, dat Ik in Mijn lijden en verlatenheid gezelschap moet missen, dat de mensen Mij verlaten hebben, want nochtans ben Ik niet alleen, omdat Ik Mijn beste gezelschap nog met Mij heb.
- Ik ben niet alleen, ten opzichte van het aantal; die met Mij zijn, zijn meer dan die tegen Mij zijn; de tegenwoordigheid van de Vader is meer, dan dat alle schepselen Mij zouden verlaten.
- Ook, ten opzichte van vrienden, ben Ik niet alleen; hoewel aardse vrienden Mij verlaten hebben, Mijn hemelse Vader, Mijn beste Vriend, is met Mij. Nog eens, ten opzichte van gemeenschap, ben Ik niet alleen; hoewel Ik de gemeenschap met mensen moet missen, nochtans heb Ik gemeenschap met de Vader.
- En ook, ten opzichte van afwezigheid, ben Ik niet alleen; want de Vader is bij Mij tegenwoordig: (Psalm 16:8) "Omdat Hij aan Mijn rechterhand is, zal Ik niet wankelen." Verder, met het oog op afstand, ben Ik niet alleen; want de Vader is nabij: (Jesaja 50:8) "Hij is nabij, Die Mij rechtvaardigt.

- Ook, ten opzichte van opsluiting, ben Ik niet alleen, want hoewel Ik nu ben ingekerkerd, nochtans is de Vader met Mij, om Mij uit de kerker, uit de angst en het gericht weg te nemen (Psalm 16:10).
- Tenslotte, ten opzichte van bijstand, ben Ik niet alleen, "want de Heere HEERE helpt Mij, daarom word Ik niet te schande, daarom heb Ik Mijn aangezicht gesteld als een keisteen." In al deze opzichten was Hij niet alleen, al was het, dat anderen Hem verlieten.

"Ik ben niet alleen", dat is, Ik ben niet alleen gelaten in Mijn tegenwoordig werk en in Mijn strijd.

- Hij werd niet alleen gelaten in Zijn werk; want, zegt Hij: "Mijn Vader werkt tot nu toe, en Ik werk ook" (Joh. 5:17). Hij schrijft zowel Zijn woorden als Zijn werken aan de Vader toe. (Joh. 14:10) "Gelooft gij niet, dat Ik in de Vader ben, en de Vader in Mij is? De woorden die Ik tot ulieden spreek, spreek Ik van Mijzelf niet maar de Vader, Die in Mij blijft, Dezelve doet de werken"
- Hij werd niet alleen gelaten in Zijn worsteling en strijd met de overheden en machten: "Wie heeft een rechtszaak tegen Mij? Hij kome herwaarts tot Mij. Ziet, de Heere HEERE helpt Mij, wie is het, die Mij zal verdoemen?" (Jesaja 50:8, 9). Hij werd niet alleen gelaten, als Hij gesmaad werd; de smaadheden die Hem werden aangedaan troffen Zijn Vader; daarom zegt Hij: "De ijver van Uw huis heeft Mij verteerd; en de smaadheden desgenen, die U smaden, zijn op Mij gevallen" (Psalm 69:10).
- Hij was niet alleen, als Hem geweld en wreedheid werden aangedaan, want hoewel geen schepsel met Hem was, was de Vader met Hem, Die Hem ondersteunde en hielp, om alle smaad, die op Hem werd geworpen, te dragen. (Jesaja 50:6, 7) "Ik geef Mijn rug degenen die Mij slaan en Mijn wangen degenen die Mij het haar uitplukken, Mijn aangezicht verberg Ik niet voor smaadheden en speeksel. Want de Heere HEERE helpt Mij".
- Hij was niet alleen in het lijden van de dood; want hoewel de Vader niet met Hem stierf, toen de menselijke natuur van Christus de geest gaf; nochtans was de Vader met Hem in het sterven, en Hij ondersteunde Hem, zowel in het lijden van de dood, als in het dragen van de toorn. (Jesaja 42:1) "Ziet, Mijn Knecht, Die Ik ondersteun."
- Hij werd niet alleen gelaten in het graf; ook daar was de Vader met Hem, Die daar een ander soort wacht plaatste dan Pilatus en de overpriesters; de hunne was maar een jammerlijke wacht van buiten, maar de Zijne was een krachtige wacht in het graf, waardoor Zijn geheiligd lichaam voor het geringste bederf bewaard werd. (Psalm 16:10) "Gij zult niet toelaten, dat Uw Heilige de verderving zie." Zo was Hij niet alleen.

2e Beschouwt de stellige uitdrukking: "De Vader is met Mij." De Vader was niet alleen als God in Zijn Wezen met Hem, want in dat opzicht kon Hij zeggen: "Ik en de Vader zijn één" Joh. 10:30), maar ook als Middelaar, God-mens, in Zijn gehele middelaarswerk van doen en lijden. Hij was dat in de volgende opzichten, welke ik slechts zal aanstippen.

1. De Vader was met Hem, als door Hem gemachtigd zijnde. (Exod. 23:21) "Mijn naam is in het binnenste van Hem", zegt God. Hij verrichtte Zijn werk als

Middelaar in de Naam en op gezag van Zijn Vader, en zo was Hij verzegeld en gemachtigd om Zijn grote Afgezant te zijn: "Want dezen heeft God de Vader verzegeld", en Hij zond Hem om Zijn en ons werk te doen. Daarom zegt Hij: (Joh. 8:29) "Die Mij gezonden heeft is met Mij; de Vader heeft Mij niet alleen gelaten."

2. De Vader was met Hem, werkdadig; Hij was geen leeg toeschouwer van Zijn werk, maar Hij werkte in en door Hem: (Joh. 14:10) "De Vader, Die in Mij blijft, Dezelve doet de werken." (Joh. 10:25) "De werken, die Ik doe in de Naam Mijns Vaders, die getuigen van Mij." En in het werk van getuigen, zegt Hij: (Joh. 8:16) "Want Ik ben niet alleen, maar Ik, en de Vader die Mij gezonden heeft."
3. De Vader was versterkenderwijze met Hem. Christus is de Man van Gods rechterhand, Die Hij Zich gesterkt heeft. (Psalm 80:18; Psalm 89:22) "Met Welke Mijn hand vast blijven zal; ook zal Hem Mijn arm versterken." Die belofte is in de eerste plaats aan Christus gedaan: (Jesaja 41:10) "Vreest niet, want Ik ben met U; zijt niet verbaasd, want Ik ben Uw God, Ik sterk U, ook help Ik U, ook ondersteun Ik U met de rechterhand Mijner gerechtigheid." Van Hem staat geschreven: (Micha 5:3) "Hij zal staan; en zal weiden in de kracht des Heeren"
4. De Vader was met Hem, vervullenderwijze, Hem met al Zijn volheid vervullende. (Kol. 1:19; 2:9) "Want het is des Vaders welbehagen geweest, dat in Hem al de volheid wonen zou." "Want in Hem woont al de volheid der Godheid lichamelijk." O, wat een welvoorzien huis is Hij! De Vader heeft al Zijn volheid en Zijn huisraad meegenomen in Christus. O vrienden, hier is goede huisvesting voor arme zielen! De Vader en al Zijn volheid is met Hem. Mochten wij deze dag Zijn heerlijkheid aanschouwen, vol van genade en waarheid!
5. De Vader was met Hem, goedkeurenderwijze, Hij keurde alles goed wat Hij deed, Zijn welbehagen was met Hem en in Hem. (Matth. 3:17) "En ziet, een stem uit de hemelen, zeggende: Deze is Mijn zoon, Mijn Geliefde, in Dewelke Ik Mijn welbehagen heb." Hij kon zeggen: "Ik doe altijd wat Hem behaaglijk is." Hij had de goedkeuring van Zijn Vader over alles wat Hij deed.
6. De Vader was met Hem, als Hem liefhebbende. Hij had niet alleen Zijn goedkeuring, maar ook Zijn liefde en toegenegenheid. Hij was het voorwerp van Zijns Vaders liefde en verlustiging, zowel in Zijn doen als in Zijn sterven. (Joh. 10:17) "Daarom heeft Mij de Vader lief, omdat Ik Mijn leven afleg, opdat Ik het wederom neme." "Ziet, Mijn Uitverkorene, in Dewelke Mijn ziel een welbehagen heeft"; zegt de Vader (Jesaja 42:1).
7. De Vader was met Hem, overwinnenderwijze, makende Hem een heerlijke Overwinnaar, volgens de belofte: (Psalm 89:25) "En Zijn hoorn zal in Mijn naam verhoogd worden." "Hij zal niet verdonkerd, en Hij zal niet verbroken worden, totdat Hij het recht op aarde zal hebben besteld." (Jesaja 42:4). Daarom is de overste van deze wereld door Hem geoordeeld, en heeft Hij de overheden en machten uitgetogen, en door het kruis over hen getriomfeerd. In één woord:
8. De Vader was voortdurend met Hem, en zal voor eeuwig met Hem zijn. In dit opzicht was Hij nooit alleen, want de Vader was altijd met Hem. De belofte, "Ik zal U nooit verlaten", was eerst aan Hem gedaan.

3e Wij kunnen de woorden, die Christus hier spreekt, over de Goddelijke tegenwoordigheid met Hem, ook betrekkelijk beschouwen; of, dat God in de betrekking van een Vader met Hem was: "De Vader is met Mij." Zo beschouwd, zouden wij over de inhoud van de woorden kunnen uitweiden, in aan te wijzen, wat

van de Vader met Christus was, toen Hij alleen gelaten, en niemand dan de Vader met Hem was. Hij zegt, dus beschouwd, de volgende en dergelijke dingen, namelijk:

- Dat niet alleen het aangezicht van de Vader met Hem was, toen Hij de schepselen moest missen, en de Vader Hem goedgunstig was, toen Hij niemand had om Hem gunst te bewijzen, volgens de belofte: "Gij zult Hem met goedgunstigheid kronen, als met een rondas"; maar ook de Geest van de Vader was met Hem, want Hij zei: "Ik heb Mijn Geest op Hem gegeven, Hij zal het recht de heidenen voortbrengen." De Geest was Hem boven mate gegeven.
- De woorden des Vaders waren met Hem, zowel als Zijn Geest; want gelijk Hij Hem een tong der geleerden heeft gegeven, om met de moeden een woord ter rechter tijde te spreken, zo ook heeft Hij van Hem gezegd: "Mij aangaande, dit is Mijn verbond met Hem, Mijn Geest die op U is, en Mijn woorden die Ik in Uw mond gelegd heb, die zullen van Uw mond niet wijken, noch van de mond Uws zaads, noch van de mond des zaads uws zaads, zegt de Heere, van nu aan tot in eeuwigheid toe" (Jesaja 59:21).
- Het hart van de Vader was met Hem; Hij is de Tempel van welke God heeft gezegd, dat Zijn hart en Zijn ogen daar voortdurend zouden zijn. De liefde van Zijn hart is met Hem, en Hij heeft gezegd: "Mijn goedertierenheid zal Ik van Hem niet wegnemen." De verlustiging van Zijn hart is met Hem, en daarom wordt Hij Zijn geliefde Zoon genoemd, Die in Zijn schoot is.
- De hand van de Vader is met Hem, zowel als Zijn hart. Zijn hand was over de man van Zijn rechterhand, en Hij ondersteunde Hem met de rechterhand van Zijn gerechtigheid.
- De volmaaktheden van de Vader, en al Zijn schatten, waren met Hem; "want in Hem zijn al de schatten der wijsheid en der kennis verborgen"; ja, Hij is de wijsheid Gods, en de kracht Gods; en de goedertierenheid en de waarheid Gods zijn met Hem. "Mijn getrouwheid en Mijn goedertierenheid zullen met Hem zijn. De gaven en de genaden van de Vader waren met Hem: "Hij heeft gaven ontvangen, om uit te delen onder de mensen, ja, ook voor de wederhorigen, opdat de Heere God bij hen zou wonen" (Psalm 68:19). De verborgenheden des Vaders waren met Hem; Zijn gedachten, Zijn wil en raad, "Niemand heeft ooit God gezien; de eniggeboren Zoon, Die in de schoot des Vaders is, Die heeft Hem ons verklaard."
- De heirscharen en krijgsmachten van Zijn Vader waren met Hem, want Hij, Die de Heere der heirscharen is, beval Zijn engelen van Hem, dat zij Hem zouden bewaren in al Zijn wegen. Van Hem staat geschreven: (Jesaja 59:16, 17) "Omdat Hij zag, dat er niemand was, zo ontzette Hij Zich, omdat er geen voorbidder was; daarom bracht Hem Zijn arm heil aan, en Zijn gerechtigheid die ondersteunde Hem. Want Hij trok gerechtigheid aan als een pantsier, en de helm des heils zette Hij op Zijn hoofd."
- Ook de versierselen van Zijn Vader waren met Hem, daarom zegt Hij: (Jesaja 61:10) "Ik ben zeer vrolijk in de Heere, Mijn ziel verheugt zich in Mijn God; want Hij heeft Mij bekleed met de klederen des heils, de mantel der gerechtigheid heeft Hij Mij omgedaan: gelijk een bruidegom zich met priesterlijk sieraad versiert, en als een bruid zich versiert met haar gereedschap." Wat zal ik zeggen?
- De heerlijkheid van Zijn Vader was met Hem. Dit was Zijn grote Naam: "Het Afschijnsel van de heerlijkheid des Vaders;" en dit was het voornaamste doel in neer te komen en te sterven, Hem op aarde te verheerlijken, Die van Hem en tot

Hem zei: "Gij zijt Mijn Knecht; Israël, door Welke Ik verheerlijkt zal worden" (Jesaja 49:3). De majesteit van de Vader was met Hem, want er staat geschreven: (Micha. 5:3) "En Hij zal staan en zal weiden (of heersen) in de kracht des Heeren, in de hoogheid (Engelse overzetting majesteit) van de Naam des Heeren."

- De berusting van de Vader was met Hem: hier vond Hij rust en voldoening voor het ontwaakte zwaard van Zijn gerechtigheid; namelijk in Hem, "Die Zichzelf voor ons heeft overgegeven tot een offerande en een slachtoffer, Gode tot een welriekende reuk;" en hierop heeft Hij gezegd: "Dit is Mijn rust tot in eeuwigheid, hier zal Ik wonen", De zegen van de Vader was met Hem; daarom staat er geschreven: "Gij zijt veel schoner dan de mensenkinderen; genade is uitgestort op Uw lippen; daarom heeft U God gezegend in eeuwigheid" (Psalm 45:3). Hij heeft Hem gezegend, en Hij zal gezegend zijn, en mensen zullen in Hem gezegend worden. Wel dan, Hij is niet alleen, want de Vader en al Zijn bezit en volheid zijn met Hem.

4e Deze uitdrukking kan ook onderwerpelijk worden beschouwd, met betrekking tot Christus, het Onderwerp of de Persoon met Wie de Vader is. Met Mij, zegt Christus, "Ik ben niet alleen, want de Vader is met Mij."

- De Vader was met Hem in Zijn zoonschap, zoals Hij Zijn natuurlijke Zoon was. Hij en Christus konden nooit van elkaar scheiden.
- In Zijn betrekking als Verbondszoon, als het Hoofd van het nieuwe verbond, staat geschreven: (Psalm 89:27) "Hij zal Mij noemen: Gij zijt Mijn Vader, Mijn God, en de rotssteen Mijns heils."
- De Vader was met Hem in Zijn mensheid. Hij, Die Hem een lichaam, een menselijke natuur, heeft toebereid, onderhield die natuur steeds; en zij bestaat alleen in de Persoon van de Zoon van God. "En buiten alle twijfel, de verborgenheid der Godzaligheid is groot: God is geopenbaard in het vlees (1 Tim. 3:16).
- De Vader was met Hem, zowel in Zijn vrijwillig op Zich nemen van het werk van onze verlossing, als in de uitvoering van het gehele werk. Daarom worden de wil des Vaders en Zijn wil bij elkaar opgetekend in de archieven van de hemel: (Psalm 40:8, 9) "In de rol des boeks is van Mij geschreven. Ik heb lust, o Mijn God, om Uw welbehagen te doen."
- De Vader was met Hem in Zijn profetisch ambt; want gelijk Hij Hem gegeven heeft tot een licht der heidenen, zo heeft Hij ook gegeven, dat de Geest der wijsheid en der openbaring op Hem zal rusten, zodat Hij leerde als machthebbende, en niet als de schriftgeleerden. "Nooit heeft een mens alzo gesproken, gelijk deze Mens"; want de Vader had Hem een tong der geleerden gegeven.
- De Vader was ook met Hem in Zijn priesterlijk ambt: (Psalm 110:4) "De Heere heeft gezworen en het zal Hem niet berouwen; Gij zijt Priester in der eeuwigheid." En in deze dienst, waarin Hij de wet vervulde; en in dit lijden waarin Hij de rechtvaardigheid bevredigde, beroemt Zich de Vader in Zijn ondersteunende tegenwoordigheid: "Ziet, Mijn Knecht, Die Ik ondersteun;" en toen deed Hij Hem op de derde dag verrijzen, en zette Hem aan Zijn rechterhand, om voortdurend voor ons te bidden.
- De Vader was ook met Hem in Zijn koninklijk ambt, zeggende: "Ik toch heb Mijn Koning gezalfd over Sion, de berg Mijner heiligheid; met Mijn heilige olie heb Ik

Hem gezalfd." En hoe ondersteunt Hij Hem in het werk, dat tot dit ambt behoort? Door Hem alle macht te geven in hemel en op aarde, waardoor Hij machtig was onderdanen te overwinnen tot Zijn gehoorzaamheid, en Zijn vijanden onder Zijn voeten te verpletteren.

Tot zover over het eerste punt betreffende de tegenwoordigheid van de Vader met Christus, ingesloten in die woorden: "Ik ben niet alleen, want de Vader is met Mij."

II. Het tweede punt, dat wij hebben voorgesteld, was: Over de tegenwoordigheid van God met Zijn volk te spreken, zoals die van Christus, het Hoofd, op hen als de leden afdaalt; en hoe zij niet alleen zijn, maar de Vader met hen is. Zonder hier uit te wijden over dit grote onderwerp van de Goddelijke tegenwoordigheid, zal ik mij bepalen tot wat daarvan reeds vermeld is in betrekking tot het heerlijk Hoofd, in en door Wie zij, naar de mate aan een ieder geschonken, in al hun plichten en moeilijkheden in de tegenwoordigheid van de Vader delen, zodat gezegd kan worden: "Zij zijn niet alleen, want de Vader is met hen." In zover als dit plaats grijpt, in zover zullen wij heden gemeenschap hebben met God in Christus. Hoewel de tegenwoordigheid Gods met Christus het Hoofd, wat de wijze en mate betreft, Zijn tegenwoordigheid met blote schepselen, hetzij in de hemel of op aarde, onuitsprekelijk ver overtreft; nochtans zijn zij, krachtens de nauwe vereniging tussen het Hoofd en de leden, zelfs hier op aarde, dit voorrecht deelachtig gemaakt, overeenkomstig de bekwaamheid welke zij door genade daartoe hebben, en naar de mate waarin het Hem goeddunkt Zichzelf mee te delen.

1. Ontkennenderwijze kan gezegd worden, dat zij niet alleen zijn, al zou de hele wereld hen de rug toekeren en hen alleen laten. Christus zegt in de Naam van Zijn Vader: (Joh. 14:18, 23) "Ik zal u geen wezen laten. Zo iemand Mij liefheeft, die zal Mijn Woord bewaren; en Mijn Vader zal Hem liefhebben, en wij zullen tot Hem komen en zullen woning bij Hem maken."

- Daarom zijn zij niet alleen, uit oogpunt van gezelschap, aantal, vriendschap, gemeenschap, of in welk opzicht ook. Zij zijn ook niet alleen gelaten om te werken, want het is God, Die al hun werken in en voor hen werkt, en in hen werkt beide het willen en het werken, naar Zijn welbehagen. Hij verlaat hen niet, dat zij alleen staan in de strijd, zelfs wanneer zij met Paulus moeten zeggen: "Zij hebben mij allen verlaten; maar de Heere heeft mij bijgestaan en heeft mij bekrachtigd."
- Hij laat hen niet alleen wanneer zij smaad en schande hebben te verduren, want Hij geeft er acht op: (Psalm 69:20) "Gij weet mijn versmaadheid, en mijn schaamte, en mijn schande; al mijn benauwers zijn voor U." Hij laat hen niet alleen wanneer zij vervolgd worden om Zijnentwil; neen, Hij zegt van dat kruis niet alleen, dat Hij het half wil dragen, maar Hij neemt het geheel voor Zijn rekening: "Saul, Saul! wat vervolgt gij Mij?"
- Hij laat hen niet alleen, wanneer hun geweld wordt aangedaan en dit met bedrog en leugen wordt bedekt; Hij scheurt die bedekking in stukken, en Hij zal hun zielen van list en geweld bevrijden. Hij laat hen niet alleen liggen in de donkere en koude nachten van verzoekingen en verdrukkingen: Hij is dan altijd wezenlijk met hen en doet hun Zijn gevoelige tegenwoordigheid ondervinden. (Hoogl. 1:13) "Mijn Liefste is mij een bundeltje mirre, dat tussen mijn borsten vernacht."

- Ja, Hij laat hen niet alleen sterven; Hij zegt: "Vrees niet van af te trekken naar Egypte, want Ik zal met u gaan", noch van neder te dalen in het graf, Ik ben daar voor u geweest en zal met u gaan. Dit gelovende, kunnen zij zeggen, wanneer zij door het dal van de schaduwen des doods gaan: "Ik zal geen kwaad vrezen, want Gij zijt met mij." Ook aldus zijn zij niet alleen.

2. Het kan ook stellig gezegd worden, dat de Vader met hen is. Hier is enige overeenkomst tussen de tegenwoordigheid van de Vader met Christus, en die welke zij door Christus hebben.

- Was de Vader met Hem, als door Hem gemachtigd, Zijn Naam in het binnenste van Hem zijnde? Ook Zijn volk, al was niemand van hen ooit met zulk gezag bekleed als Christus, heeft nochtans deel aan de naam van Zijn Vader, in zoverre zij zullen wandelen in de Naam des Heeren huns Gods, eeuwiglijk en altoos (Micha. 4:5); en de vaandelen zullen opsteken in de Naam van hun God (Psalm 20:6).
- Was de Vader met Hem werkdadig, al het werk doende? Zij hebben ook de Vader met zich, zodat zij mogen zeggen: (Jesaja 26:12), "Gij hebt ons ook al onze zaken uitgericht"; en van God in Christus gebruik mogen maken, als alles voor en in hen doende en werkende, zeggende: "Maak het met mij", of doe het voor mij, o Heere, Heere, om Uws Naams wil" (Psalm 109:21); en, (Psalm 57:3) "Ik zal roepen tot God de Allerhoogste, tot God, Die het aan mij voleinden zal."
- Was de Vader met Hem versterkenderwijze, Hem versterkende in Zijn doen en lijden? Wel, ook van hen kan gezegd worden, dat de Vader, in en door Christus, alzo met hen is, wanneer zij met Paulus kunnen zeggen: "Ik vermag alle dingen door Christus, Die mij kracht geeft"; en met David: "In God zullen wij kloeke daden doen, en Hij zal onze wederpartijders vertreden."
- Was de Vader met Christus vervullenderwijze, Hem vervullende met al Zijn volheid? De gelovigen hebben ook een groot deel van deze tegenwoordigheid, wanneer zij, met de apostel, "mogen bekennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat, en vervuld worden tot al de volheid Gods" (Ef. 3:19); dat is, met al die genade, kennis, liefde, heiligheid en blijdschap, welke God hier trapsgewijze en hiernamaals meer volmaakt aan hen schenkt. Waarlijk, wij zijn op zijn best maar zeer, kleine vaten, die maar een weinigje kunnen bevatten van deze oceaan van Goddelijke volheid. Sommigen zijn er zo vol van geweest, dat zij hebben uitgeroepen: Heere, het lemen vat kan niet meer houden!
- Was de Vader met Christus goedkeurenderwijze? Ook Zijn volk heeft Zijn goedkeuring; wanneer zij op Hem wachten en Zijn wegen bewaren, hebben zij Zijn gunstrijke tegenwoordigheid. Hierom staat er geschreven: "Zijn aangezicht aanschouwt de oprechte" (Psalm 11:7).
- Was de Vader met Christus als Hem liefhebbende? Zo is de Heere ook met degenen, die Hem liefhebben, Hij zegt: "Ik heb lief, die Mij liefhebben." "De Heere heeft een welgevallen aan die, die Hem vrezen, die op Zijn goedertierenheid hopen" (Psalm 147:11). Soms maakt Hij hen door inwendige openbaring bekend, dat Hij hen liefheeft: (Jer. 31:3) "Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid." Ja, soms doet Hij, door Zijn uitwendige bedelingen en gewisse tekenen, Zijn vijanden weten, dat Hij hen liefheeft. (Openb. 3:9) "Ziet, Ik geef u enige uit de synagoge van de satan, van degenen die zeggen, dat zij Joden zijn, en zijn het niet, maar liegen; ziet, Ik zal

maken, dat zij zullen komen, en aanbidden voor uw voeten, en bekennen, dat Ik u liefheb."

- Was de Vader met Christus overwinnenderwijze? Zo ook zijn zij in en door Hem, Die hen heeft liefgehad, overwinnaars, ja meer dan overwinnaars gemaakt, over de zonde, de satan, en de wereld; en hoe meer zij over hun vijanden triomferen, hoe meer bewijs zij hebben, dat God overwinnenderwijze met hen is. En was de Vader voortdurend met Christus? Dit verzekert ook hen inderdaad, dat Hij voortdurend met hen is; want het is om Christus' wil dat Hij een ieder van hen heeft beloofd: "Ik zal u niet begeven, en Ik zal u niet verlaten", zodat de gelovigen vrijmoedig mogen zeggen: "De Heere is mij een helper, en ik zal niet vrezen wat mij een mens zal doen" (Hebr. 13:5, 6).

3. De woorden betrekkelijk beschouwd kan ook in betrekking tot de Vader gezegd worden, dat wat van de Vader met Christus was, ook met hen is.

- Dat Hij met hen is, houdt niet alleen in, dat zij de gunst en het aangezicht des Vaders, in en door Christus genieten, maar ook, dat zij de Geest en het Woord van de Vader hebben, welke volgens de belofte, met Christus, en Zijn zaad, en het zaad Zijns zaads, tot in eeuwigheid zijn zullen;
- Dat het hart en de hand van de Vader met hen is; dat Zijn hart tot hen genegen is, en dat Hij hen ondersteunt met de rechterhand Zijner gerechtigheid; dat Zijn eigenschappen hen omringen, evenals de bergen Jeruzalem. Zijn tegenwoordigheid ligt hierin, dat Hij Zijn volmaaktheden hun ten goede gebruikt. Zijn wijsheid is met hen om hen te besturen; Zijn kracht om hen te beschermen; Zijn heiligheid om hen te heiligen; Zijn gerechtigheid om hen te rechtvaardigen; Zijn algenoegzaamheid om hen van alles wat zij nodig hebben te voorzien; Zijn goedertierenheid om medelijden met hen te hebben en hun vergeving te schenken: Zijn waarheid en getrouwheid om hen een schild en rondas te zijn, en om hen te verzekeren, dat al de beloften van het verbond aan hen zullen vervuld worden.
- Het houdt in, dat, gelijk de giften en genaden van de Vader, in Christus opgelegd, enigermate worden medegedeeld; want zij ontvangen uit Zijn volheid genade voor genade; zo ook de verborgenheden van de Vader hun, in zekere mate worden medegedeeld, want: "De verborgenheid des Heeren is voor degenen, die Hem vrezen; en Zijn verbond om hun die bekend te maken" (Psalm 25:14).
- Alsmede, dat de heirscharen van de Vader met hen zijn, want "de Engel des Heeren legert zich, rondom degenen die Hem vrezen." Gods heirleger, als een wacht rondom hen, doet hen de plaats waar zij zich bevinden, "Mahanaïm" dat is, twee heirlegers, of, een dubbel heirleger, noemen.
- Het geeft ook te kennen, dat de versierselen van de Vader, die Hij Christus aandeed, hun worden aangedaan: namelijk: de klederen des heils en de mantel der gerechtigheid, waarover Christus Zich zo verblijdde, dat Hij daarmede om hunnentwil bekleed was. Het houdt in, dat zij een indruk ontvangen hebbende van des Vaders heerlijkheid en majesteit in Christus, in de heerlijke rust van God in Christus, de Geliefde van de Vader, delen: en zo zijn zij van de Vader gezegend, in Hem, Die Hij voor eeuwig gezegend heeft.

4. Wij kunnen de woorden ook onderwerpelijk beschouwen, in betrekking tot hen met wie de Vader is. Gelijk Hij met Christus was in Zijn Persoon, in Zijn ambten in hetgeen Hij op Zich had genomen en in de uitvoering van Zijn ambten, in het

bijzonder toen Hij in Zijn lijden alleen gelaten was: zo is Hij ook met de volgelingen van Christus, met Zijn leden, voornamelijk in hun verlatingen en verdrukkingen.

- De Vader is met hen in hun persoon, hun namen en hun ambten, wanneer die door de grimmigheid en het geweld van mensen en duivelen worden aangevallen; omdat Hij in die omstandigheden met Christus was, Hem schragende en ondersteunende, en omdat de liefhebbers Zijns Naams, Zijn woord hebben, dat die keten van beloofde zegeningen en vertroostingen, hun zullen worden geschonken: (Psalm 91:14, 15) "Omdat hij Mij zeer bemint, spreekt God, zo zal Ik hem uithelpen; Ik zal hem op een hoogte stellen, want hij kent Mijn Naam. Hij zal Mij aanroepen, en Ik zal hem verhoren; in de benauwdheid zal Ik bij hem zijn, Ik zal er hem uittrekken en zal hem verheerlijken."
- De Vader is met hen, om hen uit al hun benauwdheden te verlossen: om hen te hulp te komen wanneer zij onderdrukt worden: om hen te versterken in hun zwakheden; om hen te besturen wanneer zij verbijsterd en in duisternis zijn; om hen te zegenen wanneer de mensen hen vloeken; om hen te rechtvaardigen als de mensen hen veroordelen: om hen te eren wanneer de mensen hen lasteren; om hen te verbergen als de wereld hen vervolgt; om vriendelijk met hen te handelen als de wereld wreed en trots met hen handelt; om met hen te zijn wanneer vader en moeder hen verlaten, wanneer vrienden, en broederen en kennissen hen alleen laten; wat zijn zij gelukkig, die dan kunnen zeggen: "En nochtans ben ik niet alleen want de Vader is met mij."

III. Ons derde punt was, de bijzondere vertroosting aan te wijzen, welke ingesloten is in de tegenwoordigheid van God, zoals die wordt voorgesteld onder de benaming van de eerste Persoon van de heerlijke Drie-eenheid, namelijk God de Vader, of hoe dit tot vertroosting van Christus strekte in Zijn lijden, en hoe het ook de vertroosting van Zijn volk bevordert in hun beproevingen.

1e Hoe het tot vertroosting van Christus strekte in Zijn lijden, dat God met Hem was, zoals Hij God de Vader is: "De Vader is met Mij". Om dit te verstaan moeten wij overwegen, dat het woord Vader, in de mond van Christus, toen Hij in deze wereld was, sommige dingen insluit in betrekking tot:

1. De gesteldheid van Christus ten opzichte van God, en ook:
2. Enige dingen van de houding van de Vader omtrent Christus.

(1) Het sluit enige dingen in, in betrekking tot de gesteldheid van Christus ten opzichte van God, namelijk:

1. Dat Christus onder een nederige erkenning leefde, dat God meerder was dan Hij. Christus was, wat Zijn Goddelijke natuur betreft, Gode evengelijk, want, "In de gestaltenis Gods zijnde, heeft Hij het geen roof geacht Gode evengelijk te zijn"; doch wat Zijn menselijke natuur en middelaarsambten betreft was Hij minder dan Zijn Vader, en Zijn Knecht. Daarom zegt Hij op een andere plaats: "Mijn Vader is meerder dan Ik." Onze Heere erkent hier nederig, dat de Vader meerder is dan Hij; nochtans, onder verplichting Hem, van alles wat Hij nodig had te voorzien.
2. Het woord *Vader* sluit hier in, dat Christus een diep besef had van Gods liefde tot Hem. Het bewustzijn hiervan sterkte Hem, om in Zijn jeugd voor Zijn Vader bezig te zijn; toen Zijn ouders Hem misten en Hem met angst zochten, zei Hij: Wat is het, dat gij Mij gezocht hebt? Wist gij niet, dat Ik moet zijn in de dingen Mijns

Vaders? En dit besef van Gods liefde tot Hem, bleef Hem tot het laatst toe bij. Hij drukt dat uit, zeggende: (Joh. 17:24) "Vader, Gij hebt Mij liefgehad van voor de grondlegging der wereld."

3. Het woord *Vader* sluit hier in, dat Christus Zijn verplichting tot de plicht, Zijn plicht als Zoon en Knecht, erkent; en dat Hij ook verzekerd was, dat God niet zou nalaten Hem als een Vader te behandelen, door bij Hem te zijn en Hem bij te staan: "Ik ben niet alleen, want de Vader is met Mij."
4. Het sluit ook in, dat Christus, Zijn afhankelijkheid van God en Zijn ongenoegzaamheid als mens kende; dat is, Christus meende niet, dat Hij uit Zichzelf kon bestaan, en volharden en het uithouden. Hoewel Zijn menselijke natuur een bestaan had in Zijn Goddelijke Persoon, nochtans wist Hij, dat Hij zonder de Godheid, welke één en dezelfde was in elke Goddelijke Persoon, Zijn werk niet teneinde zou kunnen brengen. En de eenheid van de Godheid kennende, kon Hij als God de Zoon wel zeggen: "Ik ben niet alleen", doch als de vlees geworden Zoon, drukt Hij Zijn afhankelijkheid uit van de Drie-enige God, Die hier bij Name wordt aangewezen door de Persoon van de Vader, in de woorden: Ik ben niet alleen, want de Vader is met Mij." Hier is onuitsprekelijke vertroosting en ondersteuning ingesloten en begrepen in deze afhankelijkheid van Christus, van Zijn Vader.

(2) Anderzijds sluit het enige dingen in, ten opzichte van de houding van de Vader omtrent Christus.

1. Hoezeer God de Vader Hem liefhad, als Zijn geliefde Zoon; Zijn Knecht, Die Hij ondersteunde; Zijn Uitverkorene in Wie Zijn ziel een welbehagen had: "Zijn geliefde Zoon in Wie al Zijn welbehagen was." Hier is vertroosting.
2. De benaming *Vader* sluit een beslist en onverbreekbaar voornemen in God in, om Christus als Zijn Zoon en Erfgenaam te verhogen, en Hem een hoge plaats en waardigheid te verlenen. Christus ziet hier op God, als die God, Die hem moet verhogen en verheffen, hoewel Hij nu verlaagd, vernederd en terneder geworpen is. Daarom neemt Christus, in Joh. 17:1, niet zodra de Naam van Vader op Zijn lippen, of Zijn hart is vol van hoop en verwachting, dat God Hem zal verhogen en verheerlijken: "Vader, verheerlijk Uw Zoon"; en in vs. 5, "En nu verheerlijk Mij, Gij Vader, bij Uzelf." Hier was grond van vertroosting.
3. *Vader,* dit sluit vriendschap in, en een vriendschappelijke behandeling, welke Hij van God verwacht, wanneer aardse vrienden Hem verlaten, en wrede vijanden Hem omringen: vele varren Hem omsingelen en sterke stieren van Basan Hem omringen. Wanneer zij Hem verscheurden en terneder wierpen, was de Vader een Vriend, Die Hem ondersteunde. Zij waren machtige vijanden, maar hier was een almachtige Vriend bij Hem.
4. *De Vader,* bij wijze van verheffing, sluit niet alleen de naaste betrekking tot Christus in, maar ook de hoogste hulp, de aanzienlijkste en heerlijkste bijstand. Christus kon zeggen: De Vader, Die verplicht is Mij te helpen, niet alleen zoals Hij Mijn Vader is, maar in hoge mate zoals Hij **de** Vader is: de Vader der barmhartigheden, de Vader der lichten: de Vader der geesten: de Vader der eeuwigheid. De Vader der barmhartigheden kan niet wreed of hard voor Mij zijn; de Vader der lichten kan Mij niet in duisternis laten; de Vader der geesten kan Mijn ziel in de hel niet verlaten: de Vader der eeuwigheid kan niet anders doen, dan maken, dat de dood van Zijn eeuwige Zoon, de deur van het eeuwige leven is.

2e Hoe strekt het tot vertroosting van Zijn volk, dat de Vader met hen is, of, dat God bij hen tegenwoordig is, zoals dat wordt voorgesteld onder de benaming van de eerste Persoon van de heerlijke Drie-eenheid, de Vader. Ik zal u tonen dat deze beschouwing in verschillende opzichten vertroostend is.

1. Het is vertroostend, zoals het de vriendelijkste genieting van Gods tegenwoordigheid insluit, namelijk, de Vader van Christus, en in Hem, nauw aan ons verwant. Wij kunnen geen bevatting maken van God, als onze Vader, zonder Hem aan te merken, dat Hij eerst de Vader van Christus is, Die Zijn eeuwige Zoon, onze Heere en Verlosser is, en als onze Vader in Hem, Die Zich niet schaamt ons broeders te noemen (Hebr. 2:11): alleen moet erkend worden, dat Hij de oudste broeder is, en de eerstgeborene onder vele broederen. O! Wat een blijdschap en vertroosting vloeit voort uit dit gezicht, dat wij één en dezelfde Vader met Christus hebben, en dat Hij onze God en Vader is in Hem, Die zegt: "Ik vaar op tot Mijn God, en uw God."
2. Het is vertroostend, zoals het de hoogste genieting van Gods tegenwoordigheid insluit: het is de meest verheven genieting de Vader bij Zich te hebben. Hoewel onze genieting van God niet eerst met de genieting van de Vader begint: want wij komen eerst tot Christus: nochtans eindigt zij, of landt zij aan, in de Vader door Christus, de Weg tot de Vader. Aangezien de Vader, in de orde van bestaan, de eerste Persoon van de heerlijke Drie-eenheid is, is het de hoogste, en eervolste en heerlijkste genieting: dan woont de ziel waarlijk in de hoogten (Jesaja 33:16).
3. Het is troostelijk zoals het de meest volledige genieting van God insluit. Evenals God geen Vader kan zijn zonder een Zoon, zo sluit het gemeenschap in met de Vader en de Zoon: "opdat deze onze gemeenschap zij met de Vader en met Zijn Zoon, Jezus Christus" (1 Joh. 1:16). En gelijk de Geest van nature uitgaat van de Vader en de Zoon, zo is ook deze gemeenschap met de Vader en de Zoon, door de Geest, en bijgevolg betekent het die meerderheid van de Goddelijke tegenwoordigheid waarvan onze Heere spreekt: (Joh. 14:23) "Wij zullen komen en zullen woning bij hem maken."
4. Het is vertroostend, zoals het de zekerste genieting van de tegenwoordigheid van God betekent. Wij kunnen weldaden van God genieten en nochtans Hemzelf niet genieten: wij kunnen algemene werkingen en gaven van de Geest hebben, en nochtans verworpenen zijn. Ja, de discipelen van Christus kunnen Hem zien en genieten, en nochtans niet zeker zijn, dat zij de tegenwoordigheid en gunst van de Vader genieten, ook kunnen zij de genieting van Christus niet voor een betrouwbaar werk houden tenzij de Vader Zich aan hen openbaart, zoals blijkt uit de woorden van Filippus tot Christus: "Toon ons de Vader en het is ons genoeg;" te kennen gevend, dat zolang hun geloof alleen op Christus, als Mens, zag, Die bij hen tegenwoordig was, zij nog onzeker en onvoldaan waren. Daarom wees Christus hen op hun plicht om Hem zo te zien, dat zij de Vader in Hem zagen. Mij dunkt, het is opmerkelijk in dit ons teksthoofdstuk, dat nadat Christus zoveel tot hen had gesproken over de Vader, zij toen begonnen te zeggen: (vs. 30) "Nu weten wij; nu geloven wij." Het is een zekere genieting van God de Vader in de Zoon te zien, of te zien, dat God een welbehagen in Hem heeft. Zonder dit, verzekert zelfs ons geloof ons niet, dat wij vrij zijn van de toorn van de Vader; doch de Vader in Hem te zien, geeft zekerheid.

5. Het is vertroostend zoals het de helderste genieting van God betekent, ja beide, helder in zichzelf, en verhelderend voor het verstand en het geweten. De leer van onze Heere in dit verband, betreffende de Vader, deed de discipelen zeggen: (vs. 29) "Ziet, nu spreekt Gij vrij uit, en zegt geen gelijkenis." Niettegenstaande alles wat Christus van Zichzelf had gezegd, en van de Heilige Geest, die Hij zou zenden, was hun verstand, als het ware beneveld, totdat zij Hem, meer rechtstreeks en onderscheiden van de Vader hoorden spreken. Toen, hoewel zij te veel op hun geloof vertrouwden, zoals blijkt uit de wijze waarop Christus hen beteugelt, beleden zij, dat zij meer licht hadden ontvangen dan te voren: "Ziet, nu spreekt Gij vrij uit." Waarlijk, het verstand is helder, wanneer het de Vader in Christus ziet; want dan zien wij Christus waarlijk en duidelijk, wanneer wij God de Vader in Hem zien. Het geweten wordt ook verhelderd, wanneer die de Vader in Christus ziet, en tot de Vader komt in de Zoon, want dan wordt zij gerechtvaardigd in het hof, dat de laatste toevlucht is: (Rom. 8:33, 34) "God is het, Die rechtvaardig maakt (namelijk God de Vader). Wie is het die verdoemt?"

6. Het is vertroostend, zoals het de meest vaste genieting van God insluit; want als de Vader met ons, en onze gemeenschap met de Vader is, kunnen wij niet verder komen. Terwijl wij in Christus geloven zijn wij op de weg tot de Vader: (Joh. 14:6) "Ik ben de weg;" doch wanneer wij tot de Vader komen, en de Vader met ons is, dan zijn wij, als het ware, aan het einde van onze weg, aan het einde van ons geloof, aan het einde van onze reis, en vast gemaakt in het middelpunt van de rust. Wanneer u tot de inzettingen komt, moet u daarin dan rusten? Neen, u moet daarin tot Christus komen, gelijk de Kerk zegt: (Hoogl. 3:4) "Toen ik een weinigje verder ging, vond ik Hem Die mijn ziel liefheeft." Maar wanneer u tot Christus als de Weg komt, mag u daar dan rusten? Neen, u moet nog een weinig verder gaan, en tot God in Hem, of tot de Vader door Hem, komen: (1 Petrus 1:21) "Die door Hem, gelooft in God Welke Hem opgewekt heeft uit de doden, en Hem heerlijkheid gegeven heeft, opdat uw geloof en hoop op God zijn zou." Eerder staat een mens nooit vast en stevig.

7. Het is vertroostend, zoals het de nodigste genieting van God is; of, zo'n Goddelijke tegenwoordigheid welke beantwoordt aan al de noden van de ziel, en al de gebreken die aan de verlatenheid verbonden zijn. Wanneer de hemelse Vader tegenwoordig is, genieten zij al de voorrechten van hen, die de kinderen van zo'n Vader zijn. Hebben zij behoefte aan Goddelijke ontferming; de Vader is daartoe met hen: "Gelijk zich een vader ontfermt over de kinderen, ontfermt Zich de Heere over degenen, Die hem vrezen." Hebben zij behoefte aan Goddelijk medegevoel; de Vader is daartoe met hen, en in al hun benauwdheden was Hij benauwd. Hij die hen aanraakt, raakt Zijn oogappel aan. Hebben zij gebrek; de Vader is met hen, om voor Zijn kinderen te zorgen. Hebben zij onderrichting nodig; dit is het werk van de Vader, en de Vader is daartoe met hen, om hen te leren wat nut is, en te leiden op de weg die zij gaan moeten. Hebben zij liefderijke kastijding nodig; dat is het werk van de Vader, dat Hij zijn kinderen kastijdt, die Hij liefheeft, en hen daarna omhelst. Ziet, hoe God de Vader handelt: (Jer. 31:18) "Ik heb wel gehoord, dat zich Efraïm beklaagt, zeggende: Gij hebt mij getuchtigd en ik ben getuchtigd geworden als een ongewend kalf;" daar is de kastijding; (vs.

20) "Is niet Efraïm Mij een dierbare zoon? Is hij Mij niet een troetelkind? Want sinds dat Ik tegen hem gesproken heb, denk Ik nog ernstig aan hem; daarom rommelt Mijn ingewand over hem; Ik zal Mij zijner zeker ontfermen, spreekt de Heere;" daar is de omhelzing. Welke behoefte zij ook hebben aan Goddelijke, vaderlijke zorg, dat Hij als de Vader met hen is, beantwoordt en vervult al hun nooddruft, naar Zijn rijkdom, in heerlijkheid, door Christus Jezus.

8. Het is vertroostend, zoals het de liefelijkste genieting van Gods tegenwoordigheid is; want wanneer de Vader met hen is, drinken zij uit de bron, waar het water het best is: God de Vader, Die de Fontein van de Drie-eenheid is, ten opzichte van de eerste te zijn, in orde van bestaan, de fontein van levende wateren; de bron van onze zaligheid en vertroosting. Hoe aangenaam de beekjes zijn, toch drinkt het nergens aangenamer dan aan de bron; die de bron geniet, geniet ook alles wat eruit ontspringt. De genieting van God in Christus is dan ook nooit zoeter, dan wanneer uit de overvloed van het hart de mond zich opent met een Abba, Vader. Dan mag de ziel wel zeggen: "Ik ben niet alleen, want de Vader is met mij." Zo ziet u welke bijzondere vertroosting ingesloten is in de tegenwoordigheid van God, als vertegenwoordigd door de eerste Persoon: "De Vader is met Mij."

IV. Ons vierde punt was: enige gronden en redenen aan te wijzen, waarom God dus met Christus was, en waarom Hij met Zijn volk is, in het bijzonder in hun lijden, en in hun verlatingen.

1e *Waarom was God de Vader met Christus in Zijn doen en lijden*?

1. De Vader was met Hem, omdat Hij beide, Zijn Zoon en Zijn Gezondene was. Zoals Hij Zijn Zoon was, had Hij een noodzakelijk, natuurlijk recht op Zijn tegenwoordigheid, want, "Hij en Zijn Vader zijn Één." Zoals hij Zijn Gezondene, Zijn gezonden Knecht, Zijn gezonden Afgezant was, had Hij een noodzakelijk verbondsrecht op Zijn tegenwoordigheid, krachtens het verbond, dat God de Vader met Hem had gemaakt: (Psalm 89:4) "Ik heb een verbond gemaakt met Mijn Uitverkorene." Daarom zegt Hij: "Die Mij gezonden heeft is met Mij."

2. De Vader was met Hem, omdat Hij altijd deed, wat Hem welbehaaglijk was: (Joh. 8:29) "En Die Mij gezonden heeft is met Mij. De Vader heeft Mij niet alleen gelaten, want Ik doe altijd, wat Hem behaaglijk is." Hij was een Zoon en Knecht, die nooit iets deed, dat God mishaagde; ja, Hij deed nooit iets, dan wat Hem behaaglijk was.

3. De Vader was met Hem, omdat Hij Hem van eeuwigheid liefhad, als de Zoon van Zijn schoot, Zijn geliefde Zoon en Zijn eeuwige vermakingen. (Spr. 8:30) "Ik was dagelijks Zijn vermakingen;" en daarom zegt Hij van Hem:(Jesaja 42:1) "Ziet, Mijn knecht, Dien Ik ondersteun; Mijn Uitverkorene, in Dewelke Mijn ziel een welbehagen heeft."

4. De Vader was met Hem, omdat Hij een gezelschap, een wereld van zondaren liefhad, uit het menselijk geslacht uitverkoren, naar de voorkennis van God de Vader; om de wil van welke Hij Hem uitzond tot hun verlossing: (Joh. 3:16, 17) "Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft; en Hem heeft gezonden, opdat de wereld door Hem zou behouden worden." Dit

verlossingswerk was voortgekomen uit de schoot van de Vader, waar Christus lag; daarom werd Hij gezonden tot dit liefdewerk, en was de Vader in dit werk met Hem.

5. De Vader was met Hem omdat Hij met de Vader was. Van alle eeuwigheid was Hij bij de Vader: "Het Woord was bij God." Toen het Woord vlees geworden was en onze natuur had aangenomen, was Hij altijd met de Vader in Zijn gedachten, woorden, en wandel. Hij was altijd met God, en daarom was God voortdurend met Hem: (Psalm 16:8) "Ik stel de Heere gedurig voor Mij; omdat Hij aan Mijn rechterhand is, zal Ik niet wankelen."

6. De Vader was met Hem, Hem steeds ondersteunende in Zijn doen en lijden, omdat Zijn heerlijkheid in dat werk betrokken was, en Christus Hem op aarde zou verheerlijken. Daarom zeide Hij tot Hem: (Jesaja 49:3) "Gij zijt Mijn Knecht, Israël, door Welke Ik verheerlijkt zal worden." Christus kon dan ook zeggen: "Vader, Ik heb U verheerlijkt op de aarde; Ik heb voleindigd het werk, dat Gij Mij gegeven hebt om te doen." Dit God verheerlijkend werk, te lijden tot voldoening van de rechtvaardigheid, moest noodzakelijk het werk van God zijn; hoewel Christus alleen de Lijder was, nochtans moest de Drie-enige God Hem noodzakelijk ondersteunen, namelijk: behalve de Goddelijke natuur van de Zoon, de allerhoogste tegenwoordigheid van God de Vader, en de allervoortreffelijkste zalving van de Heilige Geest, opdat de heerlijkheid van het werk zou strekken tot verheerlijking van de gehele, gezegende Drie-eenheid, de ene God, Die de eer van dit werk aan geen ander kon geven. (Jesaja 42:6, 7, 8) "Ik, de Heere, heb u geroepen in gerechtigheid, en Ik zal u bij uw hand grijpen, en Ik zal u behoeden, en Ik zal u geven tot een Verbond van het volk, tot een Licht der heidenen. Om te openen de blinde ogen; om de gebondenen uit te voeren uit de gevangenis, en uit het gevangenhuis, die in duisternis zitten. Ik ben de Heere, dat is Mijn Naam, en Mijn eer zal Ik aan geen anderen geven." Zo bracht Christus God in de hoogste hemelen eer toe, en daarom was God met Hem, opdat God de eer van het werk zou ontvangen: "Ik ben niet alleen, want de Vader is met Mij."

2e *Waarom zal God met Zijn volk zijn, in het bijzonder in hun lijden en in hun verlatingen?*
In het algemeen, omdat Hij met Christus was, daarom zal Hij ook met hen zijn, en hen Zijn genadige tegenwoordigheid schenken.
1. De Vader is met hen, krachtens Zijn betrekking tot hen, en hun betrekking tot Hem, in en door Christus. Hij is hun Vader, en zij zijn Zijn kinderen. En zal zo'n teder en goedertieren Vader, van Wie alle vaders hun vaderlijke liefde verkrijgen, hen alleen laten en Zijn tegenwoordigheid weigeren, en Zijn kinderen verlaten? Neen, Sion kan door ongeloof zeggen: "De Heere heeft mij verlaten, en de Heere heeft mij vergeten. Kan ook een vrouw haar zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontferme over de zoon haars buiks? Ofschoon deze vergate, zo zal Ik toch uwer niet vergeten, zegt de Heere (Jesaja 49:15, 16). Er kunnen onnatuurlijke moeders zijn, doch Hij kan geen onnatuurlijk Vader zijn: "Ziet Ik heb u in Mijn beide handpalmen gegraveerd; uw muren zijn steeds voor Mij."

2. De Vader is met hen en zal hen niet alleen laten, omdat dit de inhoud van het Nieuwe Verbond is; (Hebr. 13:5) "Ik zal u nooit, nooit, nooit begeven, noch Ik zal u

niet verlaten" De vijf ontkenningen, die hier in de grondtekst voorkomen, houden de krachtigste verzekering in, dat Hij hen nooit zal verlaten, maar dat Hij met hen zal zijn. Hij heeft beloofd, dat Hij hun Zijn Geest, de Trooster, zal geven, opdat Hij bij hen blijve in der eeuwigheid; en zal Hij, Die de waarheid tot de gordel van Zijn lendenen heeft, Zijn belofte niet vervullen? "Ja, bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar Zijn goedertierenheid zal van hen niet wijken, en het verbond Zijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere, hun Ontfermer."

3. Hij is met hen, omdat Hij hen liefheeft; Hij heeft hen liefgehad met een eeuwige liefde, daarom heeft Hij hen getrokken met goedertierenheid. En zal Hij hen alleen laten, die Hij met zo'n oude, eeuwige, alles te boven gaande en overtreffende, onderscheidende liefde liefheeft. Hij bemint hen als de vrucht van Zijn eeuwig besluit, als door het bloed van Zijn Zoon gekocht, en als de onderwerpen van de zaligmakende bewerking van Zijn Geest, Die hen geroepen heeft uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht.

4. De Vader is met hen, omdat Hij de Vader is van Christus, hun Hoofd en hun Man, zo zijn zij zowel aan de Vader als aan de Zoon toevertrouwd. God de Vader heeft hen aan Christus gegeven en Christus heeft hen weer aan de Vader gegeven. (Joh. 17:10) "Al het Mijne is Uwe, en het Uwe is Mijne. Heilige Vader, bewaar ze in Uw Naam, die Gij Mij gegeven hebt." Alsof Hij zei: Gij hebt ze Mij van eeuwigheid gegeven, om door Mij verlost te worden, en nu geef Ik hen aan U terug en draag hen aan Uw zorg op. Christus, ten opzichte van Zijn lichamelijke tegenwoordigheid, Zijn volk gaande verlaten, draagt, als een teder Vader, Zijn vaderloze wezen, als het ware, aan de zorg van de Vader, van hun Vader op. De zorg van Zijn Vader is de Zijne, en Zijn zorg is die van Zijn Vader: want Hij en Zijn Vader zijn Één.

5. De Vader is met hen, omdat zij Hem zoeken, en in Zijn tegenwoordigheid en bijstand op Hem vertrouwen: (Psalm 9:11) "Die Uw Naam kennen zullen op U vertrouwen, omdat Gij, Heere, niet hebt verlaten degenen, die U zoeken. "De Heere is goed degenen, die Hem verwachten, de ziel, die Hem zoekt, want Hij heeft nooit tot het zaad van Jakob gezegd, zoekt Mij tevergeefs."

6. De Vader is met hen, omdat zij Zijn tegenwoordigheid nodig hebben; in het bijzonder wanneer zij verzocht en verdrukt worden. Deze beproevingen zijn nodig, gelijk de apostel, zegt: "Nu een weinig tijds (zo het nodig is) bedroefd zijnde, door menigerlei verzoekingen;" en zo hebben zij ook nodig, dat Hij met hen is. Wanneer mensen en duivels de macht in handen hebben, hebben zij behoefte aan Zijn ontferming en tegenwoordigheid; en Hij geeft hun die in zulke omstandigheden. Wanneer alles hen verlaat, is Zijn gezelschap en Zijn gemeenschap zeer liefelijk en vertroostend; zeer welkom en aangenaam; zeer nuttig en tijdig. Dan verklaart Hij hun Zijn Naam, als een hoog vertrek voor de verdrukten, een hoog vertrek in tijden van benauwdheid; dan blijkt het meest Zijn liefderijkheid, zorg, en medelijden, wanneer stormwinden van verzoeking, ander gezelschap en andere vertroostingen wegblazen, en hen alleen laten; dan komt Hij, evenals Elkana tot Hanna, zeggende: "Ben Ik u niet beter dan tien zonen?" Beter dan tienduizend vrienden en kennissen, gelijk de opgaande zon beter is, dan tien duizend verdwijnende sterren.

V. Ons vijfde punt was: *Uit het geheel van ons onderwerp, enige gevolgtrekkingen af te leiden tot toepassing.*

1.

Hier zien wij de wonderlijke liefde van God de Vader, in Zijn zorg voor onze verlossing, welke zich daarin openbaarde, dat Hij onze Verlosser in Zijn gehele verlossingswerk ondersteunde. Hij zond Hem tot dit werk, en Hij was met Hem in dit werk. Het welbehagen van de Vader was de oorsprong van onze verlossing, en gelijk Christus met opgewektheid kwam om Zijn wil te doen, zeggende: "Zie, Ik kom, Ik heb lust om Uw welbehagen te doen;" zo ook vergezelde Hij Christus met een hartelijk welbehagen, in Zijn gehele werk, waarin Hij de wil van de Vader deed, in welker wil wij geheiligd en zalig gemaakt zijn, en door welker wil het verbond van de belofte verzegeld werd met het bloed van Christus. Alle beloften van dat verbond zijn zoveel uitdrukkingen van Zijn wil: "Ik zal uw God zijn: Ik zal het stenen hart wegnemen; Ik zal Mijn Geest geven in het binnenste van u." O, ziet de wonderlijke liefde van God de Vader, zowel als van de Zoon, in de spiegel van het doen en lijden van de Verlosser! De Vader had Zich verbonden Hem daarin te ondersteunen. Hij heeft dit aan de wereld bekend gemaakt, dat Hij met Hem zou zijn, om Hem daarin te helpen: (Psalm 89:20, 21, 22) "Ik heb hulp besteld bij een Held; met Mijn heilige olie heb Ik Hem gezalfd; met Welke Mijn hand vast blijven zal." (Jesaja 53:10, 12) "Het welbehagen des Heeren zal door Zijn hand gelukkiglijk voortgaan. Daarom zal Ik Hem een deel geven van velen, en Hij zal de machtige als een roof delen." God de Vader beloofde alle tegenstand te verbreken, die tegen Hem zou worden aangewend in het werk, dat Hij op Zich had genomen. In Psalm 2 ziet u het krachtig complot, dat de koningen van de aarde hadden gesmeed tegen de Verlosser, en hoe Hij hen nochtans zou verpletteren met een ijzeren scepter, en in stukken slaan als een pottebakkersvat. Hij had beloofd: (Psalm 89:23, 24) "De vijand zal Hem niet dringen, en de zoon der ongerechtigheid zal Hem niet onderdrukken. Maar Ik zal Zijn wederpartijders verpletteren voor Zijn aangezicht, en die Hem haten zal Ik plagen." Daarom wordt Hij de sterke Verlosser, de Man van Gods rechterhand genoemd. Christus vertroostte Zich met de gedachte aan deze bijstand van Zijn Vader: (Jesaja 49:5) "Hoewel Israël Zich niet zal laten verzamelen, nochtans zal Ik verheerlijkt worden in de ogen des Heeren, en Mijn God zal Mijn Sterkte zijn." Ja, Hij vertroostte Zich niet alleen met de gedachten daaraan, maar Hij daagde al Zijn vijanden op deze grond uit: (Jesaja 50:8, 9) "Hij is nabij, Die Mij rechtvaardigt, wie zal met Mij twisten? Laat ons samen staan: wie heeft een rechtszaak tegen Mij? Hij kome herwaarts tot Mij. Ziet de Heere HEERE helpt Mij, wie is het, die Mij zal verdoemen? Ziet zij zullen allemaal als een kleed verouden, de mot zal ze eten." Hier werden deze beloften vervuld: "Ik ben niet alleen, want de Vader is met Mij."

2.

Hieruit zien wij hoe nodig het was, dat de Vader met onze dierbare Verlosser moest zijn. Dit sluit niet in, dat er enige zwakheid of onmacht in de Zoon was, want Christus, naar Zijn Goddelijke natuur aangemerkt, is één en dezelfde God met de Vader, maar het geeft de samenwerking van de Vader en de Zoon te kennen, in de uitvoering van dit heerlijk werk. Bovendien moet Christus hier niet slechts als God, maar als Middelaar, worden aangemerkt, in welk opzicht Hij mens, zowel als God is; en in dit opzicht had Hij niet alleen behoefte aan hebbelijke genade, doch ook aan dadelijke en hernieuwde invloeden. Om dit duidelijk te maken, moeten wij overwegen:

(1) Dat Hij, als mens, een schepsel was; en een schepsel zijnde, moest Hij op zijn Vader vertrouwen om invloeden en toedieningen van genade.
(2) Er waren bijzondere beloften van invloeden aan Hem gedaan: (Jesaja 11:1, 2) "Want daar zal een rijsje voortkomen uit de afgehouwen tronk van Isaï, en een scheut uit Zijn wortelen zal vrucht voortbrengen. En op Hem zal de Geest des Heeren rusten, de Geest der wijsheid en des verstands, de Geest des raads en der sterkte, de Geest der kennis en der vreze des Heeren."
(3) Van Hem was gezegd, dat Hij zou bidden om dadelijke ondersteuning en hernieuwde invloeden: (Psalm 89:27) "Hij zal Mij aanroepen: Gij zijt Mijn Vader, Mijn God, en de Rotssteen Mijns heils." Dienovereenkomstig staat ook van Hem geschreven: (Hebr. 5:7) "Die in de dagen Zijns vleses, gebeden en smekingen tot Degene, Die Hem uit de dood kon verlossen, met sterke roepingen en tranen geofferd hebbende, verhoord werd uit de vrees."
(4) Zou niet Zijn menselijke natuur ondersteund zijn door de dadelijke invloeden van de Geest, Hij zou geheel overstelpt Zijn geworden, onder de druk van de toorn, die op Hem, als onze Borg werd gelegd; want Hij had zo'n gewicht te dragen, waaronder alle engelen in de hemel zouden zijn bezweken, dat de spil van het heelal zou hebben doen breken, en waardoor de gehele schepping vernield zou zijn. Maar Hij was niet alleen, want de Vader was met Hem.

3.
Ziet hier het fondament, waarop wij met een verzekerd vertrouwen mogen verwachten, dat God met ons zal zijn, voornamelijk in al ons lijden en onze verlatingen. En waarom? Omdat Hij met Christus, ons Hoofd en onze Borg was, ons ten goede, en omdat, wanneer Hij in onze natuur en onze plaats leed, dit voorrecht van de Goddelijke natuur, zou terugvallen op de leden van Zijn verborgen lichaam. Omdat de Vader met Hem was, kunnen wij er zeker van zijn, dat Hij met ons zal wezen. Hierom is het woord en de Geest van Zijn Vader met ons, en genieten wij Zijn geestelijke tegenwoordigheid, en hebben wij geestelijke vereniging met Hem; want "die de Heere aanhangt is één Geest met Hem," en Zijn Geest is in de gelovigen een fontein van water, springende tot in het eeuwige leven. Hieruit ontstaat, Zijn Hem gelijkmakende tegenwoordigheid; hen, die haters en verachters van God zijn, tot liefhebbers en zoekers van God makende; het beeld Gods op hen indrukkende, bekerende hen van de duisternis tot het licht en van de dood tot het leven, door Christus, Die gestorven is, opdat zij zouden leven. Hier vandaan komt, Zijn aannemende tegenwoordigheid; omdat zij genade bij God gevonden hebben en begenadigd zijn in de Geliefde. En van hier ook, Zijn bijstand biedende, schragende en ondersteunende tegenwoordigheid, hen van onder eeuwige armen ondersteunende, wanneer zij Zijn gevoelige, vertroostende tegenwoordigheid missen. Hier is stof van blijdschap en vertrouwen, onder alle schijnbaar dodende voorzienigheden; en te midden van alle veranderingen hebben zij de onveranderlijke God nog met hen, die zegt: "Vreest niet, Ik ben met u." Werp hen in de gevangenis, Hij is daar met hen; liggen zij op het ziekbed, daar is Hij met hen; al gaan zij door het vuur of door het water, Hij zal bij hen zijn. Ja ook, wanneer Hij naar hun bevatting in velerlei opzichten een afwezige God is, zodat zij zeggen: "Waarom hebt Gij mij verlaten?" Ook dan is Hij nog tegenwoordig, als het Voorwerp en de Grond van ons geloof en vertrouwen.

4.
Ziet, wat een vast fondament hier gelegd is voor onze gemeenschap met God, beide, hier in genade en hiernamaals in heerlijkheid. Het is gelegd in de tegenwoordigheid van de Vader, met de Zoon, onze Verlosser. Het kan niet anders of het werk van de verlossing is nu tot tevredenheid en voldoening van de Vader voleindigd; want Christus was daarin niet alleen, maar de Vader was met Hem. Het is onmogelijk, dat het werk in zulke handen niet goed werd behandeld; daarom is hier even goede grond voor ons geloof en onze hoop, dat wij heden met God gemeenschap zullen hebben, en dat Hij met ons zal zijn, in de hoop der heerlijkheid. Deze hoop kan bevestigd en versterkt worden met deze overweging, dat, gelijk Gods tegenwoordigheid met Christus, in de staat van Zijn lijden in deze wereld, de grondslag is van Zijn tegenwoordigheid met de gelovigen, in al hun beproevingen, zo ook Zijn tegenwoordigheid met de Vader, nu Hij in Zijn verhoogde staat is, een fondament legt voor onze hoop, dat wij altijd met de Heere en met Zijn Vader, in de hemel zullen zijn. De Vader toch was met Christus op aarde, en nu is Christus met de Vader in de hemel; want, "Wij hebben een Voorspraak bij de Vader, Jezus Christus, de Rechtvaardige." Ja, gelijk de Vader met Christus was, zo was Christus met de Vader, zelfs op aarde, op zodanige wijze, dat hierdoor het fondament is gelegd, dat wij met Hem zullen zijn: (Joh. 17:24) "Vader, Ik wil, dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt." Hij zegt niet: "Waar Ik later zal zijn;" maar "Waar Ik ben"; te kennen gevend, dat Hij reeds met de Vader was. Dit sluit niet alleen in, dat Hij even zeker was van Zijn verhoging, alsof Hij reeds verhoogd was, doch ook, dat Hij werkelijk met de Vader was op zo'n onuitsprekelijke wijze, als Hij elders uitdrukt: (Joh. 14:10) "Gelooft gij niet, dat Ik in de Vader ben, en de Vader in Mij is?" En, (vs 20) "In die dag zult gij bekennen, dat Ik in Mijn Vader ben, en gij in Mij, en Ik in u." Dus was Christus altijd met de Vader, en is Hij en zal Hij altijd met de Vader zijn; daarom kunnen de gelovigen in Christus niet daarin worden teleurgesteld, dat de Vader bij hen zal zijn, en dat zij hiernamaals bij de Vader zullen zijn.

5.
Ziet hieruit, hoe aangenaam en vertroostend de bezoeken van Christus zijn, want wanneer Hij komt, komt Hij niet alleen, maar is de Vader met Hem: (Joh. 14:23) "Wij zullen komen, en zullen woning bij hem maken," dat is, bij de gelovige, bij degene die Christus liefheeft. Wanneer Christus tegenwoordig is, is de Vader tegenwoordig; wanneer Hij met ons is, is de Vader met ons; hij die Christus gezien heeft, heeft de Vader gezien. Ziet hier dan de reden, van deze wederkerige liefde van de Vader en de Zoon, en waarom zij, die de Ene genieten ook de Andere genieten; hij, die Christus geniet, geniet de Vader, omdat Hij niet alleen is, want de Vader is met Hem. Aangezien God de Vader, God met Christus is, moet Hij ook God met ons zijn, in Christus. Christus is Immanuël, God met ons, omdat Hij onze natuur heeft aangenomen; doch God de Vader is in een ander opzicht God met ons; niet zo onmiddellijk, evenals Christus, doch middellijk, door Christus, omdat Hij God met Christus is. "De Vader is met Mij," namelijk, de Vader is God met Mij, en Ik ben God met u, daarom, wanneer Ik tot u kom, breng Ik de Vader met Mij; in zoverre, dat u, wanneer u Mij ziet, de Vader ziet; wanneer u Mij hoort, hoort u de Vader; wanneer u Mij ontmoet, ontmoet u de Vader; en wanneer u met Mij gemeenschap hebt, hebt u gemeenschap met de Vader in Mij: "Deze onze gemeenschap is met de Vader, en met Zijn Zoon, Jezus Christus."

6.
Ziet hieruit, dat Gods tegenwoordigheid al ons gemis vervult; hetzij het een gemis is van vrienden of van betrekkingen van allerlei soort. "Gij zult Mij alleen laten", zegt Christus, "en nochtans ben Ik niet alleen, want de Vader is met Mij." Gemeenschap met God is waarlijk een vaderlijke gemeenschap; Hij is een vriend in nood, wanneer vrienden en broederen ons de rug toekeren. Gods kinderen, die Hem aankleven, verliezen er niet mee, als zij veracht, gesmaad en verlaten worden in de wereld; zij zijn gelukkig te midden van de ellenden. Wanneer zij alleen worden gelaten hebben zij het beste gezelschap, en dat in twee opzichten:

(1) Zij zijn er dikwijls het best aan toe wanneer zij alleen zijn in eenzaamheid en afzondering. (Mark 4:34) "En zonder gelijkenis sprak Hij tot hen niet; maar Hij verklaarde alles Zijn discipelen in het bijzonder." Daarom houdt Zijn volk dikwijls van afzondering, Hoogl. (7:11) "Kom, Mijn liefste, laat ons uitgaan in het veld; laat ons vernachten op de dorpen: daar zal Ik u Mijn uitnemende liefde geven."

(2) Dikwijls gaat het hen het best, wanneer zij alleen zijn gelaten, evenals Christus hier van mensen en alles verlaten zijnde, nochtans kon zeggen: "Ik ben niet alleen, hoewel gij Mij verlaten hebt, want de Vader is met Mij." Gods gezelschap kan het voordeligst zijn wanneer het gezelschap van mensen verloren is. Wanneer de mensen ons hun gezelschap ontzeggen, kan God tot ons inkomen; evenals Christus tot de blinde kwam, wiens ogen Hij geopend had, en die door de Joden was uitgeworpen. Onze God is zeer vriendelijk, wanneer de mensen zeer onvriendelijk en onmenselijk zijn. Hij is het tederst, wanneer zij op hun bitterst zijn. Het is een deeltje van de gelijkvormigheid met Christus, het meeste van Gods gezelschap te genieten, wanneer wij dat het minst van de mensen hebben.

7.
Ziet hieruit het kenmerk van een waardige avondmaalganger, of van iemand die een zaligmakende kennis aan Christus heeft, namelijk, die zal ook de Vader in de Zoon hebben leren kennen, of, bekend zijn met God in Christus. Niemand kent Christus, die de Vader niet kent; niemand heeft Christus gezien, die niet de heerlijkheid Gods in Zijn aangezicht gezien heeft: "Want God, Die gezegd heeft, dat het licht uit de duisternis zou schijnen, is Degene, Die in onze harten geschenen heeft, om te geven, verlichting der kennis der heerlijkheid Gods in het aangezicht van Jezus Christus" (2 Kor. 4:6). Indien u de zin van Christus hebt, hebt u gezien, dat het de zin van de Vader is; indien u de Geest van Christus hebt ontvangen, dan hebt u ook de Geest van de Vader ontvangen, en dat daaruit is gebleken, dat Die u heeft doen roepen, Abba, Vader. Christus Zelf wordt de Vader der eeuwigheid, of, de eeuwige Vader genoemd (Jesaja 9:6). Indien u Christus als uw Vader kent, zult u ook de Vader van Uw Vader kennen; Die, beiden, hoewel wezenlijk één, nochtans als Personen onderscheiden zijn. De meest vertroostende gemeenschap met God is in de schoot van de Vader te worden toegelaten, door Zijn eniggeboren Zoon, Die in de schoot des Vaders is (Joh. 1:18), en Die zegt: "Niemand kent de Zoon, dan de Vader, noch iemand kent de Vader, dan de Zoon, en die het de Zoon wil openbaren" (Matth. 11:27). En wat is dit alles anders, dan het genieten van de liefde van de Vader, door de genade van de Zoon, in de gemeenschap van de Heilige Geest? O! Het is een heerlijke gemeenschap, toegelaten te worden tot God Die liefde is, door Christus, de Zoon van Zijn liefde, door de Geest, die haar in het hart uitstort. Gemeenschap met God in Zijn liefde kan gekend worden

uit de overeenkomst tussen Zijn liefde tot ons, en onze liefde tot Hem; in het bijzonder in tweeërlei opzichten:

(1) Zijn liefde is een liefde van rust; "Hij rust in Zijn liefde." De liefde tot God van de gelovige, is een liefde van rust in God: "Mijn ziel, keer weder tot uw rust."
(2) Zijn liefde tot ons, is een liefde in Christus; wij zijn in Hem geliefd en in Hem begenadigd. Onze liefde tot God, wanneer Hij met ons is, is een liefde tot God in Christus. Ook kunnen wij geen gemeenschap met God de Vader in Zijn liefde hebben, dan door Christus, en dan is de Vader waarlijk met ons.

8. Zie hieruit de voorname plicht van deze dag, namelijk, tot Christus te komen in het woord en in het sacrament; alsmede de voorname beweegreden, die ons moest nopen tot Christus te komen, namelijk, omdat de Vader met Hem is. O vrienden! Hier is één van de krachtigste beweegredenen tot het geloof, die ik ken! Laten schuldige zondaren, die tot op heden nooit in de Zoon van God geloofd hebben, indien zij de toorn van de Vader ontgaan en de zegen van de Vader hebben willen, heden tot Christus komen, omdat Hij niet alleen, maar de Vader met Hem is. Laten schuldige heiligen, van welken het geloof in deze dag van Gods toorn ver te zoeken is, overreed worden de Zoon van God opnieuw aan te grijpen, op deze grond, dat de Vader met Hem is. Als Hij alleen was, of ver van de Vader, en de Vader niet met Hem was, dan mocht u met schrik en vrees worden vervuld, dat u, wanneer u tot Christus komt om Zijn zegen, de vloek van de Vader zou ontvangen, in plaats van de zegen; doch evenals Rebekka in een ander geval tot Jakob zei, zegt Christus tot u: "Uw vloek zij op Mij, Mijn zoon, hoort alleen naar Mijn stem." Komt, komt, want, "Ik ben niet alleen, want de Vader is met Mij." Hij was met Mij toen ik de vloek voor u droeg, en zou Hij nu niet met Mij zijn, nu Ik de zegen voor u gekocht heb? Vreest de toorn van de Vader niet als u tot Mij komt, want Hij is met Mij als een God, Die verzoend en bevredigd is, en Die in Mij een welbehagen heeft.

Christus was altijd met God, en God was altijd met Hem: "In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en het Woord was God" (Joh. 1:1); daarom, wanneer u tot Christus komt, komt u tot God de Vader; ja, in de schoot van de Vader waar Christus ligt. Door tot Christus te komen, komt u tot de gunst en de gemeenschap van de Vader; tot de troon en het koninkrijk van de Vader; tot de rust en de vreugde van de Vader. O, hoe liefelijk en bekoorlijk kan de stem van Christus voor ons zijn, wanneer Hij zegt: "Bij Mij, van de Libanon af, o bruid, kom bij Mij van de Libanon af!" (Hoogl. 4:8). Als u wist wie met Mij was, zou uw hart Mij tegemoet huppelen; want Ik ben niet alleen, want de Vader is met Mij om u te verwelkomen, evenzeer als Ik. Er is een Drie-eenheid van personen met Mij, meer dan één, om u welkom te heten; ja ook u, wiens hart zo dikwijls snood van Mij is weggelopen; nochtans: "Keer weder, keer weder, o Sulammith; keer weder, keer weder, dat wij u mogen aanzien" (Hoogl. 6:13). Er is een beter en voornamer gezelschap met Mij, dan heiligen en Serafim, en Mijn gezelschap wil u ook graag zien, en u in Hun gezelschap en tot Hun gemeenschap verwelkomen, zelfs al zouden mensen u in de ban doen en uit hun gezelschap en hun gemeenschap uitsluiten. Wanneer mensen onlangs krom gemaakte wegen inslaan en terzijde afkeren, dan zult u ervaren, dat zij ook krom geworden naturen hebben, vol van wrok en vijandschap en bitterheid, en dat zij u uit hun gezelschap en hun gemeenschap verdrijven met een: "Naakt tot mij niet, want ik ben heiliger dan gij" (Jesaja 65:5). Wel, zou u beter gezelschap kunnen hebben? "Keer weder, keer weder, o Sulammith; keer weder, keer weder, dat wij u mogen aanzien,"

en dat u en Wij geheel één mogen wezen; want, daarom heb Ik gebeden: (Joh. 17:21, 22) "Opdat zij allen één zijn, gelijkerwijs Gij, Vader in Mij, en Ik in U, dat ook zij in Ons één zijn; opdat zij één zijn, gelijk als Wij één zijn." Laat dan van u scheiden wie wil, maar u en Ik zullen nooit scheiden: "Noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomende dingen, noch hoogte, noch diepte, noch enig ander schepsel zal ons kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus, onze Heere" (Rom. 8:38, 39).
Gedenk dan, o zondaar, wie door deze tekst tot u spreekt en u nodigt te komen, en met wat een heerlijke beweegreden, die het hart van duivelen zou kunnen overwinnen, als de deur der hoop voor hen open was; doch tot u, o mensen, roept Hij, en Zijn stem is tot der mensen kinderen. Tot u, o man, vrouw, hetzij u oud bent of jong, spreekt Hij: "Komt tot Mij, want de Vader is met Mij." Komt, hoe zwart en boos u bent, Mijn Vader is met Mij, om u schoon te maken door Zijn Geest en de Mijne, Die van Hem en Mij uitgaat. Daarom, "Al laagt gijlieden tussen de potten, zo zult gij toch worden als vleugelen ener duif, overdekt met zilver, en welker vederen zijn met uitgegraven géluwen goud; ja, Wij zullen u gouden spangen maken, met zilveren stipjes. Komt tot Mij, ziende alleen op Mijn gerechtigheid, op hetgeen Ik, als Middelaar, gedaan en geleden heb, aangezien u er zeker van kunt zijn, dat Mijn werk niet tevergeefs, en naar het genoegen van de Vader gewrocht is; want Ik was daarin niet alleen, maar de Vader was met Mij. Komt, hoe schuldig u ook bent, want Mijn rechtvaardige Vader is met Mij, om u door Mijn bloed te rechtvaardigen. Komt, al ziet u nog zo vuil, want Mijn heilige Vader is met Mij, om u te heiligen door Zijn genade. O, hoort Hem tot u spreken en zeggen: Komt tot Mij, hoe arm en nooddruftig u ook bent, want de volheid van de Vader is met Mij, en Mijn God en Vader zal naar Zijn rijkdom vervullen al uw nooddruft, in heerlijkheid, door Christus Jezus. Komt, al is uw toestand nog zo jammerlijk en ellendig, want de goedertierenheid en de getrouwheid van Mijn Vader zijn met Mij; want in Mij hebben de goedertierenheid en waarheid elkaar ontmoet, en de gerechtigheid en vrede elkaar gekust. Komt, al bent u nog zo levenloos, genadeloos en geesteloos in uzelf, want de Geest van Mijn Vader is met Mij, om u Die te geven; van Hem heb Ik gaven en genaden ontvangen voor mensen, en onder andere ook voor u. Komt, komt, want Mijn Vader Die met Mij is, zegt, dat Hij u niet wil missen, Hij heeft Mij gezonden, om u te dwingen in te komen. O, komt tot Mij, al bent u nog zo dwaas en zwak in uzelf; want de wijsheid van Mijn Vader is met Mij, om u te geleiden: de kracht van Mijn Vader is met Mij, om u te trekken; met Mij is de wijsheid Gods en de kracht Gods.

U behoeft niet te zeggen, *dat u niet kunt, dat u geen kracht, noch vermogen hebt om te komen,* want u hebt eenmaal, ja, tweemaal, gehoord, dat de sterkte Godes is. En als Ik u op de dag van Zijn heirkracht maar gewillig heb gemaakt, dan is dit mijn boodschap waarmee Ik heden ben gezonden, om u de vurige liefde van de Vader te openbaren om uw ijskoude harten te doen ontbranden: Ik begeer anders niet, dan dat u uw harten open doet om Mij in te laten, in Mijn Eigen naam, als de Koning der ere, en in de Naam van Mijn Vader, de God der ere. "Ziet, Ik sta aan de deur, en Ik klop." Ook Mijn Geest klopt door Zijn werking, en Ik sta niet alleen op u te wachten, maar Mijn liefhebbende Vader staat met Mij te wachten, ja, Hij wacht, om u genadig te zijn. Doet open, doet dan open, gij eeuwige deuren, indien niet om Mijnentwil, en omwille van uzelf, dan omwille van Mijn Vader, Die met Mij is, opdat de Vader in de Zoon verheerlijkt wordt; en eeuwig wordt verheerlijkt in uw eeuwige zaligheid door Mij."

O, laten mensen en engelen Zich verwonderen over de heerlijke hofstoet, die u heden opwacht! Is er iemand hier, die niet moet blozen en beschaamd zijn, dat hij zo'n Vrijer veracht en veronachtzaamt? Wat zegt u dan? Wilt u met deze Man gaan en de zegen van Zijn Vader hebben? Hij heeft gezegd: "Niemand kan tot Mij komen, tenzij de Vader, Die Mij gezonden heeft, Hem trekke", en daarom, opdat u krachtdadig mag worden getrokken, is Hij, Die in de schoot des Vaders is, gekomen om de Vader te verklaren, en uw ijzeren hart aan te raken met de trekkende magneet van de oneindige en eeuwige liefde van de Vader, zeggende: "Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid." Het sterke koord van Mijn Vader is neergelaten om u tot Mij te trekken; want: "een iegelijk, die het van de Vader gehoord en geleerd heeft, die komt tot de Zoon."

Om u nog verder te bewegen tot Mij te komen, zo zou Hij kunnen zeggen: "Bij deze gelegenheid strekt Mijn Vader, Die met Mij is, Zijn liefdehanden uit, om u te trekken, en Hij opent Zijn eeuwige armen om u te omhelzen. Als nu uw hart naar Mij uitgaat, bij het gezicht van de liefde van Mijn Vader tot Mij, en Zijn tegenwoordigheid met Mij, neemt dan dit tot een eeuwige hartsterking met u, dat, gelijk Ik niet alleen ben, omdat de Vader met Mij is, zo ook u, als u tot Mij komt en bij Mij blijft, nooit alleen zult wezen, maar de Vader altijd bij u zal zijn: "Hij zal u niet begeven, en Hij zal u niet verlaten." Al zou de hele wereld u de rug toekeren en u alleen laten, nochtans zult u niet alleen zijn in enige plicht, die u waarneemt, noch in een dag van benauwdheid; u zult niet alleen zijn aan de Avondmaalstafel, Mijn Vader zal met u zijn; u zult niet alleen zijn in het uur van de verzoeking, of in verdrukking en in de uiterste nood, want Mijn Vader zal met u zijn; indien niet met Zijn vertroostende tegenwoordigheid, dan toch altijd met Zijn ondersteunende tegenwoordigheid, zoals Hij ook met Mij was tot op het laatste ogenblik van Mijn lijden. "Hij en Ik zullen tot u komen en zullen woning bij u maken", en door de gezegende Trooster, die Ik zal zenden van de Vader, zal Ik Mijn woorden in uw hart en in uw mond leggen. Aangezien toch Ik en Mijn Vader nooit van elkaar zullen scheiden, noch u zullen verlaten, daarom zult u altijd grond hebben om met Mij te zeggen: "Ik ben niet alleen, want de Vader is met Mij."

Een gedeelte van de toespraak voor het bedienen van de eerste tafel

Wij begeven ons nu tot het grote werk van deze dag, het gedenken van de dood en het lijden van onze heerlijke Verlosser. Hij was in dat werk niet alleen omdat de Vader met Hem was, en daarom betreft het werk, dat wij zullen gaan doen, niet alleen onze zaligheid, maar ook de eer van God; Vader, Zoon en Heilige Geest. Zij nu, die geen kennis gekregen hebben aan Christus en Zijn Vader, kunnen geen recht hebben tot die tafel der gemeenschap, aan welke Christus alleen Zijn vrienden en kennissen verwelkomt. Daarom moet de tafel des Heeren omheind worden, opdat vijanden en vreemdelingen van Christus het niet mogen wagen die heilige instelling te ontheiligen, daarom verbieden wij de toegang tot en sluiten wij buiten deze tafel, in de Naam des Heeren, alle onboetvaardige overtreders van de zedelijke wet; en meer in het bijzonder, enz.

Anderzijds nodig Ik, in de Naam des Heeren, tot de tafel des Heeren alle vrienden van Christus, en Zijn geestelijke kennissen. Wie zijn dat?
Dat zijn:
1. alle ware gelovigen, die het geloof hebben, dat God met Christus is in Zijn werk,
2. en die bij bevinding weten, dat God met hen is.

1. Allen die geloven, dat de Vader met Christus was in Zijn doen en in Zijn sterven. Hebt u ooit zo'n geloof van de Zoon van God gekregen, dat u gezien en geloofd hebt, dat Hij In zijn verlossingswerk niet alleen was, maar dat de Vader met Hem was.

Vraagt u: *Hoe zal Ik weten, of Ik dit waarlijk geloof?*
Dan antwoorden wij: Indien u het geloof hiervan hebt ontvangen, dan zal dit maken, dat het verlossingswerk van Christus in uw schatting zeer groot en heerlijk is: en u doen zien, dat alles wat Christus deed en leed een Goddelijk stempel droeg, en dat er iets van de heerlijkheid Gods in uitblonk.

- Het geloof hiervan zal het oog zijn waardoor u ziet, dat de liefde Gods de oorsprong van de verlossing is. U zult dan soms de verbazende liefde van God bewonderen, die Hem niet alleen zond om dat zaligmakend werk te doen, doch die ook met Hem kwam, Die daarom zegt: "Hij, die Mij gezonden heeft, is met Mij."
- Het geloof hiervan zal maken, dat Christus u zeer dierbaar is en waarom? Omdat de Vader altijd met Hem was. U zult zien, dat hieruit een onuitsprekelijke waardigheid voortvloeit, dat God met Hem en in Hem was, en dat God, in barmhartigheid, nergens anders is te vinden, dan bij Hem.
- Het geloof hiervan zal u doen zien, dat mensen gelukkig kunnen zijn, al zijn zij alleen gelaten en van de hele wereld verlaten, zolang God met hen is; ja, dat zij gelukzalig kunnen zijn, al zouden zij van heiligen en van discipelen verlaten worden, omdat de gelukzaligheid niet in het gezelschap van mensen, maar in het gezelschap van God gelegen is. U zult hen gelukkig achten, die God met zich hebben, wie ook tegen hen mag zijn, of wie zich ook van hen onttrekt; en u zult niet denken, dat u alles kwijt bent, al moet u vrienden en broederen missen, als God maar met u is; ten minste, als dat soort gemis u bitter is, dan is hier, daar bent u zeker van, wat dat gemis voor u kan verzoeten.

2. De vrienden van Christus zijn zij, die bevinding hebben van Zijn tegenwoordigheid met hen.
Vraagt u: *Hoe kan iemand weten dat God met hem is, aangezien er velen zijn, die menen dat God met hen is, en zich nochtans bedriegen?*
Antwoord. Ik kan Mij nu niet ophouden, om hier veel van te zeggen, doch onderzoekt, in betrekking tot het onderwerp, dat Ik behandeld heb, of u ooit bij bevinding, met toepassing voor uzelf, hebt kunnen zeggen: "Ik ben niet alleen, want de Vader is met mij." Wanneer vader en moeder, vrienden en bekenden u verlieten, hebt u dan de toevlucht tot God genomen, en Hem voor uw enige ware Vriend gehouden, om uw ziel in Hem te doen rusten, en in het bijzonder, om u in Hem als een Vader te troosten, door te roepen: *Abba, Vader;* Hem beschouwende als de God en Vader van onze Heere Jezus Christus; als een hemelse Vader in Christus; als een heilige Vader; als een rechtvaardige Vader; en als een barmhartige Vader in Hem? Kunt u bij bevinding zeggen, dat wanneer de kinderen van uw moeder tegen u ontstoken waren, en u misschien sloegen en verwondden, en de wachters, die u in de stad omringen, uw

sluier van u namen; of wanneer u met Jakob verplicht was uw maagschap te verlaten, uw volk en uws vaders huis te vergeten: wanneer vrienden en bekenden uw vijanden werden, en vorige vertroostingen u slechts zware kruisen werden: wanneer deze, of beproevingen van die aard over u kwamen, zodat u, in zekere mate, alleen gelaten en aan alle kanten verlaten was, dat u zich dan tot God hebt gewend en Hem in Bethel hebt ontmoet, en dat Hij daar met u heeft gesproken, en u met Hem. U herinnert zich de tijd en de plaats nog wel. waar Hij u bezocht en u uw hart voor Hem deed uitstorten en u in Zijn schoot verlichting vond. Toen ondervond u, dat u niet alleen was, omdat de Vader met u was, en u mocht ervaren, dat Zijn gezelschap oneindig beter was dan alle vrienden en bekenden in de wereld. U kreeg zo'n indruk van Zijn heerlijke goedheid, dat u uw moeite vergat en uw ellende niet meer gedacht. En hoewel God niet altijd zo vertroostend met u is, nochtans hebt u dit teken van Zijn Wezenlijke tegenwoordigheid, dat u nog altijd een aangename herinnering hebt van het Bethel-bezoek, dat Hij u bracht, en een hartelijke begeerte op de bodem van uw hart, dat Hij Zijn bezoek nog eens mag vernieuwen, en u weer zien. opdat uw hart zich mag verblijden.

O, kind van God! Kom, en neem het brood van de kinderen. Bent u daartoe mogen geraken om de taal van Christus na te lispelen en God *uw Vader* te noemen? Is die taal u enigszins gemeenzaam geworden, om te mogen zeggen: *Vader, Vader?* U hebt het toch wel soms mogen doen; evenals "niemand kan zeggen, Jezus de Heere te zijn, dan door de Heilige Geest," zo ook kan niemand God, *Vader* noemen, dan door de Geest der aanneming tot kinderen. Wanneer u tot God spreekt, en onder de invloed van die Geest, Vader, Vader, zegt, geschiedt dat niet overhaast en ondoordacht, zoals er duizenden zijn, die uitspreken: "Onze Vader Die in de hemelen zijt," die niet weten wat zij zeggen, maar Zijn Naam ijdellijk gebruiken. Maar wanneer u, gelovige, God Vader noemt, zegt u dat met eerbied. U spreekt het met enige heilige kinderlijke vrees uit, en u zegt het met een heilige vrijmoedigheid, op grond van het bloed van Christus, en met een nederige schaamte als onwaardig zijnde onder de kinderen gezet te zijn; u kunt het nauwelijks anders uitspreken dan zoals de wederkerende verloren zoon het deed, zeggende: "Vader, Ik heb gezondigd." Wel, u bent daartoe gebracht om Christus' Vader de Uwe te mogen noemen of zou u dat graag willen doen? Is dit een voorrecht, dat u boven alles waardeert en dat u hoger acht, dan alle genietingen van de wereld, de Vader met u te hebben, namelijk: de genadige tegenwoordigheid van de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, en gemeenschap met de Vader, en met Zijn Zoon? Dan zegt Christus tot u, hoe zwart en vuil u ook bent in uw ogen: "Sta op, Mijn vriendin, Mijn schone, en kom;" kom tot Mijn tafel en eer Mijn Vader en Mij voor de wereld, en schaam u niet voor de mensen. Wilt u God ontmoeten? Kom dan, kom tot Mij in deze instelling, en u zult niet alleen met Mij aanzitten, maar ook met Mijn Vader, want, "Ik ben niet alleen, want de Vader is met Mij."

Toespraak bij de bediening van de eerste tafel

Nu, mijn vrienden, u bent gekomen om de dood en het lijden van Christus te gedenken, en daarin Zijn verlossende liefde tot u, alsmede de liefde van de Vader, Die Hem had gezonden en in dat werk met Hem was. Toen Christus kwam om dit werk te volbrengen, kwam de Vader met Hem mee en vergezelde Hem met Zijn tegenwoordigheid. In het gehele lijden van Christus, van het begin, tot het einde, was

de Vader met Hem, om Hem te ondersteunen. Het lijden van Christus in het vlees, begon in Zijn besnijdenis, naar de wet, op de achtste dag; en het eindigde in Zijn kruisiging.

In het begin van Zijn lijden, namelijk, Zijn besnijdenis, was de Vader met Hem, en gaf Hem het verbond der besnijdenis. Van Abraham staat, hoewel in een andere zin, geschreven, (Hand. 7:8) dat God hem het verbond der besnijdenis gaf; voor hem toch was het een zegel van de rechtvaardigheid door het geloof en van het verbond der genade; doch aan Christus gaf Hij het verbond van de besnijdenis als een zegel van het verbond der werken, dat Hij in onze plaats kwam vervullen; want daardoor werd verzegeld, dat Hij een schuldenaar was de gehele wet te doen: (Gal. 5:3) Ik betuig een iegelijk mens, die zich laat besnijden, dat hij een schuldenaar is de gehele wet te doen." De apostel wil daarmede zeggen, wanneer het op een ander dan op Christus wordt toegepast: Indien u besneden bent, of enige plicht doet, die de wet beveelt, en daardoor denkt gerechtvaardigd te worden, zal Christus u niet nut zijn; u bent van de genade vervallen, u bent in de afgrond van het verbond der werken gesprongen. Wanneer u maar een schalm van de keten van het werkverbond vasthoudt, of iets doet in de hoop van daardoor gerechtvaardigd te worden, trekt u de gehele ketting mee, dat onmogelijk is; u brengt uzelf onder verplichting de wet te vervullen, zowel in haar gebod als in haar straf, en zo laadt u de vloek van de wet op u. Maar de besnijdenis was voor Christus inderdaad een zegel van het verbond der werken, of een teken, dat Hij schuldig was haar geheel te doen; de gehele schuld van gehoorzaamheid aan het gebod te betalen, en de straf welke de wet eiste te voldoen. Hier was waarlijk de verborgenheid van het begin van Christus' lijden, waarin de Vader met Hem was, Hem het verbond van de besnijdenis gevend, en verzegelende, dat Hij de Borg was, Die in onze plaats de schuld zou betalen.

In het laatst van Zijn lijden, aan het kruis, was de Vader met Hem, ook toen Hij uitriep: "Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?" Ook toen was de Vader met Hem, Die Hem ondersteunde en in staat stelde de schuld, die aan de wet verschuldigd was, tot de laatste penning toe uit te betalen, en zo maakte Hij de wet groot, en Hij maakte haar heerlijk. Aan die liefde Gods in Christus gedenken wij nu.

"In de nacht in welke Hij verraden werd, nam Hij het brood," enz.
Christus' vlees is waarlijk spijs; het is de volledige betaling van onze gehele schuld, die wij aan de wet en de rechtvaardigheid schuldig zijn, dat door dit gebroken brood wordt voorgesteld. "Ik ben het Brood des levens;" Mijn Vader geeft u dat Brood.

"Desgelijks nam Hij ook de drinkbeker na het eten des Avondmaals," enz.

De tegenwoordigheid van de Vader met Christus in Zijn dood, was een grote verborgenheid. "Ziet het bloed des verbonds!" waarin God beloofde met Christus te zijn, in het storten van dat bloed. Daar was een tweeërlei tegenwoordigheid van de Vader, of een tweeërlei uitgang van de Goddelijke kracht, namelijk: een slaande en een ondersteunende kracht; de kracht van Zijn toorn, tegen de zonde, die Hem verbrijzelde, en de kracht van Zijn genade tot zondaren, die Hem ondersteunde en in staat stelde die toorn te dragen. Hem werd waarlijk geen genade, noch ontferming bewezen: "God spaarde Zijn Eigen Zoon niet. Het behaagde de Heere Hem te verbrijzelen." De kracht van de toorn van de Vader verbrijzelde Hem tot de dood toe en kneep Zijn bloed uit, waarvan de rechtvaardigheid een grote slok nam, en dronk tot

zij verzadigd was, ja, tot de volle en vereiste voldoening van de rechtvaardigheid;
en God de Vader vergunt u Hem in deze beker plechtig te verbinden, en te drinken tot verzadiging en bevrediging van uw hart en uw geweten. Maar bovendien was de macht van de barmhartigheid van de Vader met Hem, welke de Lijder ondersteunde en schraagde, Die de pers alleen trad en er was niemand van de volkeren met Hem. Ja, de Vader Zelf, was niet met Hem om met Hem te lijden, of medegevoel te betonen, maar om Hem te schragen en te ondersteunen. Hij was er zover vanaf met Hem te lijden, of Hem in Zijn lijden medegevoel te betonen, dat het Hem behaagde Hem te verbrijzelen en vermaak te hebben in Zijn lijden, niet zoals dat een soort kruisiging en pijniging was van de menselijke natuur van Christus, maar zoals het een voldoening was aan de Goddelijke, rechtvaardigheid. Daarom was de Vader in dat uur van het lijden alleen met Hem, om Hem te ondersteunen, en Hem met de ene hand te bekrachtigen om al de toorn te dragen, die Hij met de andere hand op Hem legde. God ondersteunde Hem als het ware met één hand door Zijn almachtige kracht, en met de andere hand striemde Hij Hem met oneindige wraak, en Hij perste Hem dood. Twee vlammen ontmoetten elkaar in Christus, toen Hij aan het kruis hing: de vlam van Gods oneindige liefde tot Christus, en de vlam van Zijn oneindige toorn en haat tegen de zonde. Christus drukt die beide uit, namelijk, de volle verzekerdheid van Zijn oneindige liefde, toen Hij uitriep: "Mijn God, Mijn God," met nochtans het doordringende besef en gevoel van Zijn oneindige toorn, als Hij uitriep: "Waarom hebt Gij Mij verlaten?" Een vraag, niet als klacht, maar als uiting van diepe smart, want op dezelfde tijd, rechtvaardigde Zijn hart Zijn rechtvaardige Vader zeggende: (Psalm 22:4) "Doch Gij zijt heilig," en beval Hij Zijn Geest in de handen van Zijn Vader, zeggende: (Psalm 31:6) "In Uw hand beveel Ik Mijn geest, Gij hebt Mij verlost, Heere, Gij God der waarheid." Christus sprak hier, als het algemeen Hoofd van de verlosten, in de naam van hen allen, toen Hij, nadat de laatste slag van de rechtvaardigheid op Hem was gevallen, en Hij had uitgeroepen: "Het is volbracht," Zijn geest in de handen van Zijn Vader beval. Hoewel Hij het alleen was, Die leed, nochtans geeft Hij Zijn Vader de eer van dit verlossingswerk, als Degene, Die Hem ondersteund had: "Gij hebt Mij verlost, Heere, Gij God der waarheid," en in Mij de gehele schare van uitverkoren zondaren, die Gij Mij hebt gegeven. Aldus was de Vader met Hem.
Nu, gelijk de Vader met Christus was en nog met Hem is, zo mogen wij hopen, dat Hij ook met u is. Wilt u dit weten, onderzoekt dan welke invloed de tegenwoordigheid van de Vader met Christus, en Zijn tegenwoordigheid met u, op u heeft.

1. Welke uitwerking heeft Zijn tegenwoordigheid met Christus op uw genegenheden? Verblijdt het uw hart, als u overdenkt, dat Christus niet alleen was, omdat de Vader met Hem was? Hoe meer uw hart zich verblijdt in de beschouwing hiervan hoe meer u van de tegenwoordigheid van de Vader hebt, want wat zou u om deze reden verblijd doen zijn, als het dit niet is, dat u met de vreugdeolie van vrolijkheid en blijdschap bent gezalfd? Ik bedoel, met de Geest van de Vader, Die op de Zoon rustte. O, looft God voor dit blijk van Zijn tegenwoordigheid! Ik weet nauwelijks een beter teken, dat God met u is. Hierover mag uw hart zich verblijden op deze grond, dat de Vader met blijdschap met die Geest zalfde, en dat Christus Zich verblijdde, toen Hij met deze olie werd overgoten, want daardoor was Hij verzekerd, dat de Vader met Hem was. En als uw hart zich verblijdt bij de gedachte, dat de Vader met Hem was, dan deelt u in

zoverre in de vreugde en blijdschap van de Vader en de Zoon, door die Geest, Die van Hen beiden uitgaat.

2. Gaat uw hart ook uit naar de tegenwoordigheid van de Vader? Verlangt u naar Zijn tegenwoordigheid in drieërlei opzicht? Begeert u met Hem te zijn? Dat is: met Hem in goede verstandhouding te zijn; met Hem één te zijn, met Hem omhoog te zijn. Ik zal verklaren wat ik bedoel. Is het uw lust met Hem in goede verstandhouding te zijn, uit een oogpunt van overeenkomst en verzoening? "Hoe kunnen twee samen wandelen, tenzij zij bijeen- of overeengekomen zijn." Verlangt u bij Hem in de gunst te zijn, en zou u liever met de hele wereld in onmin verkeren, dan niet met God op voet van vriendschap te zijn? Verlangt u met Hem één te zijn ten opzichte van vereniging, overeenkomstig Christus' gebed tot de Vader: "dat ook zij in Ons één zijn" (Joh. 17:21)? Gaan uw genegenheden uit naar deze eenheid, en hebt u daar zin in? En begeert u met Hem omhoog te zijn; ik meen, op de berg der gemeenschap? Indien u niet met volle verzekerdheid kunt zeggen: "Deze onze gemeenschap is met de Vader, en met Zijn Zoon Jezus Christus;" kunt u dan toch zeggen: "Dit is een voorrecht, dat ik verkies boven duizenden van goud en zilver?" Is het de begeerte van uw zielen niet alleen in het Hogerhuis te wonen en zo altijd met de Heere te wezen, maar ook hier beneden met Hem te wonen, zeggende: "Één ding heb ik van de Heere begeerd, dat zal ik zoeken; dat ik al de dagen mijns levens mocht wonen in het huls des Heeren, om de lieflijkheid des Heeren te aanschouwen, en te onderzoeken in Zijn tempel?" Is het de begeerte van uw hart, bed en tafel met Hem te delen? Met Hem te bed te gaan, en in Zijn schoot te liggen; en met Hem in te wonen, om te leven van Zijn overvloed, en onthaald te worden op Zijn liefde?

3. O, op hoe vele liefelijke wijzen wordt het *met Hem zijn* in de Schrift uitgedrukt! U mag nagaan welke van die het best met uw bevinding van voorheen of thans overeenkomt. Soms staat van Zijn kinderen geschreven, dat zij Hem ontmoeten, en Hij hen: "De God der Hebreeën is ons ontmoet." Van hen wordt gezegd, dat zij bij Hem blijven, en Hij bij hen. Onze Heere zegt, over de Vader en Zichzelf sprekende: "Wij zullen komen en zullen woning bij hen maken," hetgeen hen doet zeggen, zelfs na verlating: "Ik zal dan gedurig bij U zijn." Van hen staat geschreven, dat zij met Hem staan op de berg Sion; alsmede, dat zij met Hem zitten aan Zijn tafel: Terwijl de Koning aan Zijn ronde tafel is, geeft mijn nardus haar reuk." Zij houden avondmaal met Hem: "Ik zal tot hem inkomen, en Ik zal met hem avondmaal houden, en hij met Mij." Ook wandelen zij met Hem: "Ootmoedig te wandelen met uw God." Soms wordt van hen gezegd, dat zij met Hem worstelen, ja, Hem overwinnen, terwijl zij Hem niet uit de armen van hun geloof, hun liefde en hun gebed laten gaan; en, "de Koning is als gebonden op de galerijen." Is Hij met u, of is Hij op deze wijze met u geweest, door Zijn verlichtende, levendmakende, versterkende, heiligende, of vertroostende tegenwoordigheid?

   Dan, o looft Hem! Die, gelijk Christus niet alleen, maar de Vader bij Hem was, ook niet alleen bent, maar de Vader bij u hebt, al is het, dat vrienden of broederen u alleen gelaten hebben. O looft Hem! Indien Hij u bij deze gelegenheid een bevindelijke weerlegging heeft gegeven van de verbazende buitensporigheden van hen, die zich vermeten onze lastbrieven en machtiging tot dit werk te verscheuren,

en ons zakelijk toeroepen: "Waar is uw God?" Gij hebt Hem verlaten en Hij heeft u verlaten, en u zult wat ons betreft alleen gelaten worden; ja, van ons verbannen en uitgeworpen. Maar neen, laat hen weten, dat wij niet alleen zijn, omdat de Vader met ons is. En tot een blijk, dat de Geest van de Vader met ons is, gelijk Hij met Christus was, laat ons ook zo uitroepen: "Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen;" Vader, genees hen van de dwaling in hun verstand en weg, van hun duisternis en hun bedrog; Vader, keer tot hen weder, en wend hun gevangenis, gelijk waterstromen in het zuiden. Indien God bij deze gelegenheid met u is geweest, houdt het dan voor een teken ten goede, dat al uw zegeningen gezegend zijn, en dat u gezegend bent in uw korf, en uw baktrog; voor een teken, dat al uw kruisen geheiligd zijn, omdat het de vruchten en gevolgen van verbondsliefde zijn: "Die Hij liefheeft kastijdt Hij"; voor een teken, dat al uw gemis vergoed is, al zouden alle wereldse vertroostingen u ontvallen: Hij is "God, de Algenoegzame;" voor een teken, dat al uw zonden vergeven zijn; want Hij is tegenwoordig als een zonde vergevend God: "Weest welgemoed, uw zonden zijn u vergeven;" voor een teken, dat al uw gebeden aangenaam zijn, zowel als uw persoon: want, "Gij zijt aangenaam gemaakt, of begenadigd, in de Geliefde;" en voor een teken, dat al uw vrezen ongegrond zijn, want Hij zegt: "Vreest niet, want Ik ben met u." Daarom zullen alle dingen voor u ten goede medewerken, hoe verschrikkelijk zij er ook uitzien; Hij zal maken, dat de grimmigheid van mensen en duivels, Hem loffelijk maken en u tot voordeel strekken, omdat Hij met u is. U behoeft geen kwaad te vrezen, al ging u ook door een dal van de schaduwen des doods, want Hij is met u. Welke grond van vrees kunt u hebben, wanneer Hij zegt: "Vreest niet, want Ik ben met u; ik zal u niet begeven?" Ja, al was u, evenals Christus, van alle mensen verlaten, dan hebt u nog het recht, met Hem te zeggen: "Nochtans ben ik niet alleen want de Vader is met mij."

6. De vereniging en verbinding van verheugingen; of de heuglijke komst van de Zaligmaker, hartelijk verwelkomd door de echo van het geloof van de Kerk

Psalm 40:8. *Zie, Ik kom!*
Hooglied 2:8. *Dat is de stem mijns Liefsten, ziet Hem, Hij komt!*

Wij hebben een Avondmaals plechtigheid in het vooruitzicht; doch als de vraag gesteld wordt: *Hoe zullen wij bij deze gelegenheid gemeenschap met God hebben?* Dan is het antwoord: Daartoe zijn twee dingen noodzakelijk.
1e Dat Hij genadig tot ons komt. Wij kunnen geen gemeenschap met Hem verwachten, tenzij Hij komt; zo zegt Hij in de eerstgenoemde tekst: "Zie, Ik kom!"
2e Dat wij Zijn komst aangrijpen en Hem op Zijn komst hartelijk verwelkomen. Dan, en niet eerder, hebben wij gemeenschap met God, wanneer wij Zijn stem horen en Hem als het ware op de toppen van de bergen zien, en zeggen: "Dat is de stem mijns Liefsten, ziet Hem, Hij komt!"

In onze woorden als een geheel beschouwd, hebben wij meer in het algemeen twee dingen.

1. Hier wordt door de Heere Jezus aan de Kerk de kennisgeving gedaan: "Zie, Ik kom."
2. Hier wordt er door de Kerk notitie van genomen: "Zie, Hij komt." Hier is de blijde stem van de Zoon van God: "Zie, Ik kom!" En hier is de blijde weerklank van de Kerk: "De stem mijns Liefsten! zie, Hij komt!" Let op de gesteldheid waarin Hij is, wanneer Hij van Zijn komst spreekt; het is een verheugde gesteldheid: "Zie, Ik kom, Ik heb lust, o Mijn God, om Uw welbehagen te doen." En let op de gestalte, waarin zij is, op de kennisgeving van Zijn komst; het is een blijde gestalte: "Zie, Hij komt! Hij spreekt met een verblijdend *Zie* : "Zie, Ik kom!" en zij spreekt met een verblijd *Zie,* "Zie, Hij komt!"

Aangezien ik ditmaal alleen over deze twee woorden zal spreken, zal de verdere verklaring daarvan geschieden bij de verhandeling van deze leerstellige aanmerking:
Dat de genadige komst tot Zijn volk, in hun tijd van nood, een heuglijke en

verrukkelijke komst is, zowel voor Hem als voor hen.

De tijd waarin Christus hier sprak: "Zie, Ik kom!" was een tijd van grote nood, toen slachtoffer en offerande niet gewild werden; toen er geen hoop van zaligheid van welke zijde ook te wachten was, wanneer Hij het niet op Zich had genomen: Toen sprak Hij: "Zie, Ik kom!" De tijd waarin de kerk hier zei: "Zie, Ik kom!" was een tijd van grote en gevoelde nood, want de Heere had Zichzelf teruggetrokken achter bergen van zonde en schuld, totdat Hij een nieuw bezoek bracht, dat haar met verheuging deed uitroepen: "Zie, Hij komt."
Dat de tijd van de genadige komst van Christus tot Zijn volk zowel voor Hem als voor haar verblijdend is zal in het vervolg blijken. Het is hier voldoende aan te tonen, dat,

gelijk Hij een blijde Verkondiger van Zijn komst is, zeggende: "Zie, Ik kom!", zo ook zij daarvan een blijde aanschouwer is, zeggende: "Zie, Hij komt!"
De wijze van behandeling welke ik, als het de Heere zal believen mij bij te staan, zal trachten te volgen, zal de volgende zijn:

I. Nagaan welke komsten van Christus tot Zijn volk voor Hem en hen verblijdend zijn.
II. Aantonen wat Zijn komst verblijdend voor Hem maakt.
III. Wat Zijn komst heuglijk voor hen doet zijn.
IV. Welke uitdrukkingen van Zijn blijdschap vervat zijn in Zijn. "Zie, Ik kom!"
V. Welke uitdrukkingen van verheuging inbegrepen zijn in hun *zie* : "Zie, Hij komt!"
VI. Aantonen vanwaar de oorzaak van die vereniging en verbinding van verheugingen is, of hoe dat komt, dat Zijn "Zie, Ik kom!" beantwoord wordt met een "Zie, Hij komt!"
VII. Uit het geheel, enige gevolgtrekkingen ter toepassing afleiden.

I. Ons eerste punt is, dat wij zullen nagaan welke komsten van Christus tot Zijn volk voor Hem en hen verblijdend zijn. Ik zal alleen vier komsten van de Heere Jezus vermelden, namelijk:
- Zijn komst in het vlees;
- Zijn komst op de wolken;
- Zijn komst in het Woord;
- Zijn komst in de Geest.

1. Zijn komst in het vlees was een heuglijke komst, zowel voor Hem als voor Zijn volk. De eerste tekst wordt in het bijzonder op Zijn komst in het vlees toegepast: (Hebr. 10:5, 7) "Slachtoffer en offerande hebt Gij niet gewild, maar Gij hebt Mij het lichaam toebereid. Toen sprak Ik: Zie, Ik kom, (in het begin des boeks is van Mij geschreven) om Uw wil te doen, o God!" Dit toont ook aan, dat het een heuglijke en verrukkelijke komst was, hoewel er die boodschap aan verbonden was, dat Hij een slachtoffer aan de Goddelijke rechtvaardigheid, voor onze zonden zou zijn, wanneer geen andere offerande genoegzaam was. Deze komst van Christus is gewis een heuglijke komst voor Zijn volk en geeft een grond van blijdschap voor al Zijn volk. "Ziet", zei de engel tot de herders bij de komst van Christus in het vlees, "ik verkondig u grote blijdschap, die al den volke wezen zal: namelijk, dat u heden geboren is de Zaligmaker, welke is Christus, de Heere, in de stad Davids" (Luk. 2:10, 11). Het is waarschijnlijk, gelijk vele godgeleerden zeggen, dat de woorden van de bruid, als zij hier zegt: "Ziet, Hij komt!" een bijzondere betrekking hebben op de komst van Christus in het vlees. De heiligen onder het Oude Testament zagen Zijn dag van ver en verblijdden zich in het gezicht, dat zij door het geloof daarvan hadden. Zij zagen Hem, huppelende op de heuvelen van schaduwen en ceremoniën, en voorbeeldige offeranden, als het wezen van al de schaduwen. In één woord, Zijn komst in het vlees is de wezenlijke wortel en de grond van al de verheugingen van de verlosten. Als Hij niet, volgens de belofte, aldus was gekomen, zouden zij nooit enige grond van blijdschap gehad hebben.
Het gelovig gezicht echter van deze komst, of, van God in onze natuur, God, vlees geworden, "God geopenbaard in het vlees", is een springader van verheuging; omdat

God in Christus, Die been van ons been, en vlees van ons vlees is, de wereld met Zichzelf verzoenende was, en zo hebben wij de toegang tot God door Hem, Die ons in alle dingen is gelijk geworden, uitgenomen de zonde. O vrienden, gelooft u, dat er een Man in de hemel is, genaamd Immanuël, God met ons? Wij lezen van vrede en blijdschap in het geloven; u hebt zeker nooit geloofd, dat er zo'n Man, God in ons vlees is, als dat nooit enige blijde overdenking voor u heeft opgeleverd.

2. Zijn komst op de wolken is een heuglijke komst zowel voor Hem als voor Zijn volk. Dit wordt Zijn tweede komst genoemd: (Hebr. 9:28) "Christus zal ten andere male zonder zonde gezien worden van degenen die Hem ter zaligheid verwachten." Dit zal waarlijk een blijde komst voor Christus zijn, want het is een komst ter zaligheid; wanneer Hij komt om zalig te maken, komt Hij altijd met blijdschap. Toen Hij eerst kwam om zalig te maken door de prijs van Zijn bloed, kwam Hij vrolijk springende en huppelende; hoeveel temeer wanneer Hij zal komen om het werk van de zaligheid te voleindigen en de zaligheid van alle verlosten te volmaken. Zijn komst om Zijn volk te ondertrouwen is Hem tot blijdschap, hoeveel temeer wanneer Hij komt om het huwelijk te voltrekken. Christus had dat op het oog, in Zijn komst om te lijden: (Hebr. 12:2) "Die voor de vreugde, die Hem voorgesteld was, het kruis heeft verdragen en de schande veracht;" namelijk de vreugde van een verhoogde staat. U weet, dat de laatste trap van Zijn verhoging is, dat Hij op de laatste dag zal komen om de wereld te oordelen; dan zal Hij verheerlijkt worden in Zijn heiligen, en wonderbaar in allen die geloven. En gelijk het een heuglijke komst is voor Hem, zo is het dat ook voor Zijn volk. Weliswaar zal het verschrikkelijk zijn voor Zijn vijanden, die Zijn komst om zalig te maken, veracht hebben en op zo grote zaligheid geen acht hebben genomen, want "Hij zal komen met vlammend vuur, wraak doende over degenen, die God niet kennen, en over degenen, die het Evangelie van onze Heeren Jezus Christus niet gehoorzaam zijn." Zijne tweede komst zal vreselijk zijn voor hen, die Zijn eerste komst niet verwelkomen, want: "Ziet, Hij komt met de wolken, en alle oog zal Hem zien, ook degenen, die Hem doorstoken hebben; en alle geslachten der aarde zullen over Hem rouw bedrijven" (Openb. 1:7). Maar voor Zijn volk, Zijn volgelingen en dienstknechten, voor allen, die Hem nu verwelkomen is Zijn komst verblijdend; die zullen Hem met blijdschap verwelkomen, zeggende: "Ja kom, Heere Jezus." Zij verlangen naar Zijn komst; hen wordt toegeroepen, hun hoofden met vreugde opwaarts te heffen, omdat hun verlossing nabij is. Zij roepen tot Hem, Zijn komst te verhaasten: "Maak haast, mijn Liefste, wordt Gij gelijk een ree, of een welp der herten, op de bergen van Bether." En geen wonder, want dan zullen zij ingaan in de vreugde huns Heeren. Christus, Die hier spreekt: "Zie, Ik kom!" zal, zo zeker als Hij de eerste maal kwam, ook ten tweede male komen; en gelijk Zijn eerste komst in betrekking stond tot Zijn tweede komst, zo spreekt Hij ook van Zijn tweede komst, met een *zie,* "Zie, Ik kom haastelijk;" waarop de blijde echo van de Kerk wordt gehoord: "Ja kom, Heere Jezus, kom haastelijk."

3. Zijn komst in het Woord, om een volk voor Zich te vrijen, is een heuglijke komst voor Hem en voor Zijn volk, want dan zeggen beiden, de Geest en de bruid: "Kom!" De Geest van Christus en de bruid van Christus, nodigen met blijdschap zondaren, om tot Christus te komen. Daarom wordt een Evangeliedag, één van de dagen van de Zoon des mensen genoemd. Christus zegt in de bedeling van het Evangelie: "Zie, Ik kom!" Hij komt rijdende in de koets van het Evangelie; Hij komt met uitgebreide

armen, zeggende: "Ziet Mij! Wendt u naar Mij toe!" en zo is Zijn komst verblijdend voor al Zijn volk. (Rom. 10:15) "Hoe lieflijk zijn de voeten dergenen, die vrede verkondigen, dergenen, die het goede verkondigen. Zijn komst in het Woord is heuglijk voor hen, in zo verre, dat niets ter wereld hen zo dierbaar is als het Woord; het is zoeter dan honig en honigzeem. "Als Uw woorden gevonden zijn, zo heb ik ze opgegeten, en Uw Woord is mij geweest tot vreugde en blijdschap mijns harten." Dit is hun voedsel: "De mens zal bij brood alleen niet leven, maar bij alle woord, dat door de mond Gods uitgaat." Dit is hun troost in hun ellende. Zijn woord maakt hen levend: zij horen er Zijn stem in, en zeggen: "Dat is de stem Mijns Liefsten, ziet Hem, Hij komt, springende op de bergen, huppelende op de heuvelen." Zijn komst in het Woord is dan ook verblijdend en heilzaam, als het gepaard gaat met wat volgt, namelijk: Zijn komst in de Geest.

4. Zijn komst in de Geest is een heuglijke komst, welke al de vorige wijzen van Zijn komen verblijdend doet zijn. Wij hebben geen verblijdend gezicht van Zijn komst in het vlees, noch blijde hoop op Zijn komst op de wolken, noch verheugende bevatting van Zijn komst in het woord, wanneer wij niet enig deel hebben aan Zijn komst in de Geest, als de Geest van geloof en van vertroosting; aan Zijn komst in de Geest, niet alleen om te vrijen, maar om het hart in te winnen: niet alleen om met zondaren te doen te hebben, maar om hen te sterk te worden en te overwinnen door Zijn overtuigende en bekerende kracht. Deze komst is voor Hem verblijdend want het is een dag der vreugde Zijns harten: (Hoogl 3:11). Gaat uit, en aanschouwt, gij dochteren Sions, de koning Salomo, met de kroon waarmee hem zijn moeder kroonde op de dag zijner bruiloft, en op de dag van de vreugde zijns harten;" want dan ziet Hij de arbeid Zijner ziel, en Hij wordt verzadigd. (Jesaja 53:11). O! Dit moet ons bemoedigen, om de Geest, de beloofde Trooster, te bidden, nu niets het hart van Christus meer verblijdt, dan dat Hij de Geest zendt, om te overtuigen van zonde, gerechtigheid en oordeel, en zo Zijn volk vertroost. Anderzijds kan het niet anders zijn, of deze komst van Christus in de Geest is voor Zijn volk een heuglijke komst. Dan toch worden zij gezalfd met olie der vreugde, en wordt hun gegeven vreugde olie voor treurigheid en het gewaad des lofs voor een benauwde geest. Dan worden hun banden los gemaakt; hun krankheden genezen; hun twijfelingen opgelost en hun vrezen verdreven. Wanneer Christus zegt: "Zie, Ik kom!" laat ons dan daarin de belofte van Zijn komst in de Geest aanschouwen; want waarom anders kwam Hij in het vlees, dan opdat Hij ook in de Geest zou komen? In het vlees gekomen zijnde, en overeenkomstig Zijn Woord, Zijn werk voleindigd hebbende, belooft Hij de Geest, en Hij zendt de Geest: "Die," zegt Hij, zal Mij verheerlijken." Wanneer de Trooster zal gekomen zijn, Die Ik u zenden zal van de Vader, namelijk, de Geest der waarheid, Die van de Vader uitgaat, Die zal van Mij getuigen" (Joh. 15:26). Zijn komst in het vlees was de grote belofte van het Oude Testament en Zijn komst in de Geest was de grote belofte van het Nieuwe Testament. Gelijk het Oude Testament maar een voorportaal was van het Nieuwe, zo moest Zijn komst in het vlees de weg banen voor Zijn komst in de Geest. Wanneer u Hem dan hoort zeggen: "Zie, Ik kom!" moet u dat niet alleen verstaan als; Zie, Ik kom in het vlees, maar ook als: Zie, Ik kom in de Geest. O vrienden! Is dit Zijn stem? Wat zegt u daarop? Is er enige verblijdende weergalm in uw hart, welke Hem verwelkomt, zeggende: "Dat is de stem mijns Liefsten, ziet Hem, Hij komt." Als Hij bij deze gelegenheid in de Geest tot u komt, zal het zeker een heuglijke komst zijn. Ik zou hier kunnen spreken van Zijn komst in Zijn voorzienigheid; van Zijn komst bij het

sterven; van Zijn komst eerst om Zijn werk te beginnen, en daarna om het voort te zetten; doch alleen Zijn komst in de Geest maakt die komsten verblijdend.

II. Ons tweede punt was aan te tonen, wat Zijn komst verblijdend voor Hem maakt. Wat doet Hem komen met een blij "Zie, Ik kom?"
1. Wel, Hij verheugde Zich van eeuwigheid bij de gedachte aan Zijn komst, en daarom kan Hij niet anders dan Zich verblijden in de vervulling van Zijn Woord en voornemen: (Spr. 8:23, 31) "Van de aanvang, van de oudheden der aarde aan, was Hij spelende in de wereld Zijns aardrijks, en waren Zijn vermakingen met de mensenkinderen." Het was in de raad des vredes, dat Hij tot Zijn Vader sprak: "Zie, Ik kom, Ik heb lust om Uw welbehagen te doen;" en in de volheid des tijd spreekt Hij voor onze oren: "Zie, Ik kom!" O, laat ons een blij welkom doen horen op dat blijde "Zie!"

2. Zijn komst is Hem tot verheuging, omdat Hij een opdracht van Zijn Vader heeft, en Hij doet met blijdschap wat Hem is opgedragen. Hij komt, om de wil van Zijn Vader uit te voeren, en daarom zegt Hij: "Ik heb lust, o Mijn God, om Uw welbehagen te doen." Dit gebod heb Ik van Mijn Vader ontvangen, dat Ik mijn leven zal stellen voor de schapen. Daarom begeerde Hij in grote mate dit Pascha, namelijk, dat Hij Zelf ons Pascha zou zijn, dat voor ons geslacht is. Hij heeft een aanstelling om te komen want Hij is de Gezondene en de Verzegelde van God: "Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gezonden heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe. Want deze, heeft God de Vader verzegeld." Hij komt in de Naam van Zijn Vader, en met het zegel van Zijn Vader aan Zijn lastbrief gehecht.

3. Zijn komst is heuglijk voor Hem, omdat het met dit heerlijk doel is, om de Vader te verheerlijken. Daarom zei Hij, toen Hij kwam: "Nu is de Zoon des mensen verheerlijkt, en God is in Hem verheerlijkt-" (Joh. 13:31). Toen Hij gekomen was en op het punt stond Zijn leven af te leggen en Zijn werk gedaan had, zei Hij: "Ik heb U verheerlijkt op de aarde, ik heb voleindigd het werk, dat Gij Mij gegeven hebt om te doen" (Joh. 17:4). Hij bracht heerlijkheid en eer aan voor al de volmaaktheden Gods en volledige genoegdoening voor al Zijn beledigde eigenschappen.

4. Zijn komst is voor Hem verblijdend, omdat, gelijk Zijn komst met een heerlijk oogmerk was, in betrekking tot Zijn Vader, om God door Zijn komst, zowel in het vlees als in de Geest, te verheerlijken, zij ook zo'n liefderijk doel had omtrent Zijn volk, tot wie Hij komt. Hij komt om hen zalig te maken, te rechtvaardigen, te heiligen, te vertroosten, te genezen en te helpen, en dat alles uit liefde; omdat Hij hen met een eeuwige liefde heeft liefgehad, daarom komt Hij hen trekken met goedertierenheid. Liefde doet Hem met verheuging komen: uit liefde kwam Hij met blijdschap in het vlees, en uit liefde komt Hij met verheuging in de Geest; liefde deed Hem de eerste maal komen, en niettegenstaande vele tergingen, doet liefde Hem wederom komen, overeenkomstig Zijn Woord: (Joh. 16:22) "Ik zal u wederom zien." Nu hebt gij wel droefheid, maar Ik zal u wederom zien en uw hart zal zich verblijden. O, die hoogte, en diepte, en lengte, en breedte van Zijn liefde! Hij komt met verheuging omdat Hij hartelijk liefheeft. Maar ik ga over tot:

III. Het derde punt, namelijk: Wat Zijn komst heuglijk voor Zijn volk doet zijn; wat hen Hem doet verwelkomen met een blij *zie,* "Zie, Hij komt!"

1. Zijn komst is hun leven. Toen Hij in het vlees kwam, kwam Hij om hen het leven en overvloed te geven (Joh. 10:10). En wanneer Hij in de Geest komt, komt Hij om het leven te geven, "om dat water te geven, dat in hen zal worden een fontein van water, springende tot in het eeuwige leven" (Joh. 4:14), Wanneer Hij komt, komt er altijd leven in de dorre doodsbeenderen. Wij zijn als dode lichamen, onze geesten ontzinken ons, doch wanneer de Geest des levens in het Woord komt, dan gaan wij weer, als het ware, op onze voeten staan: dan hebben wij leven: "Die de Zoon heeft, heeft het leven." Wanneer Hij komt en wij Hem bij ons hebben, dan komen met Hem altijd, het leven van het geloof, het leven van bekering, het leven van de liefde, het leven van blijdschap, het leven van nederigheid, het leven van heiligheid, en het leven van de vertroosting; wij leven of sterven, naarmate Hij komt of gaat. Indien het leven zoet is, dan moet ook Zijn komst zoet zijn. Van alle levens, is het leven Gods een geestelijk leven, met Christus verborgen in God, het liefelijkste en heerlijkste leven.

2. Zijn komst moet heuglijk zijn, omdat Zijn afwezigheid de dood voor hen is. Ja, Zijn afwezigheid is een hel voor hen, die weten wat een hemel in Zijn tegenwoordigheid uitmaakt. Vandaar dat menigvuldig, Och en Ach, wanneer Hij weg is: "Ach, wanneer zult Gij tot mij komen? Och of ik ware, gelijk in de vorige maanden!" Vandaar dat gedurig *hoelang*, wanneer Hij is weggegaan: "Hoelang, Heere, zult Gij mij steeds vergeten? Hoelang zult Gij Uw aangezicht voor mij verbergen?" Zij kunnen buiten Hem niet leven, of, wanneer Hij zover weg is, dat zij zorgeloos, dwaas en onbekommerd zijn, dan zullen toch zij, die weten wat Zijn verblijdende tegenwoordigheid is, toestemmen, dat hun zorgeloze tijden hun droevige en zuchtenstijden zijn. Dat zijn hun vrolijke tijden niet; die zijn hun leven niet, maar hun dood: zij verwachten niet, ooit weer een blij leven te zullen hebben, zolang Hij niet wederkomt.
Wanneer Hij de kerk heeft verlaten, dan raakt alles in verwarring, dan "beginnen de dienstknechten van het huis hun medeknechten te slaan" (Matth. 24:49). Waarom? Omdat de Heere Zijn komst uitstelt. Dan beginnen zij hen te slaan met vonnissen van schorsing en uitsluiting, gelijk het op deze dag geschiedt; wanneer Hij van hen geweken is, dan beginnen de herders over hen te heersen met strengheid en hardheid (Ezech. 34:4). En wat is daarvan het gevolg? (vs. 6) "Mijn schapen dolen op alle bergen en op allen hoge heuvel: ja, Mijn schapen zijn verstrooid op de gehele aardbodem, en er is niemand die er naar vraagt, en niemand die ze zoekt." Wel, moest dit niet de harten van harde heersers doen slaan, als zij zien, dat de schapen naar alle zijden verstrooid zijn, doordat zij huurlingen met geweld aan hen hebben opgedrongen? Neen, er is niemand die er naar vraagt, en niemand die ze zoekt. Zij zien niet naar hen om, alsof het een onwetend gespuis en vrijbuiters waren, dat de aandacht niet waard is.
Doch waaruit ontstaan al die verwarringen? Mogen wij niet (met Deut. 31:17) zeggen: "Hebben ons deze kwaden niet getroffen, omdat onze God in het midden van ons niet is?" Wanneer Hij van een kerk geweken is, is er niets dan verwarring en wanorde; doch wanneer Hij wederkomt, dan wordt Zijn werk verlevendigd, Sion opgebouwd, en de reformatie vernieuwd. Wanneer Hij van een gelovige wijkt, o, wat een hel van

verwarring, zolang Hij niet wederkeert! Zijn tegenwoordigheid geeft rust, maar Zijn afwezigheid beroert: "Toen Gij Uw aangezicht verbergdet werd ik verschrikt."

3. Zijn komst is heuglijk voor hen, omdat Hij een genadige tijding komt brengen. Wat komt Hij brengen, wanneer Hij komt? Wel, dan brengt Hij God met Zich, en al de volheid Gods, en zo brengt Hij het hoogste goed met Zich. God is in Christus, en al de volheid der Godheid woont in Hem. Daarom, wanneer Hij komt, komt alle goed. Wanneer Hij genadig komt, komt Hij in de hoedanigheid van een vriend, om te helpen: van een heelmeester, om te genezen; van een herder, om te weiden: "Hij weidt onder de leliën." Wanneer Hij komt, is Zijn tegenwoordigheid opwekkend en verkwikkend, verlichtend, verlevendigend en verwijdend; soms bevestigend en vertroostend, verootmoedigend en liefelijk vernederend; ja, het is een verhogende en eerbied verwekkende tegenwoordigheid. De gevolgen van Zijn komst zijn zeer verheugend, want wanneer Hij tot Zijn volk komt, worden hun zonden vergeven, hun behoeften vervuld, hun vijanden overwonnen, hun kruisen geheiligd, hun koninkrijk bevestigd, en daarom moet het voor hen een heuglijke komst zijn.

4. Zijn komst moet verblijdend voor hen zijn, omdat Zijn komst hun gehele hemel op aarde is; ja, Zijn tegenwoordigheid is de hemel der hemelen. Wat is de hemel anders dan een Hem gelijk zijn, door Hem te zien gelijk Hij is. Nu, deze hemel is op aarde begonnen, wanneer Hij komt, want dan wordt Zijn heerlijkheid aanschouwd, en zij worden naar hetzelfde beeld in gedaante veranderd (2 Kor. 3:18). Zouden zij niet blijde zijn, wanneer zij beschouwen wie Hij is? Hij is genoeg om een hemel te maken, aan welke zijde Hij ook beschouwd wordt.

- Bezien zij Hem volstrekt: "Al wat aan Hem is, is gans begeerlijk, Hij is het Afschijnsel van Zijns Vaders heerlijkheid." Beschouwen zij Hem vergelijkenderwijs: "Hij is veel schoner dan de mensenkinderen, heerlijker dan de roofbergen."
- Zien zij op Hem betrekkelijk, dan is Hij hun Hoofd en Man; hun God en Leidsman, hun gerechtigheid en sterkte: hun licht, leven, blijdschap en alles. O, zegt de sterkgelovige: "Mijn Liefste is Mijne en ik ben Zijne;" Hij is de Mijne, en ik wil voor de hele schepping van Hem niet scheiden. O, zegt de zwakgelovige. de twijfelende gelovige, o, als Hij de Mijne was, ik zou Hem voor geen duizend werelden willen missen. In één woord, Hij is hun zo'n hemel, dat niets het verlies van Zijn tegenwoordigheid kan vergoeden; leraars kunnen het niet; instellingen kunnen het niet; engelen kunnen het niet. De instellingen zijn slechts de bolster zonder de kern, wanneer Christus er in gemist wordt; alle vertroostingen door schepselen kunnen Zijn plaats niet vervullen. De natuurkundigen zeggen dat de vuursteen zijn aantrekkingskracht verliest, wanneer er diamant in de nabijheid is; doch dit is zeker, wanneer Christus nabij de ziel is, zal alle pracht en praal, alle werelds vertoon de ziel niet aantrekken. Bied de gelovige bergen van goud en zilver aan, in plaats van Christus, en zijn antwoord zal zijn: "Ga achter mij, Satanas, uw geld zij met u ten verderve, die het tegen de Zoon van God in de weegschaal legt. Bied mij iets aan dat beter is dan Christus, dan zult u zien wat ik doe". Er zijn zo vele duizenden voortreffelijkheden in Christus, die als zo vele duizenden redenen zijn waarom Zijn komst heuglijk is, dat zij, wanneer zij ze zien, niet kunnen nalaten te zeggen: "Zie, Hij komt!"

IV. Ons vierde punt is: Welke uitdrukkingen van blijdschap in de Heere Jezus vervat zijn in Zijn "Zie, Ik kom!" Welke soort van blijdschap er door wordt uitgedrukt.

1. Ik denk dat dit "Zie, Ik kom!" tegenwoordige verheuging uitdrukt: "Zie, Ik kom!" Het heeft enige overeenkomst met: (Joh. 13:31) "Nu is de Zoon des mensen verheerlijkt." Er was een tijd, dat Hij zei: (Joh. 12:27) "Nu is Mijn ziel ontroerd; en wat zal Ik zeggen?" Doch wanneer Hij genadig komt, zegt Hij aangaande deze zaak: Nu is Mijn ziel verzadigd, nu verheugt Zich Mijn hart. Het is in de tegenwoordige tijd uitgedrukt: "Zie, Ik kom!" En als Christus nu, op dit ogenblik, onder ons gezelschap mocht zeggen: "Zie, Ik kom!" O, dat is Hem een tegenwoordige verheuging; Hij komt met blijdschap; Hij komt, springende en huppelende; Zijn bestemde tijd van komen is de tijd van de vreugde Zijns harten.

2. Het is een dadelijke blijdschap: "Zie, Ik kom!" Hij verheugt Zich in goed te doen; het is Zijn blijdschap om Zijn Vader en Zijn vrienden te dienen. Als Hij zich verheugde in Zijn werk, wanneer Hij kwam, om zalig te maken door de prijs van Zijn bloed, hoeveel temeer moet Hij Zich dan verheugen, wanneer Hij komt, om zalig te maken door de kracht van Zijn Geest! Van de natuurlijke zon wordt gezegd, (Psalm 19:6) dat zij vrolijk is als een held, om het pad te lopen. Dit is een overdrachtelijke spreekwijze, want de zon is niet vatbaar voor vrolijkheid, doch, zonder overdrachtelijke zin, is het waar van de Zon der gerechtigheid, de Heere Jezus Christus. Hij is een Held, de Man van Gods rechterhand, Die Zich gesterkt heeft; Hij loopt Zijn pad met blijdschap; Hij verheugt Zich, in op te gaan met genezing onder Zijn vleugelen: "Zie! Ik kom!" Het is een dadelijke blijdschap.

3. Het drukt een zekere blijdschap uit. *Zie* geeft een zekerheid te kennen; het is gewis en zeker: "Zie, Ik kom!" Zijn blijdschap is zeker; een zekere, gewisse en duurzame verheuging. Niets is gewisser, dan dat de gelovigen soms een onuitsprekelijke vreugde hebben, doch dat zijn maar beekjes, die voortvloeien uit de vreugde, die in het hart van Christus is. Zijn verheuging is de bron van hun vreugde: "Hij is gezalfd met olie der vreugde boven Zijn medegenoten;" de gemeenschap, die zij met Hem hebben ontstaat door enige droppelen van die vreugdeolie. Kunnen zij zeker zijn van de beekjes en van de druppelen, wanneer die hen worden vergund; hoeveel te zekerder is het, dat alle ware blijdschap in Hem als in een middelpunt verenigd is. De gelovigen hebben soms een volheid der verheuging, doch hun volheid is de volheid van de beken, of van het vat; Zijn volheid echter is de volheid van de oceaan. Is het zeker, dat er soms een beek der verheuging in de gelovige is; veel zekerder is het, dat de bron der verheuging in Christus is.

4. Het drukt een mededeelzame blijdschap uit, ten doel hebbende, dat Zijn volk in Zijn blijdschap zal delen: "Zie, Ik kom! " De vreugde, die Christus heeft als Middelaar, is een volheid van vreugde, die deze nuttigheid voor Zijn volk ten doel heeft, dat wij uit Zijn volheid zullen ontvangen, ook genade voor genade, en vreugde voor vreugde; genade beantwoordende aan de genade in Jezus, en vreugde overeenkomende met de vreugde, die in Hem is. Ja, Christus als Middelaar, is gezalfd met vreugdeolie, en had de Geest niet met mate, opdat Hij hen deze vreugde zou meedelen, en hen vreugde olie zou geven voor treurigheid. (Jesaja 61:1, 2, 3) "De Geest des Heeren Heeren is op

Mij, omdat de Heere Mij gezalfd heeft, om een blijde boodschap te brengen de zachtmoedigen; om alle treurigen te troosten; dat hun gegeven worde sieraad voor as, vreugde-olie voor treurigheid en het gewaad des lofs voor een benauwde geest." Christus heeft van Zijn Vader de opdracht om Zijn vreugde mee te delen, en daarom moet zij mededeelzaam zijn.

5. Het geeft een zegevierende, overwinnende blijdschap te kennen: "Zie, Ik kom!" Niets zal Mijn komst verhinderen, noch Mij in Mijn loop stuiten. Bergen noch heuvelen kunnen verhinderen, dat de zon opgaat: dit wijst aan, dat Hij komt als een Overwinnaar, niettegenstaande de overheden en machten die in Zijn weg staan; Hij kan die gemakkelijk terneerwerpen. "Wie is Deze, Die van Edom komt, met besprenkelde klederen, van Bozra? Deze, Die versierd is in Zijn gewaad? Die voorttrekt in Zijn grote kracht? Ik ben het, Die in gerechtigheid spreek, Die machtig ben te verlossen" (Jesaja 63:1). Ziet, Ik ben het; "Zie, Ik kom!"

6. Het drukt een plechtige blijdschap uit. Hij komt met plechtigheid: "Zie, Ik kom," overeenkomstig de raad van de heerlijke Drie-eenheid. Nu, wanneer het voornemen van de hemel tot aan de geboorte is gekomen en het besluit baart, en de volheid des tijd gekomen is, neemt Hij, als het ware, hemel en aarde tot getuigen, dat Hij een plechtige boodschap komt brengen. Hij spreekt met een luid "Zie", opdat de gehele wereld van mensen en engelen er aandacht aan zal schenken: "Zie, Ik kom." En waarlijk bij deze plechtigheid breken alle uitverkoren engelen uit in vrolijke lofzangen: "Ere zij God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde, in de mensen een welbehagen. En wanneer Hij in de Geest komt om een ziel te bekeren, dan is er blijdschap in de hemel over één zondaar, die zich bekeert. Het is een plechtige blijdschap.

7. Het geeft oneindige blijdschap te kennen. Als wij overwegen wie de Persoon is Die spreekt, namelijk: God, in de Persoon van de Zoon, onze natuur aannemende; de blijdschap van een oneindige God moet oneindige blijdschap zijn. Eindige schepselen kunnen niet zeggen wat oneindige vreugde is, neen, de vreugde van de heiligen is een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde; wat moet dan wel die vreugde van de Koning der heiligen zijn? Die gaat alles wat uitgesproken en uitgedrukt kan worden, oneindig ver te boven, zij is oneindig heerlijk. De vreugde van de heiligen is onuitsprekelijk groot; de blijdschap van de mens Christus, van de menselijke natuur is oneindig veel groter, doch de grootheid van de blijdschap van God, van God in onze natuur, gaat alle eindige bevatting oneindig te boven. Eindige gedachten verliezen zich in deze oneindige diepte.

8. Het drukt altijddurende, eeuwige blijdschap uit, een vreugde van eeuwigheid, voor de tijd, en tot in eeuwigheid, na de tijd. Wel is waar, geeft, zoals ik reeds eerder zei, het "Zie, Ik kom!" tegenwoordige verheuging te kennen, in betrekking tot ons gezicht daarvan, doch in betrekking tot God, voor Wie niets verleden of toekomstig is, want alle dingen zijn eeuwiglijk voor Hem, drukt dit, "Zie" de eeuwige blijdschap uit, welke Hij eeuwig had en zal hebben in dit werk, dat nu in de tijd volbracht is. Er staat geschreven: (Psalm 104:31) "De heerlijkheid des Heeren zij tot in eeuwigheid, de Heere verblijdde Zich in Zijn werken." Waarom? Zijn heerlijkheid is een eeuwige heerlijkheid; Zijn blijdschap een eeuwig verblijden in al Zijn werken; voornamelijk in

dat werk, waarin al Zijn heerlijkheid allerluisterrijkst uitblinkt, Zijn verlossingswerk, waarvan Hij hier spreekt, als Hij zegt: "Zie, Ik kom!" Zo ziet u welk soort van verheuging wordt uitgedrukt in dit "Zie, Ik kom!"

V. Ons vijfde punt was: Welke uitdrukkingen van verheuging vervat zijn in de weerklank van de Kerk: "Dat is de stem mijns Liefsten! Ziet Hem, Hij komt!" Welke soort van blijdschap drukt dit uit?

1. Het geeft blijdschap met verrassing te kennen. O, wat vervult Zijn komst de gelovige met een aangename verrassing, zoals (Hoogl. 6:12) wordt uitgedrukt met "Eer ik het wist." Hoe spreekt de bruid hier het onverwachte uit, als iemand, die plotseling verrukt wordt: "Dat is de stem mijns Liefsten! Ziet Hem, Hij komt!"
2. Het drukt blijdschap met verwondering en bewondering uit: "Ziet, Hij komt!" Verwondert u, o hemelen en aarde! Dat Hij tot zulk één als ik ben komt! Staat verwonderd, dat Hij tot mij wederkomt, nadat ik bergen en heuvelen van tergingen heb opééngehoopt: "Is dit naar de wet der mensen? Heere, Heere! En wat zal David nog meer tot u spreken?" Wat kan ik zeggen, dan neerzitten en mij verwonderen?
3. Het geeft blijdschap met geloof te kennen: "Ziet, Hij komt!" Het oog van het geloof ziet Hem eerst komen, en dan zingt de tong van verheuging: Ziet, Hij komt! "Het geloof is uit het gehoor." Wat? Wel de stem van Christus, het blij geklank van het Evangelie. Christus rijdt in die koets, en de gelovige hoort door het geloof het geraas van de raderen van Zijn wagen; ja, de liefelijke stem van Hem, Die in de wagen rijdt, in Wiens lippen genade is uitgestort, en dit doet hem uitroepen: "Dat is de stem mijns Liefsten, ziet Hem, Hij komt!"
4. Het drukt blijdschap met liefde uit. Waarlijk, gelijk geloof het hoofd is, zo is de liefde het hart van het nieuwe schepsel. De blijdschap, welke hier gemeld wordt, is een liefhebbende blijdschap, want het is met het oog op Christus als haar Liefste, dat zij uitroept: "Dat is de stem mijns Liefsten, ziet Hem, Hij komt!" Hij is de Geliefde van de Vader, Die zegt: "Deze is Mijn geliefde Zoon;" en de ware gelovige is van hetzelfde gevoelen als de Vader, en zegt: "Zulk Eén is mijn Liefste, ja, zulk Eén is mijn Vriend, gij dochters van Jeruzalem." En wat anders dan blijde liefde doet haar met ontroering uitroepen: "Dat is de stem mijns Liefsten!"
5. Het drukt een blijdschap uit met lof en aanbidding, zowel als met verwondering en bewondering: "De stem mijns Liefsten, ziet, Hij komt!" O! Gezegend is deze Komende: (Psalm 118:26) "Gezegend is Hij, Die daar komt in de Naam des Heeren." Het is een *ziet* van aanbidding, zowel als van bewondering. Deze twee gaan steeds samen; een bewonderend hart is een aanbiddend hart. Gelijk de tegenwoordigheid van Christus een hemel in het hart uitmaakt, zo ook wekt die het hart krachtig op om het werk van de hemel te doen, dat is, Zijn lof te zingen en Zijn Naam te verheerlijken, zeggende: O, ere, ere, ere zij Hem, Die tot zo iemand als ik ben, wilde komen, die bevreesd was, dat Hij mij nooit weer zou bezoeken. O! Laat de gehele wereld Hem met mij prijzen: "Ziet, Hij komt!"
6. Het geeft een blijdschap met ootmoed te kennen: "Ziet, Hij komt! Ja, Hij komt, en dat tot mij. Wie ben ik, en wat is mijns vaders huis? Ziet, Hij komt tot mij! Ik had geen kracht om tot Hem te komen, geen hart om tot Hem te komen, en ik zou voor goed ver van Hem gebleven zijn, als Hij Zich niet genadig verwaardigd had tot mij te komen. Ik kon niets doen dan door een boos en ongelovig hart van Hem

afwijken; doch Hij komt; "Zijn arm heeft Hem heil beschikt," en Hij komt met al het heil, dat ik nodig heb. Het ik verdwijnt bij de verschijning van deze heerlijke Hij; "Ziet, Hij komt!"

7. Het geeft een blijdschap te kennen met verachting van de wereld: "Ziet, Hij komt! Zijn verschijning verdonkert alle heerlijkheid van de wereld en doet die verdwijnen, als de sterren bij het opgaan van de zon. "Ja gewis, ik acht ook alle dingen schade te zijn, om de uitnemendheid van de kennis van Christus Jezus, mijn Heere." O, welke lage gedachten heeft de gelovige van de wereld, wanneer Christus komt! De apostel drukt dat in Filip. 3:8 uit: Het is alles drek en honden kost; aardse kronen, koninkrijken, tronen en scepters zijn maar gering, verachtelijk speelgoed. Hier, hier is een Voorwerp, dat het aanschouwen waardig is; wend mijn ogen af, dat ze geen ijdelheid zien: "Ziet, Hij komt!"
8. Het drukt een blijdschap uit met verlangen, dat anderen Hem ook mogen zien en aanschouwen: "Ziet, Hij komt!" O, dat de hele wereld wilde komen en zien, wat ik zie, komen en genieten, wat ik geniet! Al verachten zij, die de heerlijkheid van Christus zien, een wereld van ijdelheden, toch hebben zij medelijden met een wereld van verloren gaande zondaren, en zouden graag het middel zijn, om anderen tot Christus te brengen. "Komt, ziet een Mens, Die mij gezegd heeft alles wat ik gedaan heb. Is deze niet de Christus?" Zo sprak de Samaritaanse vrouw, en David zei: "Geef mij weder de vreugde Uws heils: zo zal ik de overtreders Uw wegen leren, en de zondaars zullen zich tot U bekeren."

9. In één woord, dit "Ziet, Hij komt" geeft verheuging te kennen met al de hoedanigheden van hemelse en geestelijke blijdschap. Het drukt een onuitsprekelijke vreugde uit, zoals blijkt uit haar afgebroken uitroep: "De stem mijns Liefsten!" Het drukt heerlijke blijdschap uit; want het vloeit voort uit een gezicht van Zijn heerlijkheid: "Ziet Hem, Hij komt!" Het drukt een heilige vreugde uit; want zij verheugt zich, dat zij Hem ziet komen, springende en huppelende over de bergen en heuvelen van zonde en schuld, alle hoogten van sterke verdorvenheden in Zijn weg terneer werpende. O, wat is dat verblijdend te zien, dat Hij afkomt, en de bergen voor Zijn aangezicht doet versmelten! Zo is het een heilige vreugde, juist het tegenovergestelde van alle vleselijk en zinnelijke blijdschap. Het geeft een levendmakende en versterkende blijdschap te kennen, want is haar hart ontsloten, dan zijn haar lippen geopend; aan welke afkerigheid tot de plicht ook, zij tevoren onderworpen was, nu is de blijdschap des Heeren haar sterkte. Nog eens, het geeft een hechte en wel gegronde blijdschap te kennen; het is geen inbeelding, geen bedrog, geen opwinding, neen, het Woord en de Geest, werken beiden mee tot deze vreugde. "De stem mijns Liefsten!" Daar hebt u het Woord; "Ziet, Hij komt!" Daar is de Geest. Woorden zonder de Geest kunnen de gelovige niet verblijden, en de Geest zal het niet doen zonder het Woord. De blijdschap van de Heilige Geest is steeds gegrond op, of overeenstemmend met het Woord.
10. Eindelijk, het drukt een verwelkomende vreugde uit: "Ziet, Hij komt! Christus zegt: "Zie, Ik kom!" De Kerk zegt, "Ziet, Hij komt!" Ja, kom Heere Jezus! Kom haastiglijk, kom en wees welkom met een allerhartelijkste welwillendheid. O! Dat Hij hier ook een welkome Gast zou zijn!

Ons zesde punt was: Aan te tonen vanwaar die vereniging en verbinding van verheugingen is, of, hoe dat komt, dat Zijn "Zie, Ik kom!" beantwoord wordt met een "Ziet, Hij komt!" Waaruit ontstaat dit?

1. Het ontstaat uit de wederkerige natuurlijke betrekking tussen Hem en Zijn volk, tussen Hem en Zijn gemeente: Hij is de Man, en zij is de Vrouw. Hij heeft andere mannen geboden, vader en moeder te verlaten en hun vrouw aan te hangen, en Hij heeft Zelf iets dergelijks gedaan. Hij die gezegd heeft: "Uw Maker is uw Man," heeft omwille van Zijn bruid, de schoot van Zijn Vader verlaten, zeggende: "Zie, Ik kom!" Aangezien nu de huwelijksband wederkerig is, en de gelovige de Geest heeft van zijn heerlijke Man, moet hij wel, wanneer hij de stem van een naderende Jezus hoort, uitroepen, "De stem mijns Liefsten! Ziet Hem, Hij komt!"

2. Het komt voort uit de wederkerige overeenstemming. Vandaar, wat Hem aandoet, doet hen aan; wat hen raakt, raakt Hem: "Die ulieden aanraakt," zegt Christus, "die raakt Mijn oogappel aan;" en zij zijn Hem ook hartelijk genegen. Deze wederkerige eensgezindheid en liefde vloeit voort uit de vereniging van Christus met hen. Hij is het Hoofd, en zij zijn de leden van Zijn lichaam, en aangezien beiden door één Geest bezield zijn, moet Zijn blijdschap ook de hunne wezen. Van hen wordt gezegd, dat zij, wanneer zij ingaan in de vreugde huns Heeren, Zijn heerlijke tegenwoordigheid zullen genieten; en wanneer hen Zijn genadige tegenwoordigheid op aarde wordt te kennen gegeven, met een "Ziet, Hij komt!" hebben zij enige begonnen ingang in Zijn vreugde, dat hen met blijdschap doet zeggen: "Ziet, Hij komt!"

3. Zijn genadige komst is zowel voor Hem als voor hen een heuglijke komst, wegens de wederkerige, onderlinge eenheid van nature. Gelijk Hij hun menselijke natuur deelachtig is, zo ook zijn zij, Zijn Goddelijke natuur deelachtig geworden (2 Petrus 1:4). Aangezien Hij hun gesteldheid weet en welk soort van stem het beste met hun vatbaarheid overeenkomt, daarom spreekt Hij ook dienovereenkomstig door het fluisteren van Zijn Geest in het Woord, zodat zij Zijn stem, van die van een vreemde kunnen onderscheiden (Joh. 10:5). Zij kennen het geluid van Zijn voetstappen op de bergen.

4. Zijn genadige komst is beide, voor Hem en hen heuglijk, wegens de wederkerige onderlinge overeenstemming in het doel, dat beiden beogen. Zijn einddoel is de verheerlijking van God in hun zaligheid, en hun einddoel is hetzelfde, namelijk, dat God in hun zaligheid verheerlijkt worde. Nu, wanneer Hij komt om dit doel zo blij na te jagen, kunnen zij niet nalaten Hem blij te verwelkomen: "Zingt met vreugde, gij hemelen, want de Heere heeft het gedaan; juicht, gij benedenste delen der aarde; gij bergen, maakt een groot gedreun met vreugdegezang, gij bossen en alle geboomte daarin, want de Heere heeft Jakob verlost, en Zich heerlijk gemaakt in Israël" (Jesaja 54: 23);

5. Zijn genadige komst is beide voor Hem en hen verblijdend, wegens het wederkerig onderling verkeer wanneer zij samenkomen. Hij heeft altijd de één of andere goede tijding van de Vader te brengen, welke Hij graag vertelt en zij graag horen, en anderzijds hebben zij Hem iets te vertellen, dat zij aan de wereld niet kunnen meedelen. En gelijk zij verblijd zijn met Zijn komst, omdat het hun gelegenheid geeft

voor Hem hun hart open te leggen, zo is het Hem tot blijdschap naar hen te luisteren: "Mijn duive, zijnde in de kloven der steenrotsen, in het verborgene ener steile plaats, toon Mij uw gedaante, doe Mij uw stem horen; want uw stem is zoet, en uw gedaante is liefelijk" (Hoogl. 2:14). Hij heeft iets bij hen te doen, en zij hebben iets met Hem te verhandelen; daarom wanneer Hij met verheuging bij hen komt, zo naderen zij met blijdschap tot Hem, en zij bezoeken elkaar met liefelijke omhelzingen. Zijn bezoeken zijn altijd liefderijke bezoeken, en de hunne gewoonlijk omdat zij iets hebben te verhandelen. Zijn werk is te geven, en zij komen om te ontvangen; doch de bezoeken zijn dan het aangenaamst, wanneer het aan beide zijden liefdebezoeken zijn.

6. Zijn genadige komst is zowel voor Hem als voor hen verblijdend, wegens hun beider wederzijds deel aan, en belang bij, het verbond der belofte, dat een bron van vreugde is, dat in de eerste plaats Christus betreft, in Wie het verbond vast staat, en in Wie al de beloften, Ja en Amen zijn; en in de tweede plaats de gelovigen, in hen die allen kinderen van de belofte zijn. Aan Christus is beloofd dat Hij de arbeid Zijner ziel zal zien en verzadigd worden; (Jesaja 53:11) en de gelovigen, onder de naam van zachtmoedigen, is beloofd, dat zij zullen eten en verzadigd worden" (Psalm 22:27). Wanneer nu Christus genadig tot Zijn volk komt, moeten Hij en zij wel verzadigd worden; want Hij komt om de beloften te vervullen, die aan Hem en hen gedaan zijn. Vandaar, dat het niet anders kan of er moet wederkerige verzadiging zijn.

7. In één woord, Zijn verheuging is de bron van de hunne; hun verheuging ontspringt uit de krachtige invloed welke Zijn heuglijke komst heeft op hun blijde ontvangst van Hem; Zijn blij "Zie, Ik kom!" schept dadelijk hun verblijd "Ziet, Hij komt!" omdat Hij een weerklank gevend beginsel in hen heeft gelegd. Het blij geklank van Zijn "Zie, Ik kom!" kan dan ook niet anders uitwerken dan dat het gevolgd wordt, door een blijde weerklank en weergalm van hun "Ziet, Hij komt!"

VII. Ons zevende punt was: Uit het geheel enige gevolgtrekkingen ter toepassing af te leiden.
1. Is het zoals wij gezegd hebben, dat de genadige komst van Christus tot Zijn volk, in hun tijd van nood, een heuglijke en genotvolle tijd is, beide voor Hem en voor hen? Dan kunnen wij daaruit zien wat het is, dat een avondmaalsdag tot een aangenamer dag zou maken, te midden van deze droevige en achteruitgaande dagen, die wij beleven. Wij leven in zondige en treurige dagen, doch de blijde nadering van Christus, onder ons met een "Zie, Ik kom!" zou het bij deze gelegenheid tot een heuglijke dag voor ons maken. O! Dat Hij eens krachtig mocht spreken, zodat velen van ons moesten zeggen: "Dat is de stem mijns Liefsten, ziet Hem, Hij komt!" Hij kan geven, dat de bazuin van het Evangelie, Zijn stem overbrengt. Waarlijk, als de duivel en zijn werktuigen, hun zin konden doorzetten, zou u niet in het genot zijn van een evangeliebediening, en als onze roeiers, die onze kerk in diepe wateren gebracht hebben, hun zin hadden gekregen, zouden deze en enkele andere gemeenten vacant geweest zijn; hier zou dan geen Avondmaal meer gevierd worden. Wanneer de mensen de deur van het Evangelie zouden hebben willen sluiten, o! dat God Zelf mocht komen en de deur open doen, en de mond van de leraars openen, en geven dat Zijn stem mocht worden gehoord, Zijn heuglijk "Zie, Ik kom!" Ik kom, om u een weinig leven te geven in uw dienstbaarheid; nu de mensen zo liefdeloos zijn, kom Ik u mijn liefdeblijken geven; (Dan. 9:25) de grachten zullen (of volgens de Eng. Overz. de

muur zal) wederom gebouwd worden in benauwdheid der tijden." De tijden, die wij beleven, zijn zware tijden ten opzichte van zonde, dwaling, afval, en verval, van de zuiverheid en de beginselen van de Reformatie. Het is een tijd waarin de rechten en grondslagen van de armen worden gekrenkt; het ambt van de bediening wordt verkort; getrouwe leraars worden uitgeworpen, en op de macht van de Classis wordt inbreuk gemaakt. Het is een tijd van verwarring in kerk en staat, binnenslands en buitenslands; een tijd waarin God dreigt Zijn toorn te zullen uitgieten. Dit zijn waarlijk zware tijden, doch heeft de Heere gezegd; dat de muren wederom zullen gebouwd worden in benauwdheid der tijden? O, dat dan ook deze tijd der benauwdheid, naar Zijn woord, een bouwenstijd mocht zijn: "Als de Heere Sion zal opbouwen, zal Hij in Zijn heerlijkheid verschijnen. Laten wij bij deze gelegenheid een heerlijke verschijning des Heeren zoeken; wie weet, of Hij niet juist met betrekking op deze tijd zegt: "Zie, Ik kom!" O, dat wij Zijn stem mochten horen, en met blijdschap zeggen: Ziet, Hij komt!"

2. Ziet hieruit de zoetigheid van de gemeenschap met God in Christus; het is een deelhebber aan Zijn blijdschap en zaligheid, Zijn heerlijkheid en zegepraal; het is een beantwoorden van Zijn heuglijk "Zie, Ik kom!" met ons verheugd "Ziet, Hij komt!" Welgelukzalig zijn de schapen van Christus, die Zijn stem kennen! O, wat zijn zij ellendig, die het blij geklank horen en nochtans niet kennen! Wat maakt het woord en de inzettingen voor de gelovigen lieflijk? Wel, dat zij Zijn stem daarin horen, Zijn verheugde stem, die hun een verheugd hart geeft. Maar wat maakt diezelfde inzettingen voor u, arm en onbegenadigd mens, tot zulk een last en vermoeidheid? Wel, dat u nooit de stem van Christus, Zijn liefderijke stem, Zijn majestueuze stem, Zijn machtige stem hebt gehoord, die het hart door en door gaat, en de verborgen schuilhoeken van de ziel doordringt en doorzoekt. Wat doet de gelovigen weeklagen over de afwezigheid van Christus? Wel, dan is hun blijdschap weggegaan; zij verheugen zich altijd in Zijn tegenwoordigheid, of klagen over Zijn afwezigheid, behalve dan wanneer zij in zekerheid ingedut zijn, totdat Zijn blijde stem hun weer doet ontwaken. Maar helaas! Wat doet u, Christusloze zondaren zo onbekommerd leven, al zou Christus nog zo lang wegblijven? Wel, u bent niet bekend met Zijn komen en gaan, noch met de liefelijkheid van de gemeenschap met Hem. O arme zielen, kan het u niet in beweging brengen, om te zoeken Hem te leren kennen, als u hoort, dat de verblijdende gemeenschap van de gelovigen, niets minder is dan een deelhebber aan de vreugde zijns Heeren. Christus' vreugde is hun vreugde, al is het niet in dezelfde mate; want Christus is gezalfd met vreugdeolie boven Zijn medegenoten; zij is echter van dezelfde hoedanigheid, want zij hebben gemeenschap met Hem in Zijn blijdschap, wanneer Hij ook tot hen komt.

3. Ziet hieruit het onderscheid tussen de Wet en het Evangelie, of tussen de stem van God in de wet, en de stem van God in het Evangelie. Zijn stem in de wet is een verschrikkelijke en vreselijke stem, want daarin komt Hij in toorn, met bedreigingen en vloeken in Zijn mond; doch de stem van Christus in het Evangelie is een bekoorlijke stem, een blij geklank van de zaligheid voor zondaren, en een deur der hoop. Welk woord ook, dat strekt om wanhoop te werken en een mens hopeloos te laten, is de stem van de wet; doch het Evangelie wijst de deur der hoop in het dal Achors aan, en wel met een lieflijk geklank van genade, goedertierenheid, vergeving en ontferming: "Zie, Ik kom!" Gelijk de wet dan ook nooit op een rechte wijze wordt gepredikt, dan om dienstbaar te zijn aan het Evangelie, zo hebben ook de

Evangeliegelovigen eerst de wet geloofd, of Gods stem in de wet gehoord, welke hen heeft doen wanhopen aan alle hulp in zichzelf, aan hun gerechtigheid en hun plicht; en daarop hebben zij het Evangelie, of de stem van Christus in het Evangelie, geloofd, waardoor zij tot een levendige hoop, ja tot vrede en blijdschap in het geloven, gebracht zijn.

4. Ziet hieruit beide, de natuur van het geloof en van het ongeloof. Enerzijds kunnen wij uit deze leer, de natuur van het geloof zien in zijn overeenstemming met zijn voorwerpen; zowel zijn onmiddellijk voorwerp, het Woord, als zijn hoogste Voorwerp, Christus, de Spreker, Wiens stem door dit Evangelie in onze oren klinkt. Het Woord zegt: "Ziet, Hij komt!" en het geloof zegt: "Ziet, Hij komt!" Christus zegt: "Zie, Ik kom!" en het geloof zegt: "De stem mijns Liefsten! Ziet, Hij komt!" Het Evangelie is niet anders dan een bekendmaking van Christus' komst: Zijn komst om het leven te geven, Zijn komst om zondaren zalig te maken door de prijs van Zijn bloed en de kracht van Zijn Geest; en het geloof is een hechten van Zijn zegel aan een tegenwoordig *ziet*, met een tegenwoordig *ziet*. De eerste daad van het geloof, ziet noch achterwaarts naar hetgeen voorafgaand of voorbij is, zoals het besluit Gods, of het oogmerk van Christus, het doel van Zijn sterven; noch ziet het voorwaarts, naar later volgende dingen, alsof het een toekomstige staat van zaligheid geloofde; doch het ziet op een tegenwoordige waarheid, een tegenwoordig woord, een getrouw Woord, zoals het Evangelie genoemd wordt, en zo op een tegenwoordig zie: "Zie, Ik kom!" en bied Mijzelf aan u aan, man, aan u, vrouw; "Zie, Ik kom!" en breng de zaligheid met Mij. En het geloof onder de bewerking van de Geest, zegt: "Dat is de stem mijns Liefsten! Ziet Hem, Hij komt!" Ik hoor de stem Gods, die door elke leraar tot mij spreekt en mij, de grootste van de zondaren, nodigt. Ik verwelkom met blijdschap, dat Hij met zaligheid tot mij komt. Er zou in het geheel geen blijdschap zijn, als de ziel de boodschap afwees, doch die voor zichzelf aannemende, verheugt zij zich in de stem van Christus, als haar Liefste. Maar het toont ons anderzijds ook de natuur van het ongeloof; het boos en ongelovig hart spreekt het woord van Christus tegen. Christus zegt: "Zie, Ik kom!" Het ongeloof zegt: O, Hij zal niet komen; neen, neen. Hij zal nooit tot zo iemand als ik ben, komen. Een gelovige mag wel zeggen, en hij heeft daar grote reden toe: Ik vrees, dat mijn zonden Hem aanzetten om weg te blijven, en het zal een wonder zijn als Hij tot zo iemand als ik ben, komt. Maar het is grof ongeloof, te zeggen: Hij zal niet komen; ik verwacht niet zoveel goeds van Hem. Daarom staat er geschreven dat het ongeloof, God tot een leugenaar maakt; het spreekt Hem tegen en het lastert God. O, dat wij heden geloof mochten krijgen, om Jezus te verwelkomen, als sprekende: Zie, Ik kom! En om het goede van Hem te verwachten.

Ik zou het nu verder kunnen toepassen tot beproeving en onderzoek.
Wat kent u van deze heuglijke komst van de Zoon van God? Deze komst van de Heere Jezus alleen kan maken, dat uw komst tot een Avondmaalstafel nuttig en geoorloofd voor u is. Als u niets van Zijn blijde, genadige komst tot u, weet, kunt u niet met Zijn toestemming tot Zijn tafel naderen. Wanneer Hij toch nooit door Zijn Geest tot u is gekomen, bent u nooit door het geloof tot Hem gekomen; en als u een ongelovige bent, en u blijft in die toestand, dan hebt u hier beneden nooit recht op Zijn tafel gehad, en zult u nooit aan Zijn tafel daarboven aanzitten.
U zou mij kunnen vragen: Hoe zal ik weten, of Hij ooit zo, tot mij is gekomen? Om u in dit gewichtig onderzoek behulpzaam te zijn, zal ik u de volgende vragen stellen.

1. Hebt u ooit verstaan wat een afstand ertussen Christus en u was? Bent u zich ooit de vreselijke afstand tussen Hem en u bewust geworden? Dat het een droevige afstand, een verdoemelijke afstand, een onoverwinnelijke en een onoverkomelijke afstand was? Hebt u een volslagen onmogelijkheid gezien, om er uzelf van te verlossen, als niet de Heere tot u was gekomen? Dit is Gods gewone weg: wanneer Hij tot het licht brengt, doet Hij de duisternis zien; wanneer Hij tot het leven brengt, geeft Hij een besef van doodheid en levenloosheid; wanneer Hij tot het geloof brengt, ontdekt Hij aan het ongeloof; wanneer Hij liefde zal brengen, maakt Hij de vijandschap bekend, wanneer Hij tot heiligheid brengt, doet Hij de goddeloosheid zien; wanneer Hij tot kennis van Hem brengt, doet Hij de vervreemding zien; en voordat Hij nabij komt, geeft Hij de afstand te gevoelen.

2. Hebt u Zijn stem gehoord, zeggende: "Zie, Ik kom!" Hebt u niet alleen de stem van de leraar, maar ook de stem van de overste Herder gehoord? Weet u, dat het Zijn stem is, aan de majesteit, aan de kracht, die haar vergezelde, aan de lieflijkheid, die er in was? Is het Evangelie niet alleen in woorden tot u gekomen, maar in kracht? Ging het met zulk licht, leven, vrijheid en blijdschap gepaard, dat u op die tijd zeker was, dat het niet de stem van een mens, maar de stem Gods was, Die sprak zoals Hij is?

3. Hebt u Hem zien komen, en bij het licht van de Geest verstaan, dat Hij de Zoon in u openbaarde? Hebt u de heerlijkheid Gods in het aangezicht van Jezus Christus gezien? Hebt u Zijn volheid, gepastheid en lieflijkheid, Zijn heerlijkheid, waardij en voortreffelijkheid gezien bij een licht, dat niet alleen in uw hoofd, maar in uw hart scheen? Het is een geestelijk licht; vlees en bloed kunnen het niet openbaren; opvoeding en uiterlijke openbaring, hoewel het dienstbaar kan zijn, kunnen er echter niet aan medewerken zonder bovennatuurlijke openbaring.

4. Hebt u een komende Jezus blij verwelkomd, in werkelijkheid zeggende: "Dat is de stem mijns Liefsten! Ziet, Hij komt!" Was u zich bewust, welke bergen tussen Hem en u in de weg stonden, in het bijzonder de bergen van zonde en schuld? Heeft dit nadruk gelegd op uw verheuging, dat Hij over alle bergen heenkwam, en de bergen versmolt, en uw hart ook voor Hem deed wegsmelten, omdat u zulke bergen tussen u en Hem had opgehoopt?

5. Welke omgang hebt u met Hem gehad? Welke wederkerige omhelzing? Hebt u Hem in uw armen gehad en met Hem geworsteld om een zegen? Kreeg u genade Hem uw Liefste te noemen, in Zijn schoot te liggen, en in tranen van blijdschap weg te smelten? Ik weet wel, dat er omgang en gemeenschap met Hem kan wezen, al bereikt het die mate niet; doch iets dergelijks grijpt toch plaats, wanneer Hij en Zijn volk, nadat enigerlei tussenkomende donkere wolken hen lang hadden gescheiden gehouden, elkaar weer ontmoeten; wanneer Zijn verblijdend *Zie,* beantwoord wordt met die blijde welkomstgroet: "Ziet, Hij komt! Dat is de stem mijns Liefsten!"

6. Wat zijn de vruchten en uitwerkselen van Zijn komst; Werd u, Zijn heerlijkheid aanschouwende, veranderd? Dit is zeker, als het nooit een verandering in u heeft

gewerkt, maar u even ijdel, lichtzinnig en vleselijk in uw omgang en gedrag bent gebleven als u tevoren was, dan is Hij niet tot u gekomen. Heeft echter Zijn komst de zonde bitter gemaakt en u met uzelf oneens gemaakt, en hebt u zichzelf aan Zijn gerechtigheid onderworpen tot uw rechtvaardigmaking, en aan Zijn heiligheid tot uw heiligmaking? Het grote doel van Zijn komst is, evenals Zijn Naam: Jezus, Zijn volk zalig te maken van hun zonden; van de schuld van de zonde, door Zijn verdienste en gerechtigheid, en van de kracht van de zonde, door Zijn Geest en genade. Welke vreugde heeft Zijn komst in u verwekt? Toch zeker, de vreugde Zijns heils? Gelijk dat een zonde dodende blijdschap is, zo is het ook een zielsversterkende blijdschap: "De blijdschap des Heeren is hun sterkte" (Neh. 8:11). Heeft deze blijdschap u versterkt om te geloven, en bekrachtigd om te bidden, en sterkte gegeven om te hopen en op Hem te wachten, en kracht geschonken om Hem te dienen en met verwijding van het hart, de weg van Zijn geboden te lopen?

Vraagt u: *Zijn er ook tekenen van Zijn komst? Wat zijn de voortekenen van Zijn komst?*
Dan antwoord ik:

(1) Het zou een teken van Zijn komst zijn, als wij gevoelig en bedroefd waren over Zijn afwezigheid, zeggende: "Och, of ik wist, waar ik Hem vinden zou!" Als wij een hunkerende begeerte naar Hem hadden, zeggende: O, wanneer zult Gij komen? Hij zal de dorstige ziel verzadigen.
(2) Een ander teken van Zijn komst is, dat wij naar Hem zoeken en met Hem worstelen om een zegen. Hij is nabij allen, die Hem aanroepen, en die Hem zoeken zullen Hem vinden.
(3) Als wij in de door Hem aangewezen weg op Hem wachten, want die Hem verwachten zullen zeggen: "Deze is onze God" (Jesaja 25:9).
(4) Als wij mogen ervaren, dat wij een naam hebben, waarvoor de belofte een deur der hoop opent. Is er enige hoop op Zijn komst voor een arme onvermogende bankroetier, die vreest, dat het Woord des Heeren tegen hem is? Wel, die mens is in de belofte begrepen: "Op deze zal Ik zien, op de arme en verslagene van geest" (Jesaja 66:2). Is er enige hoop dat Hij tot een arm en nooddruftig schepsel zal komen dat geen hulp kan vinden voor zijn ziel? Ja, dat geval is opgenomen in de belofte: "De ellendigen en nooddruftigen zoeken water, maar daar is geen, hun tong versmacht van dorst; Ik, de Heere, zal ze verhoren, Ik, de God Israëls zal ze niet verlaten" (Jesaja 41:17).

Wij zullen nu de gehele verhandeling sluiten, met een woord van vermaning. Zegt Christus: "Zie, Ik kom!" O vrienden, hoort en gelooft, zodat u met verheuging mag uitroepen: "Dat is de stem mijns Liefsten!" Ziet,

1. Overweegt wie het is, Die spreekt: "Het is God in onze natuur, Immanuël, God met ons." Tot u, o zondaren, is het woord der zaligheid, zowel als tot u, o heiligen; Zijn stem is: "Zie, Ik kom" om zondaren zalig te maken. "Ik ben niet gekomen om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekering; ja, tot u, o mannen, roep Ik, en Mijn stem is tot der mensen kinderen" (Spr. 8:4).
2. Hij zegt het met een *Zie!* opdat de hele wereld er op zal letten: "Hoort naar Mij, gij eilanden, en luistert toe, gij volkeren van ver. Hij spreekt in het bijzonder ook tot

ons volk, dat lang geweigerd heeft naar Zijn stem te luisteren. Het Evangelie moet aan alle creaturen worden gepredikt.

3. De reden waarom Hij in dit Evangelie tot u zegt: "Zie, Ik kom", om zondaren zalig te maken, is opdat zondaren, Hem zullen verwelkomen en zeggen: "Dat is de stem mijns Liefsten! Ziet, Hij komt!" Zelfs de eerste verwelkoming van het geloof mag in deze bewoordingen geschieden en moest ook zo zijn; want, dat Hij Zich in Zijn Woord zo openbaart is de grond van het geloof, hoewel de openbaring van Zichzelf door de Geest, de oorzaak van het geloof is, Die volstrekt noodzakelijk is, om dat geloof te scheppen. Maar daar het geloof is uit het gehoor, hoort dan, o zondaren, hoort dit woord als de stem, van de Geest van Christus: "Hoort, wat de Geest tot de gemeenten zegt." Luistert naar het Woord, totdat u hoort en verstaat, dat het de Geest van Christus, of Christus, door Zijn Geest is, Die tot u spreekt en zegt: "Zie, Ik kom" tot u.
   Misschien zult u tegenwerpen: *Christus spreekt hier niet tot mij, maar tot Zijn Vader, zeggende: "Zie, Ik kom! Ik heb lust, o Mijn God, om Uw welbehagen te doen."*
   Ik antwoord: Des te beter voor u en mij, en des te zekerder grond van geloof en hoop, want het is een woord tot Zijn Vader aangaande u en omtrent Zijn komst om ons zalig te maken. Het zou zeker genoeg zijn, als het onmiddellijk tot ons gesproken was, maar het is nog veel zekerder dat het aangaande ons, tot de Vader gesproken is; Hij zal niet herroepen wat Hij tot Zijn Vader gezegd heeft.

4. Overweegt daarom, dat Zijn komst in de Geest om de zaligheid door kracht te voltooien, even zeker zal geschieden als Zijn komst in het vlees reeds heeft plaats gehad. Wanneer Hij dan ook zegt: "Zie, Ik kom", om zalig te maken door de kracht van Mijn Geest, laat dan het geloof zeggen: "Ziet, Hij komt," om mij zalig te maken.
   Werpt u echter tegen: *"Maar heeft Hij dan voorgenomen ons allen zalig te maken? En zo niet, hoe kan er dan voor ons allen grond zijn om te geloven?"*
   Dan antwoord ik: Wie Hij heeft voorgenomen zalig te maken, is verborgen, doch het is niet verborgen, wie Hij roept om te geloven en zich ter zaligheid tot Hem te wenden: "Wendt u naar Mij toe en wordt behouden, alle gij einden der aarde (Jesaja 45:22). Zoals ik tevoren heb gezegd moet het geloof niet zien op iets dat verborgen is, hetzij het voorbij of toekomstig is, maar op het woord van de zaligheid, op een tegenwoordig *Zie.* "Zie, Ik kom!" Indien u het op Zijn Woord waagt, zonder iets te vragen, dan kunnen wij u met Zijn Woord verzekeren, dat u veilig gaat; vat Hem op Zijn Woord, wanneer Hij zegt: "Zie, Ik kom!"

5. Overweegt, dat bergen geen beletselen zijn; Hij komt, springende op de bergen en huppelende op de heuvelen. Er is een berg van duisternis in uw verstand; een berg van hardnekkigheid in uw wil; een berg van vleselijkheid en aardsgezindheid in uw genegenheden; bergen van schuld liggen op uw geweten, en bergen van tegenwerpingen, twijfelingen en vrezen in uw harten, maar die alle staan Hem niet in de weg. Daarom, neemt Zijn Woord aan: "Zie, Ik kom!" en zegt: "Ziet, Hij komt, springende op de bergen." Hij kan met één sprong over die alle heenspringen.

6. Overweegt, dat het Zijn verheugde stem is, zowel in het Nieuwe als in het Oude Testament: "Zie, Ik kom!" Hij is eertijds met blijdschap in het vlees gekomen en nu komt Hij met verheuging in de Geest, naar Zijn belofte. O vrienden! Zult u Hem niet met vreugde verwelkomen? O! Zegt Hij zo verheugd: "Zie, Ik kom? Wat zegt u nu, arme ziel? Kunt u niet zeggen: "Dat is de stem mijns Liefsten!" O, wilt u dan zeggen: Dat is de stem van de Geliefde des Vaders, Die gezegd heeft: Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in Dewelke Ik Mijn welbehagen heb?" Indien u Hem, als de Geliefde des Vaders verwelkomt, dan gaat u volkomen veilig. Al kunt u nu niet zeggen: "Zie, Hij komt!" wilt u nochtans zeggen: "Hij, Die te komen staat, zal komen"; en in Zijn weg op Hem wachten? "Hij wacht om genadig te zijn en Hij is een God des gerichts; welgelukzalig zijn die allen, die Hem verwachten." Indien u niet kunt zeggen: "Zie, Hij komt! naar mijn waarneming, wilt u dan toch zeggen: "Ja, kom Heere Jezus, kom haastelijk?" En zo bidden om Zijn komst in genade en barmhartigheid: "Kom, Heere Jezus, kom, om genadiglijk recht te doen aan al mijn begeerlijkheden en mij toe te bereiden voor uw algemeen gericht. Kom in de Geest. Kom bij deze gelegenheid in kracht en grote heerlijkheid." O, Hij komt, springende en huppelende! Laat uw gedachten bij de gedachte hieraan in u opspringen.
   Werpt u nog tegen: *"Maar ik gevoel, ik zie Zijn komst niet."*
   Dan antwoord ik: "Zalig zijn zij, die niet zullen gezien hebben, en nochtans zullen geloofd hebben." Indien u niet ziet en gevoelt, hoort u Hem nochtans niet zeggen: "Zie, Ik kom?" Het geloof is uit het gehoor en niet uit het gezicht. Terwijl u Zijn stem hoort, hoort u Zijn voeten op de bergen; gelooft daarom op hoop tegen hoop, zeggende: "Ik geloof, Heere! Kom mijn ongelovigheid te hulp:" Dat is de stem mijns Liefsten! Ziet Hem, Hij komt!" Wel vrienden, wat dunkt u? Dunkt u, dat Hij niet komen zal tot het feest? Hebben wij geen reden om te denken, dat Hij zal komen? Ik denk, van ja. Wel, het is een tijd van nood voor Zijn arme volk, en Zijn genadetroon is opgericht in een tijd van nood; daarom worden wij vermaand daar met vrijmoedigheid toe te gaan, opdat wij barmhartigheid mogen verkrijgen en genade vinden, om geholpen te worden ter bekwamer tijd. Het is een tijd van benauwdheid en ellende, "en Hij is krachtiglijk bevonden een hulp in benauwdheden, en een hoog vertrek voor de bedrukten." Het is een tijd, waarin velen van Zijn volk in een woestijn van duisternis en moedeloosheid zijn, en Hij heeft gezegd: "Ik zal ze voeren in de woestijn, en Ik zal naar haar hart spreken." Het is een tijd, waarin velen van Zijn volk, uit alle hoeken en naar ik hoop, vele bidders, zijn samengekomen in betrekking tot Zijn handelingen; en Hij heeft gezegd: "Waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn Naam, daar ben Ik in het midden van hen." Het is een tijd, waarin sommigen van Zijn dienstknechten en velen van Zijn volk als verdrevenen in de kerk zijn, veracht en uitgeworpen door de gerechtshoven, en Hij heeft in Zijn Woord gesproken, dat Hij de verdrevenen Israëls zal vergaderen: (Psalm 147:2) "De Heere bouwt Jeruzalem; Hij vergadert Israëls verdrevenen." Waarom zouden wij Zijn komst dan niet verwachten, wanneer Hij op dezelfde tijd zegt: "Zie, Ik kom?" Mocht de blijde weerklank van het geloof in onze harten klinken: Dat is de stem mijns Liefsten! Ziet Hem, Hij komt!"

14 PREKEN

OVER HET GEBED

DEEL 3

van

RALPH ERSKINE

bedienaar van het Evangelie te Dunfermline - Schotland

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2003

INHOUD

1ste preek over Romeinen 12:12. ***"Volhardt in het gebed."***
Algemene overwegingen over het gebed.

2e preek. Het voorwerp van het gebed: **de Vader, door de Zoon, door de Geest.**

3e preek. Het onderwerp van het gebed.

4e preek. De delen van het gebed: Smeking, belijdenis van zonde, en dankzegging; de eigenschappen van het gebed en verschillende wijzen van bidden.

5e preek. Over het uitschietend gebed en het verborgen gebed.

6e preek. Vervolg over het eenzaam bidden. Het huiselijk gebed.

7e preek. Over het openbaar gebed. De noodzakelijkheid van het gebed.

8e preek. De voortreffelijkheid en de kracht van het gebed.

9e preek. **Toepassing.** Tot onder richting; Tot beklag; Tot vermaning.
Antwoord op tegenwerpingen tegen het gebed in het algemeen.

10e preek. Tegenwerpingen tegen het verborgen en het huiselijk gebed overwogen.

11e preek. Klacht over biddeloze personen en huisgezinnen.

12e preek. Beweegredenen tot het gebed in het verborgen en in het huisgezin.

13e preek. Besturingen betreffende het gebed.

14e preek. Consciëntie gevallen met betrekking tot het gebed overwogen.

Eerste preek over Romeinen 12:12. ***"Volhardt in het gebed."***

Algemene overwegingen over het gebed.

Er zijn twee dingen waardoor de geestelijke staat van de gelovige onderscheiden is van de overigen in de wereld, namelijk: in zijn genaden en zijn plichten.

- Van alle *genaden* spant *het geloof* de kroon: daarom zegt de Apostel: "Bovenal aangenomen hebbende, het schild des geloofs."
- Onder al de *plichten* schijnt *het gebed* de kroon der eer weg te dragen. Het is als het ware de opperbevelhebber, die alle dingen, ja, in zeker opzicht zelfs God met Zijn Eigen toestemming, onder zijn bevel heeft; daarom zegt God door de Profeet: (Engelse vertaling van Jesaja 45:11) "Geef Mij bevel van het werk Mijner handen."

Het gebed is de gunsteling in het hof des hemels, wie de Koning der koningen niets weigert. Deze plicht is van zulk een gewicht, dat hij dikwijls genomen wordt voor de gehele dienst van God: "Vraagt naar de Heere en Zijn sterkte; zoekt Zijn aangezicht geduriglijk" (Psalm 105:4). De tempel Gods, die de schoonheid der heiligheid of de heerlijkheid des heiligdoms, de woning des Allerhoogsten was, werd door God Zelf met deze Naam gedoopt: "Mijn huis zal een huis des gebeds genoemd worden." Gods kinderen, die hoger zijn dan de koningen der aarde, zijn hieraan bekend dat zij van adellijke geboorte zijn: "Dat is het geslacht dergenen, die naar Hem vragen, die Uw aangezicht zoeken, dat is Jakob, Sela". (Psalm 24:6). Ja, het behaagt God Zelf van het gebed bevel te dragen en Zichzelf te onderscheiden door een koninklijke titel, die betrekking heeft op deze plicht. Hij wordt, *de Hoorder van het gebed* genoemd: (Psalm 65:3) "Gij hoort het gebed; tot U zal alle vlees komen." Er is geen plicht, die meer geboden wordt, en aan welke, meer beloften zijn verbonden, dan het gebed. Ik ben er zeker van, dat geen plicht Gode meer eer geeft, of meer eer van God ontvangt, en daarom is er niets, dat de gelovige meer als plicht is opgelegd, dan dit apostolisch gebod. *"Volhardt in het gebed."*

Zonder ons lang bezig te houden met de ontleding van dit kapittel, breng ik onder uw aandacht, dat het van het negende vers af, verscheiden apostolische kernachtige gezegden en Goddelijke voorschriften bevat, alle kort en krachtig, en zeer zaakrijk en veelomvattend.

- De eerste kernspreuk is: "De liefde zij ongeveinsd." Wij moeten God of onze naaste niet liefhebben met het woord, noch met de tong, maar met de daad en waarheid. Wanneer wij geveinsd liefhebben is onze liefde, geveinsdheid ten opzichte van God en bedrog ten opzichte van de mensen.
- De tweede kernspreuk is: "Hebt een afkeer van het boze. Wij moeten de zonde niet slechts met een geringe minachting haten, maar met een grote afkeer; evenals David van de goddelozen zegt: "Zou ik niet haten, Heere, die U haten? Ik haat ze met volkomen haat." Wij moeten alles waarin het kwaad der zonde is haten en verfoeien" als die gruwelijke zaak, die God haat.
- De derde kernspreuk is: "Hangt het goede aan." Gelijk wij het boze niet op een koele, lauwe wijze moeten verafschuwen, maar met een volkomen verfoeiing; zo ook moeten wij het goede niet op een koele en onverschillige manier liefhebben,

maar het in onze armen omhelzen, opdat onze genegenheden het aankleven, en onze harten er zo aan vastgehecht worden, dat wij er één mee worden.

- De vierde kernspreuk betreft die broederlijke, liefderijke, vriendelijke toegenegenheid, welke Gods volk voor elkaar behoort te hebben: "Een nieuw gebod geef ik u," zegt Christus, dat u elkander liefhebt." Het Latijnse spreekwoord, *dat eendracht onder broeders zeldzaam is,* wordt in de ervaring droevig bewaarheid. Het is een liefelijk maar zeldzaam iets, te zien, dat broeders in eensgezindheid samenwonen. Wij moesten ons allen tegenover elkaar gedragen als broeders in Adam naar het vlees, en in Christus naar de Geest, en voegen bij de Godzaligheid, broederlijke liefde en bij de broederlijke liefde, liefde jegens allen."
- De vijfde kernspreuk is: "Met eer, de een de ander voorgaande." Dit heeft ongeveer dezelfde strekking als wat elders gezegd wordt: (Fil. 2:3) "Doet geen ding door twisting of ijdele eer, maar door ootmoedigheid achte de één de ander, uitnemender dan zichzelf." Hier worden zedigheid en beleefdheid, als tegenover elkaar verschuldigd, vereist.
- De zesde kernspreuk is: "Zijt niet traag in het benaarstigen. Zijt vurig van geest. Dient de Heere." Gelijk wij in alles wat wij doen steeds Zijn eer op het oog moeten hebben, zo moeten wij elke plicht, die ons is opgelegd, niet lui en traag doen, maar met vurigheid en ijver.
- De zevende kernspreuk heeft betrekking op verdrukking en tegenspoed: "Verblijdt u in de hoop. Zijt geduldig in de verdrukking." "Verdrukking werkt lijdzaamheid, en de lijdzaamheid bevinding, en de bevinding hoop, en de hoop beschaamt niet." Hoop en lijdzaamheid zijn twee uitstekende ankers, om het schip van de gelovige ziel in de stormen der voorzienigheid, vast te houden.
- De achtste kernspreuk hebben wij in de woorden van onze tekst: "Volhardt in het gebed," welke woorden op tweeërlei wijze kunnen worden beschouwd:
  1. Betrekkelijk, als in verband staande met het voorgaande deel van het vers, en zo kan het door de Apostel worden aangevoerd als een ander middel tegen benauwdheid en verdrukking: "Volhardt in het gebed." Al zou God ophouden hulp te verschaffen, nochtans moeten wij niet ophouden te bidden, want "te Zijner tijd zullen wij maaien; indien wij niet verslappen;" God zal tenslotte horen. *Roept Mij aan in de dag der benauwdheid; Ik zal er u uithelpen en Gij zult Mij eren.*
  2. Wij kunnen de woorden volstrekt op zichzelf staande, beschouwen als een zedelijk gebod, dat voor alle Christenen, ten allen tijde en onder alle omstandigheden bindend is. *"Volhardt in het gebed."* (Engelse vertaling) *"Dringend aanhoudende in het gebed."*

Deze woorden bevatten twee bijzonderheden:

1. Een werk waartoe alle Christenen verplicht zijn, namelijk; het gebed.
2. De wijze hoe wij die plicht moeten verrichten, namelijk: daarin volharden. Hier is dus een werk.

1. Dat alle mensen als plicht is opgelegd, namelijk, het gebed; hetwelk twee dingen te kennen geeft.
   A. Het geeft een gemis te kennen. Het is alleen wegens gemis, dat wij om aanvulling bidden. Wij hebben veel noden en behoeften, gemis en zwakheid, en daarom moeten wij ons tot het gebed begeven.

B. Het geeft te kennen, dat onze hulp alleen in God is, want Hij is het voorwerp van het gebed. "Gij hebt uzelf bedorven, o Israël, doch in Mij is uw hulp" (Engelse vertaling van Hoséa 13:9). Het is tot Hem, dat wij om genade bidden om geholpen te worden ter bekwamer tijd, of (Engelse vertaling) in tijd van nood.

2. De woorden wijzen ons ook aan, hoe wij dit werk moeten verrichten: "Volhardt daarin," waarin wij twee aanmerkelijke vereisten tot deze plicht opmerken, namelijk: wij moeten daarin, voortdurend en dringend bezig zijn.

A. Zijt voortdurend in het gebed. Wij moeten niet vertragen in goed te doen, niet verflauwen in het bidden, want wij zullen maaien, zo wij niet verslappen. Het is hetzelfde als: (1 Thess. 5:17) "Bidt zonder ophouden." Het moet onze, dagelijkse bezigheid zijn, ons morgen, ons middag en ons avondoffer, dan bidden wij, naar de taal der Schrift, altijd.

B. Wij moeten dringend zijn, zowel als voortdurend, dat is, wij moeten met ijver, vurigheid en aandrang bidden. Wij moesten in het gebed met een vurige geest onszelf als het ware, in Gods schoot komen ontlasten, en naarstig op Zijn antwoord wachten. Velen komen tot de poort des hemels, evenals kinderen, die voor iemands deur lopen te spelen; misschien kloppen zij wel eens aan de deur en lopen onmiddellijk weer weg, zij bekommeren er zich niet om of zij opengaat, of niet. Wij moeten bidden totdat wij ontvangen; zoeken totdat wij vinden; kloppen totdat ons opengedaan wordt; volharden in het gebed.

Deze tekst uitgekozen hebbende, alleen om als grondslag te dienen voor wat ik over het gebed wil verhandelen, zal ik mijn aandacht niet verder aan de bijzonderheden van de tekst schenken; maar mij tot de algemene inhoud daarvan bepalen. Het mag schijnen, dat het onderwerp zeer gewoon en gemakkelijk is, misschien komt het velen onnodig voor, omdat toch niemand ontkent dat het gebed zijn plicht is. Laat mij alleen zeggen, dat ik wel wenste, dat het onnodig was u tot deze plicht op te wekken, en dat allen die mij horen onder zulk een overtuiging waren van de noodzakelijkheid, het genot en het voordeel van deze plicht, dat ik er niets meer van behoefde te zeggen. Maar te veronderstellen, dat dit een overtollige naastenliefde is, zou in tegenspraak zijn met de ernst, waarmee de Geest Gods deze plicht in de Schrift aanbeveelt, en die een afkeer van dit werk in de mensen veronderstelt. Daarom ben ik besloten met Gods hulp, dit onderwerp wat meer volledig te behandelen. Ik zal deze algemene, leerstellige opmerking voorstellen.
Dat aanhoudend en dringend gebed tot God, de onvermijdelijke plicht is van elke redelijke ziel, man en vrouw, jong of oud: "Volhardt in het gebed."
In de verhandeling van dit onderwerp zal ik:

1. Enige algemene overwegingen, betreffende het gebed vooropstellen.
2. Over de aard van het gebed spreken.
3. Over de onderscheiden soorten van gebed spreken.
4. Over de noodzakelijkheid van het gebed spreken.
5. De voortreffelijkheid van het gebed duidelijk maken.
6. Enige gevolgtrekkingen maken ter toepassing van het geheel, en daarin tegenwerpingen beantwoorden en bestuur geven, tot deze noodzakelijke plicht.

I. Ik zal enige algemene overwegingen betreffende het gebed doen voorafgaan.
1. Het gebed, in het algemeen aangemerkt, is, óf inwendig, óf overluid. Inwendig is het in het hart, zonder de stem te gebruiken, zoals het gebed van Mozes (Exod. 14:15), Toen Mozes tot de Heere riep en nochtans niets zeide. Overluid gebed is het gebed, dat met de tong wordt uitgesproken, evenals van Christus (in Hebr.5) geschreven staat *dat Hij in de dagen Zijns vleses, gebeden met sterke roepingen en tranen heeft geofferd.* Inwendig gebed is de aandoening van het gemoed; overluid gebed is de uitdrukking met de mond. Inwendig of stil gebed kan waar en oprecht zijn, al is er geen overluid gebed; doch overluid gebed kan, niet oprecht zijn waar geen inwendig gebed is, want er kan lippenwerk zijn waar geen hartenwerk is. Er kan inwendig gebed zijn te aller tijd, in elke plaats, zonder enig gezelschap; het hart van de gelovige kan een gebed tot God opzenden, zonder enig werk waarin hij bezig is, te verhinderen; maar overluid gebed vereist een bekwame tijd en geschikte plaats of gelegenheid.

2. De tweede overweging is, dat het gebed een onmiddellijke aanbidding van God is; wij hebben daarin onmiddellijk met God te doen. Het verschilt in dit opzicht van verscheidene delen, van de door God ingestelde eredienst waartoe noodzakelijk, gezelschap wordt vereist. In de prediking van het woord moet er een hoorder zijn; in de bediening van het sacrament moeten er deelnemers zijn, waarom het Avondmaal een gemeenschap wordt genoemd. Maar het is geen volstrekte of wezenlijke vereiste voor het gebed, dat er een gemeenschap is. Een man of een vrouw kan deze plicht alleen verrichten, zodat die God aangenaam is, zowel als in een gezelschap van duizend heiligen.

3. In het gebed behoort onze ziel in overdenking werkzaam te zijn. Overdenking is als het ware, de ziel van het gebed, en het gebed, de belichaming en de stof van de overdenking. Onder het bidden, behoren wij ernstige overdenking te hebben van de majesteit Gods, waaruit de eerbied oprijst; van de beloften Gods, waaruit vertrouwen ontstaat van verhoord te worden; van onze boosheid, waaruit ootmoed en zelfvernedering voortvloeit. Wij moeten onze volkomen nooddruft overdenken, hetwelk vurigheid en aanhouden verwekt, en onze voortdurende behoefte, hetwelk ons gedurig tot het gebed zal uitdrijven.

4. Het gebed is een zeer overmachtige plicht. Een behoeftig mens, alleen op zijn knieën in een hoek liggend, kan het wagen met de almachtige en eeuwige God te worstelen, ja, door Zijn kracht kan hij zich vorstelijk gedragen met God, evenals Jakob, die door alleen te worstelen, als het ware man tegen man, een zegen afworstelde, en op het gebed een vorstelijke kroon verwierf. Een zwakke Elia kon vierhonderd Baäl priesters weerstaan en overmogen, als hij door het gebed zijn toevlucht nam tot de levende God. Ja, de Apostel zegt ons, dat deze Elia, hoewel hij een mens was van gelijke bewegingen als wij, nochtans de hemel sloot en opende, zodat het overeenkomstig zijn gebed, regende of niet regende; en hieruit leidt hij een algemene grondstelling af, dat "het krachtig gebed des rechtvaardigen, veel vermag" (Jak. 5:16-18). Misschien zullen sommigen tegenwerpen, dat Elia een groot profeet, een buitengewoon mens was, dat hij kon overmogen wanneer wij dat niet kunnen: doch daarom juist zegt hij, dat hij maar een mens, niets meer dan een mens was, van gelijke bewegingen als wij, een zondig schepsel. Hij overwon niet door enige verdienste van zichzelf, maar door het geloof in de Middelaar des verbonds, en zo

kunnen wij ook de overhand hebben. Het gebed is in zekere zin almachtig, het kan de onoverwinnelijke Jehovah overwinnen, en een almachtig God de handen binden, zodat God tot een worstelende Jakob spreekt: "Laat Mij gaan."

5. De laatste overweging is, dat het gebed de voorrang heeft boven alle andere plichten. Ik zal u tweeërlei meerdere voortreffelijkheden van het gebed aantonen boven alle andere plichten.

(1) Ten opzichte van de algemeenheid van deszelfs invloed. Het gebed heeft invloed op het heiligen van alles; hetzij wij eten of drinken, of iets anders doen, wij moeten alles een afzonderlijke plaats geven door het gebed. Wij bidden niet alleen voordat wij eten of drinken om ons lichaam te voeden, maar ook voordat wij het brood des Woords gebruiken. Het gebed is een vereiste, om elke voorzienigheid of iedere gebeurtenis, voor ons tot een zegen te doen strekken; het gebed is nodig, om ons in ons wettig beroep voorspoedig te doen zijn; het gebed is de wacht, om de vesting van ons hart te bewaken, het gebed is de portier om de deuren van onze mond te behoeden; en wat de sleutel is voor het uurwerk, is het gebed voor de godsdienst, het windt die op en maakt dat die goed loopt.

(2) Het is andere plichten voor, ten opzichte van de gelegenheid om het te verrichten. Een Christen kan niet altijd horen of altijd lezen of altijd avondmaal houden, maar hij mag altijd bidden. Geen plaats, geen gezelschap, kan hem van dit voorrecht beroven. Als hij zich met Petrus op het dak bevindt, mag hij bidden; als hij met Jona in het hart der zee is, mag hij bidden; als hij met Izak in het veld wandelt, bidt hij, wanneer geen oog hem ziet; als hij met Nehemia moet bedienen, kan hij bidden zonder dat een oor hem hoort. Al is hij met onze Zaligmaker op een berg, hij mag bidden; ja, waar hij zich ook bevindt, het gebed zal hem behulpzaam zijn, om God te vinden.

Toepassing

Overweegt en overpeinst deze dingen ernstig. Ik zal nu met de behandeling van dit onderwerp niet verder voortgaan, maar met een korte, toepasselijke raadgeving sluiten.

O, maakt gebruik van dit grote voorrecht dat u vergund wordt. U mag met vrijmoedigheid toegaan tot de troon der genade. De Perzische koningen voerden zulk een staat, dat zij een wet hadden gemaakt, dat op straffe des doods, niemand ongeroepen tot hen mocht naderen. O vrienden, de poorten des hemels staan altijd open, u hebt nacht en dag vrijheid met uw verzoeken, in de Naam van Christus, tot de Koning der ganse aarde te komen. Elisa was zeer vriendelijk voor de vrouw bij wie hij herbergde, als hij haar vroeg welke gunst hij haar kon bewijzen: "Is er iets om voor u te spreken tot de koning, of tot de krijgsoverste? Maar o, wat bent u hoog bevoorrecht, dat u tot de Koning der koningen moogt spreken, en dat u daar welkom zijt, en dat u niet nodig hebt u eerst tot heiligen of Engelen te wenden als uw bemiddelaars, of tot één van die hemelse hovelingen, om u tot de Koning te leiden! De Zone Gods biedt u aan, dit om niet voor u te doen; in Hem hebben wij vrijmoedigheid. Bent u in twijfel over uw eeuwig welzijn? U mag door het gebed tot Hem toegaan, Die wonderlijk van raad is, en u om niet raad wil geven. Bent u vol geestelijke kwalen en ongesteldheden? U mag door het gebed, te middernacht bij de ware Medicijnmeester aankloppen, en Hem doen opstaan om Zich te haasten tot uw hulp. Bent u van binnen en van buiten door veel bloeddorstige vijanden omringd? U mag door het gebed, een bode naar de

hemel zenden en Hij zal de bode halverwege tegemoet komen, en tijdig komen om u te verlossen. Bent u in moeite en ellende en in veel verdrukkingen? Tot God zuchten zal uw hart verlichten; want het gebed is als die ring, die koningin Elizabeth aan de hertog van Essex gaf met het bevel, dat, *wanneer hij in moeilijkheid verkeerde, hij haar die ring zou zenden, en zij hem dan zou te hulp komen.* God beveelt Zijn volk, dat zij, wanneer zij in verlegenheid zijn, Hem deze ring zullen zenden: "Roept Mij aan in de dag der benauwdheid; Ik zal u er uithelpen, en gij zult Mij eren."

Bent u in de staat der natuur? Klopt, door het gebed, totdat de deur der genade u wordt opengedaan. Bent u in de staat der genade? Het gebed moet uw metgezel zijn, totdat u tot de plaats des lofs komt. Indien u niet in het verborgen en in uw huisgezin bidt draagt u het livrei van een godloochenaar: "Zij roepen de Heere niet aan" (Psalm 14:4). Zij zijn in dit opzicht stom, zij kunnen niet tot God spreken. O, het is een vreselijke toestand, van een stomme duivel bezeten te zijn! Wanneer de mensen eenmaal sprakeloos worden is het een teken, dat de dood dicht bij is; zo ook, wanneer u biddeloos wordt, is het een teken dat de eeuwige dood dicht bij is. Velen leggen hun gebed terzijde, evenals sommigen met hun beste kleren doen, totdat zij weer naar de kerk gaan. Dit is een droevig teken, dat het gebed, dat uw element moest zijn, uw kwelling is. O, mocht deze tekst het kenmerk en het merkteken zijn, van allen die mij horen. Het zou een veelbelovende samenkomst zijn, als van u kon worden gezegd, *dat u allen volhardt in het gebed.*

Tweede preek over Romeinen 12:12. *"Volhardt in het gebed."*

Het voorwerp van het gebed: **De Vader, door de Zoon, door de Geest.**

Men zegt van de Paus, dat hij nooit geldgebrek kan hebben, zolang hij een pen kan vasthouden; met het schrijven van pardon brieven en aflaten vult hij zijn koffers. Zo kunnen wij van iedere ware Christen zeggen, dat hij nooit gebrek kan hebben, zolang hij kan aanhouden met tot God te bidden. Het gebed is een sleutel van Gods koffers, waarin oneindige schatten en alle soorten van vertroostingen zijn. Indien u een biddend hart heb, zal God een helpende hand hebben; het is maar: *bidt en gij zult ontvangen, zoekt en gij zult vinden, klopt en u zal open gedaan worden.* Het heeft God behaagd deze plicht te bevelen, niet alleen wegens Zijn heerschappij over ons, en tot Zijn eer, maar ook omdat Hij medelijden met ons heeft, en tot ons welzijn; opdat er door het gebed, evenals bij mensen die ver van elkaar af wonen, door brieven, een voortdurend en onafgebroken verkeer en omgang tussen de hemel en de aarde zou zijn. Met dit doel eist Hij, dat wij zullen volharden in het gebed.

Enige algemene overwegingen vooropgesteld hebbende, kom ik nu tot het tweede punt, namelijk: *De aard van het gebed.*
Ik kan er geen betere verklaring van geven, dan de beschrijving in de Korte Catechismus: *"Het gebed is een opdragen van onze begeerten aan God, om dingen die overeenkomstig Zijn wil zijn, in de Naam van Christus, met belijdenis van onze zonden, en dankbare erkentenis van Zijn goedertierenheden."*
Gelijk de Schrift Gods brief is, waarin Hij Zijn hart voor de mens openlegt, zo is het gebed een brief van de mens, waarin hij zijn hart voor God openlegt. Het gebed is als de ladder Jakobs, die op de aarde gesteld was en welker opperste aan de hemel raakte. Een gedachte kan snel naar het andere einde der aarde vliegen, en zo kan het gebed in een ogenblik naar de hoogste hemelen vliegen. Eén van de vaderen vergelijkt het gebed bij een ketting, waarvan het ene einde aan de tong van de mens en het andere einde aan Gods oor is verbonden. Een ander noemt het "een opheffen van het hart tot God." Een kind van God, dat geen woord kan spreken, kan een aangenaam gebed opzenden, want het is een opdragen, niet van onze woorden, maar van onze begeerten aan God. Veronderstelt, dat de tong, die het spreekorgaan is, uitgesneden werd, dan kan een heilige daardoor toch niet worden belemmerd in zijn toegang tot God door het gebed, want, zoals Amesius zegt: "Het gebed is formeel de daad van de wil." De begeerte is de ziel van het gebed en daarom wordt van God gezegd, dat Hij de begeerten hoort: "Heere, Gij hebt de wens of de begeerten, der zachtmoedigen gehoord" (Psalm 10:17). De begeerte van een heilige is een wezenlijk gebed. Indien de begeerte recht is, zijn de woorden slechts het uiterlijk gewaad, het kleed of de inkleding van het gebed. Woorden zijn de bolster, en begeerten de pit van het gebed.

Maar om dit nuttige punt op te helderen zal ik over drie dingen spreken, betreffende het gebed. Ik zal spreken:
1. Over het Voorwerp van het gebed;
2. Over de delen van het gebed;
3. Over de eigenschappen van het gebed.

I. Wat het Voorwerp van het gebed betreft, tot Wie wij onze aanspraak in het gebed moeten richten: wij moeten onze begeerten opdragen aan God, in de Naam van Christus. Dit heldert een zaak op, welke zich dagelijks voordoet, namelijk: tot Wie van de Goddelijke Personen van de Heilige Drie-eenheid, wij ons gebed moeten richten, tot de Vader, tot de Zoon, of tot de Heilige Geest?
Ik antwoord, dat gelijk de levende en waarachtige God, de grote en eeuwige Heere, Vader, Zoon en Heilige Geest, het enige Voorwerp van Goddelijke aanbidding is, zo ook de meest onderscheiden wijze om Hem als het Voorwerp te bevatten is, dat wij ons in onze aanbidding wenden tot de Vader, door de Zoon, door de Heilige Geest; of, dat wij onze begeerten opzenden tot God in Christus, door de Geest. Om u dan helderheid te geven omtrent het Voorwerp van het gebed, zal ik u aantonen:
1. Dat God het Enige Voorwerp van onze aanbidding is;
2. Dat wij hem in Christus moeten aanbidden;
3. Dat het door de Geest geschiedt.

1. God is het Enige Voorwerp van het gebed. Dit blijkt duidelijk, uit de overweging van de natuur van God. Hij is het eerste, het grootste, het beste Wezen, de onafhankelijke, onbegrensde Schepper, die alle andere wezens hun grenzen en palen stelt, van Wie zij afhankelijk zijn, en aan Wie zij rekenschap moeten geven. De wet der natuur eist van alle schepselen, een verschuldigde hulde van Goddelijke verering, in het bijzonder van het redelijk deel der schepping. Verering is, óf burgerlijk, óf gewijd. Het is waar, er is een burgerlijke verering, welke aan sommigen van de schepselen verschuldigd is. Een burgerlijke eerbied en achting is verschuldigd aan hen, die op aarde in hoogheid zijn gezeten; daarom worden zij *goden* onder de mensen genoemd. Aan overheden, voornamelijk hoog geplaatste, die God als Zijn stedehouders op aarde heeft gesteld om in de wereld te regeren en vrede te bewaren, opdat de wereld niet in een schouwspel van wanorde en verwarring verandere, is men eerbied verschuldigd; men moet eren wie ere toekomt.
Maar die eerbied, welke wij een gewijde, Goddelijke aanbidding, de allerhoogste eredienst noemen, komt alleen het Allerhoogste Wezen toe, en geen schepsel mag gediend worden met een Goddelijke aanbidding.
Maar de Roomsen handelen godslasterlijk anders, en beweren dat aanbidding verschuldigd is aan de heiligen, aan Engelen en aan de maagd Maria, hetwelk zij ondergeschikte aanbidding durven noemen, dromende, dat wij door hen toegang hebben tot het allerhoogste voorwerp van Goddelijke aanbidding; evenals wanneer wij met hooggeplaatste personen kennis willen maken en daar door gunstelingen worden ingeleid en voorgesteld. Dit is de leer van die moeder der gruwelen, de Kerk van Rome, welke zij op schoonschijnende gronden tracht te verdedigen.
Maar de goddeloosheid van deze leer is duidelijk zichtbaar wanneer u slechts deze ene bewijsgrond overweegt. De hoogst geplaatste schepselen, de keur van heiligen en Engelen, zijn, wanneer men hen wilde aanbidden er krachtig tegen opgekomen, en hebben het met de uiterste verfoeiing verafschuwd, omdat het alleen het koninklijk voorrecht is van hun algemeen Hoofd en Meester, God en Christus. Toen Petrus bij Cornelius kwam, en die, voor hem neervallende, hem wilde aanbidden (Hand. 10 :25) richtte hij hem op, zeggende: "Sta op, ik ben ook zelf een mens." Toen de schare, ziende dat Paulus met een woord, een kreupele genezen had, meende, dat Paulus en Barnabas goden waren, die de mensen gelijk geworden, tot hen waren neergekomen,

zodat zij Barnabas Jupiter en Paulus Mercurius noemden, en daarop ossen en kransen brachten om voor hen te offeren, scheurden zij hun klederen en sprongen onder de schare, roepende en zeggende: "Mannen, waarom doet gij deze dingen? Wij zijn ook mensen van gelijke bewegingen als gij", (Hand. 14:15). En evenals de heiligen hebben ook de Engelen deze verering en aanbidding afgewezen. Johannes, een heerlijk schepsel met een zeer majestueus voorkomen ziende, van wie hij heerlijke openbaringen ontving, waarschijnlijk menende, dat het de grote Engel des verbonds, Christus was, die oudtijds soms de gedaante van een Engel had aangenomen, wilde hem aanbidden, Maar de engel weerhield hem, zeggende: "Zie, dat u het niet doet, want ik ben uw mededienstknecht." Nu, indien de heiligen en de Engelen, de heerlijkste onder de schepselen, deze Goddelijke aanbidding zeer krachtig hebben afgewezen en ernstig hebben afgekeurd, dan moet zeker geen bloot schepsel worden aangebeden, en is het een hemeltergende onbeschaamdheid en godslastering van de Roomsen, dit te verdedigen en te beoefenen.

1. Dat God het eigenlijke Voorwerp van aanbidding is, zal ik met twee of drie bewijsgronden vaststellen.

(1) Hij wordt op een bijzondere wijze, *de Hoorder van het gebed* genoemd: "Gij hoort het gebed; tot U zal alle vlees komen." En waarlijk, God alleen kan het gebed horen, want Hij is alwetend, en Hij kent door een eenvoudige en eeuwige daad van Zijn verstand, alle personen en alle dingen in hun natuur, orde, oorzaken, hoedanigheden en werkingen. Hij alleen is wezenlijk en voortdurend bij al Zijn smekelingen, want Hij is alomtegenwoordig. Hoe zouden heiligen en Engelen, bij voorbeeld Paulus en Gabriël, het gebed van duizenden heiligen die hen worden gedaan, kunnen horen, tenzij zij onmetelijk in hun wezen, alwetend en alomtegenwoordig waren, hetwelk de Kerk van Rome durft vaststellen, terwijl dit alleen Gods voorrecht is?

Maar zij hebben een andere uitvlucht. *God,* zeggen zij, *maakt hun de smeking en het gebed bekend, opdat zij voor hen mogen smeken.*

Wat een belachelijke uitvlucht en grove ongerijmdheid is dit! Want zou het ons betamen ons gebed tot God te doen, opdat het door Hem aan Petrus, en Paulus, en Gabriël mocht worden overgebracht? Sommigen zeggen, dat zij ons gebed door innerlijke aanschouwing weten, door God aan te zien, die alle dingen weet, en dat zij in Hem alle dingen weten. Helaas, wat is dit anders dan een godslasterlijk vergoden van het schepsel? Aangezien God alleen alle dingen weet, Hij alleen de Kenner der harten is. Kan een redelijke ziel beweren, dat een bloot schepsel, een eindig wezen, de onmededeelbare volmaaktheid der eeuwige Godheid kan bezitten? Deze onbeduidende vijgenbladeren zullen nooit in staat zijn hen te bedekken, die dus, de grote Heere onteren en het woord zijner waarheid tegenspreken, hetwelk duidelijk zegt, dat de heiligen in de hemel niet van ons weten: (Jesaja 63:16) "Gij zijt toch onze Vader, want Abraham weet van ons niet, en Israël kent ons niet." Zij kennen zelfs de namen niet, veel minder de onderscheiden smekingen van de heiligen op aarde. Indien toch iemand onze smekingen kende, dan zouden het zeker die voorname heiligen, Abraham, Izak, Jakob, en dergelijke zijn, Maar zij kennen ons niet, en waarom zouden wij bidden tot hen, die ons niet kennen? Nee, God alleen kent ons, God alleen hoort ons.

(2) Daar God alleen d*e Hoorder van het gebed* is, daar Hij alleen ons kan horen, kan ook Hij alleen ons helpen; daarom is Hij het enig Voorwerp van het gebed. Hij alleen kan ons bevrijden van al onze ellende. Kunnen heiligen, of engelen, of de

maagd Maria, de benauwde consciëntie verlichting geven, hartsplagen genezen, geestelijke behoeften vervullen? Daarom wordt ons niet geboden hén aan te roepen; maar God zegt: "Roept Mij aan, in den dag der benauwdheid; Ik zal u uithelpen." Tot wie anders zouden wij onze smekingen opzenden dan tot Hem, Die machtig is te verlossen, Wiens ogen zijn op de rechtvaardige, en Zijn oren tot hun geroep?

(3) Het is blijkbaar, dat God alleen het Voorwerp van het gebed is, omdat Hij alleen het *Voorwerp des geloofs* is (Romeinen 10:14). Het verband is duidelijk: Hoe zullen zij dan Hem aanroepen in welke zij niet geloofd hebben? Wij dagen alle Roomsen in Europa uit, de kracht van deze bewijsgrond van de Apostel te beantwoorden. Hij, die het Voorwerp van het gebed is, moet het Voorwerp des geloofs zijn; dus wanneer wij tot heiligen en engelen bidden, dan moeten zij het voorwerp van ons geloof, en dus onze Goden, onze Zaligmakers, onze Verlossers zijn, hetgeen godslasterlijk is, en dat zij zelf niet durven stellen, hoewel zij het in de praktijk vasthouden. Zij zijn in het geheel niet het Voorwerp van ons geloof, waarom bidden zij dan tot hen, hetzij door een hoogste, of door ondergeschikte smeking? Want hoe zullen zij Hem aanroepen in Wie zij niet geloven?

(4) God maakt hierop aanspraak als Zijn koninklijk voorrecht, dat Hij aan geen schepsel wil afstaan. "Ik ben de Heere, dat is Mijn Naam , en Mijn eer zal Ik geen anderen geven, noch Mijn lof de gesneden beelden" (Jesaja 42:8). U ziet dan, wat zij hebben te verantwoorden, die deze schatting van lof en prijs, die Hem alleen verschuldigd is, heiligschennend aan Hem onttrekken. Zo is u duidelijk gemaakt, dat God alleen het Voorwerp van het gebed is.

2. Wij kunnen verder onderzoeken, in welke opzichten, God het Voorwerp van het gebed is. Ik antwoord, dat God, als het Voorwerp van het gebed, moet worden aangemerkt:

(1) In Zijn majesteit. Hij is in de hemel en wij zijn op de aarde; daarom moeten wij met de hoogste eerbied tot Hem naderen, als de Schepper van hemel en aarde, met zulke indrukken van Zijn onbegrijpelijke majesteit, als waarvan Spr. 30:4 melding maakt: "Wie is ten hemel opgeklommen en nedergedaald? Wie heeft de wind in Zijn vuisten verzameld? Wie heeft de wateren in een kleed gebonden? Wie heeft al de einden der aarde gesteld? Hoe is Zijn Naam , en hoe is de Naam Zijns Zoons, zo gij het weet?" Wie anders dan God kan de hemelbollen daarboven overzien, en neerkomen om er ons een beschrijving van te geven? Of wie, behalve Christus, is volmaakt met beide werelden bekend? Hij is neergedaald om onze natuur aan te nemen en in die natuur weer ten hemel opgevaren, om aldus een verbinding tussen de hemel en de aarde vast te stellen. Dit schijnt een beschrijving te zijn van de majesteit van het koninkrijk Zijner genade, alsmede van het koninkrijk Zijner voorzienigheid. Tot hetzelfde wordt de onnaspeurlijke majesteit Gods voorgesteld in het gehele 38ste kapittel van Job, en in Jesaja 40 vanaf het 12de vers. "Wie heeft de wateren met Zijn vuist gemeten? en van de hemelen met de span de maat genomen? en heeft met een drieling het stof der aarde begrepen? en de bergen gewogen in een waag, en de heuvelen in een weegschaal? Ziet, de volkeren zijn geacht als een druppel aan een emmer en als een stofje aan de weegschaal; zij zijn als niets voor Hem, en zij worden bij Hem geacht, minder als niet en ijdelheid." Daarom moeten wij tot Hem naderen

met eerbied en Goddelijke vrees, als de grote God, die ons het leven heeft gegeven, en die onze ziel in het leven bewaart.

(2) Wij moeten Hem aanmerken in Zijn alziende natuur; wij moeten onze begeerten bij God bekendmaken, in het vertrouwen op die volmaaktheden, welke Hem bekwaam maken ons gade te slaan, wetende, dat geen schepsel onzichtbaar is voor Hem, maar dat alle dingen naakt en geopend zijn voor de ogen Desgenen, met Welke wij te doen hebben. Dit werpt waarlijk, die eigenwillige nederigheid en dienst der engelen omver, welke de Apostel bestraft; *want God, die de harten doorzoekt, kan alleen weten, welke de mening des Geestes is* (Romeinen 8:27). Het was onder een sterke indruk hiervan, dat Job zich in het stof wentelde, smekende om vrede voor een gewond en om vergeving voor een schuldige ziel: "Ik weet, dat Gij alles vermoogt, en dat geen van Uw gedachten kan afgesneden worden" (Job. 42:2).

(3) Wij moeten Hem aanmerken in Zijn kracht, als almachtig en onze begeerten tot God opzenden met verzekerdheid van Zijn bekwaamheid om ons te helpen, wetende, dat Hij een groot God is en van veel kracht, en Zijns verstands is geen getal. In deze plicht van het gebed merken wij Hem aan, als "die machtig is, meer dan overvloediglijk te doen, boven al dat wij bidden of denken" (Eféze 3:20).

(4) Wij moeten Hem in het bidden, aanmerken in Zijn barmhartigheid en genade, gedenkende aan de grote Naam , die Hij voor ons heeft uitgeroepen: "Heere, Heere, God, barmhartig en genadig" (Ex. 34:6). Zo Hij de ongerechtigheden gadeslaat, wie zal bestaan, hetzij in Zijn tempel, hetzij voor Zijn gericht? "Maar bij Hem is vergeving, opdat Hij gevreesd wordt. Bij de Heere is goedertierenheid, en bij Hem is veel verlossing." Hij heeft het als één van de heerlijkheden van Zijn natuur bekend gemaakt, dat er geen God is gelijk Hij, die de ongerechtigheid vergeeft, en de overtreding van het overblijfsel Zijner erfenis voorbijgaat.

(5) Wij moeten Hem aanmerken in Zijn heiligheid en rechtvaardigheid; dat Zijn heiligheid de goddeloze haat, en dat Zijn rechtvaardigheid, hen wil straffen. Hij is te rein van ogen, dan dat Hij het kwade zou zien; daarom moeten wij onze handen in onschuld wassen, en zo rondom Zijn altaar gaan, want indien wij met ons hart naar ongerechtigheid zien, zal Hij ons gebed niet horen.

(6) Deze en dergelijke, zijn de volmaaktheden, waarvan de gedachten ons hart behoren te vervullen onder de verrichting van deze plicht van het gebed; "want die tot God komt, moet geloven dat Hij is, en een beloner is dergenen die Hem zoeken." Zo ziet u, dat God het Voorwerp van het gebed is.

2e. *God moet in en door Christus worden aangebeden,* want God, volstrekt aangemerkt in Zijn Wezenlijke volmaaktheden, is niet toegankelijk; Maar Hij is dat, in Christus, die de Goddelijke majesteit toegankelijk en beminnelijk maakt.
Het is klaar, dat wij alleen in Christus tot God moeten naderen. "Zo wat gij begeren zult in Mijn Naam , dat zal Ik doen, opdat de Vader in den Zoon verheerlijkt worde. Zo gij iets begeren zult in Mijn Naam , Ik zal het doen" (Joh. 14:13, 14). Christus heeft ook gezegd: "Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, al wat gij den Vader zult bidden in Mijn Naam , dat zal Hij u geven" (Joh. 16:23). "Ik ben de Weg," zegt Hij, komt waar

Ik ben, "Ik ben de Weg en de Waarheid, en het Leven. Niemand komt tot de Vader dan door Mij." In Hem hebben wij de vrijmoedigheid en de toegang met vertrouwen, door het geloof in Hem. Gelijk God ons niet wil aanzien, dan in het aangezicht van Christus, zo ook moeten wij niet tot Zijn blinkende en heerlijke woning durven naderen, dan in en door Zijn Zoon. Dit wordt ons aangetoond, door dat voortreffelijk voorbeeld, Mozes. Toen de Heere op Sinaï de wet gaf, wat verscheen Hij daar op een geduchte wijze. De berg beefde, de stem des Heeren sprak op vreselijke toon uit vuur, en noch mens, noch beest, noch zelfs de priesters, dorsten de berg aanraken, opdat zij niet stierven. Nochtans had Mozes toegang, en door Mozes had Israël toegang tot God, om ons daardoor te kennen te geven, dat God een verterend Vuur is voor de kinderen der mensen en dat er geen toegang tot Hem is, dan in en door het grote tegenbeeld van Mozes, Christus, die in de hemel is ingegaan, om als onze Hogepriester te verschijnen voor het aangezicht van God, voor ons; zodat God, alleen in en door Christus, het Voorwerp van het gebed is. Wij moeten God onze begeerten offeren, in de Naam van Christus.

1. Maar hier komt de vraag te pas: *"Wat is dat, in Christus, of in de Naam van Christus te bidden?"* Ik antwoord:

(1) In de Naam van Christus bidden, is te bidden in het geloof van Zijn gebod. Hij is met Zijn gezag tussenbeide gekomen, dat wij in geen ding bezorgd zullen zijn, maar dat wij onze "begeerten in alles, door bidden en smeken bekend laten worden bij God." Het woord van Zijn gebod, is onze krachtige, en behoort onze voornaamste beweegreden te zijn. Dit woord des gebods is de uitstraling van het gezag van Christus, om ons op te wekken tot, en te bekrachtigen in, de verrichting van deze plicht. Evenals van Christus geschreven staat, *dat Hij in de Naam Zijns Vaders,* dat is, krachtens de machtiging van het gebod en het gezag Zijns Vaders komt; zo is het krachtens Zijn machtiging, gebod en gezag, dat wij in de Naam van Christus moeten bidden. Het is niet slechts kracht van opvoeding of de natuurlijke consciëntie, of de geest der dienstbaarheid, of enig aards belang, dat ons tot de plicht moet aanzetten, maar eerbied voor het gezag van God in Christus, die dit eist als hetgeen Hem verschuldigd is.

(2) In de Naam van Christus bidden is, te bidden in het geloof van de dood en het lijden van Christus, als het enige zoenoffer dat onze personen en diensten, aangenaam bij God kan maken. Al onze gebeden moeten tot God uitstromen in het bloed Zijns Zoons, want "onze vrijmoedigheid om in te gaan in het Heiligdom is door het bloed van Jezus" (Hebr. 10:19). Onze gebeden moeten welriekend gemaakt zijn met het reukwerk van Zijn verdienste, als het enige, dat genoegzaam was om de rechtvaardigheid te voldoen, de zonde te verzoenen, de verwijdering weg te nemen, en vriendschap tussen God en de mens te maken. Daarom is *in de Naam van Christus* bidden, voornamelijk, dat wij aanneming verwachten door de kracht en waardij van het bloed van Christus. De voornaamste dienst van Zijn priesterambt was, zichzelf, Gode tot een offerande te geven voor ons, en hierin ligt onze bemoediging dat Hij de hemel en de aarde verzoend heeft door het bloed Zijns kruises. Daarom mogen zij, die het zouden wagen tot God te naderen zonder opzicht op Zijn dood en Zijn lijden, worden toegesproken met de woorden van Izak tot Abraham: ”Zie, het vuur en het hout, maar waar is het lam tot het brandoffer? Indien wij onze knieën willen buigen en onze stem tot God opheffen buiten Christus, mag God wel zeggen: hier is een mens en een geluid van woorden

in een gebed, maar waar is het zoenoffer? Waar is het Lam Gods, Dat geslacht is om de zonde weg te nemen? Wanneer wij tot de Koning van hemel en aarde naderen, moeten wij de Zoon des Konings in onze armen medebrengen. Het was een heilige wet in Molosse, dat, wie tot de koning kwam met diens zoon in zijn armen, vergiffenis zou ontvangen, wat hij ook had misdaan; waarom de opperbevelhebber van Athene, uit zijn land verbannen zijnde, tot Admetus, de koning der Molossers, zijn doodsvijand, vlood, en zich met diens zoon in zijn armen voor Hem neerwierp, hetwelk hem gunst deed vinden in zijn ogen. God en de mens zijn vijanden. Men kan voor deze vreselijke Koning niet verschijnen zonder Zijn Zoon in onze armen te hebben, en met Hem behoeven wij niet te vrezen afgewezen te zullen worden. Het geloof in Christus is het middel waardoor zowel onze personen als onze verrichtingen worden gerechtvaardigd, omdat het Christus aangrijpt, die beide, krachtens Zijn verdienste rechtvaardigt.

(3) In de Naam van Christus bidden, is te bidden door de kracht en de invloed van Christus' voorbidding voor ons in de hemel. Gelijk wij moeten bidden in het geloof van Zijn gebod en in het geloof van Zijn bloed, zo ook in het geloof van Zijn voorbidding. Christus verschijnt als ons Hoofd, in onze naam, om voor ons te bidden; en als wij waarlijk in Hem geloven als onze Voorspraak bij de Vader, zijn wij zeker van te zullen overmogen. De Vader toch hoort Hem altijd, wegens de kracht van Zijn bloed, hetwelk een luid sprekende beweeggrond is, die in de hemel voorspoedig is. "Indien iemand gezondigd heeft; wij hebben een Voorspraak bij den Vader, Jezus Christus de Rechtvaardige." Wij moeten onze stukken in handen van onze Voorspraak stellen, anders zal de Rechter ons niet horen. Indien onze gebeden in onze eigen naam worden opgezonden, zonder de kracht van Christus' voorbidding, zal God zeggen: "Wiens is dit beeld?" Maar indien wij ze in de Naam van Christus opzenden, zal het gangbare munt zijn die in de hemel wordt aangenomen.

(4) In de Naam van Christus bidden, is te bidden in het geloof van Zijn bijstand. Bidden in de Naam van Christus, is te bidden in de kracht van Christus, want zonder Hem kunnen wij niets doen, maar wij vermogen alle dingen door Christus die ons kracht geeft. Gelijk wij gesterkt moeten worden in de genade, die in Christus Jezus is, zo ook moeten wij bídden door de genade, die in Christus Jezus is. God zal onze gebeden niet horen, tenzij zij worden opgezonden in de sterkte van Christus en door kracht, die uit het Hoofd wordt verkregen. Wij moeten gebruik maken van Christus, niet alleen tot rechtvaardigheid om voor ons te voldoen, maar ook als onze sterkte om in ons te werken beide, het willen en het werken, zeggende: "Gewisselijk, in de Heere zijn gerechtigheden en sterkte."

(5) In de Naam van Christus bidden, is te bidden in het geloof van Zijn aanneming. Dit is zeker nodig, dat wij alleen verhoring verwachten in en door Christus, onze eigen gerechtigheid niet anders beschouwende dan als oude verscheurde en versleten lompen, begerende in Christus gevonden te worden*, niet hebbende onze rechtvaardigheid, die uit de wet is, maar de rechtvaardigheid, die uit God is, door het geloof.* Het is een zonde, die soms de besten onderhevig is, wanneer zij in het gebed veel ondersteuning, weekheid, verlevendiging en verruiming hebben ondervonden, dat zij in die dingen met voldoening rusten. Maar o, roemt niet over uw verruimingen. Durft u in die gescheurde lompen voor God verschijnen? Al zouden het vodden van fluweel zijn, toch zijn het maar vodden, een te schrale bekleding voor uw naakte ziel. Indien u daarop rust buiten Christus, dan bent u

bezig om het oor van God te ontsluiten en zijn hart te openen, met een verkeerde sleutel. Wij zijn alleen aangenaam in de Geliefde, niet omdat wij verruimd worden. Weliswaar, kan evangelische bijstand een teken van aanneming zijn, maar het is er nooit een oorzaak van. Zeg mij, man of vrouw, die meent, dat u aangenomen zijt, omdat u in de plicht, bijstand en verruiming hebt ondervonden, zou u door God geoordeeld willen worden naar de beste plicht, die u ooit verricht hebt? Waarlijk, als u geen andere pleitgrond hebt voor uw aanneming bij God, dan zult u en uw plicht in de onderste hel verzinken. Gedenkt, dat het beter is zonder verruiming te zijn en op Christus te betrouwen, dan op verruiming te vertrouwen en zonder Christus te zijn. Daarom is het soms beter besloten te zijn, en zo gedreven te worden om op Christus ter aanneming te vertrouwen, dan voortdurend verruimd te zijn en zo gevaar te lopen op hetgeen u verkregen hebt te vertrouwen.

Het bidden in Zijn Naam is dus, te bidden in het geloof van Zijn gebod, in het geloof van Zijn dood, in het geloof van Zijn voorbidding, in het geloof van Zijn bijstand en in het geloof van Zijn aanneming, of, dat u alleen in Hem aangenaam bent. Indien u zo bidt zal uw gebed, evenals Jonathans boog, nooit ledig wederkeren.

2. Indien gevraagd wordt. *Waarom moeten wij in de Naam van Christus bidden?* dan antwoord ik:

a. Omdat wij van nature, verre van God zijn en alleen nabij geworden zijn, door het bloed van Christus.
b. Omdat dit tot eer van onze Verlosser is. Dus is Zijn Naam boven allen Naam , als wij Hem daardoor onze hoogste hulde brengen en onze grootste gelukzaligheid ontvangen.
c. Omdat dit de Goddelijke natuur eer toebrengt, dat onze gebeden aldus worden opgezonden en gehoord, want aldus wordt de Vader in de Zoon verheerlijkt" (Joh. 14 :13).

3e. Ik zei u, in betrekking tot het Voorwerp van het gebed, dat het gericht moet worden tot God, in Christus door de Geest. U hebt gehoord, dat men zich in het gebed moet richten tot God; ook, dat men dit moet doen tot God in Christus; en nu zullen wij u aantonen, dat dit moet geschieden door de Geest, of door de hulp van de Geest. Het bidden moet geschieden door de verwijdende invloeden des Geestes; waarom Hij de "Geest der genade, en der gebeden" wordt genoemd. Hoewel de goddeloze wereld de hulp des Geestes met smaad en verachting overlaadt, hetwelk toont hoeveel beter zij thuis zijn in godslastering dan in het aanvoeren van bewijzen, nochtans zal die Schriftuurplaats standhouden tegen de spot der godloochenaars: "De Geest komt onze zwakheden mede te hulp, want wij weten niet wat wij bidden zullen gelijk het behoort, maar de Geest Zelf bidt voor ons, met onuitsprekelijke zuchtingen" (Romeinen 8:26). Gelijk het bloed van Christus voor een kind van God pleit, zo pleit de Geest van Christus in hem; Christus bidt voor hem in de hemel, en de Geest van Christus bidt in hem op aarde. Indien wij alzo in de Geest bidden moet God ons gebed horen, want Hij weet welke de mening des Geestes is. Dit bidden door de hulp des Geestes wordt soms in de Schrift genoemd: "een dienen (of aanbidden) van God in de Geest" en soms "een bidden in de Heilige Geest" (Fil. 3:3; Judas :20).

(1) Laat ons onderzoeken welke hulp de Geest verleent in het bidden. Het gebed wordt, óf, wat de stof aangaat, door den Geest voorgezegd, óf, wat de wijze van bidden betreft, wordt de ziel door de Heilige Geest aangedreven.

1. Wat de stof aangaat, zegt de Geest ons wat wij zullen bidden, want wij weten niet wat wij bidden zullen gelijk het behoort, wanneer Hij ons niet in alle waarheid leidt. Door Zijn bewerking kent een ieder de plaag zijns harten, opdat hij die kennende, het geneesmiddel moge zoeken. De Geest van God helpt het volk soms aan gepaste woorden, en hoe zij die voor de Heere zullen rangschikken. Soms echter hebben zij geen woorden en uiten zij zich in onuitsprekelijke zuchtingen, en soms zijn zij meer onder de invloed des Geestes dan op andere tijden, nochtans bestuurt de Heere dikwijls hun tong; want in dit opzicht mag gezegd worden, dat bij de mens zijn weg niet is; het is niet bij de mens, zich recht uit te spreken zo het behoort, maar zoals de Geest hem geeft uit te spreken. Wanneer het Hem behaagt een deur te openen om te spreken, dan "geeft het hart een goede rede op, en is de tong als een pen eens vaardigen schrijvers."
2. Wat de wijze betreft, bestuurt de Geest van God Zijn heiligen, hoe zij zullen bidden gelijk het behoort. Als de Geest der dienstbaarheid ontroert Hij hen met vrees, om de toekomende toorn te vlieden, en als de Geest der aanneming tot kinderen, geeft Hij hun vrijmoedigheid om tot de troon der genade toe te gaan. Als een Geest van verootmoediging, ontledigt Hij hen geheel van zichzelf, opdat Hij zo de wens der zachtmoedigen moge horen ; want (Engelse vertaling) "Hij bereidt hun hart en Zijn oor zal opmerken" (Psalm 10 :17). O vrienden, uw eigen geest zal nooit uw gebeden tot in de hemel brengen, want wat uit de aarde is, is aards en rijst niet hoger dan de aarde, maar de Heilige Geest zal uw ziel ten hemel opvoeren. Smeekt daarom om de Geest, geeft u over aan Zijn bewegingen en maakt gebruik van Zijn werkingen. Roept tot God, dat de Noorden- en Zuidenwind moge ontwaken: bidt om enig vuur uit de hemel om uw offer te verteren, anders zal het geen brandoffer van zuiver reukwerk voor de Heere zijn. De Geest alleen kan de mist van onkunde verdrijven, en dat ongedierte van twijfelmoedige, verbijsterende gedachten weg drijven, en uw hart bij God doen zijn. Overweegt dat deze dingen geen buitengewone dingen zijn, welke geringe Christenen nooit hebben ervaren; want er is niemand, die waarlijk een Christen is, in wie niet enigermate de Geest van Christus is; "Want zo iemand de Geest van Christus niet heeft, die komt Hem niet toe." Overal waar de Geest is, is Hij de Geest der genade en der gebeden; en het is een natuurlijk gevolg van het hebben van het leven van een bekeerde, dat men ook de adem van een bekeerde heeft, namelijk het zuchten naar God in het gebed. De Apostel zegt: "Overmits gij kinderen zijt, zo heeft God de Geest Zijns Zoons uitgezonden in uw harten, die roept, "Abba, Vader" (Gal. 4 :6); alsmede: "Waar de Geest des Heeren is, aldaar is vrijheid" (2 Kor. 3:17).

(2) Laat ons verder onderzoeken wat het verschil is, tussen de bijstand en de vrijheid die de Geest des Heeren geeft, en de vrijheid, die uit ons hart voortvloeit. Ik zal trachten u het onderscheid aan te tonen, voor zover de Heere dit uit Zijn woord heeft doen verstaan, en uit ervaring in deze zaak.

1. De vrijheid van de Geest in het gebed zal het schepsel in de laagte brengen, en een verloochend zijn aan de plicht en aan de vrijheid, die hij daarin ondervond, in hem verwekken. O, wie ben ik, die maar stof en as ben, dat ik tot de Koning, de Heere

der heirscharen, zou spreken! Vleselijke vrijheid maakt het schepsel opgeblazen, en maakt, dat hij meer is ingenomen met de vrijheid, die hij in de plicht ondervindt, dan met Christus, de fontein van die genieting.

2. De vrijheid des Geestes in het gebed, verwekt hoge en verheven gedachten van God. Evenals het verlagen van zichzelf, zo is ook het verhogen van God het voorname doel van de zaligmakende werkingen des Geestes. Hij vervult daarom de ziel met ontzaglijke en eerbiedige indrukken van de soevereiniteit en majesteit Gods, onder welke de ziel zich in de diepste verootmoediging neerbuigt. Waarlijk, naarmate God in de ziel verhoogd is, gaat het eigen ik ten onder. Vleselijke vrijheid doet een mens meer met zijn gebed ophebben, dan met God, het Voorwerp van aanbidding.
3. De vrijheid des Geestes in het gebed zal de ziel werk verschaffen. Vleselijke vrijheid kan een mens lui en achteloos maken, doch geestelijke vrijheid zal de ziel tot haar werk opwekken; want de Geest Gods werkt in haar, het willen en het werken. De Geest des Heeren is geen luie maar een werkzame Geest in de ziel, die onder Zijn invloed is.
4. De vrijheid des Geestes in het gebed zal een ziel met de Geest des Heeren doen samenspannen tegen het onvernieuwde deel van zijn natuur. Die man of vrouw, die weet wat geestelijke vrijheid in het gebed is, weet ook wat het is meer gelijkvormigheid met God, en meer overwinning over de zonde en de begeerlijkheden door het gebed te verkrijgen. Vleselijke vrijheid geeft een mens vrijheid tot de zonde, maar geestelijke vrijheid geeft een mens vrijheid van de zonde; want Hij is een heiligende Geest.
5. De vrijheid des Geestes in het gebed breekt het hart, en dan is het gebroken hart de offerande welke God welbehaaglijk is. Het maakt het, als het hart van Josia, teder en nederig, zacht en buigzaam; daarom wordt het *een vlezen hart* genoemd. Vleselijke vrijheid en natuurlijke, gewone tranen zijn zeer goed bestaanbaar met een hard hart. Water kan uit een rots voortkomen, en dan nochtans blijft het een rots; maar hier in de geestelijke vrijheid wordt het rotsachtige hart zelf in water veranderd, en het wordt als water voor de Heere uitgegoten.
6. De vrijheid des Geestes in het gebed ligt niet in de macht van het schepsel; neen, het kan zijn dat een gelovige op een andere tijd beschikt over alles wat hem behulpzaam en voordelig kan zijn, en dat hij nochtans in het minst niet tot die vrijheid kan geraken. Met een verkeerde vrijheid is het gewoonlijk anders. De huichelaar toch kan door gewone hulpmiddelen zichzelf opwerken tot een gestalte, waarmee hij zich kan bedriegen, zodat hij zich misschien wel in zijn tranen kan wassen, maar niet in het bloed van Christus; hij kan zelf over zijn tranen beschikken. Maar geestelijke vrijheid gaat meer boven de kracht der natuur, want "de Geest blaast waarheen Hij wil", en daarom is het gewoonlijk de bevinding der gelovigen, dat zij wel eens op een plaats geweest zijn, waar zij moesten zeggen: O, daar onttrok God Zijn aangezicht van mij, en Hij bedekte Zich met een wolk, zodat ik niet wist waar ik Hem vinden zou; terwijl hij een andere plaats een Pniël mocht noemen, waar hij God zag van aangezicht tot aangezicht.

Maar ik heb in het spreken over het Voorwerp van het gebed reeds meer uitgeweid dan mijn plan was, en ook de gelegenheid waargenomen om aan te tonen hoe dit Voorwerp moet worden aangesproken, dat wij ons gebed moeten richten tot God door Christus, door de Geest, tot de Vader in de Zoon door de Heilige Geest. Ik zou nu het

overige nog moeten behandelen van die dingen, die ik heb voorgesteld in het ontsluiten van de aard van het gebed. Maar ik durf niet meer van uw geduld vergen, en zal daarom met een woord van toepassing sluiten.

Toepassing

O vrienden, zoekt naar de kennis van God als het Voorwerp van het gebed; tracht deel te krijgen aan de verdienste van Christus tot uw aanneming, en aan de Geest Gods tot uw hulp in het gebed, en dan zult u in uw gebed voorspoedig zijn. Gaat, evenals de discipelen, tot de Heere Jezus, en zegt: "Heere, leer ons bidden". Gedenkt, dat een biddeloze ziel een genadeloze ziel is. Volgt een biddeloos mens, als hij morgen of overmorgen naar de markt gaat, en u zult zien, dat hij beide in Zijn woorden en in Zijn daden los en slordig is; hij kan drinken en vloeken, stelen en liegen, zonder dat het hem hindert. Als u een goede markt wilt verwachten, dan moet u veel in het gebed zijn, want wat u ook gaat doen, in het natuurlijke, of in het maatschappelijke, of in het godsdienstige, het gebed moest u altijd zijn, wat Johannes de Doper voor Christus was, de bode om de weg voor u heen te bereiden. Die goedertierenheden zullen u het zoetst en smakelijkst zijn, die u op de vleugelen van het gebed ontvangt; want zij zullen weder tot God terug vliegen, op de vleugelen van dankzegging en lof. U mag vrezen, dat u uitwendige zegeningen, die in het venster binnen sluipen en niet inkomen door de deur van het gebed, met een vloek en niet met een zegen ontvangt. Als zij door een achterdeur binnenkomen, zullen zij u ras door een achterdeur weer verlaten. Zij komen met een vloek en zij gaan met een vloek, want de biddeloze en boze is vervloekt in zijn korf en in zijn baktrog.

In één woord: de naaste weg naar de hel die ik ken, is het gebed tot God in te houden; want het gebed is het enige geschut, dat de hemel door geweld neemt. Een krachtig gebed tot God door Christus zal de poort des hemels overweldigen. Waarlijk in het gebed van de mensen in 't algemeen zit niet veel pit; zij zijn zo lauw, noch heet, noch koud, dat God ze niet kan verdragen, maar ze uit Zijn mond spuwt. Dit brengt mij een gezicht in gedachte, dat, naar Dreselius meldt, een godsdienstig mens in een bidstond had. "Hij zag" zegt hij, "een engel naast een ieder van hen, gereed staande om hun gebeden en verzoeken op te tekenen. Zij schreven het gebed van hen die hartelijk en gelovig baden met goud; het gebed van hen die koel baden schreven zij met water; wat zij baden, die gewoon waren te bidden wat hun voor de mond kwam, schreven zij ook op, maar met een pen zonder inkt. Bij hen die onder het gebed zaten te slapen, legden zij hun pen ter zijde; bij dezulken, die wereldse gedachten hadden, schreven hun engelen in het stof, en bij hen, die boosaardige gedachten hadden schreven zij met gal".

Hoe het zij, de moraal is ten minste van nut; want als God, zoals Job zegt, onze zonden in een bundeltje verzegelt, en, zoals de Psalmist zegt, een fles heeft voor onze tranen, dan heeft Hij ook zeker een boek voor onze gebeden, en schrijft Hij bittere dingen tegen hen, die bidden alsof zij niet baden. Indien wij rekenschap moeten geven van elk ijdel woord dat wij tot elkaar spreken, veel meer dan van elk ijdel woord, dat wij tot God spreken. Onze tekst vermaant tot volharden in het gebed, en het is zulk gedurig en vurig bidden tot God door Christus, door de Geest, dat bij God overwint. *De Heere bekwame u dan allen, te volharden in het gebed!*

Derde preek Romeinen 13:12: *"Volhardt in het gebed."*

Het onderwerp van het gebed – Regels tot bestuur.

Het gebed brengt al die goedertierenheden ter wereld, die in de baarmoeder der belofte besloten liggen. De beloften van het verbond zijn hoogst zwanger, vol rijke zegeningen, en die zegeningen worden gewoonlijk gebaard door middel van het gebed. "Hierom zal Ik van den huize Israëls verzocht worden, dat Ik het hun doe". Veronderstelt, dat er geen andere gronden waren, om de mensen te bewegen zonder ophouden te bidden, dan zou deze ene genoeg zijn, dat het gebed de baarmoeder der belofte ontsluit, welke een misdragende baarmoeder zal bevonden worden voor de ongelovige, biddeloze ziel. Het gebed is een van de galerijen waarin de gelovige met God wandelt ; het brengt de hemel af tot de mensen, en het voert de mensen op tot de hemel ; en zij hebben nooit meer van de hemel dan wanneer zij volharden in het gebed.
Ik ben nog bezig met te handelen over het tweede punt, dat wij hebben voorgesteld, namelijk: de aard van het gebed; waarin ik beloofde te zullen spreken over het

I. Voorwerp,
II. Het onderwerp,
III. De delen en de eigenschappen van het gebed.

Over het eerste, *het Voorwerp van het gebed,* heb ik breedvoerig gesproken.
II. Wij zullen nu spreken over het onderwerp van het gebed, of over de stof daarvan, waar wij om moeten bidden. Veel mensen dwalen in het onderwerp of de stof van hun gebed; "zij bidden en zij ontvangen niet, omdat zij kwalijk bidden." Bileam begeerde van God, des duivels kapelaan te zijn, om Israël te vloeken, maar ziet de uitkomst; hij ontving een ironische of spottende toestemming om te gaan, tot zijn verderf. De Israëlieten begeren plotseling allen, haastig een koning te hebben. Wel, God gaf hun een koning in Zijn toorn, eerder tot hun straf dan tot hun bescherming, en koning en volk, ten minste velen van hen, kwamen met elkander om. En evenals velen dwalen in de stof van hun gebed, zo dwalen ook velen in de stof van hun lof en dankzegging, hetwelk één van de delen van het gebed is. Wij lezen van sommigen, die, wanneer zij als dieven anderen hadden beroofd, opzagen naar de hemel en God dankten voor de goede buit, dat zij zo voorspoedig waren geweest in hun zondig beroep: "Weidt deze slachtschapen; welker bezitters hen doden en houden het voor geen schuld; en een ieder dergenen, die ze verkopen, zegt: "Gelooft zij de Heere, dat ik rijk geworden ben" (Zach. 11: 4, 5). Alsof iemand zich verrijkt door roverij en moord, of door stelen en bedriegen en oneerlijke handelingen, en dan waarlijk God nog looft, dat hij rijk geworden is. Dat onechte kind, dat de duivel geteeld heeft in hun vervloekte harten, leggen zij voor Gods deur, als of Hij er de vader van was. Op deze wijze onteren de mensen God in plaats van Hem te aanbidden.

Daarom moeten wij overwegen wat het onderwerp van onze gebeden moet zijn. In het algemeen moeten zulke dingen het onderwerp van het gebed zijn, die overeenkomen met de wil van God, zoals het uitnemend in onze Catechismus wordt uitgedrukt: *Wij moeten onze begeerten Gode opofferen, om dingen overeenkomstig Zijn wil.* Want de Geest bidt voor de heiligen naar de wil Gods (Romeinen 8:27). Een duidelijke

Schriftuurplaats hebben wij in 1 Joh. 5:14: "En dit is de vrijmoedigheid die wij tot Hem hebben, dat zo wij iets bidden naar Zijn wil, Hij ons verhoort." U ziet dus in het algemeen, wat wij van God zullen bidden.
Maar misschien zegt u: wat zijn meer in het bijzonder die dingen, die naar Zijn wil zijn, en die het onderwerp van ons gebed moeten zijn?
In antwoord op deze vraag zullen wij in de volgende punten aanwijzen, welke de meest voorkomende zaken zijn, waarom wij moeten bidden.

1. Alle dingen, die de eer van God bevorderen.
2. Alle dingen, die nodig zijn voor ons welzijn.
3. Alle dingen, die het welzijn van anderen betreffen.
4. Alle dingen, die overeenkomstig de regel van het gebed zijn.

Deze dingen zijn overeenkomstig de wil van God, en moesten het onderwerp van ons gebed zijn.

1. Alles wat tot bevordering van de eer van God, of het belang van de Middelaar strekt, behoort het eerste te zijn in het gebed der Christenen, en de hoogste plaats in te nemen in hun wensen. Daarom moeten wij bidden om de vrede van Jeruzalem; wel moeten zij varen die haar beminnen. Onze dierbaarste gelukzaligheid is vervat in de goede uitslag van deze gebeden. Het is naar de wil van God, dat wij aldus bidden, want het is naar Zijn welbehagen, dat Hij weldoet bij Sion" (Psalm 51 :20). Deze dingen zijn naar de wil van de Koning van Sion.
2. Alles wat tot ons welzijn en voordeel strekt, hetzij het in betrekking staat tot onze ziel of tot ons lichaam, moeten wij tot het onderwerp van ons gebed maken. Wij moeten bidden om hetgeen de zaligheid onzer ziel betreft en om alles wat daartoe leidt. Daarom moeten wij bidden om vereniging met de Heere Jezus, vergeving van zonde, en dergelijke, hetwelk dingen zijn die wij niet kunnen missen zonder voor eeuwig verloren te zijn, zeggende met David: "Verberg uw aangezicht van mijn zonden, en delg uit al mijn ongerechtigheden." Daarom moeten wij ook bidden om heiligheid van hart en leven, een zaak die zeer aangenaam is bij Hem, die de heilige God is en die de heiligmaking werkt; daarom moeten wij met de apostel bidden, dat de God des vredes zelf, ons geheel en al reinige in ziel, en geest, en lichaam, en ons onberispelijk beware tot de komst van Christus. Dezelfde apostel zegt ook: "Want dit is de wil van God, uw heiligmaking." Wij moeten dan bidden om toevoer van alle genade uit de fontein. Wat betreft hetgeen het lichaam en de uitwendige mens aangaat, hiernaar moeten wij het gebed regelen en acht geven, dat wij de tijdelijke goedertierenheden niet overschatten. God heeft toch, ten opzichte van de staat der gelovigen in dit leven, Zijn wil niet in zulke duidelijke bewoordingen bekend gemaakt. Daarom moeten wij bidden, dat de Goddelijke zorg over ons lot moge beslissen; dat wij, zoals Baruch vermaand wordt, (Jer. 45:5) geen grote dingen zullen zoeken, maar als wij voedsel en deksel hebben, dat wij daarmede vergenoegd zullen zijn, zoekende eerst het koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid, waarop alle andere dingen ons zullen worden toegeworpen. Wij mogen wel aandringen op een tijdelijke weldaad, wanneer het vergunnen daarvan duidelijk de eer van God bevordert, zoals u in David kunt zien, die, tegen Zijn vijanden biddende, zegt: "Doe aan mij een teken ten goede, opdat het mijn haters zien, en beschaamd worden" (Psalm 86:16). Wij moeten daarom om die uitwendige dingen bidden, voor zover zij tot eer van God strekken.

3. Alles wat tot het welzijn van anderen dient moet ook het onderwerp van het gebed zijn.
   - Zo moeten wij bidden voor onze naaste betrekkingen in het bijzonder, evenals Abraham voor zijn zoon deed: "Och, dat Ismaël mocht leven voor Uw aangezicht?" De toegenegenheid des harten van de apostel, en het gebed, dat Hij voor Israël deed, was tot hun zaligheid. Hij bad voor hen alsof zij zijn broederen en zijn maagschap naar het vlees waren.
   - Wij moeten bidden, dat zij nauwer aan Christus mogen verbonden zijn, dan aan ons. De man moet voor de vrouw bidden en de vrouw voor de man: "Want wat weet u, vrouw, of u de man zult zaligmaken? of wat weet u, man, of u de vrouw zult zaligmaken? (1 Kor. 7:16).
   - Wij moeten bidden voor mensen in hun onderscheiden standplaatsen; dit is naar de wil van God: "Ik vermaan dan, voor alle dingen, dat gedaan worden smekingen, gebeden, voorbiddingen, dankzeggingen voor alle mensen; voor koningen en allen die in hoogheid zijn" (Tim. 2:1-3).
   - Ja, de Christelijkheid verplicht ons voor onze vijanden te bidden. "Zegent ze, die u vervloeken", zegt Christus, "en bidt voor degenen die u geweld doen".
   - Maar bijzondere smekingen moeten worden gedaan voor alle heiligen, al hebben wij hun aangezicht in het vlees nooit gezien: "Met alle bidding en smeking, biddende te allen tijd in de geest, en tot hetzelve wakende met alle gedurigheid en smeking voor al de heiligen" (Eféze 6:18). Zo staat van Paulus geschreven, dat hij een strijd had voor velen, die zijn aangezicht in het vlees niet hadden gezien, opdat hun harten vertroost mochten worden, en zij tezamen gevoegd zijn in de liefde" (Col. 2:1, 2).
   - En in het bijzonder moeten wij bidden voor hen, die arbeiden in het woord en de leer, dat hun het woord gegeven worde in de opening huns monds met vrijmoedigheid, om de verborgenheid des Evangelies bekend te maken. Hij die zijn kind liefheeft zal dikwijls om de voedster denken, die het zoogt; zo ook zal hij die zijn kostelijke ziel liefheeft, dikwijls denken aan en bidden voor de leraar, die hem zijn geestelijk deel brengt, opdat zijn borst vol moge zijn met de melk der Goddelijke volheid. In deze drie punten, die ik nu vermeld heb kan het gehele onderwerp van het gebed worden begrepen, namelijk: *de ere Gods, ons eigen welzijn, en het welzijn van anderen.*

   Maar om de schijn niet te geven dat ik zulk een wijd veld nauw zou maken, zal ik er aan toevoegen:

4. Dat alle dingen die overeenkomstig de regel van het gebed en overeenkomstig de wil van God zijn, het onderwerp van ons gebed moeten wezen. Vraagt u nu wat de regel van het gebed is, dan geeft uw Catechismus daarop een goed antwoord: *"Het ganse woord van God is gedienstig om ons in het gebed te besturen; Maar de bijzondere regel van bestuur is dat gebedsformulier, dat Christus Zijn discipelen leerde, gewoonlijk het gebed des Heeren genoemd";* waarin ons zowel de algemene als de bijzondere regel wordt gegeven, om er het *onderwerp van ons gebed naar te regelen.*
   (1) De algemene regel is het woord van God. Een mens, die zijn Bijbel verstaat en de Schrift goed in zijn geheugen heeft opgenomen, kan nooit verlegen staan in het bidden, wegens gebrek aan stof of gepaste uitdrukkingen. De apostel vermaant: "Het woord van Christus wone rijkelijk in u"; en indien het woord in uw hart woont, dan zal uit de overvloed des harten de mond spreken. Als de

mensen slechts een tekst per dag in hun hart opnamen en in het gebed gebruikten, dat, dunkt mij, door het zwakste geheugen gemakkelijk kon worden gedaan, zou het hen in weinig tijds van voldoende voorraad stof voorzien. Er zijn sommigen, die beweren, dat zij niet kunnen bidden, hetwelk een teken is, dat zij weinig gebruik van hun Bijbel maken. "Het woord van Christus wone rijkelijk in u, in alle wijsheid" (Col. 3:16). Er ligt een krachtige nadruk in hetgeen er aan toegevoegd is, "in alle wijsheid." Wij moeten de zin en het gebruik van de Heilige Schrift verstaan, haar zin en mening, want anders zullen wij in het gebed, woorden zonder wetenschap gebruiken, alsmede haar gebruik en doel verstaan, want dan alleen *woont het woord van Christus* in ons; *in wijsheid,* wanneer wij weten hoe het aan te wenden tot het doel en oogmerk waartoe het geopenbaard is. Al hebben wij bekwaamheid om met de woorden der Schrift te bidden, maar we niet bidden overeenkomstig de zin en mening van de Geest Gods in die woorden, dan geven wij God geen ander offer dan dat der dwazen.

(2) De bijzondere regel waardoor de mensen voorzien kunnen worden met de stof van het gebed is die, welke *het gebed des Heeren* wordt genoemd (Matth. 6 en Luk. 11) in welk gebed alles waarom men moet bidden begrepen is. Ik heb vroeger bij de verhandeling van *het gebed des Heeren* wel eens gesproken over de wijze hoe het moet worden gebruikt, en ook hoe het gewoonlijk wordt misbruikt. Ik zal op dat geschilpunt voor het tegenwoordige niet ingaan, daar ik nu meer ten doel heb praktisch te zijn, dan twistvragen te behandelen. Dit wil ik alleen zeggen, dat ik er zover van af ben *tegen het gebed des Heeren* te spreken, dat ik, mits de mensen het met verstand doen, liever zou willen, dat zij met hun gezin neerknielende niets dan het gebed des Heeren bidden, dan dat zij in het geheel geen gebed zouden uitspreken. Echter, aangezien het ons niet alléén als een vorm, maar voornamelijk als een regel is gegeven waarnaar onze gebeden geregeld moeten worden, behoeven zij, die dit gebed kennen en verstaan, niet verlegen te staan om stof voor hun gebed, want het is het meest volmaakte bestuur voor de stof van het gebed, zoals uit de volgende bijzonderheden zal blijken.

[1] Omdat wij tot God behoren te naderen onder indrukken van Zijn hoge Majesteit en onze eigen verafheid en onwaardigheid, en onder een besef van de betrekking waarin wij tot Hem staan als Zijn schepselen, waarom wij op deze wijze moeten bidden: "Onze Vader, die in de hemelen zijt;" beginnende met zulke uitdrukkingen, die te kennen geven, dat wij met alle eerbied en vertrouwen tot God naderen, als kinderen tot een vader, die, in ons bidden met en voor anderen, machtig en bereid is ons te helpen.

[2] Omdat God het Opperwezen is Wiens eer de hoogste plaats behoort te hebben in de harten van allen, die hem als hun hemelse Vader erkennen, moeten wij de bevordering van Zijn eer op deze wijze zoeken: "Uw Naam worde geheiligd," biddende, dat God ons en anderen, moge bekwaam maken Hem te verheerlijken in al datgene waardoor Hij zichzelf bekend maakt, en dat Hij alle dingen tot Zijn eer wil beschikken.

[3] Omdat Gods Naam niet kan geheiligd worden waar Zijn koninkrijk niet is en Hij niet regeert, daarom moeten wij op deze wijze bidden. "Uw koninkrijk kome;" biddende, dat het rijk des duivels ter neer geworpen, en het koninkrijk der genade

moge worden verheven; dat wij en anderen daarin mogen worden gebracht en bewaard, en dat het koninkrijk der heerlijkheid spoedig moge komen.
[4] Omdat het koninkrijk Gods niet gekomen is, waar Zijn wil niet ernstig en met blijdschap wordt gehoorzaamd, daarom moeten wij op deze wijze bidden: "Uw wil geschiede, gelijk in de hemel, alzo ook op de aarde; begerende, dat God ons bekwaam en gewillig moge maken, Zijn wil, in alles, evenals de Engelen in de hemel, te kennen, te gehoorzamen en onderworpen te zijn.
[5] Omdat Zijn wil op aarde onder de mensen niet kan worden gedaan, tenzij hun aardse tabernakel door Zijn tedere voorzienigheid wordt ondersteund, daarom moeten wij, gelovende dat de aarde des Heeren is, en dat al de goede schepselen die daarop zijn tot Zijn beschikking zijn, op deze wijze bidden: "Geef ons heden ons dagelijks brood;" smekende, dat wij, als een vrije gift van God, een toereikend deel van het goede van dit leven ontvangen en met Zijn zegen mogen genieten.
[6] Omdat de mens bij brood alleen niet kan leven, daarom moeten wij, gelijk wij bidden dat onze lichamen gevoed mogen worden uit de korf van Zijn voorzienigheid, ook bidden, dat onze zielen mogen worden gevoed met vergeving van zonden uit de korf van Zijn verbond, zeggende: "Vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren;" pleitende, dat God om Christus wil, al onze zonden genadig wil vergeven, om hetwelk te bidden, wij des te eerder moed zullen ontvangen, wanneer wij door Zijn genade bekwaam gemaakt zijn, anderen van harte te vergeven.
[7] Omdat het niet genoeg is vergeving van zonde te hebben ontvangen tenzij wij voor het toekomende voor de zonde bewaard worden, moeten wij om bevrijding van de macht der verdorvenheid en van gevaarlijke inblazingen bidden, zeggende: "Leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze," smekende, dat God, óf ons wil bewaren van verzocht te worden, óf ons wil ondersteunen en verlossen" wanneer wij worden verzocht.
[8] Omdat Gods heerlijkheid en eer, de Alfa en de Omega, het begin en het einde, het eerste en het laatste, in al onze gebeden moet zijn, daarom moeten wij eindigen zoals wij begonnen, zeggende op deze wijze: Want Uw is het koninkrijk, en de kracht, en de heerlijkheid, in der eeuwigheid. Amen," onze bemoediging in het gebed alleen uit Hem halende, en in onze gebeden Hem lovende; en tot een getuigenis van onze begeerte en verzekering, dat wij verhoord zullen worden, sluitende met *Amen.*

Om uw geheugen te hulp te komen, heb ik mij in de uiteenzetting van dit gebed gehouden aan de woorden van onze Catechismus. Hier is een ruim veld voor het onderwerp, de stof van uw gebed, en ik ben er zeker van, dat de mensen, indien zij deze dingen ernstig overwegen en zich en hun noden en de goedertierenheid Gods bewust zijn, nooit gebrek kunnen hebben aan stof voor het gebed.

Vierde preek. Romeinen 13:12. "*Volhardt in het gebed."*

De delen van het gebed: Smeking, belijdenis van zonde, en dankzegging; de eigenschappen van het gebed en verschillende wijzen van bidden.

Ik ben nu aan het derde punt gekomen tot opening van de aard van het gebed, namelijk: deszelfs delen te onderzoeken. Ik geloof niet, dat het nodig is daarbij lang stil te staan, want het is algemeen bekend dat de delen van het gebed deze drie zijn: *Smeking, belijdenis van zonde, en dankzegging.*

1. Smeking, of een bekendmaking van onze begeerten aan God. Deze smekingen en begeerten der ziel in het gebed, geven te kennen:

(1) Een besef van gemis, want men zal niet bidden om hetgeen men niet mist. Zij die menen, dat zij rijk en verrijkt zijn en geen ding gebrek hebben, zoals van de gemeente van Laodicéa gezegd wordt (Openb. 3:17), bidden óf in 't geheel niet, óf zij bidden zonder te bedenken, dat zij hetgeen waarom zij bidden nodig hebben, en dus spotten zij met God.

(2) Smeking geeft niet alleen gemis, maar ook nooddruft te kennen, De arme gelovige is niet alleen zijn gemis van geestelijke zegeningen bewust, maar hij ziet ook een volstrekte noodzakelijkheid ze te hebben, omdat hij zonder dezelve, noch hier, noch hiernamaals, gelukzalig kan zijn. Daarom, gelijk hij ziet, dat hij ellendig, jammerlijk, arm, blind en naakt is, zo ziet hij ook de noodzakelijkheid, dat Christus hem tot wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking en verlossing is, en daarom bidt hij om de vervulling van zijn behoeften.

(3) Smeking geeft te kennen, dat men die zegeningen waarom men smeekt, hoogacht. Er is iets in dat aantrekkelijk is voor de beste genegenheden van een mens. Geestelijke weldaden, zoals vergeving van zonde, vrede met God, genade en heerlijkheid, moet datgene zijn, wat wij van de Heere begeren en waar wij naar zoeken (Psalm 37:4), en die de hoogste plaats moeten innemen, beide, in onze genegenheden en in onze smekingen, want die moeten wij hebben. God kan zonder dezelve niet wezenlijk door ons verheerlijkt worden, en wij kunnen zonder dezelve niet gelukzalig zijn. Hoewel de tijdelijke zegeningen een plaats in onze genegenheden mogen innemen, nochtans zijn die veel minder, omdat zij, vergelijkenderwijze in het geheel geen plaats innemen in onze gelukzaligheid.

(4) Smeken geeft een onbekwaamheid te kennen om onszelf te helpen, en een volkomen vertrouwen op God, dat Hij ons zal helpen. "Ik weet, o Heere", zegt Jeremia, "dat bij de mens zijn weg niet is; het is niet bij een man die wandelt, dat hij zijn gang richt." Dit is zeer waar van alle goedertierenheden waar wij om bidden, dat alle goede gave en alle volmaakte gift van boven zijn afkomende. De vergeving onzer zonde is alleen van Hem: "Ik, Ik ben het, die uw overtredingen uitdelg, om Mijnentwil." Onze heiligmaking is alleen Zijn werk, want wie zal een reine geven uit de onreine? Daarom moet ons ganse gebed gericht zijn tot de Almachtige: "Schep mij een rein hart, o God, en vernieuw in het binnenste van mij een vaste geest." De bescherming, die wij ten allen tijde nodig hebben, is alleen van Hem, want Hij alleen "is machtig ons van struikelen te bewaren" (Judas :24).

In één woord: "Het is de levende God, die ons alle dingen rijkelijk verleent, om te genieten."

(5) Smeking houdt in, dat wij afstand doen van alle aanspraak op verdienste. Het zijn begeerten, die wij Hem opofferen, geen eisen op veronderstelling van enige waardigheid in ons. "Wij werpen onze smekingen voor Uw aangezicht niet neer op onze gerechtigheden, maar op Uw barmhartigheden, die groot zijn" (Dan. 9 :18). Alle zegeningen, die wij ontvangen, hebben wij om niet, daarom moesten wij, als wij die afsmeken, kunnen zeggen: "Wij liggen in onze schaamte, en onze schande overdekt ons. Dit is dan één deel van het gebed, namelijk: *smeking.*

2. Het tweede deel is belijdenis van zonde, beide van erfzonde, die een algemeen zijnde smet op onze natuur heeft achtergelaten, en van dadelijke overtredingen, die ontdekken dat de erfzonde binnen in ons is. Onze belijdenis van zonde, behoort verergerd te worden met de verzwarende omstandigheden waaronder wij schuldig zijn, dat wij gezondigd hebben met uittarting van een Rechter, met verachting van een Zaligmaker, tegen het helderste licht en tegen de hoogste liefde. Belijdenis van zonde geeft te kennen:

(1) Zelfbeschuldiging en zelfveroordeling. Door onszelf te oordelen en te veroordelen, zullen wij voorkomen, dat de duivel ons beschuldigt. Hij wordt de verklager der broederen genoemd, Maar wanneer wij onszelf aanklagen is zijn mond gestopt. Ja, door onszelf te oordelen en te veroordelen, voorkomen wij God, want wanneer Hij ziet dat een arm schepsel zich wegens de zonde vernedert en zichzelf vonnist, doet Hij, in plaats van het vonnis te bekrachtigen dat het arme schepsel over zichzelf heeft uitgesproken, een vonnis van vrijspraak horen. Indien wij onszelf oordelen, zo zouden wij niet geoordeeld worden.

(2) Het geeft een kennis van de wet Gods te kennen, welker geboden zeer wijd zijn, want wij kunnen de zonde niet kennen, dan door de wet. Door de wet is de kennis en het bewustzijn der zonde, alsook de kennis van het Evangelie van Christus, want de overtuiging van zonde, waarvan de Geest Gods de wereld overtuigt, is, dat zij niet in Christus geloven (Joh. 16:8). De belijdenis van zonde vloeit dus voort uit het besef en de overtuiging, van het grote gezag dat de wet en het Evangelie van God over ons hebben; dit doet de ziel met Paulus uitroepen: "Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?"

(3) Belijdenis van zonde geeft een gelovige erkenning en betuiging te kennen van Gods rechtvaardigheid, dat het verdiend en recht is wanneer Hij ons zou verwerpen: "Tegen U, U alleen, heb ik gezondigd en gedaan dat kwaad is in Uw ogen ; opdat Gij rechtvaardig zijt in Uw spreken en rein zijt in Uw richten" (Psalm 51:6), Oprechte belijdenis van zonde, spreekt God vrij en rechtvaardigt hem, al zou Hij de zondaar verderven. "Heere, Gij zijt rechtvaardig."

(4) Deze belijdenis geeft een schaamte te kennen, dat wij zo ongelijk zijn aan God tot wie wij naderen, en een begeerte om naar Zijn beeld vernieuwd te worden. Die mens ligt in zijn schaamte voor God, en zijn schande overdekt hem, erkennende hoe ongelijk hij is aan die heilige natuur, dat reine Wezen, tot Wie hij nadert, ook begerende, dat zijn ziel mag worden vernieuwd; want oprechte belijdenis voert hoop met zich. Wij moeten onze zonden niet belijden, zoals een overtuigde boosdoener dat voor de rechter doet, die weet, dat hij des doods schuldig is, en geen genade verwacht, maar als een zieke bij de geneesheer, die hoopt door hem genezen te worden. Goddelozen belijden hun zonden evenals Judas. Maar de

wanhoop verteert hen, zij verwachten geen genade. Maar wanneer een kind van God zijn zonde belijdt, zegt hij: "Daar is hoop voor Israël, deze aangaande," evenals David; (Psalm 130: 3, 4) "Zo Gij, Heere, de ongerechtigheden gadeslaat, Heere, wie zal bestaan? Maar bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt."

(5) Belijdenis van zonde geeft een vast besluit te kennen, door genade niet meer te zondigen; want die ze bekent en laat, zal barmhartigheid verkrijgen. Het is een spotbelijdenis, wanneer een mens besluit voort te gaan in de zonde, die hij belijdt. Veel mensen denken, dat hun belijdenis vorige zonden verzoent, en daarom kunnen zij gerust nieuwe schuld maken, evenals de hoer in de Spreuken: "Dankofferen zijn bij mij; ik heb heden mijn geloften betaald; kom, laat ons dronken worden van minnen," dronken worden van zondigen. Dit is een duivelse en verdoemelijke belijdenis. De taal van een oprechte belijdenis is: "Wij zullen voortaan niet afwijken;" "wat heb ik meer met de afgoden te doen?"

3. Het derde deel van het gebed is de dankzegging of, zoals onze Catechismus het noemt: "Een dankbare erkentenis van Zijn goedertierenheden," hetwelk te kennen geeft:

(1) Een besef van de grootheid van Gods goedertierenheden. "O, hoe groot is Uw goed, dat Gij weggelegd hebt voor degenen die U vrezen ! dat Gij gewrocht hebt voor degenen die op U betrouwen, in de tegenwoordigheid der mensenkinderen (Psalm 31:20). O, hoe groot zijn geestelijke goedertierenheden in de ogen van een heilig, biddend mens! Hoe welgelukzalig is hij, wiens overtreding vergeven, wiens zonde bedekt is! Welk een grote barmhartigheid is het, om niet gerechtvaardigd te zijn door Zijn genade! O, wie kan al Zijn lof verkondigen!

(2) Dankzegging geeft een besef te kennen hoe vrij en onverdiend Zijn goedertierenheden zijn. Gelijk Zijn barmhartigheden groot en heerlijk zijn, zo zijn zij ook vrij en genadig. "Wij hebben de vergeving der zonden, die tevoren geschied zijn, onder de verdraagzaamheid Gods. Naar Zijn wil, heeft Hij ons gebaard door het woord der waarheid." Het is naar Zijn welbehagen, dat Hij in ons werkt, beide, het willen en het werken. Ja, het eeuwige leven is de genadegift Gods door Jezus Christus onze Heere. Ja, ook de weldaden, die ons in dit leven worden geschonken, waarvoor wij Hem dankzeggen, zijn vrij en onverdiend, want wij zijn minder dan de minste van al Zijn goedertierenheden.

(3) Deze dankzegging geeft te kennen, dat de ziel, God zeer hoogschat, als voortreffelijk in Zichzelf en weldadig aan ons. "Wie is U gelijk? Onder de goden is niemand U gelijk, Heere!" De verlichte, dankbare ziel heeft enige indrukken van de grootheid en goedheid Gods, in de goedertierenheden die zij ontvangt, en zij beschouwt Hem als de onuitputtelijke fontein van alles.

(4) Deze dankzegging sluit aanbidding en lof in. "Komt, laat ons aanbidden en nederbukken, laat ons knielen voor de Heere, die ons gemaakt heeft. Geeft de Heere eer en sterkte, geeft de Heere de eer Zijns Naams." De ziel, die met heilige dankbaarheid wegens de Goddelijke goedheid vervuld is, zou wel willen, dat de ganse schepping met haar samenstemde in God te loven; zij zou zon, maan en sterren, mensen en Engelen wel willen uitnodigen Hem te prijzen; zij bewondert de barmhartigheid Gods in Christus zo.

(5) Het sluit een erkentenis in van onze onderwerping aan Hem en dat Hij meerder is dan wij, zowel als van Zijn milddadigheid aan ons. Dit is de geschapen onderhorige aan Zijn Schepper schuldig, dat hij op de verhevenste toon, met een

zeer hoge vlucht en in de nadrukkelijkste bewoordingen Zijn lof uitbazuint. O, wat is de mens, dat Hij zijner gedenkt, en de Zoon des mensen, dat Hij hem bezoekt! Dat Hij, die Zich vernedert om te zien wat in de hemel geschiedt, zich nog zoveel verder neerbuigt om op de mens neer te zien! Maar waarlijk, zou God op de aarde wonen? Zal de Hoge en Verhevene, die de eeuwigheid bewoont, wonen bij dien, die van een verbrijzelde en nederige geest is? Had die ziel, die uitgebreid is in dankbaarheid, zoveel tongen als er droppels in de Oceaan zijn, en zoveel zielen als tongen, zij zou die alle te werk stellen, in lof en dank aan God. Hier is onze plicht, en och, dat wij het meer konden bereiken en beoefenen!

Zo hebben wij dan de verscheidene delen van het gebed bezien.

IV. Het vierde punt, dat wij hebben voorgesteld tot opening van de aard van het gebed is: **De eigenschappen van het gebed.** Ik zal hier de bijzonderheden niet vermenigvuldigen, maar alleen die twee aanvoeren, die in de tekst en het leerstuk voorkomen, namelijk, dat wij in ons gebed moeten volharden, dat het *standvastig en dringend* moet zijn. "Volhardt in het gebed."

Ik zal met het laatste beginnen.

1. Ons gebed moet dringend zijn. Dit schijnt deze twee dingen te kennen te geven:

(1) Dat ons gebed hartelijk.

(2) Dat het vurig moet zijn.

(1) *Hartelijk.* Onze tong en ons hart moeten tijd en wijze houden. David zegt: "Neem ter oren mijn gebed, met onbedrieglijke lippen gesproken." (Psalm 17 :1). Indien u in het gebed als Efraïm zijt, een botte duif zonder hart, en God alleen de varren uwer lippen betaalt, dan zal het even onaannemelijk zijn, als de kalveren te Dan en te Bethel, waardoor de Heere tot toorn werd verwekt. De Joden hebben in hun synagogen daar zij samenkomen om te bidden, deze woorden geschreven: "Een gebed zonder hart is als een lichaam zonder ziel" en zo is uw gebed waarlijk, als u niet met uw hart bidt. God ziet voornamelijk het hart aan. De mensen letten het meest op de uitdrukkingen, maar de Heere ziet het meest naar de genegenheden. "Laat ons toegaan met een waarachtig hart," zegt de apostel, Laat ons onze harten opheffen mitsgaders onze handen, tot God in de hemel. God ziet niet zozeer naar de sierlijkheid van onze gebeden, hoe schoon van vorm zij zijn, noch naar de uitgebreidheid van onze gebeden, hoe lang zij zijn, als wel naar de oprechtheid van onze gebeden, hoe hartelijk zij zijn. Het hart is het metaal van de klok, de tong is de klepel slechts. Onder de wet werden bij het slachtoffer alleen de inwendige delen aan God geofferd, de huid was voor de priester, zo ook heeft God lust tot waarheid in het binnenste. Een gebed zonder het hart, is beroving van het heilige, in plaats van een offerande. Wanneer het hart oprecht is, dan is de stem zoet in de oren Gods: "Mijn duive, zijnde in de kloven der steenrotsen, in het verborgene ener steile plaats, toon mij uw gedaante, doe mij uw stem horen; want uw stem is zoet en uw gedaante is lieflijk" (Hoogl. 2:13). "De Heere is nabij allen die Hem aanroepen, allen die Hem aanroepen in der waarheid."

(2) *Vurig.* Dit schijnt ook inbegrepen te zijn in het dringend bidden. Het gebed moet vurig zijn, daarom wordt het een roepen tot God genoemd: "Uit de diepten roep ik tot u," zegt David. De echte bedelaar is zeer ernstig in het bidden om geestelijke aalmoezen; hij wil God niet laten gaan zonder een zegen. Wanneer u om vergeving van zonde bidt, o, hoe moest u uw ziel uitgieten! "Zijt mij genadig, o

God," zegt David, "naar Uw goedertierenheid; delg mijn overtreding uit, naar de grootheid Uwer barmhartigheden. Ontzondig mij met hysop, en ik zal rein zijn; was mij, en ik zal witter zijn als sneeuw." Als u geen vergeving van zonde krijgt, zult u eeuwig verloren zijn; als u de zonde wordt toegerekend, bent u verdoemd. O, hoe ernstig moest u dan wezen! Wanneer u bidt om genade en reinheid, o, hoe vurig moest u dan zijn, ziende hoe beledigend de zonde is voor de heerlijke God, hoe verderfelijk zij is voor uw kostbare ziel, en hoe volstrekt noodzakelijk, heiligheid voor u is. Het is de ijver des geestes, die kracht geeft. Vurigheid in het gebed is, wat de vleugelen zijn voor een vogel, waardoor hij ten hemel stijgt: "Een krachtig gebed des rechtvaardigen vermag veel." De moeder zal haar kind in de wieg laten liggen, als het maar een beetje kikt of kermt, maar als het hard begint te schreeuwen, dan haast zij zich het op te nemen, zo is het hier ook. "Deze ellendige riep, en de Heere hoorde; en Hij verloste hem uit al zijn benauwdheden." Deze ellendige *riep:* daar is zijn vurigheid; *en de Heere hoorde en verloste hem:* daar is zijn overwinnen. Andere plichten zijn een dienen van God, maar het bidden is een zoeken van Hem, en die Hem vroeg zoeken zullen Hem vinden, een zwakke stem veroorzaakt geen luide echo, en op een lui gebed krijgt men geen overvloedig antwoord. Aanhoudendheid overwon bij de onrechtvaardige rechter; veel meer zal het overwinnen, bij een rechtvaardig God. Hoewel God almachtig is, nochtans heeft een vurig gebed, door genade, Zijn hand vastgehouden. "Laat mij toe, zegt God tot Mozes, "dat Mijn toorn tegen hen ontsteke en hen vertere" (Exod. 32:10). "Wie hield de Heere vast?" zegt Augustinus. "Het ernstig gebed van Mozes was het koord, dat in zekere zin, de handen van God bond." Waarlijk, het gemis van deze vurigheid heeft veel gebeden doen verloren gaan; een lui gebed is al vermoeid voordat het halverwege de hemel is gekomen.

Hier is echter een waarschuwing nodig; het vuur van uw vurigheid moet van de hemel zijn, geen vreemd vuur, zoals Nadab en Abihu de Heere brachten. Het moet niet de stem der natuur, maar de stem des Geestes zijn; deze vurigheid moet, indien zij overwegend is, geestelijk zijn in haar opkomst, en geestelijk in haar oogmerk.

[1] Geestelijk in haar opkomst. Het is alleen wat van de hemel afdaalt, dat tot de hemel zal opklimmen; deze vurigheid moet een gewrocht zijn van de Geest Gods. Natuurlijke vurigheid komt uit ons eigen hart voort, maar geestelijke vurigheid komt van de Geest Gods, Wiens hulp volstrekt noodzakelijk is, zoals ik u een vorige maal reeds heb aangetoond.

[2] Zij moet geestelijk zijn in haar oogmerk. Wij moeten vurig en dringend zijn om geestelijke dingen. Ons gebed moet evenwijdig lopen met de belofte Gods; want wanneer het een zuchten is om de vervulling van Zijn beloften, dan is het geestelijk. Het gebed des Heeren heeft vijf smeekbeden om geestelijke, en slechts één om tijdelijke dingen. God heeft geestelijke dingen volstrekt beloofd, daarom moeten wij daar ook volstrekt om bidden. O, welk een barmhartigheid is het dat God, al is het, dat Hij als een wijs Vader, Zijn kinderen geen verlof geeft dringend te bidden om de doorn dezer wereld, welke ons zou kunnen steken, en om de kaars, welke ons zou kunnen branden, ons nochtans vrijheid geeft, ja, ons gebiedt, Hem geen rust te laten, dringend en vurig bij Hem aan te houden, dat onze personen om niet gerechtvaardigd, onze naturen volkomen geheiligd, en onze zielen en lichamen eeuwig verheerlijkt mogen worden.

2. Onze gebeden behoren standvastig te zijn. Dit is een andere eigenschap die in onze tekst wordt aangewezen: "Volhardt in het gebed." Deze standvastigheid schijnt deze twee dingen in te sluiten: *Onvermoeide onderwerping, en volharding in het gebed.*

(1) *Onderwerping,* of onderworpen en nederig wachten op Gods tijd; want gelijk zij die geloven niet haasten, zo ook zullen wij dan maaien, zo wij niet verslappen. Wij moeten ons niet gémelijk van God afwenden, en het gebed voor Hem inhouden, al krijgen wij niet dadelijk datgene waar wij om bidden, maar wij moeten met nederigheid en onderwerping op Zijn Majesteit wachten, Wiens oppermacht niet naar onze tijd en weg kan worden bepaald, maar die op Zijn eigen tijd en in Zijn eigen weg zal antwoorden.
Dit volharden in het gebed, geeft een wachten op Hem, een met nederigheid en onderwerping wachten aan de posten Zijner deuren te kennen. Wij moeten erkennen, dat het genade is, als God geeft wat wij zoeken; dat het rechtvaardig is, als Hij ons afwijst: daarom moeten wij ootmoedig op Hem wachten. De haastige, trotse bedelaar heeft nooit iets aan Gods deur gekregen. Het is opmerkelijk, dat de kinderen Gods, al waren zij nog zo rijk in genade, nochtans arm van geest en nederig in hun taal, en in hun gedrag waren, wanneer zij tot de God der ere naderden. Abraham zei: "Zie toch, ik heb mij onderwonden te spreken tot de Heere, hoewel ik stof en as ben.; Jakob zegt: "Ik ben geringer dan alle deze weldadigheden en dan al deze trouw, die Gij aan Uw knecht gedaan hebt." David zegt: Ik ben een worm en geen man." Asaf zegt: "Ik was onvernuftg, en wist niets; ik was een groot beest bij U." Agur zegt: "Voorwaar, ik ben onvernuftiger dan iemand, en ik heb geen mensen verstand." Jesaja zegt: "Wee mij, want ik verga, dewijl ik een man van onreine lippen ben." Zij hebben allen dezelfde les geleerd, evenals leerlingen, die op dezelfde school gaan; zij spreken allen dezelfde taal, evenals kinderen van dezelfde vader. Maar,

(2) Evenals deze standvastigheid of volharding in het gebed, een nederig, onderworpen wachten op Gods bekwame tijd te kennen geeft, zo geeft het ook een volharding zonder ophouden te kennen. Het bidden van een Christen mag onderbroken worden, maar het houdt niet op. Het vuur van godsvrucht moet, evenals het vuur op het altaar, nacht noch dag uitgaan. Gregorius schrijft over zijn Trucilla, dat haar ellebogen zo hard waren als hoorn, door het voortdurend leunen op een lezenaar, terwijl zij bad. Er is geen plicht, waartoe een Christen zoveel vermaand wordt daarin bezig te zijn, als het gebed. "Met alle bidding en smeking, biddende te allen tijd in de geest" (Eféze 6:18). Laat uw begeerten in alles door bidden en smeken, met dankzegging bekend worden bij God." "Bidt zonder ophouden." Maar waartoe is dit alles? Wil God dan, dat Zijn volk niets anders doet dan bidden? Moeten zij hun beroep verwaarlozen en altijd op hun knieën liggen?
Nee, door voortdurend bidden, of bidden zonder ophouden, verstaan wij:

[1] Dat de ziel altijd in een biddende gestalte moet zijn. De krijgsknecht heeft zijn wapenen gereed, al vecht hij niet steeds met zijn vijand. De lippen van de bruid worden bij een honigraat vergeleken. Een honigraat drupt niet altijd, maar zij is altijd klaar om te druppen.
[2] Door voortdurend bidden verstaan wij, dat het bidden ons dagelijks werk is. De landman heeft zijn vrije uren en tijden voor het eten en het slapen, en andere

noodzakelijke dingen, en nochtans zegt men van hem, dat hij altijd ploegt, en zaait, en oogst, omdat het zijn beroep, zijn dagelijks werk is; zo kan van ons gezegd worden, dat wij voortdurend bidden, altijd bidden, wanneer wij van het bidden ons dagelijks werk maken.
[3] Wij bidden voortdurend, wanneer wij niets ondernemen zonder te bidden. Wij zijn Gods knechten en wij moeten van Hem verlof vragen in alles wat wij doen. De Christen trekt, evenals de apotheker, alle goede dingen uit deze stof, het gebed.
[4] Hij, die voortdurend bidt, of volhardt in het gebed, heeft Zijn dagelijkse gezette tijden voor het gebed. Het morgen- en avondoffer werd *het gedurig offer* genoemd (Num. 28). De ware Christen heeft elke dag, zowel voor zijn ziel als voor zijn lichaam zijn gezette maaltijden, en het zou jammer zijn als het lichaam meer maaltijden zou hebben dan de ziel. Ik ben er zeker van, dat een morgen- en avondmaaltijd het minste is, dat wij onze arme zielen moeten geven, zullen zij niet verhongeren. Het gebed is de sleutel om in de morgen de deur der genade te openen, en het gebed is de grendel waarmee wij ons des avonds veilig afsluiten.
[5] Hij die voortdurend bidt zendt overdag bij alle gelegenheden zijn smekingen tot God op. Hij heeft zijn zuchtingen, die hij onder zijn werk door, uitboezemt. O, hiervan kan, als van een adellijk voorrecht, gebruik worden gemaakt, en dit kan tot onuitsprekelijk nut voor de ziel strekken. In welk gezelschap hij ook is, met welk werk hij ook bezig is, hij mag nu en dan een steelsgewijze blik op God werpen, zijn begeerten ten hemel doen schieten, overeenkomstig zijn noden en behoeften. Dit zou veel kwaad voorkomen en veel goed teweegbrengen; en ik durf zeggen dat de gelovigen daar geen vreemdelingen van zijn.

In dusverre over de *eigenschappen* van het gebed. Ik heb nu in het kort, de aard van het gebed open gelegd, in deszelfs Voorwerp, onderwerp, delen en eigenschappen, hetwelk ons tweede punt was.

3. Ons derde punt was, dat wij zouden spreken over de ***verschillende soorten gebed.***

Dit is één van de voornaamste dingen, die ik op het oog had, u de verschillende soorten gebed duidelijk te maken, zodat u overtuigd mag worden van de verplichting die op u rust, in de verschillende soorten gebed werkzaam te zijn. Ik kan dit punt ditmaal niet afhandelen. Ik zal nu alleen:

1e De verschillende soorten gebed voorstellen, en

2e Die bewijzen op reden, die ons kunnen overtuigen van de verplichting ze te verrichten.

Ik zal beginnen met het eerste, waarbij ik het ditmaal zal laten, namelijk, u de verschillende soorten gebed voor te stellen en aan te wijzen. U kunt de verschillende soorten gebed bevatten in de volgende gewone onderscheidingen: *Er zijn uitschietende gebeden en dezulke die meer op vaste tijden en plechtig zijn.*
1. Er zijn uitschietende gebeden, die, zoals ik tevoren aanstipte, plotselinge uitingen van droefheid, begeerte, of blijdschap zijn, die uit het hart, in een ogenblik tot God worden opgezonden. Dit soort gebed is zowel een voornaam teken dat een mens geestelijk gezind is, als een voornaam middel om geestelijk gezind te worden. (Romeinen 8:6). Dit soort gebed behoort samen te gaan met alle andere plichten. Zo

kan het zijn dat, onder het lezen van het woord, elk gebod, dat u leest, met een hartelijke begeerte wordt uitgeboezemd, evenals David, zuchtende: "Och, dat mijn wegen gericht werden, om Uw inzettingen te bewaren!" U mag elke belofte die u leest besluiten met een smeking: "Heere, gedenk en vervul het woord, waarop Gij mij hebt doen hopen." Ja, onder het horen van het woord, kan uw hart in uitschietend gebed werkzaam zijn; het hart kan een korte begeerte opzenden: "Heere, kom met het woord mee, pas het met kracht toe aan mijn hart;" en zelfs in elke natuurlijke en maatschappelijke handeling, zowel als in godsdienstige, is dit soort gebed tijdig, en het schijnt inbegrepen te zijn in dat gebod: "Ken Hem in al uw wegen, en Hij zal uw paden recht maken."
De gedurigheid van deze uitschietende gebeden geeft een godsdienstige geur aan het leven van de Christen, en bewaart hem de ganse dag in de vreze Gods.

2. Er is ook een soort gebed, dat meer op vaste tijden en plechtig is, hetwelk mij tot een tweede onderscheiding leidt, namelijk, dat dit gebed, óf eenzaam, óf gemeenschappelijk is. Eenzaam of in 't verborgen, als een mens alleen is; gemeenschappelijk, wanneer wij in gezelschap van anderen zijn.

(1) Er is een eenzaam of verborgen bidden, waarvan onze Heere spreekt: (Matth. 6:6) "Wanneer u bidt, gaat in uw binnenkamer, en uw deur gesloten hebbende, bidt uw Vader, Die in het verborgen is." Er zijn dingen, die alleen God en de mensen zelf aangaan, en daarom moeten zij zich van de wereld terugtrekken en hun hart voor God open leggen. O, als er meer van dat bidden was, wat zou u meer nut hebben van het woord en de inzettingen. Veel preken zijn vruchteloos, omdat ze niet naar huis, naar de binnenkamer, worden meegenomen, en daar in gebeden worden omgezet. Iemand zegt ergens: "De voornaamste handel van een Christen, is de handel die hij thuis, in het verborgen, tussen God en zijn ziel drijft. Hier drijft hij een handel waarvan een ander niet weet; hij is in de hemel geweest en weer thuis gekomen, zonder dat iemand weet waar hij geweest is."

(2) Er is een gemeenschappelijk bidden, dat in gezelschap met anderen wordt gedaan, hetgeen mij tot een derde onderscheiding leidt. *Gemeenschappelijk gebed is, óf meer persoonlijk, óf meer openbaar.*

[1] Door persoonlijk *gemeenschappelijk* gebed versta ik de plicht van de huisgezinnen, overeenkomstig het besluit van Jozua: "Ik en mijn huis, wij zullen de Heere dienen". De mensen klagen over het gemis van openbare reformatie, het verval der Godzaligheid, de vloedgolf van goddeloosheid, maar het beste middel tegen die kwaden is huiselijke Godsvrucht, want Kerk en Staat bestaan uit huisgezinnen. Wij moeten allen voor onze eigen deur vegen, voor God opkomen in onze eigen kring; dat zou de weg zijn, om nationale reformatie te bevorderen. Maar veel hoofden van huisgezinnen, alsof zij niet genoeg zonden van zichzelf hadden, moeten noodzakelijk de schuld van hun ganse gezin tot de hunne maken. Sommigen zouden liever hun kinderen en dienstboden in de helse pijnen horen schreeuwen, dan met hen samen te komen, om tot God te roepen om hun zaligheid. Maar ik vind in de Schrift, dat behalve het gebed in de huiselijke kring, personen, uit onderscheiden gezinnen, behoren samen te komen om te bidden. Dit behoort ook tot het meer persoonlijk bidden te worden gerekend. De belofte van Christus heeft een bijzonder gezag op dit soort gebed achtergelaten: "Indien er twee van u samenstemmen op de aarde over enige zaak, die zij zouden mogen begeren, dat die hun zal geschieden van Mijn Vader, Die in de hemelen is. Want waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn Naam, daar ben

Ik in het midden van hen" (Matth. 18:19, 20). Gemeenschappelijke samenkomsten tot dit soort gebed, is onder het volk zeer in onbruik geraakt, niettegenstaande de Goddelijke machtiging, dat het gebod en de belofte Gods er aan verbonden zijn. Ik heb er nu en dan onderscheiden malen over gesproken, en het bij u aangedrongen als een plicht, welke in de slechtste tijden, de waarde van de vertroosting van Christus en de gemeenschap des Geestes doet kennen.

[2] Een ander soort van gemeenschappelijk gebed is *openbaar,* wanneer de mensen in een godsdienstige vergadering samenkomen om de Naam des Heeren aan te roepen. Dit is een deel van onze plechtige godsdienstoefeningen en dat is door alle eeuwen heen zo geweest. Wegens de noodzakelijkheid van het openbaar gebed in de gemeente, spreekt de apostel tegen, dat in een vreemde taal te doen, omdat zij, die ongeletterd en ongeleerd waren, er niet door konden gesticht worden (1 Kor.14:14-17).

Zo heb ik u de verschillende soorten gebed voorgesteld: uitschietende gebeden; het gebed in de binnenkamer; het gebed in het gezin, en het openbaar gebed.

De tweede zaak, welke ik over dit punt heb voorgesteld, hetwelk het voornaamste daarvan is, was, dat ik die vier soorten gebed op onweerlegbare gronden zou bewijzen, en onze verplichting daartoe zou duidelijk maken. Dit zal echter voldoende stof opleveren voor een andere preek en daarom zal ik daar nu niet op ingaan. Overweeg slechts wat gezegd is, en zijt veel, ernstig werkzaam in deze noodzakelijke plicht. Laat uw hart niet, evenals Jona, in slaap vallen aan de zijden van het schip, wanneer u moest opstaan en tot uw God roepen, in het bijzonder in het verborgen en in uw huisgezinnen, wanneer u van het heiligdom zijt afgegaan.
Het zou een voorspoedig werk voor ons zijn, wanneer wij allen konden bidden als die heilige man, Mr. David Brainerd, van wie gezegd wordt, *dat hij, wanneer hij in het gebed ging, nooit ophield met zijn zonde te belijden, zolang hij niet enige droefheid over de zonde in zijn hart gewaar werd. Hij hield nooit op met smeken. zolang hij niet enig gevoel kreeg van de waardij der genade, en hij hield nooit op van danken, voordat hij enige verkwikking en blijdschap in God ondervond.*

O vrienden, er is voor u allen genoeg rijpe vrucht in Gods verbond. Als u er naar uitziet dat iets daarvan, in genade op u moge vallen, laat het gebed dan de boom schudden, dan mag u verwachten, dat de vruchten van Zijn genade op uw hoofd en hart komen vallen, want Hij heeft niet tot het zaad Jakobs gezegd: *Zoekt Mij tevergeefs.* Ziet daarom op tot de Heere, om genade om u te helpen, dat u mag "volharden in het gebed."

Vijfde preek. Romeinen 13:12. *"Volhardt in het gebed."*

Over het uitschietend gebed en het verborgen gebed.

Het kan stof geven voor wezenlijke bekommering en verschrikking, dat menigten zich schuldig maken aan een jammerlijk verzuim, en anderen aan een vreselijke onverschilligheid, in betrekking tot deze plicht van het gebed. Dit is een voorname bron van die ongodsdienstigheid en boosheid welke ons land bedekt, en waarom de Heere rechtvaardig Zijn toorn over alle standen der mensen kan uitgieten. Om dit te vermijden kan geen geschikter en krachtdadiger weg worden ingeslagen dan, door onze gebeden weder te keren tot de God des hemels, tegen Wie wij zwaar gezondigd hebben. "Gewen u toch aan Hem en hebt vrede; daardoor zal u het goede overkomen" (Job 22:21). De beste weg om toorn af te wenden en het goede uit Gods hand te ontvangen, is ons aan Hem te gewennen, en de beste wijze om ons aan Hem te gewennen is, voor zover ik weet, dat men zich tot deze plicht van het gebed begeeft en het bestuur van de apostel in onze tekst opvolgt, dat is, dat men "volhardt in het gebed."

2e. Ik zal die verschillende soorten gebed behandelen, welke ik heb voorgesteld, namelijk uitschietend gebed; het gebed in de binnenkamer; het gebed in het huisgezin en het openbaar gebed.

1. Ik zal met de eerstgenoemde, het uitschietend gebed beginnen. Dit soort gebed wordt niet veel betwist, daarom zal ik er niet veel van zeggen; het wordt echter veel verzuimd en nagelaten, daarom zal ik het niet geheel voorbijgaan. Er zijn vier dingen, die er ons toe verbinden, en die onze consciënties kunnen overreden van de plicht van het uitschietend gebed.

(1) Wij kunnen deze plicht ophelderen met het gebod Gods. Dit soort gebed is zekerlijk begrepen in die algemene geboden, van altijd te bidden, zonder ophouden te bidden en in het gebed te volharden: "Laat uw gebeden in alles, door bidden en smeken, met dankzegging bekend worden bij God." In alles; en wederom: "Ken Hem in al uw wegen." Wij kunnen die geboden niet recht verstaan zonder er dit soort gebed bij in te sluiten, waarmee Gods volk bij elke gelegenheid moet bezig zijn. Want zij nemen maar weinig tijd en verhinderen geen ander werk.

(2) Dit soort gebed kan worden duidelijk gemaakt uit de voorbeelden, die wij daarvan in de Schrift hebben, waar u vindt, dat de heilige mannen Gods er mee werkzaam waren. Toen Jakob, zijn zonen zegende en hen verkondigde wat hen in de navolgende dagen zou wedervaren, (Gen. 49:18) rustte hij even, met de uitroep: "Op Uw zaligheid wacht ik, Heere!" Deze uitroepen of uitschietende gebeden, zijn de heilige overgangen, waarmee de gelovigen, op een innerlijke en onhoorbare wijze, soms in hun spreken tot de mens, zich tot God wenden. Een ander voorbeeld hebt u, in de heilige Nehemia (Neh. 2:4), die, met de beker in zijn hand voor de koning staande, een ogenblik voor de dienst van een Hogere kon afzonderen, door tot de God des hemels te bidden. Hij had een belangrijk verzoek te doen aan de koning Arthahsastha, en de koning vroeg hem wat hij wilde hebben. Maar het is opmerkelijk, dat hij zijn mond niet wilde open doen tot de

koning, voordat hij zijn hart voor God had open gelegd. Het was door zulk een uitschietend gebed, een snelle begeerte, dat David zijn vijanden ter wraak overdroeg: "O Heere, maak toch Achitófels raad tot zotheid" (2 Sam. 15:31). Van dit soort gebed behoort men dan gebruik te maken bij onverwachte dringende noodzakelijkheid.

(3) Dit soort gebed kan worden duidelijk gemaakt uit noodzakelijkheid. Het is nodig ten opzichte van het plotselinge gevaar, waarin een mens soms gebracht wordt, waardoor geen tijd beschikbaar is voor het onafgebroken gebed. Wanneer u door enig gevaar wordt overvallen, hetzij van zonde of van lijden, behoort u dan niet tot God op te zien door een uitschietend gebed, om Zijn hulp en verlossing af te smeken? Het is noodzakelijk ten opzichte van, de gedurige werking en roering van de zonde, van de verdorvenheid in het hart van Gods kinderen. Veel zondige, zinnelijke, godloochenende, godslasterlijke gedachten, rijzen plotseling in hun hart op, hetwelk een plotseling gebed vereist. Het is noodzakelijk ten opzichte van de menigvuldige goedertierenheden, zegeningen en verlossingen, welke wij onverwacht van God ontvangen, zelfs in de algemene voorzienigheid, welke gelegenheid geven voor uitschietende gebeden en dankzeggingen. Dit soort gebed is een voortreffelijk middel om gevaar af te wenden, moeilijkheden te overwinnen, en voorspoedig te zijn in uw geoorloofde oogmerken, zoals te zien is in het voorbeeld van die vrome dienstknecht: (Gen. 24 :12) "Heere, God van mijn heer Abraham, doe ze mij toch heden ontmoeten, en doe weldadigheid bij Abraham, mijn heer;" en toen zij zich haastte, ontlastte zich zijn lof in dank, in stille lof en dank (vers 26, 27). David kende dit soort van uitschietende gebeden en dankzeggingen bij liefelijke bevinding, waarom hij zei: "Ik zal de Heere loven te allen tijd; Zijn lof zal geduriglijk in mijn mond zijn."

(4) Dit soort gebed kan worden duidelijk gemaakt uit deszelfs nuttigheid. Deze vrijheid is een groot voorrecht en de beoefening daarvan kan een wonderlijk voordeel afwerpen. U moet niet denken dat deze onsamenhangende en op zichzelf staande smekingen, tevergeefs zijn, want als er nog geen woord op onze tong is, weet de Heere het alles (Psalm 139:4). Ja, zodra er een gedachte in ons hart, of een begeerte in onze ziel is, is God er in ingewijd. Ik zou u verscheiden voordelen van dit soort van bidden kunnen opnoemen, zoals:

1. Gods genadige aanneming en beloning van hetzelve, zoals Davids uitschietend gebed, tegen Achitofel, of Hij, diens raad tot zotheid wilde maken, genadiglijk gehoord en aangenomen werd, zodat zijn raad werd verijdeld. De arme boetvaardige moordenaar aan het kruis had een korte uitroep: "Heere, gedenk mijner, als Gij in Uw Koninkrijk zult gekomen zijn!" En het werd genadiglijk beantwoord: "Heden zult gij met Mij in het paradijs zijn." Christus aan het kruis, schoot een kort gebed omhoog voor Zijn moordenaars: "Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen." En als antwoord daarop werden vele duizenden van hen bekeerd, ***en wij verwachten een vollediger verhoring van dit gebed in de verdere bekering der Joden.*** Toen Noach, Cham vervloekte, voegde hij er een kort uitschietend gebed aan` toe, dat Jafeth mocht gezegend zijn: "God breide Jafeth uit, en hij wone in Sems tenten;" welk gebed beantwoord is, en beantwoord zal worden tot aan het einde der wereld. Het gaat ons heidenen nog goed, om dat gebed. Zulke gebeden, hoe kort en schielijk ook, keren zelden ledig weder.

2. Een ander voordeel is, dat deze uitschietende gebeden, bijzondere middelen zijn, om van iedere gelegenheid en elk voorval der voorzienigheid, gebruik te maken tot ons geestelijk voordeel, en om ons de ganse dag in de vreze Gods te bewaren. Die korte ademhalingen kunnen ons, het nodige toebrengen voor een lange loopbaan; zij houden ons van binnen, levendig en warm, en geven de gelovigen een spijs te eten welke de wereld niet kent.

Voordat ik van dit punt afstap, wil ik u nog voor twee dingen waarschuwen.

- Ten eerste. Wacht er u voor, dat u uzelf niet met die uitschietende gebeden tevreden stelt, alsof er geen behoefte zou zijn aan andere gebeden, of aan langere gebeden, hetzij in de morgen, of in de avond, in uw opstaan, of in uw neerliggen. Evenmin als een kleine tussentijdse verkwikking de plaats van onze gewone maaltijden kan innemen, zo ook moeten deze uitschietende gebeden, uw gebeden in de binnenkamer of in het gezin niet verdringen. God laat Zich niet bespotten.
- Ten tweede, Hoedt u voor vormelijke en ongoddelijke korte gebedjes, die van de lippen komen en niet uit het hart. Gelijk er sommige mensen zijn, die zich wanneer zij opstaan en naar bed gaan, tevreden stellen met een luid: "Heere ontferm u mijner", en dergelijke; zo zijn er ook, wier mond de ganse dag door in hun gesprekken overloopt, van vormelijke en ongoddelijke gebeden, als: "Heere"; "goede God;" "God zegen mij;" "God bewaar mij," en dergelijke, die dat meer doen, als zij ergens om moeten lachen, dan om te bidden. Gedenkt, vrienden, dat dit soort van bidden, in plaats van zulk een hartelijk uitschietend gebed te zijn als waarover ik nu handel, een rechtstreekse ontheiliging van Gods Naam is, voor welke God, u zonder ware bekering en oprecht berouw, niet onschuldig zal houden.

2. Het tweede soort gebed, dat ik beloofde te zullen ophelderen, is het verborgen en eenzaam bidden. Aangezien ik, toen ik deze tekst koos, voornamelijk op het oog had over het bidden in de binnenkamer en in het huisgezin te spreken, is mijn voornemen, als de Heere mij daartoe bekwaam maakt, die meer volledig te verklaren, opdat de verplichting daartoe op uw consciënties moge post vatten. Wat het verborgen of eenzaam bidden betreft, dat kan op verscheidene wijzen worden opgehelderd en bewezen.

(1) Uit het uitdrukkelijk bevel en de instelling van Christus, en de redenen met welke het wordt aangebeden, welke u bij elkander vermeld vindt in Matth. 6: "Maar gij, wanneer gij bidt, gaat in uw binnenkamer, en uw deur gesloten hebbende, bidt uw Vader, Die in het verborgen is; en uw Vader, Die in het verborgen ziet, zal het u in het openbaar vergelden."

1. Hier hebben wij eerst het bevel. "Maar Ik zeg u, wanneer gij bidt, gaat in uw binnenkamer." Het wordt met gezag gegeven; Hij spreekt als een Wetgever, in onderscheiding van Mozes, en in tegenstelling met de Farizeeën. Niets kan vereist worden, dat duidelijker en preciezer, meer rechtstreeks en gezaghebbend is. Elke aanduiding van de wil van Hem, die de Heere van allen en het Hoofd Zijner Gemeente is, is bindend voor alle Christenen. Zijn gezag toch, moest onze consciënties verplichten tot de plicht, die Hij gebiedt. De wil van God in deze zaak wordt in veel andere plaatsen der Schrift aangewezen: "Ik wil, dat de mannen bidden in alle plaatsen" (1 Tim. 2:8) ; en wanneer zij dat in alle plaatsen moeten

doen, dan ook in hun binnenkamers in de afzondering. Dit Goddelijk reukwerk moest elk vertrek met Zijn geur vervullen, en zowel uit de kamers als uit de kerken ten hemel opstijgen. Elke kamer in het huis moest geheiligd zijn tot een plaats van godvruchtige afzondering. Evenals Abraham overal waar hij kwam, God een altaar oprichtte, zo moeten ook wij elke plaats tot een plaats van het gebed maken.

2. Wij hebben hier niet alleen het bevel, maar ook de redenen daartoe, hetwelk zoveel zal bijdragen tot bekrachtiging van de plicht, dat ik daar bijzondere aandacht aan zal schenken.

Wij kunnen hier vier gronden vinden voor het eenzaam bidden:

1. De geschiktheid der afzondering: "de deur gesloten hebbende."
2. De betrekking tussen God en de biddende ziel: "bidt uw Vader."
3. Gods alwetendheid: "Die in het verborgen ziet."
4. Zijn milddadigheid: "Hij zal het u in het openbaar vergelden."

1. De geschiktheid van de eenzaamheid en afzondering kan worden opgemaakt uit de bijzondere zorg welke Christus wil, dat wij aan de dag zullen leggen, als wij ons afzonderen. "Sluit uw deur." Laat niemand bij u komen om u te storen in uw spreken met God, noch u, indien dat mogelijk is, afluisteren. In het ware, afgezonderde bidden moet er afzondering zijn van de stem, zowel als van het lichaam, want als men in Zijn kamer zo luid bidt, dat het op straat kan worden gehoord, dan is het geen eenzaam bidden, aangezien het niet beantwoordt aan het doel van deze afzondering, hetwelk is, het hart alleen voor God open te leggen en alle schijn van huichelarij en ijdele eer te vermijden. Wel is waar, keur ik niet af, dat men in het verborgen gebed Zijn stem gebruikt; want ik weet, dat voor sommige mensen het gebruiken van hun stem in het verborgen, zodanig, dat zij ten minste hun stem horen, een middel kan zijn om hen voor afdwalende gedachten te bewaren; mits dit zonder vertoon kan worden gedaan. Alles toch, wat in deze zaak in strijd schijnt te zijn met zelfverloochening en eenvoudigheid moet vermeden worden. Geheimhouding is hier een vereiste door de deur af te sluiten, of onszelf af te zonderen, zodat niemand ter wereld kan weten, wat tussen God en de ziel wordt verhandeld. Nu zijn er twee dingen, die, voor deze plicht van het gebed, de eenzaamheid of een verborgen afzondering zeer geschikt doen zijn.

(1) Het is een wonder goed hulpmiddel voor zelfvernederende gedachten, gebaren, en uitdrukkingen. Zelfvernederende gedachten, krijgen in het verborgen enige ruimte; want wanneer iemand gewaar wordt, dat zijn hart hard, dodig, stomp en ongeregeld, is, kan hij in het verborgen eens rusten, zichzelf beknorren, over Zijn ongesteldheid klagen, en dan weer tot zijn doel terugkeren en het weer en weer overpeinzen, totdat zijn hart in een betere stemming gebracht is; hetwelk hij niet zo geschikt en gelegen kan doen, wanneer anderen met hem tezamen bidden. Afzondering is ook soms bevorderlijk voor zelfvernederende houdingen en gebaren. Iemand die bidt, kan het tot een blijk van diepere vernedering soms nodig keuren, zich voor de Heere in 't stof te buigen en zulke gebaren te gebruiken die misschien niet zouden passen in het bijzijn van anderen; ook kan hij in het verborgene, zulke zelfvernederende uitdrukkingen gebruiken, die voor de oren van anderen niet geschikt zouden zijn. Er zijn veel dingen, waarin een biddend mens in het verborgen tot een mate van vrijmoedigheid kan komen, welke hij anders niet kan hebben.

(2) De eenzaamheid is een voornaam hulpmiddel tegen afleiding. De verbeelding sluit zich spoedig aan bij elke afzwerving in het gebed, daarom behoort het zoveel mogelijk zonder afleiding te worden verricht. Toen Abraham op de berg ging aanbidden, liet hij zijn dienstknechten in het dal achter, opdat zij zijn gemeenschap met God niet zouden verhinderen, Ik wil hiermede niet zeggen, dat de afzondering u zal vrijwaren voor alle afleiding, want als wij ons hart meenemen, nemen wij daarin tevens een beginsel van afzwerving mee, maar hoe erger het met onze harten gesteld is, hoe meer behoefte wij hebben, alle geraas of zichtbare voorwerpen te vermijden, die ons van God kunnen aftrekken. Dit is de eerste grond voor het eenzaam bidden, hier door onze Heere geboden, getrokken uit de geschiktheid der afzondering.

2. Een andere grond en reden, is getrokken uit de onderlinge betrekking tussen God en een biddende ziel: "Bidt uw Vader, Die in het verborgen is."

(1) Als een kind iets bijzonders met zijn vader heeft te verhandelen zal het hem apart nemen, of tot hem fluisteren, opdat niemand hem zal horen; zo hebben ook Gods kinderen, dingen met God te bespreken, die niemand mag weten. Gelijk Ehud tot Eglon zei: (Richt. 3:19) "Ik heb een heimelijke zaak aan u, o koning," zo mag ook een begenadigde ziel zeggen: "Ik heb een heimelijke zaak aan U, o mijn Koning, mijn God, mijn Vader; ik heb U een zonde te belijden, een genade van U af te smeken, die ik niet gaarne zou willen, dat een ander wist." In dit geval mogen wij zeggen: "Bewaar de deuren uws monds voor haar, die in uw schoot ligt" (Micha 7 :5) Er zijn dingen, die een heilige aan God vertelt, die hij niet aan vader of moeder, vrouw of vriend zou willen bekendmaken, al zijn zij hem zo lief als zijn ziel, maar die hij alleen aan zijn hemelse Vader meedeelt. Voor Hem verbergt hij niets, hij vertelt Hem zijn beste en zijn slechtste dingen; voor Hem legt hij zijn hart open, omdat Hij zijn hart kent. "De Bruid van Christus," zegt iemand, "is zedig, en kan zichzelf niet zo vrijmoedig aan haar Liefste uitlaten in de tegenwoordigheid van anderen, dan wanneer zij alleen met Hem is." "Het hart kent zijn eigen bittere droefheid, en een vreemde zal zich met deszelfs blijdschap niet vermengen" (Spr. 14 :10).

(2) Gelijk een kind zijn gedachten meer aan zijn vader meedeelt wanneer hij alleen met hem is, zo ook geeft een vader zich gemeenzamer aan zijn kind in een verborgen hoekje. God heeft soms de gelovigen iets te zeggen, dat de wereld niet moet weten. Toen Jozef zichzelf aan zijn broeders bekendmaakte, kon hij zich niet bedwingen, en hij riep: "Doet alle man van mij uitgaan!" Toen weende hij overluid en zei: "Ik ben Jozef, ik ben Jozef, die gij verkocht hebt." Zo gaat het ook tussen onze Jozef en Zijn broeders, Christus en Zijn leden. Wanneer Hij tot hen komt, en vorige liefdeloosheid, afkering en opstand in hen voorbijgaat en Zichzelf openbaart in kracht, zeggende: "Ik ben Jezus, Ik ben Jezus, die gij verkocht en gekruisigd hebt"; dat vernedert hen en doet hun rotsachtige harten smelten, en verbroken zijnde, giet Hij olie der vertroosting in de wonden. Het is een opmerkelijk woord, dat wij lezen in Jesaja 51: 2, waar God van Abraham zegt: (Eng. vert.) "Ik riep hem alleen, en zegende hem." Toen God Abraham, van al Zijn vrienden, alleen had geroepen, toen zegende Hij hem; en u weet wat de zegen van Abraham was, namelijk een verbondszegen. Zulke zegeningen pleegt God aan Zijn heiligen uit te delen, wanneer Hij hen in een eenzaam hoekje heeft gebracht.

Dit deed één der ouden belijden, dat "een stad zijn gevangenis, en een eenzame plaats zijn paradijs was."

3. Een derde reden, welke onze Heere voor dit gebod van het bidden in 't verborgen geeft, is genomen van Gods alwetendheid: "Hij ziet in het verborgen," bijgevolg is Hij ook alwetend. De God, tot wie wij in het verborgen onze gebeden richten, is daar bij ons; Hij is niet een God die véraf, maar die nabij is. Hij ziet in het verborgene van ons hart. Het eenzaam bidden is een openlijke erkenning van de Goddelijke alwetendheid. "Gij God ziet mij." (Eng. vert. van Gen. 16:13) "Gij God des aanziens." In deze éne reden, zijn veel redenen voor het eenzaam bidden ingesloten.

(1) God ziet in het verborgene, daarom geeft Hij acht, of u in het verborgen bidt of niet. God ziet naar u, wanneer u naar uw binnenkamer, of naar een eenzame plaats gaat, zeggende, als het ware: wat gaat die persoon zo dikwijls naar die stille plaats, naar dat vertrek, of die binnenkamer, en kan deze persoon nooit tijd vinden om op zijn knieën te vallen en Mijn aangezicht te zoeken? Heeft hij zoveel in de wereld te doen, dat hij geen tijd over heeft, om naar de hemel op te zien? God weet wat u in het verborgen doet, en wat u ongedaan laat.
(2) Hij ziet in 't verborgen, daarom heeft hij uw heimelijke zonde gezien. Uw geheime en binnenkamerzonden zijn naakt en geopend voor Hem, en zou dan niet uw binnenkamer gebed, getuigenis geven van uw oprecht berouw? Evenals zij, die in het openbaar zondigen, in het openbaar moeten worden bestraft, behoren ook zij die in het verborgen zondigen, dat in de eenzaamheid te bewenen. Onze zonde mag voor de mensen verborgen blijven, maar wij kunnen die niet voor de Heere verbergen; daarom moeten wij tot Hem gaan en met David bidden: "Reinig mij van de verborgen afdwalingen" (Psalm 19 :13). Er is niemand onder u, die niet zijn verborgen zonden heeft.
(3) Hij ziet in het verborgen en daarom is uw arbeid niet vruchteloos. Al weten de mensen niet waar u bent en wat u doet, vergenoegt u daarmee, dat God en uw consciëntie, bevoegde getuigen zijn van uw oprechtheid. Gedenkt dat u, wanneer u in 't verborgen bidt, uw goede werk niet *incognito,* niet als iemand die niet gekend wordt, doet. David zegt: "Heere, voor U is al mijn begeerte, en mijn zuchten is voor U niet verborgen" (Psalm 38:10). Uw God let op u. Verborgen gebeden in een kamer, zijn de Heere evengoed bekend als openbare gebeden in een kerk.
(4) Hij ziet in het verborgen, daarom is het gebed in de eenzaamheid een plechtige erkenning van Gods alwetendheid en alomtegenwoordigheid. Wanneer u in een afgezonderde plaats bidt, geeft u getuigenis van uw geloof in Gods alomtegenwoordigheid, en beschouwt u Hem, Die de hemel en de aarde vervult, hetwelk ons geboden wordt te geloven: "Zou zich iemand in verborgen plaatsen kunnen verbergen, dat Ik hem niet zou zien, spreekt de Heere? Vervul Ik niet de hemel en de aarde, spreekt de Heere?" Ja, zegt de gelovige ziel, waar ik ook ben, ik kan U niet ontlopen en overal waar ik ben mag ik tot U naderen. God is steeds bij ons door Zijn alomtegenwoordigheid, en wij moesten altijd bij God zijn door onze gebeden. Ik heb eens van een bekeerd mens gelezen, die placht te zeggen: "Mijn God en ik zijn goed gezelschap." O, God is zeker goed Gezelschap, vrienden, en wij moesten onze liefde tot Zijn gezelschap betonen, door steeds bij Hem te zijn, gelijk Hij altijd bij ons is. "Word ik wakker zo ben ik nog bij U." O vrienden, geeft uw gezelschap aan God, daar u altijd het Zijne hebt. Sommigen

denken zeer weinig om Gods gezelschap, want zij geven God zeer weinig het hunne.

4. De laatste grond of reden voor het eenzaam bidden, waarmee onze Heere dit gebod aandringt, is hieruit genomen, dat God het in het openbaar vergeldt. "Uw Vader, die in het verborgen ziet, zal het u in het openbaar vergelden." "Die tot God komt, moet geloven dat Hij is, en een Beloner is dergenen, die Hem zoeken." Hij zal u belonen, zodat uw bidden in 't verborgen uw tijd wel waard is, het zal geen vruchteloze dienst zijn. Ja, Hij zal het in het openbaar vergelden, hoewel u in het verborgen bidt, zal Hij het u in het openbaar vergelden. O, deze reden zegt ons veel.

(1) Hij zal het in het openbaar belonen, door een zichtbaar antwoord te geven op een verborgen gebed. Er was geen getuige toen Mozes op de berg voor Israël bad. Maar ziet, de ganse vergadering was er getuige van, dat God zijn gebed, om een afgodisch volk te sparen, hoorde. Niemand zag Jakob met de Engel worstelen, maar allen mochten zien, dat hij en zijn vijandige broeder, als een antwoord op zijn smekingen, elkaar liefderijk omhelsden. Kunnen niet sommigen van Gods kinderen zeggen dat zij weten, dat het niet te vergeefs is God in het verborgen te zoeken, want dat zij zulke goedertierenheden van Hem hebben verkregen, die zij met Naftali mogen noemen: "Ik heb worstelingen Gods geworsteld en heb de overhand gehad." En evenals Hanna van Samuël zei: "Ik bad om dit kind;" zo bad ik ook om deze genade; zij is op het gebed verkregen en zal met dankzegging gebruikt worden.

(2) Soms vergeldt Hij het, door onderscheidende voorzienigheden in een algemene ramp. God brengt hen gewoonlijk in de kamer van bescherming, die zich afzonderden in de kamer van godsvrucht. "Gaat heen, Mijn volk, gaat in uw binnenste kamers; verbergt u als een klein ogenblik, totdat de gramschap overga" (Jesaja 26:20). Die in het verborgen treuren in Sion, krijgen een Naam op hun voorhoofd. "Die in de schuilplaats des Allerhoogsten is gezeten, die zal vernachten in de schaduw des Almachtige."

(3) God beloont in het openbaar de gebeden die in het verborgen zijn gedaan, door hen, die veel in de eenzaamheid worstelen, meer gaven en genaden van Zijn Geest te schenken, en wel zulke, die zelfs door anderen zullen worden opgemerkt. Zij die in het verborgen, het dringendst zijn in het gebed, zullen soms het duidelijkst te kennen zijn in het gebed; zoals zij, die met Mozes op de berg gemeenschap met God hebben, zullen blinkende aangezichten hebben. Wanneer een ziel in een verborgen plaats met God heeft geworsteld, zijn de gevolgen daarvan zo aanmerkelijk, dat anderen moeten opmerken, dat zij met Jezus is geweest; zo iemand draagt een reuk van de hemel met zich om, in zijn omgang en wandel. Dit moet ook noodzakelijk zo zijn, want omgang met God is van een veranderende natuur: "En wij allen, met ongedekt aangezicht, de heerlijkheid des Heeren als in een spiegel aanschouwende, worden naar hetzelfde beeld in gedaante veranderd, van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van des Heeren Geest" (2 Kor. 3:18).

Gods inzettingen zijn als kijkers, waardoor het aangezicht van God te zien is. Van deze kijkers nu zijn er twee soorten, grotere en kleinere; de grotere zijn de openbare instellingen, de kleinere zijn de persoonlijke plichten; in beide kan de ziel het aangezicht van God zoeken en aanschouwen, en zo Hem gelijk worden. Soms kan het zijn dat de ziel, Christus in de openbare instellingen mist, en Hem in het verborgen vindt: Toen ik een weinigje van hen weggegaan was, vond ik Hem,

Die mijn ziel liefheeft." En wanneer de ziel Hem gevonden heeft, deelt Hij haar een liefelijke geur mee. Dan is haar reuk, als de reuk des velds hetwelk de Heere gezegend heeft, de geur van de godsdienst is aan haar, en gelijk zij de vleselijke mensen ten allen tijde overtreft, zo overtreft zij nu zichzelf. Waar is zo iemand geweest? Zeker, hij heeft met God gesproken. Gelijk alle Godzaligen voortreffelijker zijn dan hun naasten, zo zijn die vromen die in het verborgen hun opwachting bij God maken, voortreffelijker dan de meeste van hun Godvrezende naasten.

(4) God zal in de dag des oordeels, het verborgen gebed in het openbaar vergelden. Dan, wanneer de hele wereld voor Hem zal worden gedagvaard, en een iegelijk zal wegdragen hetgeen door het lichaam geschiedt naar dat hij gedaan heeft, hetzij goed, hetzij kwaad, Dan zal de Rechter, het zaad Jakobs uitkiezen en hun zeggen, dat zij Zijn aangezicht niet tevergeefs hebben gezocht. "Dit volk en Ik, hebben elkaar sinds lang gekend, en Ik gedenk der weldadigheid hunner jeugd, der liefde hunner ondertrouw; zij hebben Mij gezocht in de plicht en Ik zal hen bezoeken in goedertierenheid; zij en Ik hebben elkander meermalen in 't verborgen in liefde omhelsd, wanneer niemand ter wereld het wist. Wanneer zij met twijfel of vrees bevangen waren, of gebrek of benauwdheid hadden, heb Ik hen in de afzondering of in het verborgen gehoord. Wanneer anderen hun tijd in ijdele ontspanning hebben verkwist, en hun ziel in goddeloosheid voor de verdoemenis hebben rijp gemaakt, zijn deze vrijgekochte gelovigen, als zij maar een weinigje tijd konden ontroven, naar een verborgen hoekje geslopen, waar zij hun klachten Mij hebben bekend gemaakt, en Ik heb ze soms met een vrolijk hart en een dankbare tong weg doen gaan. En let er nu op, ziet, alle engelen en mensen, Ik heb hun arbeid der liefde aangenomen, al hun onvolmaaktheden vergeven en Ik geef hun een plaats in Mijn onmiddellijke tegenwoordigheid, in eeuwige woningen. Zij, die zich van de wereld hebben afgescheiden, zullen nu van de bokken gescheiden zijn en eeuwig een plaats aan Mijn rechterhand hebben. O zalige dag! O, alles overtreffende vergelding! Zal niet dit, een in het openbaar vergelden zijn: "Wel, gij goede en getrouwe dienstknecht, ga in, in de vreugde uws Heeren!"

Zo ziet u het gebod van onze Heere, en de reden waarmee Hij deze plicht van het eenzaam bidden aandringt, welke de eerste beweeggronden waren, die ik heb voorgesteld ter opheldering van deze plicht.

Ik bemerk, dat ik dit nu niet verder kan voortzetten, Overdenkt hetgeen u gehoord hebt. Het bidden in het huisgezin en in het openbaar, zal een aangename taak zijn, als u maar eerst, wat onze Heere u hier beveelt, in het verborgen nabij God kunt komen. U hebt het gezag van Christus te erkennen, aan Wiens gezag u belijdt, uzelf te onderwerpen, en door Wiens verdienste u hoopt zalig te worden. Indien er enige kracht is in deze Zijn krachtige redenen, kan het niet anders of u zult uzelf verplicht rekenen in het verborgen te bidden, en dan zal het u niet gemakkelijk vallen de klaarblijkelijkheid van deze plicht te ontvlieden.

Helaas! velen zijn een nachtegaal in het bos gelijk, van welke men zegt, dat hij het schoonst zingt wanneer hij meent, dat er iemand dichtbij hem is. Een huichelaar kan het best bidden, wanneer de mensen op hem letten; u zult hem zelden alleen met zijn hart in het verborgen werkzaam vinden.

Sommigen gaan naar de hel met een kaars in hun hand, met de kleuren van Christus op hun hoed en met Zijn woord in hun mond; zij hebben een gedaante van Godzaligheid, maar verloochenen de kracht daarvan; een vorm van bidden, maar missen de geest; een bolster, maar zonder pit.

O gedenkt, dat er, behalve hen die openbaar goddeloos zijn, duizenden verloren gaan; want hoewel zij belijden dat zij bidden, nochtans weten zij niet wat het is, in het verborgen met God te worstelen. Daarom, wanneer u naar huis gaat, zoekt de eenzaamheid en begint dit zalig werk, en gaat voort, "volhardende in het gebed."

Zesde preek. Romeinen 12:12. *"Volhardt in het gebed."*

Vervolg over het eenzaam bidden. Het huiselijk gebed.

Wat natuurkundigen van de salamander opmerken, dat hij, hoewel hij in het vuur leeft, dit hem nochtans niet heter maakt, dat kunnen wij ook van het merendeel der toehoorders van het Evangelie zeggen, dat zij, hoewel zij voortdurend onder het woord van God verkeren, dat bij vuur wordt vergeleken, omdat het de genegenheden verwarmt en sommige verdorvenheden verbrandt, er nochtans niet warmer door worden, zij worden er niet beter door, dat zij het horen. Laten zij nog zo dikwijls, nog zo vurig, tot hun plicht vermaand worden, zij hebben geen lust naar Gods roepstem te luisteren.
U bent al veel malen geroepen sedert ik over deze tekst, over de plicht van het bidden heb gehandeld. Maar helaas, wij moeten opnieuw beginnen te roepen, want wij vrezen, dat u niet meer bidt, niettegenstaande alles wat er u, uit het woord van gezegd en betuigd is. Deze tekst zal dan ook een getuige zijn tegen biddeloze mensen, die hierdoor worden geroepen in het gebed te volharden."

(2) Het bidden in het verborgen kan niet alleen uit het gebod, maar ook uit voorbeelden worden opgehelderd. Het is altijd door van het begin der wereld door de gelovigen beoefend. Ik zal enige voorbeelden opnoemen.

1. Wij hebben een voorbeeld in Abraham, de vader der gelovigen, die alleen zijnde, met God sprak (Gen. 18:22). Hij bleef daar alleen over, en er staat geschreven: "Maar Abraham, die bleef nog staande voor het aangezicht des Heeren," om tot God te bidden voor die goddeloze plaats Sodom. In Gen. 17:3 staat geschreven: "Toen viel Abraham op zijn aangezicht, en God sprak met hem;" hij had veel gemeenschap met God in het verborgen.
2. Wij hebben een voorbeeld in Izak, de zoon der belofte (Gen. 24:63). Hij was uitgegaan om te bidden in het veld, tegen het naken van de avond. Het grondwoord betekent beide, peinzen en bidden; er is een nauwe verwantschap tussen die twee aangename plichten, bidden en overpeinzen.
3. Neemt het voorbeeld van Jakob (Gen. 32:24), hij bleef alleen over, en een Man worstelde met hem totdat de dageraad opging. In Hoséa 10: 2 wordt ons gezegd wie deze Man was: Het was de God-Engel, ja, Godzelf. "In zijn kracht gedroeg hij zich vorstelijk met God. Ja, hij gedroeg zich vorstelijk tegen de Engel. Het was de Engel des verbonds. Maar hoe overwon hij Hem? Met gebeden en tranen: "hij weende en smeekte Hem. Jakob behield het veld. O, ongelijke partij! Waarlijk, die God, die door Jakob werd overwonnen was Jakobs enige Hulp.
4. Neemt Mozes tot voorbeeld, die man Gods, die God kende van aangezicht tot aangezicht. Hoe dikwijls vinden wij God en Mozes tezamen, en niemand met hen. (Exod. 32:7-11). God vroeg Mozes, dat hij Hem zou toelaten het volk te verteren, alsof hij de handen des Almachtige had gebonden, en u ziet het gebed, dat daarop volgt,- hij wilde het Hem niet toelaten. Wat is de gedachte van Mozes, van af dat God hem had gezegd dat Israël een kalf gemaakt, en zich voor hetzelve gebogen, en het offerande gedaan had, waardoor zij gevaar liepen van vernield te worden? Nu ik met God ben, zal ik de troon der genade niet loslaten en hiervan gebruikmaken voor dat arme volk; gelijk hij ook deed.

5. Neemt David tot voorbeeld, die man naar Gods hart, hoe geoefend hij was in het eenzaam bidden; hij kwam de morgenschemering voor. De titel van de 142ste Psalm is: "Een onderwijzing Davids, een gebed als hij in de spelonk was." Veel van Zijn bid-- en lofpsalmen werden in spelonken, woestijnen en eenzame plaatsen opgesteld, en dat tot onze onderwijzing, om ons te leren, van de plicht van het eenzaam bidden.
6. Neemt het voorbeeld van Elia, die God zo vereerde, dat Hij hem in een vurige wagen ten hemel voerde. Het was door het bidden in het verborgen, dat hij de zoon van de weduwe uit de dood tot het leven bracht (1 Kon. 17 :20, 21). Hij droeg hem in de opperzaal, waar hij zelf woonde, en daar riep hij de Heere aan. Het was een grote onderneming; niemand dan God kan de doden opwekken; Maar door in 't verborgen met deze God te worstelen verkreeg hij wat hij zocht, en toch zegt de Schrift van hem, dat hij een mens was van gelijke bewegingen als wij.
7. Neemt het voorbeeld van Jeremia, die van de baarmoeder af geheiligd was; nochtans verlangde hij naar een herberg in de woestijn, dat is, in de één of andere plaats van eenzame afzondering, om zich daar uit te wenen over de zonden van zijn volk (Jer. 9 :1, 2). Op een andere plaats zegt hij: (Jer. 13:17) "Mijn ziel zal in verborgen plaatsen wenen, vanwege de hoogmoed."
8. Neemt het voorbeeld van Daniël, die zeer gewenste man. Hoewel hij naar recht kon inbrengen, dat er een leeuw op de weg was, en dat hij wegens zijn werk in de binnenkamer, in het hol zou worden gedood, nochtans vreesde hij niet, en wilde hij zich liever aan het ongenoegen van zijn vorst en aan de hongerige magen der leeuwen blootstellen, dan zijn dagelijks gebed nalaten.

   Goed, maar liet Daniël niet voor zich trompetten en stak hij de vlag niet uit, door zijn vensters te openen om de mensen te verkondigen, dat hij aan het bidden was? Was dit niet in strijd met de regel van het verborgen bidden, waarin ons geboden wordt de deur te sluiten? Mag dan Daniël zijn venster open zetten om gezien te worden? Nee, wij zijn er zeker van, dat deze godvrezende man zijn venster niet open zette uit ijdele eer, om gezien te worden, of uit geveinsdheid, maar om zijn vast besluit, Zijn moed en standvastigheid te tonen. Dit goddeloos en onbeschaamd gebod trotserende, vreesde hij niet in zulk een zuivere zaak, dat men hem nu zou zien, ook schaamde hij zich niet over zijn Godsvrucht nu de eer van zijn God op het spel stond. Wat zijn die, in een ellendige toestand, die zich liever aan de briesende leeuw, de duivel, willen geven en zich de toorn van de Koning des hemels op de hals halen, hetwelk veel verschrikkelijker is dan duizend hongerige leeuwen, dan dat zij deze nuttige plicht van in 't verborgen te bidden, plechtig verrichten.
9. Neemt de voorbeelden van anderen, zowel in het Oude als in het Nieuwe Testament. Petrus, een beroemd apostel, ging op het dak om te bidden; op het platte dak van een huis, hetwelk een afgezonderde plaats was, evenzeer als een binnenkamer. In dat gebed overviel hem een vertrekking van zinnen, en in die vertrekking van zinnen kreeg hij een gezicht van de roeping der heidenen. Veel zoete, verborgen ontdekkingen van Goddelijke liefde en genade hebben Gods kinderen ontvangen, wanneer zij in het verborgen biddende waren. Cornelius was alleen biddende toen de Engel hem verscheen. Van Paulus staat, als eerste blijk van zijn bekering opgetekend: "Zie, hij bidt."
10. Neemt onze Heere Jezus tot voorbeeld, die ons een voorbeeld, zowel van gehoorzaamheid als van lijden heeft nagelaten, opdat wij Zijn voetstappen zouden

navolgen. Hij bad veel en Hij bad dikwijls in 't verborgen. Dit is door al de Evangelisten met een opmerkelijke verscheidenheid in het bijzonder vermeld. (Ziet Matth. 14:23; Markus 1:35; Lukas 5:16 en 6:12). En waartoe dit alles? Was het niet voornamelijk om onzentwil, opdat wij Zijn voorbeeld zouden navolgen, hoewel Hij niet zoveel reden had om te bidden als wij hebben?

(3) Het eenzaam bidden kan ook worden opgehelderd, uit de voordelen welke het oplevert, evenzeer als uit het gebod en de voorbeelden.

1. Het eenzaam bidden is een sterk bewijs van oprechtheid des harten. In het bidden met anderen erkennen wij onze algemene betrekking tot, en afhankelijkheid van God; in het verborgen bidden erkennen wij onze persoonlijke betrekking tot God en onze afhankelijkheid van Hem. Gelijk het spreekwoord zegt: "Hij treurt waarlijk, die in het verborgen treurt;" zo mogen wij ook zeggen, dat hij waarlijk bidt, die in het verborgen bidt. Een oprecht bidder zal bidden waar geen oog hem gadeslaat, behalve het oog van God, en waar buiten God niemand hem opmerkt. Dit is een wezenlijk bewijs van oprechtheid, wanneer plichtsbesef en achting voor God, de beweegredenen en de grondbeginselen van ons doen zijn.
2. Het eenzaam bidden is voordelig voor heimelijke voornemens, persoonlijke behoeften en zwarigheden, die anderen niet behoeven te weten. Ieder mens heeft persoonlijke zonden, de plaag zijns harten, de verborgen werkingen der verdorvenheid, godloochening, onkunde, vijandschap en ongeloof, aan God te belijden. Het verontrust gemoed zal zich in het verborgen gebed het meest kunnen luchten.
3. Het bidden in 't verborgen is geschikt, om elke genade in de gelovige in oefening te brengen. Het houdt een heilige eerbied en diep ontzag voor God levendig; het koestert de liefde, het geloof, de hoop, de blijdschap en al de genaden des Geestes; het is een verborgen weg om in genade op te wassen en in geestelijk leven toe te nemen, als de dauw op het nagras.
4. Het eenzaam bidden bereidt de ziel toe, voor elk ander geestelijk werk en verrichting. Wanneer u van uit het bidden in 't verborgen, tot de huiselijke godsdienst en de openbare aanbidding komt, dan mag u hoop koesteren het best toebereid te komen, dat uw hart beter gesteld zal zijn, en dat u grotere zegen van God zult ontvangen. O vrienden! U zou ervaren, dat de openbare instellingen u nuttiger en voordeliger zouden zijn, wanneer u dikwijls in het verborgen ging bidden of God ze mocht zegenen.
5. Het verborgen gebed is een krachtig behoedmiddel tegen de zonde. Het is een geheime sleutel waarmede wij de schatkamer van al Gods zegeningen openen, en kracht verkrijgen om tegen de verdorvenheid te strijden. Hoe meer en hoe vuriger een Christen in de binnenkamer in eenzaam gebed is, hoe minder kracht de zonde over hem zal hebben. Jozef had in het huis van Pótifar geen andere gelegenheid om te bidden dan in het verborgen, en hij was in staat zijn onschuld te bewaren onder een krachtige aanval van de verzoeking.
6. Het eenzaam gebed is des Christens ondersteuning in verdrukking, want daar lucht hij zijn benauwde ziel en ontvangt hij versterking van de hemel. Hiskia was de dood nabij, en ontving een boodschap van God: "Geef bevel aan uw huis, want gij zult sterven." Toen keerde hij zijn aangezicht om naar de wand, afgewend van alle gezelschap, en, merkt dit op: "hij bad tot de Heere." Ja, de apostel wijst dit aan als

een geschikt gedrag tot ondersteuning: "Is iemand onder u in lijden? Dat hij bidde."

7. Het eenzaam bidden is in dit opzicht voordelig, dat Gods volk daarin gewoonlijk de meeste gemeenschap met God geniet. Toen Daniël bad, en zijn zonde beleed, en de zonde zijns volks, en zijn smeking neerwierp voor het aangezicht des Heeren, had hij zoete gemeenschap met God; ja, God gaf hem Zijn eeuwige liefde tot hem te kennen, zeggende: "Daniël, gij zeer gewenste man."
8. Onder het eenzaam bidden, genieten de heiligen Gods gewoonlijk, de genadigste en hoogste gemeenzame omgang met God. De verborgenheid des Heeren is voor degenen die Hem vrezen en in het verborgen met Hem worstelen. "Zal Ik voor Abraham verbergen, wat Ik doe?"

(4) Het eenzaam bidden kan ook worden opgehelderd, uit het gevaar van het te verzuimen.

1. Verwaarlozing van het eenzaam bidden is een blijk van heimelijke ontrouw en ongeloof. Het boos en ongelovig hart ligt op de bodem van elke afwijking, van de levende God. Geloven wij waarlijk de Goddelijke alwetendheid? Zijn wij grondig overtuigd, dat God, zowel in het verborgen als in het openbaar tegenwoordig is, wanneer wij niet in het verborgen bidden?
2. Verzuim van in het verborgen te bidden, terwijl wij wel met anderen bidden is een bewijsgrond van verregaande geveinsdheid, dat men meer let op het oog van de mensen, dan op het oog van God. Bidt u in het openbaar, omdat het oog der mensen op u gericht is en uw medeschepselen getuigen zijn van hetgeen u verricht, maar verzuimt u het gebed in de eenzaamheid, omdat geen mensenoog u daar ziet? Helaas, is het oog van een mens bij u van meer gewicht dan het oog van God? Weet, dat God het hart doorzoekt.
3. Dat men het bidden in de eenzaamheid verzuimt, is een bewijs van aardsgezindheid en verslaafdheid aan de wereld. Waarom bidt u niet in het verborgen? Het is misschien, omdat u zeer zelden in de eenzaamheid bent, en u bijna nooit in uw binnenkamer komt; u leeft in een voortdurende drukte van wereldse zaken en opeenvolging van beslommeringen. Dit geeft te kennen, dat u aardse dingen bedenkt, uw hart is in de aarde verzonken en door deze wereld verzwolgen. U geeft uw hart meer aan deze dan aan de andere wereld.
4. Het verwaarlozen van het bidden in de eenzaamheid, bewijst hoe koel uw ijver is en hoe weinig u om God geeft. Sommigen bidden niet alleen, omdat zij met anderen bidden; ten minste zij kunnen het gemakkelijk stellen zonder in het verborgen te bidden, omdat zij reeds anders hebben gebeden. Toont dit niet, dat u bevreesd bent, dat God teveel zal krijgen, en dat u Hem met zo weinig mogelijk afscheept? O, het getuigt van weinig ijver voor Zijn dienst en belangstelling voor de eer van Hem, Die mildelijk geeft en gaarne vergevende is. O vrienden, hoe maakt u het met dit verzuim? Hoe bevredigt u de aanklachten van uw gemoed, daar het gebod zo helder en duidelijk is?
5. Door te verzuimen in het verborgen te bidden verliest u al het voordeel, dat er aan verbonden is, alle genieting van God in de binnenkamer; want hoe kunt u het voordeel verwachten, zonder de plicht? De liefelijkheden van de godsdienst houden altijd gelijke tred met de kracht en de oefening daarvan. Wie kan verwachten de liefelijkheid van de wegen der wijsheid te ervaren, die niet in deze wegen der wijsheid wandelt?

6. Het verzuim van het eenzaam bidden doet de zegeningen van de openbare inzettingen verbeuren; want daar brengt u de godsdienst met zichzelf in twist, en u maakt een deel daarvan in strijd met een ander deel. Misschien verzuimt u het eenzaam bidden om plaats te maken voor het openbaar gebed en zo bouwt u de ene plicht tot ondergang van de andere. Maar zo verijdelt u uw eigen gebeden, en u bederft de plicht die u verricht. God straft dikwijls verborgen verzuimen met de inhouding van openbare zegeningen.
7. Waar het eenzaam bidden wordt verzuimd loopt dit uit op een kwijnende en vervallen staat van de ziel. Ik geloof dat er maar weinig of geen, onder Gods volk zijn, die niet bij eigen droevige ervaring weten, dat zij door gedurende enige tijd het bidden in 't verborgen te verzuimen, hebben ondervonden, dat hun zielsgestalte in wanorde geraakte, de zonde krachtig geworden, en de genade aan het kwijnen geraakt is. Ik geloof, dat dit eigenlijk, de oorzaak is van veler droeve klachten over de dorheid van hun zielen, en daarover, dat de middelen der genade hun geen nut doen. Zij verwelken en versmachten in hun ongerechtigheid, onder de afwezigheid van Goddelijke invloeden, en onder de tekenen van het Goddelijk ongenoegen daarover.
8. Het verzuim van het bidden in 't verborgen, loopt uit op grove godloochening en eindigt in hooggaande goddeloosheid. Alle vreze Gods af te werpen en het gebed voor Zijn aangezicht terug te houden, gaan hand aan hand. (Job 15:4) "Ja, gij vernietigt de vrees, en neemt het gebed voor het aangezicht Gods weg." Wanneer men dus de vreze Gods afwerpt, werpt God Zijn zorg voor hen af, en geeft hen aan zichzelf over, dat zij wandelen in hun raadslagen. Wanneer zij God verlaten, verlaat God hen; en, "wee hen als Ik van hen zal geweken zijn", zegt de Heere. Mogen deze dingen bij u van enig gewicht zijn; moge de Heere ze op u toepassen, zodat gij uzelf moogt gaan wijden aan dit geestelijk en hemels werk, waarin de kracht van de godsdienst zich merendeels toont.

Wat ik over dit punt heb gesproken zal een staand getuigenis zijn tegen hen, die nalaten in het verborgen te bidden.

3 Ik zal nu overgaan tot de behandeling van het derde soort gebed, namelijk***: het huiselijk gebed.*** Al uw tegenwerpingen tegen het huiselijk gebed zouden spoedig verdwijnen, indien het de Heere beliefde uw consciënties van de plicht daartoe te overtuigen, daarom is het voornaamste werk, de verplichting tot de verrichting van deze plicht op uw hart te binden, en och, mocht de Heere Zelf dit krachtdadig doen! De leraars hebben met 's Heeren hulp onder de mensen een dubbel werk te verrichten, twee dingen van het grootste gewicht; het één is de mensen tot de plicht, als een middel aan te zetten, en het andere is hen van de plicht, in het stuk van eigengerechtigheid, af te drijven. Als de mensen deze plichten geheel verwaarlozen is het een zeker bewijs, dat zij in de weg van verderf en ondergang zijn, en anderzijds, wanneer zij deze plichten verrichten, en die tevens tot hun Christus, tot hun gerechtigheid, maken, is het een even zekere blijk van verdoemenis, want indien onze gerechtigheid uit de werken is, dan is Christus tevergeefs gestorven. Omdat echter de plichten van deze natuur, de middelen zijn waardoor de Heere, Zijn zaligmakende zegeningen pleegt te schenken, en het verzuim daarvan de mensen buiten de weg stelt, waarin de gerechtigheid van Christus en het eeuwige leven gewoonlijk worden meegedeeld; en aangezien dit ook een ontwijfelbaar kenmerk is van een ziel, die

buiten Christus is, die geheel te verwaarlozen en er geen gewetenszaak van te maken, daarom moeten wij u in de Naam des Heeren, deze plichten in hun helderst licht voor ogen stellen, opdat u niet kunt voorwenden, dat u ze niet weet.

Het gebed in het huisgezin kan dan, op de vier volgende gronden worden vastgesteld en gegrond, waartoe ik elke redelijke ziel kan uitdagen, de klaarblijkelijkheid daarvan te ontkennen. Hoewel ik beken, dat het meer dan een zedelijke overreding is, welke de mensen zal verplichten, de plicht in ernst te verrichten. Nochtans, als het de Heere mocht behagen deze vier gronden te zegenen, dan zullen zij bij sommigen overwinnen. Zij zijn:
(1) De natuurlijke rede;
(2) Het gezag der Schrift;
(3) Het voordeel van het huiselijk gebed;
(4) Het gevaar van het te verzuimen.

(1) De natuurlijke rede, of de natuurlijke godsdienst, kan dit leren, al zouden wij geen schriftuurlijke bewijsgrond gebruiken; want:
1. De huisgezinnen zijn onderscheiden maatschappijen krachtens Gods instelling. Toen God, Eva tot Adam bracht en hen zegende, stichtte Hij het eerste huisgezin op aarde, en gedurende enige tijd van de eerste eeuw der wereld, was de Kerk Gods tot huisgezinnen beperkt. Nu kan het niet anders dan vreemd en onnatuurlijk zijn, dat er een maatschappij van mensen, krachtens Goddelijke instelling zou zijn, welke niet verplicht zou zijn God te erkennen en Hem aan te roepen. Moet niet God, door alle maatschappijen worden aangebeden, zowel als door enkele personen? Is niet elke rang en maatschappij van mensen door Hem gesticht en ingesteld, en zijn wij niet verplicht Hem in elke hoedanigheid en betrekking van het leven te erkennen?
2. Zoals de eerste maatschappij der mensen door huisgezinnen werd gevormd, die als zodanig verbonden waren God te dienen, zowel als kerken en verzamelingen van heiligen, zo ook zijn de huisgezinnen nauw verwant aan, en hebben een grote invloed op elke andere maatschappij, waardoor de huisgodsdienst nog des te redelijker is. Alle andere verzamelingen van mensen zijn ontstaan uit deze ene, als haar oorsprong en grondslag. Kerken en koninkrijken bestaan uit veel huisgezinnen, en zoals de gezinnen zijn, zo zullen ook een kerk, een koninkrijk en andere grotere maatschappijen zijn. Het verzuim van de godsdienst in het huisgezin is de voornaamste reden, van het bederf en de ontaarding van een volk.
3. Dit alles is zo klaar voor het natuurlijk licht, dat de heidenen hun huisgoden hadden, zowel als hun volks- en stadsgoden. Helaas, de arme kortzichtige heidenen achten het zeer redelijk, dat zij hun drekgoden in hun huizen hebben, en zullen dan niet de mensen, die de ware godsdienst van de ware God belijden, hun alomtegenwoordige God erkennen door Hem een altaar in hun huizen op te richten?
4. Huisgezinnen hebben bijzondere gelegenheden, die daaraan bijzonder eigen zijn. Zijn er geen gezinszonden behalve de persoonlijke en openbare zonden, ijdele vermaken, boze hartstochten, onbezonnen woorden? Zijn er niet veel gezinsweldaden, als gezondheid, vrede, vrijheid, overvloed, vermeerdering van familie betrekkingen, de voorspoed en het welslagen van familie aangelegenheden, herstel van ziekte en dergelijke? Zijn er niet veel

gezinsbehoeften en verdrukkingen; sommigen, die bezocht zijn met krankheid en tijdelijke verliezen? Hebben zij niet allen dagelijkse levensbehoeften en onderhoudende genade nodig? De prachtigste woningen zijn niet uitgesloten van brandgevaar, noch de rijkste van inbraak, noch de godsdienstigste van menigvuldige ongevallen. Zouden die dan niet tezamen bidden, die tezamen zondigen, en behoren zij niet samen te gaan in ernstige verootmoediging wegens zonden, die zij dagelijks met elkaar begaan? Moeten zij niet gezamenlijk God, hun gemeenschappelijke Weldoener en Vriend, erkennen en Hem gezamenlijk aanbidden en dankzeggen? Moesten niet gezinszonden, gezinsbehoeften, gezinsverdrukkingen, gezinsgoedheden, de mensen aanzetten om als gezin hun God te aanbidden, dat Gods verborgenheid over hun tent zij en zij zeker wonen van de vrees des kwaads? "Want alle volken zullen wandelen, elk in de Naam zijns Gods; maar wij zullen wandelen in de Naam des Heeren onzes Gods, eeuwiglijk en altoos" (Micha 6:5).

5. En, alles bijeen genomen, leert ons niet het licht der natuur in deze zaak, dat er een God, een Opperwezen, is, dat Hij gevreesd, bemind en aangebeden moet worden, en dat niet alleen afzonderlijk, maar ook gemeenschappelijk, in de huisgezinnen zowel als alleen, of in grotere vergaderingen? Leert niet de natuurlijke godsdienst elke redelijke ziel, die over een gezin gesteld is, dat hij zorg moet dragen voor de zielen, die aan zijn hoede zijn toevertrouwd? (Klaagl. 4:3) "Zelfs laten de zeekalveren de borsten neer, zij zogen haar welpen", en zullen dan Christenen zo wreed zijn, over de zielen der hunnen, dat zij deze huiselijke plicht verzuimen? Zo kan zelfs de natuurlijke rede ons in deze wijze van aanbidding onderrichten.

(2) Overweegt verder de volmacht en het gezag van de Schrift, en dan mogen wij letten op het bevel, het voorbeeld of de afschaduwing, de profetie, de voorbeelden, en de krachtige verklaringen in de Schrift.

1. *Het bevel der Schrift.* In onze tekst wordt ons geboden te volharden in het gebed. Wij moeten acht geven op de geschikte tijd en plaats tot het gebed, hetzij in het verborgen, of in de kerk, of in het huisgezin. "Ik wil, dat de mannen bidden in alle plaatsen" (1 Tim. 2:8); indien zij dat in alle plaatsen moeten doen, dan voorzeker ook in hun huizen en met hun huisgezinnen. "Aan alle plaatsen zal Mijn Naam reukwerk toegebracht worden" (Mal. 1:11). Zijn de huisgezinnen hier niet ingesloten? Zeker zijn zij dat. Maar, om dit bevel van het huiselijk gebed verder op te helderen, zie Kol. 6:1, 2, waar de apostel rechtstreeks de vaders in de huisgezinnen aanspreekt, en hen vermaant sterk aan te houden in het gebed, en in hetzelve te waken met dankzegging. Zij moeten dit doen tegenover hun kinderen en de dienstknechten, die aan hun zorg zijn toevertrouwd, die tegelijkertijd uitdrukkelijk worden genoemd. Een andere apostel stelt de plicht der mannen tegenover hun vrouw, op deze grond voor: "Opdat uw gebeden niet verhinderd worden (1 Petrus 3:7). In één woord, ons wordt bevolen aan alle plaatsen te bidden, dus ook in de huisgezinnen, en met allerlei gebed, dus ook met dit soort gebed.
2. Maar schijnt het bevel niet zo rechtstreeks te zijn, let dan op het voorbeeld of de afschaduwing daarvan in de Schrift: de instelling van het dagelijks offer onder de wet, dat een klaar bewijs is (Num. 28:2, 4). Behalve de ernstige aanbidding op gezette tijden, moesten de Joden, God 's morgens en 's avonds aanbidden, en

moest een iegelijk een lam nemen, naar de huizen der vaderen, een lam voor een huis (Exod. 13:3, 4). Een ieder een lam voor een huis of gezin.

3. Is het voorbeeld of de afschaduwing van het gebed in de Schrift u niet voldoende, laat ons dan voortgaan tot de beloften en de voorzeggingen in de Schrift over dit punt. Ten opzichte van de kerk onder het Nieuwe Testament is beloofd of geprofeteerd, dat elk geslacht of gezin een tempel zal zijn, waarin God zal worden aangebeden. (Zach. 13:12) "Het land zal rouwklagen, elk geslacht bijzonder, of zoals in het Hebreeuws staat: "huisgezinnen", families. Zij zullen zichzelf afzonderen voor de godsdienstoefening. "Terzelver tijd, zegt de Heere, zal Ik alle geslachten (Eng. gezinnen) Israëls tot een God zijn, en zij zullen Mij tot een volk zijn" (Jer. 31:1). Ik zal de God van hun huisgezinnen zijn. Wat wil dat zeggen? Het is een Evangeliebelofte die aanbidding insluit, want verwantschap aan God heeft aanbidding van Hem ten gevolge. "Dewijl Hij uw Heere is, zo buigt u voor Hem neder"! "Gij zult den Heere uw God aanbidden." Indien Hij hun God is, moet Hij ook het Voorwerp hunner aanbidding zijn, en is Hij de God hunner geslachten of huisgezinnen, dan is Hij ook de God hunner huiselijke aanbidding.
4. Indien de belofte en de voorzegging der Schrift niet genoeg is, dan hebben wij ook de voorbeelden in de Schrift. Het voorbeeld van Christus, het Hoofd der gemeente, uit welke al het geslacht (Engelse vertaling: *het ganse gezin*) in de hemelen en op de aarde genoemd wordt, is in elk opzicht bindend voor ons. Christus wordt de Heere van Zijn huis genoemd, én de discipelen Zijn huisgenoten: (Matth. 10 :25) "Indien zij de Heere des huizes Beëlzebul hebben geheten, hoeveel te meer Zijn huisgenoten." Dat Hij met hen bad wordt ons uitdrukkelijk vermeld: (Lukas 9 :18) En het geschiedde als Hij alleen was biddende, dat de discipelen met Hem waren." Hij was afgezonderd van de menigte, die Hem volgde, maar bad afzonderlijk met Zijn huisgenoten. (Lukas 11:l8). "En het geschiedde, dat Hij in een zekere plaats was biddende, als Hij ophield, dat één van Zijn discipelen tot Hem zei: Heere, leer ons bidden." Zodat u ziet, dat Jezus met Zijn huisgenoten placht te bidden.

- Ook de voorbeelden der vromen in de Schrift zijn aanmerkelijk. Het voorbeeld van Abraham, wie God dit eervol getuigenis gaf: (Gen. 18:19) "Want Ik heb hem gekend, opdat hij zijn kinderen en zijn huis na hem zou bevelen, en zij de weg des Heeren houden"
- Zie het voorbeeld van Jakob: (Gen. 35:2, 3). Toen zeide Jakob tot zijn huisgezin en tot allen die bij hem waren: Doet weg de vreemde goden, die in het midden van u zijn, en reinigt u, en verandert uw klederen. En laat ons onszelf opmaken en optrekken naar Beth-El, en ik zal daar een altaar maken die God, Die mij antwoordt ten dage mijner benauwdheid."
- Jozua getuigt: Aangaande mij en mijn huis, wij zullen de Heere dienen."
- Van Job staat geschreven: "Alzo deed Job, al die dagen."
- Wij hebben het voorbeeld van Cornelius: "Godzalig en vrezende God met geheel zijn huis, en God gedurig biddende" (Hand. 10 :2, 30) "En ter negender ure bad ik in mijn huis."
- Zijn de voorbeelden uit de Schrift nog niet voldoende, dan hebben wij bovendien de krachtige verklaringen in de Schrift. Ik zal slechts twee verklaringen uit de Schrift opnoemen. De één vinden wij in Psalm 68:7. "God zet de eenzamen in een huisgezin," hetwelk te kennen geeft dat God de huiselijke godsdienst wil. Waarom zet God de mensen in deze betrekking van man, vrouw, kinderen en dienstboden in een huisgezin? Heeft Hij niet alle dingen gewrocht om Zijns Zelfs wil? Indien

de huisgezinnen plaatsen van samenleving zijn, volgens Goddelijke instelling, hebben zij dan Gods zegen niet nodig? Mensen zonder huisgodsdienst, overdwarsen Gods doel in het negéren van deze liefelijke huiselijke instelling en betrekking.

- Een andere aanmerkelijke verklaring is deze, dat Christelijke huisgezinnen, gemeenten zijn. (Romeinen 16:4) "Groet ook de gemeente in hun huis;" (Filemon: 2) "de gemeente, die ten uwen huize is;" en wederom, (1 Kor. 16:19) U groeten zeer in de Heere, Aquila en Priscila, met de gemeente, die ten hunnen huize is." Al onze huizen en gezinnen moesten dan ook gemeenten zijn. Een huis waarin geen altaar is voor de dienst en de aanbidding van God, is geen gemeente of geen huis Gods, maar een synagoge des Satans. Wij kunnen een gezin geen gemeente noemen, wanneer het geen Godvrezend huisgezin is. Het wordt zo genoemd wegens de gelijkenis en de overeenkomst, welke het heeft met een gemeente, omdat de dienst van God er in onderhouden wordt. Zonder de dienst van God in uw huis, bent u geen gemeente, en dus geen leden van Christus maar de heidenen gelijk, want kerken zijn maatschappijen die aan God gewijd zijn en voor God gebruikt worden.

Nu zijn er drie dingen noodzakelijk voor het welzijn van een gemeente of kerk: *de leer, de tucht en de dienst van God, of de aanbidding.* Deze zijn ook nodig voor het welzijn van een huis en een gezin.

- *De leer in het huisgezin,* waarvan de mensen een gewetenszaak moeten maken door de Schrift te lezen. O vrienden, de Bijbels zijn nu niet zo schaars als toen iemand een vracht hooi gaf, voor één blad uit de Bijbel. Het is beter zonder brood te zijn, dan zonder Bijbel. De leer moet in het huisgezin ook worden onderhouden, door uw kinderen en dienstboden te catechiseren zolang als zij dit soort melk nodig hebben.
- *Huiselijke tucht is noodzakelijk.* De rede leert ons, dat "elk man hoofd in zijn huis moet zijn" (Esther 1:22). Het hoofd van een gezin moet in de vreze Gods regeren, steunende alles wat in uw kinderen én dienstbaren goed en prijzenswaardig, en afkeurende wat kwaad in hen is. Zo moet u trachten van uw gezag gebruik te maken om het onrecht, of de ongerechtigheid verre te houden van uw tenten.
- *De huiselijke dienst van God* is noodzakelijk om het huis tot een gemeente of kerk te maken. Elk hoofd van een gezin moet profeet, priester en koning in zijn huis zijn. Als profeet moet hij consciëntie maken van de leer en de onderrichting van het gezin; als koning moet hij huiselijke tucht uitoefenen en zijn gezag van Godswege gebruiken; als priester moet hij consciëntie maken van het huiselijk gebed, door geestelijke offeranden van gebed en dankzeggingen op te offeren. O, dat al uw gezinnen aldus gemeenten waren; elk huisgezin een huis Gods, een huis van het gebed! Overweegt, als uw gezinnen kleine gemeenten zijn, dat God dan daarin onder u zal wonen, want hij heeft in betrekking tot de Kerk gezegd: "Dit is Mijn rust, hier zal Ik wonen." Als u van uw huizen kleine kerken maakt, dan zult u ze tot kleine heiligdommen maken. Als u geen gemeente in uw huis hebt, dan zal de Satan daar zetelen. Men zegt gewoonlijk: "Waar God een kerk bouwt, bouwt de duivel een kapel." Maar in dit geval kan meer naar waarheid worden gezegd: "Waar God geen kerk heeft, zal de duivel een kapel hebben." Als toch de duivel uw huis ledig van goed, ledig van Godzaligheid vindt, zal hij zeven andere geesten bozer dan hijzelf met zich nemen en zij zullen ingaan en aldaar wonen.

En wat u betreft, die alleen zijt, die op uzelf woont, die geen gezin hebt, o tracht een kerk in uw kamer, in uw binnenkamer te hebben. Als de Joden de muur van Jeruzalem verbeterden, een iegelijk tegenover zijn huis, lezen wij van één, die verbeterde tegenover zijn kamer (Neh. 3:30). Bidt, en leest, en catechiseert zelf.

Wel vrienden! U die huisgezinnen hebt, tracht die, zoals u gehoord hebt, tot gemeenten, tot kerken te maken, aan God op te dragen.

Zo hebben wij de huiselijke godsdienst en het huiselijk gebed vastgesteld uit de volmacht en het gezag der Schrift, door de overweging van het bevel, de afschaduwing, de voorzeggingen en beloften, de voorbeelden, en de verklaringen der Schrift.

(3) Een beweeggrond voor het huiselijk gebed kan getrokken worden uit het voordeel en de zegen die er aan verbonden zijn.

1. Het huiselijk gebed brengt zegen en voorspoed toe, niet alsof God aan godsdienstige huisgezinnen zou gebonden zijn, Maar God bezoekt die gewoonlijk met Zijn heil. De Schrift en voorbeelden getuigen dit: (Psalm 115:12, 13) "De Heere zal het huis Israëls zegenen, Hij zal het huis Aärons zegenen. Hij zal zegenen, die de Heere vrezen, de kleinen met de groten." "In de tenten der rechtvaardigen, is een stem des gejuichs en des heils" (Psalm 118:15). Het gebed heiligt de genietingen en de verdrukkingen van het huisgezin, het is de beste bewaker van onze vertroostingen en steun, in onze tijden.
2. Het huiselijk gebed is het beste middel om huiselijke Godsvrucht te bevorderen; het heeft een natuurlijke strekking om een geur van God in onze huisgezinnen te verspreiden, om de vreze Gods in de zielen te verwekken, en om heilige verlangens naar God en Christus op te wekken. Wenst u te zien, dat uw kinderen en dienstboden voorspoedig zijn in Gods weg? Zou u gaarne willen, dat uw kinderen, Gods kinderen en uw dienstbaren, Gods knechten waren, en getrouw in alles wat hun wordt toebetrouwd? Is uw begeerte dat uw ganse gezin, huisgenoten des geloofs mochten zijn? Tracht dan de aanbidding van God daarin voortdurend hoog te houden.
3. Het huiselijk gebed zou de godsdienst in de wereld aankweken en die overal voortplanten. Indien alle grotere en uitgebreidere maatschappijen uit godsdienstige, biddende huisgezinnen verzameld waren, wat zouden de Kerk en de gehele wereld daarvan een voordeel trekken! Indien wij ooit een nationale reformatie zullen zien, dan zal die eerst in de huisgezinnen moeten beginnen.
4. Het huiselijk gebed is soms kennelijk van de Heere gezegend, door opmerkelijke bescherming en zichtbare blijken van verhoring. Velen hebben zoete gemeenschap met God in de huiselijke godsdienst ervaren, anderen hebben de eerste indruk van genade onder het huiselijk gebed ontvangen. Ik heb eens van een edel persoon, een eerwaardige dame gelezen, die de eerste zaligmakende indrukken ontving, en haar bekering tot God rekende vanaf de tijd, toen zij het huiselijk gebed bijwoonde in het huis van een Godvrezende leraar onder de Nonconformisten. Het is ook een zeer welbekende en opmerkelijke geschiedenis die Polanus verhaalt, van een aardbeving waardoor een heel dorp van negentig huizen en gezinnen werd verwoest, behalve de helft van een huis, waarin een vader met zijn vrouw en kinderen geknield lagen te bidden. Zo werd letterlijk bewaarheid wat Salomo zegt: (Spr. 13:7) "De goddelozen worden omgekeerd, dat zij niet meer zijn; maar het

huis der rechtvaardigen zal bestaan." Gelijk God het huis van Obed-Edom zegende omdat hij de ark des Heeren daar bewaarde, zo zegent Hij het gezin, dat Hem in geest en waarheid aanbidt.

(4) Beweeggronden voor het huiselijk gebed kunnen worden getrokken uit het gevaar om het te verzuimen.

1. U laadt dagelijks schuld op u, door dit verzuim. Is het niet duidelijk, dat u niet aan uw plicht voor God voldoet? Zal iemand, na alles wat wij tot bewijs hebben bijgebracht, durven zeggen dat het geen plicht is, dat hij er niet toe verplicht is? Indien u in uw oordeel overtuigd zijt, dan moet het verzuimen zonde zijn. Indien uw consciëntie de zaak toestemt, dan verzuimt u een erkende plicht, en zolang u in dat verzuim leeft, gaat u voort in de zonde; en hoe langer u in de zonde volhardt, hoe groter uw schuld is. Elke dag verzuim, brengt u dieper bij God in de schuld met deze verzwaring, dat het een wetens en willens zondigen is tegen het licht en de overtuiging van uw gemoed, en zonder enige reden, verontschuldiging, of uitvlucht.
2. Het gevaar blijkt hieruit, dat u met iets belast zijt waarvan u rekenschap zult moeten geven. God stelt heren, zowel tot wachters als leraars, en indien zij in gebreke blijven, zal God hun bloed van hun hand eisen. O, welk een troosteloze terugblik zult u ten slotte hebben, die deze noodzakelijke plicht hebt verzuimd! Zal niet zulk een tastbare schuld u in het aangezicht vliegen en u doen verstommen? Hoe zult u van uw biddeloos huisgezin afscheid nemen als u op uw sterfbed ligt? van hen te scheiden met wie u nooit hebt gebeden, zal een droevig weerzien uitmaken voor God uw Rechter. Welke verantwoording zult u kunnen geven voor Zijn rechterstoel hier boven?
3. Het verzuimen van het gebed met uw huisgezin is een bewijs, dat u uw gezin niet lief hebt. Ik geloof, dat u niet graag zou willen, dat uw liefde in twijfel getrokken werd. Maar hebt u, uw gezin, uw vrouw, uw kinderen, uw dienstbode lief, en bidt u nochtans niet met hen? Dat moet een vreemdsoortige liefde zijn, die zonder gebed is; een zinnelijke, vleselijke, ongeheiligde liefde. Als u ze lief had, zou u bekommerd zijn over hun geestelijk welzijn en ernstig van God een zegen over hen afsmeken.
4. Zolang u het huiselijk gebed verzuimt, blijft u in gebreke voor uw persoon en uw belang. Het gebed tot God met uw huisgezin kon u een aangenaam en vredig leven doen hebben, terwijl u nu misschien gekweld wordt met gekijf en verdeeldheid in uw gezin. Waardoor ontstaat twist, gekijf en verbittering tussen de leden van een huisgezin, tussen man en vrouw, ouders en kinderen, heer en knecht? Het ontstaat veelal, óf uit een geheel verzuim, óf uit een zorgeloze verrichting van deze plicht van het gebed. Veel vurig bidden zou strekken om uw ganse gezin gehoorzaam te doen zijn, aan God en de mens. Hoe kunt u verwachten, dat het u zal welgaan, dat u gelukkig zult leven, als u niet om de bekering van uw gezin bidt, noch dagelijks met en voor hen, zegeningen afsmeekt. Indien er in uw gezin zijn, die blijken geven van heilig en godsdienstig te zijn, u zult het niet aan uw zorg te danken hebben, de rijke en vrije genade Gods komt er alleen de eer van toe. Maar u zult de eer moeten missen, dat het een verhoring van uw gebeden is.
5. Wanneer u het bidden met uw huisgezin verzuimt, is er geen onderscheid tussen u en de goddelooste in de wereld. Het is het kenmerk der goddelozen, dat zij God niet aanroepen; en welk onderscheid is er tussen uw huisgezin en dat van de

loszinnigste en snoodste der mensen? Wanneer het hoofd van een gezin het huiselijk gebed verzuimt, dan zullen de leden van dat gezin lichtelijk het bidden in 't verborgen nalaten; en zo zal er in het geheel geen gebed in zijn huisgezin zijn en is er geen zichtbaar onderscheid tussen u en de vuilste godloochenaar.

6. Het gevaar vertoont zich hierin, dat u uzelf en uw gezin, aan die vloek Gods blootstelt, waarmede biddeloze huisgezinnen worden bedreigd: "Stort uw grimmigheid uit over de heidenen, die U niet kennen, en over de geslachten, die Uw Naam niet aanroepen" (Jer. 10 :25). Het is een verschrikkelijke voorzegging. Hier wordt toorn gedreigd, en het is geen gewone toorn, maar grimmigheid, toorn die opziedt tot de hoogste trap van wraak. De mate daarvan is: Stort uit Uw *grimmigheid,* hetwelk een volheid en een overvloed van verschrikkelijke wraak te kennen geeft; sluizen van gramschap geopend en uitgestort. O, wat zou van deze plaats worden, indien deze grimmigheid even algemeen was als het verzuim van het bidden is! Ja, het geeft niet alleen te kennen, dat het een grote, maar dat het onweerstaanbare toorn is, die als een afstroming van boven is, die evenmin kan worden tegengehouden en vermeden als een stortregen uit de wolken. Deze watervallen des hemels zijn niet te stoppen, het vuur van Zijn grimmigheid tegen ongodsdienstige huisgezinnen is niet te blussen, wanneer de Heere met grimmigheid Zijn toorn hier toe wendt, en Zijn schelding met vuurvlammen.

   Maar verder, waartoe dient dit alles? wat betekent de heftigheid van deze grote toorn? Is die wegens afgoderij, moord, dronkenschap, godslastering, of de één of andere afschuwelijke misdaad? Neen, het is wegens zonden van nalatigheid: God niet erkennen en God niet aanroepen. O, wat zijn dan die huisgezinnen ellendig, die God niet aanroepen!

O, zult u misschien zeggen, maar wij zien toch biddeloze huisgezinnen, die voorspoedig zijn en bloeien, die prachtig leven en alles hebben wat zij begeren; ja, er zijn er onder, die het wel gaat, meer dan anderen, en de roede Gods is op hen niet.

Ik antwoord, de Psalmist was ook verlegen met een dergelijk bezwaar, hij wist er geen weg mee, totdat hij in Gods heiligdommen inging en op hun einde merkte, en Gods einde daarin. Maar weet, vrienden, dat Gods verdraagzaamheid geen kwijtschelding is; uitstel is geen vergiffenis; er komt een tijd, dat hun voet zal wankelen, zegt de Geest Gods. God verdraagt sommige zondaren lang tot wijze doeleinden, totdat de vaten des toorns tot het verderf toebereid zijn. God wil bij sommige mensen in een andere wereld in de schuld staan; die ontvangen hier hun goed en hiernamaals hun pijnigingen.

Gedenkt ook, dat deze vloek over biddeloze gezinnen, dikwijls onzichtbaar en verborgen is. God vervloekt al hun zegeningen, het schepsel is hun niet geheiligd, want ieder schepsels zegeningen wordt geheiligd door het woord Gods en door het gebed. Daarom is voor biddeloze mensen geen zegening of uitwendige vertroosting geheiligd, doch de droevigste, onzichtbare vloek rust op hun ziel. Verblinde zinnen, een verhard hart, een toegeschroeide consciëntie zijn de vruchten van Gods hevigste grimmigheid; het is de bezoeking van Farao en het naast aan de hel, (Deut. 29 :19, 20) "De Heere zal hem niet willen vergeven, maar alsdan zal des Heeren toorn en ijver roken over dezelve man, en al de vloek, die in dit boek geschreven is, zal op hem liggen; en de Heere zal zijn naam van onder den hemel uitdelgen. En de Heere zal hem ten kwade afscheiden van al de stammen Israëls, naar alle vloeken des verbonds, dat in het boek dezer wet geschreven is." (Jer. 23:19, 20) "Ziet, een onweder des

Heeren, een .grimmigheid is uitgegaan, ja, een pijnlijk onweder; het zal blijven op der goddelozen kop. Des Heeren toorn zal zich niet afwenden, totdat Hij zal hebben gedaan, en totdat Hij zal hebben daargesteld, de gedachten Zijns harten, in het laatste der dagen zult u met verstand daarop letten." Hoewel zij het nu niet opmerken, zullen zij het tenslotte tot hun eeuwige schade weten.

Zo heb ik de plicht van het huiselijk gebed voor u open gelegd, en ik daag de meest verfijnde vijand en tegenstander van deze plicht uit, na hetgeen wij ervan gezegd hebben, tot voldoening van zijn consciëntie, met zijn hart te durven zeggen, dat het zijn plicht niet is. Ik vertrouw, dat niemand die mij gehoord heeft, zich op onwetendheid zal kunnen beroepen; daarom, indien u willens en wetens, in het verzuim van deze plicht leeft, zijn uw bloed en het bloed van uw gezin op uw kop, en beide zullen van uw hand worden geëist.
O bidt, dat God u bekwaam en gewillig make, deze nodige plicht te vervullen, en indien u per slot van rekening, geen woord tot God wilt spreken voor uw arm, verkwijnend, wegstervend huisgezin, al zou het hen van de hel bevrijden, laat ik u aan die vreselijke rechtvaardigheid over, welke eerlang op een andere manier met u zal pleiten, dan wij arme leraars dat kunnen doen, en zich op u zal wreken voor uw moedwillig verzuimen van, en uw ongehoorzaamheid aan de roepstemmen Gods.

O, wees niet onwillig, een nieuwe gewoonte in uw huis in te voeren, als het een goede gewoonte is. Het kan zijn, dat u overtuiging hebt gehad, dat u God in uw huisgezinnen behoort te aanbidden en dat het goed is dit te doen, maar dat u het tot een meer gelegene tijd hebt uitgesteld. Zult u nu eindelijk de gelegenheid van het werk in deze dag aangrijpen om er niet langer mee te talmen? De tegenwoordige tijd is ongetwijfeld de meest gepaste tijd. Laat dit de dag zijn, waarin u het fondament van de tempel des Heeren in uw huis legt (Haggaï 2:19), wie weet of er niet op zal volgen: "Van deze dag af zal Ik u zegenen."
De Heere bekwame u te beginnen, en te *"volharden in het gebed"*.

Zevende preek. Romeinen 12:12. *"Volhardt in het gebed."*

Over het openbaar gebed. De noodzakelijkheid van het gebed.

Kennis en praktijk zijn de inhoud van de godsdienst. Evenals de ganse kennis van een Christen is vervat in dat ene woord, JEZUS, welke kennis de grote apostel boven alles beoogde; hij zei: "Ik heb niet voorgenomen iets te weten onder u, dan Jezus Christus, en Die gekruisigd;" zo ook kan alles wat de praktijk van een Christen betreft, begrepen worden in deze ene daad, *het gebed.* Het ganse leven van een Christen is een aanhoudend gebed. Het gebed is als de Alfa en de Omega, in het leven van een Christen. Wanneer hij het nieuwe leven der Godzaligheid intreedt dan is het met Saulus. "Zie, hij bidt;" wanneer hij uit de tijd in de eeuwigheid overstapt is het, "Zie, hij bidt," zeggende: "In Uw handen beveel ik mijn geest." Zijn leven wordt met gebed begonnen, voortgezet, en voltooid. De raad van de apostel is: "Bidt zonder ophouden," en wederom, "Bidt in alles; eet en bidt; drinkt en bidt; ligt neer en bidt; staat op en bidt; werkt en bidt; leest en bidt; zingt en bidt; laat uw begeerten in alles, door bidden en smeken, bekend worden bij God. Alsof de ganse plicht van de mens uit bidden bestond. Dit verduidelijkt onze tekst ook, waarin wij vermaand worden daarin voortdurend bezig te zijn: "Volhardt in het gebed."

4. **Het vierde soort gebed is het openbaar gebed.**
Dit gebed wordt meer algemeen erkend en beoefend dan het voorgaande, daarom zal daarop, hoewel het één van de edelste gebruiken van het gebed is, niet zozeer behoeven te worden aangedrongen. Daar ik echter de voorgaande soorten gebed telkens op vierderlei grond heb bevestigd, zal ik het ook dit doen. Wat ik nu zal behandelen kan zowel strekken om de plicht van Christelijke gemeenschap te bevestigen, dat leden van verschillende huisgezinnen samenkomen om tezamen te bidden, als om deze plicht van meer plechtig, meer openbaar en kerkelijk gebed te bekrachtigen. Overweegt dan:
(1) Dat de praktijk van alle tijden het bevestigt.
(2) Dat het tot eer van God strekt.
(3) Dat het de mensen tot voordeel strekt.
(4) De kracht en overmacht van dit soort gebed.

(1) De praktijk van alle eeuw, want:
[1] Het licht der natuur leidde zelfs de heidenen, tot openbare erkentenis van de goden die zij erkenden. Van de heidense zeelieden staat geschreven. "zij riepen een iegelijk tot zijn god" (Joh. 1:5). De oude heidenen bouwden prachtige tempels ter ere van hun godheden, waar het gebed steeds een deel was van hun openbare hulde.
[2] Dit was een uitgelezen deel van de Joodse godsdienst (Neh. 8:7). De priesters offerden het gebed van de vergadering op, en hun offeranden gingen altijd gepaard met bidden (Luk. 1:10).
[3] Wij vinden gedurig vermaning tot bidden in de Schrift: (Psalm 34 :4) "Maakt de Heere met mij groot, en laat ons Zijn Naam tezamen verhogen." Ik zal Uw Naam mijn broederen vertellen; in het midden der gemeente zal ik U prijzen" (Psalm 32:23).

[4] In de vergaderingen der Christenen werd altijd gebeden. Wanneer zij samenkwamen was dit hun gewoonte, en onze Heere beloofde bij het kleinste aantal, tegenwoordig te zullen zijn. "Indien daar twee van u samenstemmen op de aarde, over enige zaak, die zij zouden mogen begeren, dat die hun zal geschieden van Mijn Vader, die in de hemelen is. Want waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn Naam, daar ben Ik in het midden van hen (Matth. 18:19, 20). Dit wordt gezegd in onderscheiding van de aanbidding in de tempel. De apostelen woonden niet alleen de dienst in de synagogen bij, maar zij hadden ook afzonderlijke, onderlinge bijeenkomsten, tot het gebed. Zo keerden zij onmiddellijk nadat onze Heere ten hemel was gevaren, naar Jeruzalem weer en gingen in een opperzaal, waar zij eendrachtelijk volhardende waren in het bidden en smeken. De apostel besteedt een geheel kapittel aan de regeling van een enkele omstandigheid van het openbaar gebed, namelijk: dat het in verstaanbare taal moet geschieden (1 Kor. 10: 4).
[5] Onze Heere wilde na Zijn opstanding, Zich het eerst aan Zijn discipelen openbaren, toen zij samen vergaderd waren om met elkaar te bidden, en de Heilige Geest daalde neer op de discipelen toen zij met elkaar in een plaats eendrachtiglijk bijeen waren. De Heere heeft Zijn volk menig liefelijk bezoek gebracht als zij waren samengekomen tot het gebed.

(2) Een andere grond kan hieruit worden afgeleid, dat het zeer tot eer van God is. Eer is een uitwendige betoning van een inwendige hoogachting en moet voor andere dingen geschieden. Verborgen Godsvrucht is meer dienst dan eer, omdat het zich tot de binnenkamer bepaalt; maar openbaar gebed is een openlijke erkenning van, en een plechtige hulde aan God. Een verzoek aan God door velen te gelijk is een openbaar getuigenis van de Goddelijke volmaaktheden. Wanneer wij samenspreken over de heerlijkheid van de eer van Zijn majesteit en Hem in het openbaar erkennen door onze gebeden en dankzeggingen, wordt een besef van Zijn grootheid en heerlijkheid in de wereld bewaard en van eeuw tot eeuw voortgeplant. Het is hierin opmerkelijk, dat de heilige engelen worden voorgesteld, als staande rondom de troon van God, en als neervallende voor de troon op hun aangezichten, zeggende: "De lof, en de heerlijkheid, en de wijsheid, en de dankzegging, en de eer, en de kracht, en de sterkte zij onze God in alle eeuwigheid" (Openb. 7: 11, 12). Het openbaar toespreken van velen te gelijk is de hoogste eer, die de beste schepselen Hem kunnen geven, hetzij hier op aarde, of boven in de hemel.

(3) Overweegt het voordeel van het openbaar gebed voor onszelf. Het openbaar gebed is dikwijls een middel om een vuur van heilige ijver te doen ontbranden in het hart van het volk, om de aandacht op te wekken en de genegenheden te verlevendigen. Het openbaar gebed pleegt de krachten te verenigen en op de werkzaamheden der ziel in te werken, om over onze gedachten de wacht te houden en onze begeerten aan te sporen. Bovendien heeft het openbaar gebed, zoals u gehoord hebt, een belofte van geestelijke tegenwoordigheid. "Zie, hier ben Ik;" "De Heere bemint de poorten Sions boven alle woningen Jakobs. "O God, Uw weg is in het heiligdom;" het is de woning Zijns huizes en de plaats des tabernakels van Zijn eer; Zijn sterkheid en eer worden in het heiligdom gezien.

(4) Overweegt de kracht en de overmacht van het openbaar gebed, hetzij minder openbaar in de Christelijke bijeenkomsten op gezette tijden, of meer openbaar in de

Christelijke vergaderingen en kerken. Openbare gebeden zijn niet alleen God de eer gevende en Hem welbehaaglijk, maar zij vermogen veel bij God. Het koninkrijk der hemelen wordt nooit meer geweld aangedaan, dan wanneer het door veel smekingen te gelijk wordt omringd en belegerd. Toen Petrus in de gevangenis was, werd door de gemeente een gedurig gebed tot God voor hem gedaan, en ziet, zijn ketenen vielen af van de handen, en de ijzeren poort, die naar de stad leidde, werd van zelf geopend, en zo verloste God hem. Hierom bidt Paulus zo ernstig, om de gezamenlijke gebeden van anderen, waarvan hij veel blijkt te verwachten (Rom. 15:30; 2 Kor. 1:11). Ook de apostel Jakobus wijst dit als een uitnemend middel tot behoud van de zieke aan, dat de ouderlingen der gemeente worden geroepen, om over hem te bidden.
Maar ik zal niet verder over dit punt uitweiden, dat ik, naar ik hoop, niet verder behoef te bevestigen. Zo heb ik u de verschillende soorten gebed voorgelegd en opgehelderd, namelijk: het uitschietend gebed, het eenzaam gebed, het huiselijk gebed en het openbaar gebed. *Moge de Heere u helpen in elk van deze soorten gebeden te volharden.*

4 . Het vierde algemene punt waarover ik zou spreken was: **de noodzakelijkheid van het gebed.**

De noodzakelijkheid en de verplichting welke op ons rusten, tot elk soort gebed, reeds hebbende aangetoond, ben ik in zover mijzelf vooruitgelopen, dat ik minder over de noodzakelijkheid van het gebed in het algemeen zal behoeven te zeggen, zodat ik daarover niet uitgebreid zal zijn.

Zelfs het licht der natuur kan ons onderrichten in de noodzakelijkheid van het gebed, en indien het voor een Evangeliedienaar niet betamelijk was bewijsgronden te halen uit de natuurlijke wijsbegeerte en het algemeen besef van het mensdom, zouden de apostelen nooit in de Schrift, de heidenen hebben aangehaald. Zo haalt Paulus uit Epictetus, een heidens dichter, aan: "Want in Hem leven wij, en bewegen ons, en zijn wij, gelijk ook enige van uw poëten gezegd hebben. Want wij zijn ook Zijn geslacht" (Hand. 17 :28). Hij haalt ook Meander, een oude blijspelschrijver aan, van wie hij die bekende uitdrukking ontleent: *"Kwade samensprekingen verderven goede zeden"* (1 Kor. 15:33). Ik zeg dan, dat het licht der natuur, naast dat van de Schrift getuigenis geeft:

1. Dat er een God is, de eerste Oorzaak van al wat is. Indien er enig barbaars volk in de wereld is, dat geen begrip van een God heeft, dan is dat alleen uit gebrek aan nadenken, maar niet uit gebrek aan bewijs.
2. Het licht der natuur doet ons zien, dat wij schepselen zijn, die bekwaam zijn Hem te kennen en te dienen, Wiens geslacht wij zijn. Indien wij overwegen wat maaksel onze ziel is, zullen wij bevinden dat wij in staat zijn, de onzichtbare dingen Gods te ontdekken, beide Zijn eeuwige kracht en Goddelijkheid (Romeinen 1:20). "Want Zijn onzienlijke dingen worden van de schepping der wereld aan, uit de schepselen verstaan en doorzien, beide Zijn eeuwige kracht en Goddelijkheid." Beschouwen wij de bouw van ons lichaam, dan zullen zelfs de heidenen getuigen: "Hij gaf de mens een rechtopgaande gestalte." Wij hebben ogen om die op te heffen, handen om ze uit te spreiden, knieën om die te buigen. Wij hebben tranen om te storten, stemmen om te verheffen, om daarmee God te

aanbidden. Is het te geloven, dat de heerlijke Bouwmeester der natuur ons vermogens en bekwaamheden zou schenken, die zo geschikt zijn voor Zijn dienst, zonder te verwachten dat wij Hem zullen aanbidden? Wie zal de wereld overreden, dat het oog niet geschapen is om er mee te zien, maar dat dit gebruik van de ogen later door menselijke schranderheid is uitgevonden? En wie zal betwijfelen tot welk doel God natuurlijke vermogens en bekwaamheden om Hem te aanbidden heeft gegeven, en nochtans ontkennen, dat wij verplicht zijn het te doen?

3. Het licht der natuur doet ons zien, dat wij afhankelijke schepselen zijn, en dat leven, gezondheid, rijkdom, vrijheid en wat ook meer, op de lijst van onze tijdelijke genietigen staan, als ons alle van God geschonken en alleen zolang het Hem belieft. Behoren wij Hem niet te verheerlijken in Wiens hand onze adem is? Socrates en Plato kunnen de mensen raden in iedere gewone zaak tot God op te zien.
4. Ja, het licht der natuur maakt ons bekend, dat wij zondaren zijn. Wel is het werk des Geestes krachtdadig van zonde te overtuigen, maar de natuurlijke consciëntie beschuldigt ook: "Want wanneer de heidenen, die de wet niet hebben, van nature de dingen doen, die der wet zijn, deze de wet niet hebbende zijn zichzelf een wet. Als die betonen het werk der wet geschreven in hun harten, hun consciëntie mede getuigende, en de gedachten onder elkander hen beschuldigende of ook ontschuldigende" (Romeinen 2:14, 15). Het hart van ieder mens zou hem slaan over zijn grove zonden, al was er geen openbaring, en onder deze beschuldigingen van zijn eigen hart zou hij geen verlichting kunnen vinden, zonder zich tot God te wenden om vergeving. Dit is de reden van al die heidense offeranden, waarvan de historie overal vol is.

Daarom zeg ik, dat de noodzakelijkheid van het gebed kan worden duidelijk gemaakt, zelfs door het licht der natuur. Maar indien wij onze gronden uit de openbaring aanvoeren, dan hebben wij alle bewijs dat kan worden verlangd. Nu, naast het bevel van God, en vele andere gronden waarover ik tevoren heb gesproken, zal ik hier de noodzakelijkheid van het gebed, in zo veel woorden uit de volgende onderwerpen bewijzen:

1. Uit de natuur van God.
2. Uit het middelaarschap van Christus.
3. Uit de voorbidding van de Geest.
4. Uit de opdracht van het woord.
5. Uit de natuur van het nieuwe schepsel.
6. Uit de praktijk van de wolk der getuigen.
7. Uit de uitwerkingen van het gebed.

1. Uit de natuur van God. De rede kon de heidenen leren, dat indien God een geest is, Hij met een heilig hart moet worden aangebeden. Dat leert ons de Heere Jezus ook: (Joh. 6:24) "God is een geest, en die Hem aanbidden moeten Hem aanbidden in geest en waarheid." Eisen niet al de heerlijke volmaaktheden van de Goddelijke natuur de diepste eerbied en de nederigste aanbidding van Zijn schepselen? Moet niet de Hoorder van het gebed, het Voorwerp van het gebed zijn? Moeten niet de alwetendheid, almacht, alomtegenwoordigheid, kracht, wijsheid, heiligheid, rechtvaardigheid en goedheid van God, ons verbinden Hem te aanbidden?

2. De noodzakelijkheid van het gebed, is duidelijk uit het middelaarschap van Christus, door wie onze gebeden worden aangenomen. Onze zonde had de gemeenschap tussen de hemel en de aarde afgesneden, maar Christus is de verzoening geworden. Hij heeft geleden, de Rechtvaardige voor de onrechtvaardigen, opdat Hij ons tot God zou brengen; *daarom mogen wij met vrijmoedigheid toegaan tot de troon der genade, opdat wij barmhartigheid mogen verkrijgen en genade vinden, om geholpen te worden ter bekwamer tijd.* Indien Christus gestorven is om de toegang tot God voor ons te verwerven en altijd leeft om voor ons te bidden, en ons gezegd heeft, dat wij alles zullen ontvangen wat wij in Zijn Naam bidden, vloeit daaruit dan niet een onvermijdelijke verplichting voort om van deze Zijn bemiddeling gebruik te maken overeenkomstig de verklaring, tot welk doel die is ingesteld?

3. De noodzakelijkheid van het gebed blijkt duidelijk uit de voorbidding van de Geest. Indien God (Romeinen 8:26) Zijn Heilige Geest heeft beloofd om onze zwakheden te hulp te komen, ons te leren wat en hoe wij zullen bidden, dan verwacht Hij ook zeker, dat wij zullen bidden. Indien een vorst een onderdaan geeft voor een gezantschap, voor zijn uitrusting zorgt, een wacht en een middel van vervoer voor hem bestelt, en hem onderricht hoe hij moet optreden; geeft dat niet voldoende te kennen wat de wil van de vorst is, al zou er geen formeel bevel van hem zijn uitgegaan?

4. De noodzakelijkheid van het gebed is duidelijk uit de opdracht van het woord van God. Onze Zaligmaker heeft al Zijn discipelen in het bijzonder aangewezen, zoals ik alreeds getoond heb, hoe men moet bidden, zowel alleen in het verborgen, als in het openbaar. Ik heb nu nog alleen dit te zeggen, dat, wanneer bestuur, hoe iets moet worden verricht, niet duidelijk te kennen geeft, dat die zaak gedaan moet worden; wanneer de aanwijzing Gods, hoe men moet bidden, geen bewijsgrond is om iemand te overtuigen, dat wij moeten bidden, het dan schijnt, dat er geen noodzaak is voor wat wij in de wereld rede noemen, en dat er behoefte is aan de een of andere nieuwe methode van overtuigen.

5. De noodzakelijkheid van het gebed blijkt ook duidelijk uit de natuur en neiging van het nieuwe schepsel. U weet, zo iemand in Christus is, die is een nieuw schepsel. Nu, wanneer iemand wedergeboren en een nieuw schepsel geworden is, dan is er een geestelijke verandering gewrocht, want wat uit de Geest geboren is, dat is geest. Nu, elk vernieuwd mens heeft een natuurlijke neiging zich tot God te wenden. Gelijk de eerste ademhaling van een pasgeboren kindje zich uit, in schreien, zo is de eerste ademhaling van de nieuw geboren ziel, het gebed. Iemand kan evengoed zonder ademhaling leven, als een gelovige zonder gebed De beschrijving van een huichelaar is dan ook, dat hij niet te aller tijd God zal aanroepen (Job. 27:10; terwijl een David, een man naar Gods hart, Hem al zijn dagen zal aanroepen (Psalm 66:2).

6. De noodzakelijkheid van het gebed is duidelijk uit de praktijk van de ganse wolk van getuigen, die naar de hemel zijn gegaan, zoals wij dat reeds bij de bijzondere soorten gebed hebben aangehaald. Het geslacht der rechtvaardigen is altijd geweest het geslacht dergenen, die Gods aangezicht zoeken (Psalm 24:6). De tijd zou hier ontbreken als wij wilden spreken over Mozes en Aäron onder de priesters, en Samuël onder de aanroepers van Zijn Naam (Psalm 99 :6), die tot de Heere riepen en Hij

verhoorde ze. Het zou een groot werk zijn, al die helden te vermelden die door het geloof en het gebed, koninkrijken hebben overwonnen, gerechtigheid geoefend, de beloftenissen verkregen, de muilen der leeuwen toegestopt, de kracht des vuurs hebben uitgeblust, de scherpte des zwaards zijn ontvloden, in zwakheid krachten hebben gekregen, in de krijg sterk geworden zijn, heirlegers der vreemden op de vlucht gebracht hebben (Hebr. 11:33, 34).

7. De noodzakelijkheid van het gebed blijkt uit de aanmerkelijke uitwerkingen en gevolgen van het gebed. Maar omdat dit eigenlijk bij het volgende punt, over de *voortreffelijkheid van het gebed,* behoort te worden behandeld, zal ik nu alleen dit zeggen, dat, indien het gebed zeer uitnemende uitwerkingen heeft, het dan een sterke bewijsgrond is voor de noodzakelijkheid van het gebed; want niemand kan in twijfel trekken dat het een plicht is, wat zulk een strekking heeft om zijn tijdelijk, geestelijk en eeuwig welzijn te bevorderen.

8. Ten slotte toont het werk van de hemel, dat het gebed nu noodzakelijk is, want indien dit eeuwig de bezigheid in de hemel zal zijn, dan behoren wij er nu geen vreemdelingen van te wezen. Ik zeg niet, dat er in de andere en betere wereld enigerlei eigenlijke smekingen zullen zijn, maar u weet, dat loven en danken, hetwelk het werk in de hemel zal zijn, een van de delen van het gebed is; dit moest dan ook nu een groot deel van onze gebeden uitmaken.
Behoorden wij dan niet de tale Kanaäns te leren voordat wij daarheen gaan, gelijk veel goddeloze ellendelingen de taal van Tofet leren voordat zij daarheen gaan? Zij gaan de ganse weg langs, vloekende en zwerende, en hun verdoemenis inroepende, en andere dergelijke dingen doende, naar de hel; en moesten wij niet veel meer, indien wij op weg naar de hemel zijn, de ganse weg langs, biddende en lovende zijn? Wij zullen volkomen gelukzalig zijn wanneer wij Hem steeds zullen loven, en is het dan niet noodzakelijk, dat wij ons met die plichten bezighouden, die een strekking hebben tot deze volmaakte gelukzaligheid?

Zo heb ik u kort de noodzakelijkheid van het gebed aangetoond, behalve wat ik tevoren heb aangevoerd in het bevestigen van de verschillende soorten gebed.

Ik sluit dit punt met deze uiting, dat ik, als ik de gehelen tijd over een theoretisch onderwerp had gesproken, niet meer zou begeerd hebben, dan dat u in uw gemoed overtuigd waart geworden van de waarheid die ik verklaard heb. Maar nu ik een praktisch onderwerp heb behandeld, en gronden heb aangevoerd om de plicht te bewijzen, zal al wat ik gezegd heb te vergeefs zijn, wanneer u niet zodanig van de plicht van het gebed zijt overtuigd, dat u door genade gaat beginnen die voortdurend te beoefenen.
Het is niet alleen een waarheid, die ik bevestigd heb, maar een plicht, en daarom wordt niet alleen vereist, dat u er van overtuigd zijt dat het een waarheid is, maar dat u die als een plicht beoefent.
Indien u na alles wat gezegd is nog niet overtuigd zijt, dat het gebed uw plicht is, dan durf ik zeggen, dat dit niet is omdat de bewijsgronden niet klaar genoeg zijn om de plicht te ontdekken. Maar omdat u het gezicht ontbreekt om het te onderscheiden. Uw onkunde en vijandschap dulden niet, dat u de waarheid aanneemt.

Indien u anderzijds overtuigd zijt, dat het gebed in Zijn onderscheiden soorten, plicht is, in zoverre dat uw consciëntie het bewijs niet kan ontvlieden, dan hoop ik dat u die, naarmate de Heere u daartoe bekwaam maakt, zult beoefenen. Doet u dit niet, dan neem ik uw consciëntie tot getuige, dat God rechtvaardig zal zijn in u wegens dit verzuim te verdoemen. Hoe meer u ten volle van de plicht overtuigd zijt, hoe groter uw zonde is, dat u die verzuimt; en hoe groter uw zonde is, dat u die verzuimt, hoe meer dit uw schuld verzwaart; en hoe meer uw schuld verzwaard wordt, hoe vreselijker uw hel en uw pijniging in alle eeuwigheid zijn zal, want die de wil zijns heren geweten en niet gedaan heeft, die zal met dubbele slagen geslagen worden. Een dubbele last van toorn, een dubbele hel staat u te wachten; een hel voor het verzuimen van uw plicht, en een andere voor het tegenstaan van uw plicht.

Overweegt dit, allen die God vergeet, die het gebed in het verborgene of in uw huisgezinnen verzuimt, *opdat Hij u niet verscheure en niemand redde.*

Moge de Heere zelf allen die buiten de weg zijn, overtuigen, en moge Hij daartoe Zijn Geest zenden, want die gekomen zijnde, zal de wereld overtuigen van zonde, voornamelijk van de zonde van ongeloof, want het is alleen het ongeloof, dat de mensen het gebed doet verzuimen. "Hoe zullen zij dan Hem aanroepen in welke zij niet geloofd hebben? zegt de apostel. Waar geen geloof is, daar is geen gebed; waar een verkeerd geloof is, daar is een verkeerd gebed; en waar het ware geloof is, daar is het ware gebed.

O ! zoekt in de Zone Gods te geloven, dan zult u Hem aanroepen!
Dit zal voldoende zijn tot bevestiging van het vierde punt over de noodzakelijkheid van het gebed, of de noodzakelijkheid van *"in het gebed te volharden."*

Achtste preek. Romeinen 13:12. "Volhardt in het gebed."

De voortreffelijkheid en de kracht van het gebed.

Ik herinner mij, dat een zeker schrijver het gebed "de duif der ziel" genoemd heeft. En waarlijk het gebed is als een snel vliegende duif, die door elke rechtvaardige Noach uit de ark zijns lichaams wordt uitgelaten, opdat zij met een olijftak des vredes moge weerkeren. Een gelovig gebed keert nooit ledig weer, daarom zijn zij er het best aan toe, die volharden in het gebed.

V. Het vijfde punt dat wij hebben voorgesteld was, te spreken over *de voortreffelijkheid van het gebed.*
Het zou genoeg zijn als wij u aantoonden, dat het een plicht is, die in elk opzicht geschikt is, om de heerlijkheid Gods en de zaligheid van mensen te bevorderen.
1. Het is gepast om de eer en de heerlijkheid Gods te bevorderen: (Psalm 50:15) "Roept Mij aan in de dag der benauwdheid; Ik zal er u uithelpen, en gij zult Mij eren ;" en in diezelfde Psalm: "Wie dankoffert, die zal Mij eren." Het gebed is een Hem de eer geven, die men aan Zijn Naam verschuldigd is.

- Hierdoor verheerlijken wij Zijn Wezen, want door het gebed erkennen wij, dat Hij het oorspronkelijke Wezen is, de Fontein van alles wat is.
- Hierdoor verheerlijken wij Zijn soevereiniteit, wanneer wij op niets aanspraak maken, zonder dat Hij verlof geeft.
- Wij verheerlijken Zijn volstrekte macht en onafhankelijkheid, wanneer wij tot Hem en tot niemand anders bidden.
- Hierdoor verheerlijken wij Zijn oneindige goedheid, dat, hoewel Hij reeds zo veel eeuwen Zijn weldadigheden over Zijn schepselen heeft uitgegoten, Hij nog steeds even rijk is voor allen, die Hem aanroepen.
- Hierdoor verheerlijken wij Zijn alomtegenwoordigheid en alwetendheid, gelovende, dat Hij in het verborgen ziet en onze harten kent, wanneer wij met Hem pleiten over zaken, die niemand ter wereld weet.
- Hierdoor verheerlijken wij Zijn algenoegzaamheid, om alle schepselen te verzadigen, zonder dat Hij er iets door vermindert.
- Hierdoor verheerlijken wij Zijn wijsheid, dewijl wij ons onderwerpen aan Zijn wil en neerleggen bij Zijn beschikking.
- In één woord, hierdoor verheerlijken wij Zijn waarheid en getrouwheid, in ons gebruik maken van de beloften, welke Hij aan deze plicht van het gebed heeft gedaan, dat wij Hem zullen vinden, zo wij Hem waarlijk zoeken. Een plicht die zodanig strekt om God te verheerlijken, kan niet anders dan een zeer voortreffelijke plicht zijn.

2. Het is een plicht, die gepast is om de gelukzaligheid der mensen te bevorderen. Het is een plicht, die soms voor het geheel van de godsdienst wordt genomen, zoals die alles omvat. Daarom staat in het Oude Testament geschreven: (Joël 11:32) "Al wie de

Naam des Heeren zal aanroepen, zal behouden worden," en wordt dit in het Nieuwe Testament herhaald: (Romeinen 10 :13) "Want een iegelijk, die de Naam des Heeren zal aanroepen, zal zalig worden."

- Het is een plicht, die in elk opzicht gepast is, voor de staat van ieder mens. Het is een plicht, die past bij de staat van onschuld, het is zulk een natuurlijke plicht, dat het de plicht van Adam zou zijn geweest, als was hij nooit gevallen.
- Het is gepast voor een staat van afhankelijkheid, om de God van ons aanzien, de goedertierenheden van onze onderhouding en bewaring te erkennen.
- Het is gepast voor een staat van behoeftigheid om voorziening van onze behoeften te bidden, om barmhartigheid te smeken, die ons alleen onderstand kan geven.
- Het is gepast voor een staat van zonde, onze ongerechtigheden te belijden en vergeving te vragen aan de Heere tegen Wie wij gezondigd hebben.
- Het is gepast voor een staat van genade, de vrijheid te verheerlijken van die Goedheid, die Zich over ons ontfermd heeft.
- En het zal gepast zijn voor de staat der heerlijkheid, dat edele deel van het gebed, lof en dankzegging op te offeren aan Hem, die ons heeft lief gehad en ons gewassen heeft in Zijn bloed. Is nu iets in zoverre gepast, is het ook niet in zoverre voortreffelijk?

Deze twee overwegingen zouden genoeg zijn om de voortreffelijkheid van het gebed aan te tonen, Maar om meer in bijzonderheden af te dalen, zal ik u de voortreffelijkheid van het gebed voorstellen:

1. Uit Zijn natuur, en
2. Uit Zijn kracht.

1. De voortreffelijkheid van het gebed zal blijken uit deszelfs natuur, waartoe u de volgende bijzonderheden moet overwegen.

(1) Het gebed is een onmiddellijk aanspreken van God, een zich rechtstreeks tot Hem wenden. Wat een verbazingwekkend gezicht zou dat zijn, als men zag dat een gering persoon zijn weg koos, midden door een groot leger met een generaal, officieren en kapiteins, die zich in twee rijen schaarden om hem door te laten, en met hoeveel temeer verwondering zou men hem aanzien, wanneer men zag, dat de koning zelf, met minzaamheid en vriendelijkheid op zijn gelaat afgetekend, zich gereed maakte hem te ontvangen, als hij de koninklijke tent naderde. Zo is het met hen die tot God bidden. Wat een grote en uitnemende zaak is het voor u, die maar een gering persoon, een man of vrouw zijt, in de tegenwoordigheid van Engelen, Archangelen, Cherubijnen en Serafijnen, en de ganse overige hemelse heerschaar rondom hen, toegelaten te worden, met vertrouwen te naderen, om tot de Koning van deze machten te spreken en met vrijmoedigheid tot de troon der genade te komen, om barmhartigheid te verkrijgen en genade te vinden. Hierom wordt het gebed *een opheffen van de ziel, een spreken tot God* genoemd. (Gen. 18:27). "Ziet toch, ik heb mij onderwonden te spreken, tot de Heere, hoewel ik stof en as ben." Zij hebben een dwaas begrip van het gebed, die menen dat het alleen bestaat in een opeenhoping van smekingen; nee, het is een omgaan met God, een spreken met Hem van aangezicht tot aangezicht. Wij hebben door de Geest toegang tot de Vader, en wanneer wij bij Hem zijn, dan is deze onze gemeenschap ook met de Vader en met Zijn Zoon Jezus Christus. Deze eer hebben al de heiligen, tot God te naken, en dat God tot hen naakt (Jak. 4 : 8).

(2) Het gebed is de hoogste werkzaamheid van onze ziel en al haar krachten. Gelijk de ziel hier werkzaam is omtrent het beste Voorwerp waarop het geloof, de liefde, de hoop, of de begeerte zich kan vestigen, zo ook zijn in deze plicht van het gebed al de vermogens der ziel krachtig werkzaam. Het verstand ziet de heerlijke eigenschappen en volmaaktheden van de grote Jehovah; de wil omhelst Hem als het hoogste Goed. "De Heere is mijn Deel, zegt mijn ziel, daarom zal ik op Hem hopen." De genegenheden zijn krachtig op Hem gezet: "Wie heb ik nevens U in den hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde. Het oordeel, als de weegschaal van de geest, weegt de waardij en de waarde van dit voorrecht, zeggende: "Welgelukzalig is het volk, diens God de Heere is." Het geheugen is werkzaam omtrent de zonden, die beleden; de behoeften, die vervuld; de goedertierenheden, die erkend; en de beloften, die als pleitgrond voorgesteld moeten worden. Al de vermogens der ziel, aldus tezamen met God werkzaam zijnde, dat is wat de Schrift noemt: *een verenigen van het hart om de Heere aan te roepen en een zoeken van Hem met ons ganse hart.*
Deze edele oefening der ziel in het gebed, verkondigt zekerlijk de voortreffelijkheid van deze plicht.

(3) Het gebed is een plicht, die zowel door al de andere plichten van de godsdienst, als door al de zaken des levens heenloopt. Wij moeten niet lezen zonder bidden, niet horen zonder bidden, geen avondmaal houden zonder bidden; wij mogen van het gebed zeggen, wat de apostel, van de liefde zegt: *het vergaat nimmermeer.*

(4) Het gebed is het door God aangewezen middel om al onze zegeningen te verkrijgen. Gelijk het de eer en de voortreffelijkheid van de plicht van het horen is, dat de apostel zegt: "Het geloof is uit het gehoor;" gelijk het de eer en de uitnemendheid van de plicht van het lezen is, dat onze Heere zegt, dat door het onderzoek der Schriften het eeuwige leven wordt gevonden, omdat die getuigen van Hem, die de Weg, de Waarheid en het Leven is; zo is het de eer en de voortreffelijkheid van het gebed, dat er zulke beloften aan verbonden zijn: "Bidt en gij zult ontvangen." En: "Daarenboven zal Ik hierom van den huize Israëls verzocht worden, dat Ik het hun doe" (Ezech. 36:37).

2. Dit leidt mij tot de tweede zaak, die ik heb voorgesteld, waaruit de voortreffelijkheid van het gebed blijkt, namelijk, die aan te tonen *uit de kracht van het gebed.* De voortreffelijkheid van het gebed zal klaar blijken, wanneer wij deszelfs kracht beschouwen in deze drie opzichten:
(1) Ten opzichte van God.
(2) Ten opzichte van onszelf.
(3) Ten opzichte van anderen.

(1) De kracht van het gebed ten opzichte van God. Datgene waarin wij ons verlustigen heeft grote invloed op ons. Wanneer God het zijn welgevallen noemt: "het gebed der oprechten is Zijn welgevallen," dan is daardoor te verstaan de kracht, die het bij God heeft. Maar de kracht van het gebed in betrekking tot God, blijkt meer in het bijzonder uit de volgende bijzonderheden.
[1] In zijn overmacht tot goedertierenheden, zelfs wanneer God onwillig scheen die te bewijzen. Grote zegeningen zijn geschonken door middel van het gebed.

Het verslaan van Amalek; de overwinning van Jozua; Simsons water, toen hij op het punt was, van dorst te sterven. Elia's regen van de hemel op de ene tijd, en vuur van de hemel op een andere tijd; Hiskia's genezing; Salomo's wijsheid; Hanna's kind; Daniëls Engel; het gezicht van Cornelius; Petrus bevrijding uit de gevangenis en vele andere dergelijke dingen. Dit zijn zaken, die de kracht van het gebed luid verkondigen. Ja, soms wordt het voorgesteld als het afdwingen van een gunst van God: (Jesaja 62:6, 7) "O gij, die des Heeren doet gedenken, laat geen stilzwijgen bij ulieden wezen. En zwijgt niet stil voor Hem, totdat Hij bevestige, en totdat Hij Jeruzalem stelle een lof op aarde." Zo joeg de Kanaänese vrouw onversaagd haar doel na, ten spijt van alle tegenstand, die zij van de Heere ontmoette, toen Hij haar beslist scheen af te wijzen en zij haar verzoek kreeg. Christus sprak tot dit eind een gelijkenis, dat men altijd moet bidden en niet vertragen.

[2] De kracht van het gebed in betrekking tot God blijkt uit het daardoor voorkomen van gedreigde oordelen. Daarom wordt het voorgesteld als een in de bres staan, zoals Mozes deed, toen hij door zijn gebed, de gedreigde vernieling van Israël afwendde (Num. 14:11-21; Exod. 33:10). God gaf Abraham een gelegenheid om zelfs voor Sodom en Gomorra tussen te treden, en zie van stap tot stap toe, zolang als Abraham bleef bidden, totdat Abraham zelf dacht, dat het onredelijk was nog langer aan te dringen.
Hier zijn twee dingen zeer opmerkelijk:

- Enerzijds is het opmerkelijk, dat God nooit ophield te vergunnen en toe te geven, zolang Abraham niet ophield met bidden, en wie weet; als hij had voort gegaan, of niet Sodom gespaard zou zijn?
- En anderzijds is het opmerkelijk, dat het, wanneer Gods kinderen beschaamd of bevreesd zijn nog langer te bidden voor de veiligheid van een persoon of plaats, een droevig teken is, dat God voornemens is ze te verdelgen, gelijk Hij Sodom deed. Wanneer de Geest der gebeden wordt uitgestort, is dat een teken, dat God voornemens is te verhoren, maar wanneer die Geest wordt ingehouden is het een teken van toorn. Het gebod weerhield de uitvoering van het vonnis, dat tegen Ninevé was uitgesproken: "Nog veertig dagen dan zal Ninevé worden omgekeerd." Dit was een droevige tijding, maar toen het uitspreken van dat vonnis zijn doel bereikt, en hen aan het vasten en bidden had gebracht, toen berouwde het God over het kwaad, dat Hij gesproken had hun te zullen doen, en deed het niet.

[3] De kracht van het gebed in betrekking tot God blijkt uit het wegnemen van het oordeel, dat reeds begonnen is. "Op U hebben onze vaderen vertrouwd, tot U hebben zij geroepen en zijn uitgered" (Psalm 34 :7). Hierom zal U een ieder heilige aanbidden in vindenstijd." "Mij aangaande, ik zal tot God roepen, en de Heere zal mij verlossen." Het gebed van Mozes wendde de plagen van Farao af, maar de plaag van Farao's harde hart riep die weder in; en dan kwamen zij op het gebed van Mozes weer terug. Wanneer wegens redenen van de regering Gods, openbare oordelen en rampen niet kunnen worden weggenomen, dan kan het nochtans zijn, dat wij door het gebed onze ziel tot een buit zullen hebben. (Ezech. 14 :13, 14) "Als een land tegen Mij gezondigd zal hebben, ofschoon deze drie mannen, Noach, Daniël en Job, - waarvan de eerste gespaard werd, toen de hele wereld verging; de tweede door het gebed, de droom des konings door openbaring terugkreeg, en de derde door het gebed voor Zijn drie vrienden, het oordeel afwendde, dat over hen dreigde te komen, -- in het midden

deszelfs waren, zij zouden alleen hun zielen bevrijden." Waarin dit kan worden opgemerkt, dat, indien met enige mogelijkheid sommigen konden worden behouden, het door het gebed moest geschieden. Het is ook opmerkenswaardig, dat, ook wanneer het gebed voor anderen niets vermag, het zijn kracht voor onszelf niet verliest. Dit leidt mij,

(2) Om over de kracht van het gebed ten opzichte van onszelf te spreken. "Zoekt de Heere, alle gij zachtmoedigen des lands, misschien zult gij verborgen worden in de dag des toorns des Heeren" (Zef. 2:3). De kracht van het gebed in betrekking tot onszelf zal blijken, als u overweegt.
[1] Dat de biddende Christen steeds de meest bloeiende Christen is. Het gebed is zulk een machtig werktuig van de godsdienst, dat het altijd de persoon verbetert, die zich door genade daarin oefent. Wij hebben soms mensen, die in andere opzichten van zeer weinig aanzien waren, met verwondering gadegeslagen, die zeer schitterende versierselen van hun belijdenis en uitnemende voorbeelden van Christelijkheid in al de sieraden der heiligheid waren, omdat zij mensen waren, die veel werk maakten van het bidden.
[2] Een biddend Christen is de best ondersteunde Christen. Het gebed is een bezigheid, die de weldadigste ondersteuning geeft in smart of droefheid. Welke ook de verdrukking zij, er is een kracht in het gebed, óf om die van ons weg te nemen, óf om er ons mee te verzoenen, óf om er ons goed door te doen. Daarom hebben Gods kinderen onder de beproevingen, wanneer zij hun harten in gebed mochten uitgieten, er verlichting door gevonden, zodat zij, evenals Hanna, van het gebed opstaande, niet meer droevig zagen, en met de apostel zich mochten verblijden in de verdrukking. Dit deed die uitnemende man, Mr. Dod, zeggen, dat die alleen aan deze zijde van de hel ellendig was, die in verdrukking was, en niet kon bidden.
[3] Een biddend Christen is een gewapend Christen; hij is gewapend tegen de aanslagen en verzoekingen van de boze. Onze Heere vermaant ons te waken en te bidden, opdat wij niet in verzoeking komen. De Christen, die waakt en bidt, is dan ook gewapend, en wanneer de verzoeker komt, namelijk de engel des satans, om hem met vuisten te slaan, dan is hij tot de strijd gereed, evenals Paulus, die hierover de Heere driemaal bad, opdat hij van hem zou wijken. Daarom wordt de plicht van het gebed aanbevolen als een groot deel van de wapenrusting van een Christen: "Doet aan de gehele wapenrusting Gods" (Eféze 6 :11, 18); en aan de andere delen, die hij hier opnoemt, voegt hij dit toe: "biddende te allen tijd." Dit deel der wapenrusting wordt het laatst gemeld, omdat het al de overige vast gespt, en wij de andere delen van deze wapenrusting Gods, zonder gebed niet kunnen gebruiken. Het schild des geloofs, het zwaard des Geestes, de helm der zaligheid, zullen bij aanval, of verdediging, niet aan hun doel beantwoorden, tenzij wij bidden met alle bidding en smeking. Gelijk het gebed de Christen wapent, zo ontwapent het de tegenpartij ; het breekt de kracht van de aanval, en verijdelt zijn listen. Als de duivel iemand aanvalt, die in het verborgen bidt, dan valt hij hem aan onder het onmiddellijk gezicht van God; en wat kan de gelovige meer tot de strijd bezielen dan de overweging, dat hij onder het oog is van Hem, die over de strijd oordeelt en het zal vergelden? Daarom is het een vaste stelling, óf, dat het gebed ons de zonde zal doen loslaten, óf, dat het zondigen ons het gebed zal doen nalaten. Indien de zonde de overhand heeft, zal zij het gebed vernietigen, of het tot een dode vorm terugbrengen. Maar indien het gebed de overhand behoudt, zal het

de zonde neerwerpen, en de wereld, het vlees en de duivel overwinnen. Wij hebben de strijd tegen de overheden en machten op onze knieën te voeren.

[4] Een biddend Christen is een gelukkig Christen, ook wat zijn deel in de wereld betreft, want het gebed heiligt al zijn tijdelijke genietingen: "want alle schepsel Gods wordt geheiligd door het woord Gods en door het gebed" (1 Tim. 4 :5). Het brengt een zegen op alles wat wij genieten, voedsel, gezondheid, woning, logies, betrekkingen en huisgezinnen; het vermeerdert de aangenaamheid en het genot van die alle, en geeft duizenden onuitsprekelijke voorrechten, welke biddeloze personen en gezinnen niet kennen; wier tafel, al is die nog zo goed gedekt. een strik en een val zullen blijken te zijn, en wier korf en baktrog, wier kudden, en troepen, en velden, wier ingaan en uitgaan, alle vervloekt zijn. De biddende ziel heeft alle verkwikkingen des levens met Gods goedertierenheid, welke beter is dan het leven, zodat alle gunsten, die zij ontvangt, naar de hemel smaken en een reuk afgeven van God, die ze haar betoonde. Zo ziet u, de voortreffelijkheid van het gebed, in zijn kracht ten opzichte van onszelf.

(3) Ik zal nu iets zeggen over de kracht van het gebed ten opzichte van anderen, hetzij het vijanden of vrienden van God zijn.
[1] De kracht van het gebed ten opzichte van de vijanden van God blijkt beide daaruit, wanneer Hij het kwaad over hen doet komen, en als Hij het van hen wegneemt. Het gebed van Elisa, bracht drie en een half jaar droogte over het land, en op zijn gebed regende het weer. Elisa's gebed sloeg het ganse leger van de koning van Assyrië met blindheid (2 Kon. 6:17, 18), Het gebed van Mozes bracht plagen over Egypte, en op zijn gebed werden zij weder weggenomen. Toen Jerobeams hand verdorde, als hij die uitstrekte naar de man Gods, (1 Kon. 10 3:6) bad die man ernstig tot de Heere, en de hand des konings kwam weder tot hem en werd gelijk tevoren.
De geschiedenis van de Bijbel, zowel als de geschiedenis der voorzienigheid in alle eeuw, bevestigt dit menigvuldig. Dit was het, wat de koningin der Schotten deed zeggen, dat zij het gebed van John Knox meer vreesde, dan een leger van 20.000 man; en dit deed Simon de tovenaar, onbegenadigd als hij was, de discipelen verzoeken, of zij voor hem wilden bidden (Hand. 8:24).

[2] De kracht van het gebed ten opzichte van de vrienden Gods, onze vrienden en broeders. De apostel gebiedt ons voor elkaar te bidden. Het kan zijn, dat God het gebed van een ander voor u, hoort wanneer Hij naar het uwe niet wil horen. (1 Joh. 5:16) "Indien iemand zijn broeder ziet zondigen een zonde niet tot de dood, die zal God bidden, en Hij zal hem het leven geven, degenen, zeg ik, die zondigen niet tot de dood." Eén kan soms meer bij God uitwerken dan tien anderen. O, het is een grote zegen, biddende vrienden te hebben, die met uw belangen voor God komen. Jobs vrienden hebben dat ervaren. Zie, hoe Paulus voor de Filippenzen bidt. (Fil. 1:3, 4) "Ik dank mijn God, zo dikwijls als ik uwer gedenk. Te allen tijd, in al mijn gebed voor u allen, met blijdschap het gebed doende;" alsmede, wanneer hij hun zijn banden had bekend gemaakt, welk voordeel hij van hun gebed verwachtte: (Fil. 1:19) "Want ik weet, dat dit mij ter zaligheid gedijen zal door uw gebed."
Deze kracht van het gebed voor onze vrienden strekt zich uit tot alle tijden, en plaatsen. De kracht van het gebed bereikt even gemakkelijk iemand, die in Amerika woont, als die zich in de naaste kamer bevindt, omdat die God, die het gebed hoort, overal is. Het strekt zich uit tot hen, die niemand kan bereiken dan God. Het gebed

van Jakob verteerde het hart, ontwapende de grimmigheid, en overwon de verbolgenheid van zijn toornige broer Ezau, toen hij ver van hem verwijderd was. De gebeden te Rome opgezonden, bereikten Paulus te Jeruzalem, en daarom begeerde hij ze zo ernstig: (Romeinen 15:30). "En ik bid u, broeders! door onze Heere Jezus Christus, en door de liefde des Geestes, dat u met mij strijdt in de gebeden tot God voor mij." De kracht der gebeden strekt zich uit tot alle tijden. Het gebed van dit geslacht kan zich uitstrekken tot het volgende, gelijk die van het vorige op ons zijn gekomen. Veel kinderen genieten nu de gunsten, die door de gebeden der ouders zijn verkregen. Sommigen onzer, zijn misschien meer verplicht aan het gebed van hun ouders, dan aan hun eigen gebeden. De Israëlieten in Kanaän genoten de vruchten van het gebed van hun vaderen in Egypte, toen hun geroep opklom tot de Heere. In één woord, het gebed is nooit geheel zonder enige goede uitwerking, wanneer het recht gedaan wordt.
Het is waar, velen zijn niet voorspoedig; zij bidden en ontvangen niet, omdat zij kwalijk bidden. Maar dit neemt niets weg van de voortreffelijkheid van het gebed. Het vermindert de voortreffelijkheid van een zaak niet, dat die nergens toe deugt, wanneer zij bedorven, of verkeerd behandeld wordt. Indien het gebed geen voortreffelijke vruchten afwerpt, is dat aan onze verkeerde behandeling te wijten. Gedenkt, vrienden, dat het bidden naar uw lust, er verre van af is, die voortreffelijke zaak te zijn, waarover ik gesproken heb. Nee, integendeel, elk vormelijk, zorgeloos, ongelovig gebed is de Heere een gruwel. Maar zulke gebeden als ik tevoren heb beschreven, namelijk, tot God in Christus door de Heilige Geest, zullen nooit ledig wederkeren.

Zo heb ik de voortreffelijkheid van het gebed aangetoond, en om dit punt af te sluiten mogen wij er van zeggen, wat van de stad Gods gezegd wordt: "Heerlijke dingen worden van u gesproken, o, voortreffelijke plicht van het gebed!" Door alle eeuwen heen heeft het wonderen verricht. Veel voortreffelijke dingen zijn door het gebed gedaan. Het heeft de hemel geopend en gesloten; de wolken de regen doen uitgieten en inhouden; de krachten der natuur omgekeerd; de vlammen van het vuur haar kracht ontnomen; de waterstromen vaneen gescheiden; de hemellichamen in hun beweging doen stilstaan, zodat de zon stilstond te Gibeon, en de maan in het dal van Ajalon. Ja, het deed de zon tien graden achterwaarts keren. Door het gebed zijn de blinden de ogen geopend, de doden levend gemaakt, de duivelen uitgedreven, en is, in zekere zin, God Zélf overwonnen. Dat deed Calvijn uitroepen: "O, de almacht van de kracht van het gebed!"

Maar anderzijds zijn de algemene en gewone uitwerkingen van het gebed en de voordelen, die wij wettig in de geregelde vervulling van deze plicht mogen verwachten, ontelbaar. Hierdoor wordt, wat wij hebben geheiligd en wat wij missen, aangevuld; hierdoor worden onze vrezen verdreven, onze smarten verzacht, onze gemoederen gerust gesteld, en onze harten vast gemaakt. Hierdoor wordt genade vermeerderd, het geloof versterkt, de liefde ontvonkt, de hoop verlevendigd en de lijdzaamheid volmaakt; hierdoor worden de zonden onderworpen, de verdorvenheden gedood, de verzoeking verdreven, en strikken vermeden. Het is nu nog even waar als ooit, dat "het krachtig gebed des rechtvaardigen, veel vermag." De apostel zegt ons niet hoeveel het vermag, omdat het zoveel vermag dat het moeilijk te zeggen is hoever de kracht van het gebed gaat, en omdat hij wil, dat u en ik zouden onderzoeken en

naspeuren hoever de kracht van het gebed zich wel uitstrekt, volgens onze eigen proefneming en ervaring.

Tot zover over het vijfde punt, namelijk *de voortreffelijkheid van het gebed.*

Wij moeten nu het zesde algemene punt, namelijk de toepassing nog behandelen. Maar ik kan daar nu niet op ingaan. Alleen dit: o, laat wat u hebt gehoord, u in het verborgen en in uw huisgezinnen op de knieën drijven. Maken heidenen en roomsen van hun knieën gebruik als zij zich tot hun afgoden wenden, en zult u uw knieën niet buigen voor de ware Jehovah? De Christen krijgsknecht strijdt het best op zijn knieën, hetzij tegen de duivel, de wereld, of het vlees. Men meldt van een koning van Zweden, dat hij een uitvinding deed, door drie gelederen te gelijk uit te voeren, het eerste gelid rechtop staande, het tweede in gebogen houding, het derde geknield. De beste verdedigende of aanvallende houding in de strijd van een Christen krijgsknecht is op zijn knieën, om zijn gebed af te schieten, daardoor de satan te wonden, de zonde te doden, en de hemel door geweld in te nemen.

Wee hen, die van dit edel voorrecht van het gebed geen gebruik willen maken, hetwelk zowel een eer is als een plicht. Helaas, dat zoveel voortreffelijkheid als u ziet, dat er in het gebed is, het niet beveiligt voor de verachting van de goddeloze, noch het aanbeveelt in de praktijk van de belijder.
Is er hier een godloochenaar, die het bestaan van God ontkent? Dan hebt u, ik moet het zeggen, een goede verontschuldiging voor uw verzuimen van het gebed, want, als dat waar was, dan was er geen Voorwerp om te aanbidden, geen hemel te gewinnen, geen hel te ontvlieden. Bent u waarlijk van die gedachte, dan behoort u onder de monsters van het mensdom, die niet alleen de godsdienst, maar ook het gezond verstand, de rede, de consciëntie, en alles buiten u, binnen u, en rondom u, heten te liegen. In dit geval moet ik u aan uw verkeerde zinnen overgeven, totdat een hogere hand alarm sla op uw dichtgeschroeide consciënties.

Maar ik veronderstel dat de meesten die hier zijn, belijden dat zij aan het bestaan van God geloven, en het kwalijk zouden nemen, godloochenaars genoemd te worden. Maar wat u ook belijdt, als u in het verborgen en in uw huisgezinnen het gebed verzuimt, dan ben ik zo vrij te zeggen, dat u godloochenaars zijt, ja, erger dan zij, die belijden, dat zij godloochenaars zijn; want een openlijke godloochenaar zal nog toestemmen, dat, als er een God is, Hij dan ook behoort aangebeden te worden, en dat Hij dan waardig is, dat men Hem zoekt: alleen, hij hoopt dat er Geen is, en daarom neemt hij het gebed voor het aangezicht Gods weg. U belijdt echter, dat u gelooft, dat er een allerhoogste Godheid is, en nochtans hoont u Zijn volmaaktheden en veracht u Zijn gezag, door Hem hulde te weigeren als of uw God, Zijn plaats niet waard was in uw binnenkamer en in uw huisgezin. O, hoe durft u om uwer ziel wil deze plicht van het gebed verwaarlozen? Als u een God erkent, is het dan een God, die geen goedertierenheid heeft om u te kronen, noch rechtvaardigheid, om u eeuwig te verpletteren? Is het een God, die geen ogen heeft, om u te zien, noch oren, om u te horen? Is het een God, die geen wil heeft, om u zalig te maken, noch macht, om u te verdoemen? Als u er zo over denkt, bent u dan niet erger dan een godloochenaar, want dan denkt u slechter van Hem, dan wanneer Hij geen God was.

Maar als u waarlijk gelooft en denkt, dat Hij met deze volmaaktheden bekleed is, waarom bidt u dan niet? Verantwoord dit als u kunt, man, of vrouw; moet niet het gezond verstand of de rede u beschaamd maken, al was er geen Bijbel in omloop. Laten biddeloze personen en gezinnen dan bedenken op welke grond zij staan, want ik ben verzekerd, dat zulke goddeloze zielen niet zullen bestaan in het gericht (Psalm 1:5) en naar dit vreselijk oordeel van de grote dag moet ik u verwijzen; als niets u tot deze plicht kan bewegen. O, mocht Gods Geest Zelf, u van uw verzuim overtuigen en u tot de ernstige vervulling van deze plicht opwekken!

Als u genadeloos bent, moet u dan niet om genade bidden? Als u begenadigd zijt, moet u dan niet om meer genade bidden? O, als wij van een ieder die hier tegenwoordig is konden zeggen, wat van Paulus bij zijn bekering werd gezegd: "Zie, hij bidt!" dan zou er hoop zijn, dat hierop zou volgen, dat wij van onze God die het gebed hoort, van onze goedertieren en liefderijke God mochten zeggen: "Ziet hem, Hij komt, springende op de bergen, huppelende op de heuvelen;" want Hij kan zich niet lang aan dringende gebeden onttrekken. Hij zal de hongerige ziel verzadigen, en zij kunnen niet worden afgewezen, die *"volharden in het gebed."*

Negende preek. Romeinen 13:12. " Volhardt in het gebed."

Antwoord op tegenwerpingen tegen het gebed in het algemeen.

Vele mensen hebben een zeer dwaze bevatting van de plicht van het gebed, alsof het niets meer was dan een woordelijk compliment, waarmede wij God elke dag afschepen. Maar er is geen aannemelijk gebed, dat een kind van God Hem opoffert, dat niet noodzakelijk, ongeveinsd geloof veronderstelt. Hij toch, die tot God komt, moet aan Zijn bestaan geloven, dat Hij is, en aan Zijn milddadigheid, dat Hij een Beloner is dergenen die Hem zoeken. Het gebed is niet gelegen in natuurlijke, maar in geestelijke begeerte. De begeerte der natuur in het gebed is als vonken, die uit de schoorsteen vliegen en dan verdwijnen, maar de begeerte der genade in het gebed, is als rookpilaren, die tot de hoogste hemel opstijgen. "Wie is zij, die daar opkomt uit de woestijn, als rookpilaren, berookt met mirre en wierook?" Welk weergaloos toonbeeld van volmaaktheid is dit, dat zulke geestelijke offeranden opzendt, zulk liefelijk reukwerk, aangestoken door het vuur van de Geest Gods, op een verdienstelijk altaar gelegd, opstijgende en opvarende tot de Heere, als de golvingen en opeenhopingen van rook, en welkomer en aangenamer dan al de kostelijke uitwasemingen van mirre en wierook? Christus, de gezegende Bruidegom van Zijn bruid, de gemeente, wordt, als het ware verkwikt, door de welriekende geur van die genaden, welke zij oefent in haar gebeden en offeranden. Hij, die de genade werkte; bewondert ze, staat verbaasd over de liefelijkheid van haar gebeden, en daarom is het geen wonder dat Hij Zijn gemeente vermaant "te volharden in het gebed."

VI. Het zesde punt was **de toepassing.** Ik zal er slechts drie gebruiken van maken, namelijk:

1. Tot onder richting;
2. Tot beklag;
3. Tot vermaning.

Deze drie bevatten alles wat bij wijze van gevolgtrekking, noodzakelijk uit deze leer schijnt getrokken te moeten worden.

1. Tot onderrichting. veel andere dingen voorbijgaande, in welke dit leerstuk ons kan onderrichten, zal ik er slechts één opnoemen en mij daarover uitbreiden, namelijk: dat wij hieruit kunnen zien hoe ijdel en dwaas alle tegenwerpingen zijn, welke in de harten van mannen en vrouwen kunnen opkomen, tegen deze voortreffelijke plicht van het gebed. Indien dit toch de onvermijdelijke plicht van elke man en vrouw is, om in het gebed te volharden, indien ieder soort gebed zo welgegrond is op de rede en de openbaring, als u gehoord hebt, en indien de noodzakelijkheid en de voortreffelijkheid zodanig is, als wij hebben vastgesteld, dan kan er zeker geen gegronde tegenwerping tegen worden opgeworpen. Welke vitterijen en zwarigheden ook mogen worden bedacht, het is te vrezen, dat zij wezenlijk alleen voortspruiten uit vijandschap tegen God en Zijn weg. De verdorvenheid van de natuur is het grootste bezwaar tegen deze plicht. Was niet het bidden een heilige, geestelijke oefening, in waarheid een werk Gods dat tot welzijn van de ziel strekt, de Satan en ons verdorven hart zouden het nooit zozeer verhinderen en tegenstaan. Om echter door genade, de leer van het Evangelie te verdedigen, tegen al die veronderstelde bezwaren die de mensen tegen

deze plicht inbrengen, zal ik trachten de ijdelheid van al die tegenwerpingen te ontdekken, door enkele van de belangrijkste bloot te leggen en te beantwoorden. Ik zou hier de tegenwerpingen kunnen beantwoorden, die tegen al de vier soorten gebed, óf die tegen elk van die afzonderlijk kunnen worden ingebracht, Maar aangezien het, gelijk ik reeds eerder zei, voornamelijk het verborgen gebed en het gebed in het huisgezin waren, welke ik u op het hart wilde binden, en ik mij daarom, toen ik over de soorten gebed sprak, voornamelijk heb beziggehouden met die twee te bevestigen, is mijn voornemen, verschillende tegenwerpingen tegen het gebed in het algemeen te beantwoorden, en zal ik mij verder bepalen tot het oplossen van enkele bezwaren, die kunnen worden opgeworpen, eerst tegen het eenzaam bidden, en daarna tegen het gebed in het huisgezin. Zo zult u nog beter kunnen worden bevestigd, door hetgeen ik verder ter onderrichting zal aanvoeren, dat alle tegenwerpingen tegen het gebed ijdel en ongegrond zijn.
Ik zal hier geen aandacht schenken aan hetgeen wordt aangevoerd op grond van het ongeloof aan Gods bestaan en voorzienigheid, want deze plicht van het gebed veronderstelt noodzakelijk, dat wij die geloven en erkennen; met die dingen niet te veronderstellen, nemen wij het Voorwerp, de grondslag en de reden van deze plicht weg. Wat die ellendige schepselen betreft, die zover ontaard zijn dat zij deze dingen loochenen, wij moeten die aan Gods rechtvaardig oordeel overlaten. De dood, het oordeel, en de eeuwigheid, zullen een krachtige weerlegging zijn van hun godloochening, ongeloof, en godslastering. Bovendien zijn die verkeerde begrippen evenzeer in strijd met al de delen van de ware godsdienst, als met dit bijzondere onderdeel daarvan, daarom vallen die niet zo rechtstreeks onder hetgeen wij nu zullen overwegen.

Ik zal dan in de eerste plaats, enige tegenwerpingen beantwoorden, die tegen het gebed in het algemeen kunnen worden opgeworpen.
1e Tegenwerping.
De eerste tegenwerping tegen ieder soort gebed wordt uit deze overweging getrokken: *Zeg mij, welke noodzakelijkheid is er, voor het gebed als een daad van hulde aan God, die Zelfgenoegzaam is; Hij heeft geen behoefte aan het gebed en de lof van Zijn schepselen.*

ANTWOORD.

Deze tegenwerping past alleen in de mond van een erkende Deïst,[1] die de gek steekt en spot met een Goddelijke openbaring. De Schrift verzekert ons, dat God Zichzelf aanmerkt, als geëerd en verheerlijkt te worden door de lof en het gebed, zodat, als wij eerbied hebben voor de heilige Bijbel, wij geen achting kunnen hebben voor die tegenwerping.

(1) Het oogmerk van deze plicht, is niet iets aan Gods Wezenlijke heerlijkheid, gelukzaligheid en algenoegzaamheid toe te voegen. Zijn heerlijkheid zou zeer onvolmaakt zijn, als die afhing van de hulde welke Zijn schepselen Hem betonen; Hij is ver verheven boven alle lof en dank; onze goedheid raakt niet tot Hem.
(2) Hij kan verongelijkt worden in hetgeen Hem rechtens toekomt. Is het geen onrechtvaardigheid, een ieder niet te geven wat men hem schuldig is, en is het

[1] Een Deïst is iemand, die een opperwezen belijdt als Schepper, maar niet als een Behouder en Bestuurder der wereld.

geen onrecht, God te onthouden wat men Hem verschuldigd is? Als wij de keizer moeten geven wat des keizers is, behoren wij dan Gode niet te geven wat Godes is? Beschuldigt God, de Joodse natie niet van roof wegens hun onttrekking van de offeranden, welke Zijn stellige inzettingen waren (Mal. 3:8) en zal Hij hen onschuldig houden, die Hem zijn natuurlijk en onvervreemdbaar recht onthouden? God kan door onze nalatigheid niet benadeeld worden. Maar dat is alleen wegens de volmaaktheid van Zijn natuur, en niet wegens de strekking van onze zonde; zodat de verzuimende zondaar schuldig is. En waar zullen wij hulp en bekwaamheid ontvangen, om welke andere plicht ook te verrichten, behalve aan de troon der genade?

2. Een tweede tegenwerping is:
Dat Gods kennis oneindig is, en waartoe zouden wij Hem dan onze verzoeken door het gebed bekendmaken, alsof Hij inlichtingen nodig had? Hij weet wel wat het best voor ons is, en waarom zouden wij Hem dan de weg wijzen? Zijn goedheid is zo onmetelijk, dat Hij niet nodig heeft, door onze beweeglijke voorstelling overgehaald te worden. Het is onmogelijk, dat Hij nog vriendelijker zou zijn, dan Hij van nature is.

ANTWOORD.

(1) Het oogmerk van het gebed is niet God te onderrichten, of Hem medelijdender te maken dan Hij van nature is. Het is echter noodzakelijk, dat wij gevoelig zijn voor wat onze staat en toestand is; dat wij onze zonden, onze behoeften, de goedertierenheden die ons bewezen worden, bewust zijn; want niettegenstaande Gods kennis en goedheid, wanneer wij echter onkundig van, en niet aangedaan over onze toestand zijn, kan het onbetamelijk zijn voor de volmaaktheid van Zijn natuur en de eer van Zijn regering, ons te helpen.
(2) Al is God goed, nochtans stelt Hij de weg vast waarin Hij ons Zijn gunsten wil bewijzen, en zijn wij verplicht daaraan te voldoen.

3. Derde tegenwerping.
Is het niet genoeg dat ons hart vol van goede begeerten is? Waartoe zou het dan nodig

zijn, dat wij die op een bepaalde, plechtige wijze aan God voorstellen, nu wij toch

altijd onder Zijn oog en gebied zijn?

ANTWOORD.

(1) Indien die begeerten waarlijk geestelijk en vurig waren, zouden zij niet altijd in ons binnenste opgesloten kunnen blijven, maar zij zouden onvermijdelijk zo nu en dan uitbreken; want uit de overvloed des harten spreekt de mond.
(2) Zij, die deze begeerten bijbrengen, als een verontschuldiging voor het verzuim van het vaste, plechtige gebed, handelen naar ik vrees, huichelachtig met God en mensen. Als zij de werkingen van hun ziel wilden onderzoeken zouden zij bemerken, dat zij groter vreemdelingen van deze begeerten zijn, dan waarvoor zij willen worden aangemerkt.

(3) Zolang deze begeerten niet aan God worden geofferd, zijn zij geen eigenlijk gebed. Het gebed toch bestaat niet alleen uit begeerten, maar in een offeren van onze begeerten aan God, hetwelk soms op zulk een wijze moet worden verricht, dat onze medeschepselen getuigen zijnde, God door de wereld moge worden verheerlijkt.

4. Vierde tegenwerping.
Het is voor arme besmette schepselen, stout en vrijpostig, en grote vermetelheid, tot de Majesteit des hemels en der aarde, tot die God te spreken, die te rein van ogen is, dan dat Hij het kwade zou zien.

ANTWOORD.

(1) Deze tegenwerping zou van gewicht zijn, als wij geen Goddelijke openbaring hadden. De rede zelf zal ons vertellen, dat het blote gebed geen voldoening aan de Goddelijke rechtvaardigheid kan zijn, noch waarde heeft als beweeggrond of vergoeding voor de goedertierenheden, die wij nodig hebben; ook vertelt ons de rede, die ons leert dat het gebed een plicht is, dat de God tot wie wij bidden een rechtvaardig en heilig God is. Maar,
(2) Zij, die onder de bedeling van het Evangelie leven kunnen weten waarmee zij voor de Heere komen en zich voor de allerhoogste God mogen neerbuigen, aangezien Hij Christus heeft voorgesteld, tot een verzoening van Zijn rechtvaardigheid, door de vergeving der zonden, opdat Hij rechtvaardig zij en de Rechtvaardiger dergenen, die in Jezus geloven. *Hoewel God, de Hoge en Heilige is, Die in de eeuwigheid woont, nochtans ziet Hij op die, en woont Hij bij dien, die van een nederige en verbrijzelde geest is.* Wij hebben een betere Naam om in te komen, dan onze eigen; een betere sterkte om op te betrouwen, dan onze eigen; een betere gerechtigheid dan de onze, om in het gebed bij God op te pleiten. De Vader heeft een welbehagen in Christus, die Hij altijd hoort en in Wie wij gehoord en aangenomen kunnen worden. Het zou waarlijk voor de heiligheid en majesteit Gods onbetamelijk zijn, onze personen of gebeden aan te nemen buiten deze weg, die God geheiligd heeft.
(3) Het zou waarlijk stoutmoedigheid en vermetelheid in ons zijn, ongevraagd en zonder enigerlei machtiging, in Gods tegenwoordigheid te verschijnen, of te verwachten dat ons gebed, enige verdienstelijke invloed zou hebben, om de zegeningen te verschaffen om welke wij bidden, of, dat wij zouden menen, dat onze gebeden waarde en waardigheid genoeg hebben, om te bewerken dat zij worden aangenomen. Maar welke vermetelheid is daarin gelegen, een genadige nodiging aan te nemen, een Goddelijk gebod te gehoorzamen, op Gods roeping te komen, mits wij onze hoop op verhoring geheel bouwen op de belofte, goedertierenheid en waarheid van God in Christus.

5. Vijfde tegenwerping.
Is het niet gevaarlijk, wanneer wij de mensen plichten opdringen, dat zij die tot hun gerechtigheid stellen, of van hun gebeden een Christus zullen maken? Heeft niet Christus door Zijn verzoenende offerande genoeg verdiend, en daarop moeten wij toch vertrouwen in alles wat wij behoeven; en is het niet het ambt van Christus, voor ons te

bidden, onze noden en behoeften voor te stellen, en voor ons om barmhartigheid te pleiten? Zou u willen, dat wij Christus het werk uit de handen gingen nemen?
ANTWOORD.

(1) Het doel van de bemiddeling en voorbidding van Christus, is niet om het bidden te vervangen, of dat buiten de deur te zetten, maar eerder om het aan te moedigen en de weg te banen, dat het aangenomen en verhoord wordt. Hij toch offert, als onze Voorspraak in de hemel, de gebeden der heiligen (Openb. 8 :3), en Zijn bemiddeling wordt door de Geest Gods bijgebracht als een aanmoediging tot het gebed. *Dewijl wij dan een grote Hogepriester hebben, die door de hemelen doorgegaan is, namelijk, Jezus, de Zone Gods, zo laat ons met vrijmoedigheid toegaan tot de troon der genade* (Hebr. 4 :14, 16).
(2) Indien de mensen van hun gebeden een Christus maken, ik meen, als zij er een gerechtigheid in stellen en menen daardoor voor hun zonden te voldoen en die te verzoenen, dan hebben zij part noch deel aan Christus, want alleen in Zijn bloed en verdienste hebben wij gerechtigheid en rechtvaardigmaking. Maar zij, die de noodzakelijkheid van het bidden wegnemen, uit vrees van er een Christus van te maken, verkleinen Zijn ambt als Voorbidder, in plaats van dat te verheerlijken, en maken ook de voorbidding des Geestes in de heiligen op aarde, geheel overtollig. Zij eren zeker het meest de Zoon en de Geest, die hun ootmoedige gebeden Gode offeren, en tot hun te hulp koming op de Geest van Christus, en tot hun aanneming op de verdienste van Christus steunen.

6. Zesde tegenwerping. *Het heeft toch de schijn, dat deze plicht vergeefs en vruchteloos is, hetzij wij om tijdelijke of om geestelijke zegeningen bidden, want enerzijds is het vergeefs, om tijdelijke goedertierenheden te bidden zoals de wegneming van ziekte, herstel van gezondheid, voorspoed in zaken, vruchtbare tijden en dergelijke, omdat God de loop der natuur, en de orde en het verband tussen natuurlijke oorzaken en haar gevolgen, heeft vastgesteld. Zullen wij nu zo dwaas zijn te verwachten, dat God de orde der natuur zal verbreken, en de werkingen van natuurlijke oorzaken ten onze gunste, op een miraculeuze wijze zal opschorten? En anderzijds, schijnt het vergeefs te zijn om geestelijke weldaden te bidden, omdat God van alle eeuwigheid heeft besloten wat Hij ons zal schenken, en Zijn besluiten onveranderlijk zijn, zodat het gebed Gods raad nooit zal veranderen?*

ANTWOORD.
Op het eerste gedeelte van deze tegenwerping, met betrekking op de tijdelijke goedertierenheden, antwoord ik:
(1) Wij erkennen dat God gewoonlijk, in en door natuurlijke middelen werkt, en die te veronachtzamen, zou een verzoeken van Hem zijn. Maar wij hebben het bestuur des Hemels nodig in de keuze van gepaste en geschikte middelen. Ware wijsheid van elke soort, komt van God. De algemene bekwaamheid van de landman, waardoor hij verschillende soorten van grond verschillend bewerkt, wordt aan God, als Zijn gave, toegeschreven.
(2) Het is echter niet in de macht van blote, natuurlijke middelen hun kracht uit te oefenen zonder een Goddelijke medewerking. Wanneer rechte middelen worden gebruikt, hangt de uitslag van Gods zegen af, en zonder die zal ons brood ons niet voeden, zullen onze kleren ons niet verwarmen, noch zullen onze geneesmiddelen

ons enig goed doen: De apostel zegt ons*, dat alles wordt geheiligd door het gebed,* en de genezing der krankheden wordt evenzeer als de vergeving der zonde, aan God, als Zijn werk, toegeschreven. In één woord, God regeert nog steeds in de wereld, en alle schepselen zijn noodzakelijk van Hem afhankelijk. Hij is de Heere van leven en dood, Hij doodt en maakt levend, Hij doet het regenen op de ene stad, en niet op de andere; daarom is er aanleiding genoeg om te trachten, de tijdelijke oordelen door het gebed af te wenden, en om deze tijdelijke zegeningen te smeken, die ten dele de gevolgen zijn van natuurlijke oorzaken; want alle oorzaken en gevolgen hangen van Hem af.

(3) Het voorkomen of wegnemen van tijdelijke verdrukkingen, zowel als het schenken of inhouden van tijdelijke goedertierenheden, is niet het voornaamste waarom wij in tijdelijke zaken moeten bidden. Nee, wij hebben nodig, dat alle bedelingen aan ons worden geheiligd; wij hebben genade nodig, om in alle beschikkingen der Goddelijke voorzienigheid te berusten. Dat zijn op zichzelf grotere zegeningen dan tijdelijke, die alleen door het gebed als middel, moeten worden verkregen; dit heilig berusten in de Goddelijke beschikking, is alleen van boven te verkrijgen,

Wat het andere deel van de tegenwerping betreft, daarin wordt beweerd*, dat het vergeefs is God om geestelijke weldaden te bidden, aangezien Gods raad toch onveranderlijk is, want Hij zal volbrengen, dat over mij bescheiden is; Hij zal alles doen wat Hij van eeuwigheid af heeft bepaald en Zijn voornemen uitvoeren, hetzij wij bidden of niet. Als mensen die bidden meer geestelijke weldaden ontvangen dan zij die niet bidden, of dan zij zouden hebben ontvangen als zij niet hadden gebeden, hoe kan Gods raad dan onveranderlijk zijn?*

ANTWOORD.

Nu, dit vereist een zeer nauwkeurig antwoord, want dat is één van de voornaamste listen van de duivel, om de mensen van hun plicht af te drijven.

(1) Het is een zekere waarheid, dat Gods natuur en voornemens onveranderlijk zijn. Zowel de rede als de Schrift, verplichten ons dit te erkennen. Het is onbestaanbaar met de natuur van een volmaakt wezen, te veronderstellen dat het veranderlijk is. Indien er verandering in God is moet het óf tot beter, óf tot slechter zijn. Indien tot slechter, dan houdt Hij op een Wezen te zijn dat in elk opzicht volmaakt is, of zo volmaakt als Hij vóór de verandering was, indien tot beter, dan veronderstelt dit noodzakelijk, een voorafgaande onvolmaaktheid. Indien Gods eeuwige raadslagen zeer heilig, rechtvaardig en goed zijn, dan kan er geen reden zijn voor verandering, en te veronderstellen, dat er in de tijd iets zou gebeuren, dat God niet van eeuwigheid had voorzien, is de oneindigheid van Zijn kennis te loochenen, hetgeen wezenlijk een ontkennen van de Godheid van dit gezegend Wezen is. Het begrip van een onvolmaakte God is dan ook een ongerijmdheid en tegenstrijdigheid. Daarom, wat ons ook overkomt, wij moeten dit als één van de voornaamste grondbeginselen vasthouden, dat God onveranderlijk is.

(2) Het is even zeker, dat het krachtig, vurig gebed van een rechtvaardige, veel vermag, en dat God nooit tot het zaad Jakobs heeft gezegd: *Zoek Mij te vergeefs.* Te zeggen, dat het te vergeefs is God te dienen, en dat er geen nut in is tot Hem te bidden, is de uitdrukkelijke verklaring van de Schrift en de bevinding der ware heiligen in alle eeuwen te logenstraffen. Daarom zijn en moeten die twee dingen,

de onveranderlijkheid van God en de krachtdadigheid van het gebed, met elkaar bestaanbaar zijn, hetzij wij het kunnen ophelderen of niet.

(3) De zekerheid van de Goddelijke alwetendheid en de gebeurlijkheid van menselijke aangelegenheden met elkaar tot overeenstemming te brengen, is een grote diepte, en het schijnt een even moeilijk te peilen diepte te zijn, de onveranderlijkheid van Gods voornemen, overeen te brengen met de krachtdadigheid van het gebed van een mens. Daarom behoren wij in deze zaak nederig en bescheiden te zijn, wetende, dat er zulk een oneindige afstand is tussen God en ons. Het moest ons niet vreemd toeschijnen, dat dingen die betrekking hebben op Gods natuur en volmaaktheden, te hoog en te zwaar zijn, dan dat onze duistere en beperkte verstanden, die zouden kunnen bevatten. Wij mogen met de apostel uitroepen: "O diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods ! Hoe ondoorzoekelijk zijn Zijn oordelen, en onnaspeurlijk Zijn wegen!"

(4) Het is zeker, dat onveranderlijkheid, niet de enige volmaaktheid Gods is. Zijn onveranderlijke voornemens zijn altijd bestaanbaar, met Zijn zedelijke volmaaktheden van wijsheid, heiligheid en goedheid. Al de voornemens en het willen van Zijn wil, worden bestuurd door Zijn oneindige en onfeilbare wijsheid, want Hij werkt alle dingen naar de raad van Zijn wil (Eféze I:11). Wij hebben krenkende gedachten van God als wij menen, dat Hij voornemens heeft opgevat, die onbestaanbaar zijn met Zijn wijsheid en heiligheid, en het volgt hieruit, dat Hij nooit heeft voorgenomen Zijn goedertierenheid anders te bewijzen, dan door middel van het gebed. "Daarenboven," zegt Hij, "zal Ik hierom verzocht worden, dat Ik het hun doe." Dit wordt door de dagelijkse ervaring bewezen. God deelt gewoonlijk Zijn zegeningen mee, in antwoord op het ernstig, ootmoedig en vurig gebed, en niet zonder dat. Dit moet daarom altijd Zijn voornemen en oogmerk geweest zijn; want wat Hij in de tijd doet, heeft Hij van eeuwigheid besloten te doen; zodat het er zover vanaf is, dat de kracht van het gebed van enige verandering in Gods raadslagen zou getuigen, dat juist de onveranderlijkheid van Zijn raad, voor een deel de krachtdadigheid van het gebed waarborgt.

(5) Daarom heeft niemand in het verzuim van deze plicht, enige rechtvaardige reden om te besluiten, dat God enig voornemen heeft, aan hem enigerlei zaligmakende zegening, of zaligmakende genade te schenken, want Gods voornemens sluiten zowel de middelen in, als het eind. Indien Hij heeft voorgenomen u vergeving van zonde, genade en heerlijkheid te geven, heeft Hij ook voorgenomen, dat u er om zou bidden. U zou evengoed vergeving van zonde kunnen verwachten zonder geloof en bekering, of heerlijkheid zonder genade, als dat Hij u die zonder gebed zou geven. Hoe ongerijmd is het, Gods eeuwig voornemen, als een reden tegen deze plicht tegen te werpen, daar het ootmoedig, vurig en aanhoudend gebed één van de voornaamste en meest bemoedigende kennisgevingen is die wij kunnen hebben, dat er ons aangaande, genadige voornemens in het hart van God zijn.

Maar misschien zal iemand ten antwoord geven, dat wanneer er bij God enig voornemen is genade te bewijzen, Hij er ook de één of andere tijd wel om zal doen bidden.

Het heeft er waarlijk veel van, dat mensen die zo redeneren, gerechtelijk verhard en algeheel door Hem overgegeven zijn. Wat bedoelt u daarmee, dat God er u wel om

zal doen bidden? Indien u het gebed verzuimt, niettegenstaande al Zijn roepstemmen, geboden, nodigingen en aanmoedigingen, beweegredenen en beloften, denkt u dan, dat God een andere weg met u zal houden, om er u om te doen bidden? Als deze gewone middelen, die God pleegt te gebruiken om de mensen aan het bidden te brengen, door u veronachtzaamd worden, in de verwachting van iets anders en buitengewoons, dan bent u in het uiterste gevaar dat denkbaar is, van in uw zonden te sterven en eeuwig verloren te gaan. Als u biddeloos voortgaat en de middelen blijft verzuimen, waarvan God heeft bepaald, dat die Zijn volk zullen doen bidden, en u verwacht dat God u toch aan het bidden zal brengen, dan spreekt u ongerijmdheden en tegenstrijdigheden, en uw taal is als die van een verworpeling, die God voorgenomen heeft te verderven, en uw moedwillig verzuim en uw vijandschap zullen in het oordeel tegen u opstaan.

(6) De verborgen dingen zijn voor de Heere, Zijn geopenbaarde wil is de regel van uw plicht en het richtsnoer van uw hoop; en als u zich aan Zijn geopenbaarde wil houdt, hebt u niets van Zijn verborgen voornemen te vrezen. Stelt uw hart te werk aan hetgeen, waartoe Hij u roept door Zijn geopenbaarde wil, en u zult nooit ervaren, dat Hij door een verborgen voornemen met Zichzelf in strijd is, dat u reden zult hebben Hem van trouweloosheid te beschuldigen. U moet niet ronddolen in de duistere doolhof van Gods besluiten wanneer u uw plicht helder wordt voorgesteld. God werd nog nooit minder bevonden dan Zijn woord. Er is een belofte van voorspoedig te zijn, verbonden aan het gebed als een middel, dat God heeft aangewezen, om te verkrijgen wat wij nodig hebben, en God heeft altijd, tot op deze dag, Zijn belofte vervuld. Waarom zult u dan uzelf kwellen met onwettige twijfelingen aangaande Gods besluiten, of vragen, of Hij besloten heeft deze of die goedertierenheid te geven of te onthouden? U gaat boven uw gebied, mens, en u zult, zolang u in deze wildernis ronddoolt, geen plaats van rust vinden. Als niets uw nieuwsgierigheid kan bevredigen, zolang u niet met de verborgen dingen Gods bekend zijt, houdt dan de rechte koers en begin niet eerst aan het opperste van de ladder. U kunt het besluit kennen uit de uitwerking daarvan op uw hart, en als uw hart in vurige smekingen naar God wordt uitgehaald dan is er een begonnen vervulling van Gods genadig besluit omtrent u. Als u sterkte ontvangt om uw plicht te doen, dan moogt u met reden de goede afloop en uitslag verwachten, want God heeft nooit besloten in strijd met Zijn belofte te handelen. Er is geen besluit dat het verzuim der middelen wettigt, noch dat Gods handen bindt, dat Hij de begeerte niet zou vervullen van hen, die Hem in waarheid aanroepen; nee, het besluit wordt uitgevoerd in de weg van bidden en smeken. Ik zal u een ter zake dienende tekst voorlezen: (Psalm 2:6) "Ik toch heb Mijn Koning gezalfd over Sion, de berg Mijner heiligheid." Wat was dit koninkrijk? Het was, dat Hij de heidenen zou geven tot Zijn erfdeel, en de einden der aarde tot Zijn bezitting, welke Hij besloten had, aan Christus te geven: (vers 7) "Ik zal van het besluit verhalen." Nu denkt u misschien, dat Gods geopenbaarde besluit, Christus, die Zijn geliefde Zoon is zal ontslaan van de plicht van het gebed. Nee, maar het betaamde, dat het besluit aldus zou worden uitgevoerd: (vers 8) Eis van Mij, (Engelse vertaling: *Vraag Mij*) en Ik zal de heidenen geven tot Uw erfdeel, en de einden der aarde tot Uw bezitting."

Maar, zo spreekt het vleselijk hart, *Hij zou Hem die dingen gegeven hebben, of Hij er om gevraagd en gepleit had of niet, nu Hij besloten had ze Hem te geven?*

Ik antwoord, dat het middel en het eind, het verzoeken en het geven, in het besluit zo nauw aan elkaar waren verbonden, dat het ene niet van het andere kon worden gescheiden. Is het dan niet vreemd, dat men sommige mensen over Gods besluiten hoort praten, die nog nooit hun plicht behartigden, en dat die een reden, uit het verborgen voornemen van de Allerhoogste bijbrengen, om uit luiheid de genademiddelen te verzuimen? Wilt u, voordat u uw ziel en eeuwige zaligheid eraan waagt, deze roekeloze gevolgtrekking eens beproeven, in betrekking tot uitwendige kleinigheden in de wereld? Zult u de wereld gaan vertellen, dat God besloten heeft u zaaiing en oogst te zullen geven zolang de wereld zal staan, en dat u daarom uw grond niet behoeft te beploegen, noch te zaaien?

Beproeft zó, of God het einde besloten heeft zonder de middelen. Zou de hele wereld u niet bespotten, en als een dwaas verachten? En toch, helaas, bent u juist op deze grond zorgeloos en achteloos geworden in dingen van eeuwig gewicht! O beklagenswaardige vijandschap tegen God en de Godzaligheid, welke zich lucht in zulke vleselijke haarkloverij, om onsterfelijke zielen te bedriegen en te verwoesten!

7. Zevende tegenwerping.

Is dit geen overdreven stiptheid? Het zou een onverdraaglijke vermoeidheid zijn altijd in het gebed, in het verborgen gebed, in het huiselijk gebed, en in al die andere soorten gebed, te volharden; wij hebben een afkeer van zulk een last. U mag zeggen wat u wilt, maar het is tevergeefs dat u tracht ons te overreden, en wij hopen evengoed zalig te worden als de beste onder u: God is barmhartig.

ANTWOORD.

(1) Nu zijn vlees en bloed en de vleselijke rede aan het woord en geven lucht aan de natuurlijke boosaardigheid van het hart. "Het bedenken des vleses is vijandschap tegen God; want het onderwerpt zich der wet Gods niet, want het kan ook niet." O, dat er onder Gods schepselen zijn, die zulk venijn kunnen spuwen tegen hun Maker! Deze vijandschap ligt op de bodem van al uw tegenwerpingen; spreekt de tong zo niet, dan het hart, want het is razend tegen elke heilige plicht, en als het niet met reden woedend kan zijn, dan zal het zich zonder reden en tegen de Schrift dolzinnig aanstellen. Het is gemakkelijker, gronden aan te voeren om het oordeel te overtuigen, dan de wil en de genegenheid tot toegeven over te halen.

(2) Och arme ziel, bent u vast besloten aldus met vlees en bloed te rade te gaan? Zult u het voor Baäl opnemen en aan de vleselijke rede toegeven, de zijde van de duivel kiezen? Zult u de duivel raad vragen, of u tot God zult gaan, of niet? Wilt u God niet dienen zonder verlof van de duivel? Zult u elk Goddelijk gebod ontwijken, om een lui gestel, een lage lust, en een bedrieglijke duivel genoegen te doen? Als u niets binnen in u hebt, dat het met Gods geopenbaarde wil houdt, bent u niet uit God; nee, gij zijt uit uw vader de duivel en wilt zijn werk doen, en u zult ook zijn loon ontvangen: "Gaat weg van Mij, gij vervloekten, in het eeuwige vuur, hetwelk de duivel en zijn engelen bereid is." "Gij hebt allen, Mijn raad verworpen en Mijn bestraffing niet gewild; daarom zal Ik ook in ulieder verderf lachen, Ik zal spotten wanneer uw vrees komt."

(3) Als u een beginsel van genade in u had, zou dat de plichten van de godsdienst licht en aangenaam maken, want er is overeenkomst tussen heilige harten en heilige plichten. Natuurlijke handelingen, zoals eten, drinken, slapen, zijn u niet tot last, maar eerder genotvol voor mensen die in een rechte lichaamsgesteldheid zijn; zo

ook zijn de werkingen der genade en de plichten van de godsdienst zoals het gebed, geen last maar een genot voor mensen welker zielen recht gesteld zijn. Ik meen voor de gelovigen, voor zover zij wedergeboren zijn. Nee, die dingen zijn hun element. Daarom, als het gebed u lastig is, hebt u reden te vrezen, dat u in een gans bittere gal en samenknoping der ongerechtigheid zijt. Dit leidt mij tot

8. De achtste tegenwerping: *Ik begrijp, dat ik, zoals u zegt, een onbekeerd mens ben, en u weet, dat alleen het gebed des oprechten en van de rechtvaardige, dat veel vermag, Zijn welgevallen is, Maar dat het gebed van de goddeloze de Heere een gruwel is, en dat zij die in het vlees zijn, Gode niet kunnen behagen; waarom zouden wij dan datgene doen, waarmee God zwaar getergd wordt?*

ANTWOORD.

(1) Deze uitdrukkingen wijzen alleen aan, in welke ellendige staat de zondaar is, maar niet, dat hij niet verplicht is te bidden; dit is toch een plicht, waartoe hij verbonden is, zowel door natuurlijke als door bovennatuurlijke verplichtingen. De mening van deze Schriftuurplaatsen is dan ook, dat zolang de goddeloze in zijn natuurstaat blijft, noch zijn persoon, noch zijn verrichtingen, Gode aangenaam zijn. Zij zijn buiten Christus, in wie God alleen een welbehagen heeft, en zolang zij niet in Hem zijn, kunnen hun personen of hun plichten, Gode nooit welbehaaglijk zijn.

(2) Wordt dit hun te kennen gegeven, om hen de moed tot bidden te benemen? Is het hun plicht in die ellendige staat te liggen en nooit vereniging met Christus te zoeken? Nee, het is eerder om hen tot het gebed te drijven, om deze ellende te ontkomen en met de Zone Gods verenigd te worden, in Wie hun gebed, Gode aangenaam kan worden. Wie was snoder dan Simon de tovenaar, zijnde een gal van bitterheid, en nochtans vermaant de apostel hem om te bidden, of hem misschien deze overweging zijns harten mocht worden vergeven. Dit verkondigt ons, dat het gebed een middel is, dat zelfs van de goddelozen geëist wordt, zullen zij genade verkrijgen. Daarom voegt God er, nadat Hij een nieuw hart en een nieuw geest had beloofd, aan toe: "Hierom zal Ik van den huize Israëls verzocht worden, dat Ik het hun doe" (Ezech. 36:26, 37).

(3) Er is onderscheid tussen de ene zondaar en de andere. Sommige zondaars zijn zeker en vermetel, anderen zijn overtuigd en ontwaakt, en onder een krachtige bekommering over hun zaligheid. Sommigen nemen de schijn aan van bidden, die nochtans heimelijk besluiten in de zonde voort te gaan, en hun in woorden bestaande belijdenissen en smekingen, beschouwen als een soort verzoening en betaling voor hun vorige schulden. Daarom keren zij bemoedigd terug om ze weer te begaan, of zij gebruiken het gebed als een dekmantel, om hun heimelijke goddeloosheid te bedekken, opdat zij er in mogen voortgaan zonder van anderen verdacht te worden, zoals onze Zaligmaker van de farizeeën zegt, *en dat onder de schijn van lang te bidden.* Dergelijke gebeden kunnen de Heere niet anders dan een gruwel zijn. Wij bevelen de dief niet, dat hij zal bidden, om in zijn stelen voorspoedig te zijn, noch de goddeloze, om zich aan de goddeloosheid over te geven, want dat is eigenlijk geen bidden, maar een spotten met Gods heilige majesteit. Zij bidden en ontvangen niet, omdat zij kwalijk bidden, omdat zij het in hun wellusten zouden doorbrengen. Er is echter een groot onderscheid tussen deze goddeloze gebeden, welke de uitademingen der verdorven natuur zijn, en zulke

gebeden welke, al is het in een algemene mate, de uitwerkselen zijn van de invloeden des Geestes. Zover als de Goddelijke Geest erop heeft ingewerkt, zover zijn zij Gode aangenaam.

Ik zal u drie wegen aanwijzen van welke kan worden gezegd, dat God daarin lust heeft, in de plichten en pogingen zelfs van mensen, die nog niet zijn overgebracht van de dood tot het leven, hoewel zij met natuurlijke ogen met smekingen en geween tot God opzien, een weinig gezalfd zijnde met de algemene bewerkingen des Geestes. In de drie volgende opzichten kan gezegd worden, dat Hij er behagen in schept, namelijk:

- Stellig,
- Vergelijkenderwijze, en
- Betrekkelijk.

[1] Stellig, omdat, wat de stof en de daad betreft, deze plichten goed en overeenkomstig de regel zijn, al zijn zij ook, wat de manier en wijze van verrichting betreft, gebrekkig. Zo was de vernedering van een goddeloze Achab, Gode niet onaangenaam.

[2] Vergelijkenderwijze. Het is zeker, dat God meer behagen heeft in zulke toenaderingen, dan dat men zich van Hem afkeert. Zulke pogingen zijn meer overeenkomstig de wil van God, dan dat zij worden nagelaten.

[3] Betrekkelijk, als het middel, dat door God is aangewezen, om langs die weg genade te schenken, en dat in zoverre aangenaam is, dat God gewoonlijk geeft dat daardoor het einddoel wordt bereikt. Aldus is het geloof uit het gehoor, en waarom zou het ook niet door het gebed komen? *Cornelius was biddende,* en ziet, een bode des hemels werd tot hem gezonden, om hem te zeggen wat hij moest doen. Saulus was biddende en Ananias werd tot hem gezonden, om hem de handen op te leggen, opdat hij weer ziende werd. Wij zullen niet onderzoeken, of Cornelius en Saulus toen bekeerd waren of niet. Maar hier slechts letten op het feit, dat een buitengewone zegen werd ontvangen op het gebruik van de middelen. Hoewel God niet aan de middelen gebonden is, en ook tot niets verplicht is door onze beste pogingen, nochtans heeft Hij ons aan de middelen gebonden. "Zoekt de Heere terwijl Hij te vinden is; roept Hem aan, terwijl Hij nabij is; "wij kunnen niet verwachten, dat wij Hem zullen ontmoeten buiten Zijn weg,

In één woord, de staat van ieder onbekeerd zondaar is zeer beklaaglijk. Het is een staat, waarin zij niet mogen rusten, want zolang zij geen heiligmakende verandering hebben ondergaan, zijn zij onder de droevige noodzakelijkheid, in alles wat zij doen, meer of minder te zondigen. Het ploegen van de goddeloze is zonde. Zij hebben daarom nodig naar hun vermogen te bidden en te worstelen, om uit deze staat te geraken, en de verrichting van deze plicht zal zeker minder schuld op hen laden, dan waaronder het algeheel verzuim hen zal brengen. Wie zal durven zeggen, dat het niet de plicht van de goddelozen is tot God te bidden, om geloof en om deel aan Christus? Ik ben er zeker van, dat het nooit uw plicht kan zijn, voort te gaan op de weg naar de hel en de verdoemenis.

O, tot u, wier werk altijd is geweest uw verderf uit te werken, door van God af te wijken en tot u, vreemdelingen, van deze hemelse bezigheid met uw Maker te spreken, ik heb heden een blijde boodschap aan u. Wat ook uw vorige zonden zijn geweest, of welke ook uw tegenwoordige vrezen zijn, wendt u door het gebed tot

Hem, die u zo vele malen getergd hebt, en er mag hoop in Israël zijn u aangaande. Redeneert uzelf niet uit uw plicht. Is het niet uw plicht, uw staat voor de Heere te gaan bewenen? Is niet genade lieflijk en begeerlijk, en is niet Christus waard, gezocht te worden? Hebt u niet het gebod van God tot uw machtiging? Zijn er niet vele droevige bedreigingen tegen biddeloze personen en huisgezinnen? Is niet het gebed een instelling tot bekering, en niet alleen het middel maar ook de eerste vrucht der bekering? Hebt u niet veel aanmoedigingen, om u aan het werk te zetten? Moet niet de geringste waarschijnlijkheid een koord zijn, om u tot God uit te halen? Zijn niet Zijn ingewanden open en Zijn armen uitgestrekt, om u in de Goddelijke instellingen te omhelzen? Hebt u niet Zijn roeping en nodiging, Zijn raadgevingen en vermaningen, ja, Zijn plechtige verklaring dat Hij geen lust heeft in de dood des zondaars? Als de Koning der ere, verraders nodigt te komen en vergeving te zoeken, wat zou u dan nog ontmoedigen? Heeft God het gebed tevergeefs ingesteld?

9. Negende tegenwerping.
Misschien zegt u: *Maar, helaas, als ik een goddeloze ben, hoe kan ik dan de belofte aangrijpen, om gehoor te vinden en voorspoedig te zijn, want ik heb geen recht op enige belofte, zolang ik in de natuurstaat ben.*

ANTWOORD.
(1) Hoewel een goddeloze geen aanspraak kan maken op een *voorwaardelijke* belofte, omdat hij de voorwaarde mist, welke de belofte veronderstelt in hem aan wie de belofte gedaan is, nochtans zijn er *volstrekte* beloften waarop hij in het gebed kan pleiten.
- Met voorwaardelijke beloften bedoel ik die beloften die door de genade zijn gedaan. Er zijn beloften, die gedaan zijn door de genade des geloofs, door de genade der liefde, door de genade der nederigheid. Een onbekeerd mens kan dan ook niet pleiten op de beloften, die door de genaden zijn gedaan, omdat hij vooralsnog ware genade mist.
- Ik bedoel met volstrekte beloften, de beloften, die uit genade gedaan zijn. Er is een belofte van genade; een belofte van een nieuw hart; een belofte van het geloof; God heeft beloofd de doden levend te maken, Zijn wetten in hun harten te schrijven, en dergelijke. Wie weet nu, dat hij niet onder de volstrekte belofte ligt? Wie zou durven zeggen, dat u de man of de vrouw niet zijt, aan wie de belofte van de genade is gedaan, en in wie de belofte zal worden vervuld, voornamelijk als u naar de Heere hijgt, en in het gebed aan de troon der genade worstelt?

(2) De beloften zijn merendeels in zulke algemene bewoordingen vervat, zonder enige vereiste, opdat u uw deel aan dezelve niet zou betwisten of in twijfel trekken, en om u aan te tonen dat er voldoende aanleiding voor u is, om te komen en er uw naam onder te schrijven: "O, alle gij dorstigen, komt tot de wateren."
(3) Gods roeping en gebod houden een belofte in. Wanneer God u roept tot Hem te komen, is dat niet voor de vorm; nee, als u komt zult u welkom zijn, want "die tot Hem komt zal Hij geenszins uitwerpen.
(4) Al de beloften zijn in Christus *Ja,* en zijn in Hem *Amen.* En deze gezegende Heere en Zaligmaker wordt u in dit eeuwig Evangelie aangeboden. Daarom als u twijfelt aan uw recht op de belofte, als een grondslag voor het gebed, laat uw gebed een

komen tot Christus zijn, dan hebt u alle beloften in Hem. Waarlijk, vrienden, dit is alles, waar ik in de ganse behandeling van dit onderwerp op doel, dat u door het gebed tot Christus zult komen. Wanneer ik u vermaan om te bidden, dan vermaan ik u in deze plicht van het gebed, Jezus van Nazareth te zoeken. Ik raad u Hem te zoeken, die gekomen is om u te zoeken en zalig te maken. Velen zoeken zichzelf wanneer zij bidden, zij zoeken toejuiching, zij zoeken achting, zij zoeken een naam te maken, zij zoeken slechts hun natuurlijke consciëntie te stillen; zij zoeken hun eigen gerechtigheid op te richten. Maar wee u, indien u in het gebed nooit iets anders had te doen. Want de reden waarom ik u vermaan te bidden is, dat u Christus zult zoeken. Zoekt Zijn persoon, zoekt Zijn gerechtigheid, zoekt Zijn Geest, zoekt Zijn genade, zoekt Zijn liefde, zoekt Zijn hart. Waarlijk, als Christus niet in deze plicht te vinden was, zou ik er niet zolang op hebben aangedrongen. O, is er hier niemand die ziet, hoe nodig het is, dat hij Christus in de eenzaamheid en in het huisgezin, in het gebed zoekt? Hebben wij niet allen Zijn verdienste nodig om ons te heiligen, en Zijn bloed om ons te wassen? Wij hebben Hem nodig om ons dagelijks vergeving van zonde te schenken, dagelijks versterking van genade mee te delen. Wij hebben Hem nodig, om ons te ondersteunen wanneer wij in dienstbaarheid zijn; levend te maken, wanneer wij dood zijn; te verlichten, wanneer wij in duisternis zijn; twijfelingen op te lossen, wanneer die ons bezetten; ons te bemoedigen, wanneer wij met vrezen bevangen zijn; ons op te richten, wanneer wij gevallen zijn; ons te vertroosten, wanneer wij bedroefd zijn; ons te schragen, wanneer wij verzocht worden; ons te versterken, wanneer wij zwak zijn; ons terecht te brengen, wanneer wij dwalende zijn. Niemand dan Christus kan dit alles doen, en duizendmaal meer dan dit alles.

O, zoekt Hem daarom in het gebed; werpt al uw bezwaren weg, evenals Barthimeüs zijn mantel afwierp toen Christus hem riep. Redetwist niet zolang, totdat de marktdag voorbij is, laat de schone gelegenheid u niet ontgaan, opdat u niet eeuwig moet bewenen en betreuren, dat u zo'n gelegenheid hebt laten voorbijgaan, en dat u de Geest van Christus niet bedroeft door uw vijandschap en uw ongeloof. O, dat er onder ons een zoeken en naspeuren van de Heere gevonden werd; een Hem nalopen, zoals de oudvader Hiëronymus deed, die zei: "Als mijn vader op zijn knieën voor mij lag te wenen, mijn moeder achter om mijn nek hing, en mijn broeder, mijn zuster en mijn bloedverwanten mij aan alle kanten wenende omringden, om mij in mijn zondeloop te doen voortgaan; ik zou over mijn vader heenlopen, mijn moeder tegen de grond slingeren, en al mijn bloedverwanten onder de voet lopen, om naar Christus toe te lopen."

O, dat er zulk een zoeken van Christus was, in weerwil van alle zwarigheden en beletselen! O, legt af alle last en de zonde die u lichtelijk omringt, en wendt u op de knieën van uw harten, tot de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, en zegt: *ik ben niet waardig Uw zoon genoemd te worden!* En als Hij u van verre ziet zal Hij u tegemoet komen, en om uw hals vallen, en u kussen. Zo heeft Hij met zulke doorbrengers gehandeld, en zal Hij u ook niet zo verwelkomen? Er is niemand op aarde of in de hel, die kan zeggen, dat hij deze weg heeft ingeslagen en daarin heeft volhard, en nochtans van God is verworpen. Nooit is iemand afgewezen, die "heeft volhardt in de gebeden."

Tiende preek. Romeinen 13:12. *"Volhardt in het gebed."*

Tegenwerpingen tegen het verborgen en het huiselijk gebed overwogen.

De put der zaligheid is diep en wij hebben niets om mee te putten, maar het is de genade van al Gods verborgenen, dat Hij, die de fontein opent en ons nodigt te drinken, ons een vat geeft, en een hand om te putten. De beloften zijn het vat, waarin ons deze levende wateren worden aangeboden, en het geloof is de hand waardoor wij water putten uit deze fonteinen des heils, en beide, zijn Zijn genadegiften. Het gebed, dat één van de vaten is, waarmee wij water uit deze wellen putten, komt ook van boven, van de Vader der lichten, wanneer Hij de Geest der genade en der gebeden uitstort. Dus, hoewel wij God niets hebben aan te bieden dan hetgeen het Zijne is, vraagt Hij nochtans ons offer; hoewel wij niets hebben om mee te putten, vraagt Hij nochtans om onze vaten, opdat Hij die vulle. Het is daarom zowel uit rijke barmhartigheid over ons, als tot verering van Hem, dat Hij van ons eist te volharden in het gebed.

Tegenwerpingen tegen het gebed in 't algemeen beantwoord hebbende, zal ik nu enige tegenwerpingen beantwoorden, die kunnen worden ingebracht, tegen de onderscheiden soorten gebed. Omdat ik in het kiezen van dit onderwerp voornamelijk het oog had op het verborgen gebed en het gebed in het huisgezin, zal ik mij bepalen tot de beantwoording van tegenwerpingen, die tegen deze twee soorten gebed kunnen worden gemaakt.

Tegen het eenzaam of verborgen gebed, kunnen de volgende, of dergelijke tegenwerpingen worden gemaakt.

1. Eerste tegenwerping.
Wij bidden in onze gezinnen, is dat niet genoeg, waartoe dient al die drukte?

ANTWOORD.

(1) Indien u in uw huisgezin bidt, dat is goed; maar het huiselijk gebed is een zaak, en het verborgen gebed is een andere, en God heeft nooit de ene plicht gemaakt, om een andere nodeloos te maken. U moet het ene werk niet uitschakelen, omdat u een ander verricht. Er zijn gelijke geboden voor alle plichten; er is dezelfde noodzakelijkheid voor alle; aan verzuim is gevaar verbonden.

(2) Indien u een kind van God bent, zult u heimelijke boodschappen aan uw Vader hebben, welke uw huisgezin niet mag weten. Daarom heeft God het verborgen gebed ingesteld met het oog op de goede naam van Zijn volk, opdat hun geestelijke naaktheid niet ontdekt worde aan iemand anders, dan aan die God, die hun geheim kent en het zal bewaren. Ik moet u zeggen, dat u weinig van de godsdienst of van uw behoeften kent, als u niets aan God hebt te zeggen, waarvan u niet zou willen, dat het door anderen werd gehoord.

2. Tweede tegenwerping. *Ik heb het zo druk met mijn beroep, dat ik geen tijd over heb, om mij af te zonderen, om in het verborgen te bidden.*

ANTWOORD.

(1) Hebt u zaken die van meer gewicht zijn, dan het eeuwig belang van uw onsterfelijke ziel? Wilt u niet liever uzelf een weinig aan uw beroep onttrekken, dan dat uw ziel eeuwig verdoemd wordt? Vervloekt is dat beroep, dat uw godsdienst opvreet.

(2) Overweegt, als u wijs bent, dat u beide, zowel uw algemene als uw geestelijke roepingen kunt opvolgen. U bent rechtstreekse godloochenaars, als u denkt dat het gebed uw werk zal schaden, daar de voorspoed van uw tijdelijk werk er juist van afhangt. Hebt u tijd om te eten, te drinken, te slapen, en niet om te bidden? De mensen klagen, dat zij geen tijd hebben, maar zij verspillen hun tijd. Hebt u tijd voor onnodige bezoeken, beuzelachtige gesprekken met uw medemensen, en toch geen tijd om God te zoeken? Deze tegenwerping voert haar eigen weerlegging met zich. Wee hun, welker ganse verontschuldiging hierin bestaat. Zal dit voor Gods rechterstoel genoegzaam zijn? Hebt u tijd voor uw eigen werk en niet voor Gods werk, tijd om uzelf te dienen en geen tijd om God te dienen? Ja, u hebt tijd genoeg, om aan de duivel te geven en geen tijd, om die aan Christus te geven.

3. Derde tegenwerping.

Ik ben maar een dienaar en moet mijn meester gehoorzamen; ik moet van de morgen tot de avond hard werken en heb daarom geen tijd om in 't verborgen te bidden.

ANTWOORD.

(1) Al bent u een dienstknecht, die mensen werk moet doen, nochtans bent u geen slaaf van uw begeerlijkheden. Gedenk, dat u een Meester in de hemel hebt, en geen sterfelijk schepsel kan u van de dienst van God ontslaan. Indien uw meester u geen tijd vergunt, dan zal hij die zonde moeten verantwoorden. Maar laat intussen, wat u ook voor uw meester moet doen, Gods werk niet ongedaan blijven, want uw meester zal nooit in staat zijn tussen u en de brandende toorn van God te staan.

(2) Velen geven hun meesters de schuld, terwijl zij zelf schuldig staan. Adam gaf Eva de schuld, en Eva gaf de slang de schuld, zo ook hebben de mensen van hun eerste ouders geleerd aan een ander de schuld te geven van hun zonden. Maar laat mij u zeggen, dat er geen knecht onder u allen is, die zo strikt wordt nagegaan, dat u niet enige tijd van uw meester voor uw God kunt uitsparen, zonder nochtans uw meester schade te berokkenen. Kies slechts die tijd, die niet strijdt met het belang van de zaken van uw meester, al zou u die van uw slaap, uw etenstijd, en uw uitspanningen afnemen. Laat mij hierom de toegevendheid van de meesters inroepen, tegenover arme en Godvruchtige dienstknechten. O, belet hun geen goed werk, maar moedigt hen daarin veel liever aan; hoe meer zij God dienen, hoe beter zij u zullen dienen.

4. Vierde tegenwerping.

Ik heb geen binnenkamer, om te bidden; geen geschikte plaats voor het verborgen gebed.

ANTWOORD.

(1) Een oprecht hart zal wel een plaatsje uitspeuren, buitenshuis of binnenshuis, en hier of daar een Bethel zoeken. Als hij het niet in huis kan vinden, zal hij wel naar het veld gaan om te bidden. Elke paradijsvogel zal wel naar een bos of boomgaard vliegen, en een plaats van afzondering onder de hemel vinden.
(2) Dit is een verontschuldiging, die maar weinigen die hier zijn behoeven te maken. De meesten van u hebben geschikte huizen en kamers in uw huis, en velen van u hebben stallen en schuren om u daar af te zonderen. Als u toegenegen harten had, zou het u aan een geschikte plaats niet ontbreken, al was het in de open lucht aan de zijde van een dijk. Als u zin hebt om te zondigen, ontbreekt u geen verborgen plaats om dat te doen, en als u evenveel lust had om te bidden, zou u ook daarvoor wel plaats vinden.

5. Vijfde tegenwerping. *Ik ken sommige goede Christenen, die nooit in het verborgen plegen te bidden.*

ANTWOORD.
(1) Het kan zijn dat u die kent, maar of zij goede Christenen zijn is gauw gezegd. Als zij het bidden in 't verborgen verzuimen, volg dan hun voorbeeld niet dat in strijd is met het gebod en met de voorbeelden uit de Schrift.
(2) Zou u vrede hebben om het voorbeeld van een mens na te volgen, anders dan in zoverre als zij Christus navolgen? Nu, ik beroep mij op allen die het Nieuwe Testament lezen, of het niet de praktijk van Christus was, zodat u in hen na te volgen, Christus verlaat, en wat zal er dan van u worden?

6. Zesde tegenwerping.
Ik vind mijn hart niet aangedaan, of toebereid, en is dat niet God verzoeken, te gaan wanneer de Geest mij niet opwekt?

ANTWOORD.
(1) De roering des Geestes is niet uw regel, maar het woord van God. De Geest is onze Helper, maar het woord is ons richtsnoer, zodat het een gevaarlijke dwaling is, te menen dat u de plicht niet anders moogt waarnemen, dan wanneer de Geest daartoe opwekt.
(2) Wanneer u deze plicht verzuimt bent u buiten de weg des Geestes, want Hij werkt gewoonlijk wanneer de ziel haar plicht doet, daarom moet u zich in de weg stellen. Heilige verrichtingen zijn de weg waarin de Geest wandelt, en de lucht waarmee Hij blaast; u kunt de Geest niet verwachten in het verzuim, van wat duidelijk uw plicht is. Denkt u zich te warmen door van het vuur weg te lopen? Als u geen trek hebt om te bidden, moet u bidden om trek te krijgen. Beproeft deze weg, en ziet of God niet beter is dan u verwacht.

7. Zevende tegenwerping.
Ik word zo verzocht, wanneer ik in het verborgen ga bidden. De satan valt mij aan, ik ben beschroomd en bevreesd van alleen, of in het donker te zijn.

ANTWOORD.

(1) Het is een teken, dat de plicht goed is, wanneer zulk een slechte geest die tegenstaat. Maar moet dan de satan zijn zin hebben in plaats van dat God verheerlijkt wordt? Nee: "Wederstaat de duivel en hij zal van u vlieden."
(2) Denk niet, dat u daarvan meer zult worden vrijgesteld dan Christus, die door de duivel in de woestijn werd aangevallen. Toen Josua bad, stond de duivel aan Zijn rechterhand om hem te weerstaan, maar de uitkomst was goed; de Heere bestrafte hem. Laat de duivel u niet van uw plicht afhouden; overweegt, dat het gebed de duivel zal uitwerpen, want dat is de wapenrusting van de Christen. Indien u uw plicht ontvliedt, heeft de duivel het gewonnen en zal hij vrij spel met u hebben. Maar al zouden al de duivels uit de hel, brullend op u aankomen, als u in het gebed tot God vlucht, dan hebt u niets te vrezen; met uw God kunt gij door een bende duivels lopen.

8. Achtste tegenwerping.
O, maar het verborgen gebed brengt mij geen goed toe, mijn hart blijft nog even dood, en hard, en koud, als ooit.

ANTWOORD.
(1) Kunt u niet zeggen, dat het u goed is nabij God te zijn? Dan schijnt het, dat u nooit op de rechte wijze tot God zijt genaderd; beproeft daarom hoe de zaak staat, treurt over uw verkeerd handelen, en bidt, dat u het moogt verbeteren.
(2) Beproef het nog eens, want dan zult u te zijner tijd maaien, zo u niet verslapt, daarom moet u goed doende, niet vertragen. Indien u bidt met de daad en waarheid, zult u nu en dan iets ervaren, dat meer vreugde in uw hart zal geven, dan wanneer der wereldlingen, koren, most, en olie vermenigvuldigd zijn.

Maar ik ga voort om enige tegenwerpingen tegen het huiselijk gebed te beantwoorden.

1. Eerste tegenwerping.
Er zijn enkele boze leden van mijn huisgezin, goddeloze kinderen of dienstbaren, met wie ik mij niet in het gebed kan verenigen, om wie God ons rechtvaardig kan afwijzen.

ANTWOORD.
(1) Het gebed van Christus werd verhoord, hoewel Judas er bij tegenwoordig was. Wat dunkt u van het gebed van arme leraars in gemengde vergaderingen? De tegenwoordigheid van onwaardige personen is geen beletsel voor de verhoring van het ware bidden.
(2) Het gebed is van God ingesteld om slechte mensen goed te maken, sommigen zijn daartoe bewerkt door het gebed van anderen. God verhoorde Stefanus voor Saulus, Van een bekeerd man, een zekere Bruce, werd gezegd, *dat hij de Heilige Geest deed vallen op allen, die met hem waren*. Loochent dan dit middel der bekering niet.

2. Tweede tegenwerping.
Deze praktijk vervult het land met vormdienaars en huichelaars, die zich aanmatigen in hun huisgezin te bidden en niets hebben dan een blote, uitwendige vorm van bidden.

ANTWOORD.

(1) Een gedaante van Godzaligheid op zichzelf wordt niet veroordeeld, maar alleen de vormen waarin de kracht der Godzaligheid wordt gemist, een gedaante of vorm van Godzaligheid is beter dan in het geheel geen vorm. Hoewel mensen de gedaante van Godzaligheid kunnen hebben zonder de kracht daarvan, nochtans kunnen zij de kracht der Godzaligheid niet hebben zonder de vorm.

(2) Wij dringen bij u niet alleen op de vorm of op de uiterlijke belijdenis aan, veel minder nog, op het masker en de schijn van godsdienst zonder wezenlijkheid. Maar wij zouden willen dat de mensen, door genade, in arbeid waren om de kracht der Godzaligheid te hebben, welke zich altijd naar buiten openbaart.

3. Derde tegenwerping. *Het morgen en avondgebed met onze huisgezinnen is een beperking van de Geest, en een bepalen van God van onze tijd.*

ANTWOORD.

(1) Christus en Zijn apostelen hadden vaste tijden voor het gebed. Judas wist het uur en de plaats van het gebed van onze Heere, en de apostelen hadden hun ure van het gebed (Hand. 3:1).

(2) De wind des Geestes blaast wanneer en waar hij wil, en de mensen zijn verplicht aan de posten van de deur der wijsheid en in de gewone weg op een zegen te wachten.

4. Vierde tegenwerping.
Het huiselijk gebed is maar een nieuwe uitvinding en meer drukte dan nodig is; ik bid in 't verborgen, en waartoe zou nog meer nodig zijn?

ANTWOORD.

(1) Ik heb u aangetoond, dat het in de tijden der Schrift, altijd de gewoonte onder Gods volk was, en ook in de zuiverste eerste tijden. Het is onder de Godvrezende mensen in alle eeuw in gebruik geweest.

(2) Kunt u te dikwijls tot God naderen? Hebt u ooit gehoord, dat iemand zich op zijn sterfbed beklaagd heeft, dat hij God te veel gediend en te godsdienstig geweest is? Moet u niet heilig zijn in al uw wandel? Bedenk, wanneer u in het verborgen en in het openbaar bidt, en niet in uw huisgezin, dat het geen ware godsdienst is, die de mensen niet uit de kerk, of uit de binnenkamer, met zich naar hun gezin kunnen overbrengen.

5. Vijfde tegenwerping.
Zij die in hun huisgezinnen bidden zijn niet beter dan anderen; zij kunnen liegen en bedriegen, zij zijn trots en oplopend en niet teder in hun wandel, evengoed als wij.

ANTWOORD.

(1) Wacht u, dat u niet met de duivel meedoet, om Gods volk vals te beschuldigen; want deze sekte wordt overal tegengesproken; zij worden gewoonlijk wegens hun Godsvrucht als huichelaars gebrandmerkt.

(2) Veronderstelt, dat het waar is wat u zegt, leert hun godsdienst hun dat? Of ligt de schuld bij hun bidden, of omdat zij niet bidden gelijk het behoort? Is het omdat zij te godsdienstig zijn? Nee, zegt u, het zijn huichelaars. Wel, als huichelaars dan zo

vroom zijn, wat zal dan van u worden, die bij deze huichelaars zó ver te kort schiet? Indien de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt, waar zult u dan verschijnen, die God in uw huisgezin verwaarloosd?

6. Zesde tegenwerping.
Er is niemand onder mijn buren, die deze gewoonte heeft, waarom zou ik dan een uitzondering maken?

ANTWOORD.
(1) Wilt u liever de grote menigte naar de hel volgen, dan enkelen die naar de hemel gaan? Wilt u liever om des gezelschaps wil verdoemd worden?
(2) Ik ben er zeker van, al is het met geen groter, dat u met Abraham, Izak en Jakob, en al de heilige patriarchen, profeten, apostelen, leraars en martelaars, in beter gezelschap zult reizen; zij hebben allen deze weg bewandeld. "Hierom zal u een ieder heilige aanbidden." Mij dunkt, u moest liever het gezelschap kiezen van die heerlijken, die God als de Zijnen zal erkennen, wanneer Hij Zijn allerdierbaarste juwelen zal afzonderen (Eng. vert. Mal. 3:17), dan van die godloochenaars, die zeggen, dat het te vergeefs is God te dienen; die God in de brandenden oven van Zijn toorn zal werpen.

7. Zevende tegenwerping.
Maar ik ken enkele goede belijders, die de plicht van de huiselijke godsdienst tegenspreken.

ANTWOORD.
(1) Dat is geen deel van hun goedheid; zij liggen onder de macht van zelfbedrog.
(2) Sommige belijders kunnen goed schijnen, die het niet zijn; zij kunnen een naam hebben, dat zij leven en nochtans dood zijn. Het is beklagenswaardig dat er bijna geen waarheid is, al is die nog zo heilig; of geen plicht, al is die nog zo geestelijk, die in deze losbandige dagen niet wordt tegengesproken. Het is gevaarlijk en het ligt voor uw verantwoording, als u die vrijzinnigen, die het ruim nemen, nabootst.

8. Achtste tegenwerping.
Er zijn er in het gezin, die mij zouden bespotten, en er de gek mee zouden steken, als ik het huiselijk gebed zou invoeren.

ANTWOORD.
(1) Als u het hoofd van uw gezin bent, schaamt u dan, dat u er uw macht in hebt verloren, en maak, dat u uw gezag weer terugkrijgt. Wiens zaak behandelt gij, van God of van de duivel? Als het Gods zaak is, erken die dan in Zijn Naam en in Zijn kracht, en Hij zal u ondersteunen.
(2) Veel kinderen Gods hebben goddeloze ellendelingen in hun gezinnen. Abraham had een vervolgende Ismaël, Izak een onheilige Ezau. Zal het nalaten van uw plicht meer goeds uitwerken op een goddeloos lid van uw gezin, dan dat u die verricht?

9. Negende tegenwerping.

Ik mis de gave van mij uit te drukken; ik ben schuchter en ingetogen en heb geen woorden om voor anderen te bidden, ik zal er mijn onkunde door verraden.

ANTWOORD.

(1) Vervloekt is die schuchterheid, die zich voor de plichten schaamt. Hebt u geen reden te vrezen, dat Christus zich over u zal schamen? Maar indien ge u wilt schamen en uw best doen, dan zal God er voor zorgen, dat u uw achting behoudt en uw gaven zullen toenemen.

(2) Indien u niet kunt bidden, wilt u dan aan God vertellen, dat u het niet kunt? Smeekt hem u te hulp te komen door Zijn Heilige Geest, die Hij beloofd heeft aan degenen die Hem bidden. Ik heb u eerder gesproken over het onderwerp van het gebed, en ook over de delen daarvan: *smeking, belijdenis van zonde en dankzegging.* Hebt u geen zonden te belijden, geen goedertierenheden af te smeken, geen gunsten waarvoor u God hebt te danken? O, maak toch niet zulke droevige uitvluchten voor uw verzuimen van een bekende plicht.

10. Tiende tegenwerping.

Het is een vermoeiende taak zowel 's morgens als 's avonds met mijn gezin te bidden.

ANTWOORD.

(1) Het is een teken van een vleselijk hart, van een plicht te zeggen: wat een vermoeidheid, u hebt waarlijk nodig een nieuw hart te begeren, want als uw hart niet wordt veranderd, zal de hemel zelf u vermoeien.

(2) Het is een zwart kenmerk daarvan, dat God u verwerpt, dat u liever tegen Gods geboden twist, dan dat u die gehoorzaamt. Bent u vast besloten aldus God vaarwel te zeggen, Christus vaarwel te zeggen, de hemel vaarwel te zeggen? Wilt u liever de dienst des duivels, en dus de hel en de verdoemenis, verwelkomen? O, overweeg de zaak bijtijds.

10. Elfde tegenwerping.

Ik heb lange tijd, reeds twintig, dertig, veertig jaar of zo, een huishouden gehad, en ik ben nooit in het gebed voorgegaan, en ik heb geen lust een nieuwe gewoonte in te voeren, en mijn vorige praktijk te veroordelen.

ANTWOORD.

(1) Gewoonte van zondigen verhardt uw hart. "Zal ook een moorman zijn huid veranderen? of een luipaard zijn vlekken?" Zal God dit als een verontschuldiging aannemen? Zal de dief tot de rechter zeggen: *meneer, ik ben mijn hele leven gewoon geweest te stelen, zodat ik het niet kan laten.* O, zeg niet: ik wil naar de hel gaan, omdat ik mijn leven lang die weg heb bewandeld, ik heb geen lust te veranderen.

(2) Bekerende genade kan een oude stroom in een nieuw kanaal veranderen. U hebt nodig telkens weer te bidden om vernieuwing van hart en weg, dat God u een nieuw hart en een nieuwe geest moge geven, opdat u in Zijn inzettingen moogt wandelen. Het is een goed spreekwoord: *"Beter laat dan nooit."* Wee u, voor eeuwig en altoos, als u sterft met uw oude hart en uw oude weg.

12. Twaalfde tegenwerping.

Ik ben vroeger mijn huisgezin in het gebed voorgegaan, maar het heeft geen goed gedaan, en zo heb ik het opgegeven. Ik twijfel, als ik het weer zou beginnen, of ik het wel zou volhouden.

ANTWOORD.

(1) Wiens schuld was dat? Was het Gods schuld of de uwe? U moet de schuld niet leggen op de plicht, maar op de persoon. Duizenden hebben er voordeel van gehad, en die zouden het voor de hele wereld niet willen nalaten, en als uw hart recht was geweest, zou u in die weg zijn voortgegaan; als uw handen zuiver waren geweest, zou u al sterker en sterker zijn geworden.

(2) Wie heeft u overreed het huiselijk gebed te laten varen*? Gij liept wèl, wie heeft u verhinderd?* Was het God, of Zijn dienaar? Nee, het was de duivel en een goddeloos hart. Is het niet uw dwaasheid, dat u met de Geest begonnen zijnde, met het vlees eindigt? O, welke ongerechtigheid hebt u in God gevonden? Komt, en beproeft uw oude Vriend, keert weder tot uw vorige Man. Grijpt de sterkte Gods aan en u zult het volhouden.

Zeg niet, dat u onkundig zijt en niet weet hoe u het zult ten uitvoer brengen. Laat noch uw trotsheid van hart, dat u niet zo goed kunt bidden als anderen, noch uw traagheid, u terughouden. God ziet niet naar gaven. Als u geen kostelijke drank hebt, biedt Hem dan uw lege fles aan, legt u neer en zegt met de tollenaar, "o God, wees mij zondaar, of ons zondaren, genadig." Als het niet willens, maar uit zwakheid is, zal God veel in u toegeven.

Zo heb ik kort ongeveer dertig tegenwerpingen beantwoord, die tegen het gebed in het algemeen, en tegen het verborgen en het huiselijk gebed kunnen worden ingebracht. Moge de Heere al uw bezwaren krachtdadig beantwoorden, en u leren *te volharden in het gebed.*

Elfde preek. Romeinen 13:12. "Volhardt in het gebed."

Klacht over biddeloze personen en huisgezinnen.

Augustinus drukte dikwijls de wens uit, dat Christus, wanneer Hij kwam, hem óf predikende, óf biddende mocht vinden. Het zou waarlijk te wensen zijn, dat wij allen, wanneer Christus tot ons klopt, biddende werden gevonden. Hij zou ons biddende kunnen vinden, wanneer Hij tot ons komt in Zijn woord; Hij kan ons biddende vinden, wanneer Hij tot ons komt in Zijn ordonnantiën; Hij kan ons biddende vinden, wanneer Hij tot ons komt in Zijn voorzienigheid; Hij kan ons biddende vinden, wanneer Hij tot ons komt met Zijn roede; moge Hij ons biddende vinden, wanneer Hij tot ons komt bij de dood. Waarlijk, de Heere schijnt tot deze gemeente te zullen komen in een verschrikkelijke weg. Hij heeft onlangs veel gedaan in de weg des gerichts, en Hij zal waarschijnlijk nog meer doen. Het is zeker, dat het nodig is, dat wij biddende gevonden worden. Indien het woord u niet aan het bidden brengt, zal God Zijn roede zenden. Het zou kunnen zijn, als de roede van ziekte het niet zal doen, dat de Heere zal zeggen: "Ik zal de roede des doods onder u zenden, ik zal de dood onder het volk zenden, de dood onder de ouderlingen, de dood onder de dienaars;" dit zal Hij zeer waarschijnlijk doen. De dood onder de herders, en de dood onder de schapen. Wat heeft dit alles ons te zeggen? "Omdat Ik u dit doen zal, zo schikt u, o Israël, om uw God te ontmoeten (Amos 4 :12). Omdat Ik dit doen zal, zo schik u, o gemeente, om uw God te ontmoeten.
U zegt: Hoe zullen wij ons schikken, om Hem in Zijn oordelen te ontmoeten?
Ik antwoord: o, laat ons allen, biddende gevonden worden, en volhardende in het gebed.

Ik heb leerstellig over deze tekst gesproken, en die bij wijze van onderrichting toegepast. Ik zal die nu verder toepassen.

2de. **Als een jammerklacht over biddeloze personen.**
O, zal niet deze leer zwaar drukken op veel personen en huisgezinnen in deze gemeente! Wij vrezen, dat wegens verzuim van het gebed, de wrake Gods boven uw hoofden hangt. Wee onzer, dat er zo weinig begenadigde, biddende personen en gezinnen onder ons gevonden worden. Het loopt met de godsdienst laag af, en ernstige vroomheid is door de meeste mensen verbannen. Daarom zal ik bij deze gelegenheid, omdat ik, zoals ik reeds eerder zei, voornamelijk het gebed in 't verborgen en in het huisgezin ten doel had:

1. Een klacht aanheffen over biddeloze personen, die het eenzaam bidden verzuimen.
2. Over biddeloze huisgezinnen, die de aanbidding van God in hun huizen verwaarlozen.

1. Mogen wij niet klagen over het verzuim van het eenzaam bidden, beide onder goddelozen en onder rechtvaardigen?

(1) Onder de goddelozen, die niets van deze plicht verstaan; zij weten er niets van wat het is, in 't verborgene met God te worstelen. David zegt: "De goddeloze, gelijk hij zijn neus omhoog steekt, onderzoekt niet of, wil niet naar God zoeken; al Zijn

gedachten zijn, dat er geen .God is." Hij kan nergens recht bidden, laat staan in het verborgen. In plaats van verborgen godsvrucht, wordt heimelijke goddeloosheid in hem gevonden. De apostel zegt:(Eféze 5 :12) "Want hetgeen heimelijk van hen geschiedt, is schandelijk ook te zeggen." Hun consciëntie kan hun droevige verhalen van verborgene zonden vertellen, welke niemand dan de God des hemels en zijzelf weten. Omdat zij God niet zien, denken zij dat God hen ook niet ziet. O, de goddelozen zullen in de dag des oordeels rekenschap moeten geven van hun heimelijke boosheden. Maar waar zijn de verborgen gebeden? Helaas, hoe zeldzaam, of hoe vormelijk naderen zij tot God in de eenzaamheid. De goddeloze kan zo vroom zijn als de beste in de openbare godsdienst, maar volgt hem in zijn binnenkamer, hij kan geen uur in de week voor God afstaan, nee, want dit soort van godsdienst maakt hem geen naam bij de mensen. Zij achten het beneden zich, hun harten in de verste hoek voor God uit te zuchten. Zij willen de grote God niet zoveel verplicht zijn voor enigerlei goedertierenheid, evenals die trotse godloochenaars, die zeggen: (Jer. 2 :31) "Wij zijn heren, wij zullen niet meer tot U komen." Maar laten zulke godloochenaars weten, dat zij zullen sterven als mensen, en als duivelen zullen verdoemd worden. De Heere zij die arme biddeloze zondaren genadig, die vreemdelingen zijn van de noodzakelijkheid, en het voordeel van het gebed in de binnenkamer, die denken en zeggen, dat het meer, drukte is dan nodig is. Laten zij zich voorbereiden, om met deze allerellendigste bewering te komen, als zij met vuurvlammen om hun oren voor de rechtbank van Gods rechtvaardigheid zullen staan, wanneer God hun vitterijen tegen de duidelijke plicht op een andere wijze zal beantwoorden, dan zijn dienaars het nu kunnen doen.

(2) Onder de rechtvaardigen kunnen er ook veel te veel zijn, die deze plicht van het verborgen gebed grotelijks verwaarlozen, die er tenminste vluchtig en zorgeloos overheen lopen. Begenadigde mensen kunnen schuldig staan aan gedurige nalatigheid en onderbreking. Opdat u dit verzuim mocht beklagen zal ik u tot uw ontwaking de volgende vragen, of ondervragingen voorstellen.

1. Bent u niet zeer ongelijk aan Christus, Die zo dikwijls in de eenzaamheid bad? Vindt u Hem niet, soms op de dag, soms in de nacht, nu eens in de hof, dan eens op de berg, alle gelegenheden waarnemende, om tot Zijn Vader te bidden? Gelijk Hij een man van smarten was, was Hij ook een man van gebeden, en moesten wij niet van Hem leren? Bestaat het Christendom niet in een gelijkvormigheid aan Hem? Worstelde Christus niet voor ons en moesten wij niet met God worstelen voor onszelf?
2. Bent u hierin niet zeer ongelijk aan de heilige God? Het zaad Jakobs zijn allen worstelaars met God, evenals Jakob was. God heeft geen ontijdig geboren kinderen; zij hebben allen geroepen: *Abba, Vader.* Van de apostel Jakobus wordt vermeld, dat zijn knieën zo hard waren van het bidden als de voetzolen van een kameel. Wolken van getuigen zijn altijd in het gebed ten hemel opgestegen, als een wolk van reukwerk, aangestoken door de Heilige Geest. Waarom zou u uw broederen ongelijk zijn? Hebben wij niet allen een Geest zowel als een Vader, en is niet deze Geest, een Geest der genade en der gebeden?
3. Bent u hierin niet ongelijk aan hetgeen u in vorige tijden waart? Toen God in het eerst uw hart bewerkte, gelovige, hebt u toen geen stille hoekjes opgezocht? Bent u dat verborgen plekje, die kamer, die schuur, dat bos, die heuvel, dat veld

vergeten, waar u soms hebt gewandeld en overpeinsd, gezucht, getreurd, geweend, en met een bloedend hart naar God gehijgd, wanneer u plat op de aarde gevallen, u voor God hebt uitgeweend, totdat u geen kracht meer had om te wenen. Waren er toen niet enige zoete omhelzingen tussen God en u? Hebt u die gezegende dagen vergeten? Uw God niet: "Ik gedenk der weldadigheid uwer jeugd, der liefde uwer ondertrouw, toen gij Mij nawandelde in de woestijn, in onbezaaid land (Jer. 2:2). O gelovige, herinnert u zich de dag niet, toen u liever met God in uw binnenkamer was, dan op de troon van een prins? Was u niet elke dag, en dikwijls op een dag, met dit werk bezig? Hoe komt het, dat er zulk een verandering is gekomen? Is uw God veranderd? Hebt u over Hem te klagen, of ligt de schuld bij u? Waar is uw vroegere *geest van het gebed* gebleven? Waarom vraagt u niet naar die oude paden van gemeenschap met God?

4. Berooft u niet uzelf, door het eenzaam bidden te verzuimen, van veel aangename verkwikkingen? Hebt u in de verborgen plicht geen opwekkende invloeiingen van genade ondervonden; hoeveel aangename beten hebt u daar in de eenzaamheid gegeten? Vraag hun, die zich in de verborgen plicht oefenen; zij zullen u vertellen, dat zij daar hun aangenaamste tijd doorbrengen, dat hun gewin oneindig tegen hun moeiten opweegt; ja, kan uw eigen ervaring dat niet bevestigen?
5. Stelt niet uw verzuim u aan veel droevige verzoekingen bloot? Wanneer u op reis bent gegaan zonder u eerst tot het gebed af te zonderen, heeft dan niet de Satan dikwijls zijn doel met u bereikt, door u van uw hoogheid te verstoten in de één of andere grove zonde? Werd op het verzuimen van het gebed, uw vrede niet verbroken, kreeg niet de zonde de overhand, vermeerderden niet uw ellenden? Wanneer u in de morgen bent uitgegaan, zonder u eerst in God te versterken, was u dan niet onderhevig, wind en ijdelheid te vergaderen tot nadeel van de gezondheid van uw ziel? Als u God niet smeekt met u te gaan, Wie zal u dan die dag beveiligen? Indien God u loslaat zal de duivel met u doen wat hem lust, en u in duizend strikken en zonden verstrikken.
6. Getuigt niet uw verzuimen van het verborgen gebed van weinig liefde tot God of lust in Zijn gezelschap? Wanneer mensen elkaar hartelijk liefhebben zijn zij gaarne bij elkaar. O, beklaagt voor de Heere, dat u uw eerste liefde hebt verlaten.
7. Verklaart u niet door het na te laten, dat u ondankbaar bent aan de genade Gods? Is dit al uw erkentelijkheid voor de genadige vergunning, die Hij u verleent tot Zijn troon te komen, uw smekingen daar neer te leggen, en te begeren wat u wilt? Mag God het niet kwalijk nemen, dat u zo traag bent om uw geluk te zoeken, en dat u tweemaal zo ver wilt gaan om eerst een vriend te behagen, liever, dan dat u alleen in uw binnenkamer gaat om God te behagen en uw ziel te bevoordelen. O, schaamt er u over!
8. Wederstaat u niet door dit verzuim de werking des Heilige Geestes? Is het niets, de gemeenschap met God de Vader te veronachtzamen en van de voorbidding van de Zoon van God geen gebruik te maken? En de aandrijving des Heilige Geestes te versmaden, wanneer Hij u de plicht voor ogen stelt? O, bedenk wat u doet; hebt u over deze hemelse wind te gebieden? Indien u de roeping des Geestes niet wilt opvolgen, zal Hij misschien niet komen wanneer u tot Hem roept.
9. Als u alleen in gezelschap kunt bidden, wat zult u dan doen wanneer uw gezelschap weg is? Het gezelschap der heiligen is altijd begeerlijk. Maar uiterlijke gemeenschap is niet altijd bereikbaar. Het is wonderlijk te horen hoe sommige mensen zich, ten opzichte van deze zaak uitdrukken: "als die of die vrienden of

Godvrezende betrekkingen worden weggenomen, dan weten wij niet hoe wij moeten leven." Waarom niet? Zijn zij in de plaats van God? Wordt uw geestelijk leven door de loden pijpen onderhouden, of door de levende wateren die erdoor stromen? Al is zo iemand weg, dan is God nog niet weg. Is het gebed dan weg? Kan de Voorzienigheid u niet uit het gezelschap der vromen verdrijven, of hen van u wegnemen? Wat moet u dan doen als u alleen in het gebed, geen gemeenschap kunt hebben met de Vader en de Zoon?

10. Hoe zou het zijn als de Heere u kwam opnemen en Hij vond u onder het verzuim van deze gekende plicht? Welke verlegenheid zou u bevangen als de dood u in zo'n staat kwam aangrijpen! Zou u uzelf in de ure des doods niet beroven van die vertroosting welke andere heiligen mogen hebben? Deze verzuimen kunnen maken, dat zelfs een kind van God in een duistere nacht van verbijstering sterft. O vrienden, mogen wij hier niet klagen, niet alleen over het verzuim, maar ook over de zorgeloze verrichting van deze plicht? O, hoe dood en hard en stomp! Hoe ongelovig en verward zijn uw harten in het verborgen! Er is een vloek uitgesproken over hem die het werk des Heeren bedrieglijk doet, die een mannetje in Zijn kudde heeft, maar den Heere offert dat verdorven is. O, het is vreselijk op onze knieën vervloekt te worden, wanneer wij om een zegen komen. De duivel stuurt onze hand aan, als wij in ons gebed een brief naar de hemel schrijven, zodat wij nauwelijks besef hebben van hetgeen wij Hem voorstellen. Onze gedachten dwalen af, zij zwerven overal heen evenals een patrijshond, die van het ene voorwerp naar het andere vliegt, zodat wij soms geheel in de war raken en niet weten wat wij doen. O, weeklaagt over deze boosheid en begeeft u tot het eenzaam gebed!

Helaas, werd van een vrome wijsgeer gezegd, dat hij gedurende zoveel jaren, meer met de goden sprak dan met de mensen; nu, zouden Christenen altijd met de mensen spreken, en zelden of nooit met God, met de ware God spreken, *met Wie wij vrij mogen spreken, zonder in de rede gevallen te worden,* zoals een Duits martelaar dat eens voor zijn rechters, - hen daarmee tevens heimelijk beschuldigende, - te kennen gaf, toen hij door hen onderzocht werd inzake enige punten van de godsdienst? Toen hij op elk punt vrijmoedig en duidelijk antwoordde, vielen zij hem in de rede, hem gebiedende het met een enkel woord af te maken, met ja of nee. Toen zei hij: "Als u niet wilt toelaten, dat ik mij in zaken van zoveel gewicht verantwoord, zendt mij dan maar naar mijn gevangenis terug, naar mijn kikvorsen en padden; die zullen mij niet storen of in de rede vallen, wanneer ik met mijn Heere en mijn God spreek." O nee, onze God heet ons genadiglijk welkom, wanneer wij onze ziel voor Hem in het verborgen willen uitgieten. Hij stopt ons de mond niet, noch sluit Hij Zijn oren toe. Nee, Zijn oren zijn open voor ons geroep. U kunt zulke grote dingen niet vragen, die Hij niet geneigd is te geven. Daarom maakt geklag, omdat u niet wilt bidden en ontvangen. O, zet u aan het eenzaam bidden; bidt, en bidt wederom, laat u door geen ontmoediging afslaan. De Kanaänese vrouw ving de kogels op, die Christus op haar afschoot, en met een nederige geloofsvrijmoedigheid zond zij ze die, aan Hem in het gebed terug, waardoor Zijn hart werd getroffen, en zo overwon zij bij God om ontferming.

Mogen wij dan ook niet weeklagen over biddeloze huisgezinnen, zowel over het verzuim van de huisgodsdienst als van het verborgen gebed? Ik moet hier ernstig klagen over het gemis van de godsdienst in het huisgezin.

Ik voel mij des temeer geneigd u in deze zaak nog een waarschuwing te geven, omdat mijn eerwaarde collega, die spoedig in de eeuwigheid schijnt te zullen zijn, dit zelfde onderwerp behandelde. Ik vroeg hem gisteravond of hij genegen was, dat ik hetzelfde leerstuk waarover hij preekte, met u zou verhandelen, waarop hij zijn verlangen te kennen gaf dat ik dit zou doen. Daarom zal ik naar de bekwaamheid, welke mij de Heere geeft, deze stof behandelen en die op u aandringen, in een gebruik van beklag over het verzuimen van de huiselijke godsdienst. Ik wens, dat u naar mij zult luisteren alsof u, zowel mijn stervende medeleraar als mij, in de Naam van God tot u hoort spreken.

O vrienden! Wat zijn velen die hier zijn, ver van dat besluit van Josua: "Maar aangaande mij en mijn huis, wij zullen den Heere dienen". Er zijn vier dingen, die stof van beklag opleveren, dat waar het een vereiste is dat in elk huis waar gebeden wordt, waar geestelijke offeranden aan God worden geofferd:
(1) Een priester,
(2) Een altaar,
(3) Een offer, en
(4) Een allerhoogst, aanbiddelijk Voorwerp zijn.
Maar dat er echter in de huizen van velen, geen priester, geen altaar, geen offerande, en geen ware aanbidding is.

(1) Is het niet beklagenswaardig dat er veel huizen en huisgezinnen zijn, waarin geen priester is, ik bedoel, geen aan God gewijde Evangelie priester, die met de Geest gezalfd is, om de offerande van het gebed te offeren? In één woord wil ik zeggen, dat er zoveel hoofden in de gezinnen zijn, die in het geheel geen godsdienst hebben. Alle gelovigen zijn geestelijke priesters, een heilig priesterdom, om Gode heilige offeranden te offeren. Zijn er hier niet veel hoofden in de gezinnen, die arme, vleselijke, onwetende, zotte schepselen zijn, niet bekwaam om een woord tot God te spreken voor hun huisgezinnen? U kunt uw huisgenoten vroeg in de morgen oproepen en hen tot 's avonds laat aan het werk houden; maar zij horen de ganse dag, - en dat dag in, dag uit, - geen woord van God, geen kapittel wordt gelezen, geen psalm gezongen, geen gebed met het huisgezin wordt tot God opgezonden. O, genadeloos huisgezin! Mag ik de heer of de vrouw, van zulk een gezin eens toespreken, door hen de volgende twee of drie vragen voor te stellen?

a. Vertel mij eens, hoe u het hebt durven wagen een huishouding op te richten, of de last van een huisgezin op u te nemen, die er niet beter voor toegerust zijt, die geen woord tot God voor hen kunt spreken? Ja, al zou uw vrouw of uw kind of dienstbode op sterven liggen, en hun ziel op het punt zijn van verdoemd te worden, dan hebt u met uw huisgezin nog geen woord tot God te spreken, hetzij voor het herstel van hun lichamelijke gezondheid, of voor de zaligheid van hun ziel.
b. Veroordeelt u uzelf niet, die uw kinderen een vak kunt leren om de kost te verdienen en er in deze wereld ruim van te leven, en geen woord met hen spreekt over een andere wereld? U kunt ze bestraffen als zij u beledigen, en u berispt ze nooit omdat zij tegen God zondigen. U verwacht, dat zij van u zullen vragen wat zij nodig hebben, en nochtans zult u nooit iets van God begeren, hetzij voor hen, of voor uzelf.

c. Veroordeelt niet de gehele wereld u? Veroordelen u niet de heidenen, want zij hadden hun boetedoeningen, hun huisgoden? En zal niet hun blind bijgeloof uw ongodsdienstigheid veroordelen? Deze arme afgodendienaars zullen in het oordeel tegen u opstaan. Hoe zult u uw beschuldiging verantwoorden? Zal niet het bloed van uw kinderen of dienstboden van uw hand geëist worden? Hoe zullen zij in de hel vloeken! "O, wee onzer," zullen zij misschien zeggen, hadden wij in huisgezinnen gewoond waar gebeden werd, misschien zouden wij bekeerd en zalig geworden zijn. Wij hebben nooit een woord van God gehoord, behalve wanneer zijn Naam werd gelasterd." Hoe zal dat in uw oren knersen en uw harten versmelten!

(2) Het is ook een grond van beklag, dat niet alleen zoveel huizen zonder priester zijn, maar ook zoveel huizen en gezinnen zonder altaar. Dat wil zeggen, dat er zelfs geen gedaante van Godzaligheid, of vertoon van godsdienst is. Laat mij deze jammerlijke ellendigen, vriendelijk vermanen.

a. O, gelijkt u niet op de redeloze beesten, zolang u God niet méér erkent dan een hond of zwijn? Veroordeelt God niet uw ongodsdienstige praktijk en uw goddeloosheid door de botste schepselen? U hebt niet zoveel kennis van God, als een os, want die kent zijn bezitter, of als een ezel, want die kent de kribbe zijns heren (Jesaja 1:3).
b. Hoe kunt u verwachten, dat de weldadigheden die u ontvangt, gezegend zullen zijn? Nee, zij zijn voor u vervloekt; en als God het gelast, zullen zij zich tegen u verheffen. U bent vervloekt in uw korf en in uw baktrog.
c. U staat Gods zaak in de wereld tegen, en doet wat u kunt, om de ongodsdienstigheid in de navolgende geslachten voort te planten. Uw nageslacht zal zich beroepen op de praktijk van hen, uit wie zij zijn gesproten: "Mijn vader en mijn moeder baden nooit in hun gezin, daarom doe ik het ook niet." Zo zult gij, evenals Jerobeam Israël, veel geslachten na u doen zondigen. O, hoe weinig bedenkt gij, hoever uw zonde zich zal verbreiden.
d. Leest u uw zonde niet dikwijls in uw bestraffingen? Wanneer u gebrekkig bent in uw plicht, zijn uw kinderen overvloedig in ongerechtigheid. U bidt niet voor hen, en God verwerpt ze en geeft ze aan in 't oog lopende boosheid over. Het is de algemene ervaring dat dit maar al te duidelijk blijkt.

(3) Het is een grond van beklag, dat, gelijk er veel huizen zonder priester en zonder altaar zijn, zo ook sommigen, misschien een priester en een altaar hebben, Maar een offerande ontbreekt er; zij hebben het vuur en het hout, maar missen het lam tot het brandoffer. Zij hebben de uiterlijke vorm, Maar het merg en de verborgenheid van ware Godzaligheid worden gemist. Zij brengen God een dagelijks compliment, en dat is alles, zij weten niet wat het is, Jezus in hun armen te nemen, of tot God in Christus door de Geest te bidden. Tot u wil ik zeggen:

a. Wat het grondbeginsel aangaat, als er geen beginsel van genade in u is, bent u maar een levenloos werktuig, evenals een papegaai, die heeft leren praten, zonder te beseffen of te verstaan wat hij zegt. Ons gebed moet met onbedriegelijke lippen worden gesproken. Wij hebben daarvan een aanmerkelijk woord (in 2 Sam. 7 :27): "Uw knecht heeft in zijn hart gevonden, dit gebed tot U te bidden." Denkt daar om, u moet uw gebed in uw hart vinden, voordat u het met uw lippen uitspreekt, en dan moet u niet een gebed opzeggen, zoals velen doen die met God spotten,

maar u moet een gebed bidden. Sommigen vallen op hun knieën, en rammelen op een harteloze wijze een paar woorden af, terwijl hun gedachten naar duizend beuzelingen afzwerven, en dit is hun Godsvrucht daar zij over pochen, en waarin God behagen moet scheppen, terwijl het slechts een ellendige, harteloze, levenloze, geesteloze vorm is, zonder geloof en zonder kracht, die God zal verwerpen. Lippenwerk is maar verloren arbeid.

b. Wat de wijze betreft; indien u uw huiselijke plicht slaperig en traag verricht, stelt u uzelf aan de vloek bloot, van het werk des Heeren achteloos te doen. Veel mensen zijn de ganse dag met hun werk bezig, de ganse avond brengen zij met ijdel geklap door, en dan vallen zij voordat zij naar bed gaan, half wakker en half slapend, gauw even op hun knieën. O, zult u God afschepen, met hetgeen er van de wereld is overgeschoten? Verdient niet Hij, Die u al uw tijd gaf, het beste van uw tijd? Zeg mij, verandert u Gods gebod niet: "Zoekt eerst het koninkrijk Gods en al deze dingen zullen u toegeworpen worden?" Zoekt u niet de dingen der wereld, en laat u niet het koninkrijk Gods het laatste zijn? O, zal God zo met Zich laten spotten!

c. Wat de tijd betreft, denkt u, als u God alleen bij vlagen erkent wanneer u goed geluimd bent, dat God daarmee gediend is? Zijn er hier niet velen, die nooit vroom zijn, dan in angsten; nooit ernstig, dan in ziekte; nooit ingetogen, dan in tijden van benauwdheid; die nooit bidden, dan wanneer zij in moeilijkheden verkeren? Zoals van de vleselijke Joden geschreven staat: "Als Hij hen doodde, dan vraagden zij naar Hem." Zij stortten een gebed uit, wanneer Zijn kastijdende hand op hen was, en anders nooit. O arme ziel! Behoort u niet tot de Troon der genade te komen, opdat u barmhartigheid moogt verkrijgen, en genade vinden om geholpen te worden ter bekwamer tijd? En waar is de dag, waar is de plaats, waar is de staat waarin u God niet nodig hebt? Hebben niet uw dagelijkse zonden, dagelijkse vergeving nodig, en uw dagelijkse behoeften dagelijkse vervulling? Kunt u niet deze dag, of deze nacht sterven? Er zijn er, die alleen op de avond van de dag des Heeren, even met hun huisgezin bidden. Kan God u in de week niet naar de hel zenden? Ja, op de avond van Gods dag een kapittel lezen en een psalmversje zingen, is al de godsdienst die sommigen er op nahouden. Moge de Heere zich over u ontfermen! Wee uwer, die de Evangelielucht inademt, en er geen beter gebruik van maakt!

d. Wat het eind aangaat, als u het doel mist, dat u zich in de huiselijke plicht voorstelt, zult u verworpen worden. Sommigen houden vol met de huiselijke godsdienst, omdat hun ouders die gewoonte hadden en het een soort van smaad rekenen zo te ontaarden. Sommigen bidden alleen in hun gezinnen om een godsdienstige vrouw; of een godvrezende dienstbode te behagen; sommigen om hun gaven te vertonen en daarmee te pronken; anderen om een schreeuwende consciëntie de mond te stoppen. Weer anderen om van de mensen gezien te worden; ja, sommigen gebruiken het als een dekmantel voor hun boosheid. Slechts weinigen bidden met een eenvoudig oog op de eer van God, en het welzijn van hun ziel en de zielen van anderen. Een slecht eind bederft het doen en een goed eind maakt de daad goed. Zo kan er een altaar zijn, waar geen offerande is.

(5) Het is een stof van beklag, dat, gelijk er sommige huisgezinnen zijn zonder priester, zonder altaar, en zonder offerande van de rechte soort, er zo ook sommigen zijn, die van deze alle iets hebben, en nochtans een altaar en een offerande hebben die met deze, onbestaanbaar zijn. *Zij zweren bij de Heere, en zij*

zweren bij Malcham. Zij richten het altaar des duivels op naast Gods altaar, evenals vroeger de Samaritanen. (2 Kon. 10 7 :33, 34) In het ene vers staat geschreven, dat "zij de Heere vreesden," en in het andere, "zij vrezen de Heere niet." Hoe kan dat? Het antwoord staat er tussen in: "zij dienden hun goden; zij hadden een gemengde godsdienst, zij waren vroom in de godsdienst, maar losbandig in de praktijk. Veel mensen delen al de godsdienst die zij hebben tussen God en de duivel; zij zijn iets anders op hun knieën en iets anders in hun wandel. Het ene uur belijden zij de zonde, en het andere uur doen zij ze die. Zij bidden als godloochenaars, en leven als duivels. In de morgen zijn zij ernstig in hun godsdienstoefening, en overdag zijn zij vrijzinnig, nemen zij het ruim, en zij hopen, dat God op hun zwakheid geen acht zal slaan. Evenals die man, van wie men zegt, dat hij elke dag herbergen en kroegen en bordelen bezocht, en *dat hij toch 's morgens niet de deur uit wilde gaan, zonder gebeden te hebben*. Dit is grove godloochening, want:

[1] Zo maakt men God tot een schutsheer van de ongerechtigheid. Alsof de heilige God die ondeugden, goedkeurde en aanmoedigde, zo trachten zij Hem te vleien met een paar vormelijke plichten. Maar wat zegt God? "Gij meent, dat Ik ten enenmale ben gelijk gij; Ik zal u straffen en zal het u ordentelijk voor ogen stellen."
[2] Het is een onteren van God en een ijdel gebruiken van Zijn Naam, zolang u het ene zegt en tegelijk het tegenovergestelde doet. U doet uw belijdenis oneer aan; u verhardt de goddelozen tegen de wegen Gods en u doet hen het besluit opmaken, dat God, óf, zo slecht is als u, óf, dat Hij u goedkeurt, want dat Hij zich anders aan u zou wreken. O vrienden, Hij zal niet onschuldig houden, die Zijn Naam ijdellijk gebruikt.
[3] Hoe kunt u aanneming verwachten, die aldus met uw hart naar ongerechtigheid omziet? Mij dunkt, wanneer u die ontzettende tekst leest (Psalm 50:16, 17), dat uw consciëntie u in uw aangezicht moest vliegen, zoals het Origenes gebeurde: "Maar tot de goddelozen zegt God: Wat hebt gij mijn inzettingen te vertellen? En neemt Mijn verbond in uw mond? Dewijl gij de kastijding haat en Mijn woorden achter u heen werpt." O, beeft op zulk een scherpe bestraffing.
[4] U verzoekt uw kinderen en dienstboden tot godloochening, dewijl u zo, in strijd handelt met uw gebeden en uw belijdenis. Evenals schandelijke leraars die goed spreken, maar slecht leven. Dit doet de mensen zeggen: als die man zelf geloofde wat hij zegt, zou hij anders handelen. Zal hij ons deze weg ten hemel aanwijzen, en zelf juist de tegenovergestelde weg bewandelen? Hij moet zeker denken dat het maar een verbeelding is, anders zou hij het zelf omhelzen. Waarlijk, u doet zodoende de duivel groot genoegen. Hij zal u vrij geven, goed te spreken en goed te bidden, mits u niet zult doen naar uw woorden, noch handelen overeenkomstig uw bidden. Ja, zodoende versterkt u uzelf tegen overtuiging, en gaat u blindelings naar de hel. U wilt toch niet geloven dat uw staat slecht is, omdat u meent, dat u zo goed kunt bidden en zo godsdienstig zijt in uw huisgezin. U beeldt u vals in, dat u deel aan Christus hebt. Maar, helaas, het is niet het sprengen van een weinig wijwater in uw huizen, dat de vloek van God zal wegnemen die op uw gezin ligt, en door uw boosheid is teweeggebracht. (Hab. 2:9, 11) "Wee dien, die met kwade gierigheid giert voor zijn huis, opdat hij in de hoogte zijn nest stelle, om bevrijd te zijn uit de hand des kwaads, Want de steen uit de muur roept, en de balk uit het hout antwoordt dien." (Zach. 5:3, 4) "Toen zeide Hij tot mij: Dit is de vloek, die uitgaan zal over het ganse land; want een iegelijk die steelt, zal van hier, volgens dezelve vloek uitgeroeid worden;

desgelijks een iegelijk, die valselijk zweert, zal van hier, volgens denzelven vloek uitgeroeid worden. Ik breng deze vloek voort, spreekt de Heere der heirscharen, dat hij kome in het huis des diefs, en in het huis desgenen, die bij Mijn Naam valselijk zweert; en hij zal in het midden zijns huizes overnachten, en hij zal het verteren, met zijn houten en zijn steen."
Ik zeg dit niet, om iemand de moed te benemen met zijn huisgezin te bidden. Maar opdat schoonschijnende huichelaars en vormdienaars verontrust mogen worden en hun gebed hervormen.

Wij zullen nog een woord van vermaning spreken. Maar voor ditmaal zal ik dit gebruik met de volgende paar woorden beëindigen.

(1) Een woord tot zulke ondergeschikten die in huisgezinnen wonen, waar gebeden wordt. Jonge mensen in het bijzonder, beziet uw staat. Dat u bij Godvrezende mensen woont zal u niet Godvruchtig maken, noch zal uw meedoen met de gebaren van het bidden, u recht geven op de naam van een heilige te zijn. U mag tot vleselijke einden doen wat uw ouders, of die over u gesteld zijn, van u begeren, evenals de jeugdige Joas deed wat recht was in de ogen des Heeren, al de dagen van de priester Jójada, maar zijn hart was niet recht; hij bleek niets te zijn en zo kan het ook met u staan. Indien u een beginsel van genade in uw hart ontbreekt, zult gij, óf, om u heen staren, óf, over andere dingen denken, óf, in slaap vallen, wat bij zovele jonge mensen en ook bij anderen de gewoonte is, wanneer hun ouders of heren in het gebed zijn. Maar wat is dit een verachting van de hoge God! Wat een vreselijke en verdoemelijke huichelarij!

(2) Er zijn ook onbegenadigde zielen in gezinnen waar het gebed in ere is. Helaas, hoe velen wandelen ongepast, ten opzichte van de huiselijke godsdienst waarvan zij getuigen zijn! Zij zweren, liegen, zijn wulps, onrein, drinken zich dronken. O, wat een smaad werpt u op hen, die u opvoeden! Wee u, die uit biddende gezinnen moet uitgestoten en onder de duivelen zult geworpen worden! Het ware beter voor u, dat u onder Turken en heidenen geboren was; uw verdoemenis zal verzwaard worden; uw consciënties zullen in uw aangezichten vliegen: "O, hoeveel goede onderwijzingen heb ik veronachtzaamd, hoeveel overtuigingen heb ik gesmoord, hoeveel goede voorbeelden heb ik weersproken, en nu moet ik eeuwig rouwen, zonder de minste hoop!"
Ach! overweegt dit, u allen, die God vergeet, en die vergeet *te volharden in het gebed.*

Twaalfde preek. Romeinen 13:12 "Volhardt in het gebed."

Beweegredenen tot het gebed in het verborgen en in het huisgezin.

Het woord te horen is een noodzakelijke plicht; maar als het bidden verwaarloosd wordt, zal het horen weinig voordeel doen. Als mest in hopen op het land gestort wordt doet het geen nut, het moet overal verspreid worden zal het de grond vruchtbaar maken; zo ook moet het woord, door gebeden en smekingen over onze harten verspreid worden, anders zal het onze ziel nooit gezond en vruchtbaar maken. Wij moeten bidden om de stortregens van Goddelijke genade, om het hart te bevochtigen en het woord in onze harten te doen wortelen. Waarlijk onze vermorsende harten zullen elke verontschuldiging aangrijpen om van deze plicht af te komen. De mensen willen liever een uur horen, dan een kwartier bidden. Het is zwaar werk voor de natuur; de Geest moet er in meekomen, en een mens moet het in alle andere plichten meenemen. Tevergeefs zult u volharden in het horen of in het lezen of in welke andere plicht ook, indien u niet volhardt in het bidden.

Tot onderrichting en beklag gesproken hebbende, zal ik nog
3de: **Een woord van toepassing spreken tot vermaning en bestuur.**

De voorname vermaning is, dat u volhardt in het gebed; in al die soorten gebed, die ik heb betoogd, voornamelijk het gebed in het verborgene en in het huisgezin. In dit gebruik van vermaning zal ik:

1. Enige beweegredenen voorstellen, om er bij u op aan te dringen.
2. Enige middelen aan de hand doen, om er u in te besturen.
3. Enige gewetenszaken of gevallen der consciëntie oplossen om u daarin helderheid te geven, en daarmee dit onderwerp sluiten.

1. Ik zal enige beweegredenen voorstellen.
Ik heb reeds elk soort gebed opgehelderd uit het voorschrift, uit voorbeelden, uit het voordeel van het te verrichten en uit het nadeel en het gevaar van het te verzuimen. Ik heb ook over de noodzakelijkheid en de voortreffelijkheid van het gebed gesproken, en als deze dingen goed werden overwogen zouden er niet meer beweegredenen nodig zijn. Er is genoeg gezegd, om hen die het bidden in het verborgen en in het huisgezin verwaarlozen, elke verontschuldiging voor eeuwig te benemen.
Ik zal deze plicht echter nog wat verder aandringen, en dat te meer, omdat, toen ik uw overleden leraar, - mijn medeleraar, - bij zijn leven vroeg of hij gaarne wilde, dat ik het leerstuk, waarover hij preekte en dat ik ook voornemens was te behandelen, met u zou afhandelen, hij mij zijn verlangen te kennen gaf, dat ik dit zou doen. Daarom bid ik u allen die mij horen, aan dit woord van vermaning het oor te lenen en het te ontvangen.
Ik zal het bij u aandringen met de vier volgende overwegingen of beweegredenen:
(1) Overweegt de ellende, welke u over uzelf brengt, wanneer u het verborgen en het huiselijk gebed verzuimt.
(2) Overweegt welke winst het voor u afwerpt, wanneer u het vlijtig waarneemt.

(3) Overweegt hoe dwaas en onredelijk het is, deze roeping tot het gebed te veronachtzamen.
(4) Overweegt om Wiens wil u er toe vermaand wordt.

(1) Ik zeg dan, overweegt de ellende, welke u over u doet komen, door het verzuimen van het gebed. Dit zal blijken, als u de volgende bijzonderheden overweegt, op welke ik u, in de Naam en de ingewanden van de Heere Jezus, bid acht te geven.
[1] U bent schuldig aan de hoogste verachting van de grote God. Door uitdrukkelijke ongehoorzaamheid aan Zijn heilige wet, vliegt u zijn gezag in het aangezicht. Is het niet beledigend en onnatuurlijk voor de Oorzaak van uw bestaan, dat u Hem nooit erkent? Is het niet een vermetele uittarting van de Bestuurder der wereld, elke dag tegen Hem te zondigen en Hem nooit vergeving te vragen, of het achteloos en oppervlakkig te doen? Leeft u niet van Zijn dagelijkse goedheid? Iedere ademhaling, elke bete die u eet, elke zegen die u geniet, is een bewijs van Zijn goedheid en vermaant u tot uw plicht. Is het geen lomp verzuim een meerdere, zeg een prins of een weldoener, voorbij te lopen, zonder enige uitdrukking van eerbied of plichtbesef? Zult u de allerhoogste Heere der wereld zo behandelen? O, waarom verachten de goddelozen God en behandelen Hem slechter, dan zij een nietig vorst op aarde zouden doen?

[2] Dit uw verzuim is een zeker teken, dat u niet wedergeboren, en dat u goddeloos bent. Het wordt gedurig als het merkteken van een goddeloze vermeld. "De goddeloze, gelijk hij zijn neus omhoog steekt, onderzoekt niet; al zijn gedachten zijn, dat er geen God is." (Psalm 10 :4) [Engelse vertaling: *God is niet in al zijn gedachten*]. Er is geen sterker bewijs nodig, dat u nog in een onvernieuwde staat, in de staat der natuur bent, dat u nooit een zaligmakende verandering hebt ondergaan, dan dit, dat u het gebed verzuimt, en het gebed voor het aangezicht Gods wegneemt. Het is onmogelijk, dat er een beginsel van genade of een sprankje Goddelijk leven kan zijn, waar een gewoonte is van het gebed te verzuimen. Want al de kinderen Gods roepen: *Abba, Vader.* Zoiets als een biddeloos, bekeerd mens, heeft nooit in de wereld bestaan, want het is een tegenstrijdigheid. Wijst mij iemand, die nooit bidt, en ik waag het u op grond van Gods woord te zeggen, dat, al is hij beschaafd en eerlijk in zijn handelingen met de mensen, hij nochtans in betrekking tot de godsdienst en in Gods schatting, een goddeloos en boos zondaar is. Nu, zegt mij, o man, vrouw, kunt u op uw gemak zijn in zo'n staat, waarin u zeker zult verloren gaan? Zou u wensen te leven en te sterven in uw onwedergeboren staat, en gevaar te lopen van eeuwig onder de toorn Gods te blijven?

[3] U kunt geen zegen van God verwachten, en hebt uw bewaring aan anderen te danken. De belofte is in de meest volstrekte vorm gedaan: "Daarenboven zal Ik hierom van de huize Israëls verzocht worden, dat Ik het hun doe"; en als God geen goedertierenheid heeft beloofd zonder er om gevraagd te worden, kan niemand er aanspraak op maken meer te verwachten, dan God beloofd heeft. En indien God mensen die niet bidden, enige uiterlijke genietingen geeft, gelijk dat meer is dan Hij heeft beloofd, of zij recht hebben te verwachten; zo, - al zou Hij die geven, - geeft Hij er toch Zijn zegen niet over en zullen zij blijken een strik voor hen te zijn, ja, een werktuig om te zondigen en brandstof voor de begeerlijkheid, en dus de oorzaak van hun meerder verderf. Ja, biddeloze personen zijn hun behoudenis aan anderen

verschuldigd. Hoewel de zondaren biddende Christenen beschimpen en hen smaden en bespotten, nochtans hebben zij het aan het gebed van hen, die zij verachten, te danken, dat zij nog buiten de hel zijn en een plaats op de aarde mogen innemen. Als er op aarde geen andere mensen meer waren, dan dezulken, die niet bidden, zou de toorn Gods geen ogenblik langer worden ingehouden, omdat er dan niemand zou zijn om in de bres te staan en die af te wenden. *Van de dagen der verdrukking* staat geschreven, *dat Hij die dagen, om der uitverkorenen wil heeft verkort.*

[4]. De stoutste zondaars op aarde zullen gedwongen worden te bidden. De goddelooste en vermetelste weerspannige, zal tenslotte genoodzaakt zijn te bidden, en in een tijd van diepe ellende, voornamelijk in de ure des doods en in 't vooruitzicht van de eeuwigheid, ernstig om genade smeken. Dan zullen zij bidden, die nooit gebeden hebben. Een storm op zee zal een verhard zondaar van vrees op zijn knieën doen vallen, en hem God doen aanroepen aan Wie hij nooit tevoren dacht, en Wiens Naam hij nooit anders op Zijn lippen nam dan in vloeken en zweren. U zult maar zelden een goddeloos mens zien, die in groot gevaar verkeert, of op zijn sterfbed ligt, die niet uitschreeuwt en brult in de angst van zijn ziel, roepende; "Heere, vergeef mijn zonden. Heere, verlos mij van de hel en van de macht des duivels; maak mij bereid om te sterven en maak mij klaar voor de hemel." Ja, u zult zien, dat zij in zulk een tijd ernstig vragen of anderen voor hen willen bidden. Wij zien er maar weinig of geen op hun doodsbed liggen, die niet om onze gebeden verzoeken. Zij zenden om de leraar, en om Christenen van wie zij weten, dat zij bidden; en zij smeken in hun ziekte om het gebed van hen, die zij verachtten toen zij gezond waren. Zo begeerde Farao, toen de plagen over hem waren, dat Mozes de Heere ernstig voor hem wilde bidden. Achab zond in zijn tegenspoed om Micha, hoewel hij hem in zijn voorspoed haatte. Simon de tovenaar begeerde dat Petrus voor hem zou bidden. "O, zeggen zij, als u in de hemel iets kunt uitwerken; als u iets bij God vermag; als u enig medelijden hebt met een arm, ellendig schepsel; o, bid voor mij, en vergeet mij nooit aan de Troon der genade." Of, indien iemand zo verhard is tegen de verdrukking der ellende en de verschrikking des doods, dat hij niet wil bidden, noch begeert dat anderen het voor hem doen, dan zal hij toch zeker hiernamaals bidden. Indien de dood hem niet doet ontwaken, zal het oordeel het doen. In die dag zal voor Gods rechterstoel de hoogmoedigste bidden en Gods ontferming inroepen, met de dwaze maagden zeggende: "Heere, Heere, doe ons open."

[5]. God zal ten laatste, het gebed der bozen verachten en met hen afrekenen vanwege hun verzuimen. De helft van de ernst, waarmee zondaars dan te vergeefs zullen roepen, zou nu tot hun voordeel strekken. Een genadig God zou Zijn oor neigen en Hij zou zich laten verbidden. Maar hiernamaals zal alle aandrang te vergeefs zijn. God zal door geen zielsangsten, door geen benauwdheden bewogen worden. Hij zal niet alleen hun smekingen afwijzen, maar hun ellende bespotten en hen met verachting verwerpen. (Spr. I:24, 26): "Dewijl Ik geroepen heb, en gijlieden geweigerd hebt, zo zal Ik ook in ulieder verderf lachen; Ik zal spotten wanneer uw vrees komt." Dan zal elke misbruikte genade om wraak roepen. Ja, de goedertieren Verlosser zal een vijand worden en hun verdoemenis uitspreken. Hoe rechtvaardig en billijk zal het zijn, dat Hij zegt: Gij hebt de aanbiedingen van Mijn genade geweigerd en de dag der genade laten voorbijgaan. Hoe dikwijls heb Ik u willen bijeenvergaderen en gij hebt niet

gewild; zou u nu uw belijdenis bijbrengen en Mij afpersen, dat Ik acht op u zou slaan? Nee, Ik heb u nooit gekend, en verwerp al uw aanspraken." Dit zal het laatst en droevig vaarwel zijn: "Gaat weg van Mij, Ik heb u nooit gekend."

[6]. Hoe droevig zullen de wanhopige gebeden der verdoemden in de hel zijn! Nu mogen zondaren in hoop bidden en een gunstig antwoord verwachten, maar wanneer het vonnis uitgesproken en de eeuwige staat beslist is, zullen zij tevergeefs bidden en roepen, want dan is de tijd en het koninkrijk der genade voorbij. Dit wordt ons vertoond in Luk. 16. Daar lezen wij, dat "de rijke zijn ogen ophief, zijnde in de pijn, en riep en zei: Vader Abraham! Ontferm u mijner, en zend Lazarus, dat hij het uiterste zijns vingers in het water dope, en verkoele mijn tong." Een zeer beweeglijk en bescheiden verzoek; maar het wordt afgewezen. Wanneer hij voor zichzelf niets vermocht, hernieuwt hij zijn gebed voor zijns vaders huis. En wordt dit gebed verhoord? Nee; het wordt ook afgewezen. Wéér dringt hij het met ernst en aandrang aan. En wordt hij nu verhoord? Nee, nee, hij wordt finaal afgewezen. Hij kon, hoe onbeschaamd hij ook aanhield, daardoor niet de minste gunst, noch voor zichzelf, noch voor anderen verkrijgen. Indien u nu niet bidt, mijn vrienden, terwijl er hoop is, zult u hiernamaals, wanneer u veroordeeld zijt om eeuwig buiten Christus te zijn, te vergeefs bidden. Dan zult u eeuwig onder de meest ondraaglijken toorn kermen en in angsten der wanhoop geslingerd worden, zeggende: "O, dat ik elke ademtocht mijns levens in het gebed tot God had doorgebracht, liever, dan nu eeuwig in vuur en sulfer te moeten ademen! O, dat ik nooit van mijn knieën was opgestaan, zolang ik geen zegen had verkregen; nu is elke mogelijkheid van genade voorbij, en blijft er tot in alle eeuwigheid niets over dan de grootste ellende en de uiterste wanhoop."
Dit is de eerste beweegreden tot het gebed, welke ik hoop dat u ernstig zult overwegen, namelijk de ellende, welke over hen komt, die het gebed, hetzij in 't verborgen of met hun huisgezinnen, verzuimen; of die bidden alsof zij niet baden, op zulk een zorgeloze wijze alsof zij niet met God en de eeuwigheid te doen hadden. O, is niet elk verzuim van het gebed een zonde, en verzwaart niet elke zonde de schuld? Hebt u niet voortdurend reden en oorzaak om te bidden? Overweegt u wel het verlies en de schade die u lijdt en de ellende, waaronder uw verzuim u brengt?

(2) Een andere beweegreden kan getrokken worden uit de overweging van het voordeel, dat er voor hen uit voortvloeit, die zich naarstig toeleggen op het bidden. Dit zal uit de volgende bijzonderheden blijken:
[1] Door het gebed onderhoudt u, een voortdurend verkeer met de Hemel. Het gebed stijgt als de wolk van reukwerk op voor de troon van God, en dan dalen de zegeningen als een zachte dauw van de hemel neer. Niemand gaat met zulk een hoog en aanzienlijk gezelschap om, als biddende Christenen. Hun wandel is in de hemel, en zij gaan, evenals Mozes, elke dag de berg op.
[2] Door het gebed zult u onder het gewicht van elke last des levens, ondersteund en geschraagd worden. Geen bezwaar, geen vijand, zal ooit zoveel op u kunnen uitwerken, dat u er geheel door ontmoedigd wordt. Door het gebed toch, kunt u er op rekenen altijd God aan uw zijde te hebben, en staat Goddelijke almacht u ten dienste. U bent daardoor in verbinding met de hemel, en haalt van daar nieuwe aanvulling en toevoer van sterkte. "De Heere is nabij allen die Hem aanroepen; allen, die Hem aanroepen in der waarheid." Het gebed zal het bolwerk en de sterkte van uw huisgezin zijn: "Die in de schuilplaats des Allerhoogsten is gezeten, die zal vernachten in de

schaduw des Almachtige" (Psalm 91:1). Als iets veilig is, dan is het een Godvruchtig biddend huisgezin. Lots gezin moest voor de vlammen van Sodom bevrijd worden. (Jesaja 4:5) "De Heere zal over alle woning op de berg Sions en over haar vergaderingen scheppen, een wolk des daags, en de rook en de glans van een vlammend vuur des nachts, want over alles wat heerlijk is zal een beschutting wezen." Hij zal een vurige muur rondom hen zijn; ja, Godzelf zal de heerlijkheid zijn, in het midden van zulke biddende personen en huisgezinnen.

[3] Het verborgen en het huiselijk gebed is het beste versiersel voor uw huizen, zowel als een bolwerk. Geen deftige kamer, noch prachtig meubilair zal uw huis zo goed versieren, als de aanbidding van God. Dit maakt het kot van een bedelaar statiger en heerlijker dan het paleis van een prins, waarin niet gebeden wordt. "Gerechtigheid verhoogt een volk," ja, verhoogt een huisgezin, maar de zonde is een schandvlek der natiën. O, het is een liefelijk gezicht, te zien, dat al de leden van een gezin, zowel afzonderlijk als gezamenlijk, elke dag de grote Jehovah aanbidden en loven. Dat is een zinnebeeld van de hemel.

[4] Dit is de weg en het middel, om geestelijk heil en eeuwige zaligheid over onszelf en onze huisgezinnen te brengen. Het was waarlijk een groot woord, dat onze gezegende Heere tot Zacheüs sprak, toen Hij zei: "Heden is dezen huize zaligheid geschied". Het is zeer opmerkelijk, dat de bekering van een man, zaligheid voor het ganse gezin brengt. Christus zegt niet tot Zacheüs, dat hem alleen zaligheid geschied is; neen, dit uw huis is zaligheid geschied. O, als de hoofden der gezinnen met Zacheüs door het gebed de vijgenboom beklommen, om Jezus te mogen zien, dat zou de weg wezen, om zaligheid tot hun huis te brengen. O vrienden, wilt u dat uw kinderen en dienstboden behouden worden? Dit is de weg, die God heeft ingesteld, om het te doen geschieden.

[5] De uitwerkingen van het gebed zullen blijven, wanneer u bent heengegaan, en veel anderen zullen er wèl mee varen. Uw overlevende kinderen, uw buren die om u heen wonen, de streken en de plaatsen waar u woont, kunnen voordeel genieten van uw gebeden. De zegeningen van biddende Christenen, dalen af op anderen, en op hun geslacht na hen, wanneer zijzelf in de hemel God grootmaken. Anderen zullen misschien met gejuich maaien; wat wij met tranen zaaien. Zo verdreef God de inwoners van Kanaän, en gaf het aan het zaad van Abraham Zijn vriend, en wilde Hij het gehele koninkrijk van Salomo niet afscheuren, om zijns vaders Davids wil.

[6] Het gebed zal spoedig ophouden en dan zal niets dan lof overblijven. Ik bedoel dat deel van het gebed, dat bestaat in belijdenis van zonde, indien niet het smeken om genade zal ophouden, omdat alle schuld en gebrek en gevaar, zal ophouden. Dan zal er niets zijn, dan een voortdurende Goddelijke verheffing van lof en dank. Boven toch, zullen zij een hemelse heerlijkheid deelachtig zijn en een zekerheid van Goddelijke gunst; daar in die zalige wereld zal geen wanklank van een enkele zucht worden gehoord; daar zal slechts een vlam zijn van verenigde Goddelijke liefde, en een eendrachtig gejuich van eeuwige lof. Houdt nog een poosje aan met in het geloof te bidden; gelooft, dan zal alles, wat nu moeilijk en onaangenaam is, voor eeuwig geheel worden weggenomen, en er zal tot in alle eeuwigheid niets overblijven dan de twee edelste dingen in beide werelden; volmaakte liefde en blijde dank.

(3) Een andere beweegreden, waardoor ik deze plicht op uw gemoed wil binden, is de overweging van de dwaasheid en onredelijkheid van deze roeping tot het gebed, licht te achten. Dat het dwaas en onredelijk is zal blijken, als u uzelf deze enkele vragen wilt stellen, welke ik zou willen, dat allen die het gebed in 't verborgen en in het huisgezin verwaarlozen, wilden beantwoorden.

[1] Veronderstelt, dat een deftig en Godzalig leraar bij u kwam logeren, zou u hem niet uit schaamte een Bijbel toereiken en van hem begeren, dat hij met u zou bidden, opdat hij u niet mocht verdenken van op andere tijden niet te bidden? En helaas, zal Gods gezag en tegenwoordigheid niet hetzelfde ontzag bij u verwekken?

[2] Veronderstelt, dat uw vrienden en betrekkingen volstrekt niet met u te doen wilden hebben en u zouden verstoten, wanneer u niet in 't verborgen en in uw huisgezin bidt, zou dat u niet van gewoonte doen veranderen, om ten minste iets te doen, liever dan dat u niet zou waardig geacht worden met hen om te gaan? En, helaas! zou dat die invloed op u hebben en zal nochtans Gods bedreiging, van u niet te erkennen en u te zullen verstrooien en uit Zijn zalig gezelschap uit te sluiten, niet bij u wegen?

[3] Indien uw huisbaas u uit uw huis zou zetten, en uw vader u zou verlaten als u de dienst van God niet in uw gezin wilde instellen, zou dat niet enig gewicht bij u hebben om er u toe te bewegen? En nochtans, helaas, dat doet niets bij u, dat God, uw hemelse Vader, de grote Eigenaar van het heelal, dreigt u uit de hemel te zullen verstoten en u eeuwig te verwerpen. Moest dat u niet veel krachtiger bewegen, om uw plicht te doen?

[4] Veronderstelt, dat u een wet werd voorgeschreven dat u telkens, wanneer u het gebed in 't verborgen en in uw huisgezin verzuimt, drie gulden moest betalen, zou u dat aanstaan, dat u die som zou verbeuren zo dikwijls als u zonder bidden naar bed ging? Zou u niet bevreesd worden, dat het u tot de bedelstaf zou brengen? En helaas, zullen grotere verliezen u van deze nalatigheid niet afschrikken, daar u toch, door het gebed te verwaarlozen, in gevaar zijt uw ziel te verliezen, God te verliezen, Christus te verliezen, de hemel te verliezen, een eeuwig erfdeel te verliezen, krachtens de wetten en inzettingen van God, die in volle kracht tegenover u staan?

[5] Veronderstelt, dat een koning of een edelman beloofde, u telkens wanneer u uw gezin samenroept om tot God te bidden, zestig gulden te geven, zou u niet uw uiterste best doen, om dat geld te verkrijgen? En helaas, zal een groter voordeel van de Almachtige God niet op u vermogen, om dit werk te verrichten, terwijl Hij een kroon des levens belooft, degenen die Hem zoeken? Waarlijk het hart dergenen die de Heere zoeken, zal leven.

[6] Veronderstelt, dat u op uw voorhoofd werd gebrandmerkt, of dat gij, evenals Kaïn, een voor de ganse wereld zichtbaar teken van schande moest omdragen, en dat u deze naam werd gegeven: *een genadeloos en biddeloos mens.* Zou u dit niet van schaamte uw ellendig verzuim doen herstellen? Maar zie, een erger merkteken van Gods toorn staat op uw voorhoofd: "De goddeloze roept God niet aan".

[7] Veronderstelt, dat de eerstvolgende keer dat u zonder bidden naar bed zou gaan, uw liefste kind, uw lieveling, plotseling door de dood zou worden weggerukt, evenals het in Egypte geschiedde toen alle eerstgeborenen stierven, en er een groot geschrei was; zou dit uw hart niet tot uw plicht brengen? En helaas, beweegt het u niet, dat een groter kwaad u zal overkomen? Uw kostelijke ziel is door uw verzuim in gevaar.

[8] Veronderstelt, dat de pest in uw huis was, en dat de één na de ander er door werd aangegrepen, zou u dan niet enige tijd voor uzelf, of voor uw gezin in het gebed doorbrengen? En ziet, een erger plaag, de pest der zonde heeft u aangetast, en zult u dan niet bidden?

[9] Veronderstelt, dat u telkens wanneer u het huiselijk gebed naliet, een arm, of een been, of een hand, of een ander lid van uw lichaam moest missen, totdat zij alle weg waren en u geen ledematen meer had, zou dat u niet tot uw plicht aanzetten? Maar uw onsterfelijke ziel is in gevaar, die tienduizendmaal meer waard is, dan een lid van uw lichaam, ja, dan uw gehele lichaam; en u loopt groot gevaar die door uw verzuimen van het gebed, te verliezen.

[10] Veronderstelt, dat een galg voor uw deur werd opgericht, en dat u de eerste keer, dat u uitging zonder met uw huisgezin gebeden te hebben, moest worden opgehangen, zou u het wagen, liever opgehangen te worden, dan deze plicht te verrichten? Hebt u uw leven niet te lief dan dat u dat zou doen? Maar o, de eeuwige dood is veel vreselijker, en die bent u door uw verzuim onderhevig. Zullen niet zondaren verdoemd worden, zowel wegens hun nalaten van het goede, als om het doen van het kwade? "De goddelozen zullen terugkeren naar de hel toe, alle God vergetende heidenen." In één woord, zouden tijdelijke rijkdom en voordelen u trekken, de tijdelijke dood en gevaren u enigermate drijven om deze plicht te verrichten, en zal nochtans de eeuwige God, door alle beweegredenen van eeuwig gewicht en gevolg, niets op u vermogen? Spreekt dit alles niet, dat 't het toppunt van dwaasheid en onredelijkheid is, deze roeping, - om in 't verborgen en met uw huisgezin te bidden, - te veronachtzamen? O, hoogtepunt van dwaasheid en onzinnigheid!

(4). Een andere beweegreden wordt uit deze overweging afgeleid, namelijk, om Wiens wil het is, dat u tot deze plicht van het eenzaam en huiselijk gebed wordt geroepen.
[1]. Wij roepen u dan tot het gebed in 't verborgen en in uw huisgezin, om Gods wil, Die u om Zijnszelfs wil heeft gemaakt, Die u dagelijks bewaart en Die overvloedig uw gehoorzaamheid vergelden en uw ongehoorzaamheid wreken kan.
[2]. Wij roepen u daartoe om Christus' wil, Die Zijn leven voor u heeft afgelegd, opdat Hij Zichzelf een Eigen volk zou verkrijgen, ijverig in goede werken.
[3]. Wij roepen u om des Heilige Geestes wil, Die u tot de plicht opwekt, Die met u twist om u er toe te bewegen en uw zwakheden zal te hulp komen, tenzij u Hem bedroeft en Zijn werkingen uitblust.
[4]. Ik roep u tot deze plicht terwille van de Kerk. Zwijgt niet om Sions wil, totdat de Heere tot Zijn tent wederkere en ons Sion make tot een vreedzame woning Zijner heiligheid.

[5]. Wij doen een beroep op u om onzes volks wil, dat bijna verdronken is in godloochening en vleselijkheid, en bijgevolg ligt blootgesteld aan de toorn en het grimmig ongenoegen van de Allerhoogste.
[6]. Wij vermanen u om uws naasten wil, die misschien uw voorbeeld zal volgen, wanneer u met uw huisgezin God aanbidt, en die zo geneigd zijn u naar de hel te volgen indien u uw plicht verzuimt.
[7). Ik roep u tot dit werk ter wille van uw kinderen en dienstboden, die uw gebeden nodig hebben tot hun bekering, tot vergeving van hun zonde en tot hun verzoening met God.
[8]. Ik roep u tot uw plicht om uws zelfs wil, ter wille van uw arme ziel die onder veel schuld ligt, de toorn Gods onderhevig is, veel werk en last op uw handen gezet heeft, en een grote rekening bij God heeft te vereffenen.

Indien deze dingen enigermate op uw hart wegen, dan zijn zij elk afzonderlijk voldoende, om u te nopen, God dringend en voortdurend aan te roepen, zowél in het verborgen, als in uw huisgezinnen.
Waarlijk, vrienden, ik moet een zeer slechte gedachte van u koesteren, indien gij, na alles wat gesproken is, voortaan geen altaar voor God in uw binnenkamer en in uw huisgezin opricht. Ik heb er bij wijze van beweegreden niets meer aan toe te voegen, en misschien zal ik over dit onderwerp nooit meer zoveel tegelijk spreken, als ik gedaan heb sinds ik deze tekst begon te verhandelen. Ik heb er echter zoveel van gezegd, dat het als een getuige en een getuigenis tegenover biddeloze personen en huisgezinnen zal staan. Al zou alles wat ik heb gezegd op de aarde vallen, het zal nochtans in het oordeel tegen u opstaan. Hoewel ik maar een arm schepsel ben zoals u bent, nochtans heb ik u in de Naam des Heeren, uit het woord des Heeren, tot deze plicht geroepen; daarom ligt het voor uw verantwoording als u het zult verwerpen en verachten.
Dit zal genoeg zijn over het eerste wat ik in dit gebruik van vermaning zou behandelen, namelijk het voorstellen van enige beweegredenen.

In de tweede plaats beloofde ik u *enige middelen te zullen aanwijzen, om u in dit noodzakelijk werk van het gebed te besturen.*
Wij moeten deze en de andere zaak voor een volgende gelegenheid bewaren. O vrienden, neemt met u naar huis wat u gehoord hebt, laat het in uw verstand en hart inzinken, en laten al deze beweegredenen, waardoor ik deze plicht heb aangedrongen, voor u zovele beweegredenen zijn, om te zoeken tot een aannemen van Christus te komen en deel aan Hem te krijgen. De wet is onze tuchtmeester om ons tot Christus te leiden; laten dan al deze beweegredenen als een tuchtmeester zijn, om u de volstrekte noodzakelijkheid van Christus te doen zien, zonder Wie u nooit in staat zult zijn, hetzij in 't verborgen of in uw gezinnen te bidden. Zonder de Geest van Christus kunt u geen bijstand, en zonder de verdienste van Christus, kunt u geen aanneming hebben; daarom, komt en omhelst Jezus Christus en grijpt Hem aan tot gerechtigheid en sterkte.

Wees overtuigd van uw onvermogen en neemt Christus met u mee naar uw binnenkamer en in uw huisgezin. Ik zinspeel op de woorden, die wij lezen in 2 Sam. 3:13: "En hij zeide: Wel, ik zal een verbond met u maken, maar één ding begeer ik van u, zeggende: gij zult mijn aangezicht niet zien, tenzij gij Michal, Sauls dochter, tevoren inbrengt, als gij komt om mijn aangezicht te zien." Zo ook staat de zaak hier.

God is genegen een verbond met u aan te gaan, met u in een verbond te komen, een verbond des vredes en der verzoening op uw komen tot Hem, door het gebed in 't verborgen en in het huisgezin. Maar Hij eist één ding van u, dat is, dat u Zijn aangezicht niet zult zien, tenzij u Jezus, Zijn eeuwige Zoon, met u meebrengt wanneer u komt om Zijn aangezicht te ontmoeten. Gelijk Jozef tot zijn broeders zei: "Gij zult mijn aangezicht niet zien, tenzij, dat uw broeder Benjamin met u is; zo zegt God ook: "Gij zult Mijn aangezicht niet zien, zo gij niet uw oudste Broeder Jezus met u brengt." God, de Vader der barmhartigheid zal over u vertederd worden op het gezicht van het bloed en de verdienste van Zijn Zoon.

Daarom, o, tracht Christus te gewinnen, dan zult u het hart van God gewinnen! Dan mag u om alles vragen wat u lust, al was het tot de helft van Zijn koninkrijk, ja, tot Zijn ganse koninkrijk. Gaat dagelijks door het gebed tot God, zolang u niet verzekerd bent; smeekt van Hem die onuitsprekelijke gave. God zal het goed opnemen, dat u met zulk een boodschap tot Hem komt en aan Zijn troon aanhoudt om de zegen. Rust niet voordat u Hem kunt aangrijpen, en wees niet als dit genadeloos, goddeloos, Godtergend geslacht, dat met de godsdienst spot en God niet wil lastig vallen met bidden, zoals die godslasterlijke godloochenaar, die in uiterste nood gekomen zijnde, aan het bidden raakte, en God vertelde, dat hij geen gewone bedelaar was, dat hij Hem tevoren nog nooit met bidden was lastig gevallen, en dat hij Hem nooit weer zou lastig vallen, als Hij hem deze ene keer wilde horen. Laten zulke godloochenaars voortgaan totdat hun doemvonnis is uitgesproken.

Maar volg gij, arme ziel, de raad van de alleen wijze God, die u vermaant te volharden in het gebed.

Dertiende preek. Romeinen 13:12. "Volhardt in het gebed."

Besturingen betreffende het gebed.

Het gebed is voor de natuurlijke, onvernieuwde mens een even grote verborgenheid als enig ander deel van onze heilige godsdienst. Ieder waar Christen is een priester (Openb. 1:6) en heeft een altaar. Maar wij moeten helaas, met Izak zeggen: Waar is het lam ten brandoffer?" Wij hebben niets te offeren, tenzij dat de Heere ons van een lam voorziet, en ons onderricht hoe dat te offeren. Het wordt als iets gemakkelijks aangemerkt, te bidden. Waarlijk, lippenwerk is een gemakkelijk werk, een wit pleisteren van de buitenkant van het graf. Maar het is niet gemakkelijk, het walgelijke, dode lichaam, leven te geven; dat is Gods werk, daartoe wordt de arm des Heeren vereist. O, dat de mensen in beweging kwamen om tot de hemel te roepen, dat de arm des Heeren mocht worden geopenbaard, opdat zij met behulp van deze krachtige arm, de hier gegeven roeping mochten beantwoorden, *om te volharden in het gebed.*

Ik heb deze vermaning tevoren reeds gedeeltelijk behandeld en over de daaromtrent voorgestelde, eerste zaak reeds gesproken, namelijk, over de beweegredenen tot het gebed. Dit mocht, met alles wat ik reeds eerder over dit onderwerp heb aangevoerd, alle biddeloze mensen in deze vergadering, beide, in hun binnenkamers en in hun huisgezinnen, dit werk hebben doen beginnen. Maar al zou iemand het daardoor hebben opgevat, nochtans zal, wat ik daarvan uit het woord van God heb gezegd, niet op de aarde vallen zonder dat Gods voornemen vervuld wordt. Mijn arbeid zal niet verloren zijn; want al zou het niets op uw harten en op uw praktijk uitwerken; het zal nochtans tegen een biddeloos geslacht onder ons, een blijvend getuigenis zijn.

2. De tweede zaak, die ik in het stuk van vermaning heb voorgesteld was, *dat ik u middelen zou aan de hand doen, om u in deze groten plicht van het gebed te besturen***.** Niet elke sleutel toch, zal de deuren des hemels ontsluiten, noch ieder kloppen zal ons daar toegang verlenen. Daarom zal ik, naarmate de Heere mij bekwaamheid schenkt, u enige besturingen geven.

Voordat ik hiertoe overga, eis ik plechtig in de Naam van God van u, dat u belooft het in 's Heeren kracht te beginnen, en als u overeenkomstig de volgende besturingen handelt, dan durf ik op mij te nemen u in de Naam des Heeren te beloven, dat u voorspoedig zult zijn, en als u het niet doet, zal alles wat ik heb gezegd en nog zal zeggen tegen u getuigen.
De besturingen, die ik u zal geven, zijn van drie soorten.
(1) *Voorafgaande*, de zodanige, die de plicht voorafgaan.
(2) Bijkomende, de zodanige, die met de plicht moeten gepaard gaan.
(3) *Achtervolgende*, de zodanige, die na het verrichten van de plicht moeten volgen.

Wat de *voorafgaande* dingen betreft, of de dingen die het gebed moeten voorafgaan, om ons er toe voor te bereiden: er moeten enige dingen worden verricht, die de plicht bevorderen, en enkele dingen vermeden, die het verhinderen.
1ste. Wij moeten onze aandacht schenken aan enkele dingen die de plicht zullen bevorderen. Laat mij u enkele dingen opnoemen. namelijk:

1. Een goede staat.
2. Een levendige gestalte.
3. Overdenking.

1. Een goede staat.

Dit is het noodzakelijkste van alles voor het gebed, want als iemand niet in een staat van genade is, als hij geen gerechtvaardigd, wedergeboren persoon is, waarmee zal hij dan voor de Heere komen? Hij, die zijn smekingen, met vertrouwen op een goede uitslag, aan een hof voorlegt, moet een gunsteling zijn. Anderen moeten bidden, en kunnen door de genade Gods in Christus voorspoedig zijn, maar de gelovige gunstgenoot zal voorspoedig zijn. Het gebod is aan allen, maar de belofte is alleen aan de gelovige, "De ogen des Heeren zijn op de rechtvaardigen, en Zijn oren tot hun geroep." Vreemdelingen mogen weeklagen, en het is niet zeker of wij hen zullen te hulp komen of niet, maar als onze kinderen in benauwdheid zitten en zij schreeuwen, zullen wij ons haasten hen te helpen. Hij, die door het geloof kan roepen: *Abba, Vader,* kan met vertrouwen verwachten, dat God met hem, als met een kind zal handelen. Vereniging met Christus is noodzakelijk voor onze aanneming in het gebed, want wij worden begenadigd in de Geliefde. Het gebed van een ongelovig, natuurlijk mens is als de schepen van Jósafat, die gemaakt waren om naar Tarsis te gaan om goud, maar die onderweg verbroken werden. Zij krijgen die koopwaar niet, die beter is dan zilver en haar inkomst dan het uitgegraven goud, waarvoor zij, naar zij beweren van wal steken. Maar het gebed van de gelovige is als de schepen van Salomo, die naar Ofir werden gezonden; de schepen hadden een goede reis en brachten vierhonderd en twintig talenten goud mee. Onnaspeurlijk zijn de rijkdommen waarmee het schip van een gelovige bevracht is. Daarom, man of vrouw, om Gode welbehaaglijk te bidden, overweeg uw staat, of u als een vriend of als een vijand aan de poort des hemels gaat kloppen. Ik zal u daarvoor twee of drie redenen opgeven.

(1) Omdat uw gebeden uw persoon niet kunnen rechtvaardigen, zij kunnen niets bij God verdienen, noch vergeving voor u verwerven, omdat wij alleen aangenaam zijn in de Persoon, in de gerechtigheid van Christus.
(2) God waardeert niet zozeer onze gebeden, als wel de bron waaruit zij voortvloeien en het doel dat wij er mee beogen. Nu, zolang niet uw harten vernieuwd en veranderd zijn, kunt u niet uit een beginsel van liefde handelen. Dan moeten uw beweegredenen vleselijk en uw oogmerk eigenbelang zijn.
(3) Omdat niemand Gode welbehaaglijk kan bidden dan door de Geest. Nu, alleen de gerechtvaardigde, de gelovige, heeft de Geest van Christus.
(4) Niemand kan Gode welbehaaglijk bidden zonder deel te hebben aan de verdienste en de voorbidding van Christus, in Wie alle beloften, *ja en amen* zijn; zolang u dan ook niet met Hem verenigd bent, is er geen toegang tot de troon, geen Gode welbehaaglijke offerande. Een voornaam Godgeleerde zegt: *Het blaffen van een hond is Gode even behaaglijk, als het gebed van iemand die buiten Christus is.* Wel is waar, kan een ongelovige op Gods souvereine genade pleiten en verhoord worden, maar de gelovige kan op Gods trouwbelofte pleiten en moet verhoord worden.

Daarom, overweegt, wanneer u zich tot het gebed begeeft, wie u bent die bidt. Bent u de opstandeling, die God om vergeving smeekt en nochtans met de wapenen van opstand in uw hand tot Hem komt, en zou u verwachten aldus aangenomen te worden? O, werpt dan uw zonden weg, werpt uw afgoden weg. Onze Heere Jezus trouwt

niemand anders dan weduwen, die van alle andere mannen gescheiden zijn, en Hij opent Zijn hart voor niemand anders dan voor Zijn ondertrouwde vrouw.
Ik beveel u dan in de eerste plaats aan, dat u uw staat beziet. Ziet toe, dat uw hoofden en harten voorzien zijn: uw hoofden met gezonde kennis en uw harten met zaligmakende genade. Zonder deze beide zult u niet geschikt zijn, om dit werk op u te nemen. Zonder zaligmakende kennis zult u geen bekwaamheid, en zonder zaligmakende genade zult u geen wil hebben, om dit werk te doen. Zaligmakende kennis van God, het Voorwerp van aanbidding, tot Wie uw gebeden moeten gericht worden, kennis van Christus de Middelaar, in Wie u alleen toegang kunt hebben, en kennis van de Geest, die u in de verrichting moet te hulp komen; anders aanbidt u wat u niet weet, en daar u niet om geeft hoe u het doet. Zonder de ware kennis van God aanbidt u een onbekende God, en zonder zaligmakende genade zal uw bidden maar lippenwerk en dus verloren arbeid zijn. Uw vroomheid zal maar geveinsdheid zijn.

Misschien zult u zeggen: *Hoe zal ik dit beginsel van zaligmakende genade krijgen, opdat ik in een goede staat moge zijn?*
Ik antwoord: u moet overtuigd zijn, dat u het van nature niet hebt, dat u het niet in u kunt werken; het geloof is een gave Gods. U moet rechte kennis trachten te krijgen van het verbond der genade en daarop pleiten. God belooft daarin Zijn wetten in uw binnenste te zullen geven, u te onderwijzen om Hem te kennen, en uw hart te besnijden om Hem lief te hebben. Door deze en dergelijke vrije en dierbare beloften te bestuderen en daarop te pleiten, kunt u misschien de Goddelijke natuur deelachtig worden, opdat u God op een nieuwe en rechte wijze moogt dienen.

2. Een levendige gestalte is een andere zaak die vereist wordt om deze plicht van het gebed te bevorderen. Met deze gestalte bedoel ik, het opwekken en het beoefenen van de genade. Indien toch de genade niet ingeplant is, kan zij niet worden geoefend; het is voor het nieuwe schepsel even natuurlijk naar God te hijgen, als voor het vuur, te branden. Waar geen vuur is kan geen vlam zijn; waar geen genade is kan zij niet geoefend worden. Daarom, als u volgens de vorige besturing genade hebt gekregen, moet u trachten die op te wekken opdat zij moge ontbranden. De taal der genade in het gebed is Gode welbehaaglijk. Cato, eens gevraagd zijnde, waarom hij op zijn oude dag de Griekse taal nog leerde, antwoordde: "Ik heb gehoord, dat de goden Grieks spreken, en ik zou hen graag in hun eigen taal aanspreken." Nu, al de woorden Gods zijn woorden van genade. Van Christus staat geschreven: "Genade is uitgestort op Uw lippen." Daarom moet de taal van hen, die God niet zouden willen toespreken en aanbidden in een vreemde taal, een taal die Hij niet verstaat, met de oefening van genade worden uitgesproken. Als de mensen in hun gebed enige genade meenemen, mogen zij meer verwachten. Toen de zonen van Jakob naar Egypte gingen om koren te halen namen zij wat met zich mee om er onderweg van te leven; zo moet het kind van God, als hij in het gebed tot Christus gaat om geestelijk voedsel, trachten iets bij zich te hebben, om hem in de plicht te versterken, en hij zal meer vinden. Arbeidt daartoe om uw hart in de tijd tussen de plichten, in een biddende gestalte te bewaren.

3. Overdenking is een andere zaak, die deze plicht van het gebed zal bevorderen. David overdacht eerst en toen sprak hij met zijn tong. Overdenking is als het laden van een kanon en het gebed als het afschieten. Wat moeten wij overpeinzen? Wij

moeten sommige dingen overdenken in betrekking tot onszelf en sommige dingen ten opzichte van God.

(1) Overdenk, in betrekking tot uzelf, uw zonden, uw behoeften, en de goedertierenheden die u ontvangt. Ik heb met u gesproken over drie delen van het gebed: *Belijdenis, smeking en dankzegging.* Overdenking nu, geeft aan elk van deze haar eigen werk. Overdenking van de zonde geeft stof tot belijdenis, overdenking van onze behoeften geeft stof tot smeking, en overdenking van de weldaden die wij ontvangen geeft stof tot dankzegging. David overdacht deze drie dingen: Hij overdacht zijn zonden: "Mijn zonde is steeds voor mij;" hij overdacht zijn noden: "Ik ben arm en nooddruftig;" hij overdacht de goedertierenheden die hem werden bewezen: "Heere, Uw goedertierenheid is voor mijn ogen."

a. Overpeinst dan uw zonden, uw persoonlijke en betrekkelijke zonden; uw verborgen en openbare zonden; de zonden van uw hart en van uw leven. Spreekt ze met nadruk uit met haar verzwaringen, door te overwegen tegen welk licht, welke liefde, welke bewegingen van Gods Geest zij zijn begaan. Als u deze vossen, deze kleine vossen die de wijngaarden verderven, wilt doden, deze begeerlijkheden, die het wedergeboren deel verhinderen te bloeien, zal de overdenking hen uit hun schuilhoeken verdrijven, zodat u ze kunt vangen. Overdenkt tegen welk een oneindige majesteit, zuiverheid en goedertierenheid in God u hebt gezondigd, en denkt voornamelijk over het bloed van de gezegende Jezus, dat door uw begeerlijkheden is vergoten.
b. Overdenkt uw noden. Wat hebt u nodig, mens, wanneer u gaat bidden? Hij, die zijn boodschap vergeet, welke hij komt doen, moet verwachten dat hij terug wordt gezonden zoals hij gekomen is. Overdenkt welke vergevende genade u nodig hebt; welke reinigende genade u behoeft; welke versterkende genade u onmisbaar is; welk licht, welke vrijheid, genade of vertroosting en ondersteuning u nodig hebt. Overdenkt welke zonde u heeft overwonnen, opdat u om vergeving en kracht tegen haar moogt bidden; welke nieuwe voorzienigheid u is overkomen, welk nieuw werk u is opgelegd, opdat u God mag smeken u de gepaste genade en sterkte te verlenen, die u behoeft. Besef van volstrekte noodzakelijkheid zal u dringende behoefte schenken.
c. Overdenkt de goedertierenheden die u worden bewezen. Overdenkt, bij voorbeeld, de vele tussenkomsten van goedertieren voorzienigheid over u, van uw geboorte af aan tot op dit ogenblik toe. Op hoeveel reizen bent u bewaard, uit hoeveel gevaren bent u verlost, in hoeveel smartelijke wegen bent u ondersteund? Overdenkt de aard van Zijn goedertierenheden, hoe vrij zij werden geschonken, toen u rechtvaardige straffen in plaats van goedertierenheid verdiende. Evenals de zon - een mens, die met zijn rug naar haar toegekeerd staat, - nochtans met haar stralen verkwikt, zo ook heeft Hij u met goedertierenheden omringd, wanneer u God uw rug hebt toegekeerd en van Hem bent afgeweken.
d. Overdenk de volheid van Zijn goedertierenheid, de vele lichamelijke goedheden. Wanneer velen gezondheid, sterkte, vrijheid, voedsel, kleding, slaap, ja, leden van hun lichaam moesten missen, hebt u misschien al deze dingen. En voornamelijk van uw geestelijke goedertierenheden, O, wat zijn dat goedertierenheden! Het Evangelie der zaligheid, de rustdagen, de sacramenten, de genadetijden, en nog veel meer. Indien u een gelovige bent, hebt u reden die onderscheidende genaden te overdenken: het beeld Gods, het bloed van Christus, eeuwige zaligheid door Hem. Waarlijk, uw ganse leven is één bundel zegeningen. De overdenking

daarvan kan u opwekken de Gever te danken. Als u de mensen moest zegenen wanneer zij u vloeken, hoeveel te meer moest u God zegenen, wanneer Hij u zegent.

(2) Overdenkt, met opzicht op God, tot Wie u bidt:

1. Zijn Majesteit, dat Hij de grote en vreselijke God, de oneindige, onmetelijke, onbegrijpelijke Heere is. Als God in uw overdenkingen rijst, zal het eigen ik vallen.
2. Overdenkt Zijn goedheid en genade als een milde Gever. Abraham vroeg maar één zoon; en God gaf hem een zaad als de sterren des hemels. Waarlijk, Hij geeft als een koning, Hij geeft als God, Hij heeft lust, beide, in gezocht en in gevonden te worden.

De besturing dan, welke ik u geef en welke ikzelf wens te volgen is; *overdenkt voordat u bidt.* Overdenkt vooraf wat u God in het gebed zult voorstellen. Voorzeker, wanneer men onverwachts, hetzij alleen of in het openbaar, tot bidden wordt geroepen, mag men ootmoedig op de Heere vertrouwen om bijstand. En laat in het geval van deze aard, het uitschietend gebed in plechtig gebed overgaan. Laat uw hart, voordat u de plicht begint, een korte bede tot God opzenden, zoals: "Heere, maak mij levend, dan zal ik Uw Naam aanroepen." Heere, laat Uw goede Geest mijn zwakheid te hulp komen." Heere, laat Uw genade mij genoeg zijn. Maar, als regel, moet men een weinig tijd nemen om zijn gedachten te bepalen bij en te bevestigen op de geestelijke zaken waarom wij moeten bidden. Wij moeten de dingen, die wij tot het onderwerp van ons gebed zullen maken, tevoren overdenken, en in onze harten regelen en rangschikken.

Ik ken geen Godgeleerde in de kerk van Schotland, die in deze zaak niet met mij overeenstemt. Daarom kunnen wij het niet anders, dan als een onfatsoenlijke behandeling beschouwen, dat tegenstanders, ons voor de wereld beschuldigen dat wij mensen zijn die voorstaan, om door onvoorbereide en schielijke ontboezemingen, de meest overhaaste en onsamenhangende gedachten voor God te uiten, en dan onze zwakheid en ongerijmdheid verontschuldigen met het voorwendsel, dat wij door de Geest bidden. Als wij dit doen, maken wij ons aan een grote misslag schuldig. Maar indien niet, dan zullen zij, die ons vals beschuldigen, hun laster moeten verantwoorden.

Zo heb ik u enkele dingen voorgelegd, die de plicht van het gebed zullen bevorderen, welke moeten worden aangewend.

2de. Enkele dingen, die deze plicht van het gebed verhinderen, moeten worden vermeden.

(1) In het algemeen maakt alle zonde, dat God geen acht slaat op het gebed. "Had ik naar ongerechtigheid met mijn hart gezien," zegt David, "de Heere zou niet gehoord hebben." Het kind, dat zijn vader vergeving vraagt voor zijn vloeken, moet dat niet vloekende vragen. "Die zijn oor afwendt van de wet te horen, diens gebed zelfs zal een gruwel zijn" (Spr. 28:9). Gelijk de vis, Remora geheten, hoewel zij maar klein is, een groot schip in zijn loop kan stuiten, zo zal de kleinste zonde, die gekoesterd en bedekt wordt, de aanneming van het gebed verhinderen, al is het nog zo dringend. Israël riep tot God, maar te vergeefs, zolang zij niet de vreemde goden hadden weggedaan, toen werd Zijn ziel verdrietig over de arbeid

van Israël (Richt. 10 :10-17). Hij die zich in zijn leven het minst bezondigt, zal in het gebed de meeste vrijmoedigheid en voorspoed hebben. (1 Joh. 3:21, 22) "Geliefden, indien ons hart ons niet veroordeelt, zo hebben wij vrijmoedigheid tot God, en zo wat wij bidden, ontvangen wij van Hem, dewijl wij Zijn geboden bewaren, en doen hetgeen behaaglijk is voor Hem." Een bewustzijn van toegeven aan de zonde, zal een onoverkomelijke sluitboom zijn voor onze gemeenschap met God.

(2) Gelijk van alle zonden in het algemeen moet worden afstand gedaan, zo zijn er sommige zonden in het bijzonder, tegen welke men behoort te waken, zoals:

a. Toorn. "Ik wil dan, dat de mannen bidden in alle plaatsen, opheffende heilige handen, zonder toorn en twisting" (1 Tim. 2:8). Hij die om vrede vraagt moet dat niet doen met toorn in zijn hart, hetzij tegenover God of tegenover de mensen. Hoe kunt u denken dat God u, uw vele miljoenen zal vergeven, als u uw naasten geen penninkske vergeeft? Hoe kunt u bidden: *Heere, vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren?* Zelfs de heidenen wierpen, wanneer zij offerden de gal van het offerdier weg, en zult u de gal van boosaardigheid, wraak, toorn en bitterheid aan God offeren?
b. Wereldse gedachten moeten ook worden afgelegd. Indien wij zullen zeggen: "Onze Vader, *die in de hemelen zijt,"* moeten onze genegenheden niet op de aarde zijn. Indien u uw aandacht schenkt aan enigerlei wereldse bezigheden wanneer u gaat bidden, zal de gedachte daaraan u vergezellen, en maken dat u uw plicht afbreekt en wegloopt voordat uw hart warm is geworden. De heidenen lieten hun schoenen voor de tempeldeur staan, om aan te tonen, dat alle aardse werkzaamheden en genegenheden moeten worden losgelaten, voordat wij tot God gaan. Tracht uw harten los te maken van de wereld. Besluit voordat u gaat bidden nauw de wacht te houden over uw harten, opdat het ongedierte van wereldse gedachten u in het gebed niet verhindere.

(3) Het eigen ik is een andere zaak, die moet worden afgelegd. Het eigen ik, doet een mens meer zoeken naar een sierlijk gebed, dan naar de genade van het gebed, meer naar gave van uitdrukking, dan naar genegenheid. Hierdoor hebben sommigen tot hun droevige ervaring ondervonden, dat, wanneer zij enige hoge bevattingen van God mochten krijgen, gepaard gaande met enige betekenisvolle uitdrukkingen, hoogmoed en eigenbedoeling gingen terugzien op hetgeen zij hadden gezegd; waardoor de heilige vlam van ijver en liefde uitgeblust, en de genieting van God in de plicht wordt belemmerd. Wanneer wij bidden moeten wij verder zien dan onze gebeden. Het is één zaak, gemeenschap te hebben met een ordonnantie, en een andere zaak, gemeenschap met God te hebben in een ordonnantie. De mensen kunnen dikwijls meer ingenomen zijn met hun uitdrukkingen, of met hun aandoeningen in de plicht, dan met het Voorwerp van aanbidding waarop zij behoorden te doelen. Maar wat het ook is, dat zich tussen God en de ziel stelt om de gedachten van God af te leiden, dat is een afgod. (Ezech. 10 4 :3) "Deze mannen hebben hun drekgoden in hun hart opgezet." De Zeventigen [de Septuaginta] hebben het vertaald: *zij hebben hun gedachten op hun harten gezet;* dat is: zij hebben afgoderij bedreven met hun inbeeldingen. De mensen kunnen in het bidden meer ingenomen zijn met hun gestalte, met hun aandoeningen en met hun uitdrukkingen, dan met God. Hun gedachten kunnen meer op het onderwerp dan op het Voorwerp van het gebed gevestigd zijn. Het is te vrezen, dat velen schuldig

staan aan een geestelijke, fijngesponnen afgoderij, ongelijksoortige gedachten in de plicht, die onze gemeenschap met God verijdelen.
Tot zover over de voorafgaande besturing tot onze voorbereiding, tot deze plicht van het gebed.

(2) *Bijkomende* dingen, die met de plicht moeten gepaard gaan, of regels voor onze besturing in het bidden.
Hier zal het noodzakelijk zijn u besturing te geven:
1. Wat de stof aangaat, en
2. Wat de wijze betreft.

De een heeft betrekking op de gave, de andere op de genade van het gebed; de een beantwoordt het geval, dat wij niet weten hoe te bidden.
1ste. Wij zullen dus eerst over de stof van het gebed spreken, opdat het u moge helpen in hetgeen u moet zeggen. De Heilige Geest zegt: (Hosea 10 4 :2) "Neemt woorden met u." Daarom moeten wij, in antwoord op dit Goddelijk bevel, weten wat wij in het gebed zullen zeggen.
Ik heb u in het leerstellige gedeelte reeds over de stof van het gebed gesproken, en om u verder behulpzaam te zijn, zal ik u kort de volgende besturingen geven.

(1) Woont een krachtige bediening bij. U weet, dat het geloof is, uit het gehoor, ja, dat wij de Geest ontvangen uit de prediking des geloofs (Gal. 3:2). En hoe zullen wij bidden zonder de bijstand van de Geest? Hoe zullen zij dan Hem aanroepen, in Welke zij niet geloofd hebben? En hoe zullen zij in Hem geloven, van Welke zij niet gehoord hebben? Hoe zullen zij horen, zonder die hun predikt? U ziet hieruit, dat de vrucht der prediking zowel zal blijken in het gebed, als in de praktijk.

(2) Onderzoekt de Schriften, om stof voor het gebed te krijgen. Die zijn beide, de regel en de stof van het gebed. Indien u machtig bent in de Schriften, zult u machtig zijn in het gebed. Onderzoekt naarstig de voorschriften in de Schrift en zet die om in gebeden. Bestudeert de beloften en maakt die tot bewijs- en pleitgronden. Overweegt de bedreigingen in de Schrift en tracht die door smekingen af te wenden. Als u de Schrift dagelijks leest, bestudeert en overpeinst, zult u ervaren dat u in het gebed, gepaste uitdrukkingen toevloeien, welke zullen blijken, bij alle gelegenheden gepaste stof te zijn. In de Schrift spreekt God tot u, en daardoor onderwijst Hij u, wat u tot Hem moet spreken. Spreekt tot Hem met Zijn eigen woorden, Er zijn ook veel voortreffelijke gebeden in de Bijbel opgetekend, welke ons alle stof verschaffen, voornamelijk *het gebed des Heeren,* waarvan ik u in het leerstellige gedeelte een uitgebreide verklaring heb gegeven. Tracht deze gebeden te verstaan en er gebruik van te maken.

(3) Benaarstig u, om enige vaste orde in uw gebeden te krijgen, vooral als u anderen voorgaat, anders zal uw gebed verward, opgewonden en vol nutteloze herhalingen zijn. Hoewel de manier van bidden aan de vrijheid van de mensen moet worden overgelaten, naardat de gelegenheid het vereist, nochtans kan *een vaste regel in de vorm* zeer behulpzaam zijn, ten opzichte van de stof van het gebed. Ik zal u ten opzichte van de methode, alleen deze algemene regel geven, dat in al de delen van het gebed, dingen van dezelfde natuur en soort bij elkaar gevoegd behoren te worden. Laten de algemeenheden en de bijzondere dingen ieder op zichzelf worden genoemd; het gebed voor de Kerk in het algemeen op zichzelf; belijdenis van zonde op zichzelf; het smeken om zegeningen op zichzelf; dankzegging voor genoten weldaden op zichzelf; noemt alles afzonderlijk en niet verward dooreen

gemengd. Het verwaarlozen van deze regel doet soms ernstige mensen, in hun bidden in gezelschap met anderen, overal heen dwalen. Sommigen zullen voor de Kerk bidden; dadelijk daarop bidden zij in betrekking tot hun eigen bijzondere omstandigheden, en dan beginnen zij weer in eens in het algemeen te bidden. Deze methode van een vaste orde zal de mensen leren, hoe zij hun gedachten moeten regelen, wanneer zij in hun eigen orde worden uitgesproken, en het zou deze plicht en ordonnantie ook voor verachting behoeden.

(4) Het is beter, dat u van enkele gepaste, goed samengestelde formulieren gebruik maakt, dan dat u deze plicht in de afzondering of in uw huisgezin geheel verzuimt. Ik zeg het is veel beter dit te doen, dan het geheel te verzuimen, of het te verrichten tot bespotting en belaching door hen, met wie u bidt. Dr. Preston zegt: *Een kind, dat niet kan lopen, mag een steun hebben, om het te helpen;* maar, zegt hij, *wij moeten niet altijd kinderen zijn.* Ik ben niet tegen formulieren als beslist ongeoorloofd. Want in sommige gevallen zijn zij zeker geschikt voor hen, die in dit opzicht onoverkomelijk zwak zijn. Nochtans durf ik zeggen, dat er geen grotere hinderpaal is voor de gave van het gebed, (afgescheiden van de genade daartoe) dan dat men zich geheel bepaalt tot het gebruik van boeken; ja, het is niet alleen onschriftuurlijk, maar ook onredelijk en ten hoogste krenkend. Heeft iemand echter in het minst geen gave, dan kan hij niemand krenken, als hij een formulier gebruikt. Als een predikant waarlijk geen preekgaven had, zou hij beter doen met al zijn preken uit een boek te halen, dan dat hij maar wat staat te praten. Maar verondersteld, dat God hem een gave heeft gegeven, dan zou het zijn predikgave krenken als hij zijn talent niet oefende, maar alles uit de boeken ontleende, zonder zijn talent op te wekken. Zo blijkt duidelijk in dit geval, dat het krenkend is voor de gave van het gebed, als iemand zich aan een vast formulier bindt. Gaven en genaden worden beide door oefening vermeerderd, maar verloren wanneer men er geen gebruik van maakt.

(5) Houdt, om de gave van het gebed, of stof voor het gebed te verkrijgen, veel omgang met God en met de Godvrezenden. Spreekt veel in de eenzaamheid met God. Als u zich ijverig toelegt op het gebed in de binnenkamer zal u dat behulpzaam zijn tot het huiselijk gebed, en u vrijmoedigheid geven in het bidden met anderen, ja, uw gezelschap met wie u bidt, zal opmerken, dat u met Jezus bent geweest. Waarlijk vrienden, wij ervaren, dat wij er het best aan toe zijn, zowel in de huiselijke als in de openbare godsdienst, wanneer wij God in 't verborgen kunnen ontmoeten. De ene handeling in de godsdienst bevordert de andere. Door lezen, leren wij lezen; door schrijven, leren wij schrijven; door bidden, zult u leren bidden.

(6) Hebt ook omgang met hen die God vrezen en bezoekt dikwijls Christelijke gezelschappen. Evenals de goddelozen elkaar aanzetten tot het kwade, zo ook moeten Gods kinderen elkaar aanzetten tot liefde en tot goede werken. Evenals het voorbeeld van anderen, kunnen ook de uitdrukkingen van anderen in het gebed u behulpzaam zijn.

(7) Bidt om de Heilige Geest Gods. De Geest Gods verlicht ons in onze onwetendheid, ondersteunt ons in onze zwakheid, maakt ons levend in onze dodigheid, vertroost ons in onze droefenis, kalmeert ons in onze vertwijfeling, en onderricht ons, hoe wij ons moeten uitdrukken. "De Geest komt onze zwakheden te hulp, want wij weten niet, wat wij bidden zullen, gelijk het behoort" (Romeinen 8 :26). Laat niemand zich inbeelden, dat dit een geestdrijvende fantasie is, of een

zwaarmoedig droombeeld. Zij, die enige grondige kennis hebben van de godsdienst, weten, dat de bijstand des Geestes in het gebed, een grote wezenlijkheid is, en zij die ermee spotten, verkondigen slechts hun onkunde van God en de Godzaligheid.

(8) In één woord, als u stof wilt hebben voor het gebed, overweegt dan uw noden. Maak een lijst op van uw goedertierenheden en overdenkt naarstig uw zonden. Overdenk de natuur der zonde, haar verzwaringen, haar droevige gevolgen, zowel in deze als in de toekomende wereld. Als de zonde u een last was, zou zij u zuchtingen, kermingen, tranen en gebeden uitpersen. Als u uw plagen kende, zowel van uw lichaam als van uw ziel, zou dat u stof genoeg geven voor het gebed (2 Kron. 6:29) "Als zij erkennen, een ieder zijn plaag en zijn smart, en een ieder zijn handen in dit Huis uitbreiden zal; hoort Gij dan uit de hemel, en vergeef." Daar ziet gij, dat zelfkennis u behulpzaam zal zijn in het bidden.

Al zou een arme bedelaar niets anders doen dan zijn zere plekken tonen, dat zou als een krachtige, welsprekendheid zijn. Raadpleegt het boek der consciëntie en u zult gemakkelijk een zware aanklacht tegen uzelf kunnen indienen. Waarlijk vrienden, het komt mij zeer ongeloofwaardig voor, dat een redelijk mens het verborgen of huiselijk gebed zou nalaten, wegens gebrek aan stof. Hebt u zoveel op anderen aan te merken, en bent u nochtans zulke volslagen vreemdelingen van uzelf? Weest zo goed mij deze een vraag, in bedaardheid te beantwoorden: Hoe kan iemand, wiens natuur beladen is met de schuld van ontelbare zonden, stof ontbreken voor belijdenis van zonden in het gebed? Hoe kunnen schepselen, die zoveel vergeving nodig hebben, die zo veel behoeften hebben, die aan zoveel gevaren zijn blootgesteld, gebrek hebben aan biddensstof? Hoe kunnen mensen die zoveel onverdiende gunsten en goedertierenheden ontvangen, stof tot dankzegging missen? Het is naar onze bevatting waarlijk verbazend, als mensen, per slot van rekening, niet weten waar zij stof vandaan zullen halen.

2de. U besturingen gegeven hebbende ten opzichte van de stof, zal ik u nog enige besturingen geven met betrekking tot de wijze van bidden. Waarlijk, de gave van het gebed is maar van weinig nut, zonder de genade van het gebed, evenals het lichaam maar een dode romp is, zonder de ziel. De Geest der genade en der gebeden is van zo groot gewicht, dat, al zou iemand nog zoveel gaven hebben, als hij de genade van het gebed mist, zal hij maar beuzelen en vertoning maken, al zou hij spreken als een engel. Daarom, opdat u recht en Gode welbehaaglijk moogt bidden, (al zou ik het kunnen laten bij hetgeen ik in het leerstellige gedeelte over de aard van het gebed heb gezegd, namelijk, dat een voortdurend en dringend spreken tot God in Christus, door de Heilige Geest, alleen de rechte wijze van bidden is) zal ik u nochtans, in zoveel woorden, de vier volgende besturingen geven.

1. Stelt uzelf voor het aangezicht des Heeren. U bent weliswaar altijd voor Zijn aangezicht, maar u denkt daar niet altijd aan, u gelooft het niet zo vast, als het behoort. Tracht daarom, wanneer u zich tot God wendt, deze waarheid op uw hart in te drukken: "Ik ben nu voor de heerlijke Majesteit van hemel en aarde, de Hoge en Verhevene, die de eeuwigheid bewoont." O, met wat een heilig ontzag moest uw ziel bezet zijn voor deze grote, deze ontzaggelijke, deze heilige God!
2. Roep de Goddelijke bijstand in. Zet, onder een besef van uw volstrekte onbekwaamheid, de zeilen van uw ziel bij, uitziende naar een bries van de hemel, zeggende: *"Ontwaak noordenwind, en kom, gij zuiden wind, doorwaai mijn hof."*

O, dat enig vuur van de hemel mijn offer mocht in brand steken, anders zal het als een klomp vlees zijn en geen waar brandoffer tot een liefelijke reuk den Heere.

3. Tracht kennis te krijgen van de hoedanigheden en eigenschappen van een recht gebed. Het is een eerbiedig gebed: God moet gediend worden met eerbied en godvruchtigheid. Het is een bidden in geloof: in geloof van aangenaam te zijn door de verdienste van Christus, in geloof van de tehulpkoming van de Geest van Christus, in het geloof van Zijn bekwaamheid en gewilligheid om ons zalig te maken, betrouwende op Zijn verbond en belofte. Het is een bidden met het hart, ongeveinsd. Evenals Jakob tot zijn moeder zei: "Als ik geveinsd handel, misschien zal mijn vader mij betasten, en ik zal in zijn ogen zijn als een bedrieger, zo zou ik een vloek over mij halen en niet een zegen (Gen. 27 :12); zo zeg ik ook tot u: *als u een bedrieger en geveinsde zijt, zal God u ontdekken, en u zult een vloek ontvangen in plaats van een zegen.* Het is een bidden met hoop en verwachting, gegrond op de barmhartigheid Gods door Christus. Het is een bidden met blijdschap en voldoening, want Hij ontmoet de vrolijke en die gerechtigheid doet. Het is een bidden met zachtmoedigheid en nederigheid, evenals een arme bedelaar, die aan de deur van een prins om een aalmoes vraagt. God houdt er van in lage valleien te wandelen: "Gij hebt de wens der zachtmoedigen gehoord." Het is een bidden in de Geest, een bidden in de Heilige Geest, die in de heiligen voorbidt. Het is een bidden in de Naam van uw Voorspraak in de hemel, met gebruikmaking van Zijn voorbidding en met een pleiten om Zijnentwil, evenals Daniël: "Doe Uw aangezicht lichten over Uw heiligdom, om des Heeren wil (Dan. 9 :17). Indien deze geestelijke hoedanigheden uw gebed vergezellen, dan zal het een liefelijke reuk den Heere zijn.
4. Tracht uw harten in een gepaste stemming te krijgen voor de verschillende delen van het gebed. Bij voorbeeld,
   - In betrekking tot het begin of de eerste aanspraak van uw gebed, moet u trachten onder een indruk van Gods oneindige volmaaktheid, en een gevoel van uw geringheid, boosheid en onwaardigheid te komen.
   - In betrekking tot de belijdenis van zonde moet u trachten, die met schaamte, droefheid en zelfverfoeiïng te verrichten. Tracht in uw smeking te bidden met een levendig besef van de waarde van de genadegiften om welke u bidt, en met vurigheid en heilige aandrang, ja, met een nederige aanhoudendheid: "Ik zal U niet laten gaan, tenzij U mij zegent."
   - In betrekking tot de dankzegging voor tijdelijke en geestelijke zegeningen, dit moet geschieden met bewondering van God en verlustiging in Hem, met juichende blijdschap en vurige liefde, met een "wat zal ik de Heere vergelden voor al Zijn weldaden aan mij bewezen?"
   - En ten laatste, in betrekking tot het slot van uw gebed, tracht te sluiten met een vast geloof, dat de Heere machtig en gewillig is meer dan overvloedig te doen, boven al wat wij bidden of denken. Zo heb ik u overeenkomstig het woord, besturingen gegeven, maar de Heere Zelf moet u de genade schenken om er een goed gebruik van te maken.

Ik heb u nu enige besturing gegeven vóór het gebed; ook hoe u moet bidden, beide wat de stof van het gebed en de wijze van bidden betreft, en nu zal ik sluiten met (3). *Achtervolgende* regels tot uw besturing na het gebed.

1. Tracht u na het gebed, de werkingen van uw hart onder het bidden te herinneren, opdat u vertroosting en blijdschap moogt hebben over hetgeen waarin u genade bij God hebt gevonden, en dat u een diepe indruk mag omdragen van de gebreken welke u hebben aangekleefd. Het zou zeer nuttig zijn, als u altijd een korte aantekening maakte van de bijzondere werkzaamheid van uw ziel, en van de indrukken welke u onder het bidden in uw hart hebt ontvangen; velen hebben dit tot groot voordeel gedaan. Als de Heere zich onttrokken en u in hardheid, dodigheid en verwardheid heeft gelaten, dan hebt u dat te betreuren, de oorzaak daarvan te onderzoeken, te zien welke schuld op uw consciëntie ligt welke scheiding maakt tussen God en u, en gaat dan, zo mogelijk, weer tot God in het verborgen, bejammert uw toestand en tracht als vrienden van God te scheiden, opdat u Hem, de volgende maal dat u tot Hem gaat, als Vriend mag ontmoeten. Hebt gij anderzijds ervaren, dat God uw hart geopend, uw ziel verootmoedigd en vertederd en Zichzelf aan u heeft geopenbaard, tekent dat aan voor volgende tijden, veracht de dag der kleine dingen niet, acht de minste verschijning van God niet gering, en prijst Hem voor Zijn genade.
2. Deelt uw bevinding mee aan hen, van wie u hoopt dat het hun iets goeds zal doen of uitwerken. Als sommige mensen wisten welk goed u door het gebed hebt gekregen, gelooft dat het hen tot voordeel zou strekken, als zij hoorden, *dat deze ellendige riep, en de Heere hem hoorde.* Waarlijk, zij die in het bidden Christus hebben gevonden, zouden wel willen dat alle anderen Hem ook vonden. O, zegt de gelovige, voornamelijk wanneer hij in zijn afzondering een armvol hemelse genietingen krijgt, o, dat anderen eens mochten ervaren en genieten, wat mij bij zoete ondervinding ten deel valt. Gave Gods, dat mijn man, mijn vrouw, die vriend of buurman, deze liefelijkheid eens ondervonden, die in des Heeren weg wordt gevonden. Hoewel ik deze zoete bete alleen eet, zou ik zo gaarne willen, dat anderen die met mij deelachtig waren. Zij, die Christus in deze plicht hebben gevonden, zullen de kennis van Hem gaarne aan anderen meedelen. Zo ging Andréas naar Simon en Filippus vond Nathanaël en zij waren beiden opgetogen, en riepen uit: "Wij hebben de Messias gevonden; wij hebben Hem gevonden." "Komt, hoort toe, o, allen die God vreest," zegt David, "en ik zal vertellen wat Hij aan mijn ziel gedaan heeft."
   O vrienden, tracht u in de tussenpozen van het gebed te gewennen aan heilige gesprekken met uw gezin. Wekt uw gezin op tot hun plicht, vertelt het uw vrouw en kinderen en dienstboden, wanneer u een geschikte gelegenheid hebt; spreekt met hen over de kostbaarheid van de ziel, de noodzakelijkheid van genade, de uitnemendheid van Christus, de kortheid des tijds, het groot gewicht der eeuwigheid, en hoe dicht zij bij de dood en het oordeel zijn. Indien u toch bij het morgen- of avondoffer afscheid van God neemt en de ganse dag geen woord meer over God of Zijn wegen tot uw familieleden tracht te spreken, zullen zij werkelijk niet geloven, dat u het ernstig met de godsdienst neemt en zij zullen het maar als een beuzeling aanmerken of zij zich met u in het gebed verenigen of niet.
3. Zie na het gebed uit, en wacht op een antwoord. Wanneer iemand zijn smeekschrift aan zijn vorst heeft doen toekomen, zal hij soms jaren lang wachten, al die tijd uitziende en verlangende naar een antwoord. Het is een ongemanierd spotten met God, evenals Pilatus te handelen, iets te vragen en dan geen antwoord te verwachten. Wees verloochend aan uw onwaardige gebeden en gerechtigheid, maar verwacht antwoord op grond van de waardige gerechtigheid en de

voorbidding van Christus. Wacht in Zijn weg op een antwoord. Indien de beden, die u in het gebed tot God opzendt, van oneindig belang zijn, indien er uw hemel, uw eeuwige zaligheid in begrepen zijn, met welk heilig ongeduld en met welke nederige onderwerping moest u een antwoord begeren. Hij die niets in een schip heeft te verliezen dan wat papier of pennen, of iets, dat maar weinig waarde heeft, bekommert zich weinig over wat van het schip zal worden, of het drijft of zinkt is hem geheel hetzelfde. Maar de koopman, die er zijn gehele vermogen mee kan verliezen, ziet met ongeduld naar enig bericht uit; die heeft er menige angstige gedachte over. O, als dit schip eens verging, wat zou er dan van mij en mijn huisgezin worden! Hij kan nauwelijks gemoedigd eten of drinken, of rustig slapen zolang hij niet hoort dat het in veilige haven is.

Zo staat bij de goddeloze die niets bezit, in Zijn gebeden niets op het spel. en daarom trekt hij er zich niets van aan hoe het er mee afloopt. Wanneer hij om vergeving en genade bidt is hij zich de waarde daarvan niet bewust, hij schat zijn werelds bezit naar een veel hogere koers. Maar voor hem, die het om God te doen is, staat in zijn gebeden, alles, beide in deze en de toekomende wereld, op het spel, want die weet dat zijn zaligheid er van afhangt, of hij deel heeft aan de vergeving der zonde, de gerechtigheid van Christus en de vernieuwing van zijn natuur. O, zegt hij, mijn ganse bezit is aan boord van dit schip, mijn kostelijke ziel, mijn eeuwig belang. O, als het verging, wat zal dan van mij worden. Dan ben ik eeuwig verloren. Er is een voortreffelijke lading in, mijn leven, mijn hoop, mijn hemel, mijn alles zijn in dit schip; wat zou ik beginnen als die geweldige zeerover Satan het zou bemachtigen; als het zou worden verbrijzeld tegen een rots, of wegzinken in het drijfzand van mijn ongeloof! Daarom, wanneer hij gebeden heeft, bidt hij telkens weer, hij wacht op een antwoord en ziet uit en verlangt naar een antwoord. (Col. 4 :2) "Houdt sterk aan in het gebed en waakt in hetzelve." Al hebben hengelaars uren lang gevist en niets gevangen, daarom breken zij hun snoer nog niet stuk en geven het op, maar zij halen de haak op, zien het aas na, of dat er misschien is afgevallen of verkeerd zit, en verbeteren het, en dan werpen zij het weer in. Zo moet u ook, wanneer u met ernst hebt gebeden en nochtans geen antwoord hebt ontvangen, nazien wat er verkeerd in geweest kan zijn; bidden dat de fouten verbeterd mogen worden, en weer op nieuw beginnen, volhardende in het gebed en zo doende kunt u voorspoedig zijn.

Arbeidt slechts om ervaren te worden, in het antwoord op het gebed te onderscheiden. Het is een voornaam antwoord op het gebed, als het hart tot rust gekomen en in staat gesteld is om de zaak aan de Heere over te laten. God houdt Zijn eigen weg om het gebed te beantwoorden en wij kunnen er ons licht in vergissen. Wij kijken misschien aan de voordeur uit naar een antwoord en het komt door de achterdeur in, en zodoende is, terwijl wij staan te wachten, de vriend die wij verwachten reeds in huis. De genade welke wij begeerden is ontvangen, alleen is zij in een weg gekomen waarin wij ze niet verwachtten, en daarom kunnen wij ze licht over het hoofd zien. Wacht u daarom, dat u God niet aan uw weg bepaalt, of Hem aan uw tijd bindt.

4. Tenslotte, leeft overeenkomstig uw gebeden. Werken is noodzakelijk na het waken. Zij die veel bidden en niets te werk stellen, vertrouwen God niet, maar verzoeken Hem eerder. Als u om uw dagelijks brood bidt, wees dan ook vlijtig in uw beroep en u mag het verwachten. Godsdienst zonder zijn beroep te behartigen is geestdrijverij, en een beroep zonder godsdienst is heidens; voegt die beide op de rechte tijd en wijze samen en zij zullen elkaar wederkerig behulpzaam zijn. Laat

het gebed gepaard gaan met de praktijk. Maakt u op en doet het, en de Heere zal met u zijn. Als u tegen de zonde bidt, vermijdt dan de gelegenheden tot zondigen. Als u tegen dronkenschap bidt, vermijdt dan het gezelschap waar gedronken wordt. Wat, man, vrouw, zult u tot God bidden, dat u zich niet zult branden, en nochtans in het vuur lopen? Waarlijk, dan spot u met God, maar u bespot uzelf nog meer. Als u om heiligheid bidt, hoort en leest en overpeinst, gebruikt de middelen, en verwacht dan, dat God een goede uitkomst zal geven. Wij worden vermaand *onze harten, mitsgaders de handen op te heffen tot God in de hemel.* Gelijk wij onze harten moeten opheffen in het bidden, zo moeten wij onze handen opheffen in het beoefenen. Wat is het een schande, dat wij zedelijk zouden doen, wat Mozes letterlijk deed, dat wij van de berg van het gebed afkomende, zodra wij die plaats hebben verlaten, de tafelen der wet verbreken.

De Heere helpe u deze regels te volgen ten opzichte van *uw volharden in het gebed.*

Veertiende preek. Romeinen 13:12. "Volhardt in het gebed."

Consciëntie gevallen met betrekking tot het gebed, overwogen.

3. De derde, in het vervolg van de vermaning in de voorgestelde zaak was, enige gevallen der Consciëntie te beantwoorden, om u in deze zaak opheldering te geven.

Eerste geval.
Veronderstelt, dat ik in een genadeloos gezin word geplaatst, waar niet wordt gebeden, wat moet ik dan doen, wat is mijn plicht?
Ik antwoord:

(1) Stel nederig, enige hulpmiddelen voor om dat kwaad te verhelpen. Indien het hoofd van het gezin het niet doet, zie dan of een ander lid van het gezin dat werk op zich wil nemen, of dat de bestuurders van het gezin u, die misschien een kind, of een dienstbode, of een leerling zijt, willen toestaan in het gezin te bidden. Waarom zou een dienstknecht, evenals Jozef in Pótifars huisgezin, niet mogen bidden, als de meester hem daartoe verlof geeft.
(2) Als dit niet gaat, onderzoek dan de gronden en het doel waartoe u in dat gezin zijt gekomen; overweeg uw roeping, en indien u uzelf er in gebracht hebt zonder het recht te overwegen, verootmoedig u wegens uw zonde en zoek er vergeving over.
(3) Gebruik alle wettige middelen om naar een gezondere luchtstreek te verhuizen. Ik denk dat God tot u zegt, wat Hij eens tot Israël sprak: "Wijk toch af van de tenten dezer goddeloze mannen, opdat u niet misschien verdaan wordt in al haar zonden" (Num. 10 VI:26). Het is een wonder, dat de aarde haar mond niet opendoet, of enig ander oordeel op zulke biddeloze huisgezinnen valt.
(4) Als het noodzakelijk is dat u in dat gezin blijft, breng dan, als u uw ziel liefhebt, meer tijd door in 't verborgene. Laat uw ziel, evenals Jeremia, in verborgen plaatsen wenen wegens hun hoogmoed. Bid voor uw eigen ziel, dat u niet met anderen zult omkomen; bid voor het huisgezin, en al de leden daarvan, dat zij tot Gods wegen mogen bekeerd worden, en laat hun bespotting u niet ontmoedigen. Wie weet wat er nog gebeurt?

Tweede geval.
Als het hoofd van het gezin, loszinnig en zorgeloos is, misschien half dronken thuis komt, en nochtans zal bidden, hoewel hij daartoe in geen toestand verkeert; wat moet ik dan doen? Zal ik mij met zulk koud en vormelijk bidden verenigen?
Ik antwoord:

(1) Uw aanneming in het gebed hangt niet af van de staat, of van de ijver van hem, die bidt, maar van uw geloofsoefening in Christus. Als de persoon die meebidt oprecht van hart voor de Heere is, zal hij worden aangenomen, al wordt de persoon die bidt verworpen.
(2) Bent u er zeker van, dat de persoon die bidt, onzin of godslastering spreekt in plaats van te bidden, onttrek u in dat geval, ga alleen en treur er over. U bent voorzeker verplicht er uw afkeer van te tonen, opdat niet God onteerd, die man verhard en uw consciëntie bevlekt wordt.

(3) Het is uw plicht, zodra zich een geschikte gelegenheid voordoet, nederig en bescheiden met uw heer te spreken, evenals de knechten van Naäman deden, toen zij zagen, dat hij zijn plicht niet deed, en u weet dat het hielp. Ja, al zou hij het in het eerst niet goed opnemen, het zou kunnen zijn, dat hij het later ging overdenken; wie kan zeggen wat goeds een woord ter rechtertijd gesproken, kan uitwerken? Als u nederig en onderworpen, niet brutaal of onbeschaamd, tot een vader of een heer komt, kunt u hem misschien overhalen, en al zou u weinig kunnen zeggen, en u zou nochtans in tranen over hun zonde kunnen uitbarsten, dat zou een overtuigende welsprekendheid voor hen kunnen zijn. Het zou kunnen blijken even inwinnend te zijn, als het wenen van de goede koning Eduard voor de bisschoppen Cranmer en Ridley was, toen hij tegensprak dat zijn zuster Maria, vrijheid had ter mis te gaan; die, toen de koning het op zulk een manier tegensprak, zeiden, dat de koning meer Godgeleerdheid in zijn pink had, dan zij in hun gehele lichaam.
Maar van deze en dergelijke omstandigheden in betrekking tot het gebed afstappende, zullen wij enkele gevallen omtrent de plicht zelf, meer grondig beantwoorden.

Derde geval.
Hoe zal ik weten of ik, hetzij in het verborgen of met anderen gemeenschap met God geniet?
Ik antwoord, dat er tweeërlei gemeenschap met God is.
(1) Wat de genaden betreft.
(2) Wat de vertroostingen betreft.

(1) Soms mogen de gelovigen de blijdschap van de zaligheid Gods ervaren, en de glimlachen van Zijn aangezicht, de verzegelingen van Zijn Geest en de levendige opspringing van vreugde en verrukkende blijdschap genieten. Deze brengen hun eigen bewijs met zich mee, en iemand, die daarmee wordt verwaardigd, kan niet anders dan weten, dat hij gemeenschap met God heeft. Maar alle gelovigen hebben dit niet, ten minste niet ten allen tijde.
(2) De veiligste weg is dan ook, dat wij onderzoek doen naar gemeenschap met God, met betrekking tot de oefening der genade in de plicht.
   a. Een kind van God heeft dan ware gemeenschap met God, wanneer, door de liefelijke bijstand des Geestes, zijn hart verbonden is aan het Voorwerp van aanbidding; zijn verstand vruchtbaar is in geestelijke en gepaste gedachten; zijn wil en genegenheden uitgehaald zijn in sterke begeerten en in hijgend verlangen naar God. Wanneer het hart geheel verbroken is met een gevoel der zonde, in droefheid wegsmelt; door de zoetheid van vergevende genade vertederd is, en hij opening heeft om met vurigheid te smeken, om aanneming door Jezus Christus.
   b. Gemeenschap met God kan niet alleen worden gekend uit de invloeden des Geestes, die in de ziel worden uitgestort, maar ook uit de werkingen van de genaden des Geestes in de plicht, zoals, wanneer een heilig ontzag en eerbied en vreze Gods de ziel vervult; wanneer het geloof enig gezicht ontvangt van de heerlijkheid en uitnemendheid van Christus; wanneer liefde tot Hem in het hart ontbrandt; wanneer ootmoedigheid het schepsel uitledigt en vernietigt, en in zijn eigen ogen tot niets, ja, tot minder en erger dan niets maakt. Wanneer

de genade aldus wordt geoefend, dan kan de persoon weten, dat hij gemeenschap met God heeft. Het gebed is de Koninklijke poort, de schone poort waardoor de Heere, de tempel des harten inkomt, het hart vertroostende, stillende, versterkende, verlevendigende en opwekkende. De Schriften verschaffen ons een wolk van getuigen om dit te bewijzen. Maar ik beroep mij op biddende heiligen. Ik weet, dat u het zo hebt ervaren, en dit maakt het gebed soms tot een paradijs van vergenoeging.

c. Een Christen kan weten wanneer hij gemeenschap met God heeft uit de gevolgen van de plicht, zoals, wanneer hij evenals Abraham, te gering in zijn ogen is; wanneer hij God al de eer geeft, en de gebreken en onvolmaaktheden van zijn grootste verruiming ziet en beweent; wanneer zijn ziel daarna in een betere gestalte is, de zonde hem hatelijker en Christus hem dierbaarder is geworden, en zijn geest bekwamer is geworden om kruisen te dragen en de plicht te verrichten.

Maar ik stip deze dingen slechts aan.

Vierde geval.

Kan ook niet een huichelaar, of een onbegenadigd mens deze plicht van het gebed verrichten? Welk verschil is er in dit werk tussen een ware heilige en een onwedergeborene?

Ik antwoord: Een vleselijk mens kan evengoed in het verborgen en in het huisgezin bidden als een kind van God. Maar met dit verschil:

(1) Een vleselijk mens kan er toe gedreven worden door de aanklacht van een beschuldigende consciëntie, hij wordt er als het ware heen gedreven; maar een kind van God heeft een beginsel van genade in zich, dat er hem toe neigt uit liefde tot God en uit verlangen om Hem te behagen en te genieten. Weliswaar, dat er door de overblijfselen der verdorvenheid, in de besten nog veel onwilligheid is, zodat een kind van God zichzelf soms moet dwingen tot het verrichten van de plicht. Maar niettegenstaande dit zo is, de Heere heeft hem een hebbelijke geneigdheid tot het werk gegeven.

(2) Een huichelaar zal niet altijd bidden, noch te aller tijd God aanroepen, hij kan niet volharden in het gebed, hij bidt alleen maar als hij in angst is of onder drukkende overtuiging of benauwdheid verkeert. Maar wanneer deze goede stemming over is, neemt hij afscheid van God, totdat hij door iets dergelijks weer naar Hem toe wordt gedreven. Het kind van God echter volhardt in zekere mate altijd in het gebed; al is het, dat hij dikwijls zondigt in het met tussenpozen na te laten, nochtans is er nooit een geheel ophouden van de plicht. Genade doet zijn hart naar God uitgaan en de ziel kan niet vergenoegd blijven buiten Hem.

(3) Een huichelaar is het er niet naar waarheid om te doen, zijn hart in de plicht tot God op te heffen; hij is tevreden als het werk gedaan is, de woorden opgezegd zijn. Maar een kind van God heeft veel werk met zijn hart, dat is het zwaarste deel van het werk, hij durft het niet achterlaten en het kost hem veel arbeid om het in de plicht ingewikkeld te krijgen. Van de goddelozen staat geschreven, *dat zij soms een gebed uitstoten,* maar van de vromen, *dat zij hun hart uitstorten.* Zo goot Hanna haar ziel uit voor het aangezicht des Heeren. Tot de Israëlieten wordt gezegd, dat zij hun harten voor de Heere moeten uitstorten, als water. God hoort niet meer, dan het hart spreekt. Als het hart stom is, zal God zeker doof zijn, want God geeft niet om harteloze offers.

(4) Huichelaars handelen met God op hun eigen naam, op rekening van de waarde van hun gebeden, gerechtigheid en diensten. Waarom, zeggen zij, vasten wij en Gij ziet het niet aan? Waarom hebben wij gebeden, en Gij hebt niet gehoord? Zij spreken, alsof God hun wegens hun bidden, verschuldigd was. Zo sprak de trotse Farizeeër: "O God, ik dank u, dat ik niet ben gelijk de andere mensen, rovers, onrechtvaardigen, overspelers, of ook gelijk deze tollenaar. Ik vast tweemaal per week, ik geef tienden van alles wat ik bezit", (Luk. 18:12). Dus zeg ik, handelt de huichelaar met God op zijn eigen naam en op het krediet van zijn gebeden. Maar de gelovige handelt met God, op rekening van Zijn Zoon, Jezus Christus. Op Zijn rekening en in Zijn Naam , begeren zij alles wat leidt tot hun uitwendig, inwendig en eeuwig welzijn. De huichelaar leeft van Zijn gebeden en andere plichten, maar de gelovige leeft van God en Christus op het gebed. Maar niet op zijn bidden, zoals de huichelaars, die daarom ook menen dat de wereld zowel als God, hen om hun gebeden achten. Daarom bidden de geveinsden dikwijls om van de mensen gezien te worden, en zij letten er het meest op wat anderen van hun bidden zeggen, en of zij er door aangedaan en mee ingenomen zijn. Zij slaan nauwer acht op wat hun gebeden op anderen uitwerken, dan op wat zij op hun eigen harten uitwerken, terwijl de gelovige er het meest op let, hoe hijzelf door de Geest des Heeren, door middel van het gebed, verlicht, verlevendigd, verootmoedigd, opgewekt, meer geestelijk en verbeterd wordt.

(5) De geveinsde bidt meer om van zijn banden, dan om van zijn zonden bevrijd te worden, terwijl hij die God vreest, meer bidt om van zijn zonden verlost te worden dan van zijn banden. Hoewel Paulus, zoals hij zelf zegt, overal banden ontmoette, nochtans hoorden wij hem nooit uitroepen: Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen van mijn banden? Maar: ik ellendig mens! Wie zal mij verlossen van mijn zonden, uit het lichaam dezes doods?" De begenadigde ziel komt dan ook gewoonlijk van het gebed, met een hart dat meer losgemaakt is van de zonde, dat ze krachtiger tegenstaat. Hoe zou ik zulk een groot kwaad doen en zondigen tegen God, die Zijn heerlijkheid voorbij mijn aangezicht heeft laten gaan. Maar de goddeloze komt van het gebed, met een hart dat meer moed gekregen heeft om te zondigen. De goddelozen maken gebruik van hun bidden om hun consciëntie te bekoren, opdat zij met meer genoegen en met minder spijt mogen zondigen.

(6) De goddeloze kan zijn vormelijke plicht aflopen, maar hij krijgt niets; hij heeft weinig voordeel of nut van zijn bidden, en het is hem ook niet waarlijk te doen om geestelijk goed te verwerven. Maar een kind van God behaalt er grote winst door; al gebeurt het niet altijd, nochtans krijgt hij soms door het gebed gemeenschap met God, en mededelingen van God.
Maar dit leidt mij tot een

Vijfde geval.

Kan niet een onbekeerd mens, het goede woord Gods smaken en de krachten der toekomende eeuw? Kan hij niet wonderlijk verlicht en verruimd zijn in het gebed, en de hemelse gaven smaken? (Hebr. 6:4, 5). Hoe zal ik dan het onderscheid kennen, tussen hetgeen ik verkregen heb en wat een huichelaar kan bereiken?

Ik antwoord: indien een huichelaar het zo wonder ver kan brengen, dan hebben wij allen nodig, naarstig te onderzoeken hoe de zaken tussen God en ons staan. Zij kunnen grote verruimingen hebben en de hemelse blijdschap en verkwikkingen smaken, en wij hebben de Uitlegger, Eén uit duizend nodig, om ons het onderscheid aan te tonen

tussen deze tijdelijke flikkering, die de geveinsden kunnen hebben, en de reine blijdschap des Heilige Geestes, die alleen de gelovigen kunnen hebben. Naar mijn gedachte kunnen wij uit het woord van God de twee volgende dingen zeggen:

(1) Er is een groot onderscheid tussen smaken en voedsel gebruiken. De smaak van de huichelaar is oppervlakkig, die drijft in de genegenheid en bereikt het hart niet. Door deze smaak kunnen de stromingen en werkingen van het hart, enigermate verlicht en verzacht worden. Maar de fontein, het hart zelf, wordt er nooit door verbeterd of veranderd en raakt niets van zijn vergif of bitterheid kwijt. Het woord, dat in steenachtige grond werd gezaaid, werd met vreugde ontvangen. Maar die blijdschap had geen wortel en verwelkte spoedig, het ging de grond niet in. Maar de ware gelovige smaakt niet alleen, maar hij eet van het manna dat verborgen is, en hij ontvangt geestelijk voedsel tot vermeerdering van de genade en tot afneming van de inwendige verdorvenheid.

(2) De vreugde en de verkwikking, die een geveinsde in het gebed kan hebben, is in de grond eigenliefde. God in Christus, is het Voorwerp van zijn blijdschap niet, of als hij enige blijdschap in Christus heeft, is het geen blijdschap in hem om Hemzelf, of omdat hij enige schoonheid of voortreffelijkheid in Hem heeft ontdekt. Het vloeide eerder voort uit hetgeen hij van Hem verwachtte, zoals het bezit van de hemel, het ontkomen van de toorn; zo iemand zou liever de hemel hebben zonder God, dan God zonder de hemel. Wel is waar kan de gelovige zich verheugen in de vergeving en de zaligheid, die door Christus zijn verworven, maar zijn blijdschap is voornamelijk in Christus Zelf, wanneer Zijn heerlijkheid hem wordt ontdekt; en dit is een blijdschap met welke een vreemde zich niet zal vermengen. Hoever een huichelaar het ook kan brengen, het zal hem nooit zover brengen, dat hij zichzelf zal verloochenen. Zij mogen de dienst van God liefhebben, omdat zij daarin iets hebben genoten dat aangenaam was voor hun smaak, maar zij komen nooit zover, dat zij de oefeningen van de godsdienst liefhebben, omdat God daardoor verheerlijkt wordt, en zo is hun blijdschap niet een Godverheerlijkende en Godliefhebbende blijdschap, maar een zelfzuchtige en zelfverheerlijkende blijdschap.

Maar als nu de Heere om onze naarstigheid op te wekken, en opdat wij niet zullen rusten op hetgeen wij verkregen hebben, ons in Zijn woord niet zo helder openbaart wat het onderscheid is tussen deze tijdelijke flikkeringen, en die meer gegronde vreugde welke voortvloeit uit een in het hart geschapen, geestelijk beginsel; laat dan dit u voldoen gelovige, dat zij veel verschillen, in haar eigenschappen en gevolgen, aangezien die tijdelijke flikkeringen het hart van de huichelaar, niet reinigen en veranderen, of hem naar het beeld van God in gedaante veranderen. Zij vernederen hem niet tot een rechte en behoorlijke zelfverfoeiing, noch doen zij hem God liefhebben om Hemzelf, of de heiligheid om haarzelf. Hij kan het voordeel en het nut der heiligheid beminnen, maar niet de voortreffelijkheid en schoonheid der heiligheid liefhebben.

Maar ik ga voort tot een

Zesde geval.

Hoe zal ik weten of mijn gebeden beantwoord worden, en of de goedertierenheden, die mij worden bewezen, alleen de vruchten van de algemene voorzienigheid zijn, óf dat zij mij in liefde worden geschonken als een genadig antwoord op mijn gebeden? Deze vraag moet in tweeën worden beantwoord.

1. Of God uw gebed verhoord en uw verzoeken aangenomen heeft? Ik spreek in de beantwoording van deze vraag tot de gelovige.

(1) Wanneer de Heere de ziel onder al haar teleurstellingen sterkt, om te wachten op hetgeen Hij zal doen, is dat een antwoord op het gebed. (Psalm 138:3) "Ten dage als ik riep, zo hebt Gij mij verhoord; (op welke wijze?) Gij hebt mij versterkt met kracht in mijn ziel. Dat was voor hem een antwoord; hij werd niet moe, maar hij werd in de plicht ondersteund; dat was een blijk, dat zijn gebed was aangenomen. De Heere stilt en bedaart soms de geest van de gelovige in het gebed, en doet hem evenals Hanna, van voor het aangezicht des Konings komen met een opgeruimd gelaat en een vergenoegd hart; dat is een goed teken.

(2) Als de Heere, terwijl u in het gebed bent, Zijn aanschijn over u doet lichten, en u kennis geeft van Zijn liefde en van uw kindschap en uw aanneming, is dat een duidelijk bewijs van aanneming en het brengt een bewustzijn mee, van Gode welbehaaglijk te zijn, terwijl de ziel met vreugde en blijdschap wordt vervuld, meer dan in een tijd, als der goddelozen koren en most vermenigvuldigd zijn.

(3) Het is een teken van aanneming en verhoring, wanneer de Heere, al is het dat u uw begeerte niet krijgt, uw hart onder de teleurstelling, vernedert en verootmoedigt; als u, hoe meer u bidt, des te meer wordt verootmoedigd onder uw gemis. God oefent Zijn volk door gemis, opdat zij hun behoeften ziende, daardoor mogen worden vernederd, en vernederd zijnde, aanvulling zouden begeren, en dan hoort Hij de wens der nederigen. Door u te verootmoedigen, bereidt Hij uw hart tot het ontvangen van de genade, die u van Hem behoeft.

(4) Het is een teken dat u gehoor ontvangt, wanneer uw hart werkzaam is met in de plicht van het gebed, door een rusteloos aanhouden, op God te wachten, zodat geen teleurstelling u tot verkeerde middelen de toevlucht zal doen nemen. Wij lezen in 1 Sam. 28, *dat God Saul had verlaten en hem niet wilde horen.* "Wel", zegt hij, "haalt mij een waarzegster, dat ik door haar de duivel vrage". Dit was een zeker teken, dat God hem geheel verworpen had. Maar gelovige, indien u naar geen ander redmiddel durft omzien, noch tot bijwegen de toevlucht durft nemen, maar volhardt om in het gebed de Heere te volgen, dan heeft God u niet verworpen; ja, dat is een teken, dat Hij u gehoord heeft. "Wijkt van mij, alle gij werkers der ongerechtigheid," zegt David, ik verwerp uw weg!" Waarom? "De Heere heeft de stem mijns geweens gehoord." Zo is het dan een teken, dat uw gebed wordt aangenomen, wanneer u in uw moeilijkheden, zondige redmiddelen verwerpt en afwijst, en voortgaat uw zaak voor de Heere te brengen. Als u hem niet wilt laten gaan tenzij Hij u zegent, dat is een teken dat Hij u die niet zal onthouden.

(5) Het is dan ook een teken dat gij gehoor vindt, wanneer de Heere, de Geest der genade en der gebeden over u uitgiet. Wanneer vuur van de hemel neerdaalt en uw offer verbrandt, dat is een teken dat het Gode welbehaaglijk is; wanneer uw hart als het ware, in een vuurgloed van ijver tot God en liefde tot Christus staat, wanneer de vlam uw begeerlijkheden verbrandt en uw genade verheldert, en u na het gebed wordt aangezet tot heiligheid van hart, heiligheid in uw spreken, en heiligheid in uw gedrag. De Heere geeft nooit een hart om te zoeken, zonder voornemen om te geven.

(6) Als u krijgt wat u hebt begeerd, en wel in die weg en door die middelen welke u had gekozen, zoals het soms gebeurt, dan behoeft u niet te twijfelen of uw gebed voorspoedig is.

Maar dit leidt mij tot een andere tak van ditzelfde punt, namelijk tot de vraag: *hoe wij zullen weten, dat onze gebeden verhoord zijn, wanneer de dingen die wij begeerden niet vervuld zijn?*

(1) Indien u op de Heere kunt vertrouwen en alles op Hem en op Zijn wijze keuze kunt wentelen, dan is er geen vrees, dat Hij u zal teleurstellen. Indien Hij u niet op den duur geeft wat u begeert, dan zal Hij u misschien in de plaats daarvan iets geven dat even goed of beter is.

(2) Indien de Heere uw hart vervult met een stille onderwerping aan Zijn wil, en een heilige vergenoegdheid en voldoening in Zijn soeverein bestuur en Zijn beschikking, als zijnde die het best voor u; en als u aldus door het geloof, God prijzen en Hem verheerlijken kunt, zelfs al krijgt u uw begeerte niet; berustende op Zijn liefde, zorg en getrouwheid, wat ook de vleselijke rede daar tegen inbrengt. Dat is een bewijs, dat de Geest Gods u tot de troon heeft geleid en niet gewild heeft, dat u leeg zou heengaan. Als u niet ontmoedigd bent, noch harde gedachten koestert van uw Meester en Zijn werk, als uw liefde tot het gebed u bijblijft, niettegenstaande de weigering die u te beurt valt, maar u temeer in dat werk volhardt, en u niet in een vlaag van ontevredenheid van God durft afwenden; dat is een blijk, dat uw gebed Gode welbehaaglijk en voorspoedig is, hoewel u zich niet bewust bent, dat juist die zaak waarom u hebt gebeden, u geschonken is.

2. Ik kom nu tot het tweede deel van de vraag, namelijk: *Hoe kunnen wij weten of wij die goedheid, welke ons wordt bewezen, in een gewone weg van de voorzienigheid ontvangen, of als een antwoord op ons gebed?*

Ik antwoord:

(1) Indien u de hand des Heeren op een meer dan gewone wijze kunt onderscheiden, kunt u er zeker van zijn, dat Hij naar uw stem heeft gehoord. Heeft Hij de zaak doen geschieden langs een weg waarin veel moeilijkheden in de weg stonden? Heeft Hij de middelen verschaft en gemakkelijk gemaakt, en die doen samenlopen en meewerken, door die goedheid aan u te verwezenlijken? Is Hij u, op een schielijke en verrassende wijze met Zijn goedertierenheid voorgekomen, zodat gij, evenals de Israëlieten, waart als degenen die droomden? Heeft Hij u gegeven boven hetgeen u kon bidden of denken? Ging de genade gepaard met enige opmerkelijke omstandigheden, al waren zij gering? Bij voorbeeld, het blaffen van een hond is op zichzelf maar een gering iets, nochtans was het een aanmerkelijke gebeurtenis in die grote verlossing, welke God Israël gaf (Exod. 11:7.) Niet één hond zou zijn tong verroeren, als zij in de nacht, met al hun goed Egypte uittrokken. Merkt u al deze dingen in de genade die u bewezen is aan, als zovele tekenen ten goede, en als zegels van de goedheid en zorg des Heeren, dan is het een teken, dat u die als een antwoord op uw gebed hebt ontvangen.

(2) De overweging van de tijd wanneer u de goedertierenheid hebt ontvangen, kan u ook behulpzaam zijn om te weten, of het in antwoord op het gebed is geschied. Bij voorbeeld: waart u toen zeer dringend en aanhoudend in het gebed, evenals Petrus uit de gevangenis werd verlost, toen de gemeente was samengekomen om voor hem te bidden? Of was het een zeer geschikte en gepaste tijd, in een ure van grote nood, evenals de verlossing der Joden in de dagen van koningin Esther kwam, toen het verderf onherroepelijk over hen besloten was? Kwam het te dier tijd, toen uw hart tot onderwerping aan de Heere was gebracht, en toen u het meest aan zulk een tijdelijke weldaad gespeend waart, evenals Izak aan Abraham werd

teruggegeven toen hij zover aan dat geliefde voorwerp gespeend was, dat hij op Gods bevel was ingewonnen hem te offeren? U kunt ook uit de uitwerkingen daarvan in uw hart weten, of de weldaden die u hebt ontvangen, u in antwoord op uw gebeden zijn geschonken. Bijvoorbeeld: is het er zoverre van af, dat die weldaad brandstof voor uw begeerlijkheden is, dat zij uw liefde tot God doet ontbranden: (Psalm 116:1) "Ik heb lief,- want de Heere hoort mijn stem, mijn smekingen;" en dat gij u meer verheugt in Zijn goedertierenheid, die in de weldaad ontdekt is, dan in de uiterlijke weldaad zelf? Waardeert u het als een grotere goedheid, dat uw gebed verhoord is, dan dat u die goedheid bewezen is? Als het ontvangen van de weldaad uw hart verwijdt met dankbaarheid, is dan ook uw hart vervuld met de verheffingen Gods? Eigenliefde kan een mens doen bidden, maar liefde tot God doet ons Hem loven. Van alle plichten, vloeit de dankbaarheid het meest uit zuivere genade voort; zodat, als de Geest Gods u opwekt God wegens Zijn bewezen weldaden te loven, zodat zij door dankbaarheid worden gedragen, dit een teken is, dat zij op het gebed werden verkregen.

(3) Indien het ontvangen van de weldaad u aanzet, om de Heere uw geloften te betalen, en wat u hebt ontvangen, tot eer van de Gever te gebruiken, is dit een teken dat die weldaad van God gekomen is, anders zou zij u niet aldus tot God voeren.

(4) Als u over de tweede oorzaken heen ziet, en door het geloof Zijn soevereine hand erkent, die de tweede oorzaken naar Zijn welbehagen bestuurt en beschikt, is dit een teken, dat u in het geloof hebt gebeden en overwonnen: "Niet door kracht, noch door geweld," zegt het geloof, "maar door de Heere der heirscharen is dit geschied."

(5) Indien de bewezen weldaad aanmoedigt om in het gebed te volharden, en u beweegt om u in alle andere gevallen tot God te wenden, u met de Psalmist doet zeggen: "Hij neigt Zijn oor tot mij, dies zal ik Hem, in mijn dagen aanroepen." (Psalm 116:2) Indien uw naarstigheid er door verlevendigd en uw geloof in het gebed er door versterkt is, dat is een teken, dat de Heere uw gebed heeft verhoord.

(6) Indien de moeite en het verdriet en de strik, die anders met de weldaad hadden kunnen gepaard gaan, zijn weggenomen, zodat u die zonder smart en angst moogt genieten, is het een bewijs, dat het waarlijk een zegen is. (Spr. 10 :22) "De zegen des Heeren die maakt rijk, en Hij voegt er geen smart bij.

(7) In één woord, als de bewezen weldaad met een blijk van liefde gepaard gaat, als de Heere u toelacht en u Zijn gunst te kennen geeft, dan blijft er geen plaats over voor twijfel, of die weldaad op en door het gebed verkregen en geheiligd is.

Zo heb ik enige gevallen opgelost, en daarmee alles wat ik heb voorgesteld ten einde gebracht. Ik wil u alleen nogmaals in de Naam des Heeren vermanen, in het gebed, voornamelijk in het verborgen en in het huisgezin, te volharden. De verbondsbeloften zijn zwanger van zegeningen en u hebt slechts nodig, de troon der genade aan te lopen en om ware verlossing te pleiten. O vrienden, hebt u niet genoeg stof voor het gebed? Hebt u geen zonden te belijden, geen behoeften als stof van smeking, geen goedheden, als stof van dankzeggingen? Ik ben er zeker van, dat u reden genoeg hebt om te bidden, als u in uw binnenste, of om u heen ziet.

- O, wilt u voor de gemeente van Christus bidden, dat haar landpalen mogen worden verwijd. Dat God wèl wil doen bij Sion naar Zijn welbehagen, en de muren van Jeruzalem opbouwen, dat vrede zij in hare vesting en welvaren in haar paleizen?

- Wilt gij bidden voor de overheden, dat God onze oudsten onderwijze, opdat het oordeel zich daarheen wentele als de wateren, en de gerechtigheid als een sterke beek?
- Bidt voor uw geboorteland. Bad Abraham zo dringend voor Sodom, hoewel hij niet in haar ellende betrokken was, en zult u niet bidden voor het koninkrijk en de plaats waarin u woont, in welker voor- en tegenspoed u moet delen?
- Bidt voor de huisgenoten des geloofs. Christus, het Hoofd, bidt voor al de leden van Zijn lichaam en zult u zich daarin niet bij Hem aansluiten? De hel en de aarde zijn in woede tegen hen ontstoken, en zou u hen niet - zoveel in uw vermogen is - met uw gebeden te hulp komen?
- Bidt voor uw huisgezinnen, vrienden en buren, of Hij hen tot een zegen moge zijn, en een zegen over hen brengen wilt. Potifars huis, ja, geheel Egypte, werd gezegend om Jozefs wil.
- Laat ik hier de gelegenheid waarnemen, u te vermanen voor de arme leraars te bidden, die arbeiden in het woord en de leer. De apostel der heidenen vroeg om het gebed van hen die hem hoorden. U denkt, dat de leraars voor hun gemeente moeten bidden; nu, dat is ook zo, en zij zullen rekenschap hiervan moeten geven. Maar moest dit u niet verkondigen hoe nodig het is, dat de gemeenten voor de leraars bidden? Het gebed werkt mee in het uitzenden en neerzetten van leraars op plaatsen waar er geen zijn. "Bidt dan de Heere des oogstes, dat Hij arbeiders in Zijn oogst uitstote" (Matth. 9:38). God heeft veel arbeiders binnen de grenzen weggenomen, en gij, in deze gemeente, hebt ook uw deel in de slag gehad. Zal dit verlies worden hersteld tot voordeel van uw ziel, dan zal het moeten geschieden door uw gebeden. O, bidt om een geestelijke huisbezorger, om het Brood des levens onder u uit te delen. Gelijk het gebed de hand heeft, in het planten van een evangeliebediening, zo ook in de voorspoed der bediening. Daarom vermaant de apostel de Kolossenzen, te bidden *dat hen de deur des woords mocht worden geopend, om te spreken de verborgenheid van Christus, in betoning des Geestes en der kracht.*

Misschien zult u zeggen: O, mocht ik onder een krachtige en onderzoekende bediening opgaan!

Maar laat mij u zeggen, dat een biddeloze gemeente een levenloze bedienaar des woords kan veroorzaken. Mogelijk ziet u de zwakheden van de leraar, maar wanneer worstelt u in het gebed, dat de Heere hem zult versterken en- bekwamen? Als u niet voor hem bidt, verslapt u zijn handen. Als u voor hem bidt, kunt u hem behulpzaam zijn in het prediken; als u niet voor hem bidt kunt u hem tegenstaan.

Wat mij betreft vrienden, ik wens voor u allen te bidden, en als ik niets anders had te doen, dan voor uw zaligheid te bidden, zou de liefde welke ik uw ziel behoor toe te dragen, mij doen verlangen naar een hart, om steeds voor u aan de Troon der genade werkzaam te zijn. Maar ik hoop, dat ik u niet behoef te vertellen, hoezeer ik in mijn verlatenheid de hulp van uw gebeden nodig heb. God weet, hoeveel werk mij mijn boze hart, en het werk mijner eigen zaligheid geeft, al had ik mij over niets anders te bekommeren. De Heere vergeve het u, als u zo onbarmhartig zou zijn over uw eigen ziel, of over de mijne, dat u zou verzuimen voor mij te bidden.

Maar ik keer weder terug tot de zaak waarmee ik wenste te sluiten, namelijk, u op nieuw te vermanen, dat u deze plicht aanvat om in het verborgen en in uw huisgezin te bidden.

Als ik zoveel op u vermag, dat u er deze avond mee begint en in het eenzaam en huiselijk gebed volhardt, dat zou mijn handen in mijn arbeid onder u sterken. Maar indien deze beweeggrond u te zwak is, overdenkt dan:

- dat alle schepselen Gods u tot deze plicht roepen; zij zijn alle van nature afhankelijk van God tot hun onderhoud.
- Al de redelijke vermogens die God in u heeft geplant, roepen u tot deze plicht van het gebed.
- Alle geboden in de Bijbel roepen u tot het gebed, dat Hij u bekrachtige om Zijn wil te doen.
- Alle beloften van het Evangelie roepen u toe, dat u moet bidden, opdat u de gezegende vervulling derzelve moogt inoogsten.
- Al de bedreigingen der wet roepen u tot het gebed, opdat u de toorn die daarin wordt aangekondigd moogt ontvlieden.
- Al Gods voorzienigheden roepen u tot bidden, opdat u er een recht gebruik van zult maken.
- Al uw noden en behoeften roepen u tot bidden, opdat zij mogen vervuld worden.
- Al uw zegeningen roepen u tot bidden, opdat u God de schatting van lof zult toebrengen.
- Al uw zonden roepen u tot bidden, opdat u God om vergeving en ontferming zou smeken.
- Alle verzoekingen des duivels roepen u tot het gebed. Hoe meer hij u verzoekt het gebed in te houden, hoe meer u nodig hebt te bidden.
- Al uw geloften en verbintenissen, hetzij in de doop of op een andere wijze, roepen u tot bidden, opdat u niet als een meinedige rebel zult worden veroordeeld.
- Alle betrekkingen in welke God tot u staat, roepen u tot het gebed: Is Hij dan een Vader, waar is Zijn eer? Is Hij een Heere, waar is Zijn vrees?
- Al de namen Gods roepen u tot bidden, opdat u Hem zult eren in alles, waardoor Hij zich bekend maakt.
- Alle eigenschappen Gods roepen u tot bidden. Zijn oneindige rechtvaardigheid, barmhartigheid, lankmoedigheid, almacht, alwetendheid, alomtegenwoordigheid, eeuwigheid, algenoegzaamheid, zij zijn alle krachtige beweegredenen tot het gebed.
- Al de Personen der Godheid roepen u tot het gebed, opdat u de Vader in de Zoon moogt verheerlijken, door de Heilige Geest.
- Al de barmhartigheden en ontfermingen des Vaders, in Zijn Zoon te geven tot verlossing, roepen u toe dat u moet bidden, opdat u Zijn genade niet moogt verachten.
- Al het bloed en de ingewanden des Zoons roepen u tot bidden, opdat u het bloed des eeuwigen verbonds niet zult vertreden, dat gestort is om u deze vrijheid, van door Hem tot God te komen, te verwerven.
- Al de genaden, invloeden, en werkingen des Heilige Geestes, roepen u tot het gebed, want Hij biedt aan, u in al uw zwakheden te hulp te komen, en zegt: Legt al wat u ontbreekt en al uw zwakheden op Mij, Ik zal u levend maken en versterken.
- Alle ellenden van dit leven roepen u tot bidden, opdat u niet beide, hier en hiernamaals ellendig zult zijn.

- Al de vreugden des hemels roepen u tot het gebed, opdat u die de ganse eeuwigheid door zult bezitten.
- Al de pijnen der hel roepen u tot bidden, opdat u niet eeuwig in het vuur van Gods toorn zult worden gepijnigd.

Ik ben het dan niet alleen, maar deze alle roepen u tot het gebed; en ik roep en vermaan u in de Naam des Heeren, door al deze dingen tot de plicht van het gebed, in het verborgen en in uw huisgezin, met de betuiging, dat u, als deze roeping niets op u vermag, met heidenen en barbaren op één lijn gesteld, en in de poel die brandt van vuur en sulfer, zult worden geworpen. "Stort Uw grimmigheid uit over de heidenen, die U niet kennen, en over de geslachten, die Uw Naam niet aanroepen.

- Nu, ik roep hemel en aarde heden tot getuigen tegen u op, dat ik deze plicht voor u heb neergelegd.
- Ik neem een ieder uwer tot getuige tegen uzelf, en tegen elkaar.
- Ik neem de balken en de stenen van dit huis tot getuigen tegen u.
- Ik neem al de preken, die ik over deze tekst heb gepreekt, als getuigen tegen u, indien u van deze dag af en voortaan, het gebed in het verborgen en in uw huisgezin veronachtzaamt.
- En ik neem uw consciëntie tot getuige, dat u geen onwetendheid kunt voorwenden, maar dat God rechtvaardig en ik vrij van uw bloed zal zijn, als u eeuwig zult verloren gaan, omdat u God niet hebt aangeroepen.

En zo zeker als ik dit heilig Boek in mijn hand heb, u zult Zijn wraak niet ontkomen, als u niet door het gebed tot Hem wederkeert. O, om Jezus' wil, Wiens bloed tot u van barmhartigheid spreekt, laat Zijn bloed niet tevergeefs gestort zijn, vanwege uw weigeren om aan Zijn deur om genade te smeken. O, smaakt en ziet, dat de Heere goed is.
Ik verklaar u in de Naam van de getrouwe en waarachtige Getuige, dat het u, als u de besturingen opvolgt die ik u heb gegeven, in de tijd nooit zal berouwen, ja, dat u tot in alle eeuwigheid zult volharden in lof en dank, *als u nu volhardt in het gebed.*

5 PREKEN

en Avondmaalstoespraken

DEEL 4

van

RALPH ERSKINE

bedienaar van het Evangelie te Dunfermline - Schotland

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2003

INHOUD

1ste PREEK
Romeinen 8:28. De liefhebbers Gods, hoog bevoorrecht of de grote vertroosting van de gelovigen, in de medewerking van alle dingen hun ten goede.
En wij weten, dat degenen, die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede, namelijk degenen, die naar Zijn voornemen geroepen zijn.

2e PREEK
Prediker 1:2 De ijdelheid van de aardse dingen en van werelds genot.
IJdelheid der ijdelheden, zegt de prediker; ijdelheid der ijdelheden, het is al ijdelheid.

3e PREEK
Romeinen 12:2 Het bevel om de wereld niet gelijkvormig te zijn; of het kwaad en het gevaar van het kenmerk van de goddelozen te dragen, opengelegd.

Wordt dezer wereld niet gelijkvormig.

4e en 5e PREEK
Hábakuk 3:2 Om ontferming bidden, een gepaste plicht in tijden van zonde en toorn.
O HEERE, in de toorn, gedenk des ontfermens.

1. De liefhebbers Gods, hoog bevoorrecht, of de grote vertroosting van de gelovigen, in de medewerking van alle dingen hun ten goede.

Romeinen 8:28. ***En wij weten, dat degenen, die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede, namelijk degenen, die naar Zijn voornemen geroepen zijn.***

Dit hoofdstuk is als een snoer van parels, waarvan de ene al kostbaarder is dan de andere. Als wij dit snoer mogen losmaken en de ene na de andere uitkiezen, om die in het bijzonder te bezien, zullen wij zien dat zij van een onmetelijke waarde en kostbaarheid zijn. De gehele inhoud van dit hoofdstuk is vertroostend, en bevat enige bijzondere gronden van vertroosting, om hen die gerechtvaardigd en geheiligd zijn, tegen alle kwaad, wat het ook zij, te ondersteunen. Wij kunnen de inhoud van dit hoofdstuk in vier punten verdelen.

1. Er is vertroosting tegen het veroordelend vonnis van de wet, in het begin van het hoofdstuk tot het vijfde vers. Zij die deel aan Christus hebben, behoeven het vreselijke vonnis van het dreigende deel van de wet, niet te vrezen.
2. Er is vertroosting tegen de inwonende zonde, die zelfs hen die gerechtvaardigd en geheiligd zijn, aankleeft: want het zal hier de inwoning van de Geest, noch de heerlijke opstanding van het lichaam op de laatste dag, noch de eeuwige zaligheid van ziel en lichaam beide, niet verhinderen; vanaf het vijfde tot het zeventiende vers.
3. Er is vertroosting tegen alle verdrukkingen, kruisen en beproevingen in deze wereld; van het zeventiende tot het drie en dertigste vers.
4. Er is niet alleen vertroosting tegen alle tegenspoed, maar ook tegen alle tegenpartijders, welke ook; en tegen alle beschuldigingen en uitdagingen, in zoverre, dat de gelovigen worden ingevoerd als triomferende in God, Die rechtvaardig maakt, zodat niemand beschuldiging tegen hen kan inbrengen

Dit hoofdstuk begint te betuigen, dat er voor de gelovige geen verdoemenis is, en het eindigt met te verklaren, dat hij niet van Christus kan worden gescheiden. En waarlijk, de hoofdsteen heeft een stevig fondament, want niets kan zekerder zijn dan dit: Dat er geen verdoemenis kan zijn voor hen, voor wie geen scheiding van Christus mogelijk is.
Deze tekst is één van de parels van het derde deel van dit hoofdstuk, en het bevat een korte inhoud van de vertroostingen van de gelovigen. Er zijn voornamelijk twee dingen, die de vertroosting van een gelovige kunnen verhinderen, namelijk de zonde, de kop van de slang; en de verdrukking, de staart van de slang. De apostel wijst daar tegen, een soeverein geneesmiddel aan, getrokken uit de voorzienigheid Gods, welke de dagelijkse uitvoerder is van het voornemen van Hem, "Die alle dingen werkt naar de raad van Zijn wil," en ze de middelen doet zijn, om het zalig doel te bevorderen. Niets zal hun geestelijk welzijn en hun eeuwige zaligheid verhinderen, maar alles zal die bevorderen: "Alle dingen zullen medewerken ten goede, degenen die naar Zijn voornemen geroepen zijn."

De woorden bevatten twee algemene delen.

1. Een Goddelijke vertroosting, een bemoediging en een voorrecht; "Wij weten, dat alle dingen ten goede medewerken,"
2. Een behoorlijke bepaling of beperking, de voorwerpen beschrijvende wie deze vertroosting toekomt: "zij die God liefhebben en naar Zijn voornemen geroepen zijn."

1. Hier wordt van een goddelijke vertroosting, of een groot voorrecht gesproken, waarin vier troostrijke en aanmerkelijke dingen kunnen worden opgemerkt.

(1) Een gezegend einddoel, namelijk: goed, geestelijk en eeuwig goed.

(2) De overvloedige middelen om dit einde te bevorderen, namelijk: alle dingen. Hier worden alle bijzonderheden algemeen ingesloten.

(3) De eensgezinde invloed van deze middelen, tot bereiking van dit einde: zij werken mee, zij werken samen in een verwonderlijke overeenstemming.

(4) De zekerheid hiervan: "Wij weten", zegt de apostel, beide door het geloof en door bevinding, "dat alle dingen medewerken ten goede, degenen, die God liefhebben." De werking van de Geest, om de zwakheden van de heiligen te hulp te komen, waarover de apostel zo juist had gesproken, is niet zekerder dan deze verwonderlijke bedeling van de voorzienigheid. Want het wordt met nadruk verklaard, in verband met die en de andere hier verkondigde voorname waarheden, "En wij weten, dat degenen, die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede."

2. Hier is een behoorlijke bepaling of beperking; of, zo u wilt, een beschrijving van de voorwerpen, voor wie deze vertroosting is: degenen, die God liefhebben, en naar Zijn voornemen geroepen zijn. Hier kunnen ook vier dingen worden opgemerkt.

(1) De voornaamste genade, waarbij het gelovig kind van God wordt beschreven, namelijk: de liefde.

(2) Het heerlijk Voorwerp, op Wie deze liefde zich vestigt, namelijk: God. Elke gelovige is een liefhebber, en het voornaamste voorwerp van zijn liefde is God in Christus.

(3) De onmiddellijke wortel en bron van deze liefde is de roeping; zij zijn geroepen, namelijk krachtdadig, en zo zijn zij nieuwe schepselen, in wie Christus een gestalte heeft gekregen.

(4) Het eeuwig fondament van deze roeping, dat is, het voornemen Gods: zij zijn naar Zijn voornemen geroepen. Dit voornemen Gods als het fondament van de krachtdadige roeping, wordt in de volgende verzen (29, 30) duidelijker verklaard: "Want die Hij tevoren gekend heeft, die heeft Hij ook tevoren verordineerd, het beeld Zijns Zoons gelijkvormig te zijn. En die Hij tevoren verordineerd heeft, deze heeft Hij ook geroepen; en die Hij geroepen heeft, deze heeft Hij ook gerechtvaardigd; en die Hij gerechtvaardigd heeft, deze heeft Hij ook verheerlijkt."

Wij hebben hier dan ook, een aanmerkelijke keten ter beantwoording van deze vraag: *Wie zij zijn, voor wie alle dingen zullen medewerken ten goede?*
Wel, dat zijn de uitverkorenen. Maar hoe zullen wij weten wie uitverkoren zijn? Wel, dat zijn zij, die in de tijd, krachtdadig zijn geroepen. Maar hoe zullen wij weten, wie krachtdadig zijn geroepen? Wel, aan hun liefde tot God. Wij kunnen de eeuwige

verkiezing kennen uit de roeping, de krachtdadige roeping uit onze innerlijke liefde tot God in Christus.
Merkt in het algemeen op: "Dat Gods vrije liefde en genadig voornemen vruchtbaar zijn, en vele kostelijke vruchten voortbrengen." Op deze wortel groeit de zegening van de krachtdadige roeping, waarin het zaad van alle genade is gezaaid, waaruit in het bijzonder de liefde opschiet; zodat onze liefde tot God, als die waar en oprecht is, de vrucht is van Gods eeuwige liefde tot ons. Op deze wortel groeit ook de medewerking van alle dingen, ons ten goede, zodat met recht van de gelovigen in Christus en de liefhebbers Gods mag worden gezegd: "alles is uwe." Die God, Die alles heeft geschapen, had in dat te doen, geen ander oogmerk, dan Zijn Eigen eer en het welzijn van Zijn vrienden en liefhebbers. O! Hoe vruchtbaar is Zijn vrije liefde en het voornemen van Zijn genade! Ik zou u hier enkele van de bijzondere vruchten van Zijn liefde kunnen vermelden, doch ik ga voort tot de leer, die ik voornamelijk op het oog heb.

Opmerking. *Het is het troostelijk voorrecht van al Gods liefhebbende kinderen, dat "Alle dingen hun ten goede zullen medewerken."*

De wijze waarop wij, indien het de Heere behaagt ons bij te staan, dat gewichtig onderwerp zullen behandelen, is de volgende:

I. Onderzoeken wat wij hebben te verstaan door deze opmerking in zijn algemeenheid: "alle dingen."
II. Wat dit goed is, dat alle dingen zullen medewerken, opdat zij die God liefhebben, mogen weten wat zij hebben te verwachten.
III. Wat daarmee bedoeld wordt, dat zij ten goede werken en medewerken.
IV. Het kenmerk een weinig onderzoeken van hen, die zo bevoorrecht zijn, namelijk, dat zij God liefhebben en naar Zijn voornemen geroepen zijn.
V. Aantonen wat de oorzaak is, dat alle dingen hun ten goede zullen medewerken, en zo aanwijzen, welke bewijzen de apostel heeft voor zijn zeggen: Wij weten dat het zo zal zijn. Ook zullen wij hier, op de gepastheid en het verband letten tussen dit merkteken van God lief te hebben, en dit voorrecht, dat alle dingen hun ten goede zullen medewerken.
VI. Uit het geheel enige gevolgtrekkingen afleiden ter toepassing.

I. Wij zullen eerst deze opmerking in zijn algemeenheid verklaren: alle dingen. *Wij zullen dit zowel in ontkennende als bevestigende zin verhandelen.*
1e Laat ons dit in ontkennende zin beschouwen. In het algemeen moet dit niet in volstrekte maar in betrekkelijke zin worden verstaan. Ik wil zeggen, wij moeten het niet zo beschouwen alsof alle dingen zonder uitzondering, zelfs die waarbij de gelovige niet betrokken is, of waarvan hij geen kennis neemt, ten goede voor hem medewerken; zoals alle dingen die in China of in Japan gebeuren, terwijl hij hier woont. Maar wij moeten het in betrekkelijke zin verstaan, van alle dingen, die tot hem in betrekking staan, waarbij hij onmiddellijk betrokken is, en waardoor hij geoefend wordt, zoals alle dingen waardoor hij verdrukt wordt, waarover de apostel had gesproken.

2e Laat ons het daarom in bevestigende zin en meer persoonlijk beschouwen; alle dingen met welke hij te doen heeft, hetzij goede of kwade. Ik zal u een beknopte lijst

aanbieden van goede en kwade dingen, die de gelovige ten goede en tot zijn nut zullen werken. Wij hebben hier een klein woord, alle, doch het is groot van betekenis. Alles wat van *alle dingen* kan worden gezegd, moeten slechts enkele dingen zijn, want *alle dingen* is een onderwerp, dat nooit uitgeput zou raken.

[1] Ik zal u een lijst aanbieden van goede dingen, die hen tot voordeel zullen werken.
1. Laat ons met het beste beginnen: God Zelf, Die het voornaamste goed is, werkt in hun ten goede. Hij, Die alle dingen gemaakt heeft, en alles beschikt, en alles regeert, bij Wie alle dingen niets zijn, en door Wie alle dingen bestaan en zich bewegen. Als Hij in hen ten goede werkt, dan moeten alle dingen dat doen, aangezien Hij ze bevel geeft, en dat is zo, dat God, en alle dingen in God, in hun ten goede werken.
Al de eigenschappen van God werken in hun ten goede: Zijn wijsheid, macht, heiligheid, rechtvaardigheid, goedheid en getrouwheid; Zijn oneindigheid, eeuwigheid en onveranderlijkheid. Ik zou in elk van die afzonderlijk het met een voorbeeld kunnen staven, doch ik beschouw ze alleen samen, als zijnde ten goede werkende. (Gen. 17:1, 2) "Ik ben God de Almachtige; wandel voor Mijn aangezicht en zijt oprecht. En Ik zal Mijn verbond stellen tussen Mij en tussen u;" te kennen gevend, dat Zijn algenoegzaamheid, bij wijze van vrije verbondsbelofte zou worden bevestigd. "Mijn genade is u genoeg;" Mijn wijsheid zal genoeg zijn tot uw besturing; Mijn macht tot uw bescherming; Mijn heiligheid tot uw heiligmaking; Mijn rechtvaardigheid gegrond op een tot rechtvaardigheid voldoenende offerande, tot uw rechtvaardigmaking; Mijn waarheid en getrouwheid tot uw vertroosting; Mijn onveranderlijkheid tot uw zekerheid en bevestiging; Mijn eeuwig bestaan tot uw eeuwige zaligheid.
Gelijk al de eigenschappen van God, zo ook werken al de werken van God die Hij heeft voortgebracht, Zijn volk ten goede. Zijn voornaamste doel, in het scheppen van de wereld, was de eer van Zijn Naam en het goede van Zijn uitverkorenen. Waarom heeft Hij de hemel en de aarde geschapen? Wel, Hij schiep de hemel, opdat die tenslotte hun woning zou zijn, en de aarde, om daar onderweg te logeren; daarom zijn zij niet alleen erfgenamen van de hemel, maar ook van de aarde. (Matth. 5:3) "Zalig zijn de zachtmoedigen, want zij zullen het aardrijk beërven."
Niet alleen al Zijn werken, doch ook al Zijn woorden werken hun ten goede. Beide, wet en Evangelie: De wet is hun tuchtmeester om hen tot Christus te leiden, door aan hen hun zonde en ellende bekend te maken; het Evangelie is de spiegel waarin zij de heerlijkheid van Christus, en van God in Hem zien, tot hun gedaanteverandering (2 Kor. 3:18). Kortom, al de bedreigingen van het Woord, zijn om hen te prikkelen; al de beloften tot hun vertroosting; al de geboden tot hun besturing; al de leerstukken tot hun onderrichting; en alle delen van het woord, ja, alles wat er in staat, tot hun stichting.
Niet alleen al Gods woorden en daden, maar ook al Gods gedachten en voornemens werken hun ten goede "Want Ik weet de gedachten die Ik over u denk, spreekt de Heere: gedachten des vredes en niet des kwaads, dat Ik u geve het einde en de verwachting" (Jer. 29:11). Gelijk zij naar Zijn voornemen geroepen zijn, zo zijn zij ook naar Zijn voornemen gerechtvaardigd, geheiligd en zalig gemaakt, en zij zullen naar Zijn voornemen eeuwig worden verheerlijkt.

2. Christus, en al Zijn heerlijkheid werken hun ten goede, want "Hij is hun geworden wijsheid van God, en rechtvaardigheid, en heiligmaking en verlossing" (1 Kor. 1:30).

Alles wat Christus in het vlees deed; alles wat Hij van eeuwigheid en in de tijd heeft gedaan; alles wat Hij in de hemel doet; en alles wat Hij in de grote dag zal doen, werken hun ten goede. Al Zijn verschijningen zijn hun ten goede: Hij leefde om hunnentwil, Hij stierf voor hun zonde en is opgestaan tot hun rechtvaardigmaking. Ziet hoe de apostel hier in dit verband triomfeert in het goed, dat uit de dood, de opstanding, de hemelvaart en de voorbidding van Christus voortkomt (vs. 33. 34). Al Zijn ambten werken hun ten goede: Als een Profeet is Hij, de wijsheid Gods tot hun verlichting; als een Priester is Hij, de gerechtigheid Gods tot hun rechtvaardigmaking; en als een Koning is Hij de kracht Gods tot hun heiligmaking. O! Wat is hier een stof, als wij over alle dingen zouden spreken, die behoren bij Zijn Persoon en Zijn koop; Zijn gezag en Zijn macht om zalig te maken; Zijn volheid om alle gebrek te vervullen; Zijn geschiktheid om te verlossen, Zijn liefelijkheid om Hem dierbaar te maken, en Zijn heerlijkheid om al de heerlijke volmaaktheden van God tentoon te spreiden! "Want in Hem woont al de volheid der Godheid lichamelijk" (Kol. 2:9). "En het Woord is vlees geworden, en heeft onder ons gewoond (en wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als des Eniggeborene van de Vader) vol van genade en waarheid. En uit Zijn volheid hebben wij allen ontvangen, ook genade voor genade" (Joh. 1:14, 16).

3. De Geest en al Zijn volheid werken hun ten goede in Zijn bewerkingen en invloeden, (Joh. 16:8) "En Die gekomen zijnde, zal de wereld overtuigen van zonde en van gerechtigheid en van oordeel;" al Zijn vruchten en genaden, (Gal. 5:26) "De vrucht des Geestes is liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, goedertierenheid, goedheid, geloof, zachtmoedigheid, matigheid;" Al Zijn onderscheiden werkingen, hetzij als water om hen te reinigen, als wind om hen te verfrissen, als vuur om hun harten te verwarmen, of als olie om de raderen van hun zielen te zalven, al de heiligende bewerkingen van de Geest. Al Zijn vertroostende werkingen. Al Zijn verlichtende, verlevendigende, versterkende, verwijdende en verzegelende bewerkingen. Ik noem hier de velden maar, die ik zou kunnen doorwandelen. De Geest werkt hun ten goede, zoals Hij een geest van geloof, een Geest der bekering, een Geest der liefde, van kracht en van gematigdheid is. Zoals Hij een Geest van het gebed, van genade en smeking is. Die onze zwakheden te hulp komt en ons leert bidden met onuitsprekelijke zuchtingen, zoals u ziet in de verzen, die onze tekst onmiddellijk voorafgaan.

4. Het eeuwig Verbond en al de zegeningen ervan, werken hun ten goede, ja, daarin is al hun heil, en al hun lust. Dit verbond der belofte is een bundel of een hoop goede dingen, die voor hen is opgelegd. De volheid van het verbond brengt hun een goede tijding van vervulling, al zijn zij nog zo hulpbehoevend en leeg. De vrijheid van het verbond brengt hun een goede boodschap van zaligheid, hoe schuldig en onwaardig zij in zichzelf ook zijn. De duurzaamheid van het verbond brengt hun goed nieuws tot volharding, hoe wispelturig, veranderlijk en ongestadig zij in zichzelf ook zijn. Het bloed des verbonds dat er de voorwaarde van is, de eeuwige gerechtigheid van Christus, brengt de blijde boodschap van alle geestelijke zegeningen, die met het bloed gekocht zijn van Hem, "in Wie al de beloften, Ja en Amen zijn."

5. Alle goddelijke voorzienigheden werken hun ten goede: "Zijn ogen doorlopen de ganse aarde, om Zich sterk te bewijzen aan degenen welker hart volkomen is tot Hem"

(2 Kron. 16:9). Al de bijzondere daden van de voorzienigheid, alles wat Adam overkwam, voor de val, in de val, en na de val. Hij was in een staat van rechtheid, nochtans zondigde hij: hoe waakzaam moet ik dan wel wezen, mag de gelovige wel zeggen, al ben ik in de staat der genade. Zo werkt Zijn rechtvaardigheid hun ten goede. In Adams val ziet hij, hoe de zonde in de wereld is ingekomen, en dat hij gezondigd heeft. Wat Adam overkwam na de val doet zowel de ellende van de natuurstaat, als het middel zien, dat God in Christus, het beloofde Zaad, heeft daargesteld. Alles wat de goede engelen overkwam is een deel van de genadige voorzienigheid, die hun ten goede werkt: zij toch omvingen hun bevestiging in hun zalige staat, door de Middelaar, de Heere Jezus Christus, hoeveel temeer mogen de gelovigen verwachten, dat zij in de staat der genade, door de Heere Jezus zullen worden bevestigd, Die niet de natuur van de engelen heeft aangenomen om hun Verlosser te zijn, maar het zaad Abrahams? Al de grote verlossingen voor de Kerk, Gods volk, in alle eeuwen gewerkt, werken hun ten goede. Wat Hij voor Israël deed in Egypte, aan de Rode Zee, in de woestijn; wat Hij voor hen deed aan de Jordaan; wat Hij voor hen deed in Kanaän; hoe Hij de heidenen uitdreef en koningen bestrafte om hunnentwil; wat Hij voor Zijn Kerk in het algemeen en voor Zijn kinderen in het bijzonder heeft gedaan, het werkte alles ten goede, om hun geloof aan te moedigen en hun vertrouwen op de Heere te versterken.

6. Alle Goddelijke ordinanties werken hun ten goede. De Evangeliebediening en alle daartoe behorende gaven, zij zijn gegeven tot de volmaking der heiligen en tot opbouwing van het lichaam van Christus (Ef. 4:12). De sacramenten van het Evangelie, namelijk de doop en het avondmaal; het ene een zegel van hun inlijving in Christus en het andere een zegel van hun bevestiging. Indien de bediening van het sacrament enig zaligmakend goed voor u werkt, is het een vrucht van deze belofte, al de gaven en de genaden, niet alleen van de dienaars, maar ook van gewone Christenen, werken hun ten goede, zowel als hun eigen gaven en genaden. Want niet alleen Paulus en Apollos, en Cefas, zijn hun ten goede, maar ook de gemeenschap der heiligen werkt hun ten goede mee. (Hebr. 10:24, 25) "En laat ons op elkander achtnemen tot opscherping der liefde en der goede werken; en laat ons onze onderlinge bijeenkomsten niet nalaten, gelijk sommigen de gewoonte hebben, maar elkander vermanen: en dat zoveel te meer, als gij ziet, dat de dag nadert." Al de gebeden van de heiligen werken hun ten goede. Gelijk hun gebeden, hun krachtige gebeden, veel vermogen, zo is het een sterke vertroosting, dat er een voorraad of een samenvoeging van talloze gebeden is die voor hen opgaan, wanneer zijzelf in benauwdheid of slecht gestemd of ongeschikt voor dit werk zijn. Al de goddelijke ordinanties, het Woord en de sacramenten, werken aldus ten goede. Het woord is hun een reuke des levens, en de sacramenten een medicijn des levens; en geen wonder, want in het Woord is de adem Gods, en in de sacramenten, het bloed Gods.

7. In één woord, al Gods goedertierenheden, tijdelijke en geestelijke, werken hun ten goede: want de goedertierenheid Gods leidt hen tot bekering, en al de werken van de Godvruchtigen werken de gelovigen ten goede, want hun goede werken en hun goede voorbeeld dienen tot hun prikkeling en ter navolging. Ik zou ook,
[2] *Een lijst kunnen aantonen van kwade dingen, die hun ten goede werken.*

1. Om met het ergste te beginnen; De zonde zelf, het kwaad van alle kwaden, hoewel ze krachtens haar natuur, de dood en de verdoemenis werkt, nochtans, als wij haar beschouwen, als overheerst door oneindige wijsheid en gematigd door Christus, Die de wijsheid Gods en de kracht Gods is, werkt zij ten goede. Evenals een ervaren dokter het vergif matigt, en maakt dat het ten goede en genezend werkt. Zo baande de zonde van de eerste Adam, de weg voor de gerechtigheid van de tweede Adam. In dit opzicht, werkte het grootste kwaad mee tot het grootste goed. Het is een gedeelte van de wijsheid Gods in een verborgenheid, dat Hij goed uit kwaad, licht uit duisternis, en het leven uit de dood kan doen voortkomen. Voorwaar, de zonde uit zichzelf, werkt geen geestelijk goed: zij werkt schande en smart, verschrikking en kwelling. Zij die zich dan ook op deze grond kunnen aanmoedigen om te zondigen: "Al zondigen wij nog zo, het zal ons ten goede werken," hebben nooit in het goede, dat in deze tekst wordt beloofd, gedeeld. Want het voornaamste goed, dat alle dingen meewerken voor hen die God liefhebben, is, dat zij de zonde zullen haten; en het kwade te doen, opdat het goede daaruit voortkome, doet onze verdoemenis rechtvaardig zijn (Rom. 3:8). Alleen de verdorven natuur kan deze leer zo misbruiken, want overal waar ware genade is, zal zij het beste gebruik bevorderen, tot aanprijzing van de heiligheid en tot bestrijding van de zonde. Wanneer God het toch zo wijs beschikt, dat Zijn volk nu en dan uit hun zonden en vallen goed ontvangt, zoals, wanneer de zonde hen daardoor bitterder en Christus dierbaarder wordt, en zij ootmoediger en waakzamer worden, scherpt niets ter wereld meer hun haat en tegenstand tegen de zonde, dan dit. In dit opzicht mogen wij zeggen, dat de zonde, die ons nederig en waakzaam maakt, beter is dan de plicht, die ons trots en zeker maakt. Om echter in de zonde voort te gaan, omdat God er het goede uit kan doen voortkomen, is even goddeloos en godloochenend, alsof iemand tot de duivel zou gaan, omdat God zijn verzoekingen ten goede kan doen werken.

De zonde zelf zal ten goede medewerken voor hen, die God liefhebben. Merkt op wat ik zeg: ik zou voor de hele wereld niet willen zeggen, dat de zonde ten goede zal medewerken degenen, die de zonde liefhebben en in de zonde leven; maar ik kan voor de gehele wereld betuigen, dat zij ten goede zal medewerken degenen, die God liefhebben en de zonde haten. Zij zal ten goede medewerken voor hen die haar haten, en die zichzelf wegens de zonde haten. Zij zal hen ten goede medewerken, die God liefhebben en van zichzelf walgen wegens de zonde. Zij zal hen ten goede medewerken, die er over vernederd zijn, en hen, die tot Christus de toevlucht nemen, om er van te worden zalig gemaakt, en die voor geen wereld zichzelf in de minste zonde durven toegeven. Zij zal ten goede medewerken voor hen, die er tegen strijden en er tegen bidden, en die, hoewel zij met David moeten erkennen, dat ongerechtige dingen de overhand over hen hebben, er nochtans tegen in de wapenen zijn. Zij stellen er het bloed van Christus tegenover, zij zetten er de kracht Gods tegenover, zij roepen er de hulp van de hemel tegen in. Omdat zij God liefhebben en de zonde haten, daarom zullen alle dingen hen ten goede medewerken. "Die oren heeft om te horen, die hore." Als een boze en verworpen wereld wil struikelen, daar is geen hulp voor. Het is een stof van vertroosting, dat de uitverkorenen het zullen verkrijgen, en van deze spreekt de tekst: "Alle dingen zullen medewerken ten goede, degenen, die God liefhebben, namelijk, degenen die naar Zijn voornemen geroepen zijn."

2. Satan en al zijn verzoekingen en inblazingen, werken Gods kinderen mede ten goede, want "de Heere weet de Godzaligen uit de verzoeking te verlossen" (2 Petrus

2:9). God zou de slang nooit hebben toegelaten hun verzenen te bijten, indien Hij niet had voorgenomen haar kop te breken en de duivel onder Zijn voeten te verpletteren. Alles wat de duivel en zijn instrumenten kunnen doen, zal hen ten goede medewerken. Zij mogen plannen smeden, samenspannen, smaden, vervolgen, gevangen zetten, verbannen, ja, ons het leven benemen, en nochtans zal alles ten goede medewerken, want "Hiertoe is de Zoon van God geopenbaard, opdat Hij de werken des duivels verbreken zou," zowel zijn innerlijke werken van bedrog, als zijn uiterlijke werken van geweld.

3. Al hun noden en zwakheden werken hen ten goede. Van hun noden maakt Hij gebruik om Zijn genoegzaamheid te verheerlijken, en van hun zwakheden om Zijn kracht bekend te maken: "Mijn genade is u genoeg: want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht. Zo zal ik dan," zegt de apostel, "veel liever roemen in mijn zwakheden, opdat de kracht van Christus in mij wone."

4. Al de inwendige beproevingen werken hen ten goede, zelfs die welke daaruit ontstaan, dat de Heere Zich verbergt en onttrekt, hetzij dat Hij in het stuk van de genade de invloeden van Zijn Geest inhoudt, of dat Hij inzake de vertroosting Zijn aangezicht verbergt. (Jesaja 54:7, 8) "Voor een klein ogenblik heb Ik u verlaten, maar met grote ontfermingen zal Ik u vergaderen. In een kleine toorn heb Ik Mijn aangezicht van u een ogenblik verborgen, maar met eeuwige goedertierenheid zal Ik Mij uwer ontfermen, zegt de Heere uw Verlosser." Hij fronst een weinig, opdat het hen temeer zal goed doen wanneer Hij hen daarna toelacht. Hij beschikt hun tijdelijke, kortstondige verlating, om de prijs van Zijn eeuwige vertroostingen te verhogen, Zijn oogmerk in Sion te verlaten, zodat het zegt: "De Heere heeft mij verlaten, en de Heere heeft mij vergeten," is, opdat Hij aanleiding mocht hebben om Zijn volk des te vriendelijker, evenals een moeder haar kind doet, aan Zijn hart te drukken en te liefkozen. (Jesaja 49: 15) "Kan ook een vrouw haar zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontferme over de zoon haars buiks? Ofschoon deze vergate, zo zal Ik toch u niet vergeten."

5. Al hun uiterlijke beproevingen en verdrukkingen, werken hun ten goede. Hetzij die straffend zijn, om hen wegens hun zonden te tuchtigen, of dat zij beproevend zijn, om hun genaden te beproeven. Bij de uitkomst zullen zij steeds gelegenheid hebben met David te zeggen: "Het is mij goed, dat ik verdrukt ben geweest" (Psalm 119:71). Een purgeermiddel is somtijds even goed als voedsel, ja, dikwijls veel noodzakelijker, hoe onaangenaam het ook mag zijn. "Uit alle geslachten des aardbodems heb Ik ulieden alleen gekend, daarom zal Ik al uw ongerechtigheden over ulieden bezoeken." Het is evengoed voor een kind van God, getuchtigd te worden, als voor een jonge boom gesnoeid te worden. "Al wie vrucht draagt, die reinigt Hij, opdat zij meer vrucht drage" (Joh. 15:2); ja, de druk van de verdrukking kan de krachtige geur van hun genade uitpersen.

6. Al hun lijden voor de zaak van Christus werkt mee, hun ten goede. Dit strekt tot bevordering van het Evangelie en tot hun zaligheid: (Filip. 1:12, 19) "En ik wil, dat gij weet, broeders, dat hetgeen aan mij is geschied, meer tot bevordering van het Evangelie gekomen is. Want ik weet, dat dit mij ter zaligheid gedijen zal door uw gebed en toebrenging des Geestes van Jezus Christus." Zij behoeven geen smaad of

vervolging te vrezen, welke hen om de waarheden van het Evangelie, of om de liefde tot Christus overkomt, noch enige schade, die zij in hun naam, krediet, of inkomsten om deze zaak lijden, want het zal hun worden vergolden, hier honderdvoudig en hiernamaals duizendmaal duizendvoudig. Hierop schijnt de apostel in het verband van de tekst voornamelijk te doelen: (vs. 17, 18) "Zo wij anders met Hem lijden, opdat wij ook met Hem verheerlijkt worden." En: "Want ik houd het daarvoor, dat het lijden van deze tegenwoordige tijd, niet is te waarderen tegen de heerlijkheid, die aan ons zal geopenbaard worden." Deze bijzondere zaak is echter zodanig ingesloten, dat niets anders uitgesloten is, want: "Alle dingen zullen hen medewerken ten goede." Alle dingen, goede of kwade, zullen hen ten goede medewerken; alle dingen, verleden, tegenwoordige, of toekomende: de verleden besluiten Gods, de tegenwoordige bedelingen Gods, en de toekomstige vervulling van het voornemen Gods. Alle dingen in de hemel, op de aarde en in de hel, al de goedertierenheden van de hemel, al de kwaadaardigheid van de aarde, en al de boosheid van de hel, zullen hen ten goede medewerken. Laten de broeders van Jozef, door nijd gedreven, hem in een kuil werpen, of hem naar Egypte verkopen; laat Pótifar hem in een vunzige kerker werpen; nochtans zal de wijsheid Gods er zich in mengen en alles schoon en heerlijk doen uitlopen op de verhoging van Jozef, en daarop, dat duizenden in de hongersnood in het leven worden gespaard. Wat zou het, al moet Mordechaï een poos lijden en Haman een poosje regeren en honen? Oneindige Wijsheid houdt de weegschaal van de voorzienigheid in Haar hand en zal spoedig de schaal doen overslaan. Zo heb ik enkele van die *alle dingen* aangestipt, die zullen medewerken ten goede. Maar nu is de vraag:

II. Wat dit goed is, waartoe alle dingen zullen medewerken? Opdat zij die God liefhebben, mogen weten wat zij hebben te verwachten. Wij zullen hier, evenals bij de behandeling van het voorgaande punt, de zaak zowel in ontkennende als in bevestigende zin behandelen.

1. Laten wij het eerst ontkennend beschouwen. Zij hebben niet te verwachten, dat alle dingen die hen overkomen, tot hun tijdelijk goed en tot hun voorspoed in de wereld zullen medewerken. Wel gebeurt dit somtijds, zoals Jozef tot zijn broeders sprak: "Gijlieden, wel, gij hebt kwaad tegen mij gedacht, doch God heeft dat ten goede gedacht." En zoals het Israël in Egypte ging: "Hoe meer zij het verdrukten, hoe meer het vermeerderde en hoe meer het wies." Men mag de tekst ook verstaan als doelende op dit goede, doch het moet niet altijd verwacht worden, omdat uiterlijke voorspoed voor Gods volk niet altijd goed is. Ook moeten zij niet verwachten, dat alle dingen zullen medewerken tot dit goed, van volstrekte vrijmaking van de inwonende zonde, zolang zij hier zijn. God acht het goed en nuttig, dat zij door het geloof leven, in dagelijkse gebruikmaking van Christus tot verzoening van hun zonde. Zij moeten ook niet verwachten, dat alle dingen zullen medewerken tot hun volstrekte vrijmaking van verliezen en kruisen in de wereld; omdat het niet goed voor ons is, zonder die te zijn, en zij delen zijn van die dingen, die hun ten goede medewerken. Evenmin moeten zij verwachten, dat alles zal medewerken tot het goede, dat zij op het oog hebben, doch tot het goede, dat God beoogt, Wiens gedachten oneindig hoger zijn dan de onze. Doch

2e Laat ons de zaak stellig beschouwen. Zij mogen verwachten, dat alle dingen zullen medewerken tot hun geestelijk goed en hun eeuwig welzijn. Wij zullen trachten dit in enkele bijzonderheden te ontwikkelen.

1. Alle dingen zullen medewerken om hun kennis van God en Christus te bevorderen. Dit is waarlijk een aanmerkelijk goed! "Dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige waarachtige God, en Jezus Christus. die Gij gezonden hebt" (Joh. 17:3). Nu, alle dingen zullen medewerken, om de heiligen meer en meer te doen kennen van "de wijsheid Gods, bestaande in verborgenheid die bedekt was, welke God tevoren verordineerd heeft tot onze heerlijkheid, eer de wereld was" (1 Kor. 2:7): "En allen te verlichten dat zij mogen verstaan, welke de gemeenschap van de verborgenheid zij, die van alle eeuwen verborgen is geweest in God, Welke alle dingen geschapen heeft door Jezus Christus, opdat nu door de gemeente bekend gemaakt worde, de overheden en de machten in de hemel, de veelvuldige wijsheid Gods" (Ef. 3:9,10). Opdat zij, met de apostel (Rom. 11:33) aan de oever van deze oceaan staande, mogen uitroepen: "O diepte des rijksdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods! Hoe ondoorzoekelijk zijn Zijn oordelen, en onnaspeurlijk Zijn wegen!" En opdat zij, door alle dingen, meer mogen leren kennen van de macht, heiligheid, rechtvaardigheid, waarheid, goedheid en heerlijkheid Gods in Jezus Christus. Wij plegen te zeggen: "De ervaring leert zelfs de dwazen;" doch dit is zeker, dat er niet één ervaren Christen is, die niet zal getuigen, dat hij, door alle goede en kwade dingen, die hem wedervaren zijn, door al de onderscheiden veranderingen en wisselingen van de voorzienigheid, meer van God heeft gezien, dan hij tevoren zag.

2. Alle dingen zullen medewerken, dat zij het beeld Gods in een meerdere mate deelachtig worden. Dit is zeker iets goeds, en het wordt uitgewerkt door de beloften Gods. (2 Petrus 1:4) "Door Welke ons de grootste en dierbare beloften geschonken zijn, opdat u door dezelve de goddelijke natuur deelachtig zou worden." Alsmede door de voorzienigheden Gods, voornamelijk de beproevende: "Hij kastijdt ons tot ons nut, opdat wij Zijn heiligheid zouden deelachtig worden" (Hebr. 12:10).

3. Alle dingen zullen medewerken tot hun verdere reiniging, zij zullen de één of andere bijzondere begeerlijkheid of verdorvenheid uitdrijven. "Hierdoor zal de ongerechtigheid Jakobs gezuiverd worden; (Eng. Overz. Jesaja 27:9) en dat is de gehele vrucht, dat Hij zijn zonde zal wegdoen." Dit is een begeerlijk goed, welk middel ook gebruikt wordt om dat einde uit te werken.

4. Alle dingen zullen medewerken tot bevordering van hun gemeenschap met Hem. Al wat zij van het Woord Gods, of de roede Gods hebben gehoord of gezien of getast, werkt tot dit goede einde mee: "Deze onze gemeenschap is met de Vader, en met Zijn Zoon, Jezus Christus" (1 Joh. 1:3). Wij mogen met vrijmoedigheid tot God gaan door het bloed van Jezus, Hem het verborgenste van onze harten meedelen, en ervaren, dat Hij ons de verborgenheden van Zijn verbond bekend maakt.

5. Alle dingen werken mee tot hun verdere verootmoediging, en dat is zeker een goed: "Die u geleid heeft in die grote en vreselijke woestijn, daar vurige slangen en schorpioenen, en dorheid, daar geen water was." Dit is een optelling van kwade dingen die hen overkwamen, doch er volgt: "Die u water uit de keiachtige rots voortbracht, Die u in de woestijn spijsde met manna, dat uw vaderen niet gekend

hadden." Dat is een optelling van de goede dingen, die hen wedervoeren. En wat was het einde, het doel, van al deze dingen? Wel, dat volgt: "Om u te verootmoedigen en u te verzoeken, opdat Hij u ten laatste weldeed" (Deut. 8: 15, 16). Het is goed, dat wij verootmoedigd zijn en geringe gedachten van onszelf hebben. Wij zijn zo geneigd in onze voorspoed te zeggen dat onze berg vaststaat, en dat wij in eeuwigheid niet zullen wankelen; wij menen met Petrus, dat wij met Christus kunnen lijden en grote dingen voor Hem doen; of met de zonen van Zebedeüs, dat wij met Hem kunnen heersen, doch wij moeten verootmoedigd en beproefd worden, opdat wij mogen weten wat wij zijn.

6. Alle dingen werken mee tot hun verdere vertroosting, en dit is een gewenst goed. God doet met alles wat hun overkomt, enige blijdschap en vertroosting van Zijn Geest gepaard gaan. Hetzij Hij hen tot de berg brengt, of in de woestijn voert; dit goede einde zal op des Heeren tijd worden bereikt. Wanneer Hij hen tot Zijn heilige berg brengt, zal Hij hen verheugen in Zijn bedehuis (Jesaja 56:7); en wanneer Hij hen in de woestijn voert, zal Hij naar hun hart spreken (Hosea:1:13, 14); ja, Hij zal hen geven het dal Achor tot een deur der hoop, en daar zullen zij zingen. En gelijk hun lijden overvloedig is, alzo is ook hun vertroosting overvloedig (2 Kor. 1:4, 5).

7. Alle dingen werken hen ten goede mee tot bevordering van hun geloofsleven, opdat zij meer mogen weten wat het is, door het geloof des Zoons Gods te leven (Gal. 2:20). Indien de gelovigen hier, in hun tegenwoordige omstandigheden, altijd gevoelige genieting werd vergund, zouden zij geneigd zijn op hun voorraad te teren, daarom beschikt de Heere bij hun zoete maaltijden, enige bittere saus om hun spijsvertering te bevorderen, opdat zij niet bij gevoel, maar door het geloof zouden leven. In voorspoed praten wij over, door het geloof te leven, en verduisteren de raad met woorden zonder wetenschap; doch in tegenspoed krijgen wij praktische kennis van wat het is, door het geloof te leven. En dat is waarlijk een gelukzalige en gezegende bedeling, welke daartoe strekt, dat de ziel verder geworteld wordt in een gekruiste Christus, en op een belofte leeft, wanneer er nergens ter wereld een steunsel te vinden is om op te leunen, dit is zuiver geloven.

8. Alle dingen werken mee tot bevordering van hun onderwerping aan de wil van God, en heilige vergenoegdheid in elke omstandigheid, opdat zij met Paulus mogen leren vergenoegd te zijn in hetgeen zij zijn, wetende vernederd te worden en ook overvloed te hebben, en te zeggen: "Ik vermag alle dingen door Christus, Die mij kracht geeft" (Filip. 4:11-13). Ik kan zowel smaadheid verwelkomen, als eer en achting; een gevangenis, zowel als een paleis; een harde steen tot mijn hoofdkussen, zowel als een zachte peluw; hoewel ik, evengoed als anderen, de Heere loof en dank voor aangename geriefelijkheden en goedgunstige bedelingen, wanneer God die verleent. Wil Hij ze echter onthouden, ik ben vergenoegd en tevreden: "Zouden wij het goede van God ontvangen, en het kwade niet ontvangen?" O vrienden! Hoe goed is het in die gestalte te mogen verkeren!

9. Alle dingen werken mee tot bevordering van hun geestelijk gezindheid, om hun harten van de wereld te spenen, en hun genegenheden hemelwaarts te verheffen, zodat zij minder van de geest van de wereld en meer van de Geest van Christus in hun harten hebben wonen: "Geliefden, houdt u niet vreemd over de hitte van de

verdrukking onder u, die u geschiedt tot verzoeking, alsof u iets vreemds overkwame. Indien gij gesmaad wordt om de Naam van Christus, zo zijt gij zalig, want de Geest der heerlijkheid en de Geest Gods rust op u" (1 Petrus 4:12,14). Namelijk, de Geest Gods, opdat u ook in de openbaring van Zijn heerlijkheid u mag verblijden en verheugen. O! Wat is dit een goed ding, de goede Geest Gods, de heerlijke Geest Gods te hebben! Al treft u van buiten een geest van smaad, nochtans zal de Geest der heerlijkheid en des gejuichs binnen in u, alles vergoeden. O, wat een goed werk is dit, wanneer alle dingen medewerken om een lage, vleselijke, wereldse geest uit te drijven, en meer van een heerlijke en hemelse Geest in te brengen!

10. Alle dingen werken mee om hun voorbereiding voor de hemel te bevorderen. Niets zal hun loop naar de hemel verhinderen, doch die eerder bevorderen. Gelijk alle beproevende bedelingen bewerken, dat zij meer van de Geest ontvangen, waarover de apostel in het voorafgaand verband spreekt, zo werken zij mee om hun voortgang naar de hemel te bespoedigen, en die kunnen dan ook geen verhindering zijn, maar zij moeten die bevorderen. Dit blijkt uit de juichtaal van de apostel in het volgend verband van dit hoofdstuk: "Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus? Verdrukking, of benauwdheid, of vervolging, of honger, of naaktheid, of gevaar, of zwaard! (Gelijk geschreven is: Want om Uwentwil worden wij de ganse dag gedood; wij zijn geacht als schapen ter slachting). Maar in dit alles zijn wij meer dan overwinnaars, door Hem, Die ons liefgehad heeft. Want ik ben verzekerd. dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomende dingen, noch hoogte, noch diepte, noch enig ander schepsel, ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus onze Heere." Het fronsen van de mensen kan Gods toelachingen veroorzaken, verlies van wereldse goederen kan door hemelse schatten worden goedgemaakt. "Want onze lichte verdrukking, die zeer haast voorbijgaat, werkt ons een geheel zeer uitnemend eeuwig gewicht der heerlijkheid" (2 Kor. 4:17).

11. In één woord, gelijk er geen einde zou zijn aan het spreken over alle dingen, die voor hen ten goede medewerken, zo is er ook geen einde aan het spreken over al het goede, dat alle dingen voor hen meewerken. Die God, Die alle dingen tot Zijn bevel heeft, zet alle dingen voor hen in het werk, en maakt, dat zelfs de ergste dingen tot hun voordeel meewerken. Herodus en Pilatus, Joden en heidenen, spanden samen, om Christus, de Heere der heerlijkheid te kruisigen. Hier is het ergste wat ooit is gedaan, doch ziet de vrije genade en de diepte van de wijsheid van God, die dit werk tot het grootste goed maakte, dat ooit geweest is. Nog een voorbeeld dat alle andere dingen Gods volk ten goede werken, zien wij in de woede en grimmigheid van mensen en duivels, die, in strijd met hun oogmerken, tot hun zaligheid medewerkten, ja, de dood zelfs, tegen zijn natuur, hun het eeuwige leven werkende.

III. Het derde punt was; Dat wij zouden aantonen, wat daarmee wordt bedoeld, dat zij ten goede werken en medewerken. Dit drukt uit, dat alle dingen eenstemmig samenwerken in dit goede voort te brengen. Hoe kunnen alle dingen, zelfs de ergste dingen ten goede medewerken? "Leest men ook een druif van doornen, of vijgen van distelen?"

1e In het algemeen: alle dingen zijn in Gods hand, Die de krachtige Werker is, Die door deze dingen werkt, zij kunnen niet uit zichzelf zonder God werken. Zij schijnen eerder de ondergang van Gods volk, dan hun zaligheid en hun goed te werken, doch Gods oneindige wijsheid en almachtige arm, kan het licht uit de duisternis, het leven uit de dood, en het goede uit het kwade doen voortkomen. Evenals het Woord en de ordinanties niet door enig innerlijk vermogen, of door hun eigen kracht zaligmaken, toch is er een lijdelijke geschiktheid in, om de hand van de Almacht te dienen, om zaligmakende einden uit te werken, een geschiktheid om als middel te dienen, evenals een bijl of een hamer, in de hand van de werkman. Evenmin als een zwaard kan hakken, of een pen kan schrijven zonder een hand, die ze bestuurt, evenmin kunnen alle dingen voor Gods kinderen ten goede medewerken, zo zij niet in de hand van God zijn. Het is God, Die hierdoor het geestelijk en eeuwig goed van Zijn volk bevordert.

2e Zij kunnen dan ook in vierderlei opzicht medewerken.

1. Ten opzichte van de God van de voorzienigheid.
2. Ten opzichte van de bijzondere werkingen van de voorzienigheid.
3. Ten opzichte van de gehele reeks van voorzienigheden.
4. Ten opzichte van de wijze van hun medewerking, waarin zij dienstig zijn tot dit goede.

1. Dit medewerken kan zijn ten opzichte van God en Zijn medewerking in de voorzienigheid, aangezien zoals ik reeds zei, niet één van deze dingen uit zichzelf iets kan doen; doch zij werken mee met God, en in Zijn hand. Al is zoiets werkelijk een groot kwaad, een verpletterende bedeling, laat echter God begaan en wacht op Hem. Hij kan het grootste goed daaruit voor u doen voortkomen. Al is er in zo'n handeling van de voorzienigheid geen natuurlijke strekking tot uw goed, maar eerder tot uw nadeel, toch zal er zo'n bovennatuurlijke kracht en werking mee gepaard gaan, dat die ten goede moet medewerken, want zij werken door God, Wiens raad zal bestaan en Hij zal al Zijn welbehagen doen.

2. Zij kunnen medewerken ten opzichte van de bijzondere werkingen van de voorzienigheid, niet afzonderlijk maar gezamenlijk beschouwd. Indien wij de ene voorzienigheid bij de andere nemen, zullen wij zien, dat zij ten goede werken, doch nemen wij ze afzonderlijk, dan kunnen wij niet zien hoe zij medewerken. Misschien lacht de ene werking van de voorzienigheid u toe, terwijl een andere u dreigend aanstaart en u uw ondergang verkondigt. Neemt ze samen, dan kunt u zien, dat zij u ten goede medewerken, doch maakt ze van elkaar los en neemt ze afzonderlijk, en u kunt van die dreigende voorzienigheid noch de schoonheid, noch het goede, noch het voordeel zien. De ene voorzienigheid schijnt wit en liefelijk, een andere schijnt roodachtig en bloedig gekleurd en verschrikkelijk te zijn, maar neemt de rode en de witte samen, en dan komt het schone aanzien van de voorzienigheid te voorschijn: zij werken samen ten goede.

3. Alle dingen kunnen medewerken ten opzichte van de gehele reeks en de samenhang van voorzienigheden, van het begin tot het einde. Het is niet altijd te zien, dat een moeilijk begin een goed begin is, totdat wij het begin en het einde bij elkaar vergelijken. De donkere zijde van de wolk van de voorzienigheid kan medewerken om de luister van de heldere zijde te verduidelijken en in het licht te stellen; en wanneer

wij de beide zijden bezien zal er samenstemming blijken te zijn in al de werkingen van de voorzienigheid. Hij, die God vreest, kan "de gehele dag geplaagd zijn, en zijn bestraffing is er alle morgens" (Ps.73: 14), dat is de donkere zijde, doch beziet de andere zijde, en ziet het schone einde van de voorzienigheid: "Let op de arme, en ziet naar de oprechte; want het einde van die man zal vrede zijn". (Ps.37: 37): doch het einde van de goddelozen wordt uitgeroeid, hoewel zij een poosje bloeien en het vermogen vermenigvuldigen.
4. Zij kunnen ook samenwerken ten opzichte van de wijze van hun medewerking, waarin zij dienstig zijn tot dit goede. Alle dingen werken mede, en dat niet alleen in overeenstemming, maar ook krachtdadig. Wanneer God, en alle dingen met Hem ten goede van een schepsel medewerken, dan is er niets, dat de uitwerking daarvan kan verhinderen. Wanneer alle dingen medewerken, wat blijft er dan over om het werk te verhinderen of te beletten? Wanneer alle dingen medewerken, dat geeft te kennen dat zij wonderlijk en verwonderlijk werken. Goede dingen en slechte dingen hebben op zichzelf genomen, een geheel tegenstrijdige natuur en strekking; doch evenals bij de raderen van een klok of een horloge, sommige zich vooruit en andere zich achteruit bewegen, en nochtans al die tegen elkaar ingaande bewegingen uitwerken, dat de wijzer regelmatig voortgaat en de tijd aanwijst, zo ook werken de raderen van de voorzienigheid uit, sommige met een rechtstreekse en andere met een teruggaande beweging, dat zij alle ten goede van Gods kinderen werken. Dit is alles het werk van Hem, Die groot van raad en machtig van daad is, en Die maakt, dat al die dingen, die tegen elkaar in werken, nochtans medewerken tot dit einde.

IV. De vierde zaak in de tekst is: Het kenmerk van hen, die zo bevoorrecht zijn, en wie alle dingen ten goede zullen medewerken.
Dat zijn zij, die God liefhebben en naar Zijn voornemen geroepen zijn. De volledige omschrijving van dit kenmerk zou vele boekdelen vullen, daarom zal niemand veronderstellen, dat ik dit uitvoerig kan behandelen. Ik zal daarom een kort overzicht geven van dit kenmerk van Gods bevoorrechte volk, namelijk, dat zij liefhebbers Gods zijn, en daartoe de vier volgende dingen overwegen, die in de tekst vervat zijn.
1. Het voorwerp, namelijk God.
2. De handeling, namelijk liefde tot deze God.
3. De onmiddellijke tak waaraan zij groeit, namelijk, de krachtdadige roeping.
4. De bron en de oorsprong waaruit zij ontspringt, namelijk, het goddelijk voornemen: zij zijn naar Zijn voornemen geroepen.

1. Het voorwerp van de liefde van hen, wie alle dingen ten goede medewerken, is God, Die men boven alle dingen en alleen omwille van Hemzelf moet liefhebben. Hij wil geen mededinger naast Zich dulden: (Matth. 10:37) "Die vader of moeder liefheeft boven Mij, is Mijns niet waardig; en die zoon of dochter liefheeft boven Mij, is Mijns niet waardig." Deze liefde tot God sluit noodzakelijk de liefde tot Christus, of tot God in Christus in. Gelijk toch Zijn welbehagen in Christus is en Hij in Hem met zondaren verzoend is, zo ook kunnen wij Hem buiten Christus niet liefhebben als een vriend, doch Hem slechts vrezen als een vijand. God is in Christus en al Zijn volheid woont in Christus, en waar Gods volheid woont, daar wenst de ware gelovige ook te wonen. Deze liefde tot God sluit ook een regelmatige liefde tot onszelf in. Het is duidelijk, dat, waar in Gods wet geschreven staat, dat wij onze naaste zullen liefhebben als onszelf, dit veronderstelt, dat wij onszelf behoren lief te hebben. Dit is zozeer in de

liefde Gods ingesloten, dat gelijk hij, die zichzelf niet liefheeft, God niet kan liefhebben, zo ook hij, die God niet liefheeft, zichzelf niet kan liefhebben. Evenals een krankzinnige in zijn razernij zijn eigen lichaam verwondt, en iedereen medelijden met hem heeft behalve hijzelf, zo verderven de goddeloze of natuurlijke mensen zichzelf, en hebben God, de engelen en de vromen medelijden met hen, doch zij hebben geen medelijden met, noch ware liefde tot zichzelf. (Matth. 23:37) "Jeruzalem, Jeruzalem: Hoe menigmaal heb Ik uw kinderen willen bijeenvergaderen, gelijkerwijs een hen haar kiekens bijeenvergadert onder de vleugelen, en gijlieden hebt niet gewild." Nog eens, deze liefde tot God sluit liefde tot onze naaste in, want de liefde tot God en de mensen is de vervulling van de wet. "Want die zijn broeder niet liefheeft, die hij gezien heeft, hoe kan hij God liefhebben, Die hij niet gezien heeft" (1 Joh. 4:20). Deze liefde tot onze naaste sluit in, dat men zich in zijn welzijn verheugt en dat begeert, en dat men over zijn ellende smart heeft en die tracht te verlichten. Iemands onwaardigheid, welke ook, moet onze liefde niet uitblussen, maar zij moest ontbranden, wanneer het water van de beledigingen van de mensen, die zouden uitblussen. (Matth. 5:44, 45) Wij worden vermaand, "onze vijanden lief te hebben; te zegenen, die ons vloeken; wel te doen aan degenen die ons haten; en te bidden voor degenen, die ons geweld doen en vervolgen, opdat wij mogen kinderen zijn van onze Vader, die in de hemelen is:" want Hij doet Zijn zon opgaan over bozen en goeden, en regent over rechtvaardigen en onrechtvaardigen." Ware liefde tot God gaat gepaard met welwillendheid jegens allen, en in het bijzonder met welbehagen tot de vromen. Zelfs ten opzichte van hen, die door enige misdaad zijn overvallen, moeten wij onze liefde tot hen betonen door de zodanigen terecht te brengen met de geest der zachtmoedigheid: "ziende op onszelf, opdat ook wij niet verzocht worden," (Gal. 6:1). In één woord, deze liefde tot God met betrekking tot haar voorwerp, sluit een liefde in tot alles dat God liefheeft, en dat het stempel draagt van Zijn beeld en gezag; zoals dit Evangelie en de ordinanties ervan, waarin Zijn liefde uitblinkt.

2e Overweegt de daad, welke op dit Voorwerp uitloopt: Liefde. Wat is dat, God liefhebben? En hoe heeft Zijn volk Hem lief? Gelijk deze daad de kennis van God in Christus veronderstelt, zonder welke wij Hem niet kunnen liefhebben, evenmin als wij een onbekende God kunnen aanbidden; alsmede geloof in Hem en Zijn liefde en barmhartigheid door Christus, want dit geloof werkt door de liefde; zo sluit zij ook het krachtige werk van de Geest Gods in, door de natuurlijke vijandschap tegen God ten onder te brengen en de genegenheden tot Hem uit te halen. De Geest aller genade bracht toch, bij Zijn eerste inkomen in de ziel, met de andere genaden liefde mee; Hij blaast dit vuur aan, dat Hij heeft ontstoken, en de vlam daarvan klimt op tot God in de hemelse begeerten en geestelijke verlustigingen.
Wat de wijze betreft hoe de gelovige God liefheeft, wij kunnen dat niet beter beschrijven dan door de regel te beschouwen, welke aanwijst hoe hij Hem behoort lief te hebben. De liefde tot onszelf en tot onze naaste moet beperkt worden; maar er is geen maat gesteld voor onze liefde tot God: (Luk. 10:27) "Gij zult de Heere uw God liefhebben, uit geheel uw hart en uit geheel uw ziel en uit geheel uw kracht, en uit geheel uw verstand en uw naaste als uzelf."

- Uit geheel uw hart; dat is, hartelijk en liefhebbend met het hart, en met het gehele hart. Als de wereld ons hart heeft kan God het niet hebben: (1 Joh. 2:15) "Hebt de wereld niet lief, noch hetgeen in de wereld is, zo iemand de wereld liefheeft, de

liefde des Vaders is niet in hem." Gelijk het één het andere verdringt, zo zal de liefde van Christus, de liefde tot de wereld uitdrijven.

- Uit geheel uw ziel; dat is krachtig en allervolledigst. Gelijk geheel het hart, al zijn genegenheden veronderstelt, zo veronderstelt geheel de ziel, al haar vermogens. God liefhebben met hart en ziel sluit in, dat men Hem geweldig en allervolledigst liefheeft, zodat men niet toelaat dat enig vermogen van de ziel, van dit Voorwerp afwijkt, maar het geheel daarop vestigt en bepaalt. Dit schijnt te kennen gegeven te worden in Jesaja 26:8, 9; "Tot Uw Naam, en tot Uw gedachtenis is de begeerte onzer ziel. Met mijn ziel heb ik U begeerd in de nacht, ook zal ik met mijn geest, die in het binnenste van mij is, U vroeg zoeken."
- Uit geheel uw kracht; dat is, algemeen en ijverig, alle gaven, bekwaamheden, vermogens en talenten die God ons heeft geschonken, in Zijn dienst bestedende, en die alle aanwendende tot Zijn eer: onszelf aan de Heere gevend, en onze leden, Gode tot wapenen van de gerechtigheid stellende (Rom. 6:13).
- Uit geheel uw verstand: dat is, wijs en met oordeel. Men kan Christus liefhebben met een hartelijke toegenegenheid, en nochtans niet met kennis en verstand. Zo was het zelfs met de apostelen: Joh. 14:28) "Indien gij Mij lief had, zo zoudt gij u verblijden, omdat Ik gezegd heb: Ik ga heen tot de Vader." Doch zij verblijdden zich hierin niet, noch kenden zij er het belang van. Daarom, hoewel zij Hem met het hart en de ziel liefhadden, nochtans hadden zij hem niet met geheel hun verstand en oordeel, of met kennis en verstand lief. Nu, op deze wijze hebben al Gods kinderen Hem lief, of ten minste begeren zij Hem lief te hebben, welke vijandschap en verdorvenheid ook nog overblijven. Tot dusverre over de daad van liefde.

3e Beschouwt de onmiddellijke tak, waaraan deze liefde groeit, namelijk, de krachtdadige roeping; zij zijn geroepen. Ik spreek hiervan als zichtbaar, zoals dit het eerste klaarblijkelijke gevolg van Gods eeuwige liefde is, dat boven de grond uitbreekt, dat voor die, van alle eeuwigheid onder de grond verborgen lag. Ook omdat het, hoewel de krachtdadige roeping inwendig en voor de wereld onzichtbaar is, nochtans, een waarneembare, inwendige verandering van zaken is die een naar buiten zichtbare verandering teweegbrengt. Nu, niemand heeft God lief, die niet krachtdadig geroepen is. Alle mensen zijn van nature haters van God. Liefde tot God groeit niet in de hof van de natuur, maar is uit genade, en de eerste werking van de genade in de ziel is een krachtdadige roeping. Indien u vraagt wat dit is, dan kan er u geen betere beschrijving van worden gegeven, dan die in onze Kortere Catechismus: "Het is het werk van Gods vrije Geest, waardoor Hij ons van zonde en ellende overtuigende, ons verstand verlichtende in de kennis van Christus en onze wil vernieuwende, ons overreedt en bekwaam maakt om Jezus Christus te omhelzen, zoals Hij in het Evangelie om niet wordt aangeboden." Daar kunt u zien dat, gelijk het uitwendige middel, het Evangelie en de bedeling daarvan is, en het inwendig middel en de krachtig werkende oorzaak, de vrije Geest van God is met het gepredikte Woord gepaard gaande. Zo zijn er ook vier delen in, die betrekking hebben op de onderscheiden vermogens van de ziel.

1. Krachtdadige overtuiging van zonde en ellende, waardoor de ziel geraakt en ontwaakt is, zodat zij gaat uitroepen: "Wat moet ik doen om zalig te worden" (Hand. 2:37).

2. Krachtdadige verlichting, waardoor het verstand verlicht is in de kennis van Christus. Het is een openen van de ogen van de ziel, een bekeren van de duisternis tot het licht en van de macht van satan tot God. (Hand. 26:18). "God, Die gezegd heeft, dat het licht uit de duisternis zou schijnen, is Degene Die in onze harten geschenen heeft, om te geven verlichting der kennis der heerlijkheid Gods in het aangezicht van Jezus Christus" (2 Kor. 4:6).
3. Krachtdadige vernieuwing, waardoor de wil vernieuwd is, volgens dat woord: (Psalm 110:3) "Uw volk zal zeer gewillig zijn, op de dag Uwer heirkracht." Het nieuwe hart en de nieuwe geest, in Ezech. 36:26 beloofd, worden gegeven.
4. Het krachtdadig trekken van de ziel tot Christus, waardoor het hart overreed en bekwaam gemaakt wordt, om Christus Jezus te omhelzen, zoals Hij in de belofte van het Evangelie wordt aangeboden en vertoond: (Joh. 6:44, 45) "Niemand kan tot Mij komen, tenzij dat de Vader Die Mij gezonden heeft, hem trekke." Er is geschreven in de profeten: "En zij zullen allen van God geleerd zijn. Een ieder dan, die het van de Vader gehoord en geleerd heeft, die komt tot Mij." Dus komt de Geest met innerlijke kracht werkende in de ziel, door de uitwendige roeping, beide het willen en het werken, naar Zijn welbehagen (Filip. 2:13), en zo wordt zij inwendig en krachtdadig geroepen en met Christus verenigd. Dit is de onmiddellijke tak aan welke de liefde groeit.

4e Overweegt de bron en de oorsprong waaruit zij ontspringt, namelijk het voornemen Gods; zij zijn naar Zijn voornemen geroepen. Dit is beide de wortel van de krachtdadige roeping en van die liefde tot God, die daaruit ontspringt: "Wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad." De ware liefde tot God, komt voort uit Zijn eeuwige liefde tot ons. Maar dit voornemen Gods heeft hier betrekking op de krachtdadige roeping. Ik zal het in betrekking daarop bezien, en het schijnt met betrekking op deze roeping, vier dingen aan te duiden:

1. Het wijst de bijzonderheid van deze roeping aan, niet alleen, dat het een bijzondere, inwendige roeping is, die bepaald is door het bijzondere voornemen van God, in onderscheiding van de uitwendige, welke velen hebben, die nochtans de bekering derven; doch het is een roeping, die aan de uitverkorenen bijzonder eigen is, zoals die vermeld wordt: (2 Petrus 1:10) "Benaarstigt u, om uw roeping en verkiezing vast te maken." Het is een roeping, die aan de verkiezing verbonden is, zozeer, dat zij, die aldus geroepen zijn, even zeker kunnen zijn van hun verkiezing van eeuwigheid, als van hun roeping in de tijd. O vrienden! Laat ons de vrijmacht van de genade bewonderen, in deze inwendige roeping aan sommigen te schenken, en niet aan andere. Gewis, zij, die aldus inwendig en krachtdadig zijn geroepen, kunnen nooit genoeg die God liefhebben en prijzen, die deze bijzondere genade aan hen heeft geschonken. Laten zij, die nog alleen uitwendig zijn geroepen, zoals allen zijn tot wie het Evangelie komt, naarstig luisteren naar die uitwendige roeping, en niet rusten totdat zij genade krijgen om die te beantwoorden, door tot Christus te komen. Deze uitwendige roeping toch, is het middel tot de krachtdadige: laten zij zich daarom niet bemoeien met het voornemen Gods, voordat zij er toe gebracht zijn de roeping van het Evangelie te beantwoorden; want dit is de regel die u moet volgen, aangezien het goddelijk voornemen een verborgen zaak is, die niet wordt geopenbaard, zolang u de uitwendige regel niet hebt gevolgd. Het aanbod van het Evangelie is aan allen; "Die wil, die kome." Indien u zichzelf, door uw ongeloof, niet van deze openlijke roeping

en nodiging uitsluit, zult u nooit van enig verborgen besluit worden uitgesloten, want zodra uw hart voor Christus opengaat, ontsluit zich het besluit tot uw gunst. Wees daarom vlijtig in het gebruik van de middelen van het Evangelie, die strekken om het hart voor Christus te openen. Wel, zegt u, als God mijn zaligheid niet heeft besloten, dan zal mijn hart nooit voor Christus worden geopend, en waartoe zou ik dan de middelen gebruiken? Het voorafgaande is wel waar, maar de gevolgtrekking is ongerijmd. U kunt evengoed zeggen: Als God heeft besloten, dat ik niet langer zal leven, dan zal ik sterven: waarom zou ik dan nog langer eten of drinken, of levensmiddelen gebruiken? Ik houd het er voor, dat u niet zo dwaas zult redeneren in betrekking tot het leven van uw lichaam, en waarom zou u zich dan zo door de duivel laten bedriegen, dat u het leven van uw zielen tot in alle eeuwigheid zou vermorsen?

2. Naar Zijn voornemen geroepen te zijn, geeft de vrijheid van de roeping te kennen, dat die uit zuivere genade voortvloeit. Indien het toch een roeping naar Zijn voornemen is, dan is het geen roeping naar onze werken: (2 Tim. 1:9) "Die ons heeft zalig gemaakt, en geroepen met een heilige roeping, niet naar onze werken, maar naar Zijn Eigen voornemen en genade, die ons gegeven is in Christus Jezus, voor de tijden der eeuwen." Zij moet vrij zijn, want de ergste en de voornaamste van de zondaren werden en worden nog, krachtdadig geroepen. Laten de grootste zondaren zich laten overreden naar deze soevereine genade van God uit te zien, en te smeken dat Hij Zijn vrije genade mag verheerlijken in hen zalig te maken.

3. Het geeft de kracht en het vermogen van de roeping te kennen, want het voornemen Gods is een vaststaand voornemen: "Zijn raad zal bestaan, en Hij zal al Zijn welbehagen doen." Daarom is Zijn roeping onwederstandelijk en nochtans niet door kracht en geweld. Zij is onweerstaanbaar liefelijk, en liefelijk onwederstandelijk. Hier is geen dwang, dan die van de liefde, liefdekoorden.

4. Het geeft de duurzaamheid van de roeping te kennen, omdat het de vrucht is van een onveranderlijk voornemen. Zijn voornemen is onherroepelijk: "De genadegiften en de roeping Gods zijn onberouwlijk" (Rom. 11:29). Zo ziet u deze liefde in haar voorwerp, haar werking, haar onmiddellijke bron, en haar oorsprong. Hier is het kenmerk van hen voor wie alle dingen medewerken ten goede; zij zijn liefhebbers Gods krachtens Zijn roeping en Zijn voornemen.

V. Ons vijfde punt was, dat wij zouden aantonen, waar het uit voortvloeit, dat alle dingen hen die God liefhebben, zullen medewerken ten goede, en zo aanwijzen welke bewijzen de apostel heeft voor Zijn zeggen: Wij weten, dat het zo zal zijn. Ook zullen wij hier op de gepastheid en het verband letten tussen dit merkteken van God lief te hebben, en dit voorrecht, dat alle dingen hun ten goede zullen medewerken.
Indien u dan vraagt: Waarom werken alle dingen ten goede mee, voor degenen, die God liefhebben, voor degenen, die naar Zijn voornemen geroepen zijn? Dan antwoord ik: Er ligt in de boezem van de tekst een algemeen antwoord, dat uit het voornemen, uit het besluit Gods is afgeleid. Er is daarvoor van eeuwigheid in de hemel een vaste wet: "Zij zijn tevoren verordineerd naar het voornemen Desgenen, Die alle dingen werkt naar de raad van Zijn wil" (Ef. 1:11). In deze wereld gebeurt niets, dat niet van eeuwigheid is besloten en vastgesteld, dat het zo en zo zou geschieden. Mensen en duivels kunnen evengoed opklimmen tot de rollen van het hof der hemel, om daar de

eeuwige besluiten en inzettingen van God door te halen en te vernietigen, dan dat zij het goede kunnen verhinderen van hen, die God liefhebben en naar Zijn voornemen geroepen zijn. "Het vaste fondament Gods staat." Doch meer in het bijzonder:

1. De voornaamste bewijsgrond waarop wij weten, dat alle dingen moeten medewerken ten goede, degenen die God liefhebben, namelijk degenen, die naar Zijn voornemen geroepen zijn, wordt afgeleid uit de natuur van God. Hij toch is de Heere der heirscharen, de God der legerscharen, Die alle heirscharen van mensen, en engelen, en schepselen in Zijn hand, en alle legioenen duivels achter Zich heeft. Hij gebiedt de sterren in hun loop, dat zij strijden voor Zijn volk en tegen Zijn vijanden. Hij kan een leger van vorsen, en luizen, en sprinkhanen doen opkomen; Hij behoeft ze slechts last te geven en zij voeren Zijn voornemen uit.

- Hij is een God van oneindige wijsheid, Die weet wat het beste voor Zijn volk ten goede zal medewerken. Laat het maar aan God over, o gelovige, hoe Hij met u wil handelen. Wat ook uw toestand is, Hij weet wanneer Hij verdrukking zal zenden, en wanneer voorspoed. Hij weet de Godzaligen uit verzoeking en moeite te verlossen. Schrijf oneindige Wijsheid niets voor.
- Hij is een God van oneindig vermogen. Hij kan doen wat Hij wil; geen ding is Hem te wonderlijk. Gelijk Hij alle dingen weet, zo kan Hij ook alles doen, en alle dingen laten doen naar Zijn welbehagen, en laten werken wat Hem lust. O gelovige! Hij heeft Zichzelf aan u geschonken, en met Zichzelf, Zijn oneindige macht om alle dingen, voor u ten goede te doen medewerken.
- Hij is een God van oneindige liefde en ontferming voor hen, die Hem liefhebben. "Gelijk zich een vader ontfermt over de kinderen, ontfermt Zich de Heere over hen." Zijn eeuwige liefde doet Hem Zijn liefdesvoornemen door alle middelen, welke ook, uitvoeren.
- Gelijk het de natuur van God is, zo is het ook Gods weg, met Zijn volk te handelen overeenkomstig Zijn natuur. Zijn gewone weg is, door strijdige middelen grote dingen voor Zijn volk uit te werken, zoals te zien is in Gods weg met Daniël, David, Jozef, Mordechaï en anderen.
- In één woord, Zijn voorzienige regering van de wereld gaat over alle schepselen en meer bijzonder over Zijn volk. Hij strekt zich uit tot de vogelen van de hemel, de leliën van het veld, en de haren van het hoofd, en veel meer tot hen (Matth. 6: 28-34). Wat ook duivelen en mensen beramen, het zal alles te niet worden, en niet verder gaan dan God veroorlooft. Ezechiël zag in zijn gezicht, een rad in een rad. Hoewel in een uurwerk de raderen tegen elkaar in schijnen te gaan, nochtans weet de wijze werkman wat elks werk is.

2. Een andere bewijsgrond waarop wij weten, dat alle dingen zullen medewerken ten goede, voor degenen die God liefhebben, wordt afgeleid uit de Middelaar, Christus Jezus. Zij zijn Hem door de Vader toevertrouwd, door Wie zij Hem van alle eeuwigheid zijn opgedragen: (Joh. 17:6) "Ik heb Uw Naam geopenbaard den mensen, die Gij Mij uit de wereld gegeven hebt. Zij waren Uwe, en Gij hebt Mij dezelve gegeven." Nu, Christus zal getrouw zijn in hetgeen Hem is toevertrouwd, ja, Hij heeft al de volheid van de Geest ontvangen, en dat niet voor Zichzelf maar voor hen, opdat Hij die tot nut van hun zielen zal gebruiken; ja, als Middelaar is Hem de gehele wereld gegeven, en "alle macht in hemel en op aarde" (Matth. 28:18). Gelijk Hij alle dingen draagt door het Woord Zijner kracht (Hebr. 1:3), zo zijn ook alle dingen Zijn voeten

onderworpen, en is Hij de gemeente gegeven tot een Hoofd boven alle dingen (Ef. 1: 22), opdat Hij over koninkrijken en naties heerse en die regere, naar Zijn wil, en over alle schepselen beschikke, om het goede voornemen van de Vader te bevorderen, waartoe Hij is gezonden.

- Uit kracht van dit grote vermogen en deze opdracht, behaagt het Hem, een bijzondere last en opdracht te geven aan miljoenen voortreffelijke geesten in de hemel, om het oog op Zijn volk te houden: "Hij heeft Zijn engelen van hen bevolen; en "zijn zij niet allen gedienstige geesten, die tot dienst uitgezonden worden om dergenen wil, die de zaligheid beërven zullen?" (Hebr. 1:14). Zo zijn zij omringd door deze onzichtbare wacht: de Engel des Heeren legert Zich rondom degenen, die Hem vrezen. Ja, de Heere HEERE Zelf is hun lijfwacht; "Rondom Jeruzalem zijn bergen: alzo is de Heere rondom Zijn volk. De sterkten van de steenrotsen zullen zijn hoog vertrek zijn."
- Uit kracht van de macht van Christus heeft Hij verscheidene mensen met gaven en genaden toegerust, en hen Zijn volk opgedragen, zeggende tot hen, evenals tot Petrus: "Weidt Mijn lammeren." Toen Christus opvoer in de hoogte, heeft Hij gaven genomen, om uit te delen onder de mensen, en de mensen gaven gegeven; en waartoe? Het was tot volmaking van de heiligen. Toen Christus van de wereld heenging, om met eer en heerlijkheid aan de rechterhand des Vaders te worden gekroond, liet Hij kroningsgaven achter, en Hij deelt daarvan bij deze gelegenheid sommige onder u uit.
- Christus heeft alle dingen uit de weg geruimd, die het goede voor Zijn volk zouden kunnen verhinderen. Opdat de zonde het niet zal doen, heeft Hij de zonde veroordeeld in het vlees, door Zichzelf te geven tot een offerande voor de zonde. Opdat de duivel het niet zal kunnen doen, heeft Hij de werken van de duivel verbroken en de overheden en machten overwonnen, zodat de poorten van de hel Zijn gemeente niet zullen overweldigen. Opdat de lieden van de wereld het niet zullen doen, heeft Hij de wereld overwonnen, en opdat de dood het niet zal kunnen doen, heeft Hij de prikkel des doods weggenomen. Wel, wat blijft er dan over, om het goede voor hen te verhinderen, en hun eeuwige zaligheid te belemmeren?
- Gelijk Hij alle dingen heeft weggenomen, die hun goed zouden kunnen verhinderen, zo heeft Hij alle dingen verworven, die hun ten goede kunnen medewerken: "Alle geestelijke zegeningen in de hemel" (Ef. 1:3). De lieden van de wereld mogen hen van hun rijkdom, eer, vrijheid, goede naam, en uitwendige vrede beroven, maar zij kunnen hen de vrede van het geweten en de blijdschap in de Heilige Geest niet ontnemen, noch hen van hun recht en aanspraak op de heerlijkheid beroven. Christus heeft al deze dingen verworven, "opdat wij verlost zijnde uit de hand van onze vijanden, Hem dienen zouden zonder vrees, in heiligheid en gerechtigheid voor Hem, al de dagen van onze leven" (Luk. 1:74, 75). De mensen kunnen onze geest niet bedwingen, noch ons verhinderen tot God te gaan.
- In één woord, Christus is door Zijn Geest altijd bij hen. Dat heeft Hij beloofd, dat "Hij hen niet begeven noch verlaten zal." Waarheen dan ook de wind blaast, elk weer zal medewerken, dat zij een voorspoedige reis naar de hemel hebben. Gelijk het lijden van Christus medewerkte tot Zijn heerlijkheid, zo zal ook het lijden van de heiligen in Christus daartoe medewerken. Indien een medicijn goed is voor het hoofd, dan is zij ook goed voor de leden van het lichaam. De bitterste medicijn,

die Hij voorschrijft is met Zijn liefde vermengd, en Zijn liefde maakt dat die hen goed doet, niets ter wereld kan het tij van Zijn liefde veranderen. Daarom zullen alle dingen hen ten goede medewerken.

3. Een derde bewijsgrond, waarop wij weten, dat alle dingen hen ten goede zullen medewerken, is getrokken uit het verbond der genade en der belofte. Er is aan de zijde Gods een plechtige belofte en een eed, dat Hij zo en zo voor Zijn volk doen zal. Al de gelovige kinderen Abrahams hebben hetzelfde pand bij zich: (Hebr. 6:13,14) "Omdat Hij bij niemand die meerder was, had te zweren, zo zwoer Hij bij Zichzelf, dat Hij hen zegenende zou zegenen." En waarom anders bevestigt Hij Zijn belofte met Zijn eed, dan om daarmee overvloediger te bewijzen, de onveranderlijkheid van Zijn raad? "Opdat wij door twee onveranderlijke dingen, in welke het onmogelijk is dat God liege, een sterke vertroosting zouden hebben, wij namelijk, die de toevlucht genomen hebben om de voorgestelde hoop vast te houden." Gelijk al de beloften in Christus, Ja en Amen zijn, zo is de grote, allesomvattende belofte: "Ik zal uw God zijn;" en, "Welgelukzalig is het volk, wiens God de Heere is." Deze eeuwige God is het eeuwig goed van Zijn volk; Hij is die God, Die is, Die was en Die komen zal. Hij is een goed in de voltooid verleden, in de tegenwoordige en in de toekomende tijd; daarom moeten alle dingen, de verleden, de tegenwoordige en de toekomende, hen ten goede medewerken, van welken Hij de God is, krachtens verbond en belofte.

4. De vierde grond, waarop wij weten, dat alle dingen zullen medewerken ten goede, voor degenen, die God liefhebben, is afgeleid uit het volk zelf aan wie de belofte gedaan is: *Zij zijn Zijn betrekkingen en Zijn liefhebbers.*

(1) Zij zijn Zijn betrekkingen: zij zijn geboren uit Zijn eeuwig voornemen, zijnde in de tijd, naar Zijn voornemen en zo in een bijzondere betrekking, tot Hem gebracht. Hij is hun eeuwige Vader; en wat zal Hij niet voor Zijn vrouw, de bruid, de vrouw des Lams doen? Hij is hun Hoofd; en wat zal Hij niet voor Zijn leden doen? Hij is hun Medicijnmeester; en zal Hij niet voor Zijn patiënten zorgen? "Ik ben de Heere uw Heelmeester;" ja, Hij zal hen langs wonderlijke wegen genezen en te hulp komen, door hen alle dingen ten goede te doen medewerken.

(2) Ze zijn Zijn liefhebbers, en dit leidt mij tot het tweede deel van ons vijfde punt, namelijk, dat wij de gepastheid en het verband zullen nagaan, tussen dit merkteken van God lief te hebben, en dit voorrecht, dat alle dingen hen ten goede zullen medewerken. Deze liefde tot God is dienstig om alle dingen, voor zulke liefhebbers Gods, ten goede te doen medewerken.

1. De liefde tot God in Christus, doet hen alle dingen schade en drek rekenen om de uitnemendheid van deze Heerlijke, Die zij liefhebben. Wel, zegt God, rekent u alle dingen schade om Mij? Dan zal ik u alle dingen tot gewin maken. U zult er niets bij verliezen: alle dingen zullen u ten goede medewerken.
2. De liefde tot God doet hen het verlies van alle dingen ondergaan en maakt, dat zij zich aan alle dingen verloochenen om Zijnentwil. Wel, zegt God, dan zal Ik alle dingen doen medewerken, om uw verlies te vergoeden; zo dat, als u enerzijds alle dingen verliest, u anderzijds alle dingen zult winnen; u zult mede-erfgenamen zijn met Hem, Die de Erfgenaam van alle dingen is: (Openb. 21:7). "Die overwint, zal alles beërven."

3. De liefde tot God neigt hen, om op Hem te vertrouwen en zich op Hem te verlaten, om alle dingen die zij nodig hebben, en alles in Zijn hand te stellen. Zij geven hun behoeften en zwakheden in Zijn hand, om door Hem verzorgd en geholpen te worden; zij stellen hun krankheden in Zijn hand, opdat Hij hen geneest; zij komen met hun zonde en schuld tot Hem, opdat Hij hun vergeving schenkt; zij brengen hun vijanden tot Hem, opdat Hij ze straft; zij komen met hun sterke verdorvenheden tot Hem, opdat Hij die ten onder brengt; zij wentelen hun lasten op Hem, opdat Hij die draagt; zij stellen hun hart en hun ziel in Zijn hand, opdat Hij die bewaart. Wat! Geeft u alle dingen in Mijn hand, en dat op grond van Mijn nodiging? "Werpt uw zorg op de Heere!" Dan zullen alle dingen u ten goede medewerken.
4. Liefde doet hen begeren al wat zij doen, te doen tot eer van God; Hij heeft hen Zich geformeerd, om Zijn lof te verkondigen. Gelijk Hij hun een gesteldheid heeft gegeven om al wat zij doen, tot Zijn eer te doen, zo is het in Zijn hart al wat Hij doet en beschikt, tot hun goed te doen medewerken. Evenals zij begeren, hetzij zij eten of drinken of wat zij ook doen, alles tot Gods eer te doen, zo wil ik voor hen niet onderdoen; gelijk zij, alle dingen zouden willen doen medewerken tot Zijn eer, zo zal Hij alle dingen doen medewerken hun ten goede.
5. De liefde tot God onderhoudt goede gedachten van God in de ziel, laat Hem doen wat Hij wil, zij weten, dat Hij zeer wijs, heilig, genadig en liefderijk is, dat Hij daarom niets doet dan wat het beste is, en dat Hij het beste weet wat goed is voor Zijn volk. De apostel zegt: "De liefde denkt geen kwaad, en dit is zeker, dat de ware liefde geen kwaad van Hem kan denken, en geen kwaad van Hem voorspelt: zo iemand kan niet teleurgesteld worden; alle dingen moeten hem medewerken ten goede. Het ongeloof dat werkt door vijandschap, en verwacht niets goeds van God, maar het "geloof is door de liefde werkende" en verwacht geen kwaad van God, en zal dat ook niet ondervinden, omdat, welke zware beproevingen zo'n liefhebbende ziel ook ondervindt, de liefde alles met lijdzaamheid en genoegen uit Gods hand ontvangt. "De liefde toch, denkt geen kwaad, zij is lankmoedig, zij handelt niet ongeschikt, zij wordt niet verbitterd; maar zij bedekt alle dingen, zij gelooft alle dingen, zij hoopt alle dingen, zij verdraagt alle dingen."(1 Kor. 13:4, 5, 7). Daarom werken voor de liefhebbers Gods, alle dingen mede ten goede.
6. De liefde tot God trekt het hart af van de wereld en van al wat in haar is, voornamelijk van zulke dingen, die het zouden schaden, namelijk, al wat in de wereld is: de begeerlijkheid van het vlees, de begeerlijkheid van de ogen, en de grootsheid des levens. Hoe volmaakter de liefde is, hoe meer zij de vrees uitdrijft en het kwade verwerpt, evenals Paulus de adder afschudde in het vuur. Alle dingen moeten ten goede medewerken voor die ziel, die alles overwint wat ten kwade zou werken.
7. De liefde trekt het hart tot God, het hoogste Goed. Beproevingen en verdrukkingen brengen de ziel in beweging, en de liefde brengt haar nabij God, en wat is daarvan het gevolg? "Het is mij goed nabij God te zijn." Daarom moeten alle dingen ten goede medewerken degenen, die God liefhebben.
8. Gelijk liefde de ziel tot God trekt, zo doet zij de ziel bij God blijven, wanneer zij tot Hem gebracht is. Want, "die in de liefde blijft, die blijft in God" (1 Joh. 4: 16). "Die in de schuilplaats des Allerhoogsten is gezeten, die zal vernachten in de schaduw des Almachtigen. U zal geen kwaad wedervaren, en geen plaag zal uw tent naderen" (Psalm 91:1,10). Niets kan hem ten kwade werken, maar alles moet

hem ten goede werken. Wat ook schijnt, hem te zullen schaden, de liefde is zo geneeskrachtig en zo versterkend, want zij is sterker dan de dood en zij werkt zo krachtig herstellend, dat zij door haar krachtige werking alles weer spoedig in orde brengt. Hoe meer dan ook een gelovige, aangevuurd door een gezicht van Gods eeuwige liefde tot hem, God liefheeft, hoe meer hij van de gevoelige en vertroostende smaak van dit voorrecht zal hebben, en zien dat alle dingen hem ten goede medewerken. Maar hoe minder liefde tot God, uit het geloof van Gods liefde tot hem, hoe minder hij deze waarheid tot zijn voordeel zal zien en gevoelen; hij zal dan eerder het tegendeel vrezen, en met Jakob zeggen: "Al deze dingen zijn tegen mij."

Zo ziet u welke invloed deze liefde heeft op dit voorrecht en hoe dienstig zij daartoe is; of het verband tussen dit kenmerk van liefhebbers Gods te zijn, en het voorrecht, dat alle dingen hun ten goede medewerken; en dus op welke vaste grond en met welk goed bewijs de apostel verklaarde en zeide; en alle gelovigen mogen verklaren en zeggen: "Wij weten, dat degenen, die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede, namelijk degenen, die naar Zijn voornemen geroepen zijn."

VI. Ons zesde punt was: **Het onderwerp toe te passen.**
Hier is een grondslag gelegd voor een zeer uitgebreide toepassing, doch ik zal mijzelf daarin zoveel mogelijk beperken.
Het eerste gebruik, dat ik van deze leer maak is tot onderrichting. Is dit zo, dat degenen, die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede:

1. Zie en bewondert dan hierin, de oneindige wijsheid Gods en de diepte van de goddelijke voorzienigheid, zelfs wanneer Hij toelaat dat alle dingen schijnbaar voor Zijn gemeente en volk ten kwade werken, dat Hij ook dan alle dingen voor hen ten goede doet werken. O gelovige! Geloof het gevoel niet, het is een dwaas en een schurk wanneer het anders spreekt dan God. Welk voorkomen de dingen ook mogen hebben, en welke het ook zijn, alle dingen zullen medewerken ten goede voor hen, die God liefhebben. Zo zal het zijn voor elke liefhebber van God in het bijzonder, en veel meer zal het zo zijn voor de gehele gemeente van de liefhebbers en vrienden van Christus.
Misschien werden er nooit grotere kwaden van allerlei soort in de wereld gevonden, zelfs te midden van de zichtbare Kerk, dan heden ten dage; nochtans durf ik verklaren, dat God uit al de kwaden van onze tijd, veel goeds voor Zijn vrienden en liefhebbers zal doen voortkomen. Maar al kunt u Zijn wegen niet doorgronden; die onnaspeurlijk zijn, gelooft op hoop, zeggende: (Jesaja 8:17) "Daarom zal ik de Heere verbeiden, Die Zijn aangezicht verbergt voor het huis van Jakob, en ik zal Hem verwachten." (Micha 6:6-9) "Waarmee zal ik de Heere tegen komen, en mij bukken voor de hoge God? Zal ik Hem tegenkomen met brandofferen? Met eenjarige kalveren? Zou de Heere een welgevallen hebben aan duizenden van rammen? Aan tienduizenden van oliebeken? Zal ik mijn eerstgeborene geven voor mijn overtredingen? De vrucht mijns buiks voor de zonde mijner ziel? Hij heeft u bekend gemaakt, o mens, wat goed is, en wat eist de Heere van u, dan recht te doen, en weldadigheid lief te hebben, en ootmoediglijk te wandelen met uw God? De stem des Heeren roept tot de stad, (want Uw Naam ziet het wezen) [Engelse overzetting] (en een wijs man zal Uw Naam kennen); hoort de roede, en Wie ze besteld heeft." Wat! Zal een vloed van dwalingen, ketterijen en ergernissen,

waarmee de kerk overstroomd wordt, ten goede medewerken? Ja, "want er moeten ook ketterijen onder u zijn, opdat degenen die oprecht zijn, openbaar mogen worden onder u." (1 Kor. 11:19). Stormen zullen openbaar maken, wie op de rots gebouwd zijn. Zullen lasteringen, welke geuit worden tegen de heerlijke Godheid van Christus, ten goede werken? Ja, Zijn heerlijkheid zal des te helderder door de donkere wolk heen schijnen; Zijn vrienden, zullen des te meer worden opgewekt, om de kroon op Zijn hoofd te zetten, wanneer de vijanden die willen vertreden. O, de wijsheid Gods! Die kan maken dat verdeeldheden, twistingen en verwarringen in een kerk, ten goede werken voor een verborgen overblijfsel; evenals Hij het verraad van Judas, de woede van Joden en heidenen, en de boosaardigheid van de duivel, deed medewerken tot de verlossing van de wereld, en de zaligheid van zondaren.

2. Ziet hier de reden, waarom God dikwijls de uitwendige zegen van vrede onthoudt aan hen, aan wie Hij de inwendige zegen van genade heeft verleend, en waarom Hij tegenspoed beschikt in plaats van voorspoed; het is hen ten goede. Het is in sommige gevallen noodzakelijk, dat zij in de hand van hun vijanden moeten worden overgegeven, omdat zij, wanneer Hij hen rust zou geven, zouden terugkeren om kwaad te doen voor Zijn aangezicht (Neh. 9:28). Hij wil daardoor de goddelozen overtuigen, dat Gods kinderen Hem niet om uitwendige dingen dienen, zoals de duivel Job lasterde, toen hij zei: "Is het om niet, dat Job God vreest?" Hij wil niet, dat Zijn dienstknechten een loongeest zullen omdragen, en van Zijn dienst een gewin maken; dat zij de Christelijke lijdzaamheid in vleselijk hebzucht veranderen, en door de Godzaligheid hun voordeel zoeken. Hij wil dat daardoor, Zijn volk de behoefte zal leren kennen aan meer geloof en meer wijsheid. Als het mooi weer is, wordt er weinig zeemanschap van de zeeman vereist, maar wanneer de storm opsteekt, en de zee zich verheft en onstuimig wordt dan komt het er op aan. Hij wil hen overtuigen, dat dit maar hun herberg en niet hun thuis is; de woestijn en niet Kanaän, een plaats van loutering, waarvan Hij zegt: "Ik heb u gekeurd in de smeltkroes der ellende" (Jer. 48:10). Zij worden van de Heere getuchtigd, opdat zij met de wereld niet zouden veroordeeld worden (1 Kor. 40:32). Uitwendige en lichamelijke voorspoed gaat niet altijd gepaard met inwendige zielsvoorspoed; nee, nee, velen hebben vette lichamen en magere zielen.

3. Ziet hieruit de ellende van de goddelozen, die vijanden en haters van God zijn en in die vijandschap leven en sterven. O vreselijke toestand! Alle dingen werken hen mede ten kwade. De vromen werken kwade dingen mede ten goede, doch de goddelozen werken goede dingen mede ten kwade: Hun voorspoed is tot hun verderf; "hun tafel is hen tot een strik." De bediening van het Woord, welke voor sommigen een reuke des levens is, is hen een reuke des doods. O vrienden, dat is wat, dat hetzelfde Woord, dezelfde stem, dezelfde wind die sommigen naar de hemel blaast, hen naar de hel blaast! Het avondmaal, dat een inzetting is tot vertroosting van de gelovige, werkt mee tot verdoemenis van de ongelovige, "hij eet en drinkt zichzelf een oordeel." Ja, Christus Zelf, dat grootste Goed, dat ooit in de wereld gezonden is, werkt hen ten kwade, want Hij is hen "een Steen des aanstoots en een Rots der ergernis" (1 Petrus 2: 8). O! Moet dit de goddeloze niet doen beven! O, spotter met God en de Godzaligheid! Is dat niets bij u, te horen dat God op u toornt, zoals Hij op de goddelozen ten allen dage toornt, en dat u zichzelf toorn vergadert als een schat, in de dag des toorns! O man, vrouw, als u er geen werk van maakt om een plaats te mogen

innemen onder hen, die God liefhebben en naar Zijn voornemen geroepen zijn; als de roeping van het Evangelie nooit een krachtig voornemen in u heeft gewerkt, om u van de zonde tot God te bekeren, door het geloof in Christus; als daardoor nooit een krachtig voornemen is gewerkt, om uit uzelf uit te gaan, en in Christus in te gaan, aan de zonde te sterven en Gode te leven. Dan, o, beeft bij de gedachte daaraan! Is het een teken, dat God een voornemen heeft u te verderven? Helaas! Zult u niet beven voor het aangezicht des Heeren? De helft van deze vreselijke tijding heeft sommige kinderen Gods met vervaardheid en twijfelmoedigheid vervuld. Als uw stoutmoedig geweten nu niet beeft, de dag van toorn en beving is aanstaande.

4. Ziet hieruit anderzijds het geluk van de vrienden en liefhebbers Gods, en welke vertroosting dat voor hen meebrengt, dat alle dingen, de slechtste zowel als de beste, voor hen ten goede zullen medewerken, wat ook hun lijden of hun verdrukking mag zijn. Zelfs wanneer u verloren schijnt te zijn, is nochtans het oog van uw Vader op u gevestigd. Wanneer u in de duistere nacht van verdrukking, verzoeking, of verlating, niets kunt zien, zult u als u opziet naar de hemel, zien, dat duizenden sterren op u neerzien: zo is Gods oog altijd op u gericht. Het kind mag de Vader kwijtraken, maar de Vader verliest het kind niet uit het oog. U bent in de hand van Christus, en niemand kan u uit Gods hand rukken, u bent in diezelfde hand, die voor u werkt en die alle dingen voor u doet medewerken ten goede. Wat zou het, dat de listigheid van de hel tegen u is, wanneer de wijsheid van de hemel voor u werkt: De Heere vernietigt de raad van de heidenen. Hij verbreekt de gedachten van de volkeren. Maar de raad des Heeren bestaat in eeuwigheid; de gedachten Zijns harten, van geslacht tot geslacht (Psalm 33:10, 11). "Welgelukzalig is het volk, wiens God de Heere is; het volk, dat Hij Zich ten erve verkoren heeft." Wat is alle tegenstand van mensen en duivelen? Wat zijn miljoenen heirscharen van mensen, en miljoenen legers van ijdelheden en nieten, voor deze oneindige Wijsheid: "Alle volkeren zijn als niets voor Hem, en zij worden bij Hem minder geacht als niet en ijdelheid" (Jesaja 40:17). "Ik, Ik ben het, Die u troost, wie zijt gij, dat gij vreest voor de mens, die sterven zal? En voor eens mensen kind, dat hooi worden zal?" (Jesaja 51:12). U hebt een wonderdadige Vriend, Die nooit zal sterven, en Die zal u nooit ontvallen. Wij kunnen op rijkdommen en wereldse eer geen staat maken, wij weten niet wanneer wij ze hebben en wanneer wij ze zullen missen; maar te midden van alle veranderingen is God uw onveranderlijke Vriend, in Wie u zich kunt verblijden. Een zeker vorst, horende dat velen van zijn vrienden in de strijd gesneuveld waren, troostte zich hiermede: "Het is mij genoeg, dat de keizer nog leeft." O gelovige, zou het u niet genoeg zijn dat de Heere leeft? (Psalm 18:45, 47), "Zo haast als hun oor van mij hoorde, hebben zij mij gehoorzaamd. De Heere leeft en geloofd zij mijn Rotssteen, en verhoogd zij de God mijns heils." (Psalm 102:26-29) "Gij hebt voormaals de aarde gegrond, en de hemelen zijn het werk Uwer handen. Die zullen vergaan, maar Gij zult staande blijven, en zij alle zullen als een kleed verouden; Gij zult ze veranderen als een gewaad, en zij zullen veranderd zijn. Maar Gij zijt dezelfde, en Uw jaren zullen niet geëindigd worden. De kinderen Uwer knechten zullen wonen, en hun zaad zal voor Uw aangezicht bevestigd worden." Wat zou het, al zouden uw beproevingen lang duren, Gods vertoeven is het zaad van grotere goedertierenheden. De goudsmid houdt zijn metaal in de smeltkroes totdat het gesmolten en gelouterd is: "Doch de nooddruftige zal niet voor altoos vergeten worden, noch de verwachting der ellendigen in eeuwigheid verloren zijn" (Psalm 9:19). Gods tijd is beter dan de onze, en Hij weet wanneer u rijp bent voor de

bevrijding; Hij zal het vuur laten branden totdat het schuim van het metaal gescheiden is. "Het gezicht is tot een bestemde tijd." O gelovige, loof God voor die pilaar van hoop en vertroosting, dat alle dingen u zullen medewerken ten goede. Wat ook in de voorzienigheid uw toestand is, wees vergenoegd, toon een blij gelaat. Alle dingen werken mee om u tot die staat te brengen, waarin u niet meer geslingerd en beangst zult worden; waarin u deze gewesten, waar het weer aan verandering onderhevig is, zult te boven zijn; en waar u geen bewolkte, mistige dagen meer zult hebben. Menigmaal bestaat al uw geluk hierin dat u weet, dat uw ellende eenmaal eindigen, en de zonde, de wortel van alle ellende, zal worden uitgeroeid. Als Hij voor Zijn volk alle dingen doet medewerken ten goede, dan mogen wij wel zeggen: "Immers is God Israël goed;" wat hen ook overkomt, Hij is immers goed.

Tegenwerping. *Indien ik alleen met moeilijkheden en verdrukkingen te doen had, dan zou deze leer, dat alle dingen zullen medewerken ten goede, mij misschien tot troost kunnen zijn; doch, helaas! De zonde ligt aan de deur; de verdorvenheid heeft de overhand over mij; mijn geestelijke vijanden vertrappen mij, en dit doet mij vrezen, dat alles tot mijn verderf zal medewerken.*
Antwoord. Dit kan zo zijn, en dat nochtans de heerschappij aan de zijde van Gods kinderen is. De overwinning is niet aan één klap af te meten, maar aan de afloop van de strijd: "Het gekrookte riet zal Hij niet verbreken, en het rokende lemmet zal Hij niet uitblussen, totdat Hij het oordeel zal uitbrengen tot overwinning" (Matth. 12:20). U kunt met Paulus gevangen genomen zijn door de wet der zonde, en dat nochtans tenslotte het Evangelie in uw hart overwinnaar is. Bedenkt, dat de Geest het veld behoudt, in diezelfde ziel waarin het vlees grote kracht heeft: "Want het vlees begeert tegen de Geest, en de Geest tegen het vlees; en deze staan tegen elkaar, alzo dat gij niet doet, hetgeen gij wilde" (Gal. 5:17). In een vleselijk mens is de Geest in het geheel niet te velde, daarom is hij een dienstknecht van de zonde, en niet een gevangene; doch wanneer Gods kinderen zondigen, zijn zij haar gevangenen en geen dienstknechten. Wanneer zij zondigen is het maar half met hun wil, dus heeft het vlees maar een halve stem; er wordt tegen geprotesteerd, door dat bovennatuurlijk leven van de Geest, dat hun gegeven is. De vallen en nederlagen van Gods kinderen zijn het zaad van verootmoediging, en waakzaamheid is het zaad van honger en dorst naar een meerdere mate van genade, en van een meer nauwgezette en omzichtige wandel, en zo is de zonde, door de genade van God, behulpzaam tot haar eigen doding. Wij lezen van David (2 Sam. 23:15-17), dat hij lust kreeg, om water te drinken uit Bethlehem's bornput, die midden in het leger van de Filistijnen was, en toen drie helden het hem met gevaar van hun leven hadden gehaald, wilde hij het niet drinken, zeggende: "Zou ik drinken het bloed van de mannen die heengegaan zijn, met gevaar huns levens?" Wij kunnen hieruit zien, dat hij, die tevoren onschuldig bloed had vergoten, nu in zijn geweten ontrust is, omdat hij het bloed van deze mannen had gewaagd in dit onbezonnen waagstuk, en dat hij, die tevoren de vrouw van een andere man had geschonden, nu berouw heeft, dat hij water begeerde te drinken uit de bornput van een andere man. Maar andere gevolgtrekkingen voorbijgaande zullen wij overgaan tot:

Een gebruik van beproeving.
Beproeft daarom uzelf, of u de onderwerpen bent van dit voorrecht, dat alle dingen u ten goede medewerken. Beproeft het, want het is geen onbeduidende zaak, geen onzin. Het is geen kleinigheid waarbij u geen belang hebt en daar u zich niet druk over

behoeft te maken, neen, het is een zaak van het hoogste gewicht en van zeer groot aanbelang, een zaak waarbij uw eeuwig welzijn betrokken is. Of alle dingen ook u ten goede zullen medewerken? Doen zij dit niet, dan zullen zij tot uw verderf en ondergang medewerken; want het bevestigende van de tekst sluit krachtig een ontkenning in. Zegt u echter: "Ik geloof, dat dit één van de heerlijkste voorrechten is, die er zijn, hoe zal ik weten, of mij alle dingen zullen medewerken ten goede?" Dat kunt u op tweeërlei wijze beproeven.

1. Aan de kenmerken die de tekst vermeldt.
2. Aan de begonnen bevinding van de zaak zelf.

1e Beproeft het aan de kenmerken die de tekst geeft van hen, voor wie alle dingen ten goede zullen medewerken, namelijk, dat zij de zodanigen zijn, die God liefhebben en die naar Zijn voornemen geroepen zijn. Die zijn de personen voor wie alle dingen zullen medewerken ten goede. Hier worden u vier dingen ter beproeving voorgesteld. Indien u volkomen zeker wilt zijn, of u een ware liefhebber Gods bent, dan moet u het beproeven:

1. Bij het Voorwerp van uw liefde, of het God Zelf is Die u liefhebt, de waarachtige God.
2. Aan de eigenschappen van de daad, of het ware liefde tot deze God is.
3. Aan de onmiddellijke oorsprong van deze liefde, of zij voortgevloeid is uit de krachtdadige roeping.
4. Aan haar oorspronkelijke wortel, of het een liefde is die voortkomt uit de eeuwige liefde Gods tot u, en uit het voornemen van Zijn genade over u. Ik zal daarom trachten u in dit onderzoek een weinig behulpzaam te zijn, waarin u en ik beiden nodig hebben, dat wij zeker zijn van hetgeen wij zeggen en doen; want er is veel valse, vermeende liefde tot God in de wereld.

[1] Onderzoekt dan uw liefde in het Voorwerp, of het God is, of Hij het waarlijk is, Die u liefhebt. Onderzoekt, of het niet misschien een God van uw eigen inbeelding is, en niet de ware God.

Men zou hier kunnen vragen: Hoe kan ik weten of het God Zelf is, Die het Voorwerp van mijn liefde is? Om deze vraag te beantwoorden, zal ik u twee andere vragen doen;

1. Welke overtuiging hebt u ooit gekregen, dat u van nature een Godloochenaar, en zonder God in de wereld bent, zoals alle mensen van nature zijn? (Ef. 2:12). Als u zichzelf nooit als een godloochenaar hebt beschouwd, en nooit hebt gezien, dat u zonder God was, dan schijnt het, dat u tot op deze dag nog zonder God en zonder liefde tot Hem bent. Aangezien toch alle mensen van nature, God zijn kwijtgeraakt en zonder God zijn, hoe kunnen zij Hem dan liefhebben, zolang zij Hem niet hebben gevonden, Die zij verloren hebben? En die hebben Hem zeker nooit gevonden, die nooit hebben gezien, dat zij Hem kwijt waren. De waarachtige God, is die God Die wij verloren hebben; Wiens kennis wij hebben verloren, Wiens beeld wij hebben verloren, Wiens gunst wij hebben verloren. Daarom indien de God, Die u zegt lief te hebben, een God is, Die u nooit kwijt bent geweest, en als u nooit gezien hebt, dat u zonder Hem was, dan is die god die u liefhebt, niet de waarachtige God; dan bent u nog een godloochenaar, die nooit hebt gezien dat u dat bent, en dat u zonder God bent.

2. Welke kennis en bevatting hebt u van God gekregen? Want liefde tot God veronderstelt kennis van God. Wel kan er zeer veel kennis zijn zonder liefde, doch er

kan geen liefde zijn zonder kennis. Nu dan, heeft God u Zijn bestaan en Zijn heerlijke voortreffelijkheid getoond, als alle schepselen oneindig te boven gaande, en dat alle schepselen onbetekenende nieten zijn, vergeleken bij Zijn algenoegzaamheid? Heeft Hij Zichzelf aan u geopenbaard in Christus, in Wie Hij alleen een welbehagen heeft; in Wie alleen Hij verzoend is; in Wie alleen Zijn volheid woont; in Wie alleen Zijn heerlijkheid zeer luisterrijk uitblinkt en zaligmakend gezien wordt?
Geen zondaar kan God liefhebben, die Hem niet in Christus heeft gezien: Die Mij gezien heeft," zegt Christus, "heeft de Vader gezien." Die Christus niet gezien heeft, heeft God niet gezien, en heeft dus het ware Voorwerp van de liefde niet gezien. Dat een zondaar beweert dat Hij God liefheeft, en nochtans geen gezicht van Hem in Christus heeft ontvangen, is de hoogst denkbare onkunde, omdat Hij, buiten Christus een verterend vuur, een zonde wrekend God is. Indien u de God, Die u meent lief te hebben, kende, u zou Hem buiten Christus niet anders liefhebben, dan u het vuur liefhebt, dat u tot as zou verteren. Maar God in Christus is een God van liefde; want in Hem is Zijn wet verheerlijkt, Zijn rechtvaardigheid voldaan, Zijn toorn gestild. Daarom, als u God waarlijk liefhebt, is uw verstand verlicht geworden, om Hem in Zijn heerlijkheid in Christus aan te grijpen. Heeft die God Die gezegd heeft, dat het licht uit de duisternis zou schijnen, in uw hart geschenen om u verlichting der kennis van Zijn heerlijkheid, in het aangezicht van Jezus Christus te geven? (2 Kor. 4:6). Hebt u Hem gezien in het licht van het Evangelie, waarin Christus wordt aangeboden? Hebt u Hem onderscheiden gezien bij het licht van de Geest, dat het Woord met kracht deed gepaard gaan? Want dat is een licht, dat God gebiedt en dat Hij schept. Hebt u Hem leren kennen, niet alleen bij het licht dat in uw hoofd, maar dat in uw hart heeft geschenen? Hebt u Hem gezien bij het licht, dat u de kennis van Zijn heerlijkheid gaf; de heerlijkheid van Zijn wijsheid en macht: de heerlijkheid van Zijn heiligheid, en rechtvaardigheid, en waarheid, zowel als op dezelfde tijd, de heerlijkheid van Zijn genade, liefde en ontferming; de heerlijkheid van al Zijn voortreffelijkheden? Hebt u deze heerlijkheid in het aangezicht van Jezus Christus, of in de Persoon van Christus gezien als het Afschijnsel van de heerlijkheid van de Vader, en het uitgedrukte Beeld Zijner zelfstandigheid? (Hebr. 1:3). Hebt u deze heerlijkheid Gods in Hem zien uitblinken, zoals Hij een Jezus en een Christus is; dat is, zoals Hij een Zaligmaker is, en van God gezalfd om dat te zijn; van God gezonden en verzegeld om door Zijn bloed en Zijn gerechtigheid verdienstelijk, en door Zijn Geest en genade krachtdadig zalig te maken? Hebt u in dit wonderlijke werk van de verlossing en zaligheid door Christus, zulke wonderbare raadslagen gezien als de oneindige wijsheid Gods betaamt, en aan al de einden van de heerlijkheid van de volmaaktheden Gods, zowel als aan het zaligmaken van de zondaar beantwoordt? In dit geval is uw liefde een rechte liefde, die op het rechte Voorwerp is gevestigd; indien, op dezelfde tijd, dat gezicht van God gepaard ging met zoveel toepassing van het geloof, en overreding van de liefde Gods tot u persoonlijk, dat dit tenminste goedertieren gedachten van God in u verwekte? Zodat, hoewel u Hem als oneindig rechtvaardig en heilig, en uzelf als een zondig schepsel beschouwt, nochtans uw bevatting van de verzoening en bevrediging in het bloed van Jezus, alle harde gedachten van God, als een vijand, heeft weggenomen, en u goedertieren gedachten van Hem, als een Vriend, Die Zijn welbehagen, door Christus, in het Woord der genade heeft verklaard, hebt gekregen. De overreding van het geloof is hier ingesloten, of u het gezien hebt of niet.

[2] Onderzoekt uw liefde tot God, aan de natuur en de eigenschappen van de daad, of het ware liefde tot deze God is. Hoe zal ik dit weten? Wel, onderzoekt hoe uw liefde werkzaam is omtrent dit heerlijk Voorwerp. Het is de natuur van de liefde, dat men naar gemeenschap verlangt met het geliefde voorwerp; dus, als u ware liefde tot God hebt, zult u verlangen naar een nauwere vereniging en gemeenschap met Hem. Wat is dan uw voornaamste begeerte en bede? Is het die van Psalm 27:4: "Één ding heb ik van de Heere begeerd, dat zal ik zoeken: dat ik al de dagen mijns levens mocht wonen in het huis des Heeren, om de liefelijkheid des Heeren te aanschouwen en te onderzoeken in Zijn tempel." Het is de natuur van de liefde dat zij iemand ongeduldig maakt, als het geliefde voorwerp afwezig is: dan zullen alle andere vertroostingen zonder Hem geen waarde voor u hebben. "O, dat ik wist, waar ik Hem vinden mocht! O, hoe lang, hoe lang! Het is de natuur van de liefde, zich te verlustigen in bij het geliefde voorwerp te zijn; zo ook zal, als u God waarlijk liefhebt, Zijn tegenwoordigheid uw verlustiging zijn: Welkom, o Liefste! Het is mij goed dat ik U mag omhelzen. Ik wil U niet laten gaan. "Ik hield Hem vast, zegt de bruid, en liet Hem niet gaan, totdat ik Hem in mijns moeders huis gebracht had, en in de binnenste kamer van degene, die mij gebaard heeft. O, wekt hem niet op! Ik bezweer u bij de reeën en de hinden des velds, dat u de liefde niet opwekt, noch wakker maakt, totdat het hem luste." Het is de natuur van de liefde, alles liefde toe te dragen, dat het geliefde voorwerp gelijk is: zo ook zult u, als u God liefhebt, allen liefhebben, die Zijn beeld dragen; u zult een metgezel zijn van degenen, die Zijn Naam vrezen, en uw lust zal zijn in de heiligen, de heerlijken, die op de aarde zijn. Hoe kunnen zij God liefhebben, die niet houden van hen, die Zijn beeld dragen? Het vloeit uit de natuur van de liefde voort, dat men alles haat wat het geliefde voorwerp onaangenaam is. Waar oprechte liefde tot God is, zal dan ook een oprechte haat tegen de zonde zijn; liefde tot God en liefde tot de zonde zijn tegenstrijdige dingen. Een gelovige kan door de zonde worden overwonnen, maar hij heeft de overwinnaar niet lief, en dit blijkt duidelijk, omdat zijn zonde hem menig gebed kost, en veel tranen doet storten, en hem veel doet kermen, en zuchten, en waken, en hem gedurig uitdrijft tot de troon der genade, en tot het bloed van Christus, om reiniging en genezing. De liefde Gods doodt de liefde tot de zonde en de liefde tot de wereld. Het is de natuur van de liefde veel over het geliefde voorwerp te denken; zo doet de liefde Gods, waar zij gevonden wordt, de gedachten naar Hem uitgaan, en de overdenking van Hem is zoet. De liefde kan gekend worden aan onze gedachten en overpeinzingen; velen denken, dat zij God liefhebben en nochtans is God niet in al hun gedachten. Zij denken over niets dan over de wereld en de dingen van de wereld: zij kunnen niet bij dit heerlijk Voorwerp blijven stilstaan, noch hebben zij smart over hun afzwervende gedachten. Het is de natuur van de liefde, veel over het geliefde voorwerp te spreken; de spraak van velen maakt hen openbaar, dat zij God niet liefhebben; zij zullen van de morgen tot de avond nooit de Naam van God in hun mond nemen, of het moest zijn om die te ontheiligen. Ware liefde zal onder de mensen over Hem, en in het gebed tot Hem, en tot verdediging van Zijn zaak en waarheid voor Hem, doen spreken. In één woord, het is de natuur van de liefde, dat een mens leeft waar hij lieft. O! Waarin dient u God? Dringt de liefde van Christus u te oordelen: Dat indien één voor allen gestorven is, zij dan allen gestorven zijn. En dat Hij voor allen gestorven is, "opdat degenen die leven, niet meer zichzelf zouden leven, maar Dien, Die voor hen gestorven en opgewekt is?"

[3] Onderzoekt uw liefde in haar onmiddellijke oorsprong, of in het middel waardoor zij in de ziel gewrocht is, namelijk: De krachtdadige roeping. Hier zou men kunnen vragen: Hoe zal ik weten of mijn liefde tot God, de vrucht is van de krachtdadige roeping? Het antwoord hierop kan zijn: Indien uw liefde vrucht is van de krachtdadige roeping, dan zult u overtuigd zijn, dat zij van nature niet in uw hart groeide; dat zij niet de vrucht van uw natuurlijk vermogen of van de vrije wil is; en dat u van nature haters van God bent. Als u nooit uw vijandschap tegen God hebt gezien, en uw liefde tot Hem nooit hebt verdacht: als u nooit enige liefde tot Hem hebt gehad dan een zodanige, als u uw gehele leven van nature hebt gehad, dan moet ik u zeggen, dat uw liefde tot Hem niets is dan vijandschap tegen Hem, want ware liefde groeit in de hof van de genade en niet op de akker van de natuur. Indien uw liefde de vrucht van de krachtdadige roeping is, dan zijn uw genegenheden liefelijk en onwederstandelijk, als met een koord van liefde uitgehaald; want deze trekkende kracht wordt in de krachtdadige roeping te werk gesteld: "Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid" (Jer. 31:3).Wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad" (1 Joh. 6:19). Indien uw liefde de vrucht van de krachtdadige roeping is, dan zal het Evangelie van vrije genade u zeer dierbaar zijn, want dat is het uiterlijke middel van de krachtdadige roeping: en wat het middel tot de nieuwe geboorte is, is nog steeds het middel tot geestelijke groei. (1 Petrus 1:23) "Die wedergeboren zijt niet uit vergankelijk, maar uit onvergankelijk zaad, door het levende en eeuwig blijvende Woord Gods." Daarom hebben zij, die geroepen en wedergeboren zijn, daar lust in en zij verlangen daar ernstig naar: (1 Pet. 2:2) "Als nieuw geboren kinderkens, zijt zeer begerig naar de redelijke, onvervalste melk, opdat u door dezelve mag opwassen." Indien uw liefde tot God niet gepaard gaat met liefde tot de leer van het Evangelie, is het maar een onecht broedsel, en niet van de rechte soort. Indien uw liefde tot God vrucht is van de krachtdadige roeping, dan zal de Geest Gods u zeer dierbaar zijn, omdat het door de kracht en werking van de Geest is, dat de roeping krachtdadig wordt; want dan komt het Evangelie niet alleen in woorden, maar ook in kracht, en in de Heilige Geest (1 Thess. 1:5). Dan zult u meer en meer van die vrijmoedige Geest begeren, om het werk van het geloof met kracht te werken, en elke genade die ooit werkzaam was, op te wekken; uw gebed zal zijn: "Ontwaak noordenwind, en kom, gij zuidenwind, doorwaai mijn hof, dat zijn specerijen uitvloeien." U zult altijd ervaren, dat de Geest, wanneer Hij komt in Zijn genadige werkingen, door het kanaal van de leer van het Evangelie loopt, dat strekt om de mensen tot Christus en Zijn gerechtigheid uit te leiden; en niet door het kanaal van een wettische leer, welke een strekking heeft, om de mensen in zichzelf en hun eigen werken in te leiden, want zo is de Geest in het eerst, in de krachtdadige roeping tot u gekomen. (Gal. 3:3) "Hebt gij de Geest ontvangen uit de werken der wet, of uit de prediking des geloofs? Uw liefde is zeker niet de vrucht van de krachtdadige roeping, indien de Geest Die krachtdadig roept, voor u niet dierbaar is. Als u dag aan dag preken kunt horen, en u zich nooit bekommert, of de Geest daarmee krachtig gepaard gaat, dan is uw liefde te verdenken, doch als Hij het goede werk in u heeft begonnen, dan zult u behoefte gevoelen aan dezelfde kracht die het begon, om het voort te zetten; dan zal uw roepen zijn: "O, dat ik meer van de Geest had! O, levenloos prediken en horen, zonder de Geest? O, dat ik Gods sterkte en eer mocht zien, zoals ik die in het heiligdom aanschouwd heb!"

[4] Onderzoekt uw liefde aan haar oorspronkelijke wortel, de eeuwige liefde Gods en het voornemen van Zijn genade; want het is een liefde, die daaruit voortvloeit, dat men naar Zijn voornemen geroepen is. Hier zou een bestreden mens kunnen zeggen, "Hoe zal ik weten, of mijn liefde tot God de vrucht is van Gods eeuwige liefde in Christus tot mij, en van Zijn eeuwig voornemen aangaande mij! Is het mogelijk te weten, dat mijn liefde tot Hem in de tijd, zodanig is dat zij een bewijs is van Zijn liefde tot mij van eeuwigheid? O, hoe zal ik dat weten?" Wel, dit kan niet alleen worden geweten uit de kenmerken, die wij reeds hebben gemeld, doch verder, uit de volgende vier bijzonderheden.

1. Als uw liefde tot God een zodanige is, die voortvloeit uit, en een blijk is van Zijn eeuwige liefde tot u en van Zijn genadig voornemen over u, dan heeft dit liefdevol voornemen tot u, ook een liefdevol voornemen tot Hem, in u voortgebracht. Welk een voornemen is het? Het is een huwelijksvoornemen met de Zoon van God. Zijn huwelijksvoornemen met u van eeuwigheid, heeft in u een huwelijksvoornemen met Hem in de tijd teweeggebracht. Kunt u mij zeggen, of ooit zo'n voornemen in uw hart gewerkt is? Weliswaar zijn er voornemens, die op niets uitlopen, maar dit is een krachtig voornemen, dat Zijn uitwerking niet heeft gemist, zodat u geen rust kon vinden, totdat het voornemen tot stand gebracht was, evenals Naomi van Boaz zei: "Die man zal niet rusten totdat hij deze zaak voleind zal hebben." Zo ook gelijk Jezus Christus, wanneer Hij een zondaar ondertrouwt, niet zal rusten, totdat Hij deze zaak voleind heeft, werkt Hij dat voornemen ook in de ziel, dat zij niet kan rusten totdat deze zaak voleind is. Nu, kunt u zeggen, dat er een tijd is geweest, toen de Heere zo'n huwelijksvoornemen met Hem in uw hart heeft gewerkt, dat u niet kon rusten, totdat het enigermate volvoerd was, door de Zoon van God de hand te geven? Zodat, toen Hij u Zijn hart en hand aanbood, u ook uw hart en hand aan Hem kon aanbieden, zeggende: Heere, neemt U mij tot U, neemt U mij, want mijn hart is zo bedrieglijk, dat ik niet weet of ik wel durf zeggen, zo is het, ik neem U aan. Dat is waarlijk mijn begeerte, doch aangezien U, ja U alleen, een vast werk en een zekere overeenkomst kunt maken, stel ik het sluiten van het huwelijk in Uw hand. O, neem mij, opdat ik eeuwig de Uwe ben, ik bied mijzelf aan met een hartelijk welbehagen, o neem mij, neem mij, neem mij om geheel de Uwe te zijn tot in eeuwigheid. Ik stel mijn hart in Uw hand en laat het bij u. Zeg mij, man, vrouw, bent u ooit tot zo'n voornemen als dit gebracht? O arme ziel, het is een vrucht van Zijn eeuwig voornemen, om u te trouwen. Het is een vrucht daarvan, dat u in de raad des vredes aan Christus bent gegeven; want Christus zegt: (Joh. 6:37) "Al wat Mij de Vader geeft, zal tot Mij komen". Indien Zijn liefdevol voornemen aangaande u, een liefdevol voornemen in u tot Hem heeft voortgebracht, dan is het niet alleen een huwelijksvoornemen, maar ook een voornemen om Hem achteraan te kleven, een voornemen om Hem nooit te verlaten. Evenals Zijn voornemen is, bij hen te blijven in der eeuwigheid (Joh. 14:16), zo werkt het ook in hen een voornemen om altoos bij Hem te blijven, met Ruth zeggende: "Val mij niet tegen, dat ik u zou verlaten, om van achter u weder te keren; want waar gij zult heengaan, zal ik ook heengaan, en waar gij zult vernachten, zal ik vernachten: uw volk is mijn volk, en uw God mijn God." Het is een voornemen om tafel en bed met Hem te delen, als ik die uitdrukking mag gebruiken, om met Hem te leven en te sterven, om uit Hem te leven en Hem te gebruiken tot wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking en verlossing. Nog een ander deel van hun liefdevol voornemen, dat uit Zijn voornemen voortvloeit, is een voornemen om Hem, door genade te verheerlijken; zij nemen voor, Hem in de tijd te verheerlijken, en Hem de eeuwigheid door te

verheerlijken. Hoe weinig zij dit voornemen ook bereiken zolang zij hier beneden zijn, nochtans is het een gesteldheid, die allen eigen is die Hem liefhebben, omdat zij naar Zijn voornemen geroepen zijn, dat zij een sterke neiging, een krachtig voornemen hebben, Hem met hun hart, en mond, en leven te verheerlijken. "Zij zijn een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterdom, een heilig, een verkregen volk, opdat zij zouden verkondigen de deugden Desgenen, Die hen uit de duisternis geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht ."(1 Petrus 2:9). Deze zijn het, die Hem liefhebben en van welken de liefde tot Hem voortvloeit uit, en een bewijs is van, Zijn eeuwige liefde tot hen, naar het voornemen van Zijn genade.

2. Indien uw liefde tot God een vrucht is van Zijn eeuwig voornemen tot u, dan zal het een eeuwig voornemen tot Hem in u voortbrengen, om Hem aldus achteraan te kleven, te dienen en te verheerlijken. Er zijn bij velen van die vluchtige voornemens, die maar voor een ogenblik zijn. Doch het voornemen van de gelovige, om God te verheerlijken en Hem altoos te genieten, is een eeuwig voornemen. Het is een hecht, bestendig, vast, voortdurend, standvastig voornemen. Welke winden hem ook kunnen afdrijven van de zaak, die hij voorneemt, van zijn voornemen zelf kan geen wind hem afdrijven wanneer het eenmaal door God in zijn hart is gewerkt. De verzoeking kan hem soms afdrijven van zijn God te zoeken en te dienen, doch die kan hem niet afdrijven van zijn voornemen, om God te zoeken en te dienen. Hij kan tot de zonde worden getrokken. Maar hij kan nooit worden getrokken tot een voornemen om te zondigen, of tot een voornemen, om in de zonde te leven. Neen, indien sommige sterke verdorvenheden de overhand over hem hebben en hem gevangen nemen, kan hij zich nochtans vrijmoedig op de hemel beroepen, dat het nooit zijn vast voornemen was, ja dat, niettegenstaande zijn voornemen, zijn gebeden, zijn tranen, en zijn hoop, deze of die ongerechtigheid de overhand op hem heeft gekregen. Het gaat hem als een zeeman, die naar een zekere haven koers zet, met een vast voornemen er recht op af te varen, doch die tegen zijn voornemen naar deze of die haven wordt gedreven, die hij nooit voornemens was aan te doen; die misschien door tegenwind her en derwaarts wordt gedreven; wiens voornemen nochtans onveranderd blijft, zodat hij niet rust totdat hij op de voorgenomen plaats aanlandt.

3. Indien uw liefde tot God de vrucht is van Zijn eeuwig voornemen en besluit, dan zal uw hart met deze eeuwige raadslagen van God, aangaande het verkiezen van sommigen en het voorbijgaan van anderen, verzoend zijn. De leer van de voorverordinering, waarover de apostel hier in het verband spreekt, zal u geen verschrikkelijke en harde leer zijn; u bent dan tot zo'n gezicht van de volstrekte soevereiniteit van God gebracht, dat u niet met Zijn besluiten durft twisten; neen, uw hart zal God rechtvaardigen en in Zijn wijze en soevereine beschikkingen berusten, zeggende: O! Is het niet betamelijk en recht, dat de pottenbakker van het leem maakt wat Hij wil? En dat God Zich ontfermt, diens Hij Zich ontfermt, en barmhartig is, dien Hij barmhartig is? Is er onrechtvaardigheid bij God? Dat zij verre (Rom. 9:14, 15, 19, 20). Daarom kunnen wij niet denken, dat een Arminiaan God kan liefhebben, omdat hij in beginsel, werkelijk God van de troon van Zijn volstrekte soevereiniteit en heerschappij afrukt.
4. Indien uw liefde tot God de vrucht is van Zijn eeuwige liefde en van het voornemen van Zijn genade over u, dan zal uw liefde tot Hem gepaard gaan met bewondering en aanbidding van Zijn vrije en soevereine genade. Dan zult u niet alleen voor de

soevereiniteit van God bukken zonder over Zijn besluiten te twisten, maar u zult de vrijheid van Zijn onderscheidende liefde bewonderen en aanbidden, en elk deeltje van uw zaligheid aan deze vrije en soevereine genade Gods toeschrijven. U zult begeren met de apostel te zeggen: "O, diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods. Hoe ondoorzoekelijk zijn Zijn oordelen, en onnaspeurlijk Zijn wegen! (Rom. 11:33) en met dezelfde apostel erkennen: "Die ons heeft zalig gemaakt en geroepen met een heilige roeping, niet naar onze werken, maar naar Zijn Eigen voornemen en genade, die ons gegeven is in Christus Jezus, voor de tijden der eeuwen" (2 Tim. 1:9). Dan zult u verlangen de schoonheid en heerlijkheid van al de schalmen van deze gouden keten te bewonderen: "Die Hij tevoren gekend heeft, die heeft Hij ook tevoren verordineerd, den beelde Zijns Zoons gelijkvormig te zijn. En die Hij tevoren verordineerd heeft, deze heeft Hij ook geroepen; en die Hij geroepen heeft, deze heeft Hij ook gerechtvaardigd; en die Hij gerechtvaardigd heeft, deze heeft Hij ook verheerlijkt.

2e Beproeft aan de begonnen bevinding van de zaak zelf, of u alle dingen zullen medewerken ten goede: of u de voetstappen van deze waarheid reeds in uw hart hebt opgemerkt, dat God alle dingen voor u doet medewerken ten goede. Onderzoekt of Hij u reeds enige dingen ten goede heeft doen medewerken, want als Hij daarmee is begonnen, dan mag u daaruit besluiten, dat Hij voort zal gaan alle dingen voor u ten goede te doen medewerken. Ik zal dit tot vier punten herleiden:

1. Zijn er onder u, die ziekte en lichamelijke ellenden hebben doorgemaakt? Rakelt uw bevinding eens wat op, en ziet eens terug, of het u geen goed gedaan heeft? Heeft het u in het stof vernederd, dat u in het stof moest wonen? Bracht het u, uw zonde en schuld voor u, en deed het u de toevlucht nemen tot de Zaligmaker? Stelde het u, uw sterfelijkheid voor ogen en wekte het u op, om naar een zalige onsterfelijkheid te streven? Was het een tijd van bidden, van worstelen, van treuren en van terugkeren? Sommigen worden erger door de verdrukking, maar is zij goed voor u geweest? Kunt u zeggen: "Het is mij goed, dat ik verdrukt ben geweest?"
2. Zijn er onder u, die zware tijdelijke verliezen hebben geleden, zodat het naar het uitwendige zeer laag met u afliep? Wel, overweegt dan, of het enig goed voor u heeft uitgewerkt: Deed het u naar de oorzaak onderzoeken, en zag u uw zonde aan de deur liggen? En welke bijzondere zonden de Heere verbitterden? Ziet u nu, dat deze dingen de beste dingen niet zijn, dat er ijdelheid op geschreven is, ja, op alle dingen onder de zon? Dan is daardoor uw hart meer gezet geworden in het najagen van het Ene nodige. Ziet u uw verlies vergoed in God, en in gemeenschap met Hem; en is daarop deze God u beter dan alles wat u hebt verloren? De eerste goden, daar u uw hart op had gezet, waren ijdele en verganende voorwerpen van liefde; doch nu bent u waar u behoort te wezen, en waar u wilt zijn. Alleen zou u wel willen, dat u meer nabij deze waarachtige en eeuwige, eeuwig levende God leefde? Of hebt u geleerd iets meer op de voorzienigheid Gods, en op de beloften Gods, in het gebruik van geoorloofde middelen, te leven? Hebt u geleerd een weinigje, dat God u geeft op prijs te stellen, en het met dankbaarheid te ontvangen? Terwijl u tevoren van een gastmaal kon walgen: "De verzadigde ziel vertreedt het honigzeem." Of heeft het dit in u teweeggebracht, dat u meer boosheid in uw hart ziet, dan u wilde geloven, dat er in was? Dat het zowel een murmurerend, gierig en onlijdzaam hart, als een hard, goddeloos en omzwervend

hart is? En bent u voor God verootmoedigd wegens de hoogmoed van uw hart? Dit is iets goeds.

3. Heeft God u aan uzelf overgegeven om zulke en zodanige zonden te doen, waardoor God getergd en uw vrede verstoord is? Nu, welk goed heeft u deze bedeling opgeleverd? Heeft het u in het verborgen vele tranen gekost? Heeft het u veel doen zien op de fontein, Die geopend is tegen de zonde, en tegen de onreinheid? Of heeft de Heere u daardoor doen zien, wie u van nature bent? "Ik ben in ongerechtigheid geboren en in zonde ontvangen." Heeft het een heilige waakzaamheid tegen elke zonde in u veroorzaakt? Of heeft het u de vrije, volstrekt vrije genade van God in Christus, en de verdraagzaamheid van God leren bewonderen? Heeft het medelijden in u verwekt met anderen, die in dezelfde verzoeking verkeren? En heeft het u meer doen toeleggen op het eren van God, dan ooit tevoren? Dan heeft het u zeker medegewerkt ten goede.
4. Bent u onder de verberging van Gods aangezicht gebracht, en is dit goed voor u geweest? Heeft het de zonde bitter gemaakt, omdat die er de oorzaak van is? Heeft het de nabijheid Gods dierbaarder voor u gemaakt? Heeft het u opgewekt, om meer en vuriger in heilige plichten werkzaam te zijn? Heeft het u nuttiger en behulpzamer gemaakt voor arme verzochte en verlaten zielen, dan tevoren, toen u zei: "Helaas! Er was nooit iemand zoals ik! Ik ben een verworpeling! Het is tevergeefs, dat ik de genademiddelen nog gebruik?" Wel, u kunt de zodanigen vertellen: "Ik ben in dezelfde toestand geweest, waarin u nu bent;" dat kan hen enige verlichting geven. Ziet, welke bevinding u hebt van de genade van God, in te beginnen om alle dingen voor u te doen medewerken ten goede. Heeft Hij dat begonnen te doen? Wel, Hij is een Rotssteen, Wiens werk volkomen is. Hij zal alle dingen ten goede doen medewerken.

Wij zullen nu ons onderwerp sluiten met:
Een woord van vermaning, beide tot heiligen en tot zondaren. Er zijn enkele plichten tot welke ik de gelovigen wil vermanen.

1. Bewondert de wonderlijke goedheid van deze God, Die alle dingen voor u doet medewerken ten goede. Wel mag u zeggen: Wien heb ik nevens U in de hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde. Wie is een God gelijk Gij? Hoe groot zal Zijn goed wezen!
2. Ik belast een ieder die hier tegenwoordig is, van deze waarheid geen gebruik te maken om aan een zonde toe te geven, of in de weg van de zonde voort te gaan: Wat! "Zullen wij in de zonde blijven, opdat de genade te meerder worde? Dat zij verre. Zullen wij het kwade doen, opdat het goede daaruit voortkome?" (Rom. 3:8 en 6:1). Wat God in Zijn oneindige macht en wijsheid kan doen is één zaak: en wat wij in het geloof mogen verwachten is een andere. Is hier iemand, die de ene of andere begeerlijkheid koestert? O, als u iets goeds uit de hand van God verwacht, zegt dan uw begeerlijkheden vaarwel, zeggende: "Wat heb ik meer met de afgoden te doen?" Want gelijk alle dingen medewerken ten goede, degenen die God liefhebben, zo zullen alle dingen medewerken ten kwade degenen die de zonde liefhebben; daarom, weg met de zonde.
3. Koestert goedertieren gedachten van God in al de wegen van Zijn voorzienigheid, en wanneer ooit de donkere zijde zich vertoont, slaat door het geloof het oog op de heldere zijde, en u zult zien, dat al Zijn wegen goedertierenheid en waarheid zijn, voor degenen, die Zijn Naam vrezen. Wacht u voor harde gedachten van God.

Rust niet, voordat u van twee dingen verzekerd bent, namelijk: dat God u liefheeft, en dat u God liefhebt. Gelovigen, als u altijd in het gezicht daarvan kon leven, dan zou u ook altijd zeker zijn, dat alle dingen u zullen medewerken ten goede.

4. Waaraan de voorzienigheid u ook mag blootstellen, laat dit vast besluit bij u zijn, door het geloof te leven en in de liefde te blijven; en dan, wat er ook gebeuren mag, zult u overtuigd zijn, dat alles nog goed is, en dat alles steeds goed zal zijn. Door een leven van het geloof zult u gewaar worden, dat alle dingen ten goede medewerken.
5. Pas op, dat u niet feitelijk het oogmerk van de voorzienigheid in u ten goede mee te werken, tegenstaat, of dat u er de hand in zou hebben, dat zij u ten kwade werkt, zodat u er schade door lijdt. Dit kan op verscheiden wijzen geschieden; bijvoorbeeld, als men in verdrukking zijnde, zich van ongeoorloofde middelen bedient om verlichting te krijgen; wanneer men geoorloofde middelen gebruikt zonder op God te vertrouwen; wanneer men Gods vorige gunstbewijzen als valstrikken beschouwt; wanneer men in de verdrukking de vertroostingen van Gods Woord afwijst; en wanneer men verdrietig is over zijn leven.
6. Wacht er u voor, dat u de voorzienigheid niet bedilt of bestrijdt, wanneer zij u nochtans ten goede medewerkt. De mensen maken zich schuldig aan het bedillen van Gods voorzienigheid, niet alleen door godloochening, in de voorzienigheid te ontkennen, maar ook door ongeloof, in de liefde Gods in twijfel te trekken; door vleselijkheid, in elke voorzienigheid verkeerd uit te leggen, die niet met hun lusten en vleselijk begeerten overeen komt. Soms door haastigheid, in de voorzienigheid te veroordelen, voordat de tijd daar is, waarin haar doel openbaar wordt. Soms door onkunde, en gemis van onderscheiding, niet wetende, dat God een minder kruis kan zenden, om een zwaarder te verhoeden.
7. Let aandachtig op al het goede, dat u door Gods voorzienigheid krijgt. Gedenkt hoe dikwijls het kruis op uw hoogmoed is losgestormd, uw overheersende zonde heeft beteugeld, u aan het bidden en tot een God in Christus, de Hoorder van het gebed, heeft gebracht. Het is noodzakelijk, dat u uw aandacht schenkt aan het goede van de voorzienigheid, omdat wanneer u dat doet en er een goed gebruik van maakt, de kruisen, die u zo licht tot gronden voor uw ongeloof maakt, eerder zullen blijken, versterkingen voor uw geloof te zijn.
8. Verbindt de voorzienigheid aan de uitkomst, en tracht zodoende uit elke bedeling, en bijzonder uit de verdrukking, zoveel goed te verkrijgen als u kunt. Bidt veel. (Jak. 5:13) "Is iemand onder u in lijden, dat hij bidde." (Hebr. 12:5, 11) "Acht niet klein de kastijding des Heeren, en bezwijk niet als gij van Hem bestraft wordt. Alle kastijding, als die tegenwoordig is, schijnt geen zaak van vreugde, maar van droefheid te zijn: doch daarna geeft zij van zich een vreedzame vrucht der gerechtigheid degenen, die door dezelve geoefend zijn." Daarom, wanhoopt niet dat het goed zal uitkomen, maar verwacht, overeenkomstig de belofte, dat alle dingen zullen medewerken ten goede.

Ik wens anderzijds nog een woord te spreken tot de bozen en goddelozen, die vijanden en haters van God zijn. Ik zal u eerst toespreken met een woord van verschrikking en overtuiging, doch ik ben mijzelf hierin bij de derde gevolgtrekking reeds vooruit gelopen, zodat ik zal sluiten:

2e **Met een woord van raadgeving.**
De raad die ik u geef, vindt u in Job. 22:21. Als u wilt, dat alle dingen u zullen medewerken ten goede: "Gewen u dan aan Hem, en hebt vrede, daardoor zal u het goede overkomen." Rust niet, zolang u geen zaligmakende kennis hebt van God in Christus, zoals Hij in het Evangelie geopenbaard is, waardoor u uitwendig wordt geroepen tot kennismaking, en tot vrede en verzoening met Hem, en waarin God u bidt, u met Hem te laten verzoenen: (2 Kor. 5:19, 20) "Want God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende; hun zonden hun niet toerekenende, en heeft het Woord der verzoening in ons gelegd. Zo zijn wij dan gezanten van Christus' wege, alsof God door ons bade, wij bidden u van Christus' wege, laat u met God verzoenen." In deze bedeling van het Evangelie roept en nodigt Hij u, tot Hem te komen, en hoewel de roeping niet krachtdadig zal zijn zonder de kracht van Zijn genade, nochtans maakt Hij de roeping niet anders krachtdadig, dan door het hart te bekoren met de uitwendige roeping. Luistert daarom naar de stem van de belezer in de uitwendige roeping, wacht op de komst van de Geest, dat Die uw hart naar Hem doe uitgaan in geloof en liefde. Wijst de roeping van het Evangelie niet af, onder enigerlei verzoeking ontleend aan het verborgen voornemen Gods. Want hoewel allen die Hij krachtdadig roept, naar Zijn voornemen geroepen zijn, toch is dat voornemen voor niemand de regel, noch het eerste voorwerp van het geloof. Evenals u iemands gedachten niet kunt kennen dan uit zijn woorden, zo ook kunt u Gods voornemen niet kennen, dan uit Zijn belofte. Staart niet eerst op Gods gedachten en voornemens, want dat is niet het eerste voorwerp van uw geloof, maar hoort en luistert eerst naar Zijn Woord. Als u Gods Woord, met toepassing op uzelf gelooft, dan kunt u zeker zijn van Zijn gedachten en Zijn voornemen over u, dat het gedachten des vredes zijn, en niet des kwaads, opdat Hij u geve het einde en de verwachting. U wordt geroepen tot het geloof van Zijn belofte, en niet tot het geloof van Zijn voornemen, doch wanneer u het geloof van Zijn belofte hebt, dan mag u ook het geloof van Zijn voornemen hebben. Wanneer u in Christus gelooft, zoals Hij u in het Woord is gegeven, dan mag u ook geloven, dat u in het besluit Gods aan Hem bent gegeven. U moet eerst uw roeping, en dan uw verkiezing vast maken. Wanneer u Zijn roeping hoort, en in Hem gelooft overeenkomstig Zijn Woord, dan mag u geloven, dat u naar Zijn voornemen geroepen bent.

Vraagt u: *Wat zegt Hij tot mij in de uitwendige roeping van het Woord, dat mij kan bewegen naar Hem te horen?*
Ik antwoord: Hij zegt: man, vrouw, wilt u onder Mij als Overste, dienst nemen om uw krijgen te krijgen? Wilt u zich aan Mij als uw Man verbinden, om u te beschermen en voor u te zorgen? Arme zondaar! Wilt u Mij tot uw Deel hebben? O kranke zondaar, wilt u Mij tot uw Heelmeester hebben? O onkundige zondaar, wilt u Mij tot uw Profeet hebben, om u te leren? O schuldige zondaar, wilt u mij tot uw Priester hebben, om u te vergeven? O slaaf geworden zondaar, wilt u mij tot uw Koning hebben, om uw zonden ten onder te brengen, uw vijanden te overwinnen, uw opstand en vijandschap te verbreken? Arme bankroetier, wilt u een Borg hebben om al uw schulden te betalen? Arme verdrukte zondaar, wilt u een Helper hebben, om al uw lasten te dragen? Wilt u Iemand hebben, die al uw gebrek kan vervullen, en al uw wonden kan genezen? Wilt u Iemand hebben, die u de eeuwigheid kan toebedelen? Arme, sterfelijke worm, die binnenkort tot stof zult terugkeren, wilt u Iemand hebben, die u een eeuwig vruchtgebruik kan geven, die u gelukzalig kan maken in de dood, en

in het oordeel, en in alle eeuwigheid? Wilt u het eeuwige leven? "Die de Zoon heeft, heeft het leven." Zijn klacht is: "gij wilt tot Mij niet komen, opdat gij het leven moogt hebben." Hijzelf is de waarachtige God en het eeuwige leven. Wat zegt u? Stemt u toe, of niet? Als u niet toestemt en de zaligheid niet wilt hebben die u zo nabij is gekomen, "hoe zult gij ontvlieden, indien gij op zo grote zaligheid geen acht geeft?" Hebt u uw verderf niet aan uzelf te wijten, wanneer u niet wilt worden zalig gemaakt van de schuld van de zonde en van de macht van de zonde? Moet niet uw hel de heetste zijn? "Wee u Chorazin! Wee u Bethsaïda! Het zal Sodom en Gomorra verdraaglijker zijn in het oordeel, dan ulieden. En gij, Kapernaüm, die tot de hemel toe verhoogd zijt, gij zult tot de hel toe nedergestoten worden." Turken en heidenen, die het Evangelie nooit hebben gehoord, zullen als ik dat zo mag uitdrukken, boven in de hel geplaatst worden, maar u zult in het hart van de verdoemenis worden geworpen. Christus zegt: "Hoe menigmaal heb Ik u willen bijeenvergaderen, gelijkerwijs een hen haar kiekens bijeenvergadert onder de vleugelen; en gijlieden hebt niet gewild." Bent u nu voldaan? U bent uitwendig geroepen door het Woord, doch stemt u nu toe, dat Christus in alle opzichten de Uwe zal zijn, als een Profeet, Priester en Koning, zowel om u zalig te maken van uw zonden als om u van de hel te verlossen? Kunt u voor God, en mensen, en engelen betuigen, dat uw hart hiervoor ingewonnen is? Dan bent u niet alleen uitwendig geroepen, naar Zijn Woord, maar ook inwendig en krachtdadig geroepen naar Zijn voornemen. Het besluit is ontsloten, en de eeuwige liefde Gods, die van alle eeuwigheid verborgen was, is nu openbaar geworden, in u met goedertierenheid te trekken, in uw hart voor Christus in te winnen en Hem in al Zijn ambten aan te nemen. En nu, heeft Zijn liefde, die in het Evangelie is geopenbaard, de liefde van uw hart tot Hem uitgehaald? Dan mag u al de vertroostingen, die de tekst bevat, toepassen: *"En wij weten, dat degenen, die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede, namelijk degenen, die naar Zijn voornemen geroepen zijn."*

2. De ijdelheid van de aardse dingen en van werelds genot

Prediker 1:2. ***IJdelheid der ijdelheden, zegt de prediker; ijdelheid der ijdelheden, het is al ijdelheid.***

De woorden van een koning worden gewoonlijk voor zeer verstandig gehouden; de woorden van een wijze koning, die uit ondervinding spreekt, verdienen bijzondere opmerking; veel meer verdienen de woorden van een wijze koning, die door goddelijke ingeving spreekt, de hoogste aandacht, opmerking en vertrouwen. Al deze dingen komen hier samen. De woorden van onze tekst zijn de woorden van Salomo, koning van Israël; de woorden van de wijste van de mensen, de woorden van iemand. die uit ondervinding sprak en die bovendien door goddelijke ingeving sprak.
De inhoud van zijn verhandeling bestaat uit de volgende twee bijzonderheden:

1. Dat het voornaamste goed en de hoogste gelukzaligheid van de kinderen der mensen niet in het schepsel, of in iets van de dingen van de wereld te verkrijgen is.
2. Dat het alleen te vinden is in God in Christus, en in de ware kennis van Hem en een evangelische gelijkvormigheid van hart en leven aan Hem. Dit drukt hij uit met "God te vrezen en Zijn geboden te houden," dat een staat van vereniging met Christus door het geloof veronderstelt, en van gemeenschap met Hem in Zijn verdienste, tot rechtvaardigmaking van onze personen, en met Zijn Geest, tot rechtvaardigmaking van ons hart en leven.

Het eerste vers vermeldt wie de schrijver van dit boek is. Hij wordt daar op drieërlei wijze beschreven: naar zijn tegenwoordig ambt, zijn afkomst en zijn koninklijke waardigheid.
Hij wordt de Prediker genaamd. Uitleggers merken op dat dit is afgeleid van een woord dat "inzamelen" betekent; te kennen gevend, dat hij nu een boetvaardige ziel was, die van zijn afzwervingen ingezameld, tot zijn plicht teruggebracht, en eindelijk tot zichzelf gekomen was: dat hij nu een predikende ziel was, die verdwaalde zielen tot God vergaderde. Aangezien hij zelf was teruggebracht, was dit zijn boetpredicatie, zijn herroepingspreek, waarin hij, uit het diepst van zijn ziel, droevig klaagt, dat hij zo dwaas was zich voldoening te beloven in de dingen van deze wereld en in de verboden zinnelijke vermaken, welke hij nu bevindt, bitterder te zijn dan de dood. Hieruit behoren wij twee dingen te leren.

1. Dit moet ons overtuigen van Salomo's bekering na zijn val. Zij die menen, dat hij geheel en finaal is afgevallen, worden niet alleen hierdoor weerlegd, maar ook door al de bewijsgronden, die de volharding van de heiligen bewijzen, welke vele en onweerlegbaar zijn. Het blijkt ook uit andere bewijsgronden die Salomo zelf betreffen, namelijk: uit de naam die hij ontving, Jedid-Jah, (2 Sam. 12:25) dat betekent: "Geliefde des Heeren." Nu die God liefheeft, die heeft Hij lief tot het einde toe. En meer in het bijzonder de getuigenis van Christus, dat al de profeten in de hemel zijn (Luk. 13:28). Nu, Salomo was een profeet, want de gehele Schrift is alleen door profeten en apostelen geschreven (2 Petrus 1:19, 20; Ef. 2:20).
2. Dit moet ons leren dit boek des te hoger te achten. De zon schijnt nooit heerlijker, dan wanneer zij van achter een donkere wolk doorbreekt: zo blinken de genaden

van de Geest nooit heerlijker uit, dan wanneer zij uit de wolken van zonden en verzoekingen doorbreken in bekering. Zo was het ook met David, in Psalm 51.

2. De schrijver van dit boek wordt hier "De zoon van David" genoemd. Dat hij zichzelf de zoon van David noemt, leert ons, dat hij het zich tot een grote eer rekende, niet alleen dat hij de zoon van een koning was, doch ook, dat hij de zoon van zo'n vroom man was, een man naar Gods hart; als ook, dat hij het als een grote verzwaring van zijn zonde beschouwde, dat hij zo'n vader had, die hem zo'n goede opvoeding gegeven, en vele gebeden voor hem opgezonden had. Dat hij zichzelf de zoon van David noemt, geeft te kennen dat hij dit, als een aanmoediging tot zijn bekering en als een grond van zijn hoop op genade beschouwde, dat David hoewel die in de zonde viel, waardoor hij zich had moeten laten waarschuwen niet te zondigen, zich nochtans bekeerde. Daarin nam hij een voorbeeld aan hem, en hij vond genade, evenals zijn vader. Maar er is hier meer. Dat hij zich de zoon van David noemt, geeft zijn geloof te kennen dat hij de zoon van de belofte was. Hij was de zoon van David, van wie God had gezegd, dat Hij, hoewel Hij zijn overtreding met de roede zou bezoeken en zijn ongerechtigheid met plagen, nochtans Zijn goedertierenheid van hem niet zou wegnemen, en Zijn verbond niet zou ontheiligen (Psalm 89:33, 34, 35). Het was vertroostend voor Salomo, dat hij de zoon van David was, wegens het verbond en de belofte aan David gedaan en aan zijn zaad na hem (2 Kron. 7:17, 18). In één woord, hij noemt zich de zoon van David, omdat dit meer eerbied en achting zou teweegbrengen, dat hij een profeet, en de zoon van een profeet was. Ook zou dit de leer van dit boek, met te meer eerbied en hoogachting doen ontvangen, omwille van de schrijver. Want hoewel het van weinig belang is, met welk soort van pen het geschreven is, nochtans vraagt het van ons temeer verschuldigde hoogachting, wanneer God gebruik maakt van zo'n instrument, dat zo rijk versierd is

3. De schrijver van dit boek, wordt hier "de koning van Israël" genoemd. Dit geeft een grote verzwaring van zijn zonde te kennen, dat God hem tot een troon had verhoogd, en dat hij het nochtans zo slecht had vergolden. Ook zijn waardigheid dat hij koning was te Jeruzalem, de heilige stad waar de tempel Gods was, maakte het slechte voorbeeld, en de invloed die dit op anderen kon hebben, des te gevaarlijker. Het geeft ook te kennen, dat op hetgeen een koning te Jeruzalem predikte en schreef, temeer gelet werd, want: "Waar het woord des konings is, daar is heerschappij." Hij beschouwde het niet als een vernedering een prediker te zijn, hoewel hij een koning was. Indien mannen van aanzien er zich op wilden toeleggen nuttig te zijn, wat zouden zij ontzaglijk veel goed kunnen doen. Salomo zag er niet minder voornaam uit in de predikstoel, als hij over de ijdelheid van de wereld preekte, dan op zijn troon van ivoor, vanwaar hij het volk regeerde.
Wij kunnen hieruit zien, dat God allerlei soort van werktuigen gebruikte in het schrijven van de Schrift: koningen, zoals David en Salomo; herders, zoals Amos: priesters, zoals Jeremia; vissers, zoals sommigen van de apostelen. Dit deed Hij, opdat alle soorten zich in stijl en spreekwijze zouden kunnen uitdrukken, zoals het voor hen gepast was. Wij zien hieruit, dat het geen oneer voor iemand of voor iemands kinderen is, prediker te zijn. Salomo en David, beiden koningen en beiden profeten, worden er onder geteld. Salomo zocht het volk wetenschap te leren: (Pred. 12:9, 10) "En voorts, omdat de Prediker wijs geweest is, zo leerde hij het volk nog wetenschap, en merkte op, en onderzocht; hij stelde vele spreuken in orde. De Prediker zocht aangename

woorden uit te vinden, en het geschrevene is recht, woorden der waarheid." De engelen, hoger dan de hoogste mens, zijn allen bedienende geesten: (Hebr. 1:14) "Zijn zij niet allen gedienstige geesten, die tot dienst uitgezonden worden om dergenen wil, die de zaligheid beërven zullen?" Ja, Christus, de Overste van de koningen der aarde, was de grote Prediker van het Nieuwe Testament. Dit is de schrijver, zoals hij in de titel van het boek wordt beschreven: "De woorden van de Prediker, de zoon van David, de koning te Jeruzalem."

Het tweede vers legt de algemene leer van het boek voor ons neer: "IJdelheid der ijdelheden, zegt de prediker, ijdelheid der ijdelheden, het is al ijdelheid." Wij hebben hier, meer in het bijzonder:
1. Het oordeel dat geveld wordt over alle aardse dingen.
2. De persoon die dit oordeel velt.

1e Laat ons met het laatste beginnen. Van de persoon die dit oordeel velt, dat alles ijdelheid is, wordt gezegd dat hij de Prediker is. Ik heb u reeds gezegd wat het woord betekent, namelijk, iemand die door de genade van God ingezameld of vergaderd is, die bij eigen ervaring heeft geleerd, dat alle dingen in de tijd ijdelheid zijn, en die overtuigd was, dat er geen wezenlijk voordeel in is die dingen na te jagen. Wie is het, die zo met geringschatting over de wereld spreekt? Waarlijk, het is iemand, die een bevoegd beoordelaar was, wel zo goed als iemand anders. Velen spreken met verachting over de wereld, omdat zij kluizenaars zijn, en haar niet kennen, of bedelaars, en haar niet bezitten; doch Salomo kende de wereld en had er ook overvloed van. Hij sprak er over als gezaghebbend, niet alleen als koning, maar ook als een profeet en prediker; hij sprak in Gods Naam, onder Goddelijke ingeving. Naar sommigen menen, was een voornaam punt dat hij op het oog had, aan te tonen, dat de eeuwige troon en het koninkrijk, door God nog onlangs aan David en zijn zaad beloofd, (want Christus was ook de Zone Davids) van een andere wereld moeten zijn, daar toch alle dingen in deze wereld aan de ijdelheid onderworpen zijn, en daarom niet genoegzaam om de uitgestrektheid van die belofte te beantwoorden. Indien Salomo bevond dat alle dingen ijdelheid zijn, dan moet het koninkrijk van de Messias komen waarin wij alleen een blijvend goed kunnen beërven. Het wezenlijk einde en doel van ons prediken over de ijdelheid van de wereld is dan ook, u Christus aan te bevelen; aangezien u toch, al zou u die dingen beërven welke uw hart in de tijd kan begeren, slechts voorbijgaande dingen en ijdelheid beërft. Maar in Christus, zegt de Prediker, (Spr.8:21) zult u een eeuwig en bestendig goed beërven.
Salomo bezegelt zijn getuigenis aangaande ijdelheid van alle aardse dingen, nadat hij ze beproefd had. Zij die de meeste aardse geriefelijkheden hebben gehad, zullen het eerst bereid zijn te bekennen en zijn ook het meest bekwaam te prediken, dat die dingen ijdelheid zijn. Bevinding is een goddelijk getuigenis, dat uit de werken van God is genomen aangaande de dingen, die in de voorzienigheid Gods geschieden. Ook heeft de ervaring groot gezag bij de mensen, omdat het een meer tastbare bewijsgrond is, en minder aan onkunde en dwaling onderworpen is. Hieruit kunnen wij het grote onderscheid zien tussen aardse en hemelse dingen. De aardse dingen schijnen goed te zijn zolang men die niet heeft beproefd, en bevonden dat zij ijdel, geheel en al ijdel zijn; doch de hemelse dingen schijnen ijdel te zijn, totdat men ze beproeft, en dan, wanneer men ze voldoende heeft beproefd, blijken zij voortreffelijk te zijn.

"Het is al ijdelheid, zegt de Prediker". Zeker iemand maakt een zeer vreemde gevolgtrekking uit deze woorden namelijk, dat lezen prediken is; omdat Salomo zijn boek hoewel het gelezen wordt, de Prediker noemt. Maar in antwoord hierop dient, dat Salomo niet zichzelf, maar zijn boek de Prediker noemt. Men zou hieruit eerder de gevolgtrekking kunnen maken, dat schrijven prediken is, en dat men kan prediken door een preek te schrijven. Maar dat lezen *prediken* is, volgt hier niet uit. In het schrijven toch kan een leraar, en dat doet hij ook, gebruik maken van geestelijke gaven die in een profeet of een prediker, een vereiste zijn tot beoefening van zijn predikgaven; maar dat is niet zo met lezen, want dat kan zelfs een schooljongen doen, die in het minst geen geestelijke gaven heeft verkregen. Zover over die persoon, die dat oordeel velt.

2e Hier wordt het oordeel geveld over alle aardse dingen; "IJdelheid der ijdelheden, ijdelheid der ijdelheden, het is al ijdelheid."
Waarin wij drie dingen opmerken:

1. Het onderwerp van de beslissing, of de zaak waarover hij zijn oordeel velt, namelijk al, of alles dat is, dat in de wereld is: alle vermaken; alle voordelen; alle aanzien; alle bevorderingen; alle begeerlijkheden van de wereld; alle dingen onder de zon waarop een mens zijn hart kan zetten; alle wereldse bezigheden en genietingen; alle dingen buiten God, en als afgescheiden van Hem beschouwd.

2. Het oordeel, dat hij over al deze velt, is: ijdelheid. De dingen van de wereld moeten óf op zichzelf worden beschouwd, zoals zij schepselen Gods zijn en zo kunnen zij niet alle ijdelheid worden geheten omdat zij alle zeer goed waren, verkondigende Zijn macht en heerlijkheid, doch beschouwt ze in betrekking tot de mensen, en dat zij daarin voldoening verwachten, dan zijn zij ijdelheid. Zij die er gelukzaligheid in zoeken, zullen teleurgesteld worden; zij zijn ijdel, en dat niet alleen, doch,

3. Merkt ook de verergering van dit oordeel op, of de nadrukkelijke wijze waarop de Prediker deze zaak uitdrukt. Zij zijn niet alleen ijdel, maar ijdelheid in het afgetrokkene; en dat niet alleen, maar ijdelheid telkens weer, driemaal herhaald. Alsof hij wilde zeggen: Zij zijn ijdelheid, ijdelheid, ijdelheid; en dat niet alleen, maar de grondslag van de ijdelheid, en daarom *IJdelheid der ijdelheden* en nog eens *IJdelheid der ijdelheden* genoemd: te kennen gevend, dat het de ijdelste ijdelheden zijn, ijdelheid in de hoogste trap, niets dan ijdelheid, zo'n ijdelheid die de oorzaak van zeer veel ijdelheid is. En nog eens, niet alleen dit, maar de verdubbeling geeft de zekerheid van de zaak te kennen, en met wat een krachtige overtuiging de Prediker sprak, wat een diep besef hij had van deze ijdelheid van alle dingen. Zodat zijn oordeel hier vergroot wordt:
(1) Door het in het verband uit te drukken: *IJdelheid.*
(2) Door het "IJdelheid der ijdelheden" te noemen.
(3) Door deze uitspraak te herhalen en te verdubbelen: *IJdelheid der ijdelheden,* IJdelheid der ijdelheden. Door de leer welke hij voornemens was te bewijzen, te verdrievoudigen: "IJdelheid der ijdelheden, zegt de Prediker, IJdelheid der ijdelheden, het is al ijdelheid." De waarheid van deze leer heeft hij in het vervolg van zijn prediking, in dit boek op vele overtuigende gronden in het brede bewezen.

Het leerstellig voorstel, dat wij uit deze woorden wensen op te helderen, aldus verklaard, zal het volgende zijn:
Opmerking. ***Dat alle aardse genietingen en wereldse dingen ijdel en leeg zijn.***

In het spreken uit deze tekst van Salomo over de ledigheid en ijdelheid van de wereld, wensen wij, onder goddelijke bijstand, de volgende dingen te doen:

I. Overwegen, wat het is in de wereld, dat zo ijdel en leeg is.
II. Onderzoeken wat dit inhoudt, dat zij ijdel, en de ijdelheid zelf is; en wat die spreekwijze inhoudt: "IJdelheid der ijdelheden, ijdelheid der ijdelheden."
III. Enige gronden aanvoeren om de waarheid te bewijzen van de leer, dat alles ijdel en leeg is.
IV. De redenen opgeven, weerom het zo is.
V. Enige gevolgtrekkingen ter toepassing afleiden, om aan te tonen welk gebruik wij van deze leer behoren te maken.

I. Ons eerste punt is: Dat wij zullen overwegen wat het is in de wereld, dat zo ijdel en leeg is. Om in het vervolg van deze verhandeling alle misvattingen te voorkomen en elke verkeerde beschouwing te verhoeden, moet u niet vergeten, dat ik niet van de dingen van de wereld spreek volstrekt op zichzelf beschouwd; want dan zijn vele dingen in de wereld, in vele opzichten, goed en nuttig, wanneer zij overeenkomstig Gods vergunning worden gebruikt. Maar ik beschouw de wereld en de dingen van de wereld hier, als geheel ijdelheid, in de volgende opzichten,

1. Als afgescheiden van God. Zonder God ziet men niet, dat de goede dingen van de wereld van God komen, noch wordt er gebruik van gemaakt om tot Hem te leiden; dan worden zij in zichzelf boven God geacht, en zo zijn de mensen liefhebbers van die dingen, meer dan liefhebbers Gods.
2. Wanneer een mens die stelt tot zijn gelukzaligheid, of tot een deel daarvan, en hij ze zodoende tot zijn einddoel, tot zijn voldoening, tot zijn rust, tot zijn god maakt. Velen stellen zodoende de wereld tot hun god, zij maken van hun buik hun god.
3. Wanneer zij de dienst van God in de weg staan en verhinderen; wanneer het hart daardoor wordt afgetrokken van de plicht en van de ordinanties, en zij zo de dienst van God belemmeren.
4. Wanneer zij de zonde bevorderen en begunstigen, en als brandstof worden gebruikt, om de verdorven begeerlijkheden en genegenheden te voeden en te onderhouden; wanneer zij slechts tot voedsel dienen voor hoogmoed en eerzucht, voor gierigheid en vleselijkheid, voor zinnelijkheid en wulpsheid, of dergelijke. Daarom behoort men in dergelijke opzichten de wereld en de dingen van de wereld te beschouwen als lage en verachtelijke ijdelheid, en die te verachten, tegen te staan en er aan te sterven.

Maar als men nu de vraag stelt: *Wat is in de wereld zo ijdel en leeg? Waarom zegt de Prediker: "Het is al ijdelheid?"*
Dan antwoord ik: Deze woorden houden meer in dan wij kunnen zeggen, wij zullen alles wat zij behelzen niet kunnen verhandelen. Wij zullen slechts enkele van die dingen in de wereld, die ijdelheid zijn, opnoemen.

1. Al de voordelen en rijkdommen van de wereld zijn ijdelheid: (Pred. 5:9, 10). Die het geld liefheeft wordt het geld niet zat; en wie de overvloed liefheeft wordt het inkomen niet zat; Dit is ook ijdelheid. Daar het goed vermenigvuldigt, daar vermenigvuldigen ook die het eten, wat nuttigheid hebben dan de bezitters daarvan, dan het gezicht van hun ogen?" Laat iemand zoveel rijkdom verkrijgen als Salomo verkreeg, hij kan er geen gelukzaligheid in vinden. Waar is de verzadigende rijkdom te verkrijgen? Nergens anders dan in Christus: (Spr. 8:18) "Rijkdom en eer is bij Mij: duurachtig goed en gerechtigheid." al de rijkdommen van genade en heerlijkheid zijn in Christus te vinden.

2. Al de vermaken en het genot van de wereld zijn ijdelheid: "Ik zeide in mijn hart: Nu welaan, ik zal u beproeven door vreugde, derhalve zie het goede aan; maar ziet, ook dat was ijdelheid. Tot het lachen zeide ik: gij zijt onzinnig, en tot de vreugde: wat maakt deze?" (Pred. 2:1, 2). Ziet, hoe hij in dit hoofdstuk menigerlei zinnelijke vermakelijkheden opnoemt, en de uitkomst is nog steeds: "Alles is ijdelheid." Nooit zullen wij enig waar genoegen vinden, buiten Christus: "Haar wegen zijn wegen der liefelijkheid, en al haar paden vrede" (Spr. 3:17).

3. Alle eerbewijzen en grootsheid van de wereld zijn ijdelheid: (Pred. 2:4-10) "Ik maakte mij grote werken, ik bouwde mij huizen, ik plantte mij wijngaarden. Ik maakte mij hoven, en lusthoven, en ik plantte bomen in dezelve, van allerlei vrucht. Ik maakte mij vijvers van wateren, om daarmede te bewateren het woud, dat met bomen groende. Ik kreeg knechten en maagden, en ik had kinderen des huizes. Ook had ik een groot bezit van runderen en schapen, meer dan allen, die voor mij te Jeruzalem geweest waren. Ik vergaderde mij ook zilver en goud en kleinodiën der koningen, en der landschappen. Ik bestelde mij zangers en zangeressen en wellustigheden der mensenkinderen, snarenspel, ja allerlei snarenspel. En ik werd groot, en nam toe, meer dan iemand, die voor mij te Jeruzalem geweest was, ook bleef mijn wijsheid mij bij. En al wat mijn ogen begeerden, dat onttrok ik hun niet, ik wederhield mijn hart niet van enige blijdschap, maar mijn hart was verblijd vanwege al mijn arbeid, en dit was mijn deel van al mijn arbeid." En wat was het voordeel van al deze wereldse grootsheid? Wel, het was al ijdelheid: (vs. 11) "Toen wendde ik mij tot al mijn werken die mijn handen gemaakt hadden, en tot de arbeid, die ik werkende gearbeid had; ziet, het was al ijdelheid en kwelling des geestes." Waar is ware eer te verkrijgen? Alleen in Christus. "Rijkdom en eer zijn bij Hem." Zij, die een plaats in Christus verkrijgen, worden koningen en priesters van hun God; en dit is de eer van alle heiligen.

4. Al de wijsheid en staatkunde van de wereld is ijdelheid, ja, zelfs de zedelijke geestesgaven en de kennis van kunsten en wetenschappen. Zolang een mens verstoken is van geestelijke wijsheid, al had hij de kennis van alles wat in de tijd gekend kan worden; al was hij nog zo ervaren in wiskunde, wijsbegeerte, sterrenwichelarij en sterrenkunde; het is al ijdelheid. Salomo arbeidde om wijsheid te verkrijgen, en hij verkreeg die ook in een hoge mate. Hij spreekt daarover zijn oordeel uit, zeggende: (Pred. 1:13, 14, 17, 18) "En ik begaf mijn hart om met wijsheid te onderzoeken en na te speuren, al wat er geschiedt onder de hemel. Ik zag al de werken aan, die onder de zon geschieden: en ziet het was al ijdelheid en kwelling des geestes. En ik begaf mijn hart om wijsheid en wetenschap te weten, ik ben gewaar geworden, dat ook dit een kwelling des geestes is. Want in veel wijsheid is veel verdriet, en die wetenschap

vermeerdert, die vermeerdert smart." Waar zal een mens ware wijsheid verkrijgen? Wel, die is in Christus. Hij alleen kan ons wijs maken tot zaligheid, omdat Hij ons geworden is, Wijsheid van God (1 Kor. 1:30). "In Hem zijn al de schatten der wijsheid en kennis verborgen" (Kol. 2:3). Salomo had niet weinig kennis, want hij was de wijste van alle mensen; doch hij zet dit opschrift boven alle wereldse wijsheid: ijdelheid. Wel, laat dan "een wijze zich niet beroemen in zijn wijsheid" (Jer. 9:23).

5. Alle macht en sterkte in de wereld is ijdelheid: "De sterke beroeme zich niet in zijn sterkheid." Laten koningen noch onderdanen roemen in hun sterkte, in de sterkte van hun legers en bondgenoten. Wat zegt Salomo hiervan? (Pred. 9:11) "De loop is niet der snellen, noch de strijd der helden." Waar is dat te vinden, dat de naam van sterkte verdient? Alleen in Christus. "Wordt krachtig in de Heere, en in de sterkte Zijner macht (Ef. 6:10). Ik vermag alle dingen door Christus, Die mij kracht geeft. Hij is de overwinning Israëls; "Zijn Naam is een sterke Toren, de rechtvaardige zal daarheen lopen en in een hoog vertrek gesteld worden." (Spr. 18:10).

6. Al de schoonheid en pracht van de wereld is ijdelheid. Hij zegt ervan: "Schoonheid is ijdelheid" (Spr. 31:30). Wanneer God iemand kastijdt met straffingen om de ongerechtigheid, zo doet Hij zijn bevalligheid smelten als een mot. "Immers is een iegelijk mens ijdelheid" (Psalm 39:12). Salomo was beroemd wegens de schoonheid en pracht van zijn hof, en de luister van zijn regering, maar hij zag, dat alles ijdelheid was. Toch getuigde Christus, dat zelfs de schoonheid van een grasspriet de zijne te boven ging, want Hij zegt van de leliën des velds, dat Salomo in al zijn heerlijkheid niet is bekleed geweest als één van deze (Luk. 12:27). Zodanig is inderdaad de verdwijnende schoonheid van de mensen, waarvan velen zulke hoge gedachten hebben, dat zij niet dieper gaat als de huid, zij is maar iets uiterlijks en verwelkt als een bloem. Als u een echte, geestelijke, duurzame schoonheid wilt hebben, die is in Christus te verkrijgen, Wiens Geest en genade een mens, volkomen schoon en heerlijk inwendig maken (Psalm 45:14). "Uw schoonheid was volmaakt door Mijn heerlijkheid, die Ik op u gelegd had (Ezech. 16:14).

7. Al de gerechtigheid en geveinsde valse godsdienst van de wereld is ijdelheid. Er is vele ongerechtige gerechtigheid, veel ongodsdienstige godsdienst, vele genadeloze genade en veel geloof zonder geloof in de wereld. "Tenzij uw gerechtigheid overvloediger is als van de Schriftgeleerden en van de Farizeeën;" zegt Christus, "zult Gij in het koninkrijk der hemelen geenszins ingaan" (Matth. 5:20). Noch besnijdenis heeft enige kracht, noch voorhuid, maar het geloof door de liefde werkende (Gal. 5:6). Noch besnijdenis, noch voorhuid heeft enige kracht, maar een nieuw schepsel (Gal. 6:15). Tenzij dat iemand wederom geboren wordt, hij kan het koninkrijk Gods niet ingaan (Matth. 3:3). De natuurlijke godsdienst die de wereld heeft, is slechts ijdelheid. Indien zelfs de gerechtigheid van hen die God vrezen, slechts als een wegwerpelijk kleed is, en hun tot rechtvaardigmaking niet kan baten, welk voordeel zullen zij dan van hun gerechtigheid hebben, die nog buiten Christus, en dus niets als bloot zedelijke vormdienaars en geveinsden zijn? Indien u een gerechtigheid wilt hebben, dan moet u die in en van Christus hebben; Hij is de Heere onze Gerechtigheid, Die ons geworden is wijsheid van God, en rechtvaardigheid en heiligmaking. Hij kan u een toegerekende gerechtigheid geven, om u te rechtvaardigen, en een medegedeelde rechtvaardigheid om u te heiligen.

8. Alle gunst en vriendschap van de wereld is ijdelheid. "Gunst is bedrieglijk" (Engelse overzetting Spr. 31:30). Die op de gunst en vriendschap van mensen vertrouwen, zullen ervaren, dat zij daarmee bedrogen uitkomen. Daarom zegt de profeet Micha: "Gelooft een vriend niet, en vertrouwt niet op een voornaamste vriend; de beste van hen is als een doorn; de oprechtste is scherper als een doornheg" (Micha 7:4, 5). Waar zult u een ware vriend vinden? O, zoekt Christus tot uw Vriend te krijgen: Hij is een Vriend, Die meer aankleeft dan een broeder. Zijn vriendschap verandert niet, zoals die van vrienden, die u heden liefhebben en morgen haten.

9. Al de modes en gewoonten van de wereld zijn ijdelheid; zij zijn evenals de wind steeds omgaande (Pred. 1:6) en het ijdel oog wordt niet verzadigd met zien (vs. 8). Er zijn vele ijdele modes van lichaams gebaren; ijdele modes van kleding; ijdele wereldse kunsten. De apostel zegt van deze en alle andere wereldse ondeugden: "Wordt deze wereld niet gelijkvormig, maar wordt veranderd door de vernieuwing uws gemoeds" (Rom. 12:2). De beste mode en gelijkvormigheid, waarvan ooit iemand werk heeft gemaakt om die te volgen, is gelijkvormigheid aan de Zoon van God; daarnaar te streven zou een bewijs zijn van de verkiezing van eeuwigheid: "Want die Hij tevoren gekend heeft, die heeft Hij ook tevoren verordineerd den beelde Zijns Zoons gelijkvormig te zijn" (Rom. 8:29). Alle andere modes en verzot gezet zijn op gelijkvormigheid aan de wereld, is maar een kenmerk van ijdelheid.

10. Al de groten en de geringen van de wereld zijn ijdelheid. Dit toont Salomo ons in dit boek, wanneer hij bewijst, dat alles ijdelheid is. Zijn vader David zegt uitdrukkelijk: (Psalm 62:10) "Immers zijn de gemene lieden ijdelheid, de grote lieden zijn leugen; in de weegschaal opgenomen, zouden zij samen lichter zijn dan de ijdelheid." Hier wordt van de vorst in zijn staatsiemantel. zowel als van de boer in zijn grove plunje, verklaard, dat zij beiden ijdelheid zijn. "Immers is een ieder mens ijdelheid (Psalm 39:12). Hoe moet men een mens beschouwen? Als een vergaand stofje. In wijsheid is hij ijdel: "De Heere kent de overleggingen der mensen dat zij ijdel zijn" (1 Kor. 3:20). In macht is hij ijdel, daarom zegt de Heere: "Vervloekt is de man, die op een mens vertrouwt, en vlees tot zijn arm stelt" (Jer. 17:5). In vertroosting zijn zij ijdel: "Zij troosten met ijdelheid" (Zach. 10:2). Laten wij nooit van een mens verwachten, wat niet bij hem te vinden is. Wij behoren alleen op de Godmens, Jezus Christus ons vertrouwen te stellen, en van Hem onze troost te verwachten: De ware besnijding beroemt (of verheugt [Eng. Overz.]) zich alleen in Christus Jezus, en betrouwt niet in het vlees (Filip. 3:3).
In één woord, al deze dingen samen zijn slechts ijdelheid; er is geen voldoening in te verkrijgen: (Pred. 1:14) "Ik zag al de werken aan, die onder de zon geschieden, en ziet, het was al ijdelheid en kwelling des geestes." De apostel geeft een opsomming van al de dingen van de wereld en schrijft er ijdelheid op: "Alles wat in de wereld is, namelijk de begeerlijkheid des vleses, en de begeerlijkheid der ogen, en de grootsheid des levens is niet uit de Vader, maar is uit de wereld. En de wereld gaat voorbij, en haar begeerlijkheid" (1 Joh. 2:16). Al deze dingen zijn ijdelheid.

II. Ons tweede punt is: Te onderzoeken wat dit inhoudt, dat zij ijdelheid, ja de ijdelheid zelf genaamd worden: "Het is al ijdelheid;" en wat die spreekwijze te kennen geeft: "IJdelheid der ijdelheden, ijdelheid der ijdelheden."

1e Wat het eerste betreft, wat dit inhoudt dat zij ijdelheid genaamd worden: "Het is al ijdelheid." Dit geeft onder andere, de acht volgende dingen te kennen:

1. IJdelheid geeft hier de onvoordeligheid van alle dingen te kennen: "Wat voordeel heeft de mens daarvan?" (Pred. 1:4). Christus zegt met hetzelfde doel: "Wat baat het een mens, zo hij de gehele wereld gewint, en lijdt schade zijner ziel?" (Matth. 16:26). Schatten van de goddeloosheid doen geen nut. De wereld is voor de ziel nutteloos, zij kan haar niet van de hel verlossen. De verlossing van de ziel is te kostelijk, en zal in eeuwigheid ophouden, vanwege iets, dat of de wereld, of de dingen van de wereld kunnen doen tot haar herstel (Psalm 49:8). De wereld kan een mens niet verlossen van het vonnis, dat in de grote dag zal worden uitgesproken, zij zal eerder de ellende vergroten.
2. Het is al ijdelheid; het woord betekent ledigheid: ijdel, dat is leeg of ontbloot van zelfstandigheid, waarde en genoegzaamheid. Zo worden de woorden van Rabsaké, ijdele woorden of een woord der lippen genoemd, dat is leeg, die slechts wind bevatten. Zo ook is de wereld ijdel, dat is leeg; zij belooft grote dingen, maar zij geeft niets; evenals de god van deze wereld, die tot Christus zei: Al deze dingen zal ik u geven, indien u, nedervallende, mij zult aanbidden" (Matth. 4:9). De wereld belooft veel en pocht veel, doch zij kan niets geven en niets uitrichten.
3. Het is al ijdelheid,het woord geeft schadelijkheid te kennen, omdat het dingen zijn, die het hart hoe langer hoe ijdeler maken, en de genegenheden van God en de hemelse dingen aftrekken. Zij zijn schadelijk, zij doen zeer; evenals een mens, die zich op een bed van doornen en distelen ter ruste legt, hij zal daar nooit de rust vinden, die hij zoekt.
4. Het is al ijdelheid, het sluit in, dat er geen voldoening in is: (Pred. 1:8) "Het oog wordt niet verzadigd met zien, noch het oor wordt niet vervuld van horen." Gelijk er, afgescheiden van God, geen wezenlijk voordeel in is, zo is er ook geen ware troost in. Het is maar een ijdele troost, die men vindt in hetgeen slechts ijdelheid is.
5. Het is al ijdelheid; dit geeft bedrog en leugen te kennen: (Psalm 4:3) "Gij mannen, hoelang zult gij de ijdelheid beminnen, de leugen zoeken?" Daarom worden de dingen van de wereld liegende ijdelheden genoemd: (Jona 2:8) "Die de valse (of liegende) ijdelheden onderhouden, verlaten hunlieder weldadigheid." De wereld schijnt iets te zijn, doch zij is een leugen; zij is niet wat zij schijnt te zijn.
6. Het is al ijdelheid, dit geeft verijdeling en teleurstelling te kennen: (Jak. 1:26) "Indien iemand onder u dunkt, dat hij godsdienstig is, en hij zijn tong niet in toom houdt, maar zijn hart verleidt, diens godsdienst is ijdel;" dat is, die zal teleurgesteld worden, hij bedriegt zichzelf. Zo ook is de wereld een bedriegster en misleidster.
7. Het is al ijdelheid, dit houdt dwaasheid in: "Een verstandeloos mens zal kloekzinnig worden, (of, een ijdel mens zou wijs worden) hoewel hij als het veulen eens woudezels geboren is" (Job 11:12). Alles is ijdelheid, alles is dwaasheid. "Die ijdele mensen volgt is verstandeloos."
8. Het is al ijdelheid, dit geeft zwakheid en ongestadigheid te kennen: verdwijnend als de rook. "De wereld gaat voorbij en haar begeerlijkheid" (1 Joh. 2:17). "Alle vlees is gras, en al zijn goedertierenheid als een bloem des velds. Het gras verdort, de bloem valt af, als de Geest des Heeren daarin blaast: voorwaar het volk is gras.

Het gras verdort, de bloem valt af, maar het Woord onzes Gods bestaat in der eeuwigheid" (Jesaja 40:6- 8).

2e Wij zouden in de tweede plaats onderzoeken, wat die spreekwijze te kennen geeft: "IJdelheid der ijdelheden, ijdelheid der ijdelheden." Deze spreekwijze en de herhaling daarvan houdt de volgende zes dingen in:

1. De buitengewone mate van ijdelheid van deze wereldse dingen. IJdelheid sluit in, dat zij niet alleen ijdel, maar buitengewoon ijdel zijn: zo ijdel als de ijdelheid zelf. "IJdelheid der ijdelheden," is in het Hebreeuws, een overtreffende vorm van spreken, om aan te tonen dat het de hoogste ijdelheid is, gelijk het Hooglied, (of [Engelse overzetting] het Lied der liederen) dat is, het meest voortreffelijke lied: de Koning der koningen, dat is, de uitnemendste Koning. Zo ook, "IJdelheid der ijdelheden," dat is, de grootste ijdelheid.
2. Het geeft te kennen, de menigte en de verscheidenheid van ijdelheden die in de aardse dingen opgehoopt zijn: evenals Simson in een ander geval zegt: "Eén hoop, twee hopen:" of hopen op hopen (Richt. 15:16). Er zijn ijdelheden op ijdelheden: de ene hoop boven op de andere.
3. Het geeft de wonderlijkheid van deze ijdelheden te kennen: hij spreekt bij wijze van verwondering, om de wonderlijke en vreemde ijdelheid van deze dingen aan te tonen. Hij barst los in die uitroep: o ijdelheid der ijdelheden!
4. Het sluit in, dat het onuitsprekelijk is, het is in geen woorden uit te drukken. Dezelfde woorden moeten daarom nog eens en nog eens worden uitgesproken, om aan te tonen, wat wij niet voldoende kunnen begrijpen of uitdrukken, de ijdelheid van de dingen die hier beneden zijn.
5. Het geeft de vruchtbaarheid te kennen van deze ijdelheden van de wereld; de ene ijdelheid verwekt een andere; de ene ijdelheid veroorzaakt een andere. Daarom wordt het "IJdelheid der ijdelheden" genoemd; zo'n ijdelheid, die de oorzaak is van andere ijdelheden.
6. Het geeft de zekerheid te kennen, dat de dingen van de wereld ijdelheid zijn, en welke indruk dit op ons moest maken, dat het in deze korte tekst, vijfmaal wordt herhaald. Deze herhalingen moesten indruk op ons maken, zodat wij aangedaan waren over de zekerheid van de zaak. Gewis, het is al ijdelheid.

III. Wij zullen overgaan tot het derde punt, dat is: Enige gronden aanvoeren, om de waarheid te bewijzen van de leer, dat alles ijdel en leeg is; of, om de ijdelheid en ledigheid van de wereld te bewijzen.

1. De wereld is verraderlijk; zij verraadt tegelijkertijd beide, de hoop en de zielen van de mensen. Wat is de mens vol van verwachting van de genieting van dingen, die in het verschiet zijn! Evenals een mens, die een schilderstuk of een standbeeld van ver ziet; doch naderbij komende en het nauwkeurig beziende, ziet hij, dat het maar bedrog, een dood levenloos ding is. Zo ook wordt een mens, die zich tot de genieting van de wereld wendt in zijn verwachtingen oneindig teleurgesteld. Evenals kinderen, die menen, dat de wolk juist een heuvel raakt, en dat zij, als zij er op waren juist in de wolk zouden zijn; doch die, er zich heen begevende, bemerken, dat de wolk naar een andere heuvel verplaatst is. Ja, de wereld verraadt de ziel, zowel als de hoop. Zij verraadt de ziel van de mens ten verderve, evenals zoet vergif dat met aangenaamheid wordt ingenomen, doch op slag de dood veroorzaakt. De zijden koorden van de

wereld hebben een gevangene weggevoerd, en zij bleken boeien te zijn, die hij niet kon verbreken. Evenals Judas van onze gezegende Heere zei: "Die ik zal kussen, Dezelve is het, grijpt Hem," zo spreekt ook de wereld in dienst van de duivel: "Die ik kus en omhels en die mij wederkerig omhelst en zijn hart op mij zet, grijp hem en houdt hem vast." Zo verraadt het schepsel zowel de ziel als de hoop van de mens.

2. De wereld is ijdelheid, omdat zij kwellend is: want, "het is al ijdelheid en kwelling des geestes" (Pred. 1:14). U kunt de doorn van deze wereld niet aangrijpen, of zij moet u steken. De wereld is een kwelling voor die haar verkrijgt. Een mens zal dag en nacht doorbrengen, om iets te veroveren: hij zit laat op en staat vroeg op; hij stelt al zijn vernuft te werk, hoe hij zo'n koop zal doen. Het bezit van de wereld is kwelling; wanneer een mens haar heeft, wat vrezen, wat zorgen, wat bezorgdheid om haar te houden! Hij weet niet wat hij zal doen om zich van haar te verzekeren. Als er maar een pan van zijn huis afvalt, denkt hij, dat het gehele gebouw zal instorten. Als hij maar een stuiver van een groot bedrag afneemt, vreest hij, dat het tot niets zal verminderen en wegslinken. Hij kwelt zich in het te bewaren. En zo ook is de wereld een kwelling als men haar verliest. Raakt men haar kwijt, dan roept de mens: "Helaas! Zij hebben mijn goden weggenomen, wat heb ik nu meer? Mijn hoop is weg, mijn alles is weg, mijn deel is weg."

3. De ijdelheid en ledigheid van de wereld blijkt hierin, dat een klein kruis alle genoegens en genot van de tijd zal vergallen. Salomo zegt, dat "een dode vlieg de zalf des apothekers doet stinken en opwellen" (Pred. 10:1). Zo gaat het ook met de gehele massa van de hoogste genietingen van de wereld; een klein kruis, wat tandpijn, een aanval van niersteen, of van koliek of jicht, zal alles vergallen en doen stinken. Wij hebben hiervan een voortreffelijk voorbeeld in Haman, (Esther 5:11-13). Als iemand ter wereld zich voldoening van de wereld mocht beloven, dan mocht Haman dat doen. Hij was van een lage trap tot de hoogste top en waardigheid van een onderdaan verheven: hij was de eerste staatsdienaar van één van de grootste koningen van de aarde. Als iemand krachtens geboorte een hoge staat inneemt, wordt die hem, als het ware natuurlijk, hij vermeerdert nooit, en brengt hem nooit hoger; doch bevordering van een geringe tot een hoge staat verhoogt de waarde van de staat, en geeft, als ik dat zo eens mag uitdrukken, trek en smaak in de genieting. Nu, Haman had alle rijkdom; hij had een talrijk huisgezin, overvloed van kinderen; hij was de grootste gunsteling van de koning en beschouwde zich ook als een gunsteling van de koningin; en nochtans, hij zegt: "Doch dit alles baat mij niet." Wel, wat scheelt er aan, man? Wat heeft uw pot zalf vergiftigd? Daar is een ellendige Jood, zegt hij, een onhandelbare, ongemanierde kerel, die wil zijn hoed niet voor mij afnemen, wanneer ik het paleis in en uit ga. Dat bedierf al zijn geluk, dat een arme man geen buiging voor hem wilde maken.

4. De ledigheid en ijdelheid van de wereld blijkt hieruit dat zij zo veranderlijk is en zo kort duurt. Zij wordt in de Schrift bij de beweging van een arend vergeleken: "Zij zal zich gewis vleugelen maken, gelijk een arend die naar de hemel vliegt" (Spr. 23:5). Wanneer zij wegvliegt, zal zij niet als een tamme vogel uitvliegen en weer terugkeren; zij gaat weg als een arend, buiten het gezicht. Menigeen denkt, dat hij krachtens zijn goed recht en door zijn securiteit, door zijn erfrecht en dergelijke dingen, de vleugelen van de wereld zal kortwieken, zodat zij hem niet kan ontvliegen; doch in weerwil van

dat alles, zal hij vleugelen des dageraads nemen, welks vleugelen niet kunnen gekortwiekt worden. De wereld wordt (Openb. 12:1) bij de maan vergeleken, die soms vol is en helder schijnt, maar dadelijk weer verandert en afneemt. De mensen zijn geneigd in een tijdelijke zin te zeggen, wat David in een geestelijke zin zei: "Mijn berg staat vast;" en ziet! In plaats van gezondheid krijgen wij ziekte; in plaats van een goede naam wordt schande ons deel; in plaats van gemak hebben wij pijn; in plaats van rijkdom vervallen wij tot armoede.

5. De ijdelheid en ledigheid van de wereld blijkt hierin, dat zij u nooit van dienst zal zijn in een tijd van nood. Bent u ziek? Al de rijkdommen van de wereld zullen u niet genezen, zij zal u van geen jicht of graveel kunnen afhelpen: neemt er de proef van, legt uw hoofd op een gouden peluw, ziet of dat u gezond zal doen slapen. Neen, al de genietingen van de tijd zullen de pijn van een koliek niet verlichten. En dan, in de dag van de dood, wanneer de dood zegt: "Hier ben ik, ik sta aan de deur: het gericht zet zich om u te oordelen;" wat zal dan de wereld u betalen? Neen, zij kan u niet voor de toorn Gods, voor de hel, voor het gericht beveiligen.

IV. Ons vierde punt was, dat wij enige redenen zullen opgeven van de ijdelheid en ledigheid van de wereld en waarom in haar geen voldoening is te vinden.
1. God alleen toch is het middelpunt van de ziel van de mens; Christus alleen is het Brood des levens, het krachtige voedsel van de ziel. God is het middelpunt van de met verstand begiftigde wereld, het middelpunt van de geesten. De geesten, de zielen, zullen geen rust vinden, dan alleen in Hem als hun middelpunt: die ziel, die nooit in Hem als haar middelpunt rust, zal in eeuwigheid geen rust vinden. Ieder lichaam heeft zijn middelpunt: de steen gaat naar omlaag, en het vuur gaat omhoog. Ieder lichaam is als het ware in beweging, of heeft een neiging tot beweging indien er niets in de weg staat, totdat het tot zijn middelpunt komt. Aangezien nu God alleen het middelpunt van de ziel is, kan het schepsel geen rust aan de ziel geven: de ziel is steeds in onrust, zolang zij niet tot God in Christus komt, Die de ware Rust is: "Mijn ziel, keer weder tot uw rust" (Psalm 116:7). De gierigaard zal, als hij rijkdom heeft, zeggen: "Mijn ziel, keer weder tot uw rust. Ziel, gij hebt vele goederen, die opgelegd zijn voor vele jaren." Maar hij had zich in zijn middelpunt bedrogen; want hij had in ‘t geheel geen rust, hij werd die nacht onterfd en uit de wereld gezonden. Geen verblijf voor de ziel in het schepsel; het schepsel is niet geschikt voor de ziel. Waarom niet? De ziel is een geest; het schepsel is een lichaam; de ziel heeft wilde oneindige begeerten, het schepsel is eindig; de ziel is eeuwig en onsterfelijk, het schepsel is maar van gisteren, en morgen vergaat het. Zo is er dan geen onderlinge gepastheid van de ziel en het schepsel. Alleen God en de ziel zijn voor elkaar geschikt; daarom is het schepsel leeg en ijdel, het kan de wijd uitgestrekte, onmetelijke begeerten van de onsterfelijke ziel niet bevredigen.

2. Het schepsel ligt onder de vloek, een veelvuldige vloek. Een vloek door de val van Adam; een vloek na de doodslag van Kaïn; een vloek na de zondvloed; elke genieting van iedere goddeloze ligt onder de vloek. Hij is vervloekt in zijn korf en in zijn baktrog; vervloekt in zijn kinderen, vervloekt in al zijn vertroostingen. Hoe kunnen dan het schepsel en de dingen van de wereld ons iets anders zijn dan ijdelheid en ledigheid, aangezien die allen sedert de val onder de vloek liggen? (Gen. 3:17).

3. Het is al ijdelheid wegens het einde waartoe God ze heeft geschapen; zij werden voor ons gemaakt, niet wij voor hen. Nooit bestemde de Heere de dingen van de wereld voor het gebruik, waarvoor de mensen ze hebben omgewend, namelijk, om hun een god, hun een deel, hun een zaligheid te zijn, en daarom zullen zij er nooit zaligheid in vinden.

4. Omdat zij gelukzaligheid in het schepsel zoeken, daarom zullen zij het nooit in het schepsel vinden; omdat zij er op vertrouwen, daarom zal de Heere dat vertrouwen verijdelen: "Want de Heere heeft al uw vertrouwen verworpen, zodat u daarmee niet zult gedijen" (Jer. 2:37). Sedert de val doet de verdorvenheid van de mens hem meer van het schepsel verwachten, meer daarop vertrouwen en zich meer daarin verlustigen dan tevoren. De voortreffelijkheid van het schepsel is aan het afnemen en verminderen, doch de verwachting van de mens daarvan wordt groter en neemt toe. Hoe kan er dan iets anders zijn dan teleurstelling en ledigheid?

5. Het is dan ook geen wonder, dat het ijdel, leeg en onbevredigend is, aangezien de wereld de voorname gelegenheid tot de zonde en de brandstof van de begeerlijkheid is. Vele verdorvenheden zouden verhongeren, wanneer zij niet door de wereld werden onderhouden, en zij is de wortel van menigerlei zonden: "De geldgierigheid [de liefde tot de wereld] is een wortel van alle kwaad." Zij is de wortel van het verdoemelijk veronachtzamen van het Evangelie. De ene gaat naar zijn akker, een ander naar zijn koopmanschap, en de aanbieding van het Evangelie wordt veracht (Matth. 22:5). Zij is de wortel van het omzwerven van het hart buiten de Heere, en vijandschap tegen God: "Het bedenken des vleses is vijandschap tegen God. Indien iemand de wereld liefheeft, de liefde des Vaders is niet in hem." Zij is de wortel van onvruchtbaarheid onder de genademiddelen, De doornen van deze wereld verstikken het goede zaad van het Woord. Zij is de wortel van jammerlijke afval van de Heere: "Demas heeft mij verlaten, hebbende de tegenwoordige wereld liefgekregen."

V. Ons laatste punt is de toepassing van het onderwerp. Wij zullen dit trachten te doen in een gebruik van onderrichting, van beklag, van onderzoeking en van vermaning, en in de gehele verhandeling alle kortheid in acht nemen.

1e Gebruik.

Het eerste gebruik, dat wij van deze leer zullen maken is tot onderrichting. Is het zo, dat alle aardse dingen en wereldse genietingen ijdel en leeg zijn? Dan kunnen wij hieruit zien:

1. De dwaasheid van de mens, dat hij zijn geluk zoekt waar het niet te vinden is. De mensen zouden gelukkig willen zijn, maar de algemene dwaling is, dat zij zich inbeelden, dat het schepsel dat kan geven. Daarom jagen zij genot en eerbewijzen na, en vergaderen zij schatten, menende dat daarin hun gelukzaligheid ligt. Doch zij zoeken de levenden onder de doden, die hun geluk onder de schepselen zoeken, zoeken warm water tussen het ijs. Helaas! Wat een slechte ruil doen zij, die hun zielen verkopen om te zondigen voor een beetje aards voordeel, dat ijdelheid is! (Jona 2:8) "Die de valse ijdelheden onderhouden, verlaten hunlieder weldadigheid." De verzoekingen door aardse dingen, verlokken tot de zonde, "trekkende als met wagenzelen, doch zij zijn koorden der ijdelheid ."(Jesaja 5:18).

2. Ziet wat een grote verandering de zonde in de wereld heeft teweeggebracht, zij verzengt als het ware, de voortreffelijkheid en schoonheid van het schepsel. Er was een tijd, voordat de zonde inkwam, toen God zag, dat alle schepselen zeer goed waren; doch nu, nadat de zonde er op geblazen heeft, beziet Hij ze weer, en ziet, het is al ijdelheid. Zulk een verandering zal de zonde in ons, en in onze raadslagen en gedragingen teweegbrengen, indien zij niet door het bloed van Christus wordt weggenomen.

3. Ziet hoe weinig reden er is om de goddelozen, wegens hun deel te benijden; zij hebben hun gehele deel in deze wereld. Wat een deel moet dit wezen, wanneer het maar een zaaien van ijdelheid en een oogsten van leugen is? "Het is al ijdelheid en kwelling des geestes." Waarom zou hij die God vreest, de voorspoed van de goddelozen met lede ogen aanzien, aangezien het hun gehele deel is? Gods kinderen kunnen een deel in de wereld hebben, maar nooit hebben zij de wereld tot hun deel; neen, zij mogen zeggen: "De snoeren zijn mij in lieflijke plaatsen gevallen; ja, een schone erfenis is mij geworden:" De Heere is het Deel van hun zielen.

4. Ziet, dat Gods kinderen niets verliezen, al zouden zij om Christus wil, alle dingen in de wereld verliezen. Wat doet hen het verlies van alle dingen er aan wagen, voor de zaak en het belang van Christus? Wel, zij weten dat Christus alles, en de wereld niets dan ijdelheid is. Zij kunnen gemakkelijk alle dingen verlaten en Christus volgen; want zij verliezen maar ijdelheid, en zij oogsten wezenlijke vertroosting en degelijke gelukzaligheid. Wij kunnen dit overvloedig duidelijk zien, uit Mark. 10:29, 30: "En Jezus, antwoordende, zei: Voorwaar zeg Ik ulieden: er is niemand, die verlaten heeft huis, of broeders, of zusters, of vader, of moeder, of vrouw, of kinderen, of akkers, om Mijnentwil en des Evangelies wil, of hij ontvangt honderdvoud, nu in deze tijd, huizen, en broeders, en zusters, en moeders, en kinderen, en akkers, met de vervolgingen, en in de toekomende eeuw het eeuwige leven." Dit schijnt een tegenstrijdigheid te zijn; maar, al verliezen zij hun huizen en akkers, enz., toch zullen zij die gelijkwaardig, ja, meer dan gelijkwaardig terug ontvangen: zodat hun lichte verdrukking, die zeer haast voorbij gaat, hun een geheel zeer uitnemend eeuwig gewicht der heerlijkheid werkt.

2^{e} Gebruik. Het volgende gebruik, dat wij van deze leer maken is tot bestraffing.
Omdat alle dingen hier slechts ijdelheid zijn, bestraft deze leer hen, die hun harten op ijdelheid, op de wereld zetten, zodat zij God, en Christus, en de godsdienst, en hun zielen vergeten. O, mijn geliefde vrienden, wat zou het de mens baten, zo hij de gehele wereld won en aan zijn ziel schade leed? Alles wat de wereld ons kan verschaffen is slechts wind en ijdelheid. Wat zal in de dag van de dood van de wereldling worden, wanneer hij van deze dingen moet scheiden? Wat een ellendig scheiden moet dat zijn, als u niets anders tot uw gelukzaligheid hebt! Ik bedoel niet de mensen tot vrijwillige armoede over te halen; dat doet de kerk van Rome, die sommigen van haar ordebroeders doet zweren, dat zij hun gehele leven zullen bedelen. Zij onttrekken zich van alle wereldlijke zaken, onder voorgeven, dat zij zich geheel aan de godsvrucht wijden, en toch zijn velen van hun zo onkundig, dat zij in het geheel niets van de godsdienst weten. Ik heb van iemand gelezen, die altijd op een berg verbleef, en aangewezen was om al zijn tijd in de godsdienst te besteden. Hij vertelde, dat hij de gehele dag doorbracht met tot God te roepen, en zijn paternoster

telkens en telkens weer tot de maagd Maria op te zeggen: zo'n afschuwelijke misslag in de godsdienst, zo'n verdoemelijk zelfbedrog, dat niemand, die goed bij zijn verstand is, zich hieraan zal schuldig maken. Zij menen dat zij, door zich in eenzame afzondering en een afgescheiden leven op te sluiten, de wereld zullen overwinnen, doch zoals Luther hierover terecht zegt: "Een monnik in zijn cel meent, dat hij van de wereld, en de wereld hem gekruisigd is; maar helaas! arm schepsel, hij is aan Christus gekruisigd en Christus is hem een vreemdeling."

Maar vrienden, de zaak die wij bestraffen is, dat de wereld zoveel en God zo weinig van uw hart krijgt. Het schepsel moest maar een kleine portie van uw genegenheden hebben, indien niet het schepsel, maar God uw Deel is. Doch, helaas! Velen zijn als een zeker groot man, die, gevraagd wordende of hij ooit een zonsverduistering had gezien, antwoordde dat hij zoveel drukte op aarde had, dat hij nooit tijd had om naar de hemel op te zien. Dit kan eveneens van menigten in de wereld worden gezegd, dat zij zo met de dingen van de tijd, de ijdele en vergankelijke dingen van de wereld zijn ingenomen, dat zij nooit tijd over hebben om tot God op te zien, en Hem aan te roepen. Daarom hebben wij reden om dit te bewenen.

3e Gebruik.
Laat daarom ons volgend gebruik zijn tot beklag, dat velen, niettegenstaande de ijdelheid van de wereld, nochtans geheel van godsdienst ontbloot zijn, door hun buitensporige begeerten naar de wereld. Om dit op te helderen zal ik u aantonen:
1. Welk soort van begeerte naar de wereld de goddelozen hebben.
2. Bewijzen en duidelijk maken dat hun begeerten zich, naar deze ijdelheden uitstrekken.
3. Aantonen hoe dat komt.
4. Het kwaad daarvan aanwijzen. Wij zullen in al deze dingen veel grond van beklag vinden.

[1] Welk soort van begeerte naar de wereld, de goddelozen hebben. Wij zullen hier vierderlei begeerte beschouwen, welke zij naar de wereld blijken te hebben.
1. Het is een aangeboren begeerte, zij zijn met een wereld in hun hart geboren. Alles wat de wereld oplevert is hun beter dan God, of Christus. Waren wij in onze oorspronkelijke eerste oprechtheid gebleven, de eerste woorden van het kind zouden tot lof van God zijn geweest; de eerste ademtocht zou naar gemeenschap met God zijn uitgegaan; doch nu gaan zij uit naar de wereld, en aardse dingen, die de uiterlijke zinnen bevredigen.
2. Zij is algemeen, naar alles wat in de wereld is: "Wie zal ons het goede doen zien?" De bedelaar, die genade mist, zal, voordat hij God tot zijn deel zoekt te krijgen, liever zijn staf of zijn broodzak als zijn deel beschouwen; net zo goed als de koning zijn kroon of zijn koninkrijk: "Wie zal ons het goede doen zien?" onverschillig welk goed het is (Psalm 4:6).
3. Zij hebben een sterke en heftige begeerte naar de wereld. Niettegenstaande alle ervaring die zij hebben van de ledigheid en ijdelheid van de wereld, verlangen zij toch naar het stof van de aarde. Een mens, die naar zijn adem snakt, hijgt naar lucht; maar het is wonderlijk, dat men hijgt naar het stof, dat de ademhaling belet!
4. De goddelozen hebben een toenemende begeerte naar de wereld: hoe meer zij drinken, hoe meer dorst zij krijgen. O, zegt zo iemand, als ik twaalfhonderd

gulden inkomen per jaar had, daar zou ik van kunnen leven. Wel, misschien krijgt hij ze. Is hij nu voldaan en tevreden? Neen. O, als ik twaalf duizend gulden inkomen had, dan zou ik tevreden zijn: Wel, misschien krijgt hij het. Is hij nu tevreden? Neen. Hij zou wel twaalf miljoen willen bezitten. En als hij die kreeg, zou hij dan tevreden zijn? Neen, volstrekt niet. Hij zou wel willen, dat hij een kroon, een koninkrijk had. En als hij dat kreeg, zou hij dan voldaan zijn? Neen, hij zou de zoon van Jupiter, een kleine god, een algemene heerser willen zijn. Was Alexander de Grote tevreden toen hij de hele wereld onder zijn gebied had? Neen. "O, dat er meer werelden te overwinnen waren." Dat is de natuur van de begeerte, die de goddelozen naar de wereld hebben.

[2] Het tweede tot dit gebruik was: Bewijzen en duidelijk maken, dat de begeerte van de goddelozen zich naar de wereld uitstrekt. Dit zal duidelijk blijken, als wij de vier volgende dingen overwegen.

1. Het blijkt hieruit, dat zij de wereld tot hun deel maken; zij zijn er mee tevreden, zij zoeken niets anders: "Bevrijd mij, o Heere, van de lieden, die van de wereld zijn, welker deel in dit leven is, welker buik Gij vervult met Uw verborgen schat" (Psalm 17:14).
2. Het blijkt hieruit, dat zij de wereld verkiezen boven al de plichten van de godsdienst en de ordinanties van de eredienst; indien zij hebben te kiezen tussen Christus en de godsdienst, kiezen zij de wereld en laten Christus staan. Openbare inzettingen, huisgodsdienst, verborgen en gemeenschappelijk gebed, alles moet behulpzaam zijn, om plaats te maken voor de wereld. Het Evangelie wordt veracht. Hoe dat? Zij verkiezen hun akkers en hun koopmanschap, hun harten zijn daaraan getrouwd, zij willen geen huwelijk sluiten met de Zoon van God.
3. Dat de goddelozen de wereld begeren is duidelijk, wanneer wij nagaan hoe onvermoeid zij zich inspannen en hoe ijverig zij bezig zijn in de dingen van de wereld. O wat een zwoegen en reizen! Hoe breken zij zich, vroeg en laat, het hoofd over de wereld! Wat zijn zij verblijd, als zij een goede koop hebben gedaan! Dat geeft hun meer blijdschap dan zij ooit hebben gehad in het horen, bidden, lezen, of in welke andere godsdienstige plicht ook; zij hebben vreugde wanneer hun koren en hun most vermenigvuldigd zijn. Met wat een droefheid en kwellende smart worden zij bezocht, wanneer zij de wereld verliezen! Dan zeggen zij met Micha: "Zij hebben mijn goden weggenomen, wat heb ik nu meer?" Zij achten God, of Christus, of de hemel niet, als zij de wereld moeten missen.
4. Het blijkt hieruit, dat zij er niet voor zullen staan de grootste zonde te doen, om wat te winnen. Als zij op de één of andere wijze in de wereld een stand, of een som geld kunnen verkrijgen, al is het met verlies van hun ziel, dan menen zij dat zij een goede koop hebben gedaan. Judas meende, dat hij een goede koop had gesloten, toen hij de Vorst des levens voor dertig zilverlingen had verkocht. "Demas heeft mij verlaten, hebbende de tegenwoordige wereld lief gekregen."

[3] Wij zouden in de derde plaats onderzoeken hoe dat komt, dat goddeloze, vleselijke mensen zo'n begeerte naar de wereld hebben.

1. De mens heeft geen zelfgenoegzaamheid. Hij kan in de genieting van zichzelf niet gelukkig zijn, daarom acht hij zich ellendig, als hij alleen is. Aristoteles zei, dat een mens die alleen kon leven, of een God, of een idioot was. De mens zoekt dan

ook zijn geluk in de genieting van iets buiten hem, maar hij loopt het rechte spoor mis, en zo zoekt hij het in de wereld, waar het niet is te vinden.

2. God, Die alleen de ziel kan verzadigen, is buiten het gezicht; Hij is hen een onbekende God. "De wereld heeft God niet gekend door de wijsheid". Zij zijn uitgeroeid, omdat zij zonder kennis, zonder zaligmakende kennis zijn.
3. De wereld is dichtbij en het is een wel voorziene wereld. Deze kleine bol, vol wind en ijdelheid, opgeblazen in de lucht, fonkelt en schittert in hun oog met luister en schoonheid, en zij zijn er, evenals kinderen, machtig mee ingenomen.
4. Wegens de ijdelheid van het hart. Er is een wereld binnen in hen, die overeenkomt met de wereld buiten hen. De begeerlijkheid van de ogen binnen in hen, beantwoordt aan de rijkdommen van de wereld buiten hen. De begeerlijkheid van het vlees van binnen stemt overeen met de vuile genoegens van de wereld van buiten. De grootsheid des levens past bij het aanzien en de grootsheid van de wereld. En zo haalt de wereld van binnen de begeerte uit naar de wereld, die buiten hen is.

[4] Wij zullen in de vierde plaats het kwaad hiervan aanwijzen, dat de begeerten alleen naar de wereld uitgaan.

1. Het is afgoderij. Daarom wordt de gierigheid, afgodendienst genoemd, en door de apostel geplaatst bij de andere dingen die gedood moeten worden (Kol. 3:5). Velen aanbidden het goud in het geld, die het niet in een beeld willen aanbidden: "Zij zeggen tot het fijne goud: Gij zijt mijn vertrouwen."
2. Het is heiligschennis. Het hart en de genegenheden van de mens zijn aan de koninklijke bronnen van inkomsten gelijk, die aan de kroon zijn toegevoegd. Het hart van de mens, zijn liefde en lust, moesten aan God gewijd en Hem geheiligd zijn. Waarom heeft God hem zulke wijd uitgestrekte begeerten gegeven? Was het, om die aan de wereld te verslingeren? Gewis niet.
3. Het is monsterachtige dwaasheid om de ziel op de wereld vast te zetten: "Ontzet u hierover, gij hemelen!" Waarom? Wat is er? "Mijn volk heeft twee boosheden gedaan: Mij, de Springader des levenden waters, hebben zij verlaten, om zichzelf bakken uit te houwen, gebroken bakken, die geen water houden" (Jer. 2:12, 13). Het is het toppunt van dwaasheid, vast te stellen, dat de stroom voortreffelijker is dan de bron: het schepsel dan de Schepper.
4. Het is een onteren van de ziel. Als u een engel de mesthoop zag aflikken, zou u niet zeggen: dat is geen voedsel voor zo'n heerlijk schepsel? Dat is ver beneden hem. Onze zielen zijn de jongere broeders van de engelen, als ik mij zo eens mag uitdrukken. Wie kan nauwkeurig het onderscheid verklaren tussen de natuur van de engelen en de ziel van de mens? Nu, dat zo'n hemels geboren ziel, het stof van de vervloekte slang zou oplikken, wat een vernedering zou dat zijn! Is dit alles dan geen stof van beklag, dat Christus veracht, en de wereld omhelsd wordt?

4e Gebruik.

Het volgende gebruik, dat wij van deze leer zullen maken is tot onderzoeking. Beproeft uzelf, of u van de ijdele wereld gespeend bent, ja of neen.

1. Bent u vergenoegd en tevreden met een weinigje van het goed van de wereld? En kunt u veel van het kwaad van de wereld verdragen? Hebt u een ontdekking van Christus gekregen, en wel zo één waarbij al de heerlijkheid en voortreffelijkheid van de wereld verdonkert? En hebt u mogen zien, dat u een beter deel hebt dan de

ijdelheid van de tijd? Kunt u overwegen dat de erfgenaam van alles, de Zoon van God, geen plaats had, waar Hij het hoofd kon neerleggen, dat Hij geen stuiver in Zijn beurs had? Vrouwen kwamen en dienden Hem van hun goederen; een vis kwam en bracht hem wat Hij nodig had, om de keizer zijn schatting te betalen. Bent u doof voor de smaadheid van de wereld, zodat het gemis van haar toejuiching uw hart niet breekt? Bent u doof voor de voordelen en eerbewijzen van de wereld, zodat het gemis daarvan u niet bedroeft?

2. Als u gespeend bent van de ijdelheid van de wereld, dan zult u het gemis van de wereld met grote onderwerping dragen. Indien God, in Zijn voorzienigheid, uw huizen, uw landerijen, uw kinderen, uw rijkdommen, uw geliefde vrienden en dierbare betrekkingen wegneemt, dan zult u uw hand op uw mond leggen, uw mond in het stof steken en God rechtvaardigen. "In dit alles zondigde Job niet". U zult zien, dat uw alles in God en Christus is: Mijn God leeft, Hij is mijn Erfdeel; u kunt toch niet onterfd worden, zolang de Heere leeft. Terwijl de goddeloze in dit geval zegt: Zij hebben mijn goden weggenomen, wat heb ik nu meer? Zij zijn hun alles kwijt.

3. Indien u zich van de wereld hebt gespeend, zullen uw genegenheden niet met de eb en de vloed van de wereld op en neer gaan. Er zijn sommige bronnen, die onmiddellijk in verbinding staan met de zee; wanneer de zee met de vloed opkomt, rijzen zij, en wanneer het eb is dalen zij en worden droog. Als het zo bij u is, dat u zich verheugt en opspringt, wanneer de lamp van de voorzienigheid uw tent verlicht, en dat u brult, en weent, en een zee van tranen stort, wanneer zij wordt weggenomen: dat is een teken, dat u niet van de wereld gespeend bent. Wat de gelovige betreft, wanneer de wereld hem verlaat komt de Heere in haar plaats, en maakt hem vrolijk en opgeruimd, en dit heeft zo'n uitwerking op hem, dat hij het goedkeurt, al moet hij een vrouw, een kind, zijn dagelijkse wereldse vertroosting, verliezen, als hij er God maar voor in de plaats krijgt.

4. Indien u van de wereld gespeend bent, zult u weten wat het is, uw binnenkamers gestalte, in uw wereldse zaken met u om te dragen. Er zijn mensen. die terwijl zij hun waren verkopen, of hun wereldse bezigheden hebben, meer indrukken van God, meer gemeenschap met de hemel in hun winkel hebben, dan anderen wanneer zij in het verborgen hun knieën buigen, die meer van God hebben wanneer zij hun zaken doen, dan anderen wanneer zij in Gods huis zitten onder het gehoor van een goede preek. Sommigen zullen meer omgang met God hebben wanneer zij thuis aan tafel zitten, dan de wereldling ooit had wanneer hij aan de avondmaalstafel zat. Zij dragen een hemelse gestalte mee naar hun werelds aards beroep. Terwijl anderen de wereld steeds met zich omdragen; zij nemen haar mee naar de kerk, zowel als naar de markt; zij zijn er aan vastgelijmd.

5e Gebruik.
Wij zullen van deze leer gebruik maken tot vermaning. Indien alles ijdelheid is, o, zoekt uw harten los te krijgen van alle dingen, die in de wereld zijn, en verlaat de valse, of liegende ijdelheden (Kon. 11:8). Vraagt u: Wat dat is, de wereld te verlaten? dan zouden wij zowel een ontkennend als een stellig antwoord kunnen geven. Ontkennend: Het is niet, dat men uit de wereld gaat. Het is niet, dat men de persoonlijke samenleving verlaat, hoewel men slecht gezelschap moet verlaten. Het is

niet, evenals men onder de Roomsen doet, een gelofte van vrijwillige armoede doen. Het is niet, lui en zorgeloos te zijn. Maar stellig moeten wij haar verlaten in de vier volgende opzichten:

1. Ten opzichte van het onmatig gebruik van de genieting van de wereld: (1 Kor. 7:29-31) "Maar dit zeg ik, broeders, dat de tijd voorts kort is, opdat ook die vrouwen hebben, zouden zijn als niet hebbende; en die wenen, als niet wenende; en die blijde zijn, als niet blijde zijnde; en die kopen, als niet bezittende; en die deze wereld gebruiken, als niet misbruikende: want de gedaante van deze wereld gaat voorbij." Wij moeten haar gebruiken als rentmeesters, die rekenschap moeten geven van ons rentmeesterschap.
2. Ten opzichte van het dienen. Wees geen knechten of slaven van de wereld, want u kunt niet beiden God en de Mammon dienen.
3. Ten opzichte van vertrouwen: vertrouwt er niet op. Al hebt u wereldse voordelen, maakt die niet tot uw staf, uw steun, uw uitgelezen kleinodiën.
4. Ten opzichte van aanhankelijkheid; wees niet aan de wereld verkleefd. Laat de wereld niet als het vel van uw hand zijn, dat er niet gemakkelijk af gaat; maar als de handschoen, die u aan de hand hebt, of de hoed, die u op het hoofd hebt, die u gemakkelijk kunt uittrekken en afzetten.

Beproeft uw bekering aan deze leer, welke het bewijs was van Salomo's bekering. Die niets dan heerlijkheid en schoonheid in deze uitwendige dingen zien, zijn door de Satan betoverd: (Matth. 4:8) "Wederom nam Hem de duivel mee op een zeer hoge berg;" maar die zien dat zij enkel ijdelheid zijn, hebben zich met Salomo bekeerd.
Wij zullen nu dit onderwerp besluiten met u de volgende middelen aan te wijzen tegen een wereldse gezindheid. Overweegt daartoe de zes volgende bijzonderheden:
1. Deze ijdelheden zullen u in de tijd van de grootste beroering geen vreugde verschaffen; zij kunnen u niet van de minste pijn verlossen. Wanneer u uw geweten en uw geest verwondt, en u zodoende aan de toorn Gods blootstelt, wat zullen dan de dingen van de wereld u baten? Wie had de wereld meer lief dan Judas? Doch toen God maakte, dat hij er zijn vingers aan brandde, als ik dat zo eens mag uitdrukken, toen wierp hij haar in woede van zich af. Mens, wat zal er bij de dood van u worden? Zal het u dan tot troost zijn, dat u sterft in een kamer, die mooi behangen is? Of, dat de vloer van uw kamer met zilver is ingelegd? Of, dat u een groot landgoed, of een groot fortuin bezit? Zal zo iemand dan niet uitroepen: "O, had ik maar iets van deze tijd doorgebracht, in een deel aan Christus vast te maken, in plaats van de wereld na te jagen, die mij nu nergens toe van dienst kan zijn!"

2. Staat naar een wetswerk; iets ervan is beslist noodzakelijk, om de wereld uit haar plaats te schudden. "Hij heeft verkondigd, zeggende: Nog eenmaal zal Ik bewegen niet alleen de aarde, maar ook de hemel" (Hebr. 12:26). De mensen zullen de wereld niet loslaten, wanneer God die niet uit hun hart schudt.

3. Wees gemeenzaam met uw bevindelijke kennis van de wereld. Hebt u nooit haar ijdelheid en ledigheid ondervonden? Ja, is het uw arme ziel nooit pijnlijk en bitter geweest, dat de wereld al uw tijd, gedachte en zorg, heeft gehad?

4. Wees overreed, dat God in Christus het enige Goed is. Ziet uit naar de ontdekking van de heerlijkheid Gods in Christus. Al redeneren de mensen nog zo lang over de

ledigheid en ijdelheid van de wereld, zij zullen geen afscheid van haar nemen, zolang zij er niet iets beters voor in de plaats krijgen. De mens moet iets hebben, daar hij zijn hart op zet. Daarom zal de draf van de wereld uw deel zijn, zolang niet de onnaspeurlijke rijkdommen van Christus zodanig aan u ontdekt zijn, dat de begeerte van uw ziel naar Hem uitgaat. De mensen mogen menen, dat zij van het beginsel uitgaan, dat de wereld maar ijdelheid is; nochtans zijn zij steeds met de ijdelheid van de wereld ingenomen, zolang zij de heerlijkheid Gods niet zien. De Heere is een volmaakt en algenoegzaam goed; Hij is een evenredig goed, geschikt voor de ziel; Hij is een eeuwig goed, geschikt voor de onsterfelijke ziel.

5. Gelooft de voorzienigheid Gods. Hij, Die de wereld door schepping heeft gemaakt, onderhoudt ze nog door Zijn voorzienigheid. Hij geeft ieder mens zijn deel, en maakt de staat van ieder mens in de wereld, zoals die het beste voor hem is. Uw hemelse Vader, zegt Christus, zorgt voor u.

6. O wacht u, dat u zichzelf niet schat naar hetgeen u van de wereld hebt. Ik verzeker u, in de Naam van God, dat het, wanneer de dood komt, of op de één of andere tijd, één van uw uitroepen zal zijn: O! Ik heb mijn arme ziel verwaarloosd! Evenals de vrouw, die haar kind in de vlammen achterliet, zo laten velen hun ziel omkomen in de vlammen van Gods toorn. Zoekt Christus tot uw eeuwig deel te hebben. Velen zeggen: "Wie zal ons het goede doen zien?" Doch zegt u: "Verhef Gij over ons het licht Uws aanschijns, o Heere: dan zal ik meer vreugde in mijn hart hebben dan zij, als hun koren en hun most vermenigvuldigd zijn." Rust niet, voordat u kunt zeggen: "Wien heb ik nevens U in de hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde." Dan zult u ook kunnen zeggen: "Bezwijkt mijn vlees en mijn hart, zo is God de Rotssteen mijns harten, en Mijn deel in eeuwigheid."

7. Neemt met Luther het besluit, dat u zich niet met deze wereld als uw deel wilt tevreden stellen. Als God, om heilige einden, het goed acht, het werelds geluk voor u te vergallen, bidt dan om er van gespeend te worden, en maakt een goed gebruik van zulke bedelingen en woorden, en doet uw voordeel met zulke roeden en ordinanties, die u spenen van de dingen van de wereld.

3. Het bevel om de wereld niet gelijkvormig te zijn; of het kwaad en het gevaar van het kenmerk van de goddelozen te dragen, opengelegd

Romeinen 12:2. ***Wordt dezer wereld niet gelijkvormig.***

Het is het merkteken van de kinderen Gods, dat zij niet hebben ontvangen de geest van de wereld, maar de Geest, Die uit God is (1 Kor. 2:12). Zij zijn niet van de wereld, gelijk Christus niet van de wereld is. Maar het is het merkteken van de goddelozen, dat zij de lieden van de wereld zijn, welker deel in dit leven is (Psalm 17:14). Gelijkvormigheid aan Christus is het voornaamste kenmerk en merkteken van de heiligen: "Want die Hij tevoren gekend heeft, die heeft Hij ook tevoren verordineerd, den beelde Zijns Zoons gelijkvormig te zijn" (Rom. 8:29). Maar gelijkvormigheid aan de wereld is het grote kenmerk van godloochenaars en goddelozen, daarom raadt de apostel hier alle kinderen Gods, zulke gelijkvormigheid af: "Wordt dezer wereld niet gelijkvormig."
De apostel, in de voorafgaande kapittels, de grondwaarheden van het Christendom breedvoerig behandeld hebbende, dringt nu in dit hoofdstuk de voornaamste Christelijke plichten krachtig op het geweten aan. De ware godsdienst heeft niet alleen ten doel het oordeel te onderrichten, maar ook het hart te veranderen en het leven te hervormen. Maar de grondslag van de Christelijke praktijk moet worden gelegd in de Christelijke kennis. Uit deze breedvoerige verhandeling van de apostel over de rechtvaardigmaking, door de toegerekende gerechtigheid van Christus, en over de rijkdommen van vrije genade, zou de vleselijke wijsheid gebruik kunnen maken, om daaruit af te leiden, dat wij dan kunnen leven zoals het ons lust, en wandelen in de weg van onze harten, doch hij zegt: Neen, dat volgt daar niet uit: het geloof dat rechtvaardigt, is een geloof dat door de liefde werkt; wanneer wij het verstand hebben, hoe wij Christus Jezus de Heere moeten aannemen, dan zullen wij ook krijgen te verstaan hoe wij in Hem moeten wandelen. Daarom is dit hoofdstuk aan de voorafgaande verhandeling verbonden door het woord "daarom" of "dan": "Ik bid u dan, broeders!" te kennen gevend, dat de praktische toepassing van leerstellige waarheden het leven van de prediking is.

Het eerste vers van dit hoofdstuk is een algemene besturing, die met de krachtigste beweegredenen en op de hechtste gronden, en op de meest innemende, gevoelvolle wijze, wordt aangedrongen: "Ik bid u dan, broeders! door de ontfermingen Gods, dat gij uw lichamen stelt tot een levende, heilige en Gode welbehaaglijke offerande, welke is uw redelijke godsdienst. Het zou nuttig kunnen zijn dit enigermate te verklaren, maar dit heb ik nu niet ten doel, en daarom ga ik verder.
De apostel gaat over tot het geven van meer bijzondere besturingen, en die welke onze tekst bevat worden beide ontkennend en stellig uitgedrukt. De stellige besturing wordt het laatst genoemd, hoewel in de orde van de natuur en werking, de eerstgenoemde voorafgaat: "Wordt veranderd door de vernieuwing uws gemoeds, opdat gij moogt beproeven, welke de goede, en welbehaaglijke en volmaakte wil van God zij." Mijn voornemen is niet nu over deze vernieuwing van het gemoed te handelen, temeer omdat het in velerlei opzicht, met andere woorden, hetzelfde is als die heiligheid en

reinheid, of dat gewassen zijn van onze drek, waarover ik in de laatste tijd, over Spr. 30:12 zo breedvoerig tot u heb gesproken. De ontkennende besturing is dan: Wordt dezer wereld niet gelijkvormig." Wij moeten hier door wereld verstaan: de lieden van de wereld, de goddelozen van de wereld, de begeerlijkheden van de wereld, de wegen en gangen van de wereld, enz. En door daaraan niet gelijkvormig te zijn, dat wij haar manieren niet moeten volgen. al de discipelen en volgelingen van Christus moeten ongelijkvormig aan deze wereld zijn, of, de goddelozen die er in zijn, ongelijk wezen. Tot verdere verklaring van deze tekst, zal ik deze leerstelling verhandelen:
Dat Gods volk niet aan de wereld, of aan de goddelozen, die daarin zijn, moeten gelijk worden; zij moeten de boze wereld niet gelijkvormig worden.

De wijze van behandeling, die wij wensen te volgen, om, door bovennatuurlijke bijstand, deze opmerking te verklaren zal de volgende zijn:
I. Zullen wij de waarheid van deze leer bewijzen en ophelderen.
II. Zullen wij onderzoeken wat het is in de wereld te zijn, waaraan wij niet gelijkvormig moeten zijn.
III. Zullen wij aanwijzen wat deze ongelijkvormigheid aan de wereld insluit.
IV. Zullen wij de redenen opgeven, waarom wij aan de wereld niet gelijkvormig moeten worden.
V. Zullen wij het gehele onderwerp toepassen.

Evenals ik meen dat dit onderwerp niet ontijdig is, ben ik ook van gedachte, dat het niet ongepast is na onze laatste prediking over Spr. 30:12.
Onlangs gesproken hebbende,
1. Over des Vaders voorstelling van Christus, zeggende: *"Ik zal U geven tot een verbond des volks."*
2. Over de werking des Geestes, opdat Hij zou gekend worden: "Die zal van Mij getuigen."
3. Over de verklaring des Zoons van Zijn Eigen uitnemendheid, zeggende: "Ik en de Vader zijn Één".
4. Over de afkeuring van de wereld van deze heerlijke Persoon, en de ruwe behandeling, die Hij van hen heeft ondervonden: "Ziet Ik en de kinderen, die Mij de Heere gegeven heeft, zijn tot tekenen en tot wonderen in Israël."
5. Over de reden waarom zo velen, zelfs in Israël, over Christus en Zijn volgelingen verachting uitgieten: "Er is een geslacht, dat rein is in zijn ogen, en van zijn drek niet gewassen is:" dat dit de koers van de wereld is.

Nu zullen wij ten 6e onderzoeken wat, in overeenstemming daarmee, onze plicht is, namelijk, dat wij deze wereld niet gelijkvormig worden.

I. Ons eerste punt is, dat wij de waarheid van deze leer zullen bewijzen en ophelderen, namelijk: Dat Gods volk de wereld niet moet gelijkvormig zijn, dat zij de goddelozen. die daarin zijn, niet moeten gelijk wezen. Wij zullen dit bewijzen beide uit geboden en uit voorbeelden van de Schrift.
1e Er zijn zowel in het Oude als in het Nieuwe Testament geboden, die de waarheid daarvan bewijzen. Ik zou willen, dat u die zorgvuldig in uw Bijbel onderzoekt, en daar nagaat wat Gods mening in deze voor u is.

1. Er zijn in het Oude Testament geboden, die deze plicht bevelen, zoals de volgende en dergelijke: "Gij zult de menigte tot boze zaken niet volgen" (Exod. 23:2). "Komt niet op het pad van de goddelozen, en treedt niet op de weg van de boze. Verwerpt die, gaat er niet door; wijkt er van en gaat voorbij" (Spr. 4:14, 15). Ziet ook Lev. 18:24-27; Deut. 12:30-32; Psalm 1:1; Spr. 1:10-16.
2. Er zijn ook geboden in het Nieuwe Testament, die de plicht aandringen, zoals de volgende: "En met veel meer andere woorden betuigde hij, en vermaande hen zeggende: Wordt behouden van dit verkeerd geslacht (Hand. 2:40). "Ik zeg dan dit, en betuig het in de Heere, dat gij niet meer wandelt, gelijk als de andere heidenen wandelen in de ijdelheid huns gemoeds. Zo zijt dan hun medegenoten niet" (Ef. 4:17; 5:7). "Bewaart uzelf onbesmet van de wereld" (Jak. 1:27). (Ziet ook Matth. 5:46, 6:31, 32; Luk. 12:29, 30; 2 Kor. 6:15, 16; 1 Thess. 5:5-8; 2 Petrus 3:17).

2e Er zijn voorbeelden in de Schrift, om op ons van invloed te zijn, niet aan de boze wereld gelijkvormig te wezen. Ik zal de volgende personen tot voorbeeld nemen:
(1) Noach; (Gen. 7:1) "Daarna zeide de Heere tot Noach: Ga gij, en uw gehele huis in de ark, want u heb Ik gezien rechtvaardig voor Mijn aangezicht in dit geslacht."
(2) Lot; (2 Petrus 2:7, 8) En de rechtvaardige Lot, die vermoeid was van de ontuchtige wandel van de gruwelijke mensen, daaruit verlost heeft; want deze rechtvaardige man, wonende onder hen, heeft dag op dag zijn rechtvaardige ziel gekweld, door het zien en horen van hun ongerechtige werken."
(3) Josua; (Hoofdstuk 24:15) "Doch zo het kwaad is in uw ogen de Heere te dienen, kiest u heden wien gij dienen zult, hetzij de goden, welke uw vaders, die aan de andere zijde van de rivier waren, gediend hebben, of de goden van de Amorieten, in welker land u woont; maar aangaande mij, en mijn huis, wij zullen de Heere dienen."
(4) Nehemia; (Hoofdstuk 5:15) "En de vorige landvoogden, die voor mij geweest zijn, hebben het volk bezwaard, en van hen genomen aan brood en wijn, daarna veertig zilveren sikkelen; ook heersten hun jongens over het volk: maar ik heb alzo niet gedaan, om der vreze Gods wil." (5) David; (Psalm 26:4, 5) "Ik zit niet bij ijdele lieden; en met bedekte lieden ga ik niet om. Ik haat de vergadering der boosdoeners; en bij de goddelozen zit ik niet."

De Heere wil dat Zijn kinderen precies andersom handelen als de wereld, dat zij niet zijn als andere mensen. Dat deel van het gebed van de Farizeeër, (Luk. 18:11) waarin hij God dankt, dat hij niet is gelijk de andere mensen, was niet verkeerd wat de stof daarvan betreft, als het niet uit een ijdel roemende, trotse en leugenachtige geest was voortgekomen; want hij meende, dat hij beter was dan anderen, terwijl hij slechter was dan alle anderen, boven welke hij meende uit te steken; nochtans moest iedereen arbeiden, om waarlijk zodanig te zijn, als waarvoor hij ten onrechte dankte, namelijk, niet te zijn gelijk andere mensen. Anderen verzuimen het gebed, hetzij in het verborgen, in het huisgezin, of in gezelschap; anderen veronachtzamen Christus en verachten Zijn Woord en Zijn instellingen; ja vele anderen drinken, en zweren, en hoereren, en bedriegen, en houden onrechtmatig goed in, en onderdrukken, en schenden de Sabbat, en geven zich over aan allerlei goddeloosheid en onzedelijkheid. Òf zij zijn aan Zijn wet niet onderworpen en wandelen zodoende in allerlei goddeloosheid, óf zij zijn aan Zijn Evangelie niet onderworpen, en zo willen zij zich

aan Zijn gerechtigheid niet onderwerpen, om uit genade door Jezus Christus te worden zalig gemaakt. Daarom moeten wij de anderen niet gelijk zijn. Anderen zijn buiten, en buiten zijn de honden. Wij kunnen dan ook waarnemen, dat in de Schrift "anderen" en "buiten" gelijkwaardige uitdrukkingen zijn. Vergelijkt Mark. 4:11, met Luk. 8:10. "Het is u gegeven te verstaan de verborgenheid van het koninkrijk Gods; maar degenen, die buiten zijn, geschieden al deze dingen door gelijkenissen". "U is het gegeven, de verborgenheid van het koninkrijk Gods te verstaan: maar tot de anderen spreek Ik in gelijkenissen". Markus heeft: "degenen, die buiten zijn", en Lukas heeft: "tot de anderen". Ik zeg dan: de anderen zijn buiten, en zij zijn niet van de Heere. Het is daarom gevaarlijk als de anderen te zijn; want die zijn buiten en zullen buiten zijn; het is beter alleen binnen, dan met de anderen buiten te zijn. Tot dusverre tot opheldering en bevestiging van de waarheid van de leer. Wij moeten de wereld niet gelijk zijn.

II. Ons tweede punt is, te onderzoeken wat het is in de wereld te zijn,waaraan wij niet gelijkvormig moeten zijn. Wij moeten dan, om kort te zijn, niet gelijkvormig worden aan de dingen van de wereld, aan de vormen, de godsdienst, de beginselen en de gebruiken van de wereld.
1. Wij moeten niet gelijkvormig worden aan de dingen van de wereld; want die zijn veranderlijk, de gedaante van deze wereld gaat voorbij. Wat zijn de dingen van de wereld, die wij niet gelijkvormig moeten zijn? De apostel somt die dingen op: "Al wat in de wereld is, namelijk, de begeerlijkheid des vleses, en de begeerlijkheid der ogen, en de grootsheid des levens, is niet uit de Vader, maar is uit de wereld. En de wereld gaat voorbij, en haar begeerlijkheid" (Joh. 2:16, 17). Wij moeten zover vermijden de zondige dingen van de wereld gelijkvormig te worden, dat wij in onze onderscheiden standplaatsen daartegen behoren te getuigen. Ja, zelfs in de onverschillige dingen van de wereld, die in zich zelf niet zondig zijn, moeten wij ons daarin in zoverre niet naar de wijze van de wereld schikken, dat wij niet naar de voorschriften van de wereld als onze regel handelen, noch de gunst van de wereld als ons doel beogen. Het ware Christendom bestaat voor een groot deel in een matige zonderlingheid, in een alleen staan. Hier zouden wij een verscheidenheid van dingen in de wereld kunnen aantonen, aan welke wij niet gelijkvormig behoren te zijn, of naar welke wij niet moeten dorsten; zoals: de voordelen, de eerbewijzen, de bevorderingen, de vermaken en de toejuiching van de wereld, doch wij blijven daarbij niet stilstaan.

2. Wij moeten niet gelijkvormig zijn aan de manieren en gewoonten van de wereld, gelijk de apostel spreekt: (1 Petrus 1:14). "Als gehoorzame kinderen wordt niet gelijkvormig aan de begeerlijkheden, die tevoren in uw onwetendheid waren". Er is een toenemende neiging tot iets nieuws, waar door menigten, iedere nieuwe, ijdele mode aangrijpen. Er zijn ijdele modes van gebaren, vertoonmakingen, die niets dan lichtzinnigheid openbaren, en uitdrukkelijk in de Schrift worden veroordeeld: (Jesaja 3:16) "Daarom, dat de dochteren Sions zich verheffen, en gaan met uitgestrekte hals, en lonken met de ogen, al gaande en trippelende daar heen treden, en alsof haar voeten gebonden waren". Er zijn ijdele modes van kleding, die onbestaanbaar en niet verenigbaar met de regels van de zedigheid zijn, die velen innemen, in strijd met Gods woord: (Jesaja 3:18-23) "Ten zelve dage, zal de Heere wegnemen het sieraad van de kousenbanden, en de netjes en de maantjes. De reukdoosjes, en de kleine ketentjes en de glinsterende kledingen. De hoofdkroning, en de armversierselen, en de bindselen,

en de reukballetjes, en de oorringen. De ringen en de voorhoofdsierselen. De wisselklederen, en de manteltjes en de hoedekens, en de buidels. De spiegels, en de fijne linnen deksels, en de hulledoeken, en de sluiers". (1 Tim. 2: 9). Desgelijks ook, dat de vrouwen, in eerbaar gewaad, met schaamte en matigheid zichzelf versieren, niet in vlechtingen des haars, of goud, of parels, of kostelijke kleding", (1 Petrus 3:3) Welker versiersel zij, niet hetgeen uiterlijk is, bestaande in het vlechten des haars, en omhangen van goud of van klederen aan te trekken". Dit is de heersende kwaal van beide seksen, waaraan zelfs zij al te zeer gehecht zijn, die voor anderen een voorbeeld moeten zijn van zedigheid en matigheid. Er zijn ijdele en dwaze gewoonten zelfs in zaken van godsdienst, en velen zijn zeer gesteld op wat naar de mode is, al is het nog zo'n verkeerde mode. Daarom:

3. Moeten wij niet gelijkvormig zijn aan de godsdienst van de wereld: want de wereld dient wat zij niet weten; de lieden van de wereld dienen een onbekende God, zij dienen en aanbidden God op een vleselijk, geveinsde en bijgelovige wijze. Maar wij moeten Hem aanbidden in geest en in waarheid, en op zo'n wijze als Hij in Zijn Woord heeft ingesteld, opdat die vraag ons niet in verlegenheid brengt: Wie heeft zulks van uw hand geëist? Maar wij mogen zeggen: "Hij, op Wiens gezag ik deze dingen doe, is noch paus, noch prelaat, noch burgerlijke overheid, doch ik heb mijn machtiging in het Woord van God". Daarom:

4. Moeten wij aan de overleveringen en beginselen van mensen niet gelijkvormig zijn. "Ziet toe, dat niemand u als een roof vervoere door de filosofie en ijdele verleiding, naar de overlevering der mensen, naar de eerste beginselen der wereld, en niet naar Christus" (Kol. 2:8). "Indien gij dan met Christus de eerste beginselen van de wereld zijt afgestorven, wat wordt u, gelijk of gij in de wereld leefde, met inzettingen belast? Namelijk, raak niet, en smaak niet, en roer niet aan. Welke dingen alle verderven door het gebruik, ingevoerd naar de geboden en leringen der mensen" (Kol. 2:20 - 22). Waarmee God ons onderwijst, dat wij vrij zijn van alle afgeschafte ceremoniën en door mensen ingestelde, kerkelijke voorschriften, en dat onderwerping aan ordinanties van menselijke vinding en instelling, in de dienst van God, ten hoogste berispelijk en in strijd met de vrijheid van het Evangelie zijn. Die dingen maken inbreuk op het gezag van Christus, het Hoofd van de Kerk, waarom wij vermaand worden te staan in de vrijheid, met welke ons Christus vrijgemaakt heeft, en niet wederom met het juk van de dienstbaarheid bevangen te worden. Doch ik moet hier, wegens gebrek aan tijd, vele dingen voorbijgaan, die van dezelfde natuur zijn.

5. Wij moeten niet aan de beginselen van de wereld gelijkvormig worden. Er zijn vele leerstellige beginselen, die wij niet moeten gelijkvormig zijn, hetgeen een ruim veld zou openen, om daarover te spreken. Ik zal mij echter tot dit punt bepalen: Wat zijn de beginselen van de onwedergeboren wereld? Die zijn krachtens de natuur van duivelse en helse oorsprong. Van nature zijn wij allen Arminianen, Pelagianen, Socinianen, ja godloochenaars, zonder God in de wereld. Houdt daarom dat beginsel verdacht, dat met de natuur het meest overeenkomt, en waarbij u zich het gemakkelijkst kunt aanpassen. Elk beginsel, dat de verdorven natuur en de rede in het gevlei komt is verdacht, want het Evangelie is een verborgenheid, welke de bedorven natuur niet kan doorgronden. De wereld is vol van politieke, van sluwe beginselen. Velen bij voorbeeld, zijn van dat beginsel, dat het beter is te zondigen, dan te lijden; wat toe te

geven, dan zich aan de grimmigheid van de mensen, of aan het verlies van enig werelds goed bloot te stellen, dat een ontrust geweten beter is dan een ledige beurs. Velen zijn van dat beginsel, dat één vogel in de hand beter is dan tien in de lucht; beter een paleis in Parijs, een deel in deze wereld, dat wij zien en tasten kunnen, dan een paleis in het paradijs. Vandaar, dat velen zeggen: "Wie zal ons het goede doen zien," en maar weinigen: "Verhef Gij over ons het licht Uws aanschijns, o Heere!" Wij moeten hierin aan de wereld niet gelijkvormig zijn.

6. Wij moeten niet gelijkvormig zijn aan de praktijk, de koers en de weg van de wereld: "In welke gij eertijds gewandeld hebt, naar de eeuw dezer wereld, naar de overste van de macht der lucht, van de geest, die nu werkt in de kinderen der ongehoorzaamheid" (Ef. 2:2). God wil, dat Zijn kinderen in hun leven en wandel tegen de wereld in gaan. Dit werd aangeduid in zijn verbod aan Israël van het eten en aanraken van sommige dingen, welke andere volkeren aten en aanraakten. Bij voorbeeld: de Egyptenaren aten voor het merendeel vis, en sommige soorten van vogels; doch van het vlees van de dieren aten zij geen ander dan alleen zwijnenvlees; en deze ene soort van vlees werd de Joden rechtstreeks verboden, (Lev. 11:7, 8). Daardoor gaf de Heere te kennen, dat Hij wilde, dat er een soort tegenstrijdigheid zou zijn tussen de wereld en degenen die Zijn Naam belijden: en dat Zijn kinderen zich zo ver mogelijk van de zeden van de wereld moeten afhouden. De weg van de wereld is naar beneden; Hij wil dat Zijn volk opwaarts gaat. De koers van deze wereld is hellewaarts, en Hij wil, dat Zijn volk de koers hemelwaarts richt; de wereld wandelt op de brede weg, en Hij wil, dat Zijn volk de smalle weg bewandelt.
In één woord, wij moeten de wereld niet gelijkvormig zijn in haar gedachten, woorden, daden, begeerten, verlustigingen, liefden, vreugden, genegenheden, of hartstochten. Maar wij kunnen bij deze alle niet stilstaan, en gaan daarom verder.

III. Ons derde punt was, dat wij zullen aanwijzen, wat deze ongelijkvormigheid aan de wereld insluit. Om de bijzonderheden niet te vermenigvuldigen, zullen wij de vier volgende dingen noemen.
1. Het sluit meer in, dan een tegenstrijdigheid met de wereld. Wat van het vlees geschreven staat, kan ten opzichte van de gelovige, van de wereld gezegd worden. Gelijk het vlees begeert tegen de Geest, en de Geest tegen het vlees, en deze twee tegen elkaar staan: zo ook strijdt de wereld tegen de gelovige, en strijdt de gelovige tegen de wereld, en deze twee staan tegen elkaar. En dit is de overwinning waardoor hij de wereld overwint, namelijk zijn geloof.

2. Deze ongelijkvormigheid aan de wereld sluit een verachten van de wereld in. Zij, die de wereld niet gelijkvormig zijn hebben de wereld niet lief; zij zijn niet ingenomen met haar opzichtige ijdelheden. Die waarlijk heiligen zijn, hebben een gezicht gekregen waarbij zij zien, dat de wereld niets is. De natuurlijke zon beschijnt deze wereld, en verlicht ze; doch wanneer de Zon der gerechtigheid de ziel beschijnt, verdonkert deze aarde en al haar voortreffelijkheden, en dit licht doet al die dingen schade en drek achten om de uitnemendheid van de kennis van Christus. De gelovige bewondert dan ook de wereld niet; zilver en goud noemt hij geen ware rijkdom; wereldse bevordering is niet wat hij eer noemt: vleselijk genot is niet wat hij als vermaak en geluk aanmerkt; menselijke geleerdheid is bij hem geen degelijke wijsheid; hij kan rijk, aanzienlijk, gelukkig en alles zijn zonder die dingen, en dat alles

in Christus. Hij schat wereldse en aardse dingen niet hoger dan een voorstelling, die in het zand aan de oever getekend is, de minste golf spoelt ze weg.

3. Deze ongelijkvormigheid aan de wereld sluit een verlaten van de wereld in: "Vergeet uw volk en uws vaders huis; zo zal de Koning lust hebben aan uw schoonheid" (Psalm 45:11, 12). Een kind van God zal de wereld verlaten en uit deze wereld opkomen, liefelijk leunende op haar Liefste. Dit schijnt die vermaning aan de Kerk te kennen te geven: (Hoogl. 4:8) "Bij Mij van de Libanon af. O bruid, kom bij Mij van de Libanon af. Zie van de top van Amana, van de top Senirs en Hermons, van de woningen der leeuwinnen, van de bergen der luipaarden." Wij belijden, dat wij niets meer met de duivel, de wereld, en het vlees willen te doen hebben; dat wij de wereld verlaten en Christus navolgen. Dit verlaten van de wereld nu, ontkennenderwijze beschouwd, is niet, dat wij uit de wereld gaan door een haastige dood, dat zou dubbele ongerechtigheid zijn; het is ook niet, dat wij een gelofte doen van vrijwillige armoede, zoals de Roomsen doen; ook is het niet, dat wij lui en zorgeloos zijn omtrent de dingen van de wereld; doch het is bevestigenderwijze, dat wij de wereld verlaten ten opzichte van haar gebruik. Deze wereld gebruiken, alsof wij ze niet gebruikten, dat is, met matigheid; haar zodanig verlaten, dat wij ze niet dienen; wij moeten geen slaven van de wereld zijn, want wij kunnen niet God dienen en de Mammon. Wij moeten de wereld verlaten in zoverre, dat wij er niet op vertrouwen; wij moeten niet op uiterlijk genot ons vertrouwen stellen. Wij moeten haar ook verlaten ten opzichte van aanhankelijkheid, zodat wij er niet aan verkleefd zijn; zij moet ons niet zijn als het haar van ons hoofd, of als het vel van de handen, dat er zonder pijn niet kan uit- of afgetrokken worden; maar als een hoed, die wij op het hoofd, of als een handschoen, die wij aan de hand hebben, die wij kunnen afzetten en uitdoen, wanneer het ons behaagt; wij moeten haar niet stijf vasthouden.

4. Deze ongelijkvormigheid aan de wereld sluit in, dat wij werkelijk aan de wereld gekruisigd zijn: "Maar het zij verre van mij", zegt de apostel, "dat ik zou roemen, anders dan in het kruis van onze Heere Jezus Christus; door welke de wereld mij gekruisigd is, en ik der wereld." De wereld geeft niets om mij, en ik geef niets om de wereld; de wereld is mij gestorven, en ik ben aan de wereld gestorven. Maar ik blijf hierbij niet langer stilstaan, en ga daarom voort.

IV. Tot het vierde punt, namelijk, de redenen opgeven, waarom Gods volk de wereld niet gelijkvormig moet worden. In het algemeen, omdat zij van een andere wereld zijn: Zij zijn onderdanen van een ander koninkrijk, zij zijn mensen van een andere staat, zij zijn van een ander beginsel, zij ontvangen een andere geest, zij worden door een andere regel bestuurd, zij hebben een andere wereld op het oog dan de overige mensen. Maar wij zullen later gelegenheid hebben, over deze en andere dingen van deze natuur meer volledig te spreken. Wij zullen intussen alleen opmerken, dat er twee grote tegenstrijdige partijen zijn, die alle mensen krachtig naar zich toe trekken, namelijk: God en de wereld. Er is een onverzoenlijke vijandschap tussen die twee: zij, die aan de zijde Gods staan, zijn tegen de wereld, en zij, die aan de zijde van de wereld staan, zijn tegen God. Daarom is het de plicht van allen die Christus volgen, niet de zijde van de wereld te kiezen, tegen Hem, en dus aan de wereld niet gelijkvormig te zijn. Toen de drie jongelingen (Dan. 3:12) weigerden neer te vallen om het beeld van Nebukadnézar te aanbidden, ontstak hij in toorn en grimmigheid, en

veranderde de gedaante zijns aangezichts tegen hen (vs. 19). Zo is het met de lieden van de wereld: als de vrienden van Christus niet willen neerbuigen en hun gouden beeld aanbidden, en deelnemen aan hun dwaasheden en ijdelheden, dan worden de wereldlingen woedend op hen. Wel is waar zou de wereld Gods volk verdragen, als zij zich voor hen wilden neerbuigen, doch dat kunnen, dat durven zij niet doen, omdat de Heere het verbiedt: "Wordt dezer wereld niet gelijkvormig."

De redenen van deze leer kunnen onder de volgende vier hoofdpunten worden gerangschikt. De kinderen Gods moeten deze wereld niet gelijkvormig worden:
1. Met betrekking tot God.
2. Met betrekking tot de wereld.
3. Met betrekking tot hun broeders.
4. Met betrekking tot zichzelf.

1e Met betrekking tot God. Er kunnen vele redenen worden gegeven waarom Gods volk de wereld niet gelijkvormig moet worden.
1. Door aan de wereld gelijkvormig te zijn, verzoekt u God, en leidt u zichzelf in verzoeking. Indien Gods volk onnodige gemeenschap met de goddelozen in de wereld onderhoudt, zoals Petrus in de zaal van de hogepriester, verzoeken zij God om hen in het kwaad te laten vallen, in strijd met Zijn uitdrukkelijk gebod: "Gij zult de Heere uw God niet verzoeken". Zij lopen langs een gevaarlijke afgrond, waarin zij, als God Zijn hand terugtrekt, kunnen vallen en al hun beenderen breken.

2. Door aan de wereld gelijkvormig te worden, verlaten zij hun weldadigheid, en begeven zich tot afgoderij; daarom wordt gierigheid, afgodendienst genoemd, omdat men dan de wereld tot zijn God maakt. Wat wij het meeste liefhebben, en het meeste dienen, en waar wij het meeste op vertrouwen, dat maken wij tot onze god; en dat doen wij, wanneer wij de wereld zo liefhebben en dienen en daarop vertrouwen, dat wij God buiten de deur zetten. Doch, waarom zijn wij zo verzot op het schepsel, of op de wereld? Want wat voor goeds de wereld heeft, dat heeft zij van God. Uw voedsel, kleding, uw geriefelijkheden en gemakken, zoals zij, hoe dan ook, goed voor u zijn, dat is van God: daarom, als u God verlaat en de wereld volgt uit een begeerte naar die dingen, dan verlaat u de volle bron en volgt de verdwijnende stromen; dan verrast u het wezenlijk goed, dat in de wereld is, terwijl u zich tot de wereld begeeft, om het te krijgen. "Mijn volk heeft twee boosheden gedaan: Mij, de Springader des levenden waters, hebben zij verlaten, om zichzelf bakken uit te houwen, gebroken bakken, die geen water houden", (Jesaja 2:13).

3. God en de wereld zijn het niet eens; er is onenigheid tussen God en de wereld, tussen Christus en de wereld. Al de tijd, dat Christus in de wereld was, heeft zij Hem bespot, gesmaad, tegengestaan en vervolgd, en ten laatste gedood. En Christus heeft in Zijn leven en sterven tegen de wereld strijd gevoerd en haar overwonnen; Hij heeft vijandschap gezet tussen Zijn volk en de wereld. Al de profeten, en apostelen, en heiligen, in alle tijden, waren in een hete strijd gewikkeld met de wereld, en zij hebben strijd gevoerd met alle goddelozen in haar. "Die de wet verlaten, prijzen de goddelozen; maar, die de wet bewaren, mengen zich in strijd tegen hen" (Spr. 28:4). Zij zijn mannen des twist in de wereld geweest, en waarom? Wel, de wereld is in de wapenen tegen hun God. Daarom heeft de Heere gezworen, dat Hij, tot in alle

geslachten, met haar zal krijg voeren, evenals met Amelek; alsmede met allen, die zich bij haar voegen, ja, ook met hen, die zich onzijdig houden. Zij zijn vervloekt, omdat zij niet komen tot de hulp des Heeren, tot de hulp des Heeren met de helden (Richt. 5:23). Christus heeft Zijn volk bemoedigd, dat zij meer dan overwinnaars zullen zijn door Hem, Die de wereld heeft overwonnen.

4. De liefde Gods en de liefde van de wereld zijn tegenstrijdig. "Zo iemand de wereld liefheeft, de liefde des Vaders is niet in hem". Het is het werk Gods, onze genegenheden van de wereld af te trekken; het is het werk van de wereld, ons hart van God af te trekken; beiden, God en de wereld, vragen ons gehele hart. Indien iemand godsdienstig wenst te zijn, moet God zijn gehele hart hebben, en hij moet het door genade geven en voortdurend werk maken van de godsdienst. Wil iemand rijk worden, dan zal de wereld hem verplichten vroeg op te staan en laat op te blijven, en het brood der smart te eten; ja, hij moet zijn hoofd, en hart en alles, tewerkstellen in de dingen van de wereld. Daarom kan één en dezelfde mens niet God dienen en de wereld. Ja, de liefde van de wereld voert tot haat tegen God; omdat God en de wereld tegenstrijdig zijn van nature: de Heere is rein, de wereld is bevlekt; de Heere is goed, de wereld is boos. De Heere haat de wereld, niet zoals zij Zijn schepsel is, doch zoals zij Zijn mededingster is, die Zijn plaats in ons hart overweldigt.

2e Met betrekking tot de wereld zelf, kunnen vele redenen worden gegeven, waarom Gods volk haar niet moet gelijkvormig zijn. Wanneer wij de lieden van de wereld, de god van deze wereld, en haar gehele samenstel beschouwen, zullen wij gronden en redenen opmerken waarin wij haar niet gelijkvormig moeten zijn.
1. De lieden van de wereld zijn een reden, waarom Gods volk deze wereld, of de praktijk van hen die daarin zijn, niet moet gelijkvormig zijn. Het verhardt toch de goddelozen in hun goddeloosheid, wanneer zij zien, dat belijders van de godsdienst, zij, die een naam van Godzaligheid hebben, zich bij haar voegen, of te gemeenzaam met haar omgaan. Deze gelijkvormigheid aan de wereld is daarom schadelijk voor de goddelozen in de wereld; zij zullen zichzelf in hun goddeloze wandel toejuichen, wanneer zulken, die de naam hebben dat zij God vrezen, zich met hen vergezelschappen. Zo weigerde Samuël met Saul terug te keren, toen hij Agag gespaard had: "Doch Samuël zeide tot Saul: Ik zal met u niet terugkeren; omdat gij het Woord des Heeren verworpen hebt, zo heeft de Heere u verworpen, dat gij geen koning over Israël zult zijn." (1 Sam. 15:26). Zo ook moesten zij, die God vrezen, tot de goddelozen zeggen: Gij hebt des Heeren Woord verworpen, daarom zal ik niet met u terugkeren, ik zal niet met u samengaan. Indien u zich bij de verkeerden voegt, bewijst u de ondeugd te veel eer.
Indien u zich met een zondaar verbindt, geeft u de zonde te veel aanmoediging. Daarom is het somtijds het beste bewijs van liefde voor de goddelozen, dat we hen niet aanzien en ons van hun gezelschap onttrekken. Ja, dat wij weigeren met hen om te gaan, kan soms een middel zijn om hen te verbeteren.

2. De god van deze wereld is een andere reden, waarom Gods volk deze wereld niet behoort gelijkvormig te worden. De god van deze wereld is de duivel; deze wereld gelijkvormig zijn is gelijkvormigheid aan de duivel; de wereld liefhebben is een aanbidden van de duivel; daarom, gelijk gierigheid afgodendienst wordt genoemd, zo verzocht de duivel Christus, om hem te aanbidden, door Hem de wereld aan te bieden:

"Al deze dingen zal ik U geven, indien Gij, neervallende, mij zult aanbidden" Matth. 4:9). Deze wereld is de wandelplaats van de duivel, welke hij doorwandelt; ja, hij gaat daarin om als een briesende leeuw, zoekende wie hij zou mogen verslinden, en als een kronkelende slang, wie hij zou mogen bedriegen. Wanneer wij, onder de goddelozen van de wereld, met de goddelozen gemeenschap hebbende, aan hun onvruchtbare werken van de duisternis, ons op het grondgebied van de duivel bevinden, is het één tegen duizend, als Satan ons niet door zijn listigheid bedriegt en ons langzamerhand gevangen neemt. Evenals dieven gewoonlijk een klein persoontje door het venster heen helpen, om de deur voor de anderen open te doen, zo vertoont de duivel ons een appel of een gouden voorwerp; of hij fluistert ons een besmettend woord of vermoeden in; dat zijn de deuren van het huis en die kleine dieven zullen de deur open doen, en overspel, hoererij, diefstal, gramschap, doodslag, enz. inlaten. De verzoeken van de duivel schijnen in het eerst, beleefd en zedig te zijn. Gelijk Semiramis van Ninus begeerde slechts een dag te mogen regeren, en die dag te mogen doen wat haar behaagde, wat haar lustte; waarvan zij, nadat haar dit verzoek was ingewilligd, gebruik maakte, om hem die dag te onthoofden; zo ook zal de duivel, de god van deze wereld, begeren slechts één dag te regeren, of, dat u één dag aan hem, en de wereld, en de ijdelheden, en dwaasheden, en ondeugden van de wereld wilt wijden; doch ziet, het kan zijn, dat hij juist op die dag uw hoofd afhouwt, uw ziel onthoofdt, door uw hart en uw genegenheden van God af te trekken.

3. Het gehele samenstel van deze wereld en de dingen van de wereld leveren een samengestelde reden op, waarom wij deze wereld niet moeten gelijkvormig worden. De gehele wereld toch ligt in het boze; want al wat in de wereld is, de begeerlijkheid des vleses, de begeerlijkheid der ogen, en de grootsheid des levens, zijn niets dan de afval en de vodden van de hel. In één woord, de wereld is maar een verachtelijk ding. Christus heeft verachting en schande over haar uitgestort, als Hij zei: "Mijn koninkrijk is niet van deze wereld." Het is niets om door de wereld veracht te worden, en bij haar in ongenade te vallen, ja, dat is soms de eer van de mens; maar als Christus iets minacht en veracht, dat legt er wezenlijke schande op; en waarom zouden wij haar dan gelijkvormig zijn? De wereld is een verdwijnend ding; de klok van de tijd is bijna afgelopen, en binnenkort zal zij in de eeuwigheid worden afgewikkeld. Als iemand een huis, of een boerderij, maar voor twee of drie dagen had gepacht, en hij zou beginnen te bouwen en te planten; zou men niet oordelen, dat zo iemand dwaas was? Zo ook, aangezien onze tijd hier zo kort en onzeker is, en de dood ons zo aanstonds van het toneel zal afvoeren, is het niet de grootste dwaasheid, onmatig te dorsten naar de vermaken, voordelen, eerbewijzen en ijdelheden van de wereld? Zij is veroordeeld om te vergaan, en eerlang zal zij geheel in vlammen opgaan. De wereld is maar een ijdel ding: "Een ieder mens is in zijn beste staat, enkel ijdelheid" (Engelse overzetting van Psalm 39:6), namelijk in zijn meest voorspoedige staat. Voorspoed wordt in de Schrift bij een kaars vergeleken, en velen hebben aan deze kaars hun vleugels verbrand. De wereld bedriegt allen, die op haar verzot zijn; zij belooft vermaak, maar kan het niet vervullen, want geen degelijke voldoening kan in haar worden gevonden. De vereerders van de wereld zijn maar een troep bedrogen dwazen: "Waarom weegt gijlieden geld uit voor hetgeen, dat geen brood is, en uw arbeid voor hetgeen, dat niet verzadigen kan?" Wanneer de wereld u schoon toespreekt, gelooft haar niet, want zeven gruwelen zijn in haar hart, haar grootste heerlijkheid is maar een verdwijnende schaduw. De wereld is een schadelijk ding, en er is weinig noodzaak, dat wij haar

gelijkvormig zijn; haar gewoonten verstikken het goede zaad des Woords, zodat het niet kan groeien. De dingen van de wereld zijn de valse misleiding waarmee de duivel onze ogen verblindt, zodat wij de heerlijkheid des Heeren niet zien. De god van deze eeuw heeft de ogen van de ongelovigen verblind; het is het aas, dat zo menige vis in het net van de duivel trekt, waardoor hij hen betovert en bekoort, tot zij in de put des verderfs terechtkomen.

3e Met betrekking tot hun broeders. Is dat niets bij u, dat u het geslacht van de rechtvaardigen zou bedroeven? De zonde van de goddelozen is de Godvrezenden tot smart; en hoe onnatuurlijk is het voor een kind van God tot hun smart toe te doen, door in de uitgieting van de zonde met de goddelozen samen te doen! Van Lot staat geschreven, dat hij dag op dag zijn rechtvaardige ziel gekweld heeft, door het zien en horen van de ongerechtige werken van de goddelozen; maar, dat de zodanige niet alleen door de goddeloosheid van de zondaren, maar ook door de ontederheid van de heiligen worden gekweld, is een vermeerdering van kwelling en een toevoeging van smart tot hun smart.

2. De zwakgelovige wordt daardoor geërgerd; het legt een struikelblok op zijn weg, waarover hij licht zal vallen, of, door hem te ontmoedigen om zijn plicht waar te nemen, of, door hem aan te moedigen tot zondigen, of, door hem op de één of andere wijze in een strik te voeren, met betrekking tot zijn ziel: "Doch gijlieden, alzo tegen de broeders zondigende en hun zwak geweten kwetsende, zondigt tegen Christus" (1 Kor. 8:12).
4e Met betrekking tot zichzelf, en wel:
1. Wegens hun omstandigheden.
2. Hun veiligheid vereist dat zij de wereld niet gelijkvormig worden.

[1] Wegens hun omstandigheden. Zij zijn in geheel andere omstandigheden dan de overigen in de wereld. Waarom?

1. Zij zijn mensen van een andere wereld dan deze, zij zijn niet van de wereld, gelijkerwijs Christus van de wereld niet is. Zij zijn van een ander koninkrijk, want het koninkrijk van Christus is niet van deze wereld. Zij zijn van een ander vaderland, want zij zijn begerig naar een beter, dat is, naar het hemelse. Zij zijn van een andere stad, namelijk van de stad, die fondamenten heeft, welker Kunstenaar en Bouwmeester God is. Zij zijn van een andere wereld, want God heeft hen uit de wereld uitverkoren.
2. Zij moeten deze wereld niet gelijkvormig worden, omdat zij van een andere staat zijn dan deze wereld. De wereld is in een staat van verdoemenis, doch zij zijn in een staat van rechtvaardigmaking, daarom moeten zij wandelen als zulken, die genade bij God gevonden hebben. Zij zijn in een staat van aanneming tot kinderen, daarom moeten zij navolgers Gods zijn als geliefde kinderen. Zij zijn in een staat van genade, zij zijn kinderen des lichts en des daags, daarom moeten zij niet slapen, gelijk als de anderen.
3. Zij moeten aan de wereld niet gelijkvormig worden, omdat zij uit een ander beginsel werken, dan de overigen van de wereld. Zij hebben een beginsel van geloof, en dit geloof werkt door de liefde, terwijl de wereld in ongeloof ligt, welk hun ongeloof door de vijandschap werkt. Zij hebben een beginsel van liefde, en de liefde van Christus dringt hen, om God te dienen; terwijl de vijandschap van de

wereld hen dringt, om God te onteren. Zij hebben een beginsel van heilige vrees; terwijl geen vreze Gods voor de ogen van de wereld is.

4. Zij moeten de wereld niet gelijkvormig worden, omdat zij door een andere regel worden bestuurd dan de overigen van de wereld. De regel, waarnaar de wereld wandelt, is hun eigen wil, hun verdorven, goddeloze wil. Daarom zeggen zij met die mensen vanouds: Wij zijn heren, wij willen niet, dat deze koning over ons zij: doch de regel, naar welke de kinderen Gods wandelen, is het Woord en de wil van God; en dit is de wil van God namelijk, onze heiligmaking.
5. Zij moeten de wereld niet gelijkvormig worden, omdat zij een ander doel beogen, dan de rust van de wereld; hetzij wij het doel aanmerken, dat zij zich voorstellen, of het doel, dat voor hen bestemd is. Het doel, dat zij zich voorstellen. Het einddoel, het hoofddoel van de wereld is het eigen ik: zichzelf te leven; doch het voornaamste en einddoel van de Godvruchtigen is: voor God te leven; het voornaamste einde, dat zij belijden is, Gods heerlijkheid en de eer van Christus. Er is dan ook goede reden, dat zij die in hun doel zo ver verschillen, ook in hun weg onderscheiden zijn. En wat betreft het doel dat voor hen bestemd is, met de wereld zal het treurig aflopen, want de goddelozen zullen terugkeren naar de hel toe en met de duivel en zijn engelen gepijnigd worden; doch de Godzaligen, die uit de wereld zijn uitverkoren, zullen eerlang ingaan in de vreugde huns Heeren. Aangezien nu hun doel zo verschillend is, kunnen zij zeker niet op dezelfde weg wandelen. Indien de ene naar het oosten gaat, gaat de andere naar het westen, en zo kunnen zij niet samen wandelen.
6. Zij moeten de wereld niet gelijkvormig worden, omdat zij voorwerpen zijn van een andere liefde dan de overigen van de wereld. Zij zijn met een andere liefde bemind en met goedertierenheid getrokken, en met koorden der liefde getrokken zijnde, moeten zij de weg van Gods geboden lopen, terwijl anderen, de brede weg des verderfs bewandelen. De wereld is het voorwerp van Gods haat: "Gelijk geschreven is: Jakob heb Ik liefgehad, en Ezau heb Ik gehaat" (Rom. 9:13).
7. Zij moeten aan de wereld niet gelijkvormig worden, omdat zij dienstknechten zijn van een andere heer, dan de overigen in de wereld. De wereld dient de duivel en dient haar begeerlijkheden en dient andere goden, doch elke gelovige is hierin een Jozua: "Aangaande mij en mijn huis, wij zullen de Heere dienen. ‘Niemand kan twee heren dienen; de gelovige kan niet beiden, God en de Mammon, Christus en de wereld dienen.
8. Zij moeten de wereld niet gelijkvormig worden, omdat zij een andere geest deelachtig zijn dan de wereld: "Zij hebben niet ontvangen de geest der wereld, maar de Geest, Die uit God is." De wereld wordt door een boze geest geleid naar het land van de duisternis, terwijl zij door de goede Geest geleid worden naar het land van de oprechtheid. De wereld wordt door een arme, jammerlijke, lage en geringe geest geleid, en wordt gemakkelijk met beuzelingen afgescheept, en is met schaduwen en ijdelheden tevreden. Zij die God vrezen, worden door een edele, hoge en hemelse Geest geleid, waardoor zij naar goddelijke en hemelse dingen streven. De wereld wordt door een blinde, onwetende, dwaze geest geleid, waardoor zij verzot zijn op hun afgoden; de kinderen Gods worden geleid door een Geest van wijsheid, kennis en verstand, waardoor zij wijs worden tot zaligheid. En dus leveren de omstandigheden van Gods volk alle reden ter wereld op, waarom zij de wereld niet moeten gelijkvormig worden.

[2] Hun veiligheid vereist het ook, dat zij de wereld niet gelijkvormig moeten worden:

(1) De veiligheid van hun naam, die in gevaar is onteerd te worden.
(2) De veiligheid van hun geweten, die in gevaar is bevlekt te worden.
(3) De veiligheid van hun genaden, die in gevaar zijn ontsierd te worden. En
(4) De veiligheid van hun personen, die in gevaar zijn van gestraft te worden, wegens hun gelijkvormigheid aan de wereld.

1. De veiligheid van hun naam vereist, dat zij deze wereld niet gelijkvormig worden; want door zo'n gelijkvormigheid is hun naam in gevaar, van onteerd te worden. Wanneer zij toch de goddelozen gelijk en de wereld gelijkvormig worden, geven zij oorzaak, dat de wereld hen zal verdenken, en dat schande en oneer zal gebracht worden over hun naam, en de naam van hun Vader: "Die der vraten metgezel is, beschaamt zijn vader" (Spr. 27:7). Zo beschaamt de gelovige, zijn hemelse Vader door gelijkvormigheid aan de wereld, want wat samenstemming heeft God met de wereld? Hij beschaamt ook zijn aardse vader, hetzij hij een onbegenadigd of een begenadigd mens is. Is hij onbegenadigd, dan beschaamt hij hem, door oorzaak te geven dat men zegt: Hij is hem gelijk; zo de vader, zo de zoon. Is hij een begenadigd mens, dan beschaamt hij hem, doordat hij hem zo ongelijk is. Maar in het bijzonder maakt hij zichzelf te schande; want, terwijl een goede naam beter is dan goede olie, zo is zijn gelijkvormigheid aan de wereld enigermate de dode vlieg, die de zalf des apothekers doet stinken en opwellen (Pred. 10:1). Zij verliezen hun goede naam en hun achting.

2. De veiligheid van hun geweten vereist, dat zij de wereld niet gelijkvormig worden. Door gelijkvormigheid aan de wereld, is hun geweten in gevaar van bevlekt, en hun ziel van verdorven te worden. De zonde toch en de weg van de wereld zijn van een besmettende natuur: Kan iemand met pek omgaan zonder ermee besmet te worden? "Zal iemand vuur in zijn boezem nemen, en zijn klederen niet verbrand worden? Zal iemand op kolen gaan, dat zijn voeten niet branden." Wij lezen van de Joden (Psalm 106:35, 36) dat zij, toen zij zich met de heidenen vermengden, hun werken leerden, en hun afgoden dienden, die hun tot een strik werden. De helderste spiegels zullen het eerst bestoven en bevlekt worden; zo zullen ook de kinderen Gods, stof en onreinheid over zich brengen, door zich met de wereld te vermengen. De zonde toch is een pest en besmetting. Het verkeren met zondig gezelschap zal een heilige besmetten. Jozef leerde aan het hof van Farao, bij het leven van Farao zweren; Petrus, in de zaal des hogepriesters komende, vloekt en verloochent zijn Meester; de Israëlieten, bij de ovens in Egypte werkende, maakten een afgod. Die bij honden neerliggen zullen met vlooien opstaan, en die in de keuken verblijven zullen naar de rook ruiken.

3. Ook de veiligheid van hun genaden, die in gevaar zijn van ontsierd en verzwakt te worden, vereist, dat zij de wereld niet gelijkvormig worden. Er is niet één zo begenadigd persoon op aarde, die niet, wanneer hij zich door ontederheid en gemis aan waakzaamheid, in het gezelschap van een vleselijke wereld begeeft, zal ervaren dat de omgang met hen zijn ijver zal verstompen, en de vurigheid van zijn godsvrucht zal verkoelen. Ja, iedere genade zal daardoor ontzenuwd en verzwakt worden, en hem langzamerhand, in een hoge mate, hun gewoonten doen volgen, totdat vrije genade hem opnieuw reformeert: "Wanneer de ongerechtigheid vermenigvuldigd zal worden,

zal de liefde van velen verkouden." De nieuw aangeplante kolonie van genade in het hart is in groot gevaar, wanneer zij, niet alleen door de inboorling, (ik meen, onze verdorvenheid) maar ook door de bijstand en hulp van de verdorvenheid van anderen wordt tegengestaan.

4. De veiligheid van hun personen vereist, dat zij de wereld niet gelijkvormig worden; want zij, die de goddeloze wereld gelijkvormig worden, zijn in gevaar van met haar gestraft te worden. Hoewel allen, die in Christus zijn, vrijgemaakt zijn van de verdoemenis en de eeuwige toorn, nochtans zijn zij niet vrijgemaakt van verdrukking en tijdelijke oordelen, voornamelijk indien zij met de goddelozen meedoen. Indien Lot niet op Gods bevel uit Sodom was gegaan, zou hij in de vlammen zijn omgekomen, als Noach niet op Gods bevel de ark had gemaakt, zou hij met de wereld in de zondvloed zijn vergaan. Daarom is Gods bevel aan ons: "Gaat uit van haar, Mijn volk! Opdat gij aan haar zonden geen gemeenschap hebt, en opdat gij van haar plagen niet ontvangt" (Openb. 18:4). "Die der zotten metgezel is zal verbroken worden" (Spr. 13:20); Daarom gaat uit het midden van hen, en scheidt u af, zegt de Heere, en raakt niet aan hetgeen onrein is, en Ik zal ulieden aannemen" (2 Kor. 6:17). "Zou gij de goddelozen helpen, en die de Heere haten liefhebben? Nu is daarom over u, van het aangezicht des Heeren, grote toornigheid" (2 Kron. 19:2).
Zo ziet u, dat er vele redenen zijn, waarom Gods volk deze wereld niet gelijkvormig moeten worden, en dat, met betrekking tot henzelf, hun omstandigheden en hun veiligheid het in elk opzicht vereisen.

V. Ons vijfde punt was, dat wij het onderwerp zullen toepassen, dat wij zullen trachten te doen in een gebruik van onderrichting, van bestraffing, van onderzoek, en van vermaning, met enkele beweegredenen krachtig aangedrongen: om dan het onderwerp met enige besturingen te sluiten.

Eerste gebruik.
Laat ons van de leer gebruik maken tot onderrichting. Indien dan de zaak zo staat, als u gehoord hebt, dat Gods volk de goddeloze wereld niet gelijkvormig moet zijn, dan kunnen wij daaruit leren:
1. Wat de regels zijn waarnaar ons verkeer in de wereld gericht moet zijn, en hoe omzichtig wij in onze wandel moeten wezen. Deze ongelijkvormigheid aan de wereld sluit niet alle verkeer met de wereld uit, want het is in verscheidene gevallen geoorloofd, dat wij met hen omgaan.

Vraagt u: *In welke gevallen mag iemand, die God vreest met de wereld omgaan?*
Dan is mijn antwoord:
(1) In geval van noodzakelijkheid; wanneer wij genoodzaakt en verplicht zijn met hen te verkeren. Dat was het geval met David in Kedar: "O wee mij, dat ik een vreemdeling ben in Mesech: dat ik in de tenten Kedars woon" (Psalm 120:5). Zo was het met de gemeente van Pergamus: "Ik weet waar gij woont, namelijk daar de troon van de satan is" (Openb. 2:13). Waar God een kerk bouwt, bouwt de duivel een kapel.
(2) In geval van staatszaken, op reis, in de handel en in ons werk; in dat opzicht kunnen wij ons niet geheel van de goddelozen van de wereld onttrekken. Het is

geoorloofd zaken met hen te doen, mits wij ons niet met hun ondeugden vermengen.

(3) In geval van hoffelijkheid en burgerlijke beleefdheid. Gelijk dit niet gelijkvormig zijn aan de wereld niet uitsluit, dat wij voor zaken op reis mogen gaan, zo sluit het ook niet uit en verhindert het niet, dat wij de burgerlijke beleefdheid moeten in acht nemen. Het is niet alleen geoorloofd, maar ook prijselijk, dat wij hen die buiten zijn, diensten van beleefdheid bewijzen, waardoor wij hen kunnen inwinnen.

(4) In geval van liefdadigheid. Onze roeping is aan allen wel te doen, maar meest aan de huisgenoten des geloofs. Hoewel de huisgenoten van het geloof, in geval van armoede, voornamelijk de onderwerpen van onze liefdadigheid zijn, toch moeten wij de anderen niet uitsluiten: "Laat ons goed doen aan allen."

(5) Inzake de godsdienst, dan is het geoorloofd met de goddelozen om te gaan, in zoverre wij, door genade nuttig kunnen zijn, hen door vriendelijke en redelijke bestraffingen te verbeteren. Wij moeten met wijsheid omgaan met degenen, die buiten zijn: hen bezoeken in hun ellende, wanneer zij in verdrukking zijn, en hun zielen zoveel goed doen als in ons vermogen is.

(6) In geval van aanverwantschap. Deze ongelijkvormigheid aan de wereld neemt de natuurlijke liefde niet weg: ook zal het zich niet uitstrekken tot een scheiding tussen man en vrouw terwille van de godsdienst. Het is geoorloofd, dat een gelovige vrouw met een vleselijke man leeft, evenals Abigaïl met Nabal; ja, terwille van de godsdienst, zijn de zodanigen geroepen met elkaar om te gaan: "Want wat weet gij, vrouw! of gij de man zult zalig maken? Of wat weet gij, man, of gij de vrouw zult zalig maken?" (1 Kor. 7:16).

In al deze en dergelijke gevallen is omgang met de goddelozen van de wereld geoorloofd. Doch, dat wij hun niet gelijkvormig moeten zijn, wil zeggen, dat wij hen niet tot ons dagelijks gezelschap moeten kiezen, ons in hun gesprekken niet moeten verlustigen, noch die plaatsen moeten bezoeken, daar zij verkeren: "Maar nu heb ik u geschreven, dat gij u niet zult vermengen, namelijk indien iemand, een broeder genaamd zijnde, een hoereerder is, of een gierigaard, of een afgodendienaar, of een lasteraar, of een dronkaard, of een rover; dat u met zodanig één ook niet zult eten" (1 Kor. 5:11). Wij moeten hun gezelschap niet zoeken, noch naar hun goddeloosheid ruiken, maar onszelf onbesmet bewaren van de wereld (Jak. 1:27).

Zo zien wij, wat de regel is, waarnaar wij onze wandel in de wereld behoren te richten. In dingen, die volstrekt zuiver, zedelijk zijn, moeten alle regels van de kunst, bevestigend zijn, maar in dit punt mag een mens een ontkennende regel stellen, welke veilig en goed kan zijn. Doet niet, gelijk de wereld doet, handelt juist andersom als zij. Het is een goede regel om naar te leven, dat men de wegen van de wereldse mensen nagaat, en precies het tegenovergestelde doet. Wereldse mensen zullen zich aan gierigheid, werelds vermaak, wereldse begeerlijkheden, wereldse genegenheden overgeven: nu, dat is een goede regel voor de wandel, goed op te letten wat zij doen, en recht tegengesteld te doen.

2. Indien het de eigenschap van een ware Christen is, dat hij de wereld niet gelijkvormig is, dan kunnen wij hieruit zien, hoe weinig ware Christenen er in de wereld zijn. Wel zijn er vele belijders, maar weinigen die God vrezen, waarom?

Omdat zij de wereld gelijk zijn; zij leven evenals anderen in de wereld; zij leven als godloochenaars en ongelovigen. Beziet uzelf, man, vrouw, doet u niet dezelfde dingen die de overigen van de onheilige wereld doen? Wandelt u niet naar de eeuw van deze wereld, en naar dezelfde eis? Zij nemen het gebed voor het aangezicht Gods weg, zowel in het verborgen als in hun huisgezinnen: zij veronachtzamen het woord, zij slaan er geen acht op, zij gehoorzamen het niet, zij verheffen er zich tegen, zij snauwen het af, zij schenden en ontheiligen de Sabbat; zij laten de plichten na die er toe behoren, en doen die dingen, die in zichzelf op die dag ongeoorloofd zijn; zij zijn boosaardig; zij zijn bedrieglijk in hun handelingen; zij leven gerust buiten Christus, hoewel zij arm zijn, leven zij in tevredenheid zonder het beproefde goud van Zijn genade; hoewel zij blind zijn, zijn zij tevreden zonder de ogenzalf van Zijn Geest; hoewel zij naakt zijn, leven zij vredig zonder het witte kleed van Zijn gerechtigheid. Nu, wat is uw leven? Welke tegenstelling is er tussen u en de wereld? Leeft u niet op dezelfde wijze? O, dan bent u met de overigen, deze wereld gelijkvormig, en ingenomen met haar ijdelheden.

Ik heb vernomen, dat hier deze week een merkwaardige bijeenkomst zal zijn, een nutteloos, ijdel samenzijn. Ik weet niet onder welk voorwendsel, doch ik vrees, dat het motto zal zijn: *IJdelheid en Dwaasheid,* indien niet in de afloop: Goddeloosheid en Losbandigheid; en in geval het zal blijken, dat het zo afloopt, moet ik mijzelf daartegenover vrijmaken. Ik weet wel, dat sommigen zullen denken, dat het beter was, dat de leraar zich daarbuiten hield; want, laat hem zeggen wat hij wil, het gezelschap zal er om lachen, wanneer zij bijeen zijn. Maar dat is niet mijn zaak: ik moet voor God verantwoorden, wat ik zeg, en u zult voor Zijn gericht rekenschap geven van hetgeen u hoort en doet: en ziet wie daar zal lachen.
Ik zal alleen een paar vragen stellen aan allen, die van plan zijn die bijeenkomst van ijdelheid en dwaasheid, door hun tegenwoordigheid te steunen.

1. Zal het geen gelijkvormigheid aan de wereld zijn en een aanmoediging van haar ijdelheid en tijdverspilling, daar tegenwoordig te zijn?
2. Zal het met het oog op de verheerlijking van God, of de stichting van een arme onsterfelijke ziel zijn, dat men daar zal samenkomen?
3. Zal het van zodanige aard zijn, dat zij, die daar tegenwoordig zullen zijn, tot God durven gaan, om er een zegen over af te smeken?
4. Zal het van zo'n natuur zijn, dat het de roeping van de voorzienigheid, op deze dag, niet zal belemmeren en tegenstaan, welke ons eerder tot treuren en wenen, dan tot blijdschap en vrolijkheid roept?
5. Zal deze bijeenkomst Gods goedkeuring wegdragen, en zodanig zijn, dat zij zonder vrees of schaamte daarvan rekenschap zullen kunnen geven voor Zijn ontzaglijk gericht?
6. Zal het zo'n samenzijn wezen, dat uw tegenwoordigheid aldaar, u grond zal geven, er met blijdschap op te kunnen terugzien, wanneer uw ogen breken, en uw ziel uw lichaam zal ontvlieden, de eeuwigheid in?

Indien deze vragen bevestigend kunnen worden beantwoord, en het inderdaad een bijeenkomst van deze aard is, dan heb ik er niets op tegen; doch indien het anders is, en dat geen van deze dingen ervan kan worden gezegd, dan teken ik er in Gods naam protest tegen aan, en ik neem uw gewetens tot getuigen, dat ik dit doe. Laat mij u allen, die navolgers van Christus wensen te zijn, ernstig vermanen, dat zij er

wegblijven, als zij niet tegen God willen zondigen, noch het geslacht van de rechtvaardigen bedroeven, en zich schuldig maken aan gelijkvormigheid met de wereld; want er gaat van tevoren geen reuk van de hemel van uit, en ik vrees, dat het belang van de hel er door bevorderd en de ijdelheid van het hart er door aangezet zal worden.

Wel, zegt u, het is maar voor wat afleiding en ontspanning. Ja, dat is gemakkelijk genoeg, een schone schijn te geven aan een slecht doel, doch ik vrees, dat het gemengd dansen en het pret maken, dat men, naar ik hoor, van plan is, alsmede het drinken en brassen dat wel zal plaatsgrijpen, zal ontdekken, dat de god van deze eeuw de grote oproeper tot deze bijeenkomst is, en dat de begeerlijkheden van de wereld de voornaamste afleiding zullen zijn, namelijk: de begeerlijkheid des vleses, de begeerlijkheid der ogen, en de grootsheid des levens.
Een samenkomst tot gebed en verootmoediging zou gepaster zijn voor de droevige zielsstaat van velen van hen, die zulke plannen in het oog hebben. Het is toch te vrezen, dat sommigen bij die ijdelheid zullen tegenwoordig zijn, die in deze twaalf maanden, de instellingen van Christus maar weinig hebben bezocht; en anderen, die meer genoegen zullen vinden in zulk luidruchtig kabaal maken, dan zij ooit in hun gehele leven in Gods heiligdom hebben gevonden; dat getuigt, dat zij meer nodig hebben, dat God hen op hun knieën brengt, om te trachten door smeken de wraak af te wenden, die boven hun schuldige hoofden hangt, dan dat de duivel hen op hun voeten brengt, om vrolijk naar de hel te dansen.

3. Ziet hieruit, dat godsdienstige mensen worden uitgemaakt voor over-zedigen en zonderlingen. Waarlijk, de godsdienst moet dwars tegenover de wereld staan en met haar in strijd zijn. Als dit zonderlingheid is, dat men niet wandelt als zij, die geen geweten maken van de plichten, maar die spotten en de gek steken met betere dingen dan die zij willen navolgen, dan moeten wij zonderling zijn; als dat gering is, zoals David in een ander geval zei, dan zullen wij ons noch geringer houden. Wel, zegt u, zullen wij ons dan daaraan blootstellen, dat men ons smaadt als trotse, precieze en zonderlinge personen, die menen, dat niemand zo goed is, als wij zelf zijn? Wel, vrienden, het is beter, dat de wereld kwaad van ons spreekt zonder oorzaak, dan dat God op ons zou toornen, en ons om rechtvaardige redenen zou vervolgen.

4. Hieruit kunnen wij zien, wat een zwakke grond het is, die alleen genomen is uit veelheid en algemeenheid. De meeste mensen doen zo en zo: ja, alle mensen doen zo en zo, en waarom zullen wij hun voorbeeld niet volgen? De betooggrond van de apostel is van een geheel andere natuur: (Ef. 4:17 20) "Ik zeg dan dit, en betuig het in de Heere, dat gij niet meer wandelt, gelijk als de andere heidenen wandelen in de ijdelheid huns gemoeds, verduisterd in het verstand, vervreemd zijnde van het leven Gods, door de onwetendheid, die in hen is, door de verharding huns harten. Welke, ongevoelig geworden zijnde, zichzelf hebben overgegeven tot ontuchtigheid, om alle onreinigheid, gieriglijk te bedrijven. Maar gij hebt Christus alzo niet geleerd." Paulus leert ons in 1 Thess. 4:5, dat het maar een arm, ijdel, zwak argument is, als men inbrengt: Anderen doen zo en zo, en waarom zou ik het niet doen, als hij zegt: "Niet in kwade beweging der begeerlijkheid, gelijk als de heidenen, die God niet kennen." Paulus' betooggrond is vlak het tegenovergestelde: "Zo laat ons dan niet slapen, gelijk als de anderen, maar laat ons waken en nuchteren zijn" (1 Thess. 5:6).

Ongelijkvormigheid aan de wereld zegt, tegenover deze vleselijk redenering: "Laat ons niet slapen gelijk anderen doen; laat ons niet zweren gelijk anderen doen; laat ons de Sabbat niet ontheiligen gelijk anderen doen; laat ons geen onreinheid bedrijven gelijk anderen doen; laat ons niet stelen en bedriegen gelijk anderen doen; laat ons niet leven in het nalaten van de plichten en de instellingen van de godsdienst gelijk anderen doen: laat ons niet leven zonder God en Christus, en in de veronachtzaming van de eeuwigheid gelijk anderen doen." Het is een zwak argument, dat men zegt: "Heere help ons, als alle anderen ongelijk hebben, behalve Gij; als allen, die gezag, aantal en menigte aan hun zijde hebben het mis hebben, en Gij alleen recht." Deze wijze van redeneren is in strijd met de inhoud en het doel van de tekst: "Wordt dezer wereld niet gelijkvormig." Dit veronderstelt toch, dat de wereld verkeerd is, en dat er maar weinig in haar zijn, die het recht hebben; namelijk die weinigen, die niet van de wereld zijn.

5. Ziet hieruit, dat de goddeloze wereld geen aanmerkingen behoeft te maken op de heiligen, dat zij zich aan hun gezelschap onttrekken; want God moedigt hen aan dat te doen; ja, Hij gebiedt het hun: (2 Thess. 3:6) "En wij bevelen u, broeders, in de naam van onze Heere Jezus Christus, dat gij u onttrekt van een iegelijken broeder, die ongeregeld wandelt, en niet naar de inzetting, die hij van ons ontvangen heeft." Wel, moeten wij hen dan als honden behandelen en hen vertrappen? Neen, wij moeten ons van hen onttrekken, in medelijden met hun zielen; wij moeten treuren over hun zonden, bidden om hun bekering, alle gepaste middelen gebruiken, om hen weer tot hun plicht te brengen, en hun alle gastvrijheid en beleefdheid bewijzen. Maar wij moeten ons tegelijkertijd van alle intieme conversatie en vertrouwelijke omgang met hen onthouden, zeggende, wat Jakob tot Simeon en Levi zei: (Gen.49:6) "Mijn ziel kome niet in hun verborgen raad, mijn eer worde niet verenigd met hun vergadering." God heeft toch geboden, dat wij hun niet moeten gelijkvormig worden. Waar wij ondertussen zien hoe gering de Heere bij de goddeloze wereld geacht wordt; Hij wil dan ook niet toestaan, dat Zijn heiligen in hun gezelschap verkeren.

6. Hieruit zien wij de ijdelheid van al die uitvluchten en verontschuldigingen, waarmee de mensen hun gelijkvormigheid aan de wereld zoeken te bedekken. Maar die uitvluchten behoren meer bij het volgende gebruik, en zullen daar dan ook besproken worden. Ik zal hier alleen opmerken, dat velen zich toegeven in gemeenschap te houden met de onvruchtbare werken van de duisternis, en met de goddelozen omgaan en die gelijkvormig zijn, die er nooit over denken dat zij daarin verkeerd handelen. Zij gevoelen er nooit het minste verwijt of de minste beschuldiging over, zolang zij hun schuld niet zien dat zij zich met de goddelozen verenigen, noch kunnen zij zichzelf beschuldigen over de schuld van hen, met wie zij verbonden zijn. Velen vermaken zich gewillig in zulk gezelschap, waarvan zij weten, dat de godsdienst daar niet in trek is; van welken de woorden niet met zout besprengd zijn, en van welken de vuile adem ontdekt, dat hun longen besmet zijn. Zij zijn verdorven in hun zeden, gevaarlijk in de omgang met hen, schandelijk in hun leven, verkeerd in hun beginselen, en hun gebreken staan op hun voorhoofden geschreven, zodat men gemakkelijk kan zien, dat zij bekend staan als snood, en als verachters van God, Zijn Woord, Zijn volk en Zijn inzettingen.

Tweede gebruik.
Deze leer kan gebruikt worden tot bestraffing van allen, die de wereld gelijkvormig zijn, en in het bijzonder van allen, die een belijdenis van de godsdienst hebben en zich nochtans vergezelschappen met de loszinnige en goddeloze wereld, niettegenstaande God hen vermaant: (Ef. 5:11) "Hebt geen gemeenschap met de onvruchtbare werken der duisternis, maar bestraft ze ook veeleer." In zulke gemeenschap schuilt veel gevaar: Het gevaar van besmetting; want gelijk hij die met wijzen omgaat, wijs zal worden, zo zal hij die met dwazen omgaat, dwaasheid van hen leren. Het gevaar van straf en lijden; want die der zotten metgezel is zal verbroken worden. Ook het gevaar van schande; zo werd de eer van Jósafat verduisterd, doordat hij zich met Achab verzwagerde, en werd hem dit tot schande: (2 Kron. 19:2) "Zou gij de goddelozen helpen en die de Heere haten, liefhebben? Nu is daarom over u, van het aangezicht des Heeren grote toornigheid." Hoe veroordeelt deze leer allen, die de naam van God belijden, en nochtans, evenals de Israëlieten tot Samuël spreken: (1 Sam. 8:19) "Neen, maar daar zal een koning over ons zijn." Zegt tot menigeen: "u moet zo en zo niet handelen, want dat doen de Turken, en de Tartaren, en de wilde volkeren van de wereld ook; u moet u niet verzwageren met de volken van deze gruwelen; u moet niet in ijdelheid en ledigheid wandelen; u moet als in de dag eerlijk wandelen; niet in brasserijen en dronkenschappen, niet in slaapkameren en ontuchtigheden, want dat doen de mensen in de wereld, die zo zeker zijn"; dringt dit argument op hen aan, en wet zullen zij zeggen? "Wel, dat is mij al te nauwgezet en precies; dat zou tegen de hele wereld ingaan; dat is mij te zonderling; ja, dat is maar een trots, huichelachtig bijgeloof, alsof wij beter zijn dan alle andere mensen." Helaas! Wat een vleselijk redeneren is dit tegen het duidelijk bevel van God in: "Wordt dezer wereld niet gelijkvormig."

Vraagt u: *Wie zijn dat, die de wereld navolgen en haar gelijkvormig zijn?*
Dan antwoord ik:

1. Dat zijn zij, die het voorbeeld van mensen en niet van Gods Woord, tot de regel van hun doen stellen De voornaamsten en voortreffelijksten hebben hun zwakheden, en zijn aan menigvuldige gebreken onderworpen. Wij moeten niemand navolgen, dan zover zij navolgers van Christus zijn: (1 Kor. 11:1) "Weest mijn navolgers, gelijk ook ik van Christus."
2. Zij, die hun voorvaderen als voorbeeld nemen voor hun godsdienstige verrichtingen: "Onze vaderen rookten Melechet van de hemel, en offerden haar brandofferen, zo zullen wij ook doen." Onze voorvaderen waren van zo'n godsdienst en gevoelen, en zo zullen wij ook doen. Wij zien geen grond om van de godsdienst van onze voorgangers te verschillen.
3. Zij, die de menigte navolgen om kwaad te doen: die de brede weg van de zonde bewandelen, om hun gezelschap te genieten; doch wanneer de ondeugd algemeen wordt, wordt zonderlingheid een deugd. Wanneer de één of andere dwaling in het oordeel of de praktijk algemeen wordt, wordt hun zonderlingheid een noodzakelijke plicht.
4. Zij, die hun doen regelen naar de wil van hen, die over hen gesteld zijn; zo volgde Israël Jerobeam na: de grote zijn niet altijd de beste. Zij, die zich schuldig maken aan gelijkvormigheid aan de wereld, om mensen te behagen, zullen onbeschaamd optreden tegen hun licht en hun geweten in, die hun een andere weg wijzen.

5. Zij, die hun geloof doen steunen op de gordel van menselijke wijsheid en geleerdheid: die de zulken volgen, die zij als de wijste, scherpzinnigste en geleerdste mensen beschouwen. Het is de listigheid van de duivel, de wereld met zulk schitterend licht te verleiden, evenals de slang Eva bedroog, en de Farizeeën het volk misleidden, zeggende: "Heeft iemand uit de oversten in Hem geloofd, of uit de Farizeeën? Heeft iemand uit de Schriftgeleerden die Man gevolgd? Maar deze schare, die de wet niet weet, is vervloekt."
6. Allen, die verantwoordelijk zijn voor de zonden van andere mensen, door hen daarin te steunen, hetzij het, achteruit ziende, de zonden van voorouders zijn; of vooruit ziende, de zonden van het nageslacht; of rondom ons ziende, de zonden van het tegenwoordig geslacht, daar wij onder leven. Men kan op velerlei wijzen schuldig staan aan de zonden van anderen.

Vraagt u: *Hoe is iemand verantwoordelijk voor de zonden van anderen?*
Dan antwoord ik:
Wij zijn meer algemeen op tweeërlei wijze schuldig aan de zonden van anderen; hetzij door navolging, of door uitlegging: wanneer wij anderen in hun zondige praktijken navolgen, of, wanneer wij hun boze wegen te gunstig beoordelen of uitleggen.

- Meer in het bijzonder zijn wij verantwoordelijk voor de zonden van anderen, wanneer wij anderen bevelen te zondigen; zoals Farao, die beval, dat men de kinderen van de Hebreeën zou doden, en Herodes, dat men de jonge kinderen in Bethlehem zou ombrengen, en Nebukadnézar, die bevel gaf, dat men het gouden beeld moest aanbidden; zij stonden schuldig aan die doodslag en die afgoderij.
- Wanneer wij anderen aanraden te zondigen; zoals Bileam de kinderen Israëls deed.
- Wanneer wij instemmen met de zonde van anderen: zoals Saulus, die een welbehagen had in de dood van Stéfanus.
- Wanneer wij de zonden van anderen verbergen en die niet openbaren, en hen, die ze bedrijven, niet bestraffen, en niet alles aanwenden, dat zij hun verdiende straf ontvangen.
- Wanneer wij anderen dwingen om te zondigen, hetzij door dwang, door prikkeling, of door hen te verleiden.
- Wanneer wij anderen tot de zonde verlokken door sluwe listen, verstrikkende aanporring en aantrekkelijke beweegredenen, en zo hun toestemming inwinnen aan onze boze wegen.
- Wanneer wij anderen prijzen wegens hun zondige wegen, en hen in hun zonden toejuichen.
- Wanneer wij hen voorspoed toewensen in hun boze wegen; "want die tot hem zegt: Wees gegroet; die heeft gemeenschap aan zijn boze werken."
- Wanneer wij de mensen, wanneer wij daartoe bevoegd zijn niet wegens hun zonden, tuchtigen en straffen; hetzij als overheid, ouders, meester, of in enige andere betrekking.
- Wanneer wij de zonde verdedigen en rechtvaardigen, en het kwade goed en het goede kwaad heten; de zonde niet veroordelen, noch het bedrijven daarvan verhinderen, wanneer het in ons vermogen is dat te doen.
- In één woord, wanneer wij een slecht voorbeeld in de zonde geven of volgen; of wanneer wij anderen, en anderen ons in de wegen van de zonde onderwijzen. En eindelijk, wanneer wij ons verblijden over de zonden van anderen, en welgevallen hebben in degenen, die ze doen.

In al deze gevallen staan wij schuldig aan de zonden van anderen, en daarin aan gelijkvormigheid aan een zondige wereld. En hieraan kunnen wij duidelijk zien, wat ik onlangs, over een ander onderwerp sprekende, aanmerkte, dat velen rekenschap zullen moeten geven van zonden, daar zij nooit over gedroomd hebben; niet alleen van hun eigen zonden, maar van al de zonden van andere mensen, die zij op deze wijze begunstigd, en nooit ernstig bestraft en betreurd hebben.

Misschien zal iemand tegen hem, die hem over zijn zonden bestraft, zeggen: *"Wat hebt u met mij te maken? U zult voor mijn zonden geen rekenschap geven. Wat heeft de leraar zich met mijn zonden, met mijn persoonlijke gebreken te bemoeien? Wat behoeft hij mijn wonden open te rijten?"*
Antwoord. O mens! Overweegt u niet, dat wij niet alleen van onze eigen zonden, maar van al de zonden rekenschap zullen geven, die wij begunstigen en aanmoedigen, alsmede van al de zonden, die wij niet bestraffen en betreuren en die ons niet met leedwezen vervullen? Helaas! Hoe weinig bedenkt de wereld, welke behoefte zij aan Christus, als een Zaligmaker en Verlosser heeft, om hen te verlossen, niet alleen van de schuld van hun eigen zonden, maar ook van hun schuld aan de zonde van anderen. Weinig bedenken de metgezellen van dronkaards, vloekers, hoereerders, sabbatschenders, en dergelijke, hoe zij ingewikkeld zijn in de schuld van al de zonden van hen, met wie zij zich vergezelschappen, en de goddeloosheid van welken zij opzettelijk door de vingers zien, en toestemmen, en waarmee zij schertsen. Toch maken deze allen zich schuldig aan gelijkvormigheid aan de wereld.

Maar de vleselijke reden zal vele pleitgronden aanvoeren, waarom de mensen hun naasten gelijk moeten zijn. Indien iemand vraagt, welke deze pleitgronden en uitvluchten zijn, dan kunnen wij antwoorden met, onder vele andere, de vier volgende onder de ogen te zien.
Uitvlucht 1. *"Ik moet, zo zegt iemand, mijzelf aanpassen bij het gezelschap, daar ik mee omga, om niet als gemelijk, korzelig en ongezellig te worden aangemerkt; doch ik word alles aan allen."*
Antwoord. U moet weten, dat u, als u nog godsdienstig bent, inzake de godsdienst niet onzijdig moet zijn; u moet, of heet, of koud zijn; of geheel voor God, of geheel voor Baäl. Waar hoffelijkheid van de godsdienst doet afwijken, en er zich niet aan onderwerpt, wordt zij wreedheid voor de ziel. Toe te geven aan een koers van ledigheid en ijdelheid, onder voorwendsel van goed van nature en gezellig te zijn, verraadt het gemis van een nieuwe natuur, en van lieflijke gemeenschap met Christus. Wel is waar, wordt de burgerlijke omgang met anderen nergens verboden, wanneer die niet ontaardt in lichtzinnigheid, ijdelheid, hoererij en ontuchtigheid; doch vertrouwelijke omgang met zulken, die God niet vrezen, die geen geur van de godsdienst of van Christus openbaren in hun woorden en daden, is nooit te rechtvaardigen, welke uitvlucht, of welke pleitgrond daartoe ook wordt aangevoerd.

Uitvlucht 2. *Wel, zegt een ander, ik moet soms meedoen met, en mij voegen bij zo'n dronken gezelschap; want het zijn mijn klanten, met wie ik koop en verkoop, van wie mijn bestaan afhangt, en het is naar ik hoop, niet ongeoorloofd, dat ik met hen ga, en een glaasje met hen gebruik.*

Antwoord. Hoewel ik hiervoor heb gezegd, dat handelen en zaken doen, niet noodzakelijk insluit, dat men de wereld gelijkvormig is, nochtans zal ik er hier aan toevoegen, dat, hoewel het om vele redenen niet ongeoorloofd, maar noodzakelijk kan zijn, met matigheid te eten en te drinken, en in eerlijkheid te handelen en zaken te doen, nochtans niemand naar ik hoop, daaruit zal afleiden, dat het geoorloofd is zonder noodzaak met de goddelozen om te gaan, of zich dronken te drinken aan het zaken doen met hen te verbinden. Het verdienen van uw brood hangt daar niet van af, meer van Gods voorzienigheid: het is Zijn zegen, die rijk maakt, en de Heere heeft onze zondige uitvluchten niet nodig, om door Zijn voorzienigheid in onze behoeften te voorzien. Evenals Christus zegt: "Wie toch van u kan met bezorgd te zijn, een el tot zijn lengte toedoen?" (Matth.6: 27); zo ook: wie kan een penning aan zijn inkomen toevoegen, door dronkenschap, of door gelijkvormigheid aan dronkaards? Ja, al zou u de gehele wereld gewinnen, u zult door elke zondige meegaandheid meer verliezen dan winnen, want: "Wat baat het een mens, zo hij de gehele wereld gewint, en lijdt schade zijner ziel?" (Matth. 16:27). Het is een gevaarlijk waagstuk, zijn ziel te wagen, om de kleinigheden van een voorbijgaande wereld te gewinnen.

Uitvlucht 3. "Wel, zegt een derde, *mag ik mij niet bij de goddelozen voegen, om hen op het rechte pad te brengen; dat deed Christus toch ook?"*
Antwoord. Christus was krachtens ambt een heelmeester, om kranke zondaren zalig te maken en te genezen. Past op, dat het niet misschien vermetelheid in u is, in plaats van ijver; denkt er om, dat u daartoe geroepen moet worden. Christus kon niet door de zonden van de mensen besmet worden; als u zo'n bewaarmiddel had, dan kon u zich gerust midden onder hen wagen. Wel is de natuur van de genade, zichzelf uit te spreiden en het goede aan anderen mee te delen, nochtans overwegen velen niet, die voorgeven anderen te overtuigen en te bekeren, dat hun harten bedrieglijk zijn, en door welke zondige bijoogmerken zij onder deze schijn, worden gedreven. Maar al had iemand waarlijk een duidelijke roeping, om zich voor een tijd bij een gezelschap van ijdele mensen te voegen, en bij hen te zitten; waarvan de Psalmist erkent, dat hij dit vermeed, als hij zegt: "Ik zit niet bij ijdele lieden;" ik zeg, al had iemand de duidelijkste roeping om in hun gezelschap te zijn, dan had hij nog nodig te doen, wat de dokters doen, als zij op een besmette plaats moeten zijn, zich met tegengif daartegen te wapenen. Zo moeten wij ook handelen, als wij in zulk gezelschap moeten zijn; dan moeten wij ons daartegen wapenen met geloof, en gebed, en heilige vastberadenheid, en hemelse wijsheid, die krachtiger kunnen werken, dan de pest van de zonde en de listigheid van de duivel, die wij daar zullen ontmoeten.

Uitvlucht 4. Sommigen zullen zich er op beroepen, *dat men zo heftig bij hen aandringt: men verzoekt het mij zo ernstig, ik word er toe geperst; en als ik weiger mij bij hen te voegen, dan bespotten en beschimpen zij mij.*
Antwoord. Als u nooit een verzoeking tot de zonde kunt weerstaan, dan hebt u geen bewijs dat u een kind van God bent, doch door zulke aanvallen als deze af te slaan, geeft de voorzienigheid u gelegenheid, de zonde, door uw afwijzing, in uzelf tegen te staan en door uw voorbeeld, in anderen neer te werpen. Hebt medelijden met hen, als zij u bespotten en beschimpen, en rooft de Heere, Die u betere raad heeft gegeven dan met hen mee te lopen, tot dezelfde uitgieting van de overdadigheid. Hoe meer zij tonen, bespotters en smaders van de godsdienst en van genade te zijn, hoe meer zij moeten worden tegengestaan met deze overdenking: "Welgelukzalig is de man, die

niet wandelt in de raad der goddelozen, noch staat op de weg der zondaren, noch zit in het gestoelte der spotters" (Psalm 1:1.) Verontschuldigt u niet daarmee, dat zij zo krachtig bij u aandringen; want wanneer zij u de ene weg uit willen hebben, en Christus u roept de andere weg te gaan, dan behoeft u niet lang te bedenken om te weten, welke weg u moet inslaan. Zij zeggen: "Gaat met ons" (Spr. 1:11); Christus zegt: Komt bij Mij" (Hoogl. 4:8). En oordeelt u, wat beter is, "Gode te gehoorzamen of de mens" (Hand. 4:19). Wanneer zij zeggen: "Volgt ons;" gedenkt dan, dat Christus zegt: "Volgt Mij." "Want de zaligmakende genade van God is verschenen aan alle mensen, en onderwijst ons, dat wij, de goddeloosheid en de wereldse begeerlijkheden verzakende, matig, en rechtvaardig, en Godzalig leven zouden in deze tegenwoordige wereld" (Tit. 2:11, 12).
Maar ik zal tot een volgend gebruik overgaan.

Derde gebruik.
Deze leer kan worden toegepast tot beproeving en onderzoek. U kunt aan deze leer uw staat onderzoeken, of u aan de wereld gelijkvormig bent of niet.

Vraagt u: *Hoe zal ik weten, of ik de wereld gelijkvormig ben of niet?*
Dan is mijn antwoord: U kunt dat op drie wijzen weten.
1. Aan uw staat en toestand.
2. Aan uw gestalte en gesteldheid.
3. Aan uw leven en uw wandel

[1] U kunt aan uw staat en toestand weten, of u aan de wereld gelijkvormig bent, of niet. Indien u de wereld niet gelijkvormig bent, dan is uw staat zodanig als dat woord beschrijft: (Joh. 17:16) "Zij zijn niet van de wereld, gelijkerwijs Ik van de wereld niet ben". Vraagt u dan nog verder: Hoe zal ik weten, of mijn staat zodanig veranderd is, dat ik niet van deze wereld ben? Dan kan ik hierop, als volgt, antwoorden: Indien u niet van deze wereld bent, laat mij u dan vragen hoe u er uitgegaan bent? Er zij drie dingen, die meewerken om iemand uit de wereld te doen uitgaan; ziet of u daar kennis aan hebt. Bent u ooit uit deze wereld uitgebracht:
(1) Door wedergeboorte.
(2) Met instemming.
(3) Door dwang en door geweld.

(1) Bent u ooit door wedergeboorte, of door een nieuwe geboorte, uit deze wereld getrokken. Als u niet van deze wereld bent, dan bent u wedergeboren. Vandaar die uitdrukking: "Hetgeen uit het vlees geboren is, dat is vlees; en hetgeen uit de geest geboren is, dat is geest." Indien u uit God geboren bent, dan bent u niet van deze wereld; indien u nooit uit God geboren bent, dan bent u van de wereld, en haar gelijkvormig. Indien u nooit een andere geboorte hebt gekend, dan de natuurlijke geboorte, de zondige geboorte; dan bent u nog van deze wereld. Door geboorte zijn wij van deze wereld; doch door wedergeboorte worden wij niet van deze wereld. (Joh. 1:13) "Welke niet uit den bloede, noch uit de wil des vleses, noch uit de wil des mans, maar uit God geboren zijn." (Jak. 1:18) "Naar Zijn wil heeft Hij ons gebaard door het Woord der waarheid." Indien u wedergeboren bent, dan was God zelf daarvan de uitwerkende Oorzaak; u kon dat nooit uitwerken door de kracht van de natuur. De wil van God is de aandrijvende oorzaak geweest: "Want

het is niet desgenen die wil, noch desgenen die loopt, maar des ontfermenden Gods." Het Woord der waarheid is de middellijke oorzaak geweest. Onderzoekt dan of ooit, door middel van het Woord, de kracht van God is geopenbaard, om een nieuw schepsel van u te maken, en u in een nieuwe wereld te brengen.

(2) Een mens wordt ook met instemming uit deze wereld gebracht. De mens toch wordt, in de dag van Gods heirkracht gewillig gemaakt, de wereld en al haar ijdelheden te verlaten; zijn volk en zijns vaders huis te vergeten; de wereld te beschouwen als niet zijn thuis zijnde, en zichzelf als een vreemdeling en bijwoner daarin; en begerig te zijn naar een beter vaderland, dat is, naar het hemelse, verwachtende de stad, die fondamenten heeft, welker Kunstenaar en Bouwmeester God is. Hij is aan de wereld gestorven, en de wereld is aan hem gestorven. Gelijk wij wat gestorven is, buiten ons gezicht begraven, zo ziet hij met genoegen van de wereld af, en de wereld is blij dat zij van hem af is; hij bekommert zich niet om de wereld, en de wereld bekommert zich niet om hem.

(3) Door geweld. (1 Joh. 6:4) "Kinderkens, gij zijt uit God, en hebt hen overwonnen: want Hij is meerder, Die in u is, dan die in de wereld is." Vraagt u dan, hoe het komt, dat zij niet van de wereld zijn; dan is het antwoord: Zij overwinnen deze wereld door geweld, en dat, deels door de prijs van het bloed van Hem, Die Zichzelf voor onze zonden heeft gegeven, opdat Hij ons trekken zou uit deze tegenwoordige boze wereld, en zo overwinnen zij door het bloed des Lams: deels door de kracht van Zijn Geest: zij hebben niet ontvangen de geest der wereld, maar de Geest, Die uit God is. Die zowel een Geest der kracht, als der liefde en der gematigdheid is: en de Geest Die in hen is, is sterker dan de geest, die in de wereld is. Zij overwinnen, niet door eigen kracht of geweld, maar door Zijn Geest, Die de kracht van de zonde in hen verbreekt, en de liefde van de wereld in hen doodt, en hen alle dingen schade en drek doet achten om de uitnemendheid van de kennis van Christus Jezus, onze Heere. Zo wordt een mens zodanig, dat hij niet van deze wereld is: en zo kunt u uw ongelijkvormigheid aan de wereld aan uw staat beproeven, namelijk, of u niet van deze wereld bent. Want indien u niet van deze wereld bent, dan bent u haar niet gelijkvormig.

Maar anderzijds, indien u van deze wereld bent, dan bent u haar gelijkvormig. Ook zijn er drie wegen, die ontdekken, dat men van deze wereld is.

(1) Zij, die van deze wereld zijn, zouden er niets op tegen hebben, als zij eeuwig in deze wereld moesten blijven; zij bekommeren zich om geen andere hemel, om geen ander Paradijs, dan de genoegens, voordelen en eerbewijzen van deze wereld. Let op uw hart en gedachten, mens, of u tevreden bent met deze wereld tot uw deel te hebben; of u, als het mogelijk was, altijd in de wereld zou willen leven, om die te genieten: of u genoeg aan haar zou hebben, en geen andere hemel, zou begeren; dan is dat een bewijs, dat u van deze wereld bent.
(2) Zij, die van deze wereld zijn, beschouwen de genietingen van deze wereld als wezenlijkheden, doch de beloften van Gods verbond beschouwen zij als inbeeldingen. Daarom hebben zij vermaak in de dingen van de wereld, waarop zij verzot zijn, maar zij durven God met Zijn belofte niet vertrouwen, noch vinden zij daarin hun genot.

(3) Zij die van deze wereld zijn achten de mensen gelukkig of ellendig, naargelang hetgeen zij van deze wereld genieten. Ja, al zien zij, dat zij goddeloos zijn, zij achten hen toch gelukzalig, als zij de uiterlijke dingen van deze wereld genieten. Oordeelt u dat ook? Dan is het een bewijs, dat u van deze wereld bent, en dus de wereld gelijkvormig bent.

[2] Beproeft aan uw gestalte en gesteldheid, of u de wereld gelijkvormig bent, of niet. Als u haar niet gelijkvormig bent, dan zullen uw genegenheden gewoonlijk gezet zijn op de dingen, die boven zijn; doch indien u de wereld gelijkvormig bent, dan zullen uw genegenheden zich uitstrekken tot de dingen, die beneden zijn, en zult u dus de aardse dingen bedenken. Ik zal u hier enkele merktekenen opnoemen van iemand, die de aardse dingen bedenkt, en bijgevolg de wereld gelijkvormig is.

1. Wanneer een mens de aardse dingen als de schoonste en uitstekendste dingen beschouwt, is dit een bewijs, dat hij aardse dingen bedenkt, en dus de wereld gelijkvormig is. Een hemelsgezind mens beschouwt de hemelse dingen als de schoonste en voortreffelijkste.
2. Wanneer de dingen van de wereld de voornaamste plaats in iemands gedachten innemen, is dit een bewijs, dat hij een werelds mens is. Men kan zichzelf beter kennen aan zijn gedachten, dan aan zijn woorden en daden, want de gedachten ontstaan onmiddellijk uit het hart, evenals wij een bron beter kunnen onderkennen aan hetgeen dicht bij de oorsprong opborrelt, dan aan de beken die daarvan veraf zijn: "Want gelijk hij denkt in zijn ziel, zo is hij (Engelse overzetting Spr. 23:7). Iemand is, zoals hij in zijn hart denkt, wanneer de aardse gedachten het zoetst zijn. Ik spreek niet van die gedachten, die iemand door zwakheid of verzoeking kan onderworpen zijn, maar over die, welke zijn ziel het zoetst zijn, die, welke vanzelf de verlustiging van zijn ziel zijn.
3. Hij bedenkt aardse dingen, wiens hart aan de aarde kleeft. Al praat u met zo iemand nog zoveel over de ijdelheid van deze aarde, hij mag naar u luisteren, maar zijn hart blijft haar aankleven; spreekt hem nog zoveel over de heerlijkheid van de hemel en de welgelukzaligheid van de heiligen, nog zal zijn hart de aarde blijven aankleven: ja, al spreekt hij zelf, en dat met gloed, over de ijdelheid van alle dingen in de wereld, nog steeds zal zijn hart aan de aarde kleven.
4. Een aardsgezind mens is vervuld met afleidende bekommeringen omtrent de dingen van de aarde. Als hij in die dingen wordt teleurgesteld, dan beschouwt hij zich als een mens, die alles kwijt is. God, en Christus, en de beloften, zij kunnen hem geen vergenoegdheid of troost geven, als zijn afgoden op aarde hem worden ontnomen; als die hem ontvallen, gevoelt hij zich diep ongelukkig: Zij hebben mijn goden weggenomen, wat heb ik nu meer? Het is hem voornamelijk te doen om, en hij jaagt het krachtigst na, datgene, dat het gepaste voorwerp voor zijn aards gemoed is: die dingen nemen zijn gehele ziel in beslag.
5. In één woord, een aards mens doorstaat vele moeilijkheden omtrent aardse dingen, en is die nooit moe, omdat hij in zijn element is; hij is als een vis in de zee. Een mens wordt spoedig het zwemmen moe, omdat het zijn element niet is: maar de vis wordt het nooit moe, omdat het water zijn element is. Een aards mens is de geestelijke plichten spoedig moe; terwijl een geestelijk mens de Sabbat zijn verlustiging noemt. Een aards mens zal zijn werk niet ten einde brengen, omdat zijn hart en zijn geest elders zijn. Indien u op deze manier, als ik u getoond heb, aardse dingen bedenkt, is het een ontegenzeglijk bewijs van een wereldse gestalte,

en deze wereldse gestalte en gesteldheid is een blijk van gelijkvormigheid aan de wereld.

[3] U kunt weten, of u de wereld gelijkvormig bent of niet, aan uw leven en uw wandel, aan uw woorden en daden. Zij, die van de wereld zijn, spreken van de wereld, leven met de wereld, hun gehele wandel ruikt naar de wereld: "Zij verzinnen niet de dingen, die Gods zijn, maar die der mensen zijn." Een werelds gesprek vlot met hen het beste; wereldse praat is hun vermaak; wereldse wijsheid is naar hun aard; werelds gezelschap is hun lust, maar hun lust is niet in de heiligen, in de heerlijken, die op de aarde zijn. En waarlijk, zij, die zich kunnen vermaken in ijdel, goddeloos, lichtzinnig en wulps gezelschap, doch nooit in zielszaken met de Godzaligen omgang hadden, of lust hadden in gemeenschap met de heiligen, ontdekken hun grote gelijkvormigheid aan de wereld, en hun gemis van gelijkvormigheid aan God en Christus.

Vierde gebruik.
Deze leer kan, in de woorden van deze tekst, gebruikt worden tot vermaning, of tot afmaning: O vrienden! Wordt dezer wereld niet gelijkvormig. Sommige ernstige heidenen hebben soms hun grote afkeer van de ijdelheid van de wereld te kennen gegeven. Socrates hield het voor één van de grootste pijnigingen in een volgend leven, verplicht te zijn die zonden te doen, waarin men zich in dit leven het meest had verlustigd. Senéca zei van zichzelf: Ik ben te groot, en tot grotere dingen geboren, dan dat ik een slaaf van mijn lichaam zou zijn. En Tully achtte zich de naam van een mens niet waardig, die een gehele dag in vleselijk genot kon doorbrengen. Zij verdienen dan ook zeker de naam van Christenen niet, die een gehele dag aan vleselijk vermaak en ontspanning kunnen besteden. Hoe zullen die heidenen in het oordeel tegen ons opstaan, indien wij in gelijkvormigheid aan de wereld leven!

Om de vermaning aan te dringen voegen wij er de volgende beweegredenen aan toe. Overweegt, dat gelijkvormigheid aan de wereld, overspel, afgoderij en vijandschap in tegenstrijdigheid met de kracht van de godsdienst is.

1. Het is overspel, geestelijk overspel, indien het hart van een man naar een andere vrouw uitgaat, meer dan naar zijn eigen vrouw; of het hart van een vrouw meer naar een andere man uitgaat, dan naar haar echtgenoot, dat is overspel; zo ook, indien ons hart naar iets in de wereld uitgaat, meer dan naar onze Maker, die onze Man is, dat is geestelijk overspel.
2. Het is afgoderij. Evenals gierigheid afgodendienst wordt genaamd, zo ook is gelijkvormigheid aan de wereld een aanbidden van afgoden. Indien iemand vleselijke genegenheid zou opvatten voor een koningin, of een keizerin, al was het de schoonste vrouw ter wereld, in plaats van zijn eigen vrouw, dat is een grote zonde: doch indien hij een koningin, een zeer schone vrouw, zou verlaten voor een voddenraapster, een vieze straatmeid, dat zou groter kwaad zijn. Zo is het hier ook, wanneer men Hem, die geheel schoon en begeerlijk is, verlaat voor de ijdele dingen van de wereld. O, wat een kwaad is dat! Het is een verlaten van de Springader van levende wateren, om zich bakken uit te houwen, gebroken bakken, die geen water houden.
3. Het is vijandschap, want het bedenken van het vlees is vijandschap tegen God. Een vleselijk mens is Gode vijandig, en vleselijk gezelschap aan te kleven is een omhelzen van Gods vijanden, van hen, die vijanden zijn van alle geestelijk goed.

4. Het is een tegenstrijdigheid, met de kracht van de Godzaligheid. Genade en Godzaligheid strekken daartoe om het hart, van de wereld, en van alle dingen zonder God, te vervreemden en los te maken; doch deze gelijkvormigheid aan de wereld is met dit doeleinde rechtstreeks in strijd. En waarlijk, al is een mens door middel van het woord onder de liefelijkste en ontzaglijkste indrukken, laat hem rechtstreeks naar een vleselijk gezelschap gaan: Ziet, hoe schielijk daardoor zijn indrukken zullen verdwijnen en zijn overtuiging gesmoord zal worden!

Wij zullen nu ons onderwerp besluiten met een paar besturingen, die wij slechts met een paar woorden zullen noemen.

1. Bidt om wedergeboren, uit God geboren, van boven geboren, te worden, want hij, die uit God geboren is, wordt de wereld niet gelijkvormig, doch wordt veranderd door de vernieuwing zijns gemoeds.
2. Bidt, dat de Geest u met kracht uit deze wereld trekke en de wereld voor u overwinne. Wij hebben over beide deze zaken enigszins breedvoerig gesproken in het gebruik van beproeving, en zullen die daarom nu voorbijgaan.
3. Wacht u voor goddeloos gezelschap, en laat uw lust zijn in de heiligen, de heerlijken van de aarde. Dit zal, met Gods zegen, een krachtig bewaarmiddel zijn, om de zondige wegen en praktijken van de goddeloze wereld niet gelijkvormig te zijn.
4. Rust niet, voordat u de Heere Jezus Christus gelijkvormig bent, en begeert daartoe ontdekkingen van Zijn heerlijkheid, opdat u, Die aanschouwende, naar hetzelfde beeld veranderd mag worden, van heerlijkheid tot heerlijkheid. Er is een overstelpende goedgunstigheid in het aangezicht van Christus; die Hem zien moeten Hem gelijk worden en begeren Hem gelijk te worden. Zo is het met hen, die voor de troon zijn: "Zij zullen Hem gelijk wezen, want zij zullen Hem zien gelijk Hij is." Gelijkvormigheid aan Christus is het beste geneesmiddel tegen gelijkvormigheid aan de wereld, want het doet een mens alle dingen schade en drek rekenen, om de uitnemendheid van de kennis van Christus.

4. Om ontferming bidden, een gepaste plicht in tijden van zonde en toorn. (1e preek)

Hábakuk 3:2. ***O HEERE, in den toorn gedenk des ontfermens.***

Ik hoop, dat wij aan deze plaats zijn gekomen om ontferming bij God te zoeken, en rondom het altaar van Zijn goedertierenheid te gaan. Er is geen hoop voor ellendige zondaren, dan in een ontfermende God; een God, Die op een verzoendeksel zit, besprengd met het bloed van Christus. Nochtans is het moeilijk en zeer zeldzaam, in een donkere dag waarin de hemel met wolken van toorn is bedekt, enige stralen van ontferming op te merken. Waarlijk, indien wij heden of bij deze gelegenheid verwachten, God in ontferming te ontmoeten, hebben wij dat heldere oog van het geloof nodig, dat door de donkere wolken van toorn heen kan zien en met de profeet hier kan zeggen: "O Heere, in de toorn gedenk des ontfermens."
Deze tekst is een gedeelte, van het eerste deel van het gebed dat Hábakuk hier bidt, waarin deze goede profeet voor de Kerk in zijn dag bidt, welke een dag van grote zonde, een dag van grote toorn was. Het eerste deel van dit vers wijst op hetgeen God de profeet had bekend gemaakt, aangaande de verwoesting die door Babel, over hen zou gebracht worden. Dit had op hem een dubbele uitwerking.

1. De gedachte daaraan deed hem beven: "Heere, als ik Uw rede gehoord heb, heb ik gevreesd." Gods toorn, zelfs als die nog ver is, is vreselijk voor een tere ziel.
2. Het bracht hem aan het bidden, en dat behoren alle tekenen van Goddelijke toorn te doen. Wij hebben hier zijn gebed en zijn pleitgrond.

1. Zijn gebed is: "Uw werk, o Heere, behoud dat in het leven in het midden der jaren." Wij kunnen hier door Gods werk Zijn kerk, Zijn volk, verstaan. Alle mensen zijn Gods maaksel, maar de ware leden van Zijn onzichtbare kerk zijn dat, op een bijzondere wijze, die zijn op een zeer voortreffelijke wijze Zijn werk; doch hier zijn zij in een diepe slaap gevallen: "Houd Uw werk in het leven," het werk van de genade in de harten van Uw volk, en Uw werk van reformatie in Uw kerk. Behoud het in het leven in het midden der jaren. Door de jaren moeten wij elke tijd verstaan, binnen de grens van de zeventigjarige ballingschap. Maak Uw Naam bekend, in het midden van deze donkere en vreselijke jaren, want "Waarlijk, Gij zijt een God, Die Zich verborgen houdt." Maak bekend Uw macht, Uw ontferming, Uw belofte, Uw voorzienigheid in de veiligheid en het welzijn van de kerk Dit gebed werd op verscheidene wijzen verhoord, in het bijzonder in de bewaring van de drie jongelingen in de vurige oven en in de verootmoediging van Nebukadnézar in het midden van de jaren van de gevankelijke wegvoering.

2. Zijn pleitgrond, die ook een korte inhoud van zijn gebed bevat, is: "In de toorn, gedenk des ontfermens". Hij pleit op ontferming, niet op verdienste. Deze woorden bevatten evenveel voorstellen als woorden.

(1) De droevige toestand, daar zij in verkeerden, voorgesteld door het woord *toorn;* zij waren onder de droevige tekenen van de toorn Gods.
(2) Het gepaste middel, het enige geneesmiddel voor die toestand is *ontferming;* de goedertierenheid Gods in Christus.

(3) De toepassing van dat geneesmiddel, waarom hier gesmeekt wordt: "Gedenk des ontfermens". Het gebed van het geloof is een God indachtig maken, van Zijn ontferming in Christus; en op die wijze wordt het middel toegepast.
(4) De tijd waarin dit middel begeerd en deze pleitgrond gebruikt wordt: "In de toorn"; in een tijd, wanneer bedelingen vol toorn en vreselijke tekenen van Zijn gramschap ons omringen.

Ons voornemen is over het laatste deel van deze tekst te spreken, omdat mij dunkt, dat de eerste smeekbede er in begrepen is: "In het midden der jaren", dat is, in deze tijd die vol toorn is, "houd Uw werk in het leven en maak het bekend"; dat is: "Gedenk des ontfermens; maak het bekend door ons weer levend te maken en te herstellen."

Aanmerking. ***Dat het in tijden van toorn, waarin Gods kerk, Zijn volk, onder vele tekenen van Zijn ongenoegen en Zijn gramschap is, voor hen het meest gepast is bij Hem te pleiten, dat Hij "des ontfermens wil gedenken".***

Wij zien, dat dit de voortdurende praktijk van Gods kerk en volk is geweest: "Gedenk, Heere, Uw barmhartigheden en Uw goedertierenheden, want die zijn van eeuwigheid. Gedenk niet de zonden mijner jonkheid, noch mijn overtredingen, gedenk mij naar Uw goedertierenheid; om Uwer goedheid wil, o Heere" (Psalm 25: 6, 7). In een dag van toorn, wanneer van de vijanden gezegd wordt: "Men heeft Jakob opgegeten, en zij hebben zijn lieflijke woning verwoest", wordt deze bede opgezonden: "Gedenk ons de vorige misdaden niet, haast U, laat Uw barmhartigheden ons overkomen; want wij zijn zeer dun geworden" (Psalm 79:7, 8). Zo ook bidt Daniël, dat Gods toorn en grimmigheid van Jeruzalem mocht worden afgekeerd, en dat de Heere Zijn aangezicht over Zijn heiligdom wilde doen lichten, en hij voegt er aan toe: (Dan. 9:18) "Neig Uw oor, Mijn God, en hoor, doe Uw ogen open, en zie onze verwoestingen en de stad, die naar Uw Naam genoemd is; want wij werpen onze smekingen voor Uw aangezicht niet neer op onze gerechtigheden, maar op Uw barmhartigheden, die groot zijn". Zo ook sprak David, toen de afgrond riep tot de afgrond, en al Gods baren en golven over hem waren heengegaan: (Psalm 42: 9) "Maar de Heere zal des daags Zijn goedertierenheid gebieden, en des nachts zal Zijn lied bij mij zijn; het gebed tot de God mijns levens". En wanneer hij uit de diepten tot de Heere roept, ziet hij uit naar ontferming, zeggende: "Maar bij U is vergeving. Ja, bij de Heere is goedertierenheid. Israël hope op de Heere" (Psalm 130:1, 4. 7).
Wanneer God Zijn volk oproept tot het gebed van het geloof, gebiedt Hij hun, Hem indachtig te maken: "Maakt Mij indachtig, laat ons samen richten" (Jes.43: 26).
Wanneer God door Zijn bedelingen tegen ons pleit, staat Hij ons toe door smekingen met Hem te pleiten en Hem Zijn barmhartigheid indachtig te maken: "In de toorn gedenk des ontfermens". Niet, dat God vatbaar is voor vergeetachtigheid, doch wanneer wij Hem indachtig maken, geven wij Hem werk in handen. Daar heeft Hij lust in, dat wij Hem werk te doen geven. Wanneer Hij ontferming betoont, dat wordt genoemd, dat Hij Zijn heilige belofte, Zijn verbond, Zijn goedertierenheid gedenkt; (Psalm 105:8, 42). "Hij gedenkt Zijns verbonds tot in der eeuwigheid: des Woords, dat Hij ingesteld heeft tot in duizend geslachten. Want Hij dacht aan Zijn heilig Woord" (Psalm 106:45). "En Hij dacht tot hun best, aan Zijn verbond, en het berouwde Hem naar de veelheid van Zijn goedertierenheden". Maar het zou te veel tijd vorderen, als wij alle ter zake dienende voorbeelden wilden opnoemen.

De volgorde, die wij zullen houden. om dit voorstel duidelijk te maken, zal, met de hulp Gods, de volgende zijn:

I. Onderzoeken wanneer van een tijd kan worden gezegd, dat het een tijd van toorn is.
II. Welke de tekenen van ontferming zijn, die wij in zo'n tijd moeten zoeken.
III. Wat daarmee wordt te kennen gegeven, dat de Heere des ontfermens gedenkt, en dat wij bidden, of Hij dat wil doen.
IV. Aantonen, dat het zowel gepast als redelijk is, te pleiten, dat Hij in tijden van toorn, des ontfermens wil gedenken.
V. Het gehele onderwerp toepassen.

I. Wij zullen eerst onderzoeken, wanneer men van een tijd kan zeggen, dat het een tijd van toorn is; "In de toorn, gedenk des ontfermens". Welke zijn de tekenen van Gods toorn daar een volk onder kan zijn, en waardoor die de naam ontvangt van een tijd des toorns? Ik stel alleen voorop, dat toorn beschouwd kan worden als wraakvorderend, ten opzichte van al de vijanden Gods, en dan komt Hij, als voldoening eisende van de ziel, die buiten Christus is, en als zoveel druppelen van wraak, die de vloed van toorn voorafgaan; of, Hij kan beschouwd worden als vaderlijk voor de kinderen Gods, en dan komt Hij tot verbetering, kastijding, of beproeving. Wanneer toorn over een zichtbare kerk komt, over de goddelozen, die daarin zijn, is hij rechterlijk: doch voor de onzichtbare kerk is hij vaderlijk en tot kastijding. Wij kunnen vele voorbeelden opnoemen van een tijd van toorn, zoals:

1. Een tijd van zonde is een tijd van toorn; wanneer de ongerechtigheid vermenigvuldigd wordt en de liefde van velen verkoud is; wanneer de Heere een geslacht aan zijn begeerlijkheden overgeeft, zeggende: "Zij zijn met de afgoden vergezeld, laat hen varen. Mijn volk heeft Mijn stem niet gehoord, en Israël heeft Mijner niet gewild. Dies heb Ik het overgegeven in het goeddunken huns harten".

2. Een tijd van slapen is een tijd van toorn; wanneer wijze en dwaze maagden sluimerig worden en in slaap vallen, en zekerheid algemeen is: "Gelijk in de dagen van Noach, toen waren zij etende en drinkende, trouwende en ten huwelijk uitgevende, tot de dag toe, dat de zondvloed kwam, en hen allen wegnam".

3. Een tijd van dwaling is een tijd van toorn; een tijd waarin dwalingen van allerlei soort overvloedig zijn, en God de mensen een kracht der dwaling zendt, dat zij de leugen zouden geloven. Omdat zij de liefde van de waarheid niet hebben aangenomen, om zalig te worden, worden zij overgegeven om dwalingen aan te nemen en te omhelzen, om verdoemd te worden: "Opdat zij allen veroordeeld worden, die de waarheid niet geloofd hebben, maar een welbehagen hebben gehad in de ongerechtigheid; zich begevende tot verleidende geesten en leringen der duivelen". Wanneer zware wolven inkomen om de gemeente van Christus te verwoesten, de kudde niet sparende; wanneer kleine vossen zowel als grote, de wijngaarden verderven, en er nochtans niet voor wordt gezorgd, dat de vossen worden gevangen; en men niet beproeft hen uit te werpen, die zich uitgeven, dat zij apostelen zijn en zijn het niet: maar leugenaars worden bevonden.

4. Een tijd van afvalligheid en afval van belijders, wanneer de pilaren van het huis Gods, als het ware, doorbuigen en krom trekken; wanneer Christus tot de weinigen, die Hem navolgen zegt:" Wilt gijlieden ook niet weggaan?" En wanneer er maar weinigen zijn, die in de bres staan, en de handen slaan aan het werk des Heeren, zoals wij lezen in Jer. 10:20, 21: "Mijn tent is verstoord en al mijn zelen zijn verscheurd; Mijn kinderen zijn van Mij uitgegaan, en zij zijn er niet: daar is niemand meer, die Mijn tent uitspant en Mijn gordijnen opricht. Want de herders zijn onvernuftig geworden, en hebben de Heere niet gezocht, daarom hebben zij niet verstandiglijk gehandeld, en hun gehele weide is verstrooid".

5. Een tijd van verberging, waarin er reden is te zeggen: "Voorwaar, Gij zijt een God Die Zich verborgen houdt". Wanneer Zijn volk voorwaarts gaat, maar Hij is daar niet, of achterwaarts, maar zij vernemen Hem niet; als Hij ter linkerhand werkt, zo aanschouwen zij Hem niet; bedekt Hij Zich ter rechterhand, zo zien zij Hem niet. Wanneer Hij niet alleen in een kleine toorn Zijn aangezicht een ogenblik verbergt, maar Hij Zich in een grote toorn een lange tijd verbergt: wanneer Hij niet achter onze muur staat, dichtbij en gereed om in te komen, maar ver weg en, als het ware, achter de bergen. Wanneer de Trooster, die onze ziel zou verkwikken, ver van ons is. Wanneer wij onze tekenen niet zien, noch de Heere in het heiligdom aanschouwen, ziende Zijn sterkheid en Zijn eer. Wanneer Hij Zijn volk schijnt te verwerpen, te verlaten en te vergeten. Wanneer Hij Zijn Geest, Zijn verlichtende, levendmakende, koesterende en onderhoudende genade inhoudt, en werkelijk zegt: "Ziet, uw huis worde u woest gelaten". Wanneer Hij de boze geest, en de verzoekingen en bedriegerijen van de satan loslaat, zeggende: Ik zal uitgaan, en een leugengeest zijn in de mond van zijn profeten". Wanneer Hij een volk zover loslaat, dat zij Hem verlaten en Zijn verbond verbreken; en Hij hen dan verlaat en Zijn toorn tegen hen ontsteekt, zodat zij zullen moeten zeggen: "Hebben ons deze kwaden niet getroffen, omdat onze God in het midden van ons niet is?"

6. Een levenloze tijd is een tijd van toorn; een tijd waarin het werk Gods in een droevig verval is, en hetgeen overig is op het punt staat van te sterven. Dit schijnt in het bijzonder dat teken van Gods toorn te zijn, dat hier in de tekst wordt bedoeld, waar het gebed is: "Uw werk, o Heere, behoud dat in het leven". Vraagt u: "Waaruit blijkt deze dood en deze geestelijke dodigheid?" Dan antwoord ik: Deze dodigheid wordt daaruit openbaar, dat het Woord en de roede Gods ons niet doen ontwaken, maar dat wij onder goedertierenheid en oordelen verdwaasd blijven. Deze dodigheid blijkt duidelijk, wanneer de zonde ons niet aandoet, of bedroeft; maar wij in een boze weg, gerust doorgaan en van de zonde spel maken. Deze dodigheid wordt openbaar uit onze zorgeloosheid omtrent het toekomende, en wanneer wij ons niet bekommeren om van de dreigende toorn verlost te worden. Deze dodigheid is duidelijk te zien uit onze achteloosheid omtrent alle godsdienst en de godsdienstige plichten; onbekommerd of wij horen en bidden, of niet; wanneer wij met verachting over de godsdienst en godsdienstige mensen beginnen te denken; wanneer de geestelijke zinnen niet geoefend worden, en er geen uitstrekking is naar de hemel, of naar God.
Er zijn sommige blijken en gevolgen van de toorn en van het afwezig zijn Gods; want gelijk er leven is in Zijn goedgunstigheid, en Zijn goedertierenheid beter is dan het leven, zo is Zijn toorn en grimmigheid de dood, ja, erger dan de dood. De dood onder

de bozen en dodigheid onder de rechtvaardigen zijn de droevige vruchten van Zijn toorn en onze zonde; want gelijk "de bezoldiging van de zonde de dood is", of van het lichaam, of van de ziel, of van beide; zo ook zullen wij, "indien wij naar het vlees leven, sterven". In één woord, gelijk het de toorn des Heeren is, die ons verzwakt en doodt; onze zielen doodt, onze vertroostingen doodt, en onze ijver en kommer voor geestelijke zaken doodt; zo is het de toorn des Heeren, die ons verdeelt, onze tongen verdeelt, onze oordelen verdeelt, onze raadslagen verdeelt. En het is de toorn des Heeren, die ons verwoest; onze zielen verwoest, onze zelfstandigheid verwoest, onze dagen en jaren verwoest, en ons zowel ongevoelig verteert, als aan verschrikkelijke, uiterlijke rampen, verwarringen en wanorde blootstelt, beide in kerk en staat.

II. Ons tweede punt was: Te onderzoeken, welke de tekenen van ontferming zijn, die wij in zo'n tijd des toorns moeten zoeken: "In de toorn, gedenk des ontfermens". Welke ontferming? Ik ben van gedachte, dat de ontferming, die hier voornamelijk wordt bedoeld, de verlevendigende ontferming is, die in het voorafgaande gedeelte van ons tekstvers wordt gezocht: "Uw werk, o Heere, behoud dat in het leven." Nu is hier een tweevoudige verlevendiging inbegrepen, en dus ook een tweevoudige ontferming, waarnaar een dode, kwijnende kerk en volk moeten vragen.

1. Ontferming, die zonde ten onderbrengt om, in tegenstelling tot Zijn toorn en grimmigheid, in vrede met God te leven.
2. Ontferming, die de ziel geneest, om in tegenstelling tot Zijn afwezigheid en verberging, in gemeenschap met God te leven.

1. Het is nodig, dat men, in een tijd van toorn en gramschap, zondevergevende ontferming zoekt, om in vrede met God te leven, Wiens goedertierenheid beter is dan het leven. Wij zien dan ook, dat in een tijd van grote toorn en grimmigheid, deze vergevende genade wordt afgesmeekt: "Heere, Heere, vergeef toch: wie zou er van Jakob blijven staan? Want hij is klein" (Amos 7:2). Hier is, in een tijd van oordeel, vergeving de voornaamste smeekbede van de profeet: "Heere, Heere, vergeef". Hij zegt niet, houd de slagen in, maar, vergeef de schuld die ze veroorzaakt, die God tergt om te slaan: voornamelijk om met geestelijke oordelen te slaan. Welke onze straf ook is, het zal onze wijsheid zijn, dat wij onder besef komen van de schuld van de zonde: zolang die niet thuis gebracht en op ons geweten gedrukt wordt, zullen wij nooit recht bidden. Een verhaal te doen van de verdeeldheden, dwalingen, ketterijen en zonden van het land, en van het gevaar waaraan het door een vreemde vijand is blootgesteld, zal weinig baten, als wij de schuld van de zonde niet gevoelen, zodat wij gaan roepen om wegneming van nationale en persoonlijke schuld. Vraagt u, waarom in tijden van toorn en oordeel vergiffenis en vergeving van zonden moet worden afgesmeekt, dan antwoord ik, omdat vergeving van zonde, van genade bij God getuigt en een besef van vergeving, van de gunst van God verzekert; en Zijn goedgunstigheid is het leven; ja, dat is tienduizend werelden waard: "Welgelukzalig is hij, wiens overtredingen vergeven, wiens zonden bedekt zijn" (Psalm 32:1). Ook omdat onze veiligheid verzekerd is, wanneer vergeving is geschonken. "Verhef Gij over ons het licht Uws aanschijns, o Heere: laat Uw aanschijn lichten, zo zullen wij verlost worden". (Psalm 4:7 en 80:4). Omdat voor hen, van wie de zonden vergeven zijn, de prikkel uit de verdrukkingen is weggenomen: ja, ook de prikkel des doods en de prikkel des toorns, in zoverre het geen wrekende maar vaderlijke toorn is. De ziel kan dan ook in dat geval vaststellen, dat zij tot haar welzijn onder de verdrukking moet blijven: "Daarom

zal daardoor de ongerechtigheid Jakobs verzoend worden, en dit is de gehele vrucht, dat Hij zijn zonde zal wegdoen" Men moet daarom vergevende ontferming zoeken: "o Heere, in de toorn, gedenk des ontfermens".

2. Zielgenezende ontferming is een onderdeel van de verlevendiging, die in een tijd van toorn, voor een zondig land en volk moet worden gezocht. Gelijk wij geen vrede met God kunnen hebben, zonder vergeving door het bloed van Christus; zo kunnen wij ook geen gemeenschap met God hebben zonder genezing, in het bijzonder de genezing, in enige mate tot de heiligheid en gelijkvormigheid aan Hem, en enigermate de genezing tot vertroosting en voldoening in Hem. Deze genezende ontferming is de grote zaak waarnaar Gods kinderen uitzien in een tijd van toorn en oordeel: "O Heere, wees Mij genadig; genees mijn ziel, want ik heb tegen U gezondigd" (Psalm 41:5). O God, Gij had ons verstoten, Gij had ons gescheurd, Gij zijt toornig geweest, keer weder tot ons. Gij hebt het land geschud, Gij hebt het gespleten: genees zijn breuken, want het wankelt" (Psalm 60:3, 4). Het is één van de grootste ontfermingen, die te midden van de toorn kan worden betoond, dat de Heere zegt: (Jesaja 57:17, 18) "Ik was verbolgen over de ongerechtigheid van hun gierigheid, en sloeg ze; Ik verbergde Mij en was verbolgen; evenwel gingen zij afkerig heen in de weg huns harten. Ik zie hun wegen en Ik zal ze genezen, en Ik zal ze geleiden, en hun vertroostingen teruggeven, namelijk hun treurigen" Er zijn vele beloften van deze genezende ontferming, om tot het gebed daarom aan te moedigen: "Ik zal u de gezondheid doen rijzen, en u van uw plagen genezen, spreekt de Heere" (Jer. 30:17). Hij ontleent Zijn Naam aan dit genezend werk van barmhartigheid: "Ik ben de Heere, uw Heelmeester. Hij geneest de gebrokenen van hart, en Hij verbindt ze in hun smarten", Deze genezende ontferming voert een gevolg van andere ontfermingen met zich: "En het licht van de maan zal zijn als het licht van de zon, en het licht van de zon zal zevenvoudig zijn, als het licht van zeven dagen, ten dage als de Heere de breuk van Zijn volk zal verbinden, en de wond, waarmede het geslagen is, genezen" (Jesaja 30:26). Daarom moet in zo'n tijd van toorn het voorname verzoek en de ernstige smeekbede zijn, dat de Zon der gerechtigheid mag opgaan, met genezing onder Zijn vleugelen; dan komen leven en gezondheid in de ziel.
Wanneer deze genezende ontferming komt, krijgen wij een gevoel van onze dode toestand. Indien God ons ooit zal doen herleven, zal Hij ons onze dodigheid doen kennen, als Hij onze dorre beenderen bevochtigt, zal Hij ons onze dorheid doen gevoelen; als Hij vergeving schenkt, zal Hij ons onze schuld bekend maken.

Wanneer deze genadige herleving komt, komt er een verlangen naar Hem: Hij bereidt Zijn weg in de ziel, door in het hart van Zijn volk een hijgend verlangen naar Hem te verwekken: (Psalm 42:2) "Gelijk een hert schreeuwt naar de waterstromen, alzo schreeuwt mijn ziel tot u, o God". Wanneer deze herleving komt, dan komt er een geest van treuren, dan gaat de ziel in het zwart; Hij maakt, dat zij Hem wenende tegemoet gaan: "Zij zullen komen met geween, en met smekingen zal Ik ze voeren" (Jer. 31:9). "In dezelve dagen en terzelver tijd, spreekt de Heere, zullen de kinderen Israëls komen, zij en de kinderen van Juda samen: wandelende en wenende zullen zij heengaan, en de Heere hun God zoeken. Zij zullen naar Sion vragen, op de weg herwaarts zullen hun aangezichten zijn; zij zullen komen en de Heere toegevoegd worden met een eeuwig verbond, dat niet zal worden vergeten" (Jer. 50:4, 5). Wenende over hun oude en latere zonden, wenende over hun stoute en vermetele

zonden, hun zonden tegen licht en geweten, hun zonden op kleine verzoekingen, en hun zonden, die door de wereld als klein worden aangemerkt. Wanneer deze herleving komt, dan komt er een geest van smeking: (Zach. 12:10) "Ik zal uitstorten de Geest der genade en der gebeden, en zij zullen Mij aanschouwen, Die zij doorstoken hebben. En zij zullen over Hem rouwklagen, als met de rouwklage over een enige zoon; en zij zullen over Hem bitterlijk kermen, gelijk men bitterlijk kermt over een eerstgeborene". Daarop volgt het openen van de fontein en het reinigen van Zijn huis, en zal Hij de valse profeten en de onreine geest uit het land wegdoen. Wanneer deze herleving komt, dan houden de tekenen van Zijn toorn op; "Hij neemt Zijn harde wind weg, in de dag des oostenwinds" (Jesaja 27:8); Hij werpt de roede weg, waarmee Hij geslagen heeft. Wanneer deze herleving komt, dan komen vele tekenen van Zijn liefde, in plaats van toorn. Lieflijke omhelzingen, Zijn linkerhand omhelst hen, aangename bekendmakingen van vrede en vergeving. "Zoon, zijt welgemoed, uw zonden zijn u vergeven". Zoete hartsterkingen, met vriendelijke woorden, blikken en toelachingen: "Hij spreekt naar het hart van Jeruzalem". Liefelijke mededelingen van Zijn gedachten, en van de verborgenheden van Zijn verbond: "Zal Ik voor Abraham verbergen, wat Ik doe?" Hij spreekt niet meer in gelijkenissen, maar rechtuit, hun gevend de verborgenheden van Zijn koninkrijk te verstaan. Dan komt Sions gerechtigheid voort als een glans, en haar heil als een fakkel die brandt. Dan, uit een ruisende kuil en uit modderig slijk opgehaald, worden de voeten van Zijn volk op een rotssteen gesteld, en hun gangen vastgemaakt; en Hij geeft een nieuw lied in hun mond, een lofzang voor hun God (Psalm 41:2, 3). Dan breekt, in een hoge mate, de dag aan, en de schaduwen vlieden weg, en de tabernakel Gods is bij de mensen. Heiligheid en vertroosting worden gezien, in plaats van zonde en droefheid.
Deze zijn de gevolgen van Zijn gedenkende ontferming doordat Hij Zijn volk de zonde vergeeft, geneest en weer levendig maakt; alsmede zoveel redenen om deze ontferming te zoeken.

III. Het derde punt was, te onderzoeken, wat daarmee wordt te kennen gegeven, dat de Heere des ontfermens gedenkt, en dat wij bidden, of Hij dat wil doen. Wij kunnen hier op drieërlei wijze beschouwen wat dit inhoudt.
1. Werkelijk, zoals het een werk Gods is.
2. Voorwerpelijk, zoals het onze pleitgrond is.
3. Met betrekking tot de tijd, namelijk, dat God des ontfermens gedenkt te midden van de toorn.
1e Wij kunnen het werkelijk beschouwen, zoals het Gods werk is. Wat is het, dat God des ontfermens gedenkt? Het veronderstelt geen achteloosheid of vergeetachtigheid in God, alsof God de volmaaktheid van Zijn natuur zou kunnen vergeten; neen: Hij kan evenmin ontferming vergeten, als dat Hij Zichzelf kan vergeten. Er zijn drie wegen waarin kan worden gezegd, dat Hij des ontfermens gedenkt.

1. Wanneer Hij ontfermende gedachten heeft: "Ik weet de gedachten, die Ik over u denk, spreekt de Heere; gedachten des vredes en niet des kwaads, dat Ik u geve het einde en de verwachting". En dan volgt daarop: "Dan zult gij Mij aanroepen, en heengaan, en tot Mij bidden; en Ik zal naar u horen" (Jer. 29:11, 12). In tijden van bedelingen, die vol toorn zijn, zijn wij geneigd te denken, dat God geen gedachten van ontferming heeft; doch juist dan zegt Hij: "Mijn gedachten zijn niet ulieder

gedachten" (Jesaja 55:8). "Want Ik zal u de gezondheid doen rijzen, en u van uw plagen genezen, spreekt de Heere, omdat zij u noemen, de verdrevene; het is Sion, zeggen zij, niemand vraagt naar haar" (Jer. 30:17).

2. Van hem kan worden gezegd, dat Hij des ontfermens gedenkt, wanneer Hij woorden van ontferming spreekt: hoewel Hij in de woestijn voert, nochtans spreekt Hij naar hun hart (Hos. 1 1:13). Hij gedenkt des ontfermens wanneer Hij naar het hart van Jeruzalem spreekt, en haar toeroept, dat haar strijd vervuld is, dat haar ongerechtigheid verzoend is (Jesaja 40:2). Wanneer de Heere des ontfermens gedenkt, spreekt Hij zowel inwendig in het hart, als uitwendig in het oor: (Psalm 62:12, 13) "God heeft één ding gesproken, ik heb dit tweemaal gehoord, dat de sterkte Godes is. En de goedertierenheid, o Heere, is Uwe". Hij spreekt het eenmaal in het oor, door het Woord; doch Hij spreekt het wederom, en dat is tweemaal, wanneer Hij, door Zijn Geest, tot het hart spreekt. Dan is het hart waarlijk verblijd: "God heeft gesproken in Zijn heiligdom; dies zal ik van vreugde opspringen".
3. Men kan zeggen, dat Hij des ontfermens gedenkt, wanneer Hij daden van ontferming doet; zulke als ik reeds heb vermeld in de voorbeelden van Zijn vergevende en genezende ontferming. Zo gedenkt Hij des ontfermens, wanneer Hij ontferming betoont of tentoonspreidt, en wanneer Hij ontferming bewijst in menigerlei daden, vruchten en uitwerkingen van Zijn goedertierenheid. Het gebed, of Hij des ontfermens wil gedenken, heeft dan ook betrekking op Zijn ontfermende gedachten, ontfermende woorden, en ontfermende daden, te midden van de toorn.

2e Wij kunnen, wat het te kennen geeft, ook voorwerpelijk beschouwen, zoals het onze pleitgrond is: "Gedenk des ontfermens". Velen bedriegen zichzelf met een ongegronde hoop op de algemene goedertierenheid Gods, die onkundig zijn van ontferming, zoals die de pleitgrond van het geloof is. Wanneer wij pleiten, dat God des ontfermens wil gedenken, zijn er in het pleiten van het geloof de volgende twaalf dingen begrepen:

1. Wij pleiten, dat Hij wil gedenken aan de plaats van de ontferming, welke plaats zij in Zijn hart, en welke plaats zij in Zijn Christus inneemt. Heeft zij niet zo'n plaats in Zijn hart, dat Hij er lust in heeft? (Micha. 7:18) Hij houdt Zijn toorn niet in eeuwigheid, "want Hij heeft lust aan goedertierenheid". Gelijk wij van nature kinderen des toorns zijn, zo is Hij van nature ontfermend. Zijn ontferming, Zijn barmhartigheid, wordt Zijn ingewanden genoemd: (Luk. 1:18) "Door de innerlijke bewegingen der barmhartigheid onzes Gods;" de kanttekening heeft: ingewanden de barmhartigheid. Zo wordt Hij in Jak. 5:11, *polysplagchnos* genoemd; vol van ingewanden: "de Heere is zeer barmhartig en een Ontfermer". Ontferming is Hem het meest natuurlijk; daarom moet het Hem natuurlijk zijn, ontferming te betonen. Heeft zij niet zo'n plaats in Christus, dat van Hem wordt gezegd, dat ontferming, barmhartigheid en genade in Hem zijn opgelegd? En Mijn getrouwheid, en Mijn goedertierenheid zullen met Hem zijn. "God was in Christus". Van alle eigenschappen Gods in Christus wordt barmhartigheid als de meest zegevierende vermeld, die roemt tegen het oordeel. "God was in Christus, de wereld met Zichzelf verzoenende. Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in Dewelke Ik Mijn welbehagen heb, of barmhartig en ontfermend, bevredigd ben." Wanneer wij pleiten, of Hij des ontfermens wil gedenken, pleiten wij

op de ontferming, die in Zijn hart is, en in Zijn Christus, Die de Lieveling van Zijn hart is, in Wie Zijn ziel een welbehagen heeft.

2. Wij pleiten, dat Hij wil gedenken aan de grond en aan de oorzaak van ontferming, en dat is de ontferming zelf. God zegt tot Mozes: "Ik zal MIJ ontfermen, Diens Ik Mij ontferm". (Rom. 9:15). Hoewel de onmiddellijke grond dat God ontferming betoont, om Christus' wil is: toch is de eerste en oorspronkelijke grond, omwille van de ontferming; want barmhartigheid zorgde voor een Christus, een Zaligmaker, een Verlosser: Hij betoont ontferming, omwille van de ontferming. De hoogste oorzaak van goddelijke liefde is de goddelijke liefde zelf. Zo zegt God tot Israël: "De Heere heeft geen lust tot u gehad, noch u verkoren, om uw veelheid boven alle andere volken; want gij waart het weinigste van alle volken: maar omdat de Heere ulieden liefhad" (Deut. 7: 7, 8).

3. Wij pleiten, dat Hij het kanaal van ontferming wil gedenken, en hoe zij zich tot verheerlijking van de rechtvaardigheid, uitlaat door een verzoening: (Rom. 3:25, 26) "Welke God voorgesteld heeft tot een verzoening, door het geloof in Zijn bloed, tot een betoning van Zijn rechtvaardigheid, door de vergeving van de zonden, die tevoren geschied zijn, onder de verdraagzaamheid Gods, tot een betoning van Zijn rechtvaardigheid in deze tegenwoordige tijd; opdat Hij rechtvaardig zij, en rechtvaardigende degene, die uit het geloof in Jezus is". Wij mogen daarop pleiten, dat Hij Zijn rechtvaardigheid geen onrecht kan aandoen door ontferming te betonen, sedert Hij een rantsoen heeft gevonden, en Christus voorgesteld heeft tot een verzoening, tot een betoning van Zijn rechtvaardigheid". Wanneer wij dan ook pleiten, dat Hij des ontfermens wil gedenken, pleiten wij, dat Hij aan Christus wil gedenken, en aan een verzoendeksel, dat met het bloed van Christus besprengd is. Christus wordt de barmhartigheid genoemd, bij wijze van verhoging: (Luk. 1:72. Engelse overzetting) "De barmhartigheid, die aan onze vaderen beloofd is", Het is een krachtige pleitgrond voor het geloof, wanneer het pleit, dat Hij des ontfermens wil gedenken, dat Hij Christus wil gedenken en niet vergeten wat Hij gedaan heeft: hoe Hij gedaan, en geleden, en voldaan, en Zijn werk volbracht heeft, en wat Hij nog doet; en dat Hij zo des ontfermens wil gedenken, omwille van de ontferming, en om Jezus' wil; ja, ontferming in Jezus, zodat Hij, in de Geliefde aanneemt. Nu de barmhartigheid door dit kanaal vloeit wordt elke andere eigenschap daardoor eer toegebracht; hier heerst genade door rechtvaardigheid tot het eeuwige leven.

4. Wanneer wij pleiten, dat Hij des ontfermens wil gedenken, pleiten wij, dat Hij het verbond van ontferming, en de belofte van goedertierenheid wil gedenken, die verzegeld zijn door het bloed van de barmhartigheid, de Middelaar des verbonds, en hoe Hij een verbond heeft gemaakt met Zijn Uitverkorene, en gezegd heeft: "Uw goedertierenheid zal eeuwiglijk gebouwd worden; in de hemelen zelf hebt Gij Uw waarheid bevestigd: zeggende: Ik heb een verbond gemaakt met Mijn Uitverkorene" (Psalm 89:3, 4). Hoewel Hij, indien Zijn kinderen Zijn wet verlaten, hun ongerechtigheden met de roede zal bezoeken, nochtans heeft Hij desniettegenstaande gezegd: Maar Mijn goedertierenheid zal Ik van hen niet wegnemen"; dus ook niet van Zijn zaad, "en in Mijn getrouwheid niet feilen. Ik zal Mijn verbond niet ontheiligen, en hetgeen dat uit Mijn lippen gegaan is, zal Ik niet veranderen. Ik heb eens gezworen bij Mijn heiligheid, zo Ik aan David liege! (Vs. 30—36). Daarom staat er geschreven,

dat Hij, wanneer Hij barmhartigheid deed aan de vaderen, gedachtig was aan Zijn heilig verbond (Luk. 1:72). O vrienden, het is een sterke pleitgrond, te midden van de toorn, dat Hij Zijn verbond en Zijn belofte wil gedenken, dat Hij wil gedenken aan het Woord waarop Hij ons heeft doen hopen, als een Woord, dat vergezeld is door het bloed van Christus, en dat Ja en Amen is in Hem. Waarlijk, u kunt niet veilig aan een Avondmaalstafel gaan, zonder dit pleiten in uw mond en in uw hart. Christus toch zegt van de Avondmaalsbeker: "Deze drinkbeker is het Nieuw Testament in Mijn bloed". Het is een beker van beloofde ontferming, gekocht en verzekerd door Mijn bloed.

5. In het pleiten op deze ontferming, pleiten wij, dat Hij de waardigheid, alsmede de heerlijkheid en grootheid van de goedertierenheid, wil gedenken als hetgeen Hij boven elke andere letter van Zijn Naam verheft en verheerlijkt (Psalm 138:2) "Ik zal Uw Naam loven, om Uw goedertierenheid, en om Uw waarheid; want Gij hebt vanwege Uw gehele Naam, Uw Woord groot gemaakt"; dat is, Uw Woord van genade, ontferming en goedertierenheid. Welke waarheid verbonden is, deze ontferming en goedertierenheid, die u boven uw gehele Naam en waardigheid als het ware, boven al uw volmaaktheden hebt verheerlijkt, te vervullen. Hoewel de Heere, in de wijze van zaligmaken door Christus, al Zijn volmaaktheden raadpleegt, nochtans raadpleegt Hij haar eer met dit oogmerk, dat in het bijzonder de barmhartigheid mag worden geopenbaard, vereerd, verheerlijkt en groot gemaakt; daarom zegt het geloof: Heere, gedenk de waardigheid en grootheid des ontfermens.

6. In het pleiten op deze ontferming, pleiten wij op de afmetingen van de barmhartigheid; de hoogte, diepte, lengte en breedte, zowel van de barmhartigheid als van de liefde (Ef. 3:18). De afmetingen van onze zonden zijn groot, en wij kunnen de zonden niet te veel vergroten, tenzij wij die boven de ontfermingen Gods in Christus vergroten. O vrienden, deze goddelijke barmhartigheid is zo hoog als de hemel, zo diep als de hel, zo breed als de tijd, en zo lang als de eeuwigheid! Hier is een oceaan zonder oever of bodem.

7. In het pleiten op deze ontferming, pleiten wij, dat Hij de bondgenoten van de ontferming wil gedenken: of haar metgezellen en die met haar samengaan, met welke zij samenwerkt en een gezegende overeenkomst heeft aangegaan. (Psalm 85:11) "De goedertierenheid en waarheid zullen elkaar ontmoeten, de gerechtigheid en vrede zullen elkaar kussen". Er was een ogenschijnlijk verschil en een tegenstrijdigheid tussen de goedertierenheid en de gerechtigheid. De goedertierenheid zei: Ontferm U over de zondaar en red hem; de gerechtigheid sprak: Verdoem en verderf hem; maar nu, in de dood en de voldoening van Christus, de Borg, heeft het bloeddorstig zwaard van de gerechtigheid tot oneindige verzadiging toe gedronken, en heeft geen bloed meer te eisen. De waarheid Gods in de bedreiging van de wet, de zondaar dood en verdoemenis dreigende, is door dit in onze plaats treden van Jezus, gehandhaafd. De goedertierenheid en waarheid hebben elkaar ontmoet. Wij hebben niet alleen ontferming of goedertierenheid om op te pleiten, maar ook de bondgenoten van de ontferming, en zo mogen wij op ontferming pleiten, omwille van de gerechtigheid; ontferming omwille van de waarheid en heiligheid; ontferming omwille van al haar metgezellen en naaste eigenschappen, dat die met haar verheerlijkt worden.

8. In het pleiten of Hij des ontfermens wil gedenken, pleiten wij, dat Hij de rijkdommen van Zijn barmhartigheid wil gedenken; De Heere is rijk in barmhartigheid, om te betonen de uitnemende rijkdom Zijner genade (Ef. 2:4, 7). O, wat een krachtige pleitgrond is dit, dat God barmhartigheid, boven alle andere dingen, als Zijn rijkdom aanmerkt! De mensen van deze wereld beschouwen goud en zilver als hun rijkdom, maar God acht dit Zijn rijkdom te zijn, dat Hij ontfermend is en Zijn barmhartigheid aan arme zondaren meedeelt.

9. In het pleiten op Zijn ontferming, pleiten wij, dat Hij de menigte van Zijn ontfermingen wil gedenken. Dit is telkens de pleitgrond van de kerk: "Delg mijn overtreding uit naar de menigte (zie kant.) Uwer barmhartigheden" (Psalm 51:3). "Onze vaders in Egypte hebben niet gelet op uw wonderen, zij zijn de menigte Uwer goedertierenheden niet gedachtig geweest" (Psalm 106:7). Hier wordt Israël beschuldigd, dat zij de menigte Zijner goedertierenheden niet gedachtig waren, en in vers 45 staat geschreven, dat "Hij dacht tot hun best aan Zijn verbond, en het berouwde Hem naar de veelheid Zijner goedertierenheden." Wij kunnen even spoedig de sterren van de hemel tellen, als de menigte van de ontfermingen Gods; en wanneer wij pleiten, dat Hij in de toorn, des ontfermens wil gedenken, mogen wij die tegenover de menigte van onze zonden stellen.

10. In dit gebed pleiten wij, dat Hij de voorwerpen van ontferming wil gedenken. Hij is niet Zelf het Voorwerp van Zijn ontferming, maar de mens, de ellendige en zondige mens: (Tit. 3:4) "De goedertierenheid Gods onzes Zaligmakers en Zijn liefde tot de mensen is verschenen." Doch de liefde Gods en de goedertierenheid Gods verschillen hierin, dat, hoewel God Zelf, zowel als de mens, het Voorwerp van Zijn liefde is: want Hij heeft Zichzelf lief, en is zo het voornaamste Voorwerp van Zijn liefde; Hij nochtans niet het Voorwerp van Zijn goedertierenheid is; God heeft geen goedertierenheid nodig, en is Zelf geen geschikt Voorwerp om ontferming aan te bewijzen. Wat een troostrijke pleitgrond is dit, dat barmhartigheid, welke God Zijn hoogste rijkdom en schat acht te zijn, in het bijzonder ons en ons welzijn en onze zaligheid aangaat! Hierom kunnen wij onze ellende tot een pleitgrond in het gebed gebruiken, omdat die het eigenlijke voorwerp van de goddelijke ontferming is, en daarom (Ef. 2:7) "de goedertierenheid over ons in Christus Jezus" wordt genoemd.

11. In dit gebed pleiten wij, dat Hij de eigenschappen van Zijn ontferming wil gedenken: dat Zijn ontferming evenals Hijzelf is, grote en oneindige ontferming. Daarom pleit de Kerk in de Schrift zo dikwijls op de grootheid van Zijn goedertierenheid, die stellende tegenover de grootheid van haar zonden: (Psalm 117:2) "Want Zijn goedertierenheid is geweldig over ons." (Psalm 57:11) "Want uw goedertierenheid is groot tot aan de hemelen;" ja, (Psalm 108:5) "Uw goedertierenheid is groot tot boven de hemelen." Wij mogen pleiten dat Zijn ontferming, vrije ontferming is, en dat is ook inderdaad zo; als zij verdienste niet uitsloot, kon het geen eigenlijke ontferming zijn. Wij mogen pleiten dat Zijn ontferming, soevereine ontferming is; noch de waardigheid, noch de onwaardigheid van het schepsel aanmerkende. Wij mogen pleiten dat het oude ontferming is, met betrekking tot de eeuwigheid, dat zij van eeuwigheid is; en met betrekking tot de tijd, dat zij vanouds is; zeggende: "Gij zijt Uw land gunstig geweest, Heere, de gevangenis Jakobs hebt Gij gewend" (Psalm 85:2). Zo mogen wij ook pleiten op vorige ontfermingen, zeggende:

(Jesaja 63:15) "Waar is het gerommel Uws ingewands, en van Uwer barmhartigheden? Zij houden zich tegen mij in." Wij mogen pleiten, niet alleen op de oudheid, maar ook op de voortdurendheid van Zijn ontferming; "dat Zijn goedertierenheid in der eeuwigheid is:" Hij heeft geboden, dat Israël en het huis Aärons nu zeggen, dat Zijn goedertierenheid in der eeuwigheid is." Wij mogen op de onveranderlijkheid van Zijn ontferming pleiten. Welke veranderingen ons ook overkomen: "Hij is de Heere, Die niet verandert; daarom zijn de kinderen Jakobs niet verteerd. Hij is Dezelfde, gisteren en heden en in der eeuwigheid."

12. In dit gebed mogen wij op de soorten van ontferming pleiten, de verscheidene soorten van ontferming. Wij mogen pleiten, dat Hij Zijn overwinnende ontferming wil gedenken, die onze vijandschap, onze schuld, de vloek van de wet, en al de toorn, die wij verdienen, kan overwinnen. Dat het voorafgaande ontferming is, die ons geloof, onze bekering en onze gebeden moet voorafgaan; anders zullen wij nooit geloven, berouw hebben, of bidden. Gelijk het dan ook een ontferming is, die over de bergen heen komt, zo wordt het ook een ontferming genoemd, die gevonden wordt van degenen die Hem niet zochten. Dat het een volgende en achtervolgende ontferming is, welke steeds diegenen volgt, bij wie zij voorafgegaan is en overmocht heeft. "Goedertierenheid en weldadigheid zullen volgen" (Psalm 23:6). Zelfs wanneer de ziel God verlaat, zullen genade en ontferming de ziel volgen en haar terugbrengen, anders zou zij ten verderve lopen. Wij mogen er op pleiten, dat het vergevende ontferming is, zeggende: "Want Ik zal hun ongerechtigheden genadig zijn, en hun zonden en hun overtredingen zal Ik geenszins meer gedenken." Dat het een ter hulp gereedstaande ontferming is, zeggende: "Mijn genade is u genoeg, want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht." In één woord, bij God zijn alle soorten van ontferming; en wij mogen op de verscheidenheid van Zijn ontfermingen pleiten. Er is geen zonde of ellende, of God heeft er ontferming voor, ontferming van elke soort; onder andere, verenigende ontferming: "En Ik zal hun enerlei hart, en enerlei weg geven" (Jer. 32: 39). En gelijk er geen kwaal is waarvoor God geen geneesmiddel heeft, zo is er geen ellende, of God heeft er een ontferming voor. Hij heeft in Zichzelf een schat van alle soorten van ontfermingen, die in verscheidene beloften in de Schrift verdeeld zijn, die als zoveel dozen en kisten in Zijn schatkamer zijn. Indien uw hart hard en ongevoelig is, heeft Hij barmhartigheden en week makende ontfermingen; indien uw hart dood is, heeft Hij levendmakende ontferming; indien het bevlekt is, heeft Hij reinigende ontferming; bent u ziek, Hij heeft genezende ontferming; bent u zondig, Hij heeft heiligende ontferming; bent u bedroefd, Hij heeft vertroostende ontferming; bent u verloren en ellendig, Hij heeft zaligmakende ontferming. Zo groot en verscheiden als uw noden zijn, ja, nog groter en verscheidener zijn Zijn ontfermingen; zodat wij "met vrijmoedigheid mogen toegaan tot de troon der genade, opdat wij barmhartigheid mogen verkrijgen, en genade vinden, om geholpen te worden ter bekwamer tijd" (Hebr. 6:16). O, wat een rijke opbrengst kan verkregen worden uit de baarmoeder van de ontferming! O, hoeveel krachtige pleitgronden zijn er in dit ene: "Gedenk des ontfermens!" Hij heeft als het ware al de barmhartigheden, die in Zijn hart zijn, in de hof van de beloften in verscheidene bedden uitgeplant, en ons wordt vergund deze bloemen te plukken door te pleiten op de ontfermingen, die vervat zijn in deze beloften, welke alle Ja en Amen zijn in Christus Jezus, tot heerlijkheid Gods. O vrienden! wij bidden u, komt tot de barmhartigheid Gods in Christus.

3e Wij kunnen bezien wat de woorden te kennen geven met betrekking tot de tijd, waarin God des ontfermens gedenkt: "In de toorn, gedenk des ontfermens." Wat betekent dit, dat God in het midden van de toorn, des ontfermens gedenkt? Men kan zeggen, dat de Heere des ontfermens gedenkt, in het midden des toorns, in de volgende opzichten:

1. Wanneer Hij de zonde, die de oorzaak is welke de toorn teweegbrengt, voor Zijn volk bitter maakt, en er hun harten aan speent: "Daarom zal daardoor de ongerechtigheid Jakobs verzoend worden, en dit is de ganse vrucht, dat Hij deszelfs zonde zal wegdoen."
2. Wanneer Hij hen onder Zijn krachtige hand vernedert, door de roede van de tuchtiging, de dwaasheid die in hun harten gebonden is, uitdrijft; en hen tot de belijdenis brengt, dat het kwaad en bitter is van de levende God af te wijken.
3. Wanneer Hij hen hun wegen doet onderzoeken en doorzoeken; hen doet weten wat de hitte van Zijn grote toorn betekent; hen noopt zich te keren tot de hand, die hen slaat: de Heere der heirscharen te zoeken, terwijl Hij te vinden is, en een stil gebed uit te storten, als Zijn tuchtiging over hen is.
4. Wanneer Hij hen in staat stelt in de tijd van de toorn en van de grimmigheid, geloof en lijdzaamheid en andere genaden te oefenen, en God in al Zijn handelingen te rechtvaardigen; want "verdrukking en de beproeving van het geloof werken lijdzaamheid;" en te erkennen, dat Hij ons niet doet naar onze zonden, en ons niet vergeldt naar onze ongerechtigheden, en daarom des Heeren gramschap dragen, omdat wij tegen Hem gezondigd hebben.
5. In één woord, men kan zeggen dat God in de toorn, des ontfermens gedenkt, wanneer Hij hen slechts met mate kastijdt: wanneer Hij Zijn harde wind wegneemt in de dag des oostenwinds; wanneer Hij hun een weinig leven geeft in hun dienstbaarheid, en hen met hartsterkingen ondersteunt in deze vol toorn zijnde bedelingen, en hen zo nu en dan heimelijk met zijn genadige tegenwoordigheid begunstigt, en hen doet zien, dat in deze verdrukkingen enige liefde-doeleinden liggen opgewonden.

Dit zal voldoende zijn tot verklaring van ons derde punt, namelijk, wat daarmee wordt te kennen gegeven, dat de Heere des ontfermens gedenkt, en dat wij bidden of Hij dat wil doen.

IV. Ons vierde punt is, dat wij zullen aantonen, dat het zowel gepast als redelijk is, te pleiten, dat Hij in tijden van toorn, des ontfermens wil gedenken. Dit zal duidelijk blijken, als wij de zes volgende bijzonderheden overwegen.

1. Het is beide, tijdig en redelijk dit te doen, omdat God ons machtigt, altijd, en in het bijzonder in het midden van de toorn, op Zijn belofte van ontferming te pleiten. "Daarenboven zal Ik hierom van den huize Israëls verzocht worden, dat Ik het hun doe", (Ezech. 36:27; vergeleken met: Psalm 50:15). En roept Mij aan in de dag der benauwdheid; Ik zal er u uithelpen en gij zult Mij eren." Er is geen andere reden nodig. en er kan geen gewichtiger reden zijn, dan de wil en de machtiging van God. Zijn gebod verplicht ons met Hem te pleiten en Hem indachtig te maken.

2. Het is tijdig en redelijk midden in de toorn te pleiten, dat Hij des ontfermens wil gedenken, omdat bedelingen die vol van toorn zijn, juist hierom van God beschikt worden, om Zijn volk op te wekken Hem te zoeken en te smeken, dat Hij in Zijn ontferming wil terugkeren: "Ik zal heengaan en keren weder tot Mijn plaats, totdat zij

zichzelf schuldig kennen en Mijn aangezicht zoeken; als hun bang zal zijn, zullen zij Mij vroeg zoeken" (Hos. 5:15). Waarlijk, wij zoeken Hem zelden met ernst, voordat de roede gebruikt en de weg met doornen omtuind is; dan eerst beginnen wij te zeggen: Ik zal heengaan en keren weder tot mijn vorige man, want toen was mij beter dan nu" (Hos. 2:6).

3. Het is tijdig, omdat, gelijk het altijd de weg van Gods volk is geweest, in hun ellende en benauwdheden en in bedelingen vol toorn, tot Zijn ontferming de toevlucht te nemen; het zo ook altijd Gods weg met Zijn volk is geweest, hen ontferming te bewijzen, wanneer hun benauwdheden het hoogtepunt bereikt hebben. Hij maakt hun tijd van nood, tot Zijn tijd der minne; hun tijd van ellende, tot Zijn tijd van ontferming: "Uit de benauwdheid heb ik de Heere aangeroepen; de Heere heeft mij verhoord stellende mij in de ruimte" (Psalm 118: 5). Hun ondervinding geeft dit getuigenis: "Dikwijls ben ik uitgeteerd geweest, doch Hij heeft mij geholpen. Hij heeft mij uit een ruisende kuil, uit modderig slijk opgehaald, en heeft mijn voeten op een rotssteen gesteld, Hij heeft mijn gangen vastgemaakt."

4. De noodzakelijkheid maakt het zowel redelijk als tijdig. In de toorn ziet Gods volk zijn behoefte aan ontferming, dan zien zij, dat ontferming waarlijk barmhartigheid is. Wanneer alle golven en baren van de toorn Gods over hen heen gaan, dan is het, zoals de psalmist zegt, tijd voor de Heere, om te werken voor Zijn gemeente en volk: (Ps, 119:126) "Het is tijd voor de Heere, dat Hij werke, want zij hebben Uw wet verbroken." Het is tijd voor ons om te bidden en om ontferming te pleiten; en het is tijd voor de Heere, om ontfermend te werken, wanneer wolken van toorn samenpakken, en stortvloeden van toorn neervallen.

5. Het is dan redelijk en tijdig te pleiten, dat Hij des ontfermens wil gedenken, omdat wij te midden van de toorn, geneigd zijn te besluiten, dat Hij heeft vergeten genadig te zijn, en met Sion te zeggen: (Jesaja 49:14) "De Heere heeft mij verlaten, en de Heere heeft mij vergeten." Dan is het, dat het ongeloof gereed is, om Gods ontferming te beledigen en te loochenen, en te besluiten, dat Hij Zijn genadige natuur heeft afgelegd, zeggende: (Psalm 77: 8, 9, 10) "Zal dan de Heere in eeuwigheid verstoten? En voortaan niet meer goedgunstig zijn? Houdt Zijn goedertierenheid in eeuwigheid op? Heeft de toezegging een einde, van geslacht tot geslacht? Heeft God vergeten genadig te zijn? Heeft Hij Zijn barmhartigheden door toorn toegesloten?" In een tijd van verdrukking en in dagen van toorn, zijn wij geneigd te denken, dat de ontfermingen in de oceaan van de toorn zijn verdronken; daarom is het tijdig, in een tijd van toorn, te pleiten dat Hij des ontfermens wil gedenken.

6. Het is tijdig, omdat het geloof dan een vaste en zuivere grond onder de voeten heeft, wanneer wij in de toorn om ontferming pleiten. Een tijd van bedelingen, die vol van toorn zijn en van dodende, vernietigende voorzienigheden, is een geschikte tijd voor het geloof, om Zijn stem te doen horen, en te zeggen: "Ziet, zo Hij mij doodde, zou ik niet hopen?" In het midden van de ontferming te geloven dat er ontferming is, valt niet zwaar, maar het is een grote zaak en het is een bewijs van een groot geloof, te midden van de toorn te geloven dat er ontferming is. Een tijd van tegenstrijdigheid is een tijd voor het geloof. Indien wij de belofte geloven, wanneer de voorzienigheid de belofte blijkbaar schijnt tegen te spreken, dat is, evenals Abraham, gesterkt te zijn in

het geloof, gevende God de eer. Onder een bewustzijn van schuld te geloven, dat er vergeving is; onder een besef en gevoel van toorn te geloven, dat er ontferming is, en te pleiten, dat God des ontfermens wil gedenken, is juist de tijd voor het geloof om te werken, en dan krijgt God de eer van Zijn ontferming, en wij het goede.

V. Ons vijfde punt was, het onderwerp toe te passen, dat wij in alle kortheid zullen trachten te doen.
Is het zo als wij gezegd hebben, dat het te midden van de toorn, of onder bedelingen die vol van toorn zijn, tijdig is, te pleiten dat de Heere des ontfermens wil gedenken? Dan kunnen wij hieruit zien:
1e Dat het nu een geschikte en de rechte tijd voor ons is, om ontferming en om een genadig bezoek van de Heere te pleiten, niettegenstaande het in vele opzichten een tijd van grote toorn Gods is: een tijd van grote zonde en zekerheid, van grote dwaling en godslastering, van grote afkering en afval: een tijd waarin God Zich verbergt, en wij dood en gevoelloos zijn, wegens het gemis van de tegenwoordigheid van de levende Geest van de levende God. Velen zijn de tekenen van de toorn en afwezigheid van de Heere. Hoe ver heeft Hij leraars en volk, inzettingen en gerechtshoven, Kerk en Staat, verlaten! Hoezeer is de heerlijkheid geweken, onze sterkte vergaan en onze ijver verslapt: wat een zwarte wolken van toorn hangen boven ons hoofd! Waarlijk, er zijn meer tekenen van toorn over dit geslacht, dan ik tijd of bekwaamheid heb om ze op te noemen. Velen van ons, ook die hier zijn, dragen de droevige gevolgen van des Heeren toorn, zijn omringd van kentekenen van toorn. Getuige onze dodigheid en lauwheid: de algemeenheid van ons koude horen, bidden en danken: onze krachtige en overheersende verdorvenheid; onze zwakke en kwijnende genade, indien wij nog enige hebben; misschien wel zware verdrukking bij sommigen in hun vlees, onder vrienden of huisgezinnen, of in tijdelijke zaken; of misschien ook hevige zielsbenauwdheid bij anderen, door verzoekingen, verwarringen, vrezen, benevelingen, en ontmoedigingen van velerlei soort. Wel, wat zullen wij in dit geval doen? Zullen wij in wanhoop gaan neerzitten, en denken dat nu geen goedertieren ontmoeting Gods meer te verwachten is? Waarlijk, als God niets dan toorn van de hemel had geopenbaard, dan mochten wij wel hopeloos zijn; doch nu is het juist de tijd, om bij God te pleiten dat Hij des ontfermens wil gedenken. Nu is het een geschikte tijd om te bidden om ontferming; om ontferming te roepen; op ontferming te pleiten; te geloven, dat er ontferming is; ontferming aan te grijpen; ontferming te gedenken, en met God te worstelen, dat Hij des ontfermens mag gedenken: ontferming over onszelf, over onze huisgezinnen, over het land in het algemeen, en over de Kerk van God, de gemeente van Christus, in het bijzonder.

2e Als wij te midden van de toorn, om ontferming mogen bidden en op ontferming mogen pleiten, dan kunnen wij vol hoop op ontferming pleiten, in weerwil van alle andere ontmoedigingen, van welke aard ook. Hier is een deur van ontferming geopend in het midden van de toorn.
Sommigen zullen misschien klaar staan om te zeggen: "Er is zo veel, dat mij in het bidden ontmoedigt, mijn vertrouwen verdonkert en mijn hoop doet vergaan." Wel, is hier dan geen bemoediging om ontferming af te smeken, daarop te hopen en te pleiten, in het aangezicht van allerlei tegenstand, nu wij op ontferming behoren te pleiten zelfs in ‘t gezicht van de toorn. Deze pleitgrond zal het uithouden tegen al wat dodelijk is, als het geloof die opneemt. Ik zal hier enige voorbeelden geven.

1. U mag hoopvol op ontferming pleiten in het gezicht van oude zonden, vroegere overtredingen en grote ongerechtigheden. Dat deed de Psalmist: (Psalm 25:7) "Gedenk niet de zonden mijner jonkheid, noch mijner overtredingen; gedenk mijner naar Uw goedertierenheid, om Uwer goedheid wil, o Heere." Hier kwamen oude zonden in het gezicht; nochtans pleit het geloof hier op goedertierenheid en ontferming. Het ongeloof mag u zeggen, dat u zo en zo hebt gezondigd, en dat er daarom geen hoop is; dat niets dan toorn is te verwachten. Maar het geloof mag opzien tot de ontfermingen Gods in Christus: (vs. 11) "Om Uws Naams wil, Heere, zo vergeef mijn ongerechtigheid; want die is groot." Grote zonde moet ons op grote ontferming doen pleiten.

2. U mag op ontferming pleiten in het gezicht van tegenwoordige schuld, die u in het aangezicht staart, zeggende met de profeet Jeremia: (Kap. 14:7) "Hoewel onze ongerechtigheden tegen ons getuigen, o Heere, doe het om Uws Naams wil." Tegenwoordige schuld kan de gedachtenis aan ontferming niet uitwissen.

3. U mag op ontferming pleiten in ‘t gezicht van tegenwoordige ongeschiktheid voor de plicht. Hier is tegenwoordige dodigheid en onbekwaamheid: "Uw werk, o Heere, behoud dat in het leven; in de toorn, gedenk des ontfermens." Verwacht niet van uzelf, wat u alleen door ontferming kunt verkrijgen. Het mag smartelijk zijn, dat u geen geschikte gestalte van het hart hebt. Maar hoe spoedig kan ontferming uw hart een gestalte van heilige aanbidding geven. Levendmakende genade is bij Hem.

4. U mag op ontferming pleiten in ‘t gezicht van duistere en toornige bedelingen: "Hoe lang, Heere? zult Gij eeuwiglijk toornen? Zal Uw ijver als vuur branden? (Psalm 79:5).Hoe lang zult U roken tegen het gebed Uws volks? (Psalm 80:5). De storm van toorn kan de ontferming niet wegblazen; pleit daarom: "In de toorn, gedenk des ontfermens."

5. U mag op ontferming pleiten in ‘t gezicht van grote onwaardigheid, en vrees van onwaardig tot het Avondmaal te gaan. Omdat ontferming geen acht slaat op onze onwaardigheid, noch wacht op onze waardigheid, maar zich uitlaat door de waardigheid van het Lam; daarom mag u zeggen: "Hij is het waardig, om Wie U het kunt doen."

6. U mag op ontferming pleiten in ‘t gezicht van vele beschuldigingen wegens doen en laten. U mag worden aangegrepen door de beschuldiging van de wet en een u verklagend geweten, en nochtans uw pleitgrond vasthouden en uw grond voor ontferming handhaven: In de toorn, gedenk des ontfermens."

7. U mag op ontferming pleiten in ‘t gezicht van krachtig ongeloof en zwak geloof; in ‘t gezicht van levend ongeloof en kwijnend geloof. Al is deze weg smartelijk voor uw ziel en moedbenemend voor uw hart, ja, tot bezwijkens toe; nochtans is de ontferming Gods in Christus een wortel, een oorzaak en bron van geloof, en wanneer Hij des ontfermens gedenkt verlevendigt Hij elke kwijnende genade: "Zij zullen terugkeren, zittende onder Zijn schaduw; zij zullen ten leven voortbrengen als koren, en bloeien als de wijnstok."

8. U mag op ontferming pleiten in ‘t gezicht van menigvuldige misdragingen in de plicht, zoals gemis van geloof, vrijmoedigheid, vurigheid, liefde, vrijheid, vastheid van hart, en dergelijke. Hoe bedroevend en vernederend dit toch is, nochtans blijft de grond van hoop en vertrouwen in de vrije ontferming Gods in Christus.

9. U mag op ontferming pleiten in ‘t gezicht van schijnbare weigeringen en wrede antwoorden. Wanneer Hij niet alleen uitstelt u de ontferming te betonen, die u begeert, doch u die schijnt te weigeren, en u een hond noemt die geen recht hebt op het brood van de kinderen, dan staat Hij u niettegenstaande dat alles toe, geweld te doen op de deur van ontferming, zeggende: "Ja Heere, doch ook de hondekens eten onder de tafel van de kruimeltjes van de kinderen."

10. U mag op ontferming pleiten in ‘t gezicht van wezenlijke weigeringen, afwijzingen en berispingen. Al schijnt de deur van ontferming gesloten en gegrendeld te zijn, en al kan Hij u rechtvaardig voor eeuwig afwijzen, en u lang voor de deur laten staan, nochtans kan Hij u spoedig opendoen, en u vergunnen voor Zijn aangezicht te verschijnen. En al zou Hij dat niet doen, dan betaamt het u toch op Hem te wachten, Die zegt: "Want Ik zal niet eeuwiglijk twisten, en Ik zal niet gedurig verbolgen zijn: want de geest zou van voor Mijn aangezicht overstelpt worden en de zielen die Ik gemaakt hebt."

11. U mag op ontferming pleiten in ‘t gezicht van onwaarschijnlijkheden, ja, schijnbare onmogelijkheden. Wanneer er geen schijn is, dat Hij ontferming zal betonen, dan moet u nochtans, evenals Abraham, geloven op hoop tegen hoop. Zulke bedelingen, die de beloofde ontferming schijnen tegen te spreken, moeten ons niet tot zwijgen brengen, noch ons geloof in de war brengen, maar ons eerder opscherpen tot het gebed, en ons geloof werkzaam maken.

12. U mag op ontferming pleiten in ‘t gezicht van ongerechtigheden, die de overhand hebben. Gewis, dit moet u vernederen en bedroeven, en wee hen, die in de zonde leven en zich ontferming aanmatigen; doch wanneer overheersende ongerechtigheid u de moed begint te benemen om op ontferming te pleiten, schudt dan die ontmoedigende verzoeking van u af, en smeekt te ernstiger om vergevende en reinigende ontferming; want op ontferming is gepleit en moet gepleit worden in ‘t gezicht van de overhand hebbende zonde: (Psalm 65:4) "Ongerechtige dingen hadden de overhand over mij; maar onze overtredingen, die verzoent Gij."

In één woord, u mag op ontferming pleiten in ‘t gezicht van alle verzoekingen, van welke aard ook, die het tegendeel vertonen. Al zou de duivel u ingeven, dat uw pleiten een vloek over u zal brengen, in plaats van een zegen, en dat God het tegenovergestelde van hetgeen waarom u bidt heeft besloten, laat nochtans Gods geopenbaarde wil de regel van uw plicht, en zijn geopenbaarde ontferming door Christus, de grond van uw hoop zijn, en geeft geen acht op die goddeloze inwerpingen. Te midden van de weeën, te midden van alle zonden en alle ellenden, die u omringen, zolang u buiten de hel bent, is er grond om te pleiten: "Heere, gedenk des ontfermens."

Maar misschien zal iemand zeggen: "Maar als ik niet recht bid, en daarom niet vorder, wat dan? Wel, als u zodanig pleit, dat er acht op zal worden gegeven:

(1) Dan zal uw pleiten om ontferming, uw aanspraak maken op ontferming, uitsluiten. De vermetele zondaar pleit om ontferming als een verontschuldiging voor zijn zonde. Dat is geen pleiten om ontferming over zijn ziel, maar om ontferming over zijn zonde; terwijl zij die recht om ontferming pleiten, om wraak bidden over hun zonden.

(2) Het pleiten om ontferming veronderstelt, een gevoel van zonde en ellende en van verdiende toorn. Zij, die geen bevattingen van toorn hebben, zullen ook geen rechte bevattingen van ontferming hebben.

(3) Het ware pleiten op ontferming sluit alle andere pleitgronden uit; zo iemand heeft niets om op te pleiten dan ontferming; hij kan op geen verdienste van zichzelf pleiten, hij heeft geen andere verdienste dan de hel. Als hij op de verdienste van Christus pleit, dat is hetzelfde als om ontferming te pleiten, want ontferming laat zich in geen andere weg uit, dan door de verdienste van Jezus. De ziel durft niet op haar plichten, gebeden, of tranen; op haar gestalten, genegenheden, verruimingen, of goede hoedanigheden pleiten; neen, zij heeft niets om op te pleiten, dan ontferming.

(4) De ware pleiter op ontferming bepleit die aan het verzoendeksel, dat met het bloed van Christus besprengd is. Daar ziet hij dat ontferming is verzekerd, door het bloed des verbonds, waardoor zij de gewisse weldadigheden Davids zijn. Nu, wilt u deelhebben aan deze barmhartigheid Gods tot het eeuwige leven? Pleit dan, in uw pleiten om ontferming, op het pleit van Christus, en beroept u op Zijn recht, en u zult gewis verkrijgen wat u begeert.

Nu, wat zal ik zeggen tot u, die nog nooit recht om ontferming hebt gebeden; die nog nooit de toevlucht hebt genomen tot de ontfermingen Gods in Christus? Helaas! Hoe ellendig bent u, die nog nooit behoefte aan ontferming hebt gezien, die tot op deze dag nog verachters van ontferming bent! Wat zal er van u worden wanneer de dood en het oordeel komen, als u in deze toestand blijft! O vrienden! Wilt u nog door de geopende deur van ontferming ingaan? Zou u wensen deel te hebben aan de ontferming Gods, om de toorn Gods te ontgaan, wanneer de grimmige dood u in het aangezicht staart, en het ontzaglijk gericht zich zet? Vliedt dan nu tot de barmhartigheid Gods. Maar zegt u: "Waar is die ontferming Gods te vinden?" Wel, al Zijn barmhartigheid is in Christus: "God was in Christus, de wereld met Zichzelf verzoenende." Er is buiten Christus, geen ontferming in God voor een schuldige zondaar. O vrienden! Gaat dan tot Christus, om ontferming bij God te vinden. Alle soorten van ontferming, die u nodig hebt, zijn in Hem. Alle zaligmakende genade van God is in Christus, als Zaligmaker; alle genezende ontferming Gods is in Christus, als Heelmeester; alle onderwijzende ontferming Gods is in Christus, als Profeet; alle vergevende barmhartigheid Gods is in Christus, als Priester: alle zielheiligende, zonde ten onder brengende, en overwinnende ontferming Gods is in Christus, als Koning; al de rijke en vervullende goedertierenheid Gods is in Christus, als de schatkamer van genade, opdat wij uit Zijn volheid zouden ontvangen, genade voor genade. (Psalm 89:24) "Mijn getrouwheid en Mijn goedertierenheid zullen met Hem zijn." Nu alle goedertierenheid Gods met Hem is, o vrienden komt, komt tot Jezus, en zo zult u deel hebben aan de ontferming Gods. Zegt u, dat u niet kunt komen, dan zeg ik u, dat de trekkende goedertierenheid Gods met Hem is, en daarom zegt Hij: "En Ik, zo wanneer Ik van de

aarde zal verhoogd zijn, zal ze allen tot Mij trekken. Als uw hart, waar Hij in Zijn Woord zegt: Ik zal trekken, zei: "Trek mij Heere, trek mij:" dan zou ik hoop hebben dat de trekkende genade niet veraf is. O, dat de roeping en aanbieding van ontferming in Christus, met kracht mag gepaard gaan!

En wat u betreft, die de toevlucht hebben genomen tot de goedertierenheid Gods in Christus, die weten wat het is, te midden van de toorn, op ontferming te pleiten; o vrienden! gaat voort met pleiten, dat Hij des ontfermens wil gedenken, en doet het met vreugde.
Met welke tekenen van toorn u ook omgeven bent, het is maar Vaderlijke toorn en ontferming is in het midden daarvan. Ontferming is te midden van uw verdrukkingen; ontferming is te midden van uw verzoekingen; ontferming is te midden van uw verlatingen; ontferming is te midden van uw bestraffingen; ontferming is te midden van uw ziekte en smarten; ontferming is te midden van uw noden en armoede; ontferming is te midden van al uw verliezen en kruisen; ontferming is te midden van al de toorn, daar u zich onder bevindt; en daarom zal Hij te midden van de toorn, des ontfermens gedenken. Gedenkt u dan ook te midden van de toorn, Zijn ontferming en vergeet die niet, al zou u niets dan toorn zien, zeggende: (Hab. 3:17, 18) "Alhoewel de vijgenboom niet bloeien zal, en geen vrucht aan de wijnstok zijn zal, dat het werk des olijfbooms liegen zal, en de velden geen spijs voortbrengen; dat men de kudde uit de kooi afscheuren zal, en dat er geen rund in de stalling wezen zal; zo zal ik nochtans in de Heere van vreugde opspringen; ik zal mij verheugen in de God mijns heils." Doch misschien zal iemand zeggen: "Waarom zal ik niet geloven, dat Hij het ernstig meent, wanneer ik in Zijn voorzienigheid en in Zijn handelingen met mij niets dan toorn kan bemerken?" Ja, u moet geloven, dat het Hem ernst is, wanneer Hij u tuchtigt en kastijdt; dat het Hem ernst is, als Hij u beproeft, of uw ongerechtigheden met roeden bezoekt, en wraak doet over uw daden; doch laat u daarom nooit wijsmaken, dat Hij des ontfermens heeft vergeten; want "Hij zal Zijn goedertierenheid niet wegnemen, en in Zijn getrouwheid niet feilen. Hetgeen, dat uit Zijn lippen uitgegaan is, zal Hij niet veranderen." Want bergen zullen wijken, en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere uw Ontfermer" (Jesaja 54:10). Daarom mag u nog steeds op de krachtigste gronden op ontferming pleiten, en die met heilig vertrouwen verwachten.

2. Ik raad u, niet alleen te pleiten, dat Hij voor u des ontfermens wil gedenken, maar dat Hij Zich ook over anderen mag ontfermen.
- Pleit op Zijn ontferming over al Zijn gemeenten; pleit op ontferming over de Kerk van ons land, te midden van deze dagen vol van toorn. Al kunt u daarvoor in de gehele Bijbel geen bijzondere belofte vinden, nochtans, indien het geloof een algemene belofte kan aangrijpen en die op een bijzondere kerk toepassen, zal zij van ontferming spreken, omdat Hij, Die het geloof werkt, nooit enige geloofsdaad schept die geen vrucht afwerpt.
- Pleit op ontferming voor het opkomend geslacht, dat zij niet mogen worden meegevoerd met de stroom van goddeloosheid, onheiligheid, en onzedelijkheid; noch verdrinken in de vloed van dwaling en ongeloof, die het tegenwoordig geslacht schijnt te zullen overstromen.
- Pleit op ontferming voor uw tijdelijke zaken: voor uw kinderen, uw huisgezin, uw betrekkingen, vrienden en bekenden, en voor allen, die in uw omgeving wonen.

- Pleit op ontferming voor jonge avondmaalgangers die dat pad nooit tevoren hebben betreden, dat van deze tijd af het fondament van de geestelijke tempel gelegd, het gebouw opgetrokken en de belofte vervuld mag worden." (Hag. 2:20) "Van deze dag af zal Ik u zegenen" (Engelse overzetting)
- Pleit ook op ontferming voor oude avondmaalgangers, die voor het merendeel op een vleselijke, vormelijke wijze aan het avondmaal gaan aanzitten, omdat het zo behoort; die niet behoorlijk werkzaam zijn, om de genade van geloof, liefde, bekering, en andere genaden op te wekken tot een levendige oefening.
- Pleit op ontferming voor onwaardige avondmaalgangers, die tot Gods altaar naderden, zonder voorbereid te zijn overeenkomstig de voorbereiding van het heiligdom; dat het bloed, dat zij vertreden hebben, de zonde van hun onwaardig ten avondmaal gaan mag afwassen.
- Ja, pleit ook op ontferming voor waardige avondmaalgangers, dat het goede en de weldadigheid hen mogen volgen; dat zij met een oprecht voornemen van het hart, de Heere mogen volgen en de leer van God hun Zaligmaker in alles mogen versieren; en dat zij nooit mogen worden losgelaten om een smet op hun belijdenis te werpen, noch een smaad voor hun heilige godsdienst te zijn.

3. Wanneer u pleit dat de Heere in de toorn, des ontfermens wil gedenken, gedenkt zelf ook des ontfermens te midden van de toorn. Wordt u verzocht tot toorn en wrok tegen uw vrienden, naasten, broeders en bekenden? O vrienden, gedenkt des ontfermens te midden van de toorn; gedenkt vergevende en kwijtscheldende ontferming te betonen. Met welk vertrouwen kunt u verwachten, dat God jegens u des ontfermens zal gedenken, niettegenstaande uw ontelbare zonden en tergingen; indien u jegens anderen geen ontferming kunt betonen, niettegenstaande enkele wezenlijke of veronderstelde beledigingen? Hoe kunt u bidden, dat God u de zonde vergeeft, indien u hen niet vergeeft, die tegen u zondigen, zoals beide uw Bijbel en uw Catechismus u leren. "Bij de goedertierenen houdt Hij Zich goedertieren. Weest dan barmhartig, gelijk ook uw Vader barmhartig is." Als u de heerlijkheid van Zijn ontferming over u zag, zou u naar hetzelfde beeld worden veranderd, van heerlijkheid tot heerlijkheid; en mag ik er niet bijvoegen; van ontferming tot ontferming?"
O, gedenkt des ontfermens jegens allen, die rondom u zijn: ontferming jegens de arme en nooddruftige; ontferming jegens de verlatene en bedroefde; ontferming jegens de zielen en de lichamen van de mensen. Niet alleen ontferming over hun lichamen, door weldadigheid te bewijzen, aalmoezen te geven, liefdadigheid te betonen, en hen te ondersteunen, naar u weet, dat hun omstandigheden dit vereisen, voornamelijk als zij tot de huisgenoten van het geloof behoren; maar ook ontferming over hun zielen, door uw godsvrucht, gebeden, raadgevingen, gepaste bestraffingen en uw godsdienstig voorbeeld. En zelfs dan, wanneer u hen omringd ziet met de tekenen van de toorn Gods, gedenkt hen dan nochtans in ontferming, omdat u verwacht, dat Hij Zich over u zal ontfermen. Als u des ontfermens gedenkt jegens mensen, is het een bewijs, dat Hij des ontfermens jegens u gedenkt.

3. Ik raad u, uw geheugen te vullen met de goedertierenheid Gods in Christus, en laat uw verstand een schatkamer zijn, om er Zijn goedertierenheid in op te leggen. Eén van de voornaamste redenen, waarom de Heere zegt: "Maakt Mij indachtig," en u vergunt te pleiten dat Hij des ontfermens mag gedenken, is niet dat Hij Zijn ontferming kan vergeten, maar dat u gevaar loopt die te vergeten. Door Hem die indachtig te maken,

maakt u het uzelf indachtig. Het ongeloof is voornamelijk in het midden van de toorn, geneigd te zeggen: "Heeft God vergeten genadig te zijn? Heeft Hij Zijn barmhartigheden door toorn toegesloten? Zal Hij voortaan niet meer goedgunstig zijn. Maar het geloof maakt de ziel, de liefde en ontferming Gods indachtig, en erkent Zijn genade en goedheid in Christus Jezus. Een geheiligde gedachtenis van de goedertierenheid Gods in Christus, werkt zeer voordelig op het geloof, en telkens weer wanneer de gelovige de ontferming Gods gedenkt, maakt de gelovige aan God Zijn ontferming indachtig, zeggende: Heere, gedenk wat Gij toen en toen voor mij gedaan hebt; gedenk wat Gij tot mij gezegd hebt: "Gedenk des woords tot uw knecht gesproken, op hetwelk Gij mij hebt doen hopen; gedenk Uw belofte, gedenk Uw Naam, gedenk de Naam Uws Zoons, gedenk Uw verbond, gedenk Uw goedheid." Als u des ontfermens vergeet, zult u niet bij God pleiten, dat Hij des ontfermens gedenkt. Laat ontferming daarom veel in uw hart en geheugen zijn, opdat u steeds gereed mag zijn te pleiten en te overwinnen, zelfs wanneer u met een vloed van toorn omringd bent, zeggende: "O Heere, in de toorn, gedenk des ontfermens."

5. Om ontferming bidden, een gepaste plicht in tijden van zonde en toorn. (2e preek)

Hábakuk 3:2. ***O HEERE, in den toorn, gedenk des ontfermens.***

Wij spraken elders over deze woorden, verklaarden ze, en lichtten het volgende voorstel toe, dat wij aan de woorden ontleenden, namelijk: Dat het in tijden vol toorn, waarin Gods kerk, Zijn volk, onder vele tekenen van Zijn ongenoegen en Zijn gramschap is, voor hen het meest gepast is bij Hem te pleiten, dat Hij "des ontfermens wil gedenken." Wij hebben aangetoond wanneer men van een tijd kan zeggen, dat het een tijd van toorn is; onderzocht welke de tekenen van ontferming zijn, die wij in zo'n tijd nodig hebben; ontsloten wat daarmede wordt te kennen gegeven, dat de Heere des ontfermens gedenkt, en dat wij bidden, of Hij dat wil doen; en aangetoond, dat het beide, gepast en redelijk is te pleiten, dat Hij in tijden van toorn des ontfermens wil gedenken, en alles ook kort toegepast.
Wij zullen er nu op deze tijd een les aan toevoegen, die zo helder uit de tekst en de leer kan worden afgeleid, dat men ze als een ander leerstuk kan beschouwen, en wel deze.
"Dat God vreselijke, en vol van toorn zijnde wegen houdt, in het zaligmaken van Zijn volk, terwijl Hij in de toorn, des ontfermens gedenkt, en hen vergunt op ontferming te pleiten, te midden van de toorn."
In het ontsluiten en toelichten van deze les, zullen wij trachten de volgende vijf dingen te doen:

I. Wij zullen deze les uit de Schrift ophelderen.
II. Enkele van die vreselijke, vol van toorn zijnde wegen nagaan, die Hij met Zijn volk houdt, in hen zalig te maken.
III. Overwegen in welke toestanden en tijden Hij hen, onder deze tekenen van toorn brengt.
IV. Enige redenen voorstellen waarom Hij in zulke vol toorn zijnde wegen, ontferming betoont.
V. Enige gevolgtrekkingen afleiden ter toepassing.

1. Om deze les uit de Schrift te bewijzen, kunt u de volgende schriftuurplaatsen raadplegen: (Psalm 45:5) "Uw rechterhand zal u vreselijke dingen leren." (Psalm 65:6) "Vreselijke dingen zult Gij ons in gerechtigheid antwoorden, o God onzes heils." (Psalm 66:11, 12) "Gij had ons in het net gebracht; Gij had een enge band om onze lendenen gelegd. Gij had de mens op ons hoofd doen rijden; wij waren in het vuur en in het water gekomen: maar Gij hebt ons uitgevoerd in een overvloeiende verversing." (Psalm 81:8) "In de benauwdheid riep u en Ik hielp u uit; Ik antwoordde u uit de schuilplaats des donders: Ik beproefde u aan de wateren van Meriba." Jakob zeide (Gen. 42:36) "Al deze dingen zijn tegen mij;" doch God dacht het ten goede. (Deut. 8:12, 16) "Die u geleid heeft in die grote en vreselijke woestijn, daar vurige slangen en schorpioenen, en dorheid, daar geen water was; Die u water uit de keiachtige rots voortbracht. Die u in de woestijn spijsde met Man, dat uw vaderen niet gekend hadden: om u te verootmoedigen, en om u te verzoeken, opdat Hij u ten laatste

weldeed." (Deut. 10:21) "Hij is uw lof, en Hij is uw God, die bij u gedaan heeft deze grote en vreselijke dingen, die uw ogen gezien hebben." Hoewel wij bevatten, dat God kwaad tegen ons en tegen Zijn Kerk bedoelt, nochtans denkt de Heere het ten goede. (Jer. 20:11) "De Heere is met mij," zegt de profeet, "als een verschrikkelijk Held." (Hos. 2:13) "Ik zal ze voeren in de woestijn, en Ik zal daar naar hun hart spreken." (Micha 4:10) "Gij zult tot in Babel komen, maar daar zult gij gered worden, daar zal u de Heere verlossen uit de hand van uw vijanden." (Jesaja 64:3, 4) "Toen Gij vreselijke dingen deed, die wij niet verwachtten: Gij kwaamt neer, van Uw aangezicht vervloten de bergen. Ja, vanouds heeft men het niet gehoord, noch met oren vernomen, en geen oog heeft het gezien, behalve Gij, o God, wat Hij doen zal dien, die op Hem wacht."

II. Ons tweede punt was, dat wij enkele van die vreselijke en toornvolle wegen zullen nagaan, waarin God zaligmaakt. Er zijn in de aangehaalde schriftuurplaatsen reeds enkele van die wegen vermeld. Hij betoont hun ontferming langs vreselijke wegen, en somtijds doet Hij het door verschrikkelijke voorzienigheden zoals: zware beproevingen, smartelijke roeden over hun lichamen, huisgezinnen, hun naam, hun goederen, kinderen en betrekkingen, van welke alle ik, als het nodig was, voorbeelden zou kunnen noemen. Zij worden van de Heere getuchtigd, opdat zij met de wereld niet zouden veroordeeld worden. "Hun lichte verdrukking werkt hun een gans zeer uitnemend, eeuwig gewicht der heerlijkheid." Door vreselijke verzoekingen: zo werd Paulus een engel des Satans gegeven, dat hij hem met vuisten zou slaan, opdat hij zich niet zou verheffen. Door vreselijk vallen in de modder. Zo viel Petrus in de ruisende kuil van zich vervloeken, zweren, en het verloochenen van zijn Heere. Door vreselijke woorden: als wanneer Hij, in zekere mate, tot hen spreekt, dat Hij niet gekomen is om hen zalig te maken; dat zij honden zijn, aan wie het brood van de kinderen niet toekomt. Door vreselijke beroeringen, verwarringen en verbijstering in hun gemoed: (Job. 10:15) "Ik ben zat van schande, maar aanzie mijn ellende." (Job. 6: 4) Want de pijlen des Almachtigen zijn in mij, welker vurig venijn mijn geest uitdrinkt; de verschrikkingen Gods rusten zich tegen mij." Door verschrikkelijke bevelen, zoals dat aan Abraham: "Neem nu uw zoon, uw enige, die gij liefhebt; ga heen en offer hem." Door vreselijke bedreigingen, zoals die aan Israël: (Richt. 10:14) "Gaat heen, en roept tot de goden, die u verkoren hebt; laat u die verlossen, ten tijde uwer benauwdheid." Door vreselijke beschuldigingen: (Jesaja 43:23, 24, 25) "Mij hebt gij niet gebracht het klein vee uwer brandofferen, en met uw slachtofferen hebt gij Mij niet geëerd. Maar gij hebt Mij arbeid gemaakt met uw zonden, gij hebt Mij vermoeid met uw ongerechtigheden." Door vreselijke beschrijvingen wat zij zijn: (Jesaja 57:17) "Ik was verbolgen over de ongerechtigheid hunner gierigheid, en sloeg ze; Ik verbergde Mij, en was verbolgen: evenwel gingen zij afkerig heen in de weg huns harten." Door verschrikkelijke vrezen en overstelpende gedachten: "Als mijn gedachten binnen in mij vermenigvuldigd werden, hebben Uw vertroostingen mijn ziel verkwikt" (Psalm 94:18, 19). Vrees van het te zullen opgeven: "Als ik zei: mijn voet wankelt, Uw goedertierenheid, o Heere, ondersteunde mij." Door vreselijke stormen en orkanen van toornige bedelingen, zoals die met Jona: (Hoofdstuk 2:6) "Ik was nedergedaald tot de gronden der bergen. De grendelen van de aarde waren om mij heen, in eeuwigheid." Door vreselijke teleurstellingen, die hen doen zeggen: "Ik zocht Hem, maar ik vond Hem niet. Ziet, ga ik voorwaarts, zo is Hij daar niet, of achterwaarts zo verneem ik Hem niet. Door een vreselijke samenloop van ellenden en tegenspoeden; aan alle

zijden beroerd door allerlei ellenden, uitwendige en inwendige beroering, de afgrond roepende tot de afgrond. Door vreselijke vragen, zoals dergelijke: (Jer. 3:19) "Hoe zal Ik u onder de kinderen zetten?" (Jer. 5:7) "Hoe zou Ik over zulks u vergeven?" Jer. 9:7) "Zie, Ik zal ze smelten en zal ze beproeven: want hoe zou Ik anders doen, ten aanzien der dochter mijns volks?" Door vreselijke vertoevingen, die hen doen uitroepen: "Hoelang? hoelang?" Door verschrikkelijke geruchten: "Hij zal van geen kwaad gerucht vrezen," wat inhoudt, dat zij verschrikkelijk zijn. Zij kunnen ontzet worden met dromen, en verschrikt door nachtgezichten. Door vreselijke omwendingen, en onderscheiden wisselingen en veranderingen: (Psalm 102:10, 11) "Want ik eet as als brood, en vermeng mijn drank met tranen. Wegens Uw verstoordheid en Uw grote toorn: want Gij hebt mij verheven, en mij weer nedergeworpen." Door vreselijke uiterste noden, zodat zij het vonnis des doods al in zichzelf hebben (Kor. 1:9), ja, moeten klagen: (Klaagl. 3:53) "Zij hebben mijn leven in een kuil uitgeroeid, en zij hebben een grafsteen op mij geworpen; ja, wat meer is; onze beenderen zijn verstrooid aan de mond des grafs, gelijk of iemand op de aarde iets gekloofd en verdeeld had." Dit zijn enkele van de verschrikkelijke wegen in welke de Heere ontferming bewijst, of Zijn volk zaligmaakt, terwijl Hij Zijn aangezicht verbergt en hun Zijn toorn doet gevoelen.

III. Ons derde punt was, dat wij zullen overwegen in welke toestanden en tijden Hij Zich gewapend en in toorn, tegenover hen stelt.

1. Wanneer zij ontaarden en van Hem en van Zijn waarheid en hun ijver daarvoor, afvallig worden. Hij maakt hen wel zalig, doch alzo als door vuur: (1 Kor. 3:14, 15) "Zo iemands werk blijft, dat hij daarop gebouwd heeft, die zal loon ontvangen. Zo iemands werk zal verbrand worden, die zal schade lijden; maar zelf zal hij behouden worden, doch alzo als door vuur." (Ezech. 20:33, 37) "Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere HEERE: Zo Ik niet met een sterke hand en uitgestrekte arm, en met een uitgegoten grimmigheid over u zal regeren! En Ik zal ulieden onder de roede doen doorgaan; en Ik zal u brengen onder de band des verbonds."
2. Wanneer Zijn volk zorgeloos en achteloos wordt in bekende plichten. Zo kwam de Heere Mozes tegen en zocht hem te doden, omdat hij verzuimde zijn kind te besnijden (Exod. 4:24). Zo lezen wij, dat Eli verzuimde zijn zonen te bestraffen en te kastijden, (1 Sam. 2: 12; 3:13; en 4:17, 18) waarom God hem zijn nek liet breken en twee zonen op één dag van hem wegnam.
3. Wanneer Gods volk in de één of andere schandelijke zonde uitbreekt, waardoor Gods Naam wordt gelasterd. Zo zien wij hoe David om zijn doodslag en zijn overspel, streng gekastijd wordt: "Het zwaard zal van uw huis niet afwijken tot in eeuwigheid, daarom dat gij Mij veracht hebt, en de huisvrouw van Uria, de Hethiet, genomen hebt, dat zij u ter vrouw zij, en hem doodgeslagen hebt. Ziet, Ik zal kwaad over u verwekken uit uw huis. Want gij hebt het in het verborgen gedaan, maar Ik zal deze zaak doen voor gans Israël, en voor de zon" (2 Sam. 12:10, 11, 12).
4. Wanneer het volk van God de goedertierenheden die hun worden bewezen, niet waardeert, en zij de vriendelijkheid niet opmerken van God, Die hun ontferming betoont: (Hos. 2:7, 8, 9) "Zij bekent toch niet, dat Ik haar het koren, de most, en de olie gegeven heb, en haar het zilver en goud vermenigvuldigd heb, dat zij tot de Baäl gebruikt hebben. Daarom zal Ik wederkomen en Mijn koren wegnemen op zijn tijd, en Mijn most op zijn gezette tijd, en Ik zal wegrukken Mijn wol en Mijn

vlas, dienende om haar naaktheid te dekken; en niemand zal ze uit Mijn hand verlossen." Hoe kunnen wij verwachten, dat God ons in ontferming zal gedenken, wanneer wij Zijn goedertierenheden niet gedenken, maar vergeten?

5. Wanneer Gods volk eigenzinnig en hardnekkig wordt, en naar de roepstem Gods niet wil luisteren: zoals het zelfs met de goede Josia ging, die beslist met Necho, de koning van Egypte wilde strijden, in strijd met de roeping Gods, en daardoor dodelijk gewond werd (2 Kron. 30:20-23). Wanneer zij Zijn stem niet willen gehoorzamen, maar naar het goeddunken van hun harten wandelen, en naar de Baäls; dan wordt God getergd, om te zeggen: "Ziet, Ik zal dit volk spijzigen met tranenbrood, en Ik zal ze drenken met gallewater" (Jer. 9:15). Wanneer zij de roeping Gods, en de zaak van God verlaten, dan wordt Hij ten zeerste getergd. Jona wilde de boodschap niet overbrengen, waarmee God hem zond: en ziet hoe vreselijk God met hem handelde.
6. Wanneer Gods volk verzot wordt op hetgeen God hen heeft geschonken, dan handelt God scherp met hen. Toen David zo verzot was op Absalom, wat heeft die hem een smart berokkend, zowel in zijn leven als in zijn sterven. Hoedt u, dat u niet te verzot op uw kinderen bent, of uw genietingen verafgoodt, opdat Hij niet uw afgoden, en tegelijk uw harten breekt.
7. Wanneer Gods kinderen verbitterd worden en onderweg onenigheid krijgen: ik bedoel, wanneer zelfs de vrienden van de waarheid en van Gods zaak, van elkaar gescheurd worden. Velen van Gods heiligen die in een gevangenis en op een brandstapel het goed met elkaar eens waren, konden nochtans niet met elkaar in eensgezindheid leven, toen zij in vrijheid waren. Zware vervolgingen zijn veroorzaakt door de verdeeldheden van de heiligen, door de afwijkende gevoelens van Luther en Calvijn. (1 Kor. 3:3) "Want omdat onder u nijd is, en twist, en tweedracht: zijt gij niet vleselijk, en wandelt gij niet naar de mens? En voornamelijk, wanneer door hoogmoed of eigenliefde, een getrouw overblijfsel, dat zo goed het kan voor God wil getuigen, alleen wordt gelaten, en er bijna niemand is die zich bij hen wil voegen, om de gordijnen van de tabernakel op te richten; dit leidt tot verdeeldheid onder de herders en tot verstrooiing van de kudde. (Jer. 10:20, 21) "Mijn tent is verstoord, en al Mijn zelen zijn verscheurd; Mijn kinderen zijn van Mij uitgegaan, en zij zijn er niet; daar is niemand meer die Mijn tent uitspant en Mijn gordijnen opricht. Want de herders zijn onvernuftig geworden, en hebben de Heere niet gezocht; daarom hebben zij niet verstandiglijk gehandeld, en hun gehele weide is verstrooid."
8. Wanneer de kinderen Gods tot vleselijk vertrouwen vervallen, steeds zichzelf rechtvaardigende: (Jer. 2:23, 35) "Hoe zegt gij: Ik ben niet verontreinigd, ik heb de Baäls niet nagewandeld; ziet uw weg is in het dal, erkent wat u gedaan hebt, gij lichte snelle kemelin, die haar wegen verdraait. Nog zegt gij: Zekerlijk, ik ben onschuldig; Zijn toorn is immers van mij afgekeerd: ziet Ik zal met u rechten, omdat gij zegt: ik heb niet gezondigd." Dit is recht het tegenovergestelde van het gebod: (1 Kor. 11:31) "Indien wij onszelf oordeelden, zo zouden wij niet geoordeeld worden."
9. Wanneer zij uitbreken in onmatige ijver, een ijver zonder verstand: dit tergt God, om vreselijke dingen over hen te doen komen, om deze ongesteldheid te genezen, te kalmeren en te matigen. Zo was het met Uzza toen hij de Ark tegenhield. Zo getuigde de apostel Paulus van de Joden (Rom. 10:2) "Want ik geef hun getuigenis, dat zij een ijver tot God hebben, maar niet met verstand." IJver zonder

verstand, is vuur zonder licht. Al is er nog zo'n goede ijver voor God, en voor een goede zaak, als die op onkunde en gebrek aan verstand gegrond is, brengt het weinig voordeel aan, ja, het brengt tot ondergang: zo ging het de Joden ook. Licht en vuur moeten aan elkaar evenredig zijn.

10. Wanneer zij overhaast tot God naderen in de plichten en ordinanties, en Hem op een vleselijk en vormelijke wijze aanbidden: in het bijzonder wanneer zij de tafel des Heeren ontheiligen door onwaardig avondmaal te houden: "Want die onwaardiglijk eet en drinkt, die eet en drinkt zichzelf een oordeel, niet onderscheidende het lichaam des Heeren. Daarom zijn onder u vele kranken en zwakken, en velen slapen" (1 Kor. 11:29, 30). Velen worden met een plotselinge dood gestraft, door de zondige wijze waarop zij de dood des Heeren verkondigen, nochtans alles in ontferming voor de Zijnen; want hoewel Hij hun zonde vergeeft, toch doet Hij wraak over hun daden.

IV. Ons vierde punt was: de redenen aan te wijzen, waarom Hij in zulke verschrikkelijke, vol toorn zijnde wegen, zaligmaakt en ontferming betoont.

1. Met een genadig doel; voornamelijk opdat zij Zijn aangezicht zullen zoeken: (Hos. 5:15) "Als hun bang zal zijn, zullen zij Mij vroeg zoeken." Gods volk is soms geneigd zich vreemd jegens Hem te gedragen, en Hij zegt van hen: (Jer. 12:9) "Mijn erfenis is Mij een gesprenkelde vogel; de vogelen zijn rondom tegen haar: Komt aan, verzamelt u, al gij gedierte des velds, komt om te eten." Hij brengt hen in gevangenis. Maar merkt op, hoe Hij elders van hen spreekt (Hoogl. 2:14) "Mijn duive, zijnde in de kloven der steenrotsen, in het verborgen ener steile plaats, toon Mij uw gedaante; doe Mij uw stem horen; want uw stem is zoet en uw gedaante is lieflijk." Hij doet Zijn gesprenkelde vogel tot de kloven van de steenrots vlieden.
2. Het is om hen te onderrichten, dat zij bevindelijk mogen leren kennen wat het is, Hem te missen en wat het is, Hem te genieten: (Deut. 31:17) "Zo zal Mijn toorn op die dag tegen hen ontsteken, en Ik zal ze verlaten, en Mijn aangezicht van hen verbergen dat zij ter spijs zijn, en vele kwaden en benauwdheden zullen het treffen; dat het op die dag zal zeggen: Hebben mij deze kwaden niet getroffen, omdat mijn God in het midden van mij niet is?" Ook staat er geschreven: (Hos. 8:2) "Dan zullen zij tot Mij roepen: Mijn God, wij Israël, kennen U;" namelijk, met een bevindelijke kennis. Het is om hen te onderrichten van het kwaad van de zonde, zodat zij ervan gezuiverd worden: "Daardoor zal de ongerechtigheid Jakobs gezuiverd worden; (Engelse overzetting van Jesaja 27:9) en dit is de gehele vrucht, dat Hij deszelfs zonde zal wegdoen."
3. Opdat Zijn volk meer ten volle, de liefde van onze Heere Jezus Christus tot hen mag verstaan, en dat zij de grootheid van de verdrukkingen en de benauwdheid, die de Heere Jezus heeft ondergaan, enigermate zullen leren kennen, die de toorn Gods om onzentwil en in onze plaats heeft gedragen: "Hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld; de straf, die ons de vrede aanbrengt, was op Hem, en door Zijn striemen is ons genezing geworden."
4. Opdat allen mogen weten, dat God de zonde ook in de Zijnen, niet toelaat:(Amos 3:2) "Uit alle geslachten des aardbodems heb Ik ulieden alleen gekend; daarom zal Ik al uw ongerechtigheden over ulieden bezoeken." Dit doet Hij overeenkomstig Zijn belofte: (Psalm 89:31-35) "Indien Mijn kinderen Mijn wet verlaten, en in Mijn rechten niet wandelen; indien zij Mijn inzettingen ontheiligen en Mijn

geboden niet houden: zo zal Ik hun overtreding met de roede bezoeken, en hun ongerechtigheid met plagen. Maar Mijn goedertierenheid zal Ik van hem niet wegnemen, en in Mijn getrouwheid niet feilen. Ik zal Mijn verbond niet ontheiligen, en hetgeen, dat uit Mijn lippen gegaan is, zal ik niet veranderen." (Deut. 28:58, 59) "Indien gij niet zult waarnemen te doen al de woorden van deze wet, die in dit boek geschreven zijn: om te vrezen deze heerlijke en vreselijke Naam, de Heere uw God; Zo zal de Heere uw plagen wonderlijk maken, mitsgaders de plagen uws zaads, het zullen grote en gewisse plagen, en boze en gewisse ziekten zien."

5. Hij maakt zalig en betoont ontferming in wegen, die vreselijk en vol van toorn zijn, opdat Zijn goedertierenheid over hen wonderlijk en verbazend mag zijn. Wanneer zij aan de mond van de put gebracht zijn, en aan de rand van het verderf, in het midden van de oven van toorn, en dan als brandhouten uit het vuur gerukt worden; hoe wonderlijk en verbazend is dan Zijn ontferming! Wat staan zij dan verwonderd, zodat zij moeten uitroepen: "Is dit naar de wet des mensen, Heere HEERE!" Dan geeft Hij hun "sieraad voor as, vreugdeolie voor treurigheid, en het gewaad des lofs voor een benauwde geest."
6. Hij betoont ontferming in vreselijke wegen, opdat Zijn goedertierenheid zich des te beminnelijker mag openbaren. Ontferming is in elk geval begeerlijk en liefelijk, maar ontferming te midden van de toorn en van vreselijke stormen: O, wat is die liefelijk! Het licht is kostelijk wanneer het uit de duisternis schijnt, en zo is ook ontferming, wanneer zij uit de toorn oprijst.

V. Ons vijfde punt was, dat wij een paar gevolgtrekkingen zullen afleiden ter toepassing.

1. Ziet hieruit met welk eerbiedig ontzag wij rondom Gods altaar moeten gaan, en tot een avondmaalstafel moeten naderen. Onze God is een verterend vuur; een God van vreselijke majesteit, zowel als van tere ontferming. Een mens beproeve zichzelf en bereide zich voor, opdat hij God niet tergt, door onwaardig ten avondmaal te gaan, Zijn toorn te bewijzen in plaats van ontferming.

2. Laten alle kinderen Gods omzichtig zijn; al zal de Heere hen zaligmaken, Hij heeft nochtans vreselijke wegen waarin Hij dat doet. Indien zij hun Vader vertoornen, kan Hij bittere dingen tegen hen schrijven, op hen aanlopen als een leeuw, en hen breken met breuk op breuk: "Uit alle geslachten des aardbodems heb Ik u alleen gekend; daarom zal Ik al uw ongerechtigheden over ulieden bezoeken." U loopt als op een van scherpe punten voorziene muur; er is niemand in de wereld, die meer nodig heeft omzichtig te wandelen, dan U, die aan gevaarlijke verzoekingen bent blootgesteld, beide van uzelf en van de duivel: verzoekingen van binnen, door de verdorvenheid en hoogmoed van uw natuur, en van de helse leeuw, die met geweld op u zal aanvallen; want hij gaat voortdurend rond, zoekende wie hij zal kunnen verslinden.

3. Laten de goddelozen beven, want zij zullen de grote en ontzagwekkende God ontmoeten. Indien Hij zo vreselijk is voor de Zijnen, wat hebben dan Zijn vijanden te wachten. "Indien de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt, waar zal de goddeloze en zondaar verschijnen?" Zelfs wanneer God in goedertierenheid tot Zijn volk komt, zijn zij niet in staat het te dragen: (Exod. 20:l 9) "En zij zeiden tot Mozes: Spreek gij met ons en wij zullen horen; en dat God met ons niet spreke, opdat wij niet sterven."

(Hebr. 12:21) "En Mozes, zo vreselijk was het gezicht, zei: Ik ben geheel bevreesd en bevende." (Openb. 1:17) "Toen Johannes aHem zag viel hij als dood aan Zijn voeten." Wanneer God in ontferming aan Zijn volk verschijnt, blinkt er slechts een heldere straal van Zijn majesteit uit; en dat is zo vreselijk, dat het niet te verdragen is. Indien die heldere straal van Zijn majesteit hen doet beven, wat zal er dan van u worden, wanneer Hij in Zijn toorn verschijnt, wanneer de vreselijke stroom van vuur en sulfer van Zijn ontzaglijke troon zal uitgaan! Wanneer Hij zal zitten, louterende en reinigende, staat van Hem geschreven: "Wie zal de dag Zijner toekomst verdragen?" (Mal. 3:2). Hoe zal Hij dan het kaf verbranden! O, de zondaren te Sion zullen verschrikken, beving zal de huichelaars aangrijpen (Jesaja 33:14). Als de heiligen het vonnis des doods in zich kunnen hebben (2 Kor. 1:9), en dit zo vreselijk is, hoe verschrikkelijk zal dan de uitvoering van het vonnis van de eeuwige dood, de goddelozen eeuwig pijnigen!

4. Zolang de deur van de hoop nog open is, laten dan geen vreselijke tijden en vreselijke bedelingen, wanhopige gedachten verwekken: nu God in vreselijke wegen zaligmaakt, ziet nu in het midden des toorns uit naar ontferming, want*: "Hij vergeeft menigvuldiglijk en doet barmhartigheid aan duizenden."*

6 PREKEN

DEEL 5

van

RALPH ERSKINE

bedienaar van het Evangelie te Dunfermline - Schotland

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2003

INHOUD

1ste PREEK
Matthéüs 3:17 Het kort begrip van het Evangelie, of, God in Christus.
Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in Denwelken Ik Mijn welbehagen heb!

2e PREEK
Jesaja 26:8 De plicht van de heiligen in boze tijden.
Wij hebben ook in den weg Uwer gerichten, U, o HEERE! verwacht.

3e en 4e PREEK
Galaten 1:6 Vleselijke beraadslaging ontvouwd, of, het grote kwaad van in de dingen Gods door vleselijke beginselen te worden gedreven, blootgelegd.
Zo ben ik terstond niet te rade gegaan met vlees en bloed.

5e PREEK
Handelingen 13:26 Het woord der zaligheid tot zondaren gezonden.
Tot u is het woord dezer zaligheid gezonden.

6e PREEK
Haggaï 2:20 Het begin van alle zaligmakende zegeningen.
Van deze dag af zal Ik u zegenen.

1. Het kort begrip van het Evangelie, of, God in Christus.

Matth. 3:17. ***Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in Denwelken Ik Mijn welbehagen heb!***

In dit hoofdstuk komen voornamelijk twee dingen voor:

1. Het opgaan van de morgenster, Johannes de Doper, die de weg voor het aangezicht van Christus kwam bereiden.
2. De veel heerlijker opgang en het schijnen van de Zon der gerechtigheid Zelf, in het bijzonder in de doop van Christus. Johannes maakt hier een tegenwerping tegen het dopen van Jezus, toen Hij kwam om van hem gedoopt te worden: (vs. 13, 14) "Toen kwam Jezus van Galiléa naar de Jordaan, om van hem gedoopt te worden. Maar Johannes weigerde hem zeer, zeggende: Mij is nodig van U gedoopt te worden, en komt Gij tot mij?" Daarop volgt de afdoende tegenwerping van Christus, waarin Hij er op aandringt, dat hij Hem zal dopen, met opgave van de reden: (vs. 15) "Maar Jezus antwoordende zeide tot hem: Laat nu af: want aldus betaamt Ons alle gerechtigheid te vervullen."

Dan volgt de plechtigheid van de doop met een bijzondere tentoonspreiding van hemelse heerlijkheid, zowel tot bemoediging van Christus, Die nu gereed stond het werk van Zijn openbare bediening te beginnen dat Hij op Zich had genomen, als om ons aan te moedigen Hem aan te nemen, in en door Wie de hemelen voor ons zijn geopend. Hierop hebben wij:

1e Een bode van de hemel, en dan een stem. "Hij zag de Geest Gods nederdalen, gelijk een duif" (vs. 16). Indien er een lichamelijke verschijning moet zijn, moet het niet die van een mens zijn; want het was bijzonder de tweede Persoon Eigen, in gedaante gezien te worden als een mens. Daarom was er geen meer geschikt, dan de gedaante van één van de vogelen van de hemel, en onder alle vogelen was er geen zo betekenisvol als de duif. Waarom? De Geest van Christus heeft veel overeenkomst met een duif; niet een botte duif zonder hart, maar een onnozele duif zonder gal, argeloos, oprecht, zonder kwaad. De duif was een vogel, die geofferd werd, en Christus heeft door de eeuwige Geest, Zichzelf aan God onstraffelijk opgeofferd. De tijding van het afnemen van de wateren van de zondvloed, werd door een duif gebracht met een olijftak in haar bek. Daarom wordt de blijde boodschap van vrede met God door de Geest als een duif gebracht, door de stem van de tortelduif die in ons land wordt gehoord, waarmee in de Chaldeeuwse uitlegging de Heilige Geest wordt verstaan.

2e Hier is een stem uit de hemelen. Gelijk de Heilige Geest Zich openbaart in de gelijkenis van een duif, zo openbaart God de Vader Zich, door een stem. En het is een stem, die het beste nieuws brengt dat ooit op aarde was gehoord, en dat ooit van God tot de aarde kwam, want zij verkondigt met duidelijke bewoording Gods welbehagen in Christus, en in ons in Hem.

1. Deze stem verkondigt Gods welbehagen in Christus Jezus, onze Heere: "Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde. Dit drukt beide, Zijn betrekking en Zijn liefde tot Hem uit.
(1). Het drukt de betrekking uit waarin Hij tot Hem staat: Hij is Mijn Zoon. Christus is de Zoon van de Vader door een eeuwige generatie. Dus, als God, is Hij even gelijk met de Vader, uit Hem geboren, voor de tijden der eeuwen. (Kol. 1:15) "Die is het beeld des onzienlijken Gods, de Eerstgeborene aller creaturen." Als mens, is Hij de Zoon van God, door een bovennatuurlijke ontvangenis, ontvangen door de kracht des Heiligen Geestes. Hij is ook de Zoon van God door een bijzondere bestemming tot het werk en ambt van Verlosser; Hij is geheiligd, verzegeld, en hiertoe gezonden, daarvoor was Hij een voedsterling bij de Vader, en daartoe is Hij gesteld.

(2). Het drukt de liefde van de Vader tot Hem uit. Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde. Hij is Zijn geliefde Zoon, de Zoon van Zijn liefde (Kol. 1:13). Hij lag van eeuwigheid in Zijn schoot (Joh. 1:18), en Hij was dagelijks Zijn vermakingen (Spr. 8:30). Maar voornamelijk als Middelaar, en daarin, dat Hij het werk van de verlossing van de mens op Zich had genomen, was Hij Zijn geliefde Zoon, Zijn Uitverkorene, in Dewelke Zijn ziel een welbehagen heeft (Jes. 42:1). "Daarom heeft Mij de Vader lief, omdat Ik Mijn leven afleg, opdat Ik hetzelve wederom neme" (Joh. 10:17). "De Vader heeft de Zoon lief, en heeft alle dingen in Zijn hand gegeven (Joh. 3:35). Hieraan kunnen wij zeker weten en dit bewonderen, dat Hij ons en zulken als wij zijn, zo liefhad, dat Hij Zijn Zoon, Zijn enige Zoon, Zijn Izak, Die Hij liefhad, niet gespaard heeft, maar Hem heeft gegeven tot een offerande voor onze zonden, en Hem daarom liefhad, omdat Hij voor ons Zijn leven heeft afgelegd.

Beschouwt daarom Gods goedgunstigheid over ons, in Hem. *Hij is Mijn geliefde Zoon. Niet alleen met Wie, maar in Wie Ik Mijn welbehagen heb.* Niet alleen een welbehagen aan allen die in Hem zijn, en met Hem door het geloof verenigd, doch Ik heb een welbehagen aan het inzijn in Hem, en Ik verklaar dat Ik daaraan een welbehagen heb en daarmee voldaan ben.
De betekenis van het grondwoord betekent iets anders dan die liefde, toegenegenheid en verlustiging in Christus, in het eerste zindeel. Hoewel het Griekse woord *goedkeuring en genegenheid* te kennen geeft, toch heeft het zijn betekenis niet van het Grieks, maar van het Hebreeuws; want dit vers is genomen uit Jes. 42:1: "Mijn Uitverkorene, in Dewelke Mijn ziel een welbehagen heeft." Hoewel het door de zeventig, evenals hier, wordt overgezet, nochtans betekent het eigenlijk: bevredigd, verzoend zijn, en zo zegt het niet alleen, in Wie Ik lust heb, en een welbehagen heb om Uzelf, maar ook, in Wie Ik bevredigd en verzoend ben met allen, die de Uwe zijn. Dit is het kort begrip van het Evangelie, zoals het in 2 Kor. 5:19 wordt uitgedrukt: "God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende." Buiten Christus is Hij een verterend vuur, maar in Christus is Hij een verzoend God. Hij heeft Zichzelf geofferd tot een offerande om de goddelijke rechtvaardigheid te voldoen, en ons met God te verzoenen.

Wij hebben in de woorden twee leerstellingen waargenomen:
De eerste was, dat Christus Jezus de Zoon van God, de geliefde van de Vader, het Voorwerp van Zijn hoogste liefde, verlustiging en achting is. Over dit leerstuk hebben wij vroeger zeer uitgebreid gesproken.
Wij zullen nu de tweede leer behandelen, namelijk:

Dat God in Christus, en in Hem alleen, een welbehagen heeft, en een bevredigd God is.

Zie, om deze leer te bewijzen en te verduidelijken, de volgende overeenkomende teksten: (Jes. 42:1) "Ziet, Mijn knecht, Dien Ik ondersteun, Mijn Uitverkorene in Dewelke Mijn ziel een welbehagen heeft," vergeleken met Matth. 12:18 "Ziet, Mijn Knecht, Welke Ik verkoren heb, Mijn Beminde, in Welke Mijn ziel een welbehagen heeft." (Jes. 49:3) "Gij zijt Mijn Knecht, Israël, door Welke Ik verheerlijkt zal worden." (Joh. 13:31) "Nu is de Zoon des mensen verheerlijkt, en God is in Hem verheerlijkt." (Matth. 17:5) "Deze is Mijn geliefde Zoon, in Dewelke Ik Mijn welbehagen heb, hoort Hem." (2 Kor. 5:19) "God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende."

Wij zullen dit onderwerp, met Gods hulp, verder behandelen als volgt:
I. Wij zullen eerst spreken over Gods zijn in Christus.
II. Onderzoeken hoe God in Christus is.
III. Aantonen, dat Hij in Christus een welbehagen heeft
IV. Ons onderwerp toepassen.

I. Wij zullen eerst spreken over Gods zijn in Christus
Om dit goed te verstaan, kunnen wij overwegen:
1. Wat God buiten Christus is.
2. Wat God in Christus is

1. Wat God buiten Christus voor de zondaar is. Dan is Hij een beledigd, een bedreigend, een onteerd en een verafzijnd God.
1. God is buiten Christus voor een zondaar, een vertoornd God: (Psalm 7:12) "God is een rechtvaardig Rechter, en een God, Die alle dagen toornt;" of, (volgens de Engelse Overz.) "God richt de rechtvaardigen; God toornt alle dagen op de goddelozen." Omdat Hij een rechtvaardig Rechter is, daarom kan het niet anders, of Hij moet misnoegd, beledigd, en toornig op hem zijn. O, de toorn en grimmigheid Gods is iets vreselijks! Wie kent de sterkte Zijns toorns? Wanneer die begint te ontbranden, zal hij branden tot in de onderste hel.

2. God buiten Christus is een bedreigend God: Zijn toorn openbaart zich in bedreigingen en vloeken. (Psalm 7: 13, 14) "Indien hij zich niet bekeert, zo zal Hij Zijn zwaard wetten; Hij heeft Zijn boog gespannen en die bereid, en heeft dodelijke wapenen voor hem gereed gemaakt; Hij zal Zijn pijlen tewerkstellen," om wraak te nemen. Zijn bedreigingen zijn geen blote woorden; doch evenals God in Christus een wezen geeft aan de woorden van Zijn genade, zo geeft God buiten Christus een wezen aan de woorden van Zijn toorn, zeggende: "Ziet nu, dat Ik, Ik, Die ben, en geen God met Mij: Ik dood en maak levend, Ik versla en Ik heel; en daar is niemand, die uit Mijn hand redt. Want Ik zal Mijn hand naar de hemel opheffen, en Ik zal zeggen: Ik leef in eeuwigheid. Indien Ik Mijn glinsterend zwaard wet, en Mijn hand ten gerichte grijpt, zo zal Ik de wraak op Mijn tegenpartijen doen terugkeren, en Mijn haters vergelding. Ik zal Mijn pijlen dronken maken van bloed," (Deut. 32:39, 40, 41). God buiten Christus is een God Wiens mond vol van vervloekingen en bedreigingen is, en Wiens hand vol van vreselijke wraak is, om de bedreiging uit te voeren. (Gal. 3:10)

"Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet, om dat te doen."

3. God buiten Christus is een onteerd God. Dit is de reden waarom Hij een vertoornd God en een dreigend God is: omdat Hij een onteerd God is. Aangezien de zonde een overtreding van Gods wet is, wordt daardoor Zijn gezag veracht, Zijn wijsheid geminacht, Zijn macht geringgeschat, Zijn heiligheid getart, Zijn rechtvaardigheid in woede ontstoken, en al Zijn heerlijke eigenschappen geschonden en beledigd.

4. God buiten Christus is een verafzijnd God. De zonde heeft een twist verwekt tussen God en de mens en hen van elkaar verwijderd; daarom staat er geschreven dat de mensen ver zijn: (Ef. 2:13) "Maar nu in Christus Jezus, gij die eertijds verre waart, zijt nabij geworden door het bloed van Christus." Niet ten opzichte van enige plaatselijke afstand, want God is overal; maar uit een oogpunt van zedelijke afstand. Wij zijn ver van het beeld Gods, ver van de gunst Gods, ver van de kennis van God, ver van de liefde Gods, "daarvan vervreemd zijnde door de onwetendheid die in ons is, door de verharding onzer harten "(Ef. 4:18) en van enigerlei betrekking tot God, uitgenomen die van een wraakvorderend Rechter en een Wreker van de zonde, een verterend Vuur, ieder ogenblik op het punt staande in eeuwige vlammen uit te breken. Er is tussen dit en de zondaar zonder Christus, niets dan de zwakke, tere levensdraad, die het kleinste vonkje van dat vuur van Gods toorn kan verbranden en doen breken, en dan valt hij in de diepte van eindeloze en onherstelbare pijniging. Zo hebt u een kort verslag van wat God buiten Christus is.

2e Laat ons nu overwegen wat God in Christus is.
1. God in Christus is een verzoend God, Wiens toorn gestild en uitgeblust is door het bloed van Zijn Zoon, Die Zichzelf heeft overgegeven tot een offerande en een slachtoffer, Gode tot een welriekende reuk; waarom Hij hier uitroept: "Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in Dewelke Ik Mijn welbehagen heb." Daarom zendt Hij dienaars om het Woord der verzoening te verkondigen, namelijk: "Dat God in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende was, hun zonden hun niet toerekenende."

2. Evenals God buiten Christus een bedreigend God is, zo is God in Christus een belovend God. Het verbond der belofte, verzegeld en bevestigd zijnde door de dood en het bloed van Christus, wordt dit daarom, het Nieuwe Testament in Zijn bloed genoemd (1 Kor. 11:25). De voorwaarde van al de beloften zo goed vervuld, en de prijs daarvan zo volkomen betaald zijnde, komen zij in de bedeling van het Evangelie om niet en volstrekt tot ons, om zonder prijs en zonder geld door ons te worden ontvangen, omdat het geld of de prijs reeds ten volle betaald is in het vloeibaar goud van het bloed van de Godmens. Dat, om niet ontvangen zijnde, mogen wij met verzekerde hoop wachten, totdat zij volkomen vervuld zijn, omdat: "Al de beloften Gods in Hem, Ja en amen zijn, Gode tot heerlijkheid" (2 Kor. 1:20).

3. God in Christus is een verheerlijkt God, gelijk God buiten Christus voor een zondaar een beledigd en onteerd God is; want God is in Christus een geëerd en verheerlijkt God. Christus, de wet vervuld, ja, verheerlijkt hebbende, heeft een eeuwige gerechtigheid aangebracht; al die eer aan God en aan Zijn volmaaktheden,

die de zonde heeft weggenomen, hersteld: "Dat ik niet geroofd heb moet ik alsdan wedergeven" (Psalm 69:5). Christus getuigt: "Ik heb U verheerlijkt op de aarde," namelijk op de aarde, waar U onteerd was. Waarom? "Ik heb voleindigd het werk, dat Gij Mij gegeven hebt om te doen" (Joh. 17:4). God in Christus is niet alleen een God, Wiens goedertierenheid verheerlijkt is, maar ook Wiens waarheid gehandhaafd is. Wiens heiligheid vermaard geworden, en Wiens rechtvaardigheid voldaan is, Wiens wijsheid en macht en andere eigenschappen, in het verlossingswerk meer zichtbaar zijn geworden, dan zij ooit werden vertoond in het maken van de hemel en de aarde. Hij is in Christus een God, tot Wie wij mogen opzien om zaligheid door Christus, tot eer, tot de hoogste eer en heerlijkheid van al Zijn voortreffelijkheden.

4. God in Christus is een dichtbij ons komende God, en nauw aan ons verwant. In Christus komt Hij genadig nabij, zeggende: "Ik breng Mijn gerechtigheid nabij, zij zal niet ver wezen, en Mijn heil zal niet vertoeven; maar Ik zal heil geven in Sion, aan Israël Mijn heerlijkheid" (Jes. 46:13). Hij komt nabij, krachtens betrekking zeggende: "Ik zal uw God zijn, en gij zult Mijn volk zijn," en dat, omdat Christus in onze plaats, als onze Borg tot God genaderd is: (Jer. 30:21) "Want wie is hij, die met zijn hart borg worde, om tot Mij te genaken, spreekt de Heere?" Daarom is die nauwe verwantschap beloofd: (vs. 22) "En gij zult Mij tot een volk zijn, en Ik zal u tot een God zijn." Deze nabijheid en deze nauwe betrekking van God tot ons in Christus, is een eeuwige nabijheid, en daarom mogen wij Hem horen zeggen: (Hebr. 13:5) "Ik zal u niet begeven en Ik zal u niet verlaten;" en mag de Kerk zeggen (Psalm 48:15), "Deze God is onze God eeuwig en altoos; Hij zal ons geleiden tot de dood toe." Zover over wat God in Christus is.

II. Ons tweede punt was, te onderzoeken hoe God in Christus is. Om dit op te helderen, kunnen wij overwegen:
1. Wat het is van God, dat in Christus is.
2. Hoe en op welke wijze God in Christus was en is.
3. Wat het is in Christus, daar God in is.

1e Wat het is van God, dat in Christus is. Ik zal mijzelf tot deze twee veelomvattende zaken bepalen, namelijk:
(1) Al de Personen van de Godheid zijn in Christus.
(2) Al de volheid van de Godheid is in Christus. Wij hebben hier een onderwerp voor diepe, gewichtige overdenkingen en overwegingen.

(1). Al de Personen van de Godheid zijn in Christus. Ik bedoel: God de Vader is in Christus: God de Zoon is in Christus; God de Heilige Geest is in Christus; één God, in drie Personen, is in Christus.
1. God de Vader is in Christus. (Joh. 14:10, 11) "Gelooft gij niet, dat Ik in de Vader ben, en de Vader in Mij is?" "Gelooft Mij, dat Ik in de Vader ben, en de Vader in Mij is." Hierom wordt Hij (in vs. 6) de Weg tot de Vader genoemd. Niemand kan tot de Vader komen dan door Hem, omdat de Vader in Hem is, namelijk de eerste Persoon van de heerlijke Drie-eenheid; wat nochtans niet uitsluit, dat Hij de Weg is tot de andere Personen van de heerlijke Drie-eenheid.
2. God de Zoon is in Christus. Gelijk God de Zoon, Christus is, zo is ook God de Zoon in Christus; dat is te zeggen: God de Zoon, als de tweede Persoon van de

heerlijke Drie-eenheid aangemerkt, is in Christus aangemerkt *als de Middelaar* tussen God en de mens. De goddelijke Persoon van de Zoon is voor ons even ongenaakbaar, als de goddelijke Persoon van de Vader. Wij hebben dan ook een middelaar nodig tussen Hem en ons, zoals Hij God is, evenzeer als tussen de Vader en ons. Gelijk er toch een Wezenlijke Eenheid is tussen Hem en de Vader: (Joh. 10:30) "Ik en de Vader zijn Één," zo is er ook een persoonlijke gelijkheid: (Filip. 2:6) "Die, in de gestaltenis Gods zijnde, geen roof geacht heeft Gode evengelijk te zijn." Daarom moest Zijn oneindige heiligheid en rechtvaardigheid zowel voldaan worden, als die van de Vader, door het doen en sterven van Christus, als Middelaar, anders konden wij nooit toegang tot God hebben. Aangezien Christus de Zoon, evengelijk en van hetzelfde wezen met de Vader is, zo is Christus, als Middelaar, zowel de weg tot Zichzelf als God, als Hij de weg tot de Vader is; omdat Hij de weg tot God is. (1 Petrus 3:18) Want Christus heeft eens voor de zonde geleden, Hij rechtvaardig voor de onrechtvaardigen, opdat Hij ons tot God zou brengen. Door Hem geloven wij in God, Welke Hem opgewekt heeft uit de doden, en Hem heerlijkheid gegeven heeft, opdat ons geloof en hoop op God zou zijn" (1 Petrus 1:21). Daarom nodigt Hij ons, als Zaligmaker, Godmens, en Middelaar tussen God en de mens, tot Hem als God te komen: (Jes. 45:22) "Wendt u naar Mij toe, wordt behouden, alle gij einden der aarde; want Ik ben God en niemand meer." Als Middelaar is Hij het middel, door Wie, en als God is Hij het Einddoel, tot Wie wij komen. Zo kunt u zien hoe noodzakelijk het is, dat wij recht verstaan, en onderscheid maken tussen Christus, wezenlijk aangemerkt wat betreft Zijn goddelijke natuur, en zoals Hij één met de Vader is; en persoonlijk aangemerkt, wat Zijn goddelijke Persoon betreft, zoals Hij evengelijk met de Vader is; en huishoudelijk, wat betreft Zijn goddelijk ambt van Middelaar, en zoals Hij Gods Knecht is in het werk van onze verlossing: Knecht, zowel van Zichzelf als van de Vader, aangezien Hij kwam om Zijn Eigen wet te vervullen, en Zijn Eigen rechtvaardigheid te bevredigen, in dit werk wordende aangemerkt als een tussenpersoon tussen God en de mens, en dat in tegenstelling daarmee, dat Hij de middelste Persoon is, tussen de Vader en de Heilige Geest.

3. God de Heilige Geest is in Christus. De derde Persoon van de heerlijke Drie-eenheid, die van de Vader en de Zoon uitgaat, is ook in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende; want Hij is één God met de Vader en de Zoon: (1 Joh. 5:7) "Want Drie zijn er Die getuigen in de hemel, de Vader, het Woord en de Heilige Geest; en deze Drie zijn Één." Wanneer ik zeg, dat de Heilige Geest in Christus is, bedoel ik hier niet de buitengewone zalving met de Heilige Geest, waarvan de Schrift vermeldt, dat Hij met de Heilige Geest gezalfd is bovenmate, om Hem voor Zijn Middelaarsambt te bekwamen; doch ik bedoel dit, dat de Heilige Geest, die één God is met de Vader en de Zoon, in Christus is: in Christus verzoend, in Christus voldaan, in Christus bevredigd, zowel als de Vader en de Zoon. God is één, en het is God, Vader, Zoon en Heilige Geest tegen Wie gezondigd is; en het is deze God, Vader, Zoon en Heilige Geest, Die verzoend is door het middelaarswerk en de voldoening van Christus, zodat wij, als deze verzoening niet was teweeggebracht, tot geen van de Personen van de heilige Drie-eenheid hadden kunnen naderen en aangenomen worden. De toegang is nu tot allen tegelijk ontsloten omdat de toegang tot God, of tot de goddelijke natuur die in al de drie Personen dezelfde is, is daargesteld.

Wanneer u overdenkt wat van God in Christus is, gedenkt dan, dat al de Personen van de Godheid in Christus zijn; en laat dit de misvattingen herstellen van hen, die droomden, dat Christus Middelaar is tussen God de Vader en ons; aangezien God, Vader, Zoon en Heilige Geest, die ene God is, tussen Wie en ons, Christus Middelaar is. Wanneer wij bij voorbeeld in het gebed, God, door Christus, aanspreken, zullen wij gewoonlijk, en dat behoren wij ook te doen, ons tot de Vader bij Name richten, omdat Hij de eerste Persoon is in orde van bestaan. Wij moeten er ons echter voor wachten te denken, dat wij tot Hem alleen bidden en niet tot de andere Personen. Welke van de drie Personen wij naar de gelegenheid vereist, noemen, meent niet dat Die alleen en geen Andere wordt aangebeden, zodat de Overigen worden uitgesloten; dit toch zou geen aanbidden zijn van de waarachtige God, Die één in Wezen, en drie in Personen, of in persoonlijk bestaan is. Wij kunnen niet recht één Persoon zien, zonder de Anderen te beschouwen, want, "die de Zoon ziet, ziet de Vader;" en die de Vader en de Zoon ziet, ziet de Heilige Geest, want de Vader is in de Zoon, en de Zoon is in de Vader, en de Heilige Geest is in Beiden. Het Voorwerp van aanbidding is één, namelijk, Vader, Zoon, en Heilige Geest, één God; en het Voorwerp van het geloof is Één, namelijk, God, Vader, Zoon, en Heilige Geest, in en door Christus. Het is een geestesdwaling eerst de ene Persoon te aanbidden en dan een andere, als waartoe de Paapse en kerkelijke formulieren aanleiding schijnen te geven: "Heere, ontferm U onzer; Christus ontferm U onzer," enz.; alsof er verscheidene Voorwerpen van aanbidding waren. Wij moeten er ons voor wachten God te aanbidden, alsof Zij onderscheiden voorwerpen van aanbidding waren, anders aanbidden wij niet de ware God. Het eigenlijk voorwerp is niet God en Christus als twee; maar God in Christus, en dus is het Voorwerp Één.

(2) Gelijk al de Personen van de Godheid in Christus zijn, zo is al de volheid van de Godheid in Hem: (Kol. 2:9) "Want in Hem woont al de volheid der Godheid lichamelijk." Ik zal hier drieërlei volheid vermelden, namelijk: Een volheid van Godheid; een volheid van genoegzaamheid; een volheid van werkdadigheid.
1. Een volheid van godheid, of van de Godheid; ja, al de volheid van de Godheid. Gods giften en genaden worden in anderen gevonden, maar de Godheid Zelf wordt in Christus gevonden; niet een gedeeltelijke, maar al de volheid van Christus, en dat lichamelijk, dat is, wezenlijk, zelfstandig, of persoonlijk. De Zoon is dezelfde persoonlijke natuur met de Vader, en de Arianen, die Christus van de eer van Zijn Godheid willen beroven, moeten voor hun godslastering verantwoording doen, aangezien er maar één Godheid, één Goddelijk Wezen is, de Vader, de Zoon, en de Heilige Geest.

2. Hij heeft een volheid van genoegzaamheid, benevens Zijn natuurlijke volheid als God: "Want het is des Vaders welbehagen geweest, dat in Hem (als Middelaar) al de volheid wonen zou" (Kol. 1:19). Gelijk Jozef de graanschuren van Egypte met koren vulde, en waartoe? Omdat niet alleen Egypte, maar ook alle omliggende volkeren in de tijd van de hongersnood daaruit van koren zouden worden voorzien; zo behaagde het God, dat in Christus alle volheid zou wonen, opdat alle Joden en heidenen tot Hem zouden komen om genade; alles moest door de hand van Jozef gaan, en zo tot Zijn volk komen. De zee is vol water, omdat alle rivieren hun water daaruit moeten ontvangen. De zon is vol licht, omdat zij licht aan de gehele wereld meedeelt; zo ook is Christus vol van genade, omdat Hij de Overbrenger van de genade moet zijn: Hij is

gezalfd met vreugdeolie boven Zijn medegenoten. Daarom is deze volheid van genoegzaamheid in Christus, omdat er in Hem een volheid van godheid is. De menselijke natuur, persoonlijk met de Godheid verenigd zijnde, moet alle genade deelachtig zijn. Het is noodzakelijk, dat in Hem een volheid van genoegzaamheid is, wegens Zijn drieërlei ambt. Als Profeet heeft Hij een volheid van wijsheid; als Priester heeft Hij een volheid van gerechtigheid; als Koning heeft Hij een volheid van macht. Daarom,

3. Heeft Hij een volheid van werkdadigheid: zo'n vervullende volheid, waarmee alle gelovigen vervuld worden, welke Zijn gerechtigheid is: (Ef. 1:23) "De volheid van Hem, Die alles in allen vervult." Christus vervult in alle gelovigen, al de vermogens van hun ziel: het verstand met licht; de wil met vrijheid; het hart met leven, elk lid van het lichaam van Christus wordt vervuld naar zijn mate: (Ef. 4:13) "De mate van de grootte der volheid van Christus." Allen hebben niet dezelfde maat. Het ene is vol als een arm, een ander is vol als een vinger, doch een ieder heeft de volheid van een lid, en alle samen maken zij de volheid uit van het verborgen lichaam van Christus. In één woord, al Gods zegeningen zijn in Christus; al Zijn vertroostingen, eigenschappen en beloften zijn in Hem. Maar daarover hierna meer.

2. Laat ons ten tweede overwegen, hoe en op welke wijze God in Christus was en is.

1. God was in Christus in de raad des vredes, krachtens verbond, een verbond makende met Zijn Uitverkorene: van alle eeuwigheid een middel bereidende tegen dat verderf waarvan Hij voorzag, dat de mens daarin zou lopen. (Psalm 89:4) "Ik heb een verbond gemaakt met Mijn Knecht." Daarom wordt van de genade van het Nieuwe verbond gezegd, dat die ons is gegeven in Christus Jezus voor de tijden der eeuwen (2 Tim. 1:9).
2. God was in Christus in de belofte, krachtens vertegenwoordiging: (Gen. 3:15) "Het zaad van de vrouw zal de slang de kop vermorzelen." Gelijk Hij het zaad van de vrouw vertegenwoordigde, zo ook het zaad Abrahams in de belofte: (Gen. 22:18) "In uw Zaad zullen gezegend worden alle volken der aarde." "Nu zo zijn de beloftenissen tot Abraham en zijn zaad gesproken. Hij zegt niet: En de zaden, als van velen, maar als van één: En uw Zaad; welke is Christus" (Gal. 3:26).
3. God was in Christus, in de ceremoniële wet krachtens afschaduwing; het paaslam was een afschaduwing van het Lam Gods, Dat de zonde van de wereld wegneemt (Joh. 1:29). De ark des verbonds, schaduwde Christus de Middelaar van het Nieuwe verbond af. Het bloed van het zondoffer was een afschaduwing van het bloed van Christus, dat van alle zonden reinigt.
4. God was in Christus in Zijn vleeswording werkelijk en volmaakt, krachtens de beide naturen van God en mens in één Persoon. Toen werd de belofte vervuld, toen gezegd werd: (Lukas 2:11) "Dat u heden geboren is de Zaligmaker, Welke is Christus de Heere, in de stad Davids."
5. God was in Christus in Zijn Middelaarsbediening krachtens gehoorzaamheid, beide in de dadelijke gehoorzaamheid in Zijn leven, en de lijdelijke gehoorzaamheid in Zijn sterven. Want Hij kwam om de wil te doen van Hem, Die Hem had gezonden, en werd gehoorzaam tot de dood, ja de dood des kruises (Filip. 2:8).
6. God was in Christus in Zijn opstanding, krachtens overwinning; want toen heeft Hij de dood tenietgedaan en het leven en de onverderfelijkheid aan het licht

gebracht (2 Tim. 1:10). Ook "heeft Hij door de dood, te niet gedaan degenen, die het geweld des doods had, dat is de duivel" (Hebr. 2:14).

7. God was in Christus in Zijn hemelvaart, op een zegepralende wijze; want, "toen Hij opvoer in de hoogte, heeft Hij de gevangenis gevankelijk gevoerd, en gaven genomen om uit te delen onder de mensen, ja, ook de wederhorigen om bij U te wonen, o Heere God" (Psalm 68:19). Gaven voor de mensen genomen hebbende, heeft Hij ook gaven aan de mensen gegeven, tot het werk van de bediening, en tot opbouwing des lichaams van Christus (Ef. 4:12).
8. God is in Christus in Zijn koninkrijk, op een heerlijke wijze, waar Hij nu gezien wordt met heerlijkheid en eer gekroond (Hebr. 2:9). "Omdat Hij Zichzelf vernederd heeft, gehoorzaam geworden zijnde tot de dood, ja de dood des kruises; daarom heeft Hem ook God uitermate verhoogd en heeft Hem een naam gegeven, welke boven allen naam is" (Filip. 2:8, 9).

3e Men zou kunnen vragen: *wat het is van Christus, daar God tegenwoordig is.*

1. God is in de menselijke natuur van Christus: Het Woord is vlees geworden" (Joh.1:14); "God is geopenbaard in het vlees" (1 Tim. 3:16). Dit is de bijzondere wijze waarop God in Christus is, door de vereniging van God en mens in Christus, in één Persoon. Zijn menselijke natuur is Gods tempel daar Hij woont, zijn genadetroon daar Hij zetelt, Zijn troon daar Hij genadig en heerlijk regeert. O! Wat is dit een goede tijding: God is in onze natuur: God is in ons vlees!
2. God is in de Middelaarsambten van Christus. Elk ambt van Christus is een woning Gods. De wijsheid Gods is in Zijn profetisch ambt; de gerechtigheid Gods is in Zijn priesterlijk ambt; de kracht Gods is in Zijn koninklijk ambt. Daarom wordt Hij de kracht Gods, de wijsheid Gods en de gerechtigheid Gods genoemd.
3. God is in de Naam van Christus. Er is geen Naam die Christus heeft, of wij zouden er, als wij die gelovig konden beschouwen, God in vinden. Is Zijn Naam Immanuël? God is daar, als God met ons. Is Zijn Naam Jezus? God is daar, als een Zaligmaker voor ons. Is Zijn Naam Christus? God is daar, Hem zalvende om zondaren zalig te maken. Omdat God in Zijn Naam is, daarom is Zijn Naam een olie, die uitgestort wordt. (Hoogl. 1:3).
4. God is in de gemeente van Christus; daarom wordt haar naam genoemd*: Jehovah schammah,* de Heere is daar" (Ezech. 48:35). In de onzichtbare Kerk is God in ieder lid van Christus, in elke vriend en navolger van Christus. Hoe meer zij de voetstappen van Christus volgen, hoe meer van God in en bij hen gezien wordt. Wanneer zij veel van Christus in zich hebben, dan is het soms voor de toeschouwers zichtbaar, dat God waarlijk in hen is (1 Kor. 14:25).
5. God is in de schat van Christus; "al de schatten der wijsheid en der kennis zijn in Hem verborgen" (Kol. 2:3). Al de schatten van genade en heerlijkheid, al de schatten van licht en leven, en geestelijke zegeningen, die Hij verworven heeft; God is in die alle; ja, God Zelf is het Al van de schat, die in Hem is.
6. God is in het kruis van Christus, zowel in het ergste als in het beste van Christus. Daarom roemt de apostel in het kruis van Christus (Gal. 6:14), en roemt Zijn volk in de verdrukkingen (Rom. 5:3). Wanneer Hij een roede, een kruis, een beproeving voor Zijn volk bestelt, is God daarin, zodat de hitte van de verdrukking slechts dient om hun schuim op het aller reinste af te zuiveren. Een verzoend God is in het kruis van Christus. Dat maakt het zo licht en gemakkelijk, zo zoet en draaglijk, zo weldadig en voordelig, dat het onder de beste van hun zegeningen behoort: "Het is

mij goed, dat ik verdrukt ben geweest." "Welgelukzalig is de man, o Heere, die Gij tuchtigt, en die Gij leert uit Uw wet." De beker mag bitter zijn voor vlees en bloed, maar de dood is er niet in; neen, God is er in, Zijn zegen is er in, en Zijn Geest is er in, als het een kruis van Christus is.

7. God is in het werk van Christus. Niet alleen in het werk van Zijn schepping en voorzienigheid, waarvan Christus de Werker en Onderhouder is, is God te zien in Zijn oneindige kracht en wijsheid, maar in het bijzonder in Zijn werken van genade en verlossing. God is in Zijn werk, dat Hij voor ons werkt. Evenals God in al Zijn wonderen was, zo was Hij ook in hetgeen Hij op aarde deed, en in Zijn sterven, en is Hij in Zijn voorspreken en voorbidden in de hemel. God is in deze Zijn werken: "Het zijn de daden des Heeren, en het is wonderlijk in onze ogen." God is in Zijn werk, dat Hij in ons werkt, wanneer Hij zondaren komt te overtuigen en bekeren, en hen tot Zich trekt. O vrienden! De vinger Gods is daarin; dan wordt de arm des Heeren geopenbaard" (Jes. 53:1).
8. God is in het Woord van het Evangelie van Christus. Wanneer Christus in dit Evangelie wordt aangeboden, dan wordt God in Hem aangeboden. O! Wanneer de openbaring van het Evangelie krachtdadig is, dan is het de kracht Gods tot zaligheid (Rom. 1:16). Zo zijn er enige uitwendig zichtbare dingen, waarin u de onzienlijke God kunt zien en onderscheiden, indien het de dingen van Christus zijn, zoals: het Evangelie van Christus, het gepredikte Woord, de uitwendige bedeling van het Evangelie en het geschreven Woord. Zegt niet, dat God ver is, als het Woord nabij u is, in uw mond en in uw hart (Rom. 10:8).
9. God is in het hart van Christus. De liefde Gods toch is in Zijn hart, en de wet Zijns Gods is in Zijn hart: (Psalm 40:9) "Ik heb lust, o Mijn God, om Uw welbehagen te doen, en Uw wet is in het midden Mijns ingewands." Gelijk Christus in de schoot van de Vader is, zo is de Vader als het ware in Zijn schoot, in het midden Zijns ingewands. Als u in het hart van Christus kon zien, zou u daar niets zien dan God: liefde tot Gods wet, tot Gods eer.
10. God is in de handen van Christus. Gelijk God in het hart van Christus is, zodat Hij de grootste Liefhebber van God is, zo is God ook in de handen van Christus, zodat Hij de enige Gever van God is. Wat is de grote gift van het Nieuwe verbond? God Zelf is de grote Gift, volgens die belofte: "Ik zal uw God zijn." Wie is de gever van zo'n grote gift? Wie anders dan Christus, in Wiens handen alle dingen gegeven zijn, alle goederen en zegeningen van het Nieuwe verbond, namelijk Hij, Die God gegeven heeft tot een Verbond des volks. Het is vreemd en toch waarachtig, Christus is de grote Gift van God, en God is de grote Gift van Christus. God geeft ons Christus, en dan geeft Christus ons God. Hij geeft God, en Hij geeft Zichzelf, en Hij geeft Zijn Geest. Hij komt met al deze dingen in Zijn handen en biedt ze ons om niet aan, onder het begrip van levende wateren: "En die dorst heeft, kome; en die wil, neme het water des levens om niet" (Openb. 22:17). Zo heb ik u er iets van doen zien, hoe God in Christus is.

III. Ons derde punt was, aan te tonen, dat God alleen in Christus een welbehagen heeft. Dit zal duidelijk blijken, als wij overwegen

1. Wat God ten opzichte van Christus Zelf heeft gedaan.
2. Wat Hij doet voor Zijn volk, in Hem.

1. Laat ons overwegen wat Hij gedaan heeft ten opzichte van Christus Zelf.

(1) Hij heeft Zijn goedkeuring van Zijn Persoon, en van hetgeen Hij op Zich heeft genomen, plechtig van de hemel uitgeroepen, op drie verschillende tijden, met een hoorbare stem, namelijk, bij Zijn doop, bij de verheerlijking op de berg, en bij de aanvang van Zijn lijden: "Deze is Mijn geliefde Zoon, in Dewelke Ik Mijn welbehagen heb." Hiermee in overeenstemming is die openlijke afkondiging: (Jes. 42:1) "Ziet Mijn Knecht, Die Ik ondersteun; Mijn Uitverkorene, in Dewelke Mijn ziel een welbehagen heeft."

(2) Hij heeft Hem uit de kerker van het graf vrijgelaten, waarin Hij, als onze Borg, voor een tijd was opgesloten. (Jes. 53:8) "Hij is (Engelse overzetting) uit de kerker en uit het gericht weggenomen." Hij is daaruit weggenomen krachtens een openbaar vonnis, dat een ontwijfelbaar bewijs was, dat de schuld, waarvoor Hij in de kerker was geworpen, ten volle betaald was, en dat het rantsoen de Heere welbehaaglijk was. Hierom is het zeer opmerkelijk, dat de opstanding van Christus, aan God als verzoend, wordt toegeschreven. Er staat geschreven, (Hebr. 13:2) dat de God des vredes, de Heere Jezus Christus, de grote Herder der schapen, uit de doden heeft teruggebracht."

(3) Het gezag, de macht, en de eer, waarmee onze Borg bekleed is, als het loon voor Zijn zware arbeid, is een bewijs, dat God een welbehagen in Hem heeft.

Vraagt u welke beloning Hij Hem verleend heeft;
Dan antwoord ik:
(1) Hij heeft Hem aan Zijn rechterhand gezet in de hoogste hemelen: (Hebr. 12:2) "Ziende op de overste Leidsman en Voleinder des geloofs Jezus, Dewelke voor de vreugde die Hem voorgesteld was, het kruis heeft verdragen en de schande veracht, en is gezeten aan de rechterhand des troons Gods." De martelaar Stéfanus zei in zijn laatste woorden: (Hand. 7:56) "Ziet, ik zie de hemelen geopend en de Zoon des mensen staande ter rechterhand Gods." Als Hij niet in de tegenwoordigheid van Zijn Vader was toegelaten, dan zou dat een teken zijn geweest, dat Zijn toorn nog ontstoken was, beide tegen de Borg en de schuldige; doch, dat Hij weer werd toegelaten tot die heerlijkheid, die Hij bij de Vader had, eer de wereld was, is een bewijs, dat Hij Zijn welbehagen in Hem had.

(2). Hij vereert Hem met een volkomen overwinning over al Zijn vijanden. Hij doet al de machten van de hel voor Hem in het stof bukken: (Psalm 110:1) "De Heere heeft tot Mijn Heere gesproken: Zit aan Mijn rechterhand, totdat Ik Uw vijanden zal gezet hebben tot een voetbank Uwer voeten." (Filip. 2: 10) In de Naam van Jezus zouden zich buigen alle knieën van degenen, die in de hemel, en die op de aarde, en die onder de aarde zijn. Toen de mens zondigde gaf God de macht van de dood, aan de duivel, als Zijn beul, over, doch de gerechtigheid van de Borg is Hem zo'n lieflijke reuk, dat Hij de sleutelen des doods de duivel ontrukt en ze onze Verlosser ter hand stelt. Daarom roept Christus het als een goede tijding voor al Zijn vrienden uit: (Openb. 1:17, 18) "Vreest niet: Ik ben de Eerste, en de Laatste; en Die leeft, en Ik ben dood geweest, en ziet Ik ben levend in alle eeuwigheid. Amen. En Ik heb de sleutels der hel en des doods."

(3) Hij doet Hem niet alleen al de machten van de hel overwinnen, doch Hij bekleedt Hem, als Middelaar, met een voortreffelijkheid boven al de engelen in de hemel; "ver boven alle overheid, en macht, en kracht, en heerschappij, en alle naam, die genaamd

wordt, niet alleen in deze wereld, maar ook in de toekomende." "Zoveel treffelijker geworden dan de engelen, als Hij uitnemender naam boven hen geërfd heeft" (Hebr. 1:4). "En als Hij wederom de Eerstgeborene inbrengt in de wereld, zegt Hij: en dat alle engelen Gods Hem aanbidden" (vers 6), Getuigt dit niet, dat God een welbehagen in Hem heeft?

(4) Hij heeft Hem met alle rechterlijk gezag bekleed, en Hem aangesteld tot de enige Rechter van de wereld; "want ook de Vader oordeelt niemand, maar heeft al het oordeel de Zoon gegeven" (Joh. 5:22). "Daarom, dat Hij een dag gesteld heeft, op welke Hij de aardbodem rechtvaardig zal oordelen, door een Man, Die Hij daartoe geordineerd heeft" (Hand. 17:31).

2e Laat ons in de tweede plaats overwegen wat Hij voor Zijn volk doet, voor wie Christus Borg is geworden. Het zal dan daaruit blijken, dat God in Hem een welbehagen heeft.

1. In Hem, en om Zijnentwil, vergeeft Hij al hun zonden. "Welke God voorgesteld heeft tot een verzoening, door het geloof in Zijn bloed, tot een betoning van Zijn rechtvaardigheid, door de vergeving der zonden"
2. In Hem, en om Zijnentwil, hoort Hij hun gebeden. (Openb. 8:3, 4) "En daar kwam een andere Engel en stond aan het altaar, hebbende een gouden wierookvat; en Hem werd veel reukwerk gegeven, opdat Hij het met de gebeden aller heiligen zou leggen op het gouden altaar, dat voor de troon is. En de rook des reukwerks met de gebeden der heiligen ging op van de hand des Engels voor God." Dit is het reukwerk, dat ze welbehaaglijk voor God maakt, en zonder hetwelk zij een gruwel zijn.
3. In Hem, en om Zijnentwil, laat Hij hen in Zijn gemeenschap toe: (Hebr. 10:19-22) "Omdat wij dan, broeders, vrijmoedigheid hebben om in te gaan in het heiligdom, door het bloed van Jezus, op een verse en levende weg, welke Hij ons ingewijd heeft door het voorhangsel, dat is, door Zijn vlees; en omdat wij hebben een grote Priester over het huis Gods: Zo laat ons toegaan met een waarachtig hart, in volle verzekerdheid des geloofs."
4. In Hem, en om Zijnentwil, hebben zij de aanneming tot kinderen, met al de voorrechten, die daaraan verbonden zijn. (Gal. 4:4, 5) "Maar wanneer de volheid des tijds gekomen is, heeft God Zijn Zoon uitgezonden, geworden uit een vrouw, geworden onder de wet; opdat Hij degenen, die onder de wet waren, verlossen zou, en opdat wij de aanneming tot kinderen verkrijgen zouden."
5. In Hem, en om Zijnentwil, hebben zij ten laatste de toegang tot de heerlijkheid. De gerechtigheid van Christus neemt de sluitboom, dat is de zonde, weg, waardoor de poorten van de hemel voor ons gesloten waren. (Hebr. 2:10) "Hij heeft Christus, de overste Leidsman hunner zaligheid, door lijden geheiligd, opdat Hij vele kinderen tot de heerlijkheid zou leiden."

IV. Ons vierde punt was, dat wij ons onderwerp zullen toepassen, en wij zullen dat doen:

1e Bij wijze van onderrichting. Is God in Christus? Laat ons dan God hier zien. Hier is de spiegel, waarin al de goddelijke heerlijkheid is te zien. In Christus kunnen wij God zien in al Zijn eigenschappen en in Zijn volheid; in al Zijn zaligmakende ambten en in Zijn betrekkingen tot ons; in al Zijn genaden en in al Zijn zegeningen.

1 In Christus is God te zien in al Zijn eigenschappen en in Zijn volheid. Er is niets dat de Vader heeft, uitgenomen Zijn persoonlijkheid, dat niet de Zoon, als Middelaar, heeft: "Al wat de Vader heeft is Mijne" (Joh. 16:15); alles wat God heeft, behoort ook de Middelaar, de Godmens, toe. Hier is een oceaan, waarin u en ik voor eeuwig zouden kunnen induiken, zonder ooit de bodem te bereiken. In Hem kunnen wij de wijsheid Gods zien, "in Hem zijn al de schatten der wijsheid en der kennis verborgen" (Kol. 2: 3).

- Arme, dwaze zondaar, die geen wijsheid, kennis of verstand hebt, hier is een schat voor u: Christus, de wijsheid Gods. (1 Kor. 1:23, 24) "Doch wij prediken Christus de gekruisigde, den Joden wel een ergernis, en den Grieken een dwaasheid: maar hen, die geroepen zijn, beide Joden en Grieken, prediken wij Christus, de Kracht Gods en de Wijsheid Gods." Arme zwakke, die niets kunt doen, hier kunt u een goede koop sluiten: "Hij is het, Die in u kan werken, beide het willen en het werken, Die een zeer gewillig volk maakt op de dag Zijner heirkracht." U wordt niet geroepen anders tot Christus te komen, dan door de kracht van Christus, dat is, door de kracht Gods. U moet Hem aannemen, Die u macht kan geven Hem aan te nemen, en als iemand, die volstrekt van alle kracht ontbloot is, Zijn sterkte aangrijpen, en uitzien naar de kracht van Hem, aan Wie alle macht gegeven is in de hemel en op aarde. In Hem kunnen wij al de heiligheid van God zien. Van Hem staat geschreven, dat Hij ons van God geworden is heiligmaking; en hier is waarlijk een onmetelijke fontein van heiligheid, de oneindige heiligheid Gods.
- O arme, snode, vuile zondaar, die, door de val van de eerste Adam, het beeld Gods, en Zijn onvolmaakte heiligheid hebt verloren, hier is een beter Hoofd en een betere Man voor u, in Wie al de volheid van de goddelijke heiligheid is, opdat u volmaakt mag zijn in Hem. In Hem kunnen wij al de rechtvaardigheid en al de gerechtigheid Gods zien. Wij kunnen zien, dat de rechtvaardigheid in Hem voldaan is door Zijn middelaars gerechtigheid; want de Heere heeft lust aan Hem om Zijner gerechtigheidswille, ja, Hij, Die de gerechtigheid Gods is, is ons geworden rechtvaardigheid van God. En, o wonderlijk woord! (2 Kor. 5:21) "Want Dien Die geen zonde gekend heeft, heeft Hij zonde voor ons gemaakt, opdat wij zouden worden rechtvaardigheid Gods in Hem."
- O schuldige, schuldige zondaar! Hier is een blij geklank in uw oren. "Die oren heeft om te horen, die hore:" U kunt in Christus, meer gerechtigheid in de ogen Gods zijn, dan u ooit in Zijn ogen schuldig was; ja, in Hem, kunt u de gerechtigheid van God zijn. Niet alleen, dat u gerechtvaardigd kunt worden, maar u kunt ervaren, dat God rechtvaardig is in u te rechtvaardigen, omdat de rechtvaardigheid Gods in Hem is en in Hem is bevredigd, groot gemaakt, en verheerlijkt. In Hem kunnen wij al de barmhartigheid Gods zien. Al de oneindige liefde, de ontferming en het medelijden Gods is in Hem, in Zijn hart. Wat is Christus anders, dan de liefde Gods, ingewikkeld in klederen van vlees en bloed? Hierin is de liefde Gods jegens ons geopenbaard, dat God Zijn eniggeboren Zoon gezonden heeft in de wereld, opdat wij zouden leven door Hem. Hierin is de liefde, niet dat wij God liefgehad hebben, maar dat Hij ons lief heeft gehad, en Zijn Zoon gezonden heeft tot een verzoening voor onze zonden" (1 Joh. 4:9, 10). "Bewaart uzelf in de liefde Gods" (Judas vers 21). Hoe? "Verwachtende de barmhartigheid van onze Heere Jezus Christus tot het eeuwige leven."

- O arme, ellendige zondaar! zou u genade willen vinden in het uur van de dood, en barmhartigheid verkrijgen in de grote dag? Weet, dat u geen barmhartigheid kunt verwachten van God buiten Christus, en tenzij u ziet op Zijn ontferming, zoals die in Christus is. Nooit zal Hij barmhartigheid bewijzen met benadeling van Zijn rechtvaardigheid, want het is alleen in Christus, dat goedertierenheid en waarheid elkaar ontmoeten, en gerechtigheid en vrede elkaar gekust hebben. In Hem kunnen wij al de getrouwheid en waarheid Gods zien: "Mijn getrouwheid en Mijn waarheid zullen met Hem zijn". (Psalm 89:25). Ik heb opgemerkt, dat er tussen dertig en veertig schriftuurplaatsen zijn, waarin goedertierenheid en waarheid, goedertierenheid en getrouwheid samengevoegd zijn, en hier ziet u, dat zij in Christus zijn samengevoegd. In Hem vinden de goedertierenheid en liefde Gods, een uitweg tot verheerlijking van de Goddelijke waarheid, die verpand is in al de bedreigingen van de wet, zowel als de goddelijke waarheid verpand is in al de beloften van het Evangelie, omdat in Hem al de bedreigingen en vloeken van de wet hun kracht verteerd hebben: (Gal. 3:13) "Christus heeft ons verlost van de vloek der wet, een vloek geworden zijnde voor ons." (2 Kor. 1:20) "Want zo vele beloften Gods als er zijn, die zijn in Hem Ja, en zijn in Hem Amen, Gode tot heerlijkheid door ons." Hij is de weg en de waarheid; de waarheid zelf, de God der waarheid, de waarheid Gods.
- O trouweloze, ongelovige, ontrouwe en verraderlijke zondaar, die vele malen de God der waarheid hebt belogen, zou u willen, dat uw valsheid geheel werd weggedaan en verzwolgen in de waarheid en de waarheidsliefde van God, en uw zaligheid vastgemaakt, niettegenstaande uw valsheid, wispelturigheid, en onstandvastigheid? Hier is een steunpilaar, waarop u, te midden van alle wisselingen, hetzij in uw inwendig lot, of uw inwendige gestalte, vast kunt staan, want "Alle vlees is gras, maar het Woord onzes Gods bestaat in der eeuwigheid." Het Woord Gods blijft onveranderlijk hetzelfde. In Hem is al het gezag van God te zien: (Exod. 23:21) "Mijn Naam is in het binnenste van Hem."
- O arme, verloren zondaar, wanneer Christus in Zijn Evangelie komt, om te zoeken en zalig te maken wat verloren is, zeg niet: Op welk gezag doet Hij deze dingen? Hij is de Gezondene en Verzegelde van God, en Hij heeft al het gezag, dat God Hem kan geven. En vraagt u, op wiens gezag wij, die arme sterfelijke wormen zijn, evenals u, Hem u aanbieden, met al Zijn rijkdommen? Wij konden waarlijk geen gezag hebben, als Hij niet had gezegd: "Gaat heen in de gehele wereld, predikt het Evangelie aan alle creaturen, en ziet, Ik ben met ulieden, al de dagen tot de voleinding der wereld." In één woord, in Hem is al de volheid Gods te zien: "Want het is des Vaders welbehagen geweest, dat in Hem al de volheid wonen zou." In Hem woont al de volheid van de Godheid lichamelijk; niet alleen al de eigenschappen Gods, maar al de volheid van al de goddelijke eigenschappen. Niet alleen de wijsheid Gods, maar al de volheid van de goddelijke wijsheid: niet alleen de kracht Gods, maar al de volheid van de goddelijke kracht; niet alleen de heiligheid Gods, maar al de volheid van de goddelijke heiligheid: niet alleen de rechtvaardigheid en gerechtigheid Gods, maar al de volheid van de goddelijke gerechtigheid: niet alleen de goedertierenheid Gods, maar al de volheid van de goddelijke goedertierenheid; niet alleen de waarheid en getrouwheid Gods, maar al de volheid van goddelijke getrouwheid: niet alleen het gezag van God, maar al de volheid van goddelijk gezag; niet alleen is God in Hem, maar al de volheid van

de Godheid. O arme, lege zondaar! Hier zijn onuitsprekelijke rijkdommen, hier is een bodemloze put van eeuwige zaligheid en vertroosting voor u.

2. In Christus zien wij God, in al Zijn zaligmakende ambten. U weet, dat de Vader Hem gezalfd heeft tot de ambten van Profeet, Priester en Koning. O vrienden, welk werk wilt u Hem in handen geven? Hij is het als Profeet, Die zegt: "Zij zullen allen van God geleerd zijn;" ziet tot Hem op, om de beloofde onderwijzing. Hij is het als Priester, Die op grond van de offerande Die Hij heeft opgeofferd zegt: Ik ben het, Die uw ongerechtigheid vergeef, om Mijns Naams wil; ziet op Hem om vergeving in Zijn bloed. Hij is het als Koning, Die zegt: Ik zal uw ongerechtigheden dempen; de zonde zal over u niet heersen". O, onwetende zondaar! Zal dat in uw hart opkomen, zo'n Profeet af te wijzen als Christus is? Wie is een Leraar, gelijk Hij?" O schuldig zondaar, zult u zo'n Hogepriester afwijzen, als Deze is? Zo'n offerande als Deze? O slaaf geworden zondaar! Zult u de hulp weigeren van zo'n Koning en Overwinnaar, als Deze is. Indien geen van deze ambten kan worden gemist, grijpt Hem dan aan in die alle.

3. In Christus kunnen wij God zien, zoals Hij bekleed is met alle betrekkingen, die tot de zaligheid van een zondaar kunnen bijdragen. Welke vriend of betrekking mist u? O zondaar! Mist u een vader om zich over u te ontfermen? Ziet, hier hebt u een eeuwige Vader, want dat is Zijn Naam (Jes. 9:6. Engelse overzetting); "immers zal een wees bij Hem ontfermd worden." Mist u een moeder om teer over u te zijn? Ziet, hier kunnen de moederloze kinderen hun verlies vergoed krijgen. Wanneer vader en moeder u verlaten, is hier iemand om u aan te nemen (Psalm 27:10). Hij is iemand, die u duizendmaal beter kan zijn dan vader en moeder, en meer liefde betoont dan de teerste moeder, die er ooit geweest is. (Jes. 49:15) "Kan ook een vrouw haar zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontferme over de zoon haars buiks? Ofschoon deze vergate, zo zal Ik toch uwer niet vergeten." Mist u een man? O, wat zou u er van denken, met de Erfgenaam van alles getrouwd te zijn? Wel, als het oor van het geloof geopend is, kunt u Hem horen zeggen: "Uw maker is uw Man" (Jes. 54:5), en, (Hos. 2:18) "Ik zal u Mij ondertrouwen in eeuwigheid." Zegt u: Maar zal dat bestaanbaar zijn met de rechtvaardigheid Gods, dat Hij zo'n zwarte bruid trouwt? Wel, zegt Hij: "Ik zal u Mij ondertrouwen in gerechtigheid." En zegt u: Maar hoe zal het kunnen bestaan met de wijsheid, goedertierenheid, waarheid en getrouwheid Gods, Zich zo iemand te ondertrouwen als ik ben? Hij zegt: "Ik zal Mij u ondertrouwen in gericht, en in goedertierenheid en in barmhartigheden. En Ik zal Mij u ondertrouwen in geloof, en gij zult de Heere kennen." U zult God in Christus kennen, Die u Hem kan ondertrouwen, en toch oneindig wijs, en goedertieren, en getrouw kan zijn in dat te doen; omdat de goedertierenheid en getrouwheid elkaar hebben ontmoet in Christus, de heerlijke Bruidegom; zij hebben zich aan elkaar verbonden, en elkaar omhelsd, opdat niets de verbintenis tussen Christus en u zou kunnen verhinderen. Ontbreekt u dan, o zondaar, een geschikte huwelijkspartij, of een gepaste hulp, arme bankroetier? Loop, als u zo diep in de schuld steekt, tot de wet en de rechtvaardigheid Gods. Is niet Hij, Die onnaspeurlijke rijkdommen heeft, een geschikte Partij voor u?
Arme sterveling, die binnenkort tot voedsel voor de wormen zult zijn, hier is een levend Hoofd voor u, Die kan maken, dat u eeuwig leeft. O sterfelijke worm, hier is een onsterfelijke Man voor u. Arm, veranderlijk schepsel, hier is een onveranderlijk Partner voor u: Christus, "gisteren en heden Dezelfde en in der eeuwigheid."

Ontbreekt u een liefhebber? Bent u een verschoppeling, die uzelf beschouwt als iemand, die door de hele wereld veracht wordt, zodat niemand om u geeft, of u lief heeft? Ziet, hoe een oneindige liefhebbende en beminnelijke Jezus u Zijn liefde biedt, zeggende: "Ik zal uw afkeringen genezen, Ik zal u vrijwillig liefhebben" (Hos. 14:5). Hij zoekt uw huwelijksliefde, zeggende: "Mijn zoon geef Mij uw hart." Hebt u een leidsman nodig, door de donkere en moeilijke paden van uw weg, een gids, een wegwijzer en raadsman, in elke zaak, die u op de handen gezet is, waarin u nodig hebt bestuurd te worden?
O vrienden! Hier is de wonderlijke Raad, die zegt: (Jes. 42:16) "Ik zal de blinden leiden door de weg, die zij niet geweten hebben, Ik zal ze doen treden door de paden, die zij niet geweten hebben; Ik zal de duisternis voor hun aangezicht tot licht maken en het kromme tot recht; deze dingen zal Ik hun doen en Ik zal hen niet verlaten." Hebt u een herder nodig, om u te weiden? Of een overste, om uw krijgen te krijgen? Hebt u behoefte aan een heelmeester, wanneer u krank bent, om u te genezen? Of iemand, om u te louteren en te reinigen, wanneer u in de oven bent, om uw schuim van u weg te nemen? Ziet, een God in Christus heeft al die betrekkingen, welke u kunt wensen.

4. In Christus zien wij God in al Zijn genaden. Dit is een groot deel van de heerlijkheid van de Eniggeborene des Vaders, dat Hij vol is van genade en waarheid; (Joh. 1:14, 16) "En uit Zijn volheid hebben wij allen ontvangen, ook genade voor genade." "Genade is uitgestort in Zijn lippen" (Psalm 45:3), en ik hoop, dat Hij heden van Zijn lippen, door Zijn Woord, genade uitstort onder sommigen van ons. De Geest des Heeren is op Hem, want Hij heeft Hem gezalfd; Hij is gezalfd met vreugdeolie boven Zijn medegenoten; gezalfd met de Geest van alle genade. Ontbreekt u genade om te geloven? Ziet, zij is in Hem, zoals Hij het is, Die het geloof werkt. Hebt u genade nodig, om u te bekeren? Die is in Hem, Die God verhoogd heeft tot een Vorst en Zaligmaker, om te geven bekering en vergeving van zonden. Mist u genade, om te bidden? Hij kan over u uitstorten de Geest der genade en der gebeden (Zach. 12: 10). Ontbreekt u genade om recht avondmaal te houden; genade om de zonde af te sterven; genade om het kruis te dragen; genade om de verzoekingen te weerstaan; genade om te doen en te lijden? Hij heeft alle genade, om die te schenken, Die zegt: "Mijn genade is u genoeg." Daarom wordt Zijn volk vermaand, gesterkt te worden in de genade, die in Christus Jezus is.

5. In Christus kunnen wij God zien in al de zegeningen, die Hij heeft te geven. Hij is de Heere, de Uitdeler van tijdelijke zegeningen; want, "de aarde is des Heeren, en haar volheid." Hij is de Uitdeler van geestelijke zegeningen, want de hemel en zijn volheid is Zijne. Hij is de Uitdeler van eeuwige zegeningen; want het eeuwige leven is in Hem: "Hij is de waarachtige God en het eeuwige leven." Van Hem was beloofd, dat mensen in Hem zouden gezegend worden, en dienovereenkomstig is Hij gezonden, om ons te zegenen: (Hand. 3:26) "God, opgewekt hebbende Zijn kind Jezus, heeft Dezelve eerst tot u gezonden, dat Hij ulieden zegenen zou, daarin, dat Hij een ieder van u afkere van zijn boosheden." Ik zou hier vele, bijzondere zegeningen kunnen opnoemen: De zegen van verlichting is in Hem, want "Hij is een Licht tot verlichting der heidenen." De zegen, om met Hem te verkeren is in Hem, want Hij zegt: "Zo wanneer Ik van de aarde zal verhoogd zijn, zal Ik ze allen tot Mij trekken." De zegen van rechtvaardigmaking is in Hem, want "wij worden om niet gerechtvaardigd, uit

Zijn genade." De zegen van verzoening met God is in Hem, want Hij is het, Die vrede gemaakt heeft door het bloed Zijns kruises. De zegening van heiligmaking is in Hem, want "Hij is ons van God geworden tot heiligmaking." De zegening van aanneming bij God is in Hem, want "Hij heeft ons begenadigd [of aangenaam gemaakt] in de Geliefde." De zegening van toegang tot God is in Hem, want, in Hem hebben wij de vrijmoedigheid, en de toegang met vertrouwen door het geloof in Hem. De zegen van vertroosting is in Hem, want, Hij is de vertroosting Israëls." De zegen van een gelukzalige dood is in Hem, want, "Zalig zijn de doden, die in de Heere sterven." De zegening van een zalige opstanding is in Hem, want "Hij is de Opstanding en het Leven." De zegening van een verblijdend vonnis in de grote dag is in Hem, want al het oordeel is Hem gegeven, Die tot de goddelozen zal zeggen: "Gaat weg van Mij, gij vervloekten," en tot de rechtvaardigen: "Komt, gij gezegenden Mijns Vaders." De zegening van eeuwige verheerlijking is in Hem, want, gelijk Hij de heerlijkheid van het Hogerhuis is, zo zegt Hij: "Vader, Ik wil, dat daar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt, opdat zij Mijn heerlijkheid mogen aanschouwen; en zo zullen zij altijd met de Heere wezen," Kunt u mij enigerlei geestelijke zegening noemen, die niet in Hem is? Neen! (Ef. 1:3) "Wij worden gezegend met alle geestelijke zegeningen in de hemel in Christus." En nu, na dit alles, wat denkt u van Hem? Hebt u geen lust om zo'n welvoorziene Zaligmaker de hand te geven, in Wie al de volheid der Godheid lichamelijk woont? Als uw hart niet geneigd is zo'n goede koop te doen, is dit zeer droevig; doch, omdat het een dag van goede tijding is, wil ik u, onder al het andere, ook nog dit verkondigen dat alle harten in Zijn hand zijn, en dat het Zijn voorrecht is het gesloten hart te ontsluiten. Het valt Hem gemakkelijk een rein hart te scheppen, het harde hart week te maken, het dwalende hart vast te stellen, het vuile hart te reinigen, het verslagen hart op te richten, het wederstrevige hart te overwinnen, het dode hart levend te maken, het afkerige hart te trekken. Als iets uw hart tot Hem zal trekken, dan zal het de openbaring zijn van Zijn genade en volheid, en daarvan, dat God in Hem is en in Hem een welbehagen heeft.

In het licht van deze waarheid, dat God in Christus is, kunnen wij verder nog zien:
I. Hoe weinig van God in het tegenwoordig geslacht is; want indien God in Christus, en alleen in Christus is, dan is een geslacht dat zonder Christus is, zonder God. Een Christusloos geslacht is een Godloos geslacht. God wordt niet gevonden waar Christus niet gevonden wordt. Als Christus niet in een huisgezin is, dan is God daar niet; als Christus niet in het hart is, dan is God daar niet; als Christus in een preek gemist wordt, dan wordt God daarin gemist. Waar Christus erkend wordt, daar wordt God erkend; waar Christus onteerd wordt, wordt God onteerd; waar Christus weg is, daar is God weg, want God is in Christus. En, o! is het niet al te duidelijk dat God weg is van onze adel, wanneer Christus onder hen wordt verworpen, onteerd en geminacht? Dat God weg is van de burgerij en van de grote hoop van de mensen, wanneer Christus zo weinig gekend en bemind wordt? God wordt niet gevonden onder de Arianen: en waarom niet? Zij beroven Christus van Zijn allerhoogste Godheid en van Zijn eeuwige Godheid. God wordt niet gevonden onder de Arminianen; en waarom niet? Zij beroven Christus van de vrijheid en de kracht van Zijn genade. U behoeft God niet te zoeken onder de Roomsen; en waarom niet? Omdat Christus daar onttroond en de verdienste van de werken in Zijn plaats gesteld wordt. U moet God niet zoeken onder wettische, dwalende predikers; en waarom niet? Als Christus in hun prediking gemist wordt, is God daar niet; hoewel zij de Naam van Christus wel noemen, nochtans

prediken zij de ware God niet, omdat zij de ware Christus niet prediken. Het is zo helder als de zonnestralen, dat God ver weg is van het tegenwoordig geslacht, omdat, wanneer Christus er niet is, God er niet is. God is niet onder de onwetenden en dwalenden, omdat Christus, als Profeet, daar niet is. God is niet onder de eigengerechtigen, omdat Christus, als Priester, daar niet is. God is niet onder de goddelozen en onheiligen, omdat Christus, als Koning, daar niet is. God is niet onder hen, die als verdronken zijn in zinnelijkheid en wereldsgezindheid, omdat Christus en Zijn Geest daar niet zijn. God is niet onder hen, die loochenen, dat er een goddelijke aandrijving is, die een mens tot deze of gene plicht leidt en die hem daarin doet voortgaan; omdat het in strijd is met Christus, Die, als de Weg en de Leidsman, beloofd heeft, dat Hij de blinden zal leiden door de weg, die zij niet geweten hebben, en dat Hij de duisternis voor hun aangezicht ten licht zal maken; en dat Hij een stem achter hen zal zijn, zeggende: "Dit is de weg, wandelt in dezelve." Deze Geest is beloofd, dat Hij in alle geslachten met Zijn knechten en Zijn volk zal zijn: "Ziet, Ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding der wereld. Ik zal u niet begeven, en Ik zal u niet verlaten." Doch,

2. In het licht van deze waarheid, kunnen wij zien wie het zijn, die vals en vermetel met God omgaan, namelijk zij, die het wagen met een God buiten Christus te handelen. Wie handelt met God buiten Christus? Dat doen zij, die in ongeloof en onboetvaardigheid leven; want allen, die met God in Christus handelen, bewandelen een weg van geloof en bekering. Zij die hopen, dat alles goed met hen is, en zijn zal, hoewel zij nog nooit de toevlucht tot Christus hebben genomen, noch weten wat het is door het geloof uit Hem te leven; zij, die God hopen te verzoenen door zich te bekeren en te verbeteren, door in het vervolg hun best te doen en door hun gebeden, en nooit de verzoening aannemen; zij die op Gods barmhartigheid hopen, zonder dat zij ooit bevreesd waren voor Zijn rechtvaardigheid, er zich noch ooit over bekommerden hoe een oneindige rechtvaardigheid een oneindige voldoening zou ontvangen, door zich onder de bedekking van het bloed van de Godmens te begeven; deze, en zo zijn er velen, handelen vermetel met God buiten Christus, voor wie Hij, als zij daar blijven, een verterend vuur zal zijn.

3. Hieruit kunnen wij zien, wie recht en eerlijk met God handelen, namelijk zij, die God in Christus, en alle dingen in Christus, zo opnemen, dat zij niet anders tot God durven naderen, dan in Christus. Zij durven niet op Gods barmhartigheid hopen, dan door Christus; zij durven niet tot God bidden, dan in Christus; zij durven niet op de belofte hopen, dan zoals die is gedoopt in het bloed van Christus; zij durven niets verwachten, dan in Christus. Maar in en door Hem en Zijn bloed komen zij vrijmoedig en hopen zij met vertrouwen: (Hebr.10:19) "omdat wij vrijmoedigheid hebben om in te gaan in het heiligdom door het bloed van Jezus." Indien zij zich in God verblijden is het door Jezus Christus: indien zij met God onderhandelen over vergeving van zonde, is het door het bloed van Christus; indien zij met God handelen om rechtvaardigmaking, is het door Christus, als de Heere hun gerechtigheid; als zij met God handelen over heiligmaking, is het door Christus als hun Sterkte; als zij tot God gaan om genade, is het door Christus als de plaats waar alle genade is opgelegd.

4. Hieruit kunnen wij zien wat de kenmerken zijn waarbij u kunt weten, of u ooit een ontdekking van God in Christus hebt gehad.

(1) Welk gezicht hebt u gehad van God buiten Christus? Zij die Hem in de spiegel van het Evangelie hebben gezien, hebben Hem eerst gezien in de spiegel van de wet. Het geloof aan de wet gaat gewoonlijk het geloof aan het Evangelie vooraf. Hebt u bevatting van Hem gekregen als een toornig God, wegens uw zonde, als een dreigend God, een onteerd God, een verafzijnd God, zodat u zag, dat u zonder God en zonder Christus in de wereld was? Hebt u daar met droefheid een bewustzijn van omgedragen?

(2) Welke bevatting hebt u van God gehad, om u uit deze ellende te verlossen? Als u God in Christus hebt gezien, dan hebt u Hem gezien als een verzoend God een belovend God, een verheerlijkt God, en een nabijzijnd God, Die naar u toekomt vliegen op vleugelen van genade en goedertierenheid, en met genezing onder Zijn vleugelen, en met balsem die welriekend is gemaakt door de gerechtigheid van Christus (Mal. 4:2).

(3) Wat hebt u in Christus van God gezien? Hebt u de grootste heerlijkheid Gods, ja al de heerlijkheid Gods in Hem gezien? Hebt u gezien, dat al de Personen van de Godheid in Hem verheerlijkt, verzoend en bevredigd zijn, en in Hem een welbehagen hebben? Hebt u gezien, dat al de volheid der Godheid in Hem woont en verblijft? Hebt u meer van de heerlijkheid Gods in Hem gezien, dan u ooit in de zon, de maan, en de sterren gezien hebt. Hebt u gezien dat de wijze van zalig te maken door Hem, Gode waardig is, dat daardoor al de goddelijke eigenschappen worden opgeluisterd, zodat God, in Jakob te verlossen, Zich in Israël verheerlijkt?

(4) Wat hebt u in Christus van God gezien? Hebt u de heerlijkheid Gods gezien in het aangezicht van Jezus Christus (2 Kor. 4:6); in Zijn Persoon, in Zijn menselijke natuur, en daarin, dat Hij is God, geopenbaard in het vlees? Hebt u God en Zijn heerlijkheid gezien in het werk, dat Christus op Zich genomen heeft te doen? In Zijn vleeswording, in Zijn doen, sterven, opstaan, naar de hemel varen, en in Zijn verhoging aan de rechterhand Gods? Hebt u God en Zijn heerlijkheid gezien in de voorbidding van Christus, in Zijn ambten, namen, volheid, gerechtigheid, en in Zijn Evangelie en de beloften ervan?

(5) Hoe handelt u met God over zegeningen? Alleen in Hem, omdat er geschreven staat, dat in Hem alle geslachten des aardrijks zullen gezegend worden? Hoe handelt u met God over beloofde voorrechten? Alleen in Hem, in Wie de beloften Ja en Amen zijn? Hoe handelt u met Hem over vergeving? Alleen in Christus, Wiens bloed van alle zonden reinigt? Hoe handelt u met God over reiniging? Alleen in Christus, Die ons van God geworden is tot heiligmaking, en de Geest heeft beloofd, om het uit Christus te nemen en ons te verkondigen? Hoe handelt u met God in het gebed? Alleen in de naam van Christus? Hoe handelt u met God in het leven? Is het alleen in Christus, dat u God zowel lof, als gebeden offert? Op welke wijze handelt u met God in het geloven? Gelooft u door Christus in God? Hoe handelt u met God in het verheugen? Verheugt u zich in God, door Christus, door Wie wij de verzoening verkregen hebben? Hoe handelt U met God in de toenadering tot Hem in welke plicht ook? Weet u wat het is, vrijmoedigheid te hebben, om in te gaan in het heiligdom, door het bloed van Jezus, op een verse en levende weg, welke Hij ons ingewijd heeft door het voorhangsel, dat is, door Zijn vlees? Hoe handelt u met God in uw wandel? Is die zodanig als het Evangelie van Christus betaamt? Is het uw wens en pogen de reuk van Zijn Naam te verspreiden, opdat de Vader in de Zoon verheerlijkt worde?

(6) Welke hoop en verwachting hebt u van God met betrekking op toekomstige dingen? Welke hoop hebt u op God met betrekking op dagen van moeite, beproeving en tegenspoed? Is uw hoop alleen op Christus, de Toevlucht? Welke hoop op God hebt u, met het oog op de dood? Hoopt u alleen op Hem, omdat Christus de prikkel des doods heeft weggenomen? Welke hoop hebt u, ziende op het oordeel? Is uw hoop op Christus, de Heere uw gerechtigheid? Welke hoop hebt u op een zalige eeuwigheid? Is die alleen in Christus gegrond? "De genadegift Gods is het eeuwige leven, door Jezus Christus onze Heere." Merkt u Christus Zelf aan als de waarachtige God en het eeuwige leven, en dat de eeuwige heerlijkheid bestaat in het eeuwig gezicht van de heerlijkheid van God in Christus, en de genieting van deze God?

5. Nu God in Christus is, en in Hem een welbehagen heeft, kunnen wij hieraan zien en beproeven, of Hij ook een welbehagen aan u in Hem heeft.

(1) Als Hij een welbehagen aan u in Hem heeft, dan hebt u te eniger tijd gezien en bevonden, dat God toornig op u was, en geen welbehagen in u had, zoals (Psalm 60:3) geschreven staat: "o God, Gij had ons verstoten, Gij had ons gescheurd, Gij zijt toornig geweest; keer weder tot ons." Zij, die het geloof hebben, dat God een welbehagen in hen heeft, hebben Zijn ongenoegen ondervonden, en zijn bevreesd geworden voor Zijn toorn wegens hun zonden.

(2) Dan hebt u gezien, dat u God niet kon behagen, noch bevredigen, door enigerlei offerande of dienst van uzelf: "Waarmee zal ik de Heere tegenkomen, en mij bukken voor de hoge God? Zal ik Hem tegen komen met brandofferen? met eenjarige kalveren? Zou de Heere een welgevallen hebben aan duizenden van rammen? aan tienduizenden van oliebeken? Zal ik mijn eerstgeborene geven voor mijn overtredingen? De vrucht mijns buiks voor de zonde mijner ziel?" (Mich.6:6, 7) "Brandofferen en offer voor de zonde hebben U niet behaagd. Toen sprak Ik: Zie, Ik kom, (in het begin des boeks is van Mij geschreven) om Uw wil te doen, o God" (Hebr. 10:6, 7). Dan kon niets u voldoen, dan wat God voldoet; u kon geen rust vinden, dan in Hem in Wie God rust.

(3) Dan zult u een welbehagen hebben in Christus, lust hebben aan de weg van de zaligheid door Hem en Zijn gerechtigheid, evenals de Heere lust aan Hem had om Zijner gerechtigheidswil, omdat daardoor de wet groot gemaakt en verheerlijkt wordt. Zo heerst de genade door rechtvaardigheid tot het eeuwige leven. U zult lust hebben in Hem te zijn, zeggende: "Dit is mijn rust tot in eeuwigheid, hier zal ik wonen, want ik heb ze begeerd. Het zal uw lust zijn Hem gelijk te wezen, zeggende: O, dat ik Zijn beeld gelijkvormig was! Dan zal het uw lust zijn voor Hem te wezen, het met Hem te houden, met Zijn zaak, waarheid, en Zijn belang, al zou de gehele wereld tegen Hem zijn. Dan zal dat uw lust zijn, met Hem te wezen; met Hem te zijn op aarde, en omgang en gemeenschap met Hem te hebben: bij Hem te zijn in de hemel en dat uw hoogste zaligheid te rekenen altijd met de Heere te wezen. En als u een welbehagen hebt in Christus, dan zult u niet veel ophebben met uzelf, met uw eigen gerechtigheid, met uw beste plichten en verrichtingen.

(4) Dan zal uw lust zijn aan God in Hem. Als God een welbehagen aan u in Christus heeft, dan zult u een welbehagen hebben aan God in Christus, dat is, dan zult u met God in Hem verzoend zijn. Het welbehagen en de liefde tot God in Christus, zal naarmate u dat mag geloven, uw onverenigdheid met God en uw vijandschap

tegen God doden; want het geloof is door de liefde werkende, evenals het ongeloof door de vijandschap werkt. "En Hij heeft u, die eertijds vervreemd waart en vijanden, door het verstand in de boze werken, nu ook verzoend" (Kol. 1:21). "Hij heeft de vijandschap in Zijn vlees te niet gedaan, namelijk de wet der geboden in inzettingen bestaande, opdat Hij die twee zou in Zichzelf tot een nieuwe mens scheppen, vrede makende. En opdat Hij die beide met God zou, in één lichaam verzoenen door het kruis, de vijandschap aan hetzelve gedood hebbende" (Ef. 2:15, 16). Niet alleen de vijandschap tussen Joden en heidenen, maar tussen God en de mens. U zult dan een welbehagen hebben in Gods keuze van Hem; u zult volgaarne zeggen, wat de koningin van Scheba aangaande Salomo zei: (2 Kron. 9:8) "Geloofd zij de Heere uw God, Die behagen in u heeft, om u op Zijn troon, de Heere uw God tot een koning te zetten. Omdat uw God Israël bemint, om het tot in eeuwigheid op te richten, zo heeft Hij u tot een Koning over hen gesteld, om recht en gerechtigheid te doen." U zult dan een welbehagen hebben in Gods volmaaktheden, zoals zij in Christus zijn; een welbehagen daarin, dat God Christus en Zijn werken heeft aangenomen en Hem op de troon heeft gezet; een welbehagen daarin, dat God Hem gezalfd en alle dingen in Zijn handen gegeven heeft.

6. Hieruit kunnen wij zien wat God is voor de ongelovige ziel, die Christus mist. Gelijk God in Christus een bevredigd God is, zo is God buiten Christus alles wat verschrikkelijk en vreselijk is. Hij is buiten Christus, oneindige toorn en grimmigheid, vuur en zwavel en wraak; de hel van de hel. "Wie is er onder ons, die bij een verterend vuur wonen kan? Wie is er onder ons, die bij een eeuwige gloed wonen kan" (Jes. 33:14). Hij is een God, Die vlammen van gramschap bereidt, om de ziel te verbranden en te verderven, die in die staat buiten Christus blijft. (Jes. 30:33) Want Tofeth is van gisteren bereid, ja, hij is ook voor de koning bereid. Hij heeft hem diep en wijd gemaakt; zijns brandstapels vuur en hout is veel, de adem des Heeren zal hem aansteken als een zwavelstroom." De hel wordt genoemd de poel die brandt van vuur en sulfer, dit is de tweede dood.

7. Nu God in Christus is en in Hem een welbehagen heeft, kunnen wij daaruit zien, dat Christus het grote Onderwerp is, dat de Evangelie dienaars moeten prediken. Wel is waar, dat ook de werken en de plichten op hun plaats gepredikt moeten worden; doch een groot verschil tussen evangelisch en wettisch prediken is niet, dat de één de plichten predikt en de andere niet, maar het wettisch prediken maakt de plichten tot het fondament van de voorrechten van het Evangelie, terwijl het evangelisch prediken de voorrechten van het Evangelie tot het fondament van de plicht maakt, of Christus en Zijn genaden tot de grondslag van alle heilige gehoorzaamheid. Het ene is volgens de orde van het werkverbond: Doe dat, en leef; het andere volgens de orde van het Nieuwe verbond: Leef en doe dat. U moet geestelijk leven in Christus hebben, voordat u enige plicht kunt doen. Wanneer wij Christus niet prediken, prediken wij de ware God niet, noch gehoorzaamheid aan Hem. God buiten Christus is geen God, Die een welbehagen in mensen heeft, maar een wrekend God. Gehoorzaamheid aan God buiten Christus, is daarom slechts opstand tegen God; geloof in God buiten Christus is slechts ongelovigheid; liefde tot God buiten Christus is slechts vijandschap, gelijk de goedertierenheid Gods buiten Christus slechts grimmigheid is. Christus zegt: Die de Zoon niet eert, eert de Vader niet." De apostel zegt: En alle tong zou belijden, dat

Jezus Christus de Heere is, tot heerlijkheid Gods des Vaders." Daarom is Christus te veronachtzamen, ook de Vader gering te achten.
Waarom roeren de dienaars van het Evangelie telkens deze snaar aan? Omdat, als wij de mensen maar eens in Christus konden krijgen, zij de heiligheid niet zouden missen. Waarom niet? Omdat zij dan God niet zouden missen, want zij zouden in Hem de gunst Gods, de genade van God, het beeld Gods vinden. Dit is alles in Hem, en nergens anders. Men kan de wet prediken, en toch de wet en alle gehoorzaamheid aan haar missen; doch men kan niet Christus prediken en de wet missen. Evenals toch God in Christus is, zo is ook de wet van God in Hem, Die het einde der wet is tot rechtvaardigheid een ieder die gelooft, en in Wie, als onze Ark, de wet bewaard is. De wet als een verbond, is in Hem als de Heere onze gerechtigheid; de wet als een regel, is in Hem als de Heere onze sterkte, tot heiligmaking. Als wij dan ook de mensen maar in Christus konden krijgen, dan zouden zij beide gerechtvaardigd en geheiligd zijn.

Vraag. *Als iemand dan ook zou denken, waarom dringt u in uw prediken niet meer op werken en plichten aan?*
Ik zal niet zeggen, als u zich aan de prediking van Christus ergert, dat ik vrees, dat u van werken en plichten beide onkundig bent, ja ook onkundig van God, die u voorgeeft te eren en te gehoorzamen; want aangezien God in Christus is, zo wordt Hij in al uw werken en plichten gemist, omdat u buiten Christus bent. Voordat u ooit één plicht kunt verrichten die God zal aanschouwen, moet u zijn waar God is, dat is, in Christus: (Joh. 15:4, 5) "Blijft in Mij, en Ik in u. Gelijkerwijs de rank geen vrucht kan dragen van zichzelf, zo zij niet in de wijnstok blijft; alzo ook gij niet, zo gij in Mij niet blijft. Ik ben de Wijnstok en gij de ranken; die in Mij blijft en Ik in hem, die draagt veel vrucht; want zonder Mij kunt gij niets doen." "Hij heeft ons begenadigd (of Engelse overzetting Ef. 1:6 aangenaam gemaakt) in de Geliefde." Wee hen, voor wie Christus een Steen des aanstoots is; maar zalig zijn allen, die aan Hem niet zullen geërgerd worden.

8. Hieruit kunnen wij zien, waar God en alles wat wij nodig hebben nu te vinden is: (Joh. 3:35) "De Vader heeft de Zoon lief, en heeft alle dingen in Zijn hand gegeven." Waar God heengaat, gaan alle dingen met Hem: God is in Christus gegaan, daarom volgen alle dingen Hem daar. Nu God in Christus is, en alle dingen met Hem, waar zouden wij dan anders heengaan, dan waar God heengaat? Waar zou de vis anders heengaan dan waar het water heenloopt? God, de Fontein van levende wateren is in Christus gegaan, en laat ons Hem daar volgen. Waar het Hem lust te wonen, laat het ook onze lust zijn daar te wonen; waar Hij blijft, laat ons daar blijven; waar Hij rust, laat ons daar rusten; laat ons een welbehagen hebben in Hem, in Wie God een welbehagen heeft: "tot Wien zullen wij heengaan?" zei Petrus, "Gij hebt de woorden des eeuwigen levens." O vrienden! Tot wie zouden wij heengaan, dan tot Hem in Wie God een welbehagen heeft? Tot Wie zouden wij heengaan, dan tot Hem in Wie de eeuwige God is, en het eeuwige leven, en eeuwige zegeningen, en alle dingen, die de eeuwige zaligheid in Hem betreffen.
Mijn vrienden, al had u nooit tevoren een woord van het Evangelie gehoord, deze waarheid, dat God in Christus een welbehagen heeft, is meer waard dan de gehele wereld: "Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in Dewelke Ik Mijn welbehagen heb." Hij, en alle dingen in Hem, worden u in dit Evangelie aangeboden. O vrienden! Als

uw hart geopend was om Hem te ontvangen, zou u tot in eeuwigheid zalig zijn. Ik weet niet wat het blij geklank van het Evangelie is, als het niet deze goede tijding is, dat God in Christus is, en in Hem een welbehagen heeft. Zalig is het volk, dat dit weet en omhelst, en vervloekt is het volk, dat dit veracht en geringschat; en al het volk van God moet zeggen, Amen: "Hoe zullen zij ontvlieden, die op zo grote zaligheid geen acht geven?" Gelukzaligheid en ellende, in leven en in sterven, en voor eeuwig, staan nu voor u, o hoorder van dit Evangelie. Indien God in Christus is en in Hem een welbehagen heeft, en indien dit het Evangelie van Christus is, dan handelt God daarin met u, man, vrouw, met u en met elk van u, van welke staat of stand ook, hoog of laag, rijk of arm, jong of oud. Gelijk het was toen God op Horeb aan Elia verscheen (1 Kon. 19:13-13): daar was een sterke wind, en daarna een aardbeving, doch de Heere was daarin niet; doch daarna was er het suizen van een zachte stilte, en daar was God in; zo kunnen wij ook heden ten dage zeggen, dat er sterke winden van verzoekingen zijn, waardoor velen met de wind meedraaien, maar God is daar niet. Er zijn grote aardbevingen van verwarring en beroering, maar God is daar niet; en er zijn vuren van verdeeldheid, toorn en twist, maar God is daar niet. O! Waar is God dan? Wel, er is een stille stem van het Evangelie, die in uw oren suist, en indien de Naam van Christus daarin vermeld wordt, is God daar: "Mijn Naam is in het binnenste van Hem" (Exod. 23:21). Moge Hij de bewijzen geven van Zijn krachtige tegenwoordigheid, door uw hart uit te halen tot Hem, van Wie de Vader hier uitroept: "Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in Dewelke Ik een welbehagen heb."

2. De plicht van de heiligen, in boze tijden.

Jesaja 26:8. ***Wij hebben ook in den weg Uwer gerichten, U, o HEERE! verwacht.***

God heeft Zijn volk beloofd, hun te geven het dal Achor tot een deur der hoop, en dat zij daar zullen zingen. Deze woorden zijn een gedeelte van een lied, een weinig voor de gevankelijke wegvoering gemaakt, waarin al vooruit wordt aangetoond welke vertroosting kan worden ondervonden te midden van alle verdrukkingen. Het eerste gedeelte van dit lied is in een hoge toon gesteld, vol van vertroosting; doch de samenhang weglatende, kunt u in deze tekst opmerken:

1. De omstandigheid waarin Gods volk verkeerde; zij waren onder *gerichten* of *oordelen*. Door gerichten moeten soms in de Schrift de wet en de geboden worden verstaan; doch hier geeft het, evenals in het volgende vers, verdrukking te kennen.
2. Vanwaar deze verdrukking voortkwam, van God: *Uw* gerichten.
3. De verscheidenheid daarvan, het zijn *gerichten*, in het meervoud, en de *weg* Zijner gerichten.
4. De personen, die er mee bezocht werden, namelijk Gods volk, die hier hun toestand voorstellen, *wij*.
5. Aan Wie zij hun omstandigheden vertellen, aan God zelf: In de weg van Uw gerichten, o *Heere*."
6. Hun werkzaamheid: wij hebben U *verwacht*, of op U *gewacht*.

Hierin zijn even zoveel leerstukken op te merken, tot grond van overdenking.
1. Het worden wegens de verdrukkingen, daar zij onder waren, gerichten genoemd. Merkt op, dat als God iemand enige straf oplegt, die altijd rechtvaardig is. Zij zijn toch gerichten, delen van Zijn rechtvaardige toediening en als de rechtvaardige Rechter van de gehele aarde. Leer hieruit:

1. God te rechtvaardigen, welke ook de verdrukking is, die u overkomt, en Hem gerechtigheid en heiligheid toe te schrijven. Zo deed David, toen God Hem had verlaten en weigerde Hem gehoor te verlenen: (Psalm 22:2, 3, 4). "Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten? verre zijnde van mijn verlossing, van de woorden mijns brullens? Mijn God, ik roep des daags, maar Gij antwoordt niet; en des nachts, en ik heb geen stilte. Maar Gij zijt heilig, wonende onder de lofzangen Israëls," Zo behoren wij ook te zeggen: "Ik word zo en zo verdrukt; doch Gij zijt heilig, doch Gij zijt rechtvaardig, doch Gij zijt recht."
2. Onszelf te oordelen wanneer God ons zo rechtvaardig oordeelt. Wij behoren aan God niets ongerijmds toe te schrijven, maar de beschuldiging wegens zonde aan te nemen, en des Heeren gramschap te dragen, omdat wij tegen Hem gezondigd hebben.
3. Te zien, dat zonde een ongerechtigheid en een onrechtvaardig iets is, omdat Zijn verdrukking wegens de zonde rechtvaardig is: "Gij zijt rechtvaardig in Uw slaan, en rein in Uw richten."
4. De verdrukking eerbiedig en nederig te ontvangen. Omdat wij het goede van God ontvangen, en Hem behoren te loven, omdat Hij barmhartig is: daarom moeten wij

ook het kwade van Hem ontvangen en Hem aanbidden, omdat Hij rechtvaardig is. Hij kan in Zijn soevereiniteit bedroeven; doch als Hij onze ongerechtigheid voor Zijn aangezicht tekent, behoeven wij niet te twisten over de straf, die Hij oplegt.

II. Opmerking. *Dat Gods gerichten over een volk niet bij toeval komen, doch, dat het God is, Die ze zendt, waarom Zijn oordelen, Uw gerichten worden genoemd.*
Het kwaad van de zonde is van ons, doch het kwaad van de verdrukking schrijft de Heere Zichzelf toe: "Zal er een kwaad in de stad zijn, dat de Heere niet doet?" Het is God Die kastijdt. Wie bracht die mens op het ziekbed, en wie bracht die ellende over hem? Wie maakte die man weduwnaar en zijn kinderen moederloos; en die vrouw weduwe en haar kinderen vaderloos? Wel, zegt God, ben Ik het niet, Die dat doet? Ik ben het, Die de vertroostingen wegneem; Ik, Die kruisen opleg. De wreedste daad, die ooit in de wereld geschiedde, namelijk de overlevering van Christus om gekruisigd te worden, zover het een verdrukkende bezoeking was, daarvan getuigt God, dat Hij het deed. Het was niet Pilatus, maar God Zelf. Toen toch Pilatus Christus aansprak, zeggende: "Weet Gij niet, dat ik macht heb U te kruisigen, en macht heb U los te laten?" antwoordde Jezus: "gij zou geen macht hebben tegen Mij, indien het u niet van boven gegeven ware: daarom, die Mij aan u heeft overgeleverd, heeft groter zonde" (Joh. 19:10, 11.) "Gij Israëlitische mannen, hoort deze woorden: Jezus de Nazarener, een Man van God, onder ulieden betoond door krachten en wonderen en tekenen, die God door Hem gedaan heeft in het midden van u, gelijk ook gijzelf weet. Deze, door de bepaalde raad en voorkennis Gods overgegeven zijnde, hebt gij genomen, en door de handen van de onrechtvaardigen aan het kruis gehecht en gedood. (Hand. 2:22, 23), Welke ook de tweede oorzaak is, God is de eerste Oorzaak en Oorsprong. Leert hieruit:

1. Uw ogen en hartstochten af te wenden van de middelen van de ellende, en van de steen die geworpen wordt, en te zien op de hand, Die hem werpt. Ziet God in iedere verdrukking; het is Zijn oordeel, hetzij het vaderlijk of rechterlijk is.
2. Leert onderwerping, lijdzaamheid en verdraagzaamheid te beoefenen. Als het alleen de hand van een mens, en de blote werking van een tijdelijke oorzaak was, dan kon er misschien enige vrijheid worden genomen: doch het is God. Laat daarom uw mond altoos gestopt zijn: "Ik ben verstomd, ik zal mijn mond niet opendoen; want Gij hebt het gedaan" (Psalm 39:10).
3. Dit moet u niet alleen tot verdraagzaamheid aanzetten maar ook om God te smeken. "Is iemand onder u in lijden? Dat hij bidde." Bidt om genade, om te dragen wat Hij u oplegt; bidt niet alleen om lijdzaamheid, maar ook om volharding, want het is zwaar werk het onder verdrukking uit te houden. Bidt, dat u op Hem mag vertrouwen: verdrukkingen nemen de schepselvertroostingen en het rusten daarop weg; daarom is het nodig dat wij bidden, om de Heere gelovig en nauw te mogen aankleven, en dat Hij ons mag verlossen; doch met onderwerping aan Zijn wil.
4. Leert Zijn wijze voorzienigheid erkennen, die door recht, goedertierenheid kan bewijzen. Aangezien het Zijn gerichten zijn, mogen wij verwachten, dat Hij er Zijn goedertierenheid mee zal doen gepaard gaan, en ze ten goede zal doen medewerken, om het hart van het schepsel los te maken. "Hij plaagt en bedroeft

der mensen kinderen niet van harte", maar Hij beschikt de verdrukking in ontferming.
5. Leert voordeel trekken uit het oordeel; u te keren tot Hem, Die u slaat; en de roede te horen, want zij komt met een les: "De school des kruises, de school des heils."

III. Opmerking. *Dat de gerichten van God verscheiden zijn; van boven, van beneden, van buiten, van binnen, van deze zijde en van die zijde: daarom wordt hier gesproken van "de weg van Zijn gerichten."*
Er is een verscheidenheid van verdrukkingen in de hand Gods. Sommigen oefent Hij door verdrukkingen op deze wijze, en andere weer op een andere wijze: sommigen in onderscheiden wegen, en door verschillende verdrukkingen, en dat met menigten. David kende dat: De afgrond roept tot de afgrond". Verzoekingen, verlatingen, en vele andere wegen: Paulus kwam in allerlei perikels. Leert hieruit:

1. Dat men zich moet wachten voor het vermenigvuldigen van de zonde, opdat God de gerichten niet vermenigvuldigt; want Hij heeft vele pijlen in Zijn pijlkoker: een onboetvaardig zondaar, kan nooit Zijn toorn te boven zondigen: Zijn pijlen van wraak kunnen nooit worden uitgeput.
2. Er is weinig reden om te menen, wanneer een gericht voorbij is, dat de bitterheid des doods nu geweken is; God doet dikwijls een wolk opkomen na de regen. Wanneer u de ene verdrukking bent ontkomen, kan God spoedig een andere over u doen komen: Hij kan spoedig een zoon tegen zijn vader doen opstaan, evenals Absalom tegen David. U kunt de honger ontkomen en door het zwaard vallen; u kunt van de ene beproeving vrijkomen, en er kan een grotere op volgen. Weest niet zeker.
3. Indien God zoveel en verscheidene verdrukkingen heeft, waarmee Hij u kan treffen, laat het dan aan Gods wijsheid over met welke soort en op welke wijze Hij u wil kastijden. Wacht u, dat u zichzelf geen verdrukkingen bezorgt; kiest niet zelf uw ellenden uit, laat het aan God over die voor u te bereiden en klaar te maken.
4. Leert hieruit bij de eerste slag te bukken, opdat God niet vele pijlen op u behoeft af te zenden. Hij zal overwinnen, wanneer Hij gericht oefent, gelijk Hij Farao die trotse vorst overwon; het zou beter voor hem zijn geweest, als hij Israël dadelijk had laten trekken

IV. Opmerking. *"Dat de zonden van Gods volk Hem kunnen tergen, gerichten te doen komen over hen en over de plaats waar zij wonen."*
Zij kunnen zondigen evenals hier het geval is, en gerichten over zichzelf en anderen brengen. God kan tot toorn verwekt worden wegens de ongerechtigheid van zonen en dochteren. "Uit alle geslachten des aardbodems heb Ik ulieden alleen gekend, daarom zal Ik al uw ongerechtigheden over ulieden bezoeken. Leert hieruit:
1. Dat Gods kinderen niet moeten vergeten, dat zij aan de regels en tucht van Zijn huis onderworpen zijn: "Indien zijn kinderen Mijn wet verlaten, en in Mijn inzettingen niet wandelen; zo zal Ik hun overtreding met de roede bezoeken, en hun ongerechtigheid met plagen" (Psalm 79:31, 33).
2. Laat een ieder zijn eigen hart onderzoeken, welke hand hij heeft in zo'n gericht en oordeel, hetzij tijdelijk of geestelijk, over zich te brengen.

3. Dit moest ons leren in de bres te gaan staan wanneer anderen, ja zelfs het volk van God, die al wijder maken. Wat zijn er in deze dagen van ontaarding en afwijking weinigen, die daar staan, om die toe te muren of dicht te stoppen.
4. Dit moest ons leren, de zonden, ook van Gods volk, hun vleselijkheid, lichtzinnigheid, wulpsheid, enz. te bewenen, en voortdurend in afhankelijkheid van de Heere Jezus te leven opdat wij niet aan de overmacht van onze begeerlijkheden worden overgegeven, alsmede onszelf te verootmoedigen. (2 Kron. 7:14) "Als Mijn volk, over dewelken Mijn Naam genoemd wordt, zich verootmoedigen, en bidden, en Mijn aangezicht zoeken, en zich bekeren van hun boze wegen: zo zal Ik uit de hemel horen, en hun zonden vergeven, en hun land genezen". Hier mogen wij opmerken, dat gelijk verootmoediging, smeking en reformatie noodzakelijk zijn tot genezing van een land, indien het geslagen wordt ook om de zonden van Gods volk; dat het niet het verrichten van onze plichten is, doch Gods bijzonder recht op ons, en Zijn verbond met ons, dat Hem ons ontferming doet betonen. Dit leert ons ook, hoe wij met God in het gebed moeten worstelen; de grond daarvan moet aan Zijn vrije genade worden ontleend. Alsmede hoe wij de plicht welbehaaglijk zullen verrichten: alleen door het geloof in Christus. Evenals onze personen, zo zijn ook onze diensten alleen in Hem aangenaam, en Zijn deel aan Zijn volk is onveranderlijk.

V. Opmerking. *"Dat wij ons nergens beter kunnen heenwenden, om onze drukkende omstandigheden voor te stellen, dan tot de hand, die ons slaat. Het volk zegt hier: "In de weg van Uw gerichten, o Heere, komen wij onze klachten uitstorten."*

1. Hier is de verborgenheid des geloofs! Het brengt een mens tot diezelfde God, Die beledigd is; tot Hem, Die rechtvaardig oordeelt, opdat Hij ook barmhartig mag oordelen.
2. Gods volk zal, in hun grootste beproevingen, nooit een toevlucht ontbreken; wanneer zij onder gerichten zijn, stellen zij hun Rechter tot hun toevlucht.
3. Hoe veroordelenswaardig zijn zij, die tot andere, nietige medicijnmeesters gaan, en God Zelf voorbij gaan, hoewel het het oogmerk van Zijn kastijdingen is, hen tot Hem uit te drijven.
4. Verdrukkingen die van God komen met een zegen, leiden tot God door het gebed. Wanneer wij waarlijk zien, dat Hij ze zendt, als Zijn gerichten, dan zullen zij ons tot Hem leiden, om onze zielen bij Hem, als de Bevrijder, te ontlasten.

VI. Opmerking. *"Dat het de plicht van de verdrukten is op Hem te wachten."*
Het is de eigenschap van Gods volk met lijdzaamheid, hopende te wachten op de tijd van Gods ontferming: (Klaagl. 3:25, 26) "De Heere is goed degenen die Hem verwachten, der ziel die Hem zoekt. Het is goed, dat men hope en stil zij op het heil des Heeren." Het is niet genoeg, dat men op God wacht in de weg van Zijn goedertierenheid; maar wij moeten ook op God wachten in de weg van Zijn gerichten. Hier zal ik
1. Enige vragen voorstellen, om deze leer te verklaren en op te helderen.
2. Enige tegenwerpingen oplossen, die kunnen worden opgeworpen tegen deze plicht, van op God te wachten in de weg van Zijn gerichten.

1e Wij zullen eerst enige vragen voorstellen, om de plicht van op God te wachten duidelijk te maken.

Vraag 1. *Om wat moeten wij op God wachten?*
Antwoord. Om elke beloofde zegening van het nieuwe verbond; wij behoren Zijn verbond aan te grijpen en dan het goede, dat daarin is beloofd, verwachten.

1. Om God Zelf, dat Hij onze God mag zijn, en Zich als God aan ons mag bekend maken, overeenkomstig die grote belofte: "Ik zal u tot een God zijn, en gij zult Mij tot een volk zijn."
2. Om het nieuwe hart en de nieuwe Geest, volgens de belofte: "En Ik zal u een nieuw hart geven, en zal een nieuwe geest geven in het binnenste van u; en Ik zal het stenen hart uit uw vlees wegnemen, en zal u een vlezen hart gegeven." Om beloofde vergeving van zonden: "Want Ik zal hun ongerechtigheden genadig zijn, en hun zonden en hun overtredingen zal Ik geenszins meer gedenken." Om beloofde genezing, overeenkomstig de belofte: "Ik zal hunlieder afkering genezen; Ik zal hen vrijwilliglijk liefhebben." Om de beloofde Geest: "Ik zal water gieten op de dorstige, en stromen op het droge." Om beloofde tegenwoordigheid: "Ik zal u niet begeven, en Ik zal u niet verlaten." Om beloofde leiding: "Ik zal de blinden leiden door de weg, die zij niet geweten hebben." Om beloofde zaligheid, genade en heerlijkheid en alle goed, dat in het verbond beloofd is; om wat Hij aan Zijn kinderen, aan de Kerk, aan de natie heeft beloofd. Zijn belofte is de regel, om onze verwachting naar te regelen, in ons wachten op God. Wij moeten weten, waar wij op wachten.

Vraag. 2. *Hoe en op welke wijze moeten wij op Hem wachten?*
Antwoord.

1. Wij moeten gelovig wachten. Geloven en wachten worden samengevoegd: "Zo ik niet had geloofd, dat ik het goede des Heeren zou zien in het land der levenden, ik ware vergaan. Wacht op de Heere, zijt sterk, en Hij zal uw hart versterken, ja wacht op de Heere" (Psalm 27:13, 14). Wat is dit wachten anders dan een doorgaand wachten, een leven door het geloof?
2. Wij moeten werkzaam, gehoorzaam en vlijtig op de Heere wachten. Het ware geloof is werkzaam en werkende. Wij moeten op de Heere wachten in de weg van plicht en naarstigheid. Zo handelde Elia, toen hij om regen bad en zijn knecht uitzond om te zien of er reeds iets van te bespeuren was; hij bad weer en wederom, zeven malen.
3. Wij moeten ootmoedig wachten. Wachten is ontleend aan de dienst van een mindere aan zijn meerdere, die met eerbied en ontzag op hem wacht. O, die oneindige afstand tussen God en ons! Hoe nederig en eerbiedig moesten wij op Hem wachten, als onze grote Heere en Meester: (Psalm 123:1, 2.) "Ik hef mijn ogen op tot U, Die in de hemelen zit. Ziet, gelijk de ogen van de knechten zijn op de hand hunner heren; gelijk de ogen van de dienstmaagd zijn op de hand harer vrouw; alzo zijn onze ogen op de Heere onze God, totdat Hij ons genadig zij,"
4. Wij moeten hopende wachten: (Klaagl. 3:26) "Het is goed, dat men hope en stil zij op het heil des Heeren". Indien Zijn genade vrij is, wie, al is Hij nog zo onwaardig, zou dan niet op Zijn barmhartigheid hopen en wachten?
5. Wij moeten met opgeruimdheid en toegenegenheid op de Heere wachten: "Want Hij ontmoet de vrolijke en die gerechtigheid doet. Wat buigt gij u neder, o mijn ziel! Hoop op God." Geeft niet toe aan moedeloosheid en neergebogenheid, want

daarmede onteren wij God en doen wij Zijn Naam schande aan. Hij heeft een blijmoedige gever, een opgeruimde zoeker, een vrolijke wachter, lief.

6. Wacht op de Heere, standvastig en met volharding: (Hosea. 12:7) "Wacht gedurig op uw God." Wacht aan het badwater, totdat de Engel het water beroert; wacht en hoopt al de dagen van uw strijd op Hem, totdat uw verandering zal komen. Daar is geen andere tijd voor gesteld, dan bij de dood.

Vraag. 3. *Wanneer moeten wij wachten, op welke tijd?*
Antwoord. Zoals ik zo-even gezegd heb: te aller tijd, en in het bijzonder in de weg van Zijn gerichten. Zoals

1. In een tijd van moeite en verdrukking. Verdrukking van God is de oven, waarin Hij Zijn metaal beproeft, waarin Hij hun geloof, hun hoop en lijdzaamheid beproeft; daarin moeten wij op Hem wachten in verdrukkingen van mensen. Zegt niet in uw haasten, dat u het kwaad dat men u aandoet, zult vergelden: ik zal het hem wel betaald zetten. "Als Christus gescholden werd, schold Hij niet weder, en wanneer Hij leed dreigde Hij niet." In verdrukkingen van vrienden, van vijanden, van duivels. Deze overkwamen Job, en hij wachtte daar in op God.
2. In een tijd van gebrek. Uitwendig gebrek, is een tijd van wachten. Daarom worden wij vermaand in geen ding bezorgd te zijn, maar onze begeerten in alles, door bidden en smeken, met dankzegging bij God bekend te maken. Heeft Hij een Christus voor uw zielen gegeven, en zal Hij niet voor een kruimeltje voor uw lichamen zorgen? In een tijd van inwendig gemis. Wanneer "de ellendigen en nooddruftigen zoeken water, maar daar is geen, hun tong versmacht van dorst; Ik de Heere zal ze verhoren, Ik de God Israëls zal ze niet verlaten. Ik zal rivieren op de hoge plaatsen openen, en fonteinen in het midden der valleien, Ik zal de woestijn tot een waterpoel zetten, en het dorre land tot watertochten." (Jes. 41:17, 18).
3. Een tijd van verzoeking, is een geschikte tijd om op de Heere te wachten; toen Paulus verzocht werd, bad hij de Heere driemaal.
4. In een tijd van verlating: (Jes. 8: 17) "Daarom zal ik de Heere verbeiden, Die Zijn aangezicht verbergt voor den huize Jakobs, en ik zal Hem verwachten."
5. In een tijd van vrezen: (Psalm 56:4) "Ten dage als ik zal vrezen, zal ik op U vertrouwen."
6. In een tijd van zwakheid. Al wordt u tot de plicht of tot de strijd geroepen, wacht op Hem om sterkte: (Jes. 40:31) Die de Heere verwachten zullen de kracht vernieuwen".
7. In één woord, wij moeten de Heere verwachten in het verborgen, als wij alleen zijn, in het openbaar, in goed en kwaad gezelschap, in alles wat wij aanvatten en waarmee wij bezig moeten zijn.

Vraag. 4. *Waarom moeten wij Hem verwachten?*
Antwoord.

1. Wij moeten Hem verwachten, omdat Hij het bevolen heeft: (Psalm 27:14) "Wacht op de Heere, zijt sterk, en Hij zal uw hart versterken; ja, wacht op de Heere." Al wat Hij gebiedt is zeker onze plicht; en er is geen hogere reden voor enige plicht, dan Zijn soevereine wil.

2. Wegens Zijn betrekking tot ons als onze God, Maker en Heere: "Gelijk de ogen van de knechten zijn op de hand hunner heren, gelijk de ogen van de dienstmaagd zijn op de hand harer vrouw; alzo zijn onze ogen op de Heere onze God, totdat Hij ons genadig zij."
3. Omdat alles op Hem wacht: (Psalm 145:15) "Aller ogen wachten op U, en Hij geeft hen hun spijs te zijner tijd," Alle onbezielde schepselen doen dat lijdelijk; wij behoren het dadelijk te doen.
4. Omdat het ons belang is. (Jes. 30:18) "Welgelukzalig zijn die allen, die Hem verwachten." (Jes. 40:31) "Die de Heere verwachten zullen de kracht vernieuwen, zij zullen opvaren met vleugelen gelijk de arenden; zij zullen lopen en niet moede worden: zij zullen wandelen en niet mat worden."

2e Wij zullen enige tegenwerpingen behandelen, die kunnen worden ingebracht tegen deze plicht van God te verwachten in de weg van Zijn gerichten.
[1] Sommigen pleiten tegen deze plicht, omdat zij geen licht en helderheid hebben, of zij zaligmakend deel hebben aan de God, op Wie zij geroepen worden te wachten: Als ik wist, dat Hij mijn God was, dan zou ik moed hebben om op Hem te wachten; doch het is mij duister of ik deel aan Hem heb, en waarom zou ik Hem dan verwachten?
Antwoord.
1. Laat het één van uw redenen wezen, waarom u op God wilt wachten, dat u met Hem in onderhandeling moet komen om uw recht op het verbond vast te maken. Bidt, dat God Zijn licht en Zijn waarheid mag zenden, dat die u leiden.
2. Uw gemis aan helderheid in deze zaak, doet Zijn roeping en Zijn bevel aan u, dat u op Hem zult wachten, niet te niet. Dit is hoog nodig om het meer gemoedigd en met betere uitslag te doen.
3. Wanneer u Hem niet kunt verwachten, als van Wie u weet, dat Hij de Uwe is krachtens bijzonder recht, wacht dan op Hem, zoals Hij Zich aan u aanbiedt, om door Christus de Uwe te zijn.
4. Laat uw donkerheid geen lui, u leeg latend gemis van licht zijn, doch wordt tot een naarstig gebruik van de plicht en de middelen opgewekt. Wanneer u even vlijtig, teer, nederig en heilig onder uw donkerheid bent, als anderen onder hun licht en verzekering, dan is het wel, en zal het goed met u aflopen.

[2]. Sommigen werpen tegen: Hoe kan ik Hem verwachten in de weg van Zijn gerichten, wanneer ik mij deze oordelen door mijn zonde heb berokkend? Indien mijn lijden rein was dan kon ik God onder de gerichten verwachten, doch mijn menigvuldige overtredingen hebben Hem rechtvaardig getergd deze oordelen over mij te doen komen.
Antwoord.
1. Al hebben uw zonden, gerichten over u gebracht, dat stelt u niet vrij van uw verplichting om daaronder op God te wachten, hoewel het kan zijn, dat het u daarom moeilijk zal vallen. David riep (Psalm 130) uit de diepten tot God, hoewel de zonde aan de deur lag, daarom riep hij ook om vergeving, te kennen gevend, dat de zonde hem in die diepten had gebracht.

2. Dat de zonde u die berokkend heeft, verplicht u des te meer onder de gerichten Gods op Hem te wachten, van welke zijde u deze plicht van Hem te verwachten, ook beschouwt.

(1) Indien u er onderwerping aan God onder smartelijke voorzienigheden, en een lijdzaam verbeiden van Gods geschikte tijd en gelegenheid door verstaat, dan is uw zonde een krachtige drangreden tot dit wachten. Welke betere reden voor heilige onderwerping aan Zijn oordelen kan er zijn, dan, dat u die zelf over u hebt gebracht? En welke betere reden om Zijn tijd af te wachten, dan dat wij, door onze zonde, eeuwige ellende verdienen? (Micha 7:7) "Ik zal uitzien naar de Heere; ik zal wachten op de God mijns heils; mijn God zal mij horen." (Klaagl. 3:39) "Wat klaagt dan een levend mens? Een ieder klage vanwege zijn zonde."

(2) Indien u door wachten een hoopvolle verwachting verstaat, van het goede van God en van in het verbond beloofde ontferming, dan behoort de overweging van uw zonden, niet te verhinderen dat u die verwacht in de weg van Zijn gerichten, al hebt u Hem daartoe getergd. De grond van uw hoop toch op de vervulling van de verbondsbeloften, is de vrije genade van God in Christus; en vrijmachtige genade kan noch door uw goed bevorderd, noch door uw kwaad verhinderd worden, hoewel het goede, dat in het verbond beloofd is, niet moet worden verwacht in een weg van in de zonde voort te gaan, maar in de weg van plicht. Weest daarom met Efraïm werkzaam tot bekering, uzelf evenals hij veroordelende, en wendt u door het geloof tot de fontein van het bloed van Christus. (Jer. 31:18, 19, 20) "Ik heb wel gehoord, dat zich Efraïm beklaagt, zeggende: Gij hebt mij getuchtigd en ik ben getuchtigd geworden als een ongewend kalf: Bekeer mij, zo zal ik bekeerd zijn, want Gij zijt de Heere mijn God. Zeker, nadat ik bekeerd ben heb ik berouw gehad, en nadat ik mijzelf ben bekend gemaakt, heb ik op de heup geklopt: ik ben beschaamd, ja, ook beschaamd geworden omdat ik de smaadheid mijner jeugd gedragen heb. Is niet Efraïm Mij een dierbare zoon? Is hij Mij niet een troetelkind? Want sinds Ik tegen hem gesproken heb denk Ik nog ernstig aan hem; daarom rommelt Mijn ingewand over hem; Ik zal Mij zijner zeker ontfermen, spreekt de Heere." (1 Joh. 1:9) "Indien wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig, dat Hij ons de zonde vergeve, en ons reinige van alle ongerechtigheid."

3. Het is de praktijk van Gods kinderen geweest, onder de gerichten op Hem te wachten, ook al waren zij zich bewust dat zij zich die, door de zonden hadden op de hals gehaald (Psalm 49:6) "Waarom zou ik vrezen in kwade dagen, als de ongerechtigen die op de hielen zijn, mij omringen?" Zo zegt de Kerk: "Hoewel onze ongerechtigheden tegen ons getuigen, o Heere, doe het om Uws Naams wil; vergeef mijn ongerechtigheid, want die is groot." Hebben wij niet des te meer reden op Hem te wachten, om vergevende en reinigende genade, daarom, dat onze zonde droevige dingen over ons heeft gebracht?

4. Christus heeft medegevoel met u, zelfs in die verdrukkingen, die u zelf wegens uw zonde over u haalt. Als een Koning tuchtigt Hij u om uw zonden, en nochtans heeft Hij, als een Man en Hoofd, medegevoel met u, en het smart Hem, dat die ellende u treft, die u zichzelf door uw zonde en dwaasheid hebt berokkend. (Jes. 63:9) "In al hun benauwdheid was Hij benauwd;" zelfs in die, welke zij door hun zonden teweegbrachten. Israël had door zijn afgoderij God tot toorn verwekt, zodat Hij hen aan wrede vijanden overgaf, nochtans: (Richt. 10:16) "was Zijn ziel verdrietig, of benauwd over de arbeid van Israël." Hoe moest dit ons aanmoedigen, om op Hem te wachten, en Zijn ontferming te verwachten!

[3] Sommigen pleiten in hun hart tegen deze plicht, wegens de vreselijkheid van de voorzienigheid die hen overkomt, de onherstelbaarheid van hun verliezen en de zonderlingheid van hun toestanden, klagende: "Is er een smart gelijk mijn smart?"
Antwoord.

1. Geen verdrukking, al is ze nog zo groot, is u overkomen, welke of dergelijke, niet andere kinderen Gods is ten deel gevallen; zegt daarom niet, dat uw toestand zonderling is: (1 Petrus 4:12) "Geliefden, houdt u niet vreemd over de hitte van de verdrukking onder u, die u geschiedt tot verzoeking, alsof u iets vreemds overkwame."
2. Hoe vreemd uw verdrukking ook is, toch bent u des te meer tot deze plicht verbonden, als een plicht die juist voor een treurige toestand geschikt is. Ik ken geen toornige bedeling die een kind van God kan doormaken, die onbestaanbaar is met gedachten des vredes over hem, om hem te geven het einde en de verwachting; en in welke het niet goed is, dat hij hope en stil zij op het heil des Heeren.
3. In het wachten op God, moeten wij verwachten wat Hij heeft beloofd, en zoals Hij het heeft beloofd. Uw tijdelijke verliezen, hetzij van een vriend, een man, een vrouw, een vader, een moeder, of kinderen, enz. kan waarlijk onherstelbaar zijn. In vele gevallen moet u niet iets verwachten van diezelfde zaak, door het verlies waarvan God u tuchtigt, maar het is genoeg, indien Hij geeft wat even goed is, als Hij u in goud geeft, wat u in zilver hebt verloren. Hij kan op een andere wijze uw verliezen vergoeden, door u te geven wat even goed is; ja, Hij kan u in Zichzelf meer vertroosting, zoetheid en voldoening doen vinden, dan u ooit in die genietingen hebt gevonden. Er zijn verliezen, die zonder wonder niet kunnen worden hersteld in datgene wat verloren is, en daarvoor hebt u geen belofte; doch moet u op Hem wachten, dat Hij uw verlies heiligt en het liefelijk goed maakt.
4. Gevoel en rede, welke op zichtbare verschijningen steunen, zijn de gronden niet van het geloof, noch van het wachten op God; doch het verbond en de belofte zijn de grond daarvan. Daarom moet u Hem verwachten, omdat u Gods Woord hebt om op te bouwen, al is er voor gevoel en rede niets waar te nemen, dat hulp belooft. Laat het geloof zien, op wat God heeft gesproken in Zijn heiligdom, dan is er grond om u te verblijden en te hopen. Het geloof, dat een bewijs is van de zaken, die men niet ziet, zal verlossing zien komen, wanneer het gevoel niets daarvan kan bemerken, doch het tegenovergestelde schijnt te zien; leert daarom door het geloof te leven, en niet door aanschouwen.

[4] Sommigen pleiten, dat zij lang hebben gewacht, en dat zij er niet beter aan toe zijn, maar, dat hun verdrukking eerder is vermeerderd, die daarom geneigd zijn te zeggen: "Wat zou ik verder op de Heere wachten? Hoe langer ik wacht, hoe meer mijn ellende vermeerdert."
Antwoord

1. Het is niet zo vreemd, dat de Heere Zijn volk lang doet wachten, ja, dat zij het goede verwachten, en dat het kwade komt, en dat Hij een grotere verdrukking de kleinere doet verdringen: (Jer. 8:15) "Men wacht naar vrede, maar daar is niets goeds, naar tijd van genezing, maar ziet, daar is verschrikking." (Micha 1:12) "Want de inwoneres van Maroth is krank om des goeds wil, of, (Engelse overzetting) wacht zorgvuldig op het goede, maar een kwaad is van de Heere afgedaald tot aan de poort

van Jeruzalem. Wanneer het eind waartoe de verdrukking kwam niet bereikt is, dan is het nog onze plicht te blijven wachten, zolang Hij de verdrukking doet aanhouden: (Hos. 12:7) "Wacht gedurig op uw God." Wij moeten op Hem wachten, totdat de dag van de bezoeking voorbij is: (Psalm 57:2) "Zijt mij genadig, o God, zijt mij genadig, want mijn ziel betrouwt op U, en ik neem mijn toevlucht onder de schaduw Uwer vleugelen totdat de verdervingen zullen voorbij zijn gegaan."

2. Welke wisselingen de goddelijke voorzienigheid ook ondergaan, Zijn liefde is onveranderlijk. Hij kan nieuwe verdrukkingen vermenigvuldigen, in plaats van de oude weg te nemen, doch dit alles kan ons niet scheiden van Zijn liefde. "Wie kan ons scheiden van de liefde van Christus? Verdrukking, en benauwdheid, of vervolging, of honger, of naaktheid, of gevaar, of zwaard? Noch hoogte, noch diepte, noch enig ander schepsel zal ons kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus onze Heere" (Rom. 8:35, 39).

3. Al zijn de tijden van benauwdheid nog zo uitgebreid en langdurig, zij zijn toch niet te vergelijken bij de eeuwige pijniging van de verdoemden, of bij de eeuwige blijdschap van de verlosten; het eerste hebt u verdiend, tot het laatste bent u gerechtigd. Waarom murmureert u dan, en wacht u niet lijdzaam op God onder uw ellenden? Zij zijn niets, bij de eeuwige ellende van de verdoemden, van welke u verlost bent; niets, bij de eeuwige zaligheid van de verlosten, op welke u recht hebt, en die spoedig alle droefheid zal verzwelgen.

4. Al zijn ze nog zo groot of langdurig, zij zullen een einde hebben. (Psalm 9:19) "Want de nooddruftige zal niet voor altoos vergeten worden, noch de verwachting der ellendigen in eeuwigheid verloren zijn." (Psalm 37:37) "Let op de vrome, en ziet naar de oprechte, want het einde van die man zal vrede zijn:" (Psalm 34:20) "Vele zijn de tegenspoeden des rechtvaardigen; maar uit alle die redt hen de Heere." (Hab. 2:3) "Het gezicht is tot een bestemde tijd." (Psalm 40:2) "Ik heb de Heere lang verwacht; en Hij heeft Zich tot mij geneigd, en mijn geroep gehoord." Des Heeren tijd om verbondsontfermingen uit te delen is de rechte tijd, de enige tijd, de beste tijd, de geschiktste tijd. Door haastigheid van geest kunt u misschien denken, dat het meer dan tijd is, dat de beloofde uitkomst, of de beloofde goedertierenheid wordt gegeven, doch u bent in dit geval geen bevoegd rechter. Indien wij die in onze tijd ontvingen, zou God de eer niet ontvangen en wij zouden het voordeel verliezen, dat Hij er mee ten doel heeft. Hij heeft ieder ding schoon gemaakt in Zijn tijd, niet in de onze. Laat daarom niets u verhinderen Hem te verwachten in de weg van Zijn gerichten: "De Heere is een God des gerichts; welgelukzalig zijn allen, die Hem verwachten" (Jes. 30:18).

Wij zullen nu verder enige besturingen geven tot rechte gebruikmaking van deze plicht, van de Heere te verwachten in de weg van Zijn gerichten.

Tegenwerping. *Zegt u, ik kan God niet verwachten, want ik ben een ongelovige grommer. Waarmee zou u mij hulp kunnen bieden?*
Dan antwoord ik: In het algemeen, is het zonder verandering van nature, door wederbarende genade en zonder kracht door de genade van bijstand van de Geest, onmogelijk deze plicht te verrichten. Weest hiervan bewust. En meer in het bijzonder;

1. Arbeidt om de ongenoegzaamheid en ijdelheid van alle dingen buiten God te zien; en een rechte bevatting te hebben van Zijn genoegzaamheid, en dat Hij genadig is door Christus, en dat Hij in uw ergste toestand gereed is u te hulp te komen; zonder dit zal een ziel God nooit verwachten. Zolang men hulp verwacht van het schepsel en van dit of dat middel, en men de ongenoegzaamheid niet ziet van alles buiten God, en hoe onprofijtelijk en vruchteloos elke weg, die wij inslaan buiten Hem, zal blijken te zijn, zal men nooit naar God uitzien en Hem verwachten, Zolang de mensen geen geestelijke bevatting hebben van de genoegzaamheid van God, om het in elke toestand voor hen goed te maken, en van Zijn genadigheid, om die genoegzaamheid te doen voortkomen door Christus, doch God blijven wantrouwen, zullen zij Hem niet verwachten. Als men maar eens een recht gezicht had van de ongenoegzaamheid van het schepsel, en de algenoegzaamheid van God en van Zijn genadigheid om het te doen voortkomen, zou dit wonderlijk tot hulp zijn om Hem te verwachten, en uit te roepen: "Assur zal ons niet behouden, wij zullen niet rijden op paarden, en tot het werk onzer handen niet meer zeggen: "Gij zijt onze God" (Hos. 14:4).
2. Wekt uw zielen gedurig op tot deze plicht, vastbesloten het te beproeven, niettegenstaande alle hinderpalen en moeilijkheden: (Jes. 8:17) "Ik zal de Heere verbeiden, Die Zijn aangezicht verbergt voor den huize Jakobs, en ik zal Hem verwachten." (Micha 7:27) "Maar ik zal uitzien naar de Heere; ik zal wachten op de God mijns heils: mijn God zal mij horen." Zulke besluiten zouden de ziel in een verwachtende en wacht houdende gestalte brengen.
3. Haalt door het geloof sterkte uit Christus, Die u gemakkelijk kracht kan geven. want zonder Hem kunnen wij niets doen. De apostel zegt: (Filip. 4:13) Ik vermag alle dingen door Christus, Die mij kracht geeft." Trekt alle bemoediging uit het verbond, waarin beloften zijn gedaan om te wachten, en op het wachten: (Psalm 27:14) "Wacht op de Heere: zijt sterk." En werpt u tegen: Maar ik kan niet wachten: Wel, er is aan toegevoegd: "en Hij zal uw hart versterken." Er zijn ook lieflijke beloften op het wachten: (Jes. 40:31) "Maar die de Heere verwachten zullen de kracht vernieuwen, zij zullen opvaren met vleugelen, gelijk de arenden; zij zullen lopen en niet moede worden: zij zullen wandelen en niet mat worden." (Jes. 30:18) "En daarom zal de Heere wachten, opdat Hij u genadig zij, en daarom zal Hij verhoogd worden, opdat Hij Zich over ulieden ontferme, want de Heere is een God des gerichts; welgelukzalig zijn die allen, die Hem verwachten. (Jes. 64:4) "Ja vanouds heeft men het niet gehoord, noch met oren vernomen, noch een oog heeft het gezien, behalve U, o God, wat Hij doen zal dien, die op Hem wacht." (Klaagl. 3:25) "De Heere is goed degenen, die Hem verwachten, der ziel, die Hem zoekt."
4. Wees veel in het gebed om een wachtende gestalte, en tegen de ongesteldheden van de geest, die het verhinderen. Gaat en spreekt met God over uw behoeften en uw kwaden, en bidt Hem, dat Hij u lijdzaamheid, geloof, hoop en heilige onderwerping, en een wachtende geest geeft. "Gij die God zoekt, ulieder hart zal leven."
5. Laat het een daad van de ziel zijn: "Mijn ziel wacht," zegt de Psalmist:
   (1) Laat het een bewuste duidelijke daad van de ziel zijn: "Immers wacht mijn ziel op God" (Engelse overzetting Psalm 62:2).
   (2) Een vrijwillige daad van de ziel; niet uit nooddwang, maar uit vrije keuze en met lust: (Micha 7:7). "Ik zal wachten op de God mijns heils."

(3) Een ernstige daad van de ziel: (Rom. 8:19 Engelse overzetting) "Want de ernstige verwachting van het schepsel wacht op de openbaring van de kinderen Gods;" evenals de vermoeide wachter met verlangen op de morgen wacht (Psalm 130:6).
(4) Een nederige daad van de ziel. Het rechte wachten geeft de afstand te kennen, die er is tussen een mindere en zijn meerdere; tussen de persoon die wacht, en de persoon op wie gewacht wordt: (Psalm 123:2) "Gelijk de ogen der knechten zijn op de hand hunner heren; gelijk de ogen der dienstmaagd zijn op de hand harer vrouw; alzo zijn onze ogen op de Heere onze God totdat Hij ons genadig zij." Beschouwt de grote afstand tussen God, uw hemelse Heere, en u.
(5) Laat het een vast besloten daad zijn, zoals deze: "Ik heb gezworen en zal het bevestigen." (Psalm 27:4) Één ding heb ik van de Heere begeerd, dat zal ik zoeken, dat ik al de dagen mijns levens mocht wonen in het huis des Heeren, om de lieflijkheid des Heeren te aanschouwen, en te onderzoeken in Zijn tempel."
(6) Laat het een gevestigde en standvastige daad van de ziel zijn, niettegenstaande de ene teleurstelling op de andere volgt, gedurende de gehele weg van Zijn gerichten. "Wacht gedurig op uw God." Ik ben vermoeid van mijn roepen, mijn keel is ontstoken, mijn ogen zijn bezweken; daar ik ben hopende op mijn God. Verwacht God in de weg, in het vervolg van onze tekstwoorden vermeld: "Tot Uw Naam en tot Uw gedachtenis is de begeerte onzer ziel."

Wij zullen nu nog enige beweegredenen voorstellen, om u tot deze plicht op te wekken.
1. Overweegt, dat God, en het goede dat u in uw droevige toestand nodig hebt, waardig zijn er op te wachten. (Psalm 62:6-8) "Doch gij, o mijn ziel, zwijg Gode; want van Hem is mijn verwachting. Hij is immers mijn Rotssteen en mijn Heil: mijn hoog Vertrek, ik zal niet wankelen. In God is mijn heil en mijn eer; de Rotssteen mijner sterkte, mijn toevlucht is in God." Zal een landman in lijdzaamheid wachten op de vroege en spade regen, en op de vrucht van de aarde; zal de krijgsman op de overwinning wachten: de koopman op winst, en de wachter op de morgen, en zullen zielen, die in benauwdheid zijn niet wachten op God, hun Rots, hun Heil, hun hoog Vertrek?

2. De tijd waarin God vertoeft met de beloofde goedertierenheden en bevrijding te komen, is Gods wachtenstijd, zowel als de onze; "Hij wacht, om genadig te zijn". Hij wacht op een gepaste tijd om ontferming te bewijzen. U denkt, dat u lang op God moet wachten; doch Hij wacht wel zo lang als u, en op een geschikte tijd, om Zijn goedertierenheid te betonen aan de ziel, die Hem verwacht.

3. God verwachten in de verdrukking, bewaart van weggevoerd te worden met de verzoeking, die de verdrukking vergezelt. Satan gebruikt de tijd van de benauwdheid om arme zielen met zijn verzoekingen te ziften, en hen, in de één of andere verkeerde richting, tot de verlossing ingeslagen, van God af te drijven; doch wanneer de ziel maar eens in een wachtende gestalte is gekomen, is zij beveiligd tegen deze verzoekingen. "Op Hem heeft mijn hart vertrouwd, en ik ben geholpen. Wacht op de Heere, en Hij zal uw hart versterken."

4. God maakt alle dingen wel, en doet alles ten goede medewerken, degenen, die Hem liefhebben en verwachten. Zij zullen er allen toe gebracht worden te zeggen, dat Hij bij hen goed gedaan heeft, naar Zijn Woord. Laat ons daarom, in de weg van Zijn gerichten, Hem verwachten.

5. Overweegt hoe volkomen Hij is: "Christus is alles en in allen". Overweegt hoe begeerlijk Hij is: "Alles wat aan Hem is, is gans begeerlijk" (Hoogl. 5:16). Verwacht Hem daarom zelfs in de weg van Zijn gerichten.

Wij hebben reden te verwachten dat vreselijke dagen, goede dagen zullen voorafgaan. Waarom heeft God zo'n opdracht gegeven als Jesaja kreeg: (kap. 6:10) "Maak het hart dezes volks vet, en maak hun oren zwaar, en sluit hun ogen: opdat het niet zie met zijn ogen, noch met zijn oren hore, noch met zijn hart versta, noch zich bekere, en Hij het geneze". Wij kunnen de Heere geen perk stellen, noch Zijn tijd bepalen, doch dit is zeker, dat de zonden van onze tijd te boven gaan de zonden in de tijd van Jesaja, want wij hebben tegen meer licht, tegen helderder evangelielicht gezondigd, dan zij ooit gehad hebben. Hoe groter onze voorrechten zijn, hoe groter onze schuld is in die te veronachtzamen: en hoe groter onze schuld is, hoe ontzaglijker onze gerichten zullen zijn.

Misschien zal Hij al de heidenen doen beven, voordat de Wens aller heidenen zal komen. Gelooft, waakt en bidt, want uw vijanden leven en zijn levendig; de verdorvenheid is nog niet vernietigd. Waakt, en laat uw waken u niet tot een last zijn, maar doe het in de weg van het Evangelie, dat is een lichte en vermakelijke weg. En hoe moet u het doen? U weet, dat het niet het werk van de wachter is tegen de vijanden te strijden, maar de opperbevelhebber te doen weten, wanneer de vijand aankomt; zo ook is uw werk in het waken niet, tegen de vijand op te trekken, maar zodra u hem ziet aankomen, zodra de Satan u met een verzoeking aanvalt, op de eerste beweging van de vijand, het de overste Leidsman van uw zaligheid mee te delen, zeggende: "Heere, hier is de vijand; Heere, help mij!" Ziet toe, dat u Christus niet misverstaat, wanneer u tot Hem roept, en Hij u niet schijnt te horen en te antwoorden. Verstaat Hem niet verkeerd. De Kanaänese vrouw doorzag Christus beter; niettegenstaande al de afwijzingen, die zij ontving, zag zij door die alle heen Zijn goedertieren hart. Gedenkt wat David deed: (Psalm 85:9) "Ik zal horen wat God de Heere spreken zal". Ik zal naar Hem horen. Satan, zonde en wereld doen hun stem horen, maar zij hebben nooit een goed woord van Christus te zeggen; daarom zal ik niet horen wat zij zeggen, noch wat het ongeloof zegt, noch wat de vijand zegt, maar ik zal horen wat God de Heere spreken zal. Hij zal van vrede spreken, als een God, Die in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende was. Hij spreekt van vrede in het verbond der genade; Hij spreekt van vrede in Zijn Woord; ik zal naar Hem horen, en naar Zijn Woord luisteren. Komt tot Jezus, zeggende: Heere help mij! Hoe groot de vergadering ook is, toch is er in Christus plaats voor u allen. Ik bid u daarom allen tot Hem te komen en Hem te verwachten. U moet tot Hem komen of verloren gaan. Laat dan de weerklank van uw ziel zijn: Wij zijn tot u, o Heere, gekomen; "Wij hebben ook in de weg Uwer gerichten, U, o Heere, verwacht."

3. Vleselijke beraadslaging ontvouwd, of, het grote kwaad van in de dingen Gods door vleselijke beginselen te worden gedreven, blootgelegd. (1e preek)

Galaten 1:16. ***Zo ben ik terstond niet te rade gegaan met vlees en bloed.***

Toen ik overwoog wat, te dezer dage, de voorname bron van alle bewegingen en handelingen van de meeste mensen is, en wat de grote raadsman is waarmee over het algemeen beraadslaagd wordt, was het dacht ik duidelijk, dat vlees en bloed het voornaamste beginsel zijn dat de houding en het gedrag, van dit geslacht beïnvloedt. Toen ik verder overwoog, dat niet alleen de goddeloze wereld, maar zelfs de uitstekendste belijders van de godsdienst, en de ware Godvrezenden, door hun wandel en hun zondige gelijkvormigheid aan de wereld en hun meegaan met de stroom van de tijd, schijnen te ontdekken dat zij door beweegredenen van vlees en bloed worden geleid. Ik zeg, toen ik deze dingen overwoog, dacht ik dat de tegenovergestelde praktijk en het voorbeeld van de grote apostel, ten minste gepast konden zijn om het grote kwaad, van zich door zulke vleselijke beginselen te laten beïnvloeden en leiden, te ontdekken: "Zo ben ik terstond niet te rade gegaan met vlees en bloed".
De valse leraars die predikten dat de ceremoniële wet nog moest worden onderhouden, deden al wat in hun vermogen was om de goede naam van Paulus te benadelen, die de heidenen het zuivere Evangelie van Christus predikte. Daarom zet hij er zich toe om de goddelijkheid van zijn zending en van zijn leer te bewijzen, wat hij in dit hoofdstuk op verscheidene wijzen doet, in het bijzonder van vs. 11 en 12 af. Hij bewijst dit uit de wijze waarop hij het Evangelie ontving; dat hij het niet van mensen had geleerd, maar door goddelijke openbaring en onmiddellijke ingeving van Christus zelf. Hier herinnert hij hen aan,

1e Zijn opvoeding (vs. 13, 14), dat hij niet alleen een verwerper, maar ook een vervolger van de Christelijke leer was geweest. Hij doet dit, opdat zij verzekerd zouden zijn, dat hij deze godsdienst niet door opvoeding had aangenomen, doch integendeel in vijandschap en tegenstand daar tegen was opgevoed, zodat het wel iets buitengewoons moest zijn dat zo'n verandering bij hem teweeggebracht, en de vooroordelen van zijn opvoeding overwonnen had, en hem niet alleen had bewogen die leer, die hij tevoren zo heftig had tegengestaan, te belijden, maar die ook te prediken.
2e Hij herinnert hen aan zijn bekering (vs. 15, 16), die hier op vierderlei wijze wordt beschreven.
1. In de Bewerker van zijn bekering, namelijk God, als de uitwerkende Oorzaak; en het welbehagen Gods als de bewegende oorzaak: "Het heeft Gode behaagd." Deze God wordt hier op twee wijzen beschreven.
(1) Bij Zijn afzonderende genade: "Die mij van mijner moeders lijf aan afgezonderd heeft." De verandering die in Paulus was gewerkt, was de voortzetting van een goddelijk voornemen aangaande hem, waardoor hij tot een gelovige en een apostel was gesteld.

(2) God wordt hier beschreven bij Zijn roepende genade: "En geroepen door Zijn genade." Paulus was onmiddellijk geroepen: er was iets zeer eigenaardigs en buitengewoon zonderlings in zijn bekering.

3. De bekering van Paulus wordt hier beschreven in de wijze waarop zij geschiedde: "Het behaagde God Zijn Zoon in mij te openbaren." Christus was niet alleen uiterlijk aan hem, maar ook in hem, geopenbaard.
4. Zij wordt beschreven in haar einde: "Opdat ik Dezelve door het Evangelie onder de heidenen zou verkondigen." Paulus was door openbaring beide een Christen en een apostel.
5. Zijn bekering wordt hier beschreven in de uitwerking op zijn gedrag: "Zo ben ik terstond niet te rade gegaan met vlees en bloed.'

Wij zouden uit deze woorden verscheidene leerstellingen kunnen vaststellen en behandelen, zoals:

(1) Dat de genade Gods voorkomende genade is, jegens allen die zij aangrijpt; zij komt hen voor, voordat zij worden afgezonderd.
(2) Dat niemand geroepen wordt wegens enig goed werk, of heiligheid, of onberispelijkheid in zichzelf; neen, zij worden uit genade geroepen, naar het welbehagen Gods.
(3) Dat de leer van de genade, de openbaring van Christus is: God openbaart Zijn Zoon aan ons in het evangelie, en door Zijn Geest openbaart Hij Hem in ons, wanneer Hij ons krachtdadig roept.
(4) Dat wanneer het Evangelie wordt geopenbaard, God dat doet: "Het heeft Gode behaagd, Zijn Zoon in mij te openbaren."
(5) Dat het Evangelie te prediken is Christus te prediken; het is niet Mozes te prediken, maar Christus.
(6) Dat er inzake de godsdienst geen raadplegen of te rade gaan met vlees en bloed behoort te zijn. De apostel vertelt ons hier wat Zijn praktijk was, dat hij niet was te rade gegaan met vlees en bloed. Hij raadpleegde geen mensen, noch wendde hij zich tot iemand anders om raad of besturing; ook ging hij, zoals hij in het volgende vers zegt, niet naar Jeruzalem, tot degenen, die voor hem apostelen waren, alsof hij nodig had door hen goedgekeurd te worden, of van hen enige verdere onderrichtingen of nader gezag te ontvangen. Men kon dan ook niet beweren, dat hij iemands schuldenaar was voor zijn kennis van het Evangelie, of voor zijn gezag om het te prediken, maar het bleek duidelijk, dat en zijn bekwaamheid en zijn roeping tot het apostelambt buitengewoon en goddelijk waren.

Maar hoewel deze opmerkingen in de woorden liggen opgesloten en er natuurlijk uit worden afgeleid, zal ik mijzelf tot de overweging van deze tekst bepalen, zoals die meer algemeen kan worden genomen, en als deze leer inhoudende, namelijk:
Dat er in de dingen van God niet met vlees en bloed moet worden te rade gegaan. "Zo ben ik terstond niet te rade gegaan met vlees en bloed."

In de behandeling van dit onderwerp zullen wij met de hulp Gods, de volgende volgorde in acht nemen.

I. Zullen wij verklaren wat wij moeten verstaan door vlees en bloed, en daarmede niet te rade te gaan.
II. Zullen wij de waarheid van deze leer bevestigen met voorbeelden uit de Schrift.
III. De redenen aanvoeren waarom wij niet vlees en bloed moeten raadplegen.
IV. Het gehele onderwerp in verscheidene gebruiken toepassen.

I. Wij zullen eerst de leer verklaren, door te onderzoeken:
1. Wat wij door vlees en bloed moeten verstaan.
2. Wat het is, met vlees en bloed te rade te gaan.

1e Wij zullen eerst onderzoeken, wat door vlees en bloed moet worden verstaan. In het algemeen wordt hier voornamelijk de mens bedoeld; mensen, hetzij goede of slechte. De apostel raadpleegde niet mensen, maar droeg zichzelf aan God op. Meer in het bijzonder moeten wij door vlees en bloed, vleselijke gemakzucht, de vleselijk rede, vleselijke vrienden, en vleselijk raadgevingen van geestelijke vrienden, verstaan.

1. Met vlees en bloed wordt vleselijk gemak en vleselijk belang bedoeld. Meester, ontzie uzelf; waartoe al deze inspanning en moeite? is de taal van de geruste natuur. Paulus, nu bekeerd zijnde, en dus in een gelukzalige staat, zodat zijn zaligheid zeker was, zou de vleselijk gemakzucht kunnen zeggen: Waartoe u al deze arbeid te getroosten en zulke ontberingen te doorstaan in het Evangelie van Christus te verkondigen en de kennis van Zijn Naam te verbreiden? Jawel, maar toen Christus zich in Paulus geopenbaard had, wilde hij niet vleselijk gemak raadplegen; hij wilde nu zeer gaarne de kosten doen en voor Christus te koste gegeven worden.

2. Door vlees en bloed wordt de vleselijke rede verstaan. Paulus had nu goddelijk onderwijs ontvangen: evenals Petrus, van wie Christus zei: "Vlees en bloed heeft u dat niet geopenbaard," zo was Christus in Paulus geopenbaard, niet door vlees en bloed, dat is, niet door de vleselijk rede, of het natuurlijk verstand, en daarom wilde hij niet met vlees en bloed te rade gaan. Wij behoren in de dingen van de godsdienst, niet vlees en bloed te raadplegen.

3. Met vlees en bloed worden vleselijke vrienden bedoeld. Ik versta daardoor niet alleen natuurlijke betrekkingen, zoals vader, moeder, broeder en zuster, welke meer lief te hebben en na te volgen dan Christus, een raadplegen van vlees en bloed is; en onbegenadigde betrekkingen, met wie te beraadslagen en te raadplegen, niet anders kan zijn dan een te rade gaan met vlees en bloed; maar ook alle goddeloze nabestaanden en kennissen, hetzij zij bloedverwanten zijn of niet. Met hen te raadplegen of enig vertrouwen in hen te stellen is met vlees en bloed te rade gaan.

4. Met vlees en bloed worden eveneens de vleselijke raadgevingen en vleselijke redeneringen van geestelijke vrienden bedoeld. Godzalige en godvrezende vrienden toch, kunnen zondigen en goddeloze raad geven, zoals Petrus zijn Meester, toen hij Hem afraadde van naar Jeruzalem op te gaan om te lijden, zeggende: "Heere, zijt U genadig," of, "dat zij verre van U." Zo ook Job's huisvrouw, toen zij tot haar man zei: "Zegen God, en sterf"; het was een goddeloze raad, die zij hem gaf. Zij, die niet met

vlees en bloed willen te rade gaan, moeten niet rusten in de raad van het vrome vlees en godzalige vrienden, of daarop vertrouwen.

5. In één woord, door vlees en bloed kunnen wij alle vleselijk vertrouwen, van welke aard ook, verstaan, hetzij van binnen, of van buiten; in anderen, of in onszelf. Zolang wij toch enig vertrouwen hebben in het vlees, in de natuurlijke wijsheid, gerechtigheid of sterkte van onszelf of van anderen, gaan wij in zoverre te rade met vlees en bloed. Maar dit leidt mij tot de overweging,

2e Wat verstaan moet worden door *niet met vlees en bloed te rade te gaan.* Wij zullen in de volgende bijzonderheden voorstellen, wat wij menen, dat dit inhoudt.

1. Niet met vlees en bloed te rade gaan geeft te kennen, dat men in zekere mate, hun gezelschap vliedt. Wanneer wij niet met iemand willen beraadslagen, dan vermijden wij zijn gezelschap, wij weigeren met hem te spreken; zo, wanneer wij niet met vlees en bloed willen te rade gaan, onttrekken wij ons in zekere mate aan het gezelschap van zulke kwade gasten. De mens die in de dingen van God niet met vlees en bloed te rade gaat, laat de wonderlijke Raad als gast bij zich in, om alles met Hem te bespreken; hij sluit alle vleselijke raadgevers buiten de deur. Hij, die niet met vlees en bloed wil te rade gaan, vermijdt hun groetenis en onthoudt zich van gemeenzame omgang met hen.

2. Niet met vlees en bloed te rade gaan, geeft te kennen dat men die geen gehoor geeft. Wanneer een persoon niet met iemand wil raadplegen, zal hij als hij zich niet geheel van zijn gezelschap kan ontslaan, zijn oren toestoppen opdat hij niet hore wat hij zegt. Zo ook, als vlees en bloed zich bij ons indringen, is niet met hen te rade gaan, dat men in de dingen van God, de godsdienst en het geweten, het oor sluit voor de ingevingen van de vleselijke rede. Sluit alle vleselijke raad buiten de deur.

3. Niet met vlees en bloed te rade gaan houdt in, dat men hun raad niet inwint, noch acht slaat op hun nodigingen, maar hun bewegingen tegenstaat. Als vlees en bloed een woord willen meespreken en wij onze oren niet zo vlug stoppen, of wij moeten horen wat zij zeggen, dan moeten wij er geen acht op slaan, al is het dat wij het horen. Het is hoogst gevaarlijk naar vleselijke raadgevers te luisteren, doch veel gevaarlijker zich met hen te verbinden, gelijk Jakob met Simeon en Levi zei: "Mijn ziel kome niet in hun verborgen raad; mijn eer worde niet verenigd met hun vergadering" (Gen. 49:6).

4. Niet met vlees en bloed te rade gaan geeft te kennen, dat men hun voorschrift niet opvolgt. Het kan zijn, dat in de Godzaligen, door de overmacht van de verdorvenheid, vlees en bloed in hun gezelschap worden toegelaten; en, wanneer zij maar eens worden toegelaten, dan worden zij gehoord; en, wanneer zij gehoord worden, dan wordt te veel acht op hen geslagen. Maar hier moeten zij het ten minste bij laten, aangezien zij reeds te ver gegaan zijn; want, in dat geval, ontbreekt er niets meer aan, dan dat de vleselijke raad wordt uitgevoerd. Daarom moeten zij al de stappen, die zij in deze weg vooruit gedaan hebben weer achteruit doen, en zich wachten, dat zij niet wandelen in de raad van vlees en bloed, of dat zij hun raad opvolgen. Als wij wandelen in de raad van de goddelozen, lopen wij gevaar, dat wij gaan staan op de weg van de zondaren; indien wij staan op de weg van de zondaren, zijn wij in gevaar van dat wij gaan zitten in het gestoelte der spotters (Psalm 1:1). Indien vlees en bloed

een woord in het midden brengen, moeten wij er niet naar luisteren; is het echter gehoord, dan moeten wij er geen acht opslaan, hebben wij er acht op geslagen, dan moeten wij hun raad niet opvolgen, anders gaan wij met vlees en bloed te rade.

5. In één woord, niet met vlees en bloed te rade gaan is niet alleen, dat wij elke onderhandeling en beraadslaging daarmee verwerpen, maar dat wij andere raadgevers toelaten, en betere raad aannemen dan vlees en bloed kunnen geven; en wel voornamelijk, dat wij de woorden van de levende God raadplegen, en de leiding volgen van Zijn Woord en Geest.

II. Wij zullen nu met enkele voorbeelden uit de Schrift, de waarheid bevestigen van deze leer dat wij, in de dingen van God en het geweten, niet met vlees en bloed moeten te rade gaan. Hiertoe kunt u de volgende vier uitnemende voorbeelden gadeslaan.

1. Wij hebben vooreerst het voorbeeld van Christus, ons grote Voorbeeld ter navolging in al Zijn navolgbare volmaaktheden. Toen Petrus met zijn vleselijke raad kwam, nadat Christus Zijn dood en Zijn lijden had voorzegd, begon Petrus waarlijk Hem te bestraffen, zeggende: "Heere, wees U genadig; (of, dat zij verre van U;) dit zal U geenszins geschieden" (Matth. 16:22 — Zie de kanttekening). Wat! Zult U zo'n smaad dulden? Dat was de taal van vlees en bloed. Maar welk onthaal vindt dat bij Christus? Hij keert Zich om en zegt tot Petrus: "Ga weg achter mij, satanas, gij zijt Mij een aanstoot; want gij verzint niet de dingen die Gods zijn, maar die der mensen zijn." Zo ook behoren wij, wanneer vlees en bloed met hun nodigingen komen, die te verbannen met een: Ga weg achter mij, satan.

2. Wij hebben het voorbeeld van Abraham, toen hij op Gods bevel uit zijn land ging, niet wetende waar hij komen zou (Hebr. 11:8), die dus niet met vlees en bloed te rade ging. Ook toen God hem riep, om zijn zoon, zijn enige zoon, Izak te offeren, kon vlees en bloed daar duizend dingen tegen hebben ingebracht: dat hij het kind van de belofte was; dat zijn offeren van Izak in strijd was met Gods gebod, "Gij zult niet doodslaan;" en dat het in tegenspraak was met de belofte Gods, dat in Izak zijn zaad zou genoemd worden; dat het in strijd was met de regel van natuurlijke liefde. Maar Abraham ging niet met vlees en bloed te rade, meer hij heeft door het geloof Izak geofferd (Hebr. 11:17). Even weinig heeft hij vlees en bloed geraadpleegd, toen hij Gods woord aannam en op Hem vertrouwde, dat hij Izak zou hebben, toen zijn eigen lichaam reeds verstorven was, en ook de moeder in Sara verstorven was.

3. Wij hebben het voorbeeld van Mozes, van wie geschreven staat: (Hebr. 11:24, 25) "Door het geloof heeft Mozes, nu groot geworden zijnde, geweigerd een zoon van Farao's dochter genaamd te worden. Verkiezende liever met het volk Gods kwalijk gehandeld te worden, dan voor een tijd de genieting van de zonde te hebben." Als hij met vlees en bloed was te rade gegaan had hij liever verkozen op zijn gemak aan Farao's hof te wonen, om alle schatten en vermaken die daar waren, te genieten; doch hij had geleerd niet met vlees en bloed te rade te gaan.

4. Wij hebben het voorbeeld van Daniël (Hoofdstuk 3:15-17), toen hem bevolen was het gouden beeld van Nebukadnézar te aanbidden. Als Daniël met vlees en bloed was

te rade gegaan, had hij zich gemakkelijk aan die tijden kunnen aanpassen, en zou hij liever het gouden beeld hebben aangebeden, dan in de brandende oven te worden geworpen, want vlees en bloed zouden hem verteld hebben, dat het beter was wijs te zijn, dan al te nauwgezet. Maar hij en zijn metgezellen konden niet overreed worden het met een weinig uiterlijke gehoorzaamheid te doen, want zij gingen niet met vlees en bloed te rade, maar raadpleegden God, zeggende: "Wij hebben niet nodig u op deze zaak te antwoorden. Zal het zo zijn, onze God, Die wij eren, is machtig ons te verlossen." Ja, zij waren er zo ver vanaf met vlees en bloed te rade te gaan, dat zij zich niet wilden ontreinigen met de stukken van de spijs des konings, noch met de wijn van zijn drank (Dan. 1: 8). Vlees en bloed zouden hun verteld hebben, dat de spijs hun geen kwaad zou doen, dat dit een onverschillige zaak was; doch zij waren onder andere invloed en leiding, dan die van vlees en bloed. Ja, zo vast besloten was Daniël, niet vlees en bloed te raadplegen, dat hij, niettegenstaande de samenzwering van de edelen tegen hem, wegens zijn godsvrucht, en dat het hun gelukt was de koning een schrift te laten tekenen, dat allen, die in dertig dagen een verzoek zouden doen van enige God of mens, behalve van Darius, in de kuil van de leeuwen zou geworpen worden, nog openlijker dan tevoren zijn God aanbad, in het gezicht van deze zijn vijanden. Vlees en bloed zouden hem gezegd hebben, dat hij die onbeduidende plechtigheid, om zijn vensters te openen, en zich daarom aan gevaar bloot te stellen, nu wel kon laten. Maar Daniël ging niet te rade met vlees en bloed.

III. Wij zullen nu voortgaan en de redenen aanwijzen, waarom wij niet met vlees en bloed moeten te rade gaan. Wij zullen ons alleen inlaten met de vier volgende:
1. Omdat vlees en bloed uiterst onbekwaam zijn om raad te geven in de dingen Gods. Vlees en bloed kunnen zelfs niet zeggen, hoe een mens kan worden wedergeboren, tenzij hij andermaal in zijns moeders buik ingaat en geboren wordt. Wij zien dat in het voorbeeld van Nicodémus, een geleerde man, een overste van de Joden, een leraar in Israël (Joh. 3:1-4). Ja, toen het hem ten dele was uitgelegd, was het voor vlees en bloed onmogelijk het te verstaan, gelijk hijzelf beleed, als hij zei: "Hoe kunnen deze dingen geschieden?" Vlees en bloed zijn geheel en al onbekwaam, om raad te geven in de dingen Gods.

2. Omdat vlees en bloed onwillig zijn raad te geven in de dingen van de godsdienst. Zij zijn dan ook voortdurend in opstand tegen God en de godzaligheid: "Want het vlees begeert tegen de Geest, en de Geest tegen het vlees, en deze staan tegen elkander (Gal. 5:17). Ja, vlees en bloed zijn vijandschap tegen God, en onderwerpen zich der wet Gods niet, want zij kunnen ook niet. En die in het vlees zijn, kunnen Gode niet behagen

3. Omdat vlees en bloed ongeschikt zijn om raad te geven in de dingen van God, de godsdienst en het geweten. Zijn ze onbekwaam en onwillig, zij zijn niet minder ongeschikt om te raadplegen. Het is een dwaasheid met hen te rade te gaan, want hun raad is als die van Achitofel, die tot zotheid gemaakt zal worden. Vlees en bloed zullen ons zeker verkeerd inlichten en ons slechte raad geven in de dingen Gods. Is het, in de dingen van God, gepast met de vijanden van God te beraadslagen? Neen: "Want wat mededeel heeft de gerechtigheid met de ongerechtigheid? En wat gemeenschap heeft het licht met de duisternis? En wat samenstemming heeft Christus

met Belial? Of wat deel heeft de gelovige met de ongelovige? Of wat samenvoeging heeft de tempel Gods met de afgoden?" (2 Kor. 6: 14, 15,16)

4. Omdat het gevaarlijk is met vlees en bloed te rade te gaan. Het is, in velerlei opzicht, zeer gevaarlijk, en wel voornamelijk in de vier volgende opzichten.

(1) Het is gevaarlijk, omdat vlees en bloed ons van de plicht zullen afhouden, indien wij met hen te rade gaan. Wat hield die genodigden van de Evangeliemaaltijd af? De ene raadpleegde zijn akker, de andere zijn koopmanschap; en zo sloegen zij de nodiging in de wind, door met vlees en bloed te rade te gaan, en met de vleselijke rede en vleselijke gemakzucht te raadplegen (Matth. 22:5). Wat weerhield de oversten die in Christus geloofden, om Hem te belijden? (Joh. 12:42). Vrees; "opdat zij uit de synagoge niet zouden geworpen worden: want zij hadden de eer der mensen lief, meer dan de ere Gods." Zij gingen met vlees en bloed te rade.

(2) Het is gevaarlijk, omdat, als wij met vlees en bloed te rade gaan, het ons niet alleen zal afhouden van belijdenis van Christus te doen en ons zodoende ook tot het nalaten van de plicht voeren, maar wij zullen daardoor ook toegeven aan die dingen, die God uitdrukkelijk heeft verboden en waarvan Hij geboden heeft, dat wij ze niet zullen doen. Zo had Saul, toen hij ging om de Amalekieten te slaan, een uitdrukkelijk gebod ontvangen, niets te verschonen (1 Sam. 15:3). Maar Saul ging met vlees en bloed te rade; "hij verschoonde Agag en het beste van het vee." Wat kan vlees en bloed Saul gezegd hebben? O, ik kan in hetzelfde geval komen, en die niet barmhartig is, die zal men niet barmhartig zijn, en zo verschoonde hij hem. Hij ging ook met vlees en bloed te rade aangaande de schapen, en runderen, en lammeren: de vleselijke rede vertelde hem, dat die tot brandofferen moesten dienen (vs. 15). Maar Samuël zeide daarna tot Saul, dat "gehoorzamen beter is dan slachtoffer, en opmerken dan het vette der rammen." Het was het raadplegen van vlees en bloed, dat Eva van de verboden vrucht deed eten: "Zij zag, dat die boom goed was tot spijs, en dat hij een lust was voor de ogen, ja, een boom, die begeerlijk was om verstandig te maken (Gen. 3: 6).

(3) Het is gevaarlijk, omdat, indien wij met vlees en bloed te rade gaan, het ons zal afhouden, van voor de zaak van God te lijden. De apostelen waren verblijd, dat zij waren waardig geacht geweest, om Zijns Naams wil smaadheid te lijden (Hand. 5:41). Zij achtten het een grote eer. Het is een gave Gods, wanneer het gegeven wordt in de zaak van Christus, niet alleen in Hem te geloven, maar ook voor Hem te lijden. Had Paulus vlees en bloed geraadpleegd, hij zou nooit gewillig geweest zijn voor de zaak van Christus te sterven, zoals hij zeide (Hand. 21:13) "Wat doet gij dat gij weent, en mijn hart week maakt? Want ik ben bereid niet alleen gebonden te worden, maar ook te sterven te Jeruzalem voor de Naam des Heeren Jezus." Vlees en bloed zullen een mens, als hij vleselijk gemak, zijn belang, naam en eer in de wereld raadpleegt, zeggen, dat hij, in plaats van voor Christus te lijden, de zaak en de volgelingen van Christus tegen kennis en geweten in, moet vervolgen.

(4) Het is gevaarlijk, omdat het iemand, die met vlees en bloed te rade gaat, er tenslotte toe zal brengen met de duivel te raadplegen en helse raad in te winnen, zoals men in het geval van Saul kan zien. (1 Sam. 28:7) "Zoekt mij een vrouw, die een waarzeggende geest heeft, dat ik tot haar ga, en door haar onderzoeke." Dus raadpleegde hij de waarzegster van Endor. Reeds zo lange tijd met vlees en bloed te rade gegaan zijnde, zocht hij tenslotte de duivel zelf op, om hem te raadplegen.

Als wij reeds met vlees en bloed te rade gaan, die de vrienden en gunstelingen van de duivel zijn, lopen wij gevaar van tenslotte bij de duivel zelf terecht te komen.

IV. Wij gaan nu over tot de toepassing van ons onderwerp, hetwelk wij zullen pogen te doen in een gebruik van onderrichting, waarschuwing, bestraffing, afrading en besturing.

1. **Laat ons dan van deze leer gebruik maken tot onderrichting.**

Wij kunnen hieruit zien:

(1) Welke raad het is, die de goddelozen in de wereld volgen, en wat de raad is, die hen verderft en misleidt. Zij zijn geheel onder de leiding en de raad van vlees en bloed; zij hebben een dagelijkse, vaste beraadslaging met vleselijke gemakzucht en vleselijke rede, en de plaats van bijeenkomst is het hart. Van deze raad is de duivel voorzitter; hij werkt in de kinderen van de ongehoorzaamheid. En welke uitslag is te verwachten van zo'n zwarte, helse beraadslaging? In deze raad toch wordt de ongerechtigheid door een wet vastgesteld, en geen akten worden daar gepasseerd, dan akten van opstand en vijandigheid tegen de hemel. Waarlijk de goddeloze wereld luistert naar geen uitnodigingen, noch bewijsgronden, dan die ontleend zijn aan vlees en bloed. Daarom, overeenkomstig de voorschriften van de vleselijke neiging, jagen sommigen vurig hun vermaken, anderen hun voordelen of hun eer na: de wellusteling, zijn vermaak, zijn drinkgelagen en zijn sletten; de gierigaard, zijn voordelen en zijn werelds gewin: de eerzuchtige, zijn eer, zijn naam en zijn grootsheid. Hoe komt het, dat allerlei boosheid, goddeloosheid en vleselijkheid toenemen? Wel, de hele wereld gaat met vlees en bloed te rade; dit is het beginsel, dat hen drijft; daarom zijn zij de plicht zo moe, zowel in het verborgen, als in het huisgezin en in het openbaar.

(2) Ziet hieruit, waarom de onsterfelijke ziel en haar eeuwige belangen zo door de wereld worden verzuimd en verwaarloosd, terwijl van het lichaam en de uiterlijke dingen zoveel werk gemaakt wordt. Het is, omdat men met vlees en bloed te rade gaat, men raadpleegt zijn vleselijke gemakzucht en of het wel gepast voorkomt, maar het welzijn van de zielen wordt niet in aanmerking genomen. Vlees en bloed zien niet hoger dan zichzelf, die slaan geen acht op de ziel; of indien zij het al doen, dan wordt voor de ziel niet beter gezorgd dan voor het lichaam; evenals die dwaas die meende, dat volle schuren zijn ziel gelukkig zouden maken, zeggende: "Ziel, gij hebt vele goederen, die opgelegd zijn voor vele jaren, neem rust, eet, drink, wees vrolijk." Helaas! Kortstondig geluk voor een onsterfelijke ziel: "Gij dwaas, in deze nacht zal men uw ziel van u afeisen."

(3) Ziet hieruit de wortel van bijgeloof en eigenwillige godsdienst: die vloeien voort uit het te rade gaan met vlees en bloed. Dit haten van de geestelijkheid van de godsdienst, is het meest ingenomen met vleselijke inzettingen en menselijke vindingen en onwettige ceremoniën: "Doch tevergeefs eren zij Mij, lerende leringen, die geboden van mensen zijn." Het is maar al te opmerkelijk dat, hoe vleselijker dit geslacht wordt, hoe meer afgezworen ceremoniën onder ons ingang vinden, en hoe minder ertegen getuigd wordt, hoewel het een "last is, die noch onze vaderen, noch wij hebben kunnen dragen," zoals de apostel zegt: (Hand. 15:10) "Nu dan, wat verzoekt gij God, om een juk op de hals van de discipelen te

leggen." De apostel spreekt hier van een juk van ceremoniën, dat God eens Zelf had opgelegd; doch dit nu afgeschaft zijnde was het een verzoeken van God, en veel meer is dit waar van een juk van ceremoniën, dat ons nooit is opgelegd. Maar zolang wij vlees en bloed raadplegen, onderwerpen wij ons gedwee aan het juk van vleselijke inzettingen, en zolang wordt de geestelijkheid van de eredienst verruimd en verfoeid, en is de innerlijke heerlijkheid van de goddelijke ordinanties buiten het gezicht.

(4) Ziet wat de oorsprong is van alle bederf in de leer, de dienst, de tucht en de regering van Gods huis. Het zal blijken dat in de dingen van de godsdienst, met vlees en bloed te rade gaan, er de grond van is.

(1) Hoe komt het, dat de leerstukken van het Evangelie zo bedorven zijn? Omdat men met de vleselijke rede raadpleegt, meer dan het Woord. Wij dwalen, niet wetende de Schriften, niet met de Schriften te rade gaande; of, indien men met de Schriften te rade gaat en het Woord raadpleegt, doet men het niet met het Woord en de Geest samen, maar met het Woord en hun eigen geest, hun eigen vleselijke gevoelens. Daarom zijn er zoveel vleselijke uitleggingen van de Schrift, en vleselijke verklaringen van het Woord, overeenkomende met de natuurlijke opvattingen van de mensen over de wet, alsof die nog, als een verbond tegenover de gelovigen staat, zowel als tegenover de ongelovigen; of, alsof persoonlijke gehoorzaamheid aan de wet, nog de weg tot het eeuwige leven zou zijn, terwijl toch de Schrift getuigt, dat Christus de enige weg ten leven is, en onze gehoorzaamheid nu, wanneer zij evangelisch is, de noodzakelijke vrucht en het bewijs is van vereniging met Hem. De trotsheid van de rede is de grondslag van het Socianisme; de trotsheid van de wil legt de grond voor het Arminianisme; de trotsheid van de eigengerechtigheid legt het fondament voor Neonomianisme. Hoe is de leer van de rechtvaardigmaking en van de heiligmaking verknoeid, doordat de mensen met vlees en bloed te rade gaan! De vleselijke rede brengt in, dat God de mens niet zal rechtvaardigen, wanneer Hij niet enige waardigheid in hem ziet, of wanneer hij niet iets doet dat waarde heeft, dat een grove onkunde van het Evangelie ontdekt, aangaande de rechtvaardigmaking om niet, door het bloed van Christus. Het spruit uit deze wortel op, namelijk, dat men met vlees en bloed te rade gaat, dat velen de leer van het Evangelie misbruiken tot losbandigheid, alsof die tot goddeloosheid aanmoedigt, dat een lastering is tegen Christus, alsof Hij een dienaar van de zonde is. Neen, zij die de leer van de genade smadelijk beschuldigen, dat zij een dekmantel voor de zonde is, en hen, die haar prediken, alsof zij vijanden van heiligheid zouden zijn, verraden slechts hun grove onkunde van het Evangelie, en dat zij in al hun vleselijke betooggronden met vlees en bloed te rade gaan. Als zij toch behoorlijk het Evangelie zelf raadpleegden, in tegenstelling tot wettische leringen, zouden zij bevinden, dat, hoe evangelischer de leer is, hoe heiliger en reiner zij is, en hoe meer invloed zij uitoefent tot heiligheid. Hoe meer toch een mens aan de wet gestorven is, hoe meer hij voor God leeft: doch dit zal voor velen in de wereld wel altoos een verborgenheid blijven, wegens hun vleselijke gedachten en redeneringen ten gunste van de wet, als een verbond. Vlees en bloed kunnen de leer van het Evangelie niet verdragen; de natuur en de vleselijke rede kunnen niet bevatten hoe de Wet, een regel van gehoorzaamheid kan zijn, zonder dat zij een regel van aanneming is.

(2) Hoe komt het, dat de eredienst, die God in Zijn huis heeft ingesteld, zo verkeerd wordt gebruikt? Wat is de oorsprong van al die verfoeilijke neutraliteit in de dienst van God, en van de vermoeidheid en lauwheid in de plichten daarvan? Wel, het is niets anders, dan dat de mensen met vlees en bloed te rade gaan. Geestelijke aanbidding en een vleselijk hart kunnen niet samengaan of overeenstemmen: "Hetgeen uit het vlees geboren is, dat is vlees." Vlees en bloed kunnen geen geestelijk werk en geestelijk dienen van God verdragen. Daarom naderen de mensen tot God met de mond en zij eren Hem met hun lippen, doch hun hart doen zij verre van Hem. Daarom bekommeren zich de mensen er niet om, op welke wijze zij God dienen, of hoe anderen God dienen. Of het op een afgodische, bijgelovige wijze geschiedt, of in een wettelijke weg, is hen om het even, zij zijn als Gallio, zij trekken zich geen van deze dingen aan. Daarom zijn Sabbatten en preken een vermoeidheid: bidden en danken zijn een last; vlees en bloed kunnen die dingen niet verdragen. Iemand zegt terecht: "Neemt een vleselijke mens, bindt hem aan een paal, en u kunt hem doden met bidden en prediken."

(3) Van waar komt die partijdigheid in de uitoefening van de kerkelijke tucht? Wanneer de mensen niet met vlees en bloed te rade gaan, dan is de tucht krachtig en onpartijdig: doch, wanneer vlees en bloed worden geraadpleegd, worden de zonden opzettelijk toegelaten: zij zien die in sommigen door de vingers, en durven ze in anderen niet bestraffen. Vlees en bloed zeggen: zo iemand is een vriend, wij moeten hem begunstigen. Die persoon is een voornaam mens, een rijk mens, wij moeten wat door de vingers zien: wij moeten ons niet met zijn zaken bemoeien, anders kan hij het ons en de gemeente nog lastig maken. Door deze vleselijke redeneringen wordt de kracht van de tucht gebroken. Helaas, hoe ver zijn wij heden ten dage van die geest van Ambrosius af, die keizer Theodosius in de ban deed, wegens enige overhaaste bevelen, die hij had gegeven: terwijl de keizer zich nederig aan de tucht van de kerk onderwierp, en op zijn berouw weer werd aangenomen. Maar nu helaas! moeten wij deze en die voorname man niet ergeren, want anders zal alles verkeerd lopen. O! Waar is krachtige en onpartijdige tucht! Zij is verzonken in de modder van een zondig te rade gaan met vlees en bloed.

(4) En van waar komt die wanorde en verwarring, die in de regering van de kerk plaats grijpt? Zolang de mensen niet vlees en bloed raadplegen, is de regering schoon en ordelijk; doch zij raakt door vleselijke redenering, en vleselijke omzichtigheid, en vleselijke wijsheid uit de koers. Dwingelandij in de kerkregering over de zielen en de gewetens van de mensen, zoals: een Christelijke kudde, herders op te dringen zonder haar vrije verkiezing en toestemming, is geworteld in het te rade gaan met vlees en bloed. Wel, zegt vleselijke wijsheid en omzichtigheid, wij moeten de beschermheer aangenaam zijn, men moet zo'n voorname man behagen, de gemeente kan niet bestaan zonder de steun van zulke pilaren. Wat is dit alles anders, dan een te rade gaan met vlees en bloed. In één woord, al de ontaarding van deze tijd is aan deze oorsprong te wijten.

5. Ziet hieruit wat de wortel is van al de verdeeldheden van deze tijd, zij vloeien voort uit dit te rade gaan met vlees en bloed. (Jak. 4:1) "Van waar komen krijgen en vechterijen onder u? Komen zij niet hiervan, namelijk uit uw wellusten, die in uw leden strijd voeren?" (1 Kor. 3:3) "Want omdat onder u nijd is, en twisting, en

tweedracht, zijt gij niet vleselijk, en wandelt u niet naar de mens?" Verdeeldheid onder leraars en volk vloeit voort uit deze neiging; het trotse vlees en bloed kan niet in bedwang gehouden worden, het wil niet worden terechtgewezen: Wie zal de meeste zijn? is nog steeds de vraag van vlees en bloed. Wie zal de hoogste zijn? Het trotse vlees en bloed zal liever de onwettigste handeling goedkeuren dan een misslag erkennen, of een ongelijk bekennen, of een belediging vergeven.

6. Ziet hieruit wat het is, waarmee Gods volk heeft te worstelen, zolang zij hier zijn, namelijk met al de raadslagen van vlees en bloed. Paulus verwerpt dit beraadslagen, waarmee hij duidelijk de onderstelling te kennen geeft, dat vlees en bloed geneigd was wenken te geven, en raad te geven, en bedenkingen te opperen; doch hij wijst dat alles af: "Zo ben ik terstond niet te rade gegaan met vlees en bloed." Dit is een raad, waar de Satan voorzitter is, hij zit altijd aan het hoofd van de tafel. Zolang zij dan ook met vlees en bloed hebben te worstelen, hebben zij ook met de overheden en machten te strijden. Zij hebben daarom grote behoefte aan de gehele wapenrusting Gods, opdat zij kunnen staan tegen de listige omleidingen van de duivel (Ef. 6:11, 12).

2e Deze leer kan gebruikt worden, tot waarschuwing om misvattingen te voorkomen. Er zijn verscheidene dingen, die door deze plicht, van niet vlees en bloed te raadplegen, niet worden verboden, zoals:
1. Het sluit de plicht niet uit van noodzakelijke omgang, verkeer, en het zaken doen met de vleselijke mensen van deze wereld, mits wij ons niet met hun ondeugd vermengen en geen vertrouwelijke vriendschap met hen sluiten, want "de vriendschap dezer wereld is een vijandschap Gods," doch anders kan de omgang, het gezelschap, handel en zaken doen met zulken, noodzakelijk en geoorloofd zijn. De apostel geeft ons deze waarschuwing: (1 Kor. 5:9, 10) "Ik heb u geschreven in de brief, dat gij u niet zou vermengen met de hoereerders. Maar niet geheel met de hoereerders dezer wereld, of met de gierigaards, of met de rovers, of met de afgodendienaars, want anders zou gij moeten uit de wereld gaan."

2. De plicht van liefdadigheid aan de armen te bewijzen, en de Heere te eren met alle werelds goed, wordt er niet door uitgesloten, bestreden of belet, mits het niet geschiedt, om van de mensen gezien te worden en vlees en bloed te behagen. En gelijk het geen daden van liefde uitsluit jegens de zielen en lichamen van alle mensen, door hen elke dienst te bewijzen, die in ons vermogen is, zo sluit het ook geen gedachten van de liefde over hen uit: "De liefde denkt geen kwaad" maar denkt het beste van al de handelingen van anderen, naar de natuur van de zaak toelaat.

3. De plicht van geestelijke bedachtzaamheid wordt er niet door uitgesloten of belet. Wij moeten voorzichtig zijn als de slangen, en zonder roeping ons niet in zichtbaar gevaar begeven, noch verzuimen, in tijden van gevaar en vervolging, onze nodige veiligheid in acht te nemen, mits wij niet vlieden waar God ons gebiedt te blijven staan, of wanneer de zaak van Christus, of de ere Gods ons verplichten, voor Hem en voor Zijn waarheid te getuigen. Maar afgescheiden van deze of dergelijke gevallen, wordt Christelijke voorzichtigheid vereist in elk gevaar te ontlopen, waarin wij ons door onbedachtzaamheid kunnen brengen. Daarom zegt Salomo: "Een kloekzinnig mens ziet het kwaad, en verbergt zich".

4. Het sluit niet uit en belet niet, dat wij ons fatsoenlijk en beleefd jegens alle mensen gedragen. Neen, de godsdienst laat niet toe, dat wij ons op enigerlei wijze ongemanierd of onbeleefd aanstellen, evenmin als dat wij tegenover iemand boosaardig zijn. Vriendelijk zijn, (1 Petrus 3:8) moet niet worden aangemerkt als een met vlees en bloed te rade gaan. Men kan allen alles worden, door de plicht van vriendelijkheid, beleefdheid en gastvrijheid, en zodoende allen winnen.

5. Het sluit niet uit, dat wij matig en arbeidzaam in onze tijdelijke zaken zijn. Men kan niet zeggen, dat iemand met vlees en bloed te rade gaat, omdat hij voor zijn huisgezin zorgt: "Want, zo iemand de zijnen, en voornamelijk zijn huisgenoten niet verzorgt, die heeft het geloof verloochend, en is erger dan een ongelovige (1 Tim. 5:1). Men kan een Maria in godsvrucht en tevens een Martha in arbeidzaamheid zijn, mits men daarin de matigheid betracht, zodat het goede deel niet wordt uitgesloten.

6. Het sluit de plicht niet uit, om goed, ontfermend en medelijdend voor zijn eigen lichaam, of dat van anderen te zijn. Het zou een verkeerd gebruikmaken van deze leer zijn, als iemand, onder voorgeven niet met vlees en bloed te rade te gaan, niet goed voor de uitwendige mens zou zorgen, en zijn gezondheid niet zou in acht nemen, maar zijn lichaam zou kastijden met onmatig vasten of boetedoening, of zijn vlees onbarmhartig te folteren, zoals velen in de Roomse kerk door hun bijgelovige vroomheid doen. In sommige gevallen is "barmhartigheid beter dan offerande".

7. Het sluit niet uit, dat men verdraagzaam en teer moet zijn jegens hen, die in een zonde zijn gevallen. Het zou een verkeerd gebruik van deze leer zijn, dat men niet met vlees en bloed moet te rade gaan, als men hard handelde met zwakken, die gemakkelijk struikelen en vallen, want, hoewel deze leer ons verplicht de zonde niet te verdragen, waar zij zich ook voordoet, nochtans geeft zij ons geen vrijheid laag neer te zien op de zwakheden van anderen, doch wij moeten de regel van de apostel in acht nemen: (Gal. 6:1,2) "Broeders, indien ook een mens overvallen ware door een misdaad, gij die geestelijk zijt, brengt de zodanige terecht met de geest der zachtmoedigheid; ziende op uzelf, opdat ook gij niet verzocht wordt. Draagt elkaars lasten, en vervult alzo de wet van Christus."

8. Het sluit de plicht niet uit van aan allen achting toe te dragen, in hun onderscheiden standen en betrekkingen. In het bijzonder moet men verschuldigde eerbied bewijzen aan ouders, overheden en leraars, en onderwerping aan gerechtshoven van goddelijke instelling, mits het in de Heere is, en in alle dingen die wettig, en niet in strijd zijn met deze plicht, van niet met vlees en bloed te rade gaan. Dit is met deze plicht niet alleen bestaanbaar, maar ook ten hoogste noodzakelijk; want een mens kan met vlees en bloed te rade gaan, door te weigeren de verschuldigde onderwerping te betonen, gelijk vele halsstarrige overtreders doen, die alle tucht verachten. Onwettige onderwerping of gehoorzaamheid daarentegen, die niet in de Heere is, is maar een raadplegen van vlees en bloed, zolang wij de voorschriften van horen of raden opvolgen in een weg, die niet met Gods Woord overeenstemt.

9. Het sluit de plicht niet uit van met onze naasten en met Christenen te raadplegen over burgerlijke of godsdienstige zaken, waarin zich enige moeilijkheid voordoet. Deze leer sluit in, dat men goede raad van mensen inwint, in overeenstemming met

Gods Woord, ja dikwijls is de behoudenis in de veelheid van de raadslieden, zoals Salomo zegt, die ons ook leert, dat wij in zaken van gewicht raad zullen inwinnen, zeggende: "Elke gedachte wordt door raad bevestigd", daarom voert oorlog door wijze raadslagen.

10. Als wij deze leer van niet met vlees en bloed te rade te gaan, bezien, zoals die staat tegenover de eigengerechtigheid, of het trachten om zich een naam te maken bij de mensen, of zijn eigen gerechtigheid voor God op te richten; dan sluit zij toch de plicht niet uit, dat men begeert en er naar staat, in een rechte weg, een goede naam te hebben en te houden. Dat men zich benaarstigt, een gerechtigheid van belijdenis voor de mensen, en een gerechtigheid van heiligmaking, beide van hart en wandel, voor God te hebben. Hoewel wij de gerechtigheid van de werken moeten verloochenen, en rechtvaardigmaking en aanneming tot kinderen elders moeten zoeken, omdat wij anders onder zulken behoren, die in het vlees betrouwen en de ware besnijdenis niet zijn. Nochtans moeten wij de werken van de gerechtigheid niet verzaken, maar goede werken voorstaan: "Dit is een getrouw woord, en deze dingen wil ik dat gij ernstig bevestigt, opdat degenen die aan God geloven, zorg dragen om goede werken voor te staan; deze dingen zijn het, die goed en nuttig zijn den mensen" (Tit. 3:8). Zij moeten gehandhaafd worden voor de mensen, in alle plichten van gerechtigheid met betrekking tot hen, en in matigheid, met betrekking tot onszelf en onze gedraging omtrent hen en voor God, in al de delen van de heiligheid; en dat, beide inwendig in de oefening van heilige genade, en uitwendig in de verrichting van heilige plichten. Hoewel wij deze gerechtigheid moeten verliezen ten opzichte van er op te vertrouwen, nochtans niet ten opzichte van het doen; hoewel wij een andere gerechtigheid nodig hebben om er op te vertrouwen, nochtans moeten wij deze noodzakelijk bezitten, anders zullen wij oorzaak zijn, dat het geloof van Christus gelasterd wordt. Wij moeten trachten, door ons licht te laten schijnen voor de mensen, anderen tot de belijdenis te brengen, dat wij verlicht zijn door de stralen van de Zon der gerechtigheid. Wij hebben een gerechtigheid buiten onszelf nodig, om ons een recht op de hemel te geven, en een gerechtigheid binnen in onszelf hebben wij nodig, tot heiligmaking van hart en wandel, om ons geschikt te maken voor de hemel. Wij hebben een recht van verdienste in de rechtvaardigmaking, door de gerechtigheid van Christus; en wij hebben een recht van geschiktheid in de heiligmaking, door de Geest van Christus. Dit laatste recht zal wel bedoeld worden in die woorden: (Openb. 22:14) "Zalig zijn zij, die Zijn geboden doen, opdat hun macht zij aan de boom des levens, en zij door de poorten mogen ingaan in de stad;" of, dit kan zo worden verstaan, dat zij bewijs kunnen hebben van hun recht, volgens dat woord: (Joh. 15:14) "Gij zijt Mijn vrienden, zo gij doet wat Ik u gebied."

Het derde gebruik is van bestraffing.
Deze leer bestraft vele soorten van mensen van wie men kan zeggen, dat zij met vlees en bloed te rade gaan. Hier kunt u onderzoeken, of u aan deze zonde, van met vlees en bloed te rade te gaan, schuldig staat of niet. Ik weet, indien wij ons nauw onderzoeken, dat er slechts weinige of geen zullen zijn, die zichzelf zullen kunnen vrijspreken, of niet schuldig verklaren. De volgende zeven of acht soorten van mensen, raadplegen vlees en bloed.
1. Zij gaan met vlees en bloed te rade, die het Woord van God niet tot hun regel, noch Zijn Geest als hun leidsman verkiezen, doch met de overlevering te rade gaan; die

zich overgeven, om volgens menselijke overlevering en oude gewoonten van hun voorvaderen, geregeerd en geleid te worden. Paulus erkent, dat dit zijn zonde was, (vs. 14) voordat Christus zich in Hem geopenbaard had: "zijnde overvloediglijk ijverig voor mijn vaderlijke inzettingen." Dit is de zonde van de Roomsen, die de Schrift, als genoegzaam om hun godsdienst te handhaven, verwerpen. En geen wonder, want hij kan op dat fondament geen stand houden; daarom bouwen zij liever op verdorven overleveringen, en trachten zij die te handhaven met vuur en brandstapels. Ja, dit is de zonde van onkundige protestanten, die hun godsdienst slechts gelijkvormig maken aan die van hun voorouders; zij willen van dezelfde godsdienst zijn als hun voorvaderen, en handhaven de grondbeginselen van hun opvoeding. Wat is dit anders dan met vlees en bloed te rade gaan?

2. Zij gaan met vlees en bloed te rade, die in de dingen Gods, mensen raadplegen, en dat, of door op hen te vertrouwen, of door hen te vrezen. Sommigen raadplegen mensen, omdat zij op hen vertrouwen, in strijd met het gebod van God: (Psalm 146:3) "Vertrouwt niet op prinsen, op des mensen kind, bij hetwelk geen heil is." Het is gevaarlijk ons vertrouwen op een mens te stellen: (Jer. 17:5) "Vervloekt is de man, die op een mens vertrouwt, en vlees tot zijn arm stelt en wiens hart van de Heere afwijkt." Indien wij op legers of bondgenoten, parlementen of vorsten, vrienden of gunstelingen vertrouwen, vertrouwen wij op valse ijdelheden: (Psalm 118:9) "Het is beter tot de Heere toevlucht te nemen, dan op de mens te vertrouwen." (Micha 7:5) "Gelooft een vriend niet, vertrouwt niet op een voornaamste vriend." (Jer. 11:4) "Wacht u, een ieder van zijn vriend, en vertrouwt niet op enige broeder; want elke broeder doet niet dan bedriegen, en elke vriend wandelt in achterklap." Die tijd zal er zijn, dat is het gewone karakter van de mensen die het voorwerp zijn, van ons verkeerd vertrouwen, wanneer wij op mensen vertrouwen, zoals wij zelf zijn: (Micha 7:4) "De beste van hen is als een doorn, de oprechtste is scherper als een doornheg, op dewelke zo iemand leunt, zo zal hij in zijn hand gaan en die doorboren." Indien wij op aardse machten vertrouwen, voor de bewaring van Kerk en Staat; of op menselijk beleid voor de reformatie van de godsdienst, dan zullen wij droevig worden teleurgesteld: "Het is beter tot de Heere toevlucht te nemen, dan op prinsen te vertrouwen." Indien wij op menselijke wetten vertrouwen, voor de veiligheid van ons bezit, of op ons doen van alles wat op menselijk gezag gebiedend is, om vrij te zijn van uitwendige ellenden en beproevingen, dan vertrouwen wij maar op mensen, en gaan dus met vlees en bloed te rade.
Sommigen raadplegen mensen uit vrees. Hetzij dat wij op hen vertrouwen, of dat wij bevreesd zijn voor de mens, die sterven zal, dan gaan wij met vlees en bloed te rade. Wij lezen dienaangaande een ontzaglijk woord: (Jes. 51:12, 13) "Wie zijt gij, dat gij vreest voor de mens die sterven zal, en voor eens mensen kind, dat hooi worden zal? En vergeet de Heere, Die u gemaakt heeft, Die de hemelen heeft uitgebreid, en de aarde gegrond heeft?" Velen durven uit mensenvrees hun plicht niet doen: zij durven in hun gezinnen God niet aanbidden; zij durven het vloeken, drinken en kroeglopen niet laten of zich ernstig met de godsdienst inlaten, uit vrees, dat zij beschimpt en bespot en vervolgd zullen worden; evenals de Joden, die Christus niet durfden belijden, uit vrees, dat zij uit de synagoge zouden geworpen worden. Zo durven zelfs sommigen van hen die God vrezen, niet in het openbaar, voor de zaak en waarheid van de Heere Jezus uitkomen in een tijd waarin zij daartoe worden geroepen, uit vrees, dat zij kerkelijk gecensureerd zullen worden. Maar ziet wat de Heere in zo'n geval

zegt tot hen, die de smaad en schimp van mensen vrezen: "Hoort naar Mij, gijlieden die de gerechtigheid kent, gij volk, in welks hart Mijn wet is, vreest niet de smaadheid van de mens, en voor hun smaadredenen ontzet u niet. Want de mot zal ze opeten als een kleed en het schietwormpje zal ze opeten als wol." Het is maar het gras des velds, dat zich tegenover u stelt: "Alle vlees is gras." Laat ons niet met vlees en bloed te rade gaan.

3. Een ander soort van mensen, die met vlees en bloed te rade gaan, zijn zulken, die met hartstocht en wrok raadplegen, zodat zij zich willen wreken over elke wezenlijke of ingebeelde belediging. Vraagt een mens, waarom hij zo heet gebakerd is, om zich te wreken op diegenen, die hem verongelijkt hebben, en hij zal antwoorden: *Het is voor vlees en bloed niet te verdragen. Als ik mij dit onrecht laat aandoen, dan zullen zij het opnieuw doen. Daarom zal hij het met zijn bloed betalen, ik zal hem die belediging betaald zetten.* Terwijl ons toch geboden wordt te bidden voor degenen, die ons vervolgen, en lief te hebben, die ons haten. Indien wij vlees en bloed raadplegen zullen wij elkaar vereten. Hoe dikwijls is het voorgekomen, dat zij die wraak gezocht hebben, de ondergang van zichzelf en anderen hebben bewerkt, zodat het beide partijen het leven heeft gekost, terwijl anderen, op wraak zinnende, zichzelf en hun gehele gezin door rechtsgedingen hebben ten ondergebracht. Hoe vele malen hebben de mensen, uit zucht om zich te wreken, door met vlees en bloed te rade te gaan hun verderf bewerkt. Saul heeft zichzelf gedood, nadat hij David lang had nagejaagd. Judas, die zo wreed handelde met zijn Meester, kocht zich een strop en verhing zich, en al zijn ingewanden zijn uitgestort. Het trotse vlees en bloed is de oorzaak, dat men zich wil wreken (Spr. 13:10) "Door hovaardigheid komt men tot gekijf", terwijl nederigheid de vrede zou bewaren.
Plinius schrijft over twee boosaardige geiten, die elkaar ontmoetten op een smalle brug, die over een brede stroom lag, de brug was zo smal, dat zij elkaar niet konden passeren. Als zij er om gestreden en het uitgevochten hadden, zouden zij groot gevaar gelopen hebben beide te verdrinken; doch eindelijk ging één van hen liggen, en werd zo een brug voor de andere; en zo werden zij beiden behouden.
Werkelijk, het voorbeeld van dat redeloze dier kan ons leren, dat het beter is, dat wij ons soms laten vertrappen, dan dat wij door twist en tweedracht onszelf en anderen in gevaar brengen van te verdrinken en om te komen. Iemand, die op wraak zint, kan niet tot God gaan, en gelijk Christus hem geleerd heeft, zeggen: "Vergeef onze zonden; want ook wij vergeven een iegelijk die ons schuldig is." Indien u deze bede met een hart vol wraak uitspreekt, doet u niets dan een vloek over uzelf afbidden, en bidden, dat God met u wil handelen, gelijk u met uw broeder handelt. Indien u niet bidt, dan staat Gods wraak klaar, om over u uitgegoten te worden; indien u bidt, dan is uw gebed een zeel, om wraak over u te halen.

Vraag. Wel zegt u, *maar moet mijn naaste mij dan zo bejegenen?*
Nee, waarlijk niet, maar zult u, omdat hij een gebod heeft overtreden met u ongelijk aan te doen, een ander overtreden, in boosaardige wraak tegen hem te koesteren? Maar waartoe deze laatste vraag gesteld?
Dit is een leer voor mensen, die geen bloed in hun nagels hebben; ik zeg u, leraar, dat vlees en bloed niet kunnen verdragen, wat ik moet uitstaan.
En ik zeg u, mens, dat vlees en bloed het Koninkrijk Gods niet kunnen ingaan, daarom, als u dat overkomt, moet vlees en bloed gedood en niet geraadpleegd worden.

Maar men zal mij voor een dwaas, een zot, een idioot houden, als ik zo'n belediging zou verdragen, ik zou er een slechte naam door krijgen.
Wel, de wijsheid Gods zegt door de mond van Salomo, dat het een mens tot eer is een belediging te verdragen. En wat zegt uw vleselijke wijsheid, arme dwaas die u bent, in tegenstelling met de wijsheid Gods? Laat de wereld oordelen zo zij wil, maar het is eervoller voor een mens zichzelf en zijn wraakzucht te overwinnen, dan dat hij het van zijn vijanden wint, hetzij voor het gerecht, of in het gevecht.
Wel, zegt u, *het is goed, ik zal het vergeven, maar ik kan het niet vergeten.*
Het wordt als iets wonderlijks aangemerkt in Cyprianus, dat, hoewel hij alle andere dingen goed kon onthouden, hij nochtans een belediging niet kon onthouden; zo slecht was in dit opzicht zijn geheugen, en dat was zijn uitnemendheid. Maar wij kunnen als het tegenovergestelde opmerken, dat de mensen zulke slechte geheugens hebben, dat zij bijna alle andere dingen vergeten, doch dat zij, wanneer zij beledigd zijn, zulke goede geheugens hebben, dat zij het haast niet kunnen vergeten, ja, zij zullen het nooit vergeten, maar er vele jaren later nog over denken hoe zij zich zullen wreken en het betaald zetten.
Vraagt menigeen eens naar een preek. Helaas! Er is niemand die slechter geheugen heeft dan ik; ik ben zo vergeetachtig; ik zou wel ik weet niet wat willen geven als ik beter kon onthouden; en nochtans zullen zij misschien een belediging in geen twintig jaren vergeten. O! Als God onze zonden zo vergaf, dat Hij ze niet wilde vergeten; wat zou er dan van ons worden!

4. Een vierde soort van mensen, die met vlees en bloed te rade gaan, zijn zij, die in de dingen Gods, aantal en menigte raadplegen. Zij willen van die godsdienst zijn daar de meesten toe behoren; zij volgen dit beginsel of die mening, omdat de grote menigte en een groot aantal voorname en goede mensen dat doen; zij binden, evenals de Roomse ordebroeders, hun geloof aan de gordel van de kerk: zij geloven wat de kerk gelooft. Het is niet: "Zo zegt de Heere," wat hen bindt; dat zou zijn op een goddelijk getuigenis te bouwen: maar het is bij hen: Zo zegt de kerk, of, dus zegt die kerkvergadering, of, zo en zo spreken zo'n groot aantal mensen: de grote hoop van de geleerde en hoogstaande mannen spreken zo, en daarom volgen wij deze. Zij nemen het Evangelie op goed geloof aan, en hebben het geloof van Christus met aanneming des Persoons. Zouden die allen, zo'n groot aantal, verkeerd zijn, en zo'n klein aantal het alleen recht hebben? Neen, zegt vlees en bloed; de wijsheid moet bij de grote menigte wonen; zonder alle dingen te beproeven, en het goede te behouden, of, gelijk de edele Bereeën de Schriften te onderzoeken, of deze dingen alzo zijn. Misschien is er in deze tijd geen kwaad, dat zo de overhand heeft als dit, met betrekking tot de punten van geschil in het huis des Heeren.
Het is een vleselijke argument, als iemand zegt: *De Heere helpe ons, als alle anderen behalve u het verkeerd hebben; doch, waarom moeten wij zonderling zijn?*
Ja, maar wanneer de ondeugd algemeen is, wordt zonderlingheid een deugd; wanneer de dwaling in het oordeel, of in beginsel algemeen is, wordt alleen staan een noodzakelijke plicht. Wat zou het, al noemen zij ons kieskeurig, trots, zonderling, en die een naam willen hebben boven anderen? Wij moeten Christus volgen, Zijn smaadheid dragende. Al zou het zijn, dat iemand aan de rechte zijde van het geschil stond, door de beginselen te volgen van hen, die hij als de grootste menigte van geleerde en hoogstaande mannen aanmerkt, dan zou zijn geloof nog maar een menselijk geloof zijn, omdat het op een menselijk getuigenis gegrond is. Dat iemand

omhelst wat hij meent, dat de Schriftgeleerden van zijn tijd als de waarheid stellen, komt al te veel overeen met die Farizeeën: (Joh. 7:48, 49) "Heeft iemand uit de oversten in Hem geloofd, of uit de Farizeeën? Maar deze schare, die de wet niet weet, is vervloekt." Evenzo zal vlees en bloed redeneren: De grootste hoop, het grootste aantal van de voorname en geleerde wereld, indien niet het gehele geslacht van hen, die voor wijs en geleerd doorgaan, gelooft zo en zo; en die van hen verschillen worden maar als een troep onwetende dwazen aangemerkt, en daarom zullen wij geloven, wat de grootste menigte van onze dominees ons leert; zij weten dat soort dingen beter dan wij, en daarom moeten wij vertrouwen, dat zij gelijk hebben. Zo leiden veeltijds de blinden de blinden, en beiden vallen in de gracht. Het kan ook gebeuren, dat zulken blind zijn, die dit van zichzelf niet denken en van wie anderen het niet denken, zoals het was met de bevooroordeelde Farizeeën, die zeiden: "Zijn wij dan ook blind?"

5. Een vijfde soort van die met vlees en bloed te rade gaan, zijn zulken, die in de dingen Gods de menselijke wijsheid raadplegen, en van welken de vreze Gods hen door menselijke wijsheid is geleerd. De Heere dreigt dan ook de zodanigen: (Jes. 29:14) "De wijsheid van hun wijzen zal vergaan, en het verstand van hun verstandigen zal zich verbergen" Velen zijn ingenomen, niet met de waarheid zoals die in Jezus is, maar met de wijsheid van schone woorden, of de wijsheid van menselijke letterkunde en vleselijke redeneringen; tegen welke beide, de apostel, in de dingen van de godsdienst, waarschuwt: (Kol. 2:4) "En dit zeg ik, opdat niet iemand u misleide met beweegredenen, die een schijn hebben." De praktijk van de apostel was juist het tegenovergestelde: (1 Kor. 2:1, 2) "En ik, broeders, als ik tot u gekomen ben, ben niet gekomen met uitnemendheid van woorden of van wijsheid, u verkondigende het getuigenis van God. Want ik heb niet voorgenomen iets te weten onder u, dan Jezus Christus, en Die gekruisigd." Verleidende woorden is helaas, waarmee de lichtgelovige en eenvoudige mensen worden gevangen, zoals de apostel opmerkt: (Rom. 16:17,18) "En ik bid u, broeders, neemt acht op degenen die tweedracht en ergernissen aanrichten tegen de leer, die u van ons geleerd hebt, en wijkt af van dezelven. Want zulken dienen onze Heere Jezus Christus niet, maar hun buik; en verleiden, door schoonspreken en prijzen, de harten der eenvoudigen." De eenvoudigen zijn zulken, die gevangen worden met het aas van verleidende woorden, van mensen die als kooplieden, met de schoonste woorden, slechte en bedorven waar aan de man brengen. Een andere waarschuwing hebben wij (in Kol. 2:8): "Ziet toe, dat niemand u als een roof vervoere door de filosofie, en ijdele verleiding, naar de overlevering der mensen, naar de eerste beginselen der wereld, en niet naar Christus."
De eerste is een aas voor de eenvoudigen, maar hier is een aas voor de geleerde wereld, wanneer menselijke filosofie en natuurlijke redeneringen gesteld worden tegenover de waarheid, zoals die in Jezus Christus is. De mensen gaan met vlees en bloed te rade, wanneer zij zich ergeren aan de eenvoudigheid van de leer van Christus, welke niets gemeen heeft met menselijke wijsheid, maar alleen bekleed is met de eenvoudige kleding van een gewone stijl, vrij van de bloemrijke taal van verheven welsprekendheid. Augustinus erkent, dat hij voor zijn bekering, toen hij het Woord begon te lezen, het verachtte, omdat hij de stijl van de Schrift als zeer gering beschouwde, vergeleken bij de welsprekendheid van Cicero, waaraan hij gewoon geraakt was. Daarom staat er geschreven: "De Joden begeren een teken, en de Grieken zoeken wijsheid." De Joden, die gewoon waren aan buitengewone bedelingen, wilden

niets hebben dan wonderen en tekenen van de hemel; doch de Grieken, de heidenen, zochten in het Evangelie naar de diepte van de wijsbegeerte, en die niet vindende, was het hun bespottelijk, gelijk wij dat zien in de ontmoeting van Paulus met de Epicureïsche en Stoïsche filosofen (Hand. 17:18). De apostel had dan ook grote reden zo te spreken, als hij deed: (1 Kor. 2: 4, 6, 7) "En mijn rede, en mijn prediking was niet in beweeglijke woorden der menselijke wijsheid, maar in betoning des Geestes en der kracht, En wij spreken wijsheid onder de volmaakten; doch een wijsheid niet van deze wereld, noch van de oversten dezer wereld, die te niet worden. Maar wij spreken de wijsheid Gods, bestaande in verborgenheid die bedekt was, welke God tevoren verordineerd heeft tot onze heerlijkheid, eer de wereld was. Want het woord der prediking is wel degenen die verloren gaan, dwaasheid; maar ons, die behouden worden, is het een kracht Gods. Heeft God de wijsheid van deze wereld niet dwaas gemaakt? En het heeft Gode behaagd door de dwaasheid der prediking zalig te maken, die geloven. Wij prediken Christus de Gekruisigde, den Joden wel een ergernis, en den Grieken een dwaasheid; maar hen, die geroepen zijn, beide Joden en Grieken prediken wij Christus, de Kracht Gods en de Wijsheid Gods. Want het dwaze Gods is wijzer dan de mensen en het zwakke Gods is sterker dan de mensen."
De apostel spreekt hier in het brede over, in 1 Kor. 1:17-29. Zij die alleen ingenomen zijn met een schone stijl van taal, en geestige zetten, en bloemrijke welsprekendheid, zonder de verborgenheden van het Evangelie na te speuren en daarnaar uit te zien dat het Evangelie onder hen is, niet alleen in woorden, meer ook in kracht en in de Heilige Geest (1 Thess. 1:5), zijn vleselijk en gaan met vlees en bloed te rade. Maar vleselijke wijsheid en vleselijke rede lopen soms in een ander kanaal, omdat die niet alleen, enerzijds, de leer van het Evangelie als te gering voorstellen en daarom verachten; maar ook, anderzijds, de verborgenheden van het Evangelie als te hoog voorstellen, en het daarom niet geloven. Zo speelt de duivel over twee kanten zijn kaart: soms ingevende, dat de leer van het evangelie te plat en eenvoudig is, en op andere tijden, dat zij te verheven en verborgen is: zoals de verborgenheid van de Drie-eenheid; de verborgenheid van de vleeswording van Christus; de verborgenheid van de geestelijke vereniging tussen Christus en de gelovige; de verborgenheid van de rechtvaardigmaking om niet, zonder de werken, door de gerechtigheid van een Ander. Hierdoor is er een geslacht van godloochenaars, die de verborgenheden van de godsdienst niet alleen in twijfel trekken, maar die onbeschaamd loochenen, als onbegrijpelijk en onmogelijk, omdat zij onbestaanbaar zijn met hun vleselijke rede, hoewel zij met de zuivere rede overeenstemmen. Maar vlees en bloed zullen van de verborgenheden van het Evangelie zeggen, wat Nicodémus zei van de wonderen van de wedergeboorte: "Hoe kunnen deze dingen geschieden?" Wij zouden kunnen aantonen hoeveel dwalingen van deze tijd, hier hun oorsprong hebben, als de Ariaanse, Sociniaanse, Arminiaanse, Pelagiaanse en andere; doch ik ga verder tot

6. Een zesde soort van mensen, die met vlees en bloed te rade gaan, namelijk zulken die in de dingen van de godsdienst de wereld raadplegen. Deze volgen het slechte voorbeeld, en bestuderen de vleselijke slimmigheden van de wereld, en doen daar aan mee, voornamelijk wanneer het strekt om hun wereldse belangen te bevorderen of te verzekeren. Zo regelen velen hun handelingen, overeenkomstig werelds voorbeeld, naar de wil en het voorbeeld van degenen, die over hen gesteld zijn; zo volgde Israël Jerobeam. Sommigen zullen, om een grote te behagen, tegen licht en geweten in handelen; of, indien zij zo iemand, die zo en zo handelt, voor een goed mens houden,

dan zal diens voorbeeld hun geweten verblinden, en zij zullen de redenering van vlees en bloed gehoor geven. Want waarom, zegt vlees en bloed, zou ik niet doen, wat zo'n voornaam, of zo'n vroom mens ook doet, die veel wijzer is als ik mij zou durven aanmatigen? Ja, maar wij moeten anderen niet navolgen, dan zover zij navolgers van Christus zijn, anders gaan wij met vlees en bloed te rade. Van dit soort zijn ook zulken, die zich laten leiden door wereldse staatkunde, en de vleselijke politiek van de wereld navolgen, zelfs in de dingen van God en het geweten, en daarom de geboden van mensen blindelings gehoorzamen, evenals Israël, dat de in zettingen van Omri onderhield, en Efraïm, die gewillig wandelde naar het gebod. En dat misschien alles, niet omwille van het geweten maar uit eigen belang: Wel, zegt vlees en bloed, het is beter zijn verstand te gebruiken dan roekeloos te zijn en zich aan de grimmigheid van de regering, hetzij de burgerlijke of de kerkelijke, bloot te stellen. Behoren wij niet de koers te volgen die het meest dienstig is ons aards voordeel te bevorderen, of ons werelds belang te bevestigen, en wereldse verliezen, kruisen en ongelegenheden te voorkomen; en waarom zouden wij de machten die over ons gesteld zijn, niet gehoorzamen? Waarom zouden wij niet gehoorzamen, als het plicht is, en het ons geboden wordt? Wij behoren hen te gehoorzamen in de Heere, en omwille van het geweten, doch al doet iemand wat in dit geval zijn plicht is, als hij in de dingen, die God en de godsdienst betreffen, daar niet toe wordt gedreven door het geweten, maar uit zulke vleselijke, wereldse beweegredenen, dan gaat hij met vlees en bloed te rade, en zijn vreze Gods is hem geleerd door leringen van mensen. Maar anderzijds, indien u waarlijk twijfelt, of datgene waartoe u geroepen wordt uw plicht voor God is, dan geldt: "Al wat uit het geloof niet is, dat is zonde"; en indien het dus zonde is, dan: "Oordeelt gij, of het recht is voor God, de mensen meer te gehoorzamen dan God". Wij raadplegen vlees en bloed, als wij aan burgerlijk of kerkelijk gezag anders gehoorzamen dan in de Heere, of, wanneer het geweten zich slechts door eigenbelang laat leiden. In één woord, alle zondige uitvluchten om het kruis te vermijden, en alle meegaandheid om ons werelds belang te verzekeren, is een te rade gaan met vlees en bloed; alsmede, wanneer omwille van de wereld, meer gelet wordt op menselijk gezag, dan op het gezag van God en Christus.

7. Een zevende soort van mensen die met vlees en bloed te rade gaan, zijn degenen die in de dingen Gods, uitwendige vrede en rust raadplegen, al geven zij ook weinig om de waarheid van het Evangelie en om godsvrucht; zij houden van hun gemak en willen graag in vrede leven, al zou het zijn tot de prijs en ten koste van schipbreuk te lijden van het geloof en een goed geweten. "Maar de wijsheid, die van boven is, die is ten eerste zuiver, daarna vreedzaam" (Jak. 111:17) Ten eerste, zuiverheid en waarheid, daarna rust en vrede, dat is de zuivere orde van hemelse wijsheid; daarom wordt ons geboden de waarheid en de vrede lief te hebben: eerst de waarheid, daarna de vrede. Vrede zonder de waarheid is maar een samenzwering tegen de God van de waarheid. Als wij dan ook "de vrede met allen willen najagen," moeten wij deze regel in acht nemen die daarop volgt, anders kan het geen heilige vrede zijn: "en de heiligmaking, zonder welke niemand de Heere zien zal." De vrede van een gemeente kan nooit worden onderhouden en gezegend zijn, indien niet de waarheid de grondslag van die vrede is; het is toch een vervloekte vrede, die niet op dat fondament staat. Tot dit soort van mensen, die met vlees en bloed te rade gaan, behoren ook zij, die tot elke prijs hun eigen uitwendige vrede en rust willen bewaren, en die dan ook liever zondigen dan lijden. Daarom vallen zij af, wanneer er vervolging komt; vlees en bloed kunnen het

kruis van Christus niet verdragen. Zij hebben er niet op tegen Christus te volgen als het mooi weer is, doch wanneer het gaat stormen en een zwaar kruis komt, worden zij terstond geërgerd (Matth. 13:21). Onze Heere had al Zijn discipelen eerlijk gewaarschuwd, met wat een storm van moeite en beproeving, smaad en vervolging zij te kampen zouden hebben, zeggende: "Wie zijn kruis niet draagt, en Mij navolgt, die kan Mijn discipel niet zijn". Daarom moeten zij zichzelf geen vrede in de wereld, en een voortdurend bloeiende staat van uitwendige voorspoed beloven, want Hij heeft gezegd: "In de wereld zult gij verdrukking hebben". Zodra dan ook de verdrukking komt wordt Christus velen, een Steen des aanstoots en een Rots der ergernis. Dus gaan zij met vlees en bloed te rade, die in de weg van plicht en godsdienst, niets beramen dan vrede en rust.

8. Een achtste soort van mensen, die met vlees en bloed te rade gaan, zijn zulken, die in de dingen van God en van het geloof en de godsdienst, het gevoel en het *ik* raadplegen: die in de godsdienst het gevoel als het ware in de plaats van het geloof, en het *ik,* in de plaats van God stellen.
[1] Sommigen stellen het gevoel in de plaats van het geloof; daardoor wordt hun geloof beheerst door besef en gevoel. Zij geloven de bedreiging niet, omdat zij het besef en gevoel hebben van gunstige voorzienigheden; zij geloven de beloften niet, omdat zij het besef en gevoel hebben, dat de omstandigheden hun tegen zijn. Men maakt niet het Woord van God, maar de uitwendige voorzienigheden tot de regel van zijn geloof. Daarom zegt vlees en bloed, dat de bedreiging aan het gevoel afmeet: "Waar is de belofte Zijner toekomst? Want van die dag, dat de vaders ontslapen zijn, blijven alle dingen alzo, gelijk van het begin der schepping. Niet wetende, dat één dag bij de Heere is als duizend jaren, en duizend jaren als één dag. En dat de hemelen en de aarde die nu zijn, als een schat weggelegd en ten vure bewaard worden, tegen de dag des oordeels en der verderving der goddeloze mensen" (2 Petrus 3:4-8). Doch, "omdat niet haastelijk het oordeel over de boze daad geschiedt, daarom is het hart der kinderen der mensen in hen, vol om kwaad te doen" (Pred. 8:11); "Verachtende de rijkdom Zijner goedertierenheid, en verdraagzaamheid, en lankmoedigheid, niet wetende, dat de goedertierenheid Gods hen tot bekering leidt" (Rom. 2:4). En anderzijds, zegt vlees en bloed, dat de belofte naar het gevoel afmeet: "Tenzij ik tekenen en wonderen zie, ik zal niet geloven;" en evenals Thomas: "Indien ik in Zijn handen niet zie het teken der nagelen, en mijn vinger steek in het teken der nagelen, en steek mijn hand in Zijn zijde, ik zal geenszins geloven." Van dit soort zijn al degenen, die alle bestaande genademiddelen wantrouwen, en zich inbeelden, dat buitengewone ontdekkingen die het uitwendig besef of gevoel raken, zulke indrukken zouden maken, dat het daarmee klaar zou zijn; zeggende: "Zo iemand van de doden tot hen kwam, zij zouden geloven:" als zij hoorbare stemmen en wonderen hadden; als God tot hen van de hemel sprak, dan zouden zij geloven. Maar Mozes en de profeten zijn een genoegzame grond voor het geloof: indien wij die niet geloven, "zullen wij ook niet geloven, al ware het, dat er iemand uit de doden opstond." Als wij de bedreiging niet kunnen geloven, zolang wij de uitvoering daarvan niet gevoelen, dat is hetzelfde als dat wij zeggen: Wij zullen het niet geloven, voordat wij in de hel zijn; of, voordat zij gedeeltelijk op aarde over ons is uitgevoerd. Maar dan zou ons geloof niet op Gods Woord, maar op ons besef en gevoel gegrond zijn. Als wij de belofte niet willen geloven, zolang wij niet gevoelen dat zij vervuld is, dat is de paarden achter de wagen spannen, en verkeerd te werk gaan; ja, het is op die wijze onmogelijk te geloven; want

gevoel is geen geloof; geloven en gevoelen zijn verschillende dingen. Wij kunnen geloven, zonder te gevoelen, maar wij kunnen niet gevoelen, zonder eerst te geloven.

[2] Sommigen wederom, stellen het *ik* in de plaats van God, en zo gaan zij blijkbaar met vlees en bloed te rade, aangezien zij zichzelf raadplegen. Wij kunnen hier beide, het natuurlijke of vleselijke *ik*, en het geestelijke en godsdienstige *ik* beschouwen.

1. Wanneer wij het natuurlijke of vleselijke *ik* bevredigen, raadplegen wij slechts vlees en bloed; wanneer wij de doding en zelfverloochening niet kunnen dulden, waartoe Christus Zijn discipelen roept en waaruit blijkt, dat zij Zijn discipelen zijn. Wij zijn geroepen onze leden, die op de aarde zijn, te doden; de duivel, de wereld en het vlees de dienst op te zeggen; verloochend te zijn aan de zondige vermaken van de tijd en het vleselijke gezelschap van de wereld. Dit is zeer pijnlijk voor vlees en bloed, dat met de Joden zal uitroepen: "Deze rede is hard; wie kan dezelve horen?" Het komt vlees en bloed vreemd voor, dat God begeerten in hen zou planten, waarvan Hij niet wil toelaten, dat zij bevredigd worden. Daar echter deze vleselijke begeerten van de mensen zelf zijn, is het een natuurlijk verlangen van vlees en bloed dat hen doet begeren, naar hun eigen lust te leven, en niet zoals zij het behoren te doen. Daaruit ontstaat een verborgen afkeer van de reinheid van het Evangelie.

2. Maar behalve dit grof raadplegen van vlees en bloed, gaan wij slechts met vlees en bloed te rade:
Wanneer wij het geestelijk en godsdienstig *ik* bevredigen. Er zijn twee bijzondere wegen, waarin de mensen hun godsdienstig *ik* bevredigen, namelijk wanneer zij, in al hun godsdienstige verrichtingen, de eer van de mensen zoeken, en wanneer zij hun eigen gerechtigheid voor God zoeken op te richten.
[1] Wanneer zij zoeken van mensen geëerd te worden, en een goede naam en aanzien en toejuiching te hebben, zonder in eenvoudigheid de eer van God te bedoelen. Deze vleselijke doeleinden en oogmerken, in de schijngeestelijke verrichtingen en godsdienstige plichten van de mensen, zijn een raadplegen van vlees en bloed, omdat zij de eer van de mensen liefhebben, meer dan de eer van God (Joh. 12:43). Deze werking van het *ik*, dit met vlees en bloed te rade gaan, dat heerst in de geveinsden die zich aan de macht en regering ervan overgeven, kan ook de overhand verkrijgen over de ware gelovigen, die dikwijls zijn dwingelandij en hun dienstbaarheid daaronder ervaren. Dit is een dief, die in het studeervertrek en de kansel van de leraar sluipt, om daar God Zijn eer te ontroven, opdat het *ik* mag verkrijgen, wat God toekomt. Dit is een rover, die de mensen achterna loopt van de kamer naar de kerk, en al hun plichten van horen, bidden en danken bederft, opdat in plaats van dat God de eer ontvangt, zij zelf geëerd mogen worden. Zo veroorzaakt vlees en bloed, dat de mensen geen behagen in de plicht hebben, welke hen geen toejuiching heeft toegebracht, en dat zij ingenomen zijn met die verrichtingen, welke hen die ze gedaan hebben, de meeste naam en roem opleveren. Uit dit beginsel, zal een leraar Christus prediken uit nijd, opdat men van hem zal denken, dat hij zo evangelisch is als de beste: en uit dit beginsel, zullen de mensen de godsdienstplichten nalopen als de beste, om een naam te hebben, dat zij even godsdienstig zijn als iemand anders. Onder deze schijn deden de Farizeeën lange gebeden, en deden zij vele dingen om van de mensen gezien te worden. Dit is een poging als het ware, om te zweren bij de Heere, en te zweren bij Malcham; Christus en Belial, beide God en het *ik* te dienen. Onze Heere zegt hiervan:

(Lukas 16:15) "Gij zijt het, die uzelf rechtvaardigt voor de mensen; maar God kent uw harten. Want dat hoog is onder de mensen, is een gruwel voor God." Aldus, zeg ik, gaan de mensen met vlees en bloed te rade, wanneer hun grote oogmerk in ,de dingen Gods, is, bij de mensen een naam te maken en van hen geëerd te worden.

[2] Wanneer zij hun eigen gerechtigheid voor God zoeken op te richten, evenals de Joden (Rom. 10:3). Deze twee delen van het *ik* staan alle ware godsdienst krachtig tegen. Evenals zij, die hun eigen eer als het voornaamste einde zoeken, het *ik* in de plaats van God en Zijn eer stellen; zo stellen zij, die hun eigen gerechtigheid zoeken op te richten, het *ik* in de plaats van Christus en Zijn gerechtigheid, dat het middel is tot dat einde. Zolang wij, tot rechtvaardigmaking en aanneming bij God, een gerechtigheid in onszelf en in onze plichten zoeken, halen wij in werkelijkheid Christus neer, en wij stellen vlees en bloed in Zijn plaats, en gaan daarmee te rade. De mensen zoeken van nature naar een gerechtigheid in zichzelf, of zij zoeken de zaligheid door hun persoonlijke gehoorzaamheid volgens de inhoud van het werkverbond. De gerechtigheid van de mens was eens in hemzelf, toen hij nog in de staat der rechtheid was; maar sedert de val heeft de Heere onze gerechtigheid, van onszelf naar Christus overgebracht, die de Heere onze Gerechtigheid is geworden; doch hoe weinigen zijn ingewonnen om het *ik* en de eigengerechtigheid los te laten!

Velen zoeken hun eigen gerechtigheid op te richten, die daarvan niet willen beschuldigd worden.

1. Deze zoeken hun eigen gerechtigheid op te richten, die er moeilijk toe te brengen zijn, hetzij leerstellig of praktisch te bekennen dat de gelovigen, geheel en volkomen zijn vrij gemaakt van de wet, als een verbond der werken; maar die nog steeds hun gerechtigheid willen zoeken als uit de werken van de wet. Dit was de Steen des aanstoots, waarover het Joodse volk gestruikeld en rechtstreeks in het verderf gestort is.
2. Van dit soort zijn zij, die hun wettische gevoelens slechts met een laagje Evangelie vernis bedekken, omdat zij stellen dat geloof en bekering en dergelijke, eigenlijke voorwaarden van het genadeverbond zijn, in plaats van de volmaakte gehoorzaamheid die in het werkverbond werd vereist; dat is een slechten, van het fondament van het Evangelie, en een oprichten, van een gerechtigheid in onze eigen persoon, tot rechtvaardigmaking voor God.
3. Van dit soort zijn ook zulken, die stellen, dat een evangelische bekering en dergelijke, noodzakelijke voorwaarden en hoedanigheden zijn, voor onze rechtvaardigmaking en aanneming bij God.
4. Ook zij zijn van dit soort, die in beginsel of praktijk stellen, dat het de plicht van de gelovige is, in zijn gehoorzaamheid onder de invloed te komen, of van slaafse vrees voor de hel, of van wettische hoop op de hemel. Uit een wettische hoop op de hemel te gehoorzamen, alsof wij de hemel door onze gehoorzaamheid moesten verkrijgen, is in strijd met de leer van de apostel, als hij zegt: (1 Thess. 5:9, 10) dat God ons gesteld heeft, om de zaligheid te verkrijgen door onze Heere Jezus Christus, Die voor ons getrouw is, opdat wij met Hem zouden leven. De gehoorzaamheid van Christus, waardoor alleen ons recht en onze aanspraak op de hemel verzekerd is, wordt daardoor dan ook beledigd en smaadheid aangedaan. Uit slaafse vrees voor de hel, te gehoorzamen alsof onze gehoorzaamheid en plicht ons daarvoor zouden beveiligen, is evengelijke tegenstand en loochening van de

kracht van de dood van Christus, waardoor alleen onze vrijmaking van de hel verzekerd is.

5. Nog zijn van dit soort zij, die stellen dat iedere nieuwe zonde, de gelovige aan de eeuwige dood en verdoemenis blootstelt, dat de straf is krachtens het werkverbond, doch waarvoor de hem toegerekende gerechtigheid van Christus, hoewel zijn zonden het verdiend hebben, hem niet alleen beveiligt, doch ook maakt, dat hij er nooit weer aan blootgesteld zal worden. Zij die dus stellen, dat de gelovige dat vonnis van de wet wegens zijn zonde onderworpen is, moeten bijgevolg ook stellen, dat hij het wegens zijn gehoorzaamheid niet onderworpen zal zijn; en zo stellen zij, dat hij gerechtvaardigd wordt door zijn gehoorzaamheid, en verdoemd wordt door zijn ongehoorzaamheid aan de wet, recht in strijd met de door ons in onze Belijdenisgeschriften aangenomen beginselen, "dat de gelovige niet onder de wet, als een verbond, is, om door haar gerechtvaardigd of verdoemd te worden." De gelovige wordt niet gerechtvaardigd door zijn gehoorzaamheid aan de wet, noch verdoemd wegens zijn ongehoorzaamheid. Is hij echter ongehoorzaam, dan heeft zijn God en Vader andere wegen, om hem Vaderlijk te kastijden: (Psalm 89:31-34) "Indien Zijn kinderen Mijn wet verlaten en in Mijn rechten niet wandelen; indien zij Mijn inzettingen ontheiligen, en Mijn geboden niet houden; zo zal Ik hun overtreding met de roede bezoeken, en hun ongerechtigheid met plagen. Maar Mijn goedertierenheid zal Ik van hem niet wegnemen, en in Mijn getrouwheid niet feilen." In al deze wegen richten de mensen hun eigen gerechtigheid op, en zo gaan zij met vlees en bloed te rade.

6. In één woord, van dit soort zijn al degenen, die de leer van het Evangelie verdenken, alsof die vijandig tegenover de wet en de heiligheid zou staan. Zodanig is toch onze natuurlijke neiging tot de wet als een werkverbond, welke zich openbaart zodra men in zoverre ontwaakt is, dat men met ernst over de godsdienst begint te denken, dat, wanneer het evangelie verklaart, dat er geen rechtvaardigmaking is uit de werken van de wet: dat wij uit het geloof worden gerechtvaardigd, zonder de werken van de wet; dat de rechtvaardigheid toegerekend, of de rechtvaardigmaking geschonken wordt aan degene, die niet werkt maar gelooft in Hem, Die de goddeloze rechtvaardigt (Rom. 4:5); ik zeg, dat zodra deze leer van het Evangelie wordt ontsloten, de wettische gesteldheid van de mensen deze Evangelie leer dadelijk verdenkt, zodat zij, evenals de Joden van Paulus zeiden, van hen die haar verkondigen zeggen: "Deze raadt de mensen aan, dat zij God zouden dienen tegen de wet" (Hand. 18:13). En dat niet alleen tegen de ceremoniële wet, maar zelfs tegen de zedelijke wet: want moeten niet de mensen, in gehoorzaamheid aan de wet Gods, zoveel goed doen als zij kunnen, en dan verwachten, dat zij zullen worden gerechtvaardigd en aangenomen? Dus wordt de leer van het Evangelie beschuldigd van Antinomianisme; alsof zij de mensen een vleselijk vrijheid gaf om te zondigen, om de wet te schenden, of van de praktijk van de heiligheid afvoerde. Dit is één van de grootste lasteringen, die tegen het Evangelie van Christus kunnen worden ingebracht en verraadt vreselijke onkunde van het Evangelie van de genade. Dit toch toont duidelijk, dat een mens in het stuk van de heiligheid, nooit voor God kan leven, zolang hij in het stuk van de rechtvaardigheid, niet aan de wet gestorven is (Gal. 2:19); noch ooit Gode vruchten zal dragen, zolang hij niet aan de wet gestorven en met Christus getrouwd is (Rom. 7:4): "Zo dan, mijn broeders, gij zijt ook der wet gedood door

het lichaam van Christus, opdat gij zoudt worden eens Anderen, namelijk Desgenen Die van de doden opgewekt is, opdat wij Gode vruchten dragen zouden". Maar wij moeten deze verdenking, noch de lasteringen die daaruit voortvloeien, niet vreemd achten, want Christus Jezus, onze heerlijke Heere Zelf, was verplicht Zich tegen zulke lasteringen als deze te verdedigen, waarom Hij zegt: Meent niet, dat Ik gekomen ben om de wet te ontbinden." Hij wil zeggen: Ik zie, dat u dit meent, dat u Mij hiervan verdenkt; u verdenkt Mijn leer, alsof die aan wet en heiligheid vijandig is; neen, "Ik ben niet gekomen om die te ontbinden, maar te vervullen." De apostelen hadden zich ook tegen deze beschuldiging te verdedigen: "Doen wij dan de wet te niet door het geloof? Dat zij verre; maar wij bevestigen de wet". Zo ziet u in hoe menigerlei opzicht kan gezegd worden, dat de mensen met vlees en bloed te rade gaan.

4. Vleselijke beraadslaging ontvouwd, of het grote kwaad, van in de dingen Gods door vleselijke beginselen te worden gedreven, blootgelegd (2e preek)

Galaten 1:16. ***Zo ben ik terstond niet te rade gegaan met vlees en bloed***

Afgehandeld hebbende, wat wij voornemens waren te zeggen over het leerstellig deel van de tekst, door te verklaren wat wij door vlees en bloed moeten verstaan; de waarheid van de leer bevestigd hebbende, door aan te tonen, dat wij daarmee in de dingen Gods niet moeten te rade gaan; de redenen daarvoor hebbende aangevoerd; begonnen zijnde om het onderwerp toe te passen, en dat gedaan hebbende in een gebruik van onderrichting, waarschuwing en bestraffing, zullen wij deze leer nog verder toepassen tot afrading en besturing.
De afrading is: O vrienden, gaat *niet* met vlees en bloed te rade. Overweegt als beweegredenen daartoe, de redenen die wij reeds hebben aangevoerd. Vlees en bloed zijn onbekwaam om raad te geven in de dingen Gods, en gelijk zij er onbekwaam toe zijn, zijn zij ook onwillig, en bijgevolg ongeschikt om te raadplegen. Met vlees en bloed te rade te gaan is gevaarlijk, want als wij daarmee raadplegen zullen zij ons van de plicht afhouden. Vlees en bloed zullen ons tot de zonde leiden; vlees en bloed zullen ons beletten voor Christus en Zijn zaak te lijden; ja, als wij met vlees en bloed te rade gaan, zullen wij, evenals Saul, de duivel raadplegen. Met vlees en bloed te rade gaan is dus een raadplegen van ons verderf; ja, tot oneer van God en tot schande van het Evangelie. Maar ik ga deze dingen voorbij, omdat wij die reeds hebben aangedrongen.

Doch tot onderrichting in deze stof, zou men mogen vragen:
1. Wat moeten wij dan raadplegen, als wij niet met vlees en bloed mogen te rade gaan.
2. Welke zijn de meest geschikte middelen om te voorkomen dat wij met vlees en bloed te rade gaan?

1. *Wie of wat moeten wij raadplegen, als wij niet met vlees en bloed mogen te rade gaan? Wie moeten wij raadplegen?*
Hierop antwoorden wij: In het algemeen, behoren wij God te raadplegen; God, in Christus, door de Geest; of de Vader, in de Zoon, door de Heilige Geest. Ik bedoel dit: wij behoren, onder de leiding van de Geest, God te raadplegen, zoals Hij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus is, en dat in al de plichten van de godsdienst, en van de door Hem ingestelde ordinanties, hetzij die openbaar of verborgen zijn, voornamelijk in het gebed, met David zeggende: (Psalm 143:10) "Uw goede Geest geleide mij in een effen land." Wij behoren te zoeken, dat Hij ons leide door Zijn raad, totdat Hij ons in de heerlijkheid opneemt; en dat Hij ons Zijn Geest tot een Leidsman geve. Hij heeft ons daartoe de grootste aanmoediging gegeven, in die woorden: (Lukas 11:13) "Indien dan gij, die boos zijt, weet uw kinderen goede gaven te geven, hoeveel te meer zal de hemelse Vader de Heilige Geest geven degenen, die Hem bidden." Elke goede gave komt van Hem; en daarom, tot wie anders zullen wij om raad en besturing

gaan, dan tot de Vader der lichten, en tot Christus, de wonderlijke Raad, en tot de Geest der waarheid, Die beloofd is, dat Hij Zijn volk in alle waarheid zal leiden? Indien wij de Heere niet kennen in al onze wegen, en Hem raadplegen, zullen wij zeker met vlees en bloed te rade gaan.
Doch meer in het bijzonder, omdat God ons raadgevers aangaande Hem heeft gegeven, moeten wij zulke dingen of personen raadplegen, die Hij ons veroorlooft, in ondergeschiktheid aan Hem, te raadplegen.
Wilt u dan, meer in het bijzonder weten hoe wij God moeten raadplegen? wij mogen dat meer in het bijzonder doen, door het raadplegen van:

1. De woorden Gods.
2. De kinderen Gods.
3. De dienstknechten of boden Gods.
4. De eer Gods.
5. De analogie van het geloof.
6. Het geweten, Gods plaatsbekleder binnen in ons.

1. Wij moeten de woorden Gods raadplegen; ik meen de Schriften der waarheid, in zaken van het geloof, in de dingen van God en het geweten: (Joh. 5:39) "Onderzoekt de Schriften; want gij meent in dezelve het eeuwige leven te hebben, en die zijn het, die van Mij getuigen." De Schrift is de rechter in elk geschil. Algemene kerkvergaderingen en raden kunnen dwalen, doch dat kan de Schrift niet: (2 Petrus 1:19) "Wij hebben het profetisch Woord, dat zeer vast is, en gij doet wel, dat gij daarop acht hebt als op een licht, schijnende in een duistere plaats." Daarom worden wij vermaand, het Woord van God rijkelijk in ons te laten wonen in alle wijsheid; en met zachtmoedigheid te ontvangen het Woord, dat in ons geplant wordt, hetwelk onze zielen kan zaligmaken; zijnde daders des Woords, en niet alleen hoorders, onszelf met valse overleggingen bedriegende, (2 Petrus 1:21, 22). Ziet hoe Timothéüs wordt geprezen, omdat hij van kinds af de Schrift had onderzocht (2 Tim. 3: 15). Wij moeten dus God in de Schrift raadplegen.

2. Wij moeten de kinderen Gods, de heiligen Gods raadplegen, voornamelijk degenen, die zeer teer zijn en het dichtst bij God leven, en het meest van de zin Gods hebben; en in het bijzonder op zulke tijden wanneer het goed staat tussen hen en hun God. Hoewel wij in de dingen Gods, vleselijke vrienden niet moeten raadplegen, noch de vleselijke raad van godvrezende vrienden moeten opvolgen, nochtans gaan wij niet met vlees en bloed te rade, wanneer wij de godvruchtige raad van godvrezende vrienden, en de geestelijke raad van geestelijke vrienden opvolgen. Het Woord moedigt ons aan dezulken te raadplegen: (Mal. 3:16) "Alsdan spreken, die de Heere vrezen, een ieder tot zijn naaste," of, volgens de Engelse overzetting "Toen spraken degenen, die de Heere vreesden, dikwijls tot elkaar; en de Heere merkte er op en hoorde, en daar was een gedenkboek voor Zijn aangezicht geschreven, voor degenen die de Heere vreesden, en voor degenen die aan Zijn Naam gedachten." Alsook: "Die met de wijzen omgaat, zal wijs worden." Het is goed dat men raadpleegt hen, aan wie God Zijn verborgenheden bekend maakt; de verborgenheid des Heeren is voor degenen, die Hem vrezen" (Psalm 25:14).

3. Wij moeten de dienstknechten Gods raadplegen, want daartoe worden wij gemachtigd: (Mal. 2:7) "Want de lippen der priesters zullen de wetenschap bewaren,

en men zal uit zijn mond de wet zoeken, want hij is een engel des Heeren der heirscharen." (2 Kron. 20:20) "Gelooft in de Heere uw God, zo zult gij bevestigd worden; gelooft aan Zijn profeten, en gij zult voorspoedig zijn". Maar hoe, indien de profeten zich bedriegen? Hoe, als de leraar zich vergist, of de lippen van de priester de wetenschap niet bewaren, of niet bij de waarheid blijven? Wel, wij moeten niets van mensen aannemen met een onvoorwaardelijk geloof, zonder het bij de regel neer te leggen: (Jes. 8:20) "Tot de wet en tot het getuigenis, zo zij niet spreken naar dit Woord, het zal zijn, dat zij geen dageraad zullen hebben." of volgens de Engelse overzetting, "het is, omdat er geen licht in hen is". Wij moeten alle dingen beproeven, en het goede behouden," en, gelijk de edele Bereeën, "dagelijks de Schriften onderzoeken, of deze dingen alzo zijn" (Hand. 18:11). Indien zij werden geprezen dat zij de apostelen, die onmiddellijk van de hemel geïnspireerd werden, niet geloofden, zonder hun leer met de Schrift te vergelijken; hoeveel te prijzenswaardiger is het dan, dat het volk de leer van gewone leraars, met het woord en de apologie van het geloof vergelijkt? Verzuim in dit stuk, houdt velen in grove onkunde, zodat zij met elke wind van leer worden omgevoerd, niet wetende wie zij zullen vertrouwen, of wat zij zullen geloven; zij dwalen, niet wetende de Schriften. Juist, maar zij die de Schrift beter kennen dan wij, verklaren haar zo en zo, geheel anders dan anderen, Dat kan zijn, maar de Schrift is de beste verklaarder van zichzelf. Indien wij haar in afhankelijkheid van de Heere onderzochten, zou het licht uit de duisternis opgaan: zulk licht waardoor al de valse verklaringen, zoals de duivel die gebruikte in zijn twistgesprek met Christus, zouden worden verdonkerd en vernietigd. De Heere Jezus weerlegde dan ook, die verkeerde verklaringen die de duivel gaf, van de Schriftuurplaatsen die hij aanhaalde, met andere plaatsen uit de Schrift. Toch zeg ik: "De lippen des priesters zullen de wetenschap bewaren, en men zal uit zijn mond de wet zoeken." Hij behoort een goede raadgever, een betrouwbare leidsman te zijn, en wij behoren in de dingen Gods, hem te raadplegen. Wij behoren die raad aan te nemen, die overeenkomstig Gods Woord is, en navolgers te zijn van zulken, voor zover zij navolgers van Christus zijn, en niet verder.

4. Wij moeten in alles met de eer van God te rade gaan. Indien wij eigen doeleinden raadplegen, is het maar vlees en bloed; doch indien wij in alle dingen, met de eer van God als ons hoogste en laagste einde te rade gaan, dan raadplegen wij niet vlees en bloed. "Hetzij dan, dat gijlieden eet, hetzij dat u drinkt, hetzij dat u iets anders doet, doet het al ter ere Gods." In al de dingen van God en het geweten, is het altijd het veiligst te overleggen, wat het meest deze voorname einden bevordert; de eer van God in Christus: de eer van Zijn soevereine genade; de eer van Zijn oneindige heiligheid en van Zijn andere volmaaktheden. Al wat tot oneer van God en van Zijn Naam strekt, komt van vlees en bloed en van duivelse, vleselijke overleggingen. De wereld is er op gezet vlees en bloed te behagen, al zou het God nog zo onaangenaam zijn; zij zijn er op gesteld het *ik* te verhogen en Christus te verlagen: het *ik* op de troon te zetten, en God te onttronen. Maar, o vrienden, als met de eer van God werd te rade gegaan, wat zou het volk er dan ver vanaf zijn met vlees en bloed te rade te gaan. Gods eer zou het volk tot de berg Gods opvoeren, maar vlees en bloed voert hen af met de stroom van de wereld. Waarom worden zovelen met de stroom van de tijd meegevoerd? Wel, omdat zij niet met de eer van God te rade gaan.

5. Wij moeten met de analogie van het geloof en met de zuiverste oudheden te rade gaan: (Jer. 6:16) "Zo zegt de Heere: Staat op de wegen en ziet toe, en vraagt naar de oude paden, waar toch de goede weg zij, en wandelt daarin, zo zult gij rust vinden voor uw zielen." En waarlijk, volgens het rechte gebruik van de woorden Gods, of de onfeilbare regel van de Schrift, moet die regel gebruikt worden overeenkomstig de analogie van het geloof, dat is; Er zijn sommige fundamentele waarheden, die de voornaamste grondbeginselen zijn, gegrond op het allerklaarst getuigenis van het Woord, en wij kunnen er zeker van zijn, dat al wat in beginsel of praktijk niet overeenkomt met die analogie van het geloof, niet met het Woord van God overeenstemt, en dus niet naar God, maar naar vlees en bloed ruikt. Vraagt u, wat die fundamentele waarheden of voornaamste grondbeginselen zijn? Dan antwoord ik: Dat zijn de zodanige, ten opzichte waarvan allen die maar enige bevindelijke kennis van de godsdienst hebben, weten, dat zij boven alle twijfel verheven zijn, zoals: dat er een God is; dat Hij een eeuwig, onveranderlijk, onafhankelijk Wezen is; dat Hij alle dingen verordineerd heeft en Zijn besluiten uitvoert in de werken van de schepping en van de voorzienigheid; dat Hij de mens naar Zijn beeld heeft geschapen; dat de mens uit de staat van gelukzaligheid is gevallen, en zichzelf in een staat van zonde en ellende heeft gebracht; dat God Zijn Zoon heeft gezonden om onze natuur aan te nemen, opdat Hij daarin lijden, de goddelijke rechtvaardigheid voldoen, en de prijs van de verlossing betalen zou; dat er voor ons geen middel is tot herstel, dan alleen in Hem en door Hem; dat Hij aan al de uitverkorenen deze verlossing toepast, hun verstand verlicht in de kennis van Zichzelf, en hun wil onderwerpt; dat Hij hen, die Hij zo wederbaart en bekeert, rechtvaardigt, tot kinderen aanneemt en heiligt, hen Zijn Geest schenkende om hen levend te maken, en hen van stap tot stap leidt, totdat Hij hen in de heerlijkheid doet aanlanden, en zij in en met Hem eeuwig zalig zijn. En dat alle anderen die in hun zonden worden gelaten, eeuwig zullen worden verdoemd en tot straf lijden, het eeuwig verderf van het aangezicht des Heeren. Deze, en dergelijke, zijn fundamentele waarheden, gegrond op de helderste en krachtigste gronden van de Schrift, en onafscheidelijk aan elkaar vastgemaakt. Elke leer en elk beginsel, die rechtstreeks tegenover één van deze waarheden staan, ruiken niet naar God, maar naar vlees en bloed. Daarom zeg ik, behoren wij zorgvuldig met de analogie des geloofs te rade te gaan.

6. Wij moeten met de plaatsbekleder van God binnen in ons te rade gaan, ik meen met het geweten, wanneer zij onder het bestuur staat en de regel aanwijst van het Woord en de Geest Gods. Als zij toch zo niet geregeld en bestuurd wordt, zou ik niet durven zeggen dat zij geschikt is, om te raadplegen. Ik ben er niet voor, dat het geweten in deze aangelegenheid wordt geraadpleegd en dat men op haar let, indien zij niet door het Woord en de Geest Gods wordt geleid. Velen toch maken er aanspraak op, dat zij overeenkomstig het licht van hun geweten handelen, die echter slechts door een verblind verstand en een misleid geweten worden geleid. "Indien nu de blinde de blinde leidt, zo zullen zij beiden in de gracht vallen." Paulus handelde volgens zijn geweten toen hij een Farizeeër was, ja, toen hij de gemeente Gods vervolgde. Hij zegt: "Ik meende waarlijk bij mijzelf, dat ik tegen de naam van Jezus van Názareth vele wederpartijdige dingen moest doen," (Hand, 26:9). Christus Zelf heeft gezegd, dat velen die Zijn leden zullen vervolgen, zullen menen, Gode een dienst te doen: daarom kan het zijn, dat men een blind geweten volgende, slechts met vlees en bloed te rade gaat. Maar met het geweten, die door het Woord en de Geest Gods geleid wordt, moet

men te rade gaan. De wandel van een mens zal dan een nauwgezette wandel zijn; wandelende met alle goed geweten voor God, en zich oefenende, om altijd een onergerlijke consciëntie te hebben bij God en de mensen. Hierin moesten wij onszelf altijd oefenen, want het geweten strekt zich uit tot alle onderlinge plichten tussen overheid en onderdaan, leraar en volk, ouders en kind, heer en dienstbare: ja, tot alle godsdienstige plichten, jegens God en de mens. Indien wij het licht van ons geweten tegenstaan en haar vertrappen, gaan wij slechts met vlees en bloed te rade, en beledigen wij Gods stedehouder.

II. Welke zijn de meest geschikte middelen om te voorkomen, dat wij met vlees en bloed te rade gaan? Ik zal twee dingen in de tekst gadeslaan, welke voor Paulus de voornaamste middelen waren, om te voorkomen dat hij niet met vlees en bloed te rade ging. Het eerste was, dat hij een zaligmakende openbaring van Christus in zich had gekregen: "Hij heeft Zijn Zoon in mij geopenbaard". Het volgende was, dat hij de raad van vlees en bloed terstond verwierp: "Zo ben ik terstond niet te rade gegaan met vlees en bloed."

1e Het eerste middel was, dat hij een zaligmakende openbaring van Christus in zich had gekregen: "Het heeft Gode behaagd Zijn Zoon in mij te openbaren." Hier is het beste tegengif ter wereld tegen vleselijk beraadslaging. Weliswaar kunnen zij, in wie Christus zaligmakend geopenbaard is, nog wel te veel met vlees en bloed te rade gaan; want de ware gelovigen kunnen door ongeloof dikwijls heel verkeerd handelen, doch dit is zeker, hoe meer Christus in een mens geopenbaard is, hoe minder hij, in de onderscheiden wegen, die wij in het leerstellig deel van ons onderwerp hebben behandeld, met vlees en bloed zal te rade gaan. Wij kunnen hier naar twee dingen onderzoek doen:
1. Wat de natuur van deze openbaring van Christus is; en
2. Welke invloed die heeft om te voorkomen en te verhinderen, dat wij met vlees en bloed te rade gaan.

[1]. Wat is deze openbaring van Christus? Om dit te verstaan moet u weten, dat er tweeërlei openbaring van Christus is, namelijk: uitwendig en inwendig.
(1) De uitwendige openbaring van Christus is door het Woord. Het licht van de natuur en rede kan Christus niet openbaren. Dat licht heeft zijn nuttigheid om ons de weg te wijzen in de dingen van de natuur, maar niet in de dingen Gods; "De natuurlijke mens begrijpt niet de dingen, die des Geestes Gods zijn". (1 Kor. 2:14). Door het Woord wordt Christus ons geopenbaard, en het Evangelie ons bekend gemaakt, doch waar niet meer is dan deze uitwendige openbaring, is geen zaligmakende verandering. Daarom:
(2) Is er de inwendige openbaring van Christus door de Geest, wanneer Christus niet alleen aan ons, maar in ons geopenbaard wordt: "Hij heeft Zijn Zoon in mij geopenbaard." Nu is de vraag: Wat is deze inwendige, zaligmakende openbaring van Christus? Ik denk, dat de beste wijze om dit duidelijk te maken is, dat wij, onder de leiding van de Geest Gods, ieder woord van deze nadrukkelijke beschrijving van de zaak, afzonderlijk beschouwen: "Hij openbaarde Zijn Zoon in mij." Ieder woord zal ons stof van overdenking opleveren, om de natuur van Zijn zaligmakend werk, van goddelijke verlichting in de kennis van Christus, te ontsluiten. Dan kunnen wij bij de natuur van dit licht, waarin Paulus hier verlicht

was, beproeven of: "God, Die gezegd heeft, dat het licht uit de duisternis zou schijnen, ooit in onze harten geschenen heeft, om ons te geven verlichting van de kennis der heerlijkheid Gods in het aangezicht van Jezus Christus." Want,

1. Het is een helder en openbaar licht, dit geeft het woord openbaring zelf te kennen: "Hij openbaarde Zijn Zoon in mij." Openbaring geeft helderheid en duidelijkheid te kennen. Gelijk God in de schepping toen Hij de wereld schiep, met het licht begon, zeggende: "Daar zij licht; en er was licht"; zo ook begint Hij in de bekering met de verlichting: "Die Uw Naam kennen, zullen op U vertrouwen." Niemand zal geloven, zolang hij het voorwerp niet helder en klaar aanschouwt, al kent hij het nog niet ten volle en volmaakt: "Een iegelijk, die de Zoon aanschouwt en in Hem gelooft, heeft het eeuwige leven" (Joh. 6:40). De openbaring van Christus verdrijft krachtdadig de dikke wolken van geestelijke duisternis en onkunde, waarmee de ogen van het verstand vast en zwaar bezet zijn. Van nature toch, zijn wij zo onwetend en onvernuftig in de dingen Gods, als de beesten die vergaan, totdat de Geest, als een Geest der wijsheid en der openbaring in de kennis van Christus, gezonden wordt, en dan ziet de mens klaar; niet zoals die man, die met zijn half geopende ogen de mensen als bomen zag wandelen; maar in Gods licht ziet hij klaar het licht, en hij krijgt enige gepaste opvattingen van het getuigenis, dat God van Zijn Zoon geeft, getuigende dat Hij een gepaste Zaligmaker is, die machtig is volkomen zalig te maken; getuigende dat de zaligheid in geen Ander is: "dat er ook onder de hemel geen andere Naam is, die onder de mensen gegeven is, door welke wij moeten zalig worden;" getuigende dat Hij bereid is, allen die komen, zalig te maken, en dat een ieder, die wil, welkom is; ja, getuigenis gevend dat een ieder die Hem hoort, recht heeft tot Hem te komen en Hem aan te nemen, en dat het in arme zondaren geen vermetelheid is als zij tot Hem gaan. Ik zeg, deze openbaring betekent een helder licht, waardoor het Voorwerp van het geloof wordt ontdekt, en dat de ziel enige flauwe bevatting geeft van Gods getuigenis aangaande Christus: "Want al wat openbaar maakt, is licht."

2. Het is een bovennatuurlijk licht: Hij openbaarde Zijn Zoon in mij." Paulus zegt: Het behaagde God dat te doen; dit licht was van boven, van de Vader der lichten. Vlees en bloed openbaarde dit niet aan Paulus, doch Zijn Vader, Die in de hemelen is. Dit wordt van de hemel gegeven: "Het is u gegeven de verborgenheden van het koninkrijk der hemelen te weten, maar anderen is het niet gegeven" (Matth. 13:11). Menselijke talenten en letterkunde konden Paulus dit inzicht en die onderscheidende kennis niet geven; hij miste zijn deel niet van al de wetenschap van die tijd; doch de natuurlijke mens, al is hij nog zo geleerd, en al heeft hij nog zoveel natuurlijke gaven en vereiste letterkunde, begrijpt niet de dingen die des Geestes Gods zijn; en hij kan ze niet verstaan, omdat ze geestelijk onderscheiden worden; de mens moet van God geleerd worden. Waar zaligmakend licht, is geestelijk en bovennatuurlijk: "Die het van de Vader gehoord en geleerd heeft, die komt tot de Zoon;" en de Vader openbaart de Zoon geheel vrij en soeverein, niet uit enige aanmerking van goede hoedanigheden in de zondaar, maar naar Zijn Eigen vrijmachtig welbehagen: "Het heeft Gode behaagd Zijn Zoon in mij te openbaren."

3. Het is een evangelisch licht: Hij openbaarde Zijn Zoon in mij. Zijn Zoon: dat is niet een absoluut God, een God buiten Christus, zoals Hij de zondaar door de wet wordt geopenbaard; maar God, in Zijn Zoon Jezus Christus, volgens het Evangelie, dat Hem ontdekt als een God Die in Christus, de wereld met Zichzelf verzoenende was. Hij openbaarde Zijn Zoon, de Zoon Zijner liefde, in Wie Hij Zijn welbehagen heeft. Zijn Zoon, Die de Gezondene en Verzegelde des Vaders is; Zijn Zoon, Die het afschijnsel van Zijn heerlijkheid en het uitgedrukte beeld Zijner zelfstandigheid is; Zijn Zoon, in Wie het de Vader behaagd heeft, dat al de volheid wonen zou, en in Wie al de volheid van de Godheid woont. En zo is het een openbaring van de heerlijkheid Gods, in het aangezicht van Jezus Christus: "Hij openbaarde Zijn Zoon in mij." De wet als een verbond van leven en werken, openbaart Christus niet. Wanneer God Zich naar die bedeling openbaart, is Hij voor de zondaar een verterend vuur buiten Christus, en wordt Hij op zijn best geopenbaard als een gebiedend God, en als een toornig, bedreigend God; doch wanneer God Zich in Zijn Zoon openbaart, dan wordt Hij gekend als een belovend God, een genadig God, een verzoend God. Deze openbaring van het Evangelie, dit evangelisch licht, vervult de gehele ziel met vrede en kalmte. Hierom zei Christus tot Zijn discipelen, toen naar het schijnt, hun gezichten van God meer duister en wettisch waren, door bevattingen van God in de wet, zonder bevattingen van Christus in het Evangelie: (Joh. 14: 1) "Uw hart worde niet ontroerd; gijlieden gelooft in God, gelooft ook in Mij." En dan toont Hij hen, dat Hij de Weg tot de Vader is, en dat niemand tot de Vader komt dan door Hem. En opdat niemand zich zou inbeelden, dat een gezicht van de Zoon hem van de Vader zou afvoeren, voegt Hij er aan toe: "Die mij gezien heeft, die heeft de Vader gezien;" dus, wanneer de Vader de Zoon openbaart, openbaart Hij Zichzelf in Hem. Hoe liefelijk is het dan, te overwegen, dat de Vader eerst de Zoon openbaart; (Joh. 6:45) "Daar is geschreven in de profeten: En zij zullen allen van God geleerd zijn. Een iegelijk dan, die het van de Vader gehoord en geleerd heeft, die komt tot Mij:" en dat dan de Zoon de Vader openbaart: (Joh. 1: 17, 18) "Want de wet is door Mozes gegeven, de genade en de waarheid is door Jezus Christus geworden. Niemand heeft ooit God gezien; de eniggeboren Zoon, Die in de schoot des Vaders is, Die heeft Hem ons verklaard." En aldus openbaarde Hij Zijn Zoon in mij;" dat is: Hij toonde mij Zijn heerlijkheid in het aangezicht van Zijn Zoon. Hier is de zaligmakende Evangelieopenbaring.

4. Het is een inwendig licht. Dit blijkt uit het voorzetsel in: "Hij openbaarde zijn Zoon in mij.". Niet slechts aan mij door een uitwendige, voorwerpelijke openbaring; maar in mij, door een inwendige, onderwerpelijke openbaring. Het is niet een licht, dat van buiten aan het lichamelijk oog wordt voorgesteld, dat uitwendig verlicht, zoals dat, waardoor sommige onkundige schepselen bedrogen zijn die zeggen, dat zij in zeker deel van de kamer, of van het bed, een wonderlijk licht, of een liefelijke verschijning hebben gezien, terwijl zij nochtans zo onkundig van Christus zijn als een redeloos dier. Ik wil hiermee niet volstrekt de mogelijkheid van alle uitwendige openbaring ontkennen, alsof God in buitengewone gevallen, door de bediening van de engelen, niet enige uitwendige, heerlijke verschijning aan de Zijnen kon geven; doch daar

Christus Zelf nu, op geen andere wijze wordt gezien, dan door het oog van het geloof, bij het licht van een inwendige, zaligmakende openbaring door de Geest, zijn die uitwendige openbaringen blijkbaar bedrieglijk, voornamelijk waar er niets dan dikke duisternis en grove onwetendheid in het verstand is. Ik zeg dan ook: het is geen licht van buiten, maar licht van binnen; en dat niet verrukkend of enthousiastisch, [geestdrijverij] zoals het licht waarvan de Kwakers spreken, maar geestelijk en schriftuurlijk, gepast voor de voorwerpelijke openbaring van Christus in het Woord en in het Evangelie. Het is ook niet het redelijke inwendige licht, dat indruk maakt op de verbeeldingskracht, evenals een sterke inbeelding; maar het is een licht, dat de gehele ziel verlicht: "Want God, Die gezegd heeft, dat het licht uit de duisternis zou schijnen, is Degene, Die in onze harten geschenen heeft, om te geven verlichting der kennis der heerlijkheid Gods in het aangezicht van Jezus Christus" (2 Kor. 4:6). "In onze harten;" en dat werkt die weekheid van het hart, wanneer deze Zon der gerechtigheid opgaat met Zijn verwarmende stralen. Hier vandaan komt ook die overreding van het hart, een volkomen overreding van de waarheid van Gods getuigenis aangaande Christus; de mens gelooft en is verzekerd, hij kent en is overreed op het getuigenis van God. Hieruit ontstaat ook die hartelijke goedkeuring van Christus, en het voornemen van de zaligheid, in Hem en door Hem.

O! zegt de ziel, deze weg van de zaligheid is aller aanneming waardig. Vandaar ook die voldoening van het hart; het is zoeter dan honing of honing zeem. Er is een reuk in de Naam van Christus, die is als een olie die uitgestort is. Het hart en de ziel berusten in Christus, als ten volle alle noden en alle begeerten beantwoordende. Hieruit vloeit die reiniging van het hart voort: hoe meer de mens Hem ziet, hoe meer hij Hem gelijk wordt; want het is een begonnen hemel, en in de hemel zijn de heiligen Hem gelijk, want daar zien zij Hem gelijk Hij is: en zo ook hier naar evenredigheid van het gezicht, dat zij van Hem hebben. In één woord, dit werkt die bevinding van het hart. Er is een gevoelen van kracht en vermogen in de openbaring van Christus, een smaak van Zijn zoetheid en voortreffelijkheid. Andere kennis en geleerdheid is bloot beschouwend, en hierdoor is de hel bevloerd met de schedels van vele grote schoolgeleerden, die hun hoofden volgepropt hadden met begrippen van God en Christus, doch van welken de harten nooit zodanig verlicht waren met het licht des levens, dat zij bevinding hadden van de zielsverlevendigende en de zondedodende kracht van Goddelijk licht. Omdat het een inwendig licht is maakt het veel hartswerk.

5. Het is een helder, toe-eigenend licht. "Hij openbaarde Zijn Zoon in mij." De zaligmakende kennis van Christus is toe-eigenend, daarom noemt Paulus haar "de kennis van Christus Jezus mijn Heere" (Filip. 3:8). De duivelen hebben enige kennis van Christus, maar zij kunnen niet zeggen. dat Hij hun Zaligmaker is. Nebukadnézar kon zeggen, dat de God van Sadrach, Mesach en Abednego, een machtig God was; Darius noemt Hem, de God van Daniël. Maar deze zaligmakende openbaring komt nauw op de mens zelf aan, en strekt krachtens haar natuur, om de mens deel te doen hebben aan het goed, dat hij ziet. Als Christus zaligmakend geopenbaard wordt als Profeet, is het om mij te leren; openbaart Hij Zich als Priester, het is om mij te verzoenen; als Koning, het is om mij voor Hem te overwinnen, en Mijn vijanden aan Hem te

onderwerpen; en als Zaligmaker, het is om mij zalig te maken. Er is een bijzondere toepassing van Christus tot wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking en verlossing aan de mens zelf. Het is niet een algemene beschouwing, zeggende: Hier is een volkomen, gepaste, heerlijke Zaligmaker voor zondaren; maar het is als bij een huwelijk, toepassing en toe-eigening, zeggende: Hier is een passende Partij voor mij, ik beschouw Hem en neem Hem aan, als aan mij gegeven: "Hij openbaarde Zijn Zoon in mij." Naar de mate van de verlichting en van het geloof, komt het tot dit persoonlijk mij: "Hij heeft mij liefgehad, en Zichzelf voor mij overgegeven."

6. Het is een heerlijk en helder licht, zoals men kan opmaken uit het gehele verband van dit vers, dat ten minste, vier dingen aanwijst, die ertoe bijdragen om het zeer heerlijk te maken.

   (1) Het is heerlijk in zijn fontein en oorsprong, namelijk: het welbehagen van God: "Het heeft Gode behaagd, Zijn Zoon in mij te openbaren." Ja Vader, want alzo is geweest het welbehagen voor U." Het trotse vlees en bloed mag de vrijmacht van de genade betwisten, maar het is voor al de kinderen van de genade wanneer zij goed gesteld zijn, boven alle twijfel verheven, dat alle zaligmakende zegeningen verschuldigd zijn aan, en zich oplossen in deze oorsprong, het welbehagen Gods.
   (2) Het is heerlijk in de wijze en manier van de openbaring: "Hij openbaarde Zijn Zoon in mij." Hier is een geheel heerlijke Drie-eenheid werkzaam. Hij, namelijk de Vader, openbaarde Zijn Zoon in mij door de Heilige Geest. Dit toch is het werk van de Geest, als de Geest der wijsheid en der openbaring in de kennis van Christus (Ef. 1:17), daartoe, gelijk dat vers ons aantoont, van de Vader gegeven; en daartoe ook door de Zoon beloofd: (Joh. 15:26) "Maar wanneer de Trooster zal gekomen zijn, Die Ik u zenden zal van de Vader, namelijk de Geest der waarheid Die van de Vader uitgaat, Die zal van Mij getuigen." En (Joh. 16:14) "Die zal Mij verheerlijken; want Hij zal het uit het Mijne nemen, en zal het u verkondigen." Dit is het, dat hier in Paulus werd uitgewerkt, en dat ook in allen wordt uitgewerkt, die zaligmakend verlicht worden in de kennis van Christus: de Vader openbaart de Zoon door de Heilige Geest. Dit is de heerlijkheid en het zaligmakend licht van de kennis: het is God de Vader, Die het verstand verlicht in de kennis van Christus, door de krachtige bestraling en bewerking van de Geest.
   (3) Het is heerlijk in zijn einde en oogmerk: "Opdat ik Hem onder de heidenen zou verkondigen." Weliswaar wordt ieder waar Christen niet met dit doel verlicht, om evenals Paulus, Christus onder de heidenen te prediken. Maar allen, in wie Christus geopenbaard wordt, worden tot zo'n heerlijk doeleinde verlicht, namelijk, opdat zij beide door hun woord en hun wandel, Christus mogen aanprijzen opdat zij Hem op aarde mogen dienen en eren, en opdat zij Hem eeuwig in de hemel mogen prijzen en verheerlijken, ja, opdat zij Hem aan anderen mogen prediken, overeenkomstig hun roeping en standplaats; indien niet krachtens bediening en machtiging, dan toch door hun praktijk en liefdadigheid. Daarom zullen allen, die zaligmakend verlicht zijn in de kennis van

Christus, naar de mate van verlichting, een liefelijke gezindheid gewaar worden om Hem in de wereld te verkondigen, en alles te doen wat zij kunnen, om Hem anderen aan te bevelen met de Psalmist, zeggende: (Psalm 51:14, 15) "Geef mij weder de vreugde Uws heils, en de vrijmoedige Geest ondersteune mij. Zo zal ik de overtreders Uw wegen leren, en de zondaars zullen zich tot U bekeren."

(4) Het is heerlijk in zijn onmiddellijke uitwerking, zoals de woorden van de tekst verklaren: "Zo ben ik terstond niet te rade gegaan met vlees en bloed." De mens wordt terstond veranderd, zodra Christus in hem wordt geopenbaard, want: "de heerlijkheid des Heeren aanschouwende, worden wij veranderd" (2 Kor. 3:18). Het is een eerlijke erkenning en belijdenis, dat hij tevoren altijd met vlees en broed was te rade gegaan, en door de vleselijk rede, het *ik* en de eigengerechtigheid was geleid; doch nu mag hij zich in Christus Jezus beroemen, en betrouwt hij niet in het vlees. Het met vlees en bloed te rade gaan is even ver weggenomen, als Christus in hem geopenbaard is: "Zo ben ik terstond niet te rade gegaan met vlees en bloed." Zover over de natuur van de openbaring van Christus, en zullen wij tot de andere vraag overgaan, namelijk:

[2] Welke invloed deze openbaring van Christus heeft om te voorkomen, dat wij met vlees en bloed te rade gaan? Dit punt is van groot gewicht, omdat het de spil is daar deze leer om draait, waardoor het verband wordt vastgesteld tussen de openbaring van Christus, en het in de dingen Gods niet met vlees en bloed te rade gaan. Wij kunnen de leer aldus formuleren:

Dat, aangezien men in de dingen Gods, vlees en bloed niet moet raadplegen, het beste behoedmiddel tegen dit kwaad, een zaligmakende, inwendige openbaring van Christus is, of aldus: Dat bevrijd te zijn van vleselijke overleggingen, een vrucht is van zaligmakende verlichting.

Nu, om dit punt te beantwoorden, moet u weten dat de invloed die de openbaring van Christus heeft, op ons te rade gaan met vlees en bloed, tweeërlei is:

1. Zedelijk en bewijsvoerend.
2. Geneeskrachtig en werkdadig.

(1.) De zaligmakende openbaring van Christus is van invloed op dit, niet met vlees en bloed te rade gaan, op een *zedelijke en bewijsvoerende wijze,* omdat zij de krachtigste betooggronden en de sterkste overredingen verschaft, om niet met vlees en bloed te beraadslagen. De openbaring van Christus brengt krachtens haar natuur teweeg, dat de ziel aldus redeneert en overlegt: "O! Heeft God Zijn Zoon in mij geopenbaard? Heeft God Zelf Christus zaligmakend aan en in mij geopenbaard? En zou ik met deze vleselijke wapenen van vlees en bloed, tegen God strijden? Heeft het Hem behaagd zo met mij te handelen? Was het Zijn welbehagen Christus te openbaren, en zal ik mijn vleselijk genoegen opvolgen tot ongenoegen van deze God? Heeft Hij zo iemand als Zijn Zoon in mij geopenbaard, en zal ik het eigen *ik* in mij liefkozen? Vlees en bloed heeft Christus niet in mij geopenbaard, en zal ik dan de vleselijke leiding van vlees en bloed volgen?"

Doch meer in het bijzonder zal deze zedelijke invloed, welke zij heeft om te voorkomen, dat men met vlees en bloed te rade gaat, blijken, als wij overwegen dat, wanneer Christus wordt geopenbaard, de heerlijkheid Gods in Hem zodanig wordt

tentoongespreid, dat dit krachtig bijdraagt om de mens, uit al zijn vleselijk redeneren uit te zetten. Bij voorbeeld:

1. De openbaring van Christus vertoont de wijsheid Gods: want "in Hem zijn al de schatten van wijsheid en kennis verborgen"; ja, hierin ziet de mens de menigvuldige wijsheid Gods, en de wijsheid Gods in een verborgenheid. Wanneer dit ontdekt wordt, kan men er zeker van zijn, dat het alle vleselijk vernuft bederft, ja, dit veroorzaakt dat vleselijke wijsheid, haar aangezicht met een blos van schaamte verbergt. "God maakt de wijsheid van deze wereld dwaas".
2. De openbaring van Christus vertoont de kracht Gods; want Hij is Christus, de kracht Gods, zowel als de wijsheid Gods. Nu, zegt de verlichte ziel, wanneer Christus, de kracht Gods en de wijsheid Gods, wordt tentoongespreid: "O! Waartoe zou ik op het beleid van mensen vertrouwen? Of waartoe zou ik de macht vrezen van mensen, die tegen mij zijn? Of op de macht en de geslepenheid van mensen vertrouwen, ook al schijnen zij voor mij te zijn? Hier is almachtige kracht waarop ik vermaand word te vertrouwen; namelijk, de kracht van God in Christus: "Vertrouwt op de Heere tot in der eeuwigheid, want in de Heere HEERE is een eeuwige rotssteen; Hij kan volkomen zaligmaken.
3. De openbaring van Christus vertoont de heiligheid Gods, en zo ontdekt die ook de onheiligheid en zondigheid van alle vleselijke beraadslaging: zij zet de mens met schaamte uit zijn vleselijke raadslagen. "O! Is Hij zo'n oneindig, heilig God, dat Hij de zonde even zozeer haat, als Hij zijn eeuwige Zoon liefheeft? En zal ik dan een onheilige koers nemen? Is dit te rade gaan met vlees en bloed, overeenkomstig de oneindige heiligheid van God, Die ik gezien heb in het aangezicht van Christus?"
4. De openbaring van Christus spreidt de rechtvaardigheid Gods tentoon; beide, Zijn wraakvorderende rechtvaardigheid, in de zonde ten uiterste in de Borg te straffen, toen zij Hem was toegerekend; en vergeldende rechtvaardigheid, in alle goede dingen aan Christus en Zijn zaad te geven, als een loon op Zijn gehoorzaamheid tot de dood. God heeft in dit alles op de meest doorluchtige wijze getoond, dat, gelijk Hij de zonde niet ongestraft wil laten, waar zij zich ook vertoont; hetzij in de Zijnen door een vaderlijke kastijding, of in anderen door grimmige verbolgenheid; Hij zo ook evangelische gehoorzaamheid en heiligheid, waar zij ook gevonden wordt, haar genadeloon in Christus niet wil onthouden. Daarom, zegt de verlichte ziel: "O! Dit met vlees en bloed te rade gaan is geheel onverenigbaar, met die openbaring van goddelijke rechtvaardigheid in Christus, hetzij wrekende of belonende welke ik gehad heb. Zal ik zijn als die tegen Hem aanloopt met de hals, met zijn dikke hoogverheven schilden, en Hem tot toorn verwekken? Of zal ik een koers nemen, die niets heeft van die belofte van het zoete genadeloon in Christus? Helaas! dit moet ik niet doen."
5. De openbaring van Christus spreidt de getrouwheid en waarheid Gods tentoon, want Hij is de waarheid, zoals Hij de waarheid van al de woorden Gods en al de beloften van het verbond heeft verzegeld. "Nu," zegt de verlichte ziel, "is God zo getrouw voor mij, en zal ik Hem zo ontrouw zijn? Is Zijn waarheid in de belofte verbonden, en Zijn belofte met het bloed van Christus verzegeld, en zal ik Zijn Woord niet tot mijn ondersteuning nemen? Zal ik Zijn Woord niet aannemen als een voldoende waarborg voor mijn bescherming, voorziening en besturing? Waartoe zou ik een zondig hulpmiddel gebruiken door met vlees en bloed te rade

te gaan; "Hij is getrouw, Die beloofd heeft: Ik zal u niet begeven, en Ik zal u niet verlaten."

6. De openbaring van Christus vertoont de goedertierenheid, genade en liefde Gods, want wanneer Christus gezien wordt, dan ziet de ziel God in Christus, de wereld met Zichzelf verzoenende, en zij ziet, dat Hij in Christus een welbehagen heeft; wanneer Hij verschijnt, dan verschijnt de goedertierenheid en de liefde Gods tot de mensen (Tit. 3:4). Deze goedertierenheid en liefde Gods nu, is een zeer krachtig argument tegen het raadplegen van vlees en bloed. "Wat," zegt de ziel onder een ontdekking van deze liefde, "zal ik dit de Heere vergelden? Is dit mijn weldadigheid aan mijn Vriend? Zal ik tegen oneindige liefde strijden, en zondigen tegen de ingewanden van goddelijke ontferming en medelijden, die over mij rommelen? Zal Hij mijn welzijn beraadslagen, en ik doen wat tot oneer van Hem strekt? O! Verkondigt het niet te Gath. Zal ik Zijn vijanden binnen in mij herbergen, nu Hij in goedertierenheid Zijn Zoon in mij heeft geopenbaard? Zal ik de wapenen van vlees en bloed opnemen, om tegen Hem te strijden? Zal ik zulk een duivel van vijandschap, tegen zulk een God van liefde koesteren?" Zo redeneert het geloof, en dit is de zedelijke, bewijsvoerende invloed, die de openbaring van Christus heeft, ter voorkoming van vleselijk overleggingen.

(2) De zaligmakende openbaring van Christus heeft een *geneeskrachtige en werkdadige* invloed, om dit beraadslagen met vlees en bloed te voorkomen. De openbaring van Christus drijft en dringt niet alleen krachtig aan, maar zij onderwerpt en overwint de ziel met kracht, zodat zij haar verlost, van met vlees en bloed te rade te gaan. Naar de mate van de zaligmakende openbaring is, wordt de ziel dienovereenkomstig veranderd: "De heerlijkheid des Heeren als in een spiegel aanschouwende, worden wij naar hetzelfde beeld in gedaante veranderd" (2 Kor. 3:18). Dat is zeker, hoe meer iemand Gods beeld draagt, hoe minder hij Gods vijanden zal raadplegen.

Opdat deze geneeskrachtige, krachtdadige invloed, des te duidelijker mag blijken, zullen wij, in sommige bijzonderheden, een weinig overwegen wat het is, dat deze inwendige openbaring van Christus, krachtig werkt en bewerkstelligt. De Geest der kracht toch openbaart Christus in de ziel, en u zult zien, hoe dit krachtens haar natuur niet anders kan uitwerken, dan dat alle vleselijke overlegging wordt uitgedreven.

1. Deze openbaring van Christus werkt geloof. Zij, die Zijn naam kennen, zullen op Hem vertrouwen; die de Zoon aanschouwen, geloven in Hem: "Hij heeft Zijn heerlijkheid geopenbaard, en Zijn discipelen geloofden in Hem." Dit geloof reinigt het hart, en zuivert dientengevolge naar de mate van het geloof, van vleselijkheid. De mens wandelt nu door geloof, en zo kan hij niet door de vleselijke rede wandelen, die de grootste tegenstander van het geloof is, en er lijnrecht tegenover staat. De openbaring van Christus brengt het ongeloof geheel van streek. En dit ongeloof is de voornaamste wortel van vleselijke overlegging, de hoofdoorzaak van het met vlees en bloed te rade gaan. Deze openbaring van Christus raakt deze kwaal aan de wortel, want de ogen van die mens worden geopend, om de Koning te zien in Zijn schoonheid, en zo wordt de kracht van deze dodelijke plaag ingebonden. Zolang het ongeloof de overhand heeft, overwinnen vlees en bloed, zeggende: "Indien ik in Zijn handen niet zie het teken der nagelen, en mijn vinger steek in het teken der nagelen, en steek mijn hand in Zijn zijde, ik zal geenszins geloven;" doch wanneer Christus

verschijnt, wordt het ongeloof beschaamd, en het geloof roept uit: "Mijn Heere, en mijn God!"

2. Deze openbaring van Christus werkt liefde. Die Hem zien kunnen niet anders dan Hem liefhebben, al zien zij Hem niet met lichamelijke ogen: "Dewelke gij niet gezien hebt en nochtans liefhebt." Ja, deze openbaring van Christus vervult de ziel met vurige liefde tot Christus, vele wateren kunnen dezelve niet uitblussen. Deze liefde is sterk als de dood, zij is sterker dan vlees en bloed. De openbaring van Christus verbreekt de macht van de natuurlijke vijandschap: "Het bedenken des vleses is vijandschap tegen God." Paulus ging naar Damaskus, volgeladen met vooroordeel en vijandschap tegen Christus, doch toen hij een gezicht van Christus, een openbaring van Christus in zich kreeg, vielen de wapenen van opstand uit zijn handen, en riep hij uit: "Heere, wat wilt Gij, dat ik doen zal?" Ja, het zal de genegenheden zo hoog opvoeren, dat men Christus verkiest boven alles, wat in de hemel of op de aarde heerlijk is: "Wien heb ik nevens U in de hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde." Een zaligmakend gezicht van Christus, doet ons Hem aanschouwen, als Die in Wie al de volheid der Godheid is, en uit Wiens volheid wij, genade voor genade ontvangen. Dit verbreekt het te rade gaan met vlees en bloed; want ware liefde kan geen medeminnaar of mededinger verdragen.

3. Deze openbaring van Christus werkt ootmoed. Wanneer de ziel Hem ziet, verfoeit zij zich met Job, en heeft berouw in stof en as. Een gezicht van Christus, doet de ziel in de diepste put van zelfvernietiging, zelfverfoeiing en walging van zichzelf wegzinken; en wanneer maar eenmaal de kracht van zelfvertrouwen verbroken is, dan is ook, in zoverre die mens niet vertrouwt op zijn vlees, op zijn zelfgenoegzaamheid, eigengerechtigheid, eigenwijsheid, en eigen wil, één van de krachtigste sterkten van vlees en bloed verbroken. De dag van de openbaring van Christus, is de dag waarop over het *ik,* het doodvonnis wordt uitgesproken, opdat Christus door het geloof in de ziel leeft en heerst, evenals wij in 2 Kor. 1:9 lezen: "Wij hadden al zelven, in onszelven het vonnis des doods, opdat wij niet op onszelf vertrouwen zouden, maar op God, Die de doden verwekt." Dit geeft te kennen, dat wanneer door welk middel ook, het zelfvertrouwen wordt verbroken, die mens dan tot vertrouwen op de Heere wordt gebracht. Wanneer nu door de openbaring van Christus het *ik* wordt neergeworpen, dan gaat men in plaats van met vlees en bloed te rade te gaan, op de Heere alleen zijn vertrouwen stellen.

4. Deze openbaring van Christus verwekt ijver; ware ijver voor God en Zijn eer, voor Christus en Zijn waardigheid. Velen hebben een ijver voor God, doch niet met verstand; doch deze openbaring van Christus die een zaligmakende kennis van Hem werkt, maakt de ijver regelmatig en recht, overeenkomstig de kennis. Deze ijver zal de ziel gewillig maken voor Christus te doen en te lijden, niettegenstaande al wat vlees en bloed tot het tegendeel aanvoert. Waar geen openbaring van Christus is, is geen ware ijver voor Hem; waar een flauwe openbaring is, is flauwe ijver; waar een heldere en volkomen openbaring is, is grote ijver; en waar grote ijver is worden vlees en bloed door de vlammen daarvan verteerd, want dan ziet de mens de beroving van zijn goederen met blijdschap aan. Die dingen bewegen hem niet, ook acht hij zijn leven niet dierbaar, zodat hij zijn loop met blijdschap kan voleindigen.

5. Deze openbaring van Christus werkt dan ook vreugde in het hart: "In Dewelke gij nu, hoewel Hem niet ziende maar gelovende, u verheugt met een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde." De openbaring van Christus brengt blijdschap in de ziel: "De discipelen dan werden verblijd, als zij de Heere zagen." O, een gezicht van Christus is een verblijdend, verheugend gezicht: "Abraham, uw vader, heeft met verheuging verlangd, opdat hij Mijn dag zou zien, en hij heeft hem gezien, en is verblijd geweest." "Ik zal u wederom zien," zegt Christus, "en uw hart zal zich verblijden, en niemand zal uw blijdschap van u wegnemen" (Joh. 16:20). Nu, deze blijdschap des Heeren, die is hun sterkte (Neh. 8:11). Hoe sterker in de Heere zij zijn. hoe minder zij op het vlees zullen vertrouwen. Een gezicht van Christus is een hartversterkend, een genadeversterkend iets; en hoe sterker de nieuwe mens, hoe zwakker de oude mens is. De Dagon van vlees en bloed valt voor de Ark van God.

6. Deze openbaring van Christus verwekt verachting van de wereld en van alles, dat in de wereld is: de begeerlijkheid des vleses, de begeerlijkheid der ogen en de grootsheid des levens; en dit verhindert alle raadplegen van vlees en bloed. De inwendige openbaring van Christus, zal de schoonheid en de heerlijkheid van de wereld en van al dat daarin is, verduisteren en verdonkeren. De liefde van de wereld doet de mensen met vlees en bloed te rade gaan en, evenals Demas, Christus verlaten, al hebben zij Hem een aanzienlijke tijd, openlijk beleden; doch wanneer Christus verschijnt, verdwijnt de heerlijkheid van de wereld, en de mens is tevreden alles te verlaten en het Lam te volgen; dat doet Hem alle dingen schade en drek rekenen, ja, alles verkopen om de Parel te kopen. De inwendige openbaring van Christus, maakt het hart krachtdadig los van alle begeerlijkheden en drekgoden. Het doet de mens met Efraïm uitroepen: "Wat heb ik meer met de afgoden te doen?" Gelijk de sterren verdwijnen als de zon tevoorschijn komt, zo ook verdwijnen de wereld en haar begeerlijkheden, wanneer de Zon der gerechtigheid opgaat en gezien wordt; en gelijk Zij van de drekgoden losmaakt, zo verbindt Zij het hart krachtdadig aan Zichzelf; ja, die zou zich graag, als hij ze had, met tienduizend harten aan de Heere verbinden. En zo wordt hij vrijgemaakt van met vlees en bloed te rade te gaan.

7. In één woord, de openbaring van Christus verdrijft krachtdadig de dikke wolken van geestelijke duisternis en onkunde, waarmee de ogen van ons verstand dik en zwaar bedekt zijn, waardoor een mens begraven ligt onder het slijk van vlees en bloed, en vooroordelen tegen Christus worden aangekweekt. Van de Joden staat geschreven: "Indien zij de wijsheid Gods gekend hadden, zij zouden de Heere der heerlijkheid niet gekruist hebben;" zo ook mogen wij zeggen: Indien wij Christus kenden, wij zouden niet Zijn vijanden raadplegen, of met vlees en bloed te rade gaan. Wanneer Christus geopenbaard wordt, dan staat de mens in het licht en hij ziet om hem heen. De openbaring van Christus ontdekt de listigheid van de Satan, de bedrieglijkheid van het hart, en de misleiding van de vleselijk rede, en de sterkten van de satan worden er door terneer geworpen, want: "Hiertoe is de Zoon van God geopenbaard, opdat Hij de werken des duivels verbreken zou." Zo ziet u welke invloed, beide zedelijk en bewijzend, zowel geneeskrachtig als werkdadig, deze openbaring van Christus heeft, om die zonde te voorkomen van met vlees en bloed te rade te gaan, en hoe noodzakelijk een zaligmakend gezicht van Christus is, om dit einde te bereiken.

2e Het tweede middel was, dat hij de raad van vlees en bloed terstond verwierp: "Zo ben ik terstond niet te rade gegaan met vlees en bloed." Dit terstond schijnt de volgende vier dingen in te sluiten:

1. Dat voor deze tijd, de richting en de gesteldheid van zijn hart vleselijk was: "Hetgeen uit het vlees geboren is, dat is vlees." Zolang hij in de staat was, dat hij niet was wedergeboren, was hij geheel onder de leiding van vlees en bloed, ook al was hij naar de gerechtigheid die in de wet is, onberispelijk, en hoewel hij in het Jodendom toenam boven velen van zijn ouderdom in zijn geslacht. Toch ziet hij nu, dat hij gedurende al die tijd niets was dan een trotse Farizeeër, ja, hij stelt zich onder het getal van degenen, die onwijs, ongehoorzaam, dwalende, menigerlei begeerlijkheden en wellusten dienende, hatelijk en elkaar hatende waren (Tit. 3:3). Toen bekerende genade hem aangreep, toen verstond hij wat een dwaas hij, voor zijn bekering geweest was, en hoezeer hij zich door vleselijk besef en door de vleselijke rede had laten leiden; doch nu, toen Christus in hem geopenbaard was, ging hij niet terstond met vlees en bloed te rade, zoals hij dat tevoren altijd had gedaan.

2. Het sluit in dat op de openbaring van Christus, terstond een verandering in hem gewerkt was, van een vleselijke tot een geestelijke gesteldheid; de heerlijkheid des Heeren aanschouwende werd hij onmiddellijk veranderd. Niet zodra wordt iemand door de zon beschenen, of licht en warmte wordt hem door haar stralen meegedeeld; en zo ook: niet zodra wordt Christus zaligmakend geopenbaard, of de ziel wordt verlicht, verwarmd, van gedaante veranderd en geestelijk gemaakt; het nieuwe licht en het zaligmakend gezicht brengen tegelijkertijd een nieuwe hoedanigheid en gesteldheid mee. In orde van de natuur is de openbaring van Christus eerst, doch in orde van tijd, dan is de openbaring niet zodra gegeven of de geestelijke gesteldheid is gewrocht. De Geest der wijsheid en der openbaring in de kennis van Christus toch, gaat in de mens in en brengt genade met Zich.

3. Het sluit in dat deze geestelijke gesteldheid, terstond begon te werken: "Terstond ben ik niet met vlees en bloed te rade gegaan." Hij kreeg niet een nieuwe gesteldheid, om evenals een slapende hebbelijkheid, stil te liggen zonder enige levendigheid en werkzaamheid, maar telkens wanneer hem genade werd ingeplant, wekte hij die op tot een heilige oefening. Ware heiligheid is, in haar beginsel en hebbelijkheid, niet alleen lijdelijk, maar ook dadelijk; en dat zowel inwendig, in de oefening van de genade, als uitwendig, in de verrichting van de plicht. De apostel was haastig, evenals David in dat heilig haasten: (Psalm 119:60) "Ik heb gehaast, en niet vertraagd uw geboden te onderhouden." Zo deed de apostel terstond op zijn verlichting: "Ik ben terstond niet te rade gegaan met vlees en bloed."

4. Het geeft te kennen, dat hij nu in de rechte weg van de plicht was, terwijl hij tevoren een kromme weg bewandelde. Het woord, dat hier door terstond is overgezet, stamt van een ander af, dat recht betekent, en zo is het overgezet in Matth. 3:3: "Maakt zijn paden recht." En het bijwoord van dezelfde natuur is, in Matth. 3:16 (Eng. Vert.) door rechtstreeks overgezet: "Hij klom rechtstreeks op uit het water." Vergelijkt nu het bijvoeglijk naamwoord, dat *recht* betekent en het bijwoord, dat *terstond* of *rechtstreeks* betekent, ik zeg, als u die met elkaar vergelijkt dan kunnen wij het bijwoord, in de zin van het bijvoeglijk naamwoord nemen, en er dit uit leren, dat, rechtstreeks te doen wat recht is, de rechte weg te nemen is van het te doen; terwijl uit

te stellen wat recht is, en wat terstond behoort gedaan te worden en het niet rechtstreeks te doen, in zoverre een gaan van de rechte weg is. Hij, die uitstelt het goede te doen, waartoe de Heere hem roept dat te doen, en hij doet het niet rechtstreeks, wandelt niet in de rechte weg van de plicht. Maar Paulus stelde op deze manier niet uit: "Ik ben terstond niet te rade gegaan met vlees en bloed;" hij verwierp rechtstreeks en terstond de raad van vlees en bloed. Zij, die niet met vlees en bloed willen te rade gaan, moeten zorg dragen, dat zij niet met vlees en bloed staan te onderhandelen; want wanneer een mens met de vleselijk rede begint te overleggen en haar verzoeken niet onmiddellijk verwerpt, loopt hij gevaar van ter zijde afgetrokken te worden. Als het kwaad met de verzoeking gaat onderhandelen wordt men overwonnen; zo ging het Simson en zo handelde David, en zij moesten het afleggen. De val van Petrus ontdekte ook het gevaar van met de verzoeking te onderhandelen; hij ging vlees en bloed raadplegen, toen hij zijn vertrouwen op zichzelf uitdrukte, zeggende: "Al werden zij ook allen aan U geërgerd, ik zal nimmermeer geërgerd worden". Daarop ging hij in het rechthuis, en zodra hij werd aangevallen, spraken vlees en bloed tot hem van vrezen des doods. In zijn te rade gaan met vlees en bloed gaat hij van stap tot stap verder, totdat hij zover wordt overwonnen dat hij met de tijd wordt weggevoerd, dat hij zijn Meester met vervloeking en zweren verloochent. De ingevingen van de vleselijk rede, van vlees en bloed, moeten bij hun eerste verschijning worden verworpen; de adder moet in de schaal worden verpletterd: de eerste bewegingen van vlees en bloed moeten verfoeid worden, anders loopt men direct gevaar. Zo handelde Paulus hier: "Zo heb ik terstond niet te rade gegaan met vlees en bloed." Tot zover over de betekenis van dit "terstond".

Nu zal ik nog enige, uit deze leer voortvloeiende gevolgtrekkingen voorstellen, in dit samengesteld verband. Dat de openbaring van Christus het beste behoedmiddel is tegen dit met vlees en bloed te rade gaan. Zie hieruit:
1. Hoe het komt dat een wereld van mensen kinderen, geheel onder de leiding van vlees en bloed en van de bedorven, vleselijke rede leeft; namelijk, omdat zij vreemdelingen van Christus zijn; Christus werd nooit in hen geopenbaard. Onkunde van Christus ligt aan de wortel van al die onheiligheid en goddeloosheid, waardoor de wereld zo beheerst wordt. Waarom gaat de dronkaard voort in zijn dronkenschap, de hoereerder in zijn hoererij, de huichelaar in zijn huichelarij, en elke goddeloze in zijn goddeloosheid? Wat is de reden van al die laksheid, loszinnigheid en wulpsheid van onze tijd? Wel, het is de onkunde van Christus; Christus heeft Zich in Zijn Persoon en in Zijn ambten nooit in hen geopenbaard; zij zijn uitgeroeid, omdat zij zonder kennis zijn, de god van deze eeuw heeft hun zinnen verblind. Gelijk Christus tot de Sadduceeën zei: "Gij dwaalt, niet wetende de Schriften": zo zeg ik van de zodanigen, zij dwalen in beginsel en praktijk, omdat zij Christus niet kennen, noch de heerlijkheid Gods in Hem; want, als zij Zijn heerlijkheid zagen zouden zij veranderd worden.

2. Zie wat de oorzaak is, dat mensen, die een heldere openbaring van het Evangelie hebben, zich nochtans door vlees en bloed laten leiden. Wel, Christus is aan hen, maar niet in hen geopenbaard. Zolang de mensen alleen de uitwendige, voorwerpelijke openbaring van Christus aan hen hebben, zonder de inwendige, onderwerpelijke openbaring van Christus in hen, heeft al hun kennis en gewone verlichting niet zoveel kracht en vermogen, dat zij worden verlost van hun vleselijke neiging; het Evangelie komt tot hen alleen in woorden, niet in kracht en in de Heilige Geest. Daarom leven

velen onder het Evangelie, die een zekere mate van de kennis van Christus hebben verkregen, en die misschien nooit door de kennis van Christus de besmettingen van de wereldse begeerlijkheden zijn ontvloden; die nooit vrijgemaakt zijn van de macht en de heerschappij van dit kwaad, van met vlees en bloed te rade te gaan. Vleselijke gerustheid, vleselijke rede, vleselijk belang, vleselijk vermaak, heersen over hen, en al de vermogens van hun ziel zijn daaraan onderworpen; Christus, Die door Zijn Woord aan hen geopenbaard werd, werd nooit door de Geest in hen geopenbaard: zij rusten in zelfvoldoening zonder de zaligmakende kennis van Christus.

3. Zie hoe het komt, dat zovelen van de ware kinderen Gods in deze tijd, zoveel met vlees en bloed te rade gaan, en in de dingen Gods aan de vleselijk rede toegeven. Het vloeit hieruit voort namelijk, enerzijds, uit hun gedeeltelijke onkunde van Christus, of de geringe mate van kennis, die zij van Hem hebben. Hoewel Christus in hen geopenbaard is, nochtans is het maar zeer duister, en misschien is de indruk, die de eerste openbaring van Christus op hen heeft gemaakt, uitgewist door hun verval, omdat zij hun eerste liefde hebben verlaten, en weinig zijn opgewassen in de kennis en de genade van de Heere en Zaligmaker Jezus Christus; aangezien het opwassen daarin, en helderder ontdekkingen van Zijn heerlijkheid, hun sterven aan vlees en bloed zou bevorderen. Het vloeit ook anderzijds, hieruit voort, dat zij de koers van Paulus niet volgen, in de ingevingen van vlees en bloed terstond te verwerpen; zodra Christus Zich had geopenbaard, verwierp hij terstond daarmee te rade te gaan. Als deze koers niet wordt gevolgd, al zou een mens een zaligmakende openbaring van Christus krijgen, als hij dadelijk daarop met de verzoeker in onderhandeling treedt, en zich met de verzoeking inlaat, is hij in gevaar, evenals in het geval van Petrus, die terstond na een openbaring, vlees en bloed volgde, ja, in het kamp van de Satan overliep. Hoewel openbaringen van een veranderende natuur zijn, nochtans, als een kind van God niet wakende blijft, en zeker wordt, nadat Christus aan en in hem geopenbaard is, zullen vlees en bloed hem zeer spoedig op de hielen zitten.

4. Zie hieruit wat de wijze is waarop God een uitverkoren ziel heiligt, en het werk van heiligmaking in de ziel voortzet. Hij handelt aldus: Hij openbaart eerst Christus, en zo, door Zijn heerlijkheid te ontdekken, verandert Hij de ziel. De mens van zijn zonde en ellende overtuigd hebbende, verlicht Hij alsdan zijn verstand in de kennis van Christus, en dit zaligmakend licht, buigt de wil en de genegenheden tot de Heere over. De mens, naar het beeld Gods vernieuwd zijnde, wordt bekwaam gemaakt, door middel van meer en meer in de kennis van Christus verlicht te worden, aan de zonde te sterven, de werkingen des lichaams te doden, en Gode te leven, om met Hem, en niet met vlees en bloed te rade te gaan. In onze tegenwoordige tijd ontdekken velen hun onkunde van de wijze, waarop God zielen bekeert, en zondaren heiligt, door hun verheerlijken van de grondstellingen van de zedelijkheid. Zij gaan uit van de veronderstelling, dat het blote prediken van de zedelijke plicht genoegzaam is om de mensen heilig te maken, doch zij kunnen niet verstaan hoe het mogelijk is, dat de openbaring van Christus, en gedurig over dat onderwerp te spreken, tot dat doel kan worden aangewend. Maar mijn tekst en deze leer toont ons, dat het de openbaring van Christus is, die waarachtige heiligmaking werkt: "Hij heeft Zijn Zoon in mij geopenbaard;" en dan: "ik ben terstond niet te rade gegaan met vlees en bloed." De kennis van de wet zal het niet doen; de kennis van alle zedelijke stelsels zal het niet doen; maar de inwendige kennis van Christus zal het uitwerken.

5. Zie hieruit de voortreffelijkheid en noodzakelijkheid van de kennis van Christus en van het Evangelie. Toen Paulus maar eenmaal tot deze kennis kwam, rekende hij alle dingen schade, en hij achtte die drek te zijn in vergelijking met de uitnemendheid van die kennis. Hoe noodzakelijk die is blijkt hieruit, dat er zonder haar geen heiligmaking is; buiten die kennis is er geen vrij zijn van vleselijke wegen en overleggingen. Het Evangelie is de openbaring van Christus en Zijn gerechtigheid, en als zodanig is het de kracht Gods tot zaligheid en tot heiligmaking. Het is de organische kracht Gods tot zaligmaking van de zonde, omdat de rechtvaardigheid Gods erin geopenbaard is, namelijk Christus, Die de Heere onze gerechtigheid is, uit geloof tot geloof (Rom. 1:16, 17). Geen wonder, dat vlees en bloed, of mensen die in het vlees zijn, het Evangelie onnodig achten, en niet kunnen verdragen, dat de dienaar van het Evangelie altijd weer over Christus spreekt. De openbaring van Christus toch is de grootste vijand en de geweldigste stormram, om de muren van vlees en bloed neer te werpen: "Want de wapenen van onze krijg zijn niet vleselijk, maar krachtig door God, tot nederwerping der sterkten; omdat wij de overleggingen terneer werpen, en alle hoogte, die zich verheft tegen de kennis Gods, en alle gedachten gevangen leiden tot de gehoorzaamheid van Christus" (2 Kor. 10:4, 5). Vlees en bloed staan het Evangelie en de openbaring van Christus tegen, omdat de mens, zodra Christus is geopenbaard, terstond niet met vlees en bloed te rade gaat.

6. Zie hieruit, hoe onkundig de mensen het Evangelie van de genade van God verdenken, dat het losbandigheid aankweekt, en een vijand is van de heiligheid, die de wet vereist, want juist het tegenovergestelde is de waarheid. Die onkunde van Christus en Zijn Evangelie is de wortel van alle vleselijkheid, en de zaligmakende kennis van Christus en Zijn Evangelie, is de wortel waaruit ware heiligheid en godsvrucht opschieten. Het werk van Paulus was Christus te prediken, zoals wij in onze tekst zien: "Het heeft Gode behaagd Zijn Zoon in mij te openbaren, opdat ik Dezelve door het Evangelie onder de heidenen zou verkondigen". Hij is aan mij geopenbaard, opdat ik Hem aan anderen zou openbaren, en daardoor het instrument zou zijn tot hun bekering en heiligmaking, gelijk ik zelf door dit middel geheiligd ben. De plicht te prediken zonder Christus, is de weg om zedenmeesters te maken: de plicht te prediken voor Christus, en meer dan Christus, en om mensen tot Christus te brengen en ze tot Christenen te maken, is de weg om wettische mensen te maken, en om de wereld in de waan te brengen dat zij zonder Christus kunnen zalig worden, dat een goed zedelijk leven hen in de hemel zal brengen; doch de ware evangelieprediking is gelegen in, Christus te prediken om de mensen tot de plicht te brengen en Christus te prediken om hen tot heiligheid te brengen, en zo de plicht te prediken in het prediken van Christus. Zolang toch Christus niet in ons geopenbaard is, is er geen ware heiligheid, geen vrijmaking van met vlees en bloed te rade te gaan.

7. Hieruit kunnen wij zien wat het is dat meewerkt, om een onzuivere bediening in een gemeente te hebben: Christus is niet geopenbaard in allen die belijden, dat zij Hem onder de heidenen verkondigen, en daarom houden zij nooit op om vlees en bloed te raadplegen. Wat maakt een mens bekwaam tot het werk van de bediening? Hier is de beste bekwaammaking, wanneer Christus tot dit einde in hem geopenbaard is, opdat hij hem onder de heidenen mag prediken. Die God zendt maakt Hij dus bekwaam, naar de mate van de gave van Christus. Maar velen lopen zonder gezonden te zijn: en

gelijk de Atheners een onbekende God dienden, zo prediken zij een onbekende Christus. Dit is een zeer bezwaarlijk werk, waarop weinig voorspoed is te verwachten; want het gemis van de zaligmakende kennis van Christus in hen, legt een grondslag voor dwaling, beide in de leer en in de praktijk, omdat zij het voornaamste behoedmiddel missen tegen het met vlees en bloed te rade gaan.
Sommigen zijn geheel bedorven, omdat zij geheel verstoken zijn van de zaligmakende kennis van Christus, en daarom kunnen de leer, de dienst, de tucht en de regering in hun handen niet lang veilig en vrij van bederf zijn; voornamelijk, als zij door hun gaven, kundigheden, en gezag in de Kerk, daarin grote invloed uitoefenen.
Anderen, hoewel zij ware begenadigden zijn, zijn met bederf besmet en worden met de stroom van vleselijke overleggingen meegevoerd, omdat de zaligmakende kennis, die zij van Christus hebben, zo klein is, dat vlees en bloed het overwicht hebben; of als hun kennis van Christus in zeker opzicht groot is, dan is die nochtans in andere opzichten gebrekkig. Zo was Petrus, bij voorbeeld, hoog verlicht in de kennis van Christus als de Zoon des levenden Gods: een zeer heerlijk, fundamenteel geloofsartikel; doch zijn kennis van Christus, als een offerande en een rantsoen, was nochtans gebrekkig en zeer duister; zodat hij het waarlijk waagde Christus te bestraffen, toen Hij van Zijn lijden te Jeruzalem sprak (Matth. 16:22) zeggende: "Heere, zijt U genadig", of: "Heere, dat zij verre van U, dit zal U geenszins geschieden"; waarom Christus hem een duivel noemt, zeggende: "Ga weg achter mij, Satanas, gij zijt Mij een aanstoot; want gij verzint niet de dingen, die Gods zijn, maar die der mensen zijn". Hoewel hij in het ene opzicht buitengewoon verlicht was in de kennis van Christus, nochtans was hij in een ander opzicht hoogst onkundig, en hierdoor rook hij in dit punt naar vlees en bloed, en ging hij met vleselijk gemakzucht en de vleselijk rede te rade, onder de schijn van ijver voor de veiligheid en eer van zijn Meester. Wij zien dan ook, dat zulk bederf in de gemeente van Christus insluipt, zowel onder goeden als kwaden, waarbij men uit persoonlijke eerzucht handelt onder de vlag van ijver voor God. De mensen zullen ijver voor de ere Gods, voor de goede naam van de bediening en de eer van de kerkelijke instellingen voorwenden, en zich onder die schijn scherp en krachtig uitlaten, terwijl nochtans alleen persoonlijke eer, naam en toejuiching onder die dekmantel werkzaam, en onder dat masker verborgen zijn. Zo zochten de discipelen zich, op die plaats die Christus niet wilde ontvangen, door vuur uit de hemel te wreken. Het scheen, dat zij door ijver voor de eer van hun Meester werden gedreven, doch persoonlijke eerzucht was hun drijfveer; zij werden niet door de Geest Gods, maar door vlees en bloed geleid. Daarom zei Christus: "gij weet niet van hoedanige geest gij zijt " (Lukas 9:55).

8. Zie hieruit wat het beste tegengif is tegen het bederf, beide in leraars en in het volk, en wat het beste tegengif is tegen de kracht van de verdorvenheid in elk persoonlijk: het is een van gedaante veranderende openbaring van Christus. Daartoe is een dag van kracht noodzakelijk, waarin Gods sterkte en eer in het heiligdom gezien wordt. Wanneer God Sion opbouwt, zal Hij in Zijn heerlijkheid verschijnen; en er is geen hoop, dat het met dit kwaad beter zal worden, zolang niet de Geest der wijsheid en der openbaring in de kennis van Christus, zal worden uitgestort. Daarom moesten wij niet rusten, ja, wij moesten God geen rust geven, totdat het Hem belieft Zijn Geest te zenden: (Jes. 62:6, 7), "O Jeruzalem, Ik heb wachters op uw muren besteld, die gedurig al de dag, en al de nacht niet zullen zwijgen; o gij, die des Heeren doet gedenken, laat geen stilzwijgen bij ulieden wezen. En zwijgt niet stil voor Hem, totdat

Hij bevestige, en totdat Hij Jeruzalem stelle een lof op aarde". O, roept met de Psalmist: "Zend Uw licht en Uw waarheid"; en met Mozes: "Toon mij nu Uw heerlijkheid"; opdat wij zo de heerlijkheid des Heeren aanschouwende, naar datzelfde beeld mogen veranderd worden; en dat een ieder van ons, elk voor zichzelf, het Paulus mag kunnen nazeggen: "Het heeft Gode behaagd Zijn Zoon in mij te openbaren; zo ben ik terstond niet te rade gegaan met vlees en bloed."

5. Het woord der zaligheid tot zondaren gezonden.

Handelingen 13:26. ***Tot u is het woord dezer zaligheid gezonden.***

Paulus predikt hier in dit hoofdstuk, Christus Jezus, en in dit vers maakt hij een toepassing van zijn predicatie, waarin hij zijn toehoorders zeer ernstig aanspreekt. In deze woorden kunnen wij meer in het bijzonder opmerken:

1. De natuur van het Evangelie, dat hier beschreven wordt; het is "het woord der zaligheid."
2. De verklaring of de aanwijzing tot wie dit gericht of gezonden wordt: "Tot u", tot u mannen broeders, tot u Joden of heidenen, aan wie het gepredikt wordt.

Het leerstuk, dat uiteraard uit deze woorden oprijst is het volgende:
"Dat het Evangelie als een woord der zaligheid, tot iedere zondaar wordt gezonden, die het hoort."
Voordat ik over deze leer ga spreken wil ik een tegenwerping uit de weg ruimen, die tegen dit leerstuk kan worden aangevoerd.
Wanneer men zou tegenwerpen: "Wordt de roeping van het Evangelie hier in de tekst niet beperkt tot degenen, die God vrezen?"
Dan antwoord ik: Indien hier door degenen die God vrezen, godsdienstige mensen moeten worden verstaan, in de harten van welken God Zijn vreze heeft gegeven, dan zijn zij de personen, die het meeste van allen het woord der zaligheid zullen verwelkomen, omdat zij het meeste hun behoefte daaraan zien. De boodschap van het Evangelie wordt hier echter niet tot hen beperkt, zodat anderen worden uitgesloten; neen, de apostel spreekt hier tot allen die hem horen, zowel begenadigden als onbegenadigden, zoals niet alleen blijkt uit hetgeen hij hier zegt: "Mannen broeders, kinderen van het geslacht Abrahams en die onder u God vrezen, tot u is het woord dezer zaligheid gezonden"; doch ook uit de toepassing van zijn predicatie aan de onbegenadigden zowel als aan de begenadigden: (vs. 38-41) "Zo zij u dan bekend, mannen broeders, dat door Deze, u vergeving van zonden verkondigd wordt. En dat, van alle zonden waarvan u niet kon gerechtvaardigd worden door de wet van Mozes, door Deze, een ieder die gelooft, gerechtvaardigd wordt. Ziet dan toe, dat over ulieden niet kome, hetgeen gezegd is in de profeten: Ziet, gij verachters, en verwondert u, en verdwijnt: want Ik werk een werk in uw dagen, een werk hetwelk gij niet zult geloven, zo het u iemand verhaalt."

2. Er is een vrezen van God dat de vrucht is van overtuiging, en er is een vrezen van God dat de vrucht is van bekering; het eerste ontstaat door de wet, en het laatste door het Evangelie. Het is waarschijnlijk, dat het eerste hier bedoeld wordt, want op die tijd was het woord met kracht, het vervulde hen die onder het gehoor van Paulus waren, met ontzag en vrees. Hoewel geen zondaar, ook niet de meest verdwaasde die het Evangelie hoort, van de roeping ervan is uitgesloten, zodat van hem zou kunnen worden gezegd, dat het woord der zaligheid niet tot hem is gezonden; neen, neen, het is tot iedereen gezonden; nochtans zal niemand dan zij die God vrezen, zodat zij met

ontzag en met een vrezen van God, Die in het Woord tot hen spreekt, en met een overtuiging van zonde en van behoefte aan deze zaligheid vervuld worden, het woord van deze zaligheid aannemen en verwelkomen. Als zij toch God of Zijn toorn, niet vrezen, geen gevoel hebben van hun zonde en dat zij de verdoemenis verdienen, zullen zij het woord van de zaligheid niet waarderen, doch dat geringschatten en verachten. Deze tekst beperkt dan ook het woord van de zaligheid niet, alsof het alleen gezonden wordt tot degenen die God vrezen, maar het geeft slechts de manier en de wijze te kennen, waarop dit woord komt om te worden aangenomen en onthaald, en hoe het niet zal worden aangenomen door hen, bij wie in het minst geen vrees en verschrikking Gods gevonden wordt.

3. Zij die ontwaakt zijn tot een bewustzijn van zonde en vrees en verschrikking Gods, zijn het meest geneigd te denken, dat het woord der zaligheid niet tot hen is gezonden; daarom worden zij in het bijzonder genoemd en aangemoedigd om het voor zichzelf aan te nemen, omdat zij zo bevreesd zijn het toe te passen. Anderen die geroepen worden, willen niet komen. Zij, die onder deze vrees lopen hebben een wil, maar missen de moed; daarom zegt de Heere tot hen, als het ware: "Vreest niet te komen, want tot u is het woord dezer zaligheid gezonden."

4. Dat het woord van de zaligheid tot allen is gezonden, ook tot hen, die het wegens gemis van vreze Gods verwerpen, blijkt duidelijk uit deze tekst en zijn verband, vergeleken met andere schriftuurplaatsen. Ziet de opdracht: (Mark. 16:15) "Gaat heen in de gehele wereld, predikt het Evangelie aan alle creaturen". (Jes. 46:12) "Hoort naar Mij, gij stijven van hart; gij, die verre van de gerechtigheid zijt". (Openb. 3:20) "Ziet, Ik sta aan de deur en Ik klop; indien iemand Mijn stem zal horen, en de deur opendoen, Ik zal tot hem inkomen, en Ik zal met hem avondmaal houden, en hij met Mij;" "Iemand", wie het ook is. Kort gezegd, het woord van de zaligheid insluitende, alles wat tot zaligheid nodig is, ziet op alle zondaren, die deze zaligheid nodig hebben. Het Evangelie zou geen blijde boodschap voor al het volk zijn, indien enig zondaar werd uitgesloten. Hierom is de roeping tot alle einden der aarde: "Wendt u naar Mij toe, wordt behouden, alle gij einden der aarde"; alsmede "Die wil, die kome, en neme het water des levens om niet"; en, "Tot u, o mannen, roep Ik; en Mijn stem is tot der mensen kinderen". "O alle gij dorstigen, komt tot de wateren," enz.

Tot verdere verklaring van dit onderwerp, zullen wij, met de bijstand des Heeren, de volgende wijze van behandeling in acht nemen. Wij zullen een weinig spreken:

I. Over deze zaligheid.
II. Over het woord der zaligheid.
III. Over het zenden van dit woord.
IV. En het gehele onderwerp toepassen.

I. *Wij zullen een weinig spreken over deze zaligheid en overwegen wat die veronderstelt, en wat zij insluit.*

1. Wat deze zaligheid veronderstelt, namelijk, ellende. Onze ellendige staat van nature, is een staat van vervreemding van God. Wij zijn zonder God in de wereld, vervreemd van het burgerschap Israëls. Het is een staat van vijandschap, want "het bedenken des vleses is vijandschap tegen God"; wij zijn werkelijk tegen Hem in opstand. Het is een staat van duisternis en onkunde: wij zijn uitgeroeid omdat wij

zonder kennis zijn. Een staat van dienstbaarheid aan de zonde, de satan, de wereld en menigerlei begeerlijkheden; wij zijn geboeid, in de gevangenis geworpen en gevankelijk weggevoerd. Het is een staat van onmacht; wij zijn van nature zonder kracht, wij kunnen nog niet eens om verlossing vragen: "wij zijn van onszelf niet bekwaam iets te denken, als uit onszelf." Het is een hulpeloze staat, een put waarin geen water is; een troosteloze staat, een staat van verbijstering, een vervloekte en veroordeelde staat; "want die niet gelooft is reeds veroordeeld"; die het evangelie niet gelooft is reeds veroordeeld door de wet: "Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet, om dat te doen". Het is een staat des doods; van geestelijke dood en wettelijke dood.

2. Wat sluit de zaligheid in? Zij sluit de gehele verlossing in, die door Christus is verworven, en de gehele toepassing daarvan door de Heilige Geest. Het is een zaligmaken van een staat van vervreemding van God, tot een staat van kennis van God; van vijandschap tot vrede en verzoening; van duisternis tot licht; van dienstbaarheid tot vrijheid. Het sluit vergeving en rechtvaardigmaking in, aanneming tot kinderen, heiligmaking van natuur, hart en wandel; gemeenschap met God; hiernamaals een heerlijke opstanding van het lichaam, en eeuwig leven en heerlijkheid in altoos met de Heere te wezen.

II. Ons tweede punt was, een weinig te spreken over het woord der zaligheid, dat ik zal doen door de volgende vier vragen te beantwoorden.
Vraag 1. *Wat is het woord der zaligheid?*
Antwoord. Niet de wet, maar het Evangelie; het is datgene, dat de kracht Gods tot zaligheid is (Rom. 1:16). Al wat Christus ontdekt en de zaligheid door Hem, is het Evangelie.

Vraag 2. *Waarom wordt ‘t het woord der zaligheid genoemd?*
Antwoord. Omdat het de zaligheid ontdekt. Het beschrijft de zaligheid; het brengt de zaligheid over, evenals een oorkonde, waarbij een landgoed wordt overgedragen, of, evenals een testament een legaat overdraagt; het biedt de zaligheid aan; het stelt een verband vast tussen het geloof en de zaligheid voor alle zondaren van het menselijk geslacht; want "die gelooft zal zalig worden," en omdat ‘t het orgaan of het instrument is waardoor de Geest, de zaligheid toepast.

Vraag 3. *Hoe werkt het woord in de hand van de Geest, wanneer het geloofd wordt tot zaligheid?*
Antwoord. Het werkt evenals zaad, dat in de grond wordt geworpen; het werkt als de regen en de dauw: Mijn leer druipe als een regen, Mijn rede vloeie als een dauw." Het werkt als het licht: "Het volk, dat in duisternis wandelt zal een groot licht zien;" het is "een licht schijnende in een duistere plaats." Het werkt evenals vuur: "Is Mijn Woord niet alzo als een vuur?" Het werkt als water; als de wind; als een zegel, dat de goddelijke natuur indrukt; als een spiegel, waarin wij de heerlijkheid Gods zien; als balsem tot heling. "Hij zond Zijn woord uit en heelde ze."

Vraag 4. *Welke zijn de eigenschappen van dit woord der zaligheid?*
Antwoord.

1. Het is een goddelijk woord, het woord van God. God, Vader, Zoon en Heilige Geest is er de Auteur, de bewerker van. Hierom wordt het Evangelie, "het Evangelie Gods" genoemd (Rom. 50:1; 15:16).
2. Het is een woord van God in Christus: "God voortijds, veelmaal en op velerlei wijze, tot de vaderen gesproken hebbende door de profeten, heeft in deze laatste dagen tot ons gesproken door de Zoon" (Hebr. 1:1). Het wordt in de handen des Middelaars bewaard: het is in Hem Ja, en Amen. Het is ons door Christus geschonken en in Zijn bloed verzegeld: "Dit is het Nieuwe Testament in Mijn bloed."
3. Het is een genadig woord van God in Christus; het is vrij; het hangt niet af van onze goedheid of slechtheid; onze goedheid bevordert het niet en onze slechtheid staat het niet in de weg. Het is een woord, dat uit loutere genade komt, en dat ontspringt uit de vrije ontferming van de God aller genade. Het is zo'n genadig woord, dat het alle genade bevat.
4. Het is hierom een volmaakt woord, dat onze ganse zaligheid inhoudt, want het bevat God, Christus, en de Geest in zich. Het bevat een gerechtigheid die een wettig recht geeft op het eeuwige leven, namelijk: de gehoorzaamheid van Christus, en een wettige beveiliging voor de eeuwige dood, namelijk: de voldoening en de dood van de Borg. Het bevat al de delen van het leven, en wordt met recht het woord des levens genoemd: het leven in zijn begin, in de wedergeboorte: "Naar Zijn wil heeft Hij ons gebaard, door het woord der waarheid." Het bevat het leven van de rechtvaardigmaking. Wij worden gerechtvaardigd uit het geloof en het aannemen van Christus, onze gerechtigheid, zoals Hij in het Woord wordt aangeboden. Het bevat het leven van heiligmaking, het leven van vertroosting, en het leven van de heerlijkheid hiernamaals.
5. Het is een gewis woord: "De gewisse weldadigheden Davids". Het is zeker, ja zekerder dan een stem uit de hemel, zoals zelfs die, welke de discipelen op de berg hoorden: "Wij hebben het profetische woord, dat zeer vast is; en gij doet wel, dat gij daarop acht hebt" (2 Petrus 1:19).
6. Het is een genadig, volkomen, vast woord van God in Christus tot zondaren, zowel als tot heiligen. Het is een woord aan zondaren van Adams geslacht, want het bevat een geneesmiddel voor hun krankheid. Dit leidt mij tot,

III. Het derde punt, namelijk: Iets te spreken over het zenden van dit woord. *Hier kan gevraagd worden, van wie, door wie, tot wie, en waartoe het gezonden is?*

1. Van wie is het gezonden? Het is een woord der zaligheid, dat gezonden is van de God der zaligheid of des heils, bij Wie uitkomsten zijn tegen de dood; en het draagt Zijn stempel. Gelijk het Woord, Gods Woord is, zo is het ook van God gezonden: "Hij zond Zijn Woord uit, en heelde ze" (Psalm 107:20).
2. Door wie is het gezonden? Het is niet gezonden door engelen, maar door mensen: "Wij zijn gezanten van Christus wege". Weliswaar zond God Zijn Woord eerst door Christus: "Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe" (Joh. 3:16); doch dan zendt God het door mensen, opdat wij niet, zoals eertijds Israël, bevreesd behoeven te worden bij hun verschijning: "Wij hebben deze schat in aarden vaten" (2 Kor. 4:7).
3. Tot wie heeft Hij dit Woord der zaligheid gezonden? Hij zond het tot alle zondaren, die het horen. Wie naar het Woord der zaligheid ziet, zal bevinden dat

het naar hem ziet. Wat was het Evangelie, dat aan Abraham werd gepredikt? "In u, of, in uw zaad, zullen alle geslachten des aardrijks gezegend worden" (Gen. 12:3). Is dit niet een Woord der zaligheid ook aan ons? Het sluit allen in, zodat iedere zondaar het mag aangrijpen. "Het is een getrouw woord en aller aanneming waardig, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is, om de zondaren zalig te maken" (1 Tim. 1:15). Christus is gekomen, om zondaren te roepen tot bekering. Het is een woord, dat gepast is voor zondaren. Als dan ook gevraagd wordt:

4. Waartoe wordt het gezonden? Dan is het antwoord: met hetzelfde doel waartoe een geneesmiddel wordt gezonden aan iemand, die een dodelijke kwaal heeft; want Christus komt in het Woord, en wordt daarin voorgesteld tot wijsheid, rechtvaardigmaking en verlossing. Het is meer in het bijzonder gezonden als een Woord van vergeving aan de veroordeelde zondaar: "Ik, Ik ben het, Die uw overtredingen uitdelg om Mijnentwil, en Ik gedenk uwer zonden niet". Hierom mag iedere veroordeelde zondaar het aangrijpen, zeggende: Dit Woord is tot mij gezonden". Het is gezonden als een Woord van vrede aan de wederhorige zondaar, zeggende: "Christus heeft gaven genomen om uit te delen onder de mensen; ja, ook de wederhorigen". De zondaar mag zeggen: O, ik ben een opstandeling, nochtans is hier een Woord voor mij." Het is tot de doden gezonden als een Woord des levens: "De ure komt en is nu, wanneer de doden zullen horen de stem des Zoons Gods, en die ze gehoord hebben zullen leven". Het is een woord van vrijheid aan de gevangenen: "De Geest des Heeren Heeren is op Mij, omdat de Heere Mij gezalfd heeft, om de gevangenen vrijheid uit te roepen, en de gebondenen, opening der gevangenis." (Jesaja 61:1). Het is een Woord van genezing voor de kranken, want het Woord zegt: "Ik ben de Heere, uw Heelmeester". Het is een Woord van reiniging, of een reinigend Woord voor de onreinen: "Ik zal rein water op u sprengen, en gij zult rein worden; van al uw onreinheden, en van al uw drekgoden zal Ik u reinigen". Het is een Woord van bestuur aan de dwalenden: "Ik zal de blinden leiden door de weg, die zij niet geweten hebben; Ik zal ze doen treden door de paden, die zij niet geweten hebben". Het is een opwekkend woord aan de vermoeiden: "De Heere HEERE heeft Mij een tong der geleerden gegeven, opdat Ik wete met de moeden een woord ter rechter tijd te spreken." (Jes.50:4) Het is als een Woord van vertroosting gezonden aan de bedroefden; het brengt een blijde tijding van de rivier, van welke de beekjes de stad Gods verblijden, en van Christus, de vertroosting Israëls. Het wordt tot de ziel die geen krachten heeft, gezonden als een trekkend en een versterkend woord, zeggende: "Hij geeft de moeden kracht, en Hij vermenigvuldigt de sterkte dien, die geen krachten heeft; Uw volk zal zeer gewillig zijn op de dag Uwer heirkracht. En Ik, zo wanneer Ik van de aarde zal verhoogd zijn, zal ze allen tot Mij trekken". Kortom, het is als een woord der zaligheid, van alle soort van zaligheid en verlossing, gezonden tot de verloren ziel, zeggende: "Christus is gekomen, om te zoeken en zalig te maken, dat verloren was;" en dat wij niet door vergankelijke dingen, zilver of goud, verlost zijn, maar door het dierbaar bloed van Christus.

IV. Ons laatste punt was, het onderwerp toe te passen. *Is het zo, dat het Evangelie, als een woord der zaligheid, tot iedere zondaar is gezonden, die het hoort?*

1. Zie dan hieraan de goedertierenheid Gods in Christus, tot zondaren van het menselijk geslacht. Waarom heeft Hij zo'n onderscheid gemaakt tussen zondigende

mensen en zondigende engelen? Nooit werd een woord van zaligheid gezonden tot de engelen, die gezondigd hebben; neen, geen woord; "die heeft Hij tot het oordeel op de grote dag, met eeuwige banden onder de duisternis bewaard". Maar het werd tot de mensen gezonden: "Tot u, o mannen, roep Ik; en Mijn stem is tot der mensen kinderen"; Tot u is het woord van deze zaligheid gezonden.

2. Zie, wat een dierbaar boek de Bijbel is, dat het Woord van deze zaligheid bevat. O vrienden, hoe behoren wij de Schriften te onderzoeken, want wij menen, en dat met recht, dat in dezelve het eeuwige leven en de zaligheid tot ons wordt overgebracht. Want zij getuigen van Christus, en wij behoren voornamelijk de woorden van het eeuwige leven, de woorden van de zaligheid die daarin vervat zijn, na te speuren.

3. Zie hieraan wat een kostbare zegen het Evangelie en de uitdeling daarvan is, en hoe welkom een evangeliebediening ons moest zijn: "Hoe lieflijk zijn de voeten dergenen, die vrede verkondigen! (Rom. 10:15) dergenen, die het Woord der zaligheid verkondigen! Hoe droevig is het wanneer de evangeliedienaars geen lieflijke voeten hebben, wanneer zij hun voeten bevuilen, door die in de modderpoel van afvalligheid en verdorvenheid te zetten, en zodoende maken, dat de arme zielen walgen van het Evangelie, dat door hen gepredikt wordt! Hoe treurig is het, wanneer de voeten van degenen die het Evangelie des vredes belijden, met de modder van de dwaling bevlekt zijn! Wat is dat begeerlijk, dat zij beide het Evangelie des vredes in hun mond, en lieflijke schoenen aan hun voeten hebben; wanneer hun voeten geschoeid zijn met bereidheid van het Evangelie des vredes, en zij wandelen waardig het Evangelie, weigerende met anderen in een koers van afwijking te wandelen!

4. Zie hieraan, dat men in het door ongeloof verwerpen van het Evangelie, niet te verontschuldigen is, nu het tot een ieder die het hoort, gezonden is. De mensen hebben geen dekmantel voor hun ongeloof, geen grond om te zeggen: "Dit woord der zaligheid is niet tot mij gezonden". Ja, wie u ook bent, het is tot u gezonden; het is een touw, dat uw verdrinkende ziel wordt toegeworpen, om het aan te grijpen.

5. Zie hieruit hoe schuldig u zich maakt, die de deur nauw maakt en de roeping van het Evangelie belemmert, in werkelijkheid zeggende: Als u niet zulke en zulke eigenschappen hebt, is dit Woord der zaligheid niet voor u; als u die en die kenmerken en kentekenen niet hebt, is het niet voor u; het is alleen voor u op zulke en zulke voorwaarden. Hierdoor maakt u het Evangelie tot geen Evangelie. Het is alsof Christus gekomen is om heiligen, en niet om zondaren zalig te maken. Zij weerspreken het eigenlijke doel van het Evangelie, dat is, een Woord van zaligheid te brengen aan allerlei soort van zondaren. "Tot u is het woord dezer zaligheid gezonden"; voor u o zondaar, is de deur van de zaligheid geopend. Alles wat deze deur nauwer maakt; elke leer, die u hoort, die het evangelieaanbod belemmert of beperkt, en strekt om u te doen veronderstellen, dat er voor u geen plaats, geen toegang is, die mag u verdenken, dat het óf geen evangelieleer is, óf, dat er zoveel wettischheid onder vermengd is, dat u die behoort te schuwen als de duivel; want die zou u ver van Christus en de zaligheid houden.

6. Zie hier dan ook de grond van Gods twist in deze tijd, alsmede een tegengif tegen de dwalingen en kwaden van onze tijd. De voornaamste grond van de twist, die God

in deze tijd heeft, met het merendeel van de mensen onder wie wij leven, is, dat zij het woord van de zaligheid verwerpen. Waarom anders spreekt Hij nu tot ons in toorn en oorlog, dan omdat wij niet willen luisteren naar Zijn spreken in barmhartigheden? Ons land is lang doof geweest voor het Woord en de waarschuwingen Gods. De gerechtshoven zijn lang doof geweest voor het Woord van God, voor het woord van de zaligheid, dat hen roept om te reformeren en tot de Heere weder te keren: doof voor elk getuigenis tot reformatie, die nog gegeven wordt. Het gehele land is doof geweest voor de stem Gods in het Evangelie. En wat zullen wij doen als God nu uit Sion dondert en brult, en zegt: "Gij zult horen waar u het doofst bent geweest; als u de stem van het Woord niet wilt horen, dan zult u de stem van het zwaard horen." O! Wat is Zijn twist? Wel, zegt God, Deze is Mijn geliefde Zoon, hoort Hem." Neen, maar wij weigeren naar Hem te horen. De Synoden hebben geweigerd naar Hem te horen, zij hebben geluisterd naar een beschermheer of een hooggeplaatste, en hem meer gehoorzaamd dan de stem van Christus. Hij heeft gezegd: "Weidt Mijn schapen; weidt Mijn lammeren." Neen, zeggen zij, laten ze door de wolven aan stukken gescheurd en verslonden worden, liever dan dat wij mensen van hoge rang en van macht mishagen. Hoe rechtvaardig kan God tot zulken zeggen: "Gaat tot de goden, die gij hebt gediend," en ziet, of die u in de dag van de dood, of op de dag des toorns kunnen verlossen.

7. Zie hier ook een tegengif tegen vele dwalingen van deze tijd. Hier is een tegengif tegen geestdrijverijen, namelijk: Als wij stellen, dat het Woord van God de regel en de volmacht van het geloof en van iedere bijzondere plicht is, dan zullen sommigen zeggen: *"Wij moeten wachten totdat de Geest op ons uitgegoten wordt; zolang de Geest niet komt is er niets te verrichten, daarom moeten wij, hetzij ten opzichte van het werk van onze zaligheid, of, dat het persoonlijk of openbaar werk betreft, stil zitten en niets doen."*
Wel, hier schuilt een bedrog, hier is geestdrijverij, dat men de Geest, en niet het Woord van God, tot de regel van geloof en plicht maakt. Toen God aan de Rode Zee tot Mozes sprak: "Zeg de kinderen Israëls, dat zij voorttrekken;" kon het ongeloof zeggen: Wat! Voorttrekken, in de zee, en daar allen verdrinken? Nee, blijft hier, totdat de wateren gekliefd zijn. "Nee", zegt God, "Zeg de kinderen Israëls, dat zij voorttrekken." In deze weg, dat zij op het Woord en de roeping Gods voorttrokken, dat zij Zijn roeping en Zijn Woord als de regel van hun geloof en plicht beschouwden, zouden zij ervaren, dat de zee voor hen gekliefd werd. Te wachten op hetgeen God werkt, hetzij uitwendig of inwendig, zonder naar de roepstem van Zijn Woord te luisteren en in de weg van plicht voort te gaan, is, te wachten zonder machtiging; dat is bedrog en een verzoeken van God. U moet er naar streven het Woord der zaligheid. dat tot u is gezonden, te geloven.
De Kwakers zeggen, dat zij niet moeten bidden, voordat de Geest hen drijft, en zo maken zij de inwendige aandrijving des Geestes, en niet het Woord van God, de regel van hun plicht. Het is dan ook geen wonder, dat zij door een bedrieglijke Geest worden geleid; want het Woord van God is het Woord des Geestes. Al kunnen wij niet zonder de Geest strijden, nochtans zal de Geest niet voor of met diegenen strijden, die Zijn zwaard niet in hun hand willen nemen. Al kunnen wij niets doen zonder de Geest, toch zal de Geest niets doen zonder het Woord. Maar indien wij maar eenmaal het zwaard des Geestes in onze hand nemen; ik bedoel, het Woord tot onze regel stellen, en de plicht beproeven, en het werk van het geloof, dat het werk Gods is, volgens de

besturing van Gods Woord; dan, en niet eerder mag u verwachten, dat God krachtig zal werken. God toch, zal niet werken buiten de weg, die Hij heeft aangewezen, namelijk, indien u uw oor afwendt van Zijn Woord te horen, of, indien Hij het doet, dan zal Hij u tot deze weg brengen, voordat Hij iets meer doet.

8. Zie hier ook een tegengif tegen alle dwalingen, of tegen de meeste dwalingen van onze tijd. Hier is een tegengif tegen alle praktische dwaling; tegen alle onheiligheid, lichtzinnigheid en weelderigheid, hoererij en losbandigheid; die als een machtige stroom, alle klassen van mensen, van de troon af, tot de mesthoop toe, in elke hoek van het land, meevoert. Door welk middel kunnen deze kwaden genezen worden? Door het aannemen van deze zaligheid, die in dit Evangelie tot ons gezonden is. Het ongeloof, waardoor men deze zaligheid verwerpt, dat een zaligmaken zowel van alle zonde als van alle ellende is; dit ongeloof, dat de Zaligmaker en de zaligheid veracht, is de wortel van alle losbandigheid en goddeloosheid van deze tijd, De mensen zien de wortel niet, die onder de grond verborgen ligt. Hier is een tegengif tegen het Deïsme van onze tijd. Waarom minachten de mensen de Schrift en ontkennen zij de noodzakelijkheid van bovennatuurlijke openbaring? Omdat zij het Woord der zaligheid verwerpen. Zij zien niet, dat het Evangelie alleen het Woord van de zaligheid is, dat er geen zaligheid is dan door het te geloven. Maar het geloof van dit Woord zou van het Deïsme van deze tijd genezen. Hier is een tegengif tegen Arminianisme; want de zaligheid komt niet van de vrije wil van de mens, maar van de vrije genade van God, die ons in het Woord van de zaligheid gezonden is. Hier is een tegengif tegen Arianisme. Zou iemand de hoogste Godheid van Christus, en Zijn eigenlijke Godheid ontkomen, als men geloofde dat bij Hem de woorden van het eeuwige leven zijn, dat een woord uit Zijn mond, een woord der zaligheid is? "Wendt u naar Mij toe, wordt behouden, alle gij einden der aarde; want Ik ben God, en niemand meer" (Jes. 45:22).
Hier is een tegengif tegen Antinomianisme; want door deze zaligheid worden wij niet zalig gemaakt om te zondigen, en goddeloosheid te werken, en de wet van God te overtreden: maar worden wij zalig gemaakt van de zonde en de goddeloosheid. Het Evangelie toch is een woord van volkomen zaligheid, waarin de zaligmakende genade van God verschenen is aan alle mensen, en onderwijst ons inderdaad, wat de wet gebiedenderwijs leert, namelijk, "dat wij de goddeloosheid en de wereldse begeerlijkheden verzakende, matig, en rechtvaardig, en Godzaliglijk leven zouden in deze tegenwoordige wereld". Hier is een tegengif tegen Neonomianisme, dat het Evangelie in een nieuwe wet verandert, en het genadeverbond als het ware in een werkverbond. Deze tekst en deze leer doen ons zien, dat wij niet worden zalig gemaakt door een werk, maar door een woord; niet door enig werk van ons, maar door een woord, dat van God tot ons wordt gezonden, namelijk, een woord der zaligheid; "niet uit de werken der rechtvaardigheid die wij gedaan hebben, maar naar Zijn barmhartigheid, door het bad van de wedergeboorte en vernieuwing des Heiligen Geestes". (Tit. 52:5). Hier is ook een tegengif tegen onkundige predikers van het Evangelie, die de kenmerken van het geloof met de grond van het geloof verwarren, of de blijken van het geloof met de volmacht van het geloof, of de vereiste van het verbond met de eigenschappen van de bondeling, alsof het Evangelie alleen zou zijn voor heiligen, of voor zondaren, die zulke en zulke eigenschappen hebben, zodat zij de mensen leiden, om een grond van het geloof in zichzelf te zoeken, in plaats van ze uit zichzelf tot Christus te leiden, Die hun wordt voorgesteld in het woord der

zaligheid, dat tot hen gezonden is. De wijze van behandeling van het Evangelie is het tegengestelde van alle wettische ontwerpen ter wereld. De wettische trant veronderstelt zekere goede hoedanigheid in de zondaar, voordat hij zich met het woord der zaligheid mag bemoeien, en zo sluit die de deur van het Evangelie, welke het voorgeeft te openen. Maar de trant van het Evangelie brengt het woord der zaligheid om niet aan de deur van iedere zondaar, en veronderstelt, dat hij alle goede hoedanigheden, welke ook, mist, en geeft een zondaar niet de minste aanleiding, om te zeggen: Ik heb geen vrijheid om in te gaan.

9. Zie hieruit welk belang een ieder er bij heeft, te beproeven en te onderzoeken welk onthaal hij het woord der zaligheid geeft, dat tot hem gezonden is. Hebt u het op een zaligmakende wijze ontvangen of niet?

(1) Hebt u het ontvangen als Gods Woord? Als het Woord bij uitnemendheid? Als het Woord van God in Christus? Hebt u het aangenomen, niet als van een mensen woord als van deze of die mens, maar gelijk het waarlijk is, als Gods Woord? (1 Thess. 11:13).

(2) Hebt u het aangenomen als een woord der zaligheid, of als een getrouw woord, "aller aanneming waardig," beide als een waarheid en als een goed? Deze aanneming van dit woord veronderstelt, dat u een gezicht hebt ontvangen, dat u een verloren zondaar bent, die een Zaligmaker hebt verwelkomd.

(3) Hebt u het aangenomen als het woord dezer zaligheid, een tegenwoordige zaligheid, een persoonlijke zaligheid? Deze persoonlijke zaligheid van zonde en toorn, die u nodig hebt; deze nabij zijnde zaligheid? "Ik breng Mijn gerechtigheid nabij, tot de stijven van hart, en die verre van de gerechtigheid zijn; Mijn heil zal niet vertoeven" (Jes. 46:12,13), deze grote zaligheid, deze aangeboden zaligheid, die nu wordt aangeboden. Het geloof vestigt zich op iets, dat tegenwoordig is. U behoeft niet te zeggen: "Wie zal in de hemel opklimmen? Hetzelve is Christus van boven afbrengen, of, wie zal in de afgrond nederdalen? Hetzelve is Christus uit de doden opbrengen. Nabij u is het Woord, in uw mond en in uw hart". Dit is het Woord des geloofs, hetwelk wij prediken (Rom. 10: 6, 7, 8.).

(4) Hebt u het aangenomen als een gezonden zaligheid, als van God gezonden, als de gave Gods, die door de hand van Christus gezonden is; die gezonden is door middel van Zijn gezanten, om niet en vrijmachtig, zonder dat u er om hebt gevraagd, toegezonden uit de voorraadschuur van de genade van God?

(5) Hebt u het aangenomen als gezonden tot zondaren, tot zondaren in het algemeen? Hier toch is een boodschap van grote blijdschap voor al het volk: "De Heere der heirscharen zal op deze berg, alle volken een vette maaltijd maken, een maaltijd van reine wijn, van vet vol mergs, van reine wijnen, die gezuiverd zijn" (Jes. 25:6).

(6) Hebt u het aangenomen zoals het tot u in het bijzonder gezonden is? Tot u, zondaren, zegt de algemene bedeling; tot u, zondaar, in het bijzonder, zegt de persoonlijke aanbieding: "Wie wil, die kome". Hebt u het dan aangenomen, zoals het tot u gezonden is, hoewel een schuldig zondaar zijnde: tot u, hoewel u een goddeloos zondaar bent? Hebt u het onthaald met een *mij*, een *mij* van persoonlijke toepassing, zeggende: Hier is een aanbod voor mij, een gift voor mij, een belofte van de hemel voor mij? Hebt u bevonden, dat u bij name geroepen werd, en gezegd: Ik ben gemachtigd om Christus aan te grijpen, en de zaligheid, die Hij in dit woord der zaligheid meebrengt, en zo houd ik Hem aan Zijn woord?

"Ik geloof Heere, kom mijn ongelovigheid te hulp". Hebt u hierop de kracht van dit woord ervaren, als een woord der zaligheid, dat u verlost heeft van uw vrezen en twijfelingen en uw banden en boeien, uit uw hulpeloze en hopeloze staat, en dat u heeft doen hopen op volkomen verlossing van zonde en ellende? Hebt u een begonnen zaligheid ondervonden in het geloof van het woord der zaligheid, en bent u daardoor wedergeboren tot een levende hoop? Begint deze hoop uw hart te reinigen en begint dit geloof te werken door liefde tot God en haat tegen de zonde en een walgen van uzelf wegens de zonde? En is uw gedurige toevlucht tot dit woord der zaligheid, of tot de belofte Gods in Christus, om al uw zaligheid?

10. Zie hieruit, wat een stof van lof en dank de gelovigen hebben, die tot het besluit gebracht zijn het woord van de zaligheid zo te ontvangen; want wanneer het woord der zaligheid door genade is aangenomen, dan is het werk van de zaligheid begonnen. U behoeft er zich dan niet over te verontrusten, dat u geroepen wordt uw zaligheid uit te werken met vrees en beven; omdat het God is, Die in u werkt beide het willen en het werken: "Hij Die in u een goed werk begonnen heeft zal dat voleindigen tot op de dag van Jezus Christus." Het woord der zaligheid kan voor u, o gelovige, al de dagen van uw leven een woord van vertroosting zijn. Het is toch een woord der zaligheid, niet alleen van de zondige en de ellendige staat daar u in was, maar het is ook een woord der zaligheid, dat u in elke toestand de goede tijding van de verlossing brengt: verlossing van de duivel, de wereld en het vlees; verlossing van de prikkel des doods; verlossing van de schrik van het oordeel; vrijmaking van de vloek van de wet en van de schuld van al uw zonden; verlossing niet alleen van alle kwaad, maar een verlossing tot het eeuwige leven; want het woord der zaligheid dat u aangenomen en door genade hartelijk ontvangen hebt, bevat al de woorden van het eeuwige leven. Het woord der zaligheid is voor u, wanneer u onder dodigheid verkeert, het woord des levens; en wanneer u onder dienstbaarheid bent, is het u het woord der vrijheid. Het is voor u een woord der rust, wanneer u vermoeid bent, en een woord van verkwikking, wanneer u in allerlei ellende verkeert. Het is een woord der zaligheid, dat met de eed van God bevestigd is, "opdat wij door twee onveranderlijke dingen, in welke het onmogelijk is dat God liege, een sterke vertroosting zouden hebben, wij namelijk, die de toevlucht genomen hebben, om de voorgestelde hoop vast te houden."

11. Hier is stof van verschrikking voor degenen die deze grote zaligheid, die door het woord tot hen gezonden is, gering achten: "Hoe zullen zij ontvlieden, indien zij op zo grote zaligheid geen acht nemen," die zo nabij hen is? O zondaar, het is een zaligheid, die tot uw huis gezonden is, en zult u die verwerpen? Het is een woord der zaligheid, dat tot uw ziel is gezonden; een woord der zaligheid, dat tot uw hand is gezonden, en zult u dat verwerpen. Het is een woord der zaligheid, dat tot uw oor is gezonden, dat zegt: "Hoort, en uw ziel zal leven. Het is een woord der zaligheid, dat tot uw hart is gezonden, en waardoor God aan de deur van uw hart klopt. O vrienden, zult u Hem afwijzen, Die van de hemel spreekt? "Ziet toe, dat gij Dien Die spreekt niet verwerpt; want indien deze niet zijn ontvloden, die degene verwierpen, welke op aarde Goddelijke antwoorden gaf, veelmeer zullen wij niet ontvlieden, zo wij ons van Dien afkeren, Die van de hemelen is" (Hebr. 12:25). Indien u het woord van Gods genade in het Evangelie niet wilt horen, dat zegt: "Tot u is het woord van deze zaligheid gezonden," dan moet u er op rekenen, dat u het woord van Zijn toorn in de wet zult

horen, waardoor Hij spreekt, ja zweert in Zijn toorn: Indien gij in Mijn rust zult ingaan!" Indien u God niet vreest, zoals ons tekstvers zegt: indien u nooit overreed zult worden, de Heere en Zijn goedheid te vrezen, zoals die geopenbaard is in het woord der zaligheid, dat tot u gezonden is, dan moet u er op rekenen, dat u de Heere en Zijn toorn zult vrezen, die in het woord van de verdoemenis geopenbaard is, dat de wet uitspreekt tegen hen, die het Evangelie niet geloven: "Die niet gelooft is reeds veroordeeld" (Joh. 3:18). U kunt aan dit vonnis van de verdoemenis niet ontkomen, dan door het woord der zaligheid aan te nemen.

12. Ziet hieruit van hoeveel belang het voor een ieder is, dit woord der zaligheid aan te nemen, gunstig te ontvangen, en te verwelkomen. O vrienden! "hoort, en uw zielen zullen leven." Hoor het blij geklank van de zaligheid, o verloren, omkomende zondaar, voordat de deur van ontferming gesloten, en de dag der genade voorbij is. Om u hiertoe te overreden, zullen wij u de vier volgende zaken ter overweging voorleggen:
(1) Overweegt wat soort van zaligheid u wordt aangeboden. Het is een geestelijke zaligheid, de zaligheid van uw onsterfelijke ziel: "Wat baat het een mens, zo hij de gehele wereld gewint, en lijdt schade zijner ziel?" Als u uw zielen niet wilt verliezen en verderven, neemt dan het woord der zaligheid aan. Het is een kostbare zaligheid; zij komt tot u langs het kanaal van het bloed van Christus. Hoe duur zij door de Verlosser gekocht is, zij is voor u geheel gereed, en om niet te krijgen. U hebt er niets voor te betalen, de prijs is reeds betaald, de voorwaarde is geheel volbracht. Het is een volledige zaligheid: een verlossing van alles waarvan u nodig hebt te worden zalig gemaakt; van ongeloof, vijandschap, godloochening, hardheid van hart, doodheid van het hart, en alles wat u tegenwerpingen doet maken tegen het aannemen van deze zaligheid. U zegt, dat u niet kunt geloven, dat u zichzelf niet kunt bekeren; doch zou u van uw ongeloof en onboetvaardigheid zalig gemaakt willen worden? Deze en alle andere vertakkingen van de zaligheid zijn tot u gezonden, wanneer het woord der zaligheid tot u gezonden is. Wilt u een Zaligmaker verwelkomen om u van alles zalig te maken, om u tot wijsheid, tot rechtvaardigheid, tot heiligmaking, tot verlossing, en tot alles te zijn? Het is een eeuwige zaligheid. Zou u zalig willen zijn na de dood en een eeuwige zaligheid willen hebben? Het leven en de onverderfelijkheid zijn door dit woord der zaligheid aan het licht gebracht". O arme, stervende zondaar, overweegt wat een eeuwige zaligheid dit is.

(2) Overweegt hoe nodig u deze zaligheid hebt. U hebt een duister verstand, en hebt nodig te worden zalig gemaakt van die duisternis en onwetendheid. U hebt een schuldig geweten, en hebt nodig verlost te worden van die schuld. U hebt een hard hart, en hebt nodig van die hardheid te worden verlost. U hebt sterke en krachtige verdorvenheden en hebt nodig daarvan te worden zalig gemaakt. U hebt een verdorven natuur en hebt nodig daarvan te worden zalig gemaakt. U hebt vele hartplagen en hebt nodig daarvan te worden zalig gemaakt en genezen. Ziet, al deze zaligheid, en oneindig veel meer, komt met het woord der zaligheid mee; geen zaligheid die u nodig hebt, is uitgezonderd. Uw nood is groot, de dood staat voor de deur, het oordeel is op komst: "Nu is het de welaangename tijd, nu is het de dag der zaligheid." Er zal voor zondaren in de dag van het oordeel geen ander woord zijn dan een woord van veroordeling; "Gaat weg van Mij, gij vervloekte, in het eeuwige vuur,

hetwelk de duivel en zijn engelen bereid is;" doch nu, in de dag van de zaligheid, is dit woord der zaligheid tot u gezonden. Nu, nu is het de dag, en misschien nu, of nooit.

(3.) Overweegt wat een vaste grond dit woord der zaligheid voor het geloof is, om er op te bouwen. Het is het Woord van God; van God, Die niet liegen kan. Het is bekrachtigd door de eed van God. Het is een Woord, dat bevestigd is door het bloed van de Zoon van God. Het is een Woord, dat getuigd is door de Drie, Die getuigen in de hemel. Het is een Woord, dat gesproken is door de ingeving van de Heilige Geest: "Die oren heeft om te horen, die hore wat de Geest tot de gemeenten zegt. En de Geest en de bruid zeggen: Komt"; komt en hoort dit woord der zaligheid; komt en gelooft; komt en past uzelf toe, wat u wordt aangeboden.

(4.) Overweegt welke goede machtiging u hebt, u met dit woord in verbinding te stellen. Het is tot u gezonden, opdat een ieder van u, u man, u vrouw, het in uw hart zou inlaten; want, "Tot u is het woord dezer zaligheid gezonden". Deze minnebrief is van de hemel tot u gezonden. Leest de overdracht en ziet of hij niet aan u is. Hij is tot u gericht, o schuldige zondaar, zeggende: Christus is gekomen om zondaren zalig te maken. Hij is aan u gezonden, o inwoner van de aarde, u bent nog niet in de hel. "Wendt u naar Mij toe, wordt behouden, alle gij einden der aarde". Hij is aan u geschreven, o spotter, die tot hiertoe een bespotter van God en de godzaligheid bent geweest: "De opperste Wijsheid roept overluid daar buiten; Zij verheft Haar stem op de straten: gij slechten, hoelang zult gij de slechtigheid beminnen? En de spotters voor zich de spotternij begeren? En de zotten wetenschap haten? Keert u tot Mijn bestraffing; ziet Ik zal Mijn Geest ulieden overvloediglijk uitstorten: Ik zal Mijn woorden u bekendmaken" (Spr. 1:20, 22. 23), Hij is tot u gericht, o wederhorige zondaar. Als u uitgesloten was, zou het gehele menselijk geslacht dat zijn: ziet, "Christus is opgevaren in de hoogte; Hij heeft de gevangenis gevankelijk gevoerd; Hij heeft gaven genomen om uit te delen onder de mensen, ja ook de wederhorigen, opdat zij bij God zouden wonen," Hij is tot u gericht o zwarte en bloedrode zondaar: "Komt dan en laat ons samen rechten zegt de Heere, al waren uw zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw, al waren zij rood als karmozijn, zij zullen worden als witte wol" (Jes. 1:13). Hij is tot u gezonden, o zondaar, die naar andere dingen dorst dan naar Christus: "O alle gij dorstigen, komt tot de wateren, Waarom weegt gijlieden geld uit voor hetgeen, dat geen brood is?" Waarom dorst en hijgt u naar andere dingen, die niet kunnen verzadigen?" Ja, het is tot u gezonden, o onvernederde en onovertuigde zondaar. Zeg niet, dat het u niet kan aangaan, omdat u niet van uw zonde overtuigd bent. O, het woord der zaligheid is ook tot u, ja tot u gezonden: "Ik raad u, dat gij van Mij koopt goud, beproefd komende uit het vuur, opdat gij rijk moogt worden, en witte klederen, opdat gij moogt bekleed worden, en de schande van uw naaktheid niet geopenbaard worde; en zalft uw ogen met ogenzalf, opdat gij zien moogt" (Openb. 3:18), Ja ook tot u, die zegt, zoals er in het vorige vers staat, dat u rijk en verrijkt bent, en geens dings gebrek hebt; en die niet weet, dat gij zijt ellendig. en jammerlijk, en arm, en blind, en naakt. Onbekommerd zondaar, tot u, ja tot u, is het woord van deze zaligheid gezonden. Is deze minnebrief voor u? O weet dan, dat u, al hebt u geen wil, nochtans een machtiging hebt die aan te nemen en Christus daarin. Indien u dit woord der zaligheid verwerpt is het omdat u dat, óf niet wilt, óf niet durft, óf niet kunt aannemen.

- Indien u zegt *dat u het niet wilt aannemen,* gedenkt dan, dat u uw eigen doemvonnis ondertekent. Ik neem getuigen tegen u, dat u de zaligheid niet wilt hebben; u wilt niet tot Christus komen, opdat u het leven mag hebben; u verkiest een lage begeerlijkheid boven de Heere der heerlijkheid, en zo verkiest u, bijgevolg, de verdoemenis boven de zaligheid, de dood boven het leven.
- Indien het geen wil van weerspannigheid, maar van onmacht, is, zodat u zegt: *O! Dat mijn wil maar onderworpen was!* Ziet dan, dat het woord der zaligheid komt met verlossing van die plaag van de onwilligheid, zeggende: "Uw volk zal zeer gewillig zijn op de dag Uwer heirkracht;" en, "Tot u is het woord dezer zaligheid gezonden," opdat u het verwelkomt. Zover u het verwelkomt, zover bent u ook gewillig.
- Als u zegt, *dat u het woord niet voor uzelf durft aannemen, als het woord der zaligheid tot u,* dan vraag ik: waarom durft u niet doen, wat God u beveelt te doen? Waarom durft u niet aannemen, wat God u aanbiedt? Durfde u wel tegen God zondigen, niettegenstaande Hij het u verbood, en durft u nu Zijn Woord tot uw zaligheid niet aannemen, terwijl Hij het u gebiedt? Hoe durfde u zich tegen Zijn gebod aan Zijn grimmigheid bloot te stellen, en durft u het nu, op Zijn roeping en Zijn bevel, niet wagen op Zijn gunst, door Christus? Was het niet genoeg, dat u Zijn rechtvaardigheid hebt beledigd, en zult u het nu ook wagen Zijn barmhartigheid te verachten? Deze zonde is erger dan al uw vorige zonden, dat u de zaligheid weigert, die Hij u aanbiedt, van de schuld van die alle.
- En zegt u, *dat u niet kunt, wegens uw volstrekte onmacht;* dat zal niet in de weg staan. U kunt niet tot Christus komen; maar, gelijk het woord der zaligheid tot u is gekomen, zo is ook de zaligheid tot u gekomen, omdat u niet tot haar kunt komen. De Zaligmaker is tot u gekomen, omdat u niet tot Hem kunt komen. Verlangt u naar Hem? Het woord der zaligheid is een woord van kracht; er is een trekkende kracht in, om u te trekken, die niet kunt komen. "Wanneer Ik van de aarde zal verhoogd zijn, zal Ik ze allen tot Mij trekken." Bent u gewillig om getrokken te worden? Dan heeft het woord der zaligheid in zover zijn kracht op u uitgeoefend, dat het uw onwilligheid weggenomen en u gewillig gemaakt heeft. Ziet uit naar een andere trek van de almacht, want het woord der zaligheid is een woord der almacht: het is het almachtige woord van de almachtige God. Er is een zaligmakende kracht, een trekkende kracht in. Verwelkomt het als zodanig, en ter rechter tijd zult u zowel bekwaam zijn, als gewillig. Uw geloof moet niet werkzaam zijn in het bewustzijn van zelfbekwaamheid en zelfgenoegzaamheid, maar in het besef, dat u zelf onbekwaam en ongenoegzaam bent. "Onze bekwaamheid is uit God." De zaligheid is uit God; het zaligmakend geloof is uit God; al deze dingen zijn uit God, Die ons de bediening der verzoening gegeven heeft" (2 Kor. 5: 18), en Die u dit woord dezer zaligheid heeft gegeven; het bevat uw gehele zaligheid. Indien enig deel daarvan aan u was overgelaten, zou het niet uw gehele zaligheid inhouden. Wat u niet kunt doen, dat kan deze zaligheid doen. Daarom, neemt het aan, en dankt er God voor, dat "tot u het woord dezer zaligheid is gezonden."

6. Het begin van alle zaligmakende zegeningen.

Haggaï 2:20. ***Van deze dag af zal Ik u zegenen***. (Engelse vertaling)

Gelijk de Heere in het begin van het vorige hoofdstuk, dit volk bestraft wegens hun traagheid in het bouwen van de tempel, waardoor God getergd werd met hen te twisten: waarom Hij hen vermaant zich te beteren en dat goede werk voort te zetten; zo zien wij in het slot daarvan, dat het volk zich met dat werk bezighoudt, en dat de Heere Zelf hen daar in bezielt. En in dit hoofdstuk bemoedigt de profeet hen verder, in de Naam des Heeren, met dit werk voort te gaan.

1. Hij moedigt hen aan door de bouwers te verzekeren, dat de heerlijkheid van dit huis, dat zij nu aan het bouwen waren, groter zou worden dan van de eerste tempel, die Salomo gebouwd had; al was het niet in uitwendige heerlijkheid, dan toch in geestelijke luister, voornamelijk door de komst van Christus, de Wens aller heidenen, die het met heerlijkheid zou vervullen, voordat Hij erin zou komen (vers 1-9).
2. Hij moedigt hen aan, door hun te verzekeren, dat hoewel hun zonde, van de bouw van de tempel uit te stellen, hun voorspoed had verhinderd, Hij hen nochtans, nu zij met dit werk waren begonnen, zou zegenen en voorspoed schenken. God had hen geslagen met brandkoren en honigdauw (vers 18), en zij waren een lange tijd onverbeterlijk geweest, en konden gemakkelijk bemerken, dat, zolang zij voortgingen met het werk van de tempel te verwaarlozen, al hun andere zaken achteruit gingen: doch, dat zij zouden zien, nu zij begonnen waren het fondament te leggen, of het gebouw te doen verrijzen op de fondamenten, die enige tijd tevoren waren gelegd, dat van die tijd, ja, van die dag af, en opwaarts, al hun zaken een wending ten goede zouden nemen. "Is er nog zaad in de schuur? zelfs tot de wijnstok, en de vijgenboom, en de granaatappelboom en de olijfboom, die niet gedragen heeft, die zal Ik van deze dag af zegenen" (vs. 20). Er is niets te zien, wil hij zeggen, dat voor het volgend jaar een goede vruchten en wijnoogst belooft, de natuur belooft die niet; doch nu het fondament van de tempel gelegd is, en u vol ijver aan dit werk van de tempelbouw bent begonnen, belooft de God van de natuur Zijn zegen: "Van deze dag af zal Ik u zegenen."

In deze woorden zijn de volgende vijf dingen op te merken.

1. Een groot voorrecht onder de naam van *een zegen.*
2. De Bewerker van deze zegen in het voornaamwoord "Ik".
3. De voorwerpen daarvan in het voornaamwoord "u."
4. De zekerheid daarvan: "Ik *zal* u zegenen."
5. Het tijdstip waar dit zou beginnen: Van deze dag af zal Ik u zegenen"

1. Het grote voorrecht hier gemeld onder de naam van *een zegen.* Van welke zegen wordt hier gesproken? Het zijn waarlijk niet alleen tijdelijke voorspoed en uitwendige overvloed; doch wanneer die als een zegen komen en als zodanig beloofd zijn, komen zij tegelijkertijd met de geestelijke zegeningen, en is geestelijke voorspoed evenzeer als tijdelijke daarbij ingesloten. Iemand kan uitwendige voorspoed hebben en toch

vervloekt zijn in zijn korf en in zijn baktrog, doch wanneer hij die in Gods gunst heeft, zodat hij gezegend is in zijn korf en in zijn baktrog, dan ontvangt hij het als een zaligmakende zegen. Dit voorrecht is dan zodanig, dat het alle zaligmakende zegeningen insluit.

2. De Bewerker van deze zegen is God: "Ik zal u zegenen." De zegen, die hier vermeld wordt, is Gods zegen. Niets kan dan ook meer worden begeerd, om een schepsel gelukkig te maken, want: "De zegen des Heeren die maakt rijk," en die Hij zegent, die zijn waarlijk gezegend. Gods zegen is van grote waarde. Het kan zijn, dat de mensen iemand zegenen en dat toch op dezelfde tijd Gods vloek hem ellendig maakt; doch wanneer God zegent, kunnen de vloeken van de mensen hem geen kwaad doen, want Gods zegen neemt de vloek weg beide uit de kruisen en de vertroostingen.

3. De zekerheid hiervan: "Ik *zal* u zegenen". Het staat vast door Gods onveranderlijke wil, en Zijn wil is bepaald in Zijn onveranderlijk woord van de belofte. Wanneer God zegt; "Ik zal u zegenen", kan het niet anders zijn, of de zegen moet komen, en wanneer Gods *Ik zal* door het geloof gehoord wordt, verwekt het een volle verzekering en sterke vertroosting, evenals wanneer God zegt: "Ik zal het stenen hart uit uw vlees wegnemen, en zal u een vlezen hart geven; en Ik zal Mijn Geest geven in het binnenste van u; Ik zal rein water op u sprengen; Ik zal uw God zijn", de echo van het geloof is: "Amen, Heere, Uw wil geschiede". Wanneer Gods *Ik zal* en ons "Amen" elkaar ontmoeten, dan gaat onze wil in tot Gods wil, en de gewilde zaak is zeker en vast; ja, vaster dan de bergen van koper, want Gods wil is onveranderlijk, de waarheid is de gordel van Zijn lendenen.

4. Wij hebben de voorwerpen van deze zegen, in het voornaamwoord *u*. Wel is waar, staat dit *u* niet in de grondtaal, doch het is er zeer gepast door onze overzetters ingevoegd, want het wordt duidelijk te kennen gegeven, hoewel de woorden luiden: "Van deze dag af zal Ik u zegenen" Alsof hij zei: "Tot hiertoe zijn u vloeken en rampen overkomen, doch voortaan zullen u zegeningen en gelukzaligheid worden geschonken, "zegenende zal Ik zegenen." Doch wie zal Hij dus zegenen? De personen, die hier worden bedoeld, zijn zij, die door genade vast besloten zijn, zich aan het werk van de opbouw en de reformatie van de tempel te begeven.

5. Wij hebben het tijdstip of de tijd van wanneer af de zegen een aanvang neemt: "Van deze dag af zal Ik u zegenen", dat is, van de dag af, dat het fondament van de tempel des Heeren is gelegd geworden. Hier ligt de voornaamste nadruk van de tekst. Daarom wordt dit *vanaf* viermaal herhaald: "Stelt er toch uw hart op, *van* deze dag *af*, en opwaarts, *van* de vier en twintigste dag van de negende maand *af*, *van* de dag *af* als het fondament van de tempel des Heeren is gelegd geworden, stelt er uw hart op, *van* deze dag *af* zal Ik u zegenen". Het is het beste bestek, dat ooit werd uitgevoerd, en het is de beste dag, die u ooit in uw leven gehad hebt, want van die dag af dateert uw gelukzaligheid, namelijk van de dag af, dat het fondament van de tempel des Heeren is gelegd geworden.

Nu, u moet gedenken, dat de tempel een type van Christus was; niet slechts van Christus persoonlijk, in Wie al de volheid van de Godheid persoonlijk woont, evenals God in de tempel vanouds symbolisch woonde, tot welke geheiligde tempel, Christus

Jezus, wij altijd moeten opzien ter aanneming bij God, en evenals Jona moeten voortvaren te zien naar Zijn heilige tempel: maar ook werd het verborgen lichaam van Christus door de tempel afgebeeld; dat is, de gemeente, die het huis Gods is, waarvan Christus de levende steen, het vaste fondament, is, en al de gelovigen de levende stenen zijn, die als levende stenen gebouwd worden tot een geestelijk huis in Hem. Zo beduidde hun bouwen van de tempel de reformatie van de Kerk, en dat het fondament werd gelegd beeldt af, dat het grondwerk van de godsdienst wordt vastgelegd.

Laat ons nu enige geestelijke lering hieruit trekken, dat zij gezegend werden juist van die dag af, dat het fondament van de tempel in letterlijke zin gelegd werd. De geestelijke verborgenheid, die hier wordt voorgesteld is de volgende leer, welke ik uit de woorden, in hun verband beschouwd, afleid:
Dat alle zaligmakende zegeningen werkelijk beginnen van de dag af, dat het fondament van de geestelijke tempel werkelijk gelegd wordt: "Van deze dag af, zal Ik u zegenen"; dat is, van de dag af, dat de fondamenten van de tempel des Heeren worden gelegd.

Ik gebruik het woord *werkelijk* in beide delen van de leer, omdat ik niet spreek over hetgeen krachtens besluit, in het voornemen Gods van eeuwigheid werd gedaan, noch over hetgeen wezenlijk, in de raad des vredes en het verbond van de verlossing was geschied; noch over hetgeen fundamenteel en verdienstelijk werd gedaan toen Christus te Jeruzalem stierf; maar eerder over de werkelijke vruchten en gevolgen daarvan, wanneer zij werkelijk plaatsgrijpt in de dag van Zijn heirkracht. Daarom is mijn leer dan ook: Dat alle zaligmakende zegeningen werkelijk beginnen van de dag af, dat het fondament van de geestelijke tempel werkelijk gelegd wordt. Ziet Ef. 1:3, "Gezegend zij de God en Vader van onze Heeren Jezus Christus, Die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegeningen in de hemel in Christus," vergeleken met Ef. 2:21, "Op welke het gehele gebouw bekwaam samengevoegd zijnde, opwast tot een heilige tempel in de Heere." Daar ziet u, dat alle geestelijke, zaligmakende zegeningen werkelijk plaatsgrijpen van de tijd af, dat de ziel met Christus, het vaste fondament, verenigd wordt, dat de dag is, waarin het fondament van de geestelijke tempel gelegd wordt.
Doch om deze leer verder op te helderen en te bevestigen zal ik haar op de volgende wijze behandelen:

I. Ik zal aantonen wat de geestelijke tempel is.
II. Wat het fondament daarvan is.
III. Hoe dit fondament gelegd wordt.
IV. Ik zal iets spreken over de dag waarin dit fondament gelegd is, en van welke dag af deze zegeningen een aanvang nemen.
V. Aantonen welke zegeningen van die dag af beginnen.
VI. Door enige bijzondere gronden en redenen bewijzen, dat zaligmakende zegeningen werkelijk van die dag af beginnen.
VII. En tenslotte het gehele onderwerp toepassen.

I. Het eerste dat wij dan zullen doen is: aantonen wat deze geestelijke tempel is. Wij hebben u gezegd, dat de tempel een type van het verborgen lichaam van Christus, en

van Christus Persoonlijk was. Ik ben voornemens in de behandeling van mijn onderwerp geen van beide uit te sluiten.
De tempel nu, was een type van het verborgen lichaam van Christus; dat is, van de Kerk van God, en van de persoonlijke gelovigen, in velerlei opzicht, die daarom dikwijls de tempel Gods, en de tempel van de Heilige Geest worden genoemd. Het voorbeeld en het tegenbeeld komen in deze en de volgende bijzonderheden overeen:

1. De tempel was een zeer statig gebouw; van buiten zeer prachtig en van binnen zeer heerlijk; uit vele stenen, vele bouwstoffen opgebouwd, nochtans die alle slechts één tempel uitmakende, op een fondament. Hij had drie voorname afdelingen, namelijk: het voorhof, voor het volk: het heilige, voor de priesters; en het heilige der heiligen, waarin de hogepriester eenmaal per jaar inging met het bloed van de zondoffers. Nu, zo is het ook hier met de geestelijke tempel, de Kerk. Het is een statig gebouw, een gebouw van God. Haar van buiten zichtbare heerlijkheid is zeer luisterrijk, wanneer zij recht is samengesteld ten opzichte van leer, tucht, dienst en regering, en veel meer haar inwendige heerlijkheid, want: "des Konings dochter is geheel verheerlijkt inwendig." Het verborgen lichaam van Christus is uit vele bouwstoffen vanuit joden en heidenen samengesteld, vele levende stenen, gebouwd op Jezus Christus, de uiterste Hoeksteen, op Welke het gehele gebouw, bekwaam samengevoegd zijnde, opwast, tot een heilige tempel in de Heere. In deze geestelijke tempel zijn, als het ware, deze drie afdelingen, namelijk: de buitenste voorhof, bevattende alle belijders; het heiligdom van de onzichtbare Kerk, dat alleen voor het heilig priesterdom, namelijk alle ware gelovigen is, die gemaakt zijn tot koningen en priesters Gode en Zijn Vader; en het Heilige der heiligen, de hemel zelf, waarin de geesten van de volmaakt rechtvaardigen triomferen in de tegenwoordigheid van God en het Lam, die heerlijke Hogepriester, Die in het Heiligdom is ingegaan met het bloed van het Zondoffer, dat Hijzelf heeft opgeofferd.

2. De tempel was de vastgestelde plaats voor de openbare dienst van God en de plechtige offeranden. Daar moesten al de slachtoffers en spijsoffers aan God geofferd worden; daar werd God plechtig aangebeden, en geloofd, en Zijn ordinanties bediend. Zo ook is de Kerk van God de geestelijke tempel waarin alle geestelijke offeranden, Gode worden geofferd door Zijn koninklijk priesterdom, en al de instellingen van Christus worden bediend tot volmaking van de heiligen, tot opbouwing van het lichaam van Christus; en al de gelovigen zijn de ontvangers van Gods geestelijke, inwendige aanbidding, in hart en ziel.

3. De tempel des Heeren was heilig en mocht niet besmet worden met hetgeen naar de wet onreinheid was. Zo ook is deze geestelijke tempel van God heilig, en moet die niet worden besmet met zondige onreinheden: "Zo iemand de tempel Gods schendt, die zal God schenden; want de tempel Gods is heilig, welke gij zijt" (2 Kor. 3:17). De onzichtbare Kerk is heilig, niet alleen door afscheiding van de onheilige, verdorven menigte van de wereld: (2 Kor. 6:17) "Daarom gaat uit het midden van hen, en scheidt u af, zegt de Heere, en raakt niet aan hetgeen onrein is, en Ik zal ulieden aannemen", en door toewijding aan God en Zijn heilige dienst; maar ook door rechtvaardigmaking, door de toegerekende gerechtigheid van Christus, hun Hoofd, in Wie zij een volmaakte heiligheid, of rechtvaardigheid hebben, volmaakt zijnde door Zijn heerlijkheid, die Hij op hen gelegd heeft (Ezech. 16:14); en door heiligmaking, en

ingeplante heiligheid, doordat zij de Geest van Christus in zich hebben als het grondbeginsel van heiligmaking.

4. De tempel was dan ook een plaats van Gods geestelijke tegenwoordigheid, waar Hij onder Zijn volk woonde. Daar waren de tekenen van Zijn tegenwoordigheid; daar woonde Hij tussen de cherubijnen; daar ontmoette Hij Zijn volk en sprak Hij met hen. Zo zijn de gemeente van Christus en alle ware leden daarvan, een woonstede Gods in de Geest; zij zijn de tempels van de levende God. God woont in hen, wandelt in hen, openbaart Zich in hen, en geeft gemeenschap met Hem.

5. In één woord, de tempel was Gods huis, en zo zijn dat ook alle gelovigen; zij worden gebouwd tot een geestelijk huis (1 Petrus 2: 5), dat in zesderlei opzicht Zijn eigendom is. Zij zijn Zijn woonhuis, Zijn rusthuis, Zijn schathuis, Zijn vatenhuis, Zijn wapenhuis, en Zijn wijnhuis.
(1.) Ze zijn Zijn woonhuis. God woont daar op een bijzondere wijze: "In Salem is Zijn hut, en Zijn woning in Sion" (Psalm 76:3). Het is een lieflijke belofte: (2 Kor. 6: 16) "Ik zal in hen wonen". "Maar waarlijk, zou God op de aarde wonen?" Ja; deze eer hebben al de heiligen. God woont in hen door Zijn Heilige Geest, Die Hij hun heeft gegeven, en Hij woont bij hen, zodat Hij nooit Zijn woning geheel verlaat; wanneer Hij in de ziel woning maakt, zegt Hij: "Ik zal u nooit begeven, noch verlaten".

(2.) Zij zijn Zijn rusthuis; gelijk Hij daar woont, zo ook wandelt Hij daar: "Ik zal in hen wonen, en Ik zal onder hen wandelen". Hij heeft er behagen in onder hen te wandelen" (Psalm 68:17) "Deze berg heeft God begeerd tot Zijn woning; ook zal er de Heere wonen in eeuwigheid". (Ps 132:14) "Dit is Mijn rust tot in eeuwigheid, hier zal Ik wonen, want Ik heb ze begeerd" (Psalm 149:4) "De Heere heeft een welgevallen aan Zijn volk". O wonderlijk! dat God een welgevallen zou hebben aan iemand van het zondige zaad van Adam. Nochtans, evenals een mens vermaak schept in Zijn huis, Zijn tuin, Zijn boomgaard en Zijn gewas, zo heeft de Heere lust aan Zijn gelovigen, die dikwijls Zijn hof, Zijn wijngaard, Zijn planting genoemd worden (Jes. 61:3) "een planting des Heeren, opdat Hij verheerlijkt worde". Dus zijn zij Zijn rusthuis.

3. Zij zijn Zijn schathuis. Gelijk God de schat van de gelovige is, zo zijn de gelovigen Gods schat: "Des Heeren deel is Zijn volk; Jakob is het snoer Zijner erve (Deut. 32:9). Wanneer u ze beschouwt zoals zij in zichzelf zijn, afgescheiden van de Hoeksteen, dan heeft Hij aan hen maar een geringe schat. God kan met deze schat niet verrijkt worden, doch, in Christus beschouwt Hij hen als een schat van juwelen: En zij zullen, (Eng. Overz. Mal. 3:17) zegt de Heere der heirscharen, ten dage als Ik Mijn allerdierbaarste juwelen afzonderen zal, Mij een eigendom zijn,"

(4.) Zij zijn Zijn wapenhuis. Dit geestelijk huis, deze tempel wordt gebouwd om een wapenhuis te zijn. De kerk wordt vergeleken bij (Hoogl. 4:4) "Davids toren, die gebouwd is tot ophanging van wapentuig, daar duizend rondassen aanhangen, allemaal zijnde schilden der helden". God legt in dit huis Zijn krijgsvoorraad op, zo, dat iedere gelovige zo goed bewapend wordt met het schild van het geloof en het zwaard des Geestes, dat hij de sterkste Goliath het hoofd kan bieden, ja, dat hij alle dingen vermag, door Christus, Die hem kracht geeft. De gemeente Gods is Zijn kasteel, en "God stelt heil tot muren en voorschansen".

(5.) Zij zijn Zijn vatenhuis. De Kerk is Gods huis, waarin al de vaten van de barmhartigheid een plaats krijgen, zowel tot versiering als tot gebruik, en Christus is de nagel in een vaste plaats, waaraan al de vaten hangen: (Jes. 22:23, 24) "En Ik zal Hem als een nagel inslaan in een vaste plaats, en Hij zal wezen tot een stoel der ere, den huize Zijns vaders. En men zal aan Hem hangen alle heerlijkheid van het huis Zijns vaders, van de uitspruitelingen en van de afkomelingen, ook alle kleine vaten van de vaten des bekers af, zelfs tot alle vaten van de flessen". Gelovigen, zwakke en sterke; vaten, van allerlei soort en grootte. De gelovigen zijn dan ook geen ledige vaten, wat zij ook in zichzelf zijn.

(6). Zij zijn Zijn wijnhuis: (Hoogl. 2:4) "Hij voert mij in het wijnhuis, en de liefde is Zijn banier over mij." De Kerk van God, ik bedoel de samenkomsten van Zijn heiligen in de ordinanties, zijn Zijn ontvangkamer waar Hij weidt: "Mijn liefste is mijne, en ik ben Zijne, Die weid onder de leliën; totdat de dag aankomt, en de schaduwen vlieden." Hij richt een feestmaal aan onder Zijn volk, waar zij samen eten en drinken. Het is een wonderlijke tekst, hoewel hij gewoon wordt aangehaald: (Openb. 3:20) "Ziet, Ik sta aan de deur en Ik klop; indien iemand Mijn stem zal horen en de deur opendoen, Ik zal tot hem inkomen, en Ik zal met hem avondmaal houden, en hij met Mij." "Hij zal met Mij avondmaal houden," dat is, hij zal Mijn Geest en Mijn genaden deelachtig zijn, die voor de ziel zo verkwikkelijk zullen zijn, als de spijs voor het lichaam. Ik zal met hem avondmaal houden, dat is, Ik zal Mijzelf verblijden en vertroosten in deze hun genaden, welke Ik hen geef, evenals iemand verkwikt wordt door zijn voedsel. Ik zal Mij verlustigen in het gezicht van de oefening van Mijn genaden, evenals iemand die spijs uitdeelt, zich daarin verlustigt. (Hoogl. 5:1) "Ik ben in Mijn hof gekomen," zegt Christus tot Zijn gemeente, "Ik heb Mijn mirre geplukt met Mijn specerijen, Ik heb Mijn honigraten met Mijn honig gegeten, ik heb Mijn wijn, mitsgaders Mijn melk gedronken." Zo is het Zijn wijnhuis. Deze geestelijke tempel dan is Gods huis: Zijn woonhuis, Zijn lusthuis, Zijn schathuis, Zijn wapenhuis, Zijn vatenhuis, en Zijn wijnhuis.

II. Ons tweede punt was: Wat het fundament van deze geestelijke tempel is.
Hierop antwoord ik met de apostel: (1 Kor. 3:1) "Niemand kan een ander fondament leggen dan hetgeen gelegd is, hetwelk is Jezus Christus." Christus is het enige Fondament van deze geestelijke tempel, en wij zullen dit in de volgende vier dingen overwegen:

1. Wat een fondament betekent.
2. Hoe Christus het Fondament is.
3. Waarin Hij het Fondament is.
4. Waarvan Hij het Fondament is.

1. Christus is het Fondament van deze geestelijke tempel, indien wij overwegen wat een fondament betekent. Het geeft het voornaamste steunpunt, sterkte en bevestiging te kennen. Ik zeg, een fondament geeft te kennen, dat het ‘t voornaamste en eerste is. Door een fondament verstaat men gewoonlijk de eerste steen, of de eerste laag stenen, die in een gebouw gelegd wordt. Christus nu is zo het Fondament, want Hij is de eerste Steen, Die in de Kerk gelegd is, en elke steen wordt op Hem gelegd, in Wie de gelovigen geworteld zijn en opgebouwd worden (Kol. 2:7). Een fondament geeft ook

macht, kracht en sterkte te kennen, om het gehele gebouw te dragen en te onderstutten. Alzo nu is Christus een krachtig en machtig Fondament: "Ik heb hulp besteld bij Eén, Die machtig is" (Eng. Overz. Psalm 89:20). "Hij is machtig, volkomen zalig te maken;" machtig, het gehele gewicht van de bovenbouw te dragen. Een fondament geeft bevestiging te kennen, zoals het gebouw daaraan door de metselspecie verbonden en er mee verenigd is, en het tot een overeenstemmende verhouding brengt. Nu, zo is Christus het Fondament, of de Hoeksteen. Wij worden "gebouwd op het fondament van de apostelen en profeten, waarvan Jezus Christus is de uiterste Hoeksteen, op welke het gehele gebouw, bekwamelijk samengevoegd zijnde, opwast tot een heilige tempel in de Heere" (Ef. 2:20). De hoeksteen bevestigt al het overige, en zo bevestigt en verenigt Christus al de leden van Zijn verborgen lichaam met Zichzelf.

2. Overweegt verder *hoe* Hij het Fondament is. Hier kunt u zien hoe Hij het fondament is, persoonlijk, leerstellig en praktisch. Hij is persoonlijk het fondament, Hij, namelijk de Godmens, Christus Jezus, is het Fondament, Dat in Sion gelegd is, om daarop zielen te bouwen; "Die de Heere aanhangt is één geest met Hem". De gelovigen worden niet alleen verbonden aan hetgeen Christus heeft verworven, maar aan de Persoon van Christus: zij worden met Zijn Persoon als het fondament verenigd. Hij is ook leerstellig het fondament. Christus is de inhoud van de gehele leer van het Evangelie, de Schriften getuigen van Hem. De apostelen en de profeten worden naar waarheid het fondament genoemd, doch Christus is er de Hoeksteen van. Hij is het Fondament van dat fondament. Het zou dan ook, dunkt mij, een onvolledige tekst moeten zijn, waarin een evangeliedienaar Christus niet kon vinden. Hij is ook praktisch het Fondament, Hij is het voorschrift, dat elke ziel die tot Christus komt, zal naschrijven, Zijn praktijk is de regel en het fondament van onze praktijk: "Hij heeft ons een voorbeeld nagelaten, opdat wij Zijn voetstappen zouden navolgen."

3. Overweegt *waarin* Hij het fondament is. Hij is het fondament in Zijn doen; want Hij is niet gekomen om de wet te ontbinden, maar om die te vervullen, en alle gerechtigheid te vervullen, en alzo een eeuwige gerechtigheid aan te brengen, welke de grond van onze zaligheid is. Het Evangelie wordt daarom de kracht Gods tot zaligheid genoemd. Waarom? Omdat de rechtvaardigheid Gods in hetzelve wordt geopenbaard uit geloof tot geloof (Rom. 1: 17). Dit is de gerechtigheid in welke wij moeten worden gevonden, zullen wij ooit bevonden worden tot in eeuwigheid zalig te zijn. Hij is ook het Fondament in Zijn lijden: want de Heere heeft onzer aller ongerechtigheid op Hem doen aanlopen, en Hij is zonde voor ons gemaakt; en zo is Hij om onze overtredingen verwond en om onze ongerechtigheden verbrijzeld. "Hij heeft Zijn ziel gegeven tot een rantsoen voor velen", en God, dit rantsoen voor hen gevonden hebbende, zegt als het ware tot de rechtvaardigheid: "Verlos hun zielen, dat zij in het verderf niet nederdalen, want Ik heb verzoening gevonden". Hierin is Hij ook het Fondament in Zijn verdienste en verwerving; Hij heeft de hemel verworven en alle middelen om die te verkrijgen. Hij heeft alle zegeningen en alle genaden van de Geest verworven, namelijk: geloof, bekering, liefde, blijdschap, hoop, verzekering: al de genaden zijn door Hem verworven, en wat Hij verworven heeft, is Hij bereid te geven, ja, Hij is daartoe veel meer bereid, dan u bent om te ontvangen. Hij is daartoe bereid krachtens vergunning en aanstelling van Zijn Vader, die Hem boven mate met de Geest heeft gezalfd. Hij is vol van genade en waarheid, opdat wij uit Zijn volheid

zouden ontvangen, ook genade voor genade. Hij is dan ook het Fondament in Zijn opstanding: want gelijk Hij overgeleverd is om onze zonden, is Hij ook opgewekt om onze rechtvaardigmaking. Zijn opstanding, of Zijn uitkomen uit de gevangenis van het graf, was een bewijs dat de Rechter, Die hem in de gevangenis had geworpen, tevreden was en dat de schuld geheel betaald was, zowel de schuld van gehoorzaamheid aan de wet, als van voldoening aan de rechtvaardigheid. Hierdoor werd een weg ontsloten tot rechtvaardigmaking van zondaren, en een vaste grondslag gelegd voor de opstanding tot de heerlijkheid van Zijn volk. Bovendien is Hij het Fondament in Zijn hemelvaart en verhoging, want: "als Hij opgevaren is in de hoogte, heeft Hij de gevangenis gevankelijk gevoerd en gaven genomen om uit te delen onder de mensen, ja ook de wederhorigen, opdat zij bij God zouden wonen", en dienovereenkomstig, "heeft God Hem door Zijn rechterhand verhoogd tot een Vorst en Zaligmaker, om Israël te geven bekering en vergeving der zonde". Ik zal om tijd te winnen al de Schriftuurplaatsen, die ik aanhaal, niet aanwijzen. Hij is ook het Fondament in Zijn voorbidding; "Hij is machtig, volkomen zalig te maken allen, die door Hem tot God gaan, alzo Hij altijd leeft om voor hen te bidden". Aangezien Hij een Zaligmaker is door kracht, zowel als door prijs, past Hij door Zijn Geest krachtig toe, wat Hij met Zijn bloed zo duur heeft gekocht. O! U allen, die, door het geloof, op dit Fondament zou willen zien en steunen, hoort Zijn Eigen Woord: "Wendt u naar Mij toe, wordt behouden, alle gij einden der aarde: want Ik ben God, en niemand meer".

4. Overweegt waarvan Hij het fondament van de Kerk is. Wel, in het algemeen is Hij het fondament van al de beloften en de zegeningen, die daarin vervat zijn; want "al de beloften zijn in Hem Ja, en zijn in Hem Amen."
Door Hem zijn ons de grootste en dierbaarste *beloften* geschonken. Zij die zonder Christus zijn, zijn vreemdelingen van de verbonden der belofte, want Christus is het Fondament van die alle. Heeft God beloofd: "Ik zal uw God zijn, en gij zult Mijn volk zijn?" Heeft Hij gezegd: "Ik zal het stenen hart uit uw vlees wegnemen, en Ik zal u een vlezen hart geven?" Heeft Hij gezegd: "Ik zal Mijn Geest geven in het binnenste van u?" O, grijpt dan Christus aan, en al de beloften zullen in Hem de uwe zijn. U zult zeggen: "O, welk recht heb ik op de beloften, die niet weet of ik van Christus ben." U moet weten, dat er een recht van toegang en een recht van bezit is. Nu, ik zeg van de beloften, wat ik van Christus mag zeggen: Zodanig recht als u op Christus hebt, hebt u ook op de beloften. U allen, die zonder Christus bent, en dit Evangelie mag horen, u hebt een recht van toegang tot Hem. U wordt, op uw verantwoording, geroepen tot Hem te komen om de zaligheid: "Die dorst heeft kome, en die wil neme het water des levens om niet." En u allen, die door het geloof tot Christus komt, u hebt een recht van bezit op Hem, u mag zeggen: "Mijn Liefste is mijne en ik ben de Zijne."
Nu, zo is het ook met de belofte; *allen, die mij horen, hebben een recht van toegang tot de belofte.* Ik zeg tot u wat Petrus zei, toen hij predikte voor een gezelschap van de grootste zondaars die er ooit waren, namelijk, voor de moordenaars van de Zoon van God: (Hand. 2:39) "Want u komt de belofte toe, en uw kinderen, en allen die daar verre zijn, zo velen als er de Heere onze God toe roepen zal."
De roeping van het Evangelie, geeft u een recht van toegang en een volmacht, om op de belofte te pleiten. Roept tot God, of Hij die aan u wil vervullen, om Christus wil, Die er het Fondament van is. Dit is zo'n recht, dat u, zolang u geen geloof hebt, geen beter recht kunt hebben. De belofte is zodanig voor u, dat zij niet meer voor u kan

zijn, voordat u gelooft, en dan hebt u er een recht van bezit op; want dan bent u kinderen van de belofte, als Izak was (Gal. 4:28). Zegt men, dat dit een nieuwe leer is, dan stem ik dat toe, want het is de leer van het Nieuwe Testament.

Doch ik ga voort. Gelijk Christus het Fondament van al de beloften is, zo is Hij ook het Fondament van al de *zegeningen,* die het verbond van de belofte bevat; die wij meer in het bijzonder in het kort zullen nagaan.

- Christus is het Fondament van de wegneming en vergeving van onze zonden. Want, "in Hem hebben wij de verlossing door Zijn bloed, namelijk de vergeving der misdaden" (Ef. 1:7).
- Hij is het Fondament van onze vrijmaking van de vloek, want "Christus heeft ons verlost van de vloek der wet, een vloek geworden zijnde voor ons" (Gal. 3:13); "want vijanden zijnde, zijn wij met God verzoend door de dood Zijns Zoons" (Rom. 5:10).
- Hij is het Fondament van onze rechtvaardigmaking: "In Hem zullen gerechtvaardigd worden en zich beroemen, het ganse zaad Israëls" (Jes. 45:25), en dus is Hij het Fondament van ons recht op het eeuwige leven: (Tit. 3:7) "Opdat wij gerechtvaardigd zijnde door Zijn genade, erfgenamen zouden worden naar de hoop van het eeuwige leven."
- Hij is het Fondament van het leven zelf: "En dit is het getuigenis, namelijk, dat God ons het eeuwige leven gegeven heeft en dit zelve leven is in Zijn Zoon. Die de Zoon heeft, die heeft het leven; die de Zoon van God niet heeft, die heeft het leven niet" (1 Joh. 5: 11, 12).
- Hij is het Fondament van onze heiligmaking en onze vordering daarin; want "Hij is ons van God geworden, wijsheid en rechtvaardigheid en heiligmaking en verlossing;" en die in Hem blijft draagt veel vrucht, want, "uit Zijn volheid ontvangen wij, ook genade voor genade."
- Hij is het Fondament van ons geloof; Hij is niet alleen het Voorwerp daarvan, maar ook de overste Leidsman en Voleinder des geloofs.
- Hij is het Fondament van de bekering: God heeft Hem verhoogd om te geven bekering en alle andere genaden die wij nodig hebben.
- Hij is het Fondament van onze toegang tot God; "want door Hem hebben wij beide de toegang door één Geest, tot de Vader."
- Hij is het Fondament van onze aanneming bij God, beide in onze personen en plichten, want, "wij zijn begenadigd in de Geliefde." U zult zeggen begenadigd, of aangenomen in Hem, dat is, om Zijnentwil: daar is meer in begrepen dan dat. Aangezien Hij ons Hoofd is, en de gelovigen de leden van Zijn lichaam zijn, en Hij volmaakt gehoorzaam is geweest en een volkomen voldoening heeft gegeven, wordt, het Hoofd dit gedaan hebbende, het gehele lichaam aangemerkt als dit gedaan te hebben, en zo worden wij in Hem aangenomen, of begenadigd; Zijn doen is het onze.
- Hij is het Fondament van ons vrijmoedig toegaan tot de troon der genade, met een heilig vertrouwen. Wij hebben "vrijmoedigheid om in te gaan in het heiligdom door het bloed van Jezus, op een verse en levende weg, welke Hij ons ingewijd heeft door het voorhangsel, dat is, door Zijn vlees."
- Hij is het Fondament van onze overwinning over alle vijanden, over alle tegenstanders en alle tegenstand; want, "wij zijn meer dan overwinnaars door Hem, Die ons heeft liefgehad."

- Hij is het Fondament van onze gehele zaligheid, en van al onze gelukzaligheid en heiligheid want wij zijn in Hem volmaakt, in Wie al de volheid der Godheid woont.
- Hij is het Fondament van onze opstanding tot de heerlijkheid, want Hij is het, "Die ons vernederd lichaam veranderen zal, opdat het gelijkvormig worde aan Zijn heerlijk lichaam, naar de werking waardoor Hij ook alle dingen Zichzelf kan onderwerpen."
- Hij is het Fondament van de eeuwige zaligheid van ziel en lichaam in het gelukzalig aanschouwen, want "als Hij zal geopenbaard zijn, zullen wij Hem gelijk wezen; want wij zullen Hem zien gelijk Hij is; en alzo zullen wij altijd met de Heere wezen."
- In één woord, Hij is het Fondament van onze vereniging met Hem, aangezien Hij er de uitwerkende oorzaak van is; want "zo wanneer Ik van de aarde zal verhoogd zijn," zegt Christus zal Ik ze allen tot Mij trekken." En zo is Hij dus het Fondament van ons alles, want, zegt de apostel: "Christus is Alles in allen."

III. Ons derde punt was, aan te tonen hoe dit fondament gelegd wordt. *Hoe wordt het fondament van deze geestelijke tempel gelegd? Of, hoe wordt het volk op dit fondament gebouwd, waarover ik gesproken heb? Hoe wordt een mens aan de Heere verbonden, als een levende steen op dit levende fondament? Het is geen gering werk een mens uit te houwen uit de oude steengroeve van het werkverbond, en hem van alle zandgronden af te drijven. Het is te vrezen, dat voor het merendeel van hen, die het Evangelie horen, het fondament van de tempel nog niet gelegd is. Doch, zegt u, wanneer wordt het gelegd, hoe wordt dat gedaan?*

Wij antwoorden: "Niet door kracht, noch door geweld, maar door Mijn Geest zal het geschieden, zegt de Heere der heirscharen" (Zach. 4:6). Ik zal u de vier volgende dingen opnoemen, die de Geest des Heeren pleegt te doen, wanneer Hij het fondament van het oude huis, daar de troon van de satan is, opgraaft, en het fondament legt van de geestelijke tempel, daar God woont.

1. Hij maakt het geweten wakker door een werk van overtuiging, waardoor Hij de mens overtuigt dat hij zijn gehele leven door, niets heeft gedaan dan in plaats van een tempel voor God te bouwen, een woning voor de duivel op te richten. De Geest, gekomen zijnde, zal de wereld overtuigen van zonde, van ongeloof, en van vijandschap tegen God. Indien dan ook God ooit in u het goede werk begonnen heeft, om het fondament te leggen, heeft Hij u de stofhoop van een natuurlijke staat ontdekt, en uw gewetens wakker geschud door een gezicht en gevoel van de zonde. Het geweten is van nature als met een brandijzer dichtgeschroeid, evenals zij van welken hun vlees een deel met een gloeiend ijzer verbrand is, het niet gevoelen, wanneer die plaats wordt aangeraakt, dit harde vel moet geknepen worden. Daarom doet God het mes van de overtuiging tot in ‘t levende vlees ingaan; Hij doet de mens zien, dat Hij tegen God in opstand is, dat hij een Babelbouwer is, dat er daarom een staande twist is tussen God en hem, en dat dit moet worden opgeruimd, voordat hij een tempel voor God kan bouwen. Hij bevindt toch, dat het oude gebouw, de oude natuurstaat daar hij in is, slechts een Babel van verwarring en vijandschap tegen God is.

2. Om het fondament van de geestelijke tempel te leggen, doorwondt de Heere het hart met wroeging van het geweten; Hij vervult de ziel met smart en droefheid over de

zonden, waarmee hij de duivel behaagd en God onteerd heeft, en waardoor hij een tempel voor zijn afgoden en begeerlijkheden heeft gebouwd, zeggende: Wee mij, dat mijn hart een tempel voor de duivel, een kooi vol onrein gevogelte, een broedplaats van gruwelen geweest is. Weliswaar kunnen de mensen in het eerst droefheid hebben over de zonde, zoals die hier verdrukkingen, of hiernamaals de verdoemenis veroorzaakt, doch in de voortgang van dit werk verwekt de Heere een ander soort van droefheid; want Hij ontdekt de mens de uitgebreidheid van de zonde, dat het een overtreding van Gods wet, een tegenstand van Gods natuur, en een spuwen in Gods aangezicht is. Dit is goed te zien in David: "Tegen U, U alleen, heb ik gezondigd". Wat! Zondigde hij dan niet tegen anderen, toen hij doodslag en overspel beging? Ja waarlijk. O, zegt David, ik zie, dat ik tegen U, ja U alleen gezondigd heb. De belediging is God aangedaan, Hij is onteerd, en het hart dat Zijn tempel moest zijn, is verontreinigd.

3. Om het fondament van de tempel des Heeren te leggen, vernedert de Geest des Heeren de ziel in een werk van verootmoediging, Hij vernedert de ziel van de zondaar onder Gods almachtige hand, omdat hij zolang bezig geweest is met de tempel van de duivel te bouwen en op te knappen, terwijl de tempel des Heeren in de ziel woest bleef liggen. Een heilig God staart de mens in het aangezicht, en de onheilige ziel ziet de heilige God en maakt de onheilige ziel beschaamd. Dan wordt de ziel zover vernederd, dat zij de gehele beschuldiging van God en Zijn heilige wet, die tegen hem wordt ingebracht, aanvaardt. God en de wet beschuldigen de mens, dat hij een verontreiniger van de tempel Gods is, en daarom verdient vernield te worden; de mens aanvaardt de beschuldiging en eigent die. Wanneer leraars de mensen van zonden beschuldigen, zullen zij die óf ontkennen, óf met een kleed bedekken, en verontschuldigingen zoeken. Misschien zullen zij zeggen, dat zij zich vergist hadden, of in drift, of in zo en zo'n verzoeking verkeerden; doch dat is een duidelijk bewijs, dat uw zielen nooit voor God vernederd werden, want indien God uw zielen ooit had vernederd, zou u meer geneigd zijn uzelf te veroordelen, dan ooit enig leraar het kan doen. Wanneer God toch de ziel vernedert, aanvaardt zij alles waarvan God haar beschuldigt, en zij zegt, evenals David tot Nathan: Ik ben die man; ik ben dat monster; ik ben de duivel, die aldus de tempel Gods heeft verontreinigd, door menigerlei begeerlijkheden te dienen. Hij vernedert hem, zodat hij ziet, dat hij het geloof mist; dat hij het geloof missende, verloren is, en dat hij toch evenmin kan geloven als een wereld scheppen. Dan vernedert Hij de ziel, zodat zij haar verwachting van de wet opgeeft, en haar eigen gerechtigheid laat varen; zij heeft geen verwachting meer, dat God haar wegens enige plicht, gerechtigheid, of goedheid van zichzelf kan aannemen. Neen, neen, zij ziet, dat niets dan het bloed en de gerechtigheid van Christus haar kan zaligmaken, en van die verdoemenis verlossen, welke de beste van haar plichten en gerechtigheden verdienen. En zo wordt de ziel al verder vernederd, zover, dat zij God vrij verklaart en rechtvaardigt, al zou Hij haar verdoemen. Sommigen zullen zeggen: "Wij kunnen niet geloven, dat God zo wreed zal zijn, om het merendeel van de wereld wegens hun zonden te verdoemen." Helaas! Mens, als u dat meent, is het een bewijs, dat uw ziel nooit onder een gevoel van de zonde vernederd werd. Maar de vernederde ziel zegt: "O! Dood en verdoemenis zijn het loon, dat de zonden verdienen, en als God mij naar de hel zou zenden is Hij rechtvaardig; daar zou ik Zijn rechtvaardigheid prediken en verklaren, dat Hij mij nooit onrecht heeft gedaan; ja, het is mij een wonder, dat ik niet al lang in de put des afgronds ben geworpen." In één woord, de

ziel wordt zo ver vernederd, dat zij ziet, dat als zij ooit genade bij God zal vinden, en God ooit zo laag zal afdalen, om haar vuile hart tot een tempel voor zo'n heilige God te maken, dit zuivere vrije genade zal zijn, en dat niets dan oneindige almachtige genade het fondament van de geestelijke tempel kan leggen. En zo brengt Hij de ziel daar, dat zij zegt: O! Als God Zich niet over mij ontfermt en mij zalig maakt, Hij is rechtvaardig en recht; doch als Hij Zich over mij ontfermt, zal ik eeuwig Zijn Naam grootmaken, en, misschien zal Hij Zich, om Zijns Naams wil, over mij ontfermen. Dus vernedert Hij, en dan

4. Legt de Geest des Heeren het fondament van de geestelijke tempel, in een werk van verlichting. Waarlijk, het fondament is nooit volkomen gelegd, zolang niet God, "Die gezegd heeft, dat het licht uit de duisternis zou schijnen, in onze harten geschenen heeft, om te geven verlichting der kennis van de heerlijkheid Gods in het aangezicht van Jezus Christus" (2 Kor. 4:6). De ziel nu, zoals ik gezegd heb, ontwaakt, gewond, vernederd en tot wanhoop van verlossing in zichzelf gebracht zijnde, en bevindende, dat al haar vorige toevluchten der leugens haar begeven, en al haar vorige hopen haar ontvallen, ontfermt Zich de Heere over haar in haar nederigheid en openbaart Zijn Zoon in haar (Gal. 1:16); Hij ontdekt de heerlijkheid van Christus' Persoon en gerechtigheid, Die het Fondament is waarop de gehele ziel krachtig, en liefelijk en onweerstaanbaar wordt overgehaald, om met het Fondament te verenigen. De Geest des Heeren openbaart het Fondament en geeft de heerlijkheid daarvan in Gods licht te zien, en werkt op hetzelfde ogenblik dat geloof, waardoor de ziel, een welbehagen hebbende in deze heerlijke vinding van oneindige wijsheid aangaande Christus, die God van Zijn Zoon getuigd heeft, gelovig toe te stemmen en daarmee in te stemmen, en te verzegelen, dat God waarachtig is. Zij grijpt, met een persoonlijk toepassing, Christus aan tot haar persoonlijk voordeel, en dus is het Fondament van de geestelijke tempel gelegd. De handen van onze verhoogde Zerubbabel hebben dit huis gegrondvest, Zijn handen zullen het ook voleinden (Zach. 4:9); Die de weg voor Zichzelf gebaand heeft, door de bergen vlak te maken en in een werk van overtuiging, diepe droefheid en vernedering, de stofhopen op te ruimen, zeggende: "wie zijt gij, o grote berg? voor het aangezicht van Zerubbabel zult gij worden tot een vlak veld". Hij komt Zelf en toont Zijn heerlijkheid, als het vaste fondament, dat God in Sion gelegd heeft, in een weg van zaligmakende verlichting. Hij komt in het hart en maakt, dat de ziel Hem met duizenden Hosanna's verwelkomt, zeggende: "Gezegend is Hij, Die komt in de Naam des Heeren", om de hoofdsteen voort te brengen, tot een hoofd des hoeks: "dit is van de Heere geschied, en het is wonderlijk in onze ogen. Dit is de dag, die de Heere gemaakt heeft, laat ons op dezelve ons verheugen en verblijd zijn". Dit is de dag van welke Hij gezegd heeft: "van deze dag af zal Ik u zegenen". En zo komen wij tot,

IV. Ons vierde punt, namelijk: Dat wij een weinig zullen spreken over de dag, waarin dit fondament van de geestelijke tempel gelegd is, van welke dag af de zegeningen een aanvang nemen: "van deze dag af zal Ik u zegenen."
In hierover te spreken zal ik de vier volgende opmerkingen aangaande deze dag voorstellen.

De eerste opmerking, die ik maak, is deze: "dat deze dag onder verscheidene benamingen in de Schrift voorkomt." Soms wordt hij de dag van de bruiloft, en de dag

van de vreugde zijns harten genoemd: (Hoogl. 3:11) "Gaat uit, en aanschouwt, gij dochteren Sions, de koning Salomo, met de kroon waarmede hem zijn moeder kroonde op de dag zijner bruiloft, en op de dag van de vreugde zijns harten." De dag waarop het Fondament van de geestelijke tempel gelegd is, is de dag van de bruiloft. Soms wordt hij een dag van kracht genoemd: (Psalm 110:3) "Uw volk zal zeer gewillig zijn op de dag Uwer heirkracht." Hij wordt zo genoemd, omdat in die dag, de kracht van God wordt voortgebracht, namelijk de almachtige werking van Zijn kracht in de stenen van de tempel te houwen uit de steengroeve van de staat der natuur, door hun wil over te buigen, en hun harde stenen harten te verbreken, en die te vormen tot een geestelijke tempel. Soms wordt hij de dag der zaligheid genoemd: (2 Kor. 6:9) "Ziet, nu is het de welaangename tijd, ziet nu is het de dag der zaligheid." Dit kan worden toegepast op de dag van het Evangelie, doch het kan meer bijzonder worden gezegd van de dag van het bouwen, wanneer het fondament van de tempel gelegd is. Dan toch kan worden gezegd, wat Christus tot Zacheüs zei: "Heden is deze huize zaligheid geschied." Soms wordt hij een dag der wraak genoemd: (Jes. 63:4) "Want de dag der wraak was in Mijn hart."
De dag, waarin het Fondament van de tempel gelegd is, is de dag waarin God het oude gebouw afbreekt, en wraak oefent over alle geestelijke vijanden, zonde, Satan, en krachtige verdorvenheden; en alles wat het geestelijk bouwen tegenstond wordt in die dag door de wraak Gods en de wraak van de tempel achtervolgd. Soms wordt hij de dag van de kleine dingen genoemd (Zach. 4:10): omdat, wanneer het Fondament van de tempel gelegd wordt, het begin zeer klein kan zijn, evenals een mosterdzaadje. Nochtans zal het in het einde een groot en prachtig werkstuk zijn, omdat "Hij, Die het goede werk begonnen heeft, dat zal voleindigen;" want, "de Heere is een Rotssteen, Wiens werk volkomen is." En zo wordt hij tenslotte, een dag genoemd, die de Heere gemaakt heeft: (Psalm 118:24) "Dit is de dag, die de Heere gemaakt heeft, laat ons op dezelve ons verheugen en verblijd zijn." De Psalmist spreekt daar van de dag, in welke de steen die de bouwlieden verwierpen, tot een hoofd des hoeks werd, en dat is in hoge mate de dag, in welke het Fondament van de tempel gelegd is: "van deze dag af zal Ik u zegenen."

Doch een tweede opmerking omtrent deze dag is, dat er een groot verschil is tussen de dag waarin het Fondament van deze tempel gelegd wordt, en de dag waarin het gebouw voltooid wordt; tussen de dag van het leggen van het Fondament op aarde, en de dag van de voltooiing in de hemel.

- De dag toch van het leggen van het Fondament wordt ingeleid met een zeer donkere morgen, of liever een avond, gelijk er geschreven staat: (Engelse overzetting Gen. 1:5) "De avond en de morgen waren de eerste dag:" zo ook wordt, zoals ik reeds zei, wanneer het Fondament gelegd is, de morgen door de avond ingeleid, een donkere avond van toorn en wettische verschrikking, overtuiging en vernedering. Menige donkere wolk kan in die dag de hemel bedekken; doch de dag van de voltooiing zal een heerlijke dag en een heldere dag zijn, waarin alle omstandigheden verblijdend zullen zijn; want dan zal de hoofdsteen voortgebracht worden, met toeroeping: *Genade, genade zij dezelve.*
- De dag, waarin het Fondament gelegd is, is een dag waarin de verdorvenheid een dodelijke slag krijgt, en voor een poosje kan schijnen bijna gedood te zijn, doch zij steekt later haar kop weer op, werpt vuur in het heiligdom en verontreinigt dikwijls de tempel; doch de dag waarin het gebouw voltooid is, zal een einde

maken aan zonde en verdorvenheid, daar zullen geen ongeloof en vijandschap, geen zonde, misvattingen, verdenkingen of vrezen meer zijn; daar zal geen gevaar meer zijn van geestelijke vijanden van buiten of van binnen.

- Nog eens, de dag waarin het Fondament gelegd is, is een dag van geheimhouding. Misschien zit de persoon naast u, en u ziet het niet noch weet het, wanneer de Heere het Fondament van de geestelijke tempel binnen in hem legt; of misschien ligt hij in huis op zijn knieën. Er is een verborgen werk waarin de ziel als een steen op het vaste Fondament wordt gelegd; doch de voltooiing geschiedt in het openbaar voor het oog van miljoenen heiligen en engelen.
- In één woord, nadat het Fondament is gelegd, kan de gelovige vele malen, door onkunde, en ongeloof, en twijfelingen, en vrezen, bezig zijn met het Fondament op te graven; maar wanneer de tempel voltooid is, zal zoiets niet meer plaatsgrijpen, want dan zullen zij gelegenheid hebben te zingen en te zeggen: "Vaarwel duisternis, welkom licht; vaarwel dood, welkom leven, vaarwel droefheid, welkom blijdschap; vaarwel geloof, welkom aanschouwen; vaarwel hoop, welkom bezit en eeuwige genieting van God zonder onderbreking." Zodat er een groot onderscheid is tussen de dag waarin het Fondament gelegd wordt, en de dag waarin het gebouw voltooid wordt.

De derde aanmerking aangaande deze dag is: "Dat de juiste dag, die bijzondere dag, waarin het Fondament van de geestelijke tempel gelegd, en de ziel met Christus verenigd is, van eeuwigheid tussen de Vader en de Zoon is overeengekomen in het verbond der genade en der verlossing." Dat ogenblik, waarin de eerste steen van het Fondament gelegd wordt, is door de Vader bepaald, die de tijden of gelegenheden in Zijn Eigen macht gesteld heeft, om die naar de raad van Zijn wil te kennen en te regelen. En om met eerbied in de taal van de Schrift te stamelen: God, de grote Bouwmeester, wacht met lijdzaamheid op die dag, in welke Hij besloten heeft het Fondament te leggen, volgens die lieflijke en aanmerkelijke Schriftuurplaats, welke vertroostend kan zijn voor hen, die in plichten, avondmaalstijden en ordinanties niet kunnen verkrijgen, waar zij lang naar uitgezien en op gewacht hebben: (Jes. 30:18) "En daarom zal de Heere wachten, opdat Hij u genadig zij, en daarom zal Hij verhoogd worden, opdat Hij Zich over ulieden ontferme, want de Heere is een God des gerichts; welgelukzalig zijn die allen, die Hem verwachten." Wacht u op de dag van Zijn heirkracht? Wel, God wacht Zelf op die dag. De arme, vernederde ziel kan geneigd zijn te denken: O, Christus is niet gewillig: ik heb dagen afgezonderd; ik heb mijn knieën gebogen, ik heb Hem in deze en die ordinantie gezocht, en toch kon ik niet tot vereniging met Hem komen; ik ben bijna in de hel ingedompeld van droefenis, en nog is mijn hart niet vertederd; gewis, Christus is niet gewillig".
Ach vrienden, hoedt u voor die godslastering. De Heere Jezus is gewillig, doch de volheid des tijd is nog niet gekomen. Er is een bestemde tijd, een vastgesteld ogenblik van Zijn komst; op die dag wacht Hij, en op die dag moet u ook wachten; hij weet de juiste tijd. De kraan, de zwaluw en de ooievaar weten hun gezette tijden door een natuurlijk instinct, dat God hun heeft gegeven, en zou Hij zijn Eigen tijd niet weten? Ja, "Hij wacht om genadig te zijn; en welgelukzalig zijn die allen, die Hem verwachten." Wacht op deze dag van Zijn heirkracht, want wanneer die komt, dan zal er een gunstige samenloop van omstandigheden zijn om het werk ten einde te brengen. Het Woord wordt levendig gemaakt; de Geest werkt met kracht; de ziel wordt lieflijk

en onweerstaanbaar getrokken, en alle dingen werken eenparig mee, om het fondament te leggen en het tempelwerk te bevorderen.

De vierde opmerking aangaande deze dag is: "Dat er vele tekenen en kenmerken zijn, waarbij deze dag, wanneer hij komt, gekend kan worden." Ik zal niet zeggen, dat elke bekeerde, de dag van zijn eerste bekering weet, doch ik ben er zeker van, dat die ten opzichte van alle volwassenen kan worden gekend, want niemand wordt slapende, of dromende, bekeerd. Er zijn vele tekenen van, die in het geheel niet tot een natuurlijke dag bepaald kunnen worden, doch die door de verscheidene standen van het leven van een gelovige, van de tijd af, dat het Fondament van de geestelijke tempel gelegd werd, heen lopen. De tekenen van deze dag dan, waaraan hij kan worden gekend, zijn, kort gezegd, de volgende.

1. Het is een dag van licht. Het licht breekt door het venster van de ziel, zodat zo iemand kan zeggen: "Ik weet dat ik blind was, en nu zie." Hij heeft nu een ander gezicht van de zonde, van God, van Christus en van de godsdienst, dan de wereld; ja, hijzelf beschouwt die nu anders dan tevoren. Tevoren had hij van Hem gehoord met het gehoor van de oren, maar nu ziet Hem zijn oog. Hij heeft nu een zichtbaar bewijs van geestelijke dingen, bij het licht van het Woord en de Geest, als een Geest der wijsheid en der openbaring in de kennis van Christus.
2. Het is ook een dag van leven, van het leven uit de dood: "U heeft Hij mede levendgemaakt, daar gij dood waart door de misdaden en de zonde." Weliswaar zijn er velen, die menen, dat zij een geestelijk leven hebben en niet dood zijn in de zonde, omdat zij vele goede plichten doen; nu, dat is in zoverre goed; doch, o man, vrouw! weet u wel wat een nieuw leven, een nieuwe gehoorzaamheid is? Een leven van nieuwe, evangelische gehoorzaamheid? Weet u wat dat woord betekent: (Gal. 2:19) "Ik ben door de wet der wet gestorven, opdat ik Gode leven zou? Al zou u als een engel des lichts leven, zolang u niet iets hiervan bij bevinding kent, bent u vreemdelingen van deze dag des levens. Wel weet u van nature sommige dingen van het eerste verbond: "De mens, die deze dingen doet, zal door dezelve leven;" doch u weet niets geestelijk, van de weg van het nieuwe verbond, van het voor God leven.
3. Deze dag is een dag van liefde. O, hoe wordt in deze dag de liefde Gods in het hart uitgestort, waardoor de ziel kan zeggen; "Wien heb ik nevens U in de hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde." Gods machtige liefde in Christus wordt zodanig ontdekt, dat zij de krachtige vijandschap tegen God in de ziel doodt, en liefde tot Hem verwekt.
4. Het is een dag van blijdschap. Wanneer de arme ziel een gezicht krijgt van de ellende waarvan zij vrijgemaakt is, van de vele goede dingen waarop zij recht krijgt, en van de eeuwige zaligheid die voor haar is weggelegd; hoe doet dit haar zich verheugen in God haar Zaligmaker, juichen in de Rotssteen haars heils, en haar weg met blijdschap reizen!
5. Deze dag is een dag van vrijheid, waarin banden worden losgemaakt, en de gebondenen die daar hopen, uitgaan op de roepstem van Christus, die op die dag de gevangenen vrijheid uitroept, en de gebondenen opening der gevangenis; op Wiens machtwoord de sterke ketenen van zonde, ongeloof, duisternis, godloochening, en onkunde worden losgemaakt, en de ziel gegeven wordt in vrijheid te wandelen en met een verwijd hart de weg van Gods geboden te lopen.

6. Deze dag is een dag van verwondering. Wanneer die mens aanschouwt de rotssteen daar hij uit gehouwen is, en de holligheid des bornputs, daar hij uit gegraven is, o, hoe verwondert hij zich, dat zo'n klomp hel tot een geestelijke tempel voor de God van de hemel zou worden gemaakt! "O wonder!" zegt het zwak geloof, "als de Heere Zich ooit over zo iemand als ik ben zal ontfermen." "O wonder!" zegt het sterk geloof, "dat God ooit zo iemand als ik ben, met een eeuwige liefde heeft liefgehad, en met goedertierenheid wilde trekken." Wat een verrukking van verwondering en verbazing wordt in het hart van die mens opgewekt! Wel, ik was dood, en nu leef ik; ik was zwak, en nu ben ik sterk; deze morgen nog, was ik in benauwdheid en onder de verschrikkingen Gods, en nu heeft Hij mij in verrukking gebracht met de vertroostingen van de Geest. Ik was bevreesd, dat de hel mijn deel zou zijn, en nu heb ik de hoop van het eeuwige leven. O, wat is dit een dag van verwondering!
7. Deze dag is een dag van overwinning. O, herinnert u zich de dag nog, toen u meende, dat er een legioen duivelen, een regiment begeerlijkheden en heirscharen van verdorvenheden in u waren? Doch ziet, in verrassende goedertierenheid kreeg u genade om te geloven en Christus aan te grijpen, en zo, door het geloof, de heirlegers van de bondgenoten op de vlucht te drijven, en te overwinnen door het bloed des Lams; en zo hebt u de overwinning behaald over de Satan, over de zonde, over de wereld, over een boos hart en een boos gestel; en u mocht al uw vrezen en twijfelingen te boven komen.
8. Deze dag is een dag van lof en van de stem van dankbaarheid. De ziel zal in zo'n dag licht uitbarsten, uitroepende: "O, wat zal ik voor Christus spreken? Wat zal ik voor Hem doen? Wat zal ik voor Hem lijden? Weliswaar moet beide, doen en lijden mij gegeven worden, want als Hij mij verlaat kan ik geen ogenblik blijven staan, als Hij mij loslaat zal ik nooit goed doen, maar o! Als Hij mij door Zijn genade wil ondersteunen, en met Zijn heerlijkheid opbeuren, zou ik, dunkt mij, voor Hem door vuur en vlammen kunnen gaan.

9. In één woord, deze dag is een dag van ontdekking, voornamelijk van de heerlijkheid Gods in het aangezicht van Jezus Christus. Die mens ziet de Koning in Zijn schoonheid. O! Heeft Christus ooit uw hart beschenen met een straal van Zijn schoonheid en heerlijkheid? Hebt u Hem in de schoonheid van Zijn Persoon en van Zijn ambten aanschouwd? In de schoonheid van Zijn verdienste en van Zijn Geest? In de schoonheid van Zijn gerechtigheid en volheid?

"Wel," zullen sommigen denken, *"die man praat over een gezicht van de heerlijkheid van Christus, dat moeten dwaze inbeeldingen en geestdrijverij zijn; is niet Christus in de hemel? Wat ons betreft, wij zagen nooit enige heerlijkheid, welke die van de zon, maan en sterren te boven ging."*

O arme ziel! U bent een volkomen vreemdeling van deze dag waarover ik spreek, als u nooit glansrijker heerlijkheid hebt gezien dan die. Er is oneindig schitterender schoonheid te zien, dan met uw lichaamsogen in deze zichtbare hemelen te zien is. Staat niet dat woord in uw Bijbel: "God, Die gezegd heeft, dat het licht uit de duisternis zou schijnen, is Degene, Die in onze harten geschenen heeft, om te geven verlichting der kennis der heerlijkheid Gods in het aangezicht van Jezus Christus?" Staat niet dat woord in uw Bijbel: "En wij allen, met ongedekt aangezicht de heerlijkheid des Heeren als in een spiegel aanschouwende, worden naar hetzelfde beeld in gedaante veranderd; van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van des Heeren

Geest?" Het is door het geloof, dat wij God in Christus zien, de wereld met Zichzelf verzoenende. Wij zien Zijn genade, Zijn heerlijkheid, Zijn schoonheid, en wij kunnen niet uitdrukken wat wij aanschouwen; wij kunnen aan de wereld niet verklaren wat wij zien; woorden kunnen de schoonheid en heerlijkheid, die in Hem zijn te zien, of de zoetheid en de vertroosting, die in Hem worden gevoeld, wanneer die ontdekt worden, niet uitdrukken. Zij, die Hem zien, kunnen niet meer zeggen dan dat zij zien, dat al wat aan Hem is, enkel genade, enkel heerlijkheid, enkel schoonheid, geheel begeerlijk, oneindig lieflijk is; het is geen inbeelding of verbeelding, maar overeenkomstig het Woord van God, de Schriften van de waarheid, waarin geschreven staat, dat Hij ons de Geest der wijsheid en der openbaring in de kennis van Christus geeft. Zo heb ik u enige tekenen doen zien, waarbij deze dag gekend kan worden.

V. Ons vijfde punt was dat wij zullen aantonen, welke zaligmakende zegeningen van die dag af beginnen: "Van deze dag af zal Ik u zegenen."
1e Welke zegeningen beginnen van die dag af, waarin het Fondament van de tempel gelegd is? Wel, van die dag af worden zij gezegend met alle tijdelijke, geestelijke en eeuwige zegeningen.

1. Van deze dag af worden zij gezegend met alle tijdelijke zegeningen; zij hebben een recht op alle dingen. Door onze val in de eerste Adam, hebben wij ons recht op alle dingen verbeurd. Welke goede dingen ook de goddelozen mogen genieten, zij hebben er geen recht op, maar zij zullen voor God moeten verantwoorden, dat zij inbreuk maken op Zijn eigendom; daarom worden de goddelozen, rovers genoemd: (Job 12:6; Eng. Overz). "De tenten der rovers zijn voorspoedig." Doch wanneer het Fondament van de geestelijke tempel gelegd is, wordt het verbeurde recht op alle dingen hersteld, omdat die mens met Christus verenigd is, Die de Erfgenaam van alles is: "Alles is uwe, want gij zijt van Christus." "Die ook Zijn Eigen Zoon niet gespaard heeft, maar heeft Hem voor ons allen overgegeven, hoe zal Hij ons ook met Hem niet alle dingen schenken?" Alle andere dingen zijn maar als pakpapier en touw, die op de koop toe gegeven worden. Van deze dag af zijn zij gezegend, niet alleen met een recht op, maar ook met een bezit van zoveel van de tijdelijke dingen als God nuttig voor hen acht. Zij zijn gezegend in hun korf en in hun baktrog, en als het goed voor hen was zouden zij allen koningen en koninginnen op aarde zijn; want, "De aarde is des Heeren, mitsgaders haar volheid; al het gedierte des wouds is Zijne; de beesten op duizend bergen. De jonge leeuwen lijden armoede en hongeren; maar die de Heere zoeken hebben geen gebrek van enig goed." Hoewel zij door vele verdrukkingen moeten ingaan in het koninkrijk Gods, nochtans zijn zij van deze dag af in alle omstandigheden des levens gezegend. Van deze dag af zijn zij gezegend, zowel in tegenspoed als in voorspoed. Gelijk hun voorspoed vrij is van de noodlottige vloek, die over de goddelozen komt, die vervloekt zijn in hun korf en in hun baktrog, omdat de voorspoed van de gelovigen hun toevloeit door het kanaal van verbondsliefde en goedertierenheid, zijnde niet het gevolg van de algemene voorzienigheid, maar van verbondsliefde en belofte: "Zalig zijn de zachtmoedigen; want zij zullen het aardrijk beërven:" zo ook is hun tegenspoed steeds onder de leiding en het bestuur van een verzoende God en Vader, Die, hoewel Hij hun overtredingen met de roede bezoekt en hun ongerechtigheid met plagen, toch Zijn goedertierenheid van hen niet wegneemt. Daarom, "Alhoewel de vijgenboom niet bloeien zal, en geen vrucht aan de wijnstok zijn zal, dat het werk des olijfbooms liegen zal, en de velden geen spijs voortbrengen,

dat men de kudde uit de kooi afscheuren zal, en dat er geen rund in de stallingen wezen zal, mogen zij nochtans in de Heere van vreugde opspringen, en zich verheugen in de God huns heils." En hoewel hun huis alzo niet is bij God, als zij wel zouden begeren; ja, hoewel hun harten niet alzo bij God zijn, als zij wel zouden verlangen, nochtans is hier in elke tegenheid, stof van eeuwige vertroosting dat Hij hun een eeuwig verbond heeft gesteld, dat in alles wel geordineerd en bewaard is. In één woord, zij zijn in voorspoed en tegenspoed zo gezegend, dat alle dingen hun zullen medewerken ten goede.

2. Van deze dag af worden zij gezegend met alle geestelijke zegeningen: "Gezegend zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, Die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegeningen in de hemel in Christus" (Ef. 1:3). Dit is zo duidelijk uit hetgeen ik reeds over het tweede punt gezegd heb, dat ik er niet over zal uitweiden; want aangezien Christus het Fondament van alle zegeningen is, en zij met dit Fondament verenigd zijn, hebben zij van deze dag af en voortaan alle geestelijke zegeningen in Hem.

- Van deze dag af worden zij gezegend met al de geestelijke zegeningen, die met het geestelijk leven gepaard gaan; zij leven hun leven lang zonder kosten. Hun gezegende Jozef heeft een schat van voorraad voor hen opgelegd, niet voor zeven jaren, maar voor tijd en eeuwigheid. De huichelaar leeft op zichzelf en zijn plichten; maar de gelovige leeft, in de weg van plicht, op Christus en Zijn gerechtigheid, tot rechtvaardigmaking; op Christus en Zijn Geest, tot heiligmaking.
- Van deze dag af worden zij gezegend met een wacht van engelen, die zich rondom hen legeren. "Zijn zij niet allen gedienstige geesten, die tot dienst uitgezonden worden om dergenen wil, die de zaligheid beërven zullen?" Ja, met een wacht van goddelijke eigenschappen rondom hen; want, "gelijk rondom Jeruzalem bergen zijn, alzo is de Heere rondom Zijn volk." Zij behoeven de gewapende machten van de hel niet te vrezen, wanneer zij van zo'n hemelse heirschaar omringd zijn. "Wie is het, die u kwaad doen zal, indien gij navolgers zijt van het goede?"
- Van deze dag af worden zij gezegend met alle geestelijke bevindingen, zoals: nu en dan openbaringen van Goddelijke liefde; ondersteuning en vertroosting onder zwarigheden in de verhoring van hun gebeden; ontferming wanneer zij gevallen zijn; herstelling na hun afwijkingen; verrassende hulp uit diepten van zonde en ellende; verrukkelijke bekendmakingen van vergeving van zonde; verbazende mededelingen van sterkte; zoete, krachtige voorkomingen van woorden van genade in het hart: lieflijke vervullingen van het woord der belofte, waarop Hij hen had doen hopen en veel meer van dergelijke bevindingen, waarover ik niet kan uitweiden.
- Van deze dag af worden zij gezegend met een recht op God, en al Zijn eigenschappen; op Christus, en al Zijn volheid; op de Geest en al Zijn zaligmakende genaden, invloeden en bewerkingen, en hierover, daar ben ik zeker van, is meer te zeggen dan de tongen van mensen of engelen kunnen vermelden. Wanneer een arme bedelaarster met een koninklijke prins getrouwd is, kan zij zijn paleis bezien, zijn hof bezichtigen, zich verlustigen in het verrukkelijk gezicht van al zijn grootheid en heerlijkheid, en zij kan zeggen: Dit is alles het mijne, omdat de prins zelf de mijne is. Nu, zo kan ook de arme ziel, die met Christus verenigd en op dit vaste Fondament gelegd is, van al de zegeningen van het verbond en van

al de volheid van de Godheid zeggen: "Alles is het mijne, omdat Christus Zelf de mijne is." "Gij zijt in Hem volmaakt, in Wie al de volheid der Godheid lichamelijk woont."

3. Van deze dag af zijn zij gezegend met alle eeuwige zegeningen: (Joh. 3:36) "Die in de Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven." De gelovige zal het niet alleen eerlang ten volle bezitten, maar hij heeft het reeds. Hij heeft het door het geloof, dat een vaste grond is der dingen die men hoopt, en een bewijs der zaken, die men niet ziet; hij heeft het in hoop, en sommigen mogen zich verblijden in de hoop der heerlijkheid Gods; hij heeft het in de belofte; hij heeft het in de beginselen, de eerstelingen en het onderpand daarvan; en boven alles, hij heeft het in Zijn Hoofd, in dat gezegend Fondament, waaraan hij verbonden is. Hij die kan zeggen: "Christus is de mijne," kan ook zeggen: "Het eeuwige leven is mijne"

- Een zalige dood is zijn deel, want aangezien hij in de Heere is, zal hij onder de gelukzaligen zijn, die in de Heere sterven.
- Een zalige opstanding zal zijn deel zijn, want zijn heerlijk Hoofd zal de poorten des grafs open doen en de verstrooide deeltjes van zijn stof vergaderen, en het in heerlijkheid opwekken.
- Hij heeft een zalige eeuwigheid te wachten: want zo zeker als God in de hemel is, zal de mens, die in Christus is, daar ook eeuwig zijn: "Vader Ik wil, dat waar Ik ben, ook die bij Mij zien, die Gij Mij gegeven hebt; opdat zij Mijn heerlijkheid mogen aanschouwen, die Gij Mij gegeven hebt, want Gij hebt Mij liefgehad, van voor de grondlegging van de wereld." Doch wie kan uitspreken, wat een zalige eeuwigheid hen wacht, van deze dag af, dat het Fondament van de tempel gelegd is? Paulus, die opgetrokken is geweest in de derde hemel, en de heerlijkheden van het hemels paradijs mocht aanschouwen, zegt ons, dat hij gehoord heeft onuitsprekelijke woorden, die een mens niet is geoorloofd te spreken (2 Kor. 12:4).
  - Zij zullen gezegend zijn in hun plaats, de troon Gods en des Lams, waarvan wij een heerlijke beschrijving hebben in Openb. 22.
  - Zij zullen gezegend zijn in hun gezelschap: "De vele duizenden der engelen; de algemene vergadering en de gemeente der eerstgeborenen, die in de hemelen opgeschreven zijn, God de Rechter over allen, en de geesten der volmaakte rechtvaardigen; en de Middelaar des Nieuwe Testaments, Jezus."
  - Zij zullen gezegend zijn in hun staat, want het zal een staat van rust zijn: "Daar blijft dan een rust over voor het volk Gods. Zij zullen rusten van hun arbeid en hun werken volgen hen na."
  - Zij zullen rusten van alle zonde, moeite, beproevingen, verzoekingen en verdrukkingen; van alle twijfelingen en vrezen; geen ongelovige gedachte zal daar tot in alle eeuwigheid in hun harten opkomen; zij zullen rusten in de genieting van hun God in Christus, in eeuwigheid en altoos.
  - Zij zullen gezegend zijn in hun werk, dat bestaan zal in het aanschouwen van Zijn heerlijkheid; want dan zullen zij Hem zien van aangezicht tot aangezicht, en Zijn heerlijke lof door Zijn eeuwige tempel doen weergalmen. Hun gezegend werk zal zijn, het lied te zingen van Mozes en het Lam, zeggende: "Groot en wonderlijk zijn Uw werken, Heere, Gij almachtige God; rechtvaardig en waarachtig zijn Uw wegen, Gij Koning der heiligen. De zaligheid zij onze God, Die op de troon zit, en het Lam." Want dan zal de

verborgenheid Gods voleindigd zijn, en het werk van de geestelijke tempel zal voltooid zijn, en de hoofdsteen zal voortgebracht zijn, met toeroeping: "Genade, genade zij dezelve," ja, met Halleluja's, uitroepende: "Ere, ere zij God." Christus is het Fondament, en Christus is de Hoofdsteen, en al de blijde harpen van Immanuëls land zullen gestemd zijn tot Zijn eeuwige lof.

Zo heb ik kort aangestipt welke zegeningen van deze dag af zullen beginnen.

VI. Ons zesde punt was, door enige schriftuurlijke gronden en redenen te bewijzen, dat zaligmakende zegeningen werkelijk van die dag af beginnen.

Wel, hoe en om welke reden blijkt het dan, dat zaligmakende zegeningen van deze dag af een aanvang nemen? "Van deze dag af zal Ik u zegenen."

Het is duidelijk genoeg, dat alle zaligmakende zegeningen werkelijk van de dag af beginnen, waarin het fondament van de geestelijke tempel wezenlijk gelegd is. Want,

1. Voor deze dag zijn zij kinderen des toorns, en daarom zijn er tot aan die dag toe geen wezenlijke, zaligmakende zegeningen: zij waren van nature kinderen des toorns, gelijk de anderen (Ef. 2: 3). Zolang zij in hun natuurstaat waren, hadden zij geen wezenlijk deel aan enigerlei zaligmakende zegeningen, tot de dag toe waarop het Fondament van de tempel gelegd was.

2. Op deze dag worden zij werkelijk met de Zone Gods verenigd, en daarom begint de zegen werkelijk van deze dag af. Van deze dag af zijn zij in Christus en is Christus in hen; hun zinspreuk is: "Christus in u, de hoop der heerlijkheid." Zij zijn in Hem gezegend met het bezit van alle geestelijke zegeningen, en met bevrijding van alle ellenden: "Er is geen verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn." Gelijk zij vrijgemaakt zijn van de geestelijke en de eeuwige dood, zo zijn zij ook bevrijd van al het schadelijke, dat in de natuurlijke dood is: "Die in mij gelooft zal niet sterven in der eeuwigheid" (Joh. 11:26). Waarom niet? Omdat zij leden zijn van dat lichaam, waarvan Christus het eeuwig Hoofd is; zij zijn stenen van dat gebouw, waarvan Christus het levende Fondament is.

3. Van deze dag af zijn zij kinderen Gods, en daarom nemen de geestelijke zegeningen werkelijk een aanvang: "Zovelen Hem aangenomen hebben, die heeft Hij macht gegeven, kinderen Gods te worden." Kinderen Gods zijnde hebben zij recht op al de voorrechten van Gods kinderen; op alle zegeningen, tijdelijke, geestelijke en eeuwige; want die zijn alle aan het kindschap verbonden: "Ziet, hoe grote liefde ons de Vader gegeven heeft, namelijk, dat wij kinderen Gods genaamd zouden worden. Nu zijn wij kinderen Gods, en het is nog niet geopenbaard wat wij zijn zullen. Maar wij weten, dat als Hij zal geopenbaard zijn, Wij Hem zullen gelijk wezen; want wij zullen Hem zien gelijk Hij is" (1 Joh. 3:1, 2).

4. Van deze dag af zijn zij kinderen der belofte; en daarom beginnen dan werkelijk al de beloofde zegeningen. Van deze dag af, waarop het Fondament gelegd is, zijn zij in Hem, in Wie al de beloften, Ja en Amen zijn. Op deze dag baart het besluit aangaande hen, en wordt de baarmoeder van de belofte bezwangerd met de almachtige kracht des Geestes, zodat zij daardoor worden voortgebracht. Naar Zijn wil gebaard zijnde door het Woord der waarheid, en dus werkelijk kinderen der belofte zijnde, worden zij ook als kinderen van een tere moeder gebakerd, gezoogd, en uit de borsten van deze grote

en dierbare beloften, waardoor zij de goddelijke natuur zijn deelachtig geworden, grootgebracht; zuigende, door het geloof, alle genade en vertroosting uit deze borsten.

5. Van deze dag af, zijn zij de kinderen der genade, die al de genadige eigenschappen van de gezegenden hebben: daarom begint de zegen werkelijk van deze dag af.
   - Van deze dag af zijn zij arm van geest: "Zalig (of gezegend) zijn de armen van geest; want hunner is het koninkrijk der hemelen."
   - Van deze dag af zijn zij geestelijke treurigen: "Zalig zijn die treuren; want zij zullen vertroost worden."
   - Van deze dag af hebben zij een voortdurende trek naar Christus en Zijn gerechtigheid: "Zalig zijn die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid; want zij zullen verzadigd worden."
   - Van deze dag af zijn de onreinheden van hun harten hun last, en reinheid van hart is door genade hun begeerte en hun pogen, zodat het hen menigmaal doet uitgaan naar het bloed van Christus, naar de Fontein, Die geopend is voor het huis Davids, en voor de inwoners van Jeruzalem, tegen de zonde, en tegen de onreinheid. Nu: "zalig zijn de reinen van hart; want zij zullen God zien."
   - Ik zeg, van deze dag af zijn zij kinderen der genade, die enigermate, al de genadige eigenschappen van de gezegende hebben; ik zeg niet, de voorwaarden van de zegen, maar de hoedanigheden van de gezegenden; want velen verwarren verschrikkelijk, de voorwaarden van het verbond met de hoedanigheden van de bondelingen. Maar om niet verder uit te weiden, ik zeg, dat zij van deze dag af de eigenschappen en merktekenen van de gezegenden hebben, waaraan de zegeningen onafscheidelijk zijn verbonden, en zo zijn zij van deze dag af gezegend.
   - In één woord, van deze dag af is de vloek weggenomen. Het oude verbond der werken vervloekt allen, die daaronder zijn; want "Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is, in het boek der wet, om dat te doen." Doch Christus heeft ons verlost van de vloek der wet, een vloek geworden zijnde voor ons, en daarom, van de dag af, dat u op dit gezegend Fondament gelegd bent, zegt God: "Van deze dag af zal Ik u zegenen."

VII. Ons zevende punt was de toepassing.
Wij zullen dit trachten te doen in een gebruik van onderrichting, beproeving en vermaning
1e Wij zullen van dit onderwerp gebruik maken *tot onderrichting.*
Is het zo, dat alle zaligmakende zegeningen wezenlijk beginnen van de dag af, dat het Fondament van de geestelijke tempel werkelijk gelegd is? Zie dan hieruit:
1. In wat een vreselijke staat en toestand wij allen van nature zijn, zoals wij onder het vervloekte puin, het oude gebouw, het verbond der werken liggen. Toen onze overgrootvader, Adam, de verboden vrucht at, viel het gebouw van het oude verbond ineen, en werd het fondament daarvan vernietigd, en de val ervan was zo groot, dat hij en zijn gehele nageslacht onder de puinhopen werden begraven, namelijk, onder een hoop zonden, ellenden, plagen, doden en verdoemenis. Op die dag toch, toen het werkverbond verbroken werd, begon de vloek, en vervloekt is een ieder, die nog in de natuurstaat en onder het verbond der werken is; gelijk allen zijn, die buiten Christus zijn: want zolang het nieuwe Fondament niet gelegd is, nemen de zaligmakende zegeningen geen aanvang. O! In wat een vervloekte staat zijn de ongelovigen en allen,

die buiten Christus zijn! Gelijk de zegeningen van de dag af van de vereniging met de tweede Adam, Christus Jezus, beginnen, zo ook duurt de vloek zolang als u met de eerste Adam verenigd bent, en op de bodem van het oude verbond staat. Helaas! Hoe groot is de dwaasheid van die menigten, behalve de openbare goddelozen, die zich vleien, alsof zij ook gezegend zijn! En waarom? Zij menen, dat zij goede, brave mensen zijn, en dat zij goed leven, zoals zij dat noemen; zij doen vele, goede plichten, en zo twijfelen zij niet of God zal hen daarom zegenen. Doch, ik moet u in de Naam van de grote God zeggen, dat u onder de grote vloek van deze almachtige God bent, zolang het Fondament van de geestelijke tempel niet gelegd is, en zolang u niet weet wat het is, van het fondament van het oude verbond afgebracht te zijn. Wel kunt u zichzelf en de wereld bedriegen, door te menen, dat u Christenen bent, net zo goed als uw buurman en anderen, doch weet, dat God de godslastering kent van hen, die zeggen, dat zij Joden zijn, en zijn het niet; die zeggen, dat zij Christenen zijn, en zijn het niet, maar zijn een synagoge van de satan, een tempel van de satan, en niet van God. Gelijk u God lastert door te menen, dat uw godsdienst goed genoeg is, hoewel God het tegenovergestelde verklaart, zo vervloekt God u, en al Zijn eigenschappen zijn tegen u; want buiten Christus is Hij een verterend vuur, in Hem alleen is Zijn welbehagen, en daarom heeft Hij, zolang u buiten Christus bent geen welbehagen in u, noch in uw plichten. Indien uw werk slechts is om het gebouw van het oude werkverbond op te knappen, menende daarmee God te behagen en de rechtvaardigheid Gods te voldoen, en Gods wet door uw plichten te vervullen, om daardoor te leven: dan moet ik u zeggen, dat, tenzij uw persoon zo recht was als Adam voor de val, en uw gehoorzaamheid zo volmaakt als, of u in uw gehele leven nooit in gedachten, woorden, of daden had gezondigd, maar de wet in haar meest volkomen en geestelijke uitgebreidheid had onderhouden; ik zeg, tenzij het aldus met u is, hetgeen eenvoudig onmogelijk is voor iemand van Adams zondige geslacht, dat ik u moet zeggen dat u er zo ver vanaf bent, door uw beste plichten van Gods volk, of in Gods gunst te zijn, dat al Gods kinderen verplicht zijn te zeggen, dat God in Zijn recht is dat Hij u vervloekt; zij zijn verplicht Amen te zeggen, op al de vloeken die in de Bijbel tegen u worden uitgesproken: "Vervloekt zij, die de woorden van deze wet niet zal bevestigen, doende dezelve; en al het volk zal zeggen, Amen" (Deut. 27:26). Als u haar zelf volkomen kon gehoorzamen, dan zou u door haar gerechtvaardigd worden; aangezien u dat niet kunt doen en het steeds tracht te doen, zonder op het Fondament van Christus' gehoorzaamheid tot de dood, te bouwen; als u de oude weg van doen wilt inslaan, om daardoor te leven, dan zal de wraak u daarop achtervolgen tenzij u het volkomen doet, want: "Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet, om dat te doen" (Gal 3:10). "En al het volk zal zeggen, Amen;" alle ware gelovigen kunnen er Amen op zeggen, met de woorden van de apostel: "Indien iemand de Heere Jezus Christus niet liefheeft, - Die het vaste Fondament van de geestelijke tempel is - die zij een vervloeking, Maranatha." O! In wat een vervloekte staat zijn die allen, die buiten Christus zijn, en nog op het oude fondament staan! Indien het Fondament van de tempel niet gelegd is, zijn er nog geen zegeningen voor u, doch alle goddelijke vervloekingen, als vervloekingen. En als u in die toestand gewaagd hebt aan een Avondmaalstafel aan te zitten, is het er zover van af, dat u daar gezegend bent, dat u integendeel daar uw oordeel gegeten en gedronken hebt, en een zegel en bevestiging gekregen hebt van al de vloeken, die over u zijn uitgesproken. Ach! Verschrikkelijk! Man, vrouw, als God tot u zegt: Van deze dag af

zal Ik u vervloeken; van deze dag af zal Ik u plagen?" Overweegt dit, u allen, die zo zeker bent in uw natuurstaat, zonder Christus.

2. Ziet hier anderzijds, de gezegende staat van allen, die in Christus geloven, van de tijd af, dat zij tot Christus gekomen zijn. Zij zijn gezegend, want zij zijn levende stenen, opgebouwd tot een geestelijk huis, om geestelijke offeranden op te offeren, die Gode aangenaam zijn door Jezus Christus (1 Petrus 2:5). In het genadeverbond is het "leeft en doet", in plaats van het "doet dat en gij zult leven" in het werkverbond. Onder de wet van de werken doet de mens om te leven, doch onder de wet van de genade leeft hij om te doen. Hij krijgt een geestelijk leven in Christus; hij is als een levende steen opgebouwd tot een geestelijk huis: en dan eerst is hij in staat, geestelijke offeranden op te offeren, die Gode aangenaam zijn, door Christus. Al bouwen de mensen nog zo'n hoge toren van plichten en vroomheid, zonder tot Christus te komen als tot een levende Steen, en zo het leven in Hem te verkrijgen; zij bouwen zonder fondament, en hun Babelgebouw zal worden omvergeworpen, omdat het noch geestelijk, noch Gode aangenaam is, door Jezus Christus. Doch, o gezegend is de gelovige in wie het Fondament van de geestelijke tempel gelegd is door zijn vereniging met Christus; want nu leeft hij, en hij bouwt op een goed Fondament: "dienende de Heere in nieuwigheid des geestes, en niet in de oudheid der letter". Omdat Christus leeft, Die het Fondament is, leeft hij ook; hij leeft een leven van rechtvaardigmaking door de verdienste van Christus, en een leven van heiligmaking door de Geest van Christus zeggende: "Gewis, in de Heere alleen heb ik gerechtigheid en sterkte". Daar is het Fondament waarop hij met zijn volle zwaarte steunt, tot meerdere eer en verheerlijking van Gods heilige wet, dan de grootste werkheiligen en wetbetrachters in de wereld in staat zijn te geven. Beschouwt hij toch de wet als een verbond der werken, dan steunt hij om gerechtigheid op dit Fondament, en daar vindt hij een volmaakte gehoorzaamheid aan al de geboden en een volkomen voldoening aan alle haar vloeken, zoveel als het verbond der werken kan eisen; en ziet hij op de wet als een regel van plicht en gehoorzaamheid, dan steunt hij op dit Fondament om sterkte, opdat Zijn genade hem genoeg zij, en Zijn kracht in zijn zwakheid worde volbracht. O, gelukzalige gelovige, die deze verborgenheid hebt geleerd, die God voor de wijzen en verstandigen heeft verborgen en de kinderkens geopenbaard, waardoor u de wet als een verbond kunt beantwoorden, zeggende: "In de Heere heb ik gerechtigheden", en haar als een regel kunt beantwoorden met: "In de Heere heb ik sterkte". Dit in werkelijkheid en in geloofsbevinding te zeggen, is meer dan duizend geleerde Rabbies in de wereld ooit konden zeggen of verstaan: "Vlees en bloed heeft u dat niet geopenbaard, maar Mijn Vader, Die in de hemelen is". O, gezegende dag, waarin het Fondament van deze geestelijke tempel werd gelegd! Hij, Die het Fondament heeft gelegd, zal het werk voortzetten, totdat het voltooid is: "Hij, Die in u een goed werk begonnen heeft, zal dat voleindigen tot op de dag van Jezus Christus; Hij is de Rotssteen, Wiens werk volkomen is". Het heeft Hem reeds iets gekost om het Fondament te leggen, en Hij zal het werk nooit onvoltooid laten liggen. Het heeft Hem Zijn bloed gekost om de stenen uit de oude groeve uit de hand van de rechtvaardigheid te kopen, want "Gij zijt niet door vergankelijke dingen, zilver of goud, verlost, maar door het dierbaar bloed van Christus". Hij heeft er kracht en moeite aan besteed, om de stenen op het fondament te leggen, want zonder de dag van Zijn heirkracht, zal niemand gewillig zijn op dit Fondament gelegd te worden. Doch, wat u betreft, gelovige, u heeft Hij gewillig gemaakt in de dag van Zijn heirkracht, en

van die dag af zegent Hij u; en u zult in Hem gezegend zijn tot in eeuwigheid. En al de dienstknechten Gods, en al het volk van God op aarde, en al Zijn heiligen en engelen in de hemel zullen zeggen: *Amen.*

3. Hieruit kunnen wij zien, dat God Zijn betaaldagen, Zijn bouwdagen en Zijn zegendagen heeft. Elke dag is geen dag waarin het Fondament van de tempel wordt gelegd; elke dag is geen dag waarop de tempel wordt gebouwd. O, dat er zulke dagen van de Zoon des mensen onder ons waren! Want zij zijn zeer zeldzaam in deze donkere en zware tijd, waarin wij leven. O, dat wij zo'n gelukkige uur beleefden, waarin de doden zullen horen de stem van de Zoon des mensen, en zij die haar horen zullen leven! Wanneer de leraar in zijn prediken opgewekt en goed gesteld is, is hij geneigd te denken: O, nu zal het een dag zijn, waarin het woord met kracht zal gepaard gaan om het oude gebouw omver te werpen en het Fondament van de geestelijke tempel te leggen; doch hij kan zich daarin geheel vergissen, want, "Het komt u niet toe te weten de tijden of gelegenheden, die de Vader in Zijn Eigen macht gesteld heeft". Maar ik heb grote hoop, dat, niettegenstaande de grote inhouding van de Geest op deze dag, ten opzichte van sommigen in deze streek, Gods betaaldag op komst is. O, roept om de dag van Gods heirkracht. Ik hoop van anderen, dat het heden reeds zo'n dag voor hen is; en hoewel het werk langzaam vordert, omdat de Heere Zich zozeer terugtrekt, omdat het eerste geslacht Hem heeft weg gezondigd, nochtans is het Fondament, van de tijd af, dat de eerste steen van de tempel gelegd werd, nooit geheel geslecht, maar zijn er zo nu en dan sommige opmerkelijke dagen genoten: sommige dagen om het Fondament op te graven en bloot te leggen, en sommige tot verzegeling en versterking. O vrienden! Veracht de dag der kleine dingen niet, maar let op Gods dagen: Zijn dagen van komen, en Zijn dagen van gaan; Zijn dagen, dat Hij afwezig, en Zijn dagen, dat Hij tegenwoordig is; opdat de dag van Zijn afwezigheid voor u een dag van het gebed en de dag van Zijn tegenwoordigheid een dag van dankzegging zij.

4. Hieruit kunnen wij zien wat de oorzaak is dat het op deze dag, in het algemeen voornamelijk in deze landen, met de Kerk van Christus zo slecht gaat: de tempel des Heeren wordt niet gebouwd. Weinigen of geen slaan hun hand aan het werk, om het Fondament van de tempel te leggen, of een werk van reformatie te beginnen en voort te zetten. Daarom zegent de Heere ons op deze dag niet, maar liggen wij onder vele vervloekte vruchten en gevolgen van Zijn toorn: vervloekte verdeeldheid en verbittering; vervloekt wantrouwen van elkaar; verschillen in oordeel en beginselen: vervloekte onenigheden omtrent waarheid en dwaling, vervloekte dienstbaarheid met betrekking tot de tucht en de regering van de kerk, wij liggen in deze tijd onder vele, vele vloeken in plaats van zegeningen, en de verschrikkelijkste daarvan is, dat het Woord en de ordinanties van Christus, zo tot algemeenheid zijn verlopen dat er maar weinigen zijn, die enig zaligmakend of bekerend goed, door het Woord ontvangen; het merendeel wordt er eerder onder verhard en afgestompt. Helaas! Vanwaar is al deze vloek over ons, en is er zo weinig zegen te bespeuren? Wel gewis, omdat het tempelwerk en de reformatie van de tempel aan de kant gelegd zijn. Dit is de klacht des Heeren bij deze zelfde profeet Haggaï (hoofdstuk 1:2, 34): "Dit volk zegt: De tijd is niet gekomen, de tijd, dat des Heeren huis gebouwd wordt." Wel, zegt de Heere: "Is het voor ulieden wel de tijd, dat gij woont in uw gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?" Zo zijn er velen die denken: O, het is nu geen tijd, om over een openbaar

verbondmakend reformatiewerk te denken; om bij de Staat aan te dringen op herstel van kerkelijke grieven en dergelijke; doch, ach! Is het wel tijd voor u, dat u in uw gewelfde huizen woont, en zal dit huis woest zijn? Is het wel tijd voor ons, dat wij niets dan ons tijdelijk gemak, voordeel en veiligheid zoeken, terwijl Gods tempel woest is? O, wat zult u aan de wereld hebben, wanneer uw ogen zullen breken? Wat zal de wereld u geven, wanneer u Christus met vlammend vuur zult zien komen? Is het wel tijd voor ons, om ons over te geven aan het genot van uitwendige gemakken, landerijen en huizen, en is het geen tijd om ons over het werk van de tempel te bekommeren, wanneer de fondamenten schijnen te zullen worden omgestoten? Doch, wat zegt de profeet hier? "Stelt uw hart op uw wegen, zijt gij niet geslagen in al het werk uwer handen van de tijd af, dat gij het werk aan de tempel hebt verzuimd? Zo mag ook van ons gezegd worden: Zijn wij niet op allerlei wijzen verdord en vervloekt; afgebroken, verdeeld en in duizend stukken gescheurd, wegens onze geringe ijver voor de reformatie van de tempel? Is het te verwonderen, dat God ons huis boven ons hoofd rondom in vlam zet, wanneer er zo'n algemene koelheid onder ons is in de ijver voor Zijn huis, welke ons moest verteren? Ik spreek over alle soorten: zowel hoog geplaatsten als geringen, overheden, leraars, en volk, allen zonder onderscheid; wij zijn allen in onze onderscheiden standplaatsen schuldig, ten opzichte van de reformatie van de tempel, wij voldoen niet aan onze roeping in de onderscheiden kringen waarin wij werkzaam zijn. Doch, helaas! Ons verval heeft zo'n trap bereikt, dat wij nauwelijks over het verval van onze dagen kunnen spreken, zonder verkeerd verstaan te worden. Maar ik sprak over zulk verval, waarvan ik mijzelf in de eerste plaats wens te beschuldigen. Het behoeft ons dan ook niet vreemd voor te komen, dat het met de Kerk zo slecht gaat, en dat de Heere ons als kerk niet zegent, wanneer het werk tot herstel van de tempel zo wordt verwaarloosd

Tweede gebruik.

Ons volgende gebruik zal zijn tot *beproeving en onderzoek,* of wij van God gezegend of gevloekt zijn; of het Fondament van de tempel gelegd is, of niet.

Het is zeker onze plicht te beproeven of wij onze zielen en onze zaligheid op het rechte Fondament gebouwd hebben of niet: "Onderzoekt uzelf of gij in het geloof zijt, beproeft uzelf. Of kent gij uzelf niet, dat Jezus Christus in u is? Tenzij dat gij enigszins verwerpelijk zijt." Velen leggen een verkeerd fondament, die nochtans menen, dat het fondament goed genoeg gelegd is. Bij voorbeeld: sommigen bouwen de zandgrond van een naam en belijdenis: "Zij hebben een naam, dat zij leven, en zij zijn dood." Anderen bouwen op de schouders van hun voorouders, voornamelijk, als die godsdienstig waren: hun grootmoeder Lois, en hun moeder Eunice. Velen volgen de godsdienst van hun voorvaderen, welke die ook zij.

Sommigen bouwen op het fondament van een ontkennende goedheid; "O God", zeggen zij, "ik dank U, dat ik niet ben gelijk de andere mensen, ik ben geen vloeker, geen dronkaard, geen hoereerder; ik heb mijn gebreken wel, maar er zijn er wel, die vrij wat erger zijn dan ik ben; want ik heb altijd God een goed hart toegedragen." O wee mij, om uwentwil, arme, bedrogen ellendige! Als u zichzelf kende, zou u zien, dat u de grootste van de zondaren bent, ja, erger dan een duivel. Anderen bouwen, als ik ze zo mag noemen, op het fondament van genadeloze genaden. Zo zeggen velen, dat zij een hoop hebben, doch het is een valse hoop; zij hopen op de barmhartigheid Gods, doch het is een verdoemende hoop, een onkundige hoop, een bedrieglijke hoop; want zij werden nooit wedergeboren tot een nieuwe en levende hoop, door de opstanding

van Jezus Christus uit de doden; zij zijn nooit tot wanhoop aan zichzelf gebracht.
Velen zeggen, dat zij geloof hebben, doch het is een geloof, waarmee zij geboren zijn. "O! Dat zij verre, zeggen zij, maar wij geloven in Christus, en vertrouwen op God. Ik heb, God zij dank, al mijn leven op God vertrouwd; ik heb altijd geloofd." En nochtans hebben zij nooit gezien, dat zij het geloof misten; nooit zijn zij van hun ongeloof overtuigd geworden; zij hebben nooit gezien dat zij behoefte hadden aan de kracht Gods om het geloof in hen te werken, en nog veel minder hebben zij ooit die kracht ondervonden. Ik zeg u, dat dit geloof, dat u van de wieg af gehad hebt, u naar de hel zal voeren en niet naar de hemel, want het is een geloof van het maaksel van de duivel, God heeft het niet in u gewerkt.
Sommigen bouwen op het fondament van hun grote kundigheden; misschien ontbreekt hun geen kennis: het kan zijn, dat zij soms onder de preek wel eens vloeden van tranen gestort hebben, en in de plicht gewone bewerkingen en vertederingen hebben gehad; verruimingen en natuurlijke aandoeningen in het gebed, en nu en dan verrukkingen van blijdschap. Maar onze Heere Jezus getuigt wat een zandgrond dit is, als Hij ons spreekt van de hoorders, die in steenachtige plaatsen bezaaid zijn, die het Woord horen en dat terstond met vreugde, ja met een tijdgeloof ontvangen; deze hebben geen wortel, en in de tijd van de verzoeking wijken zij af. Weer anderen bouwen op het fondament van een wettische gerechtigheid en godsdienstige verrichtingen, omdat zij onbekend zijn met Het fondament; dit is Gods gerechtigheid niet. "Want alzo zij de rechtvaardigheid Gods niet kennen, en hun eigen gerechtigheid zoeken op te richten, zo zijn zij der rechtvaardigheid Gods niet onderworpen." (Rom. 10:3). De rechtvaardigheid Gods is de gerechtigheid van Christus; want, "het einde der wet is Christus, tot rechtvaardigheid een ieder die gelooft."
Man, vrouw, weet u er niets van wat dat is, van de wet als een verbond des levens en van de werken te scheiden, en uitgeschud te worden van alle vertrouwen in het vlees, en van alle verwachting, van ooit door uw plichten, of uw gehoorzaamheid aan de wet als een verbond in Gods gunst te komen?
Laat niemand mij verkeerd verstaan, alsof ik tegen de wet als een regel van leven en heiligheid sprak; ik spreek van een scheiding van de wet als een verbond der werken en als voorwaarde des levens, en zeg niets meer dan wat de apostel zegt; "Zo dan, mijn broeders, gij zijt ook der wet gedood door het lichaam van Christus, opdat gij zoudt worden eens anderen, namelijk Desgenen, Die van de doden opgewekt is, opdat wij Gode vruchten dragen zouden" (Rom. 7:4). "Want ik ben door de wet der wet gestorven, opdat ik Gode leven zou" Gal. 2:19). Daarmee te kennen gevend, dat gelijk niemand een evangelische gehoorzaamheid aan de wet, als een regel kan opbrengen, zolang hij niet van de wet, als een verbond, gescheiden en met Christus getrouwd is, in Wie zij bekwaam zijn Gode vruchten voort te brengen; zo ook allen, die op het fondament van een wettische gerechtigheid van zichzelf gebouwd zijn, vreemdelingen zijn van ware godzaligheid, en op een verkeerd fondament staan.

Ik dring hierop vooral aan, omdat ‘t het gevaarlijkste fondament is, waarop een mens kan gebouwd zijn. Hij is toch op de gerechtigheid van de wet gebouwd, en zo meent hij, dat hij God aan Zijn zijde heeft; daarom is het moeilijker hem van het kwaad van zijn gerechtigheid te overtuigen, dan honderd goddeloze ellendelingen onder indrukken te brengen van het kwaad van hun zonden. De grootste van de zondaren staan dan ook niet zo ver van de hemel, dan eigengerechtige mensen: (Matth. 21:31) "Voorwaar, Ik zeg u", zei Jezus tot de eigengerechtige Farizeeën, "dat de tollenaars en

de hoeren u voorgaan in het Koninkrijk Gods". Het mag alle wettische mensen toeschijnen, dat dit een vreemde leer is, doch het is de leer van Christus. Ik moet u zeggen dat u van nature allen aan de wet verbonden en getrouwd bent, en aan een wettische gerechtigheid, die op dat fondament gebouwd is, en dat niets u van die eerste man kan doen scheiden dan dat God, door de almachtige kracht van Zijn genade, Zijn Zoon in u openbaart. U hebt daarom weinig behoefte aan een leer, die strekt om die natuurlijke bevatting aan te moedigen, welke u van uw eigen doen hebt, alsof God daardoor zou kunnen worden bevredigd. Het is waar, een preek over goede werken is een waardig onderwerp, mits het evangelisch behandeld wordt, en veronderstellende, dat het Fondament van alle goede werken gelegd wordt in de vereniging met Christus, in Wie al onze goede vrucht wordt gevonden.
Doch, indien ik over de werken en gehoorzaamheid aan de wet zou preken, en misschien aan het slot van de preek alleen een korte waarschuwing zou geven, zeggende: "Goede mensen, denkt er om, daar is geen verdienste in; en dat al uw sterkte, om te doen wat recht is, van Christus is; helaas! De meest gewone belijder en de onkundigste hoorder van het Evangelie zal dat toestemmen; zij kunnen vele rechtzinnige uitspraken van dat soort leren, doch dat zijn maar woorden. die zij door gewoonte en het gedurig horen geleerd hebben, terwijl toch hun hoop in God te behagen, omdat zij van nature de wet aankleven, steeds gegrond is op iets, dat in hen is, of door hen gedaan wordt. Zo kunnen zij belijden, dat er geen rechtvaardigmaking is door de werken der wet, maar alleen door het geloof in Christus, of door de werken van Christus door het geloof aangenomen, doch zij blijven even grote vijanden van het Kruis van Christus, als de goddelooste mensen die er ooit geweest zijn; en, indien zij in die staat blijven, zullen zij even zeker met hun gerechtigheid verloren gaan, als anderen met hun zonden; "want indien de rechtvaardigheid door de wet is, zo is dan Christus tevergeefs gestorven". En toch kunnen sommigen niet verdragen, dat er iets tegen de eigengerechtigheid gesproken wordt, alsof niemand in gevaar verkeerde daardoor verloren te gaan; terwijl het toch een groot deel van de wapenrusting van de sterkgewapende is, waardoor hij de zielen in zijn bezit houdt; en alsof het allen verkondigers van een nieuwe leer en Antinomianen waren, die de gerechtigheid van Christus prediken als het enige vaste fondament van de geestelijke tempel, in tegenstelling tot die natuurlijke en verdoemelijke eigengerechtigheid. De apostel van de heidenen werd in zijn tijd daarvan beschuldigd; doch wat zegt hij tot zijn verdediging? Hij zegt: "Doen wij dan de wet te niet door het geloof? Dat zij verre: maar wij bevestigen de wet". Wij prediken een gerechtigheid, waardoor God ons kan zaligmaken met behoud van de eer van Zijn wet; van de eer van Zijn heiligheid; tot voldoening van Zijn rechtvaardigheid en tot heerlijkheid van al Zijn volmaaktheden.

Als ik dan ook enige gunst en genade van de Heere verkregen heb, om getrouw te handelen met de zielen van de mensen in mijn bediening, moet ik u allen die mij horen, in de ontzaglijke Naam en op gezag van de grote en eeuwige God, Die u en mij, voor al onze daden ter verantwoording zal roepen voor Zijn ontzaglijke rechterstoel, getuigen en verklaren, dat allen die menen, op het verrotte fondament van wettische gerechtigheid, goede werken, plichten of verrichtingen van zich zelf, in het gericht te kunnen bestaan, even zeker in hun gerechtigheid zullen verloren gaan als de verdoemden in de hel in hun zonden zijn omgekomen; omdat deze uw gerechtigheid maar een zondige gerechtigheid is, en er geen zaligheid is dan door een volmaakte gerechtigheid. Ik spreek niet alleen tot de grof onwetenden, maar ook tot die allen, die

hoewel zij gezonde hersenen hebben, belijdende dat door de werken der wet niemand zal gerechtvaardigd worden, er nochtans zo ver vanaf zijn dat zij een gezond hart en een gezond geloof zouden hebben, dat zij de zaligheid als uit de werken van de wet zoeken, evenals Israël deed: (Rom. 9:31, 32) Maar Israël, die de wet der rechtvaardigheid zocht, is tot de wet der rechtvaardigheid niet gekomen. Waarom? Omdat zij die zochten niet uit het geloof, maar als uit de werken van de wet. Want zij hebben zich gestoten aan de Steen des aanstoots", dat vaste en enige Fondament, daar ik nu over handel.

Ik moet dan zeggen, van alle andere fondamenten, buiten dit, waarop de mensen zo geneigd zijn te bouwen: ik moet daarvan zeggen, wat Christus tot Zijn discipelen zei, toen zij Hem het gebouw van de stoffelijke tempel toonden: "Daar zal niet één steen op de andere gelaten worden, die niet afgebroken zal worden". De apostel snijdt alle andere fondamenten, behalve Christus af, zeggende: (1 Kor. 3:11) "Want niemand kan een ander Fondament leggen dan hetgeen gelegd is, hetwelk is Jezus Christus". Hij sprak daarover niet onkundig, want hij zag, door de ingeving van de Heilige Geest, dat hij een wijs bouwmeester was. Daarom zouden wij maar dwaze bouwers zijn, als wij u zouden leren op een ander fondament te bouwen; ja, of als het ware op een ander fondament te bouwen, door er iets van ons eigen puin onder te vermengen, alsof dit geen genoegzaam fondament was. In dit geval met loze kalk pleisteren, zou genoeg zijn om een vloek over een engel uit de hemel te brengen, laat staan een leraar op aarde. Daarom zegt de apostel, als hij over dit onderwerp spreekt: "Doch al ware het ook, dat wij, of een engel uit de hemel, u een Evangelie verkondigden buiten hetgeen wij u verkondigd hebben, die zij vervloekt". Vervloekt zij die man of engel, die het waagt een tempel voor God op een ander Fondament te bouwen.

Vraagt u, *hoe wij dan zullen weten of het Fondament van de geestelijke tempel in ons gelegd is?*
Dat is kort gezegd, of Christus een gestalte in ons heeft gekregen of niet, en of u op Christus als uw Fondament gebouwd bent? Dan zal ik u tot uw beproeving de volgende schriftuurlijke kenmerken voorstellen:
1. Indien dit Fondament gelegd is, dan bent u vernederd geworden onder een gevoel van uw zonde en dwaasheid, dat u uw hoop bouwde op een ander fondament en daardoor dit Fondament geringschatte. Dit ligt opgesloten in de belofte van de Geest, dat Die van zonde, voornamelijk van ongeloof, zal overtuigen: (Joh. 17:8, 9). "En Die gekomen zijnde, zal de wereld overtuigen van zonde en van gerechtigheid en van oordeel. Van zonde, omdat zij in Mij niet geloven"; dat is, omdat zij niet op Mij als het Fondament hebben gebouwd. Nu, heeft de Geest Gods u ooit overtuigd en verootmoedigd wegens uw zonde, dat u de Zoon van God hebt veracht, en op andere fondamenten hebt zoeken te bouwen? Indien u hiervan niets weet, is het te vrezen, dat het Fondament nog niet gelegd is; doch indien wel, dan is het een blijk, dat God het goede werk begint, of reeds begonnen heeft.

2. Indien dit Fondament gelegd is, dan hebt u alle andere fondamenten losgelaten en opgegeven; ja, dan bent u ze in vergelijking met dit Fondament als drek gaan verachten. Paulus zegt: (Filip. 3:7) "Maar hetgeen mij gewin was, dat heb ik om Christus wil schade geacht." Waarvan spreekt hij hier? Hij heeft het hier over zijn beste dingen, zijn beste gerechtigheid, want hij was naar de wet een Farizeeër; naar de

ijver een vervolger van de gemeente; naar de rechtvaardigheid die in de wet is, onberispelijk; nochtans achtte hij al deze dingen schade te zijn om Christus wil. U zult zeggen: "Dat was de gerechtigheid, die hij voor zijn bekering had, maar dacht hij niet beter over zijn gerechtigheid na zijn bekering? Neen, hij rekent die ook verachtelijke drek te zijn: "Ja gewis, ik acht ook alle dingen schade te zijn om de uitnemendheid van de kennis van Christus Jezus mijn Heere, om Wiens wil ik al die dingen schade gerekend heb, en acht die drek te zijn, opdat ik Christus moge gewinnen, en in Hem gevonden worde, niet hebbende mijn rechtvaardigheid, die uit de wet is, maar die door het geloof in Christus is, namelijk de rechtvaardigheid, die uit God is, door het geloof, tot allen en over allen, die geloven". Bent u er dus toe gebracht alle andere fondamenten los te laten en die als drek te verachten, in vergelijking met dit Fondament? Dit is een goed teken voor u.

3. Bent u er toe gebracht hartelijk en vastbesloten het gehele gewicht van uw zielen en lichamen, en alles wat die betreft voor tijd en eeuwigheid, en het gehele gewicht van uw zaligheid, op dit Fondament, en daarop alleen te leggen? Dit is de weerklank van de ziel op die roepstem: "Werpt uw zorg op de Heere, en Hij zal u onderhouden" (Psalm 55:23); en (1 Petrus 5:7) "Werpt al uw bekommernis op Hem, want Hij zorgt voor u". Dit is het komen van de ziel tot Christus om rust: (Matth. 11:28) "Komt herwaarts tot Mij, allen, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven". Nu, bent u zo gekomen, en hebt u rust gevonden voor uw hart en uw geweten, door al de lasten van uw zonde en schuld, al de zorgen en bekommernissen over uw eeuwige zaligheid op dit gezegend Fondament te werpen? Wel, dan is voor uw eeuwig deel gezorgd, uw eeuwige zaligheid is verzekerd; u kunt naar waarheid zeggen, wat die dwaas lichtzinnig zei: "Ziel, neem rust, gij hebt vele goederen, die opgelegd zijn voor vele jaren, niet alleen, maar voor de gehele eeuwigheid". Waarvoor hebt u nog te zorgen, als al uw lasten en zorgen op dit Fondament gelegd zijn? Wel, zegt u, moet dan een ziel, die tot Christus gekomen is, niet meer voor zijn zaligheid zorgen? Ik antwoord: Daar zijn een zondige zorg, bezorgdheid, twijfelingen en vrezen; die behoort hij niet meer te hebben. Maar er is een heilige zorg van werkzaamheid en naarstigheid, om getuigenis te geven van zijn dankbaarheid aan de God zijns heils; die behoort hij wel te hebben. Wij vinden die beide in (Filip. 4:6) "Weest in geen ding bezorgd, maar laat uw begeerten in alles, door bidden en smeken, met dankzegging bekend worden bij God". Daarom,

4. Als dit Fondament gelegd is, dan zult u op het Fondament leven en een wezenlijke, standvastige gemeenschap met het Fondament hebben, door het aan te kleven en daarin te blijven; evenals de steen van een gebouw aan het fondament kleeft, daarin blijft, en, in zekere zin, daarop leeft. Nu, leeft u zodanig op dit levende Fondament, dat u zonder Christus niet kunt leven? Zoals Christus Zelf zegt: "Zonder Mij kunt gij niets doen"; of, "afgescheiden van Mij, het Fondament, kunt u niets doen". Huichelaars en wettische mensen, en allen, die niet op dit Fondament zijn gebouwd, kunnen alles zelf doen; zij kunnen lezen, en bidden, en horen, en avondmaal houden, en wat niet al; zij menen, dat het gemakkelijk is te doen, en wat zou hen hinderen. Helaas, zij weten niet wat het is, op dit Fondament te leven; op dit Fondament te steunen en daaruit kracht te trekken; doch de gelovige ervaart het anders, die kan niet leven, zich niet bewegen, niet geestelijk werkzaam zijn in enigerlei plicht, zonder geestelijke mededelingen van leven, licht en sterkte; zijn leven is met Christus

verborgen in God, en zo leeft hij, doch niet hij, maar Christus leeft in hem, en hetgeen hij nu in het vlees leeft, dat leeft hij door het geloof des Zoons Gods. Zo leeft hij in een gestadige afhankelijkheid van het Fondament.

5. Indien dit Fondament gelegd is, dan zult u niet alleen op, maar ook voor dit Fondament leven. Van Christus staat geschreven, dat Hij voor ons gestorven is, opdat degenen, die leven, niet meer zichzelf zouden leven, maar Dien, Die voor hen gestorven en opgewekt is". (2 Kor. 5:15). Voordat een mens met dit Fondament verenigd is, leeft hij zichzelf: het eigen ik staat op de top en ligt op de bodem van al zijn beste plichten en verrichtingen: doch al houdt de gelovige nog veel van het ik over, toch wordt de kracht en heerschappij daarvan zover in hem verbroken, dat zijn eigenliefde, eigen bedoelingen, en eigen beögingen zijn last zijn, en dat tot eer en verheerlijking van God in Christus te leven, het voornaamste doel is dat hij zich altijd begeert voor ogen te stellen. In één woord,

6. Als het Fondament van de geestelijke tempel gelegd is, dan zal de Geest van het Fondament in u zijn. "Want zo iemand de Geest van Christus niet heeft, die komt Hem niet toe; maar, die de Heere aanhangt, is één Geest met Hem". Deze Geest in de mens, is somtijds een getuigende en verzegelende en vertroostende Geest, Die de gelovige gewoonlijk tot geestelijke gedachten en overdenkingen, en tot een geestelijke wandel en geestelijke gesprekken leidt. Ik ben er zeker van, dat deze merktekenen de proef van Gods Woord kunnen doorstaan; daarom, onderzoekt en beproeft uzelf daaraan, of het Fondament van de geestelijke tempel in u gelegd is, of niet.

Derde gebruik.
Het volgende gebruik zal zijn tot *vermaning.*
Weglatende alles wat bij wijze van verschrikking zou kunnen worden gezegd, tot allen, in wie dit Fondament niet gelegd is, die onder de vloek zijn, van de dag af dat zij in zonde ontvangen en in ongerechtigheid geboren zijn; ja, van de dag af, dat u in Adam bent gevallen, van welke dag af u vervloekt bent; ook weglatende wat bij wijze van vertroosting gezegd zou kunnen worden tot de gelovigen, in wie het Fondament gelegd is, die werkelijk gezegend zijn van het ogenblik af, dat zij met de Zoon van God verenigd zijn; want van die dag af en voortaan zijn zij gezegend; ik zeg, dit alles weglatende, zal ik sluiten met een woord van vermaning aan deze twee soorten, namelijk, ongelovigen en gelovigen.

1e Mijn vermaning aan alle ongelovigen, die het merendeel uitmaken, die vreemdelingen zijn van dit leggen van het Fondament van de tempel: O, rust niet, voordat het Fondament van de tempel gelegd is, als u niet tot in alle eeuwigheid onder de zware vloek van God wilt gelegd worden, en niet voor eeuwig van alle zegeningen wilt verstoken zijn. Wat het leggen van dit Fondament van de tempel betreft, weet, dat het Gods werk is; want, niet door kracht, noch door geweld, maar door Zijn Geest wordt dit Fondament gelegd. Roept daarom om de Geest Gods, dat Die over u mag worden uitgegoten, en volgt onder Zijn invloed de volgende vier middelen op, welke ik u zal aanwijzen.
1. Berekent de kosten van het bouwen, voordat u het Fondament begint te leggen: "Want wie van u, willende een toren bouwen, zit niet eerst neder en overrekent de kosten, of hij ook heeft hetgeen tot volmaking nodig is? Opdat niet misschien, als hij

het fondament gelegd heeft, en niet kan voleindigen, allen die het zien, hem beginnen te bespotten, zeggende: Deze mens heeft beginnen te bouwen, en heeft niet kunnen voleindigen" (Lukas 14:21-30). Sommigen geloven te spoedig met een tijdgeloof, zonder ooit de kosten overrekend te hebben. Dit werk moet met beraad geschieden. Niet, dat u behoeft te overwegen of het gedaan moet worden, of niet; doch het vereist rijp beraad, opdat het recht gedaan wordt. Velen nemen overhaast een belijdenis aan, en zo raken zij die ook weer kwijt; want in een boze dag komen zij in verval, zij laten alle godsdienst los, en keren de fondamenten, die gelegd schenen te zijn, ondersteboven; en geen wonder, want nooit werd het ware Fondament recht gelegd. De Heere bepaalt er al de Zijnen bij, dat zij de kosten overrekenen, dat zij Christus moeten hebben, het koste wat het kost; zij besluiten vast Hem aan te kleven, al zou het hun op het verlies van hun vrienden, hun middelen, ja, van hun leven komen te staan.

2. Ziet op tot deze zelfde Geest, dat Die u helpe diep te graven, totdat u op de rots komt. Allen, die dit Fondament goed leggen, weten wat diep graven is. Er zijn vier dingen waarin u diep moet graven.

(1.) Graaft diep om uw natuurstaat te leren kennen. O mens! Bent u nooit bang voor uzelf geweest, omdat u onder de vloek van God ligt? Was u nooit bevreesd voor de toorn Gods en de dreigementen van de wet. Was u nooit bang voor de bekering waarmee u geboren bent, en voor het geloof en de hoop, die u uw leven lang hebt gehad, alsof u als een bekeerd mens geboren was? Als u niet meer krijgt zal die bekering u naar de hel voeren; want u bent als een vijand van God, een slaaf van de Satan, en een erfgenaam van de hel geboren. O! graaft, om de staat van zonde en ellende, waarin u van nature bent, te zien, anders zult u op een zandgrond bouwen.

(2.) Graaft ook diep om de plagen van uw hart te leren kennen, en ik ben er zeker van, u zult bevinden dat het arglistig is meer dan enig ding, ja dodelijk Als u zichzelf zag, u zou nooit zeggen: "ik hoop, dat ik God een goed hart toedraag;" zoals ik soms een arm, onkundig, onverstandig mens heb horen zeggen. Graaft diep in de plagen en in de boosheid van uw hart, evenals Ezechiël in de wand groef, om nog grotere gruwelen te zien dan deze, en steeds al grotere en grotere. U, die enigermate in uw harten graaft, u zult er veel goddeloosheid in vinden: en hoe dieper u graaft, hoe meer u zult vinden.

(3.) Graaft diep om de behoeften en noden van uw ziel te zien. Die zijn behoefte aan Christus niet ziet zal nooit op het Fondament bouwen. Die het diepste graven, zullen het Fondament het beste leggen. Sommigen zijn rijk en verrijkt en menen, dat zij genoeg hebben en niets nodig hebben; doch de arme ziel, die zich haar ledigheid en armoede bewust is, dat haar leven, sterkte, vrijheid en alle geestelijk goed ontbreekt, die ziel zal zich het dichtste bij dit Fondament houden.

(4.) Graaft ook diep, om te zien in welk gevaar en onzekerheid u verkeert. Is er iemand, die zichzelf vier en twintig uren gezondheid in de wereld kan beloven? Kan iemand van u, zichzelf vier en twintig uren rust en vrede, zonder moeite en kwelling, in de wereld beloven? Kan iemand van u, zichzelf toezeggen dat hij nog tien dagen zal leven, of dat hij nog twee dagen van de dood zal bevrijd zijn? Nee, geenszins; u bent in voortdurend gevaar. Als u hier maar een weinig graaft, zult u zien dat de mens, hoe vast hij staat, enkel ijdelheid is. Graaft maar dieper en u zult

er hoe langer hoe meer van vinden; want, "IJdelheid der ijdelheden, het is al ijdelheid."

3. Zoekt om het Fondament te leggen, hulp en raad bij de meest ervaren bouwlieden. De dienaars van het Evangelie zijn onderbouwlieden en medearbeiders van God, en u moet bij hen om hulp en raad gaan: "Want de lippen des priesters zullen de wetenschap bewaren, en men zal uit zijn mond de wet zoeken, want hij is een engel des Heeren der heirscharen" (Mal. 2:7). En omdat u hun raad nodig hebt, beide in de openbare instellingen en in afzonderlijk samenzijn, daarom moet u bidden, dat zij wijze, getrouwe bouwlieden mogen zijn, die niet met loze kalk pleisteren, of een verkeerd Fondament leggen, want voor elke pin, die door hun schuld verkeerd in het gebouw wordt aangebracht zullen zij rekenschap moeten geven. De hulp van hen, die van God geroepen zijn, om bouwlieden te zijn, en die zelf op het Fondament gebouwd zijn, is veel waard; want die zullen vurig verlangen, dat anderen ook daarop gebouwd worden. Wij hebben allen nodig meer ervaren te zijn in de keuze van de bouwmaterialen, voornamelijk wij, die leraars zijn. De apostel spreekt van sommigen, die hout, hooi en stoppelen op het Fondament bouwen, in plaats van goud zilver en kostelijke stenen, (1 Kor. 3:12, 13) doch dat het vuur zal beproeven, hoedanig eens iegelijks werk is. Indien het oude huis, het oude fondament niet terneer geworpen en omvergehaald wordt, zal het vuur van God het verbranden en vernietigen. Niet alleen moet het oude fondament van zonde en begeerlijkheid worden vernield, volgens dat woord, dat altijd in onze oren moest klinken: (Psalm 37:27) "Wijkt af van het kwade en doet het goede; en woont in eeuwigheid:" maar ook het oude fondament van het *ik* en de eigengerechtigheid. Die vuile vodden zullen geen goed fondament uitmaken; zij zijn niet tegen de vlammen van de hel bestand; zulke vodden zullen gemakkelijk branden. Ik zeg, het vuur zal eens iegelijks werk beproeven, en al die verrotte fondamenten opbranden. Smeekt daarom van God, dat wij, die leraars zijn, allen wijze bouwlieden mogen wezen, en bekwaam om u goed van dienst te zijn in het leggen van het Fondament.

4. Boven alles, komt tot het Fondament zelf. Dit Fondament is in Sion gelegd, opdat u daarheen zult gaan: "Daarom, alzo zegt de Heere HEERE; Ziet, Ik leg een Grondsteen in Sion, een beproefde Steen, een kostelijke Steen, Die wel vast gegrondvest is; wie gelooft, die zal niet haasten" (Jes. 28:16). Al is dit Fondament nog niet onderwerpelijk en krachtdadig in u gelegd, dan kan ik u toch verzekeren, dat het, in dit Evangelie, voorwerpelijk en leerstellig voor u gelegd is, opdat u door het geloof daarheen mag gaan; want: "Tot u is het woord dezer zaligheid gezonden". Ik kom u in de Naam des Heeren verklaren, dat dit Fondament in staat is het gewicht van uw ziel te dragen, en alle lasten, die op u liggen, al zijn het bergen van zonde en schuld: want Hij is machtig, volkomen zalig te maken. En ik kan u in dezelfde Naam verzekeren, dat er geen ander Fondament, geen andere Naam onder de hemel gegeven is, door welke wij moeten zalig worden;" en dat u alle vrije toegang tot dit Fondament hebt: "Wie wil, die kome". Al bent u nog zo zwart en lelijk; al was u een dronkaard, een hoereerder, een sabbatschender, of een honer en bespotter van God en de godzaligheid; nog verheft de Opperste Wijsheid Haar stem op de straten, overluid roepende: "Gij slechten, hoelang zult gij de slechtigheid beminnen? En de spotters voor zich de spotternij begeren? Keert u tot Mijn bestraffing; ziet Ik zal Mijn Geest ulieden overvloedig uitstorten." Zijn klacht over u is, dat u niet tot Hem wilt komen, opdat gij

het leven moogt hebben. Al was u in verbond met de duivel zoals Manasse, en al was u van zeven duivelen bezeten, evenals Maria Magdaléna, en al was uw gelijke als zondaar niet te vinden, komt nochtans, komt, want Zijn gelijke als Zaligmaker is er nooit geweest. Bent u een verwonderlijk zondaar? Hier is een wonderlijke Zaligmaker, een verwonderlijk Fondament. Ik moet u ook zeggen, dat, gelijk het nadeel groot zal zijn als u niet tot dit Fondament komt, want de vloek Gods zal u eeuwig achtervolgen omdat er geen slachtoffer voor de zonde, geen Fondament meer overblijft, maar een verschrikkelijke verwachting des oordeels, en hitte des vuurs, dat de tegenstanders zal verslinden; zo ook het voordeel groot zal zijn als u tot dit Fondament komt; want u zult zo gelukzalig zijn als Gods zegen u kan maken: want van deze dag af zal Hij u zegenen; van deze dag af zal Hij u liefhebben; van deze dag af zal Hij u eren; omdat u, door tot dit Fondament te komen, aan God en Zijn wet eer zult geven. O! Hebt u God tot hiertoe niet onteerd? Hebt u Zijn wet niet verbroken? Wel, zou u al Gods volmaaktheden de eer willen geven, voor al de oneer, die u Hem hebt aangedaan? En zou u Gods heilige wet de eer willen geven, voor al uw overtredingen van haar. De weg om dit te doen is, dat u tot dit Fondament komt en daarop bouwt; tot Christus, Die de wet groot gemaakt en verheerlijkt heeft. Zou u willen, dat God van deze dag af voortaan een welbehagen in u had? Komt dan en legt uw zielen op het Fondament van Zijn volmaakte gerechtigheid en gehoorzaamheid tot de dood; want, "de Heere had lust aan Hem om Zijner gerechtigheidswil".

Misschien zal iemand zeggen: *"Helaas! Mij dunkt, dat ik zou willen komen, maar ik kan niet komen, al zou u alle welsprekendheid gebruiken, die er in de wereld is".*
Antwoord. Wel, God weet het, dat u niet kunt komen; u bent er zo ver van af, dat u zelf in staat zou zijn te komen, dat als u met een goede gedachte de hemel zou kunnen gewinnen, u die uit uzelf niet kunt voortbrengen: "Niemand kan komen, tenzij de Vader hem trekke". Maar al kunt u niet tot dit Fondament komen, weet nochtans, dat het een levend Fondament is; het kan tot u komen. Bent u gewillig, dat het Fondament tot u komt? Dat Christus tot u komt en Zijn Geest geeft in het binnenste van u, en uw begeerlijkheden uit u drijft? Dat Hij het oude fondament opgraaft, en u op Zichzelf als het vaste Fondament legt? Indien u, voor een hartdoorzoekend God kunt zeggen, dat deze dag zo'n dag van Zijn heirkracht voor u is geweest, dat de Heere uw natuurlijke vijandschap in zoverre heeft verbroken, dat Hij u gewillig heeft gemaakt dit Fondament aan te kleven, en als een pin te worden ingestoken in dit gezegend gebouw, "waarvan Christus de Hoeksteen is," en dat dit levend Fondament u kan levend maken, en al uw werken in u en voor u werke, omdat u uit uzelf niets kunt doen, dan mag ik zeggen dat deze dag het tempelwerk in u is begonnen en dat Hij u van deze dag af zal zegenen.

2e Ik zal verder een woord spreken tot u, die gelovigen bent, en in wie, of nu, of vroeger, het Fondament van de tempel gelegd is. Mijn vermaning is, dat u door genade, het bouwen van dit Fondament wilt voortzetten. Bouwt uzelf op uw allerheiligst geloof, en werkt uw zaligheid uit met vrees en beven, want het is God, Die in u werkt beide, het willen en het werken. U zult zeggen: Het is waar, ik durf niet geheel ontkennen dat het Fondament gelegd is; maar hoe zal ik het bouwen van de geestelijke tempel op het Fondament voortzetten? Wel, laat Zijn genade, Die het goede werk in u begonnen heeft, u genoeg zijn, en Zijn kracht in uw zwakheid volbracht worden. Ziet af van uw eigen sterkte, en gaat voort in de mogendheden des

Heeren, vermeldende Zijn gerechtigheid, de Zijne alleen. En opdat zij die tot dit Fondament zijn gekomen, het bouwwerk voorspoediger mogen uitvoeren, zal ik met een paar besturingen sluiten.

1. Begeert van de Heere, opdat u recht mag bouwen, dat Hij u, als ik het zo mag uitdrukken, het metselaars wachtwoord mag geven. Gelijk bouwlieden en metselaars een woord hebben, waarbij zij elkaar kennen, zo hebben de geestelijke bouwers een geheim woord, een geheiligd instinct, waardoor zij de stem van Christus kennen wanneer zij die horen: Mijn schapen horen Mijn stem, en zij volgen Mij". Er is een eigenaardig woord, dat Hij hun geeft: (Joh. 17:14) "Ik heb hun Uw Woord gegeven, en de wereld heeft hen gehaat, omdat zij van de wereld niet zijn gelijk als Ik van de wereld niet ben". "Ik heb hun Uw Woord gegeven"; welk Woord is dat? Waarlijk, het is een verborgenheid, en al zou ik het u vertellen, dan zal toch niemand hier het verstaan, dan zij die het gekregen hebben. Het is een woord, dat niemand ter wereld heeft dan de bouwlieden en gelovigen; het is een woord dat zegt, dat zij niet kunnen bouwen. Ik denk, dat het woord dat hier bedoeld wordt, Christus Zelf is; dat Woord, dat vlees geworden is. "In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en het Woord was God". Ik heb Hem het Fondament genoemd, en ik noem Hem ook het Woord. Al is het toch, dat u tot het Fondament bent gekomen, als nochtans Christus Die het Fondament is, u het Woord niet geeft, of Zichzelf weer aan u geeft, doordat Hij u een nieuw houvast aan Hem geeft, door het geloof, dan zult u nooit in staat zijn te bouwen. Ik beveel u Gode, en het Woord Zijner genade, Die machtig is u op te bouwen" (Hand. 20:32.) Sommigen van de beste godgeleerden verstaan daar, door het Woord van Zijn genade, Christus Zelf. En welk Woord dan dit, zou in staat zijn u op te bouwen, of geschikt te maken voor het bouwen van de pilaren van de tempel, Jachin en Boaz, Hij zal bevestigen, en in Hem is kracht.

2. Haalt, om recht te bouwen, al uw stenen uit Gods steengroeve, en al uw bouwstoffen uit Christus' volheid. Wat zijn de bouwstoffen? Dat zijn de genaden van de Geest, namelijk, geloof, liefde, bekering, kennis, en alle andere genaden; zonder deze kunt u de geestelijke tempel niet bouwen. Het geloof is het eens worden en het verenigen met het Fondament; de liefde is het cement, dat hen verbindt en samenvoegt; de kennis is als het venster van de tempel, daar de gelovige uitziet.
Maar wat is de steengroeve waaruit wij deze en dergelijke bouwstoffen moeten halen?
Wel, Christus, Die het Fondament is, is ook de Steengroeve, en uit Zijn volheid moeten wij ontvangen, ook genade voor genade. Waar zult u geloof krijgen indien u daar om, niet tot Hem gaat? Hij is de Auteur en de Voleinder van het geloof. Waar zult u kennis verkrijgen, als u daar om niet tot Hem gaat, in Wie al de schatten der wijsheid en der kennis verborgen zijn? Van waar zult u bekering ontvangen, als u daar om niet tot Hem komt? Want, Hij is een Vorst en Zaligmaker, door de rechterhand Gods verhoogd, om Israël te geven bekering en vergeving van zonden. God heeft Hem de grote Schatmeester gemaakt: "Het heeft de Vader behaagd, dat in Hem al de volheid wonen zou, opdat wij volmaakt zouden zijn in Hem."
Maar mocht u denken, deze steengroeve is veraf. Nee, u behoeft niet te zeggen: "Wie zal in de hemel opklimmen, en Christus van boven afbrengen. Of, wie zal in de afgrond neerdalen, en Hem opbrengen? Hij is nabij u in het Woord." U mag in deze steengroeve graven, en toch niet verder gaan dan de Bijbel, die in uw hand is. De beloften van het verbond zijn uitstekende bouwstoffen om te bouwen. U kunt Christus

daarin vinden, en daarom zou ik willen dat u, om te bouwen, de volgende beloften in uw hart oplegt.

- Legt de belofte van vergeving van zonde, de belofte van een nieuw hart, de belofte van genade en heerlijkheid op.
- Legt een belofte op voor elke verandering, die u kan overkomen. Legt een belofte van sterkte op; zoals die waarin Hij zegt: "Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht."
- Legt een belofte van tegenwoordigheid op, zoals die waarin Hij zegt: "Ik zal u niet begeven noch verlaten." Legt een belofte van bescherming op, zoals die waarin Hij zegt: "De sterkten van de steenrotsen zullen zijn hoog vertrek zijn;" en, "Die Man zal zijn een verberging tegen de wind, en een schuilplaats tegen de vloed; als waterbeken in een dorre plaats, als de schaduw eens zware rotssteens in een dorstig land."
- Legt een belofte van voorziening in uw behoeften op, zoals deze: "Zijn brood wordt hem gegeven, zijn wateren zijn gewis." Legt een belofte op van besturing en leiding, zoals die, waarin Hij zegt: "Ik zal de blinden leiden door de weg, die zij niet geweten hebben; Ik zal ze doen leiden door de paden, die zij niet geweten hebben."
- Legt een belofte op van verzorging, zoals deze: "Mijn God zal naar Zijn rijkdom, vervullen al uw nooddruft, in heerlijkheid door Christus Jezus." Legt een belofte op voor de dood, zoals deze, waarin Hij zegt: "De dood is verslonden tot overwinning." O, dat zou de veiligste weg zijn, met de belofte in uw hand door het dal van de schaduw des doods te gaan. Legt een belofte op voor elke stand: (Jes. 41:17-20) "De ellendigen en nooddruftigen zoeken water, maar daar is geen, hun tong versmacht van dorst; Ik, de Heere zal ze verhoren, Ik, de God Israëls zal ze niet verlaten. Ik zal rivieren op de hoge plaatsen openen, en fonteinen in het midden van de valleien, Ik zal de woestijn tot een waterpoel zetten en het dorre land tot watertochten. Ik zal in de woestijn de cederboom, de sittimboom, en de mirteboom, en de olieachtige boom zetten; Ik zal in de wildernis stellen de dennenboom, de beuken en de busboom tegelijk. Opdat zij zien en bekennen, en overleggen en tegelijk verstaan, dat de hand des Heeren zulks gedaan, en dat de Heilige Israëls zulks geschapen heeft." Ik zeg, legt deze en dergelijke bouwstoffen voor het gebouw op, en haalt ze alle uit Gods steengroeve.

3. Maakt, om recht te bouwen, gebruik van Gods richtsnoer en paslood: (Jes. 28:17) "En ik zal het gericht stellen naar het richtsnoer, en de gerechtigheid naar het paslood." Ik bedoel Zijn wet. U gelovigen, bent vrijgemaakt van de wet als een verbond, daarom is er niemand in de wereld zozeer als u, verplicht, gebruik te maken van de wet als een regel: "Zo velen als er naar deze regel zullen wandelen, over dezelve zal zijn, vrede en barmhartigheid, en over het Israël Gods." Laat dat woord steeds in uw oren klinken: (Psalm 37:27) "Wijkt af van het kwade, en doet het goede; en woont in eeuwigheid;" en gewis, als u in uw element bent, dan zult u zeggen: "Och, dat mijn wegen gericht werden, om Uw inzettingen te bewaren!" O, laat mij van Uw geboden niet afdwalen. O, verwijd mijn hart, dan zal ik de weg Uwer geboden lopen." Doch, behalve het gebod van de wet in de hand des Middelaars, hebben wij de voorbeelden van de heiligen in de Schrift, die bij dit richtsnoer en paslood voor het bouwen behoren, voornamelijk het voorbeeld van de Koning van de heiligen, Christus Jezus, die ons een Voorbeeld heeft nagelaten, opdat wij Zijn voetstappen zouden

navolgen." Stelt Christus voor u in uw bouwen, en leert van Hem, want Hij is zachtmoedig en nederig.

4. Staat om recht en voorspoedig te bouwen, naar meer en meer ontdekkingen van de heerlijkheid in het aangezicht van Jezus Christus; want, zo zegt de Psalmist: "Wanneer de Heere Sion zal opbouwen, zal Hij in Zijn heerlijkheid verschijnen." Gelijk het Fondament gelegd wordt door zaligmakende ontdekkingen van Zijn heerlijkheid, zo wordt ook door ditzelfde middel het bouwen bevorderd; naar mate u Zijn heerlijkheid als in een spiegel mag aanschouwen, zult u ook naar hetzelfde beeld veranderd worden van heerlijkheid tot heerlijkheid, en zo zal het bouwen opschieten.

5. In één woord, roept altijd de bijstand in van de grote Kunstenaar en Bouwmeester; want "zo de Heere het huis niet bouwt, tevergeefs arbeiden deszelfs bouwlieden daaraan." Komt altijd tot Hem. Houdt u in het gebruik van de middelen dicht bij Hem; bidt veel in het verborgen, onderzoekt de Schriften, en houdt u met dergelijke dingen bezig; doch houdt in gedachte, dat welke verplichting ook op u rust uit het oogpunt van middelen en plicht, het gehele werk het Zijne is ten opzichte van kracht en uitwerking. De heiligen mogen over Sion wenen, maar de Heere moet het bouwen. Hij legt het Fondament, want "de Heere heeft Sion gegrond." Hij doet de bovenbouw verrijzen, door in ons te werken, het willen en het werken naar Zijn welbehagen. Hij voleindigt het werk, en brengt de hoofdsteen voort, met toeroeping: "Genade, genade zij dezelve." Daarom, o geeft Hem werk, laat Hem al het werk doen, Die er al de eer van zal hebben. Gebruikt Hem om al de bergen van moeilijkheden, die het bouwen in de weg staan, uit de weg te ruimen, want Hij is het, Die moet zeggen: "Wie zijt gij, o grote berg? Voor het aangezicht Zerubbabels zult gij worden tot een vlak veld."

Nu, ik zal hiermee sluiten, en als iemand van hier gaat zonder Christus, of zonder dat het Fondament gelegd is, die gaat van hier onder de vloek Gods. Al ziet u dit nu niet, nochtans zult u het in de dag van het oordeel en van het gericht op een vreselijke wijze gewaar worden, hij zal tot in alle eeuwigheid zwaar op u liggen. Zolang u niet op dit Fondament staat, zult u nooit iets doen dat wezenlijk goed is; u kunt hoogstens iets doen, dat natuurlijk goed, maar u bent onbekwaam iets te doen, dat geestelijk goed en Gode welbehaaglijk is, want, "die in het vlees zijn", en zonder Christus, "kunnen Gode niet behagen". Daarom, zolang het Fondament niet is gelegd, zult u nooit gelegenheid hebben, om goed te doen. Maar ik hoop, dat sommigen van hier zullen gaan, zich verheugende en roemende in dit Fondament. En zijn er enige hier, die er toe gebracht zijn in Christus te roemen als het Fondament van hun hoop, het Fondament van hun vrede met God: het Fondament van hun heiligheid en vertroosting; het Fondament van hun licht en leven, hun sterkte en vrijheid; het Fondament van hun genade, en eer, en eeuwige zaligheid: O, gezegend bent u nu, en gezegend zult u zijn tot in eeuwigheid! Welke geestelijke donkerheid, of tijdelijke moeilijkheden u hierna nog zult ondervinden, toch zult u in voor- en tegenspoed gezegend zijn; al zou God uw ongerechtigheden met de roede bezoeken, de roede is in de hand van een Vriend; "Hij zal Zijn goedertierenheid van u niet wegnemen". Ja, als dit een dag des geloofs, of een dag van fondament legging, of een dag van tempelbouw voor u geweest is, dan moet ik u, in de Naam van de grote God, zeggen, dat Hij u van deze dag af zal zegenen.

7 PREKEN
en
Avondmaalstoespraken

DEEL 6

van

RALPH ERSKINE

bedienaar van het Evangelie te Dunfermline - Schotland

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2003

INHOUD

1ste PREEK
Kolossenzen 3:3. De beste bewaarplaats voor het beste leven, of, een leven met Christus verborgen in God.

Want uw leven is met Christus verborgen in God.

Een gedeelte van de toespraak voor het bedienen van de tafel.
De toespraak bij de bediening van de eerste tafel.
Een toespraak bij het einde van de plechtigheid.

2e PREEK
Handelingen 7:34. Christus, de ware Mozes, gezonden om Zijn ware Israël te verlossen uit hun geestelijk Egypte.
Ik heb merkelijk gezien de mishandeling Mijns volks, dat in Egypte is, en Ik heb hun zuchten gehoord en ben nedergekomen, om hen daaruit te verlossen; en nu, kom herwaarts, Ik zal u naar Egypte zenden.

3e PREEK
Ezechiël 16:63. Evangelische verootmoediging, gegrond op het gelovig zien, dat God bevredigd is.
Opdat gij het gedachtig zijt en u schaamt, en niet meer uw mond opent vanwege uw schande, wanneer Ik voor u verzoening doen zal over al hetgeen gij gedaan hebt, spreekt de Heere HEERE.

4e en 5e PREEK
Romeinen 4:18. De hoorders van het Evangelie hebben in de slechtste tijden een vaste grond voor het geloof en de hoop.
Welke tegen hoop op hoop geloofd heeft.

6e PREEK
Jesaja 30:7. Standvastigheid in het geloof, de sterkte van de Kerk.
Stilzitten zal hun sterkte zijn.

7e PREEK
Openbaring 2:10. Getrouwheid tot de dood, bekroond met het eeuwige leven
Zijt getrouw tot den dood, en Ik zal u geven de kroon des levens.

1. De beste bewaarplaats voor het beste leven, of, een leven met Christus verborgen in God.

Kolossenzen 3:3. ***Uw leven is met Christus verborgen in God.***

Hoewel de avondmaalstafel openlijk gedekt is met de zichtbare tekenen van brood en wijn, toch worden daardoor zulke grote verborgenheden en zulke geestelijke spijs voorgesteld, dat niemand in staat is, die te bevatten of zich daarmee te voeden, dan zij, die een verborgen en geestelijk leven hebben. Zulken worden in deze tekst aangewezen en als het ware, uit al de overigen van de gemeente uitgekozen, zodat tot hen kan worden gezegd: Gij man, gij vrouw, gij die recht hebt aan deze tafel des Heeren aan te zitten, u, die dit verborgen manna kunt eten, u hebt door genade een leven ontvangen, dat daartoe enigermate geschikt is, en dat alleen door zulke verborgen spijs kan worden onderhouden; "Uw leven is met Christus verborgen in God." Men kan dan ook dadelijk zien, dat deze tekst gepast is voor het werk van deze dag, en hij staat ook in nauwe betrekking tot het onderwerp, dat hier bij de laatste gelegenheid van deze soort is behandeld. Die tekst handelde over de doden: "De ure komt en is nu, wanneer de doden zullen horen de stem des Zoons Gods, en die ze gehoord hebben, zullen leven" (Joh. 5:25). Deze tekst handelt over de levenden, ja, wordt in het bijzonder tot hen gesproken, en beschrijft het leven, dat zij door de levendmakende stem van de Zoon van God hebben ontvangen: "Uw leven is met Christus verborgen in God."

Ik heb, in Gods voorzienigheid, op enkele vorige Sabbatdagen over het voorafgaand verband gepreekt, uit het begin van dit hoofdstuk, waar de apostel in het eerste en tweede vers de gelovigen vermaant*, te zoeken en te bedenken de dingen, die boven zijn.* Ik heb ook, op enige van de vorige dagen, het eerste lid van dit ons tekstvers behandeld: "Want gij zijt gestorven;" en daaruit gelegenheid genomen, de gelovige te beschrijven, als zijnde aan de wereld, aan de zonde, aan het eigen ik en aan de wet als een verbond, gestorven; en nu blijft dit deel van het vers nog ter behandeling over: "Uw leven is met Christus verborgen in God."

Dit vers bevat enige van de beweegredenen, welke de apostel gebruikt om de voorafgaande vermaningen aan te dringen, en die aantonen: dat het leven van de Christen is samengesteld uit goddelijke paradoxen, of schijnbare tegenstrijdigheden; zij kunnen niets doen en nochtans kunnen zij alle dingen doen; zij zijn gestorven en toch leven zij.
Wij hebben in deze woorden twee opmerkelijke dingen: een verslag van de dood van de gelovige, en van zijn leven.
1e Hier is de dood van de Christen: "Gij zijt gestorven."

1. Niet dood in de zonde, want dat waren zij van nature, en dat zijn allen die in de natuurstaat blijven.
2. Niet gestorven voor de zonde; onze Heere Jezus heeft alleen de eer, dat Hij dit op Zich heeft genomen. Maar,

3. gestorven aan de zonde en aan alles in de wereld, waardoor de zonde oorzaak kan nemen.

2e Het leven van de Christen: "Uw leven is met Christus verborgen in God." Dit is niet een natuurlijk leven, want dit hebben wij, en Christus is gekomen om te herstellen wat de mens heeft verloren; het is ook niet een vleselijk of zondig leven, want dat is een leven zonder Christus; maar het is een geestelijk en bovennatuurlijk leven, een leven met Christus in God.
Hier zijn enkele dierbare eigenschappen van het leven van de gelovigen; het is met Christus verborgen, en het is met Christus verborgen in God. En meer in het bijzonder kunnen wij hier een schat, een schatbewaarder en een schatkamer waarnemen.

1. Een schat, namelijk het leven; dit is een verborgen schat voor de gelovige, waartoe Christus is gekomen, om die te herstellen. Het is een verborgen schat, zowel ten opzichte van verborgenheid, dat hij niet gezien kan worden, als ten opzichte van veiligheid, dat hij niet verloren kan worden.
2. Een schatbewaarder, met wie hij verborgen is. Hij is met Christus verborgen; hij is in Zijn hand; Hij is de Uitdeler van de schat, want "In Hem zijn al de schatten der wijsheid en der kennis verborgen." Hij is met Christus verborgen.
3. De schatkamer, of het schathuis waarin hij met Christus verborgen is: hij is met Christus verborgen in God.

Uit dit veel omvattend overzicht van de woorden komt vanzelf de volgende leerstelling naar voren:
Dat het leven van de gelovige, innig verborgen en veilig opgelegd is met Christus in God.

In het spreken over dit leerstuk zullen wij, met Goddelijke bijstand trachten de volgende dingen te doen:

I. Een weinig spreken over de schat, het leven van de gelovige.
II. Daarover spreken, dat hij verborgen is, en aantonen in welke opzichten dat zo is.
III. Aantonen met Wie hij verborgen is, en wat dat inhoudt, dat hij verborgen is met Christus.
IV. Waar hij verborgen is, namelijk in God, en wat dat te kennen geeft.
V. Het gehele onderwerp toepassen.

I. Wij zullen een weinig spreken over het Leven van de gelovige. Daar hij een gelovige in Christus is, is al het leven dat hij heeft, in Christus. Zijn leven is Christus in Hem, Die zegt: "Ik leef, en gij zult leven." In het vers, dat op onze tekst volgt, wordt Christus het leven van de gelovige genoemd. Dit leven, dat de gelovige in Christus heeft, kan tot de volgende drie soorten worden herleid, namelijk: het leven der gerechtigheid, het leven der genade, en het leven der heerlijkheid.

1. Het leven der gerechtigheid, of der rechtvaardigmaking, waardoor al zijn zonden zijn vergeven, en hij als rechtvaardig in de ogen Gods is aangenomen, door de toerekening van de gerechtigheid van Christus (Rom. 3:22). Door dat middel is de grote rekening, die hij aan de wet en de rechtvaardigheid schuldig was, waarin de

erfzonde onuitwisbaar geschreven was en bovendien al de dadelijke zonden, in Gods gedenkboek doorgehaald en uitgewist met een "Aldus zegt de Heere: Ik, Ik ben het, Die uw overtredingen uitdelg, om Mijnentwil, en Ik gedenk uwer zonden niet." (Jes. 43:25.) Door dit leven is de vloek van de wet weggenomen en het vonnis van de verdoemenis omgekeerd, zodat er geen verdoemenis is voor degenen, die in Christus Jezus zijn, (Rom. 8:1) en de gelovige zegevierend mag zeggen, zonder vrees voor dood, hel, of toorn: "Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods? God is het, Die rechtvaardig maakt. Wie is het die verdoemt? Christus is het, Die gestorven is; ja, wat meer is, Die ook opgewekt is, Die ook ter rechterhand Gods is, Die ook voor ons bidt (vs. 33, 34). Want gelijk Hij gestorven is om onze zonden, is Hij ook opgewekt om onze rechtvaardigmaking (Rom. 5:25). Dit leven der gerechtigheid, of der rechtvaardigmaking, is in alle gelovigen gelijk; "de rechtvaardigheid Gods door het geloof van Jezus Christus, is tot allen en over allen, die geloven; want er is geen onderscheid" (Rom. 3:22). Het is volmaakt, eeuwig, en onafgebroken, omdat de gerechtigheid van Christus steeds op hen is, en hun vereniging met Christus vast staat.

2. Het leven, dat de gelovige in Christus heeft, is een leven van genade, of heiligmaking: dat, hoewel het onafscheidelijk van het leven van de rechtvaardigmaking is, daarvan nochtans oneindig verschilt. De rechtvaardigmaking is het vonnis van een rechter; de heiligmaking is het werk van een heelmeester. God, als rechter, rechtvaardigt de persoon; maar, als een heelmeester, heiligt en geneest Hij de natuur. Hoewel rechtvaardigmaking en heiligmaking beide uit Christus voortvloeien, nochtans is Hij niet op één en dezelfde wijze onze rechtvaardigmaking en onze heiligmaking. Wel zijn ze beide gekocht, doch de heiligmaking vloeit niet zo onmiddellijk uit het priesterlijk ambt van Christus voort. De heiligmaking vloeit onmiddellijk voort uit de Geest van Christus, doch de heiligmaking vloeit uit Christus voort in de uitvoering van Zijn priesterlijk ambt, en Zijn gerechtigheid is daarvan niet alleen de verdienende, maar ook de stoffelijke oorzaak. Door het leven van de genade en van de heiligmaking, wordt de ziel versierd met de genaden van de Geest van Christus, en is des Konings dochter geheel verheerlijkt inwendig, en haar kleding van gouden borduursel. En het moet voorzeker goed gewrocht zijn, wanneer God Zelf er de Werkmeester van is, Die nooit een verachtelijk werk onder handen heeft genomen: "Wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus tot goede werken" (Ef. 2:10). Dit is een leven, waarvan Christus het Voedsel, het Geneesmiddel, het Voorbeeld, de Werker, de Bewaarder en de Volmaker is. Wij zijn daardoor de goddelijke natuur deelachtig; daardoor verheerlijken wij God en zijn wij in de wereld nuttig en dienstig, en het is de lieflijke aanvang van de hemel, en dat is:

3. Het leven van de heerlijkheid, waarvan het volgende vers spreekt: "Wanneer nu Christus zal geopenbaard zijn, Die ons leven is, dan zult ook gij met Hem geopenbaard worden in heerlijkheid." Het leven van de genade is soortelijk hetzelfde als het leven van de heerlijkheid, hoewel het verschil in trap even groot is, als dat van een kind in de baarmoeder, en een man, die tot zijn volle verstand, rede en oordeel is gekomen. De genade is echter het zaad van de heerlijkheid, en wordt ook heerlijkheid genaamd; "De heerlijkheid des Heeren als in een spiegel aanschouwende, worden wij naar hetzelfde beeld in gedaante veranderd, van heerlijkheid tot heerlijkheid" (2 Kor. 3:18). Elke gelovige in Christus heeft, naar de mate van het geloof en van de hoop, de

beginselen en de eerstelingen van de heerlijkheid: het geloof van de heerlijkheid, de hoop van de heerlijkheid, de Geest van de heerlijkheid, en soms een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde, wanneer hij blijdschap en vrede heeft in het geloven. "Die in Christus gelooft heeft het eeuwige leven en de heerlijkheid." Hij heeft die in de belofte; in het recht daarop; en hij heeft die in het zaad en in de wortel, welke zullen opspringen tot heerlijkheid; want hij heeft de Geest in zich, als een Fontein van water, opspringende tot in het eeuwige leven. Christus bereidt dit leven voor hen, en Hij bereidt hen voor dit leven. Het leven van de gelovige is in deze drie soorten begrepen.

II. Ons tweede punt was, dat wij over deze eigenschap van dit leven zullen spreken, dat het verborgen is: "Uw leven is verborgen." Het is verborgen, zowel ten opzichte van verborgenheid, als van veiligheid.
1e Ten opzichte van verborgenheid, is het voor de wereld geheel verborgen, en is het ten dele voor de gelovigen zelf verborgen.
1. Het is geheel verborgen voor de wereld; voor de goddeloze, onwedergeboren wereld is dit leven geheel en al verborgen. De bewerker van dit leven, Jezus Christus, is verborgen, want "de god van deze eeuw heeft de zinnen van de ongelovigen verblind", zodat zij Hem niet kunnen zien. Hij is in alle eeuwen verborgen geweest, verborgen voor tijden en geslachten. Weinigen onder het Oude Testament hebben Hem gezien in de typen en offeranden vanouds. De Joden, onder het Nieuwe Testament, die Hem in het vlees hebben gezien, ziende zagen zij niet; zij beschouwden Hem slechts als de zoon van de timmerman. Hoe weinigen zijn er nog onder hen die van Christus horen, die Hem kennen in de kracht van Zijn opstanding! Het onderwerp van het leven is verborgen, want "die alleen is een Jood, die het in ‘t verborgen is; en de besnijdenis van het hart in de geest, niet in de letter, is de besnijdenis wiens lof niet is uit de mensen, maar uit God" (Rom. 2:29). Het leven van de genade van de gelovige is in de verborgen mens van het hart (1 Petrus 3:4). De middelen van dit leven zijn verborgen, want de gelovige kan met Christus zeggen: "Ik heb een spijs om te eten, die de wereld niet kent"; zijn leven wordt onderhouden door het Woord en de Geest Gods. Het Woord nu is een verborgen Woord, niet zozeer wat de geschiedenis betreft, maar de verborgenheid daarvan; niet wat de letter aangaat, maar in zijn werking op de zielen van de gelovigen. Daarom wordt het Woord van het Evangelie genoemd: "de wijsheid Gods bestaande in verborgenheid" (1 Kor. 2:7), en, (vs 14) "de natuurlijke mens begrijpt niet de dingen, die des Geestes Gods zijn." De natuurlijke wijsheid tot haar hoogste punt opgevoerd kan die niet zien. Daarom zeide Augustinus eens: *"De ongeleerden zullen doorgaan en de hemel met geweld nemen."*
Vele grote geleerden zullen met al hun geleerdheid in de hel vallen, wanneer anderen de hemel met geweld nemen. Evenals het Woord is ook de Geest een verborgen Geest. Hij wordt daarom vergeleken bij de wind; gij weet niet van waar hij komt en waar hij heengaat; alzo is een iegelijk, die uit de Geest geboren is." Het is voor de geleerden een raadsel wat de wind is, en hoeveel temeer zijn de werkingen van de Geest verborgen! Ook de werkingen van dit leven zijn verborgen. O! Welke verborgen dingen zijn de weeën van de nieuwe geboorte; het werk van overtuiging; de wijze waarop de zonde een last is: de wijze waarop de ziel Christus aanneemt en in Hem rust vindt; het inwendig verlangen en de begeerten van de ziel naar Christus, het hartelijk omhelzen van de belofte en het uitgieten van het hart voor de Heere, onder de uitstortingen van de Geest in de ziel! Er kan iemand naast u zitten, en u weet niet wat

een lieflijk werk in zijn ziel gaande is, het is als de witte keursteen en de nieuwe naam, die niemand kent, dan die hem ontvangt. Ook de voorrechten van dit leven zijn verborgen voorrechten. Het zegel van de Geest is een verborgen voorrecht, wanneer zij nadat zij geloofd hebben, verzegeld zijn met de Heilige Geest der belofte. De vergeving van zonde is een verborgen voorrecht, de bekendmakingen daarvan zijn verborgen; vrede met God en gemeenschap met God zijn verborgen voorrechten. In één woord; de vertroostingen van dit leven zijn verborgen; "een vreemde zal zich met deszelfs blijdschap niet vermengen."

2. Het is ten dele voor de gelovigen zelf verborgen. Hun leven is voor hen zelf verborgen. Soms is het sprankje genade, door de overblijfselen van de zonde in hen, zo met de as van de verdorvenheid bedekt, dat het voor hun ogen verborgen is. Soms, wanneer de satan hen door zijn verzoekingen zift, evenals hij Petrus deed; wanneer de tarwe gezift wordt komt het kaf boven, en dan is de tarwe verborgen. Soms kan hun leven, door de druk van de verdrukkingen en de winterstormen, voor hen verborgen zijn, evenals het leven van de boom des winters in de wortel verborgen is. Soms is hun leven en hun vertroosting door verlating verborgen; wanneer God Zijn aangezicht verbergt worden zij verschrikt; het kan zijn, dat zij in de duisternis wandelen en geen licht hebben (Jes. 50:10). Hun leven der gerechtigheid en der genade, kunnen beide verborgen zijn onder de donkere wolken van ongeloof, twijfelingen en vrezen; en wat hun leven der heerlijkheid betreft, dit is meer bijzonder in de tijd voor hen verborgen; want, hoewel zij nu kinderen Gods zijn, het is nog niet geopenbaard wat zij zijn zullen (Joh. 3:2).

2e Het leven van de gelovige is verborgen ten opzichte van de veiligheid; het is zo verborgen dat het niet kan worden verloren. Hoewel zij hun leven soms niet kunnen bekijken, toch kunnen zij het niet verliezen; het is goed verborgen en beveiligd: (Joh. 10:28, 29, 30) "Ik geef hen het eeuwige leven; en zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid, niemand zal dezelven uit Mijn hand rukken. Mijn Vader, Die ze Mij gegeven heeft, is meerder dan allen, en niemand kan ze rukken uit de hand Mijns Vaders. Ik en de Vader zijn Eén." Wat zou een arme ziel in tijden van beroering meer kunnen bemoedigen dan dit, dat zij een leven heeft, dat zij niet kan verliezen, een schat, die niet gestolen, een beter deel, dat haar niet ontnomen kan worden. Wat is dan dit leven zeker, dat verborgen is en veilig bewaard wordt. Het is met Christus verborgen in God. Dit leidt mij dan:

III. Tot ons derde punt: Bij Wie het verborgen is; het is met Christus verborgen, en dat in velerlei opzichten, die ik alleen zal aanstippen, het aan het geloof en het geestelijk verstand overlatende, het verder uit te breiden.
1. Het leven van de gelovige is veilig verborgen met Christus, ten opzichte van onbreekbare vereniging. Er is een nauwe, geestelijke huwelijksvereniging tussen Christus en de gelovige; Christus is in de gelovige door Zijn Geest. Daarvan staat geschreven: "Christus in u de hoop der heerlijkheid;" en, "die de Heere aanhangt is één Geest met Hem." De gelovige is in Christus door het geloof, waarom gezegd wordt, dat Christus door het geloof in hun harten woont. Deze vereniging kan nooit verbroken worden, want Hij heeft gezegd: "Ik zal u mij ondertrouwen in eeuwigheid." Deze vereniging met Christus, verzekert het leven van de gelovige in Christus, want zij vloeit voort uit tweeërlei gift Gods, namelijk, dat Hij hen van eeuwigheid aan

Christus heeft gegeven, en dat Hij hen in de tijd aan Christus heeft gegeven. Dat God hen in de verbondsonderhandeling voor de tijd, aan Christus heeft gegeven:(Joh. 27:6) "Zij waren Uwe, en Gij hebt Mij dezelven gegeven," is de grond van hun verbondsvereniging met Hem. En dat Hij hen aan Christus heeft gegeven in de bedeling van dat verbond der genade in de tijd, en maakt, dat zij Hem aannemen: (Joh. 6:44, 45) "Niemand kan tot Mij komen tenzij dat de Vader, Die Mij gezonden heeft, hem trekke, en Ik zal hem opwekken ten uiterste dage. Daar is geschreven in de profeten: Een ieder dan, die het van de Vader gehoord en geleerd heeft, die komt tot Mij"; dit is de grond van hun werkelijke vereniging met Hem. Uit deze eeuwige vereniging vloeit een eeuwige levensinwerking voort uit dit heerlijk Hoofd. Want:

2. Hun leven is met Christus verborgen, ten opzichte van een veilige bewaring; het leven van de gelovige is Hem in bewaring gegeven. De Vader heeft Hem aangesteld tot de Bewaarder van hun leven en van al hun levensbehoeften. "De Vader heeft de Zoon lief, en heeft alle dingen in Zijn hand gegeven," en Hij heeft Hem in het bijzonder, hen en hun leven toevertrouwd: "Zij waren Uwe, en Gij hebt Mij dezelven gegeven. Gelijkerwijs Gij Hem macht gegeven hebt over alle vlees, opdat al wat Gij Hem gegeven hebt, Hij hun het eeuwige leven geve." (Joh. 17:6, 2). De gelovige stelt Hem ook aan tot het bewaren van zijn leven, waarom hij zegt: (1 Tim. 1:12) "Want ik weet in Wien ik geloofd heb, en ik ben verzekerd, dat Hij machtig is mijn pand bij Hem weggelegd te bewaren tot die dag." De gelovige legt zijn leven, en alles wat daarmee in betrekking staat, bij Christus weg, en Christus acht Zich verplicht het voor hem te bewaren, omdat Hij de Gevolmachtigde zowel van de gelovige, als van de Vader is.

3. Hun leven is met Christus verborgen ten opzichte van verbondszekerheid, waardoor dit leven voor hen, in Christus als het Hoofd van het nieuwe verbond, goed verzekerd is. Hun leven is met Christus verborgen, dat is, met Zijn volbrachte werk, waardoor Hij alle gerechtigheid vervuld heeft, en zo heeft Hij de voorwaarde van het verbond vervuld, en daardoor hun eeuwig leven verzekerd. Hun leven van het geloof en van de hoop is hierdoor ook met Christus verborgen; dat is, met en in Zijn dood, opstanding en verhoging; want "door Hem geloven wij in God, Welke Hem opgewekt heeft uit de doden en Hem heerlijkheid gegeven heeft, opdat ons geloof en hoop op God zijn zou" (1 Petrus 1:21). Hun leven is met Hem verborgen in Zijn overwinning over de zonde, de dood en de duivel, want daarin is hun leven van zegepraal en overwinning voor eeuwig verborgen: "Gode zij dank, Die ons de overwinning geeft door Jezus Christus onze Heere." In één woord, hun leven is met Christus verborgen in Zijn leven; omdat Hij leeft, zullen zij ook leven. Hier is hun leven volstrekt veilig en zeker. Dat hun leven met Christus verborgen is geeft te kennen, dat hun leven even zeker en veilig is als het leven van Christus, dat op Zijn dood gevolgd is. Wij plegen te zeggen: Dit of dat is zo zeker als de dood, doelende op de dood, die te komen staat; doch het leven van de gelovige is zo zeker als de dood, die gepasseerd en voorbij is; even zeker, als het zeker is, dat Christus, Die leeft, dood geweest is, en in alle eeuwigheid levend is, hebbende de sleutels der hel en des doods.

4. Hun leven is met Christus verborgen, ten opzichte van Zijn plaats en betrekking als Middelaar, voor hen in het bijzonder.

(1) Hun leven is met Hem verborgen als de Heere van hun leven, de Schatmeester, de grote Uitdeler, Die gekomen is om het leven en overvloed te geven; die hun geestelijk leven begint met hen de Geest des levens te geven, waardoor zij worden wedergeboren, en geboren zijn tot een onverderfelijke, en onbevlekkelijke, en onverwelkelijke erfenis, die in de hemelen voor hen bewaard is. De Geest is het onderpand van de erfenis.

(2) Hun leven is met Christus verborgen als de Verwerver daarvan. Hij is er de verdienende oorzaak van; Hij heeft er voor betaald met de prijs van Zijn bloed: "Zij zijn niet door vergankelijke dingen, zilver of goud, verlost, maar door het dierbaar bloed van Christus, als van een onbestraffelijk en onbevlekt Lam."

(3) Hun leven is met Christus verborgen als de Wortel, waarin het sap gedurende de winter verborgen is; daarom zegt Christus: "Ik ben de Wijnstok, en gij de ranken."

(4) Hun leven is met Christus verborgen, zoals Hij hun Vertegenwoordiger is. Hij is naar de heerlijkheid gegaan, en heeft voor hen en in hun plaats deze woningen der heerlijkheid in bezit genomen, en daar zijn zij met Hem gezet in de hemel (Ef. 2:6). Hier vandaan werpen zij het anker van hun geloof in het binnenste des voorhangsels, daar de Voorloper voor ons is ingegaan (Hebr. 6:20). Zo is hun leven verborgen met Christus.

(5) In één woord, ons leven is met Hem verborgen, zoals Hij de Vorst des levens is, Die met macht en gezag gebiedt, dat de dode ziel zal leven; zoals Hij de boom des levens is, die levend maakt allen, die nemen en eten; zoals Hij het brood des levens is, Die verlevendigt en doet herleven allen, die zich met Hem voeden: Zo iemand van dit Brood eet, die zal in der eeuwigheid leven." Hun leven is met Hem verborgen, zoals Hij de opstanding en het leven is: (Joh. 11:25) "Ik ben de opstanding en het leven; die in Mij gelooft zal leven, al ware hij ook gestorven"; en zoals Hij die God is, Die de doden levend maakt.

IV. Ons vierde punt was, na te gaan wat dat te kennen geeft, dat dit leven met Christus verborgen is in God. Hierin is voorzeker enige diepte, in welke wij nog niet hebben ingezien, namelijk de oorsprong waar dit leven verborgen is. Het is verborgen. Met Wie? Met Christus. In Wie? In God: Met Christus in God; zodat Christus en de gelovige tezamen in God verborgen zijn. Moge God onze ogen openen voor wat hier te zien is. Hoewel er meer te zien is dan mensen of engelen ons kunnen zeggen, toch kunnen wij er enigermate inzien, voorzover de Schrift ons grond geeft, waarop wij onze voet kunnen zetten, zodat wij niet in de diepte wegzinken.

1. Een leven, dat met Christus in God verborgen is, dat voor God even aannemelijk is, als Christus Zelf: "Hij heeft ons begenadigd (of aangenomen) in de Geliefde" (Ef. 1:6). Toen Christus het werk had volbracht, dat Hem de Vader had te doen gegeven, werd Hij gerechtvaardigd in de Geest, en van de Vader aangenomen: (Joh. 10:17, 18) "Daarom heeft Mij de Vader lief, omdat Ik Mijn leven afleg, opdat Ik het wederom neme. Dit gebod heb Ik van Mijn Vader ontvangen." Christus van de Vader aangenomen zijnde, worden de gelovigen in Hem aangenomen en in Hem begenadigd; hun leven is een leven van gunst bij God, op grond van de gunst, die Hij Christus toedraagt. Zij, die zonder God in de wereld zijn, zijn zonder hoop, zonder ontferming, zonder de genade van God, omdat zij zonder God zijn; maar in God te zijn, is gunst bij God te vinden door Christus, of aangenomen en begenadigd te worden in Christus, en zo leeft de gelovige in de liefde Gods en is hij vervuld met de volheid Gods.

2. Een leven met Christus verborgen in God is een leven van zodanige vereniging met God, als Christus de Middelaar leeft, Die met Hem Één is. Over dit wonderlijke leven wordt gesproken als over iets, dat in de andere wereld beter gekend zal worden dan hier: (Joh. 14:20) "In die dag zult gij bekennen, dat Ik in Mijn Vader ben, en gij in Mij, en Ik in u." Het is ook een deel van het gebed van de Middelaar: (Joh. 17) "Opdat zij allen één zijn, gelijkerwijs Gij Vader in Mij, en Ik in U, dat ook zij in Ons één zijn; (en vers 22) opdat zij één zijn, gelijk als Wij Één zijn." Hier is een oceaan, die voor u en mij te diep is, om er in de tijd in te duiken; o, dat wij daarin tot in eeuwigheid mogen zwemmen!

3. Een leven, dat met Christus in God verborgen is, is een leven van zo'n vertrouwen op God, als waarmee Christus de Middelaar op Hem vertrouwt. De Godheid van Christus verbergt Zijn mensheid; de goddelijke natuur verbergt, ondersteunt en onderhoudt de menselijke natuur. Christus, als mens, is waarlijk persoonlijk (door de wonderlijke vereniging van God en mens in Zijn Persoon) in Christus, als God, verborgen. Nochtans wordt Christus, als de Middelaar en het Hoofd van het nieuwe verbond, in Zijn bemiddeling en in Zijn Middelaarswerk door God ondersteund: (Jes. 42:1) "Ziet, Mijn knecht, Die Ik ondersteun." Aldus wordt het leven van de gelovige door God ondersteund en onderhouden; het is zijn God, Die zijn ziel in het leven bewaart. Christus, het Hoofd van het nieuwe verbond en Zijn gehele zaad, al Zijn leden, bestaan in en hangen af van God, als hun Verbondsgod: (Ps. 89: 4, 5) "Ik heb een verbond gemaakt met Mijn Uitverkorene; Ik heb Mijn knecht David gezworen: Ik zal Uw zaad tot in eeuwigheid bevestigen."

4. Een leven, dat met Christus verborgen is in God, is een leven van zo'n waardigheid; heerlijkheid en eer, als het leven, dat Christus Zelf leeft en waartoe Hij is bevorderd. Christus is verhoogd om aan de rechterhand van God te zitten, en zij, mede levend gemaakt zijnde, zijn met Hem opgewekt en met Hem gezet in de hemel in Christus Jezus (Ef. 2:5, 6). Dit heerlijke leven van de gelovige in Christus is nu alleen te zien met het oog van het geloof, doch de dag komt, wanneer alle oog Hem zal zien. "Wanneer nu Christus zal geopenbaard zijn, Die ons leven is, dan zult gij ook met Hem geopenbaard worden in heerlijkheid." O, wat een verheven en eervol leven is het leven van de heiligen in Christus! Hij leeft in de heerlijkheid Gods, en van de gelovige, wiens leven met Christus verborgen is in God, staat geschreven, dat hij tot de heerlijkheid Gods zal worden aangenomen: (Rom. 15:7) Daarom neemt elkander aan, gelijk ook Christus ons aangenomen heeft tot de heerlijkheid Gods. De kerk wordt daarom onzichtbaar genoemd: (Openb. 12:1) "Een vrouw, bekleed met de zon, en de maan was onder haar voeten;" zittende, als het ware, in de troon van God, Die de hemel tot Zijn troon, en de aarde tot de voetbank Zijner voeten gesteld heeft. Hoe gelijken zij God in Zijn heerlijkheid, die ook de hemel tot hun troon, en de maan, de aarde, onder hun voeten hebben, daar zij de voet op zetten!

5. Een leven met Christus verborgen in God is een leven, dat even zeker en duurzaam is, als het leven, dat Christus leeft; want Hij leeft in God en hun leven is daar met Christus verborgen, waar het niet anders dan veilig en zeker kan zijn; even zeker als het leven van God zelf. Het is verborgen in al de eigenschappen van God, zoals die op het hoogste verheerlijkt zijn in Christus, Wiens troon gevestigd is op al de

verheerlijkte volmaaktheden van God: (Ps. 89:15). "Gerechtigheid en gericht zijn de vastigheid Uws troons; want de goedertierenheid en waarheid hebben elkaar ontmoet, de gerechtigheid en vrede hebben elkaar gekust." Daarom wordt van de gelovige, wiens leven met Christus verborgen is in God, gezegd, dat hij in de hoogten woont, en dat de sterkten van de steenrotsen zijn hoog vertrek zullen zijn. Dat wil zeggen, dat God een Steenrots is, Die hem aan alle zijden omringt; al de eigenschappen van God omringen hem, als zoveel sterke muren en voorschansen.

6. Een leven, dat met Christus verborgen is in God, is een leven van zodanige rust en gelukzaligheid, als waarin Christus leeft. God leeft in Zichzelf, Christus leeft in God, en de gelovige leeft met Christus in God, Die in de schoot des Vaders, en alzo in de zaligheid Gods rust. Het is de zaligheid van God, Zichzelf te genieten, en het is de zaligheid van de ziel, God te genieten. God wordt de rustplaats van Zijn volk genoemd. God rust in Zichzelf, Christus rust in God, en de gelovige rust met Christus in God. Wanneer hij door ongeloof buiten zijn rustplaats is, is hij als een dwalend schaap, of als de duif van Noach, die, toen zij uit de ark gelaten was, geen rust kon vinden voor het hol van haar voet, zolang zij niet was weergekeerd. Laat de omzwervende ziel daarom zeggen: "Mijn ziel, keer weder tot uw rust", want wanneer hij hier rust is hij hetzelfde geluk en dezelfde gelukzaligheid, dezelfde blijdschap en voldoening deelachtig als God Zelf. Hij leeft in God, en, o wat een verblijdend en aangenaam leven is het leven van God! "Verzadiging van vreugde is bij Uw aangezicht; lieflijkheden zijn in Uw rechterhand eeuwiglijk."

7. Een leven, dat met Christus verborgen is in God, is van dezelfde duur, als het leven, dat Christus in God leeft. God leeft eeuwig in Christus, Christus leeft voor eeuwig in God, en het leven van de gelovige is voor altoos en eeuwig met Christus verborgen in God. God is de eeuwige God, en in God te leven is het eeuwige leven te hebben. Christus, Die dood geweest is, leeft, en is levend in alle eeuwigheid; ja, Christus is de waarachtige God en het eeuwige leven, en het kan niet anders of Hij, Die de waarachtige God is, moet het eeuwige leven zijn. Wanneer wij onderscheid maken tussen Christus en God, spreken wij alleen van Christus, als de Middelaar tussen God en de mens; doch Christus als God, is het eeuwige leven, en het leven dat met Christus, verborgen is in God, is het eeuwige leven. O gelovige in Christus, uw leven is voor eeuwig verborgen en verzekerd. U kunt uw vrienden en uw middelen verliezen; u kunt uw naam en uw roem verliezen, maar u kunt uw leven niet verliezen, dat met Christus verborgen is in God; want het is verenigd met Hem, Die leeft in alle eeuwigheid.

8. Een leven, verborgen met Christus in God, is een leven dat even onuitsprekelijk nauw aan God verbonden is, als het leven van Christus. Het is niet alleen een leven met God, maar in God; het is een leven van gemeenschap met Hem, en van gelijkvormigheid aan Hem, dat voortvloeit uit een leven in Hem; zodat dit leven, als het ware, een leven Gods is. Van de natuurlijke mens staat geschreven (Ef. 4:18); dat hij vervreemd is van het leven Gods, door de onwetendheid die in hem is; doch men kan van de gelovige zeggen, uit kracht van zijn vereniging met Christus en van bekendheid met Hem, dat hij het leven Gods leeft, omdat hij met Christus in God leeft, waardoor zijn leven van zo'n volmaaktheid is als waarvoor een eindig schepsel vatbaar is.

9. In één woord, een leven dat met Christus verborgen is in God, is niet alleen een leven uit Hem, en door Hem, en tot Hem, maar ook in Hem. En staat geschreven: (Rom. 11:36) "Uit Hem, en door Hem, en tot Hem zijn alle dingen. Hem zij de heerlijkheid in der eeuwigheid. Amen." Nu, dit leven is:

(1) Uit God als de werkende Oorzaak; het is in God verborgen, evenals de oorzaak het gevolg verbergt, of, evenals het gevolg in de eerste oorzaak verborgen is. Christus is in de verdienende oorzaak verborgen; God is er de eerste en werkende oorzaak van; daarom wordt van Christus gezegd, dat Hij ons van God geworden is wijsheid, en rechtvaardigheid, en heiligmaking, en verlossing. Dus is het uit God.

(2) Het is een leven door God, als de beschikkende en bewarende Oorzaak; het is in God verborgen, evenals wat men inmaakt verborgen is in het vat waarin het is ingemaakt, of het bewaarde verborgen is in de plaats waar het bewaard wordt. Zo wordt van de gelovigen gezegd. (Judas 1:1), dat zij door of (Engelse overzetting) in Jezus Christus worden bewaard. Die God, Die de doden levend maakt, is die God, Die de levenden ondersteunt.

(3) Het is een leven tot God als de Eindoorzaak. Daarom staat, in betrekking tot dit verborgen leven, geschreven, dat al de beloften Gods in Hem Ja, en in Hem Amen zijn, Gode tot heerlijkheid. Maar dit leven is niet alleen uit Hem en door Hem, en tot Hem, maar ook,

(4) Is het in Hem, als de stoffelijke Oorzaak; het is een leven in God, Die Zelf de stof van ons leven is: het leven van ons leven, het al van ons leven, het zelfstandige leven. Het leven van God is het leven van de gelovige in Christus. Hier vandaan is de taal van een gelovige ziel krachtens haar natuur: "Mijn hart en mijn vlees roepen uit tot de levende God, tot God, Die de doden levend maakt; zeg tot mijn ziel: Ik ben uw heil." Gij zijt niet alleen mijn Zaligmaker, maar mijn zaligheid; niet alleen de Werker van mijn leven, maar mijn leven zelf: "In God is mijn heil en mijn eer" (Ps. 62:8); "Ziet, God is mijn heil, ik zal vertrouwen en niet vrezen" (Jes. 12:2).

Doch om dit punt verder te verklaren kunnen wij de vraag stellen: *Hoe wij God hier moeten begrijpen, wanneer Hij door tegenstelling van Christus wordt onderscheiden?* "Uw leven is met Christus verborgen in God."
Antwoord. Wij moeten God hier begrijpen op één van beide, of op beide de volgende wijzen, namelijk of persoonlijk, als de eerste Persoon van de heerlijke Drie-eenheid, of Wezenlijk, als God, Vader, Zoon en Heilige Geest, één God.

1. Indien wij Hem verstaan, als de eerste Persoon van de heerlijke Drie-eenheid, dan is een leven met Christus verborgen in God, een leven dat verborgen is in God, als de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, zoals Hij de Gever, de Zender, en de Verzegelaar van Christus is. God de Vader heeft Hem gegeven; "Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe." "Want die God gezonden heeft, deze heeft God de Vader verzegeld", Nu, ons leven is met Christus verborgen in God, zoals Hij de God en Vader van Christus is, Die Hem gegeven, gezonden en verzegeld heeft om voor ons de opstanding en het leven te zijn.

2. Indien wij het verstaan van God Wezenlijk, Vader, Zoon en Heilige Geest, dan geeft de tekst te kennen, dat ons leven met Christus verborgen is in God, zoals Hij een God in Christus is; ik zeg, het is met Christus verborgen in God, zoals Hij een God in Christus is. Een heerlijke Godheid, de Drie-enige God, is een God in Christus, de wereld met Zichzelf verzoenende; een verzoend God in Christus, en een verzoenend God in Christus. Dus is ons leven met Christus verborgen in God, zoals Hij een bevredigd God is in Christus, in Wie Hij een welbehagen heeft; zoals Hij een God is, Die Christus lief heeft, en ons in Hem; zoals Hij een belovend God is aan Christus, en aan ons in Hem; zoals Hij een God is, Die met Christus een verbond heeft gemaakt, en met ons in Hem. Een verbond is meer dan een belofte, het is een verdrag, en krachtens het verdrag met Christus, die de voorwaarden van het verbond heeft vervuld, moeten de verbondszegeningen worden medegedeeld. De getrouwheid Gods is verbonden, al de beloften te vervullen.
Dus is ons leven met Christus verborgen in God, zoals Hij een God in Christus is, een God Die in Christus woont en al Zijn volheid in Hem doet wonen. Het is des Vaders welbehagen, dat in Hem al de volheid wonen zou, ja, dat al de volheid van de Godheid in Hem lichamelijk zou wonen; en ons leven is verborgen in die onmetelijke schat, die in Christus verborgen is.
Dus is ons leven ook met Christus verborgen in God, zoals Hij een God in Christus is, of, Die Zich in Christus verblijdt, in Wie Zijn ziel een welbehagen heeft. O vrienden! Is het niet genoeg, om ons eeuwig leven dat met Christus verborgen is, te verzekeren, dat Christus in God en God in Christus is, zodat het leven Gods, en het leven van Christus, en ons leven samengewikkeld zijn? "Uw leven is met Christus verborgen in God."

V. Wij zullen in de vijfde plaats toepassing maken, doch ik moet mij hierin tot enige gevolgtrekkingen bepalen. Is het zo, dat het leven van de gelovige, zowel ten opzichte van de verborgenheid als van de veiligheid, met Christus in God verborgen is?

1e Indien dit zo is ten opzichte van de verborgenheid, ziet dan hieruit:
1. Het verschil tussen de rechtvaardigen en de goddelozen, dat nochtans moeilijk is te onderscheiden, omdat het leven van de rechtvaardigen verborgen is. Zij zijn niet van de wereld en daarom haat hen de wereld. Hun leven is geen natuurlijk, maar een geestelijk leven; geen zichtbaar, maar een onzichtbaar leven; het is geen blootgelegd maar een verborgen leven, het beste deel daarvan ligt in de verborgen mens van het hart. Hun godsdienst wordt dan ook veelal voor bedrog gehouden, en hun oprechtheid als geveinsdheid gesmaad en gehoond. Eenmaal zal hun verborgen leven openbaar worden, wanneer Christus zal geopenbaard worden, Die hun leven is.

2. Vele gelovigen zijn daarom aan vrezen en twijfelingen over hun staat onderworpen, omdat hun leven zo verborgen is, dat het voor hen niet altijd geopenbaard is. Hun leven is een leven van het geloof en niet van aanschouwen; het is het geloof van dingen, die niet gezien worden. Hierin beoogt God de heerlijkheid van Zijn onzienlijke volmaaktheden, voornamelijk Zijn getrouwheid en waarheid, wanneer wij op Hem vertrouwen, om meer dan wij zien. Hieruit blijkt de voortreffelijkheid van het geloof. De apostel spreekt over drie dierbare dingen: de dierbare beloften, het dierbaar bloed van Christus, en het dierbaar geloof. Het geloof zal ons in staat stellen getroost te leven in een Jezus, Die niet gezien wordt, en wanneer alle uitwendige steunsels ons

zijn ontvallen: In Dewelke gij nu, hoewel Hem niet ziende maar gelovende, u verheugt met een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde." Het wordt daarom ook bij een anker vergeleken. Wanneer het anker is uitgeworpen blijft het schip midden in zee vast liggen, omdat het anker iets vasthoudt, dat de zeeman niet kan zien: zo ook gaan geloof en hoop in het binnenste des voorhangsels in (Hebr. 6:19). De gelovige werpt zijn anker uit, en het houdt vast aan dingen, die niet gezien worden, die even onzienlijk zijn als God in Christus en Christus in God.

3. Zo is er enige gelijkvormigheid tussen het leven van Christus en het leven van de gelovige: Wij zijn tevoren verordineerd het beeld Zijns Zoons gelijkvormig te zijn. Toen Christus op aarde was, was Zijn godheid zeer verborgen door Zijn mensheid. Hoewel stralen van Zijn godheid soms uitblonken in de wonderen die Hij deed, tot overtuiging van de wereld, nochtans zei de goddeloze wereld, dat Hij, hetgeen Hij deed door Beëlzebul deed; Zijn goddelijke Persoon en Zijn heerlijkheid waren voor de wereld verborgen, en zo is het ook met het geestelijk leven van de gelovige. Gelijk Christus een spijs had om te eten, waarvan de wereld niet wist; want Zijn spijs was, dat Hij deed de wil van Degene, Die hem gezonden had, zo hebben ook de gelovigen een verborgen spijs, het manna dat verborgen is, een verborgen maaltijd: "Dit verborgen brood is lieflijk." Onze Heere Jezus toont de uitnemendheid van de dingen van Zijn koninkrijk aan, bij hun verborgenheid: "Wederom is het koninkrijk der hemelen gelijk een schat in de akker verborgen, welke een mens gevonden hebbende, verborg die, en van blijdschap over dezelve gaat hij heen en verkoopt al wat hij heeft, en koopt diezelve akker" (Matth. 13:44).

4. Laat daarom niemand zich tevreden stellen met het uiterlijk deel van de godsdienst, en niet meer zoeken; dit is het verborgen leven niet. De ware gelovige, schat de uitwendige middelen hoog, als het kanaal van het leven, doch hij ziet, dat die het water des levens niet zijn. Hij kan dan ook niet voldaan zijn, zonder vereniging met Christus want zijn leven is verborgen met Christus; of buiten gemeenschap met God omdat zijn leven met Christus verborgen is in God. Het verborgen deel van de godsdienst is het beste deel: zij, die dit verborgen leven missen, hebben slechts een schaduw van het leven.

2^{e} Is hun leven met Christus verborgen in God, ten opzichte van de veiligheid? Ziet dan hieruit, niet alleen welke verborgen voorraad de gelovigen hebben tot onderhoud van hun verborgen leven, maar ook welke goede waarborg zij hebben, dat hun leven tot in alle eeuwigheid zal duren. O gelovige! Uw leven der gerechtigheid, of der rechtvaardigmaking is gewaarborgd, uw leven der heiligmaking is verzekerd, uw leven der heerlijkheid is beveiligd, want het is met Christus verborgen in God. Wanneer u het Heilig Avondmaal viert, doet het met een gezang des lofs, omdat Christus uw leven is en omdat het veilig is, want het is verborgen met Christus en het is verborgen in God. O vrienden! Hoe groot is de zegen van het eeuwige leven, het is beveiligd in de hand van de eeuwige God. Had God ons leven en onze zaligheid in onze handen gelaten, dan hadden wij het zeker verloren; doch o, wat hebben wij reden God te danken, Die dit voor ons heeft gedaan, dat Hij ons leven heeft opgelegd, waar noch mensen, noch dood, noch duivelen het kunnen bereiken, en waar de poorten van de hel het niet zullen kunnen overweldigen! Zalig zijn zij, die tot Christus gevloden en wedergeboren zijn! Zij werden geboren als kinderen des toorns, maar nu zijn zij

kinderen des levens. Zij, van welken het leven met Christus verborgen is in God, zijn voor eeuwig, even veilig en zeker als het leven van Christus in God, en bijgevolg als het leven van God Zelf is. Maar wie zijn zij, die aanspraak mogen maken op dit leven, en dus ook op het zegel van deze zekerheid in het sacrament? Dit leidt mij tot een andere gevolgtrekking.

3e Is het leven van de gelovige met Christus verborgen in God, dan is hier een verborgen kenmerk van hen, die in Gods ogen waardige avondmaalgangers zullen zijn: zij hebben dat geestelijk leven, dat zoals ik u zei, bestaat in een leven der gerechtigheid, een leven der genade, en een leven der heerlijkheid. Over het laatste behoef ik niet te spreken, behalve in zoverre de twee eerste, die er het begin en de eerstelingen van zijn, hun grond verschaffen voor de hoop der heerlijkheid, doch alle gelovigen in Christus, voor wie de avondmaalstafel gedekt is, hebben werkelijk een leven der gerechtigheid en een leven der genade, dat met Christus verborgen is in God. Daarom, beproeft en onderzoekt uzelf, of u van een staat des doods in de eerste Adam, bent overgebracht tot een staat des levens in de tweede Adam.

1. Bent u tot een leven der gerechtigheid en der rechtvaardigmaking voor God gebracht? Zo niet, dan bent u dood volgens de wet, en onder het vonnis van de verdoemenis; doch is het anders met u, zegt mij dan, waar uw leven der gerechtigheid verborgen is: waar ligt het? Kunt u zeggen, dat het niet in u is? Het is niet in uw werken, het is niet in uw plichten, het is niet in uw genaden, het is niet in uw gestalten, het is niet in uw bevindingen; waar is het dan? Kunt u voor God betuigen, dat u uit alle hoop op het leven en de rechtvaardigmaking, op een andere grond dan de gerechtigheid Gods, het doen en sterven van de Zoon van God, Zijn gehoorzaamheid en voldoening, bent uitgeschud? (Rom. 3:21, 22). "Maar nu is de rechtvaardigheid Gods geopenbaard geworden zonder de wet, hebbende getuigenis van de wet en de profeten, namelijk de rechtvaardigheid Gods door het geloof van Jezus Christus, tot allen, en over allen, die geloven." Bent u er toe gebracht van de toorn Gods, die van de hemel is geopenbaard over alle goddeloosheid en ongerechtigheid der mensen, te vlieden tot het bloed Gods, dat van de hemel is geopenbaard in het Evangelie, om u voor die wrekende toorn te bedekken? Want er staat geschreven: (Rom. 5:9) "Zijnde nu gerechtvaardigd door Zijn bloed, zullen wij door Hem behouden worden van de toorn." Bent u wedergeboren tot een levende hoop door de opstanding van Jezus Christus, en hebt u in deze gehele weg geen leven, dan door het geloof, zeggende: In de Heere heb ik gerechtigheid? Ik heb geen gerechtigheid tot aanneming bij God, dan in Hem, die "de Heere mijn gerechtigheid" is. Dan hebt u een leven der gerechtigheid, dat met Christus verborgen is in God, en een recht op het zegel van het sacrament, dat een zegel is der rechtvaardigheid van het geloof.

2. Bent u tot een leven der genade of der heiligmaking gebracht? Indien niet, dan bent u nog dood in de zonde, en onder haar macht en heerschappij; doch, indien het anders met u is, waar is dan uw leven der genade verborgen en opgelegd? Sommigen vinden het leven van hun hand, zoals in Jes. 57:10 geschreven staat: "Gij zijt vermoeid door uw grote reis, maar gij zegt niet: het is buiten hoop: gij hebt het leven uwer hand gevonden, daarom wordt gij niet ziek." Doch de ware gelovige heeft zijn leven in zijn Hoofd, namelijk in Christus, "het Hoofd van de gemeente": (Ef. 1:21, 23) En heeft Hem de gemeente gegeven tot een Hoofd boven alle dingen: Welke Zijn lichaam is,

en de vervulling van Degene, Die alles in allen vervult." Het leven der genade is waarlijk in ons onderwerpelijk, doch zo, dat Christus er alleen het Fondament van is. Dit leven der genade geeft, in allen die er de onderwerpen van zijn, een verandering van natuur, hart, en leven. Weerhoudende genade houdt de wolf alleen vast, maar wederbarende genade maakt hem als een lam, en geeft hem enige overeenkomst met het heilig Lam Gods. Christus, door Zijn Geest, is het leven der genade, volgens de belofte: (Joh. 4:14) "Het water, dat Ik hem zal geven, zal in hem worden een fontein van water, springende tot in het eeuwige leven." Christus is de wortel van dit leven. Scheidt de tak van de wortel, of breekt haar van de wortel af, dan is het leven eruit, zij sterft; (Joh. 15:5) "Ik ben de wijnstok en gij de ranken; die in Mij blijft en Ik in hem, die draagt veel vrucht; want zonder Mij kunt gij niets doen." Christus is de bron van dit leven, evenals de zon de bron van licht en de fontein van die stralen is, die in het huis schijnen. Kunnen de stralen enige zelfstandigheid van zichzelf hebben, als zij van de zon worden afgescheiden? Neen, u kunt niet de vensters sluiten en de stralen binnen houden, of die bewaren, wanneer u de zon afsluit; neemt de zon weg, en de stralen verdwijnen. Zo heeft het leven der genade geen grondslag in zichzelf; wanneer u het van Christus afscheidt, vergaat het. Van zichzelf afhangen is dan ook zelfmoord, want het nieuwe schepsel kan niet op zichzelf bestaan zonder Christus, evenmin als een straal zonder de zon.

Nu dan, hebt u hiervan zo'n kennis en bevinding, met betrekking tot het leven van de genade, dat u ziet, dat dit leven niet in uw handen, maar in uw Hoofd, Christus Jezus is? Bent u tevreden en ingenomen met deze goddelijke beschikking, zodat u, al is het, dat u geen leven of levendigheid, geen sterkte of geschiktheid in uzelf kunt gewaarworden, door het geloof kunt zeggen: In de Heere is mijn leven en sterkte; in de Heere heb ik gerechtigheid en sterkte? Wanneer u zichzelf ledig vindt, kan dan dit uw hart bevredigen, dat het "des Vaders welbehagen is, dat in Hem al de volheid wonen zou", en niet in u; dat uw voorraad in Zijn handen is gegeven en niet in de uwe; dat Hij de heerlijkheid van uw sterkte, de Heere van uw leven is, Die het uitdeelt en erover beschikt, zoals het Hem behaagt? Ja, wanneer u zichzelf dood bevindt te zijn, kan dan nochtans het geloof hiervan, dat Jozef nog leeft, of dat Jezus leeft, uw hart meer vergenoegen, dan dat u zelf over het leven kon beschikken? Durft u met David zeggen: "De Heere is mijns levens kracht; zo vertrouw ik hierop?" (Ps. 27:1, 3). Dit getuigt, dat uw leven door de genade met Christus verborgen is in God, en dat u, zo dood als u in uzelf bent, welkom zult zijn aan de tafel van Hem, Die zegt: "Ik leef, en gij zult leven."

4e Andere gevolgtrekkingen voorbijgaande zal ik hiermee sluiten, dat wij hieruit de plicht kunnen zien, zowel van al degenen, die dit leven missen, opdat zij in het bezit mogen komen van hetgeen zij missen; als van hen, die dit leven hebben en bezitten, opdat zij de vertroosting mogen genieten van hetgeen zij hebben.
[1.] Tot u, die dit leven mist, wil ik een enkel woord spreken aangaande uw plicht. Indien u niet voor eeuwig in een staat des doods, verstoken van gerechtigheid en genade wenst te blijven, en de zekerheid van een leven der gerechtigheid, der genade en der heerlijkheid zou begeren te bezitten, dan moet u tot Christus komen, opdat u een leven mag hebben, dat met Christus verborgen is in God. En opdat u hieraan mag voldoen, zullen wij:
(1) U enige beweegredenen voorstellen, om u te bewegen deze plicht na te komen; en

(2) Enige besturingen geven, opdat u die welbehaaglijk mag doen.

(1) Wij zullen u enige beweegredenen voorstellen, om u te bewegen deze plicht na te komen.

1. Overweegt, bij wijze van beweegreden, dat u, zolang u in het ongeloof blijft, dood blijft zolang u leeft. De ware gelovigen, van welken het leven met Christus verborgen is in God, zijn aan de zonde en aan de wet als een verbond, gestorven; maar u bent dood in de zonde, en dood in de wet, en onder haar vloek en haar veroordelend vonnis Daarom moet u worden levend gemaakt, of voor eeuwig rampzalig zijn.
2. Overweegt, dat het leven dierbaar is; zelfs het natuurlijk leven is zeer dierbaar: (Job 2:4) "Huid voor huid, en al wat iemand heeft, zal hij geven voor zijn leven." Ik heb eens gehoord van een Romein, die verdronken werd; hij greep de boot met zijn rechterhand en hield die vast, totdat men haar afhieuw; toen hield hij die beet met zijn tanden, zolang totdat men zijn hoofd afhieuw. De mensen zullen veel voor hun leven doen, en als het natuurlijk leven zo dierbaar is, wat moet dan wel het geestelijk en eeuwig leven zijn?
3. Overweegt, dat het beter was, dat u nooit het natuurlijk leven had gehad, dan dat u dit verborgen leven niet hebt. Het zou voor Judas beter geweest zijn, zo hij nooit ware geboren geweest, dan dat hij de Heere des levens heeft verraden; u kon beter nooit geboren zijn dan dat u niet wedergeboren bent tot dit leven, of dat u niet tot Christus komt om dit leven, of dat dit een deel van uw doemvonnis zal zijn, uit de mond van Christus: "Gij wilde tot Mij niet komen, opdat gij het leven mocht hebben."

(2.) Wij zullen u verder nog enige besturingen geven, opdat u deze plicht recht mag nakomen. Daarom vermanen wij u:

1. Dat u weet en ervan overreed bent, dat u geen leven in uzelf kunt hebben, noch uw zielen kunt levendmaken; dat u geheel dood bent. Het is zeker, dat u zichzelf niet kunt opwekken, evenmin als de doden, die in het graf liggen zichzelf kunnen levendmaken. Het is God die de doden levendmaakt, die dit leven in u kan blazen, en u dit bovennatuurlijk leven door het geloof kan doen leven. Dit geloof ziet dat er geen leven is, dan in Christus, zeggende: "Ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij." Het leven van het geloof is een verborgen leven op een Ander zijn leven, een leven dat met Christus verborgen is in God; en toch is het niet alleen Zijn leven, maar het onze in Hem, want er staat: "Uw leven is met Christus verborgen in God." Wat is dit? Een leven niet in onszelf, maar met Christus verborgen in God, en toch moet ‘t het onze zijn door het geloof, zodat van ons persoonlijk kan worden gezegd: "Uw leven is met Christus verborgen in God."

2. Hoort en gelooft daartoe het woord van Christus. Zijn Woord is het woord des levens: (Joh. 6: 68) "Heere, tot wie zullen wij heengaan? Gij hebt de woorden des eeuwigen levens." Noch mensen, noch engelen, kunnen door hun woorden het leven geven, want geen leraar op aarde, noch engel in de hemel, heeft de woorden van het eeuwige leven; doch indien Christus mij gemachtigd heeft ze in Zijn Naam te spreken, dan kan Hij ze tot het krachtig kanaal des levens maken voor de zielen van u, die dode zondaren bent en mij hoort. Ik moet u zeggen, dat deze woorden van het eeuwige leven, die Christus alleen heeft, in Mijn lastbrief begrepen zijn, opdat ik ze spreek tot

elk en een ieder, die zich binnen deze muren bevindt, naar het woord van de Engel des Heeren: (Hand. 5:20) "Gaat heen, en staat, en spreekt in de tempel tot het volk al de woorden dezes levens." Wel dan, nu er een volmacht is gegeven door Hem, die zegt: "Gaat heen, predikt het Evangelie alle creaturen," en een machtiging om in Zijn Naam tot u te spreken al de woorden van dit leven, dat met Christus verborgen is in God: laat dan die oren heeft horen, de stem van de Zoon van God, Die de woorden van het eeuwige leven heeft, zodat Hij machtig is het leven door één woord mee te delen, en Die zegt: (Joh. 5:25) Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: De ure komt en is nu, wanneer de doden zullen horen de stem des Zoons Gods, en die ze gehoord hebben, zullen leven."
Uw dode en levenloze staat is geen geldige tegenwerping; uw dood en levenloos hart is hier geen bezwaar: een dode en levenloze gestalte staat niet in de weg: het dient nergens toe, dat u deze bezwaren opwerpt, wanneer Hij dat geval in handen neemt om het te genezen. Het zijn juist dode en levenloze zielen, tot wie Hij spreekt. Het leven kan alles goed maken, en Hij Die spreekt is de Heere des levens. De dood kan voor Hem geen beletsel zijn: neen, juist de dood is dat hopeloze geval, waartoe Hij gekomen is, om dat met Zijn woord te genezen. Welk woord? "Ik ben de Opstanding en het Leven; die in Mij gelooft zal leven, al ware hij ook gestorven" (Joh. 11:25).

O vrienden! Gelooft u nu? Helaas! zegt u, ik word niet gewaar, dat er leven in mijn ziel komt. O, arme ziel, vat het niet verkeerd op, u spreekt alsof u geroepen wordt te geloven dat er leven in u is, of dat u eerst moet gevoelen dat er leven in u is, voordat u gelooft. Dit staat recht tegenover het geloof. De vraag is niet of u leven in u gevoelt; het is beter, dat u de dood en dodigheid in u gevoelt, en zonde en ellende in u gewaar wordt; maar de vraag is, of u wilt geloven dat er leven in een ander is; namelijk, dat het leven in Christus verborgen is voor u. Gelooft u, dat het leven dat u nodig hebt en mist, in Hem is, en dat Hij het zal meedelen, als het Hem behaagt? Al was het, dat u gestorven was, en riekte, omdat u al vier dagen in het graf van de zonde en van de dood had gelegen, ja vier jaren of tachtig jaren, dat is voor Hem één en hetzelfde, wanneer Hij als de Heere van leven en dood tot u spreekt, zeggende: "Lazarus, kom uit: Sta op, de Meester roept u. Heb ik u niet gezegd, dat, zo gij gelooft, gij de heerlijkheid Gods zien zult?"
Als het eeuwige leven van uw zielen niet in Christus verborgen en onzichtbaar was, dan zou het niet het voorwerp zijn van het geloof, dat een bewijs is van de zaken, die men niet ziet, maar het voorwerp van gewaarwording en gevoel, evenals de dingen, die zichtbaar en waarneembaar zijn. Daarom, als u nu gelooft, hoewel u geen leven in uzelf gevoelt of gewaarwordt, en gelooft, dat dit leven met Christus verborgen is in God, en dat God oneindig wijs en barmhartig over u is, dat Hij uw leven en zaligheid voor u in Zulke veilige handen heeft opgelegd, dan verzeker ik u, dat u op de rechte tijd, nadat u geloofd hebt, zult verzegeld worden met de Heilige Geest der belofte, en de kracht en invloed van Zijn geloofd Woord zult ondervinden.

[2] Daarom zullen wij nog een enkel woord spreken tot hen, die dit leven hebben, en het door het geloof deelachtig zijn, opdat zij de vertroosting mogen hebben van wat voor hen in Christus verborgen en opgelegd is. In betrekking tot wat ik u hierna wil zeggen, zal ik nu alleen zeggen, dat het uw bijzondere plicht is nog in het geloof toe te nemen, en sterk te zijn in het geloof van het leven dat u in Christus hebt, en sterk te zijn in de genade, die in Christus Jezus is. Al was u nog zo dood en levenloos, duister

en hulpeloos in uzelf, nochtans is uw plicht, geen vertrouwen in het vlees hebbende, u in Christus Jezus te verheugen in Wie al de schatten der wijsheid en kennis verborgen zijn; al de schatten van licht, leven, genade, waarheid, en volheid van wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking en verlossing, en alles wat met Hem in God verborgen is, om uw geestelijk leven in tijd en eeuwigheid te onderhouden, zeggende: "Zo vertrouw ik hierop;" en in dit vertrouwen is het uw plicht tot Zijn tafel toe te gaan, Hem prijzende, en niet vertrouwende op iets, dat in u kan gezien worden. Maar ziet op Hem door de spiegel van Zijn Woord, door het geloof, en berust op hetgeen verborgen en onzienlijk is: omdat uw verborgen leven moet worden onderhouden door het manna, dat verborgen is; en aldus gelovende, zult u het getuigenis in uzelf hebben, dat "Uw leven met Christus verborgen is in God"

Een gedeelte van de toespraak vóór het bedienen van de tafel.

Het Heilig Avondmaal, dat wij nu zullen vieren, is een openbaar zegel van een verborgen leven, een zichtbaar zegel van een onzichtbaar leven, en zij, die daaraan van Godswege mogen worden toegelaten, zijn alleen zulken, van welken het leven met Christus verborgen is in God, die Christus tot hun leven hebben. Daarom moeten al de doden worden geweerd, enz.; en al de levenden moeten worden genodigd, die door het geloof leven, enz.

Opdat gelovigen in Christus met des te meer geloofsvertrouwen mogen toegaan, zal ik u enkele kenmerken voorstellen van het leven, dat met Christus verborgen is in God, zowel ten opzichte van de verborgenheid, als van veiligheid.

1. U kunt weten dat u een leven hebt, dat met Christus verborgen is in God, indien u waarlijk oordeelt, dat het veiliger is in de hand van Christus, dan wanneer u het leven en de levendigheid in uw eigen hand had. Dunkt u, dat uw leven veiliger in Zijn hand is dan in de uwe? Kunt u God danken dat Hij alle dingen, en ook uw leven, in Zijn hand heeft gegeven? Dunkt u, dat de Vader behoort geliefd en aangebeden te worden, omdat Hij de Zoon liefheeft en alle dingen in Zijn hand heeft gegeven? (Joh. 3:35).

2. U kunt weten dat uw leven met Christus verborgen is in God, als u uw verborgen veiligheid het beste voor u acht, ja zelfs beter dan gevoelde genietingen. Hoewel gevoelige genietingen het aangenaamst zijn, zolang zij duren, weet en gelooft u nochtans, dat uw verborgen leven in Christus het zekerst is? En kunt u hierom gelovig op een belofte leven, ook wanneer u de vervulling niet kunt gewaarworden, omdat u weet, dat alle beloften Gods, Ja en Amen zijn in Christus Jezus, Gode tot heerlijkheid? Als u dit, door genade kunt doen, dan hebt u een leven, dat met Christus verborgen is in God.

3. U kunt dit verborgen voorrecht hieraan kennen, dat u in Hem gelooft als in een Christus, Die in God is, ook al kunt u niet gevoelen, dat Hij Christus in u is. Het is waar, dat zij gelukzalig zijn, aan wie God heeft willen bekendmaken, "welke daar zij, de rijkdom der heerlijkheid van deze verborgenheid onder de heidenen, welke is Christus onder u, (Eng. in u) de hoop der heerlijkheid" (Kol. 1:27). Christus in u is een grote zaak, en toch is Christus in God een groter en dieper deel van de

verborgenheid. Christus geestelijk in ons is een grote verborgenheid; Christus in God, in de vereniging van de goddelijke en de menselijke natuur in één persoon, en buitengewoon voortreffelijk, is een diepe en aanbiddelijke verborgenheid; en Christus in God, verbondsgewijze, is een zeer diepe verborgenheid. Ik bepaal mij ertoe, hierover op zo'n wijze te spreken, dat, naar ik hoop, gewone gelovigen het kunnen verstaan. Wanneer u niet kunt gevoelen dat Christus in u is, ten opzichte van Zijn genadige, troostrijke tegenwoordigheid, kunt u dan toch geloven, dat Hij Christus in God is, ten opzichte van een heerlijke, onuitsprekelijke tegenwoordigheid met de Vader, als uw Plaatsbekleder, wetende, dat u een Voorspraak bij de Vader hebt? Dan hebt u een leven, dat met Christus verborgen is in God, als u door het geloof kunt leven op de Fontein des levens, wanneer de stromen van gevoelige genietingen opgedroogd zijn.

4. U kunt weten of u een leven hebt, dat met Christus verborgen is in God, als u Christus ziet in het licht Gods, en God in het licht van Christus. Christus in het licht van God, en God in het licht van Christus, ik bedoel daarmee; als u tot enige kennis van, en kennismaking met God in Christus gebracht bent, bij het licht van het Woord, dat het licht Gods is, en in het licht en door de verlichting van de Geest, die de Geest van God is. God wordt niet gekend dan in het licht en door de openbaring van Christus: "Niemand heeft ooit God gezien; de eniggeboren Zoon, Die in de schoot des Vaders is, Die heeft Hem ons verklaard" (Joh. 1:18). Christus wordt niet gekend dan in Gods licht, door de onderwijzing van de Vader: "Niemand kan tot Mij komen, tenzij dat de Vader, Die Mij gezonden heeft, hem trekke" (Joh. 6:44). En hoe trekt Hij ons tot de kennis van Christus? Wel, "daar is geschreven in de profeten. En zij zullen allen van God geleerd zijn. Een iegelijk dan die het van de Vader gehoord en geleerd heeft, die komt tot Mij" (vs. 45). Zegt mij dan, is de Geest van de Vader en de Zoon gezonden, zodat Hij u van Christus in het Woord heeft getuigd, en u in die spiegel Zijn heerlijkheid hebt aanschouwd, een heerlijkheid als des eniggeborenen van de Vader, vol van genade en waarheid, waardoor Hij in uw ogen zonder weerga was, en zodat u Zijn heerlijkheid aanschouwende, naar datzelfde beeld werd veranderd? Dit getuigt, dat "Uw leven met Christus verborgen is in God."

5. U kunt dit verborgen voorrecht, dat uw leven met Christus verborgen is in God, hieraan kennen, dat u weet waar uw leven verborgen is, of dat u weet met Wie, en in Wie het verborgen is, doordat u de wederzijdse vereniging en betrekking tussen Christus en God kent. Waarlijk, het is één van de diepste stukken van de kennis, waarover kan gesproken worden: Christus in God, en God in Christus te kennen. Onze Heere spreekt hierover tot Filippus: (Joh. 14:9) Toen Filippus gezegd had: "toon ons de Vader, en het is ons genoeg," zeide Jezus tot hem: "ben Ik zo lange tijd met ulieden, en hebt gij Mij niet gekend, Filippus? Die Mij gezien heeft, die heeft de Vader gezien." En in vers 10: "gelooft gij niet, dat Ik in de Vader ben, en de Vader in Mij is? De woorden, die Ik tot ulieden spreek, spreek Ik van Mijzelf niet, maar de Vader, Die in Mij blijft, Dezelve doet de werken." En in vers 11: "gelooft Mij dat Ik in de Vader ben, en de Vader in Mij is." Wel wat is dit, dat te geloven? Het is te geloven, dat Christus in God, en God in Christus is; dit te kennen en te weten waar ons leven ligt.

Doch iemand zou met recht kunnen aanvoeren, dat de tijd nog niet gekomen is, om dit verborgen stuk der kennis te kennen, aangezien Christus spreekt van een andere dag waarin dit gekend zal worden: (Joh. 14:20) "in die dag zult gij bekennen, [Engelse overzetting kennen] dat Ik in Mijn Vader ben, en gij in Mij, en Ik in u."

Waarlijk, de dag der heerlijkheid zal het op een andere wijze bekendmaken, doch de dag der genade maakt het ook bekend, daarin wordt het gemaakt tot het voorwerp van het geloof, al is het nog niet het voorwerp van zien en aanschouwen. Onze Heere schijnt hier over dit kennen te spreken, als het voorwerp van het geloof in de tijd; want Hij belooft, (vs. 16, 17) dat de Geest der waarheid na Zijn hemelvaart zal worden gezonden, door Wiens verlichting zij Hem zouden zien, want, zegt Hij, "nog een kleine tijd, en de wereld zal Mij niet meer zien, maar gij zult Mij zien; want Ik leef, en gij zult leven." En dan volgt: "in die dag zult gij bekennen, (kennen) dat Ik in de Vader ben, en de Vader in Mij is." Zodat dit verborgen leven in deze kennis verborgen is; evenals dat woord: "Ik leef en gij zult leven," staat tussen het zien, dat vooraf gaat, en het kennen, dat er op volgt: Gij ziet Mij, en omdat Ik leef zult gij ook leven: in die dag zult gij kennen. Wanneer de Geest u Mij laat zien, in Wie uw leven verborgen is, dan zult u kennen, dat Ik in de Vader ben.

Vraagt u: *Hoe zal iemand weten, dat hij zo'n diepe verborgenheid als deze is, verstaat?* Dan is mijn antwoord:

Gelijk het niet kan geweten worden dan doordat u het gelooft, zo gelooft u het waarlijk dan, al is het, dat u daaromtrent uw onwetendheid moet belijden, wanneer uw geloof daarvan nochtans een soort van blijdschap in de ziel verwekt, zoals het de onuitsprekelijke eenheid tussen Christus en God, de nauwe en dierbare betrekking tussen Hen, aan uw gezicht vertoont; ja, zo'n natuurlijke verbondsvereniging tussen Hen, waardoor Hun leven en belang onafscheidelijk samengebonden is, en uw leven als het ware, tussen Hen ingebonden is, omdat het met Christus verborgen is in God, als Zijn God en uw God, Zijn Vader en uw Vader. Dit is het eeuwige leven, God te kennen, in Wie ons leven verborgen is. "Gij zult bekennen, dat Ik in Mijn Vader ben, en gij in Mij, en Ik in u." Dit is zo'n grote zaak, dat God daarvan spreekt tot Zijn Vader, zowel als tot Zijn broeders: (Joh 17:3) "Dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen de enige, waarachtige God, en Jezus Christus, die Gij gezonden hebt."

6. Dat uw leven met Christus verborgen is in God, kunt u hieruit weten, dat u weet, dat de dingen van Christus, de dingen Gods zijn; doordat de Geest, Die gezonden is om Christus te verheerlijken, u deze dingen van Christus heeft verkondigd, en u daardoor in alle waarheid heeft geleid, en zo tot de kennis van de waarheid, zoals die in Jezus is, en tot alle lijnen van de waarheid, die betrekking hebben op Jezus, de Zaligmaker en Verlosser en in God als haar middelpunt samenkomen, zodat die worden gezien als de waarheden van God in Christus en van Christus in God. Dan mag u op deze waarheden besluiten, dat uw geloofsleven een leven is, dat met Christus verborgen is in God.

   Om dit nog duidelijker en meer persoonlijk te maken, zegt mij:

   - Hebt u gezien, dat al de handelingen van Christus als Middelaar, in de Naam van God en op Gods gezag geschieden? Vertrouwt u op grond daarvan op

Hem, en legt u het gewicht van uw eeuwig leven op Hem, wetende, dat al Zijn werken in God gewerkt zijn volgens hetgeen geprofeteerd was: (Micha 5:3) "En Hij" namelijk het Kindeke van Bethlehem, waarover hier wordt gesproken, "zal staan, en zal weiden in de kracht des Heeren, in de hoogheid van de Naam des Heeren, Zijn God."

- Hebt u gezien dat Christus in Zijn doen en lijden door God werd ondersteund; dat is, beide door de kracht van Zijn eeuwige Godheid, als de tweede Persoon van de heerlijke Drie-eenheid, en door de kracht van Zijn eeuwige Vader en eeuwige Geest, als een God met Hem, en dat Hij dus door God gesterkt en ondersteund is, Die gesproken heeft: (Jes. 42:1) "Ziet, Mijn knecht, Die Ik ondersteun, Mijn Uitverkorene, in Dewelke Mijn ziel een welbehagen heeft; Ik heb Mijn Geest op Hem gegeven, Hij zal het recht den heidenen voortbrengen?"
- Ziet u, dat het bloed en de gerechtigheid van Christus, het bloed en de gerechtigheid Gods zijn? En dat daarom uw leven der rechtvaardigheid, zalig bij Christus beveiligd is, zoals Hij de Heere, onze gerechtigheid is, en dat het zo een gerechtigheid is, die met Christus verborgen is in God?
- Ziet u, dat de genade, die in Christus is, de genade van God is, en dat de volheid, die in Christus is, de volheid Gods is? En dat daarom het leven der genade, dat u hebt, niet zozeer leven en genade is, die u zijn toevertrouwd, als wel een leven en genade, die in Christus zijn, en met Christus verborgen in God; wetende, dat de genade en het leven die u zijn medegedeeld, slechts als water in een vat zijn, die spoedig doorgebracht en vermorst zijn, doch, dat de genade en het leven, die u in Christus hebt, als water in de fontein van levende wateren zijn, dat steeds vloeit en opspringt, steeds onveranderlijk en onuitputtelijk is?
- Bent u dan ook afgebracht van het steunen op ontvangen genade, en van het betrouwen op enige genade, leven, of levendigheid in u, zodat u niet wanhopig of hopeloos wordt, wanneer u naar uw gevoelen, dood en levenloos bent; maar u Hem kunt danken en aanbidden, dat uw leven elders vast ligt, en het aan Zijn oneindige wijsheid kunt overlaten, de Geest des levens uit te laten en te zenden, naar het Hem goeddunkt, dan en zodanig als het ‘t meeste tot Zijn eer en uw welzijn kan strekken?

Is dit zo, dan "is uw leven met Christus verborgen in God." Ik nodig u dan ook in Zijn Naam en op Zijn gezag uit, tot Zijn tafel te komen, opdat uw geloof mag worden versterkt, en misschien uw ziel vervuld met blijdschap en vrede in het geloven.

De toespraak bij de bediening van de eerste tafel.

Nu, mijn geliefde vrienden in Christus, u, van welken het leven met Christus verborgen is in God, die aan deze tafel des Heeren aanzit, hoewel uw leven wat de verborgenheid betreft, voor de wereld geheel, en voor uzelf veel verborgen is; en wat de veiligheid betreft, voor u goed verborgen en beveiligd is. Als u weet waar uw leven verborgen is, kunt u weten, dat uw leven niet ver te zoeken is; uw God is wezenlijk overal, en uw Hoofd, Christus Jezus is persoonlijk overal, hoewel Zijn menselijke natuur in de hemel is, Zijn goddelijke Persoon is overal waar God is, omdat Hij

Godmens in één Persoon is; en mogen wij niet hopen dat Hij genadig en geestelijk, door Zijn genade en Zijn Geest tegenwoordig is, nu Hij ook symbolisch tegenwoordig is in de elementen van brood en wijn. Uw leven is niet ver te zoeken, als u de plaats maar wist waar het te vinden is. Een engel zei eens, nadat Christus was opgestaan en nog niet was naar de hemel gevaren: "Komt herwaarts, ziet de plaats, waar de Heere gelegen heeft." Dit werd van Zijn menselijk lichaam gesproken, en de plaats waar Hij gelegen had kon met het oog van het lichaam gezien worden, maar nu Christus naar de hemel is gevaren, heb ik een gewichtiger woord te zeggen, dat betrekking heeft op Zijn goddelijke natuur, en dat is: Komt herwaarts, ziet de plaats waar de Heere ligt; komt en ziet Hem in de schoot van de Vader; komt en ziet Christus in God. Dit kunt u niet anders zien dan door het geloof, en door te geloven dat Hij, Christus in God, of dat Hij de Christus Gods is. Indien u met uw lichamelijke ogen de elementen van brood en wijn aanschouwt, beschouwt die dan echter niet anders dan zoals die de plaats zijn, niet waar Hij gelegen heeft, maar waar Hij nu ligt. Wel, zegt u, hoe moet dit verstaan worden? Zijn het brood en de wijn de plaats waar Hij nu ligt, wanneer u ons nodigt te komen en Hem in God te zien? Ik zal u zeggen hoe u kunt zien dat het brood en de wijn, de plaats zijn waar Hij ligt. Indien u de ogen van het geloof opent om te zien, dat dit brood het brood Gods, en deze wijn het bloed Gods is: dat dit brood het brood Gods is, dat uit de hemel is nedergedaald, dat deze wijn het bloed Gods is, dat voor u vergoten is, dan zult u zien waar uw leven verborgen ligt, namelijk met Christus in God, en dat het niet ver is. Het geloof behoeft niet ver te gaan, om te zien waar uw leven verborgen is.

Onze Heere Jezus, in de nacht in welke Hij verraden werd, nam het brood, en als Hij gedankt had, brak Hij het, zeggende: Neemt, eet: dat is Mijn lichaam, dat voor u gebroken wordt; doet dat tot Mijn gedachtenis.
Gedenkt, dat Ik het Brood des levens ben, het verborgen Manna tot onderhouding van uw verborgen leven. Mijn vlees is waarlijk spijs, en Mijn bloed is waarlijk drank.

Desgelijks nam Hij ook de drinkbeker na het eten des Avondmaals, en zei: Deze drinkbeker is het Nieuwe Testament in Mijn bloed. Doet dat zo dikwijls als gij die zult drinken, tot Mijn gedachtenis.
Nu, dit nieuwe verbond der belofte, verzegeld met het bloed van Christus, is de spiegel waarin te zien is, dat "uw leven met Christus verborgen is in God." Laat daarom uw geloof hierin versterkt worden, o gelovige, dat uw leven met Christus verborgen is in de belofte Gods, of in een belovend God, want "zo vele beloften Gods als er zijn, die zijn in Hem Ja, en zijn in Hem Amen, Gode tot heerlijkheid." "En dit is de belofte, die Hij ons beloofd heeft, namelijk het eeuwige leven", het leven der gerechtigheid, het leven der genade, en het leven der heerlijkheid.

- Ziet nu uw leven met Christus verborgen in de schoot van God, want Hij is de eniggeboren Zoon, Die in de schoot des Vaders is. O, wat hebt u een welverzekerd leven, wanneer het met Christus verborgen is in de schoot Gods, namelijk, in de schoot van Zijn eeuwige liefde, welke Hem deed zeggen: "Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid."
- Uw leven, met Christus verborgen in God, is een leven dat met Christus verborgen is in de zegen Gods, want God heeft Hem gezegend en tot zegeningen gezet in eeuwigheid (Ps. 21:7) "Mensen zullen in Hem gezegend worden; alle heidenen zullen Hem welgelukzalig roemen." O gelovige, God heeft Hem en u gezegend;

God heeft Hem gezegend, om u tot een zegen te zijn; gezegend wegens de liefde, die Hij Hem en u toedroeg; Hij heeft Hem gezegend om Zijn liefde die Hij u toedroeg; Hij heeft wat Hij u gedaan heeft en dat Hij voor u gestorven is, gezegend en dat aangenomen; Hij heeft Zijn vlees en bloed gezegend, om u tot spijs en drank te zijn.

- Ziet nu uw leven met Christus verborgen in het zegel Gods, het geheime zegel, dat gehecht is aan Zijn lastbrief, aan Zijn namen en ambten en Zijn betrekkingen tot u, want: "Hem heeft God de Vader verzegeld", en verzegeld om voor eeuwig het voedsel van uw leven te zijn, en de spijs die duurt tot in eeuwigheid.
- Ziet nu uw leven met Christus verborgen in het voornemen en het besluit Gods: "Die ons heeft zalig gemaakt en geroepen; niet naar onze werken, maar naar Zijn Eigen voornemen en genade, die ons gegeven is in Christus Jezus, voor de tijden der eeuwen" (2 Tim.1: 9). Nu kunt u uw roeping en verkiezing vast zien staan in de roeping en verkiezing van Christus, die van God geroepen en uitverkoren is, om uw Zaligmaker en Borg te zijn; "gelijk Hij ons uitverkoren heeft in Hem, voor de grondlegging van de wereld, opdat wij zouden heilig en onberispelijk zijn voor Hem in de liefde."
- Ziet nu ook uw leven met Christus verborgen in God, in de betrekkingen waarin Hij tot God staat, zoals Hij de Zoon van God en de Gezondene van God is. Zolang toch Zijn Zoonschap vast staat, staan ook uw leven van aanneming en uw kindschap vast: "En indien wij kinderen zijn, zo zijn wij ook erfgenamen; erfgenamen Gods en mede-erfgenamen met Christus." Weet en gelooft u, dat de Zoon van God, de Gezondene Gods is? Hierop moet nauw gelet worden; want wat u zo weet en gelooft op de woorden van Christus, zoals het de woorden Gods zijn, daarvoor prijst Christus u in Zijn gebeden tot Zijn Vader; (Joh. 17:8) "Want de woorden, die Gij Mij gegeven hebt, heb Ik hen gegeven, en zij hebben ze ontvangen, en zij hebben waarlijk bekend, dat Ik van U uitgegaan ben, en hebben geloofd, dat Gij Mij gezonden hebt."

a. Laat het geloof versterkt worden, o gelovige, dat uw leven met Christus verborgen is, zowel in de betrekkingen waarin Hij tot God staat, als in de betrekkingen waarin God tot Hem staat, namelijk, zoals Hij de God en Vader van Christus is, overeenkomstig de voorzegging van het nieuwe verbond: "Hij zal Mij noemen: Gij zijt mijn Vader, mijn God;" en dienovereenkomstig sprak Hij, toen Hij naar de hemel ging: "Ik vaar op tot Mijn Vader, en uw Vader; en tot Mijn God, en uw God." O zalig leven, met Christus verborgen in God, als Zijn God en uw God, als Zijn Vader en uw Vader. En overmits gij kinderen zijt, zo heeft God de Geest Zijns Zoons uitgezonden in uw harten, die roept, Abba, Vader."
b. Laat het geloof hier zien, dat uw leven met Christus verborgen is in de goedgunstigheid van God. Er staat geschreven: (Ps. 30:6) Er is een leven in Zijn goedgunstigheid;" en, (Ps. 89:18) "Door Uw welbehagen zal onze hoorn verhoogd worden." Welke goedgunstigheid? Wel, de goedgunstigheid, het welbehagen, dat Hij tot Christus heeft, want in vers 33, 34 en 35, (rijmpsalm vers 15), staat geschreven:

Ik wil bezoeken haast haar misdaden al,
Met plagen Ik die scherpelijk ook straffen zal.
Doch zal Ik Mijn goedheid van hen niet gans afwenden,
Mijn waarheid zal Ik niet laten feilen, noch enden.

Ik wil gans niet afwijken van Mijnen verbonde,
Noch ook van 't woord, dat is gegaan uit Mijnen monde. (Datheen)

Uw leven is verborgen in de goedgunstigheid Gods, die Hij Christus toedraagt; u bent begenadigd in de Geliefde. O gelovige, eet en drink, ja drink en word dronken van de krachtige wijn van de vertroosting, zodat u vervuld wordt met blijdschap en vrede in het geloven, dat uw leven verborgen is in de wijsheid Gods. Waarlijk, oneindige wijsheid kan geen beter noch veiliger plaats bedenken, ter verberging van uw eeuwig leven.

c. Uw leven is met Christus verborgen in de kracht Gods; want gelijk Christus de wijsheid Gods is, en u tot wijsheid geworden, zo is Hij ook de kracht Gods en u van God geworden tot een sterke Verlosser, machtig te verlossen en volkomen zalig te maken. Is niet een leven, dat in de Almachtige kracht verborgen is, goed verzekerd tegen al de machten van de aarde en de hel? Het leven van velen, namelijk van onze landslieden, die in deze tijd buitenslands zijn, is naar u hoort, niet verzekerd tegen de macht van een bloedig zwaard. Het leven van dit geslacht in Brittannië is niet gewaarborgd voor de macht van Frankrijk en Spanje; wij weten niet hoe spoedig het duizenden, het verslindend zwaard ten prooi zal zijn, doch hier is vertroosting in dreigende tijden, want ik kan u niet slechts zeggen: "Misschien zult gij verborgen worden in de dag des toorns des Heeren;" als u door het geloof van deze verborgen zekerheden, die u met Christus in God hebt, leeft; doch zonder enig misschien, er kome wat wil, is uw geestelijk leven veilig met Christus verborgen in de kracht Gods, en u zult door Zijn kracht, door het geloof, bewaard worden tot de zaligheid.
d. Voedt u met deze maaltijd, dat uw leven met Christus verborgen is in de heiligheid van God, Die bij Zijn heiligheid heeft gezworen, dat Hij aan David niet zal liegen, dat Zijn zaad in der eeuwigheid zal zijn. Ja, Zijn heiligheid in Christus waarborgt, dat u heilig zult zijn gelijk Hij heilig is, en ten laatste, de volmaaktheid van de heiligheid.
e. Voedt u verder met deze maaltijd, dat uw leven met Christus verborgen is in de rechtvaardigheid Gods. Het is waar dat zonde, wrekende rechtvaardigheid, de eeuwige dood en het eeuwig verderf van alle goddelozen verzekert; maar, o gelovige, de in Christus bevredigde rechtvaardigheid Gods verzekert uw eeuwig leven, uw leven van rechtvaardigmaking en bevrijding van de eeuwige dood en verdoemenis, en van alle verplichting tot strafvorderende toorn, "want God is rechtvaardig, en rechtvaardigende degenen, die in Jezus geloven."
f. Uw leven is met Christus verborgen in de goedertierenheid Gods zoals die zich uitlaat door het bloed van Christus, en in de genade van God zoals die heerst door de rechtvaardigheid van Christus, tot het eeuwige leven. Ja, het is ook met Christus verborgen in de getrouwheid Gods, want de goedertierenheid en waarheid hebben elkaar ontmoet; de gerechtigheid en vrede hebben elkaar gekust. En God zegt: "Mijn getrouwheid en Mijn goedertierenheid zullen met Hem zijn." Wat! Zijn die volmaaktheden Gods met Hem verborgen, en is uw leven met Hem verborgen in deze volmaaktheden Gods? Dit getuigt, dat uw leven met Hem in dezelfde bundel is ingebonden.
g. In één woord, uw verzekerdheid, o gelovige, is zodanig, dat uw leven met Christus verborgen is in al de andere eigenschappen Gods, die ik nog niet genoemd heb, en

daar ik nu niet verder bij zal stilstaan. Alleen zal ik er dit aan toevoegen, dat de beker van sterke vertroosting, die u zult drinken, dit in zich bevat, dat uw leven met Christus in God verborgen is, zoals Hij een God in drie Personen is, Vader, Zoon en Heilige Geest. Gelijk u met Christus verbonden bent door de Geest, waarvan Hij zegt: (Jes. 61:1) "De Geest des Heeren Heeren is op Mij, omdat de Heere Mij gezalfd heeft; zo ook Hij, voor u gezalfd zijnde, en u met dezelfde vreugdeolie gezalfd zijnde waarmee Hij gezalfd is boven Zijn medegenoten, wanneer uw leven, krachtens deze zalving en vereniging met Hem, met Christus, de tweede Persoon, de middelste Persoon van de Godheid, verborgen is; is het dan niet als het ware, in het middelpunt van de heerlijke Drie-eenheid verborgen? O, drinkt uit deze beker der vertroosting! Kunt u beter zekerheid verlangen, of u grotere veiligheid voor uw leven in de tijd of in de eeuwigheid indenken? Mijn tekst vergunt mij u alle vertroosting en verzekering te geven, die inbegrepen is in een leven, dat met Christus verborgen is bij God.

U hebt nu enig voedsel gekregen voor uw geloof. Leeft daarom een leven door het geloof, opdat u door het geloof, een leven van heiligheid en vertroosting mag leven tot de eer van Zijn Naam. Heeft Hij zo goed voor uw leven gezorgd, en in de veiligheid daarvan voorzien? O, leeft dan tot de eer van Zijn Naam een leven, dat tegen alle zonden, en tegen al de vijanden van Zijn eer, getuigt en waarschuwt. Schaamt u niet voor Hem, noch voor Zijn woorden, in dit overspelig en zondig geslacht, maar komt nu voor Hem uit, want: "wanneer Christus zal geopenbaard zijn, Die ons leven is, dan zult gij ook met Hem geopenbaard worden in heerlijkheid;" terwijl, "zo wie zich Zijns, en Zijner woorden en waarheid zal geschaamd hebben in dit overspelig en zondig geslacht, diens zal Zich de Zoon des mensen ook schamen, wanneer Hij zal komen in de heerlijkheid Zijns Vaders, met de heilige engelen."

Een toespraak bij het einde van de plechtigheid.

Ik zal met een enkel woord sluiten. Ten eerste tot hen die nog dood zijn in de zonde. Ten tweede tot hen, die in Christus zijn levend gemaakt, en een leven hebben, dat met Christus verborgen is in God,

1e U, die nog nooit bent levendgemaakt door het horen van de levendmakende stem van de Zoon van God, en vreemdelingen bent van dit leven dat met Christus verborgen is in God, wil ik voordat u van hier gaat de volgende raad geven.

[1.] Wees die dingen bewust, die betrekking hebben op uw tegenwoordige stand.

(1.) Wees de tekenen van uw doodsstaat bewust; u mist de tekenen van geestelijk leven. Ik zal er een paar van opnoemen, en wel in het bijzonder de volgende vier:

1. Hitte of warmte is een teken van leven, dat u mist. Een ieder die in Christus is levendgemaakt, heeft iets van een vurig uitgaan van het hart tot God en de mens; tot God in het gebed en tot de mens in het samenzijn en in het spreken over goddelijke dingen. Maar u bent in deze dingen ijskoud: uw koudheid bewijst, dat u dood in de zonde bent, want waar leven is, daar is warmte. Als u door een geestelijk leven bent levendgemaakt, dan zal er enige geestelijke hitte, en een brandend uitgaan van het hart, in liefde tot de Heere Jezus zijn: "Waren onze harten niet brandende in ons?" Waar het verstand verlicht is met enig zaligmakend

inzicht in de dingen Gods, wordt het hart met liefde tot die dingen aangevuurd; zij betrachten de waarheid in liefde.

2. Het leven is kenbaar aan eetlust en begeerte tot voedsel; het geestelijk leven gaat gepaard met geestelijke honger naar Christus, het ware Brood des levens. De levende ziel verlangt en hijgt naar de levende God, maar uw gebrek aan eetlust toont, dat u dood bent in zonde.
3. Groei is een teken van leven; doch bij u is geen groei, of het moet zijn, dat u van kwaad tot erger groeit; u wast niet op in de genade, noch in de kennis van onze Heere en Zaligmaker, Jezus Christus. Wat leeft groeit, totdat het tot volle wasdom is gekomen, zo ook is daar waar geestelijk leven is, groei en vooruitgang. Weliswaar zijn de gelovigen soms onder verval, en de overblijvende verdorvenheid en de overhand hebbende begeerlijkheid, kunnen soms, evenals een snuiter aan de kaars, zijn genaden doen kwijnen; doch als het levende Christenen zijn strijden zij daartegen, en herstellen weer en groeien, is het niet in de massa van genade en plichten, nochtans in meerdere lieflijkheid. Evenals appelen, die tot hun volle grootte zijn uitgegroeid, al groeien zij niet meer in de grootte, toch worden zij rijper en aangenamer; zo ook een gelovige, al groeit hij niet meer in de massa van plichten en genaden, toch groeit hij meer in de wezenlijkheid en de aangenaamheid van de plichten, en meer tot een geworteld zijn in Christus; hij groeit in genade en in ootmoedigheid. Daarom groeit hij, hoewel hij opwast in kennis, in een ootmoedig besef van onwetendheid; hij wast op in het geloof, en toch in een nederig gevoel van zijn ongeloof; hij groeit in liefde, en tevens in een nederig bewustzijn van zijn overgebleven vijandschap.
4. Beweging is een teken van leven. De gelovige is in een voortdurende beweging, zelfs wanneer hij standvastig en onbeweeglijk is, altijd overvloedig zijnde in het werk des Heeren; onvermoeid in dienst van Christus. Het leven heeft tweeërlei beweging, een voorwaartse beweging tot alles dat strekt om het te bevorderen, en een achterwaartse beweging van alles af, dat strekt om het te verwoesten. Zo heeft de gelovige een vooruitgaande beweging, een natuurlijke neiging, een hebbelijkheid tot alles, dat kan bijdragen tot bevordering van zijn geestelijk leven; zodat hij het woord en de ordinanties, en de middelen van de genade liefheeft en op prijs stelt; en ook een achteruitgaande beweging of een hebbelijke haat van alles, dat kan meewerken om zijn geestelijk leven te verwoesten; zodat hij zonde en dwaling, verzoeking en verleiding zal verfoeien; hoe meer leven hij heeft, hoe meer hij de zonde haat, die verderfelijk voor hem is. Evenals de natuur datgene schuwt, wat haar bestaan bedreigt, zo ook heeft de nieuwe natuur een afkeer van datgene, wat tot haar verderf strekt. De zonde is dan ook voor de gelovige het hatelijkst, wanneer hij het levendigst is, of wanneer het geestelijk leven het meest werkzaam is; doch dit teken van leven, deze geestelijke beweging en werking mist u. Weliswaar is er beweging in de huichelaars, doch die is evenals bij een klok, en wordt alleen veroorzaakt door het gewicht, dat er aan hangt. Zo kunnen de huichelaars zich soms in de plichten bewegen door het gewicht van de bedreigingen van de wet, of door het gewicht van hun goede naam, gewoonte en dergelijke; doch de gelovige beweegt zich uit een inwendig beginsel: "Het water, dat Ik hem zal geven, zal in hem worden een fontein van water springende tot in het eeuwige leven" (Joh. 4:14). Dit inwendig beginsel van geestelijke beweging mist u, die nog in uw doodsstaat bent; uw plichten zijn dode plichten; uw geloof is een dood geloof.

(2). Wees de kwaden van deze uw doodsstaat bewust. In het bijzonder:

1. Wees de zondigheid van uw doodsstaat bewust. Dood zijn in de zonde is de ergste van de doden, dood te zijn in het graf is niets, want Christus is daar eens geweest; maar het dood zijn in de zonde is een dood die Hij nooit kon sterven. Een schandelijke, pijnlijke, onterende en vervloekte dood sterven is bestaanbaar met de gunst Gods en met de heiligheid Gods, want Christus is zo'n dood gestorven, maar een zondige dood is in elk opzicht in strijd met God.
2. Wees de vreselijkheid van uw doodsstaat bewust. U bent daarin onder het verlies van alles wat begeerlijk is. Gelijk een mens, wanneer hij dood is, alle recht op zijn goederen verliest, zij gaan op de naaste erfgenaam over; zo ook hebt u die dood bent, evenmin recht op tijdelijke zegeningen, als op de hemelse erfenis in het toekomende leven. U hebt nergens recht op dan op de hel en goddelijke toorn. Ja, u hebt waarlijk een menigvuldig recht en aanspraak op de eeuwige toorn; een recht door het verraad van uw eerste vader; een aanspraak daarop door de oorspronkelijke en algemene verdorvenheid van uw natuur; een recht door uw ontelbare, dadelijke zonden en opstand; en een aanspraak daarop doordat u Gods schadeloosstelling afwijst, en het middel verwerpt, dat God in het Evangelie heeft daargesteld.
3. Wees de mismaaktheid van die doodsstaat bewust. Gelijk een lijk, dat aan het verrotten is, een walgelijk gezicht is, zo ook bent u walgelijk in Gods oog; en in de ogen van alle levende Christenen. Uw persoon en uw gebeden zijn gruwelijk voor God, en u bent voor de rechtvaardigen een gruwel.
4. Wees bewust, dat het een verlaten staat is. Een dood lichaam is verlaten van de ziel, en een dode ziel is verlaten van God. U bent ontbloot van de heiligheid Gods, het beeld Gods, de genade van God, de gunst van God; verstoken en vervreemd van het leven Gods; ontbloot van sterkte en bekwaamheid om uzelf te helpen; ja, u bent verstoken van de wil, dat God u mag helpen. U bent niet gewillig om te worden zalig gemaakt van uw zonde, om te worden verlost van uw vleselijke wandel en uw vleselijk gezelschap. U hebt geen leven, en u hebt geen wil, om verlost te worden van de dood: "Ik heb u willen bijeenvergaderen, doch gij hebt niet gewild. Waarom wilt gij sterven?"

[2]. Wees rusteloos in het gebruik van de middelen des levens, totdat u dit geestelijk leven deelachtig wordt, en een leven hebt, dat met Christus verborgen is in God. Vraagt u welke middelen? Wel, er is een horen, dat met het leven gepaard gaat: "Hoor, en uw ziel zal leven." Er is een onderzoek, dat gepaard gaat met het leven: "Onderzoekt de Schriften, want gij meent in dezelve het eeuwige leven te hebben." Er is een bidden, dat met het leven gepaard gaat: "gij die God zoekt, ulieder hart zal leven." Er is ook een komen, een wijze van tot Christus te komen, dat met het leven gepaard gaat, wegens het gemis waarvan Christus klaagt: "gij wilt tot Mij niet komen, opdat gij het leven moogt hebben." O dode zondaar, kom dan tot Christus om het leven, want het eeuwige leven is met Hem verborgen, en "die de Zoon heeft, die heeft het leven."

Tegenwerping. *Waarom verlangt u van een dode, dat hij tot Christus zal komen?*
Antwoord. Omdat wij het in de Naam van de levende God doen, die God, Die de doden levend maakt. Waarom gebood God Ezechiël, dat hij tot de dorre

doodsbeenderen zou profeteren? Omdat God, in Wiens Naam hij profeteerde, de Geest des levens in hen kon brengen. Daarom hoort Hem, Die tot u spreekt: "Ik ben de opstanding en het leven; die in Mij gelooft zal leven, al ware hij ook gestorven."

Tegenwerping. *Maar hoe, als Hij niet gewillig is?*
Antwoord. Wel, ik kan u waarlijk verzekeren uit Zijn Woord, dat Hij gewilliger is, om het leven te geven, dan u bent om het te vragen, en als u gewillig en bereid gemaakt bent om te bidden, dan is Hij gewillig en bereid om te geven: (Joh. 4:10) "Indien gij de gave Gods kende, en Wie Hij is, Die tot u spreekt, zo zoudt gij van Hem hebben begeerd, en Hij zou u levend water gegeven hebben, namelijk de Geest des levens." (Matth. 7:11) "Indien dan gij, die boos zijt, weet uw kinderen goede gaven te geven, hoeveel temeer zal uw Vader, Die in de hemelen is, goede gaven geven degenen, die ze van Hem bidden?" Daarom, o zondaar, als u niet voor eeuwig wilt sterven, ga van hier naar een verborgen hoekje, en begeer van Hem dit levende water, de levende Geest; wie weet of u wel ooit weer zo'n gelegenheid en zo'n aanbod krijgt.

2e Een enkel woord tot u, die in Christus bent levendgemaakt, en van welken het leven met Christus verborgen is in God. Ik zal dit trachten te doen, door u enige raad te geven.

1. Geeft God de eer van uw leven, ook al moet u een lichaam des doods omdragen: "Ik, ellendig mens! Wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods? Ik dank God door Jezus Christus onze Heere, er is geen verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn" (Rom. 7:24, 25, en 8:1).
2. Weest veel werkzaam in het geestelijk leven, weest veel bezig in de oefening van de geestelijke genaden en in de verrichting van geestelijke plichten. "Zijt standvastig, onbeweeglijk, altijd overvloedig zijnde in het werk des Heeren" (1 Kor. 15:58).
3. Bent u met Christus opgewekt en levendgemaakt? Dan, "zoekt de dingen, die boven zijn, daar Christus is zittende aan de rechterhand Gods. Bedenkt de dingen die boven zijn, niet die op de aarde zijn;" (Kol. 3:1,2) daar uw leven verborgen is.
4. Wanneer u onder verval of dodigheid komt, grijpt dan Christus des te vaster aan, en leeft door het geloof in Hem, en u zal geen leven ontbreken: "Die de Zoon heeft, heeft het leven," en hoe meer u de Zoon hebt, hoe meer leven u hebt.
5. Maak gebruik van uw leven tot levendmaking van anderen, en laat de wereld door uw voorbeeld, uw wandel, uw gesprekken en uw gehele gedrag zien, dat u een beter leven en betere vreugden hebt, dan die ijdelheden waarin zij behagen scheppen.
6. Hoedt u voor alles wat uw geestelijk leven, of de vertroosting daarvan kan bederven. Wacht u voor geestelijke hoogmoed; wacht u voor vleselijk gezelschap; doden en levenden passen niet in elkaars gezelschap. Past op, dat u niet verzuimt te waken: "Waakt en bidt, opdat gij niet in verzoeking valt."

Maar de voornaamste raadgeving, die ik op het oog had, was, dat u de vertroosting van uw leven onderhoudt door u in Christus Jezus te verblijden, zodat de blijdschap des Heeren uw sterkte zij. Dit is beide uw plicht en uw voorrecht, u in de Heere te verblijden: "Verblijdt u in de Heere allen tijd; wederom zeg ik: Verblijdt u" (Filip. 4:4). Verblijdt u in Zijn liefde, dat Hij u liefgehad en Zichzelf voor u overgegeven heeft. Verblijdt u in Zijn verdienste en gerechtigheid, als de grond van uw toegang tot,

en uw aanneming bij God. Verblijdt u in Zijn sterkte en macht om u volkomen zalig te maken, al uw zonden ten onder te brengen, uw krankheden te genezen en al uw noden te vervullen. Verblijdt u in Zijn verbond, dat in alles wel geordineerd en bewaard is. Verblijdt u in Zijn overwinning over de wereld, en de god van deze eeuw, en de dood: "God zij dank, die ons de overwinning geeft door onze Heere Jezus Christus, en ons allen tijd doet triomferen in Christus." Geestelijke blijdschap in de Heere, is een gedeelte van het leven dat u leeft. En eindelijk, verblijdt u hierin, dat uw leven met Christus verborgen is in God.

Ik heb reeds vele onderwerpen van vertroosting behandeld, en zal er nog enkele aan toevoegen. Wij hebben dikwijls over God in Christus gesproken, doch nooit zo rechtstreeks over Christus in God. De reden van de wisseling van die spreekwijze in de Schrift, vloeit voort uit de nauwe vereniging tussen God en Christus, zoals Christus zegt: "Ik en de Vader zijn één", dat is: Christus is in God, en God is in Christus. Deze onuitsprekelijke vereniging is zowel natuurlijk, als krachtens verbond, zoals Christus beide, de Zoon van God en de verzegelde van God is. Hieruit ontstaan de volgende gronden van sterke vertroosting voor de gelovigen:

1. Is het niet vertroostend, dat uw leven met Christus verborgen is in de wil en het welbehagen van God, Die zegt: "Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in Dewelke Ik Mijn welbehagen heb"? Wij zijn onze zaligheid verschuldigd aan de wil van God, en aan de wil van Christus, Die de wil des Vaders met lust is komen doen, zeggende: "Ziet, Ik kom; Ik heb lust, o Mijn God, om Uw welbehagen te doen." In welke wil wij geheiligd zijn.
2. Is het niet een stof van vertroosting, dat uw leven met Christus verborgen is in de heerlijkheid Gods, of in Zijn voornemen, om al Zijn uitnemendheden op het hoogst te verheerlijken, door u in deze weg het leven te geven en te verzekeren: "Opdat wij zouden zijn tot prijs van Zijn heerlijkheid? (Ef. 1:12). Uw leven kan evenmin worden verloren, dan God Zijn heerlijkheid kan verliezen; en dan zou Zijn verlies groter zijn dan het uwe.
3. Is het niet vertroostend, dat uw leven met Christus verborgen is in de eenheid van God? Niet alleen in de Drie-eenheid van de Personen, zoals ik eerder zei, maar in de eenheid van de Godheid, de Personen onderscheiden doch niet gescheiden, maar in Christus verenigd zijnde. Christus spreekt over de zekerheid van het leven en de zaligheid van Zijn volk, als zijnde in de hand van Zijn Vader en in Zijn hand, uit deze grond: dat Hij en Zijn Vader één zijn; want één in Wezen zijnde, zijn Zij ook één in belang en in voornemen.
4. Wat is dat troostrijk, dat uw leven met Christus verborgen is in de geestelijkheid van God; of, zoals Hij een Geest, de Vader van de geesten, en de fontein van geestelijk leven en van alle geestelijke zegeningen is! Geest en leven worden bijeengevoegd: "de woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en leven." Ons leven kon niet met Christus verborgen zijn, als het niet was in God, als een Geest.
5. Hoe heerlijk is die verborgenheid, dat ons leven met Christus verborgen is in de oneindigheid van God, zo als Hij een oneindige Geest is, Wiens verstand oneindig is, en Die oneindig is in Zijn wijsheid, macht, heiligheid, rechtvaardigheid, goedheid en getrouwheid! Hoewel wij eindige schepselen zijn, toch kan onze zaligheid en ons leven niet in eindige dingen liggen, omdat die begrensd en beperkt zijn; terwijl de begeerten van de redelijke ziel onbegrensd en onverzadiglijk zijn.

6. Hoe vertroostend is het, dat uw leven met Christus verborgen is in de eeuwigheid en onsterfelijkheid van God! Daarom zegt Hij: "De eeuwige God zij u een woning en van onder eeuwige armen." En hierom mogen wij zeggen: "Deze God is onze God, eeuwiglijk en altoos."
7. Wat is hier een vertroosting, dat ons leven verborgen is in de onveranderlijkheid Gods, of in God, zoals Hij de onveranderlijke God is, Die spreekt: "Ik, de Heere, worde niet veranderd; daarom zijt gij, o kinderen Jakobs, niet verteerd!" Welke veranderingen er dan ook komen, al komen zwaard, hongersnood en pestilentie; laat komen duisternis en verwoesting; laat komen dood en oordeel; uw leven is nochtans veilig in Hem, Die gisteren en heden, en in der eeuwigheid Dezelfde is.
8. O, wat is hier een vertroosting, uw leven is met Christus verborgen in de onzichtbaarheid van God, of in God, zoals Hij de onzienlijke God is! Zienlijke en tijdelijke dingen zijn voorbijgaand en verdwijnend, doch de onzichtbare, de onzienlijke dingen, zijn duurzaam en bestendig. Daarom zegt de apostel: (2 Kor. 4:18) "Omdat wij niet aanmerken de dingen, die men ziet, maar de dingen, die men niet ziet. Want de dingen, die men ziet, zijn tijdelijk, maar de dingen, die men niet ziet, zijn eeuwig." Hoe meer wij in de onzienlijke God leven, hoe meer wij boven al de zichtbare wisselingen van de tijd leven en al de moeilijkheden van onze weg overmeesteren en al de tegenstanders en de tegenstand, al was het de grimmigheid van mensen en duivels, zullen overwinnen. Daarom staat van Mozes geschreven: "Want hij hield zich vast als ziende de Onzienlijke." (Hebr. 11:27).
9. Is het ook niet goed en troostrijk dat uw leven met Christus verborgen is in de alomtegenwoordigheid en alwetendheid Gods, zowel als in de almachtige kracht, waarover ik tevoren sprak? Het is met Christus verborgen in God, Die overal tegenwoordig is, en daarom zegt: Ziet, Ik ben altijd met u; vervul Ik niet de hemel en de aarde? Waar u ook heengaat, Ik zal met u gaan, al was het door vuur en water, waar u woont, zal Ik ook wonen, Hij Die de eeuwigheid bewoont, woont overal, en kan bij Zijn volk zijn in een brandende oven, in een leeuwenkuil, in de buik van een walvis, in een kerker; Hij weet altijd in welke toestand zij zijn, Hij hoort hun geroep, Hij legt hun tranen in Zijn fles, en luistert naar hun meest verborgen zuchtingen en kermingen, omdat Hij de alwetende God is.
10. In één woord: o, hoe troostrijk is het, dat uw leven verborgen is in het leven en in het bestaan van God! Want Christus is in God, en God is in Christus: "Ik ben in de Vader, en de Vader is in Mij;" Hun leven is samengebonden, en uw leven is ingebonden in het Hunne. O, wat is dit onuitsprekelijk en ondoorgrondelijk; nooit zult u de bodem bereiken van deze beker der vertroosting; hier is een diepte, waar u eeuwig mag induiken.

In een leven, dat met Christus verborgen is in God, zijn al deze dingen inbegrepen, en oneindig veel meer, dan ik kan zeggen. Hier zijn al de fonteinen van eeuwige vertroosting, en dat in vier opzichten:

(1) Omdat Christus Zelf God is, evengelijk met de Vader en de Geest in macht en heerlijkheid en daarom, het leven in Zichzelf heeft en levend kan maken die Hij wil: (Joh. 5:21, 26.) "Want gelijk de Vader de doden opwekt en levendmaakt, alzo maakt ook de Zoon levend, die Hij wil. Want gelijk de Vader het leven heeft in Zichzelf, alzo heeft Hij ook de Zoon gegeven het leven te hebben in Zichzelf."

(2) Omdat Hij als Middelaar, Godmens, volkomen toegerust is, om Zijn leden levend te maken; want in Hem woont al de volheid der Godheid lichamelijk" (Kol. 2:9).

(3) Omdat deze levensvoorraad, die Hij heeft, mededeelbaar is. Daarom staat er geschreven: "Uit zijn volheid hebben wij allen ontvangen" (Joh. 1:16). Hij kreeg het, opdat Hij het aan dode zondaren zou uitdelen, want "Hij is het brood Gods, Die uit de hemel nederdaalt, en Die de wereld het leven geeft" (Joh, 6:33).

(4) Omdat u, die gelovigen bent, door het geloof bent verbonden aan de fontein des levens, en verenigd met de Heere des levens, Die zegt: "Ik leef, en gij zult leven. Uw leven is met Christus verborgen in God."

O vrienden, gaat dan van hier, u verblijdende in het leven, dat u hebt; niet enkel in het leven, dat u werd geschonken, of meegedeeld, dat maar een vulsel van het vat is, maar voornamelijk in het leven dat voor u bewaard wordt, en met Christus verborgen is in God: want dat is de volheid van de bron. Looft God voor hetgeen u geschonken is; dit kan het voorwerp zijn van geestelijk bewustzijn en geestelijke bevinding; hier proeft u, dat God genadig is; maar roemt in hetgeen voor u verborgen en veilig bewaard wordt, want dat is het voorwerp van het geloof, waarop u altijd kunt leven, door te geloven, dat Hij, Die uw leven is, Christus, in God is, ook wanneer u niet kunt gevoelen, dat Hij Christus in u is. Zo zult u, door het geloof van de fontein des levens leven, ook wanneer de beekjes van gevoelige genietingen opgedroogd zijn; en u zult dit altijd kunnen doen, zolang als u gelooft, dat "uw leven met Christus verborgen is in God."

2. Christus, de ware Mozes, gezonden om Zijn ware Israël te verlossen uit hun geestelijk Egypte.

Bevestiging van een leraar te Glasgow.

Handelingen 7:34. ***Ik heb merkelijk gezien de mishandeling Mijns volks, dat in Egypte is, en Ik heb hun zuchten gehoord en ben nedergekomen, om hen daaruit te verlossen; en nu, kom herwaarts, Ik zal u naar Egypte zenden.***

De tijdelijke verlossing, die God Zijn Kerk gaf, uit haar Egyptische dienstbaarheid, was een afschaduwing van de geestelijke verlossing van Zijn volk in latere eeuwen, uit allerlei geestelijke dienstbaarheid, die zij onderworpen zijn. De voorgelezen tekst toont Gods ontferming en medelijden met Zijn volk, nadat het vele jaren in een jammerlijke toestand en onder smartelijke verdrukkingen had verkeerd.
Er zijn vijf bijzonderheden in de woorden waarop ik uw aandacht wil vestigen:

1. De aanwijzing van het volk waarmee de Heere medelijden had: "Mijn volk."
2. De droevige toestand en de ellende waarin zij verkeerden. Het wordt genoemd: hun mishandeling in Egypte.
3. De houding en het gedrag van dit volk in hun benauwdheid: zij zuchtten.
4. Hoe de Heere hen Zijn medelijden betoonde, namelijk beide, door naar hun ellende te zien; "Ik heb merkelijk gezien", en door te horen: "Ik heb hun zuchten gehoord"; en dan door hen te hulp te komen: "Ik ben nedergekomen, om hen daaruit te verlossen"
5. Welk middel Hij daartoe gebruikte, en hoe Hij Mozes met dat doel riep: "En nu kom herwaarts, Ik zal u naar Egypte zenden."

Ons ditmaal niet houdende aan de vorm van een leerstelling, zullen wij in de voorgestelde orde een weinig over elk van deze bijzonderheden spreken, namelijk:

I. De aanwijzing van het volk, daar God medelijden mee had.
II. De droevige toestand en ellende, daar zij in verkeerden.
III. Hun gedrag in hun benauwdheid.
IV. Hoe de Heere hen Zijn medelijden betoonde.
V. Welk middel Hij daartoe gebruikte.
VI. Van het geheel gebruikmaken ter toepassing.

1. De eerste zaak is: De aanwijzing van hen, met wie God medelijden had, en over wie Hij Zich ontfermde: "Mijn volk"; "Ik heb merkelijk gezien de mishandeling Mijns volks." Wel, zijn dan niet al de volken van de aarde Zijne? Wel zeker, want "de aarde is des Heeren en haar volheid." Alle volken op de aarde zijn Zijne . De gehele bevolking van de hemel, engelen en heiligen, zijn Zijne . Alles wat op aarde is, ja, alles wat in de hel is: Hij is Heere van alles en heeft macht over alles. Er is geen vis in het water, geen vogel in de lucht, en geen worm op aarde, die niet des Heeren zijn. Maar nochtans, niettegenstaande dit alles, heeft God een volk, dat op een bijzondere wijze het Zijne is. Zij worden beschreven in Rom. 9:4, 5: "Welker is de aanneming tot kinderen, en de heerlijkheid, en de verbonden, en de wetgeving, en de dienst Gods, en

de beloftenissen; welker zijn de vaders, en uit welken Christus is, zoveel het vlees aangaat, Die is God boven allen te prijzen in der eeuwigheid. Amen." God maakt aanspraak op een recht op hen.
Wij moeten hier aanmerken dat, in deze en verscheidene andere plaatsen van de Schrift over deze benaming van Gods volk wordt gesproken met betrekking tot een zichtbare gemeente, een gemengd volk van goeden en kwaden. Zo zegt Hij tot Israël: "Ik ben de Heere, uw God, Die u uit Egypteland, uit het diensthuis uitgeleid heb." En aangezien er in vele gevallen van het gehele lichaam van de Kerk gezamenlijk wordt gesproken, moet deze regel worden in acht genomen, dat, waar de Heere zo genoemd wordt, in betrekking tot een gemengd volk, al de voorrechten, die uit zo'n betrekking tot God voortvloeien, voor dat volk slechts gewone voorrechten zijn: ik bedoel, die aan allen in die zichtbare kerk gemeenschappelijk zijn. Zo was het voorrecht van de uitleiding uit Egypte een algemeen voorrecht, dat aan allen, goeden en kwaden onder hen, gemeen was; evenals onze bevrijding uit het Roomse Babel, in de Reformatie. Maar hoewel God, de God van een kerk, of van een volk gezamenlijk genomen, genoemd wordt, en zij Zijn volk worden genoemd, dat vele uitnemende voorrechten insluit, hoewel die allen gemeenschappelijk zijn, evenals in het tevoren aangehaalde Rom. 9:4, 5; toch is Hij niet in hetzelfde opzicht hun God, als Hij de God is van allen die onder hen, ware Israëlieten en gelovigen zijn. Gelijk die "niet allen Israël zijn, die uit Israël zijn," zo worden aan het ware Israël, onderscheiden gunsten en voorrechten boven anderen verleend; Hij is hun God, en ze zijn Zijn volk, op een bijzondere wijze, zij bezitten zaligmakende voorrechten. Israël, of de Kerk in het algemeen genomen, heeft een recht op Christus, maar de ware Israëlieten hebben een recht in Christus, omdat hun gegeven wordt zich het algemene recht toe te eigenen, dat al de overigen hebben, krachtens de verbondsbetrekking op Hem als Zijn volk. Israël was een volk, dat met God in verbond was: Hij verkoos hen tot Zijn volk, en zij kozen Hem door belijdenis tot hun God, en dat waren welgelukzalige Israëlieten, die dat in werkelijkheid deden. Zij hadden Zijn waarheid tot hun beveiliging, Zijn goedertierenheid tot hun vertroosting, Zijn wijsheid tot hun raad, Zijn Geest tot hun leidsman, Zijn engelen tot hun bewaarders en gedienstige geesten.

Mijn volk: dat is
(1) een bijzondere, eigenaardige benaming, die een afscheiding van andere mensen te kennen geeft. Zij zijn niet de lieden van de wereld, maar zij zijn uit de wereld uitverkoren; zij zijn niet een volk van zichzelf, zij zijn duur gekocht.
(2) Het is een gepaste benaming, die insluit, dat God belang bij hen heeft; het is een volk van Zijn keuze, Zijn koping, Zijn belofte, Zijn verovering, Zijn liefde en Zijn zorg.
(3) Het is een benaming van waardigheid, welke hun hoge voorrecht te kennen geeft. Ze zijn Zijn lust, Zijn schat, Zijn erfenis, Zijn kudde, Zijn getuigen, Zijn kroon, Zijn eer, enz.
(4) Het is een verheven benaming, Gods volk. Het geeft te kennen, dat zij krachtens belijdenis, of wezenlijk, de goddelijke natuur en het beeld Gods deelachtig zijn; een volk, dat Hij Zich geformeerd heeft, om Zijn lof te vertellen.

Mijn volk: zij waren dat krachtens verbond, uit kracht van het verbond dat God met hun vaderen gemaakt had. God zeide tot Mozes, toen Hij hem uitzond om hen te verlossen: "Ik ben de God Abrahams, de God Izaäks, en de God Jakobs." Hij noemt

hen Zijn volk, omdat zij uit hen gesproten waren, van wie Hij verklaarde, dat Hij hun God en de God van hun zaad was, en met wie Hij tevoren in een verbond was getreden, zeggende: "Ik ben uw God;" namelijk, in Christus, de Middelaar des verbonds, Die, naar het vlees uit hen zou voortkomen. Waarlijk, het is alleen door Christus, dat wij Gods volk kunnen zijn; want al de beloften zijn aan Hem, en door Hem aan ons gedaan. De belofte aan Abraham gedaan was van de Messias: "In uw Zaad zullen gezegend worden alle volken der aarde." En er staat geschreven: (Hosea 11:1) "Ik heb Mijn Zoon uit Egypte geroepen." Het schijnt, dat de profeet daar alleen Gods volk bedoelde, dat Hij uit Egypte verlost had: doch wij zien in Matth. 2:15, dat het in het bijzonder op Christus wordt toegepast, omdat het alleen door Hem, en om Zijnentwil was, dat deze verlossing beide beloofd en uitgewerkt was. Wij zijn niet van het getal van Gods volk, als wij niet van Christus zijn. Neemt Christus en het Evangelie weg, en u neemt uw recht weg om tot Gods volk te behoren.

Mijn volk: Hoe? Zij waren de Zijne uit kracht van de oude betrekking tot hun vaderen. Een lange tijd was verlopen tussen Zijn zeggen: "Ik zal u tot een God zijn, en uw zaad na u:" en de tijd, dat Hij tot Mozes zei: "Ik ben de God Abrahams, Izaäks, en Jakobs." Het was ten minste vier honderd jaren daarna. Nochtans noemt Hij hen, die uit hem waren voortgekomen zo lange tijd daarna, krachtens dat verbond: "Mijn volk." Daarom blijft het verbond bestaan, vele jaren nadat een verbond gemaakt is. Wanneer God Zijn genadeverbond aan een volk heeft geopenbaard, hen tot de Zijnen aannemende, en zij daarop in een verbond van plicht met Hem zijn getreden, daardoor betuigende dat Hij hun God is en belovende door genade, Hem onderworpen te zullen zijn, al was het ook vier honderd jaren oud, ja, al was het vier duizend jaren, dan staat het; en zij die navolgen, zijn door dat verbond gebonden.

Er zijn persoonlijke verbonden, en nationale verbonden.
In de doop en het avondmaal is er een persoonlijk verbondmaken om des Heeren te zijn, en tegen de duivel, de wereld en het vlees te strijden. Maar bovendien zijn er nationale verbonden, waarin wij onszelf in deze landen plechtig aan de Heere hebben verbonden en beleden hebben, de Zijne te zullen zijn. De Schrift machtigde ons daartoe op vele plaatsen, zoals Jozua 24: 14, 18; 2 Kon. 23: 2 Kron. 15, enz. Nooit werd enig werk bezadigder en met meer beraad gedaan dan het maken van dit verbond, dat nu zo opgeborgen, vergeten en veracht is. Dat de bindende verplichting daarvan nog op ons rust is duidelijk. Als wij nog beweldadigd zijn met die godsdienst, die onze voorvaderen een honderd jaar geleden bezworen hebben, dan moeten wij erfgenamen zijn van de eed, waaronder zij gekomen zijn, aan de allerhoogste God. Wij lezen in de Schrift, dat Levi tienden heeft betaald aan Melchizédek en toch was Levi toentertijd nog niet geboren, doch het was Abraham, die tienden betaalde, en omdat Levi uit Abraham zou voortkomen, wordt van hem gezegd, dat hij ze om zo te zeggen, betaald heeft. Daarom, toen onze vaders dit Verbond hebben bezworen, hebben wij zowel gezworen als zij, en wij zijn verplicht het gestand te doen, al is het nog zoveel jaren daarna. Dit tegenwoordig geslacht veracht ons verbond met God, en in zoverre herroepen zij hun betrekking op Hem als Zijn volk, krachtens een plechtig Verbond. Maar ziet hoe God in de Schrift over Zijn volk spreekt, en over hun nakomelingen na hen. In Ps. 66:6 staat geschreven: "Hij heeft de zee veranderd in het droge; zij zijn te voet doorgegaan door de rivier; toen (Eng, Overz.), daar hebben wij ons in Hem verblijd." Hoe kon dit zijn, dat zij zich in Hem verblijdden, toen en daar,

aangezien zij nog niet in de wereld waren gekomen? Wel, omdat zij toentertijd verlost werden; anders waren zij vernietigd geworden, zij zouden niet hebben kunnen bestaan.

Zo ook, *aangezien dit land in de Reformatie van het Pausdom is verlost geworden, en bij plechtig Verbond,* de ware gereformeerde godsdienst deelachtig werd, zijn wij, die de weldaden daarvan deelachtig zijn, verplicht te doen wat zij beloofd hebben daarvoor te doen. Zo zegt de Profeet Hosea, als hij spreekt van de worsteling van Jakob met God te Bethel: (Hos. 12:5) "Te Bethel vond Hij hem, en daar sprak Hij met *ons*"; hoewel het vele jaren voordat zij geboren waren geschied was. Hier toont de profeet aan, dat zij van hun gelovige voorvaderen ontaard waren; zij hadden Bethel in Bethaven veranderd, het huis Gods in het huis der ijdelheid. Zo wordt in de Schrift het volk beschuldigd van de bondsbreuk van hun vaderen.

Wat hebben wij van onze voorvaderen ontvangen? Veel licht was van hen overgebracht; doch, wat anders dan duisternis en afvalligheid dragen wij over op ons nageslacht? Is het te verwonderen, dat wij wegens een verbroken Verbond aan stukken worden gebroken? De kinderen Israëls maakten een verbond met de Gibeonieten; en hoewel het door bedrog was tot stand gekomen, nochtans werden zij, vier honderd jaren daarna, toen men had kunnen menen, dat het vergeten was, wegens hun verbreken van dat verbond, met een zware hongersnood van God geplaagd; en Gods toorn kon niet gestild worden voordat zeven zonen van Saul waren opgehangen, omdat zij er de hand in gehad hadden. Zal God dan de verbreking van een wettige eed, die Hem in dit land gezworen is, niet wreken? Wanneer een ouder zijn kinderen beveelt en verplicht zo en zo te doen, dan achten wij het recht dat het gedaan wordt, en wij houden het voor een groot onrecht en grote zonde, wanneer het niet gedaan wordt, al zijn hun ouders reeds lang gestorven en weg. Is niet hun zaad, en zijn niet hun erfgenamen, door hun recht, belofte, of verbond, evenzeer daartoe verplicht als zij dat waren? Welke voortdurende verandering en verwarring zouden er in de wereld zijn, als de mensen alleen verbonden waren wegens hun persoonlijke verbintenissen? Hoeveel groter zonde is het, dat mensen de verplichting verloochenen die op hen rust, krachtens een verbond dat hun voorvaderen in hun naam met God gemaakt hebben? Waarlijk, ons land is meer verschuldigd dan andere natiën, want God was nooit meer met enig volk, dan met ons, en geen natie was meer met Hem, dan de onze. God heeft op zo'n natie, als wij een natie zijn, vele pijlen af te schieten en Hij heeft vele pijlen geschoten. Evenals iemand van de Israëlieten aanmerkt, dat nadat zij het gouden kalf gemaakt hadden en dat aanbaden, "daarna nooit een plaag over hen kwam, of er was een ons van het gouden kalf in." God kon niet vergeten, dat het zo'n afschuwelijke zonde was. Zo mogen wij ook zeggen dat God in deze afgelopen jaren, menige plaag heeft gezonden, en het schijnt dat er vele, nog verschrikkelijker plagen op komst zijn, doch ons is nog nooit een plaag overkomen, daar niet een ons van deze grote zonde van ons verbondsbreken in was. God heeft een twist met ons land wegens ons verbreken van het verbond en onze meinedigheid. Ondertussen is dit, hoe wij ook ons plechtig verbond verachten, nochtans één van de gronden van onze aanspraak op Hem, als Zijn volk. Het is ook één van de gronden dat Hij nog voortgaat, met aanspraak op ons te maken die deze Verbonden erkennen, en dat Hij ons Zijn volk noemt: Mijn volk.

II. Ons tweede punt is, dat wij iets zullen spreken over de ellendige toestand, daar zij in verkeerden: "Ik heb merkelijk gezien de mishandeling (Engelse overzetting: de verdrukking) Mijns volks, dat in Egypte is", Ik heb gezien, dat het een grote verdrukking is. De grootheid daarvan kan blijken uit de volgende bijzonderheden:

1. Zij handelden listiglijk met hen, toen zij vermenigvuldigden, want de koning van Egypte en zijn raadslieden zeiden: "Komt aan, laat ons wijselijk tegen hen handelen." Hun verdrukking was door de koning en zijn raad ontworpen. Al hun vernuft en beleid werden te werk gesteld om Gods volk te verdrukken, en de wijsheid van de Egyptenaren was niet klein; hoewel het geen ware wijsheid was, nochtans was zij groot, evenals die van de oude slang. De verdrukkingen van Gods volk zijn groot, wanneer de wijsheid en het beleid van mensen en duivels tegen hen worden te werk gesteld.

2. De grootheid van hun verdrukking blijkt uit de wijze waarop zij als slaven gebruikt werden; zij moesten aan de oever van de rivier de Nijl in modder en klei werken, en tichelstenen maken, om huizen voor de koning te bouwen en hun piramiden op te richten. Zij werden niet voor keurig werk gebruikt, maar voor het ruwste werk, het maken van bakstenen, en hun taak werd verdubbeld, zij moesten tweemaal zoveel werk opleveren als tevoren. Aandrijvers werden over hen gesteld, door wie zij geslagen werden, als zij hun dagwerk niet af hadden; en toch moest een deel van hen stro gaan zoeken, omdat het hen niet gegeven werd, en een ander deel moest tichelstenen maken.

3. De grootheid van hun verdrukking blijkt hieruit, dat het lang duurde. Want het schijnt reeds kort na de dood van Jozef en zijn broeders begonnen te zijn, toen een andere koning opstond, die Jozef niet gekend had, en hoewel hun ellende niet al die tijd op zijn hoogst was, nochtans was het een aanwassende ellende, totdat zij tenslotte,
4 Van alle hoop, dat zij een nakomelingschap zouden hebben, werden afgesneden. De vroedvrouwen van Egypte ontvingen bevel alle kinderen van het mannelijk geslacht te doden, en toen de vroedvrouwen weigerden, werd de Egyptenaars geboden hen te nemen en in de rivier de Nijl te werpen; en u weet, hoe dit de oorzaak was van de wonderbaarlijke bewaring van Mozes. Zo was hun verdrukking groot en smartelijk; zij was zo groot als de wijsheid van Egypte, en ook even laag; eveneens aanwassende en zo lang durende, totdat zij tenslotte haar hoogste punt bereikte. Toen was het, dat de Heere zei: "Ik heb merkelijk gezien de mishandeling Mijns volks."

Vraagt u: *Hoe kwam dat, dat zij zo verdrukt werden? Was het niet door de voorzienigheid Gods?*
Dan antwoord ik: Ja, waarlijk, was het dat. Wij zien dat in Ps. 105:25, waar geschreven staat: "Hij keerde hun hart om dat zij Zijn volk haatten, dat zij met Zijn knechten listiglijk handelden;" zodat hun verdrukkingen van de Heere besteld waren tot de volgende en dergelijke einden:

(1) Opdat Zijn volk, dat onder de Egyptenaren woonde, niet te gemeenzaam met hen zou worden, en zo door hun afgoderij worden afgetrokken, wilde Hij dat zij hen zouden haten; want als zij goed door hen behandeld waren, konden sommigen van hen, van de ware God zijn afgevallen, omdat zij zo zwaar werden verdrukt. Hoeveel te meer zouden zij gevallen zijn als zij vriendelijk door hen waren

ontvangen? Zij hadden toch evenveel natuurlijke neiging, om van de dienst van de ware God tot afgoderij te vervallen, als andere mensen; daarom wilde Hij, dat de Egyptenaren hen verdrukten.

(2) Opdat zij zouden verlangen uit hun smartelijke verdrukking te worden verlost en het goede land, dat hen als het zaad Abrahams beloofd was, in bezit te nemen. Hij wilde dus een besef in hen opwekken van hun tegenwoordige staat, en een begeerte naar vrijheid. Toen dan ook Mozes gezonden werd, waren zij verblijd, dat zij van hun verlossing hoorden, en dat er hoop was, dat zij hun hoofd nog eens zouden opheffen uit het juk van de dienstbaarheid, dat op hen lag.

(3) Opdat zij niet weer naar Egypte zouden terugkeren wanneer zij er eenmaal uit waren, gedenkende in welke slavernij zij daar waren. Het lijkt wel vreemd dat zij, zoals wij in Num. 14 lezen, verlangden, dat zij maar weer in Egypte terug waren. Hoewel Kanaän een land genoemd wordt overvloeiende van melk en honing, en Egypte een land van uien en knoflook, nochtans begeerden zij terug te keren, zodra zij maar een weinig tegenspoed in de woestijn ondervonden; hoeveel temeer zouden zij verlangd hebben terug te keren, als zij in Egypte niet zo vreselijk waren mishandeld geworden, Ik kan er nog een andere reden bijvoegen, namelijk:

(4) Opdat in hun verlossing uit de verdrukking, Gods eer meer zou te voorschijn komen, zowel in de openbaring van Zijn rechtvaardigheid in het straffen van de Egyptenaren, als van Zijn goedertierenheid en waarheid in het verlossen van Zijn volk.

Om hier deze stof op de toestand van Gods volk in ons land in deze tijd toe te passen: zijn ook zij niet in grote dienstbaarheid en onder smartelijke verdrukkingen en kerkelijke tirannie geweest? Hebben de kerkelijke gerechtshoven niet listiglijk met hen gehandeld? Zijn zij niet door gestrenge ambtslieden en wrede wachters onder grote ontberingen gebracht? Hoelang heeft de dienstbaarheid geduurd en hoezeer is zij in deze laatste jaren verzwaard? Tot welk een hoogte is het verval geklommen, dat bijna geen schaduw meer te zien is van een getuigenis, van een door een Verbond bevestigde Reformatie, zodat alle hoop, om haar zuiver aan het nageslacht over te brengen, en dat onze nakomelingen de Heere, als een met Hem in verbond staand land zouden prijzen en dienen, bijna was afgesneden. Zij die voor die zaak van God opkwamen zijn afgesneden en uit de synagoge geworpen, en zo zijn zij, en allen die hen aanhangen, als het ware, de deur gewezen; want de Heere heeft de harten van dit geslacht omgewend, dat zij Zijn volk haten en arglistig met Zijn knechten handelen. En waarom heeft de Heere dit gedaan?

1. Opdat wij niet zullen meedoen met de manieren van de wereld, noch in dezelfde koers van afvalligheid zullen meelopen. Ja, hoe heeft God de mishandeling en de verdrukking van Zijn volk, door kerkelijke vonnissen, als middel gebruikt om hun listige en wrede verdrukkers, hatelijk en verachtelijk en hun wegen afschuwelijk in hun ogen te maken.
2. God heeft het zo verordend, opdat Zijn volk zou verlangen van hun verdrukkingen bevrijd en van het gemis van de kerkelijke voorrechten die zij moesten ontberen, verlost te worden.
3. Opdat zij, eenmaal vrijgemaakt zijnde, alle middelen zouden gebruiken, om niet weer met het juk van de dienstbaarheid bevangen te worden.

4. Opdat God temeer zou verheerlijkt worden, zowel in Zijn rechtvaardig ongenoegen over de onderdrukkers, als in Zijn goedertierenheid aan Zijn volk te betonen, volgens Zijn belofte in Christus.

III. Ons derde punt is: De houding en het gedrag van dit volk onder hun mishandeling en benauwdheid, hier uitgedrukt door het woord *zuchten*. In het boek Exodus staat geschreven: zij zuchtten, zij schreeuwden, zij kermden; doch hier wordt slechts één woord gebruikt. Om dit goed te verstaan zullen wij nagaan, dat er tweeërlei geroep tot God is in de verdrukking:
(1) Het geroep van de onderdrukking, en
(2) het geroep van de verdrukten. Het eerste is wezenlijk, het andere is mondeling, of door de stem.

1. Het eerste, zeg ik, is het wezenlijk geroep van de zonde zelf: (Jak 5:4). Ziet, het loon van de werklieden die uw landen gemaaid hebben, dat van u verkort is, roept; en het geschrei van degenen die geoogst hebben, is gekomen tot in de oren des Heeren Zebaoth." Dat men een loonarbeider, die niet meer heeft om van te leven, zijn loon inhoudt of verkort, roept om een vloek in de oren des Heeren. Wanneer God Kaïn ondervraagt over zijn broeder Abel, (Gen. 4:9, 10) en hij zegt: "Ben ik mijns broeders hoeder?" antwoordt God: "Daar is een stem des bloeds van uw broeder, dat tot Mij roept van de aardbodem." Zo staat er geschreven (Gen. 18:20): omdat het geroep van Sodom en Gomorra groot is, en omdat haar zonde zeer zwaar is; haar zonde roept om een vloek. Zo is de zonde van onderdrukking een roepende zonde, en vele andere zonden zijn roepende zonden. De meinedigheid van ons land is een roepende zonde. De zonde roept om wraak over hen, die ze begaan; zo ook toen Israël mishandeld en onderdrukt werd, riep hun onderdrukking. Doch,

2. Dit ging gepaard met het geroep van de verdrukten, het geroep van het gebed van Gods volk: (Deut. 26:7) "Toen riepen wij tot de Heere, de God van onze vaderen; en de Heere verhoorde onze stem, en aanzag onze ellende, en onze arbeid, en onze onderdrukking." Vrienden, wat is de reden dat de Heere, als Zijn volk mishandeld en verdrukt wordt, niet opstaat om hen te verlossen? Roepen de onderdrukkingen dan niet in de oren des Heeren? Ja, maar er is een tweeërlei geroep; het geroep van de verdrukten behoort met het geroep van de onderdrukking samen te gaan. God heeft, om zo te zeggen, twee oren; een oor van gerechtigheid om het geroep van de onderdrukking te horen, en een oor van ontferming om het geroep van de verdrukten te horen. Wanneer nu het geroep van de onderdrukking tot Hem opklimt, stelt Hij de slag uit, totdat ook het geroep van de verdrukten voor Zijn aangezicht komt. Het geroep van de onderdrukking, namelijk van de kerkelijke onderdrukking in dit land, is opgeklommen tot voor de Heere der heirscharen. O, dat er meer was van het geroep van de verdrukten! het geroep van het gebed van het geloof. Het is geen luid geroep, daar ik over spreek; wij lezen van Mozes, dat hij riep, toen hij geen woord uitte; en er zijn "onuitsprekelijke zuchtingen," die de Heere hoort en verhoort. Indien onder de invloed van de Geest, onze zwakheden te hulp komende, onze harten en stemmen samen door het land gingen om tot de Heere te roepen, zouden wij mogen verwachten dat Hij zou verhoren. Aangezien het oor van Zijn gerechtigheid, als het ware doof geschreeuwd is van het geroep van de onderdrukking, van de opdringerigheid, van de dwalingen, van de afval, en van de verdorvenheden; en het oor van Zijn ontferming

ook als doof geschreeuwd werd van het dringend geroep van de verdrukte, mishandelde en verstrooide erfenis van God, gelijk wij geloven, dat dit enigermate geschiedt in sommige bijeenkomsten van Gods kinderen; als dat steeds meer mocht geschieden, dan zouden wij mogen verwachten, dat de Heere aan Zijn verbond zou gedenken, en Zijn hand zou uitsteken, en door een werk van reformatie zou te hulp komen, niettegenstaande alle tegenstand daartegen.
Merkt op, dat het een jammerlijke toestand is, wanneer het volk mishandeld wordt, en het nochtans niet kermt, noch roept tot de Heere, noch hulp van Hem afsmeekt. U moest de mishandeling als een gesel beschouwen, om u tot God te drijven. Evenals een rechtgeaard kind, als het door zijn vader geslagen wordt, niet van hem zal weglopen, maar dichter bij hem zal komen, en om ontferming zal roepen; zo moeten wij ook in de verdrukking onze harten scheuren, en tot God in Christus roepen.

IV. Ons vierde punt is: Hoe de Heere Zijn onderdrukt volk, Zijn medelijden betoonde: "Ik heb merkelijk gezien; Ik heb gehoord; Ik ben nedergekomen om te verlossen." Er zijn hier drie uitdrukkingen, waardoor Hij Zijn ontferming en Zijn medelijden toont.

1e Het wordt uitgedrukt door *zien*: "Ik heb merkelijk gezien, of, ziende heb Ik gezien, de mishandeling Mijns volks." Hier is ontferming in Zijn oog; Hij ziet op hen met een oog van ontferming en medelijden.
2e Het wordt uitgedrukt door *horen*: "Ik heb hun zuchten gehoord; Ik heb hun gekerm gehoord." Hier is ontferming in Zijn oor; Zijn oren zijn open tot hun geroep.
3e Het wordt uitgedrukt door *nederkomen:* "Ik ben nedergekomen om hen te verlossen." Hier is ontferming in Zijn hand, en voet, en beweging. Dit zijn figuurlijke uitdrukkingen; God spreekt daarin naar de wijze van de mensen, door een gewone beeldspraak. (Exod. 3:7, 8, 9).

Wij zullen hier drie redenen voor deze uitdrukkingen opgeven.
1. Om Zijn wijsheid te tonen, dat de mensen, wanneer zij recht willen handelen tegenover onderdrukkers of onderdrukten, de zaken moeten kennen en grondig onderzoeken; of dat zij als met hun ogen moeten zien hoe de zaken staan, en met hun oren moeten horen welke ootmoedige smekingen hen worden gedaan, en recht en billijk handelen.
2. Om ons de lijdzaamheid van God te tonen, dat Hij niet, evenals een grimmig mens dadelijk begint te slaan, maar dat Hij langzaam aan en trapsgewijze komt; als Hij de zaak van Zijn volk bezien heeft, dan hoort Hij hun geroep.
3. Om ons de zekerheid en vastheid van Gods handelingen te laten zien, dat Hij, hoewel Hij zeer verdraagzaam is, nochtans niet altijd verdraagt, en dat Hij, wanneer Hij komt, terdege komt, tot het oordeel over Zijn vijanden, en met ontferming over Zijn vrienden. Wanneer mensen een oordeel hebben uitgesproken kunnen zij het herroepen, omdat zij het van tevoren niet behoorlijk hebben overwogen; doch voordat God slaat, heeft Hij de zaken gezien en nog eens gezien, en gehoord, en rijpelijk overwogen. Al is Hij eerst met zachtheid gekomen, nochtans zal Hij, wanneer Hij komt, Zijn kracht doen gevoelen. Wij behoeven niet te zeggen, dat de Heere lang wacht om de goddelozen te straffen; want wanneer Hij komt zijn Zijn slagen ernstig en zeker en zwaar. Zijn oordelen zijn groot en zwaar. Wij moeten ook niet zeggen, dat Hij lang vertoeft, eer Hij Zijn volk komt verlossen; want wanneer Hij inderdaad komt, komt Hij neer met wraak over Zijn

vijanden, en met een uitgestrekte arm van heil en verlossing over Zijn volk. "De dag der wraak was in Mijn hart, en het jaar Mijner verlosten was gekomen" (Jes. 63:4).

Laat ons daarom de weg van Gods voorzienigheid, waarin Hij ontferming betoont, eerbiedigen; laat ons op God wachten en Hem tijd geven: Zijn Eigen tijd om te zien en te horen en te komen. Hij moet Zijn tijd hebben, om te zien: "Ik heb hun mishandeling gezien." Hij moet Zijn tijd hebben, om te horen: "Ik heb hun zuchten gehoord." En dan zal Hij Zijn tijd van komen hebben: "Ik ben nedergekomen om te verlossen." Die gelooft haast niet, maar wacht zijn tijd af. Wordt u onderdrukt door geestelijke vijanden? Door sterke, machtige en de overhand hebbende begeerlijkheden en verdorvenheden? Roept u dag en nacht: "Heere, doe mij recht tegen mijn wederpartij?" (Lukas 17:3). Verlangt u, dat God mocht neerkomen om u te verlossen? O, wacht met lijdzaamheid op deze medelijdende en ontfermende God; want Hij is niet blind, noch doof, noch dood, zoals de afgoden van de heidenen; neen, Hij is een ziend, een alziend God: "Ik heb merkelijk gezien uw mishandeling" Hij is een horend God: "Ik heb uw verborgen kermen gehoord." Hij is een komend God; Hij is op weg om neer te komen: Hij is een God des gerichts: "welgelukzalig zijn die allen, die Hem verwachten."

V. Ons vijfde punt is: Het middel en instrument dat Hij gebruikt om hen te hulp te komen. "En nu kom herwaarts, Mozes, ik zal u naar Egypte zenden." Wij zullen deze woorden overwegen:

1. Letterlijk, zoals zij betrekking hebben op Mozes, en
2. Zinnebeeldig, zoals ze in het bijzonder betrekking hebben op Christus, van Wie Mozes slechts een voorbeeld en afschaduwing was.

1e Laten wij ze letterlijk beschouwen, zoals zij betrekking hebben op Mozes. "En nu kom herwaarts, Ik zal u naar Egypte zenden, om Mijn volk Israël daar te verlossen." Wij kunnen hier de volgende opmerkingen maken.

1. Dat hoewel God, Israël zou hebben kunnen verlossen door Zijn almachtige hand, en dat onmiddellijk, zonder enig middel of werktuig, Hij nochtans verkoos dit door Mozes te doen. Hij Die een stem deed horen, waardoor Hij tot Mozes sprak, kon hen evengoed door een stem verlossen zonder behulp van enig werktuig. Wat Hij door middel van een instrument deed, kon Hij ook door een buitengewone voorzienigheid doen, doch Hij verkiest instrumenten te gebruiken. Zo zou God een reformatie in ons land kunnen bewerken zonder daartoe enig mens als middel te gebruiken; maar Hij verkiest het anders te doen. Laat daarom niemand zeggen: "ik behoef dit werk niet ter hand te nemen, want God zal Zijn werk uitvoeren, hetzij ik er mij mee bemoei of niet;" als Hij ons roept om een werk voor Hem te doen, laten wij dan niet zeggen, dat het onnodig is. Als Mozes toen zo eens tot God had gesproken, het zou hem waarlijk niet gepast hebben zo'n heerlijk werk te weigeren. Neemt, in de Naam van God, het werk van persoonlijke, gezins- en nationale reformatie ter hand; doet wat u kunt en bidt de Heere ernstig, of Hij het werk wil werken. Wij behoren ons niet te gaan verschuilen, wanneer God iets heeft te doen; want God eert mensen aldus, wanneer Hij hen in het één of ander goed werk gebruikt. Hij doet dit niet omdat Hem sterkte ontbreekt, maar om Zijn volk te beproeven, of zij ijverig en dapper voor een goede zaak willen staan. Wij moesten de Heere danken, als Hij een klein getal opwekt om de

zaak van de reformatie ter harte te nemen. Ik heb gehoord hoe God, in de dagen van onze heerlijke Reformatie een aantal jonge edellieden dikwijls aanspoorde, om te zes of zeven uur in de morgen samen te komen, en tot ‘s avonds negen of tien uur bij elkaar te blijven, en zich al die tijd alleen bezig te houden met de godsdienst, en dat zij nooit een woord over iets anders spraken, zonder dat het hen in het minst verveelde of moeilijk viel. Wat bleek dit een werk Gods te zijn! Waarlijk, als God lust heeft in onze dagen een reformatie te werken, dan lijkt het tot nog toe niet zeer waarschijnlijk, dat God de adel en de hooggeplaatsten vereren zal door bij hen te beginnen; doch als hij in het midden van ons zal doen overblijven, een ellendige, arme, verachte en geringe handvol mensen, die op de Naam des Heeren vertrouwen, kan Hij zelfs door zeer geringe en verachtelijke middelen, heerlijke dingen doen; want dat deed Hij hier ook.

2. Mozes wordt daarom uit zijn beroep van herder weggehaald, om koning in Jeschurun, een gebieder en verlosser van Israël te zijn, evenals Hij David van achter de zogende schapen deed komen. Mozes wordt van uit zijn geringe werk geroepen om het fondament van de Joodse Kerk te leggen. Zo werden de apostelen, arme vissers, van hun schepen en netten weggehaald, om het fondament te leggen van de Christelijke Kerk. God doet grote dingen door geringe, verachtelijke middelen, door middelen die veracht zijn. Dat toch was Mozes, zoals wij zien in het vers, dat op onze tekst volgt: "Deze Mozes, welke zij verloochend hadden, zeggende: Wie heeft u tot een overste en rechter gesteld? deze [zeg ik,] heeft God tot een overste en verlosser gezonden door de hand des Engels, Die hem verschenen was." Wanneer God verschijnt om Zijn werk in een Kerk te werken, verwachten sommigen, dat dit door zeer aanmerkelijke middelen zal geschieden, en dat Hij van gouden en zilveren bazuinen gebruik zal maken om Zijn kerk te vergaderen; doch als Hij niet door die weg komt, maar liever door zeer verachtelijke middelen, zoals ramshoornen, dan denken zij: "Wat zullen dezen?" O, hoe geneigd zijn wij, Christus verkeerd te verstaan, wanneer Hij komt tot onze verlossing, voornamelijk wanneer Hij langs een ongebaande weg komt, zoals toen Hij de discipelen te hulp kwam, wandelende op de baren van de zee! Waarlijk, de vloeden hebben hun stem verheven: vloeden van tegenstand tegen Gods werk, vloeden van kerkelijk gezag en kerkelijke vonnissen tegen het werk van God, en hen die ervoor getuigen. Als Christus komt, wandelende op zulke vloeden en deze trotse golven betredende, en verachting uitgietende over menselijk gezag dat in Zijn weg staat; dan zijn sommigen verschrikt bij Zijn komst in zo'n weg, en zij vrezen dat het een geest, een verleidende geest is. Maar God heeft wonderlijke wegen, om Zijn volk te verlossen: "Zijn wegen zijn niet onze wegen." De wegen van de mens rieken naar de dingen van de aarde. "Is dit naar de wet des mensen?" zei David. Neen David, geen mens ter wereld zou u van achter de schapen gehaald en een koning van u gemaakt hebben; noch Mozes, van een herder een vorst. Maar het is maar een stukje van Gods weg, Wiens wegen zoveel hoger zijn dan onze vleselijke en aardse wegen, als de hemelen hoger zijn dan de aarde.

3. Merkt de tijd op wanneer God Mozes gebruikte: "En nu kom herwaarts, Ik zal u naar Egypte zenden." Mozes mocht bij zichzelf gedacht hebben: "waarom nu? Ik ben daar reeds veertig jaren geweest, en het is nu reeds veertig jaren geleden, dat ik uit Egypte ging"; doch hij moest nu een derde veertig jaren gebruikt worden, om Israël naar Kanaän te leiden. Maar hij heeft misschien gedacht: "maar toen ik daar vroeger verscheen om hen te verlossen is het op niets uitgelopen; waarom dan nu?" Wel, toen

was de tijd nog niet gekomen, maar nu is de tijd gekomen om hen te verlossen, en daarom zou zijn boodschap die hij had, nu beter slagen. Nu heeft hun mishandeling zijn hoogtepunt bereikt; nu is het de welaangename tijd; nu zijn de vierhonderd jaren verstreken, en is de tijd daar, aan hun vaderen beloofd, dat ik dan voor hen zou verschijnen. Daarom is er nu werk voor u, Mozes, niet alleen als een profeet, om het volk bekend te maken dat Ik hen nu zal komen verlossen; doch ook als Mijn afgevaardigde, om in de Naam van de Koning der koningen, van Farao te eisen dat hij het volk des Heeren aan Hem zal teruggeven. Hij wordt als een koning van Israël gezonden, om hen uit te leiden. Wanneer God bezig is Zijn volk te verlossen, drijft Hij dikwijls hun beproevingen tot de hoogste trap op, opdat zodoende hun verlossing des te wonderlijker en aanmerkelijker zou zijn.

4. Merkt op, dat Mozes niet loopt voordat hij gezonden wordt. Hij verklaarde zelf in het eerst, dat hij enigszins onwillig was, doch dat vloeide voort uit een gevoel van zijn onwaardigheid. Ware gezanten van God worden door Hem gezonden: zij hebben een geordende zending en moeten niet nalaten te gaan wanneer zij gezonden worden. Hun vertroosting, zo niet hun voorspoed, hangt daarvan af, dat zij van God geroepen en gezonden zijn. De voorspoed moet alleen aan God worden toegewezen, doch wij moeten altijd op onze plicht zien en aan de goddelijke roeping gehoorzaam zijn; wij moeten de middelen gebruiken en de uitkomst aan God overlaten.
2e Beschouwt deze woorden zinnebeeldig, zoals zij betrekking hebben op Christus, van Wie Mozes een voorbeeld was. Dat hij gezonden werd om Israël uit Egypteland, en uit het huis der dienstbaarheid te verlossen, was een zinnebeeldige voorstelling, daarvan, dat God Zijn Zoon heeft gezonden, om ons uit onze natuurstaat van zonde en ellende te verlossen, die erger is dan Egyptische dienstbaarheid. Mozes zelf profeteerde, dat Christus van God tot dit werk gezonden is: (Deut. 18:18) "Een Profeet zal Ik hen verwekken uit het midden van hun broederen, als u: en Ik zal Mijn woorden in Zijn mond geven, en Hij zal tot hen spreken alles, wat Ik Hem gebieden zal." En in het verband van onze tekst: (Hand. 7:37) "Deze is de Mozes, die tot u gezegd heeft: De Heere uw God zal u een Profeet verwekken uit uw broederen, gelijk mij, die zult gij horen", Nu, zoals het betrekking heeft op Christus, en de geestelijke verlossing uit het geestelijk Egypte, zullen wij het in tweeërlei opzicht beschouwen, namelijk: Christus in Zijn Persoon, en Christus in Zijn dienaren en boodschappers.

[1] Zoals het betrekking heeft op Christus Zelf, die hier door Mozes wordt afgeschaduwd, merken wij op: Dat Christus de Gezondene van God is, om ons uit de dienstbaarheid van de natuurstaat te verlossen. Hij is van God, van God de Vader gezonden, tot onze verlossing. God de Vader zegt, met het oog op de uitvoering van deze zaak: "En nu, kom herwaarts, Ik zal u naar Egypte zenden." (Joh. 3:17) "God heeft Zijn Zoon niet gezonden in de wereld, opdat Hij de wereld veroordelen zou, maar opdat de wereld door Hem zou behouden worden." Christus maakt geen tegenwerping, maar zegt: "Ziet, Ik kom; in de rol des boeks is van Mij geschreven." Let hier op een paar dingen:

1. De Persoon, die gezonden wordt: Ik zal U zenden." U, Mijn eeuwige Zoon; "want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft; U, Mijn knecht, Die Ik verkoren heb: Mijn uitverkorene, in Wie Mijn ziel een welbehagen heeft."

2. De Persoon, Die zendt, in het voornaamwoord Ik: Ik zal U zenden." Wie is deze Ik? Het is God de Vader, Zoon en Heilige Geest, een God die door eenstemmige raad, heeft verordineerd en vastgesteld, dat de Zoon in Zijn Eigen Persoon, in de wereld zou komen, om het werk van de verlossing van de mens uit te voeren. Omdat God de Vader, de eerste Persoon in orde van bestaan, en zo de eerste in werking is, wordt het zenden in de eerste plaats aan Hem toegeschreven. Christus zegt: (Joh. 16:28) "Ik ben van de Vader uitgegaan;" (Joh. 17:8) "en zij hebben geloofd, dat Gij Mij gezonden hebt." (Joh. 8:112) "Ik ben ook van Mijzelf niet gekomen, maar Hij heeft Mij gezonden;" (vs. 29) "En Die Mij gezonden heeft is met Mij. De Vader heeft Mij niet alleen gelaten."
3. Merkt op, wat de soevereine reden is van de zending van Christus; het is de wil van God: "Ik zal U zenden." Christus ging er op in, zeggende: "Ziet, Ik kom, Ik heb lust, o Mijn God, om Uw welbehagen te doen." Door dit welbehagen is Christus gezonden; door deze wil zijn wij geheiligd, zalig gemaakt en verlost. Het gehele verbond van de verlossing of van de genade, staat op Zijn goddelijke wil: "Ik zal U geven tot een verbond des volks." Ziet, hoe Christus Zijn opdracht opent, zeggende: Dit en dit is de wil Mijns Vaders, Die Mij gezonden heeft: (Joh. 6:38) "Ik ben uit de hemel nedergedaald, niet opdat Ik Mijn wil zou doen, maar de wil Desgenen, Die Mij gezonden heeft. En dit is de wil des Vaders, Die Mij gezonden heeft, dat al wat Hij Mij gegeven heeft, Ik daaruit niet verlieze. Ik leg Mijn leven af voor Mijn schapen; dit gebod heb Ik van Mijn Vader ontvangen." Het was dus de wil van de Vader, Zijn Zoon, onze ware Mozes te zenden, tot de grote doeleinden van Zijn eer.
4. Merkt hier op met welke boodschap hij gezonden werd: "Ik zal u naar Egypte zenden;" naar Mijn volk, dat in het Egypte van deze wereld is, in een staat van zonde en ellende, en van dienstbaarheid aan de satan, de dood, de hel en de toorn Gods, opdat U ze mag verlossen: Ik heb U gegeven om Mijn heil te zijn, tot aan het einde der aarde; om de gevangenen vrijheid uit te roepen, en de gebondenen opening der gevangenis."
5. Merkt op de plechtigheid van Zijn zending, en de tijd daarvan: "En nu, kom herwaarts, Ik zal U zenden." De Vader mocht tot de Zoon zeggen: Wij hebben van alle eeuwigheid in de hand geklapt; Wij hebben op deze tijd gewacht: Onze vermakingen waren met der mensen kinderen; en nu kom, laat Ons Ons liefdevoornemen uitvoeren. Nu is het de geschikte tijd; de nood van Mijn uitverkorenen roept om de vervulling van de belofte, dat het Zaad van de vrouw, de slang de kop zal vermorzelen. "En nu, kom herwaarts, Ik zal U naar Egypte zenden." (Gal. 4:4) "Wanneer de volheid des tijd gekomen is, heeft God Zijn Zoon uitgezonden, geworden uit een vrouw, geworden onder de wet."
6. Zie hier de natuur van de zending zelf: die wordt een zenden genoemd: "En nu, kom herwaarts, Ik zal U zenden" Het geeft de vleeswording van de Zoon van God te kennen: "Het Woord is vlees geworden." Het geeft de geschiktheid van Christus voor het werk te kennen: "Ik zal U zenden en bekwaam maken, en Ik zal Mijn Geest op U geven en Gij zult het recht, den heidenen voortbrengen." Het geeft het gezag van de zending van Christus te kennen, en Gods vertrouwen in Hem, dat Hij machtig en getrouw was om het gehele werk te doen, dat Hij Hem te doen heeft gegeven. Daarom roemt de Vader in Hem: "Ik heb hulp besteld bij een Held;" en wederom: "Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in Dewelke Ik Mijn welbehagen heb." In één woord, het geeft het ernstig belang te kennen dat de Vader had, bij het

werk waartoe Hij gezonden werd, namelijk: de verlossing en zaligheid van mensen, zodat Hij liever van Zijn Zoon wilde scheiden en Hem naar Egypte zenden, dan dit ongedaan laten. Hij zond Hem dan ook bekleed met alle gezag, elk ambt, en alle bekwaamheid, tot dit werk noodzakelijk: "Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gezonden heeft." Hij werd gezonden en kwam als een vrucht van Zijn eeuwige liefde.

Hieruit kunnen bij wijze van toepassing van deze bijzonderheid, namelijk, het zenden van Christus door de Vader, voornamelijk twee dingen worden afgeleid.

(1) O vrienden! Ziet en bewondert de liefde, beide van de Zender en van de Gezondene, beide van de Vader en van de Zoon, jegens verloren zondaren, die in hun Egyptische dienstbaarheid aan de zonde, de satan en de dood, neerliggen: (1 Joh. 4:9, 10) "Hierin is de liefde Gods jegens ons geopenbaard, dat God Zijn eniggeboren Zoon gezonden heeft in de wereld, opdat wij zouden leven door Hem. Hierin is de liefde, niet dat wij God liefgehad hebben, maar dat Hij ons heeft liefgehad en Zijn Zoon gezonden heeft tot een verzoening voor onze zonden." En evenals de liefde Gods in het zenden van Christus, is ook de liefde van Christus in Zijn komen, wonderlijk: "Hij heeft ons liefgehad en Zichzelf voor ons overgegeven tot een offerande en een slachtoffer, Gode tot een welriekende reuk" (Ef. 5:2); "Hij heeft ons liefgehad en ons van onze zonden gewassen in Zijn bloed" (Openb. 1:5); "Die mij liefgehad heeft, en Zichzelf voor mij overgegeven heeft" (Gal. 11:20). De Vader zei: "Ik zal U zenden"; en de Zoon zei: "Ik zal gaan," Ik zal afgaan naar de aarde, naar het kruis, naar het graf en naar de hel, voor U en voor hen.

(2) Zie, wat een vast fondament in Sion gelegd is, tot zaligheid van zondaren, waarvan een groot getal moet en zal worden verlost uit de Egyptische dienstbaarheid, uit hun staat van zonde en ellende: (1 Kor. 3:11) "Want niemand kan een ander fondament leggen dan hetgeen gelegd is, hetwelk is Jezus Christus." (Hand. 4:12) "En de zaligheid is in geen ander. Want daar is ook onder de hemel geen andere Naam, die onder de mensen gegeven is, door welke wij moeten zalig worden. O, hoe moesten zondaren de Gezondene van God verwelkomen! En in Hem geloven, Die met zo'n zaligmakende boodschap gezonden is, als die, waarvan geschreven staat: (Hand. 3:26) "God opgewekt hebbende Zijn kind Jezus, heeft Hem tot ons gezonden, opdat Hij ons zou zegenen." Hij heeft Hem gezonden om u te zegenen, daarin, dat Hij een ieder van u afkere van uw boosheden. Maar hoe zendt God Hem om ons te zegenen, namelijk nadat Hij Hem uit de doden opgewekt en in de hemel heeft opgenomen? Wel, dat doet Hij door de voortdurende bediening van het Evangelie tot de voleinding van de wereld (Matth. 28:19, 20). Dit leidt mij tot een andere beschouwing van de woorden, namelijk:

[2]. Zoals zij betrekking hebben op Christus in Zijn dienaren en boodschappers. "En nu, kom herwaarts, Ik zal u naar Egypte zenden"

Hier is de uitwerking en het gevolg daarvan, namelijk, dat Christus Zijn dienaars zendt: *"Gelijkerwijs Mij de Vader gezonden heeft, zend Ik ook ulieden"* (Joh. 20:21). Wij kunnen die woorden beschouwen, of zoals zij betrekking hebben op de apostelen, en zo hun onmiddellijke zending door Christus aantonen, "Ik zend ulieden"; of zoals zij betrekking hebben op andere gewone dienaars, en wat zij met

de apostelen gemeen hebben, mag ook van hen gezegd worden: "Gelijkerwijs Mij de Vader gezonden heeft, zend Ik ook ulieden." Hier hebben wij,

1. De daad van zenden;
2. De manier van zenden: "Gelijkerwijs Mij de Vader gezonden heeft, zo zend Ik ook ulieden."

1. De daad van zenden: "Ik zend u." Christus is de Insteller van dit ambt van de bediening. Hij zend niet alleen onmiddellijk, door Zichzelf; maar ook middellijk door de gemeente, in zodanige orde als Hij in Zijn Woord heeft aangewezen. Deze gewone zending tot de bediening van het Evangelie is noodzakelijk, want "hoe zullen zij prediken, indien zij niet gezonden worden?" (Rom. 10:15). God beschouwt zulken als bedriegers, van wie geschreven staat: (Jes. 23:21) "Ik heb hen niet gezonden, nochtans hebben zij gelopen." Hun boodschap is waardeloos, evenals het gezantschap van iemand, die zich voor gezant uitgeeft zonder dat de vorst hem heeft gezonden, niets betekent. Alleen zij die gezonden zijn, kunnen op Zijn zegen, Zijn steun en Zijn onderhouding rekenen en die verwachten. Tot degenen tot wie Hij zegt: "gaat", zegt Hij ook: "Ziet, Ik ben met ulieden" (Matth. 28:19, 20). Christus zegt van iedere getrouwe dienstknecht, die Hij zendt om in de één of andere plaats van Zijn wijngaard te arbeiden: "En nu, kom herwaarts, Ik zal u naar Egypte zenden", om Mijn volk daar te verlossen die nog in het diensthuis, in een gans bittere gal en samenknoping der ongerechtigheid zijn, om hun ogen te openen, en hen te bekeren van de duisternis tot het licht, en van de macht van de satan tot God, opdat zij vergeving van zonden ontvangen, en een erfdeel onder de geheiligden door het geloof in Mij" (Hand. 26:18).

2. De manier of de wijze waarop Hij hen zendt: Gelijkerwijs Mij de Vader gezonden heeft, zo zend Ik ook ulieden;" en dat in de volgende opzichten.

(1) Christus werd door Zijn Vader in het Egypte van een zondige wereld gezonden; zo ook worden de leraars door Christus gezonden: (Joh. 17:18) "Gelijkerwijs Gij Mij gezonden hebt in de wereld, alzo heb Ik hen ook in de wereld gezonden. Gaat heen in de gehele wereld, predikt het Evangelie alle creaturen" (Mark. 16:15).

(2) En meer in het bijzonder, het is als alsof Hij tot Zijn dienaars had gezegd:

- "Gelijkerwijs Mijn Vader Mij uit Zijn schoot heeft gezonden, om u Zijn hart te verklaren (Joh. 1:18); zo zend Ik u uit Mijn schoot, om Mijn hart en Mijn boodschap te ontdekken, om de gehele raad Gods te verkondigen, lerende hen onderhouden, alles wat Ik u geboden heb."
- Gelijk Mijn vader Mij met gezag zond, om in Zijn Naam, als Zijn Gezant, te handelen; zo zend Ik u ook met gezag, om in Mijn Naam, als Mijn gezanten, te handelen: "Wij zijn gezanten van Christus."
- Gelijk Mijn Vader mij gezonden heeft met een belofte, dat Hij met Mij zal zijn: "Die Mij gezonden heeft is met Mij" (Joh. 8:29); zo zend Ik u ook met de belofte: "Ziet, Ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding der wereld."
- Gelijk Mijn Vader Mij gezonden heeft om niets van Mijzelf te doen, maar gelijk Hij Mij geleerd heeft (Joh. 8:28); zo zend Ik u ook, om niets van uzelf te doen, maar gelijk u van Mij geleerd hebt.
- Gelijk Mijn Vader Mij gezonden heeft, om niet uit Mijzelf te spreken, maar Mij een gebod heeft gegeven, wat Ik zeggen zal, en wat Ik spreken zal (Joh.

12:49); zo zend Ik u ook, niet om uit uzelf te spreken, om uw eigen eer te zoeken (Joh. 7:18), maar gelijk Ik u een gebod geef, wat u zeggen zult, en wat u spreken zult.

- Gelijk de Vader Mij gezonden en gezalfd heeft, om een blijde boodschap te brengen aan de zachtmoedigen (Jes. 61:1), zo zend Ik u ook om het Evangelie te prediken aan ieder arm schepsel. Mijn Vader heeft Mij gezonden, om door Hem te leven: (Joh. 6:57) "De levende Vader heeft Mij gezonden, en Ik leef door de Vader;" zo zend Ik u ook, zodat u door Mij mag leven door het geloof des Zoons Gods.
- Mijn Vader heeft Mij gezonden om de gaven, die Ik voor mensen, ja, voor de wederhorigen heb ontvangen, om niet uit te delen, en zo zend Ik u ook: "Gij hebt het om niet ontvangen, geeft het om niet." Zegt aan de arme wereld, dat zij niets voor het leven en de zaligheid hebben te betalen, want, dat Ik alles betaald heb.
- Mijn Vader heeft Mij gezonden, om door vele sterke stieren van Basan, die Mij omringden, te worden aangevallen; zo zend Ik u ook: (Matth. 10:16) "Ziet, Ik zend u als schapen in het midden der wolven;" acht het niet vreemd als zij u en uw lastbrief zullen trachten te verscheuren.
- Mijn Vader heeft Mij gezonden, om u tot een Voorbeeld te zijn en u een voorbeeld na te laten, opdat u Mijn voetstappen zou navolgen; zo zend Ik u ook, opdat u als voorbeelden van de kudde zou zijn (1 Petrus 5:3).
- Mijn Vader heeft Mij gezonden met een belofte van loon op Mijn werk; "hoewel Israël zich niet zal laten verzamelen, nochtans zal Ik verheerlijkt worden in de ogen des Heeren;" zo zend Ik u ook, want "als de overste Herder verschenen zal zijn, zo zult gij de onverwelkelijke kroon der heerlijkheid ontvangen."
- Mijn Vader heeft Mij gezonden om een Licht der wereld te zijn, een Licht tot verlichting der heidenen; zo zend Ik u ook: (Matth. 5:14) "Gij zijt het licht der wereld, onder welke gij schijnt als lichten in de wereld" (Filip. 2:5).
- Mijn Vader heeft Mij gezonden, om een teken te zijn, een teken, dat wedersproken zal worden; zo zend Ik u ook: (Ezech. 12:6) "Want ik heb u het huis Israëls tot een wonderteken gegeven;" tot een teken van goedertierenheid voor sommigen, tot een teken van oordeel voor anderen, en tot een teken van bestraffing voor velen. Hoe droevig, dat sommigen, in plaats van tot tekenen te zijn, strikken zijn! (Hosea 9:8). "De wachter van Efraïm is met mijn God; maar de profeet is een vogelvangersstrik op al zijn wegen, een haat in het huis zijns Gods."
- Mijn Vader heeft Mij gezonden om tot een wonder in de wereld te zijn: "Ziet, Ik en de kinderen, die Mij de Heere gegeven heeft, zijn tot tekenen en wonderen in Israël;" zo zend Ik u ook: (Zach. 3:8) "O Josua, gij en uw vrienden die voor uw aangezicht zitten, want zij zijn een wonderteken." (Ps. 71:7) "Ik ben velen als een wonder geweest; doch Gij zijt mijn sterke Toevlucht."
- Mijn Vader heeft Mij gezonden om een Getuige te zijn: "Hiertoe ben Ik geboren, en hiertoe ben Ik in de wereld gekomen, opdat Ik der waarheid getuigenis geven zou"; zo zend Ik u ook, om Mijn getuigen te zijn: (Jes. 43:10, 11, 12) "Gijlieden zijt Mijn getuigen, spreekt de Heere, en Mijn knecht, die Ik uitverkoren heb, opdat gij het weet, en Mij gelooft, en verstaat, dat Ik Dezelve

ben, dat voor Mij geen God geformeerd is, en na Mij geen zijn zal. Ik, Ik ben de Heere, en daar is geen Heiland behalve Mij. Ik heb verkondigd, en Ik heb verlost, en Ik heb het doen horen en geen vreemd God was onder ulieden; en gij zijt Mijn getuigen, dat Ik God ben."

- Mijn Vader heeft Mij gezonden, om zondaren tot Hem te vergaderen: "Hoe menigmaal heb Ik uw kinderen willen bijeenvergaderen, gelijkerwijs een hen haar kiekens bijeenvergadert onder de vleugelen?" Zo zend Ik u ook, om de verdrevenen Israëls te verzamelen, en de verstrooiden uit Juda te vergaderen van de vier einden des aardrijks.
- In één woord, Mijn Vader heeft Mij naar Egypte gezonden, afgezonden naar deze wereld, een plaats van Egyptische duisternis en afgoderij, van Egyptische dienstbaarheid en slavernij; zo zend Ik u ook met het Evangelie des lichts en der vrijheid, om zondaren uit de duisternis en de dienstbaarheid te verlossen.
- Mijn Vader heeft Mij gezonden en verzegeld en gezalfd en bekwaam gemaakt: "Ziet, Mijn Knecht, Die Ik ondersteun, Mijn Uitverkorene, in Dewelke Mijn ziel een welbehagen heeft;" zo zend Ik u ook, met Mijn zegel, Mijn zalving, Mijn uitrusting; u gaat deze strijd niet aan voor uw eigen rekening, maar op Mijn kosten.
- Eindelijk, Mijn Vader heeft Mij gezonden met een "en nu, kom," en Ik zal U, U in het bijzonder zenden. Ja, zo zend Ik *u;* niet alleen *u* in het algemeen, die mijn dienaars bent, maar *u* in het bijzonder; elke dienaar in het bijzonder moet de zending op zichzelf toepassen; ik zend *u* naar deze hoek, en *u* naar een andere hoek. Hij, Die de bepalingen van onze woningen bescheiden heeft, heeft ook de plaats van uw bediening bepaald. Wel is waar, is uw algemene lastbrief uitgebreid: Gaat dan heen, predikt het Evangelie alle creaturen," tot welke u toegang hebt; doch Hij wijst ook gewoonlijk Zijn dienstknechten elk hun bijzondere plaats aan. Waar dat ook is, het mag een Egypte worden genaamd, wegens de menigte slaven van de zonde en de satan die daar zijn, en daarom is Zijn roeping: "En nu, kom, Ik zal u naar Egypte zenden."

Ziet hieruit, bij wijze van toepassing, de volgende twee bijzonderheden:

1. Wat behoort men een getrouwe evangeliebediening hoog te achten. Zij moet geëerbiedigd worden als door God gezonden. Christus heeft gezegd: "Die u ontvangt, ontvangt Mij; en die Mij ontvangt, ontvangt Hem, Die Mij gezonden heeft." Men is eerbied verschuldigd aan de roeping, door middel van de bediening van het Woord, opdat zij gelijkt op de roeping van Christus door de Vader. Het is een goddelijke roeping en zending: "Ik zend", het is God, Die een getrouwe dienaar zendt. Het is een bijzondere roeping: "Ik zend u", God wijst in Zijn voorzienigheid, de bijzondere persoon aan voor de bijzondere plaats. Het is een soevereine roeping: "Ik zal u zenden." Het is Mijn wil en welbehagen u zo'n leraar te geven. Het is niet een herder naar het goeddunken van de beschermheer, vorst, prelaat, of naar bisschoppelijke aanwijzing: neen, het is naar de wil en overeenkomstig de gedachte van God, dat een getrouwe leraar, in de gewone weg wordt gegeven en daarvoor moet worden aangemerkt en geëerd. Het is een gewichtige roeping die een leraar heeft, een gewichtige zending: "Ik zend u in Egypte."

O vrienden! De mensen moeten voor hun leraars bidden, en medelijden met hen hebben, wanneer zij naar Egypte worden gezonden; daar staat hun zwaar werk te wachten. Het is een noodzakelijk werk: want het geroep van de verdrukking is groot,

de toestand van zondaren is treurig en beklagenswaardig. Het is een plechtige zending: "Kom nu, en Ik zal u zenden." De omstandigheden waaronder nu een predikant onder u is toegelaten, zijn zodanig, dat het de zaak in al zijn omstandigheden zeer gewichtig en ernstig maakt: ik betwijfel of er ooit iets desgelijks geschied is. De omstandigheden van de tijd en de plaats en de personen die riepen, en de persoon die geroepen, ja, onder ons toegelaten is. Ik heb van Glasgow gehoord, dat het niet zo heel lang geleden, inzake de godsdienst als een Gosen was, men kon toen bijna niet door haar straten wandelen, zonder zowel op weekdagen als op Sabbatdagen, het morgen en avond geklank van huiselijke godsdienst te horen; doch ik heb ook gehoord, dat het nu ontaard is in een Egypte van dikke duisternis, dwaling, ongodsdienstigheid en goddeloosheid; een Egypte waar vele kinderen Gods, die begerig uitzien naar een weer opleven van het werk der reformatie, lange tijd verdrukt, verstoord, gesmaad en nu als slaven behandeld zijn geworden. En hoewel ik weet, dat de bescheidenheid van de predikant, die heden onder u is toegelaten, waarschijnlijk zo'n eervolle toepassing van deze tekst niet zal kunnen verdragen, nochtans, wat zou het voor deze plaats een goedertierenheid zijn als God op deze dag, in betrekking tot hem mocht zeggen: "En nu, kom herwaarts, Ik zal u naar Egypte zenden, want Ik heb merkelijk gezien de mishandeling Mijns volks, en Ik heb hun zuchten gehoord, en ben nedergekomen om hen daaruit te verlossen", en zal u daartoe als werktuig gebruiken. Dit zou zo'n goedertierenheid zijn, dat ik denk, dat al Gods volk daarover met hun hart tot God zou roepen, zeggende: O! Dat hij van God mag gezonden zijn om het gelukkig werktuig te zijn, dat vele zielen uit hun diensthuis van zonde en Satan mogen worden verlost!" Laat dit in het verborgen, uw gebed en uw begeerte zijn en wie weet wat God zal doen? Al zou een Rode Zee van moeilijkheden in de weg staan, de God Israëls is er nog; Hij kan Zijn werk doen door zulke instrumenten als Hij wil.

2. Zegt God tot iedere evangeliedienaar, die Hij roept om Zijn werk te doen: "Kom nu, Ik zal u naar Egypte zenden; en zegt Christus tot ons: "Gelijkerwijs Mijn Vader Mij gezonden heeft, alzo zend Ik ulieden", dan mag u ons leraars hier op deze dag beschouwen, als door Hem gezonden, Die de Zoon van God en de Gezondene van God is, om u te roepen in Hem te geloven, Die de Vader gezonden heeft. Wij zijn alleen gezonden, om in Zijn Naam te spreken en niet in onze eigen naam. Wij zijn inderdaad slechts door Christus uit de tweede hand gezonden, doch Christus is de Gezondene Gods, onmiddellijk en uit de eerste hand. Wij zijn door Christus gezonden om u te roepen, tot de Gezondene Gods te komen. Het zaligmakend geloof is dan ook een komen tot, en een geloven in Christus, zoals Hij de Gezondene van God is. Menigmaal wordt in het Evangelie van Johannes over deze verborgenheid van het geloof gesproken, als de spil waar alles om draait: (Joh. 5:24) Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, die Mijn Woord hoort, en gelooft Hem, Die Mij gezonden heeft, Die heeft het eeuwige leven." (Joh. 11:42) "Ik heb dit gezegd. opdat zij geloven zouden, dat Gij Mij gezonden hebt." (Joh. 12:44, 45) "Die in Mij gelooft, gelooft in Degene, Die Mij gezonden heeft. En die Mij ziet, die ziet Degene, Die Mij gezonden heeft", (Joh. 17:21, 22) "Opdat de wereld gelove, dat Gij Mij gezonden hebt: opdat de wereld bekenne, dat Gij Mij gezonden hebt." In dat ene boek van Johannes wordt ongeveer veertig maal verklaard, dat Christus van God gezonden is. Hij sprak van Zichzelf, als de Gezondene van God, en ook over het geloof, zoals het Hem, als de Gezondene Gods aangrijpt. Wanneer de vraag gesteld wordt, (Joh. 6:28, 29) "wat zullen wij doen, opdat wij de werken Gods mogen werken?", dan antwoordt Christus: "dit is het werk

Gods, dat gij gelooft in Hem, Die Hij gezonden heeft." Dit is het werk, dat Zijn goedkeuring wegdraagt: ja, dit is het werk, dat Hij werkt: (Joh. 6:44, 45, 65) "Een iegelijk dan, die het van de Vader gehoord en geleerd heeft, die komt tot Mij. Daarom heb Ik u gezegd, dat niemand tot Mij komen kan, tenzij, dat het Hem gegeven zij van Mijn Vader. Niemand kan tot Mij komen, tenzij, dat de Vader, Die Mij gezonden heeft, hem trekke." Doch hoe trekt Hij? Wel, gelijk de Vader Christus zond, zo belooft Christus de Geest te zenden: (Joh. 16:7, 8) "Indien Ik heenga, zo zal Ik Hem tot u zenden. En Die gekomen zijnde, zal de wereld overtuigen van zonde en van gerechtigheid, en van oordeel. Die zal van Mij getuigen, en Die zal Mij verheerlijken." Zo zal Hij zondaren tot Mij trekken, en dat door de bediening van het Woord; want de Geest zendt en bekwaamt Zijn dienaren: Hij maakt hen bekwaam, om te zijn "dienaars des Nieuwe Testaments, niet der letter, maar des Geestes" (2 Kor. 3:6) "En wanneer hun bediening, de bediening des Geestes is, die een Geest des levens en der kracht is; want de letter doodt, maar de Geest maakt levend"; dan is het woord der genade, in de mond van de dienaar en in de hand van de Geest, door Hem gezonden, Die de Gezondene Gods is, het middel om de ziel levend te maken door dit geloof van de Zone Gods, Die van God gezonden is.

- O dan, zondaar, voordat u heengaat, overweeg hoeveel gezondenen er voor u zijn: Christus is gezonden, de Geest is gezonden, de dienaar is gezonden. Hij Die tot Mozes zei: "en nu, kom herwaarts, Ik zal u naar Egypte zenden", zei tot Christus, onze ware Mozes: "en nu, kom, Ik zal u zenden"; en de Geest zegt tot de dienaar: "en nu, kom herwaarts, Ik zal u zenden om met zo'n ziel in de Naam van Christus te handelen om tot Hem te komen, en in Hem als de Christus Gods, de Gezondene Gods, te geloven."
- O dan, zondaar, als u nut wilt trekken uit het werk van deze dag, en voordeel uit een evangeliebediening tot uw eeuwige zaligheid, dan roep ik u tot dit werk Gods, dat u gelooft in Hem Die Hij gezonden heeft, dat u gelooft, dat God Christus heeft gezonden naar het Egypte der duisternis, dood, en dienstbaarheid, daar u in bent; dat u gelooft, dat Hij gezonden is om uw banden los te maken, en u uit het diensthuis uit te leiden: "Zo gij gelooft zult gij de heerlijkheid Gods zien."
- O zondaar, zondaar, die mij hoort, u kunt uzelf niet uit uw dienstbaarheid verlossen, u kunt uzelf niet van de zonde, of van de toorn vrijmaken; doch wilt u geloven dat Christus gezonden is, om u te verlossen? Dat God Hem gezonden heeft, om u, o vervloekte zondaar, te zegenen? Dat God Hem gezonden heeft, om u, o verloren zondaar, zalig te maken? Dat God Hem gezonden heeft, om u, o schuldige zondaar, vergeving van zonde te schenken? Dat God Hem gezonden heeft, om u, o verontreinigde zondaar, te wassen? Als u niet gelooft, dat God Hem als een Jezus gezonden heeft, om u zalig te maken van uw zonden, zult u in uw zonde sterven; doch indien u in Hem, als de Gezondene Gods gelooft, zult u de heerlijkheid Gods zien; want, indien gij gelooft, zult gij zalig worden. Wij zijn gezonden om te zeggen wat de Zoon van God zegt. Hij zegt: "Ik ben de Opstanding en het Leven; Die in Mij gelooft zal leven, al ware hij ook gestorven." God heeft Hem afgezonden naar Egypte, om van de dood, de geestelijke en de eeuwige, te verlossen; Hij is gekomen om zalig te maken en te verlossen, omdat Zijn Vader Hem gezonden heeft.

En waartoe heeft de Vader Hem gezonden? Wel, Hij is gezonden, om u uit uw Egyptische duisternis en onkunde van God, uit te leiden.

(1.) Hij is gezonden, om u Zijn Vader en de zin van Zijn Vader bekend te maken. Hierom zegt Hij: "Die Mij gezien heeft, die heeft de Vader gezien"; en, "Niemand heeft ooit God gezien; de eniggeborenen Zoon, Die in de schoot des Vaders is, Die heeft Hem ons verklaard."

(2.) Hij is gezonden om Zichzelf bekend te maken, beide als de Zoon en als de Gezondene Gods; als de Zoon, evengelijk met de Vader en Één met Hem, zeggende: "Ik en de Vader zijn Één"; en als de Gezondene en Verzegelde des Vaders, om de Weg, de Waarheid en het Leven te zijn.

(3.) Hij is gezonden om de Geest bekend te maken, zoals Hij de Geest van Beiden, de Vader en de Zoon is. Hij is als zodanig beloofd, dat Christus Hem zou zenden, om door Zijn kracht alles toe te passen, wat Christus door Zijn bloed verworven heeft, en om na de hemelvaart van Christus, in de meest overvloedige mate te worden gezonden: "Indien Ik heenga, zo zal Ik Hem tot u zenden. En Die gekomen zijnde, zal de wereld overtuigen van zonde en van gerechtigheid en van oordeel; Die zal van Mij getuigen; Die zal Mij verheerlijken." Christus is dus gezonden om een heerlijke Drie-eenheid, Vader, Zoon, en Heilige Geest bekend te maken, en het belang, dat elke Persoon heeft bij onze zaligheid en onze verlossing uit Egypte en het diensthuis.

Is Hij nu gekomen, om u op deze wijze te zoeken en zalig te maken? Zal ik u niet vragen: "Gelooft u nu?" Of wilt u nu tot Hem komen en verlost worden? Wilt u nu komen en de Verlosser verwelkomen? Nu is het de welaangename tijd; en wat zou het zijn als het eens nu of nooit was? Sommigen van u zijn lang in Egypte geweest. Sommigen van u zijn lang genoeg in het Egypte van een verdorven, vervolgende kerk geweest. Wie weet of niet het werk van deze dag een roepstem voor u is, om uit dat Egypte uit te gaan en u te voegen bij de getuigen voor Christus en de leer, de tucht, de dienst, en het bestuur van Zijn huis, tegen het verval, de dwalingen, de verdorvenheden, en de goddeloze maatregelen van de dag? Sommigen van u zijn lang genoeg in het Egypte van de natuurstaat, in een staat van duisternis en dood geweest, en ziet, nu is Christus gezonden, om u de Geest des lichts en des levens te geven. Indien gij in Hem gelooft, gelijkerwijs de Schrift zegt, stromen des levenden waters zullen uit uw buik, uit uw ingewanden en uw hart vloeien (Joh. 7:38). "Dit zeide Hij van de Geest, dewelken ontvangen zouden, die in Hem geloven." Doch toen Hij dit sprak was de Geest nog niet gegeven, omdat Jezus nog niet verheerlijkt was. Maar Hij is nu verheerlijkt; Hij heeft het werk gedaan dat Hem van Zijn Vader was opgedragen, en Hij is weer tot Zijn Vader terug gegaan, om van daar de Geest te zenden en de Heilige Geest overvloediger te geven. Indien u nu in de Gezondene Gods gelooft, dan is de Heilige Geest hier en het levende water stroomt door uw hart; dan zal de levendmakende Geest in hem worden een fontein van water, springende tot in het eeuwige leven.

O vrienden, Hij is gekomen! Hij is gekomen, om de fontein van levend water te openen, en Hij roept, zeggende: "Zo iemand dorst, die kome tot Mij en drinke." Iemand, wie het ook zij, als u van het geslacht van Adam bent: als iemand behoefte heeft aan een dronk van deze levendmakende, reinigende, genezende wateren uit het heiligdom, die kome tot Mij en drinke; want "die in Mij gelooft zal nimmermeer dorsten;" noch met een dorst van begerig verlangen naar wereldse begeerlijkheden en voorbijgaande ijdelheden; noch naar de vleespotten van Egypte. O arme ziel, gelooft u nu in Hem, Die voor u naar Egypte is afgekomen, afgekomen voor u tot uw hel van

zonde en ellende? Zeg niet: "Waar is Hij, opdat ik in Hem mag geloven?" Neen, u behoeft niet te zeggen: "Wie zal in de hemel opklimmen? Het is Christus van boven afbrengen. Of, wie zal in de afgrond nederdalen? Hetzelve is Christus uit de doden opbrengen." Hij is nabij u in dit Woord, door Zijn Geest, Die Hij belooft te zenden. Wie weet, of Hij niet, juist nu, door middel van een arme dienaar die gezonden is, om in Zijn Naam te spreken, tot u spreekt, zoals Hij tot de Samaritaanse vrouw sprak: "Ik ben het, Die met u spreek;" Ik ben de Messias; Ik ben de Gezondene Gods, om u te verlossen; "Ik ben de Opstanding en het Leven, die in Mij gelooft zal leven, al ware hij ook gestorven." Indien u nu gelooft, dan is het leven begonnen, dat nimmermeer zal eindigen.

O vrienden, moge het voor het toekomende uit uw wandel en uw gedrag en uw spraak blijken, dat de Gezondene Gods, Zijn werk heeft gedaan, dat Hij u uit Egypte heeft verlost, en dat u op weg bent naar het hemels Kanaän! Vertrouwt op deze heerlijke Verlosser; een meerdere dan Mozes is hier. Welke Rode Zeeën ook in uw weg liggen, of welke woestijnen van verzoeking en moeite u zult moeten doorgaan, Hij is machtig u daar genadig, als op arendsvleugelen, doorheen te voeren, totdat Hij u aan de Jordaan brengt, en daar zal Hij u niet verlaten, zoals Mozes Israël; neen, Hij kan de wateren van de Jordaan voor u klieven en u veilig doen ingaan in de rust, die voor het volk van God overblijft.
Moge de Heere met kracht achtervolgen, wat in zwakheid gesproken is. Zijn naam zij lof en eer.

3. Evangelische verootmoediging gegrond op het gelovig zien, dat God bevredigd is.

Ezechiël 16:63. ***Opdat gij het gedachtig zijt, en u schaamt, en niet meer uw mond opent vanwege uw schande, wanneer Ik voor u verzoening doen zal over al hetgeen gij gedaan hebt, spreekt de Heere HEERE.***

Nadat de Heere Israël, in het voorafgaande van dit hoofdstuk krachtig overtuigd had van zonde en met zware oordelen had bedreigd, gedenkt Hij hier, in het slot van dit hoofdstuk, des ontfermens in het midden des toorns, en Hij eindigt al Zijn ernstige en dreigende woorden (vs. 60) met een lieflijk "evenwel." En, waarlijk, ontferming moet aan de zijde van God beginnen: "Evenwel zal Ik gedachtig wezen Mijns verbonds met u, in de dagen uwer jonkheid, en Ik zal met u een eeuwig verbond oprichten." En wat daarvan het gevolg zal zijn, zien wij in vers 61: "Dan zult gij uwer wegen gedenken en beschaamd zijn." Het is onze opmerking waardig dat wanneer God zegt: "Ik zal aan Mijn verbond gedenken, Hij eraan toevoegt: "Gij zult aan uw zonden gedenken." Hieruit blijkt duidelijk, dat nooit een goede gedachte, nooit een boetvaardige gedachte in onze harten zou zijn opgekomen, als er geen gedachten van vrede en welbehagen in het hart van God waren geweest. Wanneer Hij aan Zijn verbond van ontferming voor ons gedenkt, zodat Hij niet aan onze zonden tegen ons gedenkt, dan gedenken wij tegen onszelf, met schaamte aan onze zonden.
In het laatste gedeelte van dat vers voegt Hij er aan toe: Als gij uw zusteren, die groter zijn dan u, met degenen, die kleiner zijn dan u, aannemen zult": dat is, wanneer de volkeren van de heidenen, waarvan sommigen groter zijn dan u, en sommigen kleiner, beide oude en nieuwe, in de gemeenschap van de kerk zullen worden aangenomen, en als leden van de Kerk van God zullen worden erkend: "want Ik zal u dezelve geven tot dochteren"; dat is, zij zullen Mijn gift aan u zijn als dochters; zij zullen worden gebakerd en opgevoed door dat Evangelie, dat uit Sion zal uitgaan, van de Joden: voor zover dat Jeruzalem dat beneden is, in zekere zin, de moeder kan worden genoemd, en het Jeruzalem dat boven is, dat vrij is, als ons aller moeder zal worden erkend (Gal. 4:26). "Zij zullen uw dochters zijn, maar niet uit uw verbond"; dat is, uw verbond van plichten, of, dat u in een werkverbond verandert; niet uit dat oude verbond, dat verbroken is; maar uit dat verbond, krachtens welke belofte de wet in het hart geschreven, en de vreze Gods in het binnenste gegeven zal worden. Nu, wanneer u hen zult ontvangen, en wanneer Joden en heidenen in Christus het Verbondshoofd zullen verenigd zijn: "dan zult gij beschaamd zijn vanwege uw boze wegen." Gij zult u schamen wanneer u een heiden in het aangezicht ziet, als u gedenkt hoeveel erger dan de heidenen u was, in de dagen van uw afvalligheid.

Hij geeft verder Zijn genadig voornemen te kennen: (Vs. 62) "Ik zal Mijn verbond met u oprichten." Hij had tevoren gezegd: "Ik zal met u een eeuwig verbond oprichten" (Vs. 60). Dit verbond is Gods verbond; Hij heeft het gemaakt met Zijn Zoon Jezus Christus: "Ik heb een verbond gemaakt met Mijn Uitverkorene", en het is in Hem met ons opgericht; daarom kan gezegd worden, dat het met ons opgericht is. Alsof Hij had gezegd: gelijk Ik het met Hem voor u zal oprichten, zo zal Ik het in Hem met u oprichten. En dan zal het gevolg van die wederoprichting zijn: "en gij zult weten, dat

Ik de Heere ben"; dat Ik de HEERE ben, een God van kracht, en getrouw aan Mijn belofte. Dikwijls is in toorn gesproken: "gij zult weten, dat Ik de Heere ben"; u zult het tot uw schande weten; maar hier wordt het in ontferming gezegd: "gij zult weten, dat Ik de Heere ben", u zult het weten tot uw vertroosting. Het is één van de dierbaarste beloften: Zij zullen allen de Heere kennen, met een rechtvaardigmakende kennis, zodat zij verlost worden van de schuld van de zonde en van de straf, die in de wet gedreigd wordt; met een heiligende kennis, zodat zij verlost worden van de heerschappij van de zonde en bekwaam gemaakt worden voor de dienst en de gehoorzaamheid van het Evangelie; met een evangelische kennis, een kennis van God in Christus, welke het begin van het eeuwige leven is: "Dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige waarachtige God, en Jezus Christus, Die Gij gezonden hebt"; alsmede met een vernederende kennis, waarvan de verootmoedigende uitwerking beschreven wordt in de woorden van onze tekst: *"Opdat gij het gedachtig zijt, en u schaamt, en niet meer uw mond opent vanwege uw schande, wanneer Ik voor u verzoening doen zal over al hetgeen, dat gij gedaan hebt, spreekt de Heere HEERE."*

Hier kunt u letten beide, op de natuur en op de grond van de ware verootmoediging.
1. De natuur en de eigenschappen van ware verootmoediging: "Opdat gij het gedachtig zijt, en u schaamt, en niet meer uw mond opent, vanwege uw schande."
2. Haar grond en oorsprong: "wanneer Ik voor u verzoening doen zal over al hetgeen, dat gij gedaan hebt;" wanneer u de Heere zo zult kennen, dat u ziet, dat Hij een verzoend God in Christus is. Hij had tevoren gezegd: "Ik zal Mijn verbond gedenken", en wanneer Hij hen het verbond indachtig maakt, dan gedenken zij aan hun zonde en ellende, aan hun boze wegen, en zij schamen zich. Wanneer het verbond hier verder ontsloten wordt, wordt de verootmoediging ook verder uitgebreid. Hoe helderder blijken men heeft, dat God met ons verzoend is, hoe meer men bedroefd en beschaamd zal zijn, dat men tegen Hem gezondigd heeft.

Ik zal de woorden verder verklaren in het behandelen van de volgende leer:
Ware evangelische vernedering is geworteld in de gelovige kennis en een gelovig gezicht van de goddelijke verzoening; *of;* ***Dan is een ziel waarlijk vernederd, wanneer zij God aanmerkt als in Christus Jezus waarlijk bevredigd, en dat in Hem Zijn welbehagen is."***
Hiertoe zijn de volgende en dergelijke schriftwoorden ter zake dienende: "En zij zullen vrezende komen tot de Heere, en tot Zijn goedheid, in het laatste der dagen." "Bekeert u, want het koninkrijk der hemelen is nabij gekomen"; het koninkrijk der genade, heersende door de gerechtigheid van Jezus en verklarende, dat God in Hem bevredigd is, is nabij gekomen, en voor uw oren uitgeroepen. Daarom, bekeert u en gelooft het Evangelie, het Evangelie van de verzoening. "De goddeloze verlate zijn weg, en de ongerechtige man zijn gedachten, en hij bekere zich tot de Heere" Wat dan? "Zo zal Hij Zich zijner ontfermen; want Hij vergeeft menigvuldiglijk."
Wij zullen, als het de Heere behaagt ons bij te staan, deze leer in deze volgorde behandelen:

I. Wij zullen iets spreken over deze verootmoediging.
II. Over deze verzoening, of het bevredigd zijn van God.

III. Verder, over het verband tussen die beide, of de invloed die het gezicht en de kennis daarvan, dat God verzoend of bevredigd is, op deze verootmoediging heeft.

IV. En tenslotte van het geheel, enige toepassing maken.

1. Wij zullen eerst een weinig spreken over die verootmoediging waarvan hier gesproken wordt. O vrienden, aangezien wij hier zijn samengekomen voor dit werk van verootmoediging, laat ons het beschouwen als het onderwerp van een goddelijke belofte: "gij zult weten, dat Ik de Heere ben, opdat gij het gedachtig zijt, en u schaamt." Als u dit gezicht had, dan zou u temeer hoop hebben van voorspoedig en met vrucht bijeengekomen te zullen zijn. Dit gezicht kan u behulpzaam zijn om te weten, dat u niet bent gekomen om van uzelf een groot werk te doen, alsof God nog met u handelde volgens het oude werkverbond, maar dat u gekomen bent, om alle verootmoedigende en genezende genade die u nodig hebt, te krijgen, volgens de inhoud van het genadeverbond, dat een gevend verbond is.

Ik zal vier bestanddelen van deze verootmoediging die hier beloofd is, vermelden, naar welke wij moeten uitzien en om welke wij moeten bidden, dat zij mogen voortkomen uit de baarmoeder van de belofte, namelijk: herinnering, schaamte, schande en stilzwijgen.

1. Het eerste bestanddeel is herinnering: "opdat gij het gedachtig zijt." Het eerste begin van ware bekering is, dat God een mens tot nadenken brengt: "Ik heb mijn wegen bedacht, en heb mijn voeten gekeerd tot Uw getuigenissen." Daarom worden wij vermaand ons hart op onze wegen te stellen. Wij vergeten God, en wij vergeten onze zonden tegen Hem, doch wanneer God een goed werk in ons begint, brengt Hij de mens tot nadenken, zodat hij zich zijn zonden herinnert, evenals de verloren zoon tot zichzelf gekomen zijnde, de zaken ging overwegen. Naar mijn gedachte is onder deze herinnering, verlichting en overtuiging inbegrepen. Het eerste middel dat God ter genezing toedient is ogenzalf, opdat u zien mag. Zolang toch de ogen niet geopend zijn zullen zij zich niet bekeren van de duisternis tot het licht (Hand. 26:18). Het eerste schepsel, dat God schiep in de eerste schepping was het licht en het eerste in de herschepping is geestelijk licht. De zondaar is voor de bekering evenals iemand, die in een duistere put ligt te slapen te midden van een menigte adders en slangen en vergiftig gedierte. Zolang hij in die duistere put ligt is hij er ook niet bevreesd voor, doch zodra een lichtstraal door een opening inkomt, ziet hij door welk gevaarlijk gedierte hij omringd is. Zo ook hier. Voor de bekering, slaapt de zondaar in de duisternis van onwetendheid, godloochening, dwaling en ongeloof; doch zodra een straal geestelijk licht het verstand en het geweten beschijnt, door een krachtdadige overtuiging en verlichting, dan wordt de zonde weer levend, en de zondaar ziet dat hij als omringd is van levende slangen, die besmet en bedorven zijn met adderen vergif; hij bemerkt dat zijn hart verwoest is, en besmet met al het vuil van de hel.

Het is geen blote beschouwing of een bloot begrip van onze zondige wegen, wat hier wordt te kennen gegeven. Door een bloot begrip van onze zonden, en van de goedertierenheden die ons bewezen worden, schrijven wij ze veelmaals als op het water; zij zijn niet zo spoedig gedacht of uitgesproken, of wij zijn ze weer vergeten; maar het is een aandoenende herinnering, een bijblijvende herinnering, zoals de Psalmist had toen hij zei: "Mijn zonde is steeds voor mij;" zij doen mij schrik aan als een geest. Hij had kunnen zeggen: "De geest van Uria is steeds voor mij; mijn doodslag en overspel gaan nooit uit mijn gedachten." Ja, het is een herinnering van de

zonde, als tegen God begaan: "tegen U, U alleen, heb ik gezondigd en gedaan dat kwaad is in Uw ogen" (Ps. 51:6). Dit is de herinnering waarvan hier gesproken wordt: "gij zult weten, dat Ik de Heere ben, en dan zult gij aan uw boze wegen gedenken en u schamen, en niet meer uw mond openen, vanwege uw schande." Het is een herinnering van de één of andere zonde, zodat die al de overige in de gedachten brengt, evenals die van de Samaritaanse vrouw; toen Christus haar over haar ontucht sprak, kreeg zij, als op een landkaart, een overzicht van alles wat zij ooit had gedaan. Ja, dit leidt terug tot de bron van de zonde in de natuur: "ziet, ik ben in ongerechtigheid geboren, en in zonde heeft mij mijn moeder ontvangen."

2. Schaamte is een ander bestanddeel van de verootmoediging, die hier gemeld wordt: "opdat gij het gedachtig zijt, en u schaamt." Wel is waar, zou men kunnen denken, dat deze schaamte dezelfde is als de schande die hierna gemeld wordt, doch zij mogen naar mijn gedachte als onderscheiden worden beschouwd. Er is een schaamte van het hart, en een beschaamdheid van het aangezicht. Ik versta door deze laatste de schaamte met schande; doch, naar mijn gedachte, wordt hier voornamelijk de eerste, namelijk de schaamte van het hart bedoeld, omdat het verbonden is aan het met het hart gedachtig zijn van de zonde: "opdat gij het gedachtig zijt, en u schaamt;" dat wil zeggen: u zult een hart beschamende herinnering van de zonde hebben. Deze schaamte van het hart houdt, dunkt mij in, een verslagenheid of enige mate van verbrokenheid van het hart; een wroeging van het hart, waardoor het hart gepriemd en doorboord wordt; een droefheid en angst van het hart, en de meeste van die bestanddelen van de bekering en van de droefheid naar God, die vermeld worden in 2 Kor. 7:11: "Want ziet, ditzelve, dat gij naar God zijt bedroefd geworden, hoe grote naarstigheid heeft het in u gewrocht? Ja verantwoording, ja onlust, ja vrees, ja verlangen, ja ijver, ja wraak." Ja, het schijnt te kennen te geven, dat het hart geslagen is met verbaasdheid over zijn zondigheid en met verwondering over zijn dwaasheid. O! Wanneer iemands gedachten, door een geestelijke herinnering, ingedoken zijn in de diepte van zonde en goddeloosheid, zodat hij een inzien heeft in zijn hart en wegen; wat is hij beschaamd, hij weet niet wat hij ervan moet denken. Zijn zonden gaan zijn verstand te boven: "wie zou de afdwalingen verstaan?" Zijn gedachten worden overstroomd door zijn hartzonden, zij gaan zijn kennis te boven: "arglistig is het hart meer dan enig ding, ja dodelijk is het: wie zal het kennen? (Jer. 17:9) Zo iemand wordt verzwolgen in deze grote diepte: "opdat gij het gedachtig zijt, en u schaamt."

3. Het volgende bestanddeel is schande, zoals die hier gemeld wordt, en in Ezra 9:6: "mijn God, ik ben beschaamd en schaamrood om mijn aangezicht tot u op te heffen, mijn God; want onze ongerechtigheden zijn vermenigvuldigd tot boven ons hoofd, en onze schuld is groot geworden tot aan de hemel." De arme, boetvaardige tollenaar is het tegengestelde van de trotse Farizeeër; hij schaamt zich naar de hemel op te zien. De zonde brengt op de één of andere wijze schande aan, doch het is het beste, als zij in een heilige schaamte voor God brengt. Men kan zich schamen over de zonde, zoals zij ons openlijk te schande maakt voor de mensen, doch de ziel, die waarlijk vernederd is, is beschaamd wegens de zonde voor God, en dat in velerlei opzicht. De zonde maakt hem schuldig. Adam kreeg nooit een kleur uit schaamte, zolang hij zich niet had schuldig gemaakt aan het eten van de verboden vrucht, en voordat hij bemerkte dat hij naakt was. De zonde maakt hem ondankbaar, en zo schaamt hij zich dat hij kwaad voor goed vergolden heeft: "Zult gij dit de Heere vergelden, gij dwaas en onwijs

volk?" Hij is beschaamd omdat de zonde hem naakt maakt: hij ziet, dat hij naakt is, evenals Adam en Eva dat zagen, nadat zij van de verboden boom hadden gegeten. De zonde berooft ons van ons kleed van gerechtigheid en heiligheid; daarom biedt het Evangelie ons de gerechtigheid van Christus aan als witte klederen, opdat de schande van onze naaktheid niet geopenbaard worde. (Openb. 3: 18) De zonde maakt hem een beest, en dat maakt hem beschaamd en is hem tot schande: "toen was ik onvernuftig en wist niets, (Engelse overzetting: zo dwaas en onwetend was ik) ik was een groot beest bij U." De hond, die wederkeert tot zijn eigen uitbraaksel, en de gewassen zeug tot de wenteling in het slijk, is niet zo walgelijk als de ziel in haar eigen ogen is, wanneer zij een gezicht krijgt in de zonde: "Ja Heere, ik ben een hond." De zonde maakt hem een dwaas, en daarom is hij beschaamd. Hij beschouwt zich als een dwaas en een krankzinnige, die verzot geweest is op drekgoden; en is dat geen grond van beschaamdheid? De zonde maakt hem een slaaf, en is dat geen schande? Helaas! Dat ik een slaaf van de duivel en een gevangene van menigerlei begeerlijkheden ben geweest! Ja, de zonde maakt hem een duivel, en hij ziet, dat hij een gevleesde duivel is, en daarom schaamt hij zich zelfs, dat hij onder de kinderen der mensen zou gerekend worden, laat staan onder de kinderen Gods. Hoe zou hij tot God kunnen opzien bij het gezicht, dat zijn natuur niet alleen aards, maar hels, niet alleen natuurlijk, maar ook duivels is (Jak. 3:15). Hij ziet dat zijn zonde niet alleen groter is dan die van de heidenen, maar groter dan de zonde van de duivelen. Die hebben nooit tegen Christus gezondigd, zoals hij. In één woord, hij is beschaamd omdat zijn zonde de eeuwige Zoon van God, de God der ere, smaad en schande heeft aangedaan, die het kruis heeft verdragen en de schande veracht, welke onze zonde Hem heeft berokkend, ja, die door ons voortgaan in de zonde, openlijk is te schande gemaakt. Ach! Wat wrijft de boetvaardige zondaar zichzelf een schande aan! Ik heb van Diodorus, een wijsgeer gelezen, dat hij dood neerviel van schaamte, wegens de schande, dat hij een bewijsgrond, die hem was voorgelegd, niet kon oplossen. O! Als wij de afschuwelijkheid van onze zonde recht bevatten, wij zouden ons dood schamen voor God!

4. Het volgende bestanddeel is stilzwijgen: "En niet meer uw mond opent vanwege uw schande." Dit heilig stilzwijgen voor God geeft te kennen, dat men zijn mond niet tegen God opent, dat men niet over Zijn bedelingen durft twisten, maar erkent, dat God alleen recht heeft tegen ons te spreken; "dat Hij rechtvaardig is in Zijn spreken, en rein is in Zijn richten" (Ps. 51:6). Het houdt in dat men zijn mond niet opent met klachten over Hem, of met verwijten tegen Hem, hoe ook Zijn bedoelingen zijn: "Wat klaagt dan een levend mens? Een mens wegens de straf zijner ongerechtigheid?" (Engelse overzetting Klaagl. 3:39). Het geeft een stille onderwerping aan de wil van God te kennen, met de Psalmist zeggende: "Ik ben verstomd, ik zal mijn mond niet opendoen, want Gij hebt het gedaan" (Ps. 39:10). Het geeft een stilzwijgend aanvaarden van de beschuldiging van zonde en schuld te kennen, met rechtvaardiging van God en veroordeling van onszelf: "opdat alle mond gestopt worde, en de gehele wereld voor God verdoemelijk zij" (Rom. 3:19). Het houdt in, een overtuiging van vorige trotsheid, in de mond tegen God open te doen; die niet meer openen geeft te kennen, dat men dit tevoren deed. De mensen rechtvaardigen en verdedigen zich van nature, door zich te bedekken met de vijgenbladeren van de één of andere onnozele verontschuldiging. Daarom worden de dwalingen in beginsel een vrije manier van denken genoemd, en noemt men dwalingen in de praktijk, vrijheid van handelen.

Dronkenschap noemt men kameraadschap: vloeken wordt als iets dappers aangemerkt; hoererij wordt als een jongensstreek beschouwd; boosaardigheid en wraak gaan door onder de naam van rechtvaardige toornigheid. Zo is de mond van de hele wereld geopend tegen God in het rechtvaardigen van de zonde; doch wanneer de mens verootmoedigd is, is de mond gesloten. Eindelijk, het geeft een voortdurende, hebbelijke zelfveroordeling te kennen, en dat men al de dagen van zijn leven een gesloten mond heeft vanwege de zonde, want zo luiden de woorden: "opdat gij uw mond niet meer opent." De gewone praktijk en het voortdurend grondbeginsel van de vernederde ziel is, dat zij haar mond niet meer opent, maar, dat zij steeds stilzwijgt voor God.

II. Ons tweede punt was, dat wij een weinig zouden spreken over de oorsprong en de grond van deze verootmoediging; of, wanneer een zondaar daartoe gebracht wordt, namelijk: wanneer God met hem verzoend is over al hetgeen hij gedaan heeft; of, wanneer Hij met hem bevredigd is. Ik zal over zes eigenschappen van deze vrede handelen, die ook in de tekst zijn inbegrepen,
1. Het is een welgegronde vrede; vrede gegrond op een verzoening; want dat schijnt het woord bevredigd duidelijk te kennen te geven: Ik ben ten volle verzoend en bevredigd door het bloed van het verbond, dat Ik met u in Christus heb opgericht. Ik heb verzoening gevonden; Ik heb Christus voorgesteld tot een verzoening door het geloof in Zijn bloed, tot een betoning van Zijn rechtvaardigheid, door de vergeving van de zonden die tevoren geschied zijn, door de verdraagzaamheid Gods. Tot een betoning van Zijn rechtvaardigheid in deze tegenwoordige tijd: opdat Hij rechtvaardig zij, en rechtvaardigende degene, die uit het geloof in Jezus is (Rom. 3:25, 26). Hij heeft vrede gemaakt door het bloed des kruises (Kol. 1:20). De Heere had lust aan Hem om Zijner gerechtigheidswil, die Zichzelf voor ons heeft overgegeven tot een offerande en een slachtoffer, Gode tot een welriekende reuk."

2. Het is dan ook een Goddelijke vrede: "Ik ben bevredigd, zegt de Heere." Het is een vrede van Gods vinding, een vrede van Gods openbaring, een vrede van Gods maaksel; het is een vrede, daar God in roemt: Ik ben verzoend, Ik ben bevredigd. O goede tijding, te mogen horen van een bevredigd God.

3. Het is een tegenwoordige vrede: "Ik ben bevredigd, zegt de Heere", hoewel Ik beledigd was, nochtans "ben Ik nu bevredigd." Ik was mishaagd door de zonde, maar Ik heb een welbehagen in Christus. Ik ben bevredigd, want de offerande is geofferd. Weliswaar werd dit in onze tekst gezegd, voordat Christus in onze natuur verschenen en gestorven was; doch omdat Christus het op Zich had genomen was het zo goed alsof het geschied was. Daarom zeide Hij toen: "Ik ben bevredigd": hoeveel temeer mogen wij dan geloven, dat God nu zegt: "Ik ben bevredigd."

3. Het is een persoonlijke vrede: "Ik ben met u bevredigd." Het is wel is waar een algemene vrede, die door Christus is bekend gemaakt volgens de zang van de engelen: "Ere zij God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde, in de mensen een welbehagen"; doch die bijzonder is bekend gemaakt in Sion, namelijk aan alle zondaren in Sion, en aan iedere zondaar in het bijzonder, die het Evangelie hoort. Als u het geklank kent, dan kunt u weten, dat het God is, Die zegt: "Ik ben met u bevredigd, en ik heb aan al Mijn gezanten last gegeven het Evangelie des vredes

aan u te prediken: ‘gaat heen in de gehele wereld, predikt het Evangelie alle creaturen, iedere zondaar van het menselijk geslacht, dat Ik voor hem bevredigd ben." "Tot u is het woord dezer zaligheid gezonden." Tot u, man; tot u, vrouw; tot ieder persoonlijk, oud of jong. Helaas! Wat dunkt u van uw zondigen tegen deze God, Die zegt: "Ik ben voor u bevredigd?" Zal dit uw hart niet breken wegens uw vijandschap, wanneer Hij zo'n liefde voor u uitdrukt, zeggende: Ik ben voor u bevredigd?"

5. Het is een wonderlijke en verrassende vrede met een niettegenstaande: niettegenstaande alles wat u gedaan hebt", of, voor al hetgeen, dat u gedaan hebt." "Gij spreekt en doet die boosheden, en neemt de overhand" (Jer. 3:5) U mag die gedachtig zijn, maar Ik zal ze niet gedenken: Uw zonden en Uw ongerechtigheden zal Ik geenszins meer gedenken. "God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende, hun zonden hen niet toerekenende", doch hen de gerechtigheid van Christus toerekenende. Ik heb betaling gekregen voor al hetgeen, dat u gedaan hebt, daarom ben Ik voor u bevredigd voor alles, dat u gedaan hebt. Niet één van uw zonden, meerder of minder, die niet voldaan is. De prijs van de verlossing is ten volle betaald.

6. Het is een afgekondigde vrede, een vrede daar over gesproken en die bekendgemaakt is; en wie spreekt ervan? Er staat geschreven. "De Heere zal tot Zijn volk van vrede spreken", en hier wordt over een verzoening gesproken met een "alzo zegt de Heere Heere": wanneer Ik voor u verzoening doen zal over al hetgeen, dat gij gedaan hebt, spreekt de Heere Heere." Alzo zegt de Heere Heere tot u: voor al hetgeen, dat gij gedaan hebt, en niettegenstaande alles dat u gedaan hebt, ben Ik voor u bevredigd.
Hier is een zekere grondslag en een vaste grond voor uw geloof; het is het woord, dat uit de mond des Heeren is uitgegaan, het is door die God gesproken, Die het niet berouwen kan, die Zijn woord niet kan herroepen, Die het nooit kan intrekken. "Het woord des Heeren blijft in der eeuwigheid", en op dit Woord kunt u uw geloof, uw vertrouwen en uw hoop bouwen. O zondaar, het is het Woord van die HEERE, Die een aanzien kan geven aan hetgeen Hij zegt; het is een Woord van vergeving en vrede voor u, o schuldige zondaar! O wilt u de genadige vrijstelling van straf aannemen, die door de grote God is afgekondigd over het rode kruis van bloed van Christus, en over het marktplein van dit eeuwig Evangelie?

III. Ons derde punt was: De invloed aan te tonen, die het gezicht en de kennis van deze vrede, en de verzoening door Christus die de zondaar worden bekendgemaakt, op de verootmoediging van de zondaar heeft. Het verband toch tussen die beide, blijkt duidelijk uit het woordje wanneer: "opdat gij het gedachtig zijt, en u schaamt, en niet meer uw mond opent vanwege uw schande, wanneer Ik verzoening doen zal;" wanneer Ik bevredigd ben, of, wanneer u de Heere zover zult kennen, als in het voorgaande vers staat, dat u ziet en verstaat, dat Ik voor u bevredigd ben, voor al hetgeen, dat u gedaan hebt. Dit is de hoofdbron van ware bekering en verootmoediging. Daarom zegt onze Kleine Catechismus, dat bekering, of het terugkeren van de zonde tot God, met droefheid over, en een haten van de zonde, voortvloeit uit een recht besef van de zonde en een bevatting van de barmhartigheid Gods in Christus. Nu, indien u zich bewust bent, dat u waarlijk een zondaar bent,

luistert dan naar de goede tijding, dat er ontferming bij God door Christus is. De bevatting daarvan zal er toe bijdragen, dat u zich vernedert; en hier wordt die ontferming afgekondigd: Ik ben voor u bevredigd.
Wij kunnen de invloed die de kennis en het gezicht, - dat God in Christus bevredigd is-, op de evangelische vernedering heeft, in de volgende bijzonderheden duidelijk maken.

1. De Evangelieboodschap, dat God in Christus bevredigd is, is het voertuig van de Geest Gods: (Gal. 3:2) "Hebt gij de Geest ontvangen uit de werken der wet, of uit de prediking van het geloof?" Het Evangelie is de bediening des Geestes. Indien de Geest komt door de prediking van het Evangelie des vredes en der verzoening, dan moet de evangelische vernedering langs diezelfde weg komen; want Hij is de Geest der genade en der gebeden, van bekering en van verootmoediging.

2. Het geloof komt door het gezicht dat God bevredigd is: "Het geloof is uit het gehoor" (Rom. 10:14). Het geloof is uit het horen van deze goede tijding, en dan reinigt het ‘t hart en werkt door de liefde. Wie had ooit geloof, anders dan door de openbaring van de genade en van de barmhartigheid Gods in Christus? En wie had ooit dit geloof van de barmhartigheid, die daardoor niet week en verootmoedigd werd?

3. Het is door dit gezicht, dat God bevredigd is, dat de hoop geboren wordt: "Geloofd zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, Die naar Zijn grote barmhartigheid ons heeft wedergeboren tot een levende hoop" (1 Petrus 1:3): de hoop des levens, de hoop der heerlijkheid. En een ieder, die deze hoop op Hem heeft, die reinigt zichzelf, gelijk Hij rein is. Hoe meer de ziel van deze reiniging heeft, hoe meer zij verootmoedigd en beschaamd is vanwege de zonde.

4. Het is door het gezicht, dat God in Christus bevredigd is, dat het leven in de ziel komt. Hierom wordt het Evangelie des vredes, de bediening des levens genoemd, in tegenstelling met de wet, die de bediening des doods is (2 Kor. 3:7). Laat iemand de wet prediken als een verbond des levens, op het doen een hemel belovende, als men zo en zo doet; of laat hem de wet prediken als een verbond des doods, als hij het niet doet, en zo met al het kunnen en de welsprekendheid van de wereld met de hel en de verdoemenis dreigen; nochtans zal hij nooit in staat zijn daardoor een ziel op te wekken tot een levende hoop, of een ziel uit de dood tot het leven te brengen. Neen, dat is onmogelijk. Het mag hen dood preken, maar nooit levend. Het is de boodschap en het gezicht dat God bevredigd is, dat de ziel levend maakt, en dan wordt zij het gedachtig, en zij schaamt zich, en wordt beschaamd vanwege haar zonden.

5. Het is het zien dat God bevredigd is, of de openbaring van de genade van God in Christus, waardoor vrijheid wordt ingebracht: "Waar de Geest des Heeren is, daar is vrijheid" (2 Kor. 3:17). Elk wettisch mens zit in ketenen en boeien, doch zoveel als iemand kent van de vrede met God, zoveel vrijheid en ruimte heeft hij: vrijheid van zielsbanden, vrijheid om hartelijk te treuren over de zonde, en er zich vanaf te wenden. Dan worden de banden losgemaakt en het hart verbroken. O! Laat de barmhartigheid zich uit aan zo één als ik ben! Dan worden de banden losgemaakt en het hart verbroken.

6. Het gezicht dat God bevredigd is, verwekt liefde; want Zijn liefde doet de onze ontbranden en zo wordt de vijandschap gedood. "Wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst liefgehad heeft" (1 Joh. 4:19). Als de grote God Zijn grote liefde openbaart aan de zondaar die hard van hart is, dat verbreekt zijn hart, en zo dringt de liefde Gods in Christus het, en maakt het beschaamd over zijn vijandschap, en het schaamt zich over zijn weerspannigheid tegen zulke ingewanden, die van barmhartigheid rommelen.

7. Het gezicht dat God bevredigd is, brengt blijdschap en gezondheid aan de ziel toe, en dan, de blijdschap des Heeren onze sterkte zijnde, kunnen wij met tranen van blijdschap voor de Heere onze Maker, neervallen. Het geweten wordt dan genezen door het verzoenend bloed van Christus, en de ziel zegt dan hartelijk: O! Laat ik nooit weer zondigen, laat ik nooit weer mijn mond tegen God openen.

8. Het gezicht dat God bevredigd is, of de openbaring van de genade van God, heersende door de gerechtigheid van Christus, is het kanaal van de kracht Gods: "Ik schaam mij het Evangelie van Christus niet; want het is een kracht Gods tot zaligheid een iegelijk, die gelooft. Want de rechtvaardigheid Gods, wordt in hetzelve geopenbaard uit geloof tot geloof" (Rom. 1:16, 17). Aangezien dit het kanaal van de goddelijke kracht is, werpt deze kracht Gods de hoogmoed van het hart terneder, en vernedert zij de ziel onder de krachtige hand Gods. Dat God in Christus bevredigd is heeft dus een zedelijke en natuurlijke invloed op de verootmoediging; een zedelijke en bewijsvoerende invloed: O! Zal ik niet beschaamd en te schande worden vanwege mijn ondankbaarheid tegen zulke liefde en genade, als mij geopenbaard is? Het heeft ook een natuurlijke, krachtige, werkdadige invloed; want zo trekt de Heere de ziel met touwen der liefde, Hij maakt het harde en ijskoude hart week en doet het smelten door het vuur van Zijn oneindige liefde.

IV. Ons vierde punt was de toepassing. Is het zo, zoals gezegd is, dat ware, evangelische verootmoediging geworteld is in de gelovige kennis, dat God verzoend is, ziet dan hieruit:

1. Wat de gronden zijn, dat God een twist heeft en in toorn ontstoken is tegen de zichtbare kerk, en dat Hij niet met haar bevredigd is. Ik zal twee gronden opnoemen uit deze tekst en zijn verband.

(1) Wanneer die kerk of dat land niet weet, dat de Heere God is; wanneer zij Hem niet kennen en niet weten dat Hij de Heere is; een Heere van allen in ‘t algemeen, en een Heere van Zijn kerk in het bijzonder; wanneer Hij niet erkend wordt als de Heere van de wijngaard, maar verloochend wordt in Zijn soevereiniteit en opperheerschappij over Zijn kerk, als Hij in zijn waardigheid als het Hoofd van de kerk wordt gekrenkt. Hiervan staat geschreven: Mijn volk is uitgeroeid, omdat het zonder kennis is," Wanneer Christus openlijk wordt aangetast in Zijn allerhoogste Godheid, kan het niet anders of dit moet een voorname grond van twist zijn.

(2) Wanneer die kerk of dat volk niet in Hem gelooft als een God, Die in Christus bevredigd en verzoend is; wanneer Hij niet wordt erkend voor hetgeen Hij in Zijn Woord openbaart, dat Hij is; wanneer niet geloofd wordt, dat Hij in Christus bevredigd is, maar men bezig is zichzelf met Hem te verzoenen en een gerechtigheid van zichzelf op te richten; wanneer men een andere weg bedenkt om

God te bevredigen dan Hij geopenbaard heeft, menende God te behagen door zedelijke, wettische verrichtingen, en zo van het Evangelie afwijkt.

2. Ziet hieruit welke de vruchten en blijken zijn van Gods toorn over een kerk of een land, en dat Hij daarmee een twist heeft en niet bevredigd is; en bijgevolg, dat zij de Heere niet kennen als een God, Die in Christus verzoend is.

(1) Wanneer zij er niet toe gebracht zijn aan hun zonde te gedenken; want, wanneer God bevredigd is, dan zijn zij ze gedachtig. Hier is een blijk, dat God op een kerk blijft toornen, wanneer zij hun zonde niet gedachtig zijn; hun afvalligheid niet gedachtig zijn; niet gedachtig zijn dat zij en hun vaderen gezondigd hebben, en dat niet willen gedenken; wanneer zij hun bondsbreuk en meinedigheid niet gedachtig willen zijn, noch de oneer, die zij God hebben aangedaan. Wanneer God over een volk des ontfermens gedenkt, dan gedenken zij aan hun zonde. Wanneer Hij hun zonden vergeet dan zijn zij ze gedachtig; doch wanneer zij hun zonden vergeten, dan gedenkt Hij ze.

(2) Wanneer zij niet tot beschaamdheid van het hart gebracht zijn, omdat zij zo gezondigd hebben; wanneer zij het niet gedachtig zijn, zodat zij zich schamen. Indien zij het slechts gedachtig zijn, zonder schaamte, dat is zo goed alsof zij het niet gedachtig zijn; wanneer zij hun zonde gedenken en ze gering achten; wanneer zij hun zonde gedachtig zijn, en nochtans niet gedenken tegen Wie zij gezondigd hebben; noch de snoodheid, noch de verzwarende omstandigheden, noch het gevaar van de zonden, en dat zij de toorn van God verdienen, zodanig gedachtig zijn, dat het hun ter harte gaat en zij voor God aangedaan en beschaamd zijn.

(3) Wanneer zij niet zowel tot beschaamdheid van het aangezicht, als tot beschaamdheid van het hart gebracht zijn; wanneer zij in plaats van met schaamte aan hun zonden te gedenken, zonder schaamte zondigen, zich niet schamen vanwege hun zonden doch hun zonde als Sodom vrij uitspreken en stoutmoedig zijn in het zondigen, zich in hun aangezicht sterkende tegen schaamte en blozen. Wanneer de mensen schaamteloos worden in hun zondigen, schaamteloos in hun afvalligheid, schaamteloos in hun verval, onbeschaamd, niettegenstaande al hun verdorvenheden; ja, zonder schaamte in hun zonden voortgaan, niettegenstaande al de overtuigingen, die zij krijgen.

(4) Wanneer zij niet zo tot stilzwijgen zijn gebracht, dat zij hun mond niet openen tegen God, maar zichzelf rechtvaardigen; wanneer zij hun mond opendoen en zeggen dat zij onschuldig zijn, dan blijft God twisten: (Jer. 2:35) "Nog zegt gij: zeker ik ben onschuldig, Zijn toorn is immers van mij afgekeerd; ziet, Ik zal met u rechten, omdat gij zegt: Ik heb niet gezondigd." Wanneer zij zich verheffen, als zij zich met open mond rechtvaardigen, in plaats van hun mond te openen om hun zonden te belijden en de Heere te rechtvaardigen. Wanneer zij niet openlijk en onpartijdig hun zonde willen belijden; wanneer zij niet openhartig, noch ten volle, noch als een volk of als een kerk willen belijden, dat zij gezondigd hebben: maar eerder hun mond openen om zichzelf te rechtvaardigen, en diegenen te veroordelen van welken het doel en streven is hun zonden te belijden, en die er tegen getuigen.

3. Is het zo, dat een ziel dan waarlijk verootmoedigd is wanneer zij verstaat dat God waarlijk bevredigd is, en in Christus een welbehagen heeft? Ziet dan hieruit, de ellendige toestand van geruste zondaren, die God in Christus niet kennen. Zij zijn hun

zonde tegen God niet gedachtig. Zij zondigen zonder schaamte, en openen hun mond tegen God, zichzelf verdedigende en rechtvaardigende. Zij beroemen zich op hun schande; zij zien hun zondigheid niet.

4. Zie hier de oorzaak, waarom er zo weinig verootmoediging is. Omdat er zo weinig geloof is van het Evangelie des vredes. Het ongeloof, waardoor men niet weet en gedenkt, dat God in Christus een bevredigd God is, is er de voornaamste oorzaak van; daarom zijn zij hun zonde niet gedachtig. Zij geloven niet dat God vrede met hen wil maken, daarom zijn zij met God in oorlog. Misschien denken en verbeelden zij zich, dat het vrede tussen God en hen is; doch als zij het waarlijk door het geloof deelachtig waren, was het onmogelijk, dat zij in vrede konden leven met de zonde.

5. Zie hieruit, de onvergelijkelijkheid van de genade en de goedertierenheid Gods, dat Hij vrede verkondigt voor opstandelingen, en verklaart, dat Hij voor hen bevredigd is, niettegenstaande alles wat zij gedaan hebben; dat Hij Zijn gezanten zendt, om in Zijn Naam vrede te verkondigen en hun het Woord der verzoening toe te vertrouwen, om u in Zijn Naam te bidden u met God te laten verzoenen, omdat Hij Christus zonde voor ons gemaakt, en Hem tot een offerande voor ons gegeven heeft, waardoor Hij bevredigd is.

6. Zie hieruit, de noodzakelijkheid van de prediking van het Evangelie des vredes, omdat er anders geen ware bekering, noch evangelische vernedering zijn kan. De mensen zullen nooit hun zonden gedachtig zijn en zich daarover schamen, zolang zij niet horen en weten, dat God verzoening gedaan heeft voor al hetgeen, dat zij gedaan hebben. De leer van het Evangelie is een hartvernederende en het hart week makende leer, doch een wettische leerwijze is van zo'n verhardende aard, dat die, al preekt iemand nog zozeer het leven voor hem die de wet doet, en de dood aan de overtreder van de wet, het alleen zal uitwerken, dat het hart tegen God verhard en zijn opstand en woede opgewekt wordt; want, "de wet werkt toorn." Nooit zal een zondaar zijn zonden gedenken en daarover schaamrood worden, zolang hij niet verstaat, dat God niet aandringt op het verbond van doen, of op het verbond van bedreiging, dat van Sinaï met toorn dreigt; doch wanneer God verklaart, dat Hij in Christus bevredigd is, en de zondaar de leer van vergiffenis om niet, van vergeving aan schuldige zondaren en vrede met weerspannige zondaren hoort, dan zal hij zijn zonden gedachtig zijn en zich schamen. Wat! zegt hij, is er ontferming, vrede en vergeving voor mij! Dan smelt de ziel weg.

7. Zie hieruit, wat de hoofdzonde is van de tijd en van het geslacht waarin wij leven. Wat onze voornaamste zonde en de wortel van al onze andere zonden en weerspannigheid is, namelijk, ongeloof en het verwerpen van het Evangelie des vredes: het niet geloven van deze tijding, dat God in Christus bevredigd is. Niets verwekt Hem zozeer tot toorn als het geringschatten en het verachten van Zijn goedertierenheid. Waarom is ons volk zijn zonde niet gedachtig? Waarom zijn wij niet beschaamd vanwege onze zonde? Waarom is er geen belijdenis van zonde met schaamte en beschaamdheid van het aangezicht? Waarom vernedert men zich niet? Omdat de mensen niet in Christus geloven, of, dat God in Christus bevredigd is. Wij hebben onze God, onze legering vergeten, wij kennen Hem niet, en geloven niet in Hem als een verzoend God. Niets doet zozeer Zijn toorn ontbranden als het verachten

van Zijn liefde. Waarom anders heeft Hij de wapenen tegen ons aangegord, dan omdat wij de vrede afwijzen, die Hij verkondigt? Waarom anders wapent Hij de Roomse strijdkrachten tegen ons en verschijnt Hij in Zijn grimmigheid, dan omdat wij Zijn goedgunstigheid verwerpen? Hij kan ons rechtvaardig, de bitterheid van de oorlog doen proeven, omdat wij walgen van de zoetheid van de vrede, de vrede die Hij verkondigt door Christus.

8. Zie hieruit een kenmerk van ware evangelische verootmoediging. Wanneer is iemand waarlijk vernederd vanwege de zonde? Dan, wanneer de liefde Gods in Christus hem beschaamd doet zijn wegens zijn vijandschap; wanneer hij, in het gezicht van de genade van God, zich schaamt over zijn ondankbaarheid; wanneer hij de Heere en Zijn goedheid begint te vrezen, wanneer hij veel liefheeft, omdat hem veel vergeven is; wanneer de genade van God, die hem verschenen is, hem onderwijst de goddeloosheid en de wereldse begeerlijkheden te verzaken, wanneer de tijding, dat God voor hem bevredigd is, voor al hetgeen dat hij gedaan heeft, hem meer doet smelten dan al de vlammen van Sinaï konden uitwerken; wanneer zijn mond gestopt is van kwaad tegen de Heere te spreken, omdat Gods mond opengedaan is, om van vrede tot hem te spreken; wanneer het gezicht van vrede en vergeving en het bewustzijn van Gods goedertierenheid over hem, hem beschaamd maakt over zijn liefdeloosheid jegens God.

9. Zie hieruit wat het eigenlijke werk is van een biddag, namelijk: uw zonde gedachtig te zijn en u te schamen, o! dat ons land zijn zonde mocht gedenken: dat koning en parlement hun zonde gedachten; dat leraars en gerechtshoven aan hun zonden gedachtig waren en zich schaamden. Laat een ieder van ons, zijn zonde gedenken en al wat wij gedaan hebben. Gedenkt de zonde van uw hart en uw natuur; de zonde van uw jeugd en de dwaasheden van uw jongelingsjaren; de zonde van uw rijpere leeftijd; gedenkt de zonde in uw beroep, u die er buitensporig naar verlangt rijk te zijn, hoe u liegt, en bedriegt, en zweert, en de Sabbat schendt; gedenkt de zonde van uw heilige dingen, van uw lezen, bidden, horen, avondmaalgaan; gedenkt de zonden van laten en doen, waaraan u schuldig staat; wees het gedachtig en schaamt u; wees het gedachtig en wees beschaamd, en zwijgt stil, en opent niet meer uw mond vanwege uw schande.

10. Zie hieruit, hoe en in welke weg u, tot dit recht gedachtig zijn van uw zonden, en tot ware verootmoediging vanwege uw zonden kunt komen. De grote en voornaamste plicht, om tot deze verootmoediging te geraken, is een blik op een bevredigd God. Als u tot een heilige schaamte en tot beschaamdheid van het aangezicht vanwege uw zonde wilt komen, weet dan en gelooft, dat God voor u verzoend is over al hetgeen dat u gedaan hebt, dat er ontferming voor u is in God.

Vraagt u: *Hoe zal ik weten, dat God voor mij bevredigd is? Want ik zou eerder denken, gehoord te hebben, dat God toornig op mij is vanwege mijn zonde, aangezien Hij een God is, Die alle dagen toornt, en Die Zijn toorn tegen de zondaren openbaart.*
Dan antwoord ik: Ja, dat is zo, in de wet is Zijn toorn geopenbaard: "Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet, om dat te doen." De bedreiging van de wet zal over u worden uitgevoerd, indien u de genade van het Evangelie niet aanneemt. Gelijk u weet, dat u de toorn Gods onderhevig bent, omdat het in de wet geopenbaard is; zo kunt u ook weten, dat u Gods ontferming kunt

deelachtig worden, omdat het in het Evangelie geopenbaard is, en deze ontferming wordt u gegeven in de bedeling van het Evangelie. De deur van de hoop is voor u geopend. God heeft ons geboden het Evangelie aan alle creaturen te prediken; en wat is dit Evangelie des vredes? Dit, namelijk, dat God in Christus voor u bevredigd is, voor al hetgeen, dat u gedaan hebt.

Misschien zult u tegenwerpen: *Maar God heeft niet ten doel, of geen voornemen, zich over allen te ontfermen, hoe kan ik dan deze aanbieding van het Evangelie op mijzelf toepassen?*
Ik antwoord: God heeft Zijn verborgen voornemen niet gesteld tot de regel van uw geloof, maar Zijn Woord. U kunt en zult Zijn genadig voornemen kennen, indien u maar eerst Zijn Woord aanneemt en gelooft, waarin Hij spreekt, zeggende: "Ik ben voor u bevredigd, voor al hetgeen dat u gedaan hebt."
"Maar", zegt u, "ik ben een monster van zonde; ik ben een oude zondaar, een verharde en stouthartige zondaar."
Wel, hoor dan Zijn Woord, dat zegt: "In Christus ben Ik voor u verzoend, over al hetgeen, dat u gedaan hebt." Helaas! Maar ik heb zoveel kwaad gedaan als ik kon. Ja, maar Hij zegt: "Ik ben voor u bevredigd voor al hetgeen, dat u gedaan hebt."
Werpt u nog tegen: "O, maar ik heb God onteerd; ik heb Christus beledigd; ik heb de Geest smaadheid aangedaan; ik heb mijn naaste ongelijk gedaan; ik heb vele dwaasheden gedaan, daar u niet van weet"? Dat zal wel zo zijn, doch wat zou dat? God zegt: Ziet, Ik ben in Christus verzoend, en Ik ben voor u bevredigd voor alles wat gij gedaan hebt, spreekt de Heere HEERE",

"Helaas!" zegt u, "maar ik heb meer goddeloosheid bedreven, dan ooit enig zondaar voor mij gedaan heeft; als u wist wat ik gedaan heb, zou u niet denken noch zeggen, dat er in God gedachten des vredes over mij zijn."
Ik antwoord: Wel, dat heeft weinig te betekenen, wat ik denk of zeg: doch hoor wat God zegt: "Ik ben voor u bevredigd voor al hetgeen, dat gij gedaan hebt." U kunt dat niet indenken, maar Mijn gedachten zijn niet als uw gedachten. "Want gelijk de hemelen hoger zijn als de aarde, alzo zijn Mijn wegen hoger als uw wegen, en Mijn gedachten dan ulieder gedachten."

"Wel", zegt u, "als dat het geval is, dat God in Christus voor mij verzoend is, over alles dat ik gedaan en gedacht en tegen Hem gesproken heb; dat is zo'n verwonderlijke leer, en zulke verbazende genade, die daarin mij geopenbaard wordt, dat ik verbaasd sta bij de gedachte van zulke wonderbare genade, en mij schaam als ik denk aan mijn grote goddeloosheid tegen zo'n genadige God."
Is dat zo? In Gods grote Naam, u mag wel beschaamd zijn, ja, u in het stof wegschamen! Dit is juist de plaats waar God u hebben wil, en waartoe Hij u Zijn genadeverbond bekendmaakt, namelijk: "opdat gij het gedachtig zijt, en u schaamt, en niet meer uw mond opent vanwege uw schande, wanneer Ik voor u verzoening doen zal over al hetgeen, dat gij gedaan hebt, spreekt de Heere HEERE."

4. De hoorders van het Evangelie hebben in de slechtste tijden een vaste grond voor het geloof en de hoop. (1e preek)

Romeinen 4:18. ***Welke tegen hoop op hoop geloofd heeft.***

Er is altijd behoefte aan geloof, aan een sterk geloof, voornamelijk in dagen van beproevingen en moeiten. Zoals u in dit hoofdstuk, voornamelijk in het verband kunt zien, had de patriarch Abraham zo'n geloof. Zijn geloof wordt hier geprezen. Ons wordt in het bijzonder vermeld in Wie hij geloofde en hoe hij geloofde.

1. Wij zien in het voorgaande vers in Wie hij geloofde, namelijk in God, Die de doden levendmaakt en roept de dingen die niet zijn, alsof ze waren. Er was voor Abraham grote moeilijkheid aan verbonden, om te geloven wat God hem beloofd had namelijk, dat hem en Sara, op hun oude dag, nog een zoon, een Izak zou worden geschonken. Maar zijn geloof zag op tot God, Die het beloofd had, als een God, Die de doden levend maakt, en roept de dingen, die niet zijn, alsof zij waren. En waarlijk, dat is de bekwaamheid en het beleid van het geloof, dat het zich aan datgene in God vastklemt, wat gepast is voor de bijzondere moeilijkheid waarin de ziel verkeert. Gelijk ons vermeld wordt in Wie hij geloofde, zo is ons ook beschreven hoe hij geloofde, in het bijzonder in onze tekst en ook in de volgende verzen. O! Hoe geloofde hij? Wel, hij geloofde tegen hoop op hoop; hij twijfelde niet aan de belofte Gods, maar hij was sterk in het geloof, ten volle verzekerd zijnde, dat God machtig was te doen, hetgeen Hij beloofd had.
2. Wij hebben hier in de voorgelezen woorden, een opgave van de wijze van zijn geloof: "hij geloofde tegen hoop op hoop", en zo werd hij een vader van vele volken. De vader der gelovigen, zoals hij wordt genoemd, evenals gelijk sommigen menen, Eva de moeder aller gelovigen, de moeder aller levenden wordt genoemd, omdat zij de moeder was van allen, die in Jezus Christus geloven.

Maar ik ga voort om onze tekst te beschouwen. Ik behoef die niet te verdelen, want hij ligt reeds verdeeld voor mij; ja, ik zou kunnen zeggen: hij is tegen zichzelf verdeeld. Hier is hoop tegen hoop: hier is een natuurlijke hoop tegen een geestelijke hoop: "welke tegen hoop op hoop geloofd heeft." Abraham had in de toestand waarin hij verkeerde, niets, dat zover zijn gewaarwording of de vleselijke rede strekte, zijn hoop kon ondersteunen, dat hij een zoon zou hebben, of dat de belofte vervuld zou worden; alle dingen schenen dat tegen te spreken. Doch, "hij geloofde tegen hoop op hoop." Vrienden, er is in de godsdienst een juist ogenblik dat wij moeten weten en verstaan; hier is hoop, en het schijnt als aan de rand van de wanhoop te zijn, wanneer er niets dan grond van wanhoop te zien is, tegen hoop op hoop te geloven.
Om de woorden verder te verstaan, kunnen wij de volgende twee of drie dingen aangaande de patriarch Abraham aanmerken:

1. Ik merk op, dat Abraham het Evangelie had gehoord, het Evangelie was hem gepredikt: (Gal. 3:8) "En de Schrift tevoren ziende, dat God de heidenen uit het geloof zou rechtvaardigen, heeft tevoren aan Abraham het Evangelie verkondigd, zeggende: In u zullen al de volkeren gezegend worden." Uit u zal een Izak voortkomen, en uit hem zal de Messias voortkomen, en zo zullen in u al de volken van de aarde gezegend worden.

2. Ik merk op, dat Abraham het Evangelie niet alleen gehoord, maar het ook geloofd heeft: (Rom. 4:3) "Abraham geloofde God en het is hem gerekend tot rechtvaardigheid." Hij was een gelovige, en een sterkgelovige.
3. Ik merk op, dat er tussen de tijd dat de belofte aan Abraham gedaan werd, en de tijd van haar vervulling, een aanzienlijke tijd verliep en vele moeilijkheden tussenbeide kwamen. Zo lezen wij hier in de volgende verzen, dat Abrahams lichaam reeds verstorven was; en ook dat de moeder in Sara verstorven was.
4. Ik merk op, dat die grote zwarigheden die in de weg lagen, gelegenheid gaven om de sterkte van Abrahams geloof te ontdekken, dat hij aan de belofte Gods niet getwijfeld heeft door ongeloof, maar is gesterkt geweest in het geloof, gevende God de eer. Wij zien dit ook, nadat de belofte dat hij een Izak zou hebben aan hem vervuld was, in dat voorbeeld, dat ons in Hebr. 11:17, 18 en 19 wordt beschreven, waar wij een kort verslag hebben, hoe Abraham door het geloof zijn Izak offerde: "Door het geloof heeft Abraham, als hij verzocht werd, Izak opgeofferd, en hij, die de beloften ontvangen had, heeft zijn eniggeborene geofferd, (tot dewelke gezegd was, in Izak zal u het Zaad genoemd worden) overleggende, dat God machtig was hem ook uit de doden te verwekken; waaruit hij hem ook bij gelijkenis weder gekregen heeft." Hoe heeft Abraham hem bij gelijkenis uit de doden wedergekregen? Hij kreeg hem weder, ten opzichte daarvan, dat hij hem als de belofte van God had gekregen; hij kreeg hem weder uit de doden, in zoverre, dat hij hem door middel van zijn verstorven lichaam en de verstorven baarmoeder van Sara had ontvangen uit de handen van die God, Die de doden levendmaakt, en roept de dingen, die niet zijn, alsof zij waren, en zo "geloofde hij tegen hoop op hoop."

De leer, die vanzelf uit de woorden tevoorschijn komt is de volgende:
Dat er voor diegenen, die het Evangelie van een belovende God in Christus horen, een vaste grond voor het geloof en de hoop is, in de meest hopeloze en wanhopende schijnende toestanden.
In het spreken over dit voorstel, zal ik met Gods hulp, de vier volgende dingen verhandelen:

I. Ik zal de leer in een paar opmerkingen toelichten.
II. Ik zal de natuur onderzoeken van dit geloof en deze hoop, waarvan hier gesproken wordt.
III. Ik zal enige van die hopeloze en wanhopend schijnende gevallen vermelden die kunnen plaatsgrijpen, en dat nochtans een vaste grond voor geloof en hoop overblijft.
IV. Ik zal onderzoeken welke grond voor het geloof en de hoop er is in de meest hopeloze en wanhopend schijnende gevallen. En dan tenslotte,
V. Enkele gevolgtrekkingen afleiden ter toepassing.

I. Ik zal trachten de leer in een paar opmerkingen toe te lichten en duidelijk te maken.
1. Ik merk op, dat hoewel zij, die tegen hoop op hoop geloven, allen ware gelovigen zijn, er nochtans voor al Gods volk een vaste grond voor geloof en hoop is. Er is grond voor geloof en hoop in het eeuwig Evangelie; het Evangelie opent een deur der hoop, het maakt ons Christus bekend en stelt ons Hem voor, Die de hoofdsom is van al de beloften en van de daaruit voortvloeiende zegeningen. Zondaren worden

geroepen tot deze Jezus te gaan en in Hem te geloven; het is Gods gebod, dat wij dit doen.

2. Ik merk op, dat hoewel de bedoeling van het Evangelie, vele roepingen, nodigingen en beloften bevat, ik nochtans de beloften beschouw als het sieraad van die bedeling. De belofte wordt dan ook, in de hiervoor gemelde tekst het Evangelie genoemd: "de Schrift heeft tevoren aan Abraham het Evangelie verkondigd." Wat is het Evangelie? "In u zullen al de volkeren gezegend worden." De beloften en de openbaring van de genade zijn het eigenlijke voorwerp van het geloof, en gelijk het geloof de belofte gelooft, zo verwacht de hoop de eerstelingen daarvan.

3. Ik merk op dat de beloften van het verbond, berekend zijn voor de onderscheiden gevallen en toestanden van zondaren, die het Evangelie horen. Hierom zijn er beloften van bekering, beloften van een nieuw hart en een nieuwe geest, ja, er zijn beloften van de zaligheid en van de middelen daartoe, zowel als van het einde: "Ik zal een eeuwig verbond met hen maken. dat Ik van achter hen niet zal afkeren, opdat Ik hen wel doe, en Ik zal Mijn vrees in hun hart geven, dat zij niet van Mij afwijken." De beloften worden in het Evangelie, volstrekt en onbepaald uitgedeeld aan arme zondaren. Wel zijn er enkelen, die in een voorwaardelijke vorm gesteld zijn, alsof zulke en zulke zegeningen op zulke en zulke voorwaarden te verwachten zijn, doch alle voorwaardelijke beloften zijn, zoals vele godgeleerden het uitdrukken, wezenlijk volstrekt. Wat toch in het ene deel van het Evangelie in een voorwaardelijke vorm wordt uitgedrukt, wordt in een ander deel daarvan volstrekt beloofd.
Deze volstrekte beloften nu, beantwoorden aan de noden van de ontwaakte zondaar, wanneer hij bevindt, dat alles wat hij nodig heeft beloofd is en in de handen van de Belover, namelijk van God is. Deze beloften worden in het Evangelie volstrekt uitgedeeld, opdat de zondaren zullen zien dat hun zaligheid uit genade is: dat de belofte uit genade is; dat het genade is de belofte aan te nemen, en opdat zij zullen zien dat alle dingen, die in betrekking staan tot de grote zaligheid, uit genade zijn.

4. Ik merk op dat niet de voorzienigheid Gods, maar de belofte Gods de regel is van het geloof. Velen twijfelen aan de belofte door ongeloof, omdat zij in deze zaak mistasten, en hun geloof en ongeloof regelen naar het uitzicht van de voorzienigheid Gods. Lijkt de voorzienigheid gunstig, dan menen zij, dat zij mogen geloven, doch toont zij een gefronst gelaat, wanneer de voorzienigheid de belofte schijnt tegen te spreken, dan roepen zij uit: "O! Wie zou ze kunnen geloven?" Doch vrienden, wij moeten de voorzienigheden van God bezien, als in de hand van Christus zijnde, en wij moeten op de beloften van God zien, als in het hart van Christus zijnde. Ik zeg, de teugels van de voorzienigheid zijn in Zijn handen en Hij bestuurt die zodanig, als het Zijn oneindige wijsheid behaagt. Maar de beloften die zijn in Zijn hart; zij zijn de uitdrukking van de liefde van Zijn hart en van Zijn welbehagen in arme zondaren. Daarom behoren wij te geloven, dat Hij nooit zal dulden dat Zijn voorzienigheden, Zijn beloften leugenachtig maken, hoe wij het ook door onze ongelovige harten uitrekenen. O! vrienden, wij kunnen de voorzienigheden Gods niet verstaan, of hun verborgen gangen naspeuren: doch als wij een rechte bevatting van God willen hebben, dan moeten wij in Zijn hart zien. Waar zullen wij het hart Gods zien? Wel, naar welke zijde Hij Zijn hand ook wendt, Zijn belofte is in Zijn hart, en Zijn hart is in de belofte. Nooit zal Hij Zijn hand tegen Zijn hart in laten werken; neen, Hij zal er

voor zorgen, dat in het einde, alle voorzienigheden met de beloften samenwerken: "Alle dingen zullen medewerken ten goede, degenen die God liefhebben." Wij moeten op de belofte Gods vertrouwen, hoe zich ook de voorzienigheid vertoont, en zo in een belovend God geloven en in Zijn Woord berusten; dat is de weg om te ervaren, dat al Zijn voorzienigheden in het einde aan ons doel beantwoorden. De Heere toch acht het dikwijls nuttig en nodig Zijn raad uit te voeren door schijnbaar tegenstrijdige voorzienigheden. Hij kiest die soevereine wegen, en toont de majesteit van Zijn genade, door over bergen van moeilijkheden en onmogelijkheden heen te komen, en zo te tonen, dat Hij werkt overeenkomstig hetgeen Hij is. Maar wij moeten de vervulling van Zijn belofte aan Hem overlaten en op Zijn Woord vertrouwen, en geloven tegen hoop op hoop.

5. Ik merk op dat deze weg van geloven tegen hoop op hoop, in de Schrift behalve door Abraham, nog door vele andere voorbeelden is aangetoond. Wij hebben het voorbeeld van Job die zei: (Job 13:15) "Ziet, zo Hij mij doodde, zou ik niet hopen?" Ook het voorbeeld van David, zeggende: "Ten dage als ik zal vrezen, zal ik op U vertrouwen." Dan hebben wij een overeenkomstig geval in David: (2 Sam. 23:5) "Hoewel mijn huis alzo niet is bij God, nochtans heeft Hij mij een eeuwig verbond gesteld, dat in alles wel geordineerd en bewaard is." Wij hebben ook een voorbeeld in Habakuk: (Hoofdst. 3:17) "Alhoewel de vijgenboom niet bloeien zal, en geen vrucht aan de wijnstok zijn zal: dat het werk des olijfbooms liegen zal, en de velden geen spijs voortbrengen, dat men de kudde uit de kooi afscheuren zal, en dat er geen rund in de stalling wezen zal; zo zal ik nochtans in de Heere van vreugde opspringen; ik zal mij verheugen in de God mijns heils." Het is ook te zien in die merkwaardige vrouw van Kanaän, die in weerwil van alle ontmoedigingen die in haar weg stonden, toch tegen hoop op hoop geloofde. Doch, laat ons voortgaan tot het

IIe. Voorgestelde punt, namelijk, over dit geloof en deze hoop te spreken. Hier zal ik,
1. Onderzoeken wat het geloof is.
2. Wat de hoop is.
3. Hoe deze twee genaden overeenstemmen: en,
4. Waarin zij verschillen.
   Over elk van deze zaken een kort woord.

1. Ik zal eerst een enkel woord spreken over wat het geloof is, zoals het betrekking heeft op het onderwerp, de beloften. Het is een hartelijke berusting in de beloften Gods, het is een goddelijke, hartelijke toestemming van het goddelijk getuigenis van God, in kracht zeggende met de apostel: (1 Tim. 1:15) "Dit is een getrouw woord, en aller aanneming waardig, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is, om de zondaren zalig te maken, van welke ik de voornaamste ben." Deze hartelijke toestemming sluit een goedkeuring in van de weg der zaligheid, en de wijze van zaligmaken door Jezus Christus, als een weg die zowel strekt tot eer en heerlijkheid van al de goddelijke eigenschappen, als om ons eeuwig leven en onze eeuwige zaligheid zeker te maken. Het sluit niet alleen in dat men die weg goedkeurt, maar ook een bijzondere toe-eigening van de belofte voor zichzelf. Het geloof vrienden, is, zoals het in onze Kleine Catechismus wordt beschreven, dat de ziel zegt: "Ik kies Christus en betrouw mijn zaligheid alleen aan Hem toe; Hij wordt mij in het Evangelie aangeboden, en ik kies Hem en betrouw ter zaligheid alleen op Hem, zoals Hij mij aangeboden en mij

beloofd is." Hieruit vrienden, moet u opmerken, dat het laatste deel van de zin, hoewel dat het laatste gemeld wordt, nochtans eerst plaats grijpt: de berusting van de ziel in de belofte in de dag van Gods heirkracht. De arme ziel zegt: Christus wordt in het Evangelie, in de belofte aan velen aangeboden en hier is een belofte voor mij; hier is een Zaligmaker voor mij; hier is wijsheid voor mij, die een dwaas ben; hier is gerechtigheid voor mij, die schuldig ben, hier is heiligmaking voor mij, die besmet ben; hier is verlossing voor mij, die ellendig ben. O! Hier is een hulp, die gepast is voor mij; hier is een belofte voor mij; ik zie, dat Christus daarin aan mij wordt aangeboden, en hierop kies ik Hem. Het is juist als een huwelijksverbond: voordat de bruid zich aan de man geeft, is zij overtuigd dat hij haar zijn liefde heeft geschonken en zich aan haar verbindt, en daarop kiest zij hem. Noemt het zoals u wilt, verzekering of overreding; De ziel zegt: "Christus biedt Zich hier aan mij aan, om mij tot een Hoofd te zijn: om een Man voor mij te zijn; om alles voor mij te zijn; wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking en volkomen verlossing voor mij. Ik zie, dat Hij Zichzelf aan mij aanbiedt; zo kies ik Hem dan, en betrouw op Hem alleen, zoals Hij aan mij wordt aangeboden, om de Mijne te zijn. Er is een hartelijke instemming, die aan de toestemming of het aannemen van Christus voorafgaat.

2. Ik zal nu onderzoeken wat de hoop is. De hoop is een andere genade van de Geest Gods, waardoor de ziel een gelovige verwachting heeft van de goede dingen, die in de belofte vervat zijn. Ik noem het een gelovige verwachting, omdat er geen hoop is zonder geloof. Velen zeggen dat zij op God hopen, doch die is vals als zij nooit in God geloofden; zij die nooit een waar geloof hadden, hebben nooit een ware hoop gehad. De hoop is een gelovige verwachting; de gelovige verwacht iets goeds, want iets kwaads kan nooit het voorwerp van de hoop zijn. Het zijn dus de goede dingen, welke het verbond van de belofte bevat die het voorwerp van de hoop zijn. Vrienden, er was een belofte van het leven aan Adam gedaan op zijn doen, en op zijn volmaakte gehoorzaamheid zou hij dat beloofde leven gekregen hebben. Maar nu bleef hij in gebreke in de voorwaarde, zo was er door dat verbond geen leven noch hoop voor hem. Maar er is een ander verbond, een verbond der belofte in Christus Jezus. Door dat verbond mogen wij op alle dingen hopen, omdat de voorwaarde vervuld is, door de gehoorzaamheid en de voldoening van Christus Jezus. Hij heeft de schuld betaald die wij schuldig waren, en dat niet alleen, maar de straf die wij ons op de hals gehaald hebben, is door Hem gedragen, en zo komt door dit kanaal een nieuwe hoop tot ons over; er is geen andere grond, waarop wij de hoop van het eeuwige leven kunnen hebben. Dit is de hoop, waarvan hier gesproken wordt; het is geen hoop krachtens het oude, maar krachtens een nieuw verbond. Velen hebben niets dan een hoop volgens het oude verbond, hopende, dat als zij doen wat zij kunnen, God dan ook voor hen zal doen, wat Hij kan. O mens! Wat voor een hoop is dit! Het is niets anders dan een oude verbonds hoop. Maar deze hoop is de hoop van het Evangelie, het is een nieuwe verbonds hoop. De hoop daar wij over spreken, is een hoop die gegrond is, op de gehoorzaamheid en voldoening van Jezus Christus, en op Zijn belofte. Het is een nieuwe hoop en een heilige hoop. Men kan de hoop van het oude verbond hebben en nochtans dood blijven in zijn zonden. Die oude hoop doet nooit iemand leven. Maar deze nieuwe en levende hoop, verlevendigt de ziel om de weg van Gods geboden te lopen, in de hoop van die rust die overblijft, voor het volk van God. O vrienden! Deze hoop doet hem levendig verlangen, om altoos met de Heere te wezen, Hem gelijk te zijn, en Hem te zien gelijk Hij is. Zij verlevendigt de begeerte om gereinigd te

worden: "Een iegelijk, die deze hoop op Hem heeft, die reinigt zichzelf gelijk Hij rein is." O! Die maakt zijn verlangen levendig, om de Heere meer en meer gelijk te zijn. Deze hoop is een vaste, vaststellende hoop, zij is het anker van de ziel. Hij, die de oude hoop heeft, staat nooit vast; hij wordt bewogen als de baren van de zee, die in het geheel geen grondslag hebben. Een waar kind van God kan ook op en neer bewogen worden, maar niet als een golf van de zee, doch als een schip, dat voor anker ligt; de wind mag hem heen en weer slingeren, maar zijn anker ligt vast binnen het voorhangsel.

3. In de derde plaats zouden wij aanwijzen hoe het geloof en de hoop overeenkomen.
(1) Het geloof en de hoop komen overeen als zuster genaden, zij zijn als tweelingen, tegelijk geboren, samen geteeld en samen grootgebracht.
(2) Zij komen overeen in het middel waardoor zij ontstaan; het Woord is beider oorzaak. Gelijk het geloof is uit het gehoor, zo ontstaat ook de hoop uit het gehoor; door het horen van de opstanding van Christus worden wij wedergeboren tot een levende hoop (1 Petrus 1:3).
(3) Zij komen ook overeen in hun werkende oorzaak: Gelijk God het anker van het geloof is, zo is Hij het Die de hoop werkt, daarom wordt Hij de God van de hoop genaamd.
(4) (4) Geloof en hoop komen overeen in hun nuttigheid: Gelijk de gelovige door het geloof leeft, zo ook leeft hij door de hoop; gelijk er een geloofsvertrouwen is, zo is er ook een vertrouwen door de hoop. Doch,

4. De hoofdvraag is, waarin geloof en hoop verschillen.
(1) Het geloof en de hoop verschillen in orde: het geloof is in orde voor de hoop; het geloof in de belofte gaat voor de hoop; eerst geloven wij de belofte, voordat wij kunnen hopen, dat de belofte aan ons zal vervuld worden.
(2) Zij verschillen in hun werk; het is het werk van het geloof te geloven, doch het is het werk van de hoop, te verwachten wat wij geloven. Het werk van het geloof is te besturen, door de weg te wijzen, maar het is het werk van de hoop iemand op de weg aan te zetten en te bemoedigen.
(3) Zij verschillen in hun onderwerp: het onderwerp, daar het geloof zetelt is eigenlijk in het verstand, maar het onderwerp van de hoop is de wil. Hoewel de wil in het geloven voorgaat, nochtans is het eigenlijke onderwerp van het geloof in het verstand. Indien dit werd overwogen zouden wij meer zien hoe het geloof verschilt van de werken, hoe het ‘t tegengestelde is van de werken, en dat wij niet uit de werken worden gerechtvaardigd, maar uit hetgeen God gedaan heeft en zal doen door Jezus Christus.
(4) Geloof en hoop verschillen in hun voorwerp: het voorwerp van het geloof is eigenlijk de belofte, maar het voorwerp van de hoop is het goede, dat beloofd wordt; het voorwerp van het geloof is de waarheid van de belofte, doch het voorwerp van de hoop is het goed van de belofte, datgene wat het geloof verwacht waarheid te zullen zijn; of de belofte is als een bode van een koning, die aan een vriend van de koning komt zeggen, dat hij op komst is. Die man ontvangt de bode, en dan gaat hij uit de vorst tegemoet. Zo is de belofte, de bode die meedeelt, dat de Koning der heerlijkheid zal komen; het geloof ontvangt de bode, en de hoop gaat uit de Koning tegemoet, en wacht met lijdzaamheid op de vervulling van de belofte. Op hetgeen een mens gelooft zal hij met lijdzaamheid wachten. In één

woord, wat het verschil in het voorwerp aangaat, het voorwerp van het geloof is niet alleen datgene, dat nog in de toekomst ligt, maar de dingen die voorbij, tegenwoordig en toekomstig zijn; doch het voorwerp van de hoop is alleen datgene, dat nog komen moet. In één woord, het geloof ziet op de belofte als op het ei; doch de hoop ziet uit, dat het ei mag worden uitgebroed. Zo hebben wij enige verschillen bezien, die er zijn tussen geloof en hoop.

III. Ons derde punt was enige van die hopeloze en wanhopend schijnende toestanden na te gaan, die kunnen plaatsgrijpen, en dat nochtans een vaste grond voor geloof en hoop overblijft. Het is onmogelijk die allen te vermelden, ik zal er dan ook slechts een paar noemen.

1. Een zaak, waarvan het ongeloof gebruik maakt, en dat de toestand hopeloos en als wanhopend maakt, is dat wij, aangezien het voorwerp van het geloof niet te zien is, geroepen worden te geloven wat wij niet kunnen zien. Het is een zekere waarheid dat, wanneer de uiterlijke omstandigheden iemands geloof niet begunstigen, hij dan meent, dat er niets te hopen is: doch vrienden, als u het gezicht of het gevoel de grond van uw geloof maakt, dan zult u nooit geloven, noch hopen. De grondslagen van geloof en hoop zijn onzienlijke dingen; wij kunnen alleen verdragen als ziende Hem, Die onzienlijk is: (2 Kor. 4:13) "Omdat wij niet aanmerken de dingen die men ziet, maar de dingen die men niet ziet."
Een ander hopeloos en wanhopend geval is ten opzichte van de tegenstrijdigheid, die het geloven van de belofte in de weg staat. Er zijn niet alleen uitwendige omstandigheden die het ongeloof begunstigen, maar er zijn vele dingen die in strijd zijn met de belofte. Zo was het hier in het geval van Abraham. Gelijk er niet de minste schijn was, dat Abraham en Sara een zoon zouden hebben, zo was er veel dat op het tegendeel wees; er was voor verstand en rede niets te zien dan dat hun lichamen verstorven waren; zijn geloof moest daar doorheen zien. Doch, hij zag op God, als een God, Die de doden levend maakt en roept de dingen die niet zijn, alsof zij waren. Dit is menigmaal het geval met de arme ziel, ten opzichte van het geloven van de belofte. O, hoe moeilijk is het, de beloften te geloven! "Mij dunkt" zegt de arme ziel, dat zij tegen mij zijn; ik heb getracht de beloften te geloven, maar ik ervaar juist het tegenovergestelde van hetgeen ik geloofd heb. Ik heb geloofd, dat er een belofte van reinheid voor mij was, en in plaats daarvan bevind ik, dat onreinheid en niets dan onreinheid in mij woelt. Ik heb een belofte van vrijheid geloofd, en ik ervaar dienstbaarheid in plaats van vrijheid. Er was een belofte van schoonheid, doch in plaats daarvan bemerk ik slechts zwartheid. Mij was een belofte van het leven gedaan, doch ik vind de dood in mij in plaats van het leven." Wel dan, wat moet u doen? Waarlijk, daar is niets te doen, dan tegen hoop op hoop te geloven, in weerwil van de dingen die de belofte tegenspreken, en er recht mee in strijd schijnen te zijn.

3. Een andere zaak waarvan het ongeloof gebruik maakt, en dat de toestand hopeloos en als wanhopend maakt, is de tijd die verloopt, tussen de belofte en haar vervulling. Het kan zijn dat de ziel de belofte heeft aangegrepen, doch het schijnt dat de belofte niet vervuld zal worden; misschien zijn er enigen hier, die lang geleden een belofte hebben gekregen, en die er al twintig of dertig jaren op hebben mogen hopen, doch de vervulling is nog altijd achtergebleven; terwijl er sommigen zijn, die niet kunnen zien dat zij ooit vervuld zijn. O, zegt de arme ziel: ik zie niet, dat hetgeen ik verwacht heb

vervuld is; ik vind die gemeenschap met God, of die gelijkvormigheid met Christus niet, die ik verwachtte; en het ongeloof maakt daarvan gebruik. O, het duurt zo lang! O, wanneer zal Hij komen! Doch o vrienden, wacht u, dat u de Heilige Israëls geen perk stelt. Op het einde zal de reden openbaar worden, daarom, gelooft in weerwil van al deze dingen, gelooft tegen hoop op hoop.

4. Een andere zaak die een geval hopeloos en als wanhopend kan maken, is ten opzichte van de weg waarin, en de wijze waarop de beloften vervuld worden. O, zegt het ongeloof, ik zie niet hoe zij vervuld kan worden, hoe zoiets zou kunnen geschieden. O vrienden, dat is een andere weg om de Heilige Israëls een perk te stellen, zowel wat de tijd als de wijze betreft. U zegt zakelijk: "Kan de Heere ons vlees te eten geven in de woestijn?" Zie, hoe dit in Gods volk gewraakt wordt. "Waarom zegt gij dan, o Jakob, en spreekt, o Israël, mijn weg is voor de Heere verborgen en mijn recht gaat van mijn God voorbij? Weet gij het niet, hebt gij niet gehoord, dat de eeuwige God, de Heere, de Schepper van de einden der aarde, noch moede, noch mat wordt? Daar is geen doorgronding van Zijn verstand" (Jes. 40:27, 28).

5. Een andere zaak, die een geval hopeloos en als wanhopend maakt, is het uitzicht van de omstandigheden, voornamelijk wanneer de voorzienigheden de beloften overdwarsen. Zoals in het geval van David: hij kreeg een belofte dat hij koning zou worden, doch in plaats van dat dit vervuld werd, was er geen ander spoor in de weg te zien dan wat de vervulling overdwarste. Hij wordt als een veldhoen op de bergen nagejaagd, en zegt: "nu zal ik één der dagen door Sauls hand omkomen." Zo kan het ook in het geestelijke zijn: (Psalm 77:9, 10) "Heeft God vergeten genadig te zijn? Heeft de toezegging een einde, van geslacht tot geslacht?"

6. Een ander geval dat hopeloos schijnt te zijn en er wanhopend uitziet is, wanneer niet alleen de belofte en de voorzienigheid Gods, maar ook de belofte en het gebod met elkaar in strijd schijnen te zijn; wanneer wij geroepen worden een plicht te verrichten, die het tegengestelde schijnt te zijn van de belofte Gods. Wij hebben hiervan een voorbeeld in Abraham: hij wordt geroepen zijn zoon Izak te offeren; er staat een gebod tegenover een belofte, niet alleen tegenover dat gebod: "gij zult niet doodslaan," maar ook tegenover de belofte: "in u zullen alle volkeren der aarde gezegend worden." De Zaligmaker van de Kerk zou uit Izak voortkomen, dus was het offeren van Izak, alsof de gehele Kerk van God opeens aan de dood werd overgegeven. Hier is een bezwaar, dat door niets kan worden te boven gekomen dan hierdoor, dat het geloof tegen hoop op hoop gelooft. Een ander voorbeeld is dat van Gideon (Richt. 8), toen hem bevolen werd tegen de Midianieten te strijden, die als sprinkhanen het gelaat van het aardrijk bedekten, zij waren ontelbaar. Gideon had een leger van twee en dertig duizend man; hem wordt bevolen dit tot een veel kleiner getal, tot dertig man, terug te brengen, en dan moet hij daarmee de strijd tegen de Midianieten aanbinden. Gideon mocht wel zeggen: O! Hoe zal ik deze handeling voor de wereld rechtvaardigen? Het schijnt geheel in strijd te zijn zowel met de regels van de rede en van de omzichtigheid, als met die van de godsdienst. Heeft niet de Heere bevolen, dat Zijn oorlogen met gewone middelen moeten worden gevoerd? Het geloof heeft soms met dergelijke dingen te worstelen, die niet kunnen worden overwonnen dan door Gods Woord te geloven, en tegen hoop op hoop te geloven, Wat! Zal David,

een jongeling, Goliath tegemoet gaan? Zullen de muren van Jericho vallen door het blazen op ramsbazuinen? Of zullen een handjevol mannen, tot bevordering van een nationale reformatie, een gehele natie weerstand bieden? Waarlijk, het is niet mogelijk dit te geloven, dan door te geloven tegen hoop op hoop.

7. Een ander geval, dat hopeloos schijnt te zijn is, wanneer een zaak die een goed begin had, plotseling tot stilstand wordt gebracht. Wat is het beproevend voor het geloof, wanneer iets dat goed begonnen is, hetzij de overtuiging van het hart, of de reformatie van de Kerk, plotseling tot stilstand komt! Zo lezen wij in de boeken van Ezra en Nehemia, hoe met de bouw van Gods huis werd begonnen, en dan hoe dit werk werd stopgezet. Menigmaal geschiedt het, dat de Heere een goed werk in iemand begint, en dat zich aanmerkelijke tegenstand daartegen opdoet. Is dat om het geloof te verhinderen? Neen, maar om ons te leren, tegen hoop op hoop te geloven, en om ons te doen geloven dat God, als Hij komt om Sion op te bouwen, in Zijn heerlijkheid zal verschijnen. Waarom verschijnt Hij niet in Zijn heerlijkheid wanneer er zoveel puin moet worden opgeruimd; wanneer er zoveel bergen moeten worden uit de weg geruimd, die moeten worden weggenomen door de hand van onze Zerubbabel? Zijn hand heeft het huis gegrondvest, en Zijn handen moeten het ook voortzetten en voleinden.

8. Er is nog een geval, dat er hopeloos uitziet, dat schijnt te zeggen: O, waarop kan het geloof of de hoop zich gronden, wanneer men in een toestand is, waarin ons niets dan de dood voor ogen staat. Wel vrienden, dit is het geval met het merendeel van degenen, die het Evangelie horen, die daar zij allen dood zijn door de misdaden en de zonden, daarom behoren te geloven dat Hij een God is, Die de doden levendmaakt en de dingen die niet zijn, roept alsof zij waren. En zij, die door genade zijn levendgemaakt, zijn voor het merendeel mensen die meest hun doodheid gewaar worden, en meer en meer hun behoefte aan levendmakende genade leren kennen. Dit is het geval met de meesten van Gods volk dat op hun toestand niets dan het beeld des doods is ingedrukt; en hoe zou er dan hoop kunnen zijn? Wel, wij hebben te geloven, tegen hoop op hoop, wij moeten opzien tot die God, Die zegt: "Zullen deze beenderen levend worden?" Kan het huis Israëls levend worden dat daar zegt: "onze beenderen zijn verdord en onze verwachting is verloren, wij zijn afgesneden" (Ezech. 37:3, 11). Daarom is de belofte tot hen: "Zo zegt de Heere HEERE. Ziet, Ik zal uw graven openen, en zal ulieden uit uw graven doen opkomen, o Mijn volk" (vs. 12). Soms wordt de toestand van de Kerk en haar verlossing voorgesteld door een opstanding; daarom, laten geloof en hoop werkzaam zijn.
Wij mogen van deze wereld, op de laatste dag wonderlijke dingen verwachten. De opwekking van de ziel uit de geestelijke dood is merkwaardig, doch de opstanding uit de doden zal nog merkwaardiger zijn. U hebt hiervan een voorbeeld in Mark. 5:35. Daar komt een man tot Jezus, biddende, dat Hij wil komen en Zijn handen op zijn dochtertje leggen, dat in haar uiterste was. Ondertussen sterft het meisje en zijn knecht komt, zeggende: "uw dochter is gestorven, wat zijt gij de Meester nog moeilijk?" Hij wil zeggen: de zaak is hopeloos. Hier kwam een stortvloed van verzoekingen op de man aan. Maar de Heere Jezus richt de banier tegen de vijand op. Hij zegt tot hem: "vrees niet, geloof alleenlijk." Wat zou dat al is uw kind dood, daarom is het nog niet hopeloos, het gaat niet boven het vermogen van Hem Die een God is, Die de doden levendmaakt. En hoewel dit de toestand is van menigten, die hier zijn; al zijn zij dood,

geheel dood, nochtans is dit geval niet ongeneeslijk voor Hem, Die de opstanding en het leven is.

Ik zou aan ons vierde punt beginnen, en nog wat spreken over de gronden van het geloof, namelijk, welke grond er in de meest hopeloze en wanhopende gevallen is voor het geloof en de hoop. Maar ik moet dit uitstellen, en zal nog een enkel woord tot toepassing spreken.

Over deze leer is veel tot toepassing te zeggen, doch ik zal het nu bij een enkel woord tot beproeving laten.
O vrienden! Beproeft of u dat geloof hebt, dat tegen hoop op hoop kan geloven. Zij, die op die wijze kunnen geloven, hebben inderdaad een sterk geloof. Niet iedere gelovige heeft een sterk geloof. Wie zijn ze, die tegen hoop op hoop geloven?

1. Dat zijn zij, die in het duister kunnen vertrouwen, of, die op de beloften kunnen vertrouwen wanneer zij inwendige vertroostingen missen. Zulken behoren tot die mensen, die tegen hoop op hoop geloven: Wij worden daartoe geroepen, in de duisternis: (Jes. 50:10) "Als hij in de duisternissen wandelt en geen licht heeft: dat hij betrouwe op de Naam des Heeren, en steune op zijn God."

2. Zij, die tegen hoop op hoop geloven, vertrouwen niet alleen op een belovend God zonder dat zij vertroostingen hebben, maar onder het tegengestelde van vertroosting; in plaats van vertroostingen zijn niets dan kruisen hun deel van God: "Ziet, zo Hij mij doodde, zou ik niet hopen?" Vrienden, dit geloof, dat tegen hoop op hoop gelooft, is een geloof dat God vasthoudt; het laat Hem niet gaan tenzij Hij hem zegent. Het is een wonderlijk woord, mijn vrienden, dat wij lezen in Jes. 62:6: "O gij, die des Heeren doet gedenken, laat geen stilzwijgen bij ulieden wezen." Het ware geloof geeft als het ware God geen rust, zolang het geen zegen ontvangt; geen rust voordat Hij tot de ziel wederkeert; zolang Hij niet tot Zijn woning wederkeert en Zijn werk verlevendigt.
In één woord, het ware geloof, dat tegen hoop op hoop gelooft, kan standhouden, wanneer gewaarwording en rede het geloven bijna onmogelijk maken. Het beantwoordt die met de waarheid Gods en het geloof van de beloften Gods. O, beproeft uw geloof, of het een geloof is, dat in een belovende God gelooft, en dat Hem de achting en de eer van Zijn waarheid geeft, door op Zijn Woord te vertrouwen, niettegenstaande het alle uitwendige schijn tegen heeft.
Vrienden, laat ons toch tot een God in Christus opzien, en door geloof tegen ongeloof geloven, en door hoop tegen hoop geloven. De tijd laat niet toe, dat wij er nog een woord van vermaning aan toevoegen. Ik zal alleen dit zeggen, laat het anker van het geloof in deze dag van donkerheid, op het Woord van een belovend God vallen. Het is nodig, dat uw anker vast ligt op Zijn Woord. De dagen, die wij beleven, zijn dagen van zondigen, dagen van dwaling, dagen van vreselijke afval van God en Zijn waarheid, dagen van verschrikkelijke rampen. Vrienden, wie weet of dit niet de laatste vredige avondmaalstijd is, die wij mogen hebben. En wanneer God dreigt het zwaard te zenden om de twist van Zijn verbond te wreken, o, dat wij dan in het geloof mogen bevestigd zijn, en dat dan ons geloof vast mag liggen binnen het voorhangsel. Ik zal u een belofte voorhouden om er uw geloof en hoop op uit te werpen; (Ps. 93:4) "De Heere in de hoogte is geweldiger dan het bruisen van grote wateren, dan de geweldige

baren van de zee." O vrienden! Er gebeuren wonderlijke dingen. Velen bedreigen het volk van God; doch laten staatslieden dreigen; laten geestelijken dreigen; laten gerechtshoven dreigen. Die zijn soms als de baren van de zee; maar al verheffen zich de baren zodat zij hun stem doen horen, dit is onze grond van hoop, dat de Heere niet alleen zit over de watervloed, maar dat God Heerser is in Jakob, ja, tot aan de einden der aarde. Een ander woord, waarop u uw anker van geloof en hoop mag laten vallen, al is de benauwdheid nog zo groot, vindt u in Ps. 91:15. "Hij zal Mij aanroepen en Ik zal hem verhoren: in de benauwdheid zal Ik bij hem zijn, Ik zal er hem uittrekken en zal hem verheerlijken." Hoe het ook in Gods voorzienigheid gaat, de tegenwoordigheid Gods zal de gevangenis tot een paleis maken. O! Die kan een vurige oven tot een plaats van veiligheid maken. O! Die maakt een leeuwenkuil tot een plaats van wonderen en wonderen. O! Zoekt Zijn genadige tegenwoordigheid. Hij heeft beloofd, dat Hij Zijn volk zal zegenen, waar zij ook samenkomen, zeggende: "Ziet, Ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding der wereld." O! Werpt het anker van het geloof op Hem uit, dat Hij nu met ons mag zijn. Wij zullen het nu hierbij laten. Moge de Heere het gesprokene zegenen. Amen.

5. De hoorders van het Evangelie hebben in de slechtste tijden een vaste grond voor het geloof en de hoop. (2e preek)

Romeinen 4:18. ***Welke tegen hoop op hoop geloofd heeft.***

Mijn vrienden, geloof en hoop zijn dierbare en uitnemende genaden, doch velen praten er maar over. Zij, die zo luchthartig over het geloof kunnen spreken, openbaren daarmee dat zij vreemdelingen van het geloof zijn, en zij, die zo lichtvaardig over de hoop kunnen spreken, zeggende, zoals men het gewoonlijk zo gemakkelijk kan uitspreken: "ik hoop op Zijn genade," zijn voorzeker zeer grote vreemdelingen van dit geloof en deze hoop van Abraham. Er is een verborgenheid van het geloof en een verborgenheid van de hoop, en het is zeker dat wij nooit beginnen te hopen, zolang wij niet beginnen te wanhopen, te wanhopen aan hulp van onszelf en van alle schepselen en van alle dingen in de wereld. Hier is een wonderlijke strijd tussen hoop en hoop: hier is een hoop tegen hoop; hier is, als het ware, het vastleggen van het anker van geloof en hoop in de afgrond van de wanhoop. Hij geloofde tegen hoop op hoop.

De leer, die ik gisteren behandelde was:
Dat er voor zondaren, die het Evangelie van een belovend God in Christus horen verkondigen, in de meest hopeloze en wanhopend schijnende toestanden, een vaste grond voor het geloof en de hoop is.
De wijze van behandeling, die wij voorstelden, was:
1. Deze leer in een paar opmerkingen te bewijzen en te bevestigen.
2. De natuur van het geloof en de hoop te onderzoeken.
3. Enige van die hopeloze en wanhopend schijnende gevallen te vermelden, en dat nochtans een vaste grond voor geloof en hoop overblijft.
4. Te onderzoeken welke grond van hoop er is in de meest hopeloze en wanhopend schijnende gevallen.
5. Het onderwerp toe te passen.

Wij moeten het vierde punt nog behandelen, namelijk: Onderzoeken welke grond voor geloof en hoop er is in de meest hopeloze en wanhopend schijnende gevallen.
Vrienden, het voornaamste werk van de predikers van het Evangelie is een deur der hoop te openen, en de mensen te roepen, om in de Zoon van God te geloven en op de barmhartigheid Gods door Christus te hopen. Ik zal enkele van die gronden aanstippen: 1e Meer algemeen.
2e Meer bijzonder.

1e Meer algemeen. Er is grond voor geloof en hoop voor alle zondaren, als men de volgende zes dingen overweegt.
1. Is het niet in de eerste plaats, een grond van hoop, dat u een algenoegzame Zaligmaker wordt aangeboden? Dat Zijn bloed van alle zonden kan reinigen? O zondaren, is dit niet een deur die voor u geopend wordt?
2. Het is een grond van hoop niet alleen dat deze Zaligmaker algenoegzaam is, en dat Zijn bloed al uw zonde en schuld kan afwassen, maar dat u recht hebt op dit bloed te pleiten. Wij kunnen naar waarheid zeggen van deze eerste grond van hoop, namelijk de algenoegzaamheid van het bloed en de gerechtigheid van Jezus, dat

zijn bloed in staat is duizend werelden te reinigen, ja, dat het een innerlijke voortreffelijkheid heeft, om alle duivels in de hel zalig te maken, als het niet besloten was binnen het besluit van de verkiezing; zij hebben er geen recht op, neen, in geen geval. Het is tot u, o man, vrouw, dat het woord van deze zaligheid gezonden is: "Tot u, o mannen, roep Ik, en Mijn stem is tot der mensen kinderen." Gij hebt grond, op dit bloed te pleiten: "Want waarlijk Hij neemt de engelen niet aan, maar Hij neemt het zaad Abrahams aan:" daarom mag u om vergeving en zaligheid op dit bloed van Jezus pleiten.

3. Het is een grond van hoop voor alle zondaren die het Evangelie horen, dat de goedertierenheid van God zich uitlaat door dit bloed van Jezus, en dat de genade van God heerst door deze rechtvaardigheid tot het eeuwige leven. O vrienden, is dit geen grond van hoop, dat Gods goedertierenheid zich uitlaat door dit bloed tot verheerlijking van de rechtvaardigheid? De rechtvaardigheid is voldaan door het bloed van Jezus, Zijn toorn is gestild, zodat God u genadig kan zijn, als een rechtvaardig God: "Hij is rechtvaardig, en rechtvaardigende degene, die in het geloof van Jezus is. Hij heeft Christus voorgesteld tot een verzoening door het geloof in Zijn bloed."
4. Een andere deur van hoop, die in dit Evangelie voor zondaren geopend is, is deze, dat de Heere Jezus Christus zowel gewillig als bekwaam is, om zondaren zalig te maken. Hij is niet alleen bekwaam, want Hij is de almachtige God; maar Hij is ook gewillig, Hij is de Vredevorst. Hij verklaart Zijn gewilligheid door u te roepen, te nodigen, en te gebieden dat u gelooft: "Dit is Zijn gebod, dat gij gelooft." Wel, vrienden, waarom twijfelt u dan aan de liefde en het welbehagen van God? Hier is Gods gebod, dat u gelooft, dat u in Hem gelooft, en tot Hem komt om het leven en de zaligheid. O, verklaart Hem uw vijandschap niet, Die u in het Evangelie Zijn goedheid bekend maakt!
5. Er is grond van hoop voor alle zondaren die dit Evangelie horen, dat God Christus heeft verzegeld, om een Zaligmaker voor zondaren te zijn: "want deze heeft God de Vader verzegeld." Hij heeft Hem verzegeld om een profeet te zijn, om onwetende zielen te leren; Hij heeft Hem verzegeld om een Priester te zijn, om in slavernij gebonden zielen vrij te maken; Hij heeft Hem verzegeld om een Koning te zijn, om zielen van de zonde en de satan te verlossen. God heeft Hem verzegeld om een Zaligmaker te zijn; daarom kan God er niet op tegen hebben, dat u tot Hem komt, om door Hem te worden zalig gemaakt, nee, u kunt God niet meer eer aandoen, dan dat u zich tot de Zaligmaker wendt. Hij heeft Hem verzegeld met een zeer voortreffelijke zalving van de Heilige Geest; Hij heeft Hem gezalfd tot die ambten, om zondaren zalig te maken. Is hier dan geen grond van hoop?
6. Hier is grond van hoop dat de Heere Jezus, Die het verbond met Zijn bloed heeft bezegeld, al de weldaden van het nieuwe verbond aan zondaren in de zichtbare kerk heeft toegewezen: "Hen komen de verbonden en de beloften toe." Zij hebben er een verzegeld recht op, een recht dat God aan zondaren, in de zichtbare kerk als zodanig, heeft gegeven; daarom heeft Hij al de leden van de zichtbare kerk vergund, gedoopt te worden. Ik zeg, God heeft al de weldaden van het nieuwe verbond aan de zichtbare kerk toegewezen, zij liggen binnen uw bereik. O vrienden, neemt wat u toekomt. Is niet de zaligheid u nabij gekomen, wanneer zij in uw handen is? Is hier geen grond van hoop? U mag elke belofte in de Bijbel aangrijpen, omdat zij verzegeld is door het bloed van Christus; zij wordt u om niet aangeboden, omdat zij duur gekocht is door het bloed van Hem, Die God is.

Daarom worden al de beloften u om niet aangeboden. Hier is dan grond van hoop voor alle zondaren, die het Evangelie horen, in de meest hopeloze en wanhopend schijnende gevallen

2e Doch ik zal u enkele meer bijzondere gronden en redenen aanwijzen, waarom alle personen tegen hoop op hoop behoren te geloven.
1. Alles in God, zoals Hij Zich in Christus heeft geopenbaard, is grond van hoop. De Christus Gods is een grond van hoop: Hij is de hope Israëls. Hij is de hoop van de Kerk van God; Hij is de hoop van al Zijn volk en arme zondaren mogen op Hem bouwen; want alles wat in Hem is, is grond van hoop. Zijn vleeswording is grond van hoop: "U is heden geboren de Zaligmaker, welke is Christus de Heere, in de stad Davids." O, Zijn doen en Zijn lijden is grond van hoop; Hij is gestorven, opdat Hij ons tot God zou brengen. Zijn opstanding is grond van hoop, want "Hij is opgestaan tot onze rechtvaardigmaking", en door Zijn opstanding heeft Hij krachtiglijk bewezen de Zoon van God te zijn. Christus' hemelvaart is een heerlijke grond van hoop: "Door Hem geloven wij in God, Welke Hem opgewekt heeft uit de doden, opdat ons geloof en hoop op God zijn zouden." De wezenlijke reden, waarom God Hem uit de dood heeft opgewekt, en Hij heerlijk is naar de hemel gevaren, was, opdat ons geloof en onze hoop op Hem zouden zijn. Hier is een Zaligmaker, Die leeft, en Die dood geweest is, en Die levend is in alle eeuwigheid; Die de sleutels heeft der hel en des doods. O vrienden, de Christus Gods is een grond van hoop; een deur van hoop is geopend, als u ziet op de ambten van Christus. O! Zijn profetisch ambt zegt, dat er grond van hoop is voor onwetende zondaren. O! Zijn priesterlijk ambt getuigt, dat er grond van hoop is voor arme, schuldige zondaren. O! Zijn koninklijk ambt is grond van hoop voor slaven van de zonde en de duivel, omdat Hij een Koning is, Die de kop van de slang vermorzelt.

2. Evenals in de Christus Gods, zo is er ook in al de beloften grond van hoop; zij zijn berekend op al de toestanden en noden van arme zondaren. Zij zijn een grond van geloof en hoop, omdat zij allen, Ja en Amen zijn in Christus Jezus. O vrienden! Zoals ik reeds eerder zei, merkt op dat het verbond uit beloften bestaat. Wat, dunkt u, doet God door deze beloften? Hij geeft Zichzelf en al de zegeningen van het verbond in deze beloften, opdat wij Hem zullen aangrijpen. De oneindige, onzienlijke God komt ons daarin zo nabij, als het Hem mogelijk is. Aangezien een onzienlijk God niet kan worden gezien, komt Hij als nabij in de beloften, opdat wij Hem daar zullen aangrijpen. Hij komt tot ons in de belofte, zeggende: "Ik zal uw God zijn; Ik zal Mijn Geest geven in het binnenste van u." Hij komt met Zijn rechtvaardigmakende genade in de belofte: "Ik, Ik ben het, Die uw overtredingen uitdelg, om Mijnentwil." Hij komt met heiligmaking in de beloften: "Ik zal Mijn Geest geven in het binnenste van u, en Ik zal maken, dat gij in Mijn inzettingen zult wandelen, en Mijn rechten zult bewaren en doen." Hij komt met alle zegeningen in de beloften, opdat wij in Hem, als een belovend God, zullen geloven, en op Hem zullen hopen. Wat hebt u nodig, dat niet in de beloften is? "Zo wanneer Ik van de aarde zal verhoogd zijn, zal Ik ze allen tot Mij trekken." Daar is kracht, om de beloofde belofte te geloven. Het geloof is niet uit onszelf, het is de door God beloofde gave. Hebt u bekering nodig, Hij komt daarmee in de belofte: "Zij zullen Mij aanschouwen, Die zij doorstoken hebben; en zij zullen over Hem rouwklagen als met de rouwklage over een enige zoon; en zij zullen over Hem bitterlijk kermen, gelijk men bitterlijk kermt over een eerstgeborene." "Deze

heeft God door Zijn rechterhand verhoogd tot een Vorst en Zaligmaker, om Israël te geven bekering en vergeving der zonden." Hij komt met al de genaden in de belofte: En de Heere uw God, zal uw hart besnijden, om de Heere uw God lief te hebben. Genade en eer, zij zijn in de belofte vervat.

3. Een andere grond van hoop is de tegenwoordigheid Gods, Zijn beloofde tegenwoordigheid. Hij is niet veraf of op een afstand; Hij is nabij, in het Woord van de genade en van de belofte: "Zegt niet in uw hart: Wie zal in de hemel opklimmen? Het is Christus van boven afbrengen." Hij is nabij in het Woord, dat wij prediken. Zijn Naam is de grote Immanuël, God met ons. O vrienden! Zegt niet, dat Hij veraf is. Er zijn voor geloof en hoop vele beloften van Zijn tegenwoordigheid om op te berusten: "De beekjes der rivier zullen verblijden de stad Gods." "Hij heeft gezegd: Ik zal u niet begeven, en Ik zal u niet verlaten."

4. De voorzienigheid van God is een andere grond van hoop, daarom moeten wij onze bekommernis werpen op Hem, Die voor ons zorgt. Wij behoren Zijn bijzondere voorzienigheden over Zijn Kerk en Zijn volk, in alle eeuwen te overwegen, opdat zij zo het geloof en de hoop tot een stut en steun mogen wezen. Toen Adam uit de staat der rechtheid in een ruisende kuil viel, en zichzelf en zijn gehele nageslacht in ellende dompelde; hoe gepast kwam toen de belofte: "Het zaad van de vrouw, zal de slang de kop vermorzelen." Toen Israël in de zwaarste slavernij was, hoe duidelijk werd toen de voorzienigheid zichtbaar in hun verlossing. Toen de Joden op het punt waren van door Haman verdelgd te worden, hoe kwam toen de voorzienigheid tussenbeide. Toen Christus, het Hoofd van de Kerk, in het graf was gelegd, toen scheen de hoop van de Kerk vergaan te zijn; ja, doch juist toen kwam de voorzienigheid het helderst uit. Gelijk het met het Hoofd was, zo zal het ook met de leden zijn.

5. Het bloed en de gerechtigheid van Jezus is een andere grond van hoop. Het bloed van Jezus is het bloed Gods, en de gerechtigheid van Jezus is de gerechtigheid Gods. O, hier is het fondament voor het geloof en de hoop. Het is een eeuwige gerechtigheid en een wet verheerlijkende gerechtigheid; het is een rechtvaardigheid voldoenende gerechtigheid: het is een van sterkte voorzienende gerechtigheid; zij is als het geld dat alles verantwoordt, omdat het de gerechtigheid Gods is. O vrienden, hier is een sterk fondament voor geloof en hoop; het is zo'n sterk fondament, dat niet alleen wij er op kunnen bouwen, maar al waren er tien duizend werelden, dan konden zij hier op dit fondament bouwen. Hier is een deur van hoop.

6. Een andere grond van hoop is de eed van God, de eed waarmee het Woord van Zijn belofte bevestigd is, zodat allen die het daarop wagen, genoegzame grond van hoop mogen hebben: "Hij is met een eed daar tussen gekomen, opdat wij door twee onveranderlijke dingen, in welke het onmogelijk is dat God liege, een sterke vertroosting zouden hebben." O! Is niet dit een zekerheid van het geloof voor de Kerk van God? Wanneer God Zijn Woord geeft en Zijn belofte, dat is voldoende; maar, o vrienden, het is nog meer, wanneer Hij zijn Woord met een eed bevestigt; wanneer Hij gezworen heeft bij Zijn heiligheid. "Ik heb eens gezworen bij Mijn heiligheid, zo Ik aan David liege." Het is de eed van God, in een betere hand dan de onze afgelegd, het is de eed van God aan Christus: "Ik heb gezworen bij Mijzelf." Wanneer God bij Zichzelf zweert dan kan Hij bij geen meerdere zweren; want dan zweert Hij bij al Zijn

heerlijke eigenschappen en volmaaktheden, dat het verbond zal vastblijven voor allen, die door het geloof tot Hem de toevlucht nemen, O vrienden, dit is een vaste grond van hoop.

7. De Naam van God is een grond van hoop. Het heeft Hem behaagd in Zijn Woord, Zijn Naam tot de voornaamste grond te maken waarop zondaren met Hem mogen pleiten. Wij lezen dan ook van vele heiligen die zeggen: "Om Uws Naams wil, Heere, vergeef mijn zonde. Om Uws Naams wil, delg uit al mijn ongerechtigheden." O vrienden, als wij ons geloof en onze hoop op de eer van Zijn Naam bouwen, dan zal Hij het zeker doen om Zijns Naams wil.

8. De eer van God is een grond van hoop; niet alleen Zijn Naam, maar de eer van Zijn Naam: "help ons, o God onzes heils, ter oorzake van de eer Uws Naams." U mag uw geloof en uw hoop bouwen op de eer Zijns Naams, omdat Zijn Naam niet hoger kan verheerlijkt worden, dan in de weg van zondaren zalig te maken door Jezus Christus. Daarom moeten wij ons geloof en onze hoop op de eer Zijns Naams bouwen; als wij daar ons geloof en onze hoop bouwen, dan zal Hij gewis voor Zijn eer zorg dragen. O! Hij zal Zichzelf verheerlijken. Welgelukzalig zijn zij, die hun zaligheid zo vastmaken, door op de eer Zijns Naams te bouwen.

9. De goedertierenheid van God is een grond van hoop, zoals zij zich uitlaat door Jezus Christus: "Uw goedertierenheid zal eeuwiglijk gebouwd worden."

10. De waarheid en getrouwheid Gods is een grond van hoop. Deze waarheid en getrouwheid wordt een rondas en beukelaar genoemd.

11. Niet alleen zijn Gods eigenschappen gronden van hoop, maar het is ook een grond van hoop, dat God een Geest is, want Zijn woorden zijn geest en leven. En, waarlijk, hoe geestelijker wij een belofte beschouwen, hoe lieflijker wij die bevinden.

12. De oneindigheid van God is een grond van hoop. Hij is oneindig in wijsheid, kracht, heiligheid, rechtvaardigheid, goedheid en waarheid. Wij kunnen spoedig verlegen staan, maar niets kan de oneindige Wijsheid in verlegenheid brengen, daarom mogen wij tegen hoop op hoop geloven.

13. Ik mag er nog aan toevoegen, dat de eeuwigheid van God een grond van hoop is. Hij is de eeuwige God, en Hij stelt ons dat voor in die belofte: "De eeuwige God zij u een woning. God duurt in eeuwigheid." De hele wereld veroudert en vergaat als een kleed, maar Zijn kinderen en knechten zullen tot in eeuwigheid blijven. De eeuwigheid van God is een grond van hoop, want in Hem is een eeuwige zaligheid.

14. Ook de onveranderlijkheid van God is een grond van hoop. Omdat Hij God is en niet verandert, daarom zijn de kinderen Jakobs niet verteerd.

15. De persoonlijkheid van God is ook een grond van hoop, hetzij wij die in de vereniging van de goddelijke Personen, of afzonderlijk beschouwen. Beschouwen wij de persoonlijkheid van God gezamenlijk, als drie Personen, als meervoudig sprekende, dan horen wij ze in het werk van de schepping spreken: "Laat Ons mensen

maken, naar Ons beeld, naar Onze gelijkenis." Ik zal u een tekst opnoemen, waarin Zij zo spreken in het werk van de verlossing, in de uitvoering van het werk van de zaligheid: (Hoogl. 1:11) "Wij zullen u gouden spangen maken met zilveren stipjes." Wij, Vader, Zoon en Heilige Geest, Wij zullen het werk beginnen en Wij zullen het voortzetten; Wij zullen zo en zo doen. En beschouwen wij ze afzonderlijk, daar is grond van hoop op gemeenschap met God. De liefde van de Vader wordt ons ontdekt in het beramen, en de liefde van de Heilige Geest wordt ons voorgesteld in Zijn toepassen van het werk van de verlossing. In dit licht wordt ons de orde van de gemeenschap voorgesteld in Ef. 2:18: "Want door Hem hebben wij beide de toegang door één Geest tot de Vader." Hier is de orde van de gemeenschap met God: Wij hebben gemeenschap met de Vader, in de Zoon, en door de Heilige Geest. Zo is gemeenschap met God, Vader, Zoon en Heilige Geest, een deur van de hoop, die voor ons allen geopend is.

16. De onvergelijkelijkheid van God is een grond van hoop; Hij is een onvergelijkelijk God in Christus. O vrienden, misschien zegt u; er is geen zondaar mij gelijk, mijn toestand is zonder weerga; doch is er een God gelijk Hij? Hij is een God, Die Zijn gelijke niet heeft. Hier is grond van hoop: het Wezen zelf van God, als een God, Die de doden levend maakt, is grond van hoop; ja, geloof en hoop kunnen zich nergens als in een middelpunt verenigen, dan in een levende God en in het leven van God.

Dit zijn enkele van de gronden van geloof en hoop; Ik zal het een droevige zaak achten, als er niemand in deze vergadering is die kan zien, dat er een deur van het geloof en van de hoop voor hem geopend is. Nu er een deur van het geloof en van de hoop geopend is, o gaat dan in, door deze deur.

V. Wij zullen nog een woord van toepassing spreken. O, mocht de Heere Zelf de toepassing maken. Is het zo, vrienden, dat er in het Evangelie een vaste grond van hoop is, zelfs in de meest hopeloze en wanhopend schijnende toestanden?
1. Ziet dan tot uw onderrichting, wat de reden is, dat God, in Zijn heilige voorzienigheid, Zijn gemeente en Zijn volk dikwijls in toestanden brengt, die er hopeloos en wanhopend uitzien. O vrienden, het is om deze reden, dat wij zouden wanhopen aan hulp en hoop van elders, het is opdat wij alleen op God zouden hopen. Daarom beschikt Hij de zaken zo, in Zijn voorzienigheid, of in sommige omstandigheden waarin Hij Zijn volk brengt, opdat u uw hoop alleen zou stellen op Hem, Die in de meest hopeloze gevallen kan helpen: (2 Kor. 1:9) "Wij hadden al zelf in onszelf het vonnis des doods, opdat wij niet op onszelven vertrouwen zouden, maar op God, Die de doden verwekt." O vrienden, sommigen worden in zeer droevige engten, in zeer grote moeilijkheden gebracht; zij zijn geneigd te zeggen: O! Wat zou God toch met mij voorhebben? Zij menen, dat God hen wil doden, of verdelgen, of, dat God iets kwaads met hen voorheeft. Neen mens, Hij heeft slechts ten doel, dat u, wanneer u ziet dat uw toestand hopeloos en wanhopend is, tot God zult gaan en op Hem vertrouwen: "Wij hebben het vonnis des doods in onszelf, opdat wij niet op onszelf maar op God zullen vertrouwen."

2. Wij kunnen hieruit zien, dat Gods volk niet tegen God behoort te murmureren, wanneer Hij hen in engten en moeilijkheden brengt; in zulke toestanden die hopeloos en wanhopend schijnen te zijn. O! Denkt niet, dat Hij het kwaad met u voorheeft; Zijn

doel is, u tot Hem uit te drijven; dat u het anker van het geloof op een goede ankergrond, namelijk op God Zelf zult uitwerpen. Wij lezen in Richteren 20, dat de kinderen Israëls vergund was, tegen de stam van Benjamin op te trekken ten strijde; zij hadden God daarin geraadpleegd, en de Heere had gezegd: "Trekt tegen hen op," en nochtans werden zij verslagen. O! Dan gaan zij wenende tot God, en zij vragen: Zal ik weer genaken ten strijde tegen de kinderen Benjamins, mijn broeder? Ja, zegt God, en zij trekken ten tweede male op en worden weer door hem geslagen. Waartoe diende deze voorzienigheid? Men zou menen dat de Heere voornemens was hen te verdelgen. O neen, neen, het was opdat Hij Zich in de derde slag meer opmerkelijk zou wreken. Zij gaan ten derde male ten strijde en Benjamin wordt door hen verslagen.

Een tweede gebruik zal dienen tot beproeving.
Aangezien het zo is als ik gezegd heb, dat wij zelfs in de meest hopeloze gevallen, evenals Abraham, die tegen hoop op hoop geloofde, een vaste grond voor het geloof en de hoop hebben in God in Christus, zo laat ons beproeven of wij enig geloof hebben, zoals dat van Abraham. Iedere gelovige heeft niet dezelfde beproevingen en moeilijkheden, en daarom hebben allen niet hetzelfde sterke geloof nodig. Toch is het ware geloof steeds op dezelfde wijze werkzaam in dergelijke gevallen, zodat het enige overeenkomst heeft met het geloof van Abraham. Beproeft het daarom aan het volgende.
1. Als u enig geloof hebt gelijk dat van Abraham, dan zult u alleen met Christus voldaan zijn. Zegt mij, bent u met Christus alleen gerustgesteld? Zijn u alle andere dingen ongenoegzaam? Beschouwt u Christus als een hemel op aarde? Kunt u Christus aanmerken als gerechtigheid en sterkte voor u? O vrienden! Is u dat genoeg, als u Christus maar hebt, al zou u alle dingen op aarde moeten missen? Zodat u met Habakuk zegt: "Alhoewel de vijgenboom niet bloeien zal, en geen vrucht aan de wijnstok zijn zal, nochtans zal ik mij verheugen in de God mijns heils." Onderzoekt dan, of u aan Christus alleen genoeg hebt. Er zijn er maar weinigen bij wie het zo is. Er is iets in de wereld, dat hen voldoening geeft; neemt dat weg en Christus kan hen niet voldoen. O, beproeft het of Christus alleen u genoeg is. Kunt u zeggen: "Wien heb ik nevens U in de hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde"?

2. Beproeft het hieraan of uw geloof iets in zich heeft van de natuur van Abraham's geloof: Kunt u op een afwezige God leven? Kunt u zelfs in verlating, op God in Christus leven? Kunt u in een toornig God geloven, in een God tegen Wie u gezondigd hebt, Die u beledigd en getergd hebt? Kunt u in een toornig God geloven, ook wanneer Hij in Zijn voorzienigheden Zijn ongenoegen over u uitdrukt? Kunt u tot deze God gaan, en op Hem bouwen? Kunt u in Hem geloven wanneer u niet in staat bent uw betrekking op Hem vast te houden? Maakt u aanspraak op uw betrekking op de Zoon van God, al is het dat Hij Zich voor u verbergt? Wel vrienden, dat heeft iets van het geloof van Christus toen Hij aan het Kruis hing en uitriep: Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?" Mij verlaten, maar toch Mijn God. Vrienden, het kan zijn, dat de ziel de betrekking op God vasthoudt, zelfs wanneer zij bevindt, dat Hij is weggegaan. O, kunt u uw betrekking vasthouden op een God, Die u heeft verlaten? Dat heeft u iets van het geloof van Abraham, die tegen hoop op hoop geloofd heeft.

3. Onderzoekt of u uw oren kunt toestoppen voor de stem van het gevoel en de rede. Dit deed Abraham, toen hij geroepen werd om de grond en het voorwerp van het geloof te overwegen, namelijk, de kracht Gods. Er staat geschreven: "Hij heeft zijn eigen lichaam niet aangemerkt, dat reeds verstorven was, noch ook, dat de moeder in Sara verstorven was;" hij stopte zijn oren voor de vleselijke rede en gewaarwording. Bent u dan in staat uw oren te stoppen voor vleselijke rede en gevoel, en ze te openen voor wat God zegt, als een belovend God? Dit geloof is enigerwijze gelijk aan het geloof van Abraham.

4. Kunt u de gronden van het geloof, namelijk, de macht Gods, tegenover al de bewijsvoeringen van het gevoel en de rede stellen? "God heeft één ding gesproken, ik heb dit tweemaal gehoord, dat de sterkte Godes is." Zet de bewijsgrond van het geloof tegenover al de slingeringen van het ongeloof.

Wij zullen met een kort woord van vermaning sluiten.
Is het zo, dat zondaren die het evangelie horen, een vast fondament hebben voor het geloof en de hoop, zelfs in de meest hopeloze en wanhopend schijnende gevallen? Dan is de roeping tot alle zondaren die dit Evangelie horen: doet als Abraham, die tegen hoop op hoop geloofd heeft. Laten zondaren dit doen, laten de gelovigen het meer en meer doen, door meer en meer te wandelen in de voetstappen van de vader der gelovigen, "die tegen hoop op hoop geloofd heeft." Vrienden, dit is de roeping Gods, welke wij door een sterk geloof eer behoren te geven. Maakt, tegenover het ongeloof, gebruik van de almacht van God, want waarlijk vrienden, het ware geloof kan niets uitwerken dan door de kracht Gods; het heeft niets om op te leven, dan de volheid en gerechtigheid van Christus en God in de belofte, de Verbondsgod.

1. Werpt u tegen: *"waarom tracht u mij toch te overreden in Jezus te geloven en op Hem te hopen: want mijn toestand is niet alleen een hopeloos en wanhopend schijnend geval, maar ik schijn aan de macht van de zonde te zijn overgegeven. Mij dunkt, dat God mij aan de macht van mijn begeerlijkheden heeft overgegeven; ongerechtige dingen hebben de overhand over mij: de zonde woont niet alleen in mij, maar mij dunkt, zij heerst over mij."*
Dan antwoord ik: O mens! Meent u, dat dit een hopeloos geval is? Wel, er is nog hoop in Israël, zolang als God u roept. Uw klacht zelf is grond van hoop; David zegt: "ongerechtige dingen hadden de overhand over mij, maar onze overtredingen, die verzoent Gij." Wel, daar is grond, om tegen hoop op hoop te geloven, want al hebben ongerechtige dingen de overhand over u, God heeft beloofd dat Hij de overtredingen verzoent. Wij worden geroepen in deze belovende God te geloven.

2. Werpt u verder tegen: *"Maar ik ben in een hopeloze toestand, want ik denk, dat God mijn gebeden niet hoort."*
Dan antwoord ik: U kunt een dergelijk geval als het uwe lezen, in Klaagl. 3:8, waar de Kerk spreekt: "ook wanneer ik roep en schreeuw, sluit Hij de oren voor mijn gebed." En nochtans hoort u haar daar (vs. 26) ook spreken: "Het is goed dat men hope en stil zij, op het heil des Heeren."

3. Een derde tegenwerping is: *"Maar ben ik niet in een hopeloze toestand, want God is tegen mij in Zijn voorzienigheid, en mijn verdorvenheid wordt door het kruis meer opgewekt? Is er in dit geval enige grond van hoop?"*
Ik antwoord: Zelfs in dit geval wordt u geroepen, tegen hoop op hoop te geloven. Er is een soortgelijk geval in Jes. 57:17: "Ik was verbolgen over de ongerechtigheid van hun gierigheid en sloeg hen; Ik verborg Mij en was verbolgen: evenwel gingen zij afkerig heen in de weg huns harten." Er was verdorvenheid door het kruis opgewekt; God sloeg hen in Zijn voorzienigheid, en nochtans gingen zij afkerig heen. Was die toestand nu hopeloos? Neen; ziet wat er volgt: "Ik zie hun wegen, en Ik zal hen genezen." O! Ziet, welk een wonderlijke neerbuiging! Ik zie hun wegen, en zal hen genezen. O! Israël hope op de Heere, want bij de Heere is goedertierenheid, en bij Hem is veel verlossing."

4. Een vierde tegenwerping is: *"Maar is niet mijn toestand hopeloos wanneer ik niet de minste waarschijnlijkheid zie, dat ik zalig gemaakt ben en vergeving heb ontvangen?"*
Mijn antwoord is: Dit is de Heilige Israëls een perk stellen: (Jes. 40:27) "Waarom zegt gij dan, o Jakob, en spreekt, o Israël: Mijn weg is voor de Heere verborgen, en mijn recht gaat van mijn God voorbij? Weet gij het niet? Hebt gij niet gehoord, dat de eeuwige God, de Schepper van de einden der aarde, noch moede, noch mat wordt? Daar is geen doorgronding van Zijn verstand."

5. Maar werpt u tegen: *"Mijn toestand is nog hopelozer; ik tracht de middelen te gebruiken, doch die blijken alle vruchteloos te zijn; ik word er erger onder: is dat niet een hopeloze toestand? Dezelfde middelen die voor anderen nuttig zijn, in plaats van dat zij mij zouden baten, doen mij slechts kwaad, zijn voor mij schadelijk. De ordinanties, die voor anderen vol zijn, zijn voor mij als droge borsten."*
Ik antwoord hierop: O vrienden! Dit zou inderdaad een hopeloos en wanhopend geval zijn, als er die gronden van hoop niet waren, waarover wij gesproken hebben. Maar u vindt een dergelijk geval in Exodus 2. God roept Mozes om Israël te verlossen, doch in plaats van verlost te worden, wordt hun slavernij verzwaard, alle dingen worden hun meer tegen. Kunt u niet zien, dat de middelen van de genade u nut doen? Wacht op God, Die de Hoop Israëls is, wanneer u aan een avondmaalstafel gaat aanzitten.

6. Een zesde tegenwerping is: *"Is niet mijn geval er zeer hopeloos uitziende? Ik ben soms aan het Avondmaal gegaan, dat het erger met mij geworden is wanneer ik daar geweest ben. En zou u zo iemand bemoedigen, om te geloven en te hopen? Ik heb tegen Hem gezondigd, ja, vreselijk tegen Hem gezondigd. Ik ben door de vijand geheel verslagen: ik ben net een zegeteken van de duivel, en vermaant u mij, dat ik zal geloven en hopen?"*
Ik antwoord: Ja, al bent u een afwijker, God roept u tot Hem terug te keren: "Bekeert u, gij afkerige kinderen, spreekt de Heere, want Ik heb u getrouwd." O arme ziel, keer weder tot Hem. Zeg mij, zult u daar voordeel van hebben, dat u ver van Christus af blijft staan? Is het niet beter in de handen van Christus om te komen dan in de handen van de duivel?

7. Een ander zal tegenwerpen: *"Ben ik niet in een hopeloze toestand? Ik ben nu als in de buik van de hel, en zou er in die toestand nog hoop zijn?"*

Ik antwoord: Ja. Jona zei: "ik riep uit mijn benauwdheid tot de Heere, en Hij antwoordde mij; uit de buik des grafs (Engelse overzetting 'van de hel") schreide ik, en Gij hoorde mijn stem uit Uw heilige tempel." O! Ziet dan weer naar de tempel van Zijn heiligheid.

8. Werpt u tegen: *"O! Is dit niet een hopeloos geval? Noch gewaarwording, noch de rede, doen mij iets zien, dat in mijn voordeel is, alle bewijsgronden ter wereld van het gezond verstand weerspreken mijn hoop."*
Ik antwoord: Wel, mens, is dat uw toestand? Dan is die juist gelijk aan die van Abraham in onze tekst, die tegen hoop op hoop geloofd heeft. O vrienden, ziet tot God op, ter beantwoording van al die tegenwerpingen, die door het ongeloof worden opgeworpen, opdat u door die alle, God mag verheerlijken, en wilt zo tegen hoop op hoop geloven.

6. Standvastigheid in het geloof, de sterkte van de Kerk.

Jesaja 30:7. ***Stilzitten zal hun sterkte zijn.***

Sedert de mens God, de enige Rustplaats, heeft verlaten, heeft hij tevergeefs onder de schepselen rondgezworven om veiligheid en voldoening te vinden. Als wij het Woord van God geloven, zullen wij zien dat onze enige sterkte en veiligheid is, dat wij terugkeren tot God in Christus, als het Middelpunt van onze rust, en dat wij stilzitten en rusten en vertrouwen op Hem, zoals de profeet hier zegt: "Stilzitten zal hun sterkte zijn." Zij, die door ten avondmaal te gaan, belijden, dat zij door het geloof neerzitten in de schaduw des Almachtigen, moeten gedenken, dat in stilzitten hun sterkte gelegen is. Zij zijn goed gezeten, die met de kerk kunnen zeggen: "Ik heb grote lust in Zijn schaduw, en zit er onder, en Zijn vrucht is mijn gehemelte zoet;" doch het is nog beter, als zij door ongeloof niet weer opstaan, want, "stilzitten zal hun sterkte zijn."
Jeruzalem en Juda worden hier door enige naderende gevaren en verwoestingen bedreigd, waarschijnlijk door Sanherib, en de zonde waarover zij hier bestraft worden was, dat zij op de Egyptenaren vertrouwden, zij waren allen druk bezig hulp en steun bij hen te zoeken, zonder dat zij aan God om raad vroegen en op Hem vertrouwden.
Wij kunnen in de woorden de vier volgende dingen opmerken:

1. Het kwaad van deze zonde: "De Egyptenaren zullen tevergeefs en vruchteloos helpen;" want (vers 3) "de sterkte van Farao zal ulieden tot schaamte zijn, en die toevlucht onder de schaduw van Egypte tot schande." Hoewel zij, die op de kracht, voorzienigheid en de belofte Gods vertrouwen, nooit beschaamd zullen worden in hun hoop; toch zullen zij, die op enig schepsel vertrouwen, ervaren, dat het hun tot schande, schaamte en verwarring zal zijn; de schepselen zullen hen kwaad doen in plaats van hulp verschaffen. God is waarachtig en op Hem kan men vertrouwen, doch alle mensen zijn leugenaars, en zijn te verdenken. Wij kunnen niet te weinig van de mens, en niet te veel van God verwachten.
2. Let er op hoe de profeet zich met deze zaak bemoeit: hij maakt de gedachte en de last van God bekend. Merkt hier op, dat het de plicht van de leraars is zich soms met publieke zaken te bemoeien, hetzij in de kerk of in de staat. Zij moeten Jakob zijn overtredingen en Israël zijn zonde bekendmaken. Dit is een deel van het werk van de leraars, dat zij tegen alle zonden getuigen. Christus was het licht der wereld; zij behoren evenals hun Meester, tegen alle zonden en alle werken van de duisternis te getuigen. Er is niets wat de wereld meer verbitterd doet zijn op de dienstknechten en op het volk van God, dan dat zij tegen hun zonden getuigen. Velen, die enig licht hebben, houden echter hun licht als in een kerker besloten: (Rom. 1:18) "Zij houden de waarheid in ongerechtigheid ten onder;" voornamelijk doordat zij niet tegen de zonde en het verval, zowel in zichzelf als in anderen getuigen. De goddeloze uitdrukking van een genadeloze Kaïn was: "Ben ik mijns broeders hoeder?" Wat gaan mij de zielen, of de zonden van anderen aan? Wat heb ik te maken met de openbare boosheden van de tijd, waarin ik leef? Wel begint de rechte godsdienst bij de mens persoonlijk, maar hij eindigt daar niet; hij zal zich naar buiten openbaren.
3. De wijze waarop de profeet zijn volk aanspreekt: "Ik heb hierover geroepen." Merkt hieruit op, dat het de plicht van de leraars is ernstig en ijverig te zijn in het

bestraffen van de zonde en in het terugroepen van zondaren van hun weg. Leraars zijn zowel zieners als roepers. Wanneer zij het gevaar zien, moeten zij roepen, opdat het volk mag horen en het kwaad ontvlieden. Indien in de straten van de stad wordt geroepen: Brand! brand! wat een beweging en wat een geloop veroorzaakt dat! Doch wanneer de leraars roepen, dat het vuur van de hel de boze en goddelozen zal verbranden, dan wordt niemand daardoor in beweging gebracht. Waarom niet? Zij zijn zich het lichamelijk gevaar bewust, maar zij zien het gevaar van hun ziel niet, en daarom hebben zij geen vrees voor het vuur, dat beide ziel en lichaam verbrandt. Het is nodig, dat de leraars de dingen der eeuwigheid uitroepen, opdat het volk zich mag verzekeren van iets, dat de dood hen niet kan ontnemen, zoals:

(1) Een zaligmakende kennis; als u die krijgt, zal die in eeuwigheid bij u blijven: "Dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige, waarachtige God, en Jezus Christus die Gij gezonden hebt."
(2) Het zaligmakend geloof; de dood zal niet in staat zijn u dat te ontnemen: "Deze allen zijn in het geloof gestorven."
(3) Een evangelische liefde Gods in Christus: De liefde vergaat nimmermeer."
(4) De gunst Gods: "Ik ben verzekerd, dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomende dingen, noch hoogte, noch diepte, nog enig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus onze Heere" (Rom. 8:38, 39.)
(5) Vergeving van zonde, en gewassen te zijn in het bloed van Christus: "Deze zijn het, die uit de grote verdrukking komen, en zij hebben hun lange klederen gewassen, en hebben hun lange klederen wit gemaakt in het bloed des Lams."
(6) Getrouwe arbeid tot eer en heerlijkheid van God: "Zalig zijn de doden, die in de Heere sterven, van nu aan, ja, zegt de Geest, opdat zij rusten mogen van hun arbeid, en hun werken volgen met hen." Zij genieten de vrucht van hun arbeid; geen goede gedachte, geen gebed, geen traan zal verloren gaan; Hij vergadert die in Zijn fles. Sommigen zoeken wereldse eer, maar die zal spoedig ten einde zijn, hun eer zal in het stof dalen. Sommigen verspillen hun tijd en hun kracht in vermakelijkheden, doch die zullen spoedig voorbij zijn "De wereld gaat voorbij en haar begeerlijkheid, maar die de wil van God doet blijft in der eeuwigheid." (1 Joh. 2:17).

4. De leer van de profeet, of het kort begrip van zijn prediking en zijn raad, in de woorden: "Stilzitten zal hun sterkte zijn."

In deze woorden zullen wij acht geven:
1. Op het bezadigd leven van het geloof, uitgedrukt door "stilzitten."
2. Op de voordelen van dat leven van het geloof, voor de gelovigen; het is "hun sterkte."

(1) Door "stilzitten" hebben wij een rusten op God te verstaan, een berusten, een vertrouwen op Hem, een standvastig wachten op Hem en een blijven in de weg van plicht. Deze plicht geeft een mens minder onrust, dan dat hij rondzwerft onder de schepselen; hij heeft niets te doen dan stil te zitten. Sommigen doen meer moeite om ellende over zich te brengen, dan Gods volk om de zegen te verkrijgen. Ezau jaagde

heen en weer, en deed zichzelf veel moeite aan, doch Jakob bleef thuis zitten en kreeg de zegen: "Die geloven haasten niet."

(2). Het voordeel van deze plicht; het is hun sterkte. Zij, die in een dag van benauwdheid stilzitten, "hopende en stil zijnde, of in stilheid wachtende, op het heil des Heeren," zullen bevinden, dat dit hun sterkte en veiligheid is. Wanneer wij onszelf vermoeid hebben met hulp bij de schepselen te zoeken, zullen wij ervaren dat het beste middel om weer op krachten te komen is, zich op de Schepper te vestigen en daar uit te rusten, op Hem te vertrouwen en te wachten, en Hem standvastig aan te kleven. Dit zal ons voor veel onnodige arbeid en vermoeidheid bewaren, ja, dit zal de vervulling van deze belofte voor ons zeker maken: "Zalig is hij, die geloofd heeft, want de dingen, die hem van de Heere gezegd zijn, zullen volbracht worden" (Lukas 1:45); en, (Hab. 2:3) "Want het gezicht zal nog tot een bestemde tijd zijn, dan zal Hij het op het einde voortbrengen, en niet liegen; zo Hij vertoeft, verbeidt Hem, want Hij zal gewis komen, Hij zal niet achterblijven."

Deze tekst dan heeft twee delen, die als de twee pilaren van Salomo's tempel zijn, de ene Jachin, standvastigheid, en de andere Boaz, sterkte. Het ene deel van de tekst is standvastigheid, en het andere deel is sterkte: "Stilzitten zal hun sterkte zijn."
Opmerking. **De sterkte en de veiligheid van een kerk of een volk in zware tijden, is gelegen in hun vastheid en standvastigheid in het geloof.**

De profeet verkondigt hierin Jeruzalem haar plicht in een zware en gevaarlijke tijd, en toont aan dat standvastigheid haar veiligheid is. Dat hij hier over standvastigheid in het geloof spreekt, blijkt duidelijk uit twee andere verzen in dit hoofdstuk: "Door wederkering en rust zoudt gijlieden behouden worden; in stilheid en vertrouwen zou uw sterkte zijn" (vers 15). Door terugkeren tot God en een rusten in Hem als uw Rust: een stil berusten in Hem en een vertrouwend wachten op Hem. "Want de Heere is een God des gerichts; welgelukzalig zijn die allen, die Hem verwachten" (vers 18); dit verklaart ook, dat hier de standvastigheid van het geloof bedoeld wordt.

Deze leer kan door vele andere Schriftuurplaatsen worden bevestigd: (Hebr. 3:12, 14) "Ziet toe, broeders, dat niet te eniger tijd in iemand van u zij, een boos, ongelovig hart, om af te wijken van de levende God. Want wij zijn Christus deelachtig geworden, zo wij anders het beginsel van deze vaste grond tot het einde toe vasthouden"; dat te kennen geeft, dat standvastigheid in het geloof, in boze tijden en altijd, onze veiligheid is. (Hebr. 10:23, 25) "Laat ons de onwankelbare belijdenis der hoop vasthouden, (want Die het beloofd heeft is getrouw) en laat ons onze onderlinge bijeenkomsten niet nalaten, gelijk sommigen de gewoonte hebben, maar elkaar vermanen; en dat zoveel temeer als gij ziet dat de dag nadert." In Kol. 2:19 lezen wij, dat er waren, die in een tijd van verzoeking afvielen, "het hoofd niet behoudende", niet stilzittende en in Christus blijvende. Maar in het vervolg zullen nog vele andere Schriftuurplaatsen zich voordoen.

De wijze waarop ik dit onderwerp zal behandelen zal onder Goddelijke bijstand de volgende zijn:

I. Zal ik aantonen welke die tijden zijn, die zware tijden mogen worden genoemd, waarin de mensen geneigd zijn veel onstandvastigheid en onvastheid in het geloof te tonen.
II. De natuur open leggen van deze vastheid en standvastigheid in het geloof.
III. Aantonen dat deze standvastigheid en vastheid in het geloof, in zware tijden, de sterkte en veiligheid van het volk is.
IV. Enige gevolgtrekkingen afleiden tot toepassing.

I. Wij zullen eerst aantonen welke die tijden zijn, die zware tijden mogen worden genoemd. De apostel geeft er een beschrijving van: (2 Tim.3:1-8) "En weet dit, dat in de laatste dagen ontstaan zullen zware tijden. Want de mensen zullen zijn, liefhebbers van zichzelven, geldgierig, laatdunkend, hovaardig, lasteraars, den ouderen ongehoorzaam, ondankbaar, onheilig. Zonder natuurlijke liefde, onverzoenlijk, achterklappers, onmatig, wreed, zonder liefde tot de goeden, verraders, roekeloos, opgeblazen, meer liefhebbers der wellusten dan liefhebbers Gods; hebbende een gedaante van godzaligheid, maar die de kracht derzelve verloochend hebben. Heb ook een afkeer van deze. Want van dezen zijn het, die in de huizen insluipen, en nemen de vrouwkens gevangen, die met zonden geladen zijn, en door menigerlei begeerlijkheden gedreven worden; [vrouwkens,] die altijd leren, en nimmermeer tot kennis der waarheid kunnen komen. Gelijkerwijs nu Jannes en Jambres Mozes tegenstonden, alzo staan ook dezen de waarheid tegen; mensen, verdorven zijnde van verstand, verwerpelijk aangaande het geloof." Indien de laatste tijden de zwaarste, de gevaarvolste tijden zijn, dan schijnt het, dat wij in die laatste tijden zijn; waarom wij geroepen worden de tijd uit te kopen, omdat de dagen boos zijn. Er is tweeërlei kwaad: zedelijk en strafschuldig. Het zedelijk kwaad van de zonde is de grond van alle strafschuldig kwaad. Jeruzalem was niet zozeer in gevaar wegens de Assyriërs, die God op hen afzond om hen te straffen, als wel wegens hun zonden, om welke God de vijand verwekte om hen te verdrukken. Wanneer zij, toen het gevaar naderde, tot de Heere waren weergekeerd en op Hem hadden vertrouwd, dan zouden zij door wederkering en rust behouden zijn geworden; doch zij weken van God af, en toen leden zij in alles schipbreuk. Tijden van afwijking van God, de enige plaats van rust, zijn zware tijden. Meer in het bijzonder:

1e Tijden van opstand tegen God zijn zware tijden. Hierom wordt Jeruzalem hier bestraft, en hiervoor wordt een wee tegen hen uitgeroepen: "Wee de kinderen, die afvallen" (vers 1). Wanneer kan men van een volk zeggen dat het in opstand is, dat het afvalt? Dan, wanneer de zonde die opstand is, tot zo'n hoogte stijgt, dat de Heere om Zijn eer verplicht is, met een zondigend volk te twisten: zoals er geschreven staat: (Hoséa 4:1, 2, 3) "De Heere heeft een twist met de inwoners des lands, omdat er geen trouw, noch weldadigheid, noch kennis Gods in het land is; maar vloeken en liegen en doodslaan en stelen en overspel doen; zij breken door, en bloedschulden raken aan bloedschulden. Daarom zal het land treuren, en een ieder die daarin woont, kwelen met het gedierte des velds en met het gevogelte des hemels: ja, ook de vissen der zee zullen weggeraapt worden. Nu, men kan in vier gevallen zeggen, dat de Heere een twist met een land heeft wegens zijn opstand en afval.

1. Wanneer allerlei zonde en daden van opstand, meer en meer overvloedig worden, zoals die daar vermeld worden, zodat het niet alleen de zonden van deze en die

persoon zijn, noch van deze of die gemeente, maar dat zij nationaal en algemeen en heersend worden. En mij dunkt, dat dit maar al te zeer een beschrijving van onze toestand is.

2. Wanneer de zonden worden begaan tegen vele kloppingen van het geweten, tegen veel verlichting, vele genademiddelen, vele bewijzen van goddelijke ontferming en goedheid, wat is dat tergende: "Want wij weten, dat het oordeel Gods rechtvaardig is over degenen, die zulke dingen doen" (Rom. 2:2). Dit is zeer verzwarend tegen het geduld en de verdraagzaamheid Gods.

3. Wanneer de opstand tegen God zo'n hoogte bereikt, dat het geduld van God niet alleen wordt misbruikt, maar dat een goddeloze menigte erom lacht en ermee spot en begint te zeggen: "waar is de belofte Zijner toekomst?" (2 Petrus 3:4). Waar is de bedreiging van Zijn komst ten oordeel? Dan is het een gevaarvolle tijd, omdat de Heere toornig is, en het zal doen ervaren, dat Hij de belofte niet vertraagt, gelijk enigen dat traagheid achten, maar dat Hij lankmoedig is over ons, en dat Hij Zijn bedreiging niet vertraagt.

4. Wanneer er niets is, dat tussen een weerspannig volk en de slag staat. Wanneer het is zoals de Heere zegt: (Ezech. 22:30) "Ik zocht nu een man uit hen, die de muur mocht toemuren, en voor Mijn aangezicht in de bres staan voor het land, opdat Ik het niet mocht verderven: maar Ik vond niemand." Of, wanneer zij, die in de bres zouden willen staan om met God te pleiten, daarin geen toegang tot Hem hebben; en wanneer God daarvan zegt: ofschoon Noach, Daniël en Job voor zo'n volk zouden pleiten, het zou tevergeefs zijn.

2e Tijden van raadpleging met het vlees, of dat men vleselijke raad opvolgt, zijn zware, gevaarvolle tijden. Dit was het geval met Jeruzalem: "Wee de kinderen die afvallen, spreekt de Heere, om een raadslag te maken, maar niet uit Mij." Wij zien daar, dat dit een bijzonder deel van hun afval is, dat zij, die een raadslag maken, maar niet uit Hem; dus die hun eigen vleselijke raadslag volgen, als opstandelingen en afvalligen worden aangemerkt. De mensen maken een raadslag, maar niet uit God, wanneer zij met vlees en bloed, met vleselijk gemak, vleselijke vrienden en vleselijke rede raadplegen, en wanneer zij door vleselijke beweegredenen worden gedreven; wanneer zij met aantal en menigten raadplegen, en de partij volgen die het grootst in aantal is, en zo hun geloof aan een meerderheid vastknopen, zeggende: "Zou zo'n groot aantal ongelijk, en zo'n klein getal gelijk hebben?" Zullen wij apart zijn? Waarlijk, wanneer de ondeugd algemeen wordt, is afzonderlijk staan een deugd: wanneer dwaling in het oordeel, of in de praktijk, algemeen wordt, dan is het een noodzakelijke plicht zich afzonderlijk te houden. Met wie de mensen ook raadplegen, als zij het niet met God doen, dan zijn zij tegen Hem in opstand, en stellen zich aan wee en ellende bloot. Met geleerde en uitstekende mensen te raadplegen, zelfs wanneer zij een goede kijk op het punt in kwestie hebben, en zo en zo te geloven omdat zij het geloven, is slechts een menselijk geloof; dat gebouwd is op een menselijk getuigenis. Gewoonlijk zijn echter de geleerdste rabbi's, de grootste vijanden van Christus en zijn zaak: (Job. 7:48, 49) "Heeft iemand uit de oversten in Hem geloofd, of uit de Farizeeën? Maar deze schare, die de wet niet weet, is vervloekt." Wel, zo zegt vlees en bloed, het zijn maar een zootje, onwetende dwazen,

die het met zulke voorname en geleerde mannen niet eens zijn. En toch zou het kunnen wezen, dat zelfs dezen blind zijn, die dat niet van zichzelf denken, noch daarvoor door anderen worden aangezien, evenals die toegejuichte Farizeeën, die zeiden: "Zijn wij dan ook blind?" Christus bewijst hun, dat zij dat zijn, en Hij zegt hun, dat als de blinden de blinden leiden, zij dan beiden in de gracht vallen. Zo ook maken zij een raadslag, maar niet uit God, die de geboden van mensen blindelings gehoorzamen, evenals Israël de inzettingen van Omri, en Efraïm, die gewillig naar het gebod wandelde (Hos. 5:11). Hiervan wordt Israël beschuldigd: "Hun vreze waarmee zij Mij vrezen, zijn mensengeboden die hen geleerd zijn." (Jes. 29:13).

3e Tijden van vleselijk vertrouwen en bedekking zijn zware tijden: (vs. 1) "Zij bedekken zich met een bedekking, maar niet uit Mijn Geest." De schaduw van Egypte was hun bedekking, zij vertrouwden daarop, maar het was een toevlucht der leugens, een deksel dat te smal was om hen te bedekken, aangezien zij geen heilig vertrouwen op God, maar een vleselijk vertrouwen in mensen hadden. Zij verlieten God deels door mensenvrees, namelijk voor de Assyriërs en deels door op mensen te vertrouwen, namelijk, op de Egyptenaars. "De siddering van de mens legt een strik." Het is een ontzaglijk woord, dat hier te pas komt: (Jes. 51:12, 13) "Wie zijt gij, dat gij vreest voor de mens, die sterven zal? en voor eens mensen kind, dat hooi worden zal? En vergeet de Heere, Die u gemaakt heeft, Die de hemelen heeft uitgebreid en de aarde gegrond heeft? En vreest gedurig de gehele dag, vanwege de grimmigheid des benauwers, wanneer hij zich bereidt om te verderven? Waar is dan de grimmigheid des benauwers?" Velen zijn de Joden gelijk, (Joh. 12:42) die Christus niet durfden belijden, uit vrees dat zij uit de synagoge zouden geworpen worden. Zo durven zelfs sommige mensen die God vrezen, niet openlijk voor de zaak en waarheid van de Heere Jezus uitkomen, uit vrees voor de kerkelijke censuur en de grimmigheid van de overheersende partij. Maar wat zegt de Heere in zo'n geval tot hen, die de smaadheid van de mens vrezen, en zich voor hun smaadredenen ontzetten? (Jes. 51:7, 8): "De mot zal hen opeten als een kleed, en het schietwormpje zal hen opeten als wol." Het is maar het gras des velds, dat u tegenstaat: (Jes. 40:6) "Alle vlees is gras." Zou u voor verdorrend gras vrezen, en de eeuwige, eeuwiglevende God vergeten? Men mag die als dwazen aanmerken die zich blootstellen, aan de woede van een burgerlijk of kerkelijk bestuur: want, zo zegt men, waarom zou men zich aan tijdelijke verliezen blootstellen, en zich in ongelegenheid brengen? Doch als de geboden van de mensen niet overeenstemmen met Gods geboden: als zij onwettig en ongerechtvaardigd zijn, is het de beste wijsheid, stil te zitten en te rusten, in ongehoorzaamheid aan de mensen en in gehoorzaamheid aan God. Ja, dat is hun sterkte en veiligheid: het is beter te lijden dan te zondigen: en wij zondigen, als wij maar twijfelen in onze gehoorzaamheid aan mensen, twijfelende of het wel recht is, want: "Al wat uit het geloof niet is, dat is zonde." Het is altijd het veiligste, van de zonde af te wijken en bij Christus te blijven. Alle verliezen om Zijnentwil, zullen in dit leven honderdvoud worden vergoed: dat is een goede beloning, en het kapitaal is steeds veilig: "In de toekomende wereld het eeuwige leven." Hoe het ook zij, de vrees van de mens is een deel van het vleselijk vertrouwen; want, die wij waarlijk vrezen wegens hun dreigende blikken, die zijn wij ook geneigd te vertrouwen, als zij ons vriendelijk en gunstig gezind zijn. Het vertrouwen op mensen is dan ook een ander deel van het vleselijk vertrouwen, dat wanneer het heersende is, bewijst, dat het een zware tijd is. Dit is ook rechtstreeks in strijd met de geboden Gods: (Ps. 146:3) "Vertrouwt niet op prinsen, op

des mensen kind bij hetwelk geen heil is." Dit is gevaarlijk werk, en wanneer het vertrouwen op een vlezen arm overheersend is, geeft dit te kennen, dat het een gevaarlijke tijd is: (Jer. 17:5) "Vervloekt is de man, die op een mens vertrouwt, en vlees tot zijn arm stelt, en wiens hart van de Heere afwijkt." "Het is beter tot de Heere toevlucht te nemen, dan op de mens te vertrouwen." Indien wij voor de bewaring van onze kerk op menselijk vermogen vertrouwen, of voor de reformatie van de godsdienst ons vertrouwen stellen op menselijk beleid, zullen wij droevig teleurgesteld worden. "Het is beter tot de Heere toevlucht te nemen, dan op vlees te vertrouwen." Indien wij op menselijke wetten vertrouwen ter beveiliging van onze middelen, of op onze meegaandheid met hetgeen menselijk gezag gebiedt of verbiedt, om daardoor bevrijd te zijn van uitwendige moeiten en beproevingen, dan vertrouwen wij slechts op de mens en gaan met vlees en bloed te rade; wij vertrouwen dan op een gebrokenen rietstaf, die onze hand zal doorboren.

4e Tijden van onstandvastigheid zijn gevaarlijke en zware tijden. In onze tekst wordt duidelijk verondersteld, dat dit de zonde van Israël was: "Stilzitten zou hun sterkte zijn": standvastig en vast in het geloof te zijn: doch zij waren ongestadig, onstandvastig, onvast. Dat tijden van onstandvastigheid gevaarlijk zijn, kan uit de volgende bijzonderheden blijken:
1. Tijden van onvastheid zijn tijden van dwaling, en die zijn gevaarlijk. Dit wordt niet onduidelijk te kennen gegeven in Hebr. 13:9: "Wordt niet omgevoerd met verscheidene en vreemde leringen. Want het is goed, dat het hart gesterkt worde door genade." Onvaste mensen worden door elke dwaling meegevoerd. Dit is tegenwoordig de gevaarlijke toestand van ons land: welke dwalingen worden er verspreid! Godloochening wordt in zekere mate beleden door hen, die zichzelf vrijdenkers noemen, die zich geen gedachte van een God kunnen vormen, hoewel het zo zeker is dat er een eeuwig Wezen moet zijn, als het zeker is dat er wezens zijn; er zouden toch zulke gevolgen niet kunnen zijn, als er niet een allerhoogste oorzaak was. Het Deïsme wordt door sommigen openlijk beleden, die alle goddelijke en bovennatuurlijke openbaring loochenen, en hoog opgeven van het licht van de natuur, hoewel het droevig verduisterd is. Het Arianisme, een loochenen van de ware en wezenlijke en hoogste Godheid van Christus, schiet overal wortel. Wettischheid en vrijgeesterij, die men wel mag samenvoegen, omdat zij, die ontkennen dat Christus het einde der wet is tot rechtvaardigheid, noodzakelijk onder de heerschappij van de zonde moeten zijn, omdat zij niet onder de genade maar onder de wet zijn. Goddeloosheid en onzedelijkheid, en allerlei dwalingen en boosheden nemen toe in tijden van onvastheid.

2. Tijden van onvastheid zijn tijden van verzoekingen van mensen en duivels. Het is een grote zaak in zulke tijden bij Christus te blijven: het is iets groots, wanneer men door de wereld en de duivel verzocht wordt, dat getuigenis te krijgen: (Lukas 22:28) "Gij zijt degenen, die met Mij steeds gebleven bent in Mijn verzoekingen; en Ik verordineer u het koninkrijk." Een tijd van algemene verzoeking is een donkere en gevaarlijke ure: (Openb. 3:10) "Omdat gij het woord Mijner lijdzaamheid bewaard hebt, zo zal Ik ook u bewaren in de ure der verzoeking, die over de gehele wereld komen zal, om te verzoeken die op de aarde wonen." Het is geen wonder, wanneer de verzoeking zo algemeen is, dat dan het merendeel met de stroom wordt meegevoerd.

3. Tijden van onvastheid zijn tijden van afwijking, van verval en van afval en dat zijn zware tijden; want, "die afkerig van hart is, zal van zijn wegen verzadigd worden," en, "zo iemand zich onttrekt, Mijn ziel heeft in hem geen behagen." Het zijn ontegenzeglijk zware tijden die wij doormaken; het zijn tijden van verbondsbreking, waarin de beginselen en de zuiverheid van de Reformatie zijn losgelaten; ja, de waarheid ontbreekt er en die van het boze wijkt, stelt zich tot een roof (Jes. 54:15).

4. Tijden van onstandvastigheid zijn tijden van verdeeldheid, en dat zijn zware tijden; want "een stad, of een huis dat tegen zichzelf verdeeld is, kan niet bestaan." Wanneer de toorn des Heeren een volk verdeeld heeft, hun harten verdeeld heeft, zodat zij elkaar haten, hun spraak verdeeld heeft, zodat zij elkaar smaden en kwaad van elkaar spreken: dan wordt de naam van zo'n land met recht veranderd in Babel: (Gen 11:9) "Daarom noemde men haar naam Babel, want daar verwarde de Heere de spraak van de gehele aarde, en vandaar verstrooide ze de Heere over de gehele aarde." Wanneer de harten en tongen van de mensen verdeeld en verward zijn, dan lopen zij gevaar van verstrooid en verwoest te worden.

5. Tijden van ongestadigheid zijn tijden van minachting van het Evangelie, het hemelse manna. Wanneer de mensen niet tevreden zijn met de voorziening, die God voor hen maakt in het Evangelie, wat is dat gevaarlijk! (2 Kron. 35:16) "Maar zij spotten met de boden Gods, en verachtten Zijn woorden, zij verleidden zichzelf tegen Zijn profeten; totdat de grimmigheid des Heeren tegen Zijn volk opging, dat er geen helen aan was." (Jer. 26:4, 5. 6.) "Zeg dan tot hen: Zo zegt de Heere: Zo gijlieden naar Mij niet zult horen, dat gij wandelt in Mijn wet die Ik voor uw aangezicht gegeven heb, horende naar de woorden van Mijn knechten, van de profeten die Ik tot u zend, zelfs vroeg op zijnde en zendende, doch gij niet gehoord hebt; zo zal Ik dit huis stellen als Silo en deze stad zal Ik stellen tot een vloek, alle volken der aarde." Was ooit een natie schuldiger dan de onze? Oordeelt dan, of wij geen zware tijden beleven.

6. Tijden van onstandvastigheid zijn tijden van vormelijkheid in de godsdienst; de mensen hebben een gedaante van godzaligheid zonder de kracht, ja, zij verloochenen de kracht daarvan. Wanneer God niet meer krijgt dan het buitenste; wanneer men tot Hem nadert met de mond en Hem eert met de lippen; God op een vleselijke wijze aanbidt, in plaats van Hem in de Geest te aanbidden. Onvaste zielen, die een belijdenis van de godsdienst aannemen die in een vormelijke, uiterlijke, huichelachtige godsdienstigheid ontaardt, zijn in een zeer gevaarlijke toestand. Dit blijkt duidelijk uit de vele weeën, die Christus heeft uitgesproken tegen de Farizeeën en geveinsden.

7. Tijden van onstandvastigheid zijn tijden van dodelijke gerustheid. Waar geen geestelijke vastheid is, daar zal een vleselijke zekerheid zijn, evenals Moab, die van zijn jeugd af gerust was geweest en op zijn heffe stil had gelegen, en van vat in vat niet geledigd was (Jer. 48:11). Het is een gevaarlijke tijd wanneer de wijze en de dwaze maagden sluimeren en slapen. Wanneer er vrede, vrede, geroepen wordt, en men, evenals de oude wereld, de boze dag ver stelt, dan zal een haastig verderf hen overkomen.

8. Tijden van ongestadigheid zijn tijden van onverschilligheid en lauwheid in de dingen Gods. Wanneer de mensen ongestadig zijn ten opzichte van de waarheid, dan

kunnen zij er niet voor ijveren. De gevaarlijkheid van deze kwaal lezen wij in Openb. 3:16: "Zo dan, omdat gij lauw zijt, en noch koud noch heet, Ik zal u uit Mijn mond spuwen"; dat is, u met afschuw verwerpen. Dit is onder andere de zonde van onze tijd, en dit toont, dat wij zware tijden beleven. Twee dingen zijn in ons land zeer treurig.

(1) Ons licht heeft onze ijver doen vergaan. Er is zelden over gesproken, dat het licht een vijand zou zijn van ijver en praktijk, doch nu schijnt het onze ellende te zijn, dat ons licht, onze kennis en beschaving, onze ijver voor God en voor de beginselen en de praktijk van de Reformatie heeft verstompt.

(2) Onze gevaren hebben onze ijver uitgedoofd; onze onderstelde gevaren en moeilijkheden hebben het ijvervuur in velen uitgeblust. Er zijn tijden geweest, dat onze moeilijkheden en kruisen en gevaren als een brandende kool waren, waardoor onze ijver voor God verlevendigd en aangevuurd werd; doch nu zijn onze moeilijkheden en gevaren als nat hout, dat boven op het vuur van onze ijver wordt gelegd, en waardoor het geheel schijnt te zullen uitdoven. En waar is toch het gevaar, van voor God en Zijn zaak op te staan? Waar is de grimmigheid des benauwers? Is het onze sterkte en veiligheid, van God en de plicht weg te lopen? Neen, op generlei wijze; is het niet juist onze sterkte, dat wij stilzitten?

II. Wij gaan nu over tot ons tweede punt, dat was: Dat wij de natuur zullen openleggen van deze vastheid in het geloof, of van de standvastigheid en bevestiging daarin. Ik zal hier:

1. Een paar Schriftuurplaatsen voorstellen, om aan te tonen hoe deze plicht bevolen en geprezen wordt.
2. Wat het veronderstelt.
3. Wat het insluit.
4. Wat het uitsluit.
5. Wat het tot gevolg heeft.

1e Ik zal aantonen dat het beide, bevolen en geprezen wordt. Ik zou hiertoe vele schriftuurplaatsen kunnen aanvoeren, doch ik zal er slechts één aanhalen waarin het bevolen, en één waarin het geprezen wordt.

1. Deze standvastigheid in het geloof wordt bevolen in 1 Kor. 14:13: "Waakt, staat in het geloof, houdt u mannelijk, zijt sterk." "Staat in het geloof"; dit is die plicht die de apostel noemt, een blijven in het geloof, gefundeerd en vast, niet bewogen wordende van de hoop van het Evangelie (Kol. 1:23). Hij noemt dit: (1 Kor. 15:58) "Standvastig zijn en onbeweeglijk, altijd overvloedig zijnde in het werk des Heeren. Hij noemt het: (Judas :31) Een strijden voor het geloof, dat eenmaal de heiligen over geleverd is. Het wordt ook genoemd: "dat gij staat in één geest, met één gemoed gezamenlijk strijdende, door het geloof van het Evangelie, en dat u in geen ding verschrikt wordt van degenen die tegenstaan" (Filip. 1:27). In één woord, het wordt een getrouw zijn tot de dood genoemd: (Openb. 2:10) "Zijt getrouw tot de dood, en Ik zal u geven de kroon des levens." Deze plicht van standvastigheid wordt in al deze teksten geboden, en het wordt een staan in het geloof genoemd, om de invloed aan te tonen die het geloof heeft op de volharding; want, wij staan door het geloof, wij wandelen door het geloof, wij leven door het geloof, wij strijden door het geloof, wij overwinnen door het geloof. En dit alles, omdat wij door het geloof stilstaan en rusten op God in Christus, bevestigd in het geloof. Aldus wordt het bevolen.

2. Deze standvastigheid in het geloof wordt geprezen. In Openb. 2:13 wordt de gemeente van Pergamus geprezen in deze woorden: "En gij houdt Mijn Naam en hebt Mijn geloof niet verloochend." Hetgeen waarin zij geprezen worden, omdat zij er standvastig in zijn, is de Naam van Christus en Zijn geloof; dat is, Zijn Evangelie en de leer daarvan. Paulus wordt een uitverkoren vat genoemd om Zijn Naam te dragen voor de heidenen; dat is, Zijn Evangelie. Het wordt met recht zo genoemd, omdat Hij door het Evangelie Zijn Naam bekendmaakt; het wordt het geloof genoemd, omdat het 't voorwerp van het geloof is, datgene wat geloofd wordt; en het wordt Zijn geloof genoemd, omdat Hij er de Werker, de inhoud en de zelfstandigheid van is. De Gever van deze evangelieleer stelt Zichzelf in de plaats van Adam en vervult de wet, die voor hem een werkverbond was en hierdoor vloeit voor ons, uit Zijn gehoorzamen van de wet, de lieflijke leer van het Evangelie voort: "Hij is het einde der wet tot rechtvaardigheid, een ieder die gelooft." Nu, dit hield de gemeente van Pergamus, dat wilde zij niet verloochenen, maar daarin gaf zij haar getuigenis tegen al de vijanden die het tegenstonden: en geen wonder, want het zijn de woorden van het eeuwige leven. Wij moeten er een waarheid niet te minder om achten, dat zij wordt tegengestaan en tegengesproken, zodat het nodig is dat zij met geweld wordt vastgehouden: "Het koninkrijk der hemelen wordt geweld aangedaan, en de geweldigers nemen hetzelve met geweld." Neen, hoe meer een waarheid wordt bestreden, hoe prijselijker het is dat men die vast aankleeft. Zolang wij in deze strijdende staat zijn, kunnen wij de waarheid niet zonder strijd behouden. Van de bouwers van de muren van Jeruzalem staat geschreven: (Neh. 4:18) "En de bouwers, die hadden een ieder zijn zwaard aan zijn lendenen gegord, en bouwden." Zo moeten wij het ook in het vasthouden aan de waarheid van het Evangelie, niet vreemd achten, als wij van een banier lezen, in het wijnhuis van het Evangelie: "Hij voert mij in het wijnhuis, en de liefde is Zijn banier over mij." Wat doet een banier in een wijnhuis? Omdat wij niet kunnen feesthouden zonder tegenstand van binnen of van buiten. Velen worden ontmoedigd wanneer zij horen, dat de belofte luidt, dat hun geloven met strijd zal gepaard gaan; doch geestelijke bouwers moeten ook geestelijke krijgsknechten zijn, die de belofte in de ene hand, en het wapen in de andere; het Woord in de ene en het zwaard in de andere hand hebben; in de ene hand de waarheid, en in de andere hand beproefde wapenen. Het geloof, dat geen moeite of strijd kent, is een verdacht geloof. Het ware geloof is een strijdend, een worstelend geloof, en dit is het geloof dat hier wordt geprezen, evenals ook in Openb. 3:10: "Omdat gij het Woord Mijner lijdzaamheid bewaard hebt, zo zal Ik ook u bewaren in de ure der verzoeking." "Gij houdt Mijn Naam, en hebt Mijn geloof niet verloochend."

Er zijn vier trappen van verloochening van het geloof.

(1) Wanneer men uit vrees stilzwijgt, onbekwaam zijnde met Paulus te zeggen: "Ik schaam mij het evangelie van Christus niet."
(2) Wanneer men evenals Petrus, veinst: "Ik weet niet wat u zegt."
(3) Wanneer de mensen op twee gedachten hinken, evenals zij die in de dagen van Achab, aarzelden in de keuze tussen God en Baäl.
(4) Wanneer men uitdrukkelijk het geloof verloochent, evenals Petrus Christus verloochende: "Ik ken de mens niet;" ik kies noch deze, noch die partij. Zo zijn Christus dikwijls wonden geslagen in het huis van Zijn liefhebbers; nu eens door een verraderlijke Judas, en dan weer door een bevreesde Petrus. Hoe dan ook, de

verloochening van het geloof gaat voort langs zulke trappen als deze; het ene haalt het andere uit: Stilzwijgen uit vrees wordt gevolgd door veinzen; veinzen veroorzaakt een hinken op twee gedachten, zodat men weifelt wat te doen: dit aarzelen voert tot een uitdrukkelijk verloochenen van het geloof, want afvalligheid is een glibberige steilte. Daarom behoort men zich voor het geringste begin, en de minste verandering van de belijdenis van het geloof te wachten, wanneer men daartoe wordt aangezocht.

2e Wat deze standvastigheid in het geloof veronderstelt? Het veronderstelt zeker, dat iemand reeds in het geloof is; zoals Paulus Timotheüs zijn zoon in het geloof noemt. Zolang iemand niet eerst in het geloof is, kan hij niet in het geloof bevestigd worden; evenmin als een boom vast in de aarde geworteld kan zijn, die er niet eerst in geplant is. Standvastigheid in het geloof veronderstelt dan dat men in het geloof is, en dat zoals het betrekking heeft, of op het woord van het geloof, de genade van het geloof, de gehoorzaamheid van het geloof: of, op de belijdenis van het geloof.

Ware standvastigheid in het geloof veronderstelt:
1. Dat wij het woord van het geloof kennen.
2. Dat wij de genade van het geloof hebben.
3. Dat wij het geloof belijden.
4. Dat wij ons aan de gehoorzaamheid van het geloof onderwerpen.

1. Dat wij het woord van het geloof, of de leer van het geloof of van de waarheid kennen; iemand kan nooit vaststaan in het geloof, die het niet kent. Als wij ooit zullen bevestigd worden in de beginselen van de Schrift, moeten wij met de Schriften, het Woord van God, bekend zijn, en de waarheid kennen zoals die in Jezus is, en dat niet alleen met een hoofdkennis, maar met een hartkennis, zal het een bevestiging van het hart in het geloof zijn. Dit wordt genoemd, een aannemen van het geloof in liefde, of een aannemen van de liefde van de waarheid (2 Thess. 2:10). Kennis en liefde moeten samen opgroeien, want die toenemen in de kennis van de waarheid, zonder ze lief te hebben, zijn het meest geneigd tot dwaling: daarvoor, "dat zij de liefde van de waarheid niet aangenomen hebben, om zalig te worden. Daarom zal hen God zenden een kracht der dwaling, dat zij de leugen zouden geloven; opdat zij allen veroordeeld worden, die de waarheid niet geloofd hebben, maar een welbehagen hebben gehad in de ongerechtigheid."

2. Het veronderstelt, dat wij de genade van het geloof hebben. Standvastigheid in het geloof toch, een bevestiging zijnde in de genade van het geloof, moet het veronderstellen dat iemand de genade van het geloof heeft, anders kan hij niet stilzitten, of standvastig in het geloof zijn; evenmin als men van iemand, die nooit is gaan zitten, kan zeggen, dat hij stilzit. Ware standvastigheid veronderstelt dan, dat iemand er eerst toe gebracht is, zich neer te zetten en te rusten op Christus en Zijn gerechtigheid en sterkte. Wij worden vermaand (1 Petrus 5:9) de duivel te weerstaan, vast zijnde in het geloof, en dat niet alleen door een standvastig aankleven van dat woord des geloofs, dat het wapen was waarvan Christus gebruik maakte tegen de duivel, toen Hij de Schrift aanhaalde en hem met de Schrift weerlegde: want dit zwaard des Geestes, namelijk Gods Woord, is het wapen waarmee wij elke verzoeking tot de zonde moeten weerstaan; maar ook door een standvastig handelen

overeenkomstig de genade van het geloof, door die te beoefenen. Van het Woord van het geloof gebruik te maken zonder de genade van het geloof, is niets meer te doen dan de duivel en zijn instrumenten kunnen doen, die evengoed de Schrift zullen aanhalen als wij; doch dat wapen te hanteren met de arm des geloofs, kan niemand dan de ware gelovigen, door het geloof, doen.

3. Het veronderstelt, dat wij ons geloof belijden. Waarom? Omdat standvastigheid in het geloof een vasthouden van de belijdenis van ons geloof is, zonder weifeling. Van hen, die nooit een belijdenis hadden en die nooit openlijk beleden, kan nooit worden gezegd, dat zij hun belijdenis vasthouden. Men kan een belijder zijn zonder nochtans een ware gelovige te zijn; doch alle ware gelovigen moeten belijders zijn, en behoren belijders te zijn, en in de zwaarste tijden hun belijdenis vast te houden zonder zich voor Christus of Zijn zaak te schamen. Evenals Paulus, die zich voor het Evangelie van Christus niet schaamde, hoe ook de voornamen en wijzen en geleerden van zijn tijd, hem tegenstonden.

4. Het veronderstelt, dat wij ons onderwerpen aan de gehoorzaamheid van het geloof, waarvan in Rom. 16:26 gesproken wordt: "Maar nu geopenbaard is en door de profetische Schriften, naar het bevel des eeuwigen Gods tot gehoorzaamheid des geloofs, onder al de heidenen bekend is gemaakt." Er kan een woordelijke belijdenis met de mond zijn, zonder dat er een praktische belijdenis is; doch die moeten samengaan. Wij behoren Christus met de mond te belijden, zonder ons te schamen onze Meester te erkennen, en wij behoren de oprechtheid van onze belijdenis in onze gehele wandel te ontdekken. Deze gehoorzaamheid van het geloof, of praktische belijdenis, is of dadelijk, of lijdelijk. Een dadelijke belijdenis is, wanneer wij met ons leven en ons doen spreken en Christus belijden, en bewijzen, dat wij niet zijn van degenen die belijden Hem te kennen, maar Hem verloochenen met de werken. Een lijdelijke belijdenis is, wanneer wij bereid zijn met ons lijden en ons bloed te verzegelen, wat wij met onze mond en onze daden belijden. Dit is de belijdenis van de martelaren, wie uit genade gegeven is in de zaak van Christus, niet alleen in Hem te geloven maar ook voor Hem te lijden (Filip. 1:29). Zo ziet u wat de gehoorzaamheid van het geloof is, zowel dadelijk als lijdelijk. Nu, ware standvastigheid hierin veronderstelt, dat men deze gehoorzaamheid deelachtig is; want hoe zal iemand standvastig daarin zijn, die er zich nooit aan heeft onderworpen? Aangezien dus standvastigheid in het geloof, een standvastigheid is in de leer van het geloof, in de genade van het geloof en in de gehoorzaamheid van het geloof, veronderstelt het, dat men het geloof kent en verstaat, waarin wij bevestigd behoren te zijn: dat iemand gelooft wat hij verstaat; dat hij belijdt wat hij gelooft, en dat hij beoefent wat hij belijdt. Het geloof, dat niet in praktijk wordt gebracht zal dan ook, wanneer de beproeving komt, spoedig in de belijdenis worden verloochend.

3e Wij zouden verder nagaan, wat deze standvastigheid in het geloof insluit. Het sluit twee dingen in:
1. Een vasthouden aan het geloof, en
2. Een volharden in het geloof.

1. Een standvastig vasthouden aan het geloof, aan het woord van het geloof, de belijdenis van het geloof en de gehoorzaamheid van het geloof. Dit vasthouden aan, of

stilzitten op het vaste fondament, wordt een geworteld en opgebouwd zijn in Christus genoemd: (Kol. 2:6,7.) "Gelijk gij dan Christus Jezus de Heere hebt aangenomen, wandelt alzo in Hem, geworteld en opgebouwd in Hem, en bevestigd in het geloof." Het is niet genoeg, dat wij Christus Jezus de Heere aannemen, maar wij moeten in Hem wandelen en in Hem geworteld en opgebouwd zijn, door dagelijks gebruik van Hem te maken. Het is een vast aankleven van Hem, niettegenstaande alle vrezen: (Ps. 112:7) "Hij zal geen kwaad gerucht vrezen; zijn hart is vast betrouwende op de Heere. Zijn hart, wel ondersteund zijnde, zal niet vrezen." Niettegenstaande alle aanvallen van de vijand, en al heeft hij dikwijls de nederlaag geleden. Al wordt een gelovige dikwijls neergeslagen, nochtans staat hij door het geloof weer op, en hij houdt stand: "Verblijd u niet over mij, o mijn vijandin; wanneer ik gevallen ben, zal ik weder opstaan" (Micha. 7:8). Hij, die zijn vijand met de eerste slag doodt, toont, dat hij dapper is, maar hij toont zich niet minder dapper, die dikwijls neergeslagen en gewond zijnde, telkens weer opstaat en standhoudt. Hoewel het in de strijd tussen geloof en vrees, tussen geloven en twijfelen, dikwijls twijfelachtig is wie het veld zal behouden, nochtans overwint het geloof door Christus aan te kleven, hoeveel moeilijkheden er ook in de weg staan, Zo heeft Abraham aan de belofte Gods niet getwijfeld, maar, niet bewogen wordende door schijn van het tegengestelde, heeft hij tegen hoop op hoop geloofd, zijn eigen lichaam niet aanmerkende, dat het reeds verstorven was, noch ook, dat de moeder in Sara verstorven was.

2. Het sluit een standvastige volharding in het geloof in, want "die volstandig zal blijven tot het einde, die zal zalig worden." Zij die hun vrijmoedigheid geheel wegwerpen, zijn nooit op Christus gebouwd, evenmin als zij die zeggen: "Wat zou ik verder op de Heere wachten?" Dit is geen stilzitten, maar Christus moe zijn en zich van Hem onttrekken. Een ware gelovige kan zijn zonden moe zijn, en zijn leven moe zijn; maar nooit zal hij zijn geloof moe zijn: hij vat Jobs besluit op: "Ziet, zo Hij mij doodde, zou ik niet hopen? Hij koopt de waarheid, maar hij zal ze nooit verkopen; hij koopt ze tot elke prijs, maar hij zal ze tot geen prijs verkopen. Het is geen wonder, dat zij, die zo goedkoop aan de waarheid zijn gekomen, ze ook tot een lage prijs aanbieden. Die de waarheid omwille van de wereld koopt, zal ze ook omwille van de wereld verkopen; die ze voor een begeerlijkheid koopt, zal ze ook voor een begeerlijkheid verkopen.
Wij moeten twee dingen, die de meeste mensen onnodig achten, vasthouden en daarin volharden. Dat zijn:
1. De tegenwoordige waarheid, en
2. De geringste waarheid.

(1.) Wij moeten de tegenwoordige waarheid altijd vast houden en daarin volharden: (2 Petrus 1:12) "Daarom zal ik niet verzuimen u altijd daarvan te vermanen, hoewel gij het weet, en in de tegenwoordige waarheid versterkt zijt." De apostel spreekt daar over, in de tegenwoordige waarheid versterkt te zijn. Indien iemand de waarheid niet vasthoudt, die in zijn tijd wordt tegengesproken, dan zal hij in het geheel geen waarheid vasthouden. Het beste bewijs van oprechtheid is, dat men vrij is van de tegenwoordige verdorvenheden van de tijden en van de plaats waarin zij leven, alsmede een vasthouden aan de tegenwoordige, bestreden waarheid, zodat men tegen de stroom op zwemt, al is die sterk. Waartoe zouden wij, zo denken sommigen, ons hoofd vermoeien met een waarheid, die door

voorname en geleerde mensen wordt betwist? Waarlijk vrienden, er is nauwelijks een fundamentele waarheid in de godsdienst, die niet door de duivel en zijn instrumenten is betwist geworden. Als wij de waarheid, die tegengestaan en betwist wordt, niet willen vasthouden, moeten wij de waarheid helemaal loslaten. Neen, hoe meer Christus en Zijn waarheid worden tegengestaan, hoe meer wij voor Christus en de waarheid moeten staan.

(2.) Wij moeten de geringste waarheid vasthouden, en daarin volharden, zullen wij standvastig zijn in het geloof. Die maar een deeltje van de waarheid kan loslaten, zal van de gehele godsdienst kunnen scheiden. Gelijk de ware gehoorzame, acht slaat op al Gods geboden, zo heeft de ware gelovige, betrekking op al Zijn waarheden. De geringste waarheid Gods is een straal van de oneindige Waarheid, en hij, die de geringste waarheid van Christus niet vasthoudt, zal in een dag van beproeving voor de waarheid, niet één waarheid aankleven.

4e Wij zouden in de vierde plaats onderzoeken; Wat deze standvastigheid in het geloof uitsluit. Wij antwoorden hierop, dat het onder andere de volgende acht bijzonderheden uitsluit.

1. Het sluit uit, dat men op het gezicht van het kruis bezwijkt: (Spr. 24:10) "Vertoont gij u slap ten dage der benauwdheid, uw kracht is nauw," (of volgens de Engelse overzetting) "Indien gij bezwijkt in de dag des tegenspoeds, uw kracht is klein." Soms is het gezicht van het kruis dat nog ver is, veel verschrikkelijker dan wanneer het dichtbij is; velen zijn bezweken, als zij het kruis van ver zagen, die zich verblijd hebben toen het tegenwoordig was. Petrus was niet zo nabij het kruis, toen zijn Meester nog slechts voor de Joodse raad stond, maar hij zag het in het verschiet, en hij bezweek en viel, toen een onnozele dienstmaagd hem aansprak; doch ziet eens hoe vrijmoedig hij was, toen hij zelf voor de raad stond; toen bezweek hij niet, maar hij en de andere apostelen gingen heen van het aangezicht van de Raad, verblijd zijnde, dat zij waren waardig geacht geweest om Zijns Naams wil smaadheid te lijden (Hand. 5:29, 41). Hoe meer van nabij het kruis van Christus gezien wordt, hoe lieflijker het is, en hoe dichter wij er bij komen, hoe lichter het wordt. Door deze standvastigheid echter, wordt dit bezwijken op het gezicht van het kruis uitgesloten: hoe meer standvastigheid, hoe minder bezwijking.

2. Deze standvastigheid in het geloof sluit twijfeling en aarzeling uit, aangaande de waarheid daar men voor opkomt en die men aankleeft in een tijd van beproeving: "Een iegelijk zij in zijn eigen gemoed ten volle verzekerd." Een mens zal nooit datgene vasthouden, of daarvoor lijden, waarvan hij niet ten volle verzekerd is, dat het waarheid is. Ik daag u uit in deze tijd van afval, zuiver voor de zaak van Christus te lijden, indien u niet kunt zeggen dat u wezenlijk verzekerd bent, dat de Reformatie, leer, dienst, tucht en regering van de Kerk van ons land, het werk van God, en op Gods Woord gegrond is, en dat u daartegen niet de minste twijfel in uw hart hebt.

3. Deze standvastigheid in het geloof sluit een vermetele verzekerdheid uit. Wij lezen van sommige vermetele gelovigen (Joh. 2:24) aan wie Christus Zich niet toevertrouwde omdat Hij hen allen kende, hoe verrot van hart zij waren. Velen hebben een geloof, dat God niet tot zijn Vader, noch de Schrift tot zijn moeder heeft; het is een bastaardgeloof, dat geen echte vader noch een echte moeder heeft. Christus zal Zich aan zulke gelovigen niet toevertrouwen; zij verzekeren zichzelf, dat zij op

Christus vertrouwen, maar Hij kent hen, dat zij niet te betrouwen zijn, en dat Hij en Zijn zaak bij hen niet vertrouwd zijn.

4 Deze standvastigheid in het geloof sluit uit, dat men weifelt, en met alle wind van leer als de vloed bewogen en omgevoerd wordt: (Ef. 4:14). Sommigen hebben dit jaar deze godsdienst, en een volgend jaar weer een andere; de ene godsdienst in dit, en een andere in dat gezelschap. Weliswaar kan het geloof van de gelovigen door verzoekingen van de duivel en zijn instrumenten geschud worden, doch het wordt niet gebroken of uitgedreven. Hij houdt een hoge achting en eerbied voor die waarheid, die hij hoort betwisten, tegenstaan en bestrijden, en die hij nochtans niet genoegzaam kan verdedigen, evenals die vrouw, die zei: "Al kan ik Christus niet verdedigen, ik kan mij wel voor Hem laten verbranden." Doch indien uw godsdienst met alle wind van verzoeking verandert, of met het getij van de tijden op en neer gaat, die godsdienst is geen cent waard.

5. Deze standvastigheid in het geloof sluit dubbelhartigheid en tweetongigheid uit: (Jak. 1:8) "Een dubbelhartig man is ongestadig in al zijn wegen." Velen hebben een dubbel hart, twee aangezichten en twee tongen, en wanneer die dubbelheid bij Gods volk post vat, dan lijdt deze standvastigheid daardoor schade. Petrus leerde iets van die dubbelheid en veinzerij, waarover Paulus hem onder handen nam (Gal. 2:14). Sommigen hebben het ver gebracht in dit veinzen, om elke partij te behagen, maar zij, die niet recht en oprecht voor God zijn zoveel in hun vermogen is en zover hun kennis strekt, zal hun voorzichtigheid tot een ramp worden; hun listigheid zal hen die uit omzichtigheid de zaak van Christus verlaten, nooit een dekmantel zijn voor hun meinedigheid.

6. Deze standvastigheid in het geloof, sluit alle meegaandheid met de stroom van de tijd uit. Verder te gaan dan het geweten toelaat, is een schipbreuk lijden van het geloof en een goed geweten (1 Tim. 1:19). De vleselijke rede zegt: "Gaat met uw tijd mee; houdt u aan wat de meerderheid vaststelt, wat het ook is; het is gevaarlijk anders te handelen". Doch God zegt: Houdt het geloof en een goed geweten; dat is een veilige weg: "Wie in oprechtheid wandelt, wandelt zeker."

7. Deze standvastigheid in het geloof sluit uit, dat men zondig stilzwijgt, wanneer de zaak en het belang van Christus onze getuigenis vereist: (Jes. 62:1) "Om Sions wil zal ik niet zwijgen, en om Jeruzalems wil zal ik niet stil zijn", zegt de profeet. De wachters op haar muren wordt bevolen niet te zwijgen, maar uit de keel te roepen, en hun stem te verheffen. Er zijn sommige schriftuurplaatsen, zoals onder andere deze, waarover velen in onze dagen hun nek schijnen te zullen breken: (Amos 5:13) "Daarom zal de verstandige op die tijd zwijgen, want het zal een boze tijd zijn." Welaan, zeggen sommigen in hun praktijk, wij zullen geen woord voor de waarheid spreken, al wordt zij nog zo tegengestaan; wij zullen geen aanmerking maken op enige synodale wet, al is die nog zo in strijd met de Schrift en onze bezworen belijdenis. Maar God heeft nooit iemand gemachtigd overeenkomstig zijn roeping, bekwaamheid en standplaats, zo te zwijgen dat hij niet zal spreken, tegen de boosheden en de dwalingen van de tijden. Dit zou onbestaanbaar zijn met Zijn plechtige geboden aan Zijn wachters, om het volk getrouw te waarschuwen, als zij niet schuldig willen zijn aan hun bloed. Als God gezegd heeft dat Hij de twist van Zijn verbond zal wreken,

dan zullen, dunkt mij in het bijzonder wij, die u het Evangelie prediken, niet getrouw bevonden worden als wij u niet waarschuwen, dat ons land in gevaar is van de toorn Gods, zolang er nog een wet of reglement in de kerk is, in strijd met ons Nationaal Verbond en onze zuivere Belijdenis. Nooit zal een verdraaide tekst voldoende dekmantel zijn, om ons te dekken tegen de schuld van zondig stilzwijgen.

8. Deze standvastigheid in het geloof sluit al het zondig redeneren en redetwisten over de bekende waarheid uit. Wij lezen, in 1 Tim. 6:5, van verkeerde krakelingen van mensen, die een verdorven verstand hebben en van de waarheid beroofd zijn. Mensen, die bekende waarheden tot een stof van betwisting maken, zullen nooit standvastig zijn, indien de waarheid voor hen geen zaak wordt, die boven alle betwistbaarheid staat. Helaas! Al de dierbare waarheden van God, zelfs sommige, die in ons land nooit een punt van betwisting waren, worden heden ten dage betwist. Het is in de tijd van de hervorming nooit een punt van geschil geweest, daarover is nooit getwist, of leraars door de roeping en toestemming van de gemeente aan haar verbonden waren, doch nu is dit een betwistbaar punt geworden, hoewel wij er in de Schrift de krachtigste bewijsgronden voor hebben. In Hand. 1:23 hebben wij een bewijsgrond voor de gehele Kerk, afgeleid uit het meerdere tot het mindere, dat de apostel door de gemeente werd gekozen, zover bestaanbaar was met zijn onmiddellijke verkiezing van God, zoals het ambt vereiste. De gemeente toch stelde er twee, uit welke God er één zou verkiezen, die Hij had uitverkoren. Indien zij zodanig handelden in de verkiezing van een buitengewone ambtsdrager, veel meer behoren de leden van de gemeente dat recht te hebben, ten opzichte van een gewone ambtsdrager. In Hand. 6:3 hebben wij een bewijsgrond uit het mindere tot het meerdere, in de verkiezing van diakenen. Gelijk in het vorige voorbeeld, de hoogste ambtsdragers niet door God werden verkozen zonder de gemeente, zo ook kon hier de laagste ambtsdrager niet door de apostelen worden verkozen, maar moest dit door de gemeente geschieden. Men zou kunnen denken, dat de apostelen even goede beoordelaars waren. Als echter de leden van de gemeente hen moeten verkiezen, die voor de armen moeten zorgen, dan hebben zij veel meer belang bij de verkiezing van hen, die hun zielen moeten verzorgen. In Hand. 14:23 hebben wij een heldere bewijsgrond in het voorbeeld, dat de apostelen in elke gemeente, met het opsteken van de handen door de leden van de gemeente, ouderlingen verkozen, die zij met bidden en vasten, de Heere aanbevalen in Wie zij geloofd hadden. In Jakobus 2, de eerste verzen, worden deze gronden door de apostel bekrachtigd, als hij in geestelijke zaken, alle aanneming des persoons in het aanzien van de man met een gouden ring aan de vinger, en in een sierlijke kleding veroordeelt; daarmee te kennen gevend, dat geen tijdelijke rijkdom of erfelijkheid iemand recht kan geven op enig geestelijk voorrecht, evenmin als aards goed iemand recht kan geven op de hemel. Dientengevolge kan iemand krachtens een aards erfrecht, als zodanig, enig recht boven anderen hebben om leraars voor een gemeente te verkiezen, dat een geestelijk voorrecht is dat betrekking heeft op onsterfelijke zielen. De leraars zelf hebben geen recht, heerschappij te voeren over de gewetens van de mensen, veel minder hebben zij macht, krachtens welke wet ook, iemand krachtens tijdelijk erfrecht of aardse voorrang, heerschappij te doen voeren over het erfdeel des Heeren. Hoewel de Schrift dit zo duidelijk verklaart, en het één van de in het Verbond vastgelegde beginselen is, nochtans wordt dit nu als een betwistbaar punt beschouwd.

Ja, het wordt nu als een betwistbaar punt beschouwd, of Christus de Allerhoogste God is, hoewel Hem in de Schrift al de grote namen van God, al de heerlijke eigenschappen Gods, al de wonderlijke werken van God, en alle aanbidding die men alleen aan God verschuldigd is, worden toegeschreven. Het wordt nu betwist, of er enige noodzakelijkheid is voor een goddelijke, bovennatuurlijke openbaring, of niet het licht van de natuur zonder de Schrift, genoegzaam is tot zaligheid. In één woord, de voornaamste punten in de godsdienst, onder andere ook, of onze nationale verbonden bindend voor ons zijn, worden als betwistbare punten beschouwd.
Doch, standvastigheid in het geloof sluit alle zondig twisten over bekende waarheden uit. Wanneer geloofszaken in betwistbare geschilpunten worden veranderd, is dat een duidelijk bewijs van de onstandvastigheid en ongestadigheid van de tijden. Als wij willen stilzitten en standvastige Christenen willen zijn, dan moeten wij bekende waarheden in ons hart besluiten, als zaken die boven alle twijfel verheven zijn. Het betwisten van bekende waarheden is een zonde, die even verderfelijk is, als het begaan van bekende zonden, en het verzuimen van bekende plichten, of het nalaten van bekende geboden. Zo zien wij, wat deze standvastigheid van het geloof uitsluit. Het vermelden van deze dingen toont duidelijk aan, dat onze sterkte gelegen is in stilzitten, in standvastig en vaststaande in het geloof te zijn. Waar weinig standvastigheid is, daar is weinig veiligheid.

5e Wij zouden verder nagaan wat deze standvastigheid in het geloof tot gevolg heeft. Ik zal dit punt beschouwen:
1. Met betrekking tot het voorwerp.
2. Met betrekking tot de oefening van deze standvastigheid in het geloof. Het eerste zal betrekking hebben op hetgeen waarin wij standvastig moeten zijn, wanneer wij vaststaan in het geloof. En het tweede hierop: Hoe wij bevestigd moeten zijn.

[1.] Wat heeft deze standvastigheid tot gevolg met betrekking tot het voorwerp. Wij zullen hier de volgende tien bijzonderheden opnoemen.
1. Standvastigheid in het geloof heeft ten gevolge, met betrekking tot het voorwerp waarin wij standvastig moeten zijn: standvastigheid ten opzichte van onze beginselen. Hierom worden wij vermaand, het geloof in een goed geweten te houden (1 Tim. 1: 19); deze twee, het geloof en een goed geweten, maken een recht beginsel uit. Het voorwerp van een recht beginsel is de waarheid, welke het voorwerp van het geloof is. Het onderwerp van een recht beginsel is het geweten, en wel een goed geweten, een geheiligd geweten; die twee moeten samengaan: "Het geloof houden, en een goed geweten." Dwaling gaat zelden met heiligheid gepaard: geloof en geweten gaan wel samen. Velen voegen ze zeer goddeloos samen door er bij te zweren, slechts weinigen voegen ze godsdienstig samen en houden ze samen vast. De Geest zegt duidelijk, dat in de laatste tijden, sommigen zullen afvallen van het geloof (1 Tim. 4:1). Wij weten niet wat ons zal overkomen, maar het zou kunnen zijn dat wij ons nog schamen over deze waarheden, die wij nu toestemmen en goedkeuren, gelijk sommigen zich heden ten dage schamen over onze oude door het verbond beëdigde beginselen.

2. Standvastigheid in het geloof heeft standvastigheid met betrekking tot de beloften ten gevolge. Wij zien, dat David de belofte aangrijpt: (Ps. 60:8) "God heeft gesproken in Zijn heiligdom, dies zal ik van vreugde opspringen." Hij ziet, dat de goedertierenheid, waarheid en heiligheid Gods zich verpand hebben, dat de belofte zal

vervuld worden. Nu, wij behoren vast te staan in het geloof daarvan. Menigmaal nemen wij de belofte aan, en op de eerste verzoeking werpen wij haar weer weg: doch wij moeten de belofte vasthouden, zoals wij het ons leven doen, zeggende: "Heere, op Uw Woord heb ik gehoopt. Gedenk des woords tot uw knecht gesproken op hetwelk Gij mij hebt doen hopen." Wij moeten het goede verwachten uit kracht van de belofte.

3. Standvastigheid in het geloof heeft standvastigheid ten gevolge, in de betrekking waarin wij tot God staan, en Hij tot ons staat. De Kerk houdt het geloof hiervan vast: Mijn liefste is mijne, en ik ben Zijne" (Hoogl. 2:16) "Ik ben mijns Liefsten, en Zijn genegenheid is tot mij" (Hoogl. 7:10). Zij zegt het achteruit en vooruit: "Hij is de mijne en ik ben de Zijne: en ik ben de Zijne, en Hij is de mijne." Standvastigheid in het geloof hiervan is een eerste vereiste, wanneer de vijanden zeggen: "Waar is uw God?" Welk meerder recht hebt u op Hem dan anderen?

4. Standvastigheid in het geloof heeft standvastigheid in de plicht ten gevolge, namelijk in de plicht van de tijden, in de tegenwoordige plicht waartoe God roept in Zijn tegenwoordige bedelingen; gelijk van Issaschar geschreven staat, (1 Kron. 12:32) dat zij ervaren waren in het verstand van de tijden, om te weten wat Israël doen moest. Van velen van ons kan gezegd worden, wat Christus van de Farizeeën zei, (Matth. 16:13) dat zij het aanschijn van de hemel wisten te onderscheiden, maar dat zij de tekenen van de tijden niet konden onderscheiden. Wij zijn in vele dingen ervaren, behalve in onze tegenwoordige plicht. Hij echter die bevestigd is in de kennis van de tegenwoordige plicht, zal het, al zijn er nog zoveel gevaren in de weg, op de plicht wagen, en het gevaar de voet op de nek zetten. Zo zei Jezus tot Zijn discipelen: (Joh. 11:7, 9) "Laat ons wederom naar Judea gaan. De discipelen antwoordden: Rabbi, de Joden hebben u nu onlangs gezocht te stenigen, en gaat Gij wederom derwaarts? Jezus antwoordde: Zijn er niet twaalf uren in de dag? Indien iemand in de dag wandelt, zo stoot hij zich niet, omdat hij het licht van deze wereld ziet." Hij wil zeggen: Ik heb twaalf uren om te wandelen en die zijn nog niet om; er is geen vrees voor gevaar zolang Mijn dag niet voorbij is;" laat de plicht niet worden verzuimd, omdat er gevaar te verwachten is. Het gevaar is veelmaal in onze ogen van grotere omvang, dan de plicht; doch als wij Christus volgen dan zal de plicht, in ons oog van meer gewicht zijn dan het gevaar.

5. Standvastigheid in het geloof heeft ten gevolge, dat wij vaststaan in ons besluit om volgens de plicht te handelen. Toen Josua met Israël handelde, van welke hij de leidsman was, en hen trachtte te bevestigen in hun besluit om de Heere te dienen, zei hij:(hoofdstuk 24:14,15) "Kiest u heden wien gij dienen zult, hetzij de goden welke uw vaders, die aan de andere zijde van de rivier waren gediend hebben, of de goden van de Amorieten in welker land gij woont; maar aangaande mij en mijn huis, wij zullen de Heere dienen." Hij wil zeggen: "Legt uw hand op uw hart, en kiest u wie u wilt dienen; maar mijn besluit staat vast, ik zal de Heere dienen." David spreekt ook in zo'n standvastigheid: "Ik heb gezworen en zal het bevestigen, dat ik onderhouden zal de rechten Uwer gerechtigheid."

6. Standvastigheid in het geloof heeft ten gevolge, standvastigheid in onze moed en vrijmoedigheid om Christus voor de wereld te belijden, wanneer anderen Hem verloochenen. Het is een ontzaglijk woord: (Matth. 10:32,33) "Een ieder dan, die Mij

belijden zal voor de mensen, die zal Ik ook belijden voor Mijn Vader, die in de hemelen is. Maar zo wie Mij verloochend zal hebben voor de mensen, die zal Ik ook verloochenen voor Mijn Vader, Die in de hemelen is." Het is tot lof van Daniël aangetekend, dat toen hem verboden werd tot God te bidden, hij niet bevreesd werd, maar Hem openlijk aanbad, met open vensters tegen Jeruzalem aan. Niettegenstaande er een koninklijk gebod en besluit getekend was, dat al wie in dertig dagen een verzoek zou doen van enige god of mens, behalve van koning Darius, in de kuil van de leeuwen zou geworpen worden, bad Daniël tot God, ganselijk gelijk hij voor deze gedaan had. Men zou kunnen denken dat hij evengoed met gesloten vensters had kunnen bidden, zonder zich door zo'n omstandigheid bloot te geven; doch wanneer de omstandigheden van een getuigenis en belijdenis tot verheerlijking van God strekken, en het nalaten onder die omstandigheden tot oneer van God zou zijn, en de vijand zou bevredigen, dan moeten zij worden volgehouden. Daarom zegt men wel: "Wie niet onder alle omstandigheden een belijder is, zal nooit een martelaar zijn."

7. Standvastigheid in het geloof heeft ten gevolge, dat men standvastig zal zijn in de strijd tegen de zonde, en dat men in oude en nieuwe overwinningen die men over de zonde behaald heeft, niet verliest wat men gearbeid heeft: (2 Joh.: 8) "Ziet toe voor uzelf, dat wij niet verliezen hetgeen wij gearbeid hebben," of, "hetgeen wij gewonnen hebben," zoals het ook kan gelezen worden. Moeten wij niet dikwijls zeggen: wat wij in de voormiddag gewonnen hebben, verliezen wij in de namiddag; de overwinning, die wij in de avond over de zonde hebben behaald, is in de morgen weer verloren gegaan; of, wat wij in de morgen hebben gewonnen, zijn wij ‘s avonds weer kwijt. Misschien hebt u niet lang geleden enig terrein gewonnen op uw wereldsgezindheid; iets gewonnen op uw hartstocht, of op uw begeerlijkheden; doch, helaas! u hebt alles weer verloren. Wat is het nodig, dat wij voor onszelf toezien, dat wij standvastig zijn in onze strijd tegen de verdorvenheden. Standvastigheid in de overwinningen die wij over onze begeerlijkheden hebben behaald, ook vast te houden.

8. Standvastigheid in het geloof heeft ten gevolge, dat wij zover dat mogelijk is, standvastig zijn in onze geestelijke gestalte. Wel is waar, er is niets ter wereld meer veranderlijk; wie kan over een gestalte van gemeenschap met God spreken, die acht dagen duurt? Wat zeg ik? Die acht uren duurt? Het is een zeer zeldzaam iets; nochtans behoort er naar gestreefd te worden, en de middelen om een geestelijke gestalte te behouden moeten worden in acht genomen, in het bijzonder in de tussenpozen van de plicht, niet alleen door geestelijke gesprekken, maar ook door geestelijke zuchtingen. "Bidt zonder ophouden," zegt de apostel; dat wil volgens sommigen zeggen: Tracht steeds in een biddende gestalte te blijven.

9. Standvastigheid in het geloof heeft vastheid in geestelijke kennis ten gevolge. Dit geeft moed in onvaste en gevaarlijke tijden. Paulus zegt, over zijn lijden sprekende: (2 Tim. 1:12) "Om welke oorzaak ik deze dingen lijd, maar word niet beschaamd. Want ik weet in Wie ik geloofd heb, en ik ben verzekerd, dat Hij machtig is mijn pand bij Hem weggelegd te bewaren tot die dag." Zo mag ook een gelovige zeggen: "Ik weet hoe ik met Hem heb verkeerd, en welke zaken ik Hem heb toevertrouwd, ik weet welke ontmoetingen ik met Hem heb gehad, welke Bethel bezoeken Hij mij heeft gebracht, en welke Pniël gezichten ik van Hem heb gehad." Tijden van beproeving zullen misschien uw bevindingen schudden, en de dood zal ze op de proef stellen, en

misschien twintig bevindingen tot één of twee terugbrengen; daarom hebben wij nodig daarin vast te staan en bevestigd te zijn.

10. Standvastigheid in het geloof heeft standvastigheid in alle andere genaden van de Geest tot gevolg. Het veroorzaakt standvastigheid in onze liefde en genegenheid, tot Christus en Zijn waarheid. De gemeente van Efeze wordt berispt omdat zij haar eerste liefde had verlaten (Openb. 2:4). O, waar is die liefde, die u eens tot Christus en Zijn weg had? Als wij standvastig waren in het geloof, zouden wij ook vaststaan in onze liefde tot Christus en Zijn zaak. Het heeft standvastigheid ten gevolge in onze blijdschap, zodat wij ons in Christus Jezus verheugen: Hoewel de vijgenboom niet zal bloeien, nochtans zal ik in de Heere van vreugde opspringen; ik zal mij verheugen in de God mijns heils." Het geeft standvastigheid in onze hoop: (Kol. 1:23) "Indien gij maar blijft in het geloof, gefundeerd en vast, en niet bewogen wordt van de hoop van het Evangelie." Wat het anker voor het schip is, is de hoop voor de ziel: hetwelk zeker en vast is en ingaat in het binnenste des voorhangsels, en evenals Mozes, op de vergelding des loons ziet, in verwachting levende van het hemels Kanaän, en in dit gezicht verkiezende liever met de lijdende Israëlieten kwalijk gehandeld te worden, dan de schatten in Egypte te hebben. Het heeft standvastigheid in onze ijver ten gevolge. Velen zijn als Gallio, zij trekken zich geen van deze dingen aan, of God of Baäl regeert, of Dagon of de ark wordt opgericht; zij volgen de godsdienst die het meest in trek is; zij zijn als Ruben, ongestadig als water, zij zijn de voortreffelijksten niet. Maar standvastigheid in onze ijver voor God en Zijn zaak is altijd plicht, voornamelijk in tijden van groot gevaar; al zou het ons het leven kosten of ons bestaan, het zal tenslotte winst zijn.

(2) Wij zullen nu nog nagaan, wat deze standvastigheid ten gevolge heeft, met betrekking tot de oefening van deze standvastigheid, of de plicht van vast te staan.

1. Deze plicht van standvastigheid heeft ten gevolge en gaat gepaard met genade in het hart, als de overheersende vaststeller van de ziel: (Hebr. 13:9) "Het is goed, dat het hart gesterkt wordt door genade." Genade moet in die oefening de overhand hebben in het hart vast te stellen, in de dag van de benauwdheid en verzoeking. Waar weinig genade is, daar is veel eb en vloed in de godsdienst.
2. Deze plicht van standvastigheid heeft een onbeweeglijke beweging ten gevolge, een voortdurende beweging, nochtans altijd onbeweeglijk: (1 Kor. 15: 58) Zijt standvastig, onbeweeglijk, altijd overvloedig zijnde in het werk des Heeren; het woord betekent: altijd in beweging en nochtans nooit bewegende; dat is, altijd zich bewegende binnen de kring van de plicht die God hem heeft aangewezen, maar nooit buiten de palen die God gesteld heeft.
3. Deze plicht van standvastigheid heeft een voortdurende waakzaamheid ten gevolge: "Waakt, staat in het geloof. Zo dan, die meent te staan, zie toe, dat hij niet valle." Wij behoren te waken in het gebed, en waakzaam te zijn, dat wij de waarheid die wij kennen, ook beoefenen; elke nieuwe ontdekking van de waarheid, moet ons opnieuw werkzaam maken in die te beoefenen. Wij behoren te waken tegen de zonde, in het bijzonder tegen de zonde in een tijd van afwijking, waarin meinedigheid gevernist wordt met de naam van voorzichtigheid.
4. Deze plicht van standvastigheid heeft ten gevolge en gaat gepaard met dagelijkse vernieuwde werkzaamheden van het geloof, tot de Heere Jezus Christus: (1 Petrus

2:4) "Tot welke komende, als tot een levende Steen; ja ook, als levende stenen, gebouwd tot een geestelijk huis." Hier wordt gesproken van een opnieuw komen; de standvastige Christen zoekt elke dag opnieuw houvast te krijgen aan Christus, en Hem vaster aan te grijpen, opdat de vorige greep en een vorig houvast hem niet ontglippen.

5. Deze standvastigheid gaat gepaard met een dagelijks zuigen aan de borsten van de Schrift, om daardoor geestelijk te groeien en versterkt te worden: (1 Petrus 2:2) "Als nieuwgeboren kinderkens, zijt zeer begerig naar de redelijke onvervalste melk, opdat gij door dezelve moogt opwassen." De standvastige Christen zal dagelijks een voorraad van Schriftuurplaatsen en een schat aan waarheden in zijn hart opleggen, opdat wanneer de duivel het geschut van zijn verzoekingen tegen hem opstelt, hij klaar mag zijn om met het geschut van de Schriftteksten op hem los te branden, zoals ook Christus deed, zeggende: "Daar is geschreven", en daarmee de duivel te verslaan en de sterkgewapende uit het veld te slaan.
6. Deze plicht van standvastigheid heeft een lijdzaam wachten ten gevolge, tot de bestemde tijd van de belofte vervuld is: (Hab. 2:3) "Want het gezicht zal nog tot een bestemde tijd zijn, dan zal Hij het op het einde voortbrengen, en niet liegen; zo Hij vertoeft, verbeidt Hem, want Hij zal gewis komen, Hij zal niet achter blijven." De Heere houdt dikwijls het één of ander dierbaar woord van de belofte terug, om het aan Zijn vrienden te vervullen wanneer zij in een droevige ure van beproeving en verzoeking komen: (Openb. 3:10) "Omdat gij het woord Mijner lijdzaamheid bewaard hebt, zo zal Ik ook u bewaren in de ure der verzoeking." Misschien zal Hij zich niet vertonen, voordat het duistere uur komt. God beloofde Israël uit Egypte te zullen verlossen, doch de Heere hield de vervulling van de belofte terug, totdat zij aan de Rode Zee waren, en daar liet Hij in hun beker vloeien: "De Egyptenaars die gij heden gezien hebt, zult gij niet wederzien in der eeuwigheid." Acht het niet vreemd, als de vervulling van een liefelijke belofte voor u bewaard wordt, totdat u voor een Rode Zee staat. Israël zou nooit de zoetheid van de belofte gekend hebben, als de Rode Zee het hen niet ontdekt had. God heeft wonderlijke wegen om Zijn Woord te vervullen door vuur en water.
7. Deze plicht van standvastigheid heeft een voortdurende strijd ten gevolge; een strijden van de goede strijd van het geloof, een aandoen en een aanhouden van de gehele wapenrusting Gods; en (Ef. 6:16) "Bovenal aangenomen hebbende het schild des geloofs, met hetwelk gij al de vurige pijlen van de boze zult kunnen uitblussen." Wanneer het er naar lijkt dat de duivel met zijn vurige pijlen het gehele huis in vlam zal zetten, moeten wij even snel water uit het Woord van God aandragen, en dat in het vuur werpen om het te blussen. Ja, het geloof heeft niet alleen de wateren uit het heiligdom om die in de vlammen te werpen, maar ook het bloed des verbonds, het bloed van Christus, om het vuur uit te blussen: "Wij overwinnen door het bloed des Lams." De gelovige kan gaan waar de verzoeker niet kan naderen, namelijk in het Heiligdom, door het bloed van Jezus; of tot God, door Jezus Christus, om aangedaan te worden met kracht uit de hoogte.
8. Deze plicht van standvastigheid heeft ten gevolge, een leven op de onzienlijke dingen, totdat wij krijgen de dingen die gezien worden: (2 Kor. 4:18) "Omdat wij niet aanmerken de dingen die men ziet, maar de dingen die men niet ziet. Want de dingen die men ziet, zijn tijdelijk, maar de dingen die men niet ziet, zijn eeuwig." Hoe hield Mozes het uit, toen hij verkoos met het volk van God verdrukt te worden? Wel, hij hield zich vast als ziende de Onzienlijke (Hebr. 40:27). De

zichtbare dingen nemen bij ons de meeste ruimte in, maar het zijn de meest veranderlijke dingen; daarom zijn in tijden van beproeving, te midden van alle uitwendige wisselingen, zij er het best aan toe die het meest zien op de dingen die men niet ziet, die eeuwig en onveranderlijk zijn.

9. Deze plicht van standvastigheid heeft voornamelijk in zware tijden, ten gevolge, dat men het kruis opneemt, en toch het zwaarste daarvan aan Christus overlaat. Het kruis van Christus is als het juk van Christus, waarvan Hij zegt (Matth. 11:30) "Mijn juk is zacht, en Mijn last is licht." Wij moeten het niet op ons nemen om het gewicht en de last daarvan te dragen, maar wij moeten het opnemen en de zwaarte daarvan op Christus leggen, Die ons dat beveelt, zeggende: (Ps. 55:23) "Werpt uw zorg op de Heere, en Hij zal u onderhouden." Onze Heere eist nooit van ons, dat wij een last zullen opnemen met een ander doel, dan dat wij die op Zijn schouders zullen leggen, Die de grote Lastdrager is. Wanneer Hij ons tot de krijg roept, is het op Zijn kosten; daarom als wij enig geloof hebben, behoeven wij niet bevreesd te zijn voor het kruis van Christus. Het is eerder stof tot blijdschap: (Jak. 1:2) "Acht het voor grote vreugde, mijn broeders, wanneer gij in velerlei verzoekingen valt." Het is een stof van roem: (Gal. 6:14) "Het zij verre van mij, dat ik zou roemen anders, dan in het kruis van onze Heeren Jezus Christus." (Rom. 5:34) "Wij roemen ook in de verdrukkingen, wetende, dat de verdrukking lijdzaamheid werkt; en de lijdzaamheid bevinding, en de bevinding hoop.
10. Deze plicht van standvastigheid in het geloof in zware, gevaarvolle tijden, heeft ten gevolge dat men in het geloof blijft, in tijden van benauwdheid. Jezus dan zei: "Indien gij in Mijn woord blijft, zo zijt gij waarlijk Mijn discipelen. En zult de waarheid verstaan, en de waarheid zal u vrijmaken" (Joh. 8:31, 32). Wie zal het meest vrij zijn in tijden van beproeving? Hij, die het nauwgezetst leeft, die het standvastigst in het geloof blijft.
    In dit blijven in het geloof in de dag der benauwdheid is vierderlei werk van het geloof.

(1). Het is het werk van het bevestigd geloof een nieuwe maaltijd te nemen op een oude bevinding. Een mens komt soms in een wildernis waar niets te krijgen is dan honger en gebrek. Hij gaat zitten en speurt rond of hij iets kan vinden tot zijn onderstand, en opeens komt hem te binnen wat hij vroeger heeft genoten, een bevinding van twintig, dertig jaren geleden, en het is hem als een maaltijd, hij zegt: wegens alles dat gekomen en dat voorbij is, zal ik gedenken "dat de rechterhand des Allerhoogste verandert; daarom gedenk ik Uwer uit het land van de Jordaan en Hermon; ik zal de daden des Heeren gedenken; ja, ik zal gedenken aan Uw wonderen van oudsher." Het is het werk van het geloof, in de dag der benauwdheid, een nieuwe maaltijd te nemen op een oude belofte, evenals Jakob deed, (Gen. 30:12) toen hij zei: "Gij hebt immers gezegd: Ik zal gewisselijk bij u weldoen; en nu, gedenk des woords tot uw knecht gesproken, waarop Gij mij hebt doen hopen."

(2.) Het is het werk van het bevestigd geloof in tijden van benauwdheid, zich op de heuvel van moeilijkheden en benauwdheden neer te zetten, en dat liefelijke lied te zingen: "Alhoewel de vijgenboom niet bloeien zal, en geen vrucht aan de wijnstok zijn zal, en er geen rund in de stalling wezen zal; zo zal ik nochtans in de Heere van vreugde opspringen, ik zal van vreugde opspringen in de God mijns heils." "Hoewel mijn huis alzo niet is bij God", hoewel mijn hart niet alzo bij God is, als ik wel zou

wensen, "nochtans heeft Hij mij een eeuwig verbond gesteld, dat in alles wel geordineerd en bewaard is; voorzeker is daarin al mijn heil en al mijn lust"

(3) Het is het werk van het bevestigd geloof, in de dag der benauwdheid en verberging, soms van enkele algemene betrekkingen op God als een grond van het geloof, gebruik te maken, totdat het een meer bijzondere betrekking krijgt om daarop te weiden: (Psalm 119:73) "Uw handen hebben mij gemaakt en bereid; maak mij verstandig, opdat ik Uw geboden lere. Uw handen hebben mij gemaakt en bereid." Wel, kan niet elke verworpeling hetzelfde zeggen? Dat is zo, maar die kan het niet als een grond aanvoeren, om daarop te begeren: "Maak mij verstandig, opdat ik Uw geboden lere." Zo ook (in Ps. 22:10, 11): "Gij zijt het immers, Die mij uit de buik hebt uitgetogen." Wel, wat doet dat er toe? Dat laat hij er op volgen: "van de buik van mijn moeder aan zijt Gij mijn God." Het geloof maakt gebruik van een algemene betrekking, totdat het een meer bijzondere betrekking krijgt om er op te pleiten.

(4.) Het is het werk van het geloof, bemoediging te trekken uit ontmoedigingen. Wat is ontmoedigender dan dat men een hond genoemd wordt, nochtans wordt die arme vrouw er uit bemoedigd; (Matth. 15:27) En zij zei: Ja Heere, doch de hondekens eten ook van de brokjes, die daar vallen van de tafel hunner heren." Hiskia trekt zelfs bemoediging uit de onderdrukking: (Jes. 38:14) "O Heere, ik word onderdrukt, wees Gij mijn Borg." David haalt bemoediging uit de grootheid van zijn zonde (Ps. 25:11) "Om Uws Naams wil Heere, zo vergeef mijn ongerechtigheid, want die is groot." Hij voert een pleitgrond aan uit zijn zwakheid: (Ps. 6:3) "Zijt mij genadig, Heere, want ik ben verzwakt." En soms uit zijn ellende en nooddruft: (Ps. 40:18), "Ik ben wel ellendig en nooddruftig, maar de Heere denkt aan mij." Het bevestigd geloof zal uit schuld een pleitgrond ontlenen voor vergeving; uit onreinheid, een pleitgrond voor reiniging; uit krankheid een pleitgrond voor genezing, enz.

(5.) Het is het werk van het bevestigd geloof, de gevolgtrekkingen van het ongeloof te betwisten en te ontkennen. De gevolgtrekkingen van het ongeloof zijn: (Ps. 77:8, 9, 10) "De Heere zal u verstoten; de Heere zal voortaan niet meer goedgunstig zijn; Zijn goedertierenheid houdt in eeuwigheid op; Zijn toezegging heeft een einde; Hij heeft vergeten genadig te zijn, Hij heeft Zijn barmhartigheden door toorn toegesloten." Doch het geloof betwist deze gevolgtrekkingen, en zegt: "Zal dan de Heere in eeuwigheid verstoten? En voortaan niet meer goedgunstig zijn? Houdt Zijn goedertierenheid in eeuwigheid op? Heeft de toezegging een einde van geslacht tot geslacht? Heeft God vergeten genadig te zijn? Heeft Hij Zijn barmhartigheden door toorn toegesloten? Het bestrijdt die gevolgtrekkingen, het betwist en ontkent die: (vers 11) "Daarna zeide ik: Dit krenkt mij, maar de rechterhand des Allerhoogsten verandert. (of volgens de Engelse overzetting: Dit is mijn zwakheid; ik zal de jaren van de rechterhand des Allerhoogsten gedenken.) Ik zal de daden des Heeren gedenken; ja, ik zal gedenken Uw wonderen van oudsher." Wanneer het geloof daar komt, dat ‘t het besluit, dat het ongeloof trekt, ontkent en afwijst, dan is het als het ware, boven op de berg, en het heft een triomflied aan: "Ik zal de daden van de rechterhand des Allerhoogste gedenken, en Zijn wonderen van oudsher."

(6.) Het is het werk van het bevestigd geloof, in een dag van geloofsbeproeving, de ziel te doen herleven en op te beuren wanneer de verzoeking haar in de modder heeft

geworpen. Asaf viel voor die verzoeking, die ontleend was aan de voorspoed van de goddelozen en de tegenspoed van de vromen, en zegt: (Ps. 73:13) "Immers heb ik tevergeefs mijn hart gezuiverd en mijn handen in onschuld gewassen, omdat ik de gehele dag geplaagd ben, en mijn bestraffing is er alle morgens." Doch toen hij door het geloof in Gods heiligdom mocht ingaan, herstelde hij zich, en hij zei: "Toen was ik onvernuftig en wist niets; (of volgens de Engelse overzetting zo dwaas en onwetend was ik) ik was een groot beest bij U. Ik zal dan gedurig bij U zijn; Gij hebt mijn rechterhand gevat; Gij zult mij leiden door Uw raad, en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen. Wien heb ik nevens U in de hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde. Bezwijkt mijn vlees en mijn hart, zo is God de rotssteen mijns harten, en mijn deel in eeuwigheid." Zo zien wij wat deze standvastigheid in het geloof ten gevolge heeft en wat daarmede gepaard gaat. Wij zullen nu overgaan tot ons volgende of derde punt, en

III. Aantonen, dat deze standvastigheid en bevestiging in het geloof, in zware tijden de sterkte en veiligheid van het volk is. Om dit punt te openen zal ik overwegen:
1e Het kwaad en het nadeel van onstandvastigheid.
2e Het goede en het voordeel van standvastigheid in het geloof.

1e Het kwaad en het nadeel van onstandvastigheid en onvastheid blijkt uit de volgende bijzonderheden:

1. Onstandvastigheid in het geloof is hatelijk in de ogen van God, Die zegt: (Hebr. 10:38) "Zo iemand zich onttrekt, Mijn ziel heeft in hem geen behagen." Het tergt God om de mensen te verwerpen, en hen uit Zijn mond te spuwen. En waarom dat? Omdat,
2. Onstandvastigheid in het geloof een zonde is onder zeer verzwarende omstandigheden. Het is een zonde tegen kennis: "Die dienstknecht, welke geweten heeft de wil zijns heren, en zich niet bereid noch naar zijn wil gedaan heeft, die zal met vele slagen geslagen worden", Het is een zonde tegen belijdenis en verbintenissen, hetzij nationaal of persoonlijk, in de doop en het avondmaal. Het is een zonde tegen grote liefde en goedertierenheid.
3. In onstandvastigheid in het geloof is vreselijke afgoderij ingewikkeld. Wanneer wij, door ongeloof, de Springader des levenden waters verlaten, houwen wij ons bakken uit, gebroken bakken die geen water houden.
4. Onstandvastigheid in het geloof is de grootste smaad; het is een verlaten van God na bevinding. Velen hebben een belijdenis van het geloof, die iets gesmaakt hebben van de zoetheid van de wegen Gods, die nu de zonde en de begeerlijkheden de voorkeur geven. Wat werpt dit een smaadheid op God!
5. Onstandvastigheid in het geloof is erger dan goddeloosheid: (2 Petrus 2:21, 22) "Want het ware hen beter, dat zij de weg der gerechtigheid niet gekend hadden, dan dat zij die gekend hebbende, wederom afkeren van het heilig gebod, dat hen overgegeven was. Maar hen is overkomen hetgeen met een waar spreekwoord gezegd wordt: De hond is wedergekeerd tot zijn eigen uitbraaksel: en: De gewassen zeug tot de wenteling in het slijk." Onstandvastigheid is het voorportaal van afval; waar deze geheel is, is het erger dan goddeloosheid; want het is een grotere zonde, Christus te herroepen dan Hem af te wijzen.
6. Onstandvastigheid tergt God om een volk een scheidbrief te geven. Het is een zonde, die scheiding maakt tussen God en hen; het is rechtvaardig dat God hen

verwerpt, wanneer zij Hem verwerpen. En wee een volk wanneer God van hen geweken is:

2e Wij zouden verder spreken over het goede en het voordeel van standvastigheid en bevestiging in het geloof, en daaruit zal blijken dat stilzitten en blijven in het geloof, de sterkte van een volk of een kerk is. Het voordeel van standvastigheid in het geloof, zal in de volgende bijzonderheden duidelijk blijken.
1. Bevestiging in het geloof maakt een mens bekwaam voor God te werken (Jes. 40:31) "Die de Heere verwachten zullen de kracht vernieuwen", en, (Eng. Overz. van Dan. 11:32) "Zij die hun God kennen, zullen sterk zijn en heldendaden verrichten." Zij hebben sterkte, om voor Christus te doen. Als wij, door het geloof in Christus blijven, zullen wij vrucht dragen tot lof van God.

2. Standvastigheid in het geloof stelt een mens in staat voor Christus te lijden en met Hem te blijven in zijn verzoeking. Hierdoor wordt een Christen verzekerd, dat Hij met Christus zal erven. "Gij zijt degenen, die met Mij steeds gebleven zijt in Mijn verzoekingen. En Ik verordineer u het koninkrijk, gelijkerwijs Mijn Vader Mij dat verordineerd heeft" (Lukas 22:28, 29). De lieden van de wereld menen, dat zij een slechte koop doen die alles voor Christus in de waagschaal stellen, doch toont mij waar zo'n schone koop te doen is die zo, alles voor tijd en eeuwigheid goedmaakt.

3. Standvastigheid in het geloof stelt een mens in staat voor Christus te sterven, als hij daartoe geroepen wordt: (Hand. 21:13) "Wat doet gij, dat gij weent en mijn hart week maakt? Want ik ben bereid niet alleen gebonden te worden, maar ook te sterven te Jeruzalem voor de Naam des Heeren Jezus." Paulus' vrienden weenden, omdat hij opging naar Jeruzalem waar banden en gevangenis hem wachtten, maar hij zei: "Ik ben bereid niet alleen gebonden te worden, maar ook te sterven te Jeruzalem voor de Naam des Heeren Jezus:" Ik stel evenzeer prijs op mijn leven als u, doch wanneer ik heb te kiezen tussen mijn leven en de Heere des levens, dan geef ik er mijn leven aan, al had ik duizend levens.

4. Standvastigheid in het geloof stelt een mens in staat de duivel te verslaan; want door het geloof blussen wij zijn vurige pijlen uit en weerstaan wij hem, vast zijnde in het geloof. De satan zocht Petrus te ziften, doch Christus bad voor hem, dat zijn geloof niet mocht ophouden. Dit geeft te kennen dat de duivel een zeef heeft, waarin hij zowel de leraars als het volk zift en wij kunnen er zeker van zijn, dat hij de leraars en de Christenen nu in een zeef heeft, en dat hij ze zift en doorzeeft, en er zal zeer waarschijnlijk meer kaf dan koren onder ons gevonden worden. Maar wat hen betreft, die vaststaan in het geloof, bij hen zal de satan niet veel winnen met al zijn moeite, want zij zullen in staat zijn te overwinnen, door het bloed des Lams en door het woord van hun getuigenis.

5. Standvastigheid in het geloof maakt dat iemand het doel van beide, het Woord en de roede, verkrijgt en het is het eind van die beide, ons in het geloof te bevestigen. Waartoe anders komt het Woord tot ons, dan opdat wij zullen geloven en in het geloof versterkt worden? Waartoe anders komt de roede, dan opdat het geloof door de beproeving zal versterkt en bevestigd worden? Iemand, die standvastig is in het

geloof, ontvangt het voordeel van beide, het Woord en de roede; zij zijn voor hem, geen van beide vergeefs.

6. Standvastigheid in het geloof is een eervolle plicht en oefening; want het geloof is de kroon en standvastigheid in het geloof, is het houden van de kroon: (Openb. 3:11) "Ziet, Ik kom haastelijk; houdt dat u hebt, opdat niemand uw kroon neme." Hij legt geen andere last op dan deze: "Hetgeen gij hebt, houdt dat totdat Ik zal komen" (Openb. 2:24 25).

7. Standvastigheid in het geloof bewijst, dat men een ware discipel is: (Joh. 8: 31, 32) "Jezus dan zeide tot de Joden die in Hem geloofden: Indien gijlieden in Mijn Woord blijft, zo zijt gij waarlijk Mijn discipelen. En zult de waarheid verstaan, en de waarheid zal u vrijmaken." De mensen mogen zich als vrij beschouwen krachtens menselijke wetten en oorkonden, hoewel zij niet in de waarheid blijven; doch zij, die haar kennen en in haar blijven, zijn vrij krachtens een oorkonde van het hof des hemels.

8. Standvastigheid in het geloof heeft invloed op onze wasdom in elke genade. Wij zullen nooit genade bij genade, bevinding bij bevinding, geloof bij geloof voegen, wanneer wij niet vaststaan in het geloof. "Het pad der rechtvaardigen is gelijk een schijnend licht, voortgaande en lichtende tot de volle dag toe." Wanneer wij standvastig en onbeweeglijk zijn, dan zijn wij altijd overvloedig in het werk des Heeren. Wanneer wij niet krachtig roeien zullen wij met de stroom afdrijven.

9. Standvastigheid in het geloof is een bewijs van oprechtheid van het hart, evenals onstandvastigheid een blijk van geveinsdheid is: (Ps. 78:37) "Want hun hart was niet recht met Hem, en zij waren niet getrouw in Zijn verbond." Hun onstandvastigheid ontdekte, dat hun hart niet recht was met Hem. Nu, indien u vast en standvastig bent in het geloof, zal dit een bewijs zijn dat uw hart recht met God is, en dat is de grote zaak.

10. Standvastigheid in het geloof maakt iemand nuttig in zijn geslacht. Al was hij alleen, toch zou hij nuttig zijn, evenals Noach van wie God zei: (Gen. 7:1) "Gaat gij, en uw gehele huis in de ark; want u heb Ik gezien, rechtvaardig voor Mijn aangezicht in dit geslacht." Hoe nuttig was hij tot behoudenis van een overblijfsel! Elia stond alleen als profeet, en wat was hij in zijn tijd nuttig! Hij wordt de wagen Israëls en zijn ruiteren genaamd. Al was iemand die vaststaat in het geloof nergens anders nuttig toe, dan om zijn tijd vrij te maken, dan was dat een zaak van belang voor het geslacht, zowel dat voorbij, als dat tegenwoordig en dat toekomstig is.

In deze tijd, vrienden, is het nodig, onszelf vrij te maken van onze voorvaderen, die er niet meer zijn; van onze kinderen, die nu leven; en van ons nageslacht, dat nog komen moet. O vrienden, het is een zaak, die wij onszelf ernstig moeten afvragen: Zijn wij getrouw aan onze vaders, die voor ons geweest zijn? Zijn wij getrouw tegenover hen, die onze tijdgenoten zijn? En zijn wij getrouw voor hen, die na ons zullen komen, wanneer wij tot stof zullen zijn wedergekeerd? Wat doen wij om onszelf vrij te maken van onze voorvaderen, die dag en nacht arbeidden om een bij verbond bekrachtigd Reformatiewerk daar te stellen naar het voorbeeld van Gods Woord, en het ons

hebben toevertrouwd en het ons zuiver en ongeschonden hebben nagelaten? Helaas! Hoe is dat werk onder onze handen bedorven en misvormd! Hoe heeft het nageslacht verraderlijk gehandeld met wat onze vaderen ons hebben toevertrouwd! Wat doen wij, om ons vrij te maken van het geslacht waaronder wij leven? Strijden wij voor het geloof, en voor de zaak van Christus tegen hen, die het verraden? Wat doen wij, om ons vrij te maken van ons nageslacht? Laten wij hun ook een zuiver en ongeschonden Reformatiewerk na? Of is het eerder vergif, in plaats van gezond voedsel, dat wij hun nalaten; prullen, in plaats van waarheid: rommel en schuim, in plaats van zilver en goud; vals geld, in plaats van goede gangbare munt?

11. In één woord, standvastigheid in het geloof is onze sterkte en veiligheid, omdat God Zelf, Christus Zelf, onze sterkte en veiligheid is. Hij is Israëls sterkte en daarom is onze sterkte gelegen in stil te zitten en bij Hem te blijven. Onze sterkte is niet gelegen in de daad van het geloof, anders zou het genoeg zijn dat wij ons eens op dit fondament hadden neergezet, maar die is gelegen in het Voorwerp en de Grond van het geloof, onze Heere Jezus Christus, de Heere onze gerechtigheid en sterkte, op Wie alleen het ware geloof rust en stilzit. Wanneer wij door het geloof midden in onze sterke toren blijven, zijn wij veilig, omdat de sterke toren onze veiligheid is. De sterkte van ons geloof is God in Christus, daarom is stilzitten, in Hem blijven en op Hem alleen betrouwen, onze sterkte. Wanneer iemand naar een onneembare rots heenloopt en daar rust, waar hij veilig is voor de vijand, dan bedoelen wij niet dat het de daad van zijn rusten is, welke hem daar beveiligt, doch de rots waarop hij rust. Toch zeggen wij dat het zijn sterkte is, stil op de rots te zitten. Zo is het onze sterkte stil te zitten op de Rots der eeuwen, omdat Christus de Rots der eeuwen, onze Sterkte is. Wanneer wij door ongeloof van Hem af gaan, dan verlaten wij onze sterkte.

IV. **Ons volgende punt is de toepassing.**
Alles wat wij tot toepassing zullen zeggen, zal alleen bestaan in een paar gevolgtrekkingen.
1. Is het zo zoals gezegd is, ziet dan hieruit wat wij moeten denken van hen, die er zo ver vanaf zijn standvastig in het geloof te zijn, dat zij standvastig zijn in hun zondeloop. In plaats van stil te zitten op de Rots der eeuwen, zitten zij stil op zandgronden, die met hen zullen verzinken; zij zitten stil in hun zonden, stil in hun dwalingen en stil in hun onverschilligheid en zekerheid. O, wat is hun toestand verschrikkelijk en vreselijk! God zegt tot de zodanigen: "Die onrecht doet, dat hij nog onrecht doe: en die vuil is, dat hij nog vuil worde", die dwaalt, dat hij nog dwale; die boos en goddeloos is, dat hij nog goddeloos zij; die met de afgoden vergezeld is, laat hem varen. God zegt: Leraars, laat hem varen; ordinantiën, laat hem varen; voorzienigheden, laat hem varen; Mijn Geest, laat hem varen: "Mijn Geest zal niet in eeuwigheid twisten met de mens."

2. Hieruit kunnen wij zien wat wij heden ten dage van onze Kerk hebben te denken; hoe gevaarlijk haar omstandigheden zijn, wanneer zij in plaats van stil te zitten en standvastig te blijven in het geloof, afwijkt en wegloopt van de oude beginselen en zuiverheid van haar Reformatie. Wat is dit geslacht ongestadig als water! Hier kunnen wij zien wie de scheurmakers zijn in de Kerk. Zeker niet zij die stilzitten, en standvastig blijven in het geloof en op het oude fondament, maar zij, die de beginselen

van onze Reformatie loslaten. Zij die stilzitten, zijn de sterkte en veiligheid van een kerk; zij die opstaan en afwijken zijn haar ondergang.

3. Hierbij kan een ieder zijn staat en zijn sterkte beproeven, door te beproeven welke standvastigheid in het geloof hij heeft. Hebt u een vast en sterk geloof?

(1) Een sterk geloof is een strijdend geloof: het bindt de strijd aan tegen alle ontmoedigingen, en het overwint de grootste moeilijkheden en beproevingen: (1 Sam. 30: 6) "En David werd zeer bang, want het volk sprak van hem te stenigen, doch David sterkte zich in de Heere zijn God." Het strijdt tegen de zwaarste verzoekingen tot zonde: (Hebr. 40:24, 25) "Door het geloof heeft Mozes, nu groot geworden zijnde, geweigerd een zoon van Farao's dochter genaamd te worden; verkiezende liever met het volk Gods kwalijk gehandeld te worden, dan voor een tijd de genieting der zonde te hebben."
(2) Het is een vastbesloten en doorzettend geloof: "Ziet, zo Hij mij doodde, nochtans zal ik op Hem hopen." Het deinst niet terug voor voorzienigheden, die in strijd schijnen te zijn met de belofte; het strijdt tegen alle ontmoedigingen. "Wat buigt gij u neder, o mijn ziel? Hoop op God."
(3) Het is een worstelend geloof: "Ik zal U niet laten gaan, tenzij, dat Gij mij zegent."
(4) Het is een geweldig geloof: "Het koninkrijk der hemelen wordt geweld aangedaan, en de geweldigers nemen hetzelve met geweld.
(5) Het is een betwistend geloof, het betwist iedere voet grond: (Matth. 15: 27) "Ja Heere, ik ben een hond, doch de hondekens eten ook van de brokjes die daar vallen van de tafel hunner heren."
(6) Het is een aandringend en overredend geloof; het dringt aan bij God met pleitgronden die ontleend zijn aan Zijn Naam, Zijn Zoon, Zijn belofte, Zijn volmaaktheden: goedertierenheid, getrouwheid, waarheid, enz.
(7) Het is een aanrakend geloof: (Lukas 8:45, 46) "En Jezus zei: Wie is het, die Mij heeft aangeraakt? – Iemand heeft Mij aangeraakt; want Ik heb bekend, dat kracht van Mij uitgegaan is."
(8) Het is een vernederend geloof, dat diep verootmoedigt; hoe vaster iemand staat en hoe meer hij bevestigd is in het geloof, hoe nederiger hij is. Zo sprak Abraham: "Zie toch, ik heb mij onderwonden te spreken tot de Heere, hoewel ik stof en as ben." En Job zei, toen hij bevestigd was: "Daarom verfoei ik mij." Toen Jesaja een bevestigende openbaring kreeg, zeide hij: "Ik ben onrein"; en Paulus, ook een bevestigde Christen, zei: "Ik ben de allerminste van de heiligen."
(9) Het is een geloof dat alle wettische vrezen, verschrikkingen en kwellingen wegneemt, en dat tevens de droefheid naar God en een evangelisch berouw doet toenemen. Het leeft op gestalten en verruimingen. De twijfelende Christen gaat op en neer met zijn gestalten: als die voorbij zijn, denkt hij, dat alles verloren is; doch een bevestigd gelovige is in Christus en Zijn eeuwige gerechtigheid verzekerd; wanneer de beweeglijke gestalte weg is, wordt hij daardoor niet ontmoedigd.

4. Ziet hieruit wat de plicht is, zowel van de zondaars, als van de heiligen of gelovigen.

[1] Het is de plicht van zondaars zich neer te zetten; wij kunnen hen niet vermanen stil te zitten, zolang zij zich niet eerst neerzetten en rust nemen in Christus. Daarom, o zondaar, zet u neer en rust op God in Christus, als uw rots en rustplaats. Laat mij u raden, zoekt een rustplaats voor uw zielen om u op neer te zetten. Sommigen van u

weten hoe ongemakkelijk het is, wanneer u vermoeid bent van het wandelen of moe van het staan, geen plaats te hebben om u op neer te zetten. Nu, veel ongemakkelijker zal het zijn een rustplaats voor uw zielen te missen. Wilt u uw zielen recht vastgezet hebben? Zegt mij, kunt u zo'n rechte rustplaats in de gehele wereld vinden, als God in Christus? Is er ergens elders een rustplaats of een middelpunt, dat zo geschikt is? Is God de zetel en het middelpunt van de verstandelijke wereld, het middelpunt van de geesten, in wie zij rust kunnen vinden? Is de wereld een geschikte zetel, om er uw zielen op neer te zetten? Al had u uw schuren vol, en u zou zeggen: "ziel, gij hebt vele goederen, die opgelegd zijn voor vele jaren, neem rust, eet, drink, weest vrolijk"; hoe spoedig kan God zeggen: "gij dwaas, in deze nacht zal men uw ziel van u afeisen." Is uw eigengerechtigheid een geschikte plaats, om er uw ziel op neer te zetten en te doen rusten, terwijl uw gerechtigheid als een wegwerpelijk kleed is, en er in uw beste plichten genoeg zonde is, om u te verdoemen? Dunkt u dat het mogelijk is, dat u daar veilig genoeg zult zitten, wanneer u de dood en het oordeel zult ontmoeten? Of meent u dat de duivel, de wereld of het vlees u rust en voldoening kunnen geven, al haat u al de voordelen, die zij u kunnen aanbieden? O zondaar, tracht u zich aan deze zijde van de Jordaan neer te zetten? Al zou u daar op uw gemak zitten tot de dag uws doods, wat zal er van u worden in de dag van het oordeel? Doch wilt u een zitplaats hebben, waarop u eeuwige rust kunt vinden in de dood en in het oordeel en de gehele eeuwigheid door? O, komt dan tot Christus om rust, en zet u neer op de Rots der eeuwen. Hier is een hoge en eervolle zitplaats! Wanneer u tot God komt, dan woont u in de hoogte en u zit met Christus in de hemel. Hier is een zachte en gemakkelijke zitplaats: (Engelse overzetting van Jes. 26:3) "Hij zal hem in volmaakte vrede bewaren, wiens gedachte op Hem bevestigd is, omdat hij op Hem vertrouwt." Hier kunt u rust krijgen voor uw verstand, in Christus als Profeet; rust voor uw geweten in Hem, als Priester; rust voor uw hart in Hem, als Koning, Hier is een veilige plaats om u neer te zetten; wanneer u op Christus betrouwt ter zaligheid, kan het niet anders of u zult zalig worden: "Die gelooft zal zalig worden." Uw begeerten zullen zich veilig op Hem neerzetten, Die de Wens van alle heidenen is; uw hoop zal veilig rusten op Hem, Die de Hoop Israëls is: uw verlustiging zal veilig rusten op Hem, Die de Lieveling van de hemel is. Hier is een zekere rustplaats: de gewisse weldadigheden Davids; een vaste zetel, die u in de uiterste nood niet zal begeven. Het verbond der werken was geen vaste en gewisse rustplaats; zich rechtstreeks of niet rechtstreeks op het werkverbond neer te zetten, is een zandgrond. Hier is een zitplaats die klaar staat en dicht bij is; u behoeft niet te zeggen: Wij kunnen niet in de hemel opklimmen, om ons op de zitplaats neer te zetten; zij is nabij u. "Ik breng Mijn gerechtigheid nabij"; en deze gerechtigheid is de plaats waarop u zich kunt neerzetten. Het is een eeuwige rustplaats, een eeuwige gerechtigheid, waarop u zich voor eeuwig veilig en rustig mag neer zetten. O, zoekt nergens anders rust; zet u neer onder de schaduw van de Almachtige.

Doch misschien zegt u: *Hoe zal ik mij neerzetten?*
Wel, wees overtuigd van de zondigheid van uw rondzwerven onder de schepselen om hulp, ondersteuning en rust, en dat het tevergeefs is, dat men heil verwacht van de heuvelen en de menigte der bergen. Al ging u neerzitten op roofbergen, op bergen van goud of zilver, dat zou uw zielen geen rust of ondersteuning geven: "Goed doet geen nut ten dage der verbolgenheid." Bergen van schepselshulp en uitwendige middelen zullen het niet doen, daarom roept tot God, dat Hij uw voeten op een rotssteen stelt; op

Zichzelf, op de Rots der eeuwen, en dat Hij u geeft te zitten onder Zijn schaduw. Almachtige kracht moet u gewillig en bekwaam maken: O, roept om de dag van Zijn heirkracht.

[2.] De plicht van de heiligen is stil te zitten en door het geloof in Christus te blijven; stil te zitten in betrekking tot de standvastigheid in het geloof. Om u hierin meer onderscheidenlijk te besturen, moet u deze standvastigheid overwegen:

(1.) Als een voorrecht, dat voor u verzekerd is. Dit moest u daartoe opwekken, want, gelijk wij in het uitwerken van onze zaligheid, geen bemoediging konden hebben als God niet beloofd had beide, het willen en het werken in ons te werken; zo zouden wij ook, in de standvastigheid in het geloof, geen bemoediging hebben als ons deze standvastigheid niet verzekerd was.

(2.) Beschouwt het als een plicht. Laat mij u daartoe in de volgende bijzonderheden besturen:

1. O gelovige, wees werkzaam om in de genade te mogen opwassen, staat in het bijzonder naar bevestigende genade. Er zijn de volgende bevestigende genaden.

- Kennis: (Jes. 33:6) "En het zal geschieden, dat de vastigheid van uw tijden, de sterkte van uw behoudenis, zal zijn wijsheid en kennis." Het volk, die hun God kennen, zullen sterk zijn en heldendaden doen (Dan. 11:32. Engelse overzetting).
- Geloof: (Jes. 7:9) "Indien gijlieden niet gelooft, zekerlijk, gij zult niet bevestigd worden" (2 Kron. 20:20) "Gelooft in de Heere uw God, zo zult gij bevestigd worden; gelooft aan Zijn profeten, en gij zult voorspoedig zijn."
- Lankmoedigheid: (Jak. 5:8) "Weest gij ook lankmoedig, versterkt uw harten; want de toekomst des Heeren genaakt."
- Liefde: (Hoogl. 8:6,7) "De liefde is sterk als de dood; vele wateren zouden deze liefde niet kunnen uitblussen; ja, de rivieren zouden ze niet verdrinken; al gaf iemand al het goed van zijn huis voor deze liefde, men zou hem ten enenmale verachten."
- Blijdschap: (Neh. 8:11) "Want de blijdschap des Heeren, die is uw sterkte." (Jak. 4:6) "Ja, Hij geeft meerdere genade. Daarom zegt de Schrift: God wederstaat de hovaardigen, maar de nederigen geeft Hij genade."
- Zelfvertrouwen is de grootste zwakheid. Petrus was zwak toen hij trots was. Nederigheid is een uitgaan uit zichzelf, en een leggen van zijn gehele gewicht op de Heere, Die de *nederigen* aanziet, de wens van de zachtmoedigen hoort, en de nederigen genade geeft.
- Vrees: (Ps. 112:1, 7, 8) "Welgelukzalig is de man, die de Heere vreest, Hij zal geen kwaad gerucht vrezen: zijn hart is vast, betrouwende op de Heere. Zijn hart wel ondersteund zijnde, zal niet vrezen."
- Hoop: (Rom. 8:24) "Want wij zijn in hope zalig." (1 Joh. 3:3) "En een ieder, die deze hoop op Hem heeft, die reinigt zichzelf, gelijk Hij rein is." Indien u wilt trachten door genade in bevestigende genaden op te wassen, wilt dan:

2. Gebruikmaken van bevestigende middelen.

- Het gebed is een bevestigend middel: (Ps. 138:3) "Ten dage als ik riep, zo hebt Gij mij verhoord, Gij hebt mij versterkt met kracht in mijn ziel."

- Lof: (Ps. 43: 4, 5) "Ik zal U met de harp loven;" en dan volgt er: "Wat buigt gij u neder, o mijn ziel, en wat zijt gij onrustig in mij? Hoop op God, want ik zal Hem nog loven."
- Avondmaal houden is versterkend: als Hij Zich bekend maakt in het breken des broods, als het Brood des levens.
- Gemeenschap met de heiligen: (Hebr. 10: 24, 25) "Laat ons op elkaar achtnemen tot opscherping van de liefde en van de goede werken; en laat ons onze onderlinge bijeenkomsten niet nalaten, gelijk sommigen de gewoonte hebben, maar elkaar vermanen, en dat zoveel temeer als u ziet, dat de dag nadert." "IJzer scherpt men met ijzer; alzo scherpt een man het aangezicht van zijn vriend."
- Het naarstig bijwonen van de Goddelijke instellingen: de stem van Christus, is verlevendigend en versterkend; "het geloof is uit het gehoor," en is de weg waarin het geloof versterkt wordt.
- Overdenking, geestelijke gemeenschap en geestelijke gesprekken zijn versterkend.

3. Staat naar bevestigende openbaringen: (Joh. 11:11) "Hij heeft Zijn heerlijkheid geopenbaard, en zijn discipelen geloofden in Hem;" dat is, hun geloof werd versterkt en bevestigd. Openbaringen hebben een overtuigend licht en een overweldigende bewijskracht, waardoor de wolken vervlieten en alle twijfelingen de bodem worden ingeslagen; zij deed Thomas uitroepen: "Mijn Heere en mijn God." Openbaringen hebben een onderwijzend licht; twijfeling vloeit uit duisternis voort; wat wij slechts duister weten zullen wij gemakkelijk verdenken. David kon echter zeggen: (Ps. 20:7) "Alsnu weet ik, dat de Heere Zijn gezalfde behoudt;" dat is, nu zie ik het meer onderscheiden. In openbaringen krijgt men Zijn goedheid en liefelijkheid te proeven, en dit is een bron van standvastigheid. Dorre begrippen zullen iemand nooit standvastig maken. Zolang de waarheid niet in liefde wordt aangenomen, zal men die spoedig voor bedriegerij loslaten, doch wanneer zij gezien en getast wordt dan zal dit beter overtuigen dan geleerdheid en welsprekendheid. Iemand die zijn zintuigen heeft, zal zich door geen wijsgeer laten overreden, dat de zon geen licht geeft, en dat het gras niet groen is. Openbaringen zijn krachtig in haar uitwerking; zij hebben een vermogen om het hart in vlam te zetten. Deze kracht zal de gelovigen vrijmoedigheid geven, om voor de waarheid te getuigen en te pleiten, wie er ook tegen is, en wat het ook kost, wanneer zij er de uitwerking van ondervinden in hun zielen. Openbaringen zijn steeds gepast voor de toestand, de beproeving en de nood van de persoon aan wie Hij Zich openbaart. Toen Abraham geroepen werd, om het huis van zijn vader te verlaten en uit te gaan, niet wetende waar hij komen zou; om vrienden, middelen en betrekkingen te verlaten, openbaarde de Heere Zich aan hem als God de Almachtige, als God de Algenoegzame. Deze openbaringen voldoen nauwkeurig aan hun behoeften, en dit doet hen bij Hem blijven. Openbaringen vernederen altijd, en nederigheid is de sterkte van alle andere genaden. Eén van de vaderen zegt: Wat is de eerste genade? Nederigheid; wat is de volgende? Nederigheid; wat is de derde? Nederigheid; en zo voorts; daarmee te kennen gevend, dat zij een bolwerk is voor elke andere genade.

4. Wacht u voor die dingen die de standvastigheid verhinderen, zoals hoogmoed: "Hoogmoed gaat voor de val; "God wederstaat de hovaardigen;" gedenkt aan Petrus. Wereldsgezindheid: (2 Tim. 4:10) "Want Demas heeft mij verlaten, hebbende de tegenwoordige wereld lief gekregen." Luiheid: "De hand des vlijtigen maakt rijk"; doch luiheid maakt hem arm in de genade, en arm in zijn beurs. Onnodige omgang

met slecht gezelschap: "Die met de wijzen omgaat zal wijs worden; maar die der zotten metgezel is zal verbroken worden." De mens zal niet bevestigd worden door goddeloosheid; "maar het hart wordt gesterkt door genade."

5. Staat meer naar bevestigende beademingen van de Heilige Geest. De discipelen lieten hun houvasten los, en Christus blies op hen, zeggende: "Ontvangt de Heilige Geest." Veel van de Geest zal veel reformatie in de dingen Gods teweegbrengen. Weest onder beproevingen vergenoegd met de vertroostende en ondersteunende invloeden van de Geest, zonder te staan naar enigerlei zichtbare tekenen tot bevestiging. De Joden begeerden een teken van Christus, maar Hij zei tot hen; "u zal geen teken gegeven worden, dan het teken van Jona de profeet. Want gelijk Jona drie dagen en drie nachten was in de buik van de walvis, alzo zal de Zoon des mensen drie dagen en drie nachten wezen in het hart der aarde." Hier is het teken: menig kruis zal uw deel zijn en Ik zal u sterken om die te dragen, en als u met deze tekenen niet vergenoegd bent zult u Hem slechts verzoeken. Al de beademingen van de Geest zijn van een bevestigende natuur, het zijn levendmakende, heiligende en vertroostende invloeden. Wacht op de tijd van de beademing van de Geest, van het blazen van deze wind van de hemel. Wacht aan het strand, al kunt u de wind niet bevelen te waaien; wees gerust, al wacht Hij met het geven van de lieflijkste bevestiging tot de moeilijkste tijden. Christus geneest een blinde (Joh. 9); de Farizeeën voeren hem van zitting tot zitting, totdat zij hem tenslotte uitwerpen en in de ban doen; doch toen zocht Jezus hem op en openbaarde Zich aan hem: "gelooft gij in de Zoon van God? Wie is Hij Heere, opdat ik in Hem mag geloven?" Christus maakte Zich aan hem bekend en toen geloofde hij en aanbad Hem. Wie weet of niet een tijd van zoete vertroosting en bevestiging voor u bewaard wordt, totdat u door een bedorven kerk en geestelijkheid wordt uitgeworpen, of tot een nog benauwdere tijd, wanneer de nood op het hoogst zal zijn. Hij zal alles zouten met een nieuwe openbaring, met een nieuwe gemeenschap.

6. Weest omzichtig en naijverig op uzelf en waakzaam: "Zo dan, die meent te staan, zie toe, dat hij niet valle." Misschien hebt u enkele waarheden in uw gemoed opgelegd, die boven alle twijfel verheven zijn, doch in het uur van de verzoeking kunt u gevaar lopen ze kwijt te raken. Wie zou gedacht hebben, dat de discipelen in twijfel zouden trekken of Christus, de Zaligmaker van de wereld, Israëls Heiland was, na de vele bevestigingen die Hij daarvan gegeven had? Toch betwijfelden zij het niet alleen, maar zij liepen gevaar het los te laten. O! Het is hartbrekend te horen wat zij zeggen: (Luk 24:21) "Wij hoopten, dat Hij was Degene, Die Israël verlossen zou." Zij hadden hun hoop opgegeven. O vrienden! Hoedt u voor betovering! O gij uitzinnige Galaten, wie heeft u betoverd? De duivel en zijn instrumenten werpen soms een soort van betovering over onze ogen, om het schone gelaat van de waarheid te verbergen, om te maken dat zij er onvriendelijk uitziet. Past op voor de misleiding van de duivel; hij kan maken dat meinedigheid er uitziet als voorzichtigheid, en eerlijkheid als weerspannigheid tegen de kerkelijke gerechtshoven. U kunt bevestigd zijn in het geloof en nochtans zo schielijk veranderen, dat alle oprechte leraars en Christenen zich over u verwonderen, zoals Paulus zegt: (Gal. 1:6) Ik verwonder mij dat gij zo haast wijkende, van degene die u in de genade van Christus geroepen heeft, overgebracht wordt tot een ander Evangelie." Hoedt u, dat u zou toelaten, dat de vrees voor verliezen en kruisen u zouden afschrikken; u kunt schone voornemens hebben Christus te volgen, en Hem nochtans in het gezicht van het kruis verlaten: (Matth.

8:19) "En daar kwam een zeker Schriftgeleerde tot Hem, zeggende: Meester, ik zal U volgen, waar u ook heengaat." Misschien is hier niemand die Christus ooit schoner aanbieding gedaan heeft, doch wat zegt Christus tot hem? "De vossen hebben holen en de vogelen des hemel nesten, maar de Zoon des mensen heeft niet waar Hij het hoofd nederlegge." Wat staat het verrichten van dit schone aanbod in de weg? Wel, u moet u voorbereiden op verliezen en kruisen, om Christus naakt te volgen. Vele mannen en vrouwen komen tot aan het kruis toe en daar begraven zij al hun besluiten. Het kruis is de begraafplaats van vele geloften en beloften geweest. Daarom ziet toe, dat u niet verschrikt en afgeschrikt wordt uit vrees voor verliezen en kruisen; weet, dat wat u om Christus verliest, de zekerste winst zal zijn.

Ik zal hier nog enige bemoedigingen aan toevoegen, om u tot deze plicht op te wekken.
(1.) Indien standvastigheid in het geloof de sterkte en veiligheid van de Kerk is in de zwaarste tijden, laat ons dan stilzitten en standvastig zijn, omdat de gevaarlijkste tijd juist de tijd is, waarin God door alle tijden heen, op de meest in het oog vallende wijze voor Zijn Kerk verschenen is, zodat wij in zware tijden, in werkelijkheid niet meer hebben te doen, dan vast te staan of wat hetzelfde is, stil te zitten en te zien het heil des Heeren. Ik zal u hier acht voorbeelden opnoemen van kennelijke verschijningen in de meest gevaarvolle tijden:

- In het bijzonder in de val, toen onze eerste ouders vielen; daar verscheen God in de eerste belofte, waarin de duivel gevonnist werd.
- Israëls verdrukking in Egypte; toen is Mozes geboren, toen verscheen de Heere heerlijk.
- Het woeden van de Assyriërs tegen Jeruzalem, onder Sanherib; toen zond de Heere Zijn engel.
- Haman dreigde de Joden te verdoen; toen verscheen de Heere en verloste hen.
- Christus het Hoofd, was in het graf gelegd; toen verscheen de Heere en Hij maakte die duistere ure tot een voorportaal van het licht en het leven.
- De Joodse en Heidense vervolgingen tegen de eerste Christenen werden door de Heere gebruikt als middelen, tot verspreiding van het Evangelie, en het bloed van de martelaren werd het zaad van de Kerk.
- De Antichristelijke tirannie, waarin de grote Hoer dronken was van zoveel bloed, eindigde in de heerlijke Reformatie; toen verscheen de Heere in Zijn heerlijkheid en Hij bouwde Sion op.
- De bloedige regeringen in Brittannië en in het bijzonder in Schotland; het martelaarschap in de laatste tijden, liepen uit op de verschijning des Heeren door de genadige Revolutie.
- En ook nu, nu benauwdheden en beproevingen oprijzen, is onze God niet dood: Hij zal opstaan, "en Zich ontfermen over Sion. De Heere zit over de watervloed; ja, de Heere zit, Koning in eeuwigheid." Daarom,

(2.) Stilzitten in zware tijden, is zitten waar God zit. Hij zit op de watervloed, en zij zitten met Christus op Zijn troon, niet alleen wanneer zij in de hemel komen, maar door het geloof reeds hier op aarde; zij zitten en heersen met Christus. Gelijk zij op de laatste dag de wereld zullen oordelen, zo heersen en oordelen zij reeds in dit leven. Dit is de eer van al de heiligen, en daarom zullen de heiligen die in hun tijd aan God getrouw zijn, niet alleen door hun praktijk en hun getuigenis de wereld oordelen en

veroordelen, maar in sommige opzichten het vonnis over hen uitvoeren, zodat zij hen pijnigen: (Openb. 11:10) "De twee getuigen hebben gepijnigd degenen, die op de aarde wonen."

(3.) Stilzitten is rustig zitten te midden van al de overlopende vloeden, omdat wij stilzitten en vertrouwen op Hem, Die op de watervloed zit; dit kan kalmte geven te midden van allerlei vloeden, welke u omringen. Of het een vloed is van zware verdrukking, van verzoeking, van smaadheid, of welke verdrukking ook: "De Heere zit op de watervloed," en Hij maakt de vloeden tot Zijn voetbank, tot Zijn troon. Hij treedt op de hoogten van de zee, en heerst te midden van de vloeden; Hij maakt de vloeden tot Zijn wagen, waarin Hij rijdt, en tot Zijn rechterstoel, waarop Hij rechtvaardig oordeelt.

(4.) Wanneer wij stilzitten door het geloof, verheerlijken wij God en stichten wij de mensen; wij eren God, en maken ons vrij van de mensen, zoals ik reeds eerder heb gezegd, zowel in de voorgaande, als in de tegenwoordige, en in de volgende geslachten.

7. Getrouwheid tot de dood bekroond met het eeuwige leven.

Openbaring 2:10. ***Zijt getrouw tot den dood, en Ik zal u geven de kroon des levens.***

Deze woorden zijn een gedeelte van de Zendbrief, die van uit de hemel geschreven is aan de gemeente van Smyrna, waarin Christus haar vooraf waarschuwt en wapend tegen verdere moeilijkheden boven die, welke in het voorafgaande vers vermeld zijn, en haar vermaant niet te vrezen, maar getrouw te zijn.
Wij hebben in ons tekstvers de volgende vier opmerkenswaardige dingen.

1. Een algemene waarschuwing voor naderende moeilijkheden en dingen, die zij zouden lijden.
2. Een bijzondere beschrijving van hetgeen zij zouden lijden: "Ziet de duivel zal enigen van ulieden in de gevangenis werpen, opdat gij verzocht wordt; en gij zult een verdrukking hebben van tien dagen."
3. Hun plicht: niet te vrezen maar getrouw te zijn.
4. De ruime bemoediging, die hier wordt beloofd: "Ik zal u geven de kroon des levens."

1e Een algemene waarschuwing voor moeilijkheden, die zij moesten verwachten, namelijk: "De dingen die zij zouden lijden." Onder welke ellenden de gemeente van Smyrna tevoren was, kunt u zien in vers 9: "Ik weet uw werken, en verdrukkingen, en armoede, (doch gij zijt rijk) en de lastering van degenen die zeggen dat zij Joden zijn, en zijn het niet, maar zijn een synagoge des satans." Doch zij moesten nog meer verdrukkingen verwachten. Ziet hieruit, dat het lijden van Gods volk niet zo spoedig ten einde is. Wanneer zij de ene beker van verdrukking hebben leeggedronken, staat weer een andere voor hen klaar; al hun verkwikking bestaat soms in verandering van kruis, evenals het Job ging, toen de ene bode de andere volgde: en David, toen de afgrond riep tot de afgrond. Rekent er daarom op, dat u geen verdrukkingen zullen ontbreken zolang als u in deze wereld bent, en ziet toe, dat uw verdrukkingen waarlijk lijden zijn, en dat verdrukking en een kwaad geweten niet samengaan. Leert hieruit ook, dat Christus vooraf weet, welke beproevingen Zijn volk zal lijden; daarom waarschuwt Hij hen vooraf, en Hij zorgt voor een middel daartegen; Hij heeft voor binnenkameren gezorgd om daarin te gaan, totdat de gramschap overga (Jes. 26: 20); Hij heeft voor een plaats in de woestijn gezorgd voor de Vrouw, en Hij maakt dat de aarde haar te hulp komt (Openb. 11: 6, 16). Ja, Hij kan maken, dat de vijanden hen vriendelijk behandelen: (Jer. 15:11) "De Heere zei: Zo niet uw overblijfsel ten goede zal zijn! Zo Ik niet in tijd des kwaads, en in tijd der benauwdheid, bij de vijand voor u tussenkom!"

2e U hebt een bijzondere beschrijving van hun verdrukking; waarin de volgende vijf dingen voorkomen:

1. De kennisgeving of de betuiging ervan: "ziet."
2. Het instrument: "de duivel."
3. Het voorwerp: "enigen van ulieden"
4. De soort van verdrukking, namelijk: "gevangenis",
5. Het einde, het doel waartoe: "opdat gij verzocht wordt."

1. De kennisgeving ervan, met een "Ziet"; aantonende, dat het zeker zou geschieden, dat het ernst was. Ziet hieruit, dat de bijzondere beproevingen van Gods volk moeten worden opgemerkt, en dat op al de bijzondere omstandigheden van hun beproeving gelet moet worden. Elke omstandigheid daarvan, hetzij die betrekking heeft op het instrument, de tijd, de plaats, de aard, of de duur, is van God besteld, en wij behoren God daarin te zien: "Zal er een kwaad in de stad zijn, dat de Heere niet doet?" Wij behoren iedere omstandigheid waar te nemen, zowel van de goedertierenheden als van de kruisen, die de Heere bestelt. "Wie is wijs? Die neme deze dingen waar; en dat zij verstandiglijk letten op de goedertierenheden des Heeren."
2. Het instrument of werktuig: "de duivel." Wanneer kruisen ons in een zondige weg door de handen van de mensen worden opgelegd, heeft toch de duivel de voornaamste hand daarin; want hij werkt in andere werktuigen: "hij werkt in de kinderen der ongehoorzaamheid", en voornamelijk wanneer het vervolging betreft. Satan verzoekt hen op een bijzondere wijze zoals hij Judas verzocht; de heirscharen, die tegen het Lam strijden worden door de duivel opgeroepen. Indien er hier enigen zijn die Gods volk tegenstaan en vervolgen, hebben zij zich te beschouwen als door de duivel aangedreven, en door Satan te werk gesteld, en ach! wat is dat een schande, slaven van de duivel te zijn en zijn werk te moeten doen. Als u het wist, u zou u over uw werk schamen; doch Gods volk behoeft zich over hun lijden niet te schamen, want het is de duivel die hen tegenstaat.
3. Het onderwerp van de beproeving, de lijdende partij: "enigen van ulieden." Merkt op, dat de Heere al Zijn volk niet evengelijk tot het lijden roept, ook zegt Hij hun niet in het bijzonder wie zullen lijden, of zij de personen zijn of niet; want Hij kan een waarschuwing geven die op enkelen betrekking heeft, en toch voor allen nuttig is; opdat niemand zal denken, dat de storm hem zal mislopen en opdat allen mogen vaststellen, dat zij op beproevingen hebben te rekenen. De Heere kiest hen uit die voor Hem zullen lijden, en Hij zal zulken verkiezen die het geschiktst zijn; Hij kan de zodanigen verkiezen die menen, dat zij het ongeschiktst zijn, en hen ook bekwamen.
4. De soort van verdrukking; zij wordt *gevangenis* genoemd; waardoor al het lijden verstaan moet worden, dat zij in de tijd zouden ondergaan. Merkt op dat onder andere, beproevingen van Gods volk, gevangenis of beperking van vrijheid, een zware beproeving is. Laat ons daarom leren beter gebruik te maken van onze vrijheid, opdat wij niet als David, naar de woestijn gezonden en van onze vrijheden en voorrechten beroofd worden, en opdat het geen stof voor een droevige aanklacht wordt, dat wij geen beter gebruik hebben gemaakt van de vrijheden, toen wij ze mochten genieten
5. Het einde of doel van het lijden: "opdat gij verzocht wordt"; opdat het geloof en de andere genaden beproefd mogen worden: (1 Petrus 1:7), "Opdat de beproeving uws geloofs, die veel kostelijker is dan van het goud hetwelk vergaat en door het vuur beproefd wordt, bevonden worde te zijn tot lof en eer en heerlijkheid in de openbaring van Jezus Christus." Leert hieruit dat de Heere het lijden van Zijn volk beschikt tot Zijn Eigen doeleinden. Hoewel de duivel er de voornaamste hand in heeft, nochtans overheerst de Heere alles, zoals het Hem goeddunkt; de grimmigheid van mensen en duivelen zal Hem loffelijk maken. Zo bestuurde Hij het lijden van Jozef tot het welzijn van de broeders van hem, en het lijden van Paulus tot bevordering van het Evangelie. Ziet daarom nooit naar hetgeen de

verdrukking dreigt, maar ziet op God, Die er het goede uit kan doen voortkomen, Die uit de duisternis het licht, en uit de dood het leven doet voortkomen. Indien u aldus op God zag, zou grote verdrukking u slechts weinig hinderen. Ziet hieruit ook, dat verzoekingen gezonden worden, om de genaden van Gods volk te beproeven; beschouwt daarom de beproevingen als gelegenheden om uw genaden te doen blijken. Er zijn twee ovens om de genaden van een gelovige te beproeven; de ene is onderzoeking, de andere is verdrukking; indien de ene verzuimd wordt zal de Heere de andere gebruiken.

6. De duur van de verdrukking: "Gij zult een verdrukking hebben van tien dagen;" zij zal maar kort duren. Leert hieruit dat de verdrukkingen van Gods volk, van de Heere bepaald en beperkt zijn; Israël moet uit Egypte komen, wanneer de tijd van hun dienstbaarheid ten einde is. In de tijd van de storm zit God aan het roer, en wij kunnen gerust slapen, omdat Hij waakt. Wij kunnen hier opmerken, dat de Geest van God wil dat wij de tijd van de verdrukking, niet bij jaren, noch bij maanden, maar bij dagen tellen. Soms worden de tijden van verdrukking maar een uur, soms maar een ogenblik genoemd. Bent u onder een kruis? Rekent dat maar van dag tot dag, en het zal een langdurige verdrukking kort doen schijnen. De tijd is maar dagen, en dagen zijn slechts uren, en uren ogenblikken; en hoe klein en kort is hij, vergeleken bij de kroon van eeuwige heerlijkheid. Maakt van uw tijd geen eeuwigheid, maar telt uw dagen en legt u met uw hart toe op wijsheid.

3e De volgende zaak in onze tekstwoorden is de plicht, namelijk: "Vreest niet, maar zijt getrouw." Wij moeten hierin twee dingen opmerken:
1. Wat wij niet moeten doen, namelijk niet vrezen: "Vreest geen van de dingen, die gij lijden zult." Hierin wordt ons geleerd, dat al degenen die voor Christus willen opkomen, slaafse vrees moeten vermijden. Menigmaal wordt de kinderen Gods toegeroepen, dat zij niet moeten vrezen: "Vrees niet, gij klein kuddeke; vrees niet, gij wormpje Jakobs, want Ik ben met u." Dientengevolge zijn vele heiligen hun vrezen te boven gekomen, zeggende: "ik zal geen kwaad vrezen, want Gij zijt met mij. Waarom zou ik vrezen in kwade dagen, als de ongerechtigen die op de hielen zijn, mij omringen?" "Ik acht op geen ding," zegt Paulus, in betrekking tot zijn lijden; hij kwam alle vrees te boven. Slaafse vrees heeft drie grote kwaden in zich:

(1.) Zij heeft een bevatting van kruisen en ontberingen, zelfs waar die in werkelijkheid niet zijn: (Jes. 51:12,13) "Wie zijt gij, dat gij vreest voor de mens die sterven zal? En voor eens mensen kind, dat hooi worden zal? En vergeet de Heere, Die u gemaakt heeft, Die de hemelen heeft uitgebreid, en de aarde gegrond heeft? En vreest geduriglijk de gehele dag, vanwege de grimmigheid des benauwers, wanneer hij zich bereidt om te verderven; waar is dan de grimmigheid des benauwers?"

(2.) Wanneer er wezenlijk verdrukkingen zijn, maakt zij die groot en stelt die voor in de meest ontmoedigende kleuren die te bedenken zijn. Dit maakt het kruis verschrikkelijk, wanneer de vrees vrij krijgt om het in de zwartste kleuren te schilderen; terwijl daarentegen het geloof wanneer het op het kruis ziet, dat verkleint en zegt, dat het maar lichte verdrukkingen zijn, die zeer haast voorbijgaan.

(3.) Deze vrees slaat eerst een mens neer, en dan zal de minste verdrukking hem rechtstreeks doden. De duivel zendt eerst en voorop ongelovige vrees, en dan doet

hij zijn leger aanrukken. Gods volk heeft nooit een verdrukking dodelijk bevonden, zolang slaafse vrees hen niet eerst gewond, verzwakt en gedood heeft. Daarom waarschuwt onze Heere voor deze dodende vijand, slaafse vrees: "Vreest geen der dingen, die gij lijden zult." Zo hebben wij aangestipt, wat wij niet moeten doen.

2. Wat wij moeten doen, namelijk, getrouw zijn: "Vreest niet, maar zijt getrouw." Uit het verband tussen deze beide kunnen wij leren:

(1) Dat in boze tijden, slaafse vrees beteugeld en daartegen gewaakt moet worden, omdat die van grote invloed is, om ons van onze plicht af te trekken. Indien wij getrouw zullen zijn, moeten wij ons wachten voor slaafse vrees: (Hebr. 12:12, 13) "Daarom richt weder op de trage handen, en de slappe knieën; en maakt rechte paden voor uw voeten, opdat hetgeen kreupel is niet verdraaid worde, maar dat het veelmeer genezen worde." Een bevreesd mens is reeds weifelend, en kan gemakkelijk de rechte weg verlaten. De duivel maakt de mensen eerst bevreesd en dan ontrouw; daarom eindigt ongelovige vrees voor verdrukking en gevaar, in de goede weg des Heeren gewoonlijk in afval. Wij moeten ze dan ook aanmerken als een vijand van elke plicht.

(2) Leert, dat in de vervulling van onze plicht en in de gehele weg van een Christen, niets ons zwaarder moet wegen dan de weg van onze plicht te volgen. Zo waarschuwt Christus hier Zijn volk, zeggende: "u staat lijden te wachten, maar denkt en bekommert u over niets anders dan hoe u getrouw en oprecht zult zijn. Wat de verdrukkingen en het lijden betreft, u hebt zich daarmee niet te bemoeien, hoe die hun rechte doeleinden zullen bereiken, en van welk soort, en mate, en trap, en lengte of duur zij zullen zijn; laat dat alles maar aan Mij over; Ik zal de last en zorg van alles op Mij nemen; Ik zal u geen andere last opleggen, dan alleen, dat u gelovig op Mij wacht." Evenals Hij in dit hoofdstuk (vs. 24, 25) tot de gemeente van Thyatire zegt: "Ik zal u geen andere last opleggen. Maar hetgeen gij hebt, houdt dat, totdat Ik zal komen." Wij hebben niet te vrezen, als wij slechts geholpen worden om getrouw te zijn. Wat wij ook geneigd zijn te vrezen, God heeft op Zich genomen daarvoor te zorgen, doch het is ons werk ons te benaarstigen in hetgeen onze tegenwoordige plicht is. Doch, helaas! Wij zijn zo geneigd ons, evenals de zonen van Zerúja, met Gods werk te bemoeien; wij nemen door onze zondige vrezen en zorgen, omtrent hetgeen ons te wachten staat en wij te lijden zullen hebben, zo gemakkelijk te veel op ons, en zo matigen wij onszelf een heerschappij aan. Doch waarlijk, op Zijn troon te zitten zou ons spoedig vernietigen; de last zou ons te zwaar zijn. Maar God gebiedt ons, dat wij geen andere zorg zullen hebben dan onze zorgen op Hem te werpen, Die voor ons zorgt. Wij doen onszelf vele onnodige moeite aan, als wij de last van zorg op onze schouders nemen, die wij op de Heere behoren te werpen, Wiens werk het alleen is die te dragen; Die niet wil dat wij andere zorg zullen hebben, dat wij een andere last op ons zullen laden, dan hoe wij door Zijn genade, getrouw zullen zijn in Zijn dienst, getrouw tot de dood.

4e De vierde zaak in de woorden van onze tekst is de bemoediging, namelijk: "Ik zal u geven de kroon des levens." Dit wordt bijzonder aan de plicht van getrouwheid aan Jezus Christus toegevoegd; het wordt er aan toegevoegd bij wijze van vrije genade, heersende door rechtvaardigheid tot het eeuwige leven, door Jezus Christus, onze Heere. "Zijt getrouw tot de dood, en Ik zal u geven de kroon des levens."

Vier dingen zijn in deze zaken aanmerkelijk:
1. De geboden plicht: "Zijt getrouw."
2. De termijn hoelang: "Tot de dood."
3. Het heerlijk einde van deze getrouwheid: "De kroon des levens."
4. De genadige overdracht van deze kroon: Ik zal u die geven. "Zijt getrouw tot de dood, en Ik zal u geven de kroon des levens."

Ik zal trachten in de verhandeling van de volgende leer, een korte verklaring van deze woorden te geven.
Opmerking. **"Christus zal hen die getrouw zijn tot de dood, de kroon des levens geven."**
Deze lering is vrijwel hetzelfde als de woorden van de tekst. In de verhandeling zal ik alleen, onder goddelijke bijstand, de volgende dingen doen:

I. Het voorstel verklaren.
II. De waarheid van de leer bevestigen.
III. Het gehele onderwerp toepassen.

I. Wij zullen eerst iets zeggen ter verklaring. Hier moeten vier dingen onderzocht worden.
1. Wat het is getrouw te zijn.
2. Wat te kennen gegeven wordt, met getrouw te zijn tot de dood.
3. Wat verstaan moet worden door de kroon des levens.
4. Waardoor, dat Christus die zal geven.

1e Wat is getrouw zijn? Getrouwheid is een plicht, die in de Schrift zeer geprezen en waartoe Gods volk dikwijls vermaand wordt: en het is daartoe in staat gesteld getrouw te worden. Paulus spreekt van zichzelf, (1 Kor. 7:25) als: "die van de Heere barmhartigheid gekregen heb getrouw te zijn." De Heere prees in Mozes, (Num. 12:7) dat hij in Zijn gehele huis getrouw was. De volmaaktheid van deze getrouwheid wordt alleen in Christus gevonden, (Hebr. 3:2), Die getrouw is Degene, Die Hem gesteld heeft, gelijk ook Mozes (een voorbeeld van Christus) in geheel Zijn huis was. Ik zal vier dingen noemen, die tot getrouwheid worden vereist.

1. Zal iemand getrouw zijn dan is het noodzakelijk, dat hij veel geloof in God heeft. Hetzelfde woord toch, dat in "getrouw" wordt overgezet, wordt ook overgezet in "een gelovige:" "Zijt niet ongelovig, maar gelovig" (Joh. 20:27). Hetzelfde woord dat hier in de tekst staat, wordt gebruikt in (Ef. 1:4) "de gelovigen in Christus Jezus." Er is dan ook zonder geloof in Christus geen getrouwheid aan God. Die getrouw wil zijn in doen en lijden, heeft grote behoefte aan veel geloof in God: (1 Tim. 4:10) "Want hiertoe arbeiden wij ook, en worden gesmaad, omdat wij gehoopt hebben op de levende God." De doende en lijdende Christen, die getrouw is, beide in zijn dadelijke en lijdelijke gehoorzaamheid, is hij, die op de levende God vertrouwt. Een ongelovige mag vele zedelijkheid hebben, maar die heeft geen getrouwheid; vandaar die lieflijke samenbinding (Tim. 1:19) van het houden van het geloof en een goed geweten. Een goed geweten zal op geen andere grond staan dan op het ware geloof, en het ware geloof zal op geen ander bed neerliggen dan op een goed geweten.

2. Zal iemand getrouw zijn, dan is het een vereiste dat hij goedheid heeft. Evenals geloof en getrouwheid worden dan ook goedheid en getrouwheid samengevoegd: "Wel, gij goede en getrouwe dienstknecht" (Matth. 25:21). Ik denk, dat goedheid hier betrekking heeft op de staat en stand, en getrouwheid op de weg en wandel. Wanneer toch God de mensen oproept om geoordeeld te worden, oordeelt Hij eerst een ieder mens overeenkomstig zijn staat, en dan naar zijn werk. Eerst worden zij geoordeeld overeenkomstig hun staat, of zij goede bomen in Christus zijn, voordat zij geoordeeld worden naar hun werken, of zij vrucht hebben voortgebracht. Zij zullen dan ook ongetwijfeld, als zij goed zijn wat hun staat in Christus betreft, getrouw en vruchtbaar zijn, een ieder naar zijn mate. Het rechtsgeding van de Rechter op de laatste dag is, de mensen eerst te oordelen naar hun staat, voordat een woord gesproken wordt over hun werken; want de schapen worden aan de rechterhand gezet, en de bokken aan de linkerhand, voordat een vonnis wordt uitgesproken, of een uitspraak wordt gedaan over hun daden. Eerst wordt geoordeeld, of zij goed of kwaad, in een goede of in een kwade staat, in de eerste of in de tweede Adam, onder het werk- of onder het genadeverbond zijn; en dan zal de goedheid van de getrouwen in Christus worden uitgeroepen, wegens hun vereniging met Christus, en zal hun getrouwheid duidelijk blijken.

3. Zal iemand getrouw zijn, dan is een vereiste dat hij wijsheid heeft. (Matth. 24:45, 46) "Wie is dan de getrouwe en voorzichtige (Engelse overzetting *wijze*) dienstknecht, denwelken zijn heer over zijn dienstboden gesteld heeft, om henlieden hun voedsel te geven ter rechter tijd? Zalig is die dienstknecht, welke zijn heer komende, zal vinden alzo doende." Dit is niet alleen een vereiste in de leraars, in het uitdelen van het brood des levens; maar ook in het volk, dat zij wijs of voorzichtig zijn gelijk de slangen, en oprecht gelijk de duiven. Wij moeten ervaren zijn in het verstand van de tijden, om te weten wat Israël doen moet; dit is wijsheid die van boven is. Daarom, indien iemand van u deze wijsheid ontbreekt, dat hij ze van God begere, (Jak. 1:5) want zij moet onmiddellijk van de Heere komen. "Merkt hetgeen ik zeg; doch de Heere geve u verstand in alle dingen" (2 Tim. 2:7) De wijzen zijn de getrouwen.

4. Het is een vereiste in iemand zal hij getrouw zijn, dat hij betrouwbaar is. Deze betrouwbaarheid heeft opzicht op drie dingen, namelijk op hetgeen door hem gesproken wordt; op hetgeen hem toevertrouwd wordt en op hen bij wie hij betrokken is.
[1] Op hetgeen door hem gesproken wordt, of wat hij zegt. Een betrouwbaar mens is iemand op wiens woorden wij kunnen rekenen, en die zijn woorden met zijn daden bevestigt. In het stuk van godsdienst is hij een getrouw mens, wiens praktijk beantwoordt aan hetgeen hij belijdt. Zij integendeel, zijn niet getrouw, die niet zo goed zijn als hun woord, evenals diegenen, (1 Tit. 1:16) die belijden, dat zij God kennen, "maar zij verloochenen Hem met de werken, alzo zij gruwelijk zijn en ongehoorzaam en tot alle goed werk ondeugende." Daarvan beschuldigt Paulus ook de Galaten, (hoofdstuk 4) dat zij niet zo goed waren als hun woord.

[2] Betrouwbaarheid staat in betrekking tot hetgeen iemand is toevertrouwd. Hij is een betrouwbaar mens, die bewaart hetgeen hem is toevertrouwd of opgedragen. Zo is hij in geestelijke zin, een getrouw mens, die bewaart wat God hem toevertrouwt.

Vraagt men: *Wat is het, dat de gelovigen toevertrouwd is, en waarin zij getrouw moeten zijn?*

Dan antwoord ik, dat ik de volgende vier dingen zal opnoemen.

(1) De goddelijke waarheden en de zuiverheid van de godsdienst; dat is, de gewone zaligheid waarvan de apostel Judas spreekt, (vs 3) en dat goed waarvan de apostel Paulus spreekt: (2 Tim. 1:14) "Het goede pand, dat u toebetrouwd is, bewaar dat door de Heilige Geest Die in ons woont." (vs 13) "Houd het voorbeeld van de gezonde woorden, die gij van mij gehoord hebt, in geloof en liefde, die in Christus Jezus is." Dit is iets, dat niet alleen de leraars, maar al Gods volk toevertrouwd is: (Filip. 1:27) "Staat in één geest, met één gemoed, gezamenlijk strijdende door het geloof van het Evangelie." Hierover spreekt onze Heere tot verscheidene van de zeven gemeenten: "Maar hetgeen gij hebt, houdt dat totdat Ik kom. Houdt, dat gij hebt, opdat niemand uw kroon neme." Dit is een voorname zaak, waarvoor wij rekenschap zullen moeten geven en waarin wij getrouw moeten zijn.

(2) Aan iedere Christen wordt hier een zekere mate van gaven en genaden toevertrouwd; aan sommigen één talent, aan anderen twee, en aan weer anderen vijf talenten (Matth. 25:15). Nu, hij die getrouw is, handelt daarmee zoveel hij kan; hij verbergt zijn talent niet in de aarde; hij laat, door genade, de kool niet doven, maar hij port het vuur van zijn gaven en genaden op, waartoe Paulus Timotheüs vermaant, door ze allen, zolang hij leeft, tot verheerlijking van God te gebruiken.

(3) Aan een ieder wordt een plaats en beroep in de wereld, een bijzondere betrekking en standplaats daarin toevertrouwd. Nu, een getrouw mens is zo iemand, die de macht en het voorrecht van zijn roeping tot eer van God gebruikt. Zo is hij een getrouw overheidspersoon, een getrouwe leraar, een getrouw gezinshoofd die, evenals David, verstandig handelt in de oprechte weg en in het midden van zijn huis wandelt in oprechtheid zijns harten (Ps. 101:2); hij is getrouw in iedere betrekking.

(4) Iedereen wordt een tijd en gelegenheid toevertrouwd; een bijzondere tijd en dag, waarvan hij een goed gebruik moet maken: "Nu is het de welaangename tijd, nu is het de dag der zaligheid." Dat is een getrouw mens die de tijd uitkoopt, en de tijd van zijn bezoeking goed gebruikt; die zijn dagen telt opdat hij een wijs hart bekomt, die in deze zijn dag bekent, de dingen die tot zijn vrede dienen; die ervaren is in het verstand van de tijden, om te weten wat Israël doen moet; die de gelegenheid van de tegenwoordige tijd waarneemt, om van de tegenwoordige waarheid te getuigen. Velen laten in onze tijd die gelegenheid voorbijgaan, en daarom geeft God hen over, dat zij met de stroom en de afval van de tijden worden meegevoerd. Hun afval is openbaar, en die bereikt zo'n hoogte als men nooit verwacht zou hebben, neen, er was zelfs een tijd dat zij dachten: "Ben ik een hond, dat ik zulke dingen doen zou? Doch afval heeft slechts een begin nodig, en hij begint gewoonlijk met ontrouw, door de dag, de tijd en de gelegenheid te verzuimen om voor God en Zijn zaak uit te komen.

[3.] Een getrouw mens is betrouwbaar voor allen bij wie hij betrokken is. Wij hebben gezien waarin hij getrouw is, en nu is de vraag aan wie hij getrouw is. Het antwoord hierop is viervoudig: Hij is getrouw aan God, aan de mens, aan zichzelf, en aan al de geslachten waarbij hij betrokken is.

(1.) Aan God, Zijn hart is recht voor God, in tegenstelling tot de huichelaars van wie geschreven staat: (Ps. 78: 36, 37) "En zij vleiden Hem met hun mond, en logen Hem met hun tong. Want hun hart was niet recht met Hem." Laat een goddeloze of een huichelaar bidden; hij zal om zulke dingen bidden, waarvan hij niet graag zou willen dat God ze hem gaf. Zijn mond zal zeggen: "Geef", en zijn hart zal zeggen: "Geef het niet." Evenals Augustinus belijdt dat hij voor zijn bekering bad, terwijl zijn hart zei: "Nog niet, Heere." Doch een getrouw mens is iemand, die oprecht met God handelt.

(2.) Hij is getrouw aan de mens. Hij onderwerpt zich niet aan vleselijk belang; hij wordt niet van de weg van God afgevoerd door mensenvrees, of door de vleitaal van de mensen; hij mengt zich niet in een loop van zonde, goddeloosheid of afval; hij loopt niet met hen tot dezelfde uitgieting der overdadigheid. Hij voegt zich niet bij hen, noch geeft hij hen heimelijk zijn goedkeuring, maar hij geeft een klaar getuigenis tegen hun zondige wegen, overeenkomstig die wet des Heeren: (Lev. 19:17) "Gij zult uw broeder in uw hart niet haten: gij zult uw naaste naarstiglijk berispen en zult de zonde in hem niet verdragen"; of, "opdat u de zonde om zijnentwil niet draagt."

(3.) Hij is getrouw aan zichzelf, aan zijn licht, aan zijn geweten; hierin oefent hij zichzelf, om altijd een onergerlijke geweten te hebben bij God en de mensen (Hand. 24; 16); hij staat naar het getuigenis van het geweten, waarvan in 2 Kor. 1:12 gesproken wordt. Hij is geen getrouw mens, die niet volgens het licht van zijn geweten handelt zoals velen in deze tijd gedaan hebben, en die door God zijn overgegeven om aan de zijde te gaan staan van al de vreselijke afwijkingen en van de ontzaglijke begoochelingen van onze tijd, volgens die bedreiging: (Ps. 81:12, 13) "Maar Mijn volk heeft Mijn stem niet gehoord, en Israël heeft Mijner niet gewild. Dies heb Ik het overgegeven in het goeddunken huns harten, dat zij wandelen in hun raadslagen." Een getrouw mens is zo getrouw aan zichzelf, dat hij zichzelf onderzoekt en beproeft, en ook graag door de Heere onderzocht en beproefd wil worden: (Ps. 27:2) "Proef mij Heere, en onderzoek mij; toets mijn nieren en mijn hart." (Ps. 139:23, 24) "Doorgrond mij, o God, en ken mijn hart; beproef mij, en ken mijn gedachten; en zie of bij mij een schadelijke weg is." Zo iemand verdenkt zichzelf, omdat hij de bedrieglijkheid van zijn hart kent en dat wantrouwt; daarom is hij één van de eersten, die zal uitroepen: "ben ik het, Heere?" Hij oordeelt en veroordeelt zichzelf. Hoewel hij de zonde in alle mensen veroordeelt, en het hem smart als hij zonde in anderen ziet en hij gewillig is tegen de zonde van de tijd waarin hij leeft te getuigen: nochtans is hij strenger tegen zichzelf en zijn eigen zonden, dan tegen anderen en hun zonden. Daarom is het hem niet genoeg, dat hij zich van de zonde onthoudt, zonder ze te haten, noch dat hij ze haat, zonder ze te doden.

(4.) Hij is getrouw aan al de geslachten, waarbij hij betrokken is; ik bedoel de voorgaande, tegenwoordige en toekomende geslachten. Hij is getrouw aan de voorgaande geslachten van zijn voorgangers en voorvaderen. Hebben die ons iets goeds overgebracht en goede voorbeelden gegeven, die zij ons als aanzienlijke schatten hebben overgedragen, zoals de zuivere leer, de dienst, de tucht en de regering van de Kerk, een zuivere Geloofsbelijdenis; dan weet een getrouw mens, dat hij niet getrouw kan zijn aan het geslacht van zijn voorvaderen, indien die niet getrouw bewaard worden. Indien u ouders hebt gehad die nu in het stof liggen, die u een goed

voorbeeld, goede raad en onderrichting hebben gegeven, dan kunt u aan uw ouders die gestorven zijn, niet getrouw zijn, als u die nu verwaarloost. Een getrouw mens benaarstigt zich getrouw te zijn aan het tegenwoordige geslacht en aan de tegenwoordige waarheid die in zijn tijd wordt tegengesproken, opdat hij God in zijn leven mag verheerlijken en door zijn voorbeeld anderen die rondom hem zijn, zijn huisgezin en zijn buren mag opwekken. Wij zien hoe zulke getrouwheid in Abraham geprezen wordt: (Gen. 18:19) "Want Ik heb hem gekend, opdat hij zijn kinderen en zijn huis na hem zou bevelen, en zij de weg des Heeren houden, om te doen gerechtigheid en gericht." Een getrouw mens beijvert zich dus om getrouw te zijn aan het volgende geslacht door hun een getrouw getuigenis voor God en Zijn waarheid na te laten: (Ps. 78:4-8) Wij zullen het niet verbergen voor hun kinderen, voor het navolgend geslacht, vertellende de loffelijkheden des Heeren en Zijn sterkheid en Zijn wonderen, die Hij gedaan heeft, enz." Zo kan een getrouw mens een zegen zijn voor het nageslacht.

2e *Wat wordt te kennen gegeven met, getrouw tot de dood?* Wij worden in deze plicht geroepen tot volharding, en hierover zal ik de volgende vier dingen opmerken, die daarmee worden te kennen gegeven.
l. Dat het er veel toe zou bijdragen ons getrouw en standvastig te maken in de wegen Gods, als wij veel de dood en de sterfelijkheid voor ogen hadden. Daarom zegt de Geest Gods: (Deut. 32:29) "O, dat zij wijs waren! Zij zouden dit vernemen; zij zouden op hun einde merken." Wat doet vele mensen in hun leven zo ontrouw zijn? Dit, dat zij zo weinig over hun dood denken. Daarom kunnen zij er niet over denken zich omwille van de godsdienst, aan enigerlei verliezen, kruisen, of risico's en ongemakken bloot te stellen. Zij hopen, dat zij zo en zolang in deze wereld zullen leven; daarom letten zij niet op hun einde en hoe dichtbij het is; en waartoe zou het dan nodig zijn een getrouw gebruik te maken van een kort leven?

2. Dat er geen andere betaaldag van de getrouwheid van Gods volk is, dan de dag van de dood: (Matth. 24:13) "Wie volharden zal tot het einde, die zal zalig worden." (Openb. 2:25) "Hetgeen gij hebt, houdt dat totdat Ik kom." (Lukas 19:13) "Doet handeling totdat Ik kom." Daarom zal geen overwinning, die wij in ons leven behaald hebben, ons ontheffen van de taak van getrouwheid: (Ef. 6:13) Alles verricht hebbende, blijft staan; "staat dan, uw lenden omgord hebbende met de waarheid." Als u een vijand verslagen hebt, moet u met een andere de strijd aanbinden; de strijd wordt niet voleindigd voor de dag van de dood.

3. Dat de dood het einde en het slot is van het werk en de strijd van de gelovigen tegen hun vijanden; na de dood is er geen vijand meer. Daarom wordt de tijd van Christus' komst de tijd van de verkoeling genoemd (Hand. 3:19); hun hete strijd verkoelt niet voor die tijd, maar dan kunnen zij achterom zien en hun vijanden uitlachen; "droefenis en zuchting zullen wegvlieden." Dan zal de heilige zijn wapenen afleggen en zijn kroon opzetten; hij zal zijn zwaard neerleggen en zijn scepter opnemen, zeggende: "Vaarwel geloof, welkom gezicht; vaarwel hoop, welkom genieting: vaarwel droefenis en zuchting, welkom blijdschap." Looft God, dat er een betaaldag komt van de verdrukking. U belooft zichzelf nu en dan verlossing, maar hier is een betaaldag, die u niet zal ontgaan.

4. Het geeft te kennen, dat wij standvastig en getrouw moeten zijn, al zou de dood in de weg van onze plicht en getrouwheid staan. Waarlijk, een getrouw mens, die het werk van de dienst van God en de waarde van zijn waarheid kent, zal eerder zijn leven overgeven dan zijn getrouwheid verlaten, en dat om twee redenen:

(1.) Omdat, in de zaak van God en in de weg van getrouwheid, verlies winst zal blijken te zijn, en alle voordelen, die door ontrouw verkregen worden, in verliezen veranderen: (Matth. 10:39) "Die zijn ziel vindt zal dezelve verliezen." Nooit was er zekerder weg om zijn ziel te vinden, dan door haar uit getrouwheid aan Christus te verliezen.

(2.) Omdat een getrouw mens ervaart, dat de goedgunstigheid des Heeren beter is dan het leven, want: (Ps. 30:6) "Er is een leven in Zijn goedgunstigheid." (Ps. 63:4) "Uw goedertierenheid is beter dan het leven." Neemt de gunst Gods met de dood in de ene hand, en de toorn Gods met het leven in de andere: een getrouw mens zal zich niet lang bedenken wat te kiezen, hij zal zeggen: Heere, hier is geen keuze, hier is geen vergelijking. U die Christus kiest kunt zien, wat u door genade moet besluiten, namelijk, getrouw te zijn tot de dood, en alles, ja, ook het leven, voor Zijn dienst af te leggen. U moet besluiten liever in de dood te gaan, dan ontrouw te zijn: hoe geduldig zult u dan alles dragen wat Hij u toezendt, dat minder is dan de dood. Zo zegt de apostel: (Hebr. 12:4) "Gij hebt nog tot den bloede toe niet tegengestaan, strijdende tegen de zonde:" u kon zwaardere lasten gehad hebben, draagt daarom het mindere met meer lijdzaamheid. Velen zijn gemelijk en knorrig onder openbare en noodzakelijke lasten, doch hoe zou het zijn als Christus uw leven kwam opeisen? Zou u dan getrouw zijn tot de dood? Als Hij al uw tijdelijke geriefelijkheden kwam opeisen, uw huizen, landerijen en bezittingen? Zou u dan met blijdschap de beroving van uw goederen aanzien?

3e De volgende zaak die wij moeten verklaren, is de kroon des levens. Wat moeten wij daardoor verstaan? Op een andere plaats wordt het leven en de gelukzaligheid, een kroon des levens genoemd: (Jak. 1:12) "Zalig is de man, die verzoeking verdraagt: want als hij beproefd zal geweest zijn zo zal hij de kroon des levens ontvangen, welke de Heere beloofd heeft, degenen die Hem liefhebben." Het wordt een kroon genoemd, omdat het een genadige beloning voor de getrouwe is: in toespeling op de gewoonte van die tijden, toen een kroon aan worstelaars en lopers werd gegeven als een ereteken en krans. Hier zullen wij enige dingen vermelden die in de woorden zijn inbegrepen, en dan enige redenen aanwijzen waarom het een kroon wordt genoemd.

1. Wij kunnen onze aandacht schenken aan de twee volgende dingen, die in de woorden zijn inbegrepen.

(1.) Zij, die getrouw wensen te zijn, behoren uit te zien naar de eeuwigheid en een kroon der heerlijkheid. De getrouwen hebben ongetwijfeld reeds hier onderweg bemoediging, doch de grote aanmoedigingen liggen in het toekomende: (1 Kor. 15:19) "Indien wij alleen in dit leven op Christus zijn hopende, zo zijn wij de ellendigste van alle mensen." Mozes zag op de vergelding des loons: Paulus had het oog op de prijs van de roeping Gods in Christus Jezus: en alle gelovigen hebben Christus in hen, de hoop der heerlijkheid. Sommige gelovigen staat het slecht aan, dat zij hier niet zoveel troost hebben als zij wel zouden willen, terwijl hier toch de hoop der heerlijkheid wordt voorgesteld, doch zij maken er geen gebruik van.

(2.) Dat het eeuwige leven al de moeilijkheden, die de getrouwen hier in de weg des Heeren overkomen, voldoende vergoedt: al hun moeilijkheden en ontberingen worden met een kroon vergoed. Welke verliezen zij hier hebben te doorstaan, zij zullen er wanneer zij in de hemel aanlanden, niets bij verloren hebben; het zal hun dan niet smarten, te gedenken, dat zij grote verdrukking hebben doorgemaakt en dat zij geholpen zijn om getrouw te zijn tot de dood. Zolang zij roemen in de hoop der heerlijkheid Gods, hebben zij reden te roemen in de verdrukking (Rom. 5:2, 3). Doch,

2. Waarom wordt het een kroon des levens genoemd? Hierop antwoorden wij in de volgende bijzonderheden.

(1.) Het is een kroon des levens, waartoe zij in betrekking tot het getrouw zijn tot de dood worden geroepen. Dit geeft de aanmoediging te kennen, die zij ontvangen; dat zij hoewel zij geroepen worden hun leven af te leggen, er nochtans zo ver vanaf zijn daarbij te zullen verliezen, dat zij slechts een leven van smart zullen verwisselen voor een leven van blijdschap, en beken van tranen voor beken van wellusten, eeuwiglijk en altoos. Sommige heiligen zullen misschien, zolang zij in deze wereld zijn, ternauwernood een gezicht van de hemel krijgen, maar eerder van de hel en van vijanden en duivels en verdorvenheden. Omdat zij zoveel op de zonde zien, weten zij haast niet wat het is, voordat zij binnen de poorten van het Nieuwe Jeruzalem zijn.

(2.) Het wordt een kroon genoemd, omdat het een eer is die de getrouwe bewezen wordt. Zoals ik zei, hadden de worstelaars en lopers vanouds erekransen op hun hoofden; zo zal ook de getrouwe gekroond worden met eer en heerlijkheid. Het geloof, hoe zwak ook, zal bevonden worden te zijn tot lof en eer en heerlijkheid, in de openbaring van Jezus Christus (1 Petrus 1:7). Hier zitten zij dikwijls met de honden, als het ware blij zijnde als zij een kruimeltje krijgen; maar dan zullen zij met Christus in Zijn troon zitten (Openb. 3:21)

(3.) Het is een kroon ten opzichte van de overvloed van alle goed, dat hier wordt genoten. "Gij kroont het jaar Uwer goedheid"; dat is, Gij doet het overvloeien van vruchtbaarheid. Dit komt het meest overeen met de zegeningen van de hemel, want daar is verzadiging van vreugde; "Ga in, in de vreugde uws Heeren." Daar is overvloed zonder gebrek en rust zonder vermoeidheid. Daar gaat de vreugde niet alleen in hén in, zoals hier, maar zij gaan in, in de vreugde huns Heeren, en hebben gemeenschap met God in Zijn vreugde.

(4.) Het is een kroon des levens ten opzichte van de veiligheid, want zij beschermt de mens in alle moeilijkheden: (Psalm 5:13) "Gij zult hem met goedgunstigheid kronen, als met een rondas." Gods goedgunstigheid behoedt de heiligen zelfs in dit leven tegen gevaar, zodat het blazen van de tirannen maar als een storm tegen een wand is. Maar wanneer hij deze kroon des levens op zijn hoofd krijgt, zullen er geen vijanden meer worden overgelaten om hem te kwellen, dan zal zijn hoofd boven zijn vijanden gekroond en verhoogd zijn.

(5.) In één woord; het wordt een kroon des levens genoemd, wegens haar kostbaarheid en waardigheid, haar rijkheid en eer, duurzaamheid en bestendigheid. Zij is niet als een aardse kroon van sterfelijke prinsen, koningen en vorsten, doch aan deze kroon is een koninkrijk, een paleis, een troon, een scepter en een erfenis verbonden, en die zijn onverderfelijk, onbevlekkelijk en onverwelkelijk.

4e De laatste zaak, die over dit eerste punt moet worden verklaard, is de wijze waarop zij wordt geschonken. "Ik zal u geven de kroon des levens." Men moet hier op vier dingen letten.

1. De uitdelende Partij, of de Persoon, Die deze zegening verleent, in het voornaamwoord *Ik*: "Ik zal geven." Christus, Die de Verwerver is, is ook de Uitdeler en Schenker van deze kroon. Hij heeft deze macht als Middelaar: (Joh. 17:2) "Gelijkerwijs Gij Hem macht gegeven hebt over alle vlees, opdat al wat Gij Hem gegeven hebt, Hij hun het eeuwige leven geve."

2. De partij aan wie de schenking gedaan wordt: "Ik zal u geven"; "Zijt getrouw tot de dood, en Ik zal u geven de kroon des levens." Hier moet u acht geven op het verschil tussen de beloften van het werkverbond, en die van het genadeverbond. In het verbond der werken werd de belofte niet gedaan aan de werker, maar aan het werk, en aan de werker krachtens zijn werk; werken was de voorwaarde. In het verbond der genade echter wordt de belofte niet gedaan aan het werk, maar aan de werker, en dat niet wegens zijn werk maar krachtens zijn inzijn in Christus, waarvan zijn werk het bewijs is. Bijvoorbeeld in die belofte: (Rom. 8:13) "Indien gij door de Geest de werkingen des lichaams doodt, zo zult gij leven." De belofte wordt hier niet gedaan aan het werk van de doding, maar aan de gedode of gestorven persoon die doodt; en dat niet wegens zijn doding, maar omdat hij in Christus is, waarvan zijn doding, door de Geest een bewijs is. Zo ook hier, wordt de belofte van de kroon des levens niet gedaan aan het werk van getrouwheid, maar aan de getrouwe persoon, en dat niet wegens zijn getrouwheid, maar omdat hij getrouw is in Christus, of omdat hij met Christus verenigd is. Zijn getrouwheid is een bewijs van zijn vereniging met Christus, aan Wie de beloften in de eerste plaats gedaan zijn en in Wie zij allen, Ja en Amen zijn. Het werk van Christus, Zijn gerechtigheid, is de enige voorwaarde van het verbond, waaraan al de beloften zijn gedaan.

3. Hier is dan de wijze van schenking, namelijk als een vrije gift, een genadegift: "Ik zal u geven de kroon des levens;" (Rom. 6:23) "De genadegift Gods is het eeuwige leven, door Jezus Christus onze Heere." Het moet ook noodzakelijk een vrije gift zijn, omdat er niets in het schepsel is, dat haar kan verdienen. Die God, Die het geloof en de getrouwheid aan de ziel schenkt zou in Zijn rechtvaardigheid, op dezelfde tijd die ziel naar de hel kunnen zenden. De genade waardoor wij getrouw zijn is vrije genade, en zo ook moet de gift van de kroon uit vrije genade zijn: "Het is God, die in ons werkt, beide het willen en het werken naar Zijn welbehagen." Hoe getrouwer wij door Zijn genade, aan God zijn, hoe meer wij in de schuld komen bij Hem Die genade geeft, om getrouw te zijn; en hoe zou die nieuwe schuld, die steeds oploopt, een kroon verdienen? Daarom moet zij om niet gegeven worden. De kroon der heerlijkheid is een kroon van goedertierenheid: (Psalm 103:4) "Die u kroont met goedertierenheid en barmhartigheden." "Niet ons, o Heere, niet ons," niet onze getrouwheid, "maar Uw Naam geef eer, om Uwer goedertierenheid, om Uwer waarheid wil," zal het lied van de verlosten zijn.

4. Ziet hieruit de vrijmachtige reden van de schenking, namelijk Zijn wil en welbehagen: "Ik zal u geven de kroon des levens." En o, wat een overeenstemming is er in de wil van de Vader en in de wil van de Zoon in het geven van deze kroon! "Vreest niet, gij klein kuddeke; want het is uws Vaders welbehagen ulieden het

koninkrijk te geven." Christus drukt Zijn wil uit aan de Vader: (Joh. 17:24) "Vader, Ik wil, dat daar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt, opdat zij Mijn heerlijkheid mogen aanschouwen, die Gij Mij gegeven hebt." Dit leidt mij tot:

II. Het tweede punt, dat is: De waarheid van de leer te bevestigen, namelijk: Dat Christus hen, die getrouw zijn tot de dood, de kroon des levens zal geven.
Ik kan hier twee dingen doen, namelijk aantonen, dat het zo is, en waarom het zo is.
1e Dat het zo is, blijkt uit de woorden van de tekst, waarmee vele andere beloften overeenstemmen. (Matth. 24:13) "Maar wie volharden zal tot het einde, die zal zalig worden." Zij, die getrouw zijn tot de dood, zijn de overwinnaars, ja, meer dan overwinnaars, door Christus. Ziet slechts, dat elke zendbrief aan de zeven gemeenten van Azië sluit met een belofte aan zulken, onder verschillende benamingen: (Openb. 2:7) "Die overwint, Ik zal hem geven, te eten van de boom des levens die in het midden van het Paradijs Gods is. (vs 17) Die overwint, Ik zal hem geven te eten van het Manna, dat verborgen is, en Ik zal hem geven een witte keursteen en op de keursteen een nieuwe naam geschreven, welke niemand kent, dan die hem ontvangt. (Hoofdstuk 3:12) Die overwint, Ik zal hem maken tot een pilaar in de tempel Mijns Gods. (vs 21) Die overwint, Ik zal hem geven met Mij te zitten in Mijn troon, gelijk als Ik overwonnen heb, en ben gezeten met Mijn Vader in Zijn troon.

2e Waarom zal Hij de kroon des levens geven? Wel, Hij zal de kroon des levens geven aan hen, die getrouw zijn tot de dood. Behalve de vrijmachtige reden die ik heb vermeld, zal Hij het om de volgende redenen doen:

1. Hij zal hun een kroon des levens geven, omdat Hij, evenals hier, beloofd heeft dat te zullen doen aan allen, die in hun tijd getrouw blijven: (Lukas 22:28, 29) "En gij zijt degenen, die met Mij steeds gebleven zijt in Mijn verzoekingen. En Ik verordineer u het koninkrijk, gelijkerwijs Mijn Vader Mij dat verordineerd heeft."
2. Omdat Hij die voor hen verworven heeft. Hij heeft de heerlijkheid die volgt, zowel verworven, als de genade van getrouwheid; daarom wordt de hemel de verkregen verlossing genoemd (Ef. 1:14). De kroon des levens is de prijs des bloeds.
3. Zij zullen de kroon ontvangen, omdat zij kinderen zijn, zij zijn uit God geboren: (Rom. 8:17) "En indien wij kinderen zijn, zijn wij ook erfgenamen Gods en mede-erfgenamen met Christus." Onder de mensen zijn alleen de eerstgeborenen erfgenaam van de kroon, maar de kinderen Gods zijn allen erfgenamen van een kroon en een koninkrijk.
4. Hij zal hen die getrouw zijn tot de dood, een kroon des levens geven, omdat Hij hun God is. Dit is de voornaamste reden waarom Hij hun een kroon van het eeuwige leven zal geven, omdat Hij, die de waarachtige God en het eeuwige leven is, hun God is. Van de gelovigen onder het Oude Testament staat geschreven: (Hebr. 11:16) "Zij waren begerig naar een beter vaderland, dat is, naar het hemelse. Daarom schaamde Zich God hunner niet, om hun God genoemd te worden; want Hij had hun een stad bereid." Daarom, wanneer God de onze is, is het eeuwige leven het onze; Hij zal niet voor niets onze God genoemd worden.
5. Hij zal hen die getrouw zijn tot de dood, een kroon des levens geven, omdat zij de leden zijn van het lichaam van Hem, Die het Hoofd van het lichaam, de gemeente is. Is nu het Hoofd met eer en heerlijkheid gekroond, dan moeten ook de leden, Zijn lichaam, de vervulling van Degene, Die alles in allen vervult, met eer en heerlijkheid gekroond zijn. Zij hebben de eer, dat zij het verborgen, volmaakte en

volkomen lichaam van Christus uitmaken; en Hij als het Hoofd, is naar de hemel gegaan, om hen plaats te bereiden en Zijn Geest te zenden, om hen daartoe te bereiden. Al zijn zij nu veracht en verworpen; nog een klein poosje, dan zullen zij heerlijk blinken in de heerlijkheid van Christus, want (2 Thess. 1:10) "Wanneer Hij zal gekomen zijn om verheerlijkt te worden in Zijn heiligen, zal Hij wonderbaar worden in allen, die geloven."

6. Hij zal hen die getrouw zijn tot de dood, een kroon des levens geven omdat dit gepast is: niet alleen gepast voor de belofte en de verwerving, waarvan ik gesproken heb, en voor hun betrekking tot Hem, maar ook voor hun begeerten, want zij zijn zachtmoedigen van wie Hij de wens hoort. Het is gepast voor hun arbeid en moeite, want God heeft gezegd dat hun arbeid niet ijdel zal wezen. Het is gepast voor hun hoop en verwachting, want "de verwachting des ellendigen zal niet in eeuwigheid verloren zijn." Het is gepast voor hun gebeden want zij bidden om de kroon, en Hij is de hoorder van het gebed. Het is gepast voor hun noden en behoeften. Zij zijn vermoeid van het strijden en zij hebben behoefte aan rust; "daar blijft dan een rust over voor het volk Gods." Tot dusverre ter bevestiging van de leer door Schrift en rede.

III. Ons derde punt was: **De toepassing.**
Is het zo, dat onze Heere Jezus alleen hen een kroon des levens zal geven, die getrouw zijn tot de dood?
1. Ziet dan hierin de reden, van al het ijverig optreden van Gods kinderen door alle eeuwen heen, alsmede van hun standvastig strijden en ernstig pogen om voor de eer Gods en voor Zijn waarheid te getuigen; voor welke pogingen de wereld altijd de getrouwe leraars en het volk veroordeeld en schandelijk gesmaad heeft. Zij weten, dat het de Heere ernst is als Hij hun vermaant, getrouw te zijn tot de dood: vandaar hun bekommering, niet de mensen te behagen, maar Hem Die hen geroepen heeft, getrouw te zijn. Daarom hebben zij de smaad van de mensen niet geacht en die verdragen, als ziende de Onzienlijke.

2. Ziet hieruit, dat weinigen de kroon des levens zullen krijgen, omdat slechts weinigen getrouw zijn. Zij kunnen niet getrouw zijn, die van het geloof verstoken en vreemdelingen van Christus zijn; die Hem niet kennen en de roeping van het Evangelie ongehoorzaam zijn. Tegen de zodanigen zal de toorn Gods van de hemel geopenbaard worden met vlammend vuur, wraak doende over degenen die God niet kennen en het Evangelie van onze Heere Jezus Christus ongehoorzaam zijn. Zij die niet getrouw zijn, kunnen geen grond van hoop op de kroon des levens hebben. O, hoe ellendig zijn de ontrouwen, ongelovigen en goddelozen! Hoe voorspoedig zij nu in de tijd zijn, zij zullen met de ontrouwe dienstknecht in de buitenste duisternis worden geworpen, alwaar wening zal zijn en knersing der tanden (Matth. 25:30).

3. Ziet hieruit het geluk van hen die getrouw zijn, want hen zal een kroon des levens gegeven worden. Men zou hier kunnen vragen: Wie zijn de getrouwen? Hierop antwoord ik: Dat zijn allen die in Christus zijn, door de genade van het geloof: die het Hoofd behouden en de waarheid vasthouden, zoals die in Christus Jezus is. Die met het hart in Hem geloven en Hem met de mond belijden, die zullen overwinnen door het bloed des Lams en door het woord hunner getuigenis. Sommigen zullen denken, dat wij die allen voor getrouw houden, die aan onze zijde staan, die in de

tegenwoordige afscheiding onze zijde kiezen. Ik ben er waarlijk ver vanaf, te menen dat allen, die deze naam dragen, getrouw zullen bevonden worden, doch dit is zeker dat zij, die in de dag van beproeving niet voor Christus uitkomen, noch Zijn vervolgde zaak aankleven, in die dag niet getrouw zijn. Zij echter, die het Woord van Christus' lijdzaamheid eerlijk bewaren, hoe dat zij ook gesmaad en vervolgd worden, zijn gelukkig, al zijn zij onder het kruis, want zij zijn op de weg tot de kroon.

4. Ziet hieruit de noodzakelijkheid van getrouw te zijn, nu niemand dan de getrouwen de kroon zullen ontvangen. Het bevel van Christus maakt het noodzakelijk als plicht: "zijt getrouw"; de belofte van Christus doet het noodzakelijk zijn, ten opzichte van belang en voordeel: "Ik zal u de kroon des levens geven." Wij verwachten, dat God het Woord van Zijn belofte waar zal maken, en in het geloof daarvan behoren wij waar te zijn, in hetgeen ons is toevertrouwd. De Joden spreken van twee voorname dingen of geheiligde panden, die God de kinderen der mensen heeft toevertrouwd, namelijk de lamp die binnen in ons is, de ziel; en de lamp die buiten ons is, de wet; als bevattende de goddelijke verborgenheden. Wij worden vermaand de waarheid vast te houden; (2 Tim. 1:13) te houden "het voorbeeld der gezonde woorden"; namelijk, de leer, de dienst, de tucht en de regering van Zijn huis; (Judas 3) getrouw te zijn, in voor het geloof te strijden en dat te verdedigen. Leraars en volk zijn beiden tot dit werk geroepen, voornamelijk wanneer deze belangen van Gods eer op het spel staan, en in gevaar zijn door de verdorvenheden en de afvalligheid van de tijden. Wel houdt een vleselijk en zorgeloos geslacht zo'n begeerte, om te trachten aldus getrouw te zijn, slechts voor dwaasheid, gelijk ook over Christus zo geoordeeld werd; men houdt de zodanigen voor mannen van twist en krakeel, voor vuurbranden, pesten en beroerder van Israël; voor mensen die de wereld ondersteboven keren, doch helaas! hoe velen, die geweigerd hebben voor God te getuigen, en de beginselen van onze hervorming getrouw aan te hangen, zijn in Gods rechtvaardig oordeel overgegeven om alle belijdenissen en grondslagen van de leer, naast de Heilige Schrift, als menselijke samenstellingen los te laten. Sommigen, die vroeger onze door verbond bekrachtigde reformatie vriendelijk gezind waren, keren die nu de rug toe, zeggende: "Zij houden van geen verbonden en belijdenisgeschriften, van geen grondslagen of standaards, behalve de Bijbel;" evenals de eerste Independenten of Onafhankelijken in Duitsland, die er voor waren alle boeken behalve de Bijbel te verbranden, en ook werkelijk alles bijeenzamelden wat zij konden krijgen, en de vlammen prijsgaven onder voorgeven, dat zij de Schrift tot hun enige regel stelden, en die dan naar het hen goeddacht gingen uitleggen. Zo is ook de onafhankelijke geest van deze tijd, voor het afdanken van alle belijdenisgeschriften; doch wie is zo dom, dat hij niet zou weten, dat allen die de naam van Christenen dragen, de woorden van de Schrift zullen onderschrijven. Roomsen, Socinianen, Arminianen, Arianen, Deïsten, zij doen het allen en ondertussen neemt elk van hen de woorden, in een zin die met hun gevoelens overeenkomt, al is die in strijd met het gezond verstand van de mensen, met de wijze van uitdrukking van de Schrift, en met de analogie of de betrekking van overeenstemming van het geloof, en zo goochelen zij met God en Zijn Woord. Zo zouden Hymeneus en Filetus de woorden van de Schrift over de opstanding wel onderschreven hebben, tegelijkertijd menende, dat die reeds geschied was. Hoezeer toont dit alles de noodzakelijkheid van getrouw te zijn!

5. Ziet hieruit de noodzakelijkheid van volharding of van getrouw te zijn tot de dood. Het is niet genoeg, dat men goed begint en het een poosje volhoudt. De kroon des levens is beloofd aan hen, die getrouw zijn tot de dood: "Die volstandig zal blijven tot het einde, die zal zalig worden." Het bevel is volstrekt: "hetgeen gij hebt houdt dat, totdat Ik zal komen." Wij hebben dan ook niet alleen genade nodig om getrouw te zijn, maar ook genade om getrouw te blijven en vast te staan in het geloof, "toeziende voor onszelf, dat wij niet verliezen hetgeen wij gearbeid hebben, maar een vol loon mogen ontvangen" (2 Joh.: 8).

6. Ziet hieruit het gevaar van af te vallen en ontrouw te worden: (Hebr. 10:38) "Zo iemand zich onttrekt, Mijn ziel heeft aan hem geen behagen." Helaas! Hoe weinig behagen heeft God aan het tegenwoordig geslacht, dat zich zover heeft onttrokken van Hem, en van hun plechtige geloften en verbonden waarin zij Hem trouw gezworen hebben. Hoe heeft Hij hen in Zijn grimmigheid aan de verharding en aan een kracht der dwaling overgegeven! Hoe is ons land als een troep roekeloze godloochenaars, die God vergeten en de hoogmoedigen gelukzalig achten! De meeste mensen denken, dat dit de wijste mensen zijn, die zich het best schikken in de verdorvenheden van de dag en met hun tijd meeleven. Hoe vaagt God dit geslacht uit, als met een bezem! Mij komt een woord te binnen, dat John Welwood sprak in één van zijn preken: "God", zei hij, "zal ons land uitvegen, Hij zal het ondersteboven keren, eer het een schotel zal zijn tot Zijn dienst geschikt." Hij zal een geslacht van belijders, die onvernuftig zijn geweest en niet voor Hem wilden bukken, wegslingeren, evengoed als de partij van de kwaadwilligen. Hoe is de Heere doende het tegenwoordig geslacht te ziften, als in een zeef, en de nietigheid te ontdekken van velen, die eertijds uitstekende belijders waren, en die nu in deze tijden van beproeving, genoeg hebben als zij maar in een gezond vel slapen, doch geen behoefte hebben het koninkrijk der hemelen met geweld te nemen, noch zich met geweld een weg te banen; zij dromen maar van gemak en uiterlijke vrijheid alsof zij hier eeuwig zullen leven, zonder ooit aan de dood te denken! Doch laat ons hier niet langer bij stilstaan, laten wij God getrouw zijn tot de dood.

7. Ziet hieruit hoe zij te berispen zijn en hoe vreselijk hun toestand is, die in plaats van getrouw te zijn, vijanden en rechtstreekse tegenstanders en vervolgers zijn van hen, die trachten getrouw te zijn. In plaats van zich in tijden van verval aan de zijde van de getrouwen te scharen, staan zij tegenover hen zoals (in Obadja: 10-13) geschreven staat, waar Edom beschuldigd wordt: "om het geweld begaan aan uw broeder Jakob, zal schaamte u bedekken en gij zult uitgeroeid worden in eeuwigheid. Ten dage als gij tegenover stond; ten dage als de uitlanders zijn heir gevangen voerden, en de vreemden tot zijn poorten introkken en over Jeruzalem het lot wierpen, was gij ook als één van hen." Menige zware beschuldiging zal God tegen velen in dit geslacht inbrengen, wegens hun heftig tegenstaan en vervolgen van de zaak van de waarheid, toen een getuigenis daarvoor werd opgericht. God zal hen iets hebben te zeggen. Hij zal tot sommigen zeggen: "U hebt de zijde gekozen van de verdorvenheden van de tijden. Als de vraag werd gesteld: 'Wie is aan de zijde des Heeren', stond u aan de andere zijde." Tot anderen zal Hij zeggen: "U hebt de tijd niet uitgekocht, noch de gelegenheid waargenomen die u gegeven was, om voor Mij te getuigen." Of Hij zal zeggen: "U hebt Mijn dienstknechten vervolgd, en hen uit uw kerken en huizen en levensonderhoud geworpen: en dacht u daarmee God te dienen?" En weer tot anderen zal Hij zeggen: "U bent afvallig geworden van uw geheiligde verbonden en plechtige

verbintenissen, om voor Mij en Mijn waarheid te zijn. U hebt zich met de vijand verbonden, en was zelf een vijand van Mijn zaak; het geven van een heldere getuigenis was u een kwelling." Tot anderen zal Hij zeggen: "U hebt het huis Mijns Vaders tot een kuil der moordenaars gemaakt, en u hebt met hen gemeenschap gehad; U was de heler en de ontvanger, van die dieven en moordenaars die zeiden: "laat ons de schone woningen Gods voor ons in erfelijke bezitting nemen. " En weer tot anderen zal Hij zeggen: "U bent tot de bediening van het avondmaal gekomen en hebt de preken bij die gelegenheden aangehoord, alleen om aanmerkingen te maken en te spotten, om te schimpen en te honen; doch ziet, gij verachters, en verwondert u en verdwijnt. Ik zal ook in ulieder verderf lachen; Ik zal spotten wanneer uw vreze komt." Menige zware beschuldiging zal Hij inbrengen tegen een trouweloos geslacht.

8. Ziet hieruit de plicht van allen, die met een kroon des levens zouden willen vereerd worden, namelijk: "Zijt getrouw tot de dood". Laat mij u dan vermanen tot:
1. Getrouw te zijn.
2. Getrouw te zijn tot de dood.

[1.] Zijt getrouw. Ik zal u hiertoe de volgende beweegredenen voorstellen.
(1). Alle kinderen van God, in welke standplaats ook, kunnen door genade getrouwheid bereiken. Al kunt u hier niet volmaakt zijn, nochtans kunt u getrouw en oprecht zijn. Al bent u niet zoals anderen met gaven en genaden vereerd, al hebt u geen vijf talenten, toch kunt u door genade, getrouw zijn in het gebruikmaken van uw twee talenten, evenals die vrouw zei: "Al kan ik Christus niet met woorden verdedigen, ik kan toch voor Hem op de brandstapel gaan." Zo ook, al kunt u niet veel voor Christus doen, kunt u toch getrouw geacht worden als u bereid bent voor Hem te lijden. Al kunt u niet zo in het openbaar, in zo'n openbare standplaats voor Hem optreden als anderen, toch kunt u het in de afzondering doen en in het verborgen werkzaam zijn, wanneer dit niet geschiedt, om daardoor uit te sluiten dat u, wanneer u daartoe de gelegenheid hebt, Christus voor de wereld belijdt. Wij kunnen geen volmaakte kerkstaat op aarde verwachten, doch wij moeten leden zoeken te zijn, van een zuivere en getrouwe kerk die naar volmaaktheid staat en haar onvolmaaktheden erkent, en getrouw alle dingen erkent die verkeerd zijn. Mij dunkt echter dat u zult toestemmen, dat wij ons moeten wachten voor die kerk, die zo ontrouw is, dat zij haar gebreken noch belijdt, noch die verlaat. Hierin ligt echter een grote aanmoediging tot getrouwheid, dat u in elke standplaats, zelfs in de geringste, getrouw kunt zijn: en dat u daar even ver in getrouwheid kunt vooruitstreven als in de hoogste standplaats.

(2) Een tweede aanmoediging is, dat iemand aan God getrouw kan zijn, al is hij niet voorspoedig. Een leraar in zijn arbeid, of een Christen in zijn pogingen zal niet gevraagd worden welk succes hij heeft gehad, maar hoe getrouw hij is geweest. Christus zegt dan ook niet: "Wel, gij voorspoedige dienstknecht," maar Hij zegt: "Wel, gij goede en getrouwe dienstknecht." Wij hebben hiervan een voorbeeld, beide in het openbaar, en in uw eigen gemoed. In het openbaar; daarvan staat geschreven: (Jes. 49:4) "Doch ik zei: Ik heb tevergeefs gearbeid, Ik heb mijn kracht onnut en ijdellijk toegebracht; gewis mijn recht is bij de Heere, en mijn werkloon is bij mijn God." En, in uw eigen gemoed; er zal niet gevraagd worden hoe voorspoedig u was, en welke vordering u hebt gemaakt in uw strijd tegen de zonde en de duivel, doch of u ten doel had getrouw te zijn in deze heilige oorlog: (Ps. 18:22) "Ik heb des Heeren

wegen gehouden, en ben mijn God niet goddeloos afgegaan." En hoe bewijst hij dat? Wel, hij durfde niet zeggen: "Ik ben niet van mijn God afgegaan;" maar hij kon het wagen te zeggen: "Ik ben van mijn God niet *goddeloos* afgegaan."

(3.) De volgende bemoediging is, dat getrouwheid de weg is om vooruit te gaan; het talent dat gebruikt wordt, zal vermeerderen. Velen maken geen vordering in de genade, omdat zij ze niet aankweken: (Hoséa 6:3) "Dan zult gij kennen, als gij vervolgt de Heere te kennen (Engelse overzetting); Zijn uitgang is bereid als de dageraad, en Hij zal tot ons komen als een regen, als de spade regen en vroege regen des lands."

(4.) Een vierde bemoediging is, dat het de grootste eer is die u kan worden bewezen, en de grootste goedertierenheid die u kunt ondervinden, als u getrouw mag zijn. Van Paulus staat geschreven; dat hij barmhartigheid van de Heere gekregen heeft, getrouw te zijn (1 Kor. 7:25). Als u overwoog, dat getrouw zijn een voorrecht, een grote barmhartigheid is, zou u opgeruimd te werk gaan, doch wanneer u het gebod om in deze of die plicht getrouw te zijn, beschouwt, alsof het u door Farao's ambtlieden is opgelegd, zodat u met bedruktheid zegt: "Het moet geschieden," en niet met opgeruimdheid kunt zeggen: "Het zal door genade geschieden;" dan is uw dienst maar wettisch en niet evangelisch; gedwongen en niet vrij, alsof u onder de wet was en niet onder de genade. Maar als u getrouwheid als een genade, een voorrecht en een eer kon beschouwen, evenals David toen hem vergund werd voor het huis des Heeren te geven, dan zou u met hem zeggen: (1 Kron. 29:14) "Wie ben ik, en wat is mijn volk, dat wij de macht zouden verkregen hebben, om vrijwillig te geven als dit is? Want het is alles van U, en wij geven het U uit Uw hand."

(5.) Een vijfde aanmoediging is, dat al zouden er maar weinigen met u zijn in dit ontrouw geslacht; hoe minder er zijn die in hun dag getrouw zijn, hoe eervoller vermelding ervan gedaan zal worden: (Openb. 3:4) "Doch gij hebt enige weinige namen ook te Sardis, die hun klederen niet bevlekt hebben, en zij zullen met Mij wandelen in witte klederen, omdat zij het waardig zijn." Al zou het gehele geslacht om hen heen zich verderven door hun ontrouw en hun afval, toch zal God voor hen en de hunnen zorgen, die zich benaarstigen getrouw te zijn en God in hun dag de eer trachten te geven. De Heere zei tot Noach: "Gaat gij en uw gehele huis in de ark; want u heb Ik gezien rechtvaardig voor Mijn aangezicht in dit geslacht" (Gen. 7:1).

(6.) De volgende bemoediging die wij u zullen geven, is deze: u die op het oog hebt getrouw te zijn, al zou u nog zoveel ontrouwe naasten om u heen hebben, u hebt nochtans een getrouw God, Die voor u zorgt. Wat is het een bemoediging voor een getrouwe dienstknecht, dat u een getrouwe Meester hebt! (1 Kor. 1:9) God is getrouw, door Welke gij geroepen zijt tot de gemeenschap Zijns Zoons, Jezus Christus onze Heere. (kap. 10:13) "God is getrouw, Welke u niet zal laten verzocht worden boven hetgeen gij vermoogt, maar Hij zal met de verzoeking ook de uitkomst geven, opdat gij ze kunt verdragen." (1 Thess. 5:24) "Hij, Die u roept, is getrouw, Die het ook doen zal." (2 Thess. 3:3) De apostel spreekt daar over de noodzakelijkheid om verlost te worden van de ongeschikte en boze mensen, want zegt hij, "het geloof is niet aller." En dan laat hij er op volgen: "maar de Heere is getrouw, Die u zal versterken en bewaren van de boze." (1 Joh. 1:9) "Indien wij onze zonden belijden, (namelijk over

het hoofd van de offerande, het bloed van Christus, dat van alle zonden reinigt")
Hij is getrouw en rechtvaardig, dat Hij ons de zonden vergeve, en ons reinige van alle ongerechtigheid." Zo dikwijls als in de Schrift over de getrouwheid van God wordt gesproken, zo dikwijls wordt u genodigd er bemoediging uit te trekken. U mag zeggen: Heere Gij hebt mij geroepen tot dit werk en tot deze strijd"; en de Heere zal antwoorden: "Ik ben getrouw, Die u geroepen heb, en het ook doen zal." Zo is ook Zijn woord, en Christus is een barmhartig en getrouw Hogepriester, de getrouwe en waarachtige Getuige. Zijn Naam, in hoofdletters geschreven, is genaamd Getrouw en Waarachtig. U behoeft niet te vrezen, dat u in Zijn dienst op moeilijkheden zult stuiten, want Hij, Die u geroepen heeft, is getrouw en waarachtig. Laat mij u verder vermanen:

[2.] Getrouw te zijn tot de dood, dat is, tot volharding en standvastigheid. Ik zal u daartoe de volgende besturingen geven.
(1.) Ziet niet alleen op uw werk, maar ook op uw bemoediging; Ja, ziet in de eerste plaats op uw bemoediging, en dan op uw werk. U bent niet geroepen tot doen, om te leven, maar tot leven, om te doen. Ziet op het leven, de sterkte en gerechtigheid, de volheid en de voorraad, die u in Christus hebt, en zet u dan met de Psalmist aan het doen: (Ps. 71:15) "Ik zal heengaan in de mogendheden des Heeren Heeren; ik zal Uw gerechtigheid vermelden, Uwe alleen" Als u alleen op het drukkende werk, op de zware taak ziet, zal het u ondraaglijk voorkomen, het zal uw hart breken en uw moed doen vergaan, reeds voordat u begonnen bent.

(2.) Daarom als u getrouw wilt zijn tot de dood, ziet dan van uw eigen sterkte af, ja ook van al de kracht van de genade, die u vroeger of nu hebt ontvangen; zijt daarin niet sterk, maar wordt gesterkt in de genade, die in Christus Jezus is (2 Tim. 11:1); in de genade, die in de bron is die tot u uitvloeit in de beloften. De kinderen Gods geraakten nooit onder de voet wanneer zij zich hun gevaar bewust waren, en niet op zichzelf vertrouwden: doch wanneer God goed over hen was, en zij meenden dat hun berg vaststond, deed dit hen struikelen of vallen. Indien u door de woestijn gaat, moet u op uw Liefste leunen.

(3.) Als u getrouw wilt zijn tot de dood en tot het einde toe, moet u met dankbaarheid terugzien op de paden, waarlangs God u reeds door de woestijn geleid heeft: "Tot hiertoe heeft ons de Heere geholpen" (1 Sam. 7: 12), en tot hiertoe heeft de Heere mij geholpen. Sommigen van u hebben reeds menig kruis ontmoet en de Heere heeft er u doorgeholpen. Wanneer u echter op het kruis ziet, dat u te wachten staat, dan doet de vrees daarvoor u vergeten wat Hij gedaan heeft; doch looft Hem voor hetgeen Hij reeds gedaan heeft daarin, dat u reeds zo menig kruis bent te boven gekomen, en "dat de zaligheid u nu nader is, dan toen u eerst geloofd hebt." Hoopt daarom op Hem, dat Hij, Die u uit zo grote dood verlost heeft en nog verlost, u ook nog verlossen en uithelpen zal.

(4.) Onderhoudt de smaak van de zoetheid van uw loop in de goede weg des Heeren, "indien gij anders gesmaakt hebt, dat de Heere goedertieren is" (1 Petrus 2:3). Wel is waar zijn er sommigen, die door vele bitterheid, vanwege goddelijke verlating, geleid worden en volharden; maar u moet arbeiden om te smaken en te zien, dat de Heere goed is, en hoe Hij u bij tijden toch trekt met touwen van liefde, wanneer u Hem

zoekt. Hebt u niet soms ondervonden, dat er een geur van mirre op de handhaven van het slot was, waardoor u Hem lieflijk achterna werd getrokken?

(5.) Wilt u standvastig zijn tot de dood? Overweegt dan het verlies en het nadeel van onstandvastigheid. Als u niet volhardt bent u in groter gevaar dan tevoren; (2 Petrus 2:21) "Want het ware u beter, dat gij de weg der gerechtigheid niet gekend had, dan dat gij, die gekend hebbende, weer afkeert van het heilig gebod dat u overgegeven was." Welke was dan uw gelukachting? (Gal. 4:15). Zijt gij zo uitzinnig? Daar gij met de Geest begonnen zijt, voleindigt gij nu met het vlees? (Gal. 3:3). Hebt u een besef gehad van de gunst Gods toen u Zijn weg hield? En zult u die nu in een ure van verzoeking wegwerpen?

(6.) Zou u getrouw willen zijn tot de dood? Grijpt dan de belofte van volharding aan, en pleit daarop: (Jer. 32:40) "Ik zal Mijn vrees in hun harten geven, dat zij niet van Mij afwijken." Gaat voort in de kracht van die belofte; gaat voort en gedenkt, dat u nog maar een weinigje verder hebt voort te gaan. Het is nog maar een kort poosje, dat u getrouw moet zijn; het is maar tot de dood. Het duurt nog maar één dag, want zover u kunt weten, kan uw loop morgen geëindigd zijn; u weet toch niet wat een dag baren kan.

(7.) Overweegt tenslotte de bemoediging waarvan de tekst spreekt: "Ik zal u geven de kroon des levens." Al zou u nu wat verliezen, toch zal het u hiernamaals winst zijn; al bent u nu in een weg van lijden, u bent toch in de weg tot de heerlijkheid. Als u waarlijk getrouw, getrouw tot de dood bent, gaat u evenals Christus langs de weg van het kruis tot de kroon: (Lukas 24:26) "Moest de Christus niet deze dingen lijden en alzo in Zijn heerlijkheid ingaan?" En moest u niet Zijn voetstappen volgen? Indien ja, dan bent u zeker van de kroon. En welke soort van kroon is het? Het is een kroon des levens; een kroon der gerechtigheid; een kroon der heerlijkheid, die onverwelkelijk is; zij kan u niet door bedrog of geweld ontnomen worden. Het is een onverderfelijke kroon, die nooit kan verslijten of vergaan. Nog maar een klein poosje, en zij zal in uw bezit zijn: "Nog een zeer weinig tijds, en Hij, Die te komen staat, zal komen"; een weinig tijd zal u van al uw lasten verlossen en u tot de heerlijkheid brengen. Uw verdrukkingen zijn maar licht en onbelangrijk, vergeleken bij deze zware kroon, het geheel zeer uitnemend gewicht van de eeuwige heerlijkheid. Als u dan ook na de dood gekroond wenst te worden, tracht dan nu trouw te zijn tot de dood. Denkt eens in wat een dwaasheid het is, te beginnen met de weg des Heeren in te slaan, en dan terug te keren. Jezus zei: (Lukas 9:62) "Niemand, die zijn hand aan de ploeg slaat en ziet naar hetgeen achter is, is bekwaam tot het koninkrijk Gods. Is er niet dezelfde reden om met Christus te blijven en Zijn waarheid en zaak aan te hangen, als er was om u eerst bij Hem te voegen? Is er nu niet evenveel schoonheid in Christus als tevoren? Zijn niet Zijn Naam en waarheid even dierbaar, als die ooit tevoren waren? Is Christus niet Dezelfde, gisteren en heden en in der eeuwigheid? Is er niet evenveel voorraad en volheid in Christus als ooit tevoren? Zijn niet Zijn beloften altijd dezelfde? Is Hij veranderd van hetgeen Hij was, omdat u ziet, dat velen van dit geslacht niet meer zijn wat zij waren? O vrienden! Keert Hem de rug niet toe. U, die Zijn discipelen bent, zegt mij: wilt u ook heengaan met de menigte, die zich afwendt van hetgeen waartoe zij zich op de plechtigste wijze aan Hem verbonden hebben? Zult u weifelen uit vrees dat u niet in staat zult zijn het vol te houden? Is er niet zoveel genade en sterkte in

Christus om u die met Hem te schenken, als er was om u tot Hem te brengen? O, hoort Hem dan zeggen: "Bij Mij, van de Libanon af."

Overweegt ook dat u, als u niet getrouw bent tot de dood, alles zult verliezen wat u gedaan hebt. U zult de vrucht van uw belijdenis verliezen; u zult al uw vorige moeiten en gebeden en strijd verliezen; u zult de godsdienst een zware wond toebrengen; u zult een kwaad gerucht van de weg des Heeren brengen, en door uw afval zult u de harten van de getrouwen, verwonden en verzwakken en u zult de harten van de goddelozen en onbegenadigden verharden en hun handen sterken. Als u goddeloos, onder welk voorwendsel ook, de wegen des Heeren verlaat, toont u dat u niet getrouw bent, en verklaart u dat u nooit waarlijk, van het getal van de getrouwen bent geweest; want u gaat uit hen uit, omdat u nooit uit hen was (1 Joh. 2:19). Dan valt u onder het gewicht van Gods eeuwig ongenoegen: (Hebr. 10:38) "Maar de rechtvaardige zal uit het geloof leven; en zo iemand zich onttrekt, Mijn ziel heeft in hem geen behagen." Gods hand drukt zwaar, zelfs op Zijn volk, wanneer zij Hem gedeeltelijk verlaten: (Ps. 89:31-33) "Indien zijn kinderen Mijn wet verlaten, en in Mijn rechten niet wandelen; indien zij Mijn inzettingen ontheiligen, en Mijn geboden niet houden; zo zal Ik hun overtredingen met de roede bezoeken, en hun ongerechtigheid met plagen." O, hoe vreselijk zal dan Gods toorn eeuwig rusten op goddeloze afvalligen! De God van de waarheid zal hen, die nu de waarheid van God verlaten, in de grote dag gelasten, eeuwig van Hem weg te gaan en hen tot eeuwige ellende verdoemen!

Nu, in een tijd waarin de waarheid en haar vrienden vervolgd en tegengestaan, gesmaad en gehoond worden, is het de tijd waarin u geroepen wordt openlijk, getrouw voor God uit te komen. In zo'n donkere tijd is het hoogstnodig, dat u als lichten schijnt. Ziet de praktijk van David: (Ps. 119:157) "Mijn vervolgers en mijn wederpartijders zijn velen, maar van Uw getuigenissen wijk ik niet." In een tijd van afwijking, wanneer velen zich van de waarheid afwenden, en dwaling en bedriegerijen indrinken, en haat en wrevel openbaren tegen elk ijverig opkomen of getrouw getuigenis voor de waarheid, waardoor zij gepijnigd, en waartegen zij verbitterd worden en in woede ontsteken; ik zeg, in zo'n tijd, dan in het bijzonder, gelast God ons van de hemel, niet af te wijken: (Deut. 27:14) "Gijlieden zult niet afwijken van al de woorden, die Ik u heden gebied, ter rechter of ter linkerhand, dat gij andere goden nawandelt om die te dienen." Al werd u verpletterd in een plaats van de draken en met een doodsschaduw bedekt, toch moeten wij de Naam van onze God niet vergeten, noch onze handen tot een vreemde God uitbreiden. "Zou God zulks niet onderzoeken? Want Hij weet de verborgenheden van het hart" (Ps. 44:20-22). Al worden wij om Zijnentwil de ganse dag gedood en geacht als slachtschapen; toch moeten wij voornamelijk dan, niet afwijken als wij het getuigenis van God en het geweten willen hebben, al zou de hele wereld ons dwazen noemen. Ziet het getuigenis, dat God geeft aan Pergamus: (Openb. 2:13) "Ik weet uw werken, en waar gij woont, namelijk daar de troon van de satan is: en gij houdt Mijn Naam en hebt Mijn geloof niet verloochend, ook in de dagen in welke Antipas Mijn getrouwe getuige was, welke gedood is bij ulieden, daar de satan woont." Getrouw te zijn in de Heere aan te kleven, in zo'n goddeloze plaats en onder zulke ontmoedigingen, draagt een merkteken van eer op zich. De onderdrukking en tegenstand van de mensen, en het woeden van de hel en van de aarde tegen het werk des Heeren, zal in de grote dag voor niemand een verontschuldiging zijn, dat hij van het getuigenis van God is afgeweken. Helaas!

Velen gedragen zich heden ten dage alsof zij menen, dat een weinig werelds gemak, een goed traktement of een landbezit, beter is dan het vooruitzicht van een kroon, als de tijd voorbij is; doch, helaas! wat is uitwendig gemak en vrijheid met een pijnigend geweten? Het is waar, velen blinddoeken hun geweten, menende dat zij God en de wereld, tegelijk aan de hand kunnen houden: de God van de hemel en de god van deze wereld; dat het evengoed mogelijk is, als het eens te zijn met de maatregelen van een afvallige kerk en toch een goed geweten te bewaren en te menen Gode een dienst te doen. Vandaar, dat sommigen er zich het hoofd over breken, hoe zij iets zullen vinden, om aanmerking te kunnen maken of een klad te werpen op een getrouw getuigenis in deze tijd, en hoe zij verontschuldigingen en verdedigingen zullen uitvinden, voor een afvallige, vervolgende kerk en dat zij daarmee nauwe gemeenschap houden. Maar zou God zoiets niet onderzoeken? Want Hij weet de verborgenheden van het hart. Het is niet genoeg dat wij een zekere tijd van ons leven getrouw geacht worden; maar zalig zijn zij, die getrouw zijn tot de dood!
Ik zal nu eindigen en hetgeen ik gezegd heb met enkele raadgevingen sluiten. Er zijn eerst enkele dingen waarvoor wij ons moeten wachten, en dan enkele dingen waarop wij bedacht moeten zijn, zullen wij getrouw zijn tot de dood.
1e Er zijn sommige dingen waarvoor wij ons moeten wachten, zullen wij getrouw zijn tot de dood.

1. Wij moeten ons wachten voor de wereld en de liefde van de wereld, want "die rijk willen worden", door welke middelen ook, "vallen in verzoeking en in de strik en in vele dwaze en schadelijke begeerlijkheden" (1 Tim. 6:9, 10). De liefde tot de wereld is een bron van veel kwaad, tot welke sommigen lust hebbende, zijn afgedwaald van het geloof. "Al deze dingen zal ik u geven," was het hoogste wat satan onze Heere Jezus kon aanbieden; maar gelijk Hij het heeft afgewezen met een "Ga weg, satan;" zo zullen ook al Zijn getrouwe navolgers dat doen, wanneer zij voor de keus worden geplaatst tussen de wereld, en Christus en Zijn zaak. Zij zijn niet zo dwaas, dat zij de wereld maar in het wilde wegwerpen, doch zij zouden grote dwazen zijn, indien zij haar de voorkeur gaven boven wat meer waard is dan duizend werelden, en dat is ieder greintje dierbare waarheid, hetzij in betrekking tot de leer, de dienst, de tucht, of de regering van Gods huis. Het was een eervolle afkeuring, welke één van de grote mannen van de kerk van Rome over Luther uitsprak: "dat Duitse beest", zei hij, "geeft ons geen goud."

2. Wacht u, dat u de kleine dingen van Christus niet veracht; want Zijn kleine dingen zijn grote dingen, en die gering te achten is een zaak van groot gewicht: (Matth. 5:19) "Zo wie dan één van deze minste geboden zal ontbonden en de mensen alzo zal geleerd hebben, zal de minste genaamd worden in het koninkrijk der hemelen." Wacht u anderzijds, dat u niet gering acht wat de wereld kleine dingen noemt; ik meen zogenaamde kleine zonden. De grootste zonden en afval zijn klein begonnen. De duivel en de wereld zeggen: "Wel, het is maar een geringe en lichte zaak, u behoeft u niet bang te maken." Maar dit klein beginnen kan de naald gelijk zijn, die, hoewel zij maar een klein gat maakt, een lange draad achter zich aan trekt.

3. Wacht u voor vleselijk gezelschap, "want die der zotten metgezel is zal verbroken worden." Het gezelschap van enkele vleselijke en ontrouwe belijders, zal spoedig uw ijver voor God doen verkoelen; en voornamelijk het gezelschap van diegenen, die een

goede naam hebben gehad vanwege hun vroomheid en nu beroemd zijn om hun afval. Hun voorbeeld en invloed kunnen meer kwaad doen dan honderd, die als onbegenadigd bekend staan: omdat het kwaad dat zij aanstichten, die inzake de godsdienst een goede naam hebben, niet zo licht opgemerkt of verdacht wordt. Zulken zijn echter gevaarlijker; evenals de rotsen in zee, die alleen onzichtbaar zijn omdat het water ze bedekt, doch waarop de schepen aan stukken gebroken worden, voordat men ze heeft bemerkt.

4. Wacht u voor al die goede, nieuwe wegen, die slechts dienen om u van de goede, oude weg af te leiden, naar welke u behoort te vragen (Jer.6: 16) "Vraagt naar de oude paden, waar toch de goede weg zij, en wandelt daarin, zo zult gij rust vinden voor uw zielen." Ik bedoel met die goede nieuwe wegen, zulke die als goed geprezen worden, en toch bedrieglijk en verwoestend zijn, omdat de duivel zich daarin verandert in een engel des lichts. Hij vertoont zich onder het masker van meer dan gewone godsdienst, en de schijn van een nieuw goed werk van bekering, terwijl hij het goede oude werk van de hervorming zoekt te slechten en te ondermijnen en alle pogingen om daarvoor te getuigen, tracht neer te slaan. Maar het zal blijken, dat er geen toverij is tegen Jakob, noch waarzeggerij tegen Israël.
In één woord, wacht u en ziet toe, broeders, "dat niet te eniger tijd in iemand van u zij, een boos en ongelovig hart om af te wijken van de levende God" (Hebr. 3:12). Dit is de wortel van alle afval en ongetrouwheid. O vreest, dat niet enigszins, gelijk de slang Eva door haar arglistigheid bedrogen heeft, alzo uw zinnen bedorven worden, om af te wijken van de eenvoudigheid, die in Christus is (2 Kor. 11:3).

2e Om getrouw te zijn tot de dood moet u op de volgende dingen bedacht zijn:
1. Benaarstigt u, de liefde en kracht van de waarheid aan te nemen waartoe u geroepen bent, die getrouw tot de dood aan te kleven. Wegens het gemis hiervan zijn velen, die anderszins geleerder en uitstekender zijn dan u, overgegeven aan een kracht der dwaling, dat zij de leugen zouden geloven (2 Thess. 2:11). O, beijvert u de waarheid te leren zoals die in Jezus is, en niet alleen een verstandskennis van de waarheid te hebben, maar een hart dat haar liefheeft. Sommigen, die pilaren in de kerk schenen te zijn, zijn niet alleen in dagen van beproeving afgevallen, maar hebben ook anderen in hun afval meegevoerd, waardoor het geloof van sommigen omvergeworpen en van anderen zeer geschud is; terwijl heiligen van de laagste stand, getrouwe getuigen en martelaars voor de waarheid waren, omdat zij in hun hart hadden wat anderen alleen in hun verstand bezaten.

2. Benaarstigt u die goddelijke waarheden aan te kleven, die in uw tijd het meest door de vijanden worden bestormd en aangevallen, opdat u zodoende in de tegenwoordige waarheid versterkt wordt (2 Petrus 1:12). Als u niet opkomt voor de waarheid, die in uw tijd wordt tegengestaan, kunt u in uw dag niet strijden voor het geloof.

3. Beijvert u, opdat u getrouw mag zijn tot de dood, de verborgenheid van het geloof in een goed geweten te houden, (1 Tim. 1:19) "welke sommigen verstoten hebbende, van het geloof schipbreuk geleden hebben." Indien toch iemand een breuk maakt in zijn geweten door tegen licht te zondigen en niet getrouw te handelen, voornamelijk in openbare zaken die betrekking hebben op het staan voor de eer Gods, is het moeilijk te zeggen, waar zo iemand zal belanden als die breuk niet spoedig geheeld wordt door de

toepassing van het bloed van Christus. De breuk, die op die wijze eenmaal ontstaan is, kan een duivel van afval van het geloof inlaten; en dan een duivel van vijandschap tegen de getrouwen: en daarna een duivel van openlijke vervolging van hen. En het is, helaas! maar al te duidelijk, dat zulke duivels in velen van dit geslacht zijn gevaren, en hen in bezit genomen hebben.

4. Om niet meer bijzonderheden te noemen, tracht van de overste Leidsman en Voleinder des geloofs Jezus, een volheid van geloof te krijgen. Naar mijn gedachte sluit getrouwheid een volheid van geloof in; hoe meer geloof, hoe meer getrouwheid. Tracht veel in het gebed des geloofs werkzaam te zijn, om de Geest van het geloof. U kunt niet getrouw tot de dood zijn, indien u niet in het geloof leeft en sterft. Een leven door het geloof te leven, is in wantrouwen aan uzelf en in nederig vertrouwen op de Heere te leven; zodat u te aller tijd op Hem vertrouwt en uw hart voor Hem uitstort, gelovende de beloften en betrouwende op een belovend God, dat Hij u alles zal schenken wat u nodig hebt, om u in staat te stellen getrouw te zijn tot de dood. Uw belovende God is een gevend God in Christus. En wat geeft Hij? "Hij geeft genade en eer." (Ps. 84:12). Wat is dat? Hij geeft genade om getrouw te zijn, en dan geeft Hij de kroon des levens. In dit verbond der genade worden beide, werk en loon om niet gegeven op grond, dat door het bloed van Christus aan het kruis ten volle voldaan is. Op deze grond wordt genade om getrouw te zijn nu om niet geschonken, evenals hiernamaals de kroon des levens om niet wordt gegeven. Daarom, leeft door het geloof, en vertrouwt op een belovende en gevende God, beide, om genade om getrouw te zijn tot de dood, en om de kroon des levens als uw dag geëindigd is.

Laat mij nog een enkel woord spreken tot u, die nog in een staat van zonde en ongeloof bent. Weet, u die nog in uw natuurstaat en bijgevolg in een staat van ongetrouwheid bent, wat u te wachten staat, als u in die staat blijft. U moet in uw zonden, en onder Gods eeuwige toorn sterven; u hebt niet een kroon des levens maar het loon van uw zonde, dat is, de eeuwige dood te wachten. U blijft ontrouw in uw plicht, ontrouw in uw dag, en als u niet getrouw tot de dood bent, zal Hij u een beker des toorns geven. De ontrouwe dienstknecht zal in de poel des vuurs, de plaats van buitenste duisternis geworpen worden, daar zal wening zijn en knersing der tanden. Als u nog een plaats zullen krijgen onder de getrouwen in Christus, dan moet u een plaats krijgen in Christus. Laat mij u daarom, opdat u in staat mocht zijn getrouw te zijn, vermanen tot het geloof of om te geloven, want dit is de weg en de eerste schrede op de weg tot de kroon des levens: "Die in de Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven." O vrienden! komt dan door het geloof tot onze Heere Jezus Christus, en hoort Zijn stem, Die tot u zegt: "Komt herwaarts tot Mij, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven" (Matth. 11:28); "Wendt u naar Mij toe, wordt behouden, alle gij einden der aarde; want Ik ben God, en niemand meer" (Jes. 45:22).

Vraagt u: *Wie is Hij, die zegt: "Komt tot mij," en wendt u naar Mij toe?"*
Dan antwoord ik: Dat is Hij, Die u in deze brieven aan de zeven gemeenten van Azië, zoveel van Zijn namen en onderscheidingen geeft. Het is Hij, Die de zeven sterren in Zijn rechterhand houdt (Openb. 2:1), Die de Leraar boven alle leraars is. Wij kunnen niet zeggen: "Komt tot ons," maar tot onze Meester, Die zegt: "Komt herwaarts tot Mij." Hij is het, Die de eerste en de laatste is (vs. 8), Die dood geweest is en weer levend geworden, namelijk Hij, Die de Alfa en de Omega is. Hij is het, Die het

tweesnijdend scherp zwaard heeft, Wiens Woord als een tweesnijdend scherp zwaard is; dat zowel een snijdende als een levendmakende snede heeft, om een reuk des levens of des doods te zijn; Hij is het, Die zegt: "Komt herwaarts tot Mij." Het is Hij, Die Zijn ogen heeft als een vlam vuurs, en Zijn voeten zijn blinkend koper gelijk; daarmee te kennen gevend de alwetendheid van Zijn ogen en de vastheid van Zijn wegen en raadslagen; Hij is het, Die zegt: "Komt herwaarts tot Mij." Het is Hij, Die de zeven Geesten Gods heeft, en de zeven sterren; Die al de gaven en genaden des Geestes heeft, om die uit te delen naar Zijn welbehagen. Het is Hij, Die de Heilige, de Waarachtige is, Die de sleutel Davids heeft; Die opent en niemand sluit, en Hij sluit en niemand opent; Die het recht heeft de poorten, beide van de hel en de hemel te ontsluiten; Die machtig is te verdoemen en zalig te maken; het is Hij, Die zegt: "Komt herwaarts tot Mij." Hij is het, Die de Amen, de trouwe en waarachtige Getuige, het begin van de schepping Gods is, de Schepper, beide van de oude en de nieuwe schepping; Hij, Die het geloof kan scheppen, en genade in Zijn Woord kan veranderen in genade in uw hart. Hij is het, Die zegt: "Komt herwaarts tot Mij: wendt u naar Mij toe. O, alle gij dorstigen, komt tot de wateren; en gij die geen geld hebt, komt, koopt en eet, ja komt, koopt zonder geld, en zonder prijs, wijn en melk."

"Wel, zegt u, ik ben niet getrouw; ik heb nog geen geloof en getrouwheid, daarom kan ik nog niet komen, zolang ik daartoe niet bevoegd ben." Wel mens, meent u, dat u geloof of getrouwheid zult hebben, voordat u daarom tot Christus komt. Hij is het, Die beide dingen werkt, en omdat u niets hebt, wordt u genodigd tot Christus te komen om alles wat u mist. Als u van de markt van vrije genade wegblijft zolang u geen geld in uw hand hebt, of totdat u geloof en getrouwheid kunt meebrengen, zult u te laat komen; u zult dan een dag nadat de markt is afgelopen komen, en de deur zal voor u gesloten zijn.

Daarom kom, arme ziel; kom nu, zoals u bent, want "nu is het de welaangename tijd, nu is het de dag der zaligheid." Nu, nu zegt Hij: "Kom herwaarts tot Mij; wend u naar Mij toe; geloof in Mij." Al bent u tot nu toe nog zo'n roekeloos zondaar geweest, en al bent u tot op dit ogenblik een dode zondaar, en al is uw hart zo hard als een steen, nochtans: "Hoor en uw ziel zal leven; hoor wie Hij is, Die tot u spreekt, zeggende: "kom herwaarts tot Mij; Ik ben de Opstanding en het Leven; die in Mij gelooft zal leven, al ware Hij ook gestorven." O, zie op de God aller kracht en genade, dat Hij Zijn woord krachtig mag maken. Hij, Die zegt, "Zijt getrouw", is die God, Die bij de eerste schepping heeft gezegd: "Zijt vruchtbaar en vermenigvuldig"; en gelijk Hij gesproken heeft, zo is het ook tot op deze dag geschied, Nu, zo zegt Hij ook hier, als de Schepper van de nieuwe schepping: "Zijt getrouw." O, zegt u dan: "Amen, Heere, zo zij het", verandert U de genade die in Uw Woord is, in genade in mijn hart en leven." Hoor dan, lieve ziel, en overweeg Wie het is, Die van de hemel tot u spreekt, en Die u eerst tot het geloof, en dan tot getrouw zijn roept, namelijk Hij, Die beide kan geven, en Die gewilliger is om een Gever te zijn, dan u om te ontvangen. Wijs niet beide, de gift en de Gever af, zeggende: "Hij spreekt niet tot mij." Ja, Hij spreekt tot u, man, en tot u, vrouw; tot u in het bijzonder, beide jongen en ouden. Wel, wat zegt Hij dan? Wilt u weten, wat u hebt te doen? "Dit is het werk Gods, dat gij gelooft;" daarom, kom tot Mij: kom tot Mij, om alles voor u te doen. En wilt u weten, wat Ik wil, dat u zult zijn? "Zijt getrouw", ja u, en u, en u, "zijt getrouw tot de dood, en Ik zal u geven de kroon des levens."

Moge de Heere u bekwamen, Zijn roeping te beantwoorden. Het is Zijn wil, daarom, zegt u: "Uw wil geschiede." Amen.